

ロくく ―

ΙΙ

The following book includes:

Wikisource Talmud Bavli

• License: CC-BY-SA

ΘΕΧΡΙΧ/ΘΕΧΡΙΧ/Θ3 ΤΟ ΧΑΘΙΧΡΙΧ/ΘΙΧΡΙΧ/ΘΙΧΡΙΧ/ΘΕΧΡΙΧ

Vilna Edition

• License: Public Domain

• Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/ action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_ALEPH001300957

• Chiddushei HaRamban, Jerusalem 1928–29

• License: Public Domain

Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/ action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_ALEPHOO1294828

Gerlitz edition, published by Oraita

License: Public Domain

• Source: https://www.sefaria.org

It was retrieved from Sefaria on June 11, 2023 ("בימיה היהשפיל). It was typeset and formatted by Ktavi.

פרק ה המוציא יין	372	פרק ז כלל גדול	L8 S
פרק ז כלל גדול	310	פרק ו במה אשה	999
פרק ו במה אשה	\$67	פרק ה במה בהמה	799
פרק ד במה טומנין	067	פרק ד במה טומניך	227
פרק ב במה מדליקין	746	פרק א יציאות השבת	7††
פרק א יציאות השבת	777	רשב"א על שבת	777
חידושי רמביין על שבת	777	פרק כד מי שהחשיך	130
פרק כג שואל	<i>L</i> 07	פרק כג שואל	177
פרק כב חבית	†6 I	פרק כב חבית	917
פרק כא נוטל אדם את בנו	061	פרק כא נוטל אדם את בנו	† I†
פרק כ תולין	182	פרק כ תולין	011
פרק יט רבי אליעזר דמילה	691	פרק יט רבי אליעזר דמילה	868
פרק יז כל הכלים	124	פרק יח מפנין	768
פרק טו ואלו קשרים	136	פרק יז כל הכלים	68 £
פרק יב הבונה	172	פרק טו ואלו קשרים	948
פרק יא הזורק	173	פרק יד שמנה שרצים	340
פרק י המצניע	170	פרק יג האורג	798
פרק ה המוציא יין	114	פרק יב הבונה	395
פרק ג כירה	IL	פרק יא הזורק	322
פרק א יציאות השבת	67	פרק י המצניע	346
רי"ף שבת	67	פרק ט אמר רבי עקיבא	332
עוכן העניינים			

פרק ט אמר רבי עקיבא	769	פרק יט רבי אליעזר דמילה	EL9
פרק ה המוציא יין	169	פרק יה מפנין	899
ΛΪ	חלק	!—	

859 פרק כד מי שהחשיך

279 פרק כא נוטל אדם את בנו

249 פרק כג שואל

163 פרק כב חבית

165 פרק כ תולין

S7L

EIL

£0*L*

669

069

פרק יז כל הכלים

פרק יג האורג

פרק יב הבונה

פרק י המצניע

פרק טו ואלו קשרים

MCL

ולטומה ואחת שאינה גרופה ואינה ב, כירות המתאימות אחת גרופה צבע אבל תוכה אסור תא שמע צוענא אער רב לא שנו אלא על נאמר ר' הלבו אמר רב המא בר קאי ובית הלל אומרים אף מחזירין סברת ר' הלבו ארישא קאי אסיפא מני לי תוכה מה לי על גבה מי לעל גבה אלא אי אמרת לשהות תנן להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה אבל לתוכה אסור אי אמרת בשלמא אמר רב לא שנו אלא על גבה באמר רי הלבו א"ר המא בר גוריא ובית הלל אומרים אף מחזירין ת"ש שמאי אומרים נוטלין ולא מחזירין מחלוקת בית שמאי ובית הלל שבית באמרי לך לאו דברי הכל היא אלא אומרים חמין ותבשיל והך חזרה חמין אבל לא תבשיל ובית הלל ומה הן משהין בית שמאי אומרים משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום או עד שיתן את האפר אבל לשהות בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף כלש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל מיחסרא והכי קתני כירה שהסיקוה לעולם אימא לך להחזיר תנן וחסורי

בה תוכה וגבה אסור אבל לסמוך אי לא לא איבעיא להו מהו לסמוך סבר בלשהות נמי גרוף וקטום אין פי שאינו גרוף וקטום ורבי יהודה דאילו תנא דידן סבר לשהות ואף על ונוטלין ומחזירין ופליג עליה בחדא כרבי יהודה בחדא בחמין ותבשיל בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה ענן ותנא דידן סבר לה כרבי יהודה וקטומה לעולם אימא לך להחזיר דערתי אי רבי יהודה קשיא גרופה מאיר קשיא לב"ש בחדא ולבית הלל לא רבי יהודה ולא רי מאיר אי רבי אי אמרת להחזיר תנן מתניתין מני תנן מתני מני רבי יהודה היא אלא אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים ועבשיל בית שמאי אומרים נוטלין לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין אומר בית שמאי אומרים המין אבל לא יחזיר דברי רבי מאיר רבי יהודה חמין אבל לא תבשיל עקר דברי הכל אומרים ולא כלום ובית הלל אומרים קטומה ומה הן משהין בית שמאי ואין משהין על שאינה גרופה ואינה לטומה משהין על גבי גרופה וקטומה

712 41

WLN

כל צורכו שמע מינה מצטמק ויפה שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל קטמה והובערה משהין עליה חמין אמר ר' יצחק בר נחמני א"ר אושעיא של פשתן דקה הרי היא כקטומה צענים שעממו או שנתן עליה נעורת ואין מקיימין אא"כ גרופה וקטומה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה מקום הוא מאי הוי עלה ת"ש כירה סומכין בחד מקום הוא ומקיימין בחד תנא נוטלין משום מחזירין אלא הכא התם נוטלין ומחזירין בחד מקום הוא סומכין משום מקיימין הכי השתא נוטלין משום מחזירין הכא נמי תנא לממע אלן לא קטמה לא אלא תנא לא ולטעמיך נוטלין ממנה דקתני לסמוך נמי קטמה אין לא קטמה ונוטלין ממנה ומחזירין לה שמע מינה ונחלבתה סומכין לה ומקיימין עליה דאמר רב ספרא אמר רב חייא קטמה במידליא שליט בה אוירא תא שמע הבלא מאידך דילמא שאני התם דכיון ולמומני ואף על גב דקא סליק ליה גרופה וקטומה משהין על גבי גרופה אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה עא שמע שתי כירות המתאימות בני שפיר דמי או דילמא לא שנא

ולטומה אבל בשאינה גרופה וקטומה לא קשרו בית הלל אלא בגרופה הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית אלא כדי שיקרמו פניה הא קרמו חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אין נותנין את הפת בתוך התנור עם רבא תרווייהו תננהי לשהות תנינא אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום אמר להחזיר תנן אבל לשהות משהין או עד שיתן אפר קסבר מתניתין כל צורכו עקר לא יחזיר עד שיגרוף צושמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל ובעצים משהין עליה חמין שלא אמר רי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת רותם אצטריכא ליה אמר רב ששת אצטריכא ליה היינו הך גחלים של רקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא כל צורכו ואפיי גחלים של רותם שיימ שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל קטמה והובערה משהין עליה חמין רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן למילתא קמייתא קמשמע לן אמר מהו דתימא כיון דהובערה הדרא לה מאי למימרא הובערה איצטריכא ליה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי

יוחנן אמר ליה אביי לרב יוסף מהו עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי אשי אתון דמקרביתו לרב ושמואל אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה ויפה לו אסור אמר ליה אטו לית אנא עב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא ואפיי מצטמק ויפה לו אמר ליה ההוא כל צורכו וחמין שהוחמו כל צורכן ובעצים משהין עליה חבשיל שבישל אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת למ"ל אמר רב שמואל בר יהודה לא ורב ששת נמי דיוקא דמתניי ליה בסורא משהו דהא רב נחמן בר

שרי למעבד ליה לי ולך מאי אמר

דכיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי

ליה ואכיל א"ל בר מיניה דרב יהודה

לשהות אמר ליה הא רב יהודה משהו

מרבי הייא בר אבא ועמרי מצטמק ורע להן בעו מיניה לאורחין מצטמק ורע לו לפדא דייסא דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא וכי נעני מילי דאית ביה בשרא אבל לית דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו מאממל ורע לו מותר כללא דמלתא אמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו הוא מצטמק ויפה לו מותר אי משום דכיון ואכל ולא ידענא אי משום דקסבר דרב הונא ושהין ליה כסא דהרסנא נאכיל אמר רב אשי קאימנא קמיה יצחק מרי דעוברא הוה ומשהו ליה לעני מיהא תבשיל שלא בישל כל אסור וכל המצטמק ורע לו מותר לו כגון כרוב ופולים ובשר טרוף שמצטמק ויפה לו וכל המצטמק ויפה ועדהול שבישל כל צורכו אסור מפני אורכן מותרין מפני שמצטמק ורע לו רי יהודה אומר חמין שהוחמו כל בשוגג בין במזיד יאכל דברי ר"מ אורכן ותבשיל שבישל כל צורכו בין כל צורכו אבל חמין שהוחמו כל בוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל במזיד לא יאכל בד"א בחמין שלא כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל יאכל מיתיבי שכח קדירה על גבי צאי דאתי לאיערומי בשוגג נמי לא אנו לאיערומי בשוגג יאכל אבל אמר לאיסורא מבשל הוא דלא במזיד נמי יאכל רב נחמן בר יצחק אבל האי דלא קא עביד מעשה בלא עביד מעשה במזיד לא יאכל באמרי תרווייהו להיתירא מבשל הוא ולא שנא מאי ול"ש רבה ורב יוסף בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל מידי למחר נפק דרש להו המבשל בשבת מהו אישתיק ולא א"ל ולא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה

אין דאמר רב חמא בר חנינא פעם מאומלות מצטמקות ויפה להן נינהו שבת לא לשבת הבאה מכלל דביצים גבי כירה ואסר להן מאי לאו לאותו להן ביצים מצומקות שנשתהו על חמין שנשתהו על גבי כירה ולא אסר חנינא כשהלך רבי יוסי לציפורי מצא לא תייש דאמר שמואל בר נתן אייר אבר ושהה מאי מי קנסוהו רבנן או בשאינה גרופה וקטומה איבעיא להו לא קשיא כאן בגרופה וקטומה כאן בא דיעבד דר' יהודה אדר' יהודה נמי מאיר אדר"מ לא קשיא הא לכתחילה לשיא דרי יהודה אדרי יהודה דרי בשוכח קשיא דרי מאיר אדרי מאיר ואומרים שכחים אנו חזרו וקנסו על וה"ה לשוכח משרבו משהין במזיד בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל רב בתחילה היו אומרים המבשל שמואל א"ר אבא אמר רב כהנא אמר מאי גוירתא דאמר רב יהודה בר אי לאחר גורה קשיא נמי שוגג קשיא להיתירא אי קודם גורה קשיא מויד גזרה אלא רבה ורב יוסף דאמרי לא קשיא כאן קודם גזרה כאן לאחר צורכו בשלמא לרב נחמן בר יצחק

रान रीत

מבע

דאמרי אמר חוקיה משמיה דאביי אע"פ שדעתו להחזיר אסור איכא להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו בא דאמרת עודן בידו מותר לא אמרן נמי מותר אמר חוקיה משמיה דאביי אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע חד אמר עודן בידו מותר ע"ג קרקע וערוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי בה רב זימי ורב שמואל בר יהודה בניחה על גבי קרקע מותר פליגי אלא הכי א"ר חייא א"ר יוחנן אפילו רי תראי דעבד לגרמיה הוא דעבד אבל הניחן ע"ג קרקע אסור א"ר אמי אייר תדאי לא שנו אלא שעודן בידו אמר לנו דבר א"ר זריקא א"ר אבא את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא בתחתונה לדיוטא העליונה ומזגנו לו והעלנו לו קומקמוס של חמין מדיוטא ביינו עומדים לעילא מרי הייא רבה אפיי בשבת דא"ר אושעיא פעם אחת ואף ר' אושעיא סבר אף מחזירין לדברי האומר מחזירין אפילו בשבת אומרים אף מחזירין: אמר רב ששת כעוזרדין ואכלנו מהן הרבה: ב"ה אחד והביאו לפנינו ביצים מצומקות אחת נתארחתי אני ורבי למקום

שפיר דמי: תניא כוותיה דאביי תנור אסור דאי ככירה כי גרופה וקטומה כתנור דאע"ג דגרוף וקטום על גביו צרופה וקטומה עסקינן הרי הוא אצבצ צכא בכופש זרוף וקטום ותנור צוא כעוור ואסיר אמר רב אדא בר מי שרי אלא לאו לסמוך וקתני הרי כירה כי אינה גרופה וקטומה על גביו אילימא כשאינו גרוף וקטום אלא דמאי עסקינן אילימא על גביו ובמאי צוא כעוור ואסור הא ככירה שרי צבי הוא ככיריים בגפת ובעצים הדי אביי כופה שהסיקוהו בקש ובגבבא ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתיביה עוכו עוכו ממש על גביו על גביו שהסיקוהו סבר רב יוסף למימר ובאגים צבי הוא כתנור: גמי תנור בקש ובגבבא ה"ז ככיריים בגפת מתוכו בין מעל גביו כופה שהסיקוהו שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין ממיחם למיחם מהו תיקו: *מתניי* תנור על גבי מטה מהו בעי רב אשי פינן בעי רי ירמיה תלאן במקל מהו הניחן בידו אע"פ שאין דעתו להחזיר מותר דעתו להחזיר מותר מכלל שבעודן אמרן אלא שאין דעתו להחזיר אבל צא באמבע הל גבי קרקע אסור לא

מבת 7

אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן מקום שפיתת שתי קדרות אמר כופח מקום שפיתת קדרה אחת כירה ביכי דמי כירה א"ר יוסי בר הנינא וזוטר הבליה מדתנור היכי דמי כופח לא אמר ליה נפיש הבליה מדכירה כעוור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי במי אפילו בגפת ובעצים נמי אי אשי האי כופה היכי דמי אי ככירה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב גביו בגפת ובעצים אין סומכין לו ובגבבא סומכין לו ואין נותנין על בגפת ובעצים כופה שהסיקוהו בקש אריך לומר לתוכו ואין צריך לומר לו ואין צריך לומר על גביו ואין שהסיקוהו בקש ובגבבא אין סומכין

דרבינא אף אנן נמי תנינא יוסף גלגל חייב חטאת אמר מר בריה נמ, אובהוא געו נגנג מאו אמר רב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו לתוך אמה של המין אמרו להם אנשי טבריא והביאו סילון של צונן דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו יוסי מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ורי אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל לאורכו בין לרוחבו טהור: *מתניי* מהורה לרחבה ממאה כופח בין נמי תנינא כירה שנחלקה לאורכה

דף לט

מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם ברמץ ליכא למיגזר אלא למאן דאמר בשלמא למאן דאמר גורה שמא יטמין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותה מגלגלין ביצה על גבי גג רותה ואין עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר ממלומו מאי בינייהו איכא בינייהו ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר בהא רבה אמר גורה שמא יטמין יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי באור ומר סבר לא גזרינן: ולא גזרינן תולדות החמה אטו תולדות כי פליגי בתולדות החמה מר סבר בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר רב נחמן בחמה דכ"ע לא פליגי דשרי לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו במים היפים ברעים בשביל שיצננו לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת בסודרין: והא דתנן נותנין תבשיל עמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן בחמין מלפני השבת מדיחין אותו אותו בחמין בשבת וכל שלא בא כל שבא בחמין מלפני השבת שורין

כל גופו אלא פניו ידיו ורגליו אימא רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא והתניא המין שהוחמו מע"ש למחר בא חמין שהוחמו מע"ש מותרין חמין שהוחמו בשבת הוא דאסורין רחיצה אילימא רחיצת כל גופו אלא מאשה שאשו אנשי טבריא: מאי עברינהן אנשי טבריא לסילונייהו: כאנשי טבריא א"ל רב נחמן כבר נאפגלו מבעוד יום אמר עולא הלכה במלה הממנה בדבר המוסיף הבל שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה תולדות אור הוא דחלפי אפיתחא ואסרי להו רבנן אמר להו ההוא דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא לאמרי ליה רבנן לרי יוסי הא מעשה יפקיענה בסודרין ורי יוסי מתיר והכי מדריא אסיפא קאי ארישא קאי לא מאי איכא למימר מי סברת מעשה באמר מפני שמזיז עפר ממקומו היינו דדמיא להטמנה אלא למאן למאן דאמר גורה שמא יטמין ברמץ לתוך אמה של חמין וכוי בשלמא אנשי טבריא והביאו סילון של צונן צג לית ביה עפר ת"ש מעשה שעשו

WLA

6

סיפא בי"ט כחמין שהוחמו בי"ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כבית שמאי דתנן בית שמאי אומרים לא יחם אדם המין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה מתירין א"ר איקא בר חנניא וב"ה מתירין א"ר איקא בר חנניא להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא לא ישתטף אדם כל להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי ר"מ הנא מתיר רי יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר אמר רב חסדא מחליקת בכלי אבל בקרקע דברי הכל מותר והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי להו רבנן אלא אי

איתמר הכי איתמר מחלוקת בקרקע בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה ממיע לך או מכללא שמיע לך מאי כילא דאמר רב תנחום א"ר יוחנן מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע מומיר ורבי המכריע חוץ מקולי מחמיר ורבי יהושע מיקל ורי עקיבא מחמיר ורבי יהושע מיקל ורי עקיבא

אין

रान ध

לא ידענא מאי תיבעי ליה פשיטא מי קא עביד כשמעתיה דרב א"ל עיובתא א"ל רב יוסף לאביי רבה אבר אחד איתיביה כל הני תיובתא אמר רב רוחץ בהן כל גופו ומשייר לישנא חמין שהוחמו מע"ש למחר מעני לה להא שמעתא דרב בהאי אבר ואצ"ל חמין שהוחמו בי"ט רבה ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר שהוחמו מע"ש למחר רוחץ בהן פניו ורגליו תניא כוותיה דשמואל חמין פניו ידיו ורגליו ה"ב כעין פניו ידיו לרחוץ בחמין שהוחמו מע"ש אלא פניו ידיו ורגליו תא שמע לא התירו אבר והא פניו ידיו ורגליו קתני כעין עב אא כל גופו בבת אחת אלא אבר לא כל גופו תיובתא דרב אמר לך למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל רוחץ בו מיד פקקו נקביו מעי"ט ורגליו מיתיבי חמין שהוחמו מע"ש לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו בהן כל גופו אבר אבר ושמואל אמר. שהוחמו מע"ש רב אמר למחר רוחץ אוא בפירוש שמיע לי אחמר חמין במתניתין אבל בברייתא לא א"ל יהושע. ואי מכללא מאי דילמא ה"מ ער ביה ר"ע לגביה דרבי

את החמין והתירו את הזיעה ועדיין ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו מעייש התחילו הבלנים להחם בשבת בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו פוי אמר ריב"ל משום בר קפרא מאי עוברי עבירה דא"ר שמעון בן של כרכין מטייל בהן ואינו חושש עבירה התחילו לאסור אמבטיאות מטופגל בנסרין ומשרבו עוברי אמרו אף על פי שאין חמין שלו בנסרים כשבא הדבר לפני חכמים החיצון אלא שחמין שלו מחופין וניויעו בו ויצאו ונשתטפו בבית מגי"ט למחר נכנס ראב"ע ור"ע במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו בבית החיצון אמר רב יהודה מעשה למחר נכנס ומזיע ויוצא ומשתטף מרחץ שפקקו נקביו מע"ש למוצ"ש דרב עביד כקולי דרב לא עביד ת"ר לנר והלכה כר"ש בגרירה כחומרי ממילין מבגד לבגד ומדליקין מנר כרב בר מהני תלת דעביד כשמואל עביד. דאמר אביי כל מילי דמר עביד לא שמיעא ליה ואי לא שמיעא יודאי דלא עביד דהא איתותב. דילמא)

ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל אומר מביאה אשה פך של שמן אלא בשביל שתפיג צינתן ר' יהודה כנגד המדורה לא בשביל שיחמו ת"ר מביא אדם קיתון מים ומניחו זה אפיי בחול אסור מפני הסכנה ויניחנו על בני מעים בשבת ודבר שלא יביא קומקומוס של מים חמין ומניחה על בני מעים בשבת ובלבד שעליו ת"ר מיחם אדם אלונטית כנגד המדורה מפני שמפשיר מים ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה ויוצא ומשתמף בצונן נפיש הבלייהו ת"ר מתחמם אדם אבל דכפרים לא מ"ט כיון דזוטרין ואינו חושש אמר רבא דוקא כרכין אמבטיאות של כרכים מטייל בהן ליה עבריינא כמאן כי האי תנא מאל דעבר אדרבנן שרי למיקרי דמלומני אומנט אמר רבא האי להן התירו להן חמי טבריה וזיעה את הצונן ראו שאין הדבר עומד אסרו להן חמי טבריה והתירו להן האור ואומרים בחמי טבריה רחצנו חמי טבריה ועדיין היו רוחצין בחמי אנענו אסרו להן את הזיעה והתירו היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין

תינוק נכוית א"ר יצחק בר אבדימי סולדת בו אמר רחבא כל שכריסו של יד סולדת בו מותר והיכי דמי יד ואחד מים יד סולדת בו אסור אין אייר יהודה אמר שמואל אחד שמן היינו ת"ק איכא בינייהו כלאחר יד בשול והפשרו זהו בשולו רשב"ג רשב"ג למימר שמן יש בו משום למימר הפשרו לא זהו בשולו ואתא ובפשרו זהו בשולו ואתא ר' יהודה אסור קסבר שמן יש בו משום בשול שמן אנ"פ שאין היד סולדת בו רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא כו משום בשול והפשרו זהו בשולו שמעון בן גמליאל למימר שמן יש והפשרו לא זה הוא בשולו ואתא רי Laral wal in II awid Iwil בו משום בשול ואתא רבי יהודה סולדת בו מותר קסבר ת"ק שמן אין ערוייהו להתירא שמן אע"פ שהיד אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי חוששת איבעיא להו שמן מה הוא כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה אומר אשה סכה ידה שמן ומחממתה מודמן אלא בשביל שיפשר רשב"ג

המרחץ ובקשתי להניח לו פך של ממרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי ואמר לי טול בכלי שני וחן שמע מינה חלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול וש"מ כלי שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו בשולו היכי עביד הכי והאמר רבה בשולו היכי עביד הכי והאמר רבה מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובית הכסא וכ"ת בלשון חול א"ל והאמר הכסא וכ"ת בלשון חול אפרושי מאיסור לאומרן בלשון חול אפרושי מאיסור לאומרן בלשון חול אפרושי מאיסורא שאני בתעשה בתלמידו של רי מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח

פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית

לו קרקע אמר לו אין סכין אלמא אפרושי מאיסורא שאני הכא נמי לאפרושי מאיסורא שאני אמר רבינא שמע מינה המבשל בחמי טבריה בשבת חייב דהא מעשה דרי לאחר נמי דקאמר מכת מרזות אייר זירא בחמי טבריה בשבת פטור מאי חייב נמי דקאמר מכת מרזות אייר זירא צנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי אנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי מנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי אנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי בחצר לא משיא הא

קרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך

ト にな

בבלה יובאו ושמה יהיו אמר איזיל אובר בעשה שנאמר (ירמיהו כז, כב) עד יהודה כל העולה מבבל לא"י דבעי למיסק לארעא דישראל דאמר זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה נחתי זקפי כי קא סלקי שחי רי וליף רבון דבי רב אשי כי קא כי סליק כי הא דרבא שחי ר' זירא אבינו לא קשיא הא כי נהית הא ממצ כאילו כופר בבריתו של אברהם רב כל המניח ידיו כנגד פניו של וניאטר רי אבא אטר רב הווא אטר מאי ביעתותא ביעתותא דנהרא איני כיון דבעית לא אתי להרהורי והכא אלמא כיון דבעיתי לא מנסכי ה"נ נאלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך סעומוע מוערות בשעת מלחמה אלו בשעת שלום חביות פתוחות אסורות כבולשת דתנן בולשת שנכנסה לעיר מביא מבול לעולם אמר אביי עשאוה אומר כל האוחו באמה ומשתין כאילו פשיטא דלא גגע דתניא די אליעוד מטה ולא ידענא אי נגע אי לא נגע אבהו שהניח ידיו כנגד פניו של גידודי: וא"ר זירא אנא חזיתיה לרי בלית ליה גידודי הא דאית ליה

און שותין הימנה: גמי היכי דמי בימנו בשבת אנטיכי אע"פ שגרופה שבית: מעני מוליאר הגרוף שותין לצונן רחץ ולא סך דומה למים ע"ג שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו ולא נשתמף בצונן דומה לברול ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ריח זוהמא רחץ בחמין ולא שתה שהסיקוהו ע"ג אפרו וזהו תחילת הנצרך. לנקביו ואכל דומה לתנור אכילתו מרקבת וזהו תחילת ריח רע חולי מעיים אכל ולא הלך די אמות ולא שתה אכילתו דם וזהו תחילת דרי באני מאי מעליותא דתניא אכל הבלא מפיק הבלא אלא אשתו מיא בבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל בלשון קדש פתחו פומייכו ואפיקו למ"ל דברים של חול מותר לאומרם דיי בשלמא הביאו נתר הביאו מסרק (לא) באתי אלא לשמוע דבר זה ואשתו ממיא דבי באני אמר אילמלא לי מסרק פתחו פומייכו ואפיקו הבלא ליה לשמעיה הביאו לי נתר הביאו אול אשכחיה דקאי בי באני וקאמר ואשמע מיניה מילתא ואיתי ואיסק שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים חמין לא יתן לתוכן מים מועטים כדי בכי קאמר המיחם שפינה ממנו מים מאי קאמר אמר רב אדא בר מתנא או לתוך הכוס כדי להפשירן: גמי בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן מפני שנחושתה מחממתה: *מתני* שגרופה וקטומה אין שותין הימנה תניא כוותיה דרב נחמן אנטיכי אע"פ דאמר בי כירי אבל בי דודי. לא מאן דאמר בי דודי כ"ש בי כירי ומאן כירי רב נחמן בר יצחק אמר בי דודי וגחלים מבחוץ אנטיכי רבה אמר בי מוליאר הגרוף תנא מים מבפנים

היא דאמר. דבר שאין מחכוין מותר

כדי להפשירן והלא מצרף רי שמעון

אסור ושמואל אמר אפי שיעור לצרף מיעור להפשיר אבל שיעור לצרף בכי איתמר אמר רב לא שנו אלא לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר אמר אפיי לצרף נמי מותר לצרף LIGUIL MEY TELP MOIL IWAINY שאין מתכוין אסור אמר רב ל"ש אלא שמצרף ורי יהודה היא דאמר דבר לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני

מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה

רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי ר, הייא ספל אינו כאמבטי ולמאי ספל הרי הוא כאמבטי א"ל אביי תני כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א צגל אומרים בין חמין לתוך הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית אדם המין לתוך הצונן ולא הצונן מוכא: אכל נותן כוי: ת"ר נותן פעוע מג, אמות ובכרמלית אפילו קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות לה כרבי יהודה אמר רבינא הלכך במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון שמעון אפילו של עץ נמי בדבר של עץ ואי ס"ד סבר לה כרבי שלא יזוקו בה רבים אבל לא גחלת גחלת של מתכת ברה"ר בשביל סבירא ליה והאמר שמואל מכבין מוער למימרא דשמואל כרבי שמעון

נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר הוא נותן לכל הקדירות רותחות הוא בעניא רבי יהודה אומר לכל אילפסין או דילמא אסיפא קאי ולחומרא ת"ש להו רבי יהודה ארישא קאי ולקולא שיש בו חומץ וציר: גמ׳ איבעיא יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין: *מתניי* של מים לתוך ספל של מים בין חמין ליה מערה איתמר מערה אדם קיתון דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך ליתון של מים לתוך ספל של מים אמנא מדחני רבי חייא נותן אדם יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן בלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין שמעון אסיפא קאי ארישא קאי ובית

76 22

מבע כן

סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני רבי חייא מלח אינה כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא בישון בשלה בכלי שני לא בשלה למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה בכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני ר' חייא מלח אינה היינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבישרא דתורא: מתני אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן
המוכן: גמ' אמר רב חסדא אע"פ
שאמרו אין נוחנין כלי תחת תרנגולת
עאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת
עלא תשבר אמר רבה מ"ט דרב
הסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל
הסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל
ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל
התירו והצלה שאינה מצויה לא
התירו איתיבי אביי והצלה שאינה
לא התירו והתניא נשברה לו
הבית של טבל בראש גגו מביא כלי
הבית של טבל בראש גגו מביא כלי
לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שכיחי

יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת השמשות איתקצאי לכולי יומא א"ר בין השמשות מיגו דאיחקצאי לבין אסור א"ר אבהו בעודן עליו כל מליו והתניא אע"פ שאין עודן עליו למלמלו והתניא אסור למלמלו בעודן באפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר בדלף הראוי כופין את הסל לפני ליה נותנין כלי תחת הדלף בשבת בארוכות המטה דרפי דאי בעי שקיל שנשברה סומכין אותה בספסל או ניצוצות אין בהן ממש וכן קורה ניצוצות א"ר הונא בריה דרב יהושע מעולן וועול כלי תחת הנר לקבל בוא אצל שבת שאם עבר ותקנו אחר ומניח תחתיה א"ל טבל מוכן חבית של טבל שנשברה מביא כלי מבטל כלי מהיכנו איתיביה אביי היינו טעמא דרב חסדא משום דקא חדתי דשכיחי דדלפי רב יוסף אמר נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי במטה בכשורי חדתי דעבידי דפקעי סומכין אותה בספסל ובארוכות בהו דליקה וכן קורה שנשברה יאחו בקורה בבתי גחיני דשכיח איתיביה כופין קערה על הנר שלא

אסור אי הכי הא דתני ובלבד שלא תלייהו הא לא חשיב עלייהו מאי חלות והא מוקצות נינהו דחשיב למימר לא נצרכא אלא לאותן שתי בגשמים דליכא דבש מאי איכא בימות החמה דאיכא דבש בימות רב עוקבא ממישן לרב אשי תינח הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א"ל הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד בחמה מפני החמה ובגשמים מפני מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת דחזיין למיזגא עלייהו ת"ש פורסין גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא לבית הכסא ת"ש פורסין מחצלות על בשבת באבנים מקורולות דחזיין ת"ש פורסין מחצלות על גבי אבנים תשבר הכא נמי בצריך למקומו. אדל כופה עליה כלי בשביל שלא בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה ביום מוב אין מטלטלין לא לכסות שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה בצריך למקומו תא שמע אחת ביצה בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל עליה כלי בשביל שלא תשבר קסבר ערנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין

TF ೮%

WLR 71

מביא מטה ויושב עליה וזה מביא ויושבין בצדו חם להם מלמטה זה המוטל בחמה באים שני בני אדם בר יהודה וכן תנא שילא מרי מת בשביל מת מאי היא דא"ר שמואל בשביל הי ואין עושין מהיצה למת בבבל דא"ר הונא עושין מחיצה למת כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך רב ששת פוקו ואמרו ליה לרי יצחק ואיכא גשמים ואיכא דבש אמר להו תשרי דאיכא חמה (ואיכא צינה) מפני הגשמים קתני ביומי ניסן וביומי הגשמים בחמה מפני החמה ובגשמים אמר מי קתני בימות החמה ובימות כי היכי דלא ליתצדו ממילא רב אשי יעשנה כמצודה דלישבוק להו רווחא מאי ובלבד שלא יתכוין לצוד שלא שאין מתכוין אסור לעולם ר' יהודה כי לא מתכוין מאי הוי הא דבר אי ר"ש לית ליי מוקצה אי רי יהודה גליהן ובלבד שלא יתכוין לצוד מני עליהן אסור הא קמ"ל אע"פ שחישב בר"א כשחישב עליהן אבל לא חישב יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה

לקיש דמתוך שאדם בהול על מתו מלטול והיינו מעמא דרי יהודה בן מלטול לא דכ"ע מלטול מן הצד שמיה הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן דרי יהודה בן לקיש אלא לאו בטלטול תינוק מ"ט דתנא קמא אי דליכא מ"ט הדליקה היכי דמי אי דאיכא ככר או לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני המת מפני הדליקה אמר ר' יהודה בן מלטול לימא כתואי אין מצילין את מן הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה בתרי כי פליגי דלית ליה מיים מלטול ככר או תינוק כולי עלמא לא פליגי ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא שלמיא משמיה דרב אמר מניח עליו הופכו ממטה למטה רב הנינא בר במוטל בחמה רב יהודה אמר שמואל מחיצה עשויה מאליה איתמר מת זוקף מטתו ונשמט והולך לו ונמצאת זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה מביאים מחצלת ופורסין עליהן זה מטה ויושב עליה חם להם מלמעלה

रान धर

WLA

מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן ולערה ועששית לא יזיום ממקומם ואיהו סבר אע"ג דלא כבה אבל כוס דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג בולק אמר אביי רבי אליעור ברבי בשמן המטפטף ואפי בשעה שהנר אומר מסתפק מן הגר הכבה ומן ממצומם ונ, אניעור ברי שמעון אבל כוס וקערה ועששית לא יויום הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה בשבת ר' שמעון אומר הוץ מן הנר מטלטלין הוץ מן הנר שהדליקו בו רבי יהודה ר"מ אומר כל הנרות ממלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי חוץ מן הנר הדולק בשבת: גמ׳ ת"ר עבי שמעון אומר כל הגרות מטלטלין מעדני ממלמלין נר חדש אבל לא ישן ושבאגרה אסור ורבי שמצון מתיר: במוכן: חנו רבון מותר השמן שבור אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן הלכה כרי יהודה בן לקיש במת: יהודה בן שילא א"ר אסי א"ר יוחנן אי לא שרית ליה אתי לכבויי א"ר

מטה שיחדה למעות הניח עליה מעות בכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב להכי עבידא לא כ"ש אלא אי איתמר הדליק בה שרי למלטולה מטה דלאו ישן ומה נר דלהכי עבידא כי לא יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא אסור לטלטלה מיתיביי רב נחמן בר רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור איחמר הכי איחמר א"ר זירא פמוט בנר שהדליקו בו בשבת אלא אי הגרות של מתכת מטלטלין חוץ מן לית ליה והתניא רי יהודה אומר כל מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת במתיר אסור לדברי האוסר מותר פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי הכא קערה דומיא דכוס א"ר זירא שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר בשמן שבנר ושבקערה אסור ורבי אבל הני דנפישי לא והתניא מותר רבי שמעון בנר זומא דרעתיה עלויה וומרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי אי הכי מאי אבל אלא אמר מר לרי יהודה מתקיף לה מר זוטרא

אסור לטלטלה לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה לא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה אין עליה מעות מותר לטלטלה והוא שלא היו עליה בין השמשות אמר עולא מתיב ר' אליעזר מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת

עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שריא אף על גב דהוו עליה ביה"ש ההיא רי שמעון היא דלית ליה מוקצה ורב כרבי יהודה סבירא ליה ותלה בה אגוזין אפרסקין שקדים ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין למצותו והתניא סיככה כהלכתה הוקצה לאיסורו ולית ליה הוקצה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו ערבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה דילמא לא שנא א"ל אין מוקצה דרחייה בידים אית ליה מוקצה או מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא ערנגולת מהו כי לית ליה לרי שמעון חטים שזרען בקרקע וביצים שתחת בעא מיניה ריש לקיש מרי יוחנן שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק בכי הלכתא אמר להו כדי הוא רי עבא א"ל רב כהנא ורב אשי לרב להו שפיר דמי שעת הדחק שאני דחנוכתא מקמי חברי בשבתא ואמר בעו מיניה דרב מהו לטלטולי שרגא לי י"ט ורב כרבי יהודה ס"ל והא שמעון סבירא ליה מה לי שבת ומה בין שבת לי"ט אלא אי אמרת כרבי כרבי יהודה סבירא ליה היינו דשני דקל בי"ט אי אמרת בשלמא דרב גבי דקל בשבת ואין מניחין נר ע"ג סבירא ליה דאמר רב מניחין נר על בכי נמי מיסתברא דרב כר' יהודה

רבי יהודה ומה היכא דלא דחייה ודמאר כל מיני פירות מני אילימא וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין מצו הימוקין לא יאכל עד שיומין בענבים והותיר והעלן לגג לעשות וניתגן גיי גתחונו מנין ירוירוני והתניא היה אוכל בתאנים והותיר וצימוקים בלבד ומידי אחרינא לא מולאני לרי שמעון אלא גרוגרות אמר רב יהודה אמר שמואל אין והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו שבנר בשעה שהוא דולק הואיל מוקצה לרבי שמעון אלא כעין שמן א"ר הייא בר אבא א"ר יוחנן אין למצותו הוקצה לאיסורו איתמר נמי שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה אלא מן הסמוך לה ורי שמעון מתיר אין נומלין עצים מן הסוכה בי"ט ר' הייא בר יוסף קמיה דר' יוחנן עואו וממאי דרי שמעון היא דתני באחרון ואם התנה עליהן הכל לפי אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט של שבולין יינות שמנים וסלתות ורמונין ואפרכלי של ענבים ועטרות

रान धर

שבת [2

ברביעה דבייתות נינהו ורבון אמרו מיהת דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות לית לי מוקצה כלל לדידכו אודו לי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי וליה לא סבירא ליה ואיבעית אימא בעית אימא לדבריו דר"ש קאמר ליה בני נמי כגרוגרות וצימוקין דמיין ואי ולא בימות הגשמים איבעית אימא ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ואנו בן מדבריות כל שרועות באפר בתחום רי אומר אלו ואלו בייתות הן חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ושוחטין את הבייתות ותניא אלו הן ושוחטין את המדבריות אבל משקין לית ליה מוקצה והתנן אין משקין אלא גרוגרות וצימוקין בלבד ורבי מעתון עניו א...ל אין מוקצה לר"ש כר רבי מרבי פצעילי תמרה לרבי מגנגיצו במא מגנגצ גבג חמהול דהעלן לגג אסוחי אסחי לדעתיה נאוגל לא ליבעי הומנה קמ"ל כיון אצטריכא ליה סד"א כיון דקאכיל שמעון היא לעולם רבי יהודה ואוכל בידים לא כל שכן אלא לאו רי בידים אית ליה מוקצה היכא דדחייה

יהודה הא רי אבא ורבי אסי איקלעו יוסף ואת לא תסברא דרי יוחנן כרי וליה לא סבירא ליה א"ל אביי לרב יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון אמרו היינו דאמר רבה בר בר חנה א"ר הלכה כרבי שמעון אמר רב יוסף כרי יהודה ורי יהושע בן לוי אמר יצחק ברי יוסף א"ר יוחנן הלכה דאית ביה ביצת אפרוח כי אתא רב דלית ליה מוקצה לית ליה נולד מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד בראית ביה ביצה והאמר רב נחמן איכא למימר הכא במאי עסקינן בבעלי חיים שמתו שהן מותרין מאי דאמר חלוק היה רבי שמעון [אפיי] למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא בבעלי היים שמתו שאסורין אלא (דרב) דאמר מודה היה ר' שמעון מנו בניהא למר בר אמימר משמיה הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח אמר ליה כלום עשוי אלא לתרנגולין אל תרנגולת מהו לטלטולי בשבת ואמרי לה סרויא מרי יוחנן קינה והא בעא מיניה ההוא סבא קרויא הלכה כרבי שמעון ומי א"ר יוחנן הכי בר בר הנה אמר ר' יוחנן אמרו ליה לא מדבריות נינהו אמר רבה

לבי ר' אבא דמן היפא ונפל מנרתא על גלימיה דר' אסי ולא טילטלה מאי טעמא לאו משום דרבי אסי הלמידיה דר' יוחנן הוה ור' יוחנן כרבי יהודה ס"ל דאית ליה מוקצה א"ל מנרתא קאמרת מנרתא שאני דא"ר אחא בר חנינא א"ר אסי הורה דא"ר אחא בעידן מנורה הניטלת בידו אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור למלמלה ורי יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי כילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא כילת חתנים

राव दार

רבי שמלאי וטילטל שרגא ואיקפד להיתרא תיקו רב מלכיא איקלע לבי במנוגני לאיסורא וכרי שמעון בנר שמעון בנר להיתרא או דילמא הורה בנר איבעיא להו הורה במנורה כרי לדיוספרא והורה במנורה כרי שמעון יהושע בן לוי פעם אחת הלך רבי שלא לשבור דבריו של רי יוחנן א"ר מלא היו עליה מעות כל ביה"ש עליה ביה"ש א"ר זירא תהא משנתינו אין עליה מעות שריא ואע"ג דהוו בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אמני באניל המת ואין גוררין אותה לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת שלה בזמן שהיא נשמטת אין היבור הלכה כסתם משנה ותנן. מוכני ומי א"ר יוחנן הכי והאמר רי יוחנן מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי חידקי גזירה אטו גדולה דחוליות אסורה לטלטלה גדולה נמי דאית בה הלכך הוליות בין גדולה בין קטנה חוליות כעין חוליות דאית בה חידקי בכי מ"ט דר"ש בן לקיש דשרי מאי אלא אמר אביי בשל חוליות אי מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת צני ליכא תורת כלי עליה מי לא ענא א...ל הא איכא תורת כלי עליה מטלטלין הואיל וחזיא לכסויי בהו אלא מעתה כל צרורות שבחצר א"ל הואיל וחזיא לכסויי בה מנא שרגא דנפטא נמי שרי לטלטוליה מ"ט רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו דרבא איקפד רבא בעא לצעוריה א"ל כרעיה בטינא אתיבי אפוריא קמיה אויא איקלע לבי רבא הוה מאיסן בי (דהואיל וחזי לכסות ביה מנא) רב ערוייהו דופטא נמי שרי לטלטולה לטלטולה רבה ורב יוסף דאמרי במשחא שרי לטלטולה דנפטא אסור דלא הוה עביד א"ר יהודה שרגא ס"ל ומשום כבודו דרי יוחנן הוא ליעבד כרי שמעון לעולם כרי שמעון יהודה אי כרי שמעון סבירא ליה כרבי יהודה סבירא ליה ליעבד כרבי הוה מטלטל שרגא מה נפשך אי כי איקלע לאתריה דרי יוחנן לא יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא רי אבהר כי איקלע לאתריה דרי שרגא ואיקפד ר' יוסי בר' חנינא לאתריה דרי יוסי ברבי חנינא טילטל רי שמלאי רי יוסי גלילאה איקלע

מל דעת בעלה היא נודרת ת"ש רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר לימא מי יימר דמיודקק לה בעל התם לנדרים שהן] לצורך השבת ואמאי חמא מפירין נדרים בשבת [ונשאלין יימר דמודקק ליה חכם מתיב רמי בר עמאי לומר דנפל ביה מום קבוע מי מי יימר דנפיל ביה מום קבוע ואם ביה מומא ואת"ל דנפיל ביה מומא בו מום מימר אמר מי יימר דנפיל בכא אדם יושב ומצפה מתי יפול אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו אין זה מן המוכן הכי השתא התם אומר כל שאין מומו ניכר מעי"ט לית ליה מוקצה ורמינהו רבי שמעון ורבי שמעון מתיר אלמא לרי שמעון מוער השמן שבנר ושבקערה אסור אויא רמי ליה אביי לרבה תניא בריך רחמנא דלא כסיפיה רבא לרב תורת כלי עליה א"ר נחמן בר יצחק כלי עליה הכא נמי הואיל ואיכא מולא מה טעם הואיל ואיכא תורת הן ככל הכלים הנטלים בחצר ואמר תניא השירים והנזמים והטבעות הרי

שרי רבי שמעון לכתחילה אלא אמר איסורא דאורייתא איכא כי לא מיכוין במקל לאחוריהן והא הכא דכי מיכוין מפני הגשמים והצנועין מפשילין יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא שרי ר"ש לכתחילה מתיב רבא מוכרי איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין גזר ר"ש מדרבנן כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין לעשות חריץ כל היכא דכי מיכוין כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין דתניא ר' שמעון אומר גורר אדם שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר דנקיט לה כבתה הא שמעינן ליה לרי כבער לא מאי טעמא דילמא בהדי כבתה מותר לטלטלה כבתה אין לא אביי לרב יוסף מי אמר ר' שמעון יימר דמיזדקק ליה חכם רמי ליה חכם סגיא ליה בגי הדיוטות הכא מי ליה חכם התם אי לא מיזדקק ליה בשבת ואמאי לימא מי יימר דמזדקק נשאלין לנדרים של צורך השבת

トロン

रान धर

אביי בגלילא שנו לוי בר שמואל שברי פתילה שאסור למלמל אמר עצים מיחיבי ושוין שאם יש בה ליטמא ואע"ג דאיכא עליה שברי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא אגב מיכסי אלא אמר רבא כי הוינן בי מאיס ועוד גרף של ריעי מיגלי והאי חדא גרף של ריעי מאיס והאי לא ריעי אמר רבא שתי תשובות בדבר אלא אמר אביי מידי דהוה אגרף של עתשירים אבל דעניים לעשירים לא בגדי עניים לעניים בגדי עשירים חשיבי וכי תימא חזו לעניים והתניא לרטין אמר אביי קרטין בי רבי מי כשעה חדא ואמר הכא נמי דאית בה בה פירי לא (דניאל ד, מז) אישתומם עסקינן טעמא דאית בה פירי הא לית חנה א"ר יוחנן בכלכלה מלאה פירות וצאבל בעוכצ ואמר רבה בר בר נומל אדם בנו והאבן בידו או כלכלה אסי מי אמר רבי יוחנן הכי והתנן מחתה באפרה א"ל רבי זירא לרבי עבי רומנוס לי התיר רבי לטלטל אסי א"ר יוחנן אמר ר' חנינא אמר בסיס לדבר האסור א"ר זירא א"ר בנח לנר שמן ופתילה הואיל דנעשה

מכבע: זמ, והא קמבטל כלי מהיכנו ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא נוענין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות לי דאמר אם היה רפוי מותר: *מתניי* איכא אמר ליה אנא כרשב"ג סבירא דאורייתא ליכא איסורא דרבנן מיהא דעתיך בנין מן הצד הוא נהי דאיסורא מבא א"ל ההוא מדרבנן לרבא מאי מטה גללניתא הוה מהדרי לה ביומא אם ציה רפוי מותר בי רב המא הוה ואם תקע חייב חטאת רשב"ג אומר החזיר פטור אבל אסור ולא יתקע ולווחים של סקיבס לא יחזיר ואם דתניא מלבנות המטה וכרעות המטה פמור אינהו דאמור כי האי תנא אומר קרן עגולה חייב קרן פשוטה החזיר פטור אבל אסור רבי סימאי חייב חטאת קנה סיירין לא יחזיר ואם מיתיבי המחזיר קנה מנורה בשבת מטה של טרסיים בשבת חייב הטאת רב ושמואל דאמרי תרוייהו המחזיר אתא לקמיה דרב יהודה אמר הא מרסיים בשבת אמרו ליה שפיר דמי בונא אמר להו מהו להחזיר מטה של חייא דהוו קיימי אפיתחא דבי רב אשכהינהו לרבי אבא ולרב הונא בר

אמר רב הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש: ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה: לימא הנן סתמא כרבי יוסי דאמר גורם לכיבוי אסור ותסברא אימור דאמר הימא הכא נמי בשבת והתניא נותנין הימא הכא נמי בשבת והתניא נותנין ואין צריך לימר בע"ש ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע"ש ואין אפילו תימא רבנן שאני הכא מפני שמקרב את כיבויו:

עעען אגן כירה

מחני' במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בגפת ולא בזבל לא במלח ולא בזבל לא במלח ולא בזבל לא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין ולא בחבן ולא בזגין ולא אבל טומנין בהן כשהן יבשין: גמי איבעיא להו גפח של זיחים תון אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא אבל דשומשמין תנן וכל שכן דזיחים תייש אבל דשומשמין בה אסור להניחה על גפח קופה שטמן בה אסור להניחה על גפח אימא לך לענין הטמנה דשומשמין אימא לך לענין

רי"ף שבת

פרק א יציאות השבת

א קד

רבין אמר רבי יוחנן ידו של אדם כארבעה על ארבעה. וכן כי אתא אמר רבא ידו של אדם חשובה לו על גבי מקום ארבעה וליכא (דף ה.) (דף ד.) והא בעינן עקירה והנחה נח גופו נח: פשט העני את ידו וכוי: ואנון בומני לידו מאי טעמא ידו לא ממלומו דמי או לא אמר ליה חייב מהו עקירת גופו כעקירת חפץ חבירו אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ ג.) בעא מניה רב מרבי הטעינו לתוכה והכניס שניהם פטורין: י (דף לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן פטורין. פשט בעל הבית את ידו מתוכה או שנתן לתוכה והוציא שניהן העני את ידו לפנים ונטל בעה"ב בעל הבית חייב והעני פטור. פשט ידו של עני או שנטל מתוכה והכניס פשט בעה"ב את ידו לחוץ ונתן לתוך והוציא העני חייב ובעל הבית פטור. ידו של בעה"ב או שנטל מתוכה פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ. כיצד. השבת שתים שהן ארבע בפנים

סקילה הא לאו הכי אסירא ואמאי בכא אלא משום שלא יבא לידי איסור מלאכה ואלא מאי טעמא [לא] שריוה בפת ותקיעת שופר שהן חכמה ואינם מלאכת עבודה לא תעשו יצאו רדיית ישמעאלשמואל (ויקרא כ"ג:זי) כל הקדש (דף קיז:) תנא דבי *צ"ל ר' מלאכה כדגרסיי בפרק כל כתבי מכדי רדיית הפת חכמה היא ואינה סקילה הא מילתא מקשו בה רבון לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור בר אביי הדביק פת בתנור התירו אתעבידא מחשבתו: אמר רב ביבי בתם לא אתעבידא מחשבתו הכא א"ל לכי תיכול עלה כורא דמילהא אחרת מאי א"ל אסור ומאי שנא לאותה חצר אמר ליה מותר לחצר פירות והוציאה לחוץ מהו שיחזירנה רבא מרב נחמן היתה ידו מלאה לחצר אחרת וכדבעי (דף ד.) מיניה ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן אידך מותר להחזירה הא והא בשוגג והוציאה לחוץ אסור להחזירה ותניא ג:) תניא היתה ידו מלאה פירות חשובה לו כארבעה על ארבעה: (דף

והא לאו מלאכה קא עביד ופריקו בה כמה פירוקי דלא דייקי גבן ומשום הכי לא כתבינן להו אבל אנן הכי מסחברא לן בפירוקא דהאי קושיא אע"ג דרדייח פת בחנור חכמה היא ואינה מלאכה לא שרו לה רבנן אלא היכא דשכח פת בחנור וקדש עליו

היום דמציל ממנה מזון שלש סעודות

לשבת משום כבוד השבת ואפילו הכי בעי לשנויי כדקתני לקמן (דף קיז:) ולא ירדה במרדה אלא בסכין אבל רדייה שלא לסעודת שבת לא שריוה ליה רבנן אפיי ע"י שינוי ורדייה דהכא לאו לסעודת שבת היא דהא לא חזיא לאכילה ומשו"ה לא שרו ליה חזיא לאלא משום שלא יבא לידי

נשא ונחן פטור ואין מוציאין מחוכן היחיד ואין נושאין ונותנין בתוכן ואם אינן לא כרשות הרבים ולא כרשות אבל ים ובקעה ואצטונית וכרמלית ענוש כרת בעדים והתראה נסקל והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד הרבים זו לרשות היהיד זו ואם הוציא הרבים זו ואין מכניסין מרשות מוציאין מרשות היחיד זו לרשות היא רשות הרבים גמורה ואין ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין היחיד גמורה ואיזו היא רה"ר סרטיא אשרה ורחב ארבעה זו היא רשות ונשם אנכגע וכן גדר שהוא גבוה שניץ שהוא עמוק עשרה טפחים ומלום פמור איזהו רשות היחיד רשות היחיד ורשות הרבים כרמלית ענו רבון ארבע רשויות לשבת ובמוציא פטור והזורק והמושיט הייב הזורק חייב ובן עזאי אומר המכניס ואחד המכניס ואחד המושיט ואחד בזורק חניא נמי הכי אחד המוציא (דף ו.) אמר רבי יוחנן מודה בן עזאי עזאי פוטר דקסבר מהלך כעומד דמי מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן איסור סקילה: (דף ה:) ת"ר המוציא

העמודים לא דוימנין דדרסי ביה איצטבא ומ"ד איצטבא אבל בין ככרמלית מ"ד בין העמודים כ"ש זירא איצטבא שלפני העמודים נידון אמר רב יהודארב יהודה אמר רבי *בגמ' וברא"ש איתא רבי זירא בין העמודים נידון ככרמלית. אמר דמיא: כי אתא רב דימי א"ר יוחנן כיון דלא ניחא תשמישתיה ככרמלית דזימנין דרחקי בה רבים ועיילי להתם אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר אע"ג אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה צני כולהו לאו כרמלית נינהו כי היהיד ולא כרה"ר (דף ז.) אטו ואצטונית וכרמלית אינן לא כרשות שלשתן פטורין : אבל ים ובקעה ומעני ויתן לבעל הבית ואם נטל ונתן מא יטול מבעל הבית ויתן לעני ונוטן גו ומן צמני ונוטן גו ובלבד אומר על האסקופה נוטל מבעל הבית עירבו מותרין לא עירבו אסורין אדם של רבים ומבואות שאינן מפולשין ואם צוגיא והכניס פטור הצרות היחיד ולא מרשות היחיד לתוכן לתוכן ואין מכניסין מתוכן לרשות לרשות הרבים ולא מרשות הרבים למלמל בכולו בתוכו אין ממלמלין בו $\Delta \Delta \Delta L$ ולנונו מאלימו לעשרה על גגו מותר על ששה פטור אינה רחבה ששה על אמר רב בית שאין בו עשרה טפחים לרשות הרבים גבוהה יי ורחבה ששה רב גידל אמר רב הייא בר יוסף (דף ה.) אמר אביי זרק כוורת כרמלית אלא מקום פטור: אמר היהיד אבל ברה"ר מקום פטור הוא ביחיד עולה עד לרקיע ודוקא ברשות כרמלית למעלה מעשרה לא הויא ומלולי רה"ר דעד עשרה הוא דהויא אפיי גבוה מאה אמה חייב שרשות נעץ קנה ברה"י וזרק ונח על גביו כרמלית ואי לא לא הויא כרמלית איכא מקום די על די הוא דהויא אשרה מקום פטור הן אמר רב הסדא עבייי ומלולי רהייר מקולי רהייי דאי על ארבעה טפחים ואף על גב דגביהי (דף ה.) ואקילו בה רבנן מקולי כרמלית ואי לית בהו ארבעה טפחים למעלה מעשרה הויא מקום פטור די טפחים ולא גביהי עשרה הוו להו היחיד ואי אית בהו ד' טפחים על עד עשרה דעד עשרה הויא כרמלית מפחים וגביהי עשרה הוו להו כרשות אל ארבעה אמר רב ששת ותופסת אמר אין כרמלית פחותה מארבעה אית בהו ארבעה טפחים על ארבעה אמר אפילו צואה: כי אתא רב דימי וכיון דלאו כרשות הרבים דמו אי לא כרשות הרבים דמו והלכה כרבא היומי והיגי אבל צואה לא רב אשי גבוה גי רב הייא בר אשי אמר אפיי אמר כרשות הרבים דמו ורבא אמר ביה רבים אבל היומי והיגי אע"ג דלא כרשות היחיד דמו חורי רה"ר אביי ערוייהו והוא שגבוה גי ולא דרסי ביחיד כרה"י דמו דאיתמר חורי רה"י על גבה פטור אביי ורבא דאמרי בוי חורי רשות היחיד וחורי רשות זקופה ברה"ר וזרק ונח בפניה חייב לעשרה מותר לטלטל בכולו מ"ט בר שילא אמר רב הסדא לבינה עלק בה ארבעה על ארבעה והשלימו רבים והלכה כרי יוחנן: אמר רבא אלא בארבע אמות אמר אביי ואם

עשרה חומשין שהן שני טפחים נמצא כוורת חומש מכאן וחומש מכאן הרי שני חומשין לעובי בי המחיצות של בעוכו ארבעה שפחים ועוד הוספנו מיהא אורך הצלע של מרובע החקוק לכל מפח ומפח בי חומשין כדי חומשין של די טפחים שהן חי חומשין צמניול שהוא אלכסונו של מרובע בי ולפיכך הוצרכנו להוסיף ברוחב מהר"םכדי שיתברר במראית העין החקוק בתוכו וזהו צורתו *גיי צהגיול הוא אלכסונו של מרובע באלכסונא והדבר ידוע שרוחב אמטא בריבועא אמחא ותרי חומשי ברוחב ששה על ששה כדאמריי כל ארבע על ארבע אלא בשיש בה מצולה שאי אפשר שיהא חללה צריכה רוחב ששה אלא מפני שהיא שהוא פטור ולא אמרו שהיא כזורק מרשות היחיד לרשות היחיד חולקת רשות לעצמה והוה ליה מפעים ורחבה ארבע על ארבע לרה"ר פטור שכיון שגבוהה יי ורה"י הוא: ולפיכך הזורק כוורת ארבע על ארבע הולק רשות לעצמו חייב פיי כל מקום שגבוה יי ורחב

הארץ והגביה הקצה האחד והקצה של קנים (כגון) שהיתה מוטלת על עד דעקר להו פיי זירוא דקני חבילה רמא ווקפה רמא ווקפה לא מחייב ח:) אמר רב יהודה האי זירוא דקני ידי הדחק לא שמיה תשמיש (דף גייי הדחק שמיה הילוך תשמיש על רבא אמר גומא לא מ"ט קסבר הילוך יוסף גומא מאי אמר ליה וכן בגומא לא מכעקי עילויה א"ל אביי לרב כעופי קא מכתפי עילויה תשעה ודאי תשעה לא מדרס דרסי ליה רבים ולא מדרס דרסי ליה רבים משלשה ועד גביו חייב מ"ט כל פחות משלשה ורבים מכתפים עליו וזרק ונח על אמר עולא עמוד גבוה תשעה ברה"ר למעלה מעשרה כלום ולפיכך חייב. מהיצות לתוכן עשויות ואין ממנה גבוהה שבעה ומחצה נמי חייב מ"ט ומשגע פמור רב אשי אמר אפילו פיה גבוהה שבעה ומשהו חייב שבעה מעשרה שהוא מקום פטור. כפאה על לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מחני מל ששה פטור מ"ט אי אפשר יותר רבא אמר אפילו אינה רחבה (חללה) ששה טפחים לא פחות ולא

7 17 2

האחר מונח על הארץ והעמידה

האחר שהיה מונח על הארץ והעמידה האחר שהיה מונח על הארץ והעמידה והשליכה לפניו וחזר והגביה אפיי כל היום כולו לא מיחייב שהרי לא עקר אותה מעל הארץ: אדם עומר עק האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו מן העני ונותן לו: האי אסקופה מאי היא ואסיקנא אסקופה מקום מאי היא ואסיקנא אסקופה מקום אמר רבי יוחנן מקום שאין בו די על אמר רבי יוחנן מקום שאין בו די על

רשות היחיד לכתף עליו ובלבד שלא

ב, מוער לבני רשות הרבים ולבני

יחליפר (דף ט.) אחרים אומרים אסקופה משמשת לשתי רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ אמר רב יהודה אמר רב הכא באסקופת מבוי עסקינן וחציו מקורה באסקופת מבוי עסקינן וחציו מקורה וחציו אינו מקורה וקירויו כלפי פנים פתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ:

(דף ט:) ילא ישב אדם לפני הספר (דף ט:) ילא ישב אדם לפני הספר למנחה עד שיתפלל ולא יכנס לא למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול ילא למרחץ ולא לבורסקי ולא למסיקין למפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה:

717 7

ולמאן דאמר חובה מטרחינן ליה דשרא ליה המייניה לא מטרחינן ליה למאן דאמר תפלת ערבית רשות כיון ציי אבייזעירי הני חברין בבלאי פליגי הא לן והא להו אמר *בגמי ורבי יוחנן אמר משיתיר חגורו ולא התחלת אכילה רב אמר משיטול ידיו אבין משיקשור בין כתיפיו ומאימתי ומאימתי התחלת בורסקי אמר רבי אמר ר' אבין משיעביר מעפרתו ממנו על כרכיו ומאימתי התחלת מרחץ אבין משיניה מעפורת של ספרין מאימתי התחלת תספורת אמר רבי לא דלמא חזי טענתא וסתר דינא אפילו בגמר דין ולכתחלה אמאי ממשכא ליה סעודתא ולא לדין למנה ולכתחלה אמאי לא דלמא ויטרד ולא לאכול אפילו בסעודה עוירה שמא יראה הפסד בוביניה לעיוני בעלמא ולכתחלה אמאי לא שמא יתעלפה ולא לבורסקי אפילו בעלמא ולכתחילה אמאי לא גזירה ישבר הזוג ולא למרחץ אפילו להזיע דידן ולכתחלה אמאי לא גזירה שמא למנחה גדולה הוא ואפילו בתספורת י האי סמוך למנחה אסיקנא דסמוך

ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא וקא זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד: רבי מולם ועוסקין בחיי שעה והוא סבר דקא מאריך בצלותא אמר מניחין חיי ישראל: רבא אשכחיה לרב המנונא ומגלי אמר הכון לקראת אלהיך מריה כי ליכא ריתהא מציין נפשיה פכר ידיה ומצלי אמר כעבדא קמי איכא ריתחא בעלמא לביש ומכסי רב אשי הזינא ליה לרב כהנא כי כי ליכא ריחהא מציין נפשיה אמר יריה ומצלי אמר כעבדא קמי מריה כי איכא ריתהא שדי גלימיה ופכר י"ג) הכון לקראת אלהיך ישראל רבא פוזמלי ומצלי אמר (עמוס די:י"ב-מטרחינן ליה רבה בר רב הונא רמי מנהג חובה ואע"ג דשרא המייניה וראידנא נהוג עלמא בתפלת ערבית ביא לא אתי למירתת ואתי למיפשע ערבית כיון דכולי ליליא זמן תפלה לה זימנא מירתת ולא אתי למיפשע שכרות אי נמי מנחה כיון דקביע התם לא שכיח שכרות הכא שכיח רבי יוחנן משיתיר חגורו (דף י.) וענן אם התחילו אין מפסיקין ואמר והא תפלת המנחה דלכ"ע חובה היא

בקר: עד מתי יושבין בדין אמר (בראשית אי:הי) ויהי ערב ויהי הערב וכתיב התם במעשה בראשית בראשית כתיב הכא מן הבקר עד כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כל דיין ודיין שדן דין אמת לאמתו אימת היתה נעשית אלא לומר לך שמשה יושב ודן כל היום כולו ותורה הבקר עד הערב וכי תעלה על דעתך י"ח:י"ג) ויעמוד העם על משה מן תני להו הייא בר רב מדפתי (שמות יומא בדינא והוה קא חליש לבייהו ורבה בר רב הונא הוו יתבי כולי ליה דינא ניעול וניתי: רב הסדא אעיבורא דרשא ואמרי מאן דאית ביני עמודי וכל שעתא ושעתא טפחו ר, אמי ורבי אסי הוו יתבי וגרסי בדינא והא דלא עסיקי ואתו בדינא: דינין ולא פליגי הא דעסיקי ואתו בדיינין וחד אמר משיתחילו בעלי יונה ור' ירמיה חד אמר משיתעטפו למימר קמן: מאימתי התחלת הדין רי ובוצא מי שחורתו אומנותו כדבעינן אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה עליה רבי זירא (משלי כ"ה:טי) מסיר גריס מטא זמן תפלה וקא מסרהב קרי (דברים ז) האל הנאמן ההוא נאמן הימנותא בבית הכסא ואע"ג דכתיב אמר רב שרי ליה לאינש למימר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא ויקרא לו ה' שלום: אמר רבה בר בבית המרחץ שנאמר (שופטים ו) אסור לאדם שיתן שלום לחבירו באמר רב המנונא משמיה דעולא (בל י:) מסייע ליה לרב המנונא וחולץ תפליו וא"צ לומר שאינו מניח שאלת שלום ואין צ"ל ק"ש ותפלה שבני אדם עומדין ערומים אין שם תפליו ואינו מניח לכתחלה מקום ואין שם קייש ותפלה ואינו הולץ עומדין לבושים יש שם שאלת שלום ארם מקצתן עומדין ערומים ומקצתן לומר שאינו הולץ נכנס למקום שבני שאלת שלום ומניה תפילין ואין צריך שם ק"ש ותפלה ואין צריך לומר מלום שבני אדם עומדין לבושין יש להתפלל בו דתניא הנכנס למרחץ במרחץ ישן שרחצו בו בני אדם אסור שעדיין לא רחצו בו בני אדם אבל בבית המרחץ ודוקא במרחץ חדש אוא בר אהבה מתפלל אדם תפלתו ששית שהוא זמן מאכל ת"ה: א"ר רב ששת עד זמן סעודה והיא שעה

אבותינו למצרים (דף יא.) ואמר נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו שהוסיף יעקב לבנו יוסף משאר בניו שבשביל משקל שני סלעים מילת אל ישנה אדם את בנו בין הבנים שמא בר גוריא אמר רב לעולם ואמר רבה בר מהסיא אמר רב כ"א:י"ג-י"ד) מתן בסתר יכפה אף מעוני לעשיר אבל מתוה לעני (משלי מכעני לא עבידא לאיגלויי וה"מ מולחא דעבידא לאיגלויי היא מתן מההוא מינא ואף על גב דשבת מודיע לה אמר רב פפא דשייף ליה לתינוק צריך להודיע לאמו במאי מממון בן גמליאל כל הנותן פת לישראל לך והודיעם מכאן א"ר גנזי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה משה מתנה טובה יש לי בבית מקדשכם אמר ליה הקב"ה למשה דכתיב (שמות לא) לדעת כי אני הי בלא עבידא לאיגלויי צריך לאודועיה ידע כי קרן עור פניו אבל במתנה דכתיב (שמות ל"ד:כ"ט) ומשה לא ועני מילי במתנה דעבידא לאיגלויי מענע לחבירו אין צריך להודיעו שם גופיה לא איקרי נאמן. והנותן כמני באנו אמר אלהא מהימנא אבל

בשבתא אבל העניהא אחרינא לא וכי בשבת ודוקא תענית חלום הוא דשרי חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפילו עתנית לחלום כאש לנעורת ואמר רב רב המא בר גוריא אמר רב יפה יתיבנא דאמר רבה בר מהסיא אמר ופורע אמר להו אנא בתענית הלום יהודה אמר רב לוה אדם תעניתו לא סבר לה מר להא דאמר רב אמרו ליה לוופיה מר וליפרעיה מי מר מידי אמר להו בתעניתא יתיבוא הגינא עליתאה אמרו ליה נטעום אירי איקלע לבי רב אשי עבדו ליה נאפי, בשבת רב אושעיא בריה דרב רב חסרא ובו ביום ואמר רב יוסף עמנית לחלום כאש לנעורת ואמר אמר רב המא בר גוריא אמר רב יפה לית לן בה ואמר רבה בר מהסיא אלא בבתי אבל בקושקשי ואברורי אלהינו מחריב את העומד ולא אמרן את חרבותיו כך מי שאינו מרומם בית כשם שהמרומם בית אלהינו מעמיד אלהינו ולהעמיד את הרבותיו פירוש שנאמר (עזרא ט׳:ט׳) לרומם את בית גבוהין מבית הכנסת לסוף חריבה צוריא אמר רב כל עיר שגגותיה רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר

א"ר אלעזר משום ר' יוסי בן זמרא בחמן וחוזרין ונפרעין

כל היושב בתענית בשבת קורעין לו

הא דגרסינן בפי אין עומדין להתפלל – גזר דינו של שבעים שנה אמר רב

717 17

הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה: אדל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאכל בחון רואה מהיכן התינוקות קורין ולא יקרא לאור הגר באמת אמרו הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא ולא בין לק"ש: י לא יצא החיים במחטו אבל כגון אנו מפסיקין בין לתפלה רשב"י וחביריו שתורתן אומנותן לתפלה א"ר יוחנן לא שנו אלא כגון בתורה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לד"ת דתניא חבירים שהיו עוסקים ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן התחילו אין מפסיקין וכוי: והתני עבר רובו של יום בקדושה: ואם צפרא הוא לאחר הצות ישלימו כבר קודם חצות לא ישלימו עד כדון לא ישלימו לאחר חצות ישלימו יוסי בר אבין מתני' היא קודם חצות עבתענות עד ו' שעות בשבת א"ר משום ר' יוסי בר חנינא אמרי אסור בתעניות ירושלמי ר' אהא ור' אבהו עתנית אחר אסור להתענות בשבת: לה רבון בתענית חלום בלבד אבל ליתיב תעניתא על תעניתא ומפרשי ממנו גול אונץ אבט מאי חקנחיה

במפלה את כלי מולל וזורק ובלבד ברבים מפני הכבוד: תנו רבנן נחמיה אין עושין אפיקטווין ברשות כיוצא בו א"ר יהודה ואמרי לה א"ר ע"ר אין פולין ברה"ר מפני הכבוד אמרן אלא בזקנות אבל בילדות לא: מידע ידיעי ודבני מחוזא נמי לא (דלבישי לבנים) אבל דבני חקלייתא רבא לא אמרן אלא לבני מחוזא לבגדי אשתו לאור הנר לא. אמר אמר שמואל אפילו להבחין בין בגדו הנר שמא יטה: אמר רב יהודה פירוש לא יפלה אדם את כליו לאור עבעי לשבת: ולא יפלה את כליו עם חשיכה. אמר רב יוסף הלכתא אומר חייב אדם למשמש בבגדו ע"ש הלכך מדכר דכירי להו תניא חנניא כמה אזכרות על אחת כמה וכמה יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהם כ"ח:ל"ח) והיה על מצחו תמיד שלא אזכרה אחת אמרה תורה (שמות ק"ו מציץ ומה ציץ שאין בו אלא אַנַם למשמש בתפליו כל שעה ושעה כיון דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם בתפליו עייש עם חשיכה מיים י (דף יב.) הנא דבי שמואל יוצא ישראל כמאן כרבי יוסי: א"ר ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי הא דתניא מי שיש לו חולה בתוך מרובים ושבתו לשלום: כמאן אזלא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו שלום וביציאתו אומר שבת היא שבנא איש ירושלים אומר בכניסתו ירחם עליך בתוך חולי עמו ישראל. עולי ישראל רי יוסי אומר המקום אומר המקום ירחם עליך ועל כל שבזכותה תרחם (דף יב:) רי יהודה לבא ר"מ אומר יכולה היא שבת שבת היא מלועוק ורפואה קרובה הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר דברי בית שמאי וב"ה מתירין: ת"ר אבלים ואין מבקרים חולים בשבת ספר וללמדו אומנות ואין מנחמים בתינוקת ליארס ועל התינוק ללמדו אפילו ליתום ויתומה ואין משדכין על רשב"ג אין פוסקין צדקה על הצבור היה ר"ש בן אלעזר אומר משום בשבת דברי ב"ש וב"ה מתירין וכן אומר אין הורגין את המאכולת ואפילו בחול תניא ר"ש בן אלעור בונא הלכתא מולל וזורק וזהו כבודו וזורק ובלבד שלא ימלול: אמר רב שלא יהרוג אבא שאול אומר נוטל צבוני ב, מרדעות ואפיי עשרה בתים רבה אפיי גבוה שני קומות ואפיי ערש דוי: ולא יקרא לאור הגר: אמר אל ראש המטה וכתיב הי יסעדנו על (בראשית מ"ז:ל"א) וישתחו ישראל למעלה מראשותיו של חולה שנאמר מתעטף ויושב לפניו מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של הולה אלא שרפרף ולא על גבי מקום גבוה ולא ולא עייג ספסל ולא עייג כסא ולא עייג לבקר את החולה לא ישב ע"ג מטה יסעדנו על ערש דוי: ת"ר הנכנס את החולה שנאמר (תהלים מא) הי אמו דאמר אביי מנין שהקב"ה סועד בלשון ארמית שאני חולה דשכינה לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין ארמית אין מלאכי השרת נזקקין דאמר רבי יוחנן השואל צרכיו בלשון אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית עב דאמר רב יהודה אמר רב לעולם א"ל רחמנא ידכרינך לשלמא ואף על המקום יפקרך לשלום וזמנין הוה לשיולי בתפיחה זימנין הוה א"ל חנה כי הוה אולינן בתר רבי אלעור יבא לזעוק בשבת אמר רבה בר בר ולבקר הולים בשבת פירוש שמא יוחנן בקושי התירו לנחם אבלים

בדופטא דמאיס וופיש נהוריה ולא בודק קערות וכוסות לאור הנר ודוקא שמש קבוע ובין שמש שאינו קבוע ומורין כן . שמעינן השתא דבין כן ורב ירמיה בר אבא אמר הלכה מאי אמר רב הונא הלכה ואין מורין איבעיא להו שמש קבוע בדמשהא קשיא באן בדמשחא כאן בדופטא: הא והא בשמש שאינו קבוע ולא לבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואב"א אידך לא יבדוק לא קשיא כאן בשמש בודק קערות וכוסות לאור הגר ותניא להטות את הנר מותר תני חדא שמש אמר רבא ואדם חשוב שאין דרכו עשרה בני אדם כאחד אסור לקרות לורין: אמר רב הונא ובמדורה אפילו אכל בשני ענינים אפילו שנים אין אבל שנים קורין וה"מ בענין אחד זו על גב זו. הד הוא דלא ליקרי

נדה הוא בבגדו והיא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא אשה נדה לא קרב מקיש אשתו נדה י"ה:ו") ואת אשת רעהו לא טמא ואל בבגדו והיא בבגדה ת"ש (יחוקאל להו מהו שתישן נדה אצל בעלה הוא לא יאכל הזב עם הזבה וכוי: איבעיא לאצלויי שלא ברשות רבן: כיוצא בו מפני שאימת רבן עליהן ולא אתו אפילו פרשה כולה קורין ומסדרין (דף יג.) ותינוקות של בית רבן ראשי פרשיות אבל פרשה כולה לא אמר רבה בר שמואל אבל מסדר הוא כן: באמת אמרו החזן רואה וכוי: לבות פליגי והלכה בודק ואין מורין שאינו קבוע ודאי אסיר ליה שמש בעי לאצלויי אבל בדמשהא שמש

צרון כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב"ש שאמרו בעליית חנניה בן חוקיה בן בינו לבינה: י ואלו מן ההלכות א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק אמר מטה חדא הואי במערבא אמרי מומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי עורה (ויקרא יא) ואל אשה בנדת שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שם ושלום לא עלה על דעתו לדבר ממי וישן עמי בקירוב בשר אבל מצו אהליך אמרה לי אכל עמי ושתה באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מבו אצליך אמרה לי הס ושלום אפיי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך משיבה דבר פעם אחת נתארחתי מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם (דף יג:) ושמש ת"ח הרבה מפני ימיך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה (דברים לי:כי) כי הוא חייך ואורך מגרשות ואומרת להן כתוב בתורה תפליו ומחזרתן בבתי כנסיות ובבתי ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה בבגדה אסור: תנא דבי אליהו מעשה

ותניח לתוך התנור עייש עם חשיכה תמלא אשה קדרה עססיות ותורמוסין שמשמעת את הקול (דף יה:) ת"ר לא נאיכא מ"ד אסור ואפיי לב"ה מפני לב"ה לית להו שביתת כלים ושרי דבייש דאית להו שביתת כלים אבל שיטחנו מבעוד יום ואוקימנא אליבא לתוך הריחים של מים אלא כדי כל השבת כולה ואין נותנין חטין על גכי מכה והם הולכין ומתרפאין ומניחין קילור על גב העין ואספלנית הולכין ומתגפרין כל השכת כולה ומניחין גפרית תחת הכלים והם והם הולכין ומתגמרין כל היום כולו כולו ומניחין מוגמר תחת הכלים והיא הולכת ומתמלאה כל היום מים לגנה ערב שבת עם חשיכה מתירין: י (דף יה.) תנו רבנן פותקין אלא כדי שיקלוט את העין וב"ה מבעוד יום ולא את הצמר ליורה פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו בייש אומרים אין נותנין אונין של מישורו מבעו"י ובית הלל מתירין שורין דיו סממנין וכרשינין אלא כדי ביום (דף יו:) ב"ש אומרים אין על בית הלל וי"ח דבר גזרו בו

מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא ולא אתי לאחתויי: והשתא דאמר מגני באמר השתא ודאי לא בשיל שפיר דמי מאי טעמא דאסח לדעתיה בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמא חייא חייתא [ובשיל] שפיר דמי בשיל ולא גזירה שמא יחתה בגחלים האי קדרה ולא למיגס בה והשתא דאמר מר וטוחה דליכא למיחש לא לאחתויי ליורה נמי לא גזרינן ביורה עקורה בלשי להו זיקא לא מגלי להו צמר ואונין של פשתן נמי לא גזרינן דכיון להו פסדי דקא סליק בהו קוטרא התם לא מחתה להו דאי מחתה מ"ט לא גורינן שמא יחתה בגחלים בגחלים ואי אמרת מוגמר וגפרית שיעשו מאי טעמא גזירה שמא יחתה אשה כן למוצאי שבת אסורים בכדי בתנור ערב שבת עם חשיכה ואם נחתום חבית של מים ויניח לתוך בכרי שיעשו כיוצא בו לא ימלא ואם עשתה כן למוצאי שבת אסורין

מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ולא מבעוד יום וב"ה מתירין בע"א אין חיה ועוף ודגים אלא כדי שיצודו ב"ש אומרים אין פורשין מצודות ושמע מינה דברהא אסיר: י (דף יו:) דמי ושרי מכלל דאי בברהא אסיר כיון דקשי ליה זיקא כבשרא דגדיא באמרינן אמר רבינא האי קרא חייא ס"ל דהזינן סוגיא דשמעתא כוותיה דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ואיכא מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי כי האי לישנא בתרא וכרב אשי מדפתי אסר. וקא פסקי רבוואתא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה נמי שפיר דמי כי פליגי דברחא לא שריק שפיר דמי דברהא ושריק איכא דאמרי דגדיא בין שריק בין אתי ערי ורב ירמיה מדפתי אסר: דגדיא ולא שריק דברהא ושריק רב שפיר דמי דברהא ולא שריק אסיר מגלי ליה האי בישרא דגדיא ושריק

מגביהין

717 7

מותר): ת"ר אין משלחין אגרות ביד ג"ש (עם חשיכה) וברביעי ובחמישי (ע"ר לא ישכיר אדם כליו לנכרי בחצר ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו: נותנין מזונות לפני העובד כוכבים נמלן ויצא אין נוקקין לו כיוצא בו ת"ר נותנין מזונות לכלב בחצר אם שמותר לאכול מותר למכור (דף ים.) קודם הפסח וב"ה אומרים כל שעה שמצו לנכרי אלא א"כ יודע שיכלה עניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם ערי עקיבא אלא לפרש דברי ב"ה: דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא בא ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן לחומה ר"ע אומר כדי שיצא מפתח וב"ה אומרים עד שיגיע לבית הסמוך כדי שיגיע *נ"א לביתולמקום קרוב ימשכננו ולא יתננו לו במתנה אלא עוכע, ולא ילונו ולא ישאילנו ולא בייש אומרים לא ימכור אדם הפצו מתירין עם השמש: י (דף יח:) ת"ר כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן ב"ה לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא ב"ש אומרים אין נותנין עורות לביתולמקום קרוב וב"ה מתירין מליו אלא כדי שיגיע *נ"א מגי ימים קודם השבת בזמן שהספינה הא דתניא אין מפליגין בספינה פחות בערב שבת מפליגין יש מי שאומר אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב"ג לדבר מצוה מפליגין ופוסק עמו ע"מ בשבת בד"א לדבר הרשות אבל מפליגין בספינה פחות מגי ימים קודם אגרת למי שנשתלחה אליו: ת"ר אין אליו יובל והוא משכיר ומשלה כל קצץ. פי׳ דואר איש ידוע שכל כתב דואר במתא אין משלחין כלל אא"כ לבית הסמוך לחומה ואי לא קביע במתא אין משלחין אלא עד שיגיע דלא קצץ לו דמים אי קביע דואר אותן בין מגיע בין לא מגיע והיכא השתא היכא רקצץ לו דמים משלחין בא דלא קביע דואר במתא שמעינן כלל לא קשיא הא דקביע דואר במתא לחומה והא אמרת רישא אין משלחין לביתו ובה"א כדי שיגיע לבית הסמוך ה"ק אם לא קצץ בש"א כדי שיגיע לחומה והלא קצץ אמר רב אשי לביתו ובה"א כדי שיגיע לבית הסמוך לו דמים ב"ש אומרים כדי שיגיע נכרי ע"ש עם חשיכה אא"כ קצץ

שרי משום דפטירי ממצות עונג עונג שבת והיינו טעמא דלדבר מצוה נייחא ובעי מיכלא ומקיימי מצות שבת ולאחר שלשת ימים הויא להו כשכור וגוי ולא יכלי למעבד עונג כדכתיב בהו (תהלים קו) יחוגו וינועו להו שינוי וסת משום נענוע הספינה מצוח עונג שבת דכל ג' ימים הויא מנ, ימים קודם השבת משום בטול מעמא דאין מפליגין בספינה פחות דבריהם במקום עשה אלא היינו במקום כרת גבי קדשים העמידו צב.) גבי פסח לא העמידו דבריהם לא בקדשים ואמרי׳ עלה (פסחים אונן מובל ואוכל את פסחו לערב אבל במקום עשה כדתנן (פסחים צא:) אמאי שרי והא העמידו דבריהם ימים אפיי טפי נמי ועוד לדבר מצוה קטנה בין גדולה ועוד מאי איריא גי אמאי תני ספינה סתם דמשמע בין למיתנא אין מפליגין בספינה קטנה מעמא הוא דאין מפליגין הוה ליה וואי טעמא פריכא הוא דאי מהאי הכי נהגו העם להפליג בים הגדול למעלה מי' טפהים לא גזרו ומשום ומשום גזירת תחומין גזרו בה אבל גוששת ואין במים עשרה טפחים

(דברים כ) עד רדתה ואפילו בשבת: אפילו בשבת וכן היה שמאי דורש השבת ואם התחילו אין מפסיקין של נכרים פחות משלשה ימים קודם אשכחי: ת"ר אין צרין על עיירות בוה עובדא ואפילו כסא דהרסנא לא אפגלו לביתיה ואמר רב כהנא בדידי באמרי אמר רב כהנא לא נצרכה אלא לאושפיויא אמאי דנקיט סמיך איכא כהנא לא אמרן אלא לביתיה אבל שבת יותר משלש פרסאות אמר רב אלעזר ברי צדוק אל יהלך אדם בערב וערבה (דף מד:) אמר איבו משום רי ליה לעונג שבת: גרסינן בפרק לולב תלתא יומי פרה פחדייהו ומקיימי משום טרדא ופחדא דליבא ולבתר להו מיכלא ומשתיא תוך ג' ימים ימים קודם לשבת משום דלא מיתהני עיירות של נכרים פחות משלשה בהדיא והוא הדין שאין צרין על YIL YAZIR VILL WER CTAGTWX דאינון שנים עשר מיל משום דמבטיל דמברי שבתות יתר על שלש פרסאות נמי אמרינן (סוכה מד:) אסור להלך שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ולהכי פמור מן המצוה ותנן נמי (שם) דאמר מר (סוכה כה.) העוסק במצוה

רב יהודה אמר רב נכרים שצרו על עיירות של ישראל אין יוצאין עליהן בבלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת: תניא נמי הכי עיירות של ישראל שצרו עליהן נכרים אין יוצאין עליהן בבלי זיין ואין מחללין עסקי ממון אבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין

גרסינן בעירובין (דף מה.) אמר

עבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיין

לספר אפילו לאבאו אלא על עסקי

עליהן את השבת ובעיר הסמוכה

י אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו של בית אבא שהיו נותנין כלי לבן שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם השבת ושוין אלו ואלו שטוענין קודם השבת ושוין אלו ואלו שטוענין (דף יט.) (מאי שנא כולהו דפליגי בקורות בית הבד ובעיגולי הגת: י נמאי שנא הנך דלא פליגי ב"ש כולהו ומאי שנא הנך דלא פליגי ב"ש כולהו הצי עביד בשבת חייב חטאת גזרו בהו דרון ע"ש עם חשיכה הנך דאי עביד להו בשבת לא מחייב חטאת לא גזרו בהו רבנן) מאן תנא דכל מילי דאתא ממילא שפיר דמי ר' יוסי ב"ר

ומחללין עליהן את השבת: (דף יח.)

כרי שמעון לענין שבת דהא איפסיקא ורבי שמצון לית ליה מוקצה וקי"ל יהודה דרבי יהודה אית ליה מוקצה ועורא דרדיא פלוגתא דרי שמעון ורי ותרנגולת לביצתה ותמרי דעסקא רב נחמן עו לחלבה ורחל לגיותה שמעון דלית ליה מוקצה: אמר והלכתא כשמואל דשרי דקאי כרי ונקשרות שתים שתים ונקראות זוגי מחצלות כרוכות ומונחות לסחורה רב אסר ושמואל שרי. GLLLM במוקצות בבתי הבד: הני כרכי דזוגי ומחצלות של בדרין הן המחצלאות תחת הקורה של בית הבד בשבת שרי פיי שמן של בדרין שמן היוצא ומחצלות של בדרין רב אסר ושמואל כרבי ישמעאל: שמן של בדרין דיכה דמו] הורה רבי יוסי ב"ר הנינא במחוסרין שחיקה [וה"ג כמחוסרין הלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בר חנה א"ר יוחנן בצריך דיכה כולי יגמור ואיתמר עלה אמר רבה בר משתחשך ר"ע אומר (דף ים:) לא מבעוד יום רבי ישמעאל אומר יגמור בשום והבוסר והמלילות שריסקן חנינא אמר ר' ישמעאל היא דתנן

צאור במדורת בית המוקד: UXC אתי לאחתויי בגחלים: ומאחיזין את מעמא דבני חבורה זריזין הן ולא בפחמין כל שהוא: י משלשלין מאי שתאחו האור ברובן רבי יהודה אומר במדורת בית המוקד ובגבולים כדי שבת עם חשיכה ומאחיזין את האור משלשלין את הפסח לתנור ערב אין בו משום בישולי נכרים: י יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי דרוסאי איתמר נמי א"ר אסי א"ר ער אלעאי אמר רב כמאכל בן כני שיצולו אמר רי זריקא אמר התחתון שלה: י (דף כ.) וכמה פניה רי אליעזר אומר כדי שיקרום חררה ע"ג גחלים אלא כדי שיקרמו נותנין פת לתנור עם השיכה ולא אלא כדי שיצולו מבעוד יום ואין שמעון: יאין צולין בשר בצל וביצה הכי ושמעינן מינה דהלכתא כרבי וכאטריה דרב לא הוה ליה למעבד שמעון סבירא ליה באתריה דרב הוה שמעון ושמתיה רב הונא והא כרי תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי מי שהחשיך וה"ג אמרינן ההוא הלכתא כוותיה בהדיא בסוף פרק

בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן בירוקה שעל פני המים לא בזפת ולא באידן ולא בפתילת המדבר ולא ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת און מדליקין אין מדליקין לא בלכש להו יציאות השבת מדליקין ובמה אל אל זכבא נאל קש: פליקו ושל רבב ושל קירה במתניתא תנא אין צריכין רוב של ופת ושל גפרית צריכין רוב תני רב יוסף ד' מדורות רב כהנא אמר רב קנים שאגדן מסתברא איתמר נמי (דף כ:) אמר מתקיף לה רב הסדא אדרבה איפכא רוב נתנן בחותלות אין צריכין רוב אגדן אין צריכין רוב גרעינים צריכין אמר רב יהודה קנים צריכין רוב בילכך בעינן רוב עביו ורוב הקיפו: אמר ברוב היקפו אמר רב פפא יחידי רב אמר ברוב עביו ושמואל שתהא עולה ע"י דבר אחר: עץ כני שתהא שלהבת עולה מאליה ולא לסיועי לשמואל להעלות גר תמיד עצים ונניח תחתיהם: תני רבי חייא ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא ברובן אמר רב ברוב כל אחד ואחד כדי שיוצת האור ברובן. ロメ מעמא דכהנים זריזין הם: ובגבולין

דעדו: ועא דשמן קיק מאי שמן קיק ולא אסרו אלא לעשותן פתילה לנר בין על גבי קרקע בין על גבי מנורה להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה אבל עושין בהם מדורה בשבת בין אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת שמנים קמ"ל דלא (דף כא.) ת"ר כל דתימא נגזור פסול פתילות אטו פסול פשיטא שעוה אצטריכא ליה מהו פעילות מכאן ואילך פסול שמנים שעוה קירותא: תנא עד כאן פסול אליהן של צמר ושל שער זפת זיפתא פפא אוכמעא באבלי תנא הוסיפו שעל פני המים מאי היא אמר דב בפתילת המדבר שברא: ולא בירוקה אחואנא בעמרניתא דביני ביני: ולא גושקרא שמיה: ולא בפתילת האידן כולכא שמיה יצחק בר זעירי אמר שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי ולא נפיץ: ולא בכלך אמר שמואל ולא בחוסן אמר אביי כיתנא דדייק בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה: YCW WICH THIM WICH THIM WY שאינו מבושל אין מדליקין בו: י וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד במדי אומר מדליקין בחלב מבושל שריפה ולא באליה ולא בחלב נחום

אמר שמואל עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו רב אחא בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקזא ור"ש ב"ל אומר קיקיון דיונה: אמר רבה פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מה טעם מפני שהאור מסכסך בהן שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מה טעם מפני שאין נמשכין אחר הפתילה: בעא מיניה אביי מרבה שמנים שאמרו הכמים אין מדליקין בהן מהו ליתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק מי גזרינן דלמא אתי לאדלוקי בעיניהו או לא א"ל אין מדליקין א"ל מה טעם אמר ליה לפי שאין מדליקין בהם והכורך דבר שמדליקין בו ע"ג דבר

7년 업

בידו: עד שתכלה רגל מן השוק לככותה או להשתמש לאורה הרשות דולקת והולכת עד השיעור הזה ורצה דולק והולך עד השיעור הזה) היתה שצריך ליחן שמן לחוכו כדי שתהא אבליק מדליק איינ לשיעורא (כלומר כביא הדר מדליק לה אלא דאי לא שתכלה רגל מן השוק לאו דאי דתניא מצותה משתשקע החמה עד לה ש"מ כבתה אין זקוק לה והא בשבת מכלל דאי כביא לא מודקיק לאטויי ותו מדמדליקין בהן בחנוכה באסור להשתמש לאורה לא אתי ש"מ אסור להשתמש לאורה דכיון מדקאמר מדליקין בהם בחנוכה שבת בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת און מדליקין בהן בשבת מדליקין רב פתילות ושמנים שאמרו חכמים כא:) א"ר זירא (אמר רב מתנה) אמר לתוכן שמן כל שהוא ומדליק: (דף מהותך וקרבי דגים שנימוחו נותן אונב: אמר רב ברונא אמר רב הלב להעבות ראש הפתילה להרבות אבל להקפות מותר פירוש להקפות בו במה דברים אמורים להדליק מאנן מדליקין בו אין מדליקין

הואיל ומצוה לפרסם את הנס): ת"ר של מצוה והאי דקא מניחה מבחוץ אחר פטור מלשלם מפני שהוא נר שהניח גר חנוכה מבחוץ והוזק בה מעלין בקדש ולא מורידין: (חנוני החג וזה נותן טעם לדבריו משום כב"ה זה נותן מעם לדבריו כנגד פרי אחד עשה כדברי ב"ש ואחד עשה א"ר יוחנן שני זקנים היו בצידן מורידין: אמר רבה בר בר חנה אי נמי משום מעלין בקדש ולא וטעמייהו דב"ה כנגד ימים היוצאין החג אי נמי כנגד ימים הנכנסין. והולך. מעמייהו דב"ש כנגד פרי מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף פוחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך המהדרין בית שמאי אומרים יום נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן נר חנוכה נר איש וביתו והמהדרין עד שמגיעין לבתיהם: ת"ר מצות ער אחר שקיעת החמה כמו חצי שעה אותם נקראין תרמודאי ומתעכבין ונקראים תרמודא ובני אדם המביאין דתרמודאי פיי עצים ידועים אצלם עד כמה א"ר יוחנן עד דכליא רגלא ע"ש) גר הגוכה שהגיחה למעלה מניומי משמיה דרב נחמן (דף כב: אמר רב כהנא זרש רבי נתן בר הנס מתחדש באותו פך של שמן: דחנוכה הואיל ובכל יום ויום היה אניסא כל יומא ויומא מחמניא יומי בהלל ובהודאה והלכך מברכינן לשנה אחרת קבעום ח' ימים טובים ונעשה בה נס והדליקו בה חי ימים היה בה להדליק אלא יום אחד חתום ומונח בחותמו של כה"ג ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה בית השמונאי ונצחום ברקו ולא השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות שכשוכוסו יונים להיכל וטמאו כל למספר בהון ודלא להתענאה בהון בכסליו יומי חנוכה תמניא אינון דלא מדורה צריך: מאי הנוכה דת"ר בכ"ה ואי אדם חשוב הוא אע"ג דאיכא לאורה ואי איכא מדורה לא בעי רבא וצריך נר אחרת להשתמש בסכנה מניחה על שולחנו ודיו אמר מניחה בחלון הסמוכה לרה"ר ובשעת ביתו מבחוץ ואם היה דר בעליה נר חנוכה מצוה להניחה על פתח

משה ולא כלום הדליקה מבפנים והוציאה לחוץ לא לעסקיה הוא דנקיט לה ואמר רבא עשה ולא כלום מ"ט מאן דחזי אמר רבא היה תופס גר הנוכה ועומד לא יתכוין לעשות חריץ (דף כב:) אמר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא בגרירה דתניא ר"ש אומר גורר מבגד לבגד והלכתא כרבי שמעון כשמואל מדליקין מנר לנר ומתירין עביד כרב בר מהני תלת דעביד נר חנוכה אמר אביי כל מילי דמר אמר רב אסור להרצות מעות כנגד דקביל שבתא עליה): אמר רב יהודה איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום דשבתא דאי מדליק דשבתא ברישא שבת ברישא מדליק דחנוכה והדר בלא בעי לאדלוקי גר הנוכה ונר מימין ונר חנוכה משמאל (והיכא והלכתא משמאל כדי שיהא מוווה ורב ירמיה מדפתי אמר משמאל רב אחא בריה דרבא אמר מימין בטפח הסמוך לפתח היכא מנח לה אמר רבא נר חנוכה מצוה להניחה מכי אמה פסולה כסוכה וכמבוי:

מנים מכאן ואילך מדליק מברך שנים במדליק מברך שלש והרואה מברך מברך אמר רב יהודה יום ראשון הרואה גר חנוכה חייב לברך מאי צריך לברך ור' ירמיה בר אבא אמר בר אשי אמר רב המדליק נר חנוכה לאדלוקי משום השדא: אמר רב הייא אבל אי פתח בבא לופשיה מיחייב בפריטי היכא דלא פתח בבא לנפשיה עלאי בגו ביתאי: וה"מ דאשתתופי בשתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי אושפיואי לכתר דנסיבנא אמינא בי רב הוה משתתפינא בפריטי בהדי חנוכה: א"ר זירא מריש כי הוינא אמר רב ששת אכסנאי חייב בנר כולה למוצאי שבת מכבה ומדליקה עששית שהיתה דולקת כל השבת ביו באותו הנס: א"ר יהושע ב"ל נשים הייבות בנר חנוכה שאף הן אשה ודאי מדלקה דא"ר יהושע ב"ל לאו בני מיעבד מצוה נינהו אבל מצוה ולא הנחה עושה מצוה והני אשה ולא כלום מ"ט הדלקה עושה דנקיט לה: האי נר חנוכה (דף מ"ט ה"ג הרואה אומר לצרכו הוא

נאה הרגיל בציצית זוכה לטלית נאה חכמים) הרגיל במזוזה זוכה לדירה (צרגיל בנר של שבת בניו תלמידי [ושבת] הויין לו בנים תלמידי הכמים ניסא אמר רב הונא הרגיל בנר הנוכה פשטה גר חנוכה עדיף משום פרסומי משום פרסומי ניסא בתר דבעיא הדר דתדיר או דלמא נר חנוכה עדיף מהם עדיף קדוש היום עדיף משום בעי רבא נר חנוכה וקדוש היום איזה היום גר ביתו עדיף משום שלום ביתו משום שלום ביתו נר ביתו וקדוש נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף אנו מולה: אמר רבא פשיטא לי כלי נעשית כמדורה ואפילו לאחד עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה ובקיפה פתילות אם כפה עליה כלי אדם אמר רבא מילא קערה שמן מיש לה שתי פיות עולה לשני בני כג:) א"ר יצחק אמר רב הונא נר אבל מרוח אחת לא צריך: (דף רבה לא אמרן אלא משתי רוחות לה שני פתחים צריכה שני נרות אמר כג.) דארלקה חרש שומה וקמן לא ושהחיינו אמר רב הונא חצר שיש להדליק נר של חנוכה ושעשה נסים והרואה מברך אחד מאי מברך אקב"ו

דדחיל מרבנן איהו גופיה הוי צורבא במוליר רבנן הויין ליה חתני רבנן דרחים רבנן הויין ליה בנין רבנן יקדים ובלבד שלא יאחר אמר רבא לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא לעמוד הענן סברה לאקדומי אמר לעמוד האש ועמוד האש משלים לילה מלמד שעמוד הענן משלים ימיש אמוד העון יומם ועמוד האש רב יוסף תנינא (שמות י"ג:כ"ב) לא יוסף הות מאחרה ומדלקה אמר לה נפיק מינייהו רב שזבי דביתהו דרב בשרגא אמר גברא רבה נפיק מהכא דבי נשא דרב שובי הוא דהוו רגילי רב חסדא הוה רגיל דחליף אפיתחא חייא בר אבין ורב אידי בר אבין: עבעני נפקי מהכא נפקי מיניה רב בצוו ביגלי בשרגי אמר תרי גברי חליף אפיתחא דבי אבין נגרא חזא גרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא להו מהו להזכיר של ר"ח בבהמ"ז אם בהודאה אף בהמ"ז בהודאה: איבעיא ירושלים א"ל רבא כתפלה מה תפלה איקלע לבי רבא סבר לאדכורי בבנין מזכיר בהודאה רב הונא בר יהודה הונא אינו מזכיר ואם בא להזכיר XAL LEX XAL LE OUILL XAL LE דלמא משום פרסומי ניסא מדכרינן: כיון דמדרבנן הוא לא מדכרינן או להו מהו להזכיר של חנוכה בבהמ"ז שאין שורפין קדשים ביו"ט איבעיא בהן ביו"ט הוץ משמן שריפה לפי אין מדליקין בהן בשבת מדליקין נמי הכי (דף כד.) כל אלו שאמרו שאין שורפים קדשים ביו"ט ותניא וביו"ט שחל להיות ע"ש עסקינן לפי שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד של תרומה שנטמאה ואמאי קרו ליה בשמן שריפה: מאי שמן שריפה שמן מליה משתמעין כצורבא מרבנן: ולא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא הויין

בחנוכה וכפורים שאין מחזירין אותו שטעה ולא הזכיר על הנסים בתפלה שאין מחזירין אותו ותו שמעינן דמי שטעה ולא אמר עננו בתפלת תענית בברכת המוון: מהא שמעינן דמי קרושה על הכוס ואין בהן הזכרה אמר אין מחזירין אותו ואין בהן מתול המאורע בשומע תפלה ואם לא שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מל תעניות ושל מעמדות ערבית עבידתייהו אלא אימא שני וחמישי ושני וחמישי. שני וחמישי מאי כגון חנוכה ופורים תעניות ומעמדות המזון וימים שאין בהן קרבן מוסף על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת אמר מחזירין אותו ואין בהן קדושה ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח קרבן מוסף כגון ר"ח וחולו של מועד בעני בי אושעיא ימים שיש בהן דרב בידך דתני ר' אושעיא כותיה אמר אינו מזכיר א"ר זירא נקוט הא מדכרינן רב אמר מזכיר ור' הנינא כיון דלא אסיר בעשיית מלאכה לא ראש חודש דאורייתא צריך או דלמא עמצא לומר חנוכה דרבנן לא צריך

בדי תפלות ולפיכך הוא מזכיר והא תפלות הכא נמי יום הוא שנתהייב של שבת יום הוא שנתחייב בהי במתפלל תפלת נעילה צריך להזכיר בן לוי יוה"כ שחל להיות בשבת כותייהו (דף כד:) דא"ר יהושע נחמן ורבי יוחנן אמרי מזכיר והלכתא ורב יהודה אמרי אינו מזכיר רב שנתחייב בארבע תפלות רב הוגא מוסף לא מדכרינן או דילמא יום הוא של חנוכה במוספין כיון דלית בה אועו: איבעיא להו מהו להזכיר היום בעבודה ואם לא אמר מחזירין מעקגן המוני החבי ואומר לדושת וחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"ח ואם לא אמר אין מחזירין אותו וכל מעפגל י"ה ואומר מעין המאורע חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה לרבן מוסף כגון העניות ומעמדות בתוספתא בהדיא כל יום שאין בו ופורים אין מחזירין אותו ותניא [נמי] מוסף כגון העניות ומעמדות וחנוכה וחש"מ אבל יום שאין בו קרבן שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"ח לפי שאין מחזירין אותו אלא בימים

אי קד

אלא מדלגי דלוגי דאמרינן (תענית ומשום הכי לא גמרינן ביה הלילא דר"ה לאו דאורייתא אלא מנהגא הוא פסט ובי י"ט של עצרת אבל הלל החג וחי ימי חנוכה ובי י"ט של ימי החג ובגולה כ"א יום טי ימי פסח ויום טוב של עצרת ושמונת חי ימי חנוכה ויו"ט הראשון של יחיד גומר בהן את ההלל ואלו הן ר' שמעון בן יהוצרק י"ח יום בשנה (ערכין דף י:) דאמר ר' יוחנן משום בבו למיגמר הלילא בכל יומא ויומא והני תמני יומי דחנוכה מיחייבינן יום הוא שנתחייב בחמש תפלות: משום סכנה אבל התם ביום הכפורים לירד לפני התיבה ורבנן הוא דתקון דין הוא דלא צריך ש"צ ערבית שנתחייב בחמש תפלות. הכא בע"ש לשיא לך הא דאמר ריב"ל יום הוא יורד ערבית ביו"ט וכן הלכתא. ואי של יו"ט שאלמלא שבת אין ש"צ לפני התיבה ערבית א"צ להזכיר שחל להיות בשבת שליח צבור היורד מהא דריב"ל: אמר רבא יום טוב אין נביא בר"ה לית הלכתא כותיה צריך להזכיר של ר"ה שאלמלא שבת להיות בשבת המפטיר בנביא אינו באמר רב גידל אמר רב ר"ח שחל

בסדינין המצויצין ודומה למלאך הי בה פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב לו עריבה מליאה מים חמין ורוחץ יהודה ברי אלעאי ערב שבת מביאין רב יהודה כך היה מנהגו של רבי נאני אומר מצוה מאי מצוה דאמר ידים ורגלים בחמין ערבית רשות רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ואמרי לה אמר רבא בר רב הנין אמר נר בשבת חובה דאמר רב חסדא א"ל אביי ויצא שאני אומר הדלקת שריחו רע גזירה שמא יניחנו ויצא בעטרן (דף כה:) מ"ט אמר רבא מפני בשמן זית בלבד: י אין מדליקין רי טרפון אומר אין מדליקין אלא דגים בשמן פקוצות בצטרן ובנפט בשמן אגוזים בשמן צנונות בשמן מתירין בכל השמנים בשמן שומשמין בעטרן מפני כבוד השבת וחכמים מוד ב, ישמעאל אומר אין מדליקין י אין מדליקין בשמן שריפה ביום לרי ליה בלא ברכה ומדלג דלוגי: בעי יהיד למיקרי הלל בראש הדש יתחיל ואם התחיל גומר הילכך אי מנהג אבותיהם בידיהם תנא יחיד לא בשמעינהו דמדלגי ואזלי אמר ש"מ לרו הלל בר"ה סבר לאפסוקינהו כיון כח:) רב איקלע לבבל הוא דקא

בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ י כל היוצא מן העץ אין מדליקין אלא משעת הרמה ואילך: (דף כז:) ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואטע ערומב ממאה מה תרומה בכתוב מדבר אחת תרומה טהורה את משמרת תרומתי בשתי תרומות (במדבר י"ח:חי) ואני הנה נתתי לך עף אלא טבל טמא מ"ט אמר קרא בשבת בשלמא נפט לבן מפני שהוא מדליקין בנפט לבן בחול ואין צ"ל וא"צ לומר בשבת ביוצא בו אין ע"ר אין מדליקין בטבל טמא בחול עף ועוד גזירה שמא יסתפק ממנו אוא ועוד קאמינא חדא מפני שהוא ולימא מר מפני שהוא עף א"ל יסתפק ממנו א"ל אביי (דף כו.) רבה מתוך שריחו נודף גזירה שמא אין מדליקין בצרי מאי טעמא אמר לילה תניא ר"ש בן אלעזר אומר ואינהו סבור גזירה משום כסות ובית הלל מחייבין והלכה כב"ה שניתי לכם סדין בציצית ב"ש פוטרין כנפי כסותן אמר להם בני לא כך צבאות והיו תלמידיו מהבין ממנו

ומולא מנורץ רב אוא בר אהבה מאומאמוט ולא ידענא למאי הלכתא: ווסה היינו דתנינא שלש על שלש לא מדליק בהיתרא קא מדליק א"ר מגליק ור"ע סבר קיפול מועיל וכי כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קא באבליק ביה פורתא הויא ליה שבר מוגיל ובמילתא קמייתא קיימא וכיון ציוצא רבי אליעזר סבר קיפול אינו מולא המדליק צריך להדליק ברוב כלים ודכ"ע אית להו להא דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי אנע להו להא דר"י אמר רב דאמר וביו"ט שהל להיות בע"ש הוא ודכ"ע בשלש על שלש מצומצמות עסקינן וכן אמר רב אדא בר אהבה הכא דמאי פליגי אמר ר"א א"ר אושעיא ליפול מועיל אלא לענין הדלקה אליעור קיפול אינו מועיל ור"ע סבר לענין טומאה בהא פליגי דסבר רבי דר"א ור"ע בגמרא כך היא בשלמא ומוליקין בה: יפתילת הבגד פלוגתא מדליקין בה ר"ע אומר טהורה היא הבהבה ר"א אומר טמאה היא ואין (דף כח:) פתילת הבגד שקפלה ולא אינו מטמא טומאת אהלין אלא פשתן

ے، باد

בין שאינו מן המוכן [טמא דר"א לנער בו את הקדרה בין מן המוכן המרחץ או לקנח את הריחים או אנ מגמני מנעלונו לפלל בו אנו ור"ע לטעמיה דתנן פחות משלשה שלשה עסקינן ואזדא ר"א לטעמיה במנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה (על שלשה) מכוונות: רב שאמרו הוץ מן המלל דר"ש והכ"א מומאני וכדתנן שלשה על שלשה מאומאמוע למאי הלכתא לענין הא דתני רב יוסף שלשה שאמרו ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא מדליקין בפתילה שאינה מחורבת רבא אמר היינו טעמא דר"א שאין וליה לא ס"ל כרבי יהודה) (דף כמ.) מהפך א"ל טעמא דמתני קא מפרש עבדיה וכי קא מהפך בשבר כלי קא כיון דאדליק ביה פורתא שבר כלי קא ליה וליה לא ס"ל כרי יהודה (ואמאי בגמרא לדבריהם דר"א ור"ע קאמר יהודה ס"ל נולד הוא ואסור ומתרץ ביום טוב ואינו חושש ואי ס"ד דכרבי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה בכי והאמר רב אדא בר אהבה נכרי ס"ל ומי אמר רב אדא בר אהבה אליבא דרי יהודה שיימ כרי יהודה

הדלת כיון שלא הניחו כקופסא בין שתלאו כמגוד בין שהניחו אחורי לאי אלא לאשפה קאי (והכי קאמר באי מוכן דא"ר יהושע לאו אקופסא ר, יהושע מוכן הוא וטהור הוא אלא דברי הכל ממא אם כן היכי קאמר קופסא דאמריי לעיל הניחו בקופסא בוא וטהור הוא לא קאמר מוכן לגבי וממא צוא ורבי יהושע דאמר מוכן אחשביה וכמי שהניחו בקופסא דמי בין שהניחו אחורי הדלת אחשובי שלא זרקו לאשפה בין שהניחו במגוד מוכן הוא וממא הוא דקסבר ר"א כיון (נמעא צוא) בלגבי קופסא [לאו] בוא ור"א דקאמר [לאו] מוכן הוא אחורי הדלת לאו מוכן הוא וטהור סבר בין שתלאו במגוד בין שהניחו בדלת מוכן הוא וממא הוא ור' יהושע סבר בין במגוד בין שהניחו אחורי במגוד או שהניהו אחורי הדלת דר"א בכל ממא לא נחלקו אלא שתלאו מהור (דף כמ:) הניחו בקופסא דברי א"ר יוחנן זרקו לאשפה דברי הכל ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה המוכן טמא שלא מן המוכן טהור במוכן] טהור רי עקיבא אומר מן רי"א בין מן המוכן בין שאינו מן

סבורה אבל שלשה על שלשה מאטרו שלש על שלש שנהמעו ובלא משנה שלימה שנינו מפני בעיכי לעני ר' עקיבא אומר טהורה משלשה [מפחים] והא דחויה היא דקתני במתני' בפתילה שיש בה פחות ראיה מגי על גי ומוקים לה לפתילה הכי ומאן דחוא דרב המנונא דאייתי מני [אצבעות] על גי וקאמר בתר מולים להא דרב המנונא בפחות דהלכתא והכי אשכחיה ליה דקא מעמעעא פורושא מעליא אליבא למכעדיה ולברורי פירכי ולפרושי ודלא כהלכתא ולהכי איצטריכנא עבואעא פירושא דלאו דסמכא עסקינן וכוי אשכחנא ביה למקצת בכא בפחות משלשה על שלשה דטומאה. והא דאמר רב המנונא דהכנה דאשפה לא הויא הכנה שורקה לאשפה והוי טהור דאמרינן ליה כרי יהושע דאמר טהור והוי כמו טומאה ובהניחו אחורי הדלת סבר סבר כרי אליעזר והוי מוכן לגבי לגבי טומאה) ור"ע בתלאו במגוד כלום והכנה דאשפה לאו שמה הכנה בתניה עילויה ואינו חשוב לגביה

נינהו ולהכי הזינן לפרושי האי מילי לית בהו מששא ולאו דסמכא מבור מטמא הרי נתברר לך דהני שלש טהורה מכולם ואי אפשר לדון ממומאת מדרס ופחות משלש על על שלשה ממאה בכל הטומאות הוץ שלשה (מפחים) והלא פחות משלשה ממגמ גל מלש לפחות משלשה צל על שלש וכי באיזה דין שוה פחות קתני לה והוא הדין לפחות משלש XALA LEARA AWAWA KY WYWA שלש שנתמעטה טהורה ועוד היכי מגימה שנינו מפני שאמרו שלש על בפחות משלש על שלש והלא משנה ניכי קתני רי אליעזר אומר טמאה עקיבא טהורה ואימא לאידך גיסא פחות משלש הוא ולהכי קתני רבי גליה כי קושיא דיליה מאי אמרת בוא פירושא דאשכחן ואנן מקשינן והוא הדין לפחות משלש: הדין בהדיא בפחות משלשה קתני לה והא דקאמר שלשה דהכנת מטליות אולמני עד נימונא בפטוני מני באולמה רב אדא בשלש על שלש פחות משלש על שלש הוא וכיון במדרס שמא בכל הטומאות אלא מוכן הוא לאשפה וטהור הוא דלאו שנתמעטה אף על פי שטהור מן

ממא לא נחלקו אלא שתלאו במגוד הכל מהור הניחו בקופסא דברי הכל אמר רבי יוחנן זרקו לאשפה דברי עולא ואיתימא רבה בר בר הנה ממא שאינו מן המוכן טהור ואמר מצור רבי עקיבא אומר מן המוכן בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן ען המוכן שמא רבי יהושע אומר אליעזר אומר בין מן המוכן בין שאינו הקדרה ולקנה בו את הריהיים רי לפקק בו את המרחץ ולנער בו את פעות משלשה על שלשה שהתקינו ב"א ור' יהושע ור' עקיבא דתנן דינן שוה ובהאי הצנעה קא מיפלגי עתגתע גג תגתע נתגת גג תגת מקבל טומאה טהורה וידוע שפחות שמקבל טומאה טמאה לדבר שאין שיצניענה לבגד ר"ש אומר לדבר הל שלש לעולם אינה טמאה עד מטמא דתניא בתוספתא בענין שלש אי אצנעיה ואי לא אצנעיה לא תן שלש על שלש לא מטמא אלא שמעתא דפהות משלשה על שלשה בסמכא אליבא דהלכתא עיקר האי שמעת פירושא מעליא ופירושא

אשפה מוכן קרי ליה ור"ע מהגערא והאי דקרי ליה מוכן דלגבי לנער בו את הקדרה שהרי ביטלו הילכך טהור הוא ואע"פ שלא התקינו שלא הניחו בקופסא לאו מוכן הוא בההיא התקנה ורבי יהושע סבר כיון וכיוצא בה לא נפק ליה מתורת בגד שחזר והתקינו לנער בו את הקדירה דכמי שהניחו בקופסא דמי ואף על פי אליעזר סבר מוכן הוא וטמא הוא במגוד או שהניחו אחורי הדלת רי בתקנה לאלין מילי כי פליגי בשתלאו דהא כבר בטליה מעיקרא ולא בעי בו את הקדירה ובין לא התקינו טהור טהור דהא בטליה ובין התקינו לנער הכל ואם זרקו לאשפה דברי הכל תקנה מתורת בגד וטמא הוא לדברי מתורת בגד ולא מפקא ליה ההיא מלבל טומאה הוא לא בטיל ליה שהן מעשה מוך בעלמא ודבר שאינו את המרחץ ולנער בו את הקדרה ואף על פי שחזר והתקינו לפקק [בו] עניחו בקופסא הרי הכינו והצניעו או שהניחו אחורי הדלת פיי שאם ואם חברה היוצר מתחלה מותר היא של חרס ורבי יהודה מתיר פי הגר בשביל שתהא מנטפת ואפילו של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על ובלא ספק: י לא יקוב אדם שפופרת בנאי שמעתתא בבירור בלא קושיא והלכתא כותיה הדין הוא פירושא מחורכין כדרבא ור"ע סבר מדליקין מחורכת ולא בסמרטוטין שאינן לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה הדלקה היינו מעמא דרבי אליעור דניא פליגי לענין טומאה אבל לענין הבגד דעדיין בגד הוא וקאמר טהורה אמר טהורה היא מרקרי לה פתילת אחורי הדלת לאו מוכן הוא ולפיכך יהושע ובין תלאו במגוד ובין הניחו וממא הוא ור"ע הדר ביה לגבי דרי הניחו אחורי הדלת לר"א מוכן הוא על שלשה ובין שתלאו במגוד ובין הבגד לענין טומאה בפחות משלשה לפלוגתא דרבי אליעזר ור"ע בפתילת ולפום הכין אוקמא רב המנונא באמר (לאו) מוכן הוא וטהור הוא אחורי הדלת סבר לה כרבי יהושע באמר מוכן הוא וטמא הוא ובהניחו בעלאו במגוד סבר לה כרבי אליעזר

מונע בלא מעלו מוא: . הג הגה מסלינן דבהא אפילו רבי שמעון ליה והכא בפתילה שצריך להבהבה דרבי יוסי לעולם כרבי שמעון סבירא פחם: גמ׳ אסקה (דף לא:) רבי יוחנן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה הפתילה חייב רבי יוסי פוטר ככולן כחס על הגר כחס על השמן כחס על אסור ולרבי יהודה חייב חטאת: י שמעון לא יכבה ואם כבה פטור אבל ואם חולה שאין בו סכנה הוא לרי לכבות לכתחלה ואפילו לרבי יהודה אם הולה שיש בו סכנה הוא מותר פטור: י סוגיא דשמעתא (דף ל.) רוח רעה ואם בשביל החולה שיישן מעירא מפני נכרים מפני לסטים מפני יוצר: ז המכבה את הנר מפני שהוא והא אנן יוצר חנן אלא אימא כעין ואם חברה בסיד ובחרסית מותר מיניה: ואם חברה היוצר וכוי: תנא כרבי יהודה דלמא אתי לאיסתפוקי י ורבי יהודה מתיר ולית הלכתא שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר: ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל אדם קערה שמן ויתננה בצד הנר מפני שהוא כלי אחד לא ימלא

ی، با

יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם אומרים בעון ביטול ציצית: אמר רי יצחק בריה דרב יהושע לעולם ויש אומרים בעון ביטול מזוזה ויש ל"ב:י"א) קטנתי מכל החסדים: אמר יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה וא"ר יוחנן מאי קראה (בראשית ר"א בנו של ר' שמעון בן יוחאי רבי ואם עושין לו גם מנכין לו מזכיותיו רבנן בעון נדרים בנים מתים דברי שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס ידיו של אדם אלו בניו ובנותיו תנו אל ילך אדם במקום סכנה ויאמר וחבל את מעשה ידיך ואיזה הן מעשה כעין גשר] אמר רבי יוחנן לעולם בוא למה יקצוף האלהים על קולך אל הגע הל הגע העשר ותו לא אימא ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה אל תתן את פיך לחטיא את בעירך מכולי אמר רבא בשעה שעוברין תורא חד חד סכינא [וגברי היכי של אדם מתים כשהם קטנים שנאי שנא בשעת לידתן אמר רבא נפל ר, אומר בעון נדרים בניו ובנותיו לאו אני נוטל נשמתכם מכם ומאי לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך אדם שנאמר (משלי כ"ב:כ"ו) אם אין אם אתם משמרים אותם מוטב ואם נר על עסקי נר הזהרתי אתכם בעון ביטול נדרים מתה אשתו של מובים: (דף לב:) תניא ר' נתן אומר אתכם נשמה נתתי בכם שקרויה פרקליטין גדולים תשובה ומעשים אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם (דף לב.) ראשית קראתי ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הם דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי לידון אם יש לו פרקליטין גדולים חסדא אמר הקדוש ברוך הוא רביעית לגרדום לידון שכל מי שעלה לגרדום ונפל למשכב דומה למי שהעלוהו כדדרש ההוא גלילאה קמיה דרב למי שנתנוהו לקולר עלה למטה חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר לפיכך תלקה בחדרי בטנה תינח נדה שנמסר לסרדיום הש בראשו דומה א"ר יצחק היא קלקלה בחדרי בטנה מתודין אדם יוצא לשוק דומה למי בור: י בשעת לידתן מאי טעמא לו התודה שכן דרך כל המומתין שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת ת"ר מי שחלה ונטה למות אומרים אבירות נשים מתוח בשעת לידתן על יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר עאוא דבי ר' ישמעאל בשביל דברים גם חום יגולו מימי שלג שאול חטאו מגיעין שנאמר (איוב כ"ד:י"ט) ציה וכני אדם רצים אחר הפרנסה ואין מל ומטר והיוקר הווה והשכר אבד ומעשרות שמים נעצרים מלהוריד אל ביתך: בעון ביטול תרומות עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה שנאמר (יחזקאל מ"ד:לי) וראשית אלא בהלה ואם נותנין מתברכין זאת לכם וגוי אל תיקרי בהלה שנאי (ויקרא כייו:מייז) אף אני אעשה וזורעים זרעים ואחרים אוכלין אותם במכונס ומארה בשערים משתלחת יהודה אומר בעון חלה אין ברכה מעים כשהן קטנים רבי אלעזר ברבי ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ר' נחמיה אומר בעון שנאת חנם והחזיקו בכנף איש יהודי: תניא משרה אנשים מכל לשונות הגוים הי צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו שנאמר (זכריה ח':כ"ג) כי כה אמר שני אלפים ושמונה מאות עבדים מצות ציצית זוכה ומשמשין אותו במצות ציצית שכל הזוכה ומקיים רבי שמעון בן לקיש הוו זהירין

וכתיב (ויקרא כו) והשלחתי בכם את עוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה שנאי (ויקרא כו) ואם באלה לא אדם מתמעטים והדרכים משתוממים רעה באה לעולם ובהמה כלה ובני שקר וחלול השם וחלול שבת חיה שבב וגוי בעון שבועת שוא ושבועת (ויקרא כ"ו:כ"ה) והבאתי עליכם שבעים ואוכלין לחמם במשקל שנאי ובצורת באה ובני אדם אוכלין ואינן תורה הרב וביזה ודבר בא לעולם ומווט בדין וקלקול הדין ועון ביטול וגוי (דף לג.) בעון עינוי הדין העושקות דלים הרוצצות אביונים בזה פרות הבשן אשר בהר שומרון שנאמר (עמוס די:אי) שמעו הדבר אדם אוכלין בשר בניהם ובנותיהם אול הגובאי עולה והרעב הווה ובני מיבלו שפתותיכם מלומר די: בעון תו דלי די מאי עד בלי די עד ארובות השמים והריקותי לכם ברכה הי צבאות אם לא אפתה לכם את טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר אנו כל המעשר אל בית האוצר ויהי מעדוכון שנא' (מלאכי ג':י') הביאו תשאום גיולו מימי שלג ואם נותנין שצויתי אותם בימות החמה ולא

לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ומרע וכל פה דובר גבלה בכל זאת ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו נענין שנאמר (ישעיהו מי:מייז) על כן מעים ויתומים ואלמנות צועקין ואינן מתחדשות ובחורי שונאי ישראל הפה צרות רבות וגזירות קשות אתכם כאשר קאה וגוי בעון נבלות (ויקרא י"ח:כ"ח) ולא תקיא הארץ אחרים ויושבין תחתיהן שנאמר לעולם ומגלים אותן ממקומן ובאין והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא שוכן בתוכה בעון גלוי עריות וע"ז הא אם אתם מטמאין אותה אין אני ל"ה:ל"ג) ולא תחניפו את הארץ וגוי מסתלקת מישראל שנאמר (במדבר דמים בית המקדש חרב ושכינה חלול משבועת שקר בעון שפיכות כו) מחלליה מות יומת וילפינן חלול שם קדשי ובחילול שבת (ויקרא כתיב (ויקרא כו) ולא תחללו את את שם אלהיך אני ה' ובחילול השם כו) ולא תשבעו כשמי לשקר וחללת דרכיכם וכתיי בשבועת שקר (ויקרא את בהמתכם והמעיטה אתכם ונשמו הית השדה ושכלה אתכם והכריתה

דכתיב (איוב י"ג:ט"ז) כי לא לפניו משך ידו את לוצצים כת הנפים עיני כת לצים דכתיב (הושע זי:הי) ק"א:זי) דובר שקרים לא יכון לנגד שקרים כת שקרים דכתיי (תהילים כת חנפים כת מספרי לשון הרע כת אינן מקבלות פני שכינה כת לצים חסדא אמר רב ירמיה ארבע כתות במסי סומה (דף מב.) אמר רב וסימן ללשון הרע אסכרה גרסינן חנם ירקון סימן לגסות הרוח עניות סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת ממרוק ברע: ת"ר ארבעה סימנין הן שנאמר (משלי כי:לי) חבורות פצע אבירה חבורות ופצעים יוצאות בו עב אושעיא כל הממרק עצמו לדבר כ"ב:י"ד) זעום הי יפול שם אמר אמר אף השומע ושותק שנא׳ (משלי אמולני פי זרות רב נחמן בר יצהק גיהנם שנאי (משלי כ"ב:י"ד) שוחה מולא כל המובל את פיו מעמיקין לו בופכין אותו לרעה ואמר רבה בר רב עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה ומוציא דבר נבלה מפיו אפילו הותמין נכנסה לחופה אלא כל המנבל את פיו אבא אמר רב הכל יודעין למה כלה ועוד ידו נטויה אמר רב נחמן בר

(תהילים הי:הי-רי) כי לא אל הפץ תניא אייר אליעזר בן פרטא בא וראה הגף יבא כת מספרי לה"ר דכתיב

רשע אתה לא יגורך רע לא יגור במהגדול כח של

במגורך רע וגרסינן בערכין (דף טו.)

١، ١١

נציינו דאמר ר"ש בן לקיש מאי למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה לחלוטין ותנן אין בין מצורע מוסגר (ויקרא כה) לצמיתות ומתרגמינן בסתר רעהו אותו אצמית וכתיב התם עליו שנאי (תהילים ק"א:הי) מלשני כל המספר לשון הרע נגעים באין וא"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו (תהילים י"ב:הי) אשר אמרו ללשוננו ברע כאילו כופר בהקב"ה שנאמר רי יוסי בן זמרא כל המספר לשון לשון רמיה: (שם) וא"ר יוחנן משום של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לך בי חומות אחת של עצם ואחת ואטה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי מוטה כל איבריו של אדם מבחוץ לך כל איבריו של אדם זקופין ואתה לו הקב"ה ללשון לשון מה אעשה לך ומה יוסיף לך לשון רמיה אמר מאי דכתיב (תהילים ק"כ:גי) מה יתן רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא על אחת כמה וכמה (ערכין מו:) אמר האבנים כך המוציא דבה על חבירו מרגלים שהוציאו דבה על העצים ועל לשון הרע מנין ממרגלים ומה

עני רב דימי קמיה דרב ספרא לעולם מרח קמאי ושמעי אינשי ואכסני ליה: נאמר רחמנא ליברכיה לפלניא דהכי שפיר למחר נפיק ויתיב בשוקא דאיקלע לאושפיזיה וטרחו קמיה דלול גדול קללה תחשב לו אין כגון קללה תחשבלו משום דמברך רצהו מכנב במנו כלול גדול בבקר השכים אמר מאי דכתיב (משלי כ"ו:י"ד) חברא אית ליה: כי אתא רב דימי חברך חברא אית ליה וחברא דחברך עלתא לית בה לישנא בישא מ"ט צונא כל מילתא דמתאמרא באנפי וחזרתי לאחורי אמר רבה בר רב לי דאמר רי יוסי מימי לא אמרתי דבר בישא א"ל אנא כי הא דרי יוסי סבירא אמר ליה אביי כ"ש הוצפא ולישנא מארה לית בה משום לישנא בישא רבא כל מילתא דמתאמרא באנפי רפלניא דנפישי טואי *שם טו.אמר הכי היכא משתכהא נורא אלא בביתא בא מפיק ליה בלישנא בישא דקאמר באמר איכא נורא בבי פלניא והוא מוציא שם רע ה"ד לישנא בישא כגון עונע במצורע זו היא תורתו של דכתיב (ויקרא י"ד:בי) זאת תהיה עאוא דבי רי ישמעאל מי שמייחד (ויקרא י"ד:ל"ה) ובא אשר לו הבית את ממונו ועל צרות העין דכתיב ממון שאינו שלו יבא כהן ויפור הכהן ופנו את הבית תנא הוא הכניס בגול דכתיב (ויקרא י"ד:ל"ו) וצוה כ"ו:י"ט) והצרעת זרחה במצחו על עד להשחית וכתיב (דברי הימים ב ב כ"ו:ט"ו-ט"ו) ובחזקתו גבה לבו על גסות הרוח דכתיי (דברי הימים וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים עריות דכתיב (בראשית י"ב:י"ו) וארעת נעמן תדבק בך על גילוי קח ככרים וכתיב (מלכים ב ה':כ"ז) (מגכים ב הי:כ"ג) ויאמר נעמן הואל זב ומצורע ועל שכועה שוא דכתיב ב ג':כ"ט) ואל יכרת מבית יואב על שפיכות דמים דכתיב (שמואל מלשני בסתר רעהו אותו אצמית על לה"ר דכתיב (תהילים ק"א:הי) גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין מדומע מוא ומל גילוי עריות ועל לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבעה גופי עבירות נגעים באין על צוועו: אמר ר' שמואל בר נחמני על יותר מדאי שמתוך טובתו בא לידי אל יספר אדם בשבחו של חבירו

היה לך מאנת הכלם לא קשיא הא אומר (ירמיהו גי:גי) ומצח אשה זונה והיה על מצח אהרן וכתוב אחד פנים דכתיב (שמות כ"ח:ל"ז-ל"ח) על מעשה קול ציץ מכפר על עזות אמר הקב"ה יבא דבר שבקול ויכפר וערפים מעיל מכפר על לשון הרע זרה דכתיב (הושע גי:די) ואין אפוד חשן משפט אפור מכפר על עבודה דכתיב (שמות כ"ח:ט"ו) ועשית על לב אהרן חשן מכפר על הדינין דאיתיה דכתיב (שמות כ"ה:לי) והיה אכנט מכפר על הרהור הלב אהיכא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה כדרבי הנינא דאמר רבי הנינא יבא ערוה מצופת מכפרת על גסות הרוח ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר גילוי עריות דכתיב (שמות כ"ה:מ"ב) את הכתנת בדם ומכנסים מכפרין על בכעיב (בראשית ל"ז:ל"א) ויטבלו כתונת מכפרת על שפיכות דמים מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין לפרשת קרבנות ללמדך מה קרבנות ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה מנכסגו אגני והאמר רב ענני בר בתוך ביתו ואינו מהנה לבני אדם ביתו לו כלומר שאינו מכניס אורחין

איש לאשתו ובין איש לרעהו לפיכך ישב אמר הקב"ה הוא הבדיל בין מאמרה תורה עליו (ויקרא יג) בדד יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע צא בצנעא הא בפרהסיא: אמר רבי לשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה יריע מאן קטליה אי ריריע מאן קטליה לשיא הא דיריע מאך קטליה והא דלא שפיכות דמים אשפיכות דמים לא במים קשיא לשון הרע אלשון הרע חשאי קשיא שפיכות דמים אשפיכות יבא מעשה השאי ויכפר על מעשה על מעשה לשון הרע אמר הקב"ה ר, ישמעאל על מה הקטורת מכפרת הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי שנאמר (במדבר י"ז:י"ב) ויתן את הייא למדנו בקטורת שהיא מכפרת גרופה ולשון הרע בקטורת דתני רבי ולשון הרע שפיכות דמים בעגלה בדבר אחר ואלו הן שפיכות דמים כפרה בקרבנות ומצינו להם כפרה כן לוי שני דברים לא מצינו להם וניאמר רבי סימון אמר רבי יהושע ואי לא אהנו מעשיו מעיל מכפר איני אי דאהנו מעשיו נגעים באין עליו באצוו מהחוו צא בלא אצוו מהחוו

ספק אינה חשיכה אין מעשרין את דמים וחלול שבת: י ספק חשיכה מגמ גדירות גילוי צריות ושפיכות יתירה בתוך ביתו סוף בא לידי יהודה אמר שמואל כל המטיל אימה כמני רבבות מישראל: אמר רב מליה בעלה אימה יתירה והפילה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה המיל לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה גרסינן בגיטין בפרק ראשון (דף ו:) דרבה בר רב הונא וקיימתיה מסברא אער רב אשי אנא לא שמיע לי הא בניהותא כי היכי דליקבלן מיניה בתוך ביתו מיבעי ליה למימרינהו רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר רבה בר רב הונא אף על גב דאמור אבלך ופקדת נוך ולא תחטא אמר קרא (איוב ה':כ"ד) וידעת כי שלום מגנג אמר רבי יהושע בן לוי אמר ערבתם הדליקו את הנר: י מנא הני ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך לפיכך יביא קרבן פטיט: ז (דף לד.) אמר הקב"ה הוא עושה מעשה פטיט (ויקרא י"ד:די) שתי צפרים לטהרתו נשתנה מצורע שאמרה תורה יביא כון ישב וא"ר יהושע בן לוי מה

בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול מומנון אין טומנון לא בגפת ולא בא דתנן במה טומנין ובמה אין מבעוד יום גזירה שמא ירתיח. פיי מומנין בדבר המוסיף הבל (ואפילו) לקולא: אמר רבא מפני מה אמרו אין ספיקא דרבנן הוא וספיקא דרבנן לא ליקני קמא ליקני בין השמשות ואי בין השמשות לילה הוא בתרא צוא דערא ליקני קמא לא ליקני ממה נפשך אי בין השמשות יממא עירובו משחשיכה שניהם קנו עירוב שעירב עליו בין השמשות נאכל יום נאכל עירובו בין השמשות וזה בין השמשות זה שעירב עליו מבעוד מליו מבעוד יום ואחד עירב עליו לו שנים צא וערב עלינו אחד עירב לא עירובי תחומין: אמר רבא אמרו אוקימנא מערבין עירובי חצרות אבל הדמאי ומערבין וטומנין את החמין: י מדליקין את הנרות אבל מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין

בין השמשות הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימים ימים ואיזהו בין השמשות משתשקע הלילה מטילין אותו לחומרא לשני ספל כולו מן היום ספק כולו מן בין השמשות מן היום ומן הלילה ואתי לאחתויי בגחלים (דף לד:) ת"ר את החמין גוירה שמא יטמין ברמץ מכלל דאם חשכה ודאי אין טומנין חשיכה אין מעשרין וכוי אבל טומנין חשיכה כדתנן ספק חשיכה ספק אינה יום אי נמי ספק חשיכה ספק אינה ולא התירו לכסות בהן אלא מבעוד פירוש כגון פירות וכסות וכנפי יונה בדבר שאין מוסיף הבל משחשכה אמר רבה מפני מה אמרו אין טומנין קדרות בין השמשות רותחות הן: בין השמשות נמי ניגזור א"ל סתם גזירה שמא ירתיה א"ל אביי אי הכי ואון טומנון בהן (אפילו) מבעו"י

והני כולהו דבר המוסיף הבל נינהו

דף מו

יוסי לענין תרומה (דף לה:) דלא כרבי יהודה לענין שבת והלכה כרבי בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה לתחתון לילה (דף לה.) אמר רבה בין השמשות הכסיף העליון והשוה הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון וכל זמן שפני מזרח מאדימים יום שמואל הכי קתני משתשקע החמה ורב יוסף אמר רב יהודה אמר הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה ולא הכסיף העליון נמי בין השמשות שפני מזרח מאדימים הכסיף התחתון השמשות משתשקע החמה וכל זמן אמר רבה כרוך ותני איזהו בין ולא השוה העליון) בין השמשות העליון לילה הא הכסיף התחתון והדר תני הכסיף התחתון (והשוה התחתון ולא הכסיף העליון לילה זמן שפני מזרח מארימים הא הכסיף בין השמשות משתשקע החמה וכל יוצא: הא גופא קשיא אמרת איזהו ואי אפשר לעמוד עליו זה נכנס וזה ורי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין שילך אדם משתשקע החמה חצי מיל דברי ר' יהודה ר' נחמיה אומר כדי הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה ממלאכה שבשדות שניה לבטל עיר ע"ש תקיעה ראשונה לבטל העם נמי אראני: ת"ר שש תקיעות תוקעין שוו תרנגולי בדברא חזו עורבי אי ארליקו שרגא ביום המעונן במתא דרבנן אדאיכא שמשא בריש דיקלי לשמעיה אחון דלא ידעיתו שיעורא בלילה אלא בינוניים אמר ליה רבא ביום ולא כוכבים קטנים שנראין כוכבים ולא כוכבים גדולים שנראין רבי אסי בר אבין משנראו שלשה בין השמשות שלשה לילה: אמר אמר שמואל כוכב אחד יום שנים בעשיית מלאכה: אמר רב יהודה החמה איתקריש ליה יומא ואסור משרה קנין ומחצה הלכך משתשקע יוסף הלכה כרבה (ב"ב דף קיד:) בר עלמודא כל היכא דאיפליגו רבה ורב איסורא לחומרא ועוד דסוגיא ככוליה עבדינן לחומרא דאיסורא הוא וספק דלא איבריר לן כמאן מינייהו פסק דרבה ואי אליבא דרב יוסף וכיון ידעינן אליבא דמאן פסק אי אליבא יוחנן הלכה כרי יהודה לענין שבת לא השמשות דר' יוסי: הא דפסק ר' אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין

וחנויותיה שלישית להדליק את הנר ותוקע ומריע ותוקע ושובת דברי רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין ושוהה כדי לצלות דג

קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומדיע ותוקע ושובת: **סליקו להו** במה מדליקין

פרק ג כירה

שהסיקוה בקש או בגבבא נוחנין עליה חבשיל בגפה או בעצים לא יחן עד שיגרוף או עד שיחן אה האפר ב"ש אומרים חמין אבל לא

תבשיל וב"ה אומרים חמין ותבשיל

ב"ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וב"ה אומרים אף מחזירין: י איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא (דף ליה ועוד הא אמרינן לקמן לענין בר חנה א"ר יוחנן נמי הכי סבירא סבירא ליה (דף לז:) ורבה בר ביא הלכתא ור' אושעיא נמי הכי דקה הרי היא כקטומה אלמא דהכין או שנתנו עליהן נעורת של פשתן אייכ גרופה וקטומה וגחלים שעממו סומכין לה ואין משהין על גבה אלא ת"ש כירה שהסיקוה בגפת ובעצים בעא עסקינן לבעיין מאי הוי עלה גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ועוד דאסיר שמעינן דאסור לשהות על שנא ומדאמרינן תוכה וגבה הוא לסמול שפיר דמי או דלמא לא עני עוכע ועדע צוא נאסור אבל (דף לז.) איבעיא להו מהו לסמוך מסלנא גבא בער דשקלינן וטרינן להחזירה ומסתברא לן דהכי הוא גרוף וקטום אין ואי לא לא וכ"ש יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי דחנניא ושקלינן ומרינן ומסקנא דלא צרוף וקטום אין ואי לא לא ופליגא יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי ומתניי הנניא היא או דלמא האי לא משהין אג"ג שאינו גרוף ואינו קטום

גרופה ואינה קטומה אסור לשהות דחויות אינון הלכך כירה שאינה וסייעתא דרבא וכל מאן דדמיא להו ממילא שמעינן דמימרא דרב ששת לבי כירה שאינה גרופה וקטומה וסוגיא דשמעתא דאסור לשהות על סמכינן ומדחזינן למסקנא דגמרא צמרינן מיניה דעל מסקנא דגמרא בהוא סיועא לאו דוקא הוא ולא בסייעיה רבא ואמר תרוייהו תננהו וקטום לית הלכתא כוותיה ואע"ג לשהות משהין ואע"ג שאינו גרוף יוחנן דמתניתין להחזיר תנן אבל לו:) והא דאמר רב ששת א"ר ואינה קטומה על גבה אסור (דף דהכין הלכתא דכירה כי אינה גרופה ארופה וקטומה על גבה מי שרי אלמא ואינה קטומה אלא כירה שאינה עבה ובמאי אילימא בשאינה גרופה ככירה שרי במאי עסקינן אילימא על כעדור ברי היא כתנור דאסור הא ציא ככירים בגפת וכעצים הרי היא כיפה שהסיקוה בקש ובגבבא הרי אבל לסמוך שפיר דמי ואותביה אביי עוכו ממח גל גביו על גביו ממש לח:) סבר רב יוסף למימר תוכו

रान धर

פרק ג כירה

עליה חמין שלא הוחמו כל צרכן וחבשיל שלא בישל כל צרכו אבל חבשיל שבישל כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה משהין. ודוקא גרופה ואינה קטומה משהין. ודוקא דבר שהוא מצטמק ורע לו כגון דבר שהוא מצטמק ורע לו כגון אבל דבר שהוא מצטמק ויפה לו אבל דבר שהוא מצטמק ויפה לו גנון כרוב ופולין ובשר טרוף אסור כגון כרוב ופולין ובשר טרוף אסור וכירה שהיא גרופה וקטומה משהין נכירה שהיא גרופה וקטומה משהין ניליה כל מילי בין בישל כל צרכו בין לא בישל כל צרכו וכ"ש מצטמק לאחתיי בגחלים הוא וכיון שהיא

גרופה וקטומה לא אחי לאחחויי בגחלים וכן הלכחא. ואי אינשי על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה מידי דלא בשיל כל צרכיה אסיר וכל שכן אם עבר ושהה במזיד (דף לה.) דאמר רב שמואל בר יהודה אמר רב יהודה בתחלה היו אומרים המבשל יהודה בתחלה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הודא הדין לשוכח משרבו משהין והוא הדין לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שוגגין אנו חזרו נגזרו אף על השוכח והיכא דשכח לו הא מילתא איבעיא לן בגמי

۲١ د١

לכם היא קדש ואין מעשיה קדש באמר דרבנן דאמר קרא כי קדש היא מעשה שבת דאורייתא כדאמרן ומאן אמר מעשה שבת דרבנן מאן דאמר חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך בשוגג תלמוד לומר (שמות ל"א:י"ד) לומר לכם שלכם תהא יכול אפילו אף מעשה שבת אסור בהנאה תלמוד באכילה אי מה קדש אסור בהנאה אסור באכילה אף מעשה שבת אסור את השבת כי קדש היא לכם מה קדש נשיאה (שמות ל"א:י"ד) ושמרתם הסנדלר כדדרש ר' הייא אפיתחא דבי לו ולא לאחרים מאי טעמא דרי יוחנן ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים עולמית ר' יוחנן הסנדלר אומר יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עברי ר"מ רבי יהודה אומר בשוגג בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל מרובה (ב"ק דף עא.) המבעל דרבנן הוא ולקולא: גרסינן בפי אסרינן לההוא תבשיל דספיקא ולא איפשיטא ולקולא עבדינן ולא אסור א"ר חוקיה משמיה דאביי הא שעודן בידו אבל הניחן על גבי קרקע אמי אמר רבי הדאי לא שנו אלא אמר לנו דבר אמר רבי זריקא א"ר לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא בתחתונה לדיומא העליונה ומזגוו ועתלינו לו קומקום של חמין מדיוטא היינו עומדין לעילא מרבי חייא רבה בשבת דאמר ר' אושעיא פעם אחת רבי אושעיא סבר מחזירין ואפילו מחזירין (כמה פעמים) בשבת ואף לדברי האומר (דף לח:) מחזירין אומרים אף מחזירין: אמר רב ששת צוירה שמא ירבה בשבילו: וב"ה במבשל להולה בשבת אסור לבריא קא שחיט ארעתא דחולה קא שחיט אפשר לכזית בשר בלא שחיטה כי מותר לבריא באומצא מ"ט כיון דאי בפ"ק (דף מו:) השוחט לחולה בשבת שבת לאחרים ולא לו גרסינן בחולין לו בין לאחרים במזיד יאכל למוצאי בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת בין הלכה כרבי יהודה דאמר המבשל דליתא לדרי יוחנן הסנדלר הלכך ורבינא הלכה כדברי המיקל וש"מ וקי"ל דבכל התורה כולה רב אחא

צאי כיפה היכי דמי אי ככירה דמי ליה רב אהא בריה דרבא לרב אשי או בעצים: כיפה שהסיקוה: אמר ואין צריך לומר שהסיקוהו בגפת לומר בתוכו ואין צריך לומר על גביו או בגבבא אין סומכין לו ואין צריך כתנור: ז ת"ר תנור שהסיקוהו בקש ככירים בגפת או בעצים הרי היא שהסיקוה בקש ובגבבא הרי היא יתן בין מתוכו בין מעל גביו כיפה ענור שהסיקוהו בקש או בגבבא לא אשי פינן ממיחם למיחם מהו תיקו: י הניחן על גבי מטה מהו תיקו בעי רב אסור: בעי רי ירמיה תלאן במקל מהו גבי קרקע אע"פ שדעתו להחזיר להחזיר אסור מכלל דאם הניחן על אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו דאמרן עודן בידו מותר לא אמרן

כירה מקום שפיתת בי קדירות דמי כיפה אמר ר' יוסי בר' הנינא ויפה לו אסיר והיכי דמי כירה והיכי ורע לו דומיא דכירה אכל מצטמק שרי הכא נמי לא שנא ודוקא מצטמק ארכיה אבל מידי דבשיל כל צרכיה צרופה וקטומה מידי דלא בשיל כל דאע"ג דאסיר לאשהויי עלה כי לא לאשהויי ע"ג כיפה מידי דהוה אכירה ועדמול שבישל כל צרכיה שרי וקטומה אבל המין שהוחמו כל צרכן אסור לאשהויי ע"ג כיפה אפיי גרופה כירה אלא אם כן גרופה וקטומה בכל מידי דאסור לאשהויי על גבי מדכירה וזוטר מתנור: ושמעינן מינה לא לישתרי אמר ליה נפיש הבליה כענור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי

אפילו בגפת ובעצים נמי לישתרי ואי

یں بات

אפילו רבי יוסי מודה מאי טעמא כת"ק: ולא יטמיננה בחול: ובהא ורי יוסי סבר לא גזרינן והלכתא עולדות המה אטו תולדות האור בתולדות חמה רבנן סברי גזרינן תלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי קליגי דשרי בתולדות האור כולי רב נחמן בר יצחק בחמה כ"ע לא לימא רי יוסי היא ולא רבנן אמר את הצונן בחמה בשביל שיחמו ור' יוסי מתיר: והא דתנן נותנין אמר מלאכתן: ולא יפקיענה בסודרין וקולייס האספנין שהדחתן זו היא בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן בחמין מלפני השבת מדיחין אותו אותו בחמין בשבת וכל שלא בא הבא בחמין מלפני השבת שורין אף אנן נמי תנינא (דף לט.) כל גלגל חייב חטאת אמר מר זוטרא איבעיא להו גלגל מאי אמר רב אסי ובאבק דרכים בשביל שחצלה: י ורבי יוסי מתיר ולא יטמיננה בחול שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל כיפה מקום שפיתת קדרה אחת: י

רבה אמר גזירה שמא יטמין ברמץ

בתירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו צופו אבר אבר ושמואל אמר לא שבת רב אמר למחר רוחץ כהן כל (דף מ:) איתמר חמין שהוחמו מערב שמי טבריא שרו כדבעי למימר קמן: ה"ג קרקע ודוקא חמי האור אבל והלכתא בחמין אסור בין בכלי בין חנה א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה דברי הכל אסור. אמר רבה בר בר רב חסדא מחלוקת בקרקע אבל בכלי אומר בחמין אסור בצונן מותר: אמר דברי רבי מאיר ור"ש מתיר ר' יהודה אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן והלכה כרב נחמן: תניא לא ישתטף עדרינהן אנשי טבריא לסילונייהו מבריא אמר ליה רב נחמן כבר (דף לט:) אמר עולא הלכה כאנשי ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: י ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה ואם הכמים אם בשבת כחמין שהוחמו צונן בתוך אמה של חמין אמרו להם שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של עפר תיחוח: י (דף לח:) מעשה ממלומו מאי בינייהו איכא בינייהו ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר

תניא כותיה דשמואל חמין שהוחמר מערב שבת למחר רוחץ בהן פניר ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואין צריך לומר חמין שהוחמר *גיי הגמי ביו"טבשבת מרחץ שפקקו בקביו מערב שבת למוצאי שבת רוחץ בקביו מערב שבת למוצאי שבת רוחץ בן מיד אמר רבי שמעון בן פזי בן מיד אמר רבי שמעון בן פזי מר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין עהוחמו מערב שבת התחילו הבלנין להחם חמין בשבת ואומרים מערב להחם חמין בשבת ואומרים את החמין והתירו את הזיעה ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להם את הזיעה והתירו להם חמי טבריא ועדיין היו רוחצין בחמי האור ואומרים בחמי טבריא רחצנו אסרו להם נמי חמי טבריא והתירו להם את הצונן ראו שאין הדבר עומד התירו להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה הצונן ראו שאין הדבר עומד התירו להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה אררבנן שרי למקרייה עבריינא (דף אדרבנן שרי למקרייה עבריינא (דף אדרבנן שרי למקרייה עבריינא (דף מלאה מים ואפילו עומדת בחצר ואי אית ביה גדודי שרי מ"ט דא"נ עקר למיא הא ובקשתי להניח פך של שמן באמבטי אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ממנו א"ר יצחק בר אבדימי פעם רחבה כל שכריסו של תינוק נכוית מותר. היכי דמי יד סולדת בו אמר סולדת בו אסור אין יד סולדת בו אמר שמואל אחד מים ואחד שמן יד קטן ואינה חוששת: אמר רב יהודה ומחממת כנגד המדורה וסכה לבנה בייג אומר סכה אשה ידה בשמן אלא בשביל שיתפשר רבן שמעון כוצו במדורה לא בשביל שיחבשל מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כדי שתפוג צנתן ד' יהודה אומר כוגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא מביא אדם קיתון של מים ויניחנו אפילו בחול אסור מפני הסכנה: ת"ר ויניח ע"ג מעים בשבת ודבר זה ובלבד שלא יביא קומקום של חמין אלונטית ומניחה ע"ג מעים בשבת שעליו: תנו רבנן מיחם אדם LATITE EWER AGE! WAGWIT AID ישתטף בצונן ויבא ויתחמם כנגד ויוצא ומשתטף בצונן ובלבד שלא ת"ר מתחמם אדם כנגד המדורה איכא גדודי דמהדרי להו: (דף מ:)

מפני שנחושתה מחממתה: י המיחם ולטומה אין שותין הימנה בשבת דרב נחמן אנטיכי אע"פ שהיא גרופה אמר רב נחמן בי דודי: תניא כותיה מבפנים וגחלים מבחוץ: מאי אנטיכי היכי דמי מולייר הגרוף תאנא מים ואטומה אין שותין הימנה בשבת: י בשבת אנטיכי אע"פ שהיא גרופה מא.) מולייר הגרוף שותין ממנו (שמן) ואמר לו אין סכין: י (דף לרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך לו אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח לו מגשה בתלמידו של ר' מאיר שנכנס נמי אמר רב יהודה אמר שמואל אבדימי טול בכלי שני ותן ואמרינן דהא רבי אמר ליה לרב יצחק בר מאיסורא אפילו בלשון קדש שרי לאמרן בלשון קדש. ולענין אפרושי בלשון חול ודברים של חול מותר אביי דברים של קדש אסור לאמרן חוץ מבית הכסא ובית המרחץ אמר אמר רי יוחנן כל מקום מותר להרהר בפשירו לא זהו בישולו: אמר רי אבא נח...ם כלי שני אינו מבשל וש"ם עלת ש"מ שמן יש בו משום בישול ואמר לי טול בבלי שני וחן ש"מ דף יט

שפינהו לא יתן לחוכו צונן בשביל הכוס כדי להפשירן: י מאי קאמר המיחם שפינה ממנו ויש בו מים המין לא יתן לתוכו מים מועטין כדי שיחמו אבל נותן הוא לתוכו מים כל רבים כדי שיפשירו ומיחם שפינה מים ממנו לא יתן לחוכו מים כל היא דאמר דבר שאין מחכוין אסור. אמר דב לא שנו אלא שיעור לצרף אמר אפילו שיעור לצרף נמי מותר אפילו שיעור לצרף נמי מותר ושמיאל (דף מב.) כרי שמעון דאמר דבר

שאין מתכוין מותר ואי קשיא לך הא דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברשות הרבים בשביל שלא יזוקו בה שמעון סבירא ליה אפילו של עץ נמי מותר בדבר שאין מתכוין סבר לה מאינה צריכה לופה סבר לה כרבי יהודה דאמר הייבין עליה. אמר רבינא הלכך קוץ מארבע אמות ובכרמלית אפילו טובא מארבע אמות ובכרמלית אפילו מובא מארבע אמות ובכרמלית אפילו מובא

פרק ג כירה

בתול ובכלי שני לא בשיל אמר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון ואיכא דאמרי סבר רב יוסף למימר מולחא בישולא כבישרא דתורא: דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא כעדלין דבכלי שני נמי בשיל ופליגא בשיל א"ל אכיי תני ר' הייא מלה אינו דבכלי ראשון בשיל ובכלי שני לא יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין חומץ וציר: יוהלכתא כת"ק סבר רב לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר מכ:) אכן נועל בוא לעוך הקערה מרותחין לא יתן לתוכן תבלין (דף חמין: י האלפס והקדרה שהעבירן כון חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך ליתון של מים לתוך ספל של מים אמנא מדחני רבי חייא מערב אדם יהושע חזינא ליה לאבא דלא קפיד בלאמרינן אמר רב הונא בריה דרב ומסקנא דשמעתא דהלכתא כב"ה חמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר שמון לתוך צונן אין ולא צונן לתוך דברים אמורים בכוס אבל באמבטי צונן ובין צונן לתוך חמין מותר במה ובית הלל אומרים בין חמין לתוך

דאסר אי דליכא ככר או תינוק מ"ט דאיכא ככר או תינוק מ"ט דת"ק את המת מפני הדליקה היכי דמי אי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה אמר רבי מלטול: לימא כתואי אין מצילין שמיה טלטול ומר סבר לא שמיה היכא דליכא מר סבר טלטול מן הצד כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק למטה ורב חיננא בר שלמיא משמיה רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה מג:) איתמר מת המוטל בחמה אמר כופה עליה כלי שלא תשבר: (דף לפי שאסור לבטל כלי מהיכנו אבל כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה רב חסדא אע"פ שאמרו אין נותנין מאגנו מו במוכן: י אמר רבא אמר מבע"י מותי ואין נאותין ממנו לפי בנר לקבל בו את השמן ואם נתנו כלישנא בתרא: י אין נותנין כלי תחת בישולא כבישרא דתורא והלכתא והיינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא כעדנול דבכלי ראשון נמי לא בשיל ליה אביי תני רבי חייא מלח אינו

אומר תוחבין לה בכוש או בכרכר מקצחה מותר לטלטל אלעזר בן תראי וחררה שטמנה בגחלים אם מגולה (דף קכג.) לענין פגה שטמנה בחבן וקשיא לן הא דגרסינן בפי כל הכלים איסורא דאורייתא אבל בעלמא אסור רבנן אלא גבי מת דלא אתי לידי מעמא דרבי יהודה) דלא שרו ליה דמלטול מן הצד שמיה טלטול (והיינו יהודה בן לקיש במת: שמעינן מינה בר שילא א"ר יוחנן הלכה כרבי לידי כבוי דאורייתא: אמר רב יהודה אי לא שרית ליה טלטול דרבנן אתי מתוך שאדם בהול על מתו (דף מד.) והיינו טעמא דרבי יהודה בן לקיש עלמא טלטול מן הצד שמיה טלטול ומר סבר לא שמיה מלטול לא דכולי סבר מלמול מן הצד שמיה מלמול לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר דרבי יהודה בן לקיש דשרי אלא

מאיר אומר כל הנרות מטלטלין אבל לא ישן דברי דבי יהודה רבי שמעון מתיר: י מטלטלין נר חדש ושבקערה אסור להסתפק ממנו ורבי צמוכן: עדו עבדו מועע צאמו אבדע ואון נאותין ממנו לפי שאינו מן כי האי מילתא לא שמיה טלטול: לאוכלן בשבת מלטול מן הצד בכל ברמץ וכיוצא בהן דאוכלין הן וצריך שטמנה בתבן ופוגלה וחררה שטמנה ואסור לטלטלו דכמת דמי אבל פגה התם בן שמנה חי הרי הוא כאבן ממקום למקום דומיא דמת כדאמרינן דאינן לצורך שבת דאסור למלמל הני מילי כגון אבנים וכיוצא בהו אמרינן טלטול מן הצד שמיה טלטול הצד לא שמיה טלטול ופרקינן כי כאלעזר בן תדאי דסבר מלמול מן והיא ננערת מאיליה א"ר נחמן הלכה

ト こと

שבת אף על פי שכבה אסור למלמלו במיקל הלכך גר שהדליקו בה באותה רפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי של מחרישה. וקי"ל דכל היכא בשבת הוץ מן המסר הגדול ויתד שמעון מודה דתנן כל הכלים ניטלין מוקצה מחמת חסרון כיס אף רבן נר שהדליקו בו באותה שבת אבל לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו מחמת מיאוס נמי הלכתא כוותיה ניהו נר ישן וחד אמר במוקצה לבד ממוקצה מחמת מיאוס ומאי השבת כולה הלכה כרבי שמעון בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל בפרק מי שהחשיך (דף קנז.) פליגי בהא לית הלכתא כוותיה דגרסינן הלכתא כרבי שמעון לענין מוקצה לטלטלו. ואף על גב דקיימא לן מן הגר הדולק בשבת כבה מותר מד.) [תנו רבנו] מטלטלין וכוי חוץ מים מפני (שהן מכבין): גמי (דף לקבל בו ניצוצות אבל לא יתן לתוכו (דף מו:) נותנין כלי תחת הנר מטלטלין הוץ מן הנר הדולק בשבת שבת רבי שמעון אומר כל הנרות חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה

כיון דבשבת בדיל מיניה לא אתי אל גבי דקל ביום טוב מאי טעמא אל גבי דקל בשבת ואין מניחין נר היא) והלכתא (דף מה.) מניחין נר עליה בין השמשות ההיא רי שמעון בא אין עליה מעות שריא אע"ג דהוה אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות מצלת עמה באהל המת ואין גוררין חיבור לה ואין נמדרת עמה ואין מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין איסור הילכך אסור לטלטלה (מיתיבי לכולי יומא והוה ליה מוקצה מחמת דאיתקצאי בין השמשות איתקצאי אבל אם היו עליה בין השמשות מגו והוא שלא היו עליה בין השמשות לטלטלה בין יחדה בין לא יחדה אסור למלמלה אין עליה מעות מותר (דף מד:) ומטה שיש עליה מעות מוער לטלטלה בשבת וכן הלכתא הדליקו עליה באותה שבת דברי הכל דברי הכל אסור לטלטלה בשבת לא פמום שהדליקו עליה באותה שבת ממנו באוטי מבט: אמר ר' זירא באועי שבת אסור למלמלו ולהסתפק שמן שבנר ושבקערה שהדליקו בהן דמוקצה מחמת איסור הוא וכן מותר אנא כרשב"ג סבירא לי דאמר אם איסורא דרבנן מיהא איכא אמר ליה הוא נהי דאיסורא דאורייתא ליכא לרב המא מאי דעתיך בנין מן הצד ליה ביומא טבא א"ל ההוא מרבנן בוה ליה מטה גללניתא דהוו מהדרי אומר אם היה רפוי מותר בי רב המא יתקע ואם תקע חייב חטאת רשב"ג החזיר פטור (דף מו:) אבל אסור לא ולווחים של סקיבוס לא יחזיר ואם תניא מלבנות המטה וכרעי המטה ואת"ג דאיכא עליה שברי עצים: הוינן מטלטלינן כנונא אגב קיטמא מז.) אמר רבא כי הוינן בי רב נחמן הני הואיל ומסריחות בינתים (דף וצמוקין בלבד. ירושלמי מאי שנא מולגני לרבי שמעון אלא גרוגרות אמר רב יהודה אמר שמואל אין הילכך בשבת שרי וביום טוב אסור: בדיל מיניה אתי לאשתמושי במחובר לאשתמושי במחובר וביום טוב דלא

של חרשים ובנעורת של פשתן בכסות וכנפי יונה ובפירות ובנסורת אבל טומנין בהן כשהן יבשין וטומנין במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין בין יבשים לא בתבן לא בזגין ולא בסיד ולא בחרסית ולא בחול בין לחין לא בגפת ולא בזבל ולא במלח ולא מומנין ובמה אין טומנין אין טומנין שהוא מקרב כיבוי: **פליקו להו כירה** מג"ש ואין צריך לומר בשבת מפני יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה ואול צריך לומר בערב שבת ולא כלי תחת הנר לקבל ניצוצות בשבת מים מפני שהוא מכבה: תניא נותנין מדמל כלי מהיכנו: ולא יתן לתוכו בבן ממש ושרי לטלטולי ולא קא בונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין ודא קא מבטל כלי מהיכנו אמר רב כלי תחת הנר לקבל בו ניצוצות: היה רפוי מותר וכן הלכתא: נותנין

לעולם אימא לך לענין הטמנה אפילו שמע מינה גפת של זיתים תנן לא אסור להניחה על גבי גפת של זיתים חד דבי רבי ינאי קופה שטמן בה עא שמע דאמר רבי זירא משום דשומשמין תנן וכל שכן דויתים דלא: אל שומשמין שפיר דמי או דלמא י איבעיא להו גפת של זיתים תנן אבל רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה: 76 65

לא בזגין לא במוכין: בעא מיניה רב

מליה הכא קפיר עליה: לא בתבן

מפרונקא אמר ליה התם לאקפיד

בלא מצר ליה אמר ליה ומאי שנא

אמר ליה השתא קא חזית לסוף חזייה

נזהיה רבה אמר ליה רבי זירא אמאי

אפומא בכובא ואוט ומלא עילויה

מוליד הדר חזייה דקא פריס סודרא

אולומי לא מולים הכא אולודי קא

ממיחם על גבי מיחם אמר ליה התם

רבה אמר ליה רבי זירא מאי שנא

כווא דמיא אפומא דקומקומא נזהיה

גלותא חזיוהו לההוא עבדא דאתנח

עבני ורבי זירא איקלעו לבי ריש

בבלא דשומשמין לא מסקי הבלא:

מה.) אסוקי הבלא דויתים מסקי

בשומשמין אסור אבל לענין (דף

כגון מרטא דביני אטמי וכסות לחה לחין מחמת עצמן היכי משכחת לה וסליקא דמחמת עצמן תנן ומוכין תנן או דלמא לחין מחמת דבר אחר מט.) איבעיא להו לחין מחמת עצמן אינו היבור: בזמן שהן לחין: (דף למגופת חבית אמר ליה זה חיבור וזה כהנא וכי (דף מח:) מה בין זה בשבת הייב הטאת מתקיף ליה רב יהודה אמר רב הפותח בית הצואר ואין צריך לומר ביום טוב: אמר רב בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת הכסת ביום טוב ואין צריך לומר את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך בעתיקי: תניא נמי הכי אין נותנין שכן בשבת לא קשיא הא בחדתי הא בכר ולא לתוך הכסת ביום טוב וכל ואון נותנין את המוכין לא לתוך בית הצואר בשבת אבל לא פותחין רב חנין בר רבא לרב חסדא מתירין אודרא לבי סדיא בשבתי איתיביה של מוכין רב חסדא שרא לאהדורי אומר *נ"א ומפקירומטלטל קופה וכי מפני שאין לו לזה קופה של תבן בהן מהו לטלטלן בשבת אמר ליה אדא בר אהבה מאביי מוכין שטמן ענן אבל של אומן כיון דקפיד עלייהו מיבעיא להו שלחין של בעל הבית ר, חנינא בר אבא קמייהו ויתבי וקא ערמאי ורי יוחנן בר אלעזר ויתיב מחת הכסת: ז יתיב ר' יוחנן בר את הקיתון מים ונותן תחת הכר או ונתגלה מותר לכסותו. ממלא אדם יום לא יכסנו משתחשך. כסהו נוטל ומחזיר. אם לא כסהו מבעוד ואינו יכול להחזיר וחכמים אומרים לופני ממני על צרה ונוטל שמא יטול מאַליהן ר' אַלעור בן עוריה אומר בוא עושה נוטל את הכסוי והן נופלים בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן. כיצד י טומנין בשלחין ומטלטלין אותם בו לחלוחית קבועה שאינה עוברת: הצמר שבין ירכותיה של בהמה שיש דעבידא ממרטא דביני אטמי והוא

בלל שגדרן לעצים ונמלך עליהן בר חנה קמיה דרי יוחנן חריות של להטמנה מטלטלין אותן: תני רבה בר אלא שלא ייחדן להטמנה אבל ייחדן ר, יוסי בן שאול אמר רב לא שנו הכי כי אתא רבין א"ר יצחק אמר להטמנה מטלטלין אותן: איתמר נמי שלא ייחדן להטמנה אבל אם ייחדן (דף נ.) אמר רבא לא שנו אלא יוסי: בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן: גאון משום הראשונים שהלכה כרי מלפידין עליהן וכן פסק רב שרירא הוה אביו ונחברר לו שאין האומנין אותן דרבי יוסי (דף מט:) שלחא דאמר אחד זה ואחד זה מטלטלין כתנאי. ומסתברא דהלכה כר' יוסי ענו וכל שכן של בעל הבית וסליקא און ממלטלין או דלמא של אומן

דף כג

רב יוסף כוספא דיסמין שרי אמר שרי. פי' למימשא ביה ידיה אמר נ:) אמר רב יהודה עפר לבינתא בגרתקון הא נתר וחול מותר: (דף בכל חפין את הכלים חוץ מכלי כסף רבה והוא שיחד לו קרן זוית: תניא דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא מלא קופתו עפר ועושה בו כל צרכו בידו: אמר רב יהודה מכניס אדם או שהיה עליו כר או סדין ינענענו ינענעו בגופו אם היה מאכל בהמה בקש שעל המטה לא ינענעו בידו אבל אמר הא נמי סייעתא ממתני' דתנן במשיחה מותר לצאת בהן: רב אשי את... שלא צבען בשמן ולא כרכן ואם יצא בהן שעה אחת מבעוד יום ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהן וכרכן במשיחה אבל לא צבען בשמן ובציפה אימתי בזמן שצבען בשמן כי האי תנא דתניא יוצאין בפוקרין ושלא הישב והלכתא כרב אסי דאמר ורב אסי אמר יושב אע"פ שלא קשר עב אמר קושר ושמואל אמר חושב לה הלכה כר"ש בן גמליאל: איתמר א"צ לקשרן הוא תני לה והוא אמר לישיבה צריך לקשרן רשב"ג אומר

לטלטלה בשכת ואם לאו אסור ולית בשבת לא תתקלקל גומתה מותר כדי שיהא מקומה מרווח וכשיטלנה נעצה בערב שבת ושלפה וחזר ונעצה תתיבש וקסבר רב הונא ואמר שאם אותה בטיט או בארץ לחה כדי שלא חבצלת השרון וכיוצא בהן שנועצים סליקוסתא אגודה של בשמים כגון וערר דצה שרי ואי לא אסיר: פירוש הונא האי סליקוסתא דדצה ושלפא אין הוששין והלכה כרבנן: אמר רב רי אלעזר סבר הוששין ורבנן סברי שמא תתקלקל הגומא קא מיפלגי הגומא שאסור להחזיר ובחוששין אמר רב הכל מודים שאם נתקלקלה על צדה ונוטל: א"ר אבא א"ר חייא אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה לסבר משום הפסד אוכלין: רבי ביה ידיה אמר וכי בחול מי התירו מצו לפצוע זיתים בשבת פיי למימשא מפור דמי בעו מיניה מרב ששת אמר כל היכא דליכא רובא אוהלא סיגלי רב נחמיה בריה דרב יוסף תילתא אוהלא ותילתא אסא ותילתא ברדא שרי מאי ברדא אמר רב יוסף עבא מפר פלפלין שרי אמר רב ששת

בדבר שאינו מוסיף הבל אבל אם טומנין את החמין משחשכה אפילו שאני: ת"ר אף על פי שאמרו אין בשולי נכרים והוא סבר אדם חשוב שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום עב שמואל בר צדוק אמר רב כל מותר להטמין את הצונן כרב דאמר כשמואל כשמואל דאמר שמואל כרבוואתא עביד חדא כרב וחדא אמר רב יוסף מ"ט איקפד תרוייהו לפולא ארמאה שמע רי אמי ואיקפר לי את הצונן ואייתי לי מיא דאחים א"ל רב נחמן לדרו עבדיה אטמין אמר שמואל מותר להטמין את הצונן: אדם את הקיתון: אמר רב יהודה מלאטן בלבד וכן הלכתא: ממלא לא בעי למידץ ולמישלף אלא לגלויי בשבת וסלקא לה בתיובתא אלמא שביעית ולא משום מעשר וניטלין חושש לא משום כלאים ולא משום אם היו מקצת העלין מגולין אינו דתנן הטומן לפת וצנונות תחת הגפן כוותייהו דהא אותבינן עלייהו מההיא בגזרתא דקני שפיר דמי ולית הלכתא ואמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי ושלפה והדר דצה שרי ואי לא אסיר שמואל האי סכינא דביני אורבי דצה הלכתא כוותיה וכן הא דאמר (רב)

עלארה ואינו חושש: סליקו להו אבל נותן הוא בתוך הכוס או בתוך ואַע השלג בשבת כדי שיזובו מימיו את הצונן ואין מרסקין את הברד מומנין את הצונן רבי התיר להטמין וכשם שאין טומנין את החמין כך אין שיחמו אלא בשביל שיהו משומרין וטה את פיהם בבצק ולא בשביל ומיחם ע"ג קדרה וקדרה ע"ג מיחם על גבי מיחם וקדרה ע"ג קדרה דקה הרי היא כזבל מניחין מיחם רי יהודה אומר נעורת של פשתן לאו (דף נא:) אינו נוטל ומחזיר אם מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם בדבר שניטל וכסה בדבר שאינו ניטל בדבר שאין נימל בשבת או שממן בשבת ה"ז נומל ומחזיר טמן וכסה שאין ניטל בשבת וכסה בדבר הניטל בדבר הגימל בשבת או שממן בדבר ממיחם למיחם מותר: טמן וכסה אסרו אלא באותו מיחם אבל פינן הסדינין וכן היה רשב"ג אומר לא או נומל את הגלופקרין ומניה את את הסדינים ומניה את הגלופקרין אמר רבן שמעון ב"ג נוטל (אדם) בא להוסיף מוסיף כיצד הוא עושה

במה טומנין

الم حاد

הוא ליה ואסיר וכן הלכתא. ואע"ג לא אלמא כל נטירותא יתירתא משוי יוצאין באפסר באפסר אין בחטם ובמתניתא תאנא הלובדקים והגמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר צימל והחמור מאי לאו למעוטי גמל יוצאות באפטר בשבת הסוס והפרד יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות בוא ליה אמר לפניו רי ישמעאל ברי נטירותא יתירתא לא אמרינן משוי באפטר משוי הוא ליה או דלמא כל לך גמל בחטם מאי כיון דסגי ליה מנטרא ביה משוי הוא לה כי תיבעי באפטר לא תיבעי לך דכיון דלא רבי של זו בזו ושל זו בזו מהו נאקה יהודה אמר שמואל מחליפין לפני אמר רב המרא לובא בפגי דפרולא: אמר רב בפרומביא אמר רבה בר בר חנה היורתא בזממא דפרזלא: והלובדקים אמר רבה בר בר חנה נאקתא במלומן: י מאי נאלה בחטם ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין וכל בעלי השיר יוצאים בשיר והלובדקים בפרומביא והסוס בשיר יוצא הגמל באפסר והנאקה בחטם בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה

אבל לא לחלב: י המור יוצא במרדעת אומר עזים יוצאות צרורות ליבש חוץ מן הרחלות הכבונות ורי יהודה יוצאות צרורות ר' יוסי אוסר בכולן שחוזות כבולות וכבונות והעזים לו והזכרים יוצאין לבובין והרחלות יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה ויוצאין נמשכין: י (דף גב:) חמור ומסקנא דשמעתא דיוצאין כרוכין יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין או יוצאין נמשכין ושמואל אמר רב הונא אמר או יוצאין כרוכין בשיר כוי: מאי יוצאין ומאי נמשכין הסוס בשיר וכל בעלי השיר יוצאין הלכתא כרב באיסורי: (דף נב.) כועיה ועוד הא קיי"ל דרב ושמואל אליבא דרב שמע מינה דהלכתא אביי ורבא ורבינא ופריקו כולהו בני תלתא אמוראי בתראי דאינון עלתא אמוראי בתראי ומדאיכפלו ולא קמה תיובתא אלא פריקו לה משוי הוא ליה ואותביה עליה דרב פליג עליה ואמר נטירותא יתירתא הוא ליה לית הלכתא כותיה דהא רב נטירותא יתירתא לא אמרינן משוי דאמר שמואל דהלכה כחנניא דאמר

סכין ומפרכסין לבהמה ודוקא בגמר נג:) סכין ומפרכסין לאדם ואין ולא איפריקו אליבא דרב: (דף וחמואל ואיפריקו אליבא דשמואל בא אותיבנא תרתי תיובתא לרב בבבל דאי רב בקרסטל שרי ועוד בשבת א"ל יישר כבר תרגמה אריוך מסיים בה אין תולין קרסטל לבהמה בא רב נמי אמרה אלא שמעיה דקא וכן תרגמה אריוך בבבל ומנו שמואל מרדעת ע"ג המור בשבת א"ל יישר ולאמר משמיה דר' יוחנן נותנין אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב דשבתא כלום כי סליק ד' זירא אי הכי אמר אבא לא הוה ידע במילי לשמעתא דרב קמיה דשמואל א"ל דאמריי אזל רי חייא בר יוסף אמרה שרי ושמואל אסר והלכתא כשמואל מוער וכן הלכתא אבל קרסטל רב בשבת (ולא לצאת בו לרה"ר) א"ל בר אשי מהו ליתן מרדעת ע"ג חמור מיניה רב אסי בר נתן מרבי חייא שהוא קשור לה מערב שבת: בעא לו מע"ש ולא באוכף שעליה אע"פ חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורה שלשורה לו מע"ש: תניא נמי הכי וכוי (דף נג.) אמר שמואל והוא

שהוא מומחה לאדם אבל יוצאת בקמיע שאינו מומחה לבהמה אע"פ ולא בהמה בסנדל שברגלה ולא ולא סייחין בקרסטלים שבפיהם שבדריהן ולא פרה בחוסם שבפיה הזב בכיס שלו ולא העזים בכיסין ולא בזהורית שבין עיניו ולא יצא עניא לא יצא הסוס בזנב שועל על רפואת בהמתו דליתי סממנין: סממנין דאין אדם בהול כל כך כרי יאשיה דלא גור משום שהיקת הוא דאסר ובהא איפסיקא הלכתא תנא דאסר משום שחיקת סממנין בבמה נמי מעמידין אותה במים דהאי דמום בשבול שיצטון אלא אפילו אבל אדם שאחזו דם מעמידין אותו מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן דתניאדתנן בהמה שאחזה דם אין סממנין ש"מ לית הלכתא כי הא *צ"ל דבהמה ולא קא גור משום שהיקת כרי יאשיה ומיקל משום צערא כרי יאשיה והשתא דדרש רבא הלכה ורי יאשיה מיקל: דרש רבא הלכה לא יריצנה בחצר בשביל שתתרפה תניא בהמה שאכלה כרשינין הרבה ומשום צער מפרכסין נמי לבהמה: מכה ומשום תענוג אבל בתחלת מכה

היא באגד שעל גבי המכה ובכחיתין

שעל גבי השבר ובשליא המדולדלת

בה ופוקק לה זוג בצוארה ומטיילת

בחצר: הזכרים יוצאין לבובים מאי

לבובים אמר רב תותרי פיי תותרי

מטלניות מרוקמים שמייפין ומקשטין

בה את הבהמה מאי משמע דהאי

ליבוב לישנא דקרובי הוא דכתיב

(שיר השירים די:טי) לבבתני אחותי

כלה עולא אמר עור שמקשרין להן כנגד לביהן שלא יפלו עליהם זאבים רב נחמן בר יצחק אמר עור שמקשרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות ממאי מדקתני סיפא והרחלים יוצאות שחוזות מאי שחוזות שאוחזות אליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים מאי משמע

717 47

כרבי יהודה דמתניתין דאמר עזים כענא למא והלכתא כרב דאמר הלכה יהודה בן בתירה ורב אמר הלכה רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי זה אסור אמר שמואל ואיתימא אמר ומתוך שאין מכירין אחד זה ואחד מי מפיס איזו ליבש ואיזו לחלב אמרו כך הלכה *גי׳ ד"ת אבלאלא לחלב משום רבי יהודה בן בתירה מזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא זה אסור. ואיכא דמתני לה אהא אסור ושמואל אמר אחד זה ואחד נפשה רב אמר ליבש מותר לחלב נאיכא דמחני להא שמעתא באופי יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי יוסי וכוי: אתמר רב אמר הלכה כרבי למילת: והעזים יוצאות צרורות כצמר נקי רך בן יומו שמכבנין אותו לבן אמר רב ביבי אמר רב אשי בפייאשאת כצמר לכן מאי כצמר שמכבנין אותה למילת כדתנן *נגעים בזכרים: כבונות מאי כבונות אליה שלהן למטה שלא יעלו עליהן נד.) כבולות מאי כבולות שמכבלין דכתיב (משלי ז) שית זונה: (דף בעאג שחווות לישנא דגלויי הוא

אינה חיבור (אלא) לעולם כלאים *שם פ"ט מ"יהתוכף תכיפה אחת ולהנהיג אלא כלאים דחבלים והתנן מותר עם כולן למשוך ולחרוש דאדם והתנן *ספ"ה דכלאיםאדם כלאים כלאים דמאן אלימא כלאים אשי עד כאן לא שנו אלא לענין הוא חבלים לתוך ידו : אמר רב כמאן דאזיל לחינגא: אכל מכניס מיים אמר רב ששת משום דמיחזי ויקשור: ולא יקשור גמלים זה בזה: רגול שלא יכוף ידו ע"ג זרועו עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם ולא רגול: אמר רב יהודה עקוד צלחורה לו בשלייתה: לא עקוד בר רב הונא יוצא גמל במטולטלת לו בזנבו ובחמוטרתו אמר רבה בזנבו אבל יוצא במטולטלת הקשורה לא יצא גמל במטולטלת הקשורה לו לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך: י תאנא זה בזה וימשוך אבל מכניס חבלים וכן שאר כל בהמה. לא יקשור גמלים גמל במטולטלה לא עקוד ולא רגול. באיסורי: יובמה אינה יוצאה לא יצא דקיימא לן רב ושמואל הלכה כרב נומאוט מבובוט ליבש אבל לא לחלב

מאגנע לשורה לו מע"ש: ולא בזוג בילמא נפלה ואתי לאיתויי אלא לאו אינה קשורה לו כלל פשיטא ליחוש לעיל מאי אינה קשורה לו אילימא במרדעת מ"ט כדאמרן. פיי כדאמרן ברצון הכמים: י אין המור יוצא יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא שבין קרניה פרחו של ראב"ע היתה פרה בעור הקופר ולא ברצועה חנונות ואין העגל יוצא בגימון ולא האליה שלהן ואין הרחלים יוצאות ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת בחוטין ולא ברצועות שברגליהן שברגליו ואין התרגולין יוצאין ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועות לו ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה בחבלא דביני ביני: י אין חמור אפסר מן הקרקע טפח כי תניא ההיא והתניא (דף נד:) ובלבד שיגביה הלכה למעשה אתא לאשמועינן טפח ותאנא דבי שמואל טפהיים שמואל אביי השתא דאמר שמואל טפה והא תאנא דבי שמואל טפֿהיים אמר שלא יוציא חבל מתחת ידו טפח יכרוך ויקשור אמר שמואל ובלבד דחבלים והכי קאמר ובלבד שלא

דמנגחי אהדדי ממילא נפלי שמעון הדרנין שבראשה א"ה זכרים נמי כיון לה בחוטמה והיא מתעטשת ונופלין שמו ומביאים קיסם ממנו ומניחים הונא עץ אחד יש בכרכי הים ויחנון יוצאות חנונות מאי חנונות אמר רב דלא ליחמטן אליותיהן: ואין הרחלים בעגלה שתחת האליה שלהם כי היכי ליתברו מאני: ואין הזכרים יוצאין שברגליהן דעבדי להו כי היכי דלא ביכי דלא ליחלפן: ולא ברצועות דעבדי להו סימנין כי בחומין. שהיתה: ואין התרנגולין יוצאין ברצועה כדי שתחלים ותחזור לכמות פרסה של רגל הבהמה קושרין אותה שלא יזוקו ויש מפרשים כשנבקעה רצועות וקושרים על עקביהן כדי ובן נזוקין ועושין להן מטלית או ונוגעות עקביהן ורגליהן זו בזו מ"ד שפסיעותיהן דחוקות וקצרות גיזרא הזינא ביה תרי פירושי איכא דעבדי ליה *צ"ל לגיוראגיורא: דלא הדר חייך לה: ולא ברצועה למאי עבדי לה להיכא דאית לה מכה שבצוארו אמר רב הווא בי לועא כמאן דאזיל לחינגא: ולא בסולם אג"פ שהוא פקוק משום דמיחזי

למחות באנשי ביתו ואינו מוחה הוא יוחנן ועייל רי יונתן כל שאפשר מועד כל כי האי זוגא חלופי רבי חביבא ורי יוחנן מתנו בכולי סדר שמו איתמר רב ורבי הנינא ורב ומטול שלא מיחה בה נקראת על לא שלו היתה אלא של שכינתו היתה הוא: פרתו של ר"א בן עזריה: תאנא לעיל דכל נטירותא יתירתא משאוי לשמור מותר והלכתא כרב כדכתבינן ורב הייא בר אבין אמר לנוי אסור אמר רב בין לנוי בין לשמור אסור קרניה. איתמר רב הייא בר אשי לימציוה יאלי: ולא ברצועה שבין פרה בעור הקופר דעבדי לה דלא דכתיב הלכוף כאגמון ראשו: ולא משמע דהאי גימון לישנא דמיכף הוא רב הונא [בר] נירא אמר ר"א מאי העגל יוצא בגימון מאי גימון אמר נזירא אמר קיסמא דריתמא: ואין

נקובה ואם יצאה אינה חייבת הטאת: שאין עליה חותם ולא במחט שאינה ולא בקטלא ולא בנזמים ולא בטבעת ולא בכבול לרה"ר ולא בעיר של זהב ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים אמות ברשות הרבים): ולא בטוטפת ושרייא להו ואתיא לאיתויינהו ארבע בלמא מיתרמיא לה טבילה דמצוה בהן עד שתרפם בשבת לא הצא בהן עד שתרפם (וכיון דבחול לא תטבול ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא במה בהמה (דף נו.) אשה יוצאה מיתפשי אכולי עלמא: סליקו להו פפא הילכך הני דבי ריש גלותא נעפה גל כל העולם כולו אמר רב מל כל העולם כולו ואינו מוחה הוא ואינו מוחה הוא נתפש על אנשי עירו נעפה גל אנשי ביתו באנשי עירו

اے بال

מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מן אמר ושל שער וכוי: אמר רב שתראה בעלת בשר: ר' יהודה אומר חוצצין דאשה חונקת את עצמה כדי כגון (דף נז:) קטלא וכיוצא בהן בחוטין אבל בחבקין שבצואריהן באשה חונקת את עצמה והני מילי שבצואריהן אינן הוצצין לפי שאין כולן בראשי הבנות שנינו אבל חוטין שהמים באין בהן: אמר רב הונא אמר ושל שער אין הוצצין מפני שבראשי הבנות רי יהודה אומר של חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות עלייהו תנן התם ואלו חוצצים באדם לפרי עלייהו כיון דטניפן מקפד קפרי באמרת חזינא להו לאחוותאי דלא הנך נמי אריג נינהו להך לישנא באמבע כל שהוא אריג לא גזרו איכא בינייהו דטניפן להך לישנא איכא בין האי לישנא להאי לישנא לאחוותאי דלא קפדן עלייהו מאי רב הונא בריה דרב יהושע חזינא אריג לא גזרו ואיכא דאמרי אמר מאי א"ל אריג קאמרת כל שהוא י בעי רב כהנא מרב הני תיכי הלילתא

בכבול ובאצטמא לחצר ר"ש אומר כיפה של צמר: תנ"ה יוצאת אשה אר"ד אבהו מסתברא כמאן דאמר אמר ושמואל אמר כבלא דעבדא כבלא דעבדא רב אמר כיפה של או דלמא כיפה של צמר תנן וכ"ש ענן אבל כיפה של צמר שפיר דמי איני יודע מהו אי כבלא דעבדא בכבול לרה"ר: א"ר ינאי כבול זה עושין אותן של כסף וזהב: ולא עושין אותן ממיני צבעונין עשירות לחיים אמר רב הונא תאנא עניות מאזן לאזן סרביטין המגיעין לה עד אבהו טוטפת המוקפת לה בראשה היא טוטפת ואיזו היא סרביטין א"ר ובטוטפת וסרביטין הקבועין בה ואיזו ענייה יוצאת אשה בסבכה המוזהבת דאביי אפזייני. פי׳ אפזייני ציץ: נעשתרי אלא אמר רב יהודה משמיה א"ל אביי ותהוי כקמיע מומחה שתולין אותה בצואר מפני עין הרע פירוש הומרתא דקטיפתא הלי ידועה אמר רב יוסף חומרתא דקטיפתא. בר"ה: ולא בטוטפת: מאי טוטפת בשבת ולא אתיא לאתויינהו די אמות שער שאין הוצצין הלכך יוצאה בהם

כלאים ואין מטמאין (בה) בנגעים דברים נאמרו באצטמא אין בה משום שאינה תכשים: תנו רבון שלשה וערב היא ואין יוצאין בה לרה"ר ואינה מטמאה בנגעים דלאו שתי בה משום כלאים דלאו אריג היא כגון זה שתולין לבהמה ולפיכך אין פניה מתביישת לטרדו ומצטערת בו ממנני זכוכ מאם יעמוד זכוכ על צלופקרא שתולין אותה לכלה לכלות מטלית שתולין בה מיני צבעונין כגון מאי בי זייני כליא פרוחי. פירוש אגממא אמר רבי אבהו בי זייני ושמת אותו על פתיל תכלת: מאי ציץ נתון שנאמר (שמות כ"ה:ל"ו) צמר היה מונח בראש כהן גדול ועליו כדאמרינן (חולין קלח.) כיפה של הוצא ורחב שתי אצבעות שיעור ציץ צמר חוטי דעמרא דגדילין ועבידן כי דתניא כוותיה. ופירוש כיפה של אמר שפיר דמי והלכתא כרבי אבהו אמר כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של זה(לחצר אין לרה"ר לא) ושמואל השבכה אין יוצאין בו *ד"ת מוחק וואאל בו וכל שהוא למעלה מן שמעון כל שהוא למטה מן השבכה אפגעו דכדוע ערב"ר כעל אמר רבי

מעני לקולא דארוקתא כייע לא פליגי היקר ומר סבר רוקתא עיקר רב אשי בי פליגי דארוקתא מר סבר ניסכא באניסכא כולי עלמא לא פליגי דאסיר (דף נט:) רב אסר ושמואל שרי לה רבי עקיבא לדביתהו: כלילא בר בר הנה ירושלים דדהבא כדעבד (דף נט.) מאי עיר של זהב אמר רבה בזוג שבכסותה: ולא בעיר של זהב: שבכסותה ולא בזוג שבצוארה ולא לא בחותם שבצוארה ולא בחותם יוצאין בו: תאנא לא תצא בהמה יוצאין בו דבר שאין מקפיד רבו עליו אבוע דבר המקפיד רבו עליו אין נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר והא דתניא יצא בשל טיט וכדרב קשיא הא דתניא לא יצא בשל מתכת שבצוארו ולא בחותם שבכסותו לא ורמינהי לא יצא העבד לא בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו שבכסותו תנ"ה יוצא העבד בחותם בחותם שבצוארו אבל לא בחותם כלות: אמר שמואל יוצא העבד אף (דף נה.) אין בה משום עטרות משום רבי אליעזר בר ר"ש אמרו בה לרשות הרבים [שאינה] תכשיט שאין בה שתי וערב ואין יוצאין

רשרי כי פליגי דאניסכא *גיי ד״ת מר סברמאן דאסר דלמא משלפא ומחויא

ואתיא לאיתויי ומר סבר מאן דרכה

למיפק בכלילא אשה חשובה ואשה

חשובה לא שלפא ומחויא:

717 67

אי אית ליה מפרחייתא שהן כגון און ונקראת בלשון ישמעאל מגנוקא אסיר: ופירוש ריסוקא הגורה של אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא בתרא: אמר רב אשי האי ריסוקא כייש דארוקתא והלכתא כלישנא וכיון דאניסכא שרי ללישנא בתרא מל מלכים וכל ישראל בני מלכים הם באמר רב ספרא מידי דהוה אאבנט מווזהבת ואיכא דאמרי דאניסכא באמר רב ספרא מידי דהוה אטלית כגון כלילא איכא דאמרי דארוקתא שבמתנים ויש בו חתיכות קבועות רב ששת קמרא שרי והוא הגור על המטלית: אמר רב יהודה אמר כגון מטלית שאותן חתיכות קבועות לתוכן חוט להעמידן. פירוש רוקתא שעיכות נקובות על המטלית ומכניסין או של זהב] כלומר שהן התיכות הלכתא: פירוש ניסכא חוט [של כסף אעא לנהרדעא ודרש כלילא שרי וכן כדאמרינן לוי אחוי קידה ואטלע רבה אריכא ומטלע ומנו לוי הוה כלילא שרי: אמרו ליה לרב גברא יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב א"ל רב שמואל בר בר חנה לרב

באין עליהם דחקו זה את זה והרגו מבן יצא והכירו בהם אויבים ועכשיו סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחר הנכנס יכנס והיוצא אל יצא נהפך השמד היו והיו נחבאין במערה ואמרו לא א"ר אבא אמר שמואל שלופי חייב הטאת: י סנדל מסומר מ"ט בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו מן המומחהמומחה ולא בשריון ולא בקמיע בזמן שאינו *גיי הגמי ובס"י שאין ברגלו מכה ולא בתפלין ולא האיש בסנדל מסומר ולא ביהיד בזמן ובשבת מנחת על פרחתה: י לא יצא לה בראשה בחול חולקת בה שערה חויא תניא כמין טס של זהב יש ואשה הולקת בה שערה ובשבת למאי אחא נרשאה קמיה דרב יוסף הואיל שאינה נקובה: למאי חזיא תרגמא רב וכן הלכה: (דף ס.) ולא במחט הא יש עליה חותם חייבת חטאת האף: ולא בטבעת שאין עליה חותם ערב מכנקא. ומאי נומים נומי מאי קטלא מנקטא פארי ושמה בלשון ואסור: ולא בקטלא ולא בנזמים: לצאת בו ואי לא נעשה כמשוי שרביטין הרי הוא תכשיט ומותר

יוחנן אנן נעביד כרי חנינא בעא מיניה דתלמידי דרי יוחנן אתון עבידו כרי א"ל אילפא לרבה בר בר הנה אתון מכאן ושלש מכאן ואחת בתרסיותיו: ואחת בתרסיותיו לרי חנינא שלש [לך] לדידי שתים מכאן ושתים מכאן רי יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל ר' יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה ור' אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו סנגל מסומר ולא מנעל שאינו תפור: דתנן ביו"ט (דף יד:) אין משלחין איכא כנופיא דאיסור מלאכה והיינו כנופיא דאיסור מלאכה ביו"ט נמי ביו"ט (דף ס:) בשבת מ"ט לא דאיכא בסנוג במסומר ל"ש בשבת ול"ש וכוי באותה שעה אמרו לא יצא איש הם אחד מהן יצא והכירו בהם אויבים ושמעו קול מאחורי בהכ"ג כסבורין בר יחוקאל אמר בבהכ"ג היו יושבין שהיו הורגים בהם האויבים: רמי זה והרגו זה את זה יותר ממה לול מעל גבי המערה דחקו זה את אלישע במערה היו יושבין ושמעו בהם האויבים אמר רבי אלעזר בן זה את זה יותר ממה שהיו הורגים

וכרי יוחנן דאמר עשית של שמאל באותה שאין בה מכה כחייא בר רב (דף סא.) הא יש ברגלו מכה נפיק ברגלו מכה: טעמא דאין ברגלו מכה אוכלתו מותר: ולא ביחיד בזמן שאין כולו במסמרים כדי שלא תהא קרקע עשאו כמין טס או כמין יתד או חיפהו וקבע בו מסמרים מלמעלה מותר מתיר עד שבעה חיפהו בעור מלמטה ארבעה או חמשה מותר ור' יהודה נשרו רוב מסמרותיו ונשתיירו בו כרעי המטה ורי אלעזר בר"ש אוסר אועו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו נאפילו ממטה למטה אבל מטלטלים המסומר ולא יטייל בו מבית לבית כותיה דרב ששת לא יצא אדם בסנדל מגא עבא לרקע אוכלתו מותר תניא רב ששת חיפהו כולו במסמרים כדי חנינא עשאו כמין קלבוס מותר: אמר א...ל מוער איתמר נמי א"ר יוסי ברי בר אבינא עשאו כמין קלבוס מהו בעא מיניה ר' אבא בר זבדא מר' אבא ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן: מבפנים הוה ליה מנעל ובסנדל גזרו רב אסי ולא ידע מר מ"ט כיון דתפרו מצו א"ל מותר ולא ידענא מ"ט אמר בבוא רצענא מרי אמי תפרו מבפנים

מכה: ולא בתפלין ולא בקמיע: אמר רב פפא לא חימא עד דאיתמחי גברא ואיתמחי קמיע אלא כיון דאיתמחי גברא אע"ג דלא אתמחי קמיעא דיקא נמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה שמע מינה ת"ר איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושינה

דף כח

בלכתא לאצולינהו מן הדליקה ת"ש דילמא אין בהן משום קדושה למאי למיעין יש בהן משום קרושה או במלבל קמיעא מאי תיקו איבעיא להו בוא או דלמא מזליה דההוא גברא כיון דאיתסי תלתא זימני ודאי מומחה אתמחי או לא אתמחי מי אמרינן האי מאי קמיעא ודאי לא אתמחי גברא בעי רב פפא תלתא קמיעי לחד גברא גברי קמיעא אחמחי גברא לא אחמחי למיעא לא אתמחי חד קמיעא לתלתא גברי חד חד זימנא גברי אתמחי נאטמטי קמיעא חלתא קמיעי לחלתא גברי תלתא תלתא זמני אתמחי גברא פשיטא לי הלתא קמיעי להלתא לאתמחויי קמיעא: אמר רב פפא לא קשיא הא לאתמחויי גברא והא כל שריפא שלשה בני אדם כאחד בעין והתניא איזהו קמיע מומחה ויצא בו לרשות הרבים משום מראית יקשרנו (דף סא:) בשיר ובטבעת ויתיר אפילו ברה"ר ובלבד שלא ולא שנכפה אלא שלא יכפה ויקשור בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה למיע של עיקרין אחד חולה שיש ושילש אחד קמיע של כתב ואחד

ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא דכרעא: ילא תצא אשה במחט נקובה מברזלא או מנחשא ולית להו גיותא צונא פומלי פירוש מוקי דעבדי להו ראשו מגפים אמר רבה בר רב (שמואל א י"ז:הי) וכובע נחשת על ביצה והוא כובע שבמקרא דכתיב עב סנונעא ונאראת בלשון ישמעאל במגפים: שריון זרדא קסדא אמר מסיני: ולא בשריון ולא בקסדא ולא אביי שי"ן של תפלין הלכה למשה ובידו ונכנס משום שי"ן שלהן דאמר חולצן ברחוק די אמות ואוחזן בבגדו דאין נכנס בהן לבית הכסא אלא ואי לא אסיר ותפילין היינו טעמא מור שרי למיעל בהו לבית הכסא ופשטינן (דף סב.) אם היו מחופין דילמא אין בהן משום קדושה ושרי מאי יש בהן משום קדושה ואסור או ויגווז אלא להכנס בהן לבית הכסא הכלים ועל כרעי המטה הרי זה יגוד מאי ת"ש היה שם כתוב על ידות ונשרפין במקומן ואלא לענין גניזה עורה אין מצילין אותן מפני הדליקה אותיות של שם ומעניינות הרבה של הברכות והקמיגין אנ"פ שיש בהן

כענים מוקפין ועומדין כמין כולייר: לרישיה כדאמרינן ביומא (דף כה.) ויש שפירשו אותה מידי דמקיף מכבנתא יש שפירשו אותה טליסאן ולא בכולייר: מאי כולייר אמר רב אם יצא בה בשבת חייב חטאת: שדרך הוצאתו בחול באצבעו בכך ונמצא דרך הוצאתו בכך בחול וכיון ומניחה באצבעו עד שמוליכה לאומן עליה חותם להוליכה אצל האומן נוענע לבעלה בחול טבעת שאין כלאחר יד ופעמים נמי שהאשה נמצאת דרך הוצאתה בכך ואינה ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא שיש עליה חותם להוליכה לקופסא שאדם נותן לאשתו בחול טבעת הוצאה כלאחר יד הוא דכיון שפעמים ווכן הוא מסקנא דשמעתא ולאו חותם ובמחט נקובה פטור אבל אסור חטאת ואם יצא בטבעת שיש עליה ובטבעת שאין עליה חותם חייב אם יצא האיש במחט שאינה נקובה אמר עולא והילופיהן באיש כלומר בכובלת ובצלוחית של פלייטון: י חטאת דברי ר' מאיר וחכמים פוטרין של פלייטון ואם יצאתה הייבת בכולייר ולא בכובלת ולא בצלוחית

לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס עבד לה: ' (דף סג.) לא יצא האיש עסקי תכשיטיה והוא דאית ליה ולא מאמעו מלגנעו דפונו אמר רב על ויהבו לי מלי הפנאי טיבותא. ומי רב חסדא אנא משאי מלי חפנאי מיא ולאו מילתא היא מדרב הסדא דאמר כלל אבל משא ולא משא לית לן בה אמר רבא לא אמרן אלא דלא משא המזלול בנטילת ידים נעקר מן העולם באמר רבי זריקא אמר רי אלעזר בל והמזלול בנטילת ידים כדרבי זריקא אלא אארעא אבל במנא ליח לן בה וכי מהדר אפיה לפוריא נמי לא אמרן אפיה לפוריא אבל לבראי לית לן בה ממטו ערום לא אמרן אלא דמהדר בנטילת ידים המשתין מים בפני ומי שאשתו מקללתו בפניו והמזלזל הן המשתין מים בפני מטתו ערום מביאין את האדם לידי עניות ואלו נאמרי לה במתניתא תאנא גי דברים סב:) אמר רבי *אבהו כ"ה בגמיאמי בשמן דמתרגמינן דפילא במשח: (דף פליון מלשון (במדבר כה) בלולה בו להעביר ריח רע ממנה ועיקר לשון פירוש חוליא של בושם שמתקשטת כובלת אמר רב יוסף חמרתא דפליון

הטאת ר' אליעזר אומר תכשיטין הן לו והכמים אומרים אינן לו אלא גנאי שנאמר (ישעיהו ב':ד') וכתתו הרבותם לאתים וגו' והלכה כרבנן כבלים טמאים ואין יוצאין בהן: ' (דף סג:) יתיב רבי אבין ורב הונא קמיה דרבי ירמיה ויתיב רבי ירמיה וקא מנמנם ויתיב רבי אבין וקאמר בירית באחת כבלים בשתים אמר לו

ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב

רב הונא אלו ואלו בשתים ומטילין

שלשלת ביניהם ונעשו כבלים אתער בהו רבי ירמיה ואמר ישר וכן אמר רבי יוחנן (דף סד:) אמר רב ששת למה מנה הכחוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטים שבפנים טבעת וכומז לומר לך כל המסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף: ייוצאת אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה בין משל בהמה בטוטפת ובשרביטין בזמן שהן תפורין בכבול

て こ こ

שלא תכחול ושלא תפרכס ותחקשט והדוה בנדתה זקנים הראשונים אמרו בעלה מגרשה כדתניא (ויקרא טו) צוגעע שמא עעצוע על בעלה ונמצא כותיה. ולרב מאי שנא הני אמר עולא ככבול והלכתא כרב דסתם לן תנא ענני בר ששון משמיה דר"י סבר הכל בו לחצר הוץ מכבול ופאה נכרית ורי חכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת נכרית בחצר: אמר רב כל שאסרו בוא לה כדי נסבה: ובכבול ובפאה הוא לה אבל ילדה בשל זקנה גנאי ילדה בשלמא זקנה בשל ילדה שבח עצא ילדה בשל זקנה וזקנה בשל אימא לא צריכא: האנא ובלבד שלא דבת מינה היא אבל דבהמה דמינכר צריכא ואי אשמעינן דחברתה משום אבל דהברתה דמאיס לה אימא לא אשמעינן דידה משום דלא מאיס לה מתיר וחכמים אוסרים: יוצריכא דאי תחזיר שן תותבת ושן של זהב רבי עעל לכתחלה בשבת ואם נפל לא דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא לנדתה בפלפל ובגרגר מלח ובכל ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה ובפאה נכרית בחצר במוך שבאזנה

לא אתי לאחויי רבי הא ראמרן ר"א סבירא להו דכל מידי דמיגניא בה רבי ורי אלעזר ור"ש בן אלעזר כולהו ר' מתיר וחכמים אוסרין אמר אביי דארציני: שן תוחבת ושן של זהב דבר שתתן לתוך פיה זנגביל אי נמי גרגיר מלח דעביד לדורשני ובכל ובגרגיר מלח. פלפל לריח הפה משתה לו בית יד מותר: בפלפל אמר רב נתן בר אושעיא א"ר יוחנן שעשתה לו בית יד מותר איתמר נמי אבא עשתה לו בית יד מהו א"ל אע"פ לאתויי: בעא מיניה ר' ירמיה בר קשור לה דכיון דמאיס לה לא אתי יריכותיה אמר ליה רבא אע"פ שאינו אחא למימר והוא שקשור לה בין שהתקינה לנדתה סבר רבי אמי בר לה בעקיבה קשר מהודק. ובמוך עני רמי בר יחוקאל והוא שקשור שקשור לה באזנה: ובמוך שבסנדלה שבאזנה: תני רמי בר יחזקאל והוא עד שתבא במים: (דף סה.) ובמוך לומר והדוה בנדתה תהא בנידותה ונמאא בגלה מגרשה אלא מה תלמוד ולימד אייכ נמצאת מגונה על בעלה בבגדי צבעונים עד שבא רבי עקיבא

דתניא ר"א פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון רשב"א דתניא ר"ש בן אלעזר אומר כל שהוא למטה בן אלעזר אומר כל שהוא למטה מן הסבכה יוצאה בה למעלה מן הסבכה אין יוצאה בה והללו כולן מהו: ייוצאין בסלע שעל הצינית מהן: ייוצאין בסלע שעל הצינית הבנות קטנות יוצאות בחוטין ואפילו אלא שדברו הכמים בהווה: יי מאי צינית בת ארעא פיי בלשון ישמעאל פצה אל"א ר"ץ: הבנות יוצאות

להו לבנתיה דליהוון נפקן בחוטי

בחוטים. אבוה דשמואל לא שביק

ועביד להו מקוה ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי ולא שביק להו למיפק בחוטי והתנן הבנות יוצאות בחוטין דאבוה דשמואל צבועין הוו: ולא שביק להו למיגנא בהדי הדדי (דף מה:) דלא לילפן להו גופא נוכראה: ערביות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה. אדם אלא שדברו חכמים בהווה. פירוש ערביות רעולות נשים ערביות יוצאות רעולות כדכתיב (ישעיה ה) בלשון ערבי גרץ ונשים מדיות יוצאות

ולא שביק להו למיגנא בהדי הדדי

کا عاک

XAL GLXA'. G'LLW GLXA' TEL עבע בר רב הונא משמיה דעולא באוכפא בפבם בר פפא אמר קישרי סו:) מאי לוקטמין א"ר אבהו המרא בקב שלו והלכה כר' יוסי (דף יוצאין בהן בשבת: י הקיטע יוצא בהן בעזרה לוקטמין טהורים ואין ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין כסא וסמוכות שלו ממאין מדרס בהן בשבת ונכנסין בהן בעורה סמוכות שלו טמאין מדרס ויוצאין אם יש לו בית קבול כתיתין טמא מאיר (דף סו.) ורי יוסי אוסר י הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי דאורייתא לחומרא ודרבנן לקולא: ועלתה בתיקו וקיימא לן דכל תיקו על האגוז ותוציא לבנה קטן בשבת בעי אביי אשה מהו שתערים ותפרוף האבן ועל האגוז פורפת לכתחלה: דלא תפרוף לכתחלה בשבת אבל על למטבע כלומר על המטבע בלבד הוא רישא פורפת אמר אביי סיפא אתאן בשבת: י (דף סה:) והא אמרת המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה פורפת אשה על האבן ועל האגוז ועל פרופות בבגדיהן: (דף סה.) י ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא ברירנא לה: י הבנים יוצאין בקשרים מחזירין רטיה בשבת במקדש ותמן בגמרא דעירובין (דף קב.) הלכה רקתני אם נפל לא יחזיר הוינן בה לומר שלא יתן לכתחלה בשבת והאי גבי המכה ואם נפל לא יחזיר וא"צ באספלנית ובמלוגמא וברטיה שעל האגד מחזירה עם האגד. 1287 ומתירו בשבת אספלנית שפירשה מן יוצאין באגד שע"ג המכה וקושרו צריך לומר שלא יתן לכתחלה בשבת. גבי המכה ואם נפל לא יחזיר ואין בלליפת השום ובקליפת הבצל שעל עליהן חוט או משיחה. יוצאין שעל גבי המכה ובלבד שלא יכרוך תניא בתוספתא יוצאין במוך ובספוג ולא במחצלת מפני הגשמים. ועוד בתוספתא אבל לא בתיבה ולא בקופה אלא שדברו חכמים בהווה. ותניא צרועים בלבד אמרו אלא כל אדם הגשמים הרועים יוצאין בשקים ולא ובסגוס עבה וביריעה ובחמילה מפני (דף נה:) תניא יוצאים בשק עבה צרוק: גרסינן בפרק הנודר מן הירק שנוענון על הפה שלא ינתו ממנו

שפיר דמי: תנו רבנן יוצאין באבן המא בר גוריא לפופי ינוקא בשבתא ואמר רבי אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר ליחנק בשבת עבי אבין בר רב הונא אמר רב חמריה דפלניא בר פלניתא: ואמר כי היכי דצייל האי מישהא נצייל לצויתא דידייהו ולכרעייהו ואמרי מייתו מילהא ומישהא ושייפא להו הייא מבי רבי כי הוו מיבסמי הוו אנו, מכי רב ורב מבי רבי חייא ורי בשבת כי הא דרב הונא כי הוה בר גוריא מותר לסוך שמן ומלח רי אבין בר רב הונא אמר רב חמא אטיבורא בשבת שפיר דמי. ואמר אמר רב חמא בר גוריא סחופי כסא בשמאלו: אמר ר' אבין בר רב הונא ממנהג הג ימין ונותן וקושר לו בו צמצומול מל אביו נוסל רצועה אמר רב חמא בר גוריא בן שיש קשרים כי הא דא"ר אבין בר חינוא למנים אפילו גדולים נמי אלא מאי כנים אפילו בנות נמי מאי איריא רב יהודה קשרי פאה מאי איריא ברוך אמר רב אידי בר אבין אמר אמר אבא מרי אמר רב נחמיה בר שדברו חכמים בהווה: י מאי קשרים

למאן דלא נאים: ובמסמר הצלוב לשינתא דהייא למאן דנאים דמיתא ירכו: ובשן של שועל דעבדי ליה והכסול אי זהו שחול כל שנשמטה כדתנן (בכורות דף מ.) השחול דעבדי לשיחלא. פי׳ רפיון הירך האמורי: ז יוצאין בביצת החרגול אומרים אף בחול אסור משום דרכי משום רפואה דברי ר"מ וחכמים בחרגול ושן של שועל ומסמר הצלוב לדברי הכל: י יוצאין בביצת *בק"ד אבארבה באריג שבכסותו סז.) ובני מלכים בזוגין אוקמה מכלל דכר' מאיר סבירא ליה: (דף מדקא מבעיא ליה משקל דמשקל אער רב אשי משקל דמשקל מאי דאיכוין ותקיל לרפואה ועוד דאמרינן מאיר מדקא מתרצינן אליביה והוא תקומה כשנשקלה נגדה: והלכה כרי לא שפחתה ולא הותירה ממשקל אבן שמואל שמעתי שמציל) אבן מכוונת ועליל *מהר"ם מ"זלרפואה: (ואמר בר שלמיה משמיה דרב והוא דאיכוין ממא טטמדנני נטפגל אמר רב יימר אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה תקומה בשבת משום רי מאיר אמרו

דעברי לזירפא. פי' זירפא כמו שריפא וקורין בלשון ערבי אחתרקן ומסמר הצלוב מעמידה כדי שלא חוסיף: אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר *גי' ד"ת שיש בושהוא משום רפואה אין בו משום דרכי משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי הא אין בו משום רפואה האמורי הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והחניא יש בו משום דרכי האמורי והחניא וטיענו באבנים גדולות בשלמא טוענו באבנים גדולות כי היכי דליכחוש

היליה אלא סוקרו בסקרא מאי רפואה קא עביד כי היכי דליחזוה אינשי וליבעו עליה רחמי כדחניא מכאן שצריך להודיע [צערו] לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן חלינן האידנא כובסא רבינא כמאן כי האי חנא. מאי בדיקלא כמו נצר כדכחיב (ישעיהו כובסא כמו נצר כדכחיב (ישעיהו י"א:אי) ונצר משרשיו יפרה: **סליקו**

76 78

ליה למיעבד קמ"ל דלא זימנין בשבתא נפיק ותרי יומי לישתרו בערב שבת נמי לא נפיק והאי המשא מהו דתימא כיון דבשבת לא נפיק עושה מלאכה כל אותו היום פשיטא ואם היה מכיר סכום יום שיצא בו ליה בקידוש והבדלה: אמר רבא בהוא יומא וההוא יומא במאי מינכר לימות ליעביד מאתמול שתי פרוסות פרנסתו בר מההוא יומא וההוא יומא רבהרבא ובכל יומא ויומא עביד כדי ששה ומשמר יום אחד אמר *בד"י במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה (דף סמ:) אמר רב הונא היה מהלך אחת אינו חייב אלא חטאת אחת: י ואשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה שבת ושבת. והיודע שהוא שבת ברבה בשבתות הרבה חייב על כל והיודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת. שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות צבול אמרו בשבת כל השוכח עיקר

החורש והחופר והחורץ כולן מלאכה משום קוצר ואחת משום נוטע. תאנא מאן דקניב סילקא חייב שתים אחת לוצר ואחת משום נוטע: אמר אביי בשבתא חייב שתים אחת משום רב יוסף האי מאן דקטל אספסתא והמרכיב כולן מלאכה אחת הן אמר צוורע והוומר והנוטע והמבריך יום ויום עושה כדי פרנסתו ואפילו – מלאכות חסר אחת: י (דף עג:) תאנא ודלמא אתמול שבת הוה אלא כל מרשות לרשות הרי אלו ארבעים ועמכבע ועמכע בפסיש והמוציא שתי אותיות הבונה והסותר המבעיר שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב וצמאבנו וצממטלו וצמטטכו וצכוטב צבי השוחטו והמפשיטו והמולחו ע"מ לתפור שתי תפירות הצד וצטופר שתי תפירות והקורע והעושה מלאכות הרבה מעין מלאכה - והפוצע שני חוטין והקושר והמתיר חייב על כל אב מלאכה ומלאכה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והצובע והטווה והמיסך והעושה בגווו את הצמר והמלבנו והמנפצו והטוחן והמרקד והלש והאופה וצמגמר הדש והזורה והבורר חסר אחת הזורע והחורש והקוצר (דף עג.) אבות מלאכות ארבעים במשכח שיירתא ומיקרי ונפיק: י

אחת הן: אמר רב ששת היתה לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש גומא וטממה בעפר בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש: א"ר אבא החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה ואפילו לרי יהודה לעפרה פטור עליה ואפילו לרי יהודה לגופה חייב עליה הני מילי מתקן אבל האי מקלקל הוא: תאנא הקוצר והבוצר והגודר והמוסק והאורה כולן

מלאכה אחת הן: אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואחר חמרי חייב שתים אחת משום תולש ואחת משום מפרק אמר רב אסי אין דרך תלישה בכך ואין דרך פריקה בכך: גרסינן בפרק המצניע (דף צה.) תנו רבנן החולב והמחבץ והמגבן הגרוגרת חייב חטאת ואמרינן חולב משום מאי מיחייב משום מפרק

اله کړ

עד:) דשלקי ליה שבע זמנין בקדירה פסולת אסור לא שאני תורמוסין (דף חטאת לימא קסבר חזקיה אוכל מתוך תורמוסין מתוך פסולת שלהן חייב בנפה וכברה: אמר חזקיה הבורר חייב לא קשיא הא בקנון ותמחוי הא חייב רב אשי מתני פטור והא תניא מעני פטור ור' ירמיה מדפתי מתני ובירר ואכל ובירר והניח רב אשי נחמני היו לפניו שני מיני אוכלין למיה דרבא ואמר להו שפיר קאמר כבורר לאוצר וחייב הטאת אמרוה ולבו ביום לא יברור ואם בירר נעשה ואוכל לאלתר בורר ומניה לאלתר לאמר אמר אביי הכי קאמר בורר יברור ואם בירר הייב הטאת מאי אוכלין בורר ואוכל בורר ומניח ולא עד.) תנו רבנן היו לפניו (שני) מיני הן: והזורה והבורר והטוחן: (דף והמנפץ והמנפט כולן מלאכה אחת בגידולי קרקע: והדש תאנא הדש אמר אביי אין דרך עימור בכך אלא מילחא ממלחתא מיחייב משום מעמר (דף עג:) אמר רבא האי מאן דכניף ומפרק תולדה דדש הוא: והמעמר משום בורר מגבן חייב משום בונה

ובתופר שתי תפירות והא לא קיימא חייב שלש המאות: הקושר והמתיר התולש את הכנף והקוטמו והמורטו והמלבנו והצובע והטווה: תנו רבנן מבשל: הגווו את הצמר המנפצו האי מאן דארתה כופרא הייב מעום סיכתא גללי בהמה רקיקין אמר רבא לן דמירפא רפי והדר קמיט פירוש לשרורי מנא קא מכוין קא משמע משום מבשל פשיטא מהו דתימא האי מאן דשדא סיכתא לאתונא הייב מוירארב אחא בר אשי בר עוירא וצאופני אמר *בס"י רב אשי בר רב דק ומתוך כך נחשב כטוחן: והלש אותן הגימין יוצא מביגיהן כמין קמח שיבי פירוש נימין נימין וכשמפרק סילתי אלו עצי דקלים שעומדין שיבי חייב משום מחתך. פיי דסלית אמר רב אשי ואי קפיד אמשחתא מאן דסלית סילתי חייב משום טוחן משום טוחן ואמר רב מנשיא האי האי מאן דפרים סילקא בשבת חייב דמי וחייב: והטוחן אמר רב פפא ליה מן הפסולת כפסולת מתוך אוכל הפסולת מסרח הילכך אי לא שקלי דאליפתא ואי לא שקלי ליה מן

חייב משום מכה בפטיש אמר רב בצר בכלי צורה והמנפה בכלי זכוכית אר"ש בר ביסנא אר"ש בן לקיש באבן בשבת חייב משום מכה בפטיש חייב משום [ממחק] והמסתת את משום מחתך והממרח רטיה בשבת ריב"ל המגרר ראשי כלונסות חייב גי דברים שח לי רי אסי משום משום ממחק א"ר ח"יא בר אבא חנינא השף בין העמודים בשבת חייב שרטוט: והמוחקו א"ר אחא בר ערוייהו אפיק חדא מינייהו ועייל יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאמרי עה:) היינו מולח היינו מעבד רבי והמפשיטו והמולחו והמעבדו (דף לספר הימנו: הצד צבי השוחטו בתקופות ומזלות ואינו מחשב אסור מן המגוש חייב מיתה והיודע לחשב בשבת הייב המאת והלמד דבר אחד אמר רב המותח חוט של תפירה עה.) אמר מר זוטרא בר טוביה לורעין אותה ותופרין אותה (דף ערוויהו שכן יריעה שנפלה בה דרנא שתי תפירות רבה ורי זירא דאמרי וצוא שקשרן: והקורע ע"מ לתפור אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן

כמלא פי טלה עלי שום פי פרה עצה כמלא פי גמל עמיר ליה: י (דף עו.) המוציא תבן כמלא לשונרא ואידך כיון דחלשא לא מצנע אשרה אבל דם נדה לא דמצנע ליה נדה כל שכן עצי אשרה ומ"ד עצי לאפוקי עצי אשרה מאן דאמר דם אמר לאפוקי דם נדה מר עוקבא אמר בכשר להצניע לאפוקי מאי רב מתנה בשבת אינו הייב אלא המצניעו: יכל להצניע ואין מצניעין כמוהו והוציאו בשבת חייב עליו וכל שאינו כשר להצניע ומצניעין כמוהו והוציאו י ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר מלאכה חייב משום מכה בפטיש: ערוייהו כל מידי דאית ביה גמר ובמכה בפטיש: רבה ורי זירא דאמרי צבונצ ובסותר המכבה והמבעיר בר' יוסי זה חומר במוחק מבכותב: כדי לכתוב שתים חייב א"ר מנחם מחק אות אחת גדולה ויש במקומה ויש במקומה כדי לכתוב שתים פטור וכוי: ת"ר כתב אות אחת גדולה דקפיד עלייהו: והכותב שתי אותיות חייב משום מכה בפטיש והני מילי יהודה האי מאן דשקל אקופי מגלימא

כוס של ברכה אמר רב נחמן אמר ענא כדי מזיגת כוס יפה מאי כוס יפה בשיעורין הללו אלא למצניעיהן: י אומר כולן ברביעית ולא נאמרו כל וכל השופכין ברביצית רבי שמצון צלילור ושאר כל המשקין ברביעי כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוף את גמיעה דבש כדי ליחן על הכתית שמן **גדול** יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי כזבובים בקערה: סליקו להו ככל לא מצטרפי א"ר אבהו מפני שנראים בחדתי והא בעתיקי עתיקי מאי טעמא מלליפי פולין ועדשים לא קשיא הא פולין לא והתניא רי יהודה אומר חוץ חוץ מקליפי עדשים וכוי: עדשים אין למנית: (דף עו:) ר' יהודה אומר מאי עצה אמר ר' יהודה תבן של מיני מלליפי עדשים המתבשלות עמהן: י וסובן ומורסנן רבי יהודה אומר חוץ עוץ מקליפיהן וגרעיניהן ועוקציהן זה עם זה מפני ששוין בשיעוריהן אוכלים כגרוגרת [חייב] ומצטרפין מפני שאינן שוין בשיעוריהן המוציא בינו ואין מצטרפין זה עם זה כמלא פי גדי עשבים כמלא פי נעלי בצלים לחים כגרוגרת יבשים

מצוח ומתרגמינן אספוגין פטירין: רקיק כדכתיב (שמות כט) ורקיקי וכמה שיעורה כסלע פירוש אספוגית רבב כדי לשוף תחת אספוגית קטנה CLI LIUL RL GI AMGL LAL ML IIL לכפיפה מצרית. סיב אחרים אומרים י תנו רבנן הוצין כדי לעשות אוזן לכרוך על פי צלוחית של פליטון: חייב (דף עה:) נייר מחוק כדי של מוכסין והמוציא קשר מוכסין לקטן ונייר כדי לכתוב עליו קשר אומר כדי ליקח ממנו מדת מנעל לעשות תלאי לנפה ולכברה ר' יהודה חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי קטן בן יומו: י (דף עה.) המוציא אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של אבר קטן הניא ר' שמעון בן אלעזר ליחן על פי כחיח שמן כדי לסוך דבש כדי ליתן על הכתית תנא כדי [של קילור] קילור כדי לשוף במים: ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפת כהמה כדי גמיעה וחלב של אשה (דף עז:) ת"ר המוציא חלב של ויעמוד על רביעית: חלב כדי גמיעה: מיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו רבה בר אבוה כוס של ברכה צריך

۲اء کړ

מוכין כדי לעשות כדור קטנה וכמה שיעורה עד כאגוז: נייר כדי לכתוב עליו קשר של מוכסין תנא וכמה קשר של מוכסין שתי אותיות: י עור

כדי לעשות קמיע קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין שהיא שמע ישראל דיו כדי לכתוב בו שתי

אותיות כחול כדי

פרק ה המוציא יין

לכחול עין אחת זפת וגפרית כדי לעשות בו נקב קטן שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן: י (דף עט:) אמר רב קלף הרי הוא כדוכסוסטוס מה דוכסוסטוס כותבין עליו מזוזה אף קלף כותבין עליו מזוזה וכן הלכתא ותפילין אין נכתבים על הדוכסוסטוס אלא על הקלף בלבד: י (דף עח:) דבק כדי ליתן בראש השבשבת הרסית כדי לעשות פי כור של צורפי

זהב ר' יהודה אומר כדי לעשות פטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד אצבע קטנה שבבנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנטיפי (דף פ:) אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחרמים אומרים כחותם האגרות זבל וחול דק כדי לזבל קלח של כרוב

כרשיני בבלייתא פירוש אדמה שהיא לא את הפיים מאי פיים א"ר זירא כמלא היד: אמר רב יהודה אבל אומר כביצה והלכתא נמנו וגמרו ר, מאיר אומר כאגוו רבי יהודה מותר להכנים לבה"כ וכמה שיעורן ענו רבנן שלשה אבנים מקורולות מורטני יכניס נמנו וגמרו כמלא היד: כזית כאגוז כביצה אמר להן וכי בית הכסא שיעורן בכמה אמרו לו לבי מדרשא אמר להן אבנים של אומר משקל עשרה זוו: זונין עייל בה וכמה שיעורה תניא רבי אליעור יעקב כדי שתהא הבהמה מרגשת יעקב אומר כדי לזרוק בבהמה א"ר אבן כדי לזרוק בעוף ר' אליעזר בן כדי לפצע בה שני נימין כאחד צרור כדי לגרר בה ראש הכרכר: תאנא י אמר עולא חף פותחת: זכוכית רבי יהודה אומר כדי לעשות חף : (דף פא.) עצם כדי לעשות תרווד קלה שבביצים טרופה ונתונה באלפס היה עבה או מרוסס כדי לבשל ביצה כף סיד קנה כדי לעשות קולמוס אם כרישא חול הגס כדי ליחן על מלא דברי רבי עקיבא וחכ"א כדי לזבל

לקיש צרור שעלו בו עשבים מותר מחום שונח: אמר ר' שמעון בן בבית חייב משום בונה בשדה חייב דאמר רבה היתה לו גומא וטממה לפנות בשדה ניר בשבת משום דרבה עאשה שבתורה: אמר רב הוגא אסור גדול כבוד הבריות שדוחה את לא להעלותן לגג אחריו מהו אמר ליה מיניה רבה בר רב שילא מרב הסדא רשומו ניכר מותר (דף פא:) בעא או כטוחן או לא אמר ליה אם היה מהו מי חיישינן שמא יהא כסותר במקורולות האלו ונטבעו בקרקע כלומר אם ירדו גשמים על האבנים ירדו עליהן גשמים ונטשטשו מהו הן הן עיוותיה א"ל אביי לרב יוסף יב:משמשת בעדים הן הן תיקוניה סמרטוטין כדתנן התם *נדה יא. עד מותר פירשוהו רבנן עד כגון כושם אמר רב ששת אם יש עליה ירושלמי מלא רגל מדוכה קטנה של בו את הבושם ופירשוהו בתלמוד בשמים פיי ראש של בוכנא שדוכין ואם לאו כהכרע מדוכה קטנה של יש מקום קבוע לבית הכסא מלא היד לרובה להתפרר: אמר ר' ינאי אם היא התחלת ריח הפה (אכל ולא דומה לתנור שהוסק על אפרו וזו מליו איתמר הצריך ליפנות ואוכל עליו וחד אמר רוח זוהמא שורה חסדא ורבינא חד אמר רוח רע שולט איתמר הצריך להפנות ואכל רב לא קשיא הא בלחין הא ביבשין: בדבר שהאור שולם בו שיניו נושרין ואינו מקנח בצרור מיתיבי המקנח מקנח בעלין וחד אמר מקנח בעלין במנונא חד אמר מקנח בצרור ואינו ציו לפניו צרור ועלין רב הסדא ורב בצרור ודוקא בחרס דאגני כלים: צרור וחרס מקנח בחרס ואינו מקנח מכישא דאסר גינאה: היו לפניו לכו כינה אמנייכו ולא אכליתו ירקא מקנחיתו לכו בהספא ולא קטליתו להו מאי איעבד לכו (דף פב.) דלא אמרו אינהו מילתא ושריוה אמרה (להו) מילתא וקא אסרה לה לספינה אותבון בהדייכו ולא אותבוה אמרה בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי משום כשפים מאי כשפים כי הא דרב לקנח בחרס משום סכנה ואיתימא חייב הטאת: אמר ר' יוחנן אסור לקנח בו בשבת והתולש ממנו בשבת

לסעודת קבע צריך שיבדוק את עצמו עד דשפיך כקדרה: תנו רבנן הנכנס לההוא טייעא דקם ויתיב דקם ויתיב אמר רבי ירמיה מדפתי אנא חזיתיה ליה יסיח דעתו מדברים אחרים: לרב אשי וכל שכן שלא יפנה אמר אמר ליה רב אחא בריה דרבה ורבון אמרי יסיה דעתו לדבר אהר חנין מנהרדעא אמר יהפך לצדרין ימשמשבצרורות באותו מקום רב רב המנונא אמר ישתמש *בגמי ילך וישב ויעמוד הלך ארבע אמות ליפנות ואינו נפנה רב הסדא אמר ועא ניעסוק בחיי דברייתא הנצרך ליה רבי זירא לרב הסדא תא ניתני יעמוד וישב יעמוד וישב: אמר ואינו יכול ליפנות רב הסדא אמר ולא הכניסוהו במים): הנצרך ליפנות בצונן דומה לברול שהכניסוהו לאש מבפנים: רחץ בחמין ולא נשתמף שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו בחמין ולא שתה ממנו דומה לתנור דומה לזולף מים על גבי חבית רחץ תחלת רוח רעה רחץ ולא סך תחלה אמות אכילתו מתרקבת וזו היא חולי מעים אכל ולא הלך ארבע שתה אכילתו דם וזו היא התחלת

כיצד מהלך ארבע פעמים של עשר פסיעות או עשר פעמים של ארבע פסיעות ונפנה ואחר כך יכנס: י
מסיעות ונפנה ואחר כך יכנס: י
חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו
דברי רבי יהודה ר' מאיר אומר
דברי לקבל בו רביעית אמר
ר"מ אע"פ שאין ראיה לדבר זכר
לדבר (ישעיהו לי:י"ד) ולא ימצא
במכתתו חרס לחתות אש מיקוד א"ל
רבי יוסי משם ראיה ולחשוף מים
מגבא: סליקו להו המוציא (דף

שהיא מטמאה במשא כנדה שנאמר (ישעיהו ל':כ"ב) חזרם כמו דוה צא האמר לו מה נדה מטמאה במשא אף ע"ז מטמאה במשא (דף פג:) מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר (משלי ל':י"ט) דרך אניה בלב ים (דף פד:) מנין לערוגה שהיא ששה (דף מנין לערוגה שהיא ששה הערוגה ואחד

राव र्य

יהודה אומר כדי להעביר על הכתם כדי לכבס כהן בגד קטן בסבכה רכי רגלים נתר ובורית קימיניא ואשלג לצבוע בהן בגד קטן בסבכה. מי וקליפי רמונים אסטיס ופואה כדי ומצטרפין זה עם זה קליפי אגוזים לעני תבלין כדי לתבל ביצה קלה פט:) המוציא עצים כדי לבשל ביצה כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו: (דף שנאמר (תהילים ק"ט:י"ה) ותבא אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר לסיכה שהיא כשתיה ביום הכיפורים חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מנין שנאמר (ישעיהו אי:י"ה) אם יהיו זהורית בראש שעיר המשתלה כואבים מנין שקושרין לשון של ל"ד:כ"ה) ויהי ביום השלישי בהיותם שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית שמרהיצין את הקטן ביום השלישי לשלשת ימים אל תגשו אל אשה מנין שנאמר (שמות י"ם:מ"ו) היו נכונים זרע ביום השלישי שהיא טמאה תצמיח (דף פו.) מנין לפולטת שכבת עצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה באמצע שנא' (ישעיהו ס"א:י"א) כי

בתורה אדם כי ימות באהל אפילו מיתה שנאי (במדבר י"ם:י"ד) זאת אום מוכרי תורה ואפילו בשעת עב יהודה אמר רב לעולם אל ימנע מכית המדרש אפיי שעה אחת ואמר אמר רב לעולם אל ימנע אדם עצמו בו: גמי (דף פג:) אמר רב יהודה שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחק אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שמצניעין אותה לרפואה ר' יהודה כרמים בין חיה בין מתה כל שהיא הי כל שהוא מת כגרוגרת צפורת שנים זרע פול המצרי שנים הגב א:) זרע קשואין שנים זרע דלועין מכערוגרת ר' יהודה אומר חמשה (דף אלא הטאת אחת זרעוני גנה פחות שיש בה מינין הרבה אינו חייב במוציא קופת הרוכלין אף על פי ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: כל שהן שנאמר (דברים י"ג:י"ה) אומר אף המוציא ממשמשי ע"א שהן שמצניעין אותן לגנון רבי יהודה ממלל ספרים וממלק מטפחותיהן כל שהן מעפר המזבח ומאבני המזבח שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל (דף צ.) פלפלת כל שהוא ועטרן כל

בשעת מיתה תורה אמר ר"ש בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל: (דף צ.) אמר רב יהודה אמר רב לעולם ניזדהר אינש ממקק דספרי תכך דשיראי ואילא דעינכי ופה דתאיני והה דרמוני כולהו סכנתא: ההוא

תלמידא דהוה יתיב קמיה דרבא הוה קא אכיל תאיני אמר ליה רבי קוצים יש בתאיני אמר קטליי פה לדין: סליקו להו אמר רבי עקיבא (דף צ:) U לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב עליו בכל שהוא וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו:

אמרו האשה החוגרת בסינר בין לאחריו ובא לו לפניו חייב באמת להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור דעתן אצל כל אדם: י המתכוין תאמר אנשי הוצל עושים כן בטלה משוי על ראשו פטור (דף צב:) ואם קהת: אמר רב משום רי הייא המוציא מעשרה מפחים חייב שכן משא בני אמר רי אלעזר המוציא משוי למעלה שלא הוציא כדרך המוציאים: ובחפת חלוקו במנעלו ובסנדלו פטור ופיה למטה בין אפונדתו לחלוקו ובמרפקן באזנו ובשערו ובאפונדתו בני קהת לאחר ידו ברגלו בפיו בין על כתפו חייב שכן משא בימינו בין בשמאלו בין בתוך חיקו הקופה (דף צב.) המוציא בין מבחוץ פטור עד שיוציא את כל ההיצונה אף על פי שרוב הפירות מליאה פירות ונתנה על האסקופה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא בין שהוציאן אחר פטור שלא עשה על האסקופה בין שחזר והוציאן (דף צא:) המוציא אוכלין ונתנן

דגדול כבוד הבריות שדוחה את לא לרשות הרבים לכרמלית קאמינא את ואפילו לרי יהודה מי קאמינא מיהא איכא א"ל האלהים עיילת ביה ר"ש מחיוב חטאת איסורא דרבנן דרבא לר"נ כמאן כר"ש אימר דפטר לאפוקי לכרמלית א"ל רב אהא בריה בדרוקרת שרא להו ר"נ בר יצחק פוטר: י (דף צד:) ההוא שיכבא דהוה וכעדשה מן השרץ חייב ורי שמעון וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה את המת במטה חייב אף על המטה על המטה מפני שהמטה טפלה לו מפל לו את החי במטה פטור אף בכלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי צג:) המוציא אוכלין פחות מכשיעור שנים הייבים ור' שמצון פוטר (דף אם לא יכול אחד להוציא והוציאוהו ברבים חייב הוציאוהו שנים פטורים דמלבלי פתקין: המוציא ככר לרשות ראוי להיות חוזר רבי יהודה אומר אף

מלפניה בין מלאחריה חייבת שכן

עגשה שבתורה:

חייב חטאת אמר רב יהודה הלכה (ב, שמעון בן אלעור אומר) בכלי לא פירש רובן ביד פטור אבל אסור ביד מותר בכלי פטור אבל אסור מפגרש רובה וציצין שפירשו רובן עניא ר"ש בן אלעזר אומר צפורן כייב:הי) לא ילבש גבר שמלת אשה: זה אפיי בחול אסור משום (דברים שחורות ואפילו אחת חייב ודבר לרבי אליעזר במלקט לבנות מתוך אליעזר אומר אחת ומודים חכמים חייב וכמה מלא פי הזוג שתים רי עונא ומי הכי הנוטל מלא פי הזוג מלא פי הזוג אמר רב יהודה שתים: מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה הוא וכן שערו וכן שפמו: תאנא הנומל לעצמו אבל לחבירו דברי הכל פטור: הכל הייב ואמר רבי אלעזר מחלוקת אלעזר מחלוקת ביד אבל בכלי דברי שמעון פוטר בזה ובזה: י אמר רבי נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ורי אוסרין משום שבות התולש מעציץ רי אליעזר מחייב חטאת וחכמים הגודלת וכן הפוקסת וכן הכוחלת וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו וכן . בנומל צפרניו זו בזו או בשיניו

זו ברשות הרבים המושיט והזורק פוטרין כיצד שתי גוווטראות זו כנגד באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים הרבים לרשות היחיד חייב מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות להו המצניע (דף צו.) ULMLU כר"ש אפיי לכתחלה שרי: סליקו ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ונמצא הבית מתרבץ מאליו אמר ליה זו ורגליו בזוית זו וידיו בזוית זו עריבה מליאה מים ורוחץ פניו בזוית הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא ליה לא סבר לה מר להא דתניא ערב אשי דקא מצטער מהבלא אמר לה מר קשישא בריה דרבא אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא ואמרי ליכא גומות רבא תוספאה אשכחיה בלמא אתי לאשוויי גומות הכא שלהן בשיש טעמא מאי אמור רבנן בכול הבית במחווא שהיו הקרקעות שרא זילהא במחווא פירוש התיר ומצערות אותו (דף צה.) אמימר רי יוחנן והוא שפירשו כלפי מעלה כרי שמעון בן אלעזר אמר רבה אמר

اک حاک

מזו לזו פטור היו שתיהן בדיוטא אחת היתה עבודת הלוים שתי עגלות זו הזורק פטור והמושיט חייב שכך אחר זו

פרק יא הזורק

אמר מוציא ממנה זיו כל שהוא מזו לזו: י איתמר ספינה רב הונא אף על פי שהן מוקפות אין מטלטלין ממלטלין מזו לזו אם אינן קשורות לחברתה פטור ספינות קשורות זו לזו לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים בתוכו ארבע אמות חייב הזורק מן מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק רקק מים פחות מעשרה טפחים רקק לתוכו ארבע אמות חייב וכמה הוא שרשות הרבים מהלכת בו הזורק ארבע אמות פטור אם היה רקק מים די אמות חייב (דף ק:) והזורק בים פמור חוץ לארבע אמות ונתגלגל תוך לתוך די אמות ונתגלגל חוץ לדי אמות והוורק בארץ ד' אמות חייב זרק באויר למטה מיי טפחים כזורק בארץ בכותל למעלה מיי טפחים כזורק מכאן פטור (דף ק.) הזורק די אמות הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה זורקין (דף צמ.) חולית הבור והסלע מזו לזו ברשות הרבים אבל לא ברשות הרבים מושיטין את הקרשים

איחמר דרב נחמן אמזיד איחמר: שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי מחיצה איני והא אמר רב נחמן לא בין במזיד בין באונס בין בטעות שמה שמחיצה הנאשית בשבת בין בשוגג בין מוטעין חזרו להיתרן הראשון בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין מזו לזו נגללו נאסרו חזרו ונפרשו הפרוסות לרה"ר מערבין ומטלטלין חזרו להיתרן הראשון וכן מחצלאות בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין נאסרו חזרו ונקשרו בין שוגגין מגרבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו ספרא דתניא ספינות קשורות זו לזו לזו הגי מילי על ידי עירוב וכדרב ספינות קשורות זו לזו מטלטלין מזו בכרמלית לא גזרו רבנן: (דף קא:) גב דנחתי מכחו לים [והלכתא] כחו שופך להו אדופני ספינה ואף על במקום שנים אבל שופכין דידיה חד לגבי תרי ואין דבריו של אחד והלכתא כותייהו דהוה ליה רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא וממלא רב הסדא ורבה בר רב הונא

دک تاک

משום בונה ושמואל אמר חייב משום בלול של תרנגולין רב אמר חייב שהוא כמתקן מלאכה: י העושה נקב הסדן בשעת גמר מלאכה חייב מפני ב"ג אומר אף המכה בקורנס על מתקיימת בשבת הייב רבן שמעון בכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו ובמעצד והקודה כל שהוא חייב זה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש קב:) כמה יבנה ויהיה חייב הבונה וסופן שגגה: סליקו להו הזורק (דף וסופן שגגה פטורין עד שתהא תחלתן שגגה וסופן זדון או תחלתן זדון שיהא תחלתן וסופן שגגה תחלתן כל חייבי הטאות אינן הייבין עד עד שלא נעשה חבורה פטור זה הכלל חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר CYT XI WIWLGE GOIL FIILS YWWIR שיצאה מידו קלטה אחד או קלטה י (דף קב.) הזורק ונזכר לאחר

なてにがて שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן יהודה מצינו שם קטן משם גדול כגון לרשי המשכן לידע איזהו בן זוגו א"ר אלא משום רושם שכן כותבין על הייב א"ר יוסי לא הייבו שתי אותיות שמות בין משני סמניות בכל לשון בשמאלו בין משם אחד בין משני בכותב שתי אותיות בין בימינו בין שהן ואם לבהמה כמלא פי הגדי לבני והמלקט עשבים אם לתקן כל כל שהן ואם להסיק כדי לבשל ביצה שהוא חייב המלקט עצים אם לתקן שהוא המנכש והמקרסם והמזרד כל בפטיש: י (דף קג.) החורש כל בונה ושמואל אמר חייב משום מכה העץ שלו רב אמר הייב משום דמרא. פירוש הכניס הקרדום בתוך עכע דפמיש: עייל שופתא בקופינא

פרק יב הבונה

אחת נוטריקון רבי יהודה בן בתירא ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות שני כותלי הבית על שני דפי פנקס אחת בארץ ואחת בקורה בתב על נתכוין לכתוב חי"ת וכתב שני זיינין אחת סמוך לכתב וכתב ע"ג כתב ידו ברגלו בפיו ובמרפקו כתב אות דבר שאינו מתקיים פטור. לאחר באבק דרכים באבק סופרים ובכל פוטר. כתב במשקין במי פירות אליעזר מהייב הטאת ורבי יהושע בשרו הייב המשרט על בשרו רי נהגין זה עם זה חייב. הכותב על כועלי הבית על שני לוחי פנקס והן נככל דבר שהוא רושם על שני בסם ובסקרא בקומוס ובקנקנתום אותיות בהעלם אחד הייב כתב בדיו בשתי ידיו: ז (דף קד:) הכותב שתי וגד מגדיאל: י אוקמה אביי בשולט

גל מנת לתקן מעו וכן במללקלין פטורין והמקלקל עפירות הקורע בחמתו והקורע על עפירות והקורע על מנת לתפור בי בנפה ובכברה ובסל חייב התופר שתי בעושה שני בתי נירין בנירין בקירוס בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין על האריג חייב וחכמים אומרים בין האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד פליקו להו הבונה אליעזר אומר ורבנן סברי יש ידיעה לחצי שיעור: גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור פוטרין: י במאי קא מיפלגי רבן הערבים רבן גמליאל מחייב וחכמים העלמות אחת בשחרית ואחת בין קה.) הכותב שתי אותיות בשתי אחד והשלימה לבגד חייב: י (דף אות אחת והשלימה לספר ארג חוט מחייב וחכמים פוטרין: י תנא כתב

פרק יג האורג

לי לתקן מילה מה לי לתקן כלי בתם מתקן הוא כדאמר רב אשי מה מבעיר בעלמא הייב ורבי יהודה רחמנא הבערה גבי בת כהן הא מכלל דחובל בעלמא חייב ומדאסר דמראצטריך קרא למישרי מילה למיה דרי יוחנן וטעמיה דרי שמעון מחובל ומבעיר כדתני רבי אבהו לר"ש כל המקלקלין פטורין חוץ נאפיי חובל ומבעיר לרי יהודה אבל וכל המקלקלין פטורין (דף קו.) ששת רמי לאמתיה מונינא ארישא: אחא בר יעקב תבר מאני תבירי רב הא דרב יהודה שליף מצובייתא רב אימתא לאנשי ביתיה שפיר דמי כי אומר זה יצר הרע ואי עביד למירמא אל זר שהוא בגופו של אדם הוי פ"א:יי) א יהיה בך אל זר איזה ועובד א"ר יוחנן מאי קרא (תהילים ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"ז והולך יצר הרע היום אומר לו עשה כך בעיניך כעובד ע"ו שכן דרכו של כליו והמפור מעותיו בחמתו יהי יוחנן המשבר כליו בחמתו והמקרע משום רבי חלפתא בן אגרא משום רי מיעורו כמתקן: י תניא ר"ש אומר

א"ר הייא בר אבא א"ר יוחנן נכנסה ונמצא צבי שמור בתוכו: י (דף קז.) הא למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו והלך לו הראשון חייב והשני פטור וישב בצדו אנ"פ שנמד הראשון בראשון על הפתח ומלאהו ובא השני וישב השני ומלאהו השני חייב ישב יישב האחד על הפתח ולא מלאהו ניצוד חייב שאין במינו ניצוד פטור: חייב דברי ר"מ וחכ"א כל שבמינו חגבים חגזין צרעין ויתושין בשבת שנים הייבין ור"ש פוטר: ז ת"ר הצד פמורין לא יכול אחד לנעול ונעלו ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים מחוסר צידה חייב: צבי שנכנס לבית הכלל מהוסר צידה פטור ושאינה אומר לא כל הביברין שוין אלא זה ולביברין רבן שמעון בן גמליאל (דף קו:) וצבי לבית לגנה ולחצר הייב והכמים אומרים צפור למגדל אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית כמלא הסיט (דף קו.) די יהודה בסיט כפול והאורג שני הוטין שיעורו ובצובע והטווה שיעורו כמלא רחב סממנגן: י (דף קה:) המלבן והמנפץ עני לי לבשל פתילה מה לי לבשל ועעורגו חייב לדברי הכל: אמר (דף קז:) הצד פרעוש בשבת פטור הצדן פטור והחובל בהן חייב: י לצורך פטור היה ועוף שברשותו בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא חייב ושאר שקצים ורמשים החובל האמורין בתורה הצדן והחובל בהן תשוך: סליקו להו האורג שרצים ותן אואני של קטן ועל עקרב שלא גבי הנר בשביל שלא תאחוו בקורה דפטור ומותר דתנן כופין קערה על ישכנו פטור ואם לרפואה חייב וממאי הצד נחש בשבת אם מתעסק בו שלא יד (מותר) ליטול בה את הקוץ ואידך וממאי דפטור ומותר דתנן מחט של חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור עווסא בשבת אם לעשות לה פה אבי שמור בתוכו ואידך המפיס בומני לנועל את ביתו לשמרו ונמצא רפטור ומותר דתני סיפא הא למה זה עלת דפטור ומותר חדא הא וממאי בשבת פטור אבל אסור לבר מהני תו שתחשך: אמר שמואל כל פטורי לו צפור תחת כנפיו יושב ומשמרה

נאנו בן מי מועטה מותרת אלא אלו ואלו אסורין אמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מותמול בללו אסורין והללו מותרין יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו פעו ווועל לתוך התבשיל אמר רבי מושין מי מלח מועטין ואוכל בהן לתוך הכבשין שבתוך הגסטרא אבל הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת להיתר וסליקא לאיסור: תניא נמי איבעיא להו רבי יוסי לאיסור או בוא הילמי בין מרובין בין מועטין: מי מלח מועטין אמר רי יוסי והלא מושין מי מלח מרובין אבל עושין יהודה אמר שמואל הכי קאמר אין לעוך המלח: י מאי קאמר אמר רב נוטן שמן בתחלה לתוך המים או מועם אלא אלו הן מי מלח המותרין יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה בין בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר (דף קה:) אבל עושין מי מלח וטובל מצידולו: י אין עושין הילמי בשבת דחצבא מיחייב משום עוקר דבר אביי האי מאן דתליש פיטורי מאודנא

דף לט

תפל אפיי ע"ג העין אסור וכן הלכה בעין אסור ע"ג העין מותר ורוק לא מלחנא טבולי מטבילנא: יין לתוך במערבא מלחי פישרי פישרי מימלח להא דאמריי כי אתא עולא אמר חורפיה מעלי ליה כיון דשמעיתה מפסידנא ליה דאמר שמואל פוגלא פוגלא בשבתא אמינא אפסודי קא אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא צנון אסור וביצה מותרת וכן הלכה: בשבת רב חוקיה משמיה דאביי אמר בר הביבא אין מולחין צנון וביצה רבי אבהו למורייסא ותני רב יהודה מלחא וחדא מיא למאי עבדי לה אמר אפני כבון וכמה אמר אביי תרי תילתי יוסף דאמרי תרוייהו כל שהביצה מלח עזין מאי מי מלח עזין רבה ורב רב יהודה בר חביבא אין עושין מי בלחיים: (מכילתין דף קח:) תני אין הלכה כרי יוסי לא בהילמי ולא יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל בפירקא קמא (דף יד:) אמר רב אלא כתנא קמא דאמרינן בעירובין ומלח לכתחלה ולית הלכתא כרי יוסי שמן ומים ובלבד שלא יתן מים מלח המותרין נותן שמן ומלח או

לענין שכבת זרע נמי אם בא לבדוק זוב אף באנשים היא משובחת ואפילו בד"א לענין שכבת זרע אבל לענין נמי כי קתני מרבה אנשים: תנא מאי אריא מרבה אפילו לא מרבה דבני הרגשה נינהו תקצץ אי הכא בנות הרגשה נינהו משובחת אנשים נשים ומאי שנא אנשים נשים דלאו משובחת באנשים תקצץ מאי שנא יג.) כל היד המרבה לבדוק בנשים פוליפוס תנן התם בנדה (נידה דף יד מחרשת יד מסמאת יד מעלה תקצץ יד (דף קט.) לגיגית תקצץ עלצץ יד לאמה תקצץ יד לפי טבעת תקצץ *[יד לאון תקצץ]יד לחיסודה לעין הקצץ יד להוטם תקצץ יד לפה לילורין שבעולם הוא היה אומר יד ידים ורגלים בחמין ערבית מכל מובה טיפת צונן שחרית ורחיצת עניא חנניה אומר משום רבי יהודה לא שרו רבנן ולא שרא מר שמואל דהוה עמיץ ופתח אמר ליה כולי האי בוה קאי קמיה דמר עוקבא חזייה עיניו בשבת ואינו חושש בר ליואי אדם קילורין מערב שבת ונותן ע"ג אמר מר עוקבא אמר שמואל שורה

נימת גם אותו דבי ד' אמי אמרי ל"ח:") וירע בעיני הי אשר עשה לבטלה חייב מיתה שנאמר (בראשית דאמר רי יוחנן כל המוציא שכבת זרע עפני שלא יוציא שכבת זרע לבטלה המקום אפילו שעה אחת וכל כך למה דנון נאל יעשה עצמו כרשע לפני מאי אמר להם מוטב שיוציא לעו על לא מצא מקום גבוה או עפר תיחוח בא אמר להו ברישא ואמרו ליה איסורא הדר אמר להו תקנתא אלא אילימא קמייתא בתר דאמר להו מינייהו אמר להם רי אליעזר ברישא שעה אחת רשע לפני המקום הי ישתין בעפר תיחוח ולא יעשה עצמו שיעמוד על מקום גבוה ומשתין או להם רבי אליעזר לחכמים אפשר אפילו שעה אחת תניא אידך אמר נאל יעשה עצמו כרשע לפני המקום להם מוטב שיוציא לעו על בניו לעו על בניו שהם ממורים אמר רגליו ונראה ככרות שפכה ומוציא אליעור והלא ניצוצות מתיוין לו על מביא מבול לעולם אמרו לו לרי אומר כל האוחו באמה ומשתין כאילו ברי היא כחרס: תניא רבי אליעור בחרס או בצרור בודק ומטלית עבה

שאני רב יהודה דאיכא אימתא דמריה בעתותא דשכינה ואיבעית אימא אימא בעתוחא דרביה ואיבעית אימא בעתותא דליליא ודאיגרא ואיבעית מאי בעתותא איכא איבעית אימא כיון דבעית לא אתי להרהורי והכא דבעיתי לא אתי לנסוכי הכא נמי שאין להם פנאי לנסך אלמא כיון בשעת מלחמה כולן מותרות מפני פעוטוע אסורות סתומות מותרות שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות כבולשת דתנן (צ"ז צ:) בולשת מביא מבול לעולם אמר אביי עשאוה אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו וניכי עביד הכי והתניא ר' אליעור שיננא אחוז באמה והשתין מים לחוץ יהודה צריכני להשתין מים א"ל וועוב בנהרדעא בליליא א"ל רב הוו קיימי אאיגרא דבי כנישתא דשף כל עץ רענן: שמואל ורב יהודה ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת רענן וכתיב התם (דברים י"ב:בי) על עובד ע"ו כתיב הכא תחת כל עץ אלא סוחטי רב אשי אמר כאילו רענן שוחטי הילדים אל תקרי שוחטי נייז:הי) הנחמים באלים תחת כל עץ כאילו שופך דמים שנאמר (ישעיהו

כ) א ענאל א מהא נואף בין כוחוא דבי רבי ישמעאל (שמוח ידיכם דמים מלאו אלו המנאפים ביד אלעזר מאי דכתיב (ישעיהו אי:מ"ו) לא יגור במגורך רע ואמר רבי בה א"ר אלעור מאי לא יגורך רע לא אל הפץ רשע אתה לא יגורך אשר עשה וכתיב (תהילים הי:הי) כי שנאי (בראשית לה) וירע בעיני הי מכניסין אותו למהיצתו של הקב"ה כל המביא עצמו לידי הרהור אין והולך ועובד איכא דאמרי א"ר אמי כל ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"ו של יצר הרע היום אומר לו עשה אמי אמר נקרא כופר שכן אומנותו בלא מגרי יצר הרע אנפשיה רבי לדעת יהא בנדוי ולימא אסור משום ג:) אמר רב כל המקשה עצמו אסור מעטרה ולמטה מותר (נדה יוחנן גבול יש לה מעטרה ולמעלה כי הא אורי ליה דא"ר אבהו א"ר אבל מסייע בביצים מלמטה ואבע"א דתני אבא בריה דרב בנימין בר חייא מוטר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה בוה דאמר רב נחמן אם היה נשוי אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא נשוי אליה דקרי שמואל עליה דרב יהודה

מאי אמר רב יהודה כגון רירא דיצא שמרדה מותר לכוחלה בשבת כגון ומטי נפל מר שמואל ודרש עין וצווחה וליכא דמשגח בה פקע עינא מר שמואל דמרדה לה עינא בשבתא מרה"ר נמי: ההיא אמתא דהות בי דמר יהודה דאפילו מישחק ואיתויי יעקב שמיה לדידי מיפרשא לי מיניה לא אמר להו ההוא מרבנן ורבי סמנין מאחמול אבל מישחק ואיחויי בשבת סבור מינה הני מילי דשחיקי אמר רב עין שמרדה מותר לכוחלה (ע"ז כה:) אמר מר זוטרא בר טוביה צרסינן בפרק אין מעמידין בהמה מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי: שנאמר (ישעיהו נ"ז:ט"ז) כי רוח בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד נינהו אלא דנסבי קטנות דלאו בנות נינהו ואלא דרך אברים בני מבול היא אילימא משכב זכור בני סקילה ההי אלא משחקין בתינוקות מאי לשים גרים לישראל כספחת בבשר משום דרי חלבו דאמר רבי חלבו מעכבין את המשיח בשלמא גרים ת"ר הגרים והמשחקים בתינוקות ביד בין ברגל וקרי ביה לא תנאיף

לאפוקי סוף אוכלא ופצוחי עינא דלא אמר רבי

16 4

להחם לו המין בשבת אמר רב הונא נימא של מים והתיך לו רבי נחמיה לו חמין בשבת ומעשה באחד שבלע נימא של מים בשבת מותר להחם (ע"ז דף יב:) א"ר הנינא הבולע עליה את השבת: גרסינן בפ"ק דע"ו הסכנה וכל מכה של חלל מחללין שאחזו דם מקיזין לו דם בשבת מפני פירש דבי אמי מן השפה ולפנים ומי חלל דמיא מהיכן היא מכה של חלל והאי אישתא צמירתא נמי כמכה של מכני של חלל אינה צריכה אומד אמר רב שמן בר אבא א"ר יוחנן סימטא פרונקא דאשתא הוא (שם) דמלאך המות היא אמר רבא האי אער רב ספרא האי עינבתא פרונקא סכנתא היא ומחללין עליה את השבת (ע"ז כה.) אמר שמואל האי פידעתא אגטומכא דליבא פירוש אלמע"דה בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא עבי יהושע בן לוי מעלין אונקלי דיד מיזרף זריף (ע"ז כט.) אמר באמרי בסם אבל לא ביד מאי טעמא בר יהודה ביד אבל לא בסם איכא מעלין אזנים בשבת תני רב שמואל אבא בר זוטרא אמר רבי חנינא

יעשה אותם האדם וחי בהם וחי בהם באמר קרא (ויקרא י"ה:הי) אשר פב:דאמר רב יהודה אמר שמואל ומנא גל דספק נפשות להקל *שם כותים מפני שמצטרפין לדעת אחרת בבנים הללו לא עייי נשים ולא עייי צבולי ישראל ואין אומרים לעשות נכעום ולא ע"י קטנים אלא ע"י ואול עושין דברים הללו לא ע"יי שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת וספיקו דוחה את השבת ולא ספק עד שיבריא אלא מחממין לו מיד בין להברותו ואין אומרים נמתין לו חמין לחולה בשבת בין להשקותו שבי קמ"ל דלא חניא נמי הכי מחממין לאורתא כי היכי דלא ניחול עליה תרי למא שבת מהו דתימא ניעכביה עד דמי כגון דאמדוה לתמניא יומי ויומא פד.) לאתויי ספק שבת אחרת היכי דוחה את השבת לאתויי מאי (יומא שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות מותר להטיל לו סם בשבת מפני רבי מתיא בן חרש החושש בפיו ביומא (יומא דף פג.) ועוד אמר חלא ואפשר דפקיד אביתיה תנן התם דריה דרב יהושע אדהכי והכי ניגמע

אפיי ספק כותי ספק ישראל מפקחין איתיה ישראל הוא דמפקחין אלא ולא מיבעיא ספק חי ספק מת דאי שם דאי איתיה ישראל הוא דמפקחין לא מיבעיא ספק הוא שם ספק אינו עליו: *שם פה.מאי קאמר הכי קאמר מע ספל ישראל ספק כותי מפקחין עם מפל אינו שם מפל חי מפק גיבי: מי שנפל עליו מפולת ספק רשות מבית דין ואע"ג דמתבר ליה הרי זה משובח ואינו צריך ליטול זה שובר את הדלת ומוציאו והזריז לחול ננעלה דלת בפני תינוק הרי רשות מב"ד ואע"ג דקא מתקן דרגא הרי זה משובה ואינו צריך ליטול לבור עולר הוקר המעהו והודיו אייד כוורי בהדיה ראה תינוק שנפל צריך ליטול רשות מב"ד ואע"ג דקא ומעלהו והזריז הרי זה משובח ואינו ראה תינוק שנפל לים פורש מצודה ואינו צריך ליטול רשות מב"ד כיצד נפש בשבת והזריז הרי זה משובח *שם פד:תנו רבנן מפקחין פקוח בהם ולא שימות בהם וכן הלכה. נציל מספיקא כי היכי דניקיים וחי זימנין דלא מקיים וחי בהם הלכך ולא שימות בהם ואי היישינן לספיקא

לא בים הגדול ולא במי המשרה ולא חמתן במי עסיא במי טבריא אבל השבת: ת"ר רוחצים במי גדר במי כמכני של חלל ומחללין עליה את אמר רב גב היד וגב הרגל הרי היא ברגל שאני דאמר רב אדא בר מתנה ומר נמי קא מפנק א"ל גב היד וגב דמפנקי אפילו חמרא מסי להו ואסיר להא דאמר רבא הני בני מחוזא כיון ליה בהמרא א"ל ולא סבר לה מר עלא לא איכא דאמרי דקא צמית סבר לה מר להא דאמר רב הלל דכרעיה וצמית ליה בחלא א"ל לא אשי חזייה דדרכי ליה חמרא אגבא להו ואסיר רבינא איקלע לבי רב מחווא כיון דמפנקי אפיי חמרא מסי שלא לא אמר רב כהנא הני בני לרב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמרי איבעיא להר חלא מאי א"ל רי הלל ידו או רגלו צומתו ביין ואינו חושש דף קט.) אמר מר עוקבא מי שנגפה וצריכא כדכתבנוה ביומא: (מכילתין רשות מב"ד ואע"ג דקא ממכיך מכוכי הרי זה משובה ואינו צריך ליטול מכבין ומפסיקין בפני הדליקה והזריז צריכא דאפילו לחיי שעה מפקחין : מצאוהו הי מתעסקין בו פשיטא לא

צלפין בחומץ: אמר ליה רבינא לרב במשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי לשינים וכרשינין לבני מעים כל באוכלין לאחויי מאי לאחויי טחול שלא לרפואה: י (דף קי.) כל בללים [לצמאו] וסך שמן של עיקרין שהן לירוקין אבל שותה הוא ממי ממי דקלים וכוס של עיקרין מפני לרפואה וכל המשקין שותה חוץ אבובראה כל האוכלין אוכל אדם אבל אוכל הוא את יועזר ושותה בשבת מפני שאינו מאכל בריאים אשתהי רוחצין: י אין אוכלין איזובין במשרה אוקימנא בדאשתהי אבל לא במים היפין שבו רוחצין ולא במי (דף קט:) במים הרעים שבו אבל בימה של סדום בים הגדול אוקימנא 134

ואפילו מסרס אחר מסרס חייב אמר

וכארצכם לא תעשו בכם לא תעשו

אסור תלמוד לומר (ויקרא כ"ב:כ"ד)

קי:) תניא מנין לסירוס באדם שהוא

ומי רגלים לא שתו אינשי: (דף

אמר ליה תנינא כל המשקין שותה

אתי מהו לשתות מי רגלים בשבת

מנסכי *[דשבת פי"ג סי' ז']אין לועסים מעונעל מימה ופולט חון: חוספתא אבל מגמע הוא ובולע כי תנן נמי את החומץ והתניא לא יגמע ופולט הם: י החושש בשיניו לא יגמע בהן שמעון אומר כל ישראל בני מלכים שמן וורד שכן דרכן לסוך בחול רבי ובני מלכים סכין על גבי מכותיהן סך הוא את השמן ולא שמן וורד במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל כגרכו ואם נתרפא נתרפא החושש יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא שהוא חייב: י החושש בשיניו לא שכן אלא להביא נותק אחר כורת אם על כורת הייב על נותק לא כל כ"ב:כ"ד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות מנין שהוא חייב שנאמר (ויקרא לא תעשה המץ במסרס אחר מסרס וי:יי) לא תאפה חמץ (ויקרא בי:י"א) מחמץ שהוא חייב שנאמר (ויקרא

הכל מודים (דף קיא.) במחמץ אחר

רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן

ト に なな

קשר הגמלין וקשר הספנין. כשם שרצים קשרים שחייבין עליהם וכן הלכתא: סליקו להו שמונה ורב סבר אי שכיה אין ואי לא לא. שמעון סבר אע"ג דלא שכיח שרי (דף קיא:) ולא מטעמיה דאילו רבי וכו: אמר רב הלכה כרי שמעון החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ נועל שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע: בחושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל הוא ובולע ומטבל כדרכו ואינו הושש את החומץ ויהא פולט אבל מגמע מותר והחושש בשיניו לא יגמע בהן שמתכוין לרפואה ואם מפני ריח הפה ישוף אדם סם בשיניו בשבת בזמן ואם מפני ריח הפה מותר ולא בשבת אימתי בזמן שמתכוין לרפואה

ליטרא דקטרי בזממא וקטרא איסורא איכא ומאי ניהו (דף קיב.) חייבין עליהן חיובא הוא דליכא הא חייבין עליו: ייש לך קשרים שאין יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין לא בחבל ורבי יהודה מתיר כלל א"ר ליג.) וקושרין דלי בפסיקיא אבל לפני בהמה בשביל שלא תצא (דף בשר ר"א בן יעקב אומר קושרין וסנדל ונודות שמן ויין וקדרה של סבכה ושל פסיקיא ורצועות מנעל קושרת אשה מפתחי חלוקה וחוטי עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין. עליו: יש לך קשרים שאין הייבין יכול להתירו בידו אחת אין חייבין על התירן ר"מ אומר כל קשר שהוא שהוא חייב על קשורן כך הוא חייב

אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו בשבת חייב המאת והאי דקתני פטור ליה קיטרא מעלייתא ואם התירן לפי מדת איסתוירי דכרעיה וקטר דקרו ליה השתא תאסמה דעביד ליה נמי קשר של קיימא כגון האי נמי חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי דהוא אסנדל לא קשיא הא דתני חייב אומן ולא קשר של קיימא הוא וסנדל אחר שנועלין את המנעל דלאו מעשה ולושרין אותו על הרגל ועל השוק באותוע הנואאוע מצופו הג מנתג מותר לכתחלה בדבני מחוזא כגון ולפיכך פטור אבל אסור והא דתני בוא אלא שהוא קשר של קיימא אבל אסור בדרבנן דמעשה הדיום ולשר של קיימא הוא והא דתני פטור במנעל דאושכפי דמעשה אומן הוא אמנעל לא קשיא הא דתני חייב אמנתל קשיא סנדל אסנדל מנעל ותני הדא פטור אבל אסור ותניא מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת מנמל וכוי: איתמר התיר רצועות וכוי: מותרין לכתחלה: ורצועות

אדעו דכרמלית איפסיקא ליה רצועה רי ירמיה הוה קא אזיל בתריה דרבי והשתא כולהו שריאין (שבת קיב.) ליה עקוסא והא דלית ליה עקוסא דסאים מסאני ולא קשיא הא דאית סאים מסאני ואיבעית אימא הא והא ולא קשיא הא דסאים מסאני והא דלא ואיבעית אימא הא והא דאיכא שדאכי הא דאיכא שדאכי והא דליכא שדאכי הא והא בימות הגשמים ולא קשיא כאן בימות הגשמים איבעית אימא מותר לא קשיא כאן בימות החמה על גבי עשבים בשבת ותניא אידך ברגלים הוטא תני הדא אסור להלוך בשבת שנאמר (משלי י"ם:בי) ואץ אשי אסור להלוך על גבי עשבים אמר רב אמי בר אבא אמר רב ולפיכך מותר לכתחלה (ערובין ק:) ונאי לאו קשר של קיימא הוא וומנין דנפיק ביה האי ומעיק ליה אידך מותר לכתחלה קשיא מנעל - דומנין דנפיק ביה האי ומרווח ליה לכתחלה בסנדל דנפקי ביה בתרי וכי בעי מרווח והאי דקתני מותר מגיק הדר קטיר מאבראי דחומרתא רצועות ומעיילן בחומרתא דכי בעי דקטרי באצטרידא: מפתחי חלוקה והיכי דמי דחומרתא מיכופא כולהו

פרק טו ואלו קשרים

דסנדליה א"ל שקול גמי [לח] דחזי למיכלא דבהמה וכרוך עילויה אביי הוה קאים קמיה דרב יוסף בחצר איפסקא ליה רצועה דסנדליה א"ל מה איעבד ליה א"ל שבקיה ומאי שנא מרבי ירמיה החם לא מינטר הכא מינטר: ר' אליעזר בן יעקב אומר מינטר: ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה בשביל שלא חצא קושרין לפני בהמה בשביל שלא חצא ואע"ג דאית ליה חרי איסורי מהו דתימא (דף קיג.) חד מינייהו בטולי בטליה קמשמע לן אמר רב יוסף

למוצאי שבת רבי ישמעאל אומר

רב מביא אדם חבל של גרדי מתוך

ביתו וקושרו בפרה ובאבוס ואמר

רב נחמן אמר שמואל אם כלי קיואי

הוא מותר לטלטלו בשבת ואוקימנא

רב נחמן אמר שמואל אם כלי קיואי:

הוא מותר לטלטלו בשבת ואוקימנא

רב נחמן אמר שמואל אם כלי קיואי:

הוא מותר לטלטלו בשבת ואוקימנא

רב נחמן אמר שמואל אם כלי קיואי:

הוא מותר לטלטלו בשבת ואוקימנא

רב נחמן אמר שמואל אם כלי קיואי:

הוא מותר למלטלו בשבת ומצינו את המטות

למוצאי שבת למבי אפילו ארבעה

בגדיו ולבש בגדים אחרים ותאנא שנאמר (ויקרא וי:די) ופשט את יוחנן מנין לשינוי בגדים מן התורה למאניה מככדותי: (דף קיד.) א"ר של חול כי הא דרבי [יוחנו] קרי עצא עלבושך של שבת כמלבושך דרכיך ממצוא הפצך וכבדתו שלא (ישעיהו נ"ה:י"ג) וכבדתו מעשות להחליף ישלשל בגדיו משום שנאי בונא יש לו להחליף יחליף אין לו מפני שהיה להם להחליף: אמר רב לא היו מקפלין כלי לבן שלהם לא: עאנא של בית רבן גמליאל שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף אכן כאכועין לא ולא אמרן אלא ובחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אמרן אלא בחדשים אבל בישנים לא ינאי אמרו ל"ש אלא באדם אחד אבל מלפלים את הכלים וכו' דבי רבי של יום הכפורים קריבין בשבת: י של שבת קריבין ביום הכפורים ולא יום הכפורים בשבת ר"ע אומר לא שבת קריבין ביום הכפורים ולא של במטות מיום הכפורים לשבת וחלבי מלפלין את הכלים ומציעין את

ועוסק בחפצי שמים למאי נפקא לעשות לו מלאכתו זה שמניה הפציו יוחנן איזהו ת"ח שבני עירו מצווין מלום ואומרה ואפילו במסי כלה א"ר כל ששואלין ממנו דבר הלכה בכל ע"ח שממנין אותו פרנס על הצבור ויבא לידי חשד: א"ר יוחנן איזהו של דבר כדי שלא יראה כדם נדה כו ופירוש רבד דם יבש ומעמו פירוש רבב כגון קירא וזיפתא וכיוצא ולא פליגי הא בלבושא הא בגלימא. משניאי רבינא אמר רבד איתמר אבבו מוח אל תיקרי משנאי אלא מיתה שנאי (משלי חי:ל"ו) כל משנאי כל ת"ח שנמצא רבב על בגדו חייב רבי הייא בר אבא אמר ר' יוחנן החמה אבל בימות הגשמים לא ואמר בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא ובעילאי נמי לא אמרן אלא בימות דהולאו אבל בגילראי ליח לן בה נשמל במלאי על גבי מלאי והני מילי נפיק אמר מר זוטרא בריה דרב במנעלים המטולאים והא רבי הייא יוחנן גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו בבי בי ישמעאל בגדים שבישל בהם

16 なた

ואי בכולי תלמודא בריש מתיבתא למנוייה פרנס אי במסכתא באתריה מלום ואומרה ואמרינן למאי הלכתא כל ששואלין אותו בדבר הלכה בכל דף קיד.) וא"ר יוחנן איזהו ת"ח זכה נעשית לו סם המות (במכילתין שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא (דברים די:מ"ד) וזאת התורה אשר גיהנם א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב במטותא מינייכו לא תירתון תרתי לביתא עביד אמר להו רבא לרבנן ינאי חבל על דלית ליה ביתא ותרעא בתורה ואין בו יראת שמים א"ר מחיר ביד כסיל וגוי אוי לת"ח שעוסק מאי דכתיב (משלי י"ז:מ"ז) למה זה רבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ו:מ"ז) אף כי נתעב ונאלה אמר אבא אמר נקרא תועבה שנאמר (איוב בברו אינו ת"ח אביי ואיתימא רי אמר רבה כל תלמיד חכם שאין תוכו (שמות כ"ה:יי) מבית ומחוץ תצפנו שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו ארון עצי שטים מכאן לתלמיד חכם ארון עץ וכחיב (שמוח כ"ה:יי) ועשו כעיב (דברים יי:אי-בי) ועשית לך דיומא (יומא דף עב:) ר"י רמי מיניה למיטרה ליה בריפתא וגרסינן

עטלי לליביה: ומיהו למירהט לבי גרגשתא ואכיל תחלי וקדחה ליה בה רבנן כי הא דההוא גברא דאכל אתמחו [ואסרי] כיון דמילקא גזרו שקצים ורמשים דאמרי אתמחויי מכל מתי מבול נצללו לשם ובודאי א"ר יוחנן למה נקרא שמה מצולה מוגר שכל מתי מבול ווערו לשם מממנן בן לקיש למה נקרא שמה וימה את כל היקום וגוי אמר רבי ורמשים דכתיב (בראשית זי:כ"ג) ויש אומרים כאילו אוכל שקצים מל בבל כאילו אוכל מבשר אבותיו אמר רבי אמי כל האוכל מעפרה לו אף בחול אסור מפני שהוא מלקה יוסי מהו לאכול אדמה בשבת אמר בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי במאי מהדר לה בקדושא דבי שמשי מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ראמר מר פסיעה גסה נוטלת אחת מי התירו שאני אומר בחול נמי אסור פסיעה גסה בשבת אמר ליה וכי בחול מרבי ישמעאל ברבי יוסי מהו לפסוע גסה (דף קיג:) כדבעיא מיניה רבי עול מאי היא דלא ליפסע פסיעה יהא הלוכך של שבת כהלוכך של (דף קיג.) מעשות דרכיך שלא

とねし מאניה במיא ואתי לידי סחיטה אלא כתובין תרגום ובכל לשון רב הונא בהילוכא ליעביר זימנין דמיתווסן י כל כתבי הקדש וכוי: איתמר היו עבא היכי ליעביד ליקיף קא מפיש מפולש בן בתירה אומר אף למפולש: שניה מותר ואם לאו אסור מתקיף לה להיכן מצילין אותן למבוי שאינו עלו ראשונה קודם שיעקור רגלו עם התפילין אע"פ שיש בתוכו מעות באמת המים אם היה יכול להניח תיק הספר עם הספר ותיק התפילין רב הונא היה מהלך בשבת ופגע בהן מפני ביטול בית המדרש מצילין בוה רהיטנא (מכילתין קיג:) אמר מגונגל גניזה ומפני מה אין קורין אחרי הי ילכו כאריה ישאג אנא נמי בהם ואע"פ שכתובין בכל לשון נאפגלו בשבת שנאמר (הושע יא) כנו שקורון בהן בין שאין קורין בן לוי לעולם ירוץ אדם לדבר מצוה בקודש מצילין אותן מפני הדליקה ואלו קשרים (דף קטו.) להא דאמר רבי תנחום אמר רי יהושע מחללי רבנן שבתא כיון דשמעיתא אפור הרהור מותר: סליקו להו רהטי בשבתא לפירקא אמינא קא שבת כדיבורך של חול דבר דיבור זירא מריש כי הוה חזינא רבנן דהוו ודבר דבר שלא יהא דיבורך של בפרק מאימתי (ברכות דף ו:) א"ר חפציך אסורין חפצי שמים מותרין וכן הלכתא (דף קיג.) ממצוא הפצך כנשתא בשבתא שפיר דמי דגרסיי

גסה וקופץ לאמת המים ושפיר דמי בהא כיון דלא אפשר פסע ליה פסיעה

דף מג

(במדבר יי:ל"ה) ויהי בנסוע הארון אותיות אלא שיש בה אזכרות כגון א"נ פרשה שאין בה שמנים וחמש בכללן (בראשית לא) יגר שהדותא אומיות מתוך תיבות שלימות ואפילו תורה שיש בו ללקט שמנים וחמש באחרון יותר מן הראשון: ספר ובלשון הזה אמר לו גדול עונש מג דרכות ושקעו בספל של מים עולה בסולם הרגיש בו נמל טומוס ישמעאל (בצידן) לבקרו וכשהיה ונודיעו את רבי ישמעאל והלך רי שהיה כותב ברכות בצידן ובאו ברכות כשורפי ס"ת ומעשה באי נשרפין במקומן מכאן אמרו כותבי און מצילין אותן מפני הדליקה אלא של שם ומענינות הרבה של תורה והקמיעין אע"פ שיש בהן אותיות הדליקה: (דף קטו:) ת"ר הברכות וכלולוטום אול מהוגול אוטם מפני היו כתובים בסם בסקרא בקומוס ואין הלכה כתלמיד בפני הרב (אבל) הסדא תלמיד הוה בפני רב הונא הדליקה והלכתא כרב הונא דרב ורב הסדא אמר מצילין אותן מפני און מצילון אותן מפני הדליקה

ביטול בית המדרש: אמר רב לא שנו למו:) ומפני מה אין קורין בהן מפני המים ולא מן כל דבר המאבדן: (דף מצילין אותן לא מפני המפולת ולא מן מהגלון אותן מפני הדליקה כך אין ובתקוממיך אתקוטט וכשם שאין (ענילים קלט) הלא משנאיך הי אשנא אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד בין ישראל לאביהם שבשמים על במים הללו שמטילין איבה ותחרות שמי שנכתב בקדושה ימחה על שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ישמעאל קל וחומר ומה לעשות הדלת והמזוזה שמת זכרונך א"ר הכתוב אומר (ישעיהו נ"ז:חי) ואחר וכופרין והללו אין מכירין ועליהם נכנס לבתיהן של אלו שאלו מכירין אחריו להכישו נכנס לבית ע"ז ואין שאפיי רדף אחריו רודף להרגו ונחש מאני שורפן ואת האזכרות שבהן אקפה את בני שאם יבואו לידי וגונזן והשאר שורפן אמר רבי טרפון אומר אף בחול קודר האזכרות שבהן מגילין אותן מפני הדליקה רי יוסי קטז.) הגליונים וספרי מינין אין מגילין אותן מפני הדליקה (דף

שתי סעודות במנחה מצילין מזון מזון גי סעודות בשחרית מצילין מזון כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין לאדם לאדם והראוי לבהמה לבהמה מצילין מזון שלש סעודות הראוי לא במבוי ולא בחצר: י (דף קיז:) מפולש ולית הלכתא כבן בתירא מפולש שלש מחיצות בלא לחי זהו מהיצות ולהי אחד זה מבוי שאינו מאנוו עפולש אמר רב אשי שלש קיו.) היכי דמי מפולש והיכי דמי בשבת: להיכן מצילין אותן וכוי: (דף לקרות *ס"א בשטריבספרי הדיוטות שבת ושניהם נעקרו: והלכתא אסור בשבת ואחת קבעה סעודתה בערב היו בירושלים אחת קבעה סעודתה בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות בשבתא בעידן בי מדרשא דא"ר חייא נכסיהון בשבתא וקבעי סעודתייהו במפלי עבדיהון לחירות וסיירי תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון אמר *בגמ' איתא רבהרבא בהני בפרק השולח גט לאשתו (דף לח:) אין קורין והלכתא כרב: גרסינן אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש מאין בית המדרש קורין ושמואל אלא בזמן בית המדרש אבל בזמן

אל שתי ככרות בשבת שנאמר לאלתר: א"ר אבא הייב אדם לבצוע ביום הששי והכינו את אשר יביאו שבת שנאמר (שמות מ"ז:ה") והיה הסדא לעולם ישכים אדם להוצאת באפתר לשנויי משנינן: אמר רב היא ואינה מלאכה אפילו הכי במה אלא בסכין ואע"ג דרדיית הפת חכמה לכם וכשהוא רודה לא ירדה במרדה סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו ולדש עליו היום מצילין מזון שלש לשבת הבאה ת"ר שכח פת בתנור לומר משבת ליום טוב ולא משבת זו לא משבת ליום הכפורים ואין צריך מגילין מיום הכפורים לשבת אבל הציל פת הדראה מציל פת נקיה הציל פת נקיה אין מצילין פת הדראה יהודה אמרו מערימין: תנו רבנן מגרימין בכך משום ר' יוסי ברבי יומין אלא יומין ואח"כ יקלוט ואין כלי אחר ויצרף ולא יקלוט ואח"כ לו אורחים מביא כלי אחר ויקלוט אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף נזדמנו ומניה תהתיה ובלבד שלא יביא כלי נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי מצילין מזון שלש סעודות: י תניא סעודה אחת רי יוסי אומר לעולם

(שמות מ"ז:כ"ב) לקטו לחם משנה אמר רב אשי הזינא ליה לרב כהנא דנקיט תרתי ובצע הדא אמר לקטו לחם משנה כתיב ר' זירא בצע ליה אכוליה שירותיה אמר ליה רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא כיון דכל יומא לא עביד והשתא הוא דעביד לא מיחזי כרעבתנותא: רבי

אמי ורבי אסי כד הוה מיקלע להו רפתא דעירובא שרו עליה המוציא אמרי כיון דאיתעבידא ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי: כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות: ת"ר כמה סעודות חייב ארם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע א"ר יוחנן ושניהם

राव धर

רבי יוסי בן זימרא כל מי שמענג לא) ביום בא גוג א"ר יוחנן משום כתיב הכא יום וכתיב התם (יחזקאל היום ההוא וממלחמת גוג ומגוג הכא יום וכתיב התם יום עברה בוא יום הי מדינה של גיהנם כתיב שולח לכם את אליה הנביא לפני בתם יום (מלאכי ג':כ"ד) הנה אנכי של משיח כתיב הכא יום וכתיב של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו פורעניות מחבלו של משיח ומדינה שלש סעודות בשבת ניצול משלש בן לוי משום בר קפרא כל המקיים אמר רבי שמעון בן פזי א"ר יהושע ביום כולו לפי שאין קבע לשתיה: וקיתוניות וצלוחיות מדיחם והולך כל ולמעלה שוב אינו מדיה אבל כוסות מדיחן לאכול בהם במנחה מן המנחה מדיחן לאכול בהן בצהרים בצהרים מדיחן לאכול בהן שחרית שחרית ענו רבנן קערות שאכלו בהן ערבית דאורתא והלכתא כרבנן: (דף קיה.) לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי הידקא סבר הני תלתא היום דכתיבי ויאמר משה אכלוהו היום וגוי רי מקרא אחד דרשו (שמות מ"ז:כ"ה) וברא"ש איתא רב הייא בר אשירב מומים ותבשיל של תרדים *בגמ' משמיה דרב בדגים קטנים וראשי אמר רבה בריה דרב יהודה בר שילת NIGL IL ALLIK WER: EAR AVILR נייח:ייג) וקראת לשבת עונג הוי איני יודע מהו כשהוא אומר (ישעיהו הי ויתן לך משאלות לבך עונג זה ממאגוע גבו מנאטן אז עעמנץ מג א"ר כל המענג את השבת נותנין לו על במותימו תדרוך אמר רב יהודה וכתיב התם (דברים ל"ג:כ"ט) ואתה יעקב אביך והרכבתיך על במתי ארץ מלכיות כתיב הכא והאכלתיך נחלת ר"נ בר יצחק אמר ניצול משעבוד כ"ח:י"ד) ופרצת ימה וקדמה וגוי אלא כיעקב דכתיב ביה (בראשית ולורעך אחן את כל הארצות האל דכתיב ביה (בראשית כ"ו:ג") כי לך בארץ לארכה ולרחבה ולא כיצחק ביה (בראשית י"ג:י"ז) קום התהלך נחלת יעקב אביך לא כאברהם דכתיב במתי ארץ והאכלתיך (דף קיח:) או עעמנג על הי והרכבתיך על מצרים שנאמר (ישעיהו נ"ה:"ד) מצמו בשבת נותנין לו נחלה בלא

(ענילים ק"נ:ו') כל הנשמה תהלל ניהו (תהלים קמד) מתהלה לדוד עד כי קאמרינן בפסוקי דומרה ומאי הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף בכל יום איני והאמר מר כל הקורא א"ר יוסי יהא חלקי עם גומרי הלל אם אוכלי שלש סעודות בשבת: אל הר קדשי: א"ר יוסי יהא חלקי שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את נגאלין שנאמר (ישעיהו נ"ו:ד") כה ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד א"ר שמעון בן יוחאי אלמלי שמרו ולא מצאו וכתיבבתריה ויבא עמלק: ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולשון שנאמר (שמות מ"ז:כ"ז) ויהי שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל עיקרי מחללו אלא מחול לו: אמר רב אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו אל נייו:בי) אשרי אנוש יעשה זאת ובן כאנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיהו את השכת כהלכתו אפילו עובד ע"ו חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר XQL LT GGX COX LLLOIX: X"L לכבוד שבת הרי זה עונג מאי היא אתו אער אפילו דבר מועט ועשאו

אמרי אילו מיקלע גבן רי יוחנן מי לא אסי הוו מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי מכעיפוא ועיילוא קמייהו רי אמי ורי אילו מקלעי לי ר' אמי ור' אסי מי לא יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר רבי זירא מצתת צתותי רב נחמן בר סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי פפא גדיל פתילתא רבחסדא פרים שיבוטא רב הונא מדליק שרגא רב רב ספרא מחריך רישא רבא מלח קדרה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו רבי ישמעאל בגדים שבישל בהם לביש גונדא דתנא (לעיל קיד.) דבי אחכתכא דשאגא ושייף נורא רב ענן צייא אשור הייא ר' אבהו הוה יתיב אצינורא דדשא ואמר להו אשור בשרא מתליסר טבחי ומשלים להו הוה זבין בתליסר איסתרי פשיטי אמרו ליה מי עדיפת לן מינה רי אבא באתינא לגבייכו דטרחיתון כולי האי סאוי טחיי אמר להו מי הויתון ידעין רבה בר רב נחמן קריבו ליה תליסר כלה רבה בר רב הונא איקלע לבי מאניה ומכסי אמר בואי כלה בואי ונאא לקראת מלכא רבי ינאי לבש ולאי בפניא דמעלי שבתא אמר בואו יה: (דף קים.) רי חנינא מיעטף רב תהליפא אבוה דרבנאי הוזאה להיות ערב שבת (דף מז.) תאני לכך: גרסינן בפרק יום טוב שחל כני אשריך וברוך המקום שזיכך אמרתי זו לכבוד שבת אמרתי לו קצב הייתי וכל בהמה נאה שמצאתי אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי שמים לה' והארץ נתן לבני אדם אומרים (תהילים קט"ו:ט"ו) השמים הארץ ומלואה וכשהן מסלקים אותה אותה אומרים (תהלים כד) להי מאכל וכל מיני מגדים כשהן מניחין ואגוטווע לבומוע בו ומגיו כל מיני קבועות בו וקערות וקיתוניות וכוסות וששה עשר שלשלאות של כסף זהב משוי ששה עשר בני אדם בלודקיא והביאו לפניו שולחן של נתארחתי אצל בעל הבית אחד א"ר היא בר אבא פעם אחת זוכין בשביל שמכבדין את השבת בתורה ושבשאר ארצות במה הם במה הן זוכין בשביל שמכבדין את כתכול שתתעשר עשירים שבבבל דכתי (דברים יד) צשר תצשר צשר במה הם זוכין א"ל בשביל שמעשרין ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא"י מכתיפנא קמיה: בעא מיניה רבי מרי

רב ששת בקייטא מותיב להו לרבון אחריתו ואי רגיליתו לאחורי אקדימו להו נישנייה אי רגיליתו לאקדומי בשרא וחמרא במאי נייקריניה אמר כגון אגן דשכיח לן בכל יומא ויומא אמרו ליה דבי ר' ינאי לרב פפא אמר להקדים ושמואל אמר לאחר תורה כבדהו בכסות נקיה וכבדתו רב בו לא אכילה ולא שתיה אמרה מכובד א"ל זה יום הכפורים שאין מאי דכתיב (ישעיה נח) לקדוש הי אמר ליה ריש גלותא לרב המנונא ה' יום יום: (מכילתין דף קיט.) בשביך לשבתיך הלל אומר ברוך ה' יום יום תנ"ה שמאי אומר מחד לשם שמים ואומר (תהלים סה) ברוך מגה אחרת היתה בו שכל מעשיו היו ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן אחרת נאה הימנה מניח את השניה בהמה נאה אמר זו לשבת למחר מצא ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא לו: תניא אמרו על שמאי הזקן שכל מוסיף מוסיפין לו ואם פיחת פוחתין והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם ועד ר"ה הוץ מהוצאות שבתות וי"ט מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ואמרי לה אחוה דרבנאי חוואה כל

כל ומלאך טוב אומר בעל כרחו אומר יהי רצון שיהיה לשבת אחרת בעל כרחו אמן ואם לאו מלאך רע לשבת אחרת כך ומלאך רע אומר מלאך טוב אומר יהי רצון שיהיה דלוק ושלחן ערוך ומטה מוצעת ואחד רע וכשבא לביתו ומצא נר שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב עניא ר' יוסי בר יהודה אומר שני וי:זי) וסר עונך וחטאתך תכופר: יריהם על ראשו ואומרים לו (ישעיהו השרת המלוין לו לאדם מניחין את בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי רב חסדא אמר מר עוקבא המתפלל עיקרי ויכולו אלא ויכלו: אמר במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה ויכולו כשהוא מתפלל מעלה עליו ויכולו דאמר רב המנונא כל האומר יחיד המתפלל בערב שבת צריך לומר ואיתימא רבי יהושע בן לוי אפילו מינייכו דלא תחלוניה: אמר רב אזוגי דרבגן ואמר להו במטותא הייא ר' זירא הוה (דף קים:) מהדר להו היכא דמטי טולא כי היכי דלוקמן היכא דמטי שמשא בסיתוא מותיב

אחר השבת להיכן מצילין אותו ואם ביו פקחין עושין עמו חשבון ואומר לחבריו בואו והצילו לכם ומיגול של דבילה וחבית של יין בשבת ואע"פ שיש בו מאה סעודות (דף קכ.) מצילין סל מלא ככרות שאין בני אדם מצויין לכבותה: י מאי ולא תכבה אמר רב נחמן בשעה נאכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה שאת משא [וגוי] והצתי אש בשעריה אלי לקדש את יום השבת ולבלתי (ירמיהו י"ז:כ"ז) ואם לא תשמעו בבית שיש בה חלול שבת שנאמר משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא יהודה בריה דרב שמואל בר שילת שבקיה ואתא אריא ואכליה: אמר רב כולי האי נשבוק עד מעלי שבתא בריה א"ל לאבוה למה לך לאפסודי אכיל מיניה כולייתא כי גדל אבימי תיגלא תילתא באפוקי שבתא הוה מלוגמא רי אבהו הוו עבדין ליה חמין במ"ש מלוגמא פת חמה במ"ש שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית: לעולם יסדר אדם שולחנו למוצאי צריך אלא לכזית: אמר רבי חנינא שולחנו בערב שבת אע"פ שאינו אמן א"ר אלעזר לעולם יסדר אדם

לחצר המעורבת בן בתירא אומר אף לשאינה מעורבת: י מצילין סל מלא ככרות והא תנא רישא ג' סעודות ותו לא אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא

להציל כאן בבא לקפל פירוש להציל בכלי אחד לקפל בבי ובגי כלים רי אבא ברי זבדא אמר רב אידי ואידי בבא לקפל ול"ק כאן לאותה

राव क्षर

ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו יוסי אומר י"ח כלים וחוזר ולובש ומומל כל מה שהוא יכול לעטוף רי ועודה כע עני הניוא יכול ללבוש ולשם הוא מוציא כל כלי תשמישו הוא עושין עמו חשבון לאחר השבת: דידעי דכי האי גונא לאו שכר שבת ליה דליטרח וה"ק אם היו פקחים דליתהני מאחרים ובחנם נמי לא ניחא בירא שמים עסקינן דלא ניהא ליה מהפקירא קא זכינא אמר רבא הכא וכוי: חשבון מאי עבידתיה נימרו ליה ואומר לאחרים בואו והצילו לכם אבל בההוא מנא כמה דבעי מציל: אחר ויצרף כלי אחר הוא דלא שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי לרבא מאי טעותא א"ל דתנן ובלבד ושפיר דמי: א"ל ר"ו בר יצחק מני סעודות שיים כבא להציל דמי ובלבד שלא יביא כלי מחזיק יותר אטעייה רב שובי לרב הסדא ודרש או כבא לקפל דמי מדאמר רבא וליפל והניח מאי כבא להציל דמי יהושע פירש טליתו וקיפל והניח כמי רב הונא בריה דרב חצר כאן לחצר אחרת והלכתא כרב

אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין י (דף קכא.) נכרי שבא לכבות אין המדורה בשבת ואפילו ברוח מצויה: ולא ימות ואסור לפתוח הדלת כנגד ערוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולנעול כדרכה דאביי ורבא דאמרי ונר שאחורי הדלת אסור לפתוח במניה נעשה בסיס לדבר האסור רי ינאי לא שנו אלא בשוכח אבל מאליה ואם כבתה כבתה אמרי דבי מבלא מנער את המבלא והיא נופלת כבה: (דף קכ:) ת"ר גר שע"ג כו צאור פושטו וקורא בו ואם כבה ואם כבתה כבתה וכן ס"ת שאחו שאחו בה האור פושטה ומתכסה בה כיבוי אסור: אמר רב יהודה טלית ולית הלכתא כרי יוסי דקסבר גרם מפני שאינן יכולין לקבל האור: י שהן מתבקעין ומכבין את הדליקה אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים דשביל שלא תעבור הדליקה רי יוסי בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים מפני שהוא מחרך ועושין מחיצה שידה תיבה ומגדל שאחז בהן האור בן ננס אומר פורסין עור של גדי ע"ג אמג: נהלכתא כת"ק: (מתניי) ר"ש

אני לו מחטאת: י ועל צואה של רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חושש תשוך א"ר יהודה מעשה בא לפני ותן אואני של קטן ועל עקרב שלא ע"ג הנר בשביל שלא תאחוו בקורה כבה ואל תכבה: י כופין קערה נכרי שבא לכבות אין אומרים לו לא היה צריך לכך שהרי שנינו דינרין וכששמעו חכמים בדבר אמרו סלעים ולאפרכוס שבהם המשים ולערב שיגר לכל אחד ואחד מהן שתי ונעשה לו נס וירדו גשמים וכיבוה היה ולא הניחן מפני כבוד השבת YCEIRE AGI' WAGIUFIGIO WY AYF סימאי ובאו אנשי גיסתרא של צפורי שנפלה דליקה בחצרו של יוסף בן כל המכבה אינו מפסיד ת"ר מעשה י אייר אמי בדליקה התירו לומר שומעין לו מפני ששביחחו עליהם: שביתתו עליהם קטן שבא לכבות אין

מלעד בורסו לפי נחש דורסו לפי תומו אמר רב קטינא רוק דורסו לפי תומו אמר רב ששת בר חנה בנישופין בו אמר רב יהודה השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר שנודמנו לו להרגו ונעשה לו נס מן שנודמנו לו להרגן לא הרגן בידוע נחשים ועקרבים בשבת והרגן בידוע להרגן לדברי הכל: ת"ר נודמנו לו כל המזיקין אם היו רצין אחריו מותר שבאייי וכלב שוטה בכל מקום ושאר שבנינוה ועקרב שבהדייב ונחש ואלו הן זבוב שבמצרים וצרעה ומפקינן ליה: חמשה נהרגין בשבת הכסא דגרף של רעי מטלטלינן ליה חצר מותר לכבדה ולהוציאה לבית של תרנגולין ושל בני אדם ובאותה יווק בהן ובחצר אחרת אבל צואה אל תרגולין בשביל הקטן שלא למן אוקימנא (דף קכא:) בצואה

रान दार

בו וירדו אחריו ר"ג וזקנים: י תנו באים בספינה ועשה נכרי כבש לירד מתשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו ישראל ואם בשביל ישראל אסור אסור עשה כבש לירד בו ירד אחריו אטריו ישראל ואם בשביל ישראל מילא מים להשקות לבהמתו משקה ישראל ואם בשביל ישראל אסור: שהדליק את הנר משתמש לאורו א"ל כאותן של בית אביך: י נכרי בניטלין באדם אחד או בבי בני אדם מנער לטלטלן בשבת א"ל ר' זירא א"ר יוחנן קרונות של בית רבי של בית אביך וא"ר אבא בר כהנא בשתי ידיו (דף קכב.) א"ל כאותן א"ל ר' זירא בניטלין ביד אחת או מל בית רבי מותר למלמלן בשבת אבא בר כהנא א"ר יוחנן פמוטות אווכא מוכנו צוא שבקוהו: א"ר יהודה רוק דורסו לפי תומו אמר להו אמר להו לא צרכיתו הכי אמר רב גלותא אייתו מאנא סחיפו עלייהו עוני שדי רוקא קמיה אמר להו ריש ביש גלותא אתו קא מצערו ליה בר מניומי הוו מסקי ליה זוזי בי עומו אבא בר מרתא דהוא אבא

לה באפה ואולא היא ואכלה מן בשבת אבל לא ע"ג מוקצה ואי קאים בונא מעמיד אדם בהמתו ע"ג עשבים אסיר דהוי ליה מוקצה ואמר רב היא ואכלה אבל אוקומה עלייהו אולימנא בדקאי לה באפה ואזלא עשבים בשבת מאכיל אחריו ישראל מולגע) ועאי דקתני נכרי שליקט אתה אוסר לה. ואין מעמידין ע"ג נייח שפעמים שבהמה רעבה אם לעקור ת"ל למען ינוח ואין זה כדאיתא במכילתא יכול לא יניהנה כ"ג:י"ב) למען ינוח שורך וחמורך מחוברים ואינו עובר משום (שמות ארם בהמתו ע"ג עשבים אע"פ שהם בשבילו מותר (א"ר חנינא מעמיד למאה אע"פ שהוא מכירו אם עשה בשבילו כדאמרינן נר לאחד נר הגר וכבש דליכא למיגור שמא ירבה ועשבים דחיישינן להכי אבל הדלקת גזירה שמא ירבה בשבילו ודוקא מים בשאין מכירו אבל במכירו אסור בהמתו משקה אחריו ישראל בד"א ישראל אסור מילא מים להשקות מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל רבון וכרי שליקט עשבים בשבת המוקצה שפיר דמי ת"ר עיר שדרין
בה ישראל ונכרים והיתה בה מרחץ
המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר
לרחוץ במ"ש מיד ואם רוב ישראל
ימתין בכדי שיחמו חמין וכן מחצה
על מחצה כרוב ואדעתא דרובא קא
נכרים מותר להשתמש לאורה ואם
רוב ישראל אסור מחצה על מחצה
רוב ישראל אסור מחצה על מחצה
אסור מאי טעמא דאדעתא דרובא
אסור מאי טעמא דאדעתא דרובא
איקלע לבי אבי חורן אתא ההוא נכרי
וקא מדליק שרגא אהדרינהו שמואל
לאפיה כיון דחזא דאייתי שטרא וקרי

הדר אהדרינהו לאפיה בי שרגא: גרסינן בע"ז (דף כא:) הניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא ישכיר אדם מרחצאו לנכרי מפני שהיא מלאכה בשבתות וי"ט אבל שדהו נקראת על שמו ונכרי זה עושה בו קא עביד מרחץ נמי אריסותיה הוא לנכרי שרי דאמרי אריסותיה קא לנכרי שרי דאמרי אריסותיה קא לנכרי שרי דאמרי אריסותיה הוא עביד אריסותא למרחץ לא עבדי אינשי: הנהו מוריקי דוכרי נקיט אינשי: הנהו מוריקי דוכרי נקיט אינשי: הנהו מוריקי דוכרי נקיט איניים: הנהו מוריקי דוכרי מפני שהיא

रान धर

שדה בשותפות לא יאמר ישראל לנכרי טול אתה חלקך בשבת ואני הלקי בחול ואם התנו מעיקרא מותר ואם באו לחשבון אסור אכסיף רבא הוה: סליקו להו כל כתבי (דף לסוף איגלאי מילתא דהתנו מעיקרא מותר הנה: סליקו להו כל כתבי (דף קכב:) הכלים ניטלין בשבת היהנו עמהן אף על פי שנתפרקו בעבת ואינן מן המוכן: י אע"פ שנתפרקו בשבת ואינן מן המוכן: י אע"פ שנתפרקו בשבת ולא מיבעיא נתפרקו בחול אדרבה נתפרקו בשבת מוכנין אגב צביהן נתפרקו בחול אין מוכנין אנר אביהן גתפרקו אלא אמר אביי הכי

קאמר כל הכלים הניטלין בשבת הדלתותיהן ניטלים עמהן ואף על פי שנתפרקו בחול ניטלין בשבת ואינן המוכן שדלתות הבית לפי שאינו מן המוכן שדלתות הבית קבועין בו ולא הנונו לטלטל: תנו רבנן דלת של הנונו למלטל: תנו רבנן דלת של הנונו למלטל: תנו רבנן דלת של הנונו למלטל: תנו רבנן דלת של המולן מגדירין של לול של תרנגולין מאידה ושל מיבה ושל מגדיל ניטלין המא מחזירין של לול של תרנגולין מאידה שמא המולג את הגרוגרוי את הרחת ואת המולג

פרק יז כל הכלים

או עורה אסור לטלטלה כדרבא: מחט שלימה אבל מחט שניטל עוקצה את הקוץ: האי מחט (היכי דמי) כאלעזר בן תדאי: מהט ליטול בו ננערות מאיליהן אמר רב נחמן הלכה תוחבין בהן בכוש או בכרכר והן לאו אסור אלעזר בן תדאי אומר מבעוד יום מותר לטלטלה בשבת ואם שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה תנו רבנן פגה שטמנה בתבן וחררה יתדות: את הכוש ואת הכרכר וכוי: בהו מזורי דחבים בהו וסיכי הן להו מקום: ירושלמי זיירי דעצר ומזורי דכיון דקפיד עלייהו מייחד משמיה דרב הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי דאמר רב חיננא בר שלמיה עליה מייחד ליה מקום כסיכי זיירי בר אשי אמר ר' יוחנן דכיון דקפיד בשמים אסור (דף קכג.) כדרב חייא קורנס של זהבים אבל קורנס של של אגוזים בין קורנס של נפחים בין את הדלת: י האי קורנס בין קורנס בו את הקוץ ושל סקאים לפתוח בו בכרכר לתחוב בו מחט של יד ליטול עעע גליו פת לקטן את הכוש ואת

ראשכבתא וחצינא דנגרי אדיי האי חרבא דאושכפא וסכינא בשמעת מינה דכלי מנוקב הוא אמר רשוויה לנפשיה כי אוכלא דקצרי דגרסינן בפרק חלק (דף צב:) עד עליה במזורה ופירושי קמא דוקא רוצה ללבנה והיא שרויה במים ומכה עליה הכובס את היריעה כשהוא פ"א אוכלא דקצרי אבן גדולה שנותן מעשנין בו את הכלים ומזלפין בו מים מחרישה דמי פירוש כלי חרס מנוקב נחמן האי אוכלא דקצרי כיתד של ניטלין אלא לצורך: י אמר רב ושלא לצורך רבי נחמיה אומר אין קכד.) כל הכלים ניטלין לצורך הגדול ומן היתד של מחרישה (דף הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר כל נימל בשבת רבי יוסי אומר כל לאו אינו מקבל טומאה בין כך ובין יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם י (דף קכג:) קנה של זיתים אם נחמן בדיני וכרב ששת באיסודי: ורב ששת שרי וקיי"ל הלכה כרב אסוכי ינוקא בשבתא רב נחמן אסר

रान दात

של תמרה מותר לטלטלן דקיימא לן לאובל יופו או לאובל מלומו אפילו עבי אלעזר והני מילי מחמה לצל אבל בשבת אבל של תמרה לא וכן אמר מכבדות של מילת מותר לטלטלן אבא א"ר הייא בר אשי אמר רב הלייהו לכל דעייל ואתי אמר רבי שרי ולך אסיר אלמא חזו למיתב אלא כאביי סבירא לך לכולי עלמא גלית דעתיך דלאו כוותי סבירא לך חזו לאורחין אית לי נמי לאורחין א"ל א"ל שרי דהא חזו לך אית לי אחריני לקמיה דרבא א"ל מהו לטלטולינהו ליה הנהו בי סדיאתא בשמשא אתא מלומו מוער רב מארי בר רחל הוו LMXX LYTE XEL LXILL YIGI ILXILL מלטול שלא לצורך ואסור טעמא דרבא דאמר רב מרא שלא יגנב זהו ואף רב (דף קכד:) סבר לה להא ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא מעלאכתו לאיסור לצורך גופו מקומו אפיי מחמה לצל שרי דבר להיתר בין לצורך גופו בין לצורך לצורך אמר רבא דבר שמלאכתו ניטלין לצורך מאי לצורך ומאי שלא כיתד של מחרישה דמי: כל הכלים

ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה דהלכתא כרבי יהודה דקי"ל ר"מ בעל הלכות משמיה דרב צמח גאון אחרת מבעו"י והלכתא כת"ק. ואמר בכל מותרין הואיל והוכנו למלאכה ואסור אבל נשתברו מע"ש דברי מוכן הוא ומותר ומר סבר נולד הוא מחלוקת שנשברו בשבת דמר סבר שמן: י אמר רב יהודה אמר שמואל את המקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן יהודה אומר ובלבד שיהו עושין מעין זכוכית לכסות בו את פי הפך רבי עריבה לכסות בהן את החבית שברי שיהו עושין מעין מלאכה שברי בשבת שבריהן ניטלין צמהן ובלבד לצל שרי: י כל הכלים הניטלין שמלאכתו להיתר ואפילו מחמה הויין להו מכבדות של תמרה דבר כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר מילת *[לשון הרי"ף]והאידנא דקי"ל שועל וכיוצא בו שמכבדין בהן כלי מכבגוע אל מילה כגון זגב של מקומו אבל מחמה לצל לא. פירוש למלמלן בין לצורך גופו בין לצורך בכל דבר שמלאכתו לאיסור מותר

המטה ואם זרקה לאשפה מבע"י לכסות את הכלי ולסמוך בה כרעי לטלטל בשבת ולא יספות ממנה שבר חבית שנכתתה היא ושבריה מותרין לטלטלה בשבת תניא נמי הכי מגופת חבית שנתכתתה היא ושבריה מותר אמר רב יהודה אמר שמואל מגופת ביה מאנא השתא נמי חזי לדידי: אילו הויא בחצר מי לא חזי לכסויי למירי אלא השתא נמי מילמר מלמרי רבנן קלא אמר להו לא מיסתייא דלא שקל הספא וקא כפר ליה רמו ביה איתווס מסאניה טינא אתא שמעיה הוה קא אזיל ברסתקא דמחוזא ברה"ר ואזדא רבא לטעמיה דרבא חרס קטנה מותר לטלטלה אפילו שרגינהו ודאי אקצינהו ואמר רבא בשבתא הואיל וחזיין למיזגא עלייהו באשתיור מבנינא שרי לטלטולינהו דברייתא: אמר רב נחמן הני ליבני הלכה כר"מ ולא חיישינן למחלוקת בברייתא כיון דסתם לן תנא כר"מ הלכתא כסתם ואע"ג דאפליגו בהדיא ר"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה אלא יהודה הוא דפליג בהדיא לא אמרינן אבל היכא דדברי רבי מאיר סתם ורי ומסתברא לן ה"מ היכא דפליג בהדיא

דתנוראי דמתא מחסיא אע"ג דלית רבינא כמאן מטלטלינן האידנא כסויי כראמרן לעיל וכר"א בן יעקב דקאמר שאינו צריך בית יד והלכתא כר"מ למלמלן בשבת ועל כיסוי שלו בא כל יעקב על שברי תנור שמותר לטלטלן בשבת העיד רבי יוסי משום עדי מאיר רבי יהודה אומר אסור הכלים ומותר לטלטלן בחצר דברי ע"ר שברי תנור ישן הרי הן ככל דאינשי ביתיה: (מכילתין דף קכה.) עמרם חסידא רמא תכלתא לפרוומא כדאמרינן בסוכה בפ"ק (דף יא.) רב **פגעות פעוומאוט דלאוט של טליחות** בלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים במסלניות שאין בהן שלש על שלש אסור לטלטלן בשבת אמר אביי ערי זירא אמר רב שירי פרוזמאות מחצלת שיורי מחצלאות שבלו אמר ביה טינופא פירוש קרומיות של בה עפרא השתא נמי חזיא לכסויי לי מחצלת גופה למאי חזיא לכסויי מעמא אמר רבא בר המדוראי אסברה מחצלת מותר לטלטלן בשבת מאי במדוראי אמר שמואל קרומיות של כדתנן באבטיה: (דף קכה.) אמר רב אסור הפירוש לא יספות לא יחתוך

בהו בית אחיוה כמאן כרבי אליעור

בן יעקב: י האבן שבקירויה אם בשבת ואם לאו אין ממלאין בה ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה

כחכמים ואע"ג דסתם לן תנא כרי שאינו קשור והוא שמתוקן והלכה כהנא (דף קכו.) בין קשור ובין בין כך ובין כך אמר ר' אבא בר בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי לומר ביום טוב: וחכמים אומרים וחכ"א מוסיפין בשבת ואין צריך אין מוסיפין ביום טוב ואצ"ל בשבת נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר ביו"ט ואין צריך לומר בשבת לא שאין עושין אהל עראי בתחלה הכי מודים הכמים לרבי אליעזר ואול אריך לומר ביו"ט תניא נמי צ"ל בשבת וחכ"א מוסיפין בשבת שר"א אומר אין מוסיפין ביו"ט ואין צ"ל בשבת לא נחלקו אלא להוסיף אהל עראי לכתחלה ביו"ט ואין א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושים לאור וכון: אמר רבה בר בר חנה שמא יקטום: ר"א אומר בזמן שהוא לשורה אין שאינה קשורה לא גזירה וחכ"א בין כך ובין בך פוקקין בו: י פוללון בו ואם לאו אין פולקין בו ב"א אומר בזמן שהוא קשור ותלוי בטפיח ממלאין בה בשבת פקק החלון (דף קכה:) זמורה שהיא קשורה

נעלוי א"ר יהודה בר שילא א"ר אם ביה מתוקן אע"פ שאין קשור ונותג בו עבל שמעון בן גמליאל אומר ונועל בו אין קשור ותלוי אין פותח ונועל בו בזמן שקשור ותלוי פותח קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח הוא ושפיר דמי: (כאן דף קכו.) תניא פרסיה עלייהו דמוסיף על אהל עראי כרוך בודיא ושייר בה מפח ולמחר אוירא אתא לקמיה דרב אמר ליה זיל צונא דביממא בעו טולא ובליליא בעו דמי: (שם) הנהו דיכרי דהוו ליה לרב מוסיף על אהל עראי הוא ושפיר מביא מחצלת ופורס עליה מאי טעמא אין בהם טפח ואין בין זה לזה גי דארבא בזמן שיש בהן טפה אי נמי ליה הכי אמר רב אסי הני כיפי משמיה דרב אסי בכיפי דארבא ושלח מר מהני מילי מעלייתא דאמרת לי בר יחזקאל לרב עמרם לימא לן עירובין (דף קב.) שלח ליה רמי משום דמעשה רב: גרסינן בסוף ומודדין וקושרין בשבת (דף קכו:) *סוף שבתמדבריהן למדנו שפוקקין ליי"ל כי האי סתמא אחרינא דתנן אליעזר בנגר הנגרר (ערובין קב.)

೯೬ ದರ

אסי א"ר יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ודוקא כשיש חורת כלי עליו: וגרסינן בסוף עירובין (דף קב.) ההיא שריתא פירוש קורה אחת דהות בי רבי פדת דהוו שקלי לה בי עשרה ושדו לה אדשא אמר תורת כלי עליה ההיא אסיתא דהוה תורת כלי עליה ההיא אסיתא דהוה קבין והוו שקלי לה בי עשרה ושדו קבין והוו שקלי לה בי עשרה ושדו קבין והוו שקלי לה בי עשרה ושדו (מכילתין קכו:) י כל כסויי הכלים שיש להן בית אחיזה ניטלין בשבת א"ר יוסי בד"א בכסויי קרקעות אבל

בכסויי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת: ' אמר רב יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן והוא שיש תורת יש להן בית אחיזה אין ואי לא לא כלי עליו דכ"ע דכיסויי קרקעות אם כסויי הכלים אע"ג דלית בהו בית אחיזה שרי כי פליגי בכסויי (תנור מר מדמי להו לכסויי קרקעות ומר מדמי להו לכסויי) כלים וחברינהו בארעא ת"ק סבר גזרינן ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכה כתנא קמא: סליקו לתו כל הכלים

117 2

איכא מאן דפסק כרב חסדא משום חזינא בה פלוגתא ביני רבוותא דלית ליה מוקצה. הא מילתא אבל אתחולי מתחיל ומני ר"ש היא באוצר דלמא אתי לאשוויי גומות אבל לא את האוצר שלא יגמור את אינשי ואי בעי אפילו טובא ומאי ארבע וחמש (דף קכז.) כדאמרי היא דאית ליה מוקצה ושמואל אמר יתהיל באוצר תחלה ומני ר' יהודה ומאג אבל לא את האוצר שלא ארבע מחמש וחמש מאוצר גדול מפנין ארבע מיבעיא אמר רב חסדא מאכל לעורבים: י השתא חמש בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא הלוף ולא את החרדל רבן שמעון שני והקדש שלא נפדו ולא את שלא ניטלה תרומתו ולא את מעשר לא את הטבל ולא מעשר ראשון ביבש מפני שהוא מאכל לעניים אבל ומגשר שני והקדש שנפדו ותורמוס ומגשר ראשון שניטלה תרומתו באוצר מפנין תרומה טהורה ודמאי ביטול בית המדרש אבל לא את ושל תבואה מפני האורחין ומפני אפילו ארבע וחמש קופות של תבן

איפשיטא וכיון דאיסורא הוא עבדינן אי כל חד וחד מפני לנפשיה לא ופשטינן לה הכל לפי האורחין אבל דלמא כל חד וחד מפני לנפשיה באורחין חד גברא מפני לכולהו או באורחין ואם תמצא לומר הכל לפי אורחין טובא או דילמא הכל לפי לופות דקאמרינן אע"ג דאית ליה לתך איבעיא להו הני ארבע וחמש עאנא כמני שיעור תבואה צבורה אימא דברי רבי אחא ור"ש מתיר: רייש ורבי אחא מתיר כלפי לייא נאם לאו אסור לטלטלה בשבת דברי בערב שבת מותר לטלטלה בשבת תבואה צבורה כל זמן שמתחילין בה ברגלו בכניסתו וביציאתו תנו רבנן מתחילין הכי קאמר עושה בו שביל ויצא בו שביל והא אמרת רישא אין אבל עושה בו שביל כדי שיכנס רבנן אין מתחילין באוצר תחלה מולגע בליימא לן כוותיה: תנו דמוקים למתניתין כר"ש דלית ליה ואיכא מאן דפסיק כשמואל משום שליל וטרי לפרושי שיעורי דמתניי ענא במתניתין כוותיה וגמרא קא דסוגיא דשמעתא כוותיה וסתם לן

את חבירו לכף זכות דנין אותו לכף חבירו לכף זכות (דף קכז:) ת"ר הדן והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את ועיון תפלה והשכמת בית המדרש אלו הן הכנסת אורחין ובקור חולים הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא עושה אותם אוכל פירותיהן בעולם אמר רבי יוחנן ו' דברים כשאדם רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אל נא העבור מעל עבדך: אמר כתיב ויאמר *[צ"ל אדני]הי [וגוי] לי עד שאבא אצלך ואילו בהקב"ה ב"ו אין הקטן יכול לומר לגדול המתן כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בעיניך וגוי: אר"א בא וראה שלא *[צ"ל אדני]הי אם נא מצאתי חך שנאמר (בראשית י"ה:גי) ויאמר הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה אמר רב יהודה אמר רב גדולה בעמ"ד אבל שלא במקום מצוה לא מפני האורחין והדר תני ומפני ביטול אמר יותר מהשכמת בהמ"ד דקתני נמפני ביטול בית המדרש ורב דימי בית המדרש דקתני מפני האורחין יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דמצוה נינהו דאמר רי לחומרא: מפני האורחין ומפני ביטול

וכשאמרת לי תן לי כרים וכסתות חשרתני אמרתי שמא אינן מעושרות לי פירות ואמרתי לך אין לי במה הן ביד אחרים וכשאמרת לי תן במה חשדתני אמרתי שמא מחוכרות לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי מושכרות הן ביד אחרים וכשאמרת כבמה במה חשרתני אמרתי שמא על כי בהמה ואמרתי לך אין לי מצאת פרקמטיא בזול וכשאמרת לי מעות במה חשדתני אמרתי שמא על גי מכרי ואמרתי לך אין לי שכרו (בידו) ואמר לו כשאמרת לי לביתו לאחר שאכלו ושתו נתן לו משתה ואחד של מיני מגדים והלך גי חמורין אחד של מאכל ואחד של בבית שכרו בידו ונטל עמו משאוי עו דפעי נפש לאחר הרגל נטל בעל און לי הפשיל מליתו לאחוריו והלך א"ל אין לי תן לי כרים וכסתות א"ל לי קרקע א"ל אין לי תן לי פירות לי מעות תן לי בהמה א"ל אין לי תן ואפרנס את אשתי ואת בני א"ל אין צרגל אמר לו תן לי שכרי ואלך בעל הבית בדרום כיון שהגיע ערב העליון שהיה נשכר שם ג' שנים אצל זכות ומעשה באדם אחד שירד מגליל

ונכנס ונעל הדלת אחריו וכשיצא ביתה חלץ תפליו ברחוק די אמות הוא ותלמידיו כיון שהגיע לפתח חנניא אני אלך אצלה הלך אצלה ילך אצלה אמר להם רבי יהושע בן צבולי רומי מצויין אצלה אמרו מי לחכמים אצל מטרוניתא אחת שכל זכות: ת"ר פעם אחת הוצרך דבר לכף זכות כך ידין המקום אתכם לכף להם העבודה כך היה וכשם שדנתוני מטורה הדרך ראה רבינו קרי אמר וטבלתי במה השדתוני אמרנו שמא בינינו שאינו בדוק לרבי וכשירדתי השרתוני אמרנו שמא תלמיד אחד יש כשהשכבתיה אצל מרגלותי במה ובא ושנה לתלמידיו ואמר להם אצל מרגלותיו למחר השכים וטבל בת ישראל וכשבא למלון השכיבה מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת ידין אותך המקום לכף זכות: ת"ר ואתה כשם שדנתני לכף זכות כך שבירי שבדרום התירו לי את נדרי שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל נכסי לשמים בשביל הורקנוס בני לו העבודה כך היה שהקדשתי כל אמרתי שמא הקרישתן לשמים אמר ואמרתי לך אין לי במה השדתני

קיא.) בני מלכים סכין שמן וורד בא דאמרן רבי שמעון דתנן (דף שכל ישראל בני מלכים הן רשב"ג ישמעאל ור"ע כולהו סבירא להו שכיחי: אמר אביי רשב"ג ור"ש ורבי אמר לך פילין לא שכיחי נעמיות מאכל לפילין ור"ש בן גמליאל חבילי ומורות יטלטלו מפני שהן לנעמיות א"ל ר' נתן אלא מעתה שברי זכוכית מפני שהוא מאכל בו ימליאל אומר אף מטלטלין ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים את החצב מפני שהוא מאכל לצביים החרדל: (דף קכח.) ת"ר מטלטלין לכף זכות: ולא את הלוף ולא את לכף זכות כך ידין אתכם המקום העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני מפגע אג בצגו אג רבי אמר להן חשרתוני אמרנו שמא נתוה צנורא נירדתי וטבלתי ועליתי ושניתי במה דבר מלכות בינו ובינה וכשיצאתי ונכנסתי במה חשדתוני אמרנו שמא בטנופת וכשנעלתי הדלת בפניכם אסור ליבנס בדבר שבקדושה במקום חשרתוני אמרנו שמא קסבר רבי להם בשעה שחלצתי תפילין במה ירד וטבל ושנה לתלמידיו אמר

על גבי מכוחיהן רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם ר' ישמעאל הר' עקיבא דחניא (ב"מ דף קיג:) הרי שהיו נושין בו אלף זוז והיחה הרי שהיו נושין בו אלף זוז והיחה לו אצטלא *בס"י בת"ק מנהבח אוחו אצטלא הראויה לו וחאנא דבי מאה מנה מפשיטין אוחו ומלבישין הרי ישמעאל רבי [ישמעאל] ורי אצטלא וקיי"ל דכל כי האי גוונא אצטלא וקיי"ל דכל כי האי גוונא אצטלא וליח הלכתא כחד מינייהו

(ואין מטלטלין את החרדל דקיי"ל בהא כסתם משנה): י (דף קכו:) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם החקינן למאכל בהמה מטלטלין אותם ואם לאו אין מטלטלין אותם אותם ואם לאו אין מטלטלין אותם (דף קכח:) כופין את הסל לפני האפרוחים שיעלו ושירדו תרנגולת האפרוחים שיעלו ושירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס את בנה אמר רבי יהודה אימתי

77 28

אמר חדא חדא ורב אויא משמיה היכי מולל אביי משמיה דרב יוסף אם בא למלול (כאן קכה.) בשבת אבל לא בקנון ולא בתמחוי ומסקנא למחר מנפח על יד על יד ואוכל נג:) המולל מלילות מערב שבת תבלין גרסיי בפ"ק דביצה (ביצה דף באמינתא וכן בפיגם וכן בשאר מיני הרבה כדרך שהוא מולל בחול ובן אצבעותיו ובלבד שלא ימלול בידו דברי רי יהודה וחכ"א מולל בראשי בכלי וכן הוא בס"יבידיו הרבה נאנכל ובלבד שלא ימלול *גיי ד"ת ובלבד שלא יקטום בכלי ומולל מסתפק מהן בשבת וקומם ואוכל מהן בשבת ואם הכניסן לעצים אין אם הכניסן למאכל בהמה מסתפק לטלטלה חבילי סיאה ואזוב וקורנית מטלטלין אותה בשתי ידיו אסור אומר חבילה הניטלת בידו אחת ממגמגון אוטן רבן שמעון בן גמליאל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין וחבילי זרדים בזמן שהתקינן למאכל עוו רבון חבילי קש וחבילי עצים אם היה גורר אסור: י (דף קכה.) בזמן שנוטל אחת ומניח אחת אבל המים בשבת מביא כרים וכסתות אמר רב יהודה בהמה שנפלה לאמת למלמלו: כופין את הסל: (דף קכח:) חי בין מליח בין שאינו מליח מותר LALALI LY UGL XQLL LALALI TAL מפני הסכנה: ת"ר דג מליח מותר לחתול רשב"ג אומר אסור לשהותן לחיה מים מגולים מפני שהן ראוין לכלבים בשר תפוח מפני שהן מאכל בעצמות בשבת מפני שהן מאכל דמסייע ליה דת"ר מטלטלין את כר"ש דקי"ל כותיה ועוד דתניא לפני רב הונא ועוד דרב הונא קאי כרב הונא דרב הסדא תלמיד היה חסדא אמר אסור לטלטלה והלכתא צמר מותר לטלטלה בשבת ורב מנער למלמלה בשבת בשר תפוח רב דקי"ל כסתם מתניי: איתמר בשר חי קורנית השי: ולית הלכתא כרשב"ג אמר רב יהודה סנתרי: אזוב אברתא: (דף קכה.) מאי אמינתא ניניא: סיאה כותיה דאמרי בראשי אצבעותיו: ובכל כחו והלכתא כרבא דקיימי רבנן נמי וכשהוא מנפח מנפח בידו אחת אמר כיון דקא משני אפילו טובא דרב יוסף אמר חדא אתרתי רבא

כוותיה דרב יהודה כיצד מסעדין את הולד שלא יפול לארץ תניא כיצד מסעדין רב יהודה אומר אוחו וכל צרכי מילה עושין בשבת: י את הטבור רבי יוסי אומר אף חותכין ומטללין עליה את השבת וקושרין חכמה כבגמיהמילדת ממקום למקום את האשה בשבת וקורין *בס"י הגיי הבהמה ביו"ם אבל מסעדין ומילדין דברי חכמים: מתני אין מילדין את בא"ר יהודה אימתי אינו אלא לפרש *עירובין דף פא: ופב.כל היכא יהודה אימתי וכוי: וכן הלכתא דקי"ל וסייחים והאשה מדדה את בנה: א"ר דוחין אותן עד שיכנסו מדדין עגלים אין עוקרין בהמה חיה ועוף אבל אכן לא את התרגולת: תנו רבנן דת"ר מדרין בהמה חיה ועוף בחצר דוחין אין מדרין לא תנינא להא ודיו: תרנגולת שברחה דוחין אותה: למעבד לה עושה לה פרנסה במקומה פרוסה התם במקומה אבל אפשר דרבנן וה"מ דלא אפשר למעבד לה חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דיטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי ואה"ג דקא מבטל כלי מהיכנו מ"ט ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה

בשערה ותיפוק ליה משום סחיטה ביד ואם אין סיפק ביד מביאה לה צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן חזיין חברתאי ועבדין לי אם היתה דעתה מימר אמרה אי איכא מידי דלא הזיא אסור קמ"ל דיתובא מיתבא אלא אפילו בסומא מהו דתימא כיון פאיטא אמר רב אשי לא נצרכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ברבים אמר מר אם היתה צריכה בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות מביאה לה בשערה ואם אין סיפק לה שמן ביד ואם אין סיפק ביד היתה צריכה לשמן חברתה מביאה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם את האשה: ת"ר אם היתה צריכה ואי מרחקה לא מקרבה: ומילדין טהורה אבל טמאה לא דלא מרחקה כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא הליו ומולפין מי שליא על גבי ולד ברחם כדי שתוכור צערה ותרחם מביא בול של מלח ונותן לה לתוך טהורה ביו"ט. כיצד עושה אמר אביי רבי יהודה מרחמין היינו על בהמה ונוען דד לתוך פיו כדי שיינק: אמר ונופה בחוטמו כדי שיכנס בו הרוח אוחז את הולד שלא יפול לארץ שתשב על המשבר רב הונא בריה קעיחת הקבר אמר אביי משעה. זוטרא דספק נפשות להקל מאימתי הלכתא כמאן אמר ליה הלכתא כמר מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא אמר ליה רבינא למרימר מר זוטרא איני צריכה מחללין עליה את השבת מחללין עליה את השבת לא אמרה נסתם הקבר אמרה איני צריכה אין איני צריכה מחללין עליה את השבת בין אמרה צריכה אני ובין אמרה שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח מעני (הכי) אמר רב יהודה אמר בשבת רב אשי מתני הכי מר זוטרא איני צריכה אין מחללין עליה את אני מחללין עליה את השבת אמרה קכט.) נסתם הקבר אמרה צריכה צריכה מחללין עליה את השבת (דף שאמרה צריכה אני ובין שאמרה איני שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין לשנויי משנינן אמר רב יהודה אמר בכלי דרך שערה דכל מה דאפשר תימא יש סחיטה בשער מביאה לה סחיטה בשער ורב אשי אמר אפילו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין

נהרדעי לטבילה: אמר בחיה שלשים יום למאי הלכתא אמרי נעושה אמר רב יהודה אמר שמואל כל דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי גייי נכרי בשבת ובדרב המנונא דאמר עילאי דאמר כל צרכי חולה עושין לו ידי נכרי כדרב עולא בריה דרב תליה את השבת אלא עושין לה על אפיי אמרה צריכה אני אין מחללין את השבת הא סתמא מחללין שלשים אמרה איני צריכה אין מחללין עליה צריכה אני מחללין עליה את השבת מחללין עליה את השבת שבעה אמרה צריכה אני ובין שאמרה איני צריכה שבעה ושלשים שלשה בין שאמרה אסיקנא נהרדעי אמרי חיה שלשה על המשבר: עד מתי פתיחת הקבר עד שיהא הדם שותת ויורד ותשב עבדינן ולא מחללין עליה שבתא שתשב על המשבר קאמר וכאביי הדם שותת ויורד שמע מינה קודם ואמרי מדלא אמר רב הונא עד שיהא נושאות אותה באגפיה ודייקי רבוותא רורד ואמרי לה משעה שחברותיה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת

ᄯᅝᅚ

סמוגע עד אמר בשר ושמואל אמר ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו במיי פ"ד מהלי דעותהקיו דם ואין מנעלים לרגליו *רפואת ההקוה עיי לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקנה עדיף לי: אמר רבי הייא בר אשי תשחית אמר ליה בל תשחית דגופאי עביר מר משום (דברים כ) בל שרשיפא אמר ליה אביי לרבה קא רב יהודה צלחו ליה פתורא רבה תמוז שמואל צלחו ליה תכתקא דשגא מדורה אפילו בשבת ואפילו בתקופת ששת הקיו דם ונצטנן עושין לו מדאמר רב חייא בר אבין אמר רב בימות החמה ל"ש בימות הגשמים נאסיקנא ל"ש היה ול"ש הולה ל"ש בימות הגשמים אין בימות החמה לא עני מילי לחיה אבל לחולה לא מדורה לחיה בשבת סבור מינה אמר רב יהודה אמר שמואל עושין לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא יומין שלא בפני בעלה ואמטוה ברתיה דרב חסדא טבלה בגו תלתין אמני אבל בעלה עמה בעלה מחממה עבא לא אמרן אלא שאין בעלה

בשבת מגולה ובסכנה מכסהו על אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו סליקו להו מפנין (דף קל.) אליעור מכאן שמלפפין את הולד בשבת: שמולחים את הולד והחתל לא חותלת את הולד והמלח לא המלחת מכאן לא רחצת למשעי מכאן שמרחיצין שחותכין את הטבור בשבת ובמים בולדת אותך לא כרת שרך מכאן (יחזקאל מ"ז:די) ומולדותיך ביום תוכחה עושין לחיה בשבת שנאי רבה בר אבוה כל האמור בפרשת דמנתחי אהדרי אמר רב נחמן אמר שני תינוקות שחותכין מאי טעמא מודים חכמים לר' יוסי בטבור של ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה רבה בר אבוה הלכה כרבי יוסי: עניים במוכין: אמר רב נחמן אמר בנוע גשירים בספוגין של צמר בנות מלכים טומנות בספלים של שמן שיחם את הולד אמר רשב"ג בנות אף הותכין וטומנין את השליא כדי לושרין את הטבור ר' יוסי אומר וקושרין את הטבור: (דף קכם:) ת"ר ושמואל אמר יין סומקא חלף סומקא: יין רב אמר בשר נפשא חלף נפשא

כר"ש בהא קיימא לן דהלכתא כרבנן בפרק כל גגות העיר (דף צא.) הלכה כר"ש לגבי איזמל ואע"ג דאמר רב הבית ופסקו רבוואתא דלית הלכתא לתוכה ולא לכלים ששבתו לתוך קרפיפות רשות אחת לכלים ששבתו אומר אחד גגות ואחד חצרות ואחד דרך גגות דרך קרפיפות דתנן ר"ש ברצון רבי שמעון דשרי דרך חצרות ברצון ר"א דשרי דרך רה"ר אלא שבת והביאוהו בשבת שלא (דף קל:) אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב אבין אמר רב אדא א"ר יצחק פעם מערב שבת דוחה את השבת: י א"ר בשבת מילה שאי אפשר לה ליעשות לעשותה מערב שבת אינה דוחה את כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר עצים לעשות פחמים ולעשות ברול פי עדים ועוד א"ר אליעור כורתין

שאל לרבי יצחק שאל לרבי מונא א"ל ידחה עד למחר רב שישנא בריה אנשיון מייתי אזמל אברימי הוה ליה עובדא למיגור בי צעם *בפירקין הל"ארב שמואל בר בתלמודא דארץ ישראל דגרסינן במסייעי למלתא ממעשה דאשכחו יהיד ורבים הלכה כרבים ואיכא מאך ציוע ולרפיפות ותו דרבנן ור"ש כך אין מביאין אותו דרך הצירות מביאין אותו דרך רשות הרבים איזמל מאי היא דתניא כשם שאין ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת (פֿסחים דף צב.) ערל והזאה דהא אמר רבה בפרק האשה בפסחים שבת אינה דוחה את השבת ותו כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב

נאפסיקא הלכתא כרבי עקיבא דאמר

לרפיפות לא שייכא בהא מילתא לאתויי דרך גגות ודרך חצרות ודרך דרך רשות הרבים בלבד כר"א אבל מינה אלא דלא דחינן שבת ומייתינן אינה דוחה את השבת ליכא למיגמר עבר שאפשר לה ליעשות מערב שבת באפסיקא הלכתא כר"ע דאמר כל מונייהו וליכא למיגמר מינייהו דהא וקרפיפות איכא פירכא לכל הדא מייתינן איזמל דרך גגות וחצרות כולהו דגמרי מינייהו רבוותא דלא דמעשה רב בכל מקום והני ראיות ולא הביאו אזמל וכו' וקיימא לן אדא אמר רבי יצחק פעם אחת שכחו כנאמרינן לעיל א"ר אבין אמר רב מצוה ועוד דהא עבדו עובדא כר"ש LICK TITL MY LMIU IC"W TITL ומוער למלמל בכולן ואפילו איסורא ואחד קרפיפות כולן רשות אחת דאמר אחד גגות ואחד חצרות (תירובין דף צא:) כרבי שמעון חדא דהא אפסיקא הלכתא בהדיא על פסקא הדין דפסקו ראשונים אנשיתון ידחה עד למחר ואנן קשיא לונדיטון לא אנשיחון ומייתי איזמל ברבי אלעזר אמר להם מישחק

הלכך ליכא ראיה נמי מהא דאמר והעמידו הכמים דבריהם במקום כרת בתוך הבית אית ליה לר"ש דאסור משבתו בחצר אבל בכלים ששבתו פליג רייש עלייהו דרבנן אלא בכלים ברייש נמי אית ליה הא דרבא דלא איסורא כלל כמו שביררנו ועוד פליג באיזמל על רבנן ואמר דליכא והעמידום במקום כרת ורבי שמעון בהדי ערל והואה שהן מדבריהם כמקום כרת בא רבא וחשב לה משום כרת וכיון דהעמידו דבריהם גגות יש בה משום שבות ואסרי לה מדכר דאית להו דהבאת איזמל דרך נמי קא פסק אלא סברא דרבנן קא לאו סברא דיריה קאמר ולאו הלכה ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת בהא נמי והא דאמר רבא ערל והזאה וכבר אפסיקא הלכתא כרבי שמעון דמולי דרשות וכ"ש במילי דמצוה ולרפיפות רשות אחת ומותר לטלטל מצוה ור"ש סבר דרך גגות וחצרות דחינן לההיא איסורא אפילו במקום איכא בהו איסורא משום שבות ולא דרבנן סברי דרך גגות ודרך חצרות כלל אלא פלוגתא דר"ש ורבנן היא

פרק יט רבי אליעזר דמילה

דחיא שבת מנא לן א"ר יוחנן אמר אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה תו כאל לא פליגי ר' אליעור ור"ע רב יהודה הלכה כר"ע (דף קלב.) כלל אמר ר' עקיבא: (דף קלג.) אמר דברירן אינון ולית בהון ספיקא כלל: ביא דעתא דילנא בהא שמעתא ומילי לא סמכינן אלא אגמרא דילן והדא אפגלו תימא לאפוקי מדר"ש אתא אעא אלא לאפוקי מדר"א אתא ועוד בתוך הבית ולאו לאפוקי מדר"ש משבתו לתוכו ולא לכלים ששבתו בחצר דהא כי אמר רי שמעון לכלים משום דלא הוה להו איזמל ששבת מפסקא להו דרך רשות הרבים אי נמי דרך גגות וקרפיפות הוא כגון דקא עד למחר משום דלא אפשר לאתויי גגות דאיכא למימר דהא דאמר ידחה למיגמר מיניה דאסור לאתויי דרך דאשכחו בתלמוד ארץ ישראל ליכא מוכוא ומי כוותיה והאי עובדא ומי איפסיקא הלכה כר"ש בהדיא ועבדו הלכתא ביחיד בהדיא אבל הכא הא כרבים הני מילי היכא דלא אפסיקא רבים וקי"ל דיחיד ורבים הלכה נמי משום דר"ש יחיד ופליג בהדי עבא ערל והואה ואיזמל ומאי דאמרו

לו חלוק לכתחלה אבל כורך עליה נוען זה בעצמו וזה בעצמו ואין עושין בשיניו ונותן ואם לא טרף יין ושמן לא שחק כמון מערב שבת לועס ומשימין עליה אספלנית וכמון ואם מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין ערלתו. (כאן קלג.) עושין כל צרכי נערל זכר אשר לא ימול את בשר נפשיה דכתיב (בראשית י"ו:י"ד) מבלוה בי דינא מיחייב איהו למימהל י"ו:י") המול לכם כל זכר והיכא דלא בי דינא למימהליה דכתיב (בראשית והיכא דלא מהליה אבוה מיחייבי בקידושין בפרקא קמא (דף כט.) בשמיני ימול בשר ערלתו: גרסינן נימולין אלא ביום תלמוד לומר וביום ושאר כל הנימולין מנין שלא יהו לעשרה לאחד עשר לשנים עשר לשמונה שיהא נימול ביום לתשעה דתניא (שם) אין לי אלא הנימול שלא בומנה לא מהלינן אלא ביממא דף עב.) ומילה בין בזמנה בין דוחה אלא בזמנה בלבד: (יבמות בזמנה בין שלא בזמנה יום טוב אינו תנו רבנן מילה דוחה את הצרעת בין ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת: לרא (ויקרא י"ב:גי) וביום השמיני

סמרטוט ואם לא החקין מערב שבח כורך על אצבעו ומביא ואפילו מחצר אחרח: ' (דף קלג:) תנו רבנן המל כל זמן שעוסק במילה חוזר כין על ציצין המעכבין את המילה ובין על

ציצין שאין מעכבין את המילה פירש על ציצין המעכבין את המילה חוזר על ציצין שאין מעכבין את המילה אינו על שמי ושוב פעם אחת הלכתי וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי מיבלע בו דמו המחינה לו ומלו אותו ברית אמרתי לה בתי המתיני לו עד אדום והצצתי בו ולא ראיתי בו דם שהוא אדום אמרתיוראיתיו שהוא מלישי הביאחו לפני *בגמ׳ ראיחיו שמלה בנה ראשון ומת שני ומת לכרכי הים ובאה אשה אחת לפני תניא אמר רבי נתן פעם אחת הלכתי גירדא מיניה ואתי לידי כרות שפכה: לסיטריה אבראי אמאי דילמא מידבק לי אמי האי חלוק דינוקא ליפכיה לה חלוק וכוי: אמר אביי אמרה ומורפין לה יין ושמן: אין עושין מושין לה ביו"ט שוחקין לה כמון דברים שאין עושין למילה בשבת לא שחק כמון (דף קלד.) ת"ר סכנתא היא ומעברינן ליה: אם אמר רב פפא האי אומנא דלא מייץ דעביד הילכך ענוש כרת: ומוצצין ולא איספיק ראשתכח דחבורה הוא מספלת ואמר להו מספיקנא ועבד ראתי בין השמשות ואמרי ליה לא לא הלקיט ענוש כרת היכי דמי כגון חוזר: ת"ר מהלקטין את המילה ואם

לפני המילה בין לאחר המילה בין בראשון שמרחיצין אותו בזרכו בין שהלכה כראב"ע ביום ג' וכ"ש מפני שסכנה היא לו ואמרי רבוואתא בין הרחצת מילה בין הרחצת כל גופו בשבת בין בחמין שהוחמו מבעוד יום אלעזר בן עזריה בין בחמין שהוחמו ואמרי לה א"ר יוחנן הלכה כרבי רבין אמר רבי אבהו אמר רי אלעזר יהודה מתיר באנדרוגינוס: י כי אתא אין מחללין עליהן את השבת ורבי בן שבעה ספק בן שמונה ואנדרוגינוס ביום השלישי בהיותם כואבים ספק שנאמר (בראשית ל"ד:כ"ה) ויהי הקטן בשלישי שחל להיות בשבת אלעזר בן עזריה אומר מרהיצין את ומולפין עליו ביד אבל לא בכלי רי בין לפני המילה ובין לאחר המילה שמי: (דף קלד:) י מרחיצין את הקטן וטיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על מיפול בו דמו המתינה לו ומלה אותו דרית אמרתי לה בתי המתיני לו עד ירוק והצצתי בו ולא ראיתי בו דם מלישי הביאתו לפני וראיתיו שהוא לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת למדינת קפוטקיא ובאה אשה אחת

רי"ף שבת

רב חסדא מחלוקת כשפירשה על גבי ממרח ואם מרח חייב חטאת: אמר אבל לא יקנה רטיה עצמה מפני שהוא ומגלה מקצת רטיה ומקנה פי המכה לצת רטיה ומקנח פי המכה וחוזר בוחלקה למעלה דוחקה למטה ומגלה אומר הוחלקה למטה דוחקה למעלה מחזירין אותה בשבת רבי יהודה רטיה שפירשה מע"ג המכה בשבת גרסינן בסוף עירובין (דף קב:) ת"ר אבל לא כתיתין יבישין בעתיקי נותנין מוך יבש בחדתי והא דקתני כתיתין אכתיתין לא קשיא הא דקתני רישא נותנין כתיתין יבשין קשיא גמי יבש ולא כתיתים יבשין והתניא נספוג יבש ע"ג מכה בשבת אבל לא מכה בשבת: ת"ר נותנין מוך יבש א"ג מכה בשבת ולא ע"ג מוך שע"ג נוענול חמין ושמן ע"ג מוך ליתן חוץ למכה ושותת ויורד למכה אין שמול בשבת ליחן ע"ג מכה אבל נותן כשמואל דחניא כוותיה אין נותנין ושותת ויורד לתוך המכה והלכתא ושמואל אמר נותנין הוץ למכה חמין ושמן ליחן על גבי מכה בשבת שהוחמו מע"ש: אמר רב אין מונעין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין

רבה ורב יוסף דאתמר רבה אמר בהא מילתא קיימא לן כבתראי דאינון אלעור ואע"ג דפליגי רב ושמואל כנו"ק ושמואל אמר הלכה כר"ש בן דם ברית איתמר אמר רב הלכה וב"ה אומרים אינו צריך להטיף ממנו אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית מל גר שנתגייר כשהוא מהול שב"ש להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו וב"ה על הנולד כשהוא מהול שצריך שמעון בן אלעור לא נחלקו ב"ש צריך להטיף ממנו דם ברית א"ר להטיף ממנו דם ברית ובה"א אין מהול דוחה את השבת שבש"א צריך דוחה את השבת ולא נולד כשהוא את השבת ולא נולד בין השמשות בשבת וענוש כרת ערלתו ודאי דוחה יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה את אנדרוגינוס דוחה את השבת רבי ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא קלה.) ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת (דף כוותיה דת"ק ת"ר (ויקרא יב) ערלתו דרב אשי דהוא בתראה עבד עובדא בלכה כרי יהודה ולית הלכתא כוותיה הכל אסור להחזירה אמר רב יהודה כלי אבל פירשה ע"ג קרקע דברי

ואמר רבה מנא אמינא לה דתניא רי מהול שצריך להטיף ממנו דם יוסף אמר ודאי ערלה כבושה היא חיישינן שמא ערלה כבושה היא ורב

שמאי ובית הלל על הנולד כשהוא אלעזר הקפר אומר לא נחלקו בית

112 51

אועו ואם [לא] נראית לו ערלה כבושה ורואין ונזהרים היאך מוהלין במילה אלא אם כן נראית לו ערלה בלא ליעייק ליה ואין מברכין על יפה בידים ומראית העין ולא בפרולא בנחת וצריכה מילתא למיבדקה יפה להטיף ממנו דם ברית אלא מיהו למאי במתיבתא הכין אסכימו שצריך מליו או לא כללו של דבר רבנן צריך להטיף ממנו דם ברית מברכין להטיף ממנו דם ברית או לא ואם וששאלת נולד כשהוא מהול צריך הלכה: לרבינו האי גאון זצ"ל דמספיקא לא מחללינן שבתא וכן ממנו דם ברית בחול אבל לא בשבת ערלה כבושה היא וצריך להטיף כרבה סבירא לן דאמר חיישינן שמא כרבה בר משדה ענין ומחצה הלכך יוסף הא קי"ל רבה ורב יוסף הלכה דהלכה היא ואע"ג דפליג עליה רב דהוא בתראה מהא מתניתא ש"מ מחללין עליו את השבת ומדגמר רבה מחללין מכלל דת"ק סבר ד"ה אין גליו את השבת וב"ה אומרים אין את השבת שב"ש אומרים מחללין דרית על מה נחלקו לחלל עליו

השבת אבל לשמונה ודאי מהלינן כאל לא פליגי אלא לחלל עליו את את השבת וחד אמר אין מחללין עד וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו ומי שיש לו שתי ערלות רב הווא הלכה איני והא איתמר יוצא דופן נתנה תורה (דף קלה:) ונתחדשה ממאונו לידה ונימולין לשמונה א"ל דורות הראשונים יוכיחו שאין אמן ימול בשר ערלתו אמר ליה אביי וכתיב (ויקרא י"ב:גי) וביום השמיני תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים שנאמר (ויקרא י"ב:בי) אשה כי אמו ממאה לידה אינו נימול לשמונה ממאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו עליו את השבת בן שמונה הרי הוא שבעה ספק בן שמונה אין מחללין אין מחללין עליו את השבת ספק בן מחללין עליו את השבת בן שמונה מאי לאחויי הא דתנו רבנן בן שבעה ולא ספק דוחה את השבת לאתויי סכנה ואין הוששין לשמיני אמר מר ממתינין לו הרבה שלא יביאוהו לידי

ילדה מקנת כסף שנמול לשמונה לחומרא אבל לגבי אבילות אקילו בה ואחר כך הטבילה הטבילה ואח"כ אה מספיקא דכל ספיקא דאורייתא יליד בית נימול לשמונה כגון שילדה אחמירו בה רבון ולא נייבם אשת משכחת לה יליד בית נימול לאחד לגבי אשת אח דמחייבי כריתות הן לשמונה אמר רבא בשלמא לרי המא אשה להי הא לא שהה ספיקא הוא ואע"ג דאין אמו טמאה לידה נימול ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן ואחייכ ילדה בין ילדה ואחייכ הטבילה אינו נפל שנאמר (ויקרא כ"ב:כ"ז) ות"ק לא שני ליה בין הטבילה מבן חדש תפדה שמונה ימים בבהמה ילדה זהו יליד בית שנימול לשמונה שנאי (במדבר י"ה:ט"ו-ט"ו) ופדויו בית הנימול לאחד הטבילה ואחר כך ששהה שלשים יום באדם אינו נפל אומר ילדה ואח"כ הטבילה זהו יליד להטבילה: הניא רשב"ג אומר כל משרשיא בלוקח שפחה על מנת שלא יליד בית שנימול לשמונה רבי חמא שפחה ונתעברה אצלו וילדה זהו במי מאי איכא למימר אמר רב זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח אלא למ"ד קנין פירות כקנין הגוף לשמונה לקח שפחה וולדה עמה לנגל פגרות לאו כקנין הגוף דמי ואחר כך ילדה זהו מקנת כסף שנימול בלוקח שפחה לעוברה הניחא למ"ד לשמונה כיצד לקח שפחה מעוברת לאחד היכי משכחת לה א"ר ירמיה שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול משכחת להו אלא יליד בית שנימול מוכרה אלא לת"ק בשלמא כולהו בית שנימול לאחד יש מקנת כסף יליד בית שנימול לשמונה ויש יליד לאחד כגון שלקח זה שפחה וזה ליה הא בהא תליא כתנאי יש ואח"כ ילדה מקנת כסף שנימול

כגון שלקח שפחה מעוברת והטבילה

רבנן (דף קלו.) איבעיא להו

712 514

לי בגויה שכלו לו חדשיו: איתמר הלכה כר"ש בן גמליאל אמר ליה קים מר להא דא"ר יהודה אמר שמואל נא מעאבל עליה א"ל לא סבר לה מילתא בגו תלתין יומין חזייה דיתיב איקלע לבי רב כהנא איתרע ביה לי בגוויה שכלו לו חדשיו רב אשי אוונייתא קא בעית למיכל א"ל קים יתיב וקא מתאבל עליה א"ל אבוה ההוא ינוקא ובגו חלתין יומין שכיב דרב דימי בר יוסף איתיליד ליה מיניה השתא לא אכלינן מיניה: בריה (חי) עידן דראוי לשחיטה הוה אכלינן נאמרו ליה אי אחריתו עד לאורתא ליה עיגלא תליתאה ביומא דשבעה איקלעו לבי רב אידי בר אבין עבדו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לשוחטו בליל שמיני ואוכלו דאמרינן לאכילה אם שהה שבעה ימים מותר אונו נפל הני מילי לקרבן אבל והאי דאמרינן שמונה ימים בבהמה בפליגי שיימ דפליגי והלכה כמותו שמואל הלכה כרשב"ג הלכה מכלל או לא ת"ש דאמר רב יהודה אמר ואט"ל פליגי עליה הלכה כמותו עו פלונו עבון על רשב"ג או לא

לא פחות ולא יותר כיצד כדרכו נמול ולעשרה ולאחד עשר ולשנים עשר פומר קטן נימול לשמונה לתשעה בשבת ר"א מחייב חטאת ורבי יהושע בשבת ושכח ומל את של ערב שבת אחד למול בערב שבת ואחד למול ומל את של אחר השבת בשבת חייב בשבת ואחד למול בא׳ בשבת ושכח מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול דלית הלכתא כוותיה: י (דף קלז.) ש"מ דהלכתא כוותיה וגאון קאמר מפרש רב חסדא לטעמיה דרבי יהודה ואנדרוגינוס איכא מאן דאמר מדקא זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום אשה תלמוד לומר הזכר ואם נקבה יהא בערך איש אבל יהא בערך ולא טומטום ואנדרוגינוס יכול לא דלא מעריך דתניי (ויקרא כז) הזכר אטני אומר כן בערכין יערך ומנלן יהודה אנדרוגינוס זכר הוא שאם שיזבי אמר רב חסדא לא לכל א"ר יהודה מתיר באנדרוגינוס: אמר רב כהן אינה חולצת וכן הלכה: רבי אם אשת ישראל חולצת ואם אשת אמר רבינא משמיה דרבא (דף קלו:) מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה

בשר החופה את רוב העטרה אם ואלו הן ציצין המעכבין את המילה דבעינן הני שבעה מעת לעת: י בעינן מעת לעת או לא ואיפשיטא שבעה להברותו איבעיא להו מי שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל אין מוהלין אותו עד שיבריא: אמר בזמנה לא דחיא שבת: קטן החולה לה מילה שלא בזמנה ומילה שלא והוה ליה נולד בין השמשות והויא במעי אימיה פיו סתום וטבורו פתוח לא אפיק לא הוה מעיק דבמה דאיתיה הוציא ראשו הוץ לפרוזדור הוה דאי איתיליד עד דאחשיך אמר לו ההוא שמעיתיה דעייק בין השמשות ולא אופא דעובדא היכי הוה אמר לו בשבתא אהדריה אמר לו אימא איזי בלא ידע האי גברא דשרי למימהל למי בתר דנפק אמר רבא ס"ד מצו למימהליה בשבת אמר לו שפיר בהוא דאתא לקמיה דרבא אמר לו י גרסינן בפרק יוצא דופן (דף מב:) בחולה אין מוהלין אותו עד שיבריא: של ר"ה נימול לשנים עשר קטן יום טוב אחר השבת לי"א שני י"ט לתשעה בין השמשות לעיש לעשרה לשמונה נולד בין השמשות נימול

שם בבשרנו בא"י כורת הברית המל שארינו משחת למען בריתו אשר חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות באות ברית קדש על כן בשכר זה אל מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם אומר בא"י אמ"ה אשר קדש ידיד ולחופה ולמעשים טובים והמברך שהכנסתו לברית כך תכניסהו לתורה אבינו והעומדים שם אומרים כשם אלב"ו להכניסו בבריתו של אברהם במילה אבי הבן אומר בא"י אמ"ה במל אומר בא"י אמ"ה אקב"ו על נראב: מל ולא פרע וכוי: ת"ר דינייהן איכא בינייהן נראה ואינו למולו ואם לאו אין צריך למולו מאי זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למן המסורבל בבשר רואין אותו כל למול במתניתא תאנא אמר רשב"ג מצול אינו צריך למול ואם לאו צריך רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה אמר שמואל קטן המסורבל בבשר את רוב גובהה של עטרה וכן הלכה: א"ר ירמיה בר אבא בשר החופה במילה כאילו לא מל: י א"ר אבין העין (דף קלו:) מל ולא פרע את ביה בעל בשר מתקנו מפני מראית היה כהן אינו אוכל בתרומה ואם

עלתא ונימא ליה כי היכי דאמרינן וכוי מטבלינן ליה צריך למיול בהדיה ברית ועד דמתפה לא מטבלינן ליה בארמיותיה בעי להטיף ממנו דם את הגרים וכוי וגר אף על גב דאמהיל לימהול ובתר דמהיל ליבריך למול ניכסי ערוה וניבריך על המילה והדר כורת הברית ומאן דמהל גר ועבד וארץ לא שמתי ברוך אתה הי כריתי יומם ולילה חוקות שמים שנאמר (ירמיהר ל"ג:כ"ה) אם לא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא בא"י אמ"ה אקב"ו למול את העבדים ברית וכוי המל את העבדים אומר למול את הגרים ולהטיף מהם דם את הגרים אומר בא"י אמ"ה אקב"ו

とこれて למימר לוכרי לצבותיה או לאיתויי או איפגים מקמי מילה שרי ליה איזמל במעלי שבתא לשבתא ואיגניב בהלכות גדולות כתיבי והיכא דאייתי ליה בשבתא מפני הסכנה אשכחן ואיבדור סמניי בתר דאמהיל עבדינן ראשתפיך חמימיה דתינוק ישראל בהלכות גרים בפי החולץ והיכא בהו עבד ומטבלינן ליה כדכתבינן תלתא ואמרי ליה מצות דמחייב דזבין להו מעיקרא מן הנכרי אתו וכן עבד משוחרר וכן עבדא ואמתא מברך בא"י אמ"ה אקב"ו על הטבילה וצריכי למיחזייה כד טביל וכד סליק ושקלי ליה טופריה דידיה ודכרעיה ליה מעיקרא וגייזי ליה ממזייה

ילפת דאסור למימר לנכרי לצבותיה בסמכא נינהו ומגופא דהאי עובדא ועיינינן בהו ואשכחן דלאו מילי בעלמא הוא ושתק ולא מצא תשובה ביה מעשה דירים אלא דיבורא מנאורייתא אלא זיל אייתי לי דלית זיל אחים לי דהוא מעשה דאסור מגשה דהא מר לא א"ל לנכרי ראית ביה מעשה לשבות דלית ביה מבע א"ל ולא שני לך בין שבות אמירה לנכרי שבות ואינה דוחה הואה שבות ואינה דוחה שבת אף לנכרי שבות היא (עירובין סה.) מה מהא דתניא הזאה שבות היא ואמירה אמר לו מאי בעית דתותביה א"ל עובדא והדר מוחבינן תיובתא הדר וויבר עבדינן עובדא בדרבנן עבדינן אמר לן בדאורייתא מותבינן תיובתא דא"ר כהנא כי הוינן בי רב יהודה לאותובי למר ולא שבקן רב יוסף מנו ביתאי אמר ליה אביי בעאי שתיף לימרו לנכרי ליזיל לייתי לי עירבו א"ל נסמוך אשיתוף והא לא לייחו מגו ביתאי א"ל אביי והא לא ראשתפיך חמימיה אמר להו רבה אחריני כההוא (עירובין סו:) ינוקא

לאמר ליה אלא הכי קאמר ליה הא דלית ביה מעשה לאו אשבות דהואה בין שבות דאית ביה מעשה לשבות אלא האי דא"ל ולא שני ליה למר נינהו ולא פירושיי כדקא סברי להו לית בהו טעותא אלא נוסחי מעלייא הוא ולא כדקא סברי הוא ונוסחי א"ל זיל אחים לי אלא טעותא דנוסחי בלסברי דליכא בגמרא דהא מר לא ושרי ואטעו לכולהו נוסחאי דגמרא מתשה נינהו דריבורא בעלמא הוא זיל אחים לי תרוייהו שבות דלית בהו א...ל אניתי לי מגו ביתאי ומה לי א"ל שבות דלית ביה מעשה הוא מה לי בה הכי ואמרי הואיל ואמירה לנכרי בידים דדיבורא בעלמא הוא ואקשו ושבות דאמירה לית ביה מעשה דהואה שבות דאית ביה מעשה אשבות דהואה קאמר ליה דשבות ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה ולא שני ליה למר בין שבות דאית בניאי מימרא דקסברי דהאי דא"ל וכמה מרבוואתא טעו בהאי פירושא דאסור למימר לנכרי זיל אחים לי בניא ער לא א"ל זיל אחים לי מכלל או לאטויי דרך רה"ר מדקאמר ליה

اء باد

משמיה דרב אמר כדכתיב (בראשית בנכרי שהיא פסולה דארו בר פפא ע"ו (דף כו:) איתמר מנין למילה ונכרי אסור למימהל דגרסינן במסי מאועא צוא ולא הסמוך עילויה: רשות הרבים והאי דכתב בעל הלכות לנכרי לצבותיה או לאתויי דרך וכבר נתברר לך דאסור למימר לששת ימי המצשה והיינו מלאכה מגשה כדאמרינן ובין יום השביעי מילתא היא דקרו אינשי למלאכה מתשה ומלאכה בהאי ענינא חדא ולא אמרינן שבות דלית ביה מלאכה ונאי דאמריי שבות דלית ביה מעשה בנוסחאי טעותא ומילי דברירן אינון לנכרי שבות הרי נתברר לך דליכא כגון האי לא אמרינן ביה אמירה מלאכה אבל בדבר שאינו מלאכה אמירה לנכרי שבות בדבר שהוא מלאכה דשמעת מינה דכי אמרינן ליה דטלטול בעלמא הוא דלית ביה אלא אייתי לי מגו ביתאי קאמר זיל אחים לי דאית ביה מלאכה בלית ביה מלאכה דהא מר לא א"ל בין שבות דאית ביה מלאכה לשבות לא שני לך בשבות דאמירה גופה מדמיתו לה לשבות דהואה דאסירא דאמרת אמירה לנכרי שבות וקא

ותאני הגוד והמשמרת כילה וכסא הלכה: מנקיט אביי חומרי מתנייתא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וכן קלח.) אלא אמר אביי מדרבנן של כוזא בסיכתא הכי נמי דמחייב (דף הטאת א"ל אביי אלא מעתה תלה תלה מאי אמר רב יוסף תלה הייב ביום טוב: יוחכ"א וכוי: איבעיא להו לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה עולין המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת והכמים אומרים אין תולין את המשמרת ביום טוב ונותנין להו רייא דמילה אליעזר אומר ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן: סליקו דהלכה כרבי יוחנן דקיימא לן רב רידעה למימהל ומהלא שפיר דמי דידע למימהל ואיכא איתתא יהודיתא הלכך היכא דליכא גברא יהודאה איתתא נמי בכלל ישראל היא ומהלא צוא אפילו ערלים כמהולים דמו יוחנן דאמר המל ימול כיון דישראל כיון דליתא בברית לא מהלא לרי באמר ואתה את בריתי תשמור אשה מאי בינייהו איכא בינייהו אשה לרב ימול יליד ביתך קרי ביה המל ימול יוחנן אמר (בראשית י"ו:י"ג) המול י"ז:טי) ואתה את בריתי תשמור ורי

2444

חביטן רמיאן: אמר רב כהנא חזינא אמר רב יוסף הזינא להו לכילי דבי מאתמול ונטה אותם היום מותר: אבל אסור ואם היו עליו חוטין מגי סמוך לגגה מפח ולפיכך פטור ומפני שאין בגגה טפח ולא בפחות אינו אהל קבע אלא אהל עראי הוא בפחות מגי סמוך לגגה מפח ולפיכך לארץ ונכנס בין שני קצותיה וישן שני כחלים והיא משולשלת ומגעת פיי כגון מלית כפולה שקושרה בין או משיחה מותר לנטותה לכתחלה פמור אבל אסור ואם כרך עליה חוט משום מרקד: תאני רמי בר יחוקאל רבה אמר משום בורר ור' זירא אמר חייב חטאת ומשום מאי מתרין ביה שימר מאי אמר רב כהנא שימר נוענון לתלויה בשבת: איבעיא להו מותר לנטותן בשבת לכתחלה: ואין *בס"י ובגמי והאסלאוהאיסקלא חייב חטאת אבל מטה וכסא וטרסקל אבל אהל קבע לא יעשה ואם עשה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור

מאי היא דתניא כירה שנשמטה אחת רב הונא באורתא נגידן ולצפרא אי אפשר דלא מינתקה פורתא ואידך כילה אפיי בעשרה בני אדם אסור אבל באדם אחד אסור אמר אביי עב אא שנו אלא בשני בני אדם בכיסכיו מותר לנטותו בשבת אמר בתורה שלח ליה הא דתניא הגוד משמיה דרב תרתי בשבתא וחדא ען עול מילי מעלייתא דאמרת לן תחתיה בצל ואין בגגה טפח ולא ליה רמי בר יחזקאל לרב הונא אימא הא דמיהדק והא דלא מיהדק שלח טפח הכי נמי דמיחייב אלא לא קשיא ביה טפח אלא מעתה אפיק בגלימיה קשיא הא דאית ביה טפה הא דלית בשמש והא אמרת סיאנא אסור לא מלית כפולה לא יעשה ואם עשה ראשיהם ומאהיל על פניהם מפני כובת שמשימין אותו בני אדם על דריה דרב אידי האי סיאנא שרי פיי ומוער לפרקה: אמר רב שישא קלח:) כילת חתנים מותר לנטותה ואמר שמואל משום רבי חייא (דף ומוער לפרקו פירוש וילון מסך: משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ולצפרא חביטן רמיאן: אמר רב בריה דרב יהושע דמאורתא נגידן ענו עכילי דבי רב פפא ורב הווא

פרק כ תולין

שתים אסור למלמלה בשבת ורב - כרב: תורה מאי מירכותיה מותר לטלטלה בשבת בשבת גזירה שמא יתקע והלכתא

אמר אפילו אחת אסור לטלטלה

ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממים מוב שני והאמר רבא (דף קלט:) מת ארמאין לא ביו"ט ראשון ולא ביום לא יתעסקין ביה לא יהודאין ולא לפי שאינן בני תורה: מת ביום טוב בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ כלאים ככרם וקיימא לן כל המיקל אין כלאים בכרם וחכמים אומרים יש מרפון דתנן כשותא די טרפון אומר בכרמא עירבוביא ולישלה להו כרבי יחזקאל לפי שאינן בני תורה כשותא לה צד היתר ולישלה להו כדרמי בר חזרנו על כל צדדי כילה ולא מצינו מנשיא אי חכימת שלח להו שלח להו נט נפשיה דלוי אמר ליה שמואל לרב מת ביום טוב מהו עד דאזיל שליהא ללוי כילה מאי כשותא בכרמא מהו (דף קלט.) שלחו ליה בני בשכר תסתתר הוי אומר הפלאה זו תורה: ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו להפליא את העם הזה הפלא ופלא (ישעיהו כ"ם:י"ד) לכן הנגי יוסיף זו איני יודע מה היא כשהוא אומר כח) והפלא הי את מכותך הפלאה שתשתכה מישראל שנאמר (דברים ביא דאמר רב עתידה תורה

ומוט בברוא דדוא ואמר לאצוועי קא בר הליון שמיה דשקיל ברא דתומא בר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא שוי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא מילתא: אמרו ליה רבנן לרב אשי בתם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא ישן מערים ושותה מן החדש ומותר שעורים ואף על פי שיש לו שכר אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר לצורך המועד ושלא לצורך המועד שנא מהא דתנן מטילין שכר במועד בונא והוא דתלה בו רמונים ומאי רמונים ותולה בו שמרים אמר רב אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בו ובמלי אמר רבה בר רב הוגא מערים מלית חשיבי ולא במלי הני לא חשיבי בשבת הייב המאת. ציצית לגבי בטלית שאינה מצויצת כהלכתה מצוב צונא באמר רב הונא היוצא ברבים בשבת ואינו חושש ומאי שנא בכילה וכיסכסיה ויוצא בה לרשות חמא בר גוריא אמר רב מתעטף אדם כני תורה: אמר רב הונא אמר רב השנה מה שאין בן בביצה לפי שאינן ואפילו בשני ימים טובים של ראש מת ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל

יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת ואינו צלול וגם הוא עכור טורד חבית היה בין הגתות שעדיין היין תוסס ואינו חושש אבל עכורין לא ואם ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת י אמר זעירי נותן אדם יין צלול רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין: בכוס ביום טוב בלגין ובמועד בחבית יינמלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת ביצה במסננת של חרדל ועושין בסודרין ובכפיפה מצרית ונותנין בשביל שיצולו ומסננין את היין לכתחלה: י נותנין מים ע"ג שמרים ציא וצורבא מרבנן לא אתי למיעבד קא מיכוינא אמר להו הערמה בדרבנן להך גיסא וסייר פירי ואמר למינם מיכוינא ואזיל ונאים במעברא ועבר

קמ.) תני חשיבי: ונותנין ביצה במסנות: (דף ניצוצות ניצוצות בי רב פפא לא רב אחא מדפתי לרבינא הא איכא מוכרא ממנא למנא בצבאתא א"ל למחזי כמשמרת: דבי רב פפא שפו צבאתא אפומא דכוזניתא משום אמר רב פפא לא ליהדיק איניש בכוכא שרי פירוש פרוונקא מטלית אפומא דכובא כולה אסיר אפלגא כלי טפה: אמר רבה האי פרוונקא רב ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר ובלבד שלא יעשה גומא: ובכפיפה בסודרין: אמר רב שימי בר חייא בשבת ואינו חושש: ומסננין את היין

נותנן בתוך החומץ ואין שורין את אין שורין את החלתית בפושרין אבל אפרסמון דעבדי ליה לבי מסותא: י אלונטית יין ישן ומים צלולין ושמן אלונטית יינמלין יין ודבש ופלפלין אלונטית איזו היא יינמלין ואיזו היא ת"ר עושין יינמלין בשבת ואין עושין ניניא מעליא לתחלי: ועושין יינמלין: אמיתא ניניא אמר אביי ש"מ האי מערב וממשיך אמיתא לתוכה מאי לתוכו פול וגריסין ולא ישחוק אלא שום שריסקו מערב שבת למחר נותן לתוכן אמיתא ולא יטרוף אלא מערב: נותן לתוכן שמן וחומץ וממשיך שחליים ששחקן מערב שבת למחר לתוכו דבש ולא יטרוף אלא מערב למחר ממחו בין ביד בין בכלי ונותן בא דאיתמר חרדל שלשו מערב שבת לית הלכתא ככל הני שמעתא אלא כי זה ואחד זה מותר: אמר מר זוטרא ואחר זה אסור ורבי יוחנן אמר אחד בכלי ואין ממחו ביד אר"א אחד זה ואין ממחו בכלי ושמואל אמר ממחו מערב שבת למחר אמר רב ממחו ביד אלא לגוון: איתמר חרדל שלשו יעקב קרחה לפי שאין עושין אותה

כעונעא בשבתא לרכוכא קא מכוין תוולוה בעא מיניה מהו לכסכוסי מטינן לבי רב חסדא עיילן כי מטא בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי רי חייא בר יוסף אכתפיי דרב נחמן דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ומניח בחמה כדי שלא יסתכן כמעשה שמא יסתכן מותר לשרות בצונן לו שרוי והיה חושש שאם לא ישתה ששי מקודם השבת ובשבת לא היה בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום נאג חבני מאטמול מוטר לשחוחו דאמר בין בחמין בין בצונן אסור. מותר בהמין אסור והלכתא כרי ינאי בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן היא דתניא אין שורין את החלתית בין בצונן מותר אמר ליה מתניי יחידאה אין שורין את החלתית בפושרין הא כאונן אמר ליה אסור והא אנן תנן יוחנן מרבי ינאי מהו לשרות החלתית לתוך האיבוס: י בעא מיניה רבי במוץ אבל נוטל הוא בכברה ונותן יניחנה במקום גבוה בשביל שירד אין כוברין את התבן בכברה ולא הוא לתוך הכברה או לתוך הכלכלה בכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן

राव द्रार

מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה רבי דוסא וחכמים אוסרין ונוטלין ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי אורה ארעא: י גורפין מלפני הפטם לאושפיזיה לאחוורי ליה משום דלאו חסדא בר בי רב לא לשדר מאניה לית ליה והלכתא כותיה אמר רב אבל לר"ש מוקצה מחמת מיאוס רב לטעמיה דסבירא ליה כרבי יהודה מיאוס ומשום הכי אסור לטלטולה דעתיה מיניה והוה ליה מוקצה מחמת אסיר דכיון דסני ריחיה אסוחי אסח בבשרא שרי למלמוליה אבל דכוורי הייא בר אשי אמר רב האי תליא למלמולה ואי לא אסיר אמר רב דירקא אי הזיא למאכל בהמה שרי כלי אורג אמר רב הסדא האי הוצא בוא מותר (ושרי) פירוש כלי קיואי לאו מנא הוא אמר רבא אי כלי קיואי מקניא שרי קניא מיניה אסירא דקניא כתונתא (דף קמ:) משלפא לדידה לי שפיר דמי אמר רב הסדא האי מצו לכסכוסי כתונתא בשבתא ואמר מאי בעי מר מיניה א"ל בעאי מיניה מכול ושפיר דמי כי נפק אתא א"ל מכוין ואסיר אמר ליה לרכוכא קא ושרי או דילמא לאולודי היורא קא

ושל כובסין לא יגע בהן רי יהודה בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין כר או סדין מנענעו בידו מכבש של ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו לא ינענענו בידו אבל מנענעו בגופו דרייקא ואכלא: י הקש שעל המטה ונותנין לפני בהמה שפיה יפה בפרה שפיה רע בחמור דלא דייק ואכיל והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה בפרה (דף קמא:) דאית לה רירי רירא ונותנין לפני בהמה שפיה רע בהמה שפיה יפה בחמרא דלית ליה מלגינו ונאי דקתני נוטלין מלפני שקלינן מקמי חמרא לקמי תורא ואגבי מקמי תורא לקמי המרא לא בהמה שפיה יפה אמר אביי אידי מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני מלפני בהמה וכוי. תאני חדא נוטלין מל קרקע אסור לדברי הכל: ונומלין מחלוקת באבוס של כלי אבל באבוס מינה אתרויהו פליגי: אמר רב הסדא ואחד זה לא יסלקנו לצדרין שמע שמע דתניא וחכמים אומרים אחד זה ארישא פליגי או אסיפא פליגי תא זו בשבת: י איבעיא להו רבנן

בערקע אבל לא בכותל אמר אביי יהודה טיט שעל גבי רגלו מקנחו אמר *ס"א רבאאביי ואיתימא רב כחו בכרמלית לא גזרו ביה רבנן. נחית נמי קא דחי ד' אמות ואסיר ארבע אמות בכרמלית אי הכי כי קא לינגוב נפשיה דילמא אחי לאיחויי רב יהודה האי מאך דסחי במיא למידק חדא חדא בקתא דסכינא ואמר דאי ביו"ט ליכא מאן דאמר דבעינן ומסתברא כמאן דמוקים לה בשבת בשבת, ואיכא דמוקים לה ביום טוב אפילו טובא נמי איכא דמוקים לה תרי אסיר רבא אמר כיון דקא משני חדא חדא בקתא דסכינא שרי תרי אמר רב יהודה הני פלפלי למידק מלטול מן הצד לא שמיה טלטול. בפרק כל הכלים (דף קכג.) ואמר למטה שרי דהא הדר ביה רב נחמן הכי בין מלמטה למעלה בין מלמעלה מן הצד שמיה טלטול ולית הלכתא מלמטה למעלה אסור דקסבר מלטול נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי מעיר את כליו ושומטן: י אמר רב אומר אם היה מותר מערב שבת

ולא מנעל ישן ולא יסוך את רגלו שמן רי הייא אין מגרדין לא מנעל הדש מבחוץ ומותר לגוררו בצפורן: תאני בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו אמר רב כהנא טיט שעל גבי דאשישה דילמא אתי לידי סחיטה: CH CILLY MILLM MILLM MGICIN הפץ ואתי לאיתויי: ואמר רבא אפומא בגענא בילמא מיגודר ליה צומוע אמר רבא לא לישתמש איניש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי GGN LNAL LLN YN Y'EYT N'LLW וכתל הלכות פסק *ס"א כרבאכרב דרבנא משום דקא מפרשינן למיליה, איכא מאן דאמר דהלכה כמר בריה בריה דרבנא במאי מקנה ליה בקורה אחד זה ואחד זה מותר אלא מר זה ואחד זה אסור רב פפא אמר איתמר מר בריה דרבנא אמר אחד דערקע דילמא אתי לאשוויי גומות: אמר רבא מקנחו בכותל אבל לא כבונה האי בנין חקלאה הוא אלא בכותל מאי טעמא לא משום דמיחזי

ובוא בתוך

דף נט

לאימנא קמיה דרבא ושכשכו ליה פפא לרבא והא זימנין סגיאין הוה מוער לכבס את המנעל אמר ליה רב בפרק דם הטאת (דף צד:) דרש רבא אימוס דפוס של מנעל גרסיי בזבחים האימוס שומטין אוחו בשבת פירוש אחת מבעוד יום מותר ומנעל שע"ג מבעוד יום אבל יצאת בו שעה ל"ש אלא שלא יצאת בו שעה אחת דענהל של אשה האני בר קפרא במנעל חדש ובאיזה מנעל אמרו ואם חלצה חליצתה כשרה ולא יצא אשה במנעל מרופט ולא תחלוץ בו נוצא הוא בחלוק גדול ולא תצא ע"ר לא יצא אדם במנעל גדול אבל לצחצחו אבל שיעור לעבדו אסור: אמר רב חסדא לא שנו אלא שיעור נמעהיל ע"ג קרטיבלא ואינו חושש או בתוך הסנדל וסך כל גופו שמן את רגלו שמן ומניחו בתוך המנעל המנעל או בתוך הסנדל אבל סך

עור נותן עליה מים עד לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה של בכר והן נופלות מאיליהן היתה עליו מאגליה, מעות שעל הכר מנער את מגביה ומטה על צדה והיא נופלת נופלת מאליה, היתה בין החביות פי החבית מגביה ומטה על צדה והיא בינר לא: (דף קמב:) י האבן שעל אבן דאי נפלה לא אתי לאיתויי אבל געגועין על אביו (דף קמב.) ודוקא אמרי דבי רבי ינאי בתינוק שיש לו אף מעלין את המדומע באחד ומאה: הטהורה ועם החולין רבי יהודה אומר בתוכה ומטלטלת תרומה טמאה עם את בנו והאבן בידו, והכלכלה והאבן כיבוס אסור: סליקו להו תולין אדם עליה ודרש דברים שאמרתי מותר כך אמרו שיכשוך אוקי רבא אמורא לא הדר לפניך טעות הן בידי ברם מסאניה במיא שיכשוך אין כיבוס

השלחן פירורין פחותין מכזית ושער אנו בטבלא ומנערה מעבירון מעל ולגיפון ובית הלל אומרים מסלק אומרים מעבירין מעל השלחן עצמות וכן הלכה: י (דף קמג.) ב"ש אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד עליו ככר או תינוק ומטלטלו ולית רב אושעיא שכח ארוקי בחצר מניח מצומו ממצמצל והובל הצנו: אמר מון אלא לצורך גופו אבל לצורך רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן לא נעשה בסיס לדבר האסור: אמר אשי ל"ש אלא בשוכח אבל במניח שעל הכר וכוי: אמר רבי הייא בר צריך לו ומחזירה למקומה: מעות והיא נופלת ונוטל הימנה מה שהוא מגביהי למקום אחר ומטה על צדה או שהיו כלי זכוכית מונחין תחתיה יוסי אומר היתה חבית מונחת באוצר קכה:): היתה בין החביות: תניא רבי יוחנן כוותיה בפרק כל הכלים (דף כוועיה דרב דקאי רבי אמי בשם רבי נעשה בסיס לדבר האסור והלכתא לא שנו אלא בשוכח אבל במניח שתכלה: י אמר רב הוגא אמר רב

ממלטלין אותן וחמרי פרסייתא ובהמה אוכלתן עם הגרעינין ולפיכך פייא חמרי ארמייחא קשין הן שהן קשין ואין נאכלין עם התמרים תצמה דפרסייתא אסור לטלטל מפני מפני שהן רכין ונאכלין עם התמרה הלכתא כוותיה דאמר רב אשי לא הואיל וחזיין אגב אמייהו פירוש בעמבי אבמייתא שרי לטלטלינהו בהן כזית מותר לאבדן ביד: גרעיני ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין מעבירין מעל השלחן וכוי: מסייע בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה: את העצמות מפני שהן מאכל כלבים ותנו רבנן (לעיל קכה.) מטלטלין למאכל בהמה לא קא שרי רבי שמעון מידי דלא חזי לא למאכל אדם ולא ולליפין דחזיין למאכל בהמה אבל כגון עצמות דחזיין למאכל כלבים וכי לא שרי רבי שמעון לטלטולי שמאי כרבי יהודה וב"ה כרבי שמעון אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה: י מקנחין בו וחכ"א בין כך ובין כך בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מאכל בהמה ספוג אם יש לו עור אַן אַקונים ושל ערשים מפני שהוא

פרק כא נוטל אדם את בנו

רכין הן ואין הבהמה אוכלת אותן ולפיכך אין מטלטלין אותן ומסחברא דה"מ במקום שמאכילין את התמרים לבהמות כגון בבל ויריחו אבל במקום שאין מאכילין את התמרים לבהמות

אלו ואלו אסור לטלטלן: שמואל מטלטל להו אגב ריפתא שמואל לטעמיה דאמר עושה אדם כל צרכיו בפת רבה מטלטל להו

פרק כא נוטל אדם את בנו

ه باد

פליגי א"ל לכי תשכח אמר רב א"ל ר' ירמיה לר' אבא א"כ במאי רי יהודה לחכמים בזיתים ועובים לרי יהודה בשאר מיני פירות ומודה יהודה אמר שמואל מודים הכמים אין סוחטין: אמר רב פפא א"ר שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול: יתן לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה מגלם על יד על יד ואוכל אבל לא בחול: ת"ר נתפזרו לו פירות בחצרו בשמן שלא יעשה כדרך שהוא עושה שלא יספוג ביין ובלבד שלא יטפח אסורין ור"א מתיר: י תאנא ובלבד שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן למשקין היוצא מהן אסור חלות דבש אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם יצאו מעצמן אסורין ר' יהודה אומר את הפירות להוציא מהן משקין ואם לכם ובלבד שלא יספוג אין סוחמין סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו קמג:) שנשברה מצילין ממנה מזון גי במטה וזורקן: סליקו להו נוטל (דף אבטולס שהיה מחזיר פניו אחורי צמרו עליו על רבי זכריה בן בלישניה רב פפא זריק להו אחורי אגב לקנא דמיא רב ששת זריק להו

אועו כתכע אכן אם יצאו מעצמן סחיטה לכתחלה איתמר דאין סוחטין בית מנשיא בן מנחם ההיא לענין דהא אמר רב נחמן דהלכה כשל דרמונים בהדי זיתים וענבים הוו ואי איכא מאן דסליק אדעתיה אותן לכתחלה בשבת לדברי הכל כגון פגעין ופרישין ועוזרדין סוחטין אסור כרבי יהודה ושאר פירות מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן יצאו מעצמן אם לאוכלים היוצא לסוחטן בשבת לדברי הכל ואם לדברי הכל והתותים והרמונים אסור אסורין בין לאכילה בין למשקין סוחטין אותן בשבת ואם יצאו מעצמן מכל אלו הדברים שזיתים וענבים אין כן מנחם נמצא עכשיו הכלל הראוי א"ר נחמן הלכה כשל בית מנשיא סחיטה הלכך אסור לסוחטן בשבת ואושין מהן יין ונמצאו הרמונים בני בן מנחם סוחטין ברמונים בחול אבל לא ברמונים מפני שבית מנשיא למו:) בפיגין ובפרישין ובעוזרדין יהודה בשאר פירות תניא סוחטין (דף ורמונים פליגי א"ר יוחנן הלכה כרכי נחמן בר יצחק מסתברא בתותים

והן לאוכלין מותרין לכתחלה כרבי
יהודה והכי נמי מסתברא דקתני
סוחטין בפגעין ובפרישין ובעוזרדין
אבל לא ברמונים אלמא אסחיטה
קאי ועוד מדיהיב טעמא כדרב חסדא
דאמר תרדין שסחטן ונתנן בתוך
המקוה פוסלין את המקוה בשינוי
מראה ואמאי והא לאו בני סחיטה
נינהו אלא מאי אית לך למימר
כיון דאחשבינהו הוו להו משקה ה"נ

דאחשבינהו אלא היכא הטחטן: אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה פירוש הקדרה יש הבא לאוכל הלכך הוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי והקערה אין בה אוכל ולפיכך ה"ל משקה ואסור הרא מאן דאמר האי מימרא לענין יו"ט איחמר ולא בשבת דהא קי"ל במתניתא אין סוחטין

למימיהן הוא צריך וא"ר יוחנן זיתים וענבים בין לקדרה בין לקערה לקערה אלא הכל אסור דהא סחיטת הפריש בסחיטתן למימיהן בין קדרה זיתים ועובים וחייב חטאת ולא ואם סחט למימיהן נעשה כמי שסחט ושלקות לגופן אבל למימיהן אסור מתניתא שמע מינה סוחט אדם כבשין כדיוקא דרי יוחנן (דף קמה.) להא לאו הלכה אינון והכי אמר והלכתא שמואל ורב הסדא דרייקינן מינייהו כך היה דעתו אלא שאמר שדברי וכן הדעת נוטה ורב הננאל ז"ל חסדא בלחוד הוא דהויא ביום טוב כשמואל ודיוקא דדייק מיניה רב להו משקין אבל לתוך הקדרה סוחט למתניתין בסוחט לתוך הקערה דהוו רשמואל בשבת היא ומוקים לה בשבת ואיכא מאן דאמר האי מימרא פסוקות שכתבה ביו"ט ולא כתבה אלא ביייוט וכן מצינו בעל הלכות לא מיתוקם האי מימרא דשמואל לאוכלין היוצא מהן אסורין ולפיכך בזיתים וענבים דבין למשקין ובין ואם יצאו מעצמן אסורין ואוקימנא את הפירות להוציא מהן את המשקין

צער כל שכן לחלוב במקום שאין הבהמה ביו"ט לא התירו אלא במקום צורו ביה רבון הנה שאפילו ליינק מן ביה רבנן יו"ט דאיסור לאו הוא לא יד הוא שבת דאיסור סקילה הוא גזרו דאית ביה צערא וסבר מפרק כלאחר בשבת מותר ומפרקינן לא צריכא ביו"ט אסור ואי דאיכא סכנתא אפילו ציכי דמי אי דליכא סכנתא אפילו בהמה טהורה ביו"ט ואקשינן עלה מאול אומר נוהגין היינו שיונקין מן שנשא פקחת (יבמות דף קיד.) אבא שכן לחלוב כדגרסינן בפרק חרש אסור לינק בפיו מן הבהמה וכל ואינן דברים נכונים שאפיי ביו"ט הקערה לקיים דבריהם להיות הלכה אדם עו לתוך הקדרה אבל לא לתוך ושמואל ואמר מדבריהם נלמוד חולב ביו"ט מדרייק רב חסדא דברי רב ניש מי שהעמיד דברי רב ושמואל ענול הקדרה אבל לא לתוך הקערה סוחט אדם אשכול של ענבים ונותן בלכה לא כשמואל ולא כרב דאמר ומתוך אלו הדברים מתברר שאין כסוחט זיתים וענבים וחייב חטאת שהסוחט כבשין ושלקות למימיהן

פרק כב חבית

TTE STTE ITWAIST STWAIST STS לקערה הכל אסור קאמר א"כ קשיא למימיהן אסור ל"ש לקדרה ולא שנא אבל אסור ואי סלקא דעתך למ"ד בענין כבשין ושלקות למימיהן פטור אבל לא לתוך הקערה ואינהו דאמרי סוחט אדם אשכול לתוך הקדרה ערע דהא רב ושמואל אינהו דאמרי חטאת לקערה הוא אבל לא לקדרה ה"ג הא דא"ר יוחנן למימיהן חייב אסור לקערה הוא אבל לא לקדרה עב ושמואל למימיהן פטור אבל אבל אסור הוא דכי היכי דהא דאמרי מימרא דרב ושמואל למימיהן פטור רי יוחנן למימיהן חייב חטאת כענין בכל אסור לאו הכי הוא דהאי דאמר למימיהן בין לקדרה בין לקערה אלא דהאי דאמר ולא הפריש בסחיטתן בהו ואשכחינן פירכא לכולהו חדא דברי רב הננאל זצ"ל ואנן עיינינן ביו"ט וכן קבלנו מרבותינו אלו הן בוא ואין הלכה כמותו לא בשבת ולא אמרה וזה שאמר רב חסדא ביום טוב בקדרה אבל לא לתוך הקערה בשבת אלא ודאי זה שאמר סוחט לתוך אפגרולי ולאפולי שמעתא מדוכתה צער שודאי אסור ואין לנו לאהדורי

כסוחט משקין אלא כמפרר אוכל כיון שהוא סוחט לתוך האוכל אינו אף על פי שהוא צריך למימיהן ענבים לתוך הקדרה שיש בה אוכל גם זו אינה ראיה לפי שהסוחט זיתים וענבים הוא וחייב חטאת כבשים ושלקות למימיהן בסוחט הוא צריך והא"ר יוחנן שהסוחט בין לקדרה בין לקערה למימיהן דקאמר דהאי סחיטת זיתים וענבים ומאל דאמר דפליג בעי ראיה והאי באשכול של ענבים לא אשכחן דפליג וחמואל אלא בכבשין ושלקות אבל אשכחן דרי יוחנן פליג עלייהו דרב איפליגו בקדרה וקערה ועוד דלא חטאת לרי יוחנן שמעית מיניה דלא ובפטור אבל אסור לשמואל ובחייב אשכחן פלוגתייהו אלא במותר לרב לפלגו בהדיא בקערה וקדרה ומדלא אבל בקערה וקדרה לא דאם כן אלא בפטור אבל אסור ובחיוב הטאת ולא פליג רבי יוחנן אדרב ושמואל בקערה קאמר ולא לתוך הקדרה למימיהן דקאמר חייב חטאת לתוך לתוך הקדרה הכי נמי לרי יוחנן אסור לתוך הקערה אמרי ולא מני אית לך למימר האי למימיהן

לחוך אוכל שהוא מוחר ודא"ר

יוחנן בסוחט כבשין ושלקות למימיהן

שהוא כסוחט זיתים וענבים וחייב לא

אמר אלא שהסוחט כבשין ושלקות

לחוך הקערה כסוחט זיתים וענבים

לחוך הקערה אבל לחוך הקדרה אלו

ואלו מוחרין שאוכל הן ולא משקה

ולעולם הלכה כשמואל לענין סוחט

אדם אשכול ענבים לחוך הקדרה

אדם אשכול ענבים לחוך הקדרה

כלל והא דאמר נמי שאפילו ליינק

מן הבהמה בפיו בי"ט אסור וכ"ש

961

לחלוב לאו הכי הוא שהיונק מן הבהמה הוא חמור מן החולב לתוך הקדרה ואע"פ שהוא מפרק כלאחר יד שהיונק בפיו כסוחט משקה הוא והחולב לתוך הקדרה כמפרר אוכל הוא ולפיכך מותר ועוד הא מותיב הוא ולפיכן מותר ועוד הא מותיב הוא ולפיכן מותר ועוד הא מותיב ומותיב לה והוא מפרק לה גם רי ומותיב לה והוא מפרק לה גם רי ומותיב לה והוא מפרק לה גם רי ומותיב אלא לדברי הכל משקה

ומפרקינן לא צריכא דאיכא צערא סכנה אפילו ביום טוב נמי אסור אפולו בשבת ומי שרי ואי דליכא ואמרינן היכי דמי אי דאיכא סכנה היינו שיונקין מבהמה טהורה ביו"ט דף קיד.) אבא שאול אומר נוהגין בפרק חרש שנשא פקחת (יבמות גליא ואי קשיא לך ההוא דגרסינן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש ובמקום פסידא לא גזרו ביה רבנן חושש מ"ט מתקן כלאחר יד הוא ממעכן ברגלו בצנעא בשבת ואינו צביא אומר צנור שעלו בו קשקשין הלכה כרי מרינוס תניא נחום איש צער לא גזרו ביה רבנן אמר רב יוסף מעמא מפרק כלאחר יד הוא ובמקום אומר גונח יונק חלב בשבת מאי (כתובות דף ס.) תניא רבי מרינוס בה ספיקא: גרסינן בפרק אף על פי לרב האיי גאון ז"ל כדפסיקנא ולית אבל לא לתוך הקערה והכי חזינן דחולב אדם עו בי"ט לתוך הקדרה הלכה נמי כרב חסדא דקא יליף מיניה נגמוד שהלכה כרב ושמואל הלכך צבא לאוכל אוכל הוא ומכל אלו אס קד

ולסבר מפרק כלאחר יד הוא שבת

רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל קמה.) גופא כבשין שסחטן אמר איכא הלכך ליתא להאי פירוקא (דף לא גזרו ביה רבנן התם מאי סכנה מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא דאית בהו סכנה גבי צנור דקתני למימר ועוד תינה גבי בני אדם ביה רבון במקום סכנה איבעי ליה באי דקאמר במקום צערא לא גזרו מלאכה גמורה גבי סכנה שריא ועוד מאי איריא מפרק כלאחר יד אפילו מרינוס צערא דאית ביה סכנתא הוא לאו מעליא הוא דאי הכי הא דרי ליה האי דאבא שאול והאי פירוקא דאית ביה סכנה כי היכי דלא תיקשי מוקים לה להא דרי מרינוס בצערא לא גזרו ביה רבנן וחזינן מאן דקא באמר אפילו בשבת במקום צערא פסק רב יוסף הלכתא כרבי מרינוס שאול הוא ולית הלכתא כותיה דהא מידי דההוא מימרא אליבא דאבא ליינק מבהמה בשבת ההיא לא קשיא על גב דאית ליה צערא אסור ליה ביה רבון דשמעת מינה דגונה אף יום טוב דאינו אלא בלאו לא גזרו דאיסור סקילה הוא גזרו ביה רבנן

תאוא דבי מנשה אין עד מפי עד שרי א"ל רב אסי לרב אשי והא בכור מהו רב אסי אסר ורב אשי בלבד איבעיא להו עד מפי עד לענין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה על דריכת זיתים וענבים בלבד ואין מנשה דבר תורה אינו הייב אלא זיתים ועובים בלבד וכן תאוא דבי דבר תורה אינו הייב אלא על דריכת חטאת: א"ר חייא בר אשי אמר רב בינייהו פלוגתא אלא לענין חיוב רי יוחנן כוותיה לענין איסור וליכא כוועיה דשמואל בהא מילתא דקאי ועובים בלבד ומסתברא לן דהלכתא אינו חייב אלא על דריכת זיתים מנשה מסייע להו דאמר דבר תורה במקום שנים ועוד הא דתנא דבי רי יוחנן יחיד ואין דבריו של אחד חטאת אלא בזיתים ועובים והוה ליה ושמואל בחדא שיטתא דליכא חיוב לענין חיוב חטאת דהוה ליה רב הייב הטאת ולית הלכתא כרי יוחנן ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן אבל אסור ורי יוחנן אמר אחד כבעין שלקות לגופן מותר למימיהן פטור מותר ושמואל אמר אחד כבשין ואחד אסור שלקות בין לגופן בין למימיהן

היא כגון תרנגולתיה דרי אבא פירוש מלאכתן: י כל שבא בהמין וכו' מאי האספנין שהדחתן בחמין זו היא גמר בשבת הוץ מן המליח הישן וקוליים מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו מעיבתא כר"א ורבי שמעון: י כל משמיה דרב צמח בר פלטוי ריש ור"א ור"ש מתירין ופסק בעל הלכות שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין אייתי מתניתא בידיה זיתים ועובים וכון: כי אתא רב אושעיא מנהרדעא דמומו גל פיו: חלות דבש שריסקן בידי אדם מתירין אותו להאכל מיד כי מום זה שנפל בבכור זה אינו כלומר אם יבא עד מפי עד ויאמר עד כשר בבכור פירוש בכור בהמה יימר שרי בוכרא והלכתא עד מפי תו מפי עד בבכור קרי עליה מרימר אשתו כגופו דמיא רב יימר אכשר ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ"ט מליו רשב"ג אומר אפילו בנו ובתו כהן צריך שנים מן השוק להעיד דתניא ר"ש בן קפוסאי אומר בכור עני לעדות שהאשה כשרה לה כי הא כשר אלא לעדות אשה בלבד א"ל

נוקבין מגופה של חבית וכוי: אמר להו לפיתחא קא מיכוין ואסיר: אין בילמא לעין יפה קא מיכוין ושרי אמר בשבת לפיתהא קא מכוין ואסיר או ששת מהו למיברו חביתא בבורטיא מעיר ומפקיע וחותך בעו מיני' מרב חותלות של תמרים ושל גרוגרות האורחים בשבת ואינו חושש: תניא ומתיו את ראשה בסייף ומניחה לפני רשב"ג אומר מביא אדם חבית של יין חושש אני לו מחטאת: י תניא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר ממנט אמנ נ, יבוני מגשה בא לא יתן עליה שעוה מפני שהוא ולא יקבנה מצדה ואם היתה נקובה חבית דברי ר' יוסי וחכמים מתירין. לעשותה כלי אין נוקבין מגופה של ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין קמו.) ישובר אדם את החבית לאכול רב יוסף הדיח חייב חטאת: (דף וכוי: איבעיא להו הדיח מאי אמר בא בחמין מע"ש אין שורין אותה לשרותה בחמין בשבת: וכל שלא במים חמין בשבת ואם לאו אסור ואם הובא בחמין מע"ש שורין אותה לאוכלה שורין אותה במים חמין שהיתה מלוחה ביותר וכשמבקשין

דילמא אתי למיחתך לכתחלה כתנאי לכתחלה ומאן דשרי סבר לא גזרינן דאסר סבר גזרה דילמא אתי למיחתך כי פליגי דחתיכא ולא מיתקנא מאן באסיר אהדורי כ"ע לא פליגי דשרי שרי למיחתך לכתחלה כ"ע לא פליגי GILLM MGIGLU LE NOL IMUINZ כרבה דתניא דמסייע ליה: גובתא שנקבה למטה מן השמרים והלכתא נמי זהו לשמר והיכי דמי לחזק כגון לשמר רבה אמר אפיי למעלה מן היין היין: זהו לחזק למטה מן היין זהו דמי לחזק אמר רב חסדא למעלה מן מן השמרים היכי דמי לשמר והיכי לחזק אסור פירוש לשמר להוציא יין צהאני לשמר אבל במקום העשוי אמר שמואל לא שנו אלא במקום נקב ישן לכתחלה אמר רב יהודה הלכה כיש אומרים: ושוין שנוקבין נחמן בר רב חסדא משמיה דרב נחמן לכתחילה בשבת (דף קמו:) דרש רב אין מוסיפין ושוין שנוקבין נקב ישן ואם בא להוסיף מוסיף ויש אומרים אין נוקבין נקב חדש לכתחלה בשבת ולא יקבנה בצדה וכן הלכתא ת"ר בצר דברי הכל אסור והיינו דקתני עב בונא מחלוקת למעלה אבל מן

אין חותכין שפופרת ביו"ט ואין צ"ל בשבת נפלה מחזירין אותה בשבת ואין צ"ל ביו"ט ורי יאשיה מיקל אהייא אילימא ארישא הא קא מתקן מנא אלא אסיפא ת"ק נמי מישרא קא שרי אלא דחתיכא ולא מיתקנא איכא בינייהו ת"ק סבר גזריי רי יאשיה סבר לא גזריי דרש רב שישא בריה דרב אידי משמיה דרבי יוחנן הלכה

כרבי יאשיה: ואם היתה נקובה וכרי:

מישחא רב אסר ושמואל שרי מאן דאסר סבר גזרינן משום שעוה ומאן דשרי סבר לא גזרינן משום שעוה והלכתא כרב אמר טבות רישבא אמר שמואל האי טרפא דאסא אסיר מירוש אסור ליתן עלין של הדס בתוך הנקב של חבית לקלח בו היין בתוך הנקב של חבית לקלח בו היין כדי שלא יהא שותת בדופני החבית מאי טעמא רב ירמיה מדפתי אמר גזירה

דף סב

חייב חטאת ולא אמרן אלא בחדתי אמר רב הווא המוער טליתו בשבת אסור אלמא הכי הלכתא (דף קמו.) מראית העין אפיי בחדרי חדרים רב כל מקום שאסרו חכמים מפני דלא מיתחזי והאמר רב יהודה אמר יב.) דקאמר מאי אינו נראה אילימא דמקשיי מההיא דרב בפ"ק דע"ו (דף דמטגולע דברייתא דקאי רב כוותה ומטגולת בברייתא הויא לה הלכה מילחא אע"ג דהויא לה סתם מתניי העם רי אלעזר ור"ש אוסרין הא כדתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד בחמה אבל לא כנגד העם תנאי הוא חדרים אסור והא אנן תנן שוטחן חכמים מפני מראית העין אפיי בחדרי רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו בחמה אבל לא כנגד העם: י אמר חושש הגיע לחצר החיצונה שוטחן שנשרו כליו במים מהלך בהן ואינו הצונן בחמין בשביל שיחמו: ציפים ברעים בשביל שיצננו ואת הבור בשביל שיהא שמור ואת המים דקטים ומנה: • נותנין תבשיל לתוך יקטום מאי בינייהו איכא בינייהו משום מרוב רב אשי אמר גוירה שמא

רטנין לצאת בכך. א"ר יהודה מעשה אערו אלא כל אדם אלא שדרכן של שעל כתפיהן בשבת ולא רטנין בלבד לצאת בכך הרטנין יוצאין בסודר אלא כל אדם אלא שדרכו של חנוני חייב חטאת ולא חנוני בלבד אמרו היוצא במעות הצרורין לו בסדינו של סוחרי כסות לצאת בכך וחנוני אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן חייבין חטאת ולא סוחרי כסות בלבד מקופלת ומונחת להן על כתפיהן נמי הכי סוחרי כסות היוצאין במלית על כתיפו בשבת חייב חטאת תניא היוצא בטלית מקופלת ומונחת לו מידי: א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן ליה נפוץ ושדי אנן לא קפדינן ולא והוה קא מיחסם למיהבה ניהליה אמר א"ל הב לי כומתאי הוה טלא עלה מידי: אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף נפצו ליה באפיה אנן לא קפדינן ולא לא מחללי רבנן שבתא א"ל רב יהודה חזנהו לרבנן דנפצי גלימייהו א"ל הא עלייהו. עולא איקלע לפומבדיתא וסומקי לית לן בה והוא דקפיד לא אמרן אלא באוכמי אבל בחיורי אבל בעתיקי לית לן בה ובחדתי נמי כל אדעתא כדי להתנאות בו שפיר כללא בידך כל אדעתא לכנופי אסור א"ל אסור אמר רב פפא נקוט האי א...ל הכי מאי א..ל אסור והכי מאי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא כריכות וקורין אותה כישא: ר' כישי בבלייתא שהיו קושרין שתי השדרה ונראה כמרוב ובענין הזה ומחולשלת על כתיפו וחללו כנגד ונמגא מליחו מקופלת מכאן ומכאן בצדו הימין ויניחנה על כתיפו הימין ויחזור ויקפל שאר טלית שמשולשל ליפול ויניחנה על כתיפו השמאלי בסדינו ומקפל שני קצותיה כמין דרך אומרים כי מרוב זה כשמתעטף אדם מרוב א"ר זירא כישי בבלייתא יש א"ל הכי אמר ר' אלעור אסור מאי בעא מיניה מהו לעשות מרוב בשבת מולא איקלע לבי איסי בן הינו מאלן נימא קשורה לו על אצבעו דרב חסדא משמיה דר' יוחנן אע"פ על אצבעו דרש רב נחמן משמיה ואמרו אע"פ שאין נימא קשורה לו על אצבעו ובא מעשה לפני הכמים בשבת אלא שנימא אחת קשורה לו צורקנוס שיצא בסודר שעל כתיפו בהורקנוס בנו של רי אליעזר בן

בפרק כירה (דף מ.) ראו שאין הדבר במי חמתן במי טבריא וגרסינן נמי קט.) תנו רבנן רוחצין במי גדר דגרסינן בפרק שמונה שרצים (דף אין לכתחלה לא ואי קשיא לך הא אף מי מערה חמין: הרוחץ דיעבד דמי טבריא מה מי טבריא חמין בידם: י קתני מי מערה דומיא פניהם ידיהם ורגליהם ומביאין אותה בני אדם מסתפגין באלונטית אחת אלונטיות ולא יביא בידו אבל עשרה או במי טבריא מסתפג אפילו בעשרה נשאל איתמר: הרוחץ במי מערה כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר עקיבא עד כאן שלשל רבי את טליתו רבי עקיבא חטאת אמר לו דקדק רבי של רבי עקיבא ואמר לו בזו לא חייב זרוז אלא יהושע בן קפוסאי היה חתנו כי אתא רבין אמר לא היה יהושע בן מאיר עד כאן שלשל רבי את טליתו רבי מאיר הטאת אמר לו דקדק רבי בן חמיו של ר' מאיר בזו לא חייב כעיפו אמר לפניו רבי יהושע בן זרוז והיו שני צידי מליתו מונחין לו על דימי אמר פעם אחת יצא רבי לשדה מתנאה בסדינו [הוה]: כי אתא רב במי כי הא דרב שישא בריה דרב אידי

א"ר אבין בר רב חסדא אמר רבי שיתכסה בהן ראשו ורובו: סבניתא מביאין בלורי נשים לבי בני ובלבד בר אבא אמר רי יוחנן האוליירין דילמא אתי לידי סחיטה אמר ר' חייא ומכיאה בידו לתוך ביתו ולא גזרינן יוחנן הלכה מסתפג אדם באלונטית אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי אלונטיות ולא יביאם בידו וכוי: (גף קמו:) ומסתפג אפיי בעשרי זיעה ומשום הכי לא שרו לכתחלה: הלכך נפיש הבלא דידה ואתי לידי (דף נ:) מערה מרבעא ומטללא כדאמרינן בפרק שור שנגה את הפרה שרו לכתחלה משום דמערה מיטללא אפגלו לכתחלה ומי מערה מ"ט לא אבל מי טבריא מותר לרחוץ בהן מערה חמין נינהו דקתני להו גבייהו מערה מה מי טבריא חמין אף מי לעבי מי מערה לגלויי עלייהו דמי במי מערה והא דקתני מי טבריא אין לכתחלה לא לא איתמר אלא לא לא קשיא הא דאמרינן דיעבד קתני הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לרחוץ במי טבריא לכתחלה והכא במקומה עומדת ושמע מינה דמותר עומד התירו להם המי טבריא וזיעה

יוסי ואף רי יוסי לא אמר אלא *גיי רב הונא *גי׳ ד"ת[אין] הלכה כרבי ר, יוסי אומר אף בחול אסור אמר אין שואלין דבר מן השד בשבת שאינו נימל בשבת אסור תנו רבנן בד"א בכלי הניטל בשבת אבל כלי כלי על גבי העץ בשבת. אמר רשב"ג נחשים ועקרבים בשבת ומעבירין בבני מעים בשבת ולוחשין לחישת חלק (דף קא.) ת"ר סכין וממשמשין כרבי יוחנן גרסינן בסנהדרין בפרק אמר סך וממשמש בבת אחת והלכתא חנינא סך ואח"כ ממשמש ור' יוחנן בחול: והיכי עביד א"ר חמא בר ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה סכין וממשמשין בבני מעים בשבת כגוכו ואם נעופא נעופא: י ע"ר לא יטרפה בצונן אבל מטבל הוא השבר: מי שנפרקה ידו או רגלו מעצבים את הקטן ואין מחזירין את ואין עושין אפיקטויזין בשבת ואין ולא מתגרדין אין יורדין לפילומא סכול נממחמחול אדל לא מעהמלין שרביבו להו למטה מן הכתפיים: י מחווא כי מעבריתו מאני דבני חילא מן הכתפיים אמר להו רבא לבני יוחנן צריך לקשר בי ראשיה למטה

ד"ת מפניבשעת הסכנה: (מכילחין דף קמז:) אבל לא מתעמלין אמר רבי הייא אמר ר' יוחנן אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסית מפני שמתעמלת ומרפאת: ולא מתגרדין. ת"ר אין גורדין במגרדות בשבת ר"ש

707

אומר אם היו *גיי ד"ח רגליוידיו מלוכלכות בטיט ובצואה גורד כדרכו ואינו הושש והלכתא כוותיה: אין יורדין לפילומא: מאי טעמא משום נקא פירוש בקעה ויש שם מים

דף סג

שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני וכן להו הבית אדם מחבירו כדי יין וכדי אנו בשבר בשבת וכן הלכה: סליקו שמואל הלכה (דף קמה.) מחזירין וכון: אמר רב הנא בגדתאה אמר כבונה: ואין מחזירין את השבר הקטן התם בחומרי שדרה דמיחזי שפיר דמי והאנן חנן אין מעצבין את בר בר הנה לפופי ינוקא בשבתא אין מעצבין את הקטן. אמר רבה משמיי דרב צמח בר פלטוי גאון ז"ל: מעופא מוער וכן אמר בעל הלכות ליה צער וכשמקיא אוכלין שבבטנו עיכא דליכא צער אבל היכא דאית בפסד אוכלין ומסתברא דהני מילי נחמיה אומר אף בחול אסור מפני אלא בסם אבל ביד מותר תניא רי בר בר הנה א"ר יוחנן לא שנו אותון אפיקטויזין בשבת: אמר רבה משלשלין את בני המעים: באותה בקעה מצטנן ואותן המים אותו משם ויש מי שאומר הרוחץ עד שמחקבצין בני אדם ומעלין המיט וידבק שם ואינו יכול לעלות אדם שם חוששין שמא יטבע באוחו ותחתיו טיט כמו דבק ואם ירד

בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד אבל לא מן הכתב ומפיס אדם עם אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו דהוא בתרא וקי"ל בבתראי: י מונה ראמר ניתנה ליתבע ואמר משום כך וכך ואיכא מאן דפסק כרבא וכשהלוהו אומר לו הרי יש לי אצלך עוכתו בפירוש אלא אמר לו הלויני נמי קא מערים אערומי שלא היה בשקיל משכנתא ורבה בר רב הונא ועוד דהא רב אויא סבר לה כוותיה דרב יוסף רביה הוה לגביה דרבא מאן דפסק כרב יוסף ואמר משום מילתא אפליגו בה רבוואתא איכא ליחבע ורבא אמר ניתנה ליחבע הא הלואת יו"ט רב יוסף אמר לא ניתנה מרובה הוא) אתי למיכתב איתמר זמן מרובה הוא) אבל הלויני (דזמן א"ל השאילני לא אתי למיכתב (דלאו לאבני מ"ש הלויני ומ"ש השאילני עמו השבון לאחר יו"ם: יא"ל רב נתן מניה טליתו אצלו ואוכל פסחו ועושה פסחים בירושלים שחל להיות בשבת אמו שחבון לאחר השבת וכן ערבי אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה שואלת אשה מחברתה ככרות ואם

לא על המנות: י (דף קמט.) מ"ט חלשים על הקדשים ביום טוב אבל - הדיוטות מאי בינייהו איכא בינייהו מנה קטנה משום קוביא: מטילין אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד

דכתיבי אכתלי ומדלאי רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק

פרק כג שואל

עשוי להסיר בה נימין המדולדלין של מתכת אסור בשבת מפני שאדם אבוני באמר מפני מה אמרו מראה עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר בכותל ואסיקנא במראה של מתכת בשבת ורבי מתיר במראה הקבועה מטטאי: חניא אין רואין במראה כתב מיכתב אסור בין מדלאי בין מיחק דגודא בשטרא לא מיחלף אבל שע"ג טבלא ופנקס אוקימנא בדחייק מכעד שעל גבי הכותל אבל לא מכתב וכמה בפנים וכמה עתיד ליתן לפניהם את אורחיו ואת פרפרותיו כמה בחוץ הלכתא כוותיה והא דתניא מונה אדם נאפגלו גבוה שתי מרדעות וקי"ל לאור הגר ואפילו גבוה שתי קומות דרבה דאמר (דף יב:) ולא יקרא בלכתא כרב ביבי משום דפליג עליה למאן דאמר שמא יקרא חיישינן ולית למאן דאמר שמא ימחוק לא חיישינן

בלל אף ביום טוב (דף קמט:) וכדברי בית ומחום מנול ומחום לווין ופורעין זה עוברין משום מדה משום משקר שמואל בני חבורה המקפידין זה על אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר אין עם אחר לא מ"ט כדרב יהודה בניו וכוי. עם בניו ועם בני ביתו עפון אל מדעתכם: מפיס אדם עם צאלילים ומאי תלמודא אמר רב אל שנאמר (ויקרא י"ט:די) אל תפנו אל בחול אסור להסתכל בה משום לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף עטע בצורה ותחת הדיוקנאות אסור בכועל: תנו רבון כתב המהלך אסור כתנא קמא ואפילו קבועה שאינה קבועה שריא ושל מתכת של מתכת בין קבועה בכותל בין דחריפא כאיומל שיימ דמראה שאינה

בשבת: ואמר רבי אלעזר פוסקין חשבונות של מצוה מותר לחשבן חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו אסורין הפצי שמים מותרין: רב קרא ממצוא הפצך ודבר דבר הפציך דאסור אבל דבור דמצוה מותר דאמר מוערת והני מילי דבר הרשות הוא REAL STEP TELL KOLF ARWER לרחה דאמר קרא (ישעיה נט) ממצוא אמר רבי יוחנן הזכה כר' יהושע בן אמי לערב אמר רבה בר בר חנה אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד לערב רי יהושע בן קרחה אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי להחשיך עליו: י תניא לא יאמר כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני קירות בידו כלל אמר אבא שאול אבל מחשיך הוא לשמור ומביא לשכור לו פועלים ולהביא פירות אין מחשיכין על התחום בשבת אדם לחבירו שכור לי פועלים בשבת ישכור אדם פועלים בשבת ולא יאמר של חול ביו"ם: (דף קנ.) י לא בריה דבת יעקב אבל לא על המנות מאג אבל לא על המנות א"ר יעקב משום רבית: מטילין חלשים וכוי.

כיצד אומר אדם לחבירו כך וכך ואין מחשבים חשבונות הצריכים מחשבין חשבונות שאינן צריכים ושל מה בכך מותר בשבת ורמינהו וחשבונות של מה לך (דף קנ:) שעתידין להיות אסור לחשבן בשבת נמי הכי השבונות שעברו והשבונות מה בכך מותר לחשבן בשבת תניא ממואל השבונות של מה לך ושל וללמדו אומנות: אמר רב יהודה אמר ליארס ועל התינוק ללמדו ספר דבי מנשה משדכין על התינוקות עמד ובמושב לצים לא ישב) האנא (תהילים אי:אי) ובדרך הטאים לא כדאמרינן במסכת ע"ו משום דכתיב רבים דאי לאו פיקוח אסור למיזל בחול איצטריך למשרי משום פיקוח דהכא לא גרסינן בשבת דאפילו מסלי רבים בשבת ואני שמואל אומר לטרטיאות ולקרקסיאות לפקח על שמואל בר נחמני א"ר יונתן הולכין לפקח על עסקי רבים בשבת וא"ר הולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות בשבת ואמר רבי יעקב א"ר יוחנן אמר ר' יוחנן מפקחין פקוח נפש צרקה לעניים בשבת ואמר רי יעקב

דף סד

וצאמר רב יהודה אמר שמואל שיבדיל וכי תימא דאבדיל בתפלה ינאי אסור לאדם שיעשה הפציו קודם אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי בלא אבדיל והאמר ר' אליעור בן בוא לשמור וכוי: ומקשינן ואע"ג הולך אפילו בשבת: אבל מחשיך אני הולך למחר שאם יש שם בורגנין מוער לומר *בגמ' לחברולכרך פלוני ביתו: אמר רב יהודה אמר שמואל צלף וממנו היתה פרנסתו ופרנסת בני ולא גדרה ונעשה לו נס ועלה בו לגודרה בשבת ונזכר שהוא שבת גו פרצה בתוך ביתו ונמלך עליה ת"ר מעשה בחסיד אחד שנפרצה הוו להו השבונות שאינן צריכין ושרי נאסור ואי ליכא אגירי דאגירי גביה להו והוה להו חשבונות שצריכים דהא קא בעי למידע כמה בעי למיתב חשבונות שעברו נמי אסור לחשבן אי איכא אגירי דאגירי גביה אפילו גביה והא דליכא אגירי דאגירי גביה לא קשיא האיכא אגירי דאגירי ולטעמיך תקשי לך היא גופה אלא בוצאתי כך וכך אני עתיד להוציא על דירה זו אבל לא יאמר כך וכך פועלים השכרתי וכך וכך הוצאתי

ואם לא תמצא במנה הבא במאתים רי עמאא דמלום פלוני לך למלום פלוני נאנמבגל בנ בל במלום פבונג נאם בא עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין מל עסקי כלה להביא לה הדס ועל והיא באה מחשיכין על התחום לפקח היתה עומדת הוץ לתחום קורא לה מחשיכין על התחום להביא בהמה אחשיך שמור נמי עביד: ת"ר אין רשאי אני להחשיך עליו מדאחשוכי דקתני כל שאני זכאי באמירתו ואני אשמור לך פירות שבתחומי לחבירו שמור לי פירות שבתחומך אמר שמואל מותר לו לאדם לומר שאול וכוי (דף קנא.) אמר רב יהודה לחול וסלתינן סלתיי: כלל אמר אבא רב כהנא אמרינן המבדיל בין קדש בלבד: אמר רב אשי כי הוינן בי ייי אמייה המבדיל בין קדש לחול אור להשך כולהו אלא ברוך אתה ארכינן כלומר אינו צריך לומר בין אמרי המבדיל בין קדש לחול ועבדינן רב אדא לרב אשי כי הוינן במערבא אמי קמיה דרבא בין הגתות שנו א"ל בשדה מי איכא תרגמה רב נתן בר הכוס וכי תימא דאבדיל על הכוס כוס במבדיל בתפלה צריך שיבדיל על

יוסי אומר ובלבד שלא יזכור לו סכום מקח: השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ולשמור לו את התינוק אין נותנין לו שכרו של שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו אם היה שכיר אחריות שבת עליו אם היה שכיר ענה שכיר שבוע שכיר שבת נותנין לו שכרו של שבת לפיכך אחריות שבת עליו ולא יאמר תן לי שכרי של שבת אלא אומר לו תן לי שכרי של עשרה ימים: י מחשיכין על התחום לפקח על עסקי הכלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין נכרי שהביא חלילים בשבת לא יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממקום קרוב עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית: ' מאי מקום קרוב רב אמר מקום קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו כלומר אע"ג דחזינן להו

דף סה

שתחשך ויכנס למרחץ מיד: י עושין לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שדהר לידע מה היא צריכה כיוצא בו דף לה:) ת"ר לא יטייל אדם בתוך אחת מותר לרחוץ בה מיד (עירובין שמחממין לו עשרה קומקומוסין בבת כגון אדם חשוב שיש לו י' עבדים מאי רשות אייר יצחק בריי דרב יהודה בה רשות רוחץ בה מיד (דף קנא.) יהודה אומר באמבטי קטנה אם יש מחצה ימתין בכדי שיחמו חמין ר' ימתין בכדי שיחמו חמין מחצה על לרחוץ בה מיד ואם רוב ישראל במרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר ונכרים דרין בתוכה והיתה בה מרחץ (מכתירון פרק בי) עיר שישראל מתניתין כוותיה דתנן במכשירין ממלום לרוב והלכה כשמואל דדייקא בהן ישראל אלא ימתין כדי שיבאו דאו ממלום לבוד ב"ק לא יספוד בתם וקא עיילי השתא ומאי אא"כ דליליא אולי עד דמטו לחומה וביתו עון אַען וויאי דאַען בצפראַ בצפרא אלא אמרינן הכי מאתרא בתיילי מאחר קריבא לא הוו עיילי בהנולו באפרא לא אמרני אי לאו

יציאח נפש והמעמץ עם יציאח נפש מתמאנן אנו במנו בשבת ולא בחול עם ואומרת לו טול מה שנתת בי: י אין *בגמ׳ הגי׳ ונופלתוהופכת לו על פניו לאחר ג' ימים כריסו של אדם נבקעת ר, לוי אמר משום רי יהושע דסיכני דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים אמר רב הונא אלו בני אדם שמניחין ווריתי פרש על פניכם פרש הגיכם בבור זה פרש שנאמר (מלאכי בי:גי) על המבוע זה כרס ונרוץ הגלגל אל גולת הזהב זה האמה ותשבר כד חבל הכסף זה חוט השדרה ותרוץ (להלת י"ב:וי) עד אשר לא ירתק בהן הרוח ואף שלמה אמר בחכמתו ופוללון את נקביו כדי שלא תכנס ומניחין לו על כריסו כדי שלא תפוח ע"ר מביאין כלי מיקר וכלי מתכות לא שתעלה אלא שלא תוסיף: י אועי בספסל או בארוכות המטה תוסיף וכן קורה שנשברה סומכין אַע נילחי לא שתעלה אלא שלא (בל לנא:) בשביל שיצטנן וקושרין הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול ובלבד שלא יזיז בו אבר ושומטין את כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו

*בגמ׳ הגי׳ כדרמי בר אבאכדר׳ אמי לא נפיל והא קא חזינא דנפיל ההוא אמר רב פפא נקטינן אריא אבי תרי בבריות כיון שמת ניטל מוראו ממנו: כל זמן שאדם חי מוראו מווטל על יהיה על כל חית הארץ הכי קאמר (בראשית מי:בי) ומוראכם וחתכם מלך הבשן מת צריך לשמרו שנאמר חי א"צ לשמרו מן העכברים עוג ביש בן אלעזר אומר תינוק בן יומו אדם נעשה חפשי מן המצוח: חניא (תהלים פח) במתים חפשי כיון שמת אין מהללין עליו את השבת שנאמר שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת חלל עליו שבת אחת כדי שישמור מחללין עליו את השבת אמרה תורה בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי ובן מחעמצות מאיליהן: חניא ר"ש בין ריסי עיניו ואוחז בשני גודליו נופט לו יין בחוטמו ונותן לו שמן אומר הרוצה שיחעמצו עיניו של מת מיד כבתה: תניא ר"ש בן אלעור עניה *בגמ׳ הגי׳ אצבעוידיו עליה דמים משל לנר שכבתה והולכת אדם במעמץ עם יציאת נפש הרי זה שופך אדם עיניו של מה עם יציאה נפש וכל הרי זה שופך דמים: י ת"ר לא יעמץ הוא שחוזר בעולם: אמר רב יוסף בדבר הזה ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל שנאמר (דברים מ"ו:י") כי בגלל כנו ואם לא בא בנו בא בן בנו מדת עניות שאם לא בא הוא בא אדם רחמים על מדה זו כלומר על רי אלעזר הקפר אומר לעולם יבקש לא יחדל אביון מקרב הארץ: תניא בלבד שנאמר (דברים מ"ו:י"א) כי לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות דאמר שמואל אין בין העולם הזה זכות ולא חובה ופליגא אדשמואל הפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם לא יבאו ימי הרעה אלו ימי הזקנה את בוראך בימי בחורותיך עד אשר אמר בהכמתו (קהלת י"ב:אי) וזכור כלומר ויש בידך לעשות ואף שלמה שאתה מוצא ומצוי בידך ועודך בידך תשה (צדקה) *בס"י ובגמי ליתאעד עניא רי שמעון בן אלעזר אומר וכל הישן בלילה יחידי אוחותו לילית אסור לאדם לישן בבית בלילה יחידי ילין נמשל כבהמות נדמו א"ר יוחנן (תהילים מ"ט:י"ג) אדם ביקר בל באדם אא"כ נדמה לה כבהמה שנאי בר אבא דאמר אין חיה רעה שולטת

מאן מחאים הספרו אמר מיסתיא כגון מר דסנו ליה כולהו פומבדיתאי ליה ולא האים א"ל אביי לרבה הא דמחממו ליה וחאים הא דמחממו הספראי דהתם קאימנא לא קשיא עב געב שמואל בר שילת אחים לי בוא בן עוה"ב ואם לאו איני והא"ל דרב מהספדו של אדם ניכר אם יהודה בר שמואל בר שילת משמיה עליו מן השמים (דף קנג.) אמר רב שאין מרחם על הבריות אין מרחמים הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל לך רחמים ורחמך כל המרחם על רשב"ג אומר (דברים י"ג:י"ה) ונתן גלגל הוא שחוזר בעולם: בדבר הזה ותאנא דבי ר' ישמעאל להו אמר לה קרא כתיב כי בגלל לבניך אמרה ליה מילט קא לייטת אקדימו ליה ריפתא כי היכי דליקדמו ליה רב אחא לדביתהו כי אתא עניא אצוורי אפיתחא לא מיהדר: אמר קא חזינן דמיעני אי איתא דמיעני נלמינן צורבא מרבנן לא מיעני והא

את החבלים והשקים נופלין: הגיטלין בשבת ושאינן גיטלין מתיר הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים לנכרי אין עמו נכרי מניחו על החמור שהחשיך לו בדרך נותן את כיסו בגדיך לבנים: סליקו להו שואל בחכמתו (קהלת מי:חי) בכל עת יהיו כל ימיו בעל תשובה ואף שלמה אמר ישוב למחר שמא ימות למחר ונמצא כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר מנו ימות ויעשה תשובה אמר להם תלמידיו את ר' אליעזר וכי אדם יודע שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו הימנו תנן התם רבי אליעזר אומר בבא א"ל כל שדעת רבותיו נוחה ורב מרבי הנינא איזהו בן העולם באמרי בעי מיניה רבי אלעזר מרב כל שרוח רבותיו נוחה הימנו איכא דבר מאחריך לאמר רבי חנינא אומר (ישעיהו לי:כ"א) ואזניך תשמענה ר"א מרב איזהו בן העולם הבא א"ל את ורבא בר רב חנין בעא מיניה

דף פר

מאי עוד אחרת מוליכו פחות פחות מוד אחרת התירו ולא רצו לגלותה למן ולא חמור מאי אמר רי יצחק לא נכרי ולא חרש ולא שוטה ולא ורעבר כי האי לישנא עבר אין עמו בהדיא דעבד כי האי לישנא עבד יהיב ליה וכיון דלא איפסיקא הלכתא לחרש יהיב ליה ואיכא דאמרי לקטן ולטן מאי (דף קנג:) איכא דאמרי לקטן לא יהיב ליה איבעיא להו חרש ליה שוטה וקטן לשוטה יהיב ליה לשוטה יהיב ליה לחרש לא יהיב אדם והאי לאו אדם חרש ושוטה שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני שוטה וקטן לחמור יהיב ליה לחרש אער מצווה על שביתתו חמור וחרש אחה מצווה על שביתתו נכרי אי יש עמו נכרי יהיב ליה מ"ט המור על החמור: טעמא דאין עמו נכרי הא על החמור: אם אין עמו נכרי מניחו מציאה לא: אם אין עמו נכרי מניחו ברבים אמר רבא דוקא כיסו אבל ליה אתי לאיתויי די אמות ברשות מתמוד עצמו על ממונו ואי לא שרית לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם י מיים שרו ליה רבנן למיתן כיסו

מתותייהו ולא קא מבטל כלי מהיכנו דאי בעי שמיט להו לכרים וכסתות דופלין מאליהן ודוקא בשליפי זוטרי תחתיה ומתיר את החבלים והשקין דלא חזיין מביא כרים וכסתות ומניח לעני דאומני דאסור לטלטלן משום היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית כגון לחצר החיצונה וכוי: אמר רב הונא ליה כלאחר יד: (דף קנד:) הגיע ולא מהניל מרה"ר לרה"י דוריק ממי לביתיה אי אפשר דלא קאי למיעבד עקירה והנחה סוף סוף כי ללי לא מ"ט כיון דליכא היכרא אתי מעניע לביתו ודוקא רץ אבל קלי כתיפו רץ תחתיה ולא נחית לה עד אהבה היתה חבילתו מונחת לו על נומגו מעליה: אמר רב אדא בר מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת למיעבד עקירה והנחי אלא כשהיא מים או להטיל גללים והא קא אתי אי אפער דלא קיימא פורתא להעתין מניחו עליה כשהיא מהלכת סוף סוף כל מלאכה אמר רב אדא בר אהבה ונשמוא אמר (שמות כ) לא תעשה מניחו על החמור והלא מחמר הוא מג, אמונו אמר מר אין עמו נכרי

מהא שמעינן דלית הלכתא כרי יצחק דאמר בפרק כירה (דף מג.) אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת דהא הכא אוקימנא בקרני דאומני דלא חזיין וקאמר דמביא כר או

כסת ומניח תחתיהן תניא רבי שמעון בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מכניס ראשו תחתיו ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו אביי מורסן אבל לא גובלין ואין נותנין את התרנגולים ונותנין מים על גבי את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין דורסין אבל מלעיטין ואין ממרים קנה:) אין אובסין את הגמל ולא מיטרה באוכלא לא טרחינן: י (דף רבארבה קסבר שוויי אוכלא משוינן ע...ם בבד יהודה אמר *בגמי איתא את הזירין לא לפספס ולא להתיר וכיפין פספוסי גמי מפספסיגן אבל לא עמיר לפני בהמה אבל פספוסי לא כיפין דארזי וה"ק מתירין פקיעי זירין קסבר פקיעין תרי זירין תלתא רב יהודה הן הן פקיעין הן הן יהודה מתיר בחרובין לדקה: י אמר לפני בהמה בין דקה בין גסה רבי מרסקין את השחת ולא את החרובין את הכיפין אבל לא את הזירין אין עמיר בשבת לפני בהמה ומפספסין גננו מוטרון: זוון מוטרון: קנה.) דהלכתא צדרין אסורין צדי לא גזרו בהו רבנן ואסיקנא (דף חיים אמר ליה צדרין נינהו וצדרין א"ל והא קא משתמש מר בבעלי קא משפשף ליה לבריה ע"ג חמרא אתכענע *בגמ׳ לרבהלרבא דהוה

גובלין מאן יש אומרים אמר רב ת"ר אין גובלין את הקלי ויש אומרים מוונוטיו עליך וזה אין מוונוחיו עליך לפני החזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונות לפני הכלב ואין נותנין מזונות אין מזונותן עליך כיוצא בו נותנין מזונוטן גליך יוני שובך ויוני צלייה שאין מהלקטין מ"ט אווזין ותרנגולין מודל וליוני עלייה ואין צריך לומר גולם מאיליו ואין מלקיטין ליוני שמלקיטין פירוש שנותן לפניו והוא שאינו יכול להחזיר ואין צריך לומר מאמו אבל אינו נותן בפיו עד מקום קירוש דספי ליה בידים ובולע בפני אגמו ענו רבנו מהלקטין לתרנגולין לה מים בפני עצמן וכרשינין בפני מאכילה מעומד ומשקה מעומד ונותן כרשינין ומים בבת אחת הלעטה מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה המראה ואי זו היא הלעטה המראה העגלים אבל מלעיטין אי זו היא לה אבוס בתוך מעיה אין ממרין את אובסין אמר רב יהודה אין עושין ולפני יוני הדרסיאות: י מאי אין אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין מים לפני דבורים ולפני יוני שובך

דף סז

נמנו עבי הנינא מהו לגבל ואמר לי אפולסיה דועירי אמריי קמיה דרבי מערב שפיר מנערו בכלי אחר: כתיב בידו ולא מסבב התרווד ואי לא בתרווד שתי וערב אבל אינו ממרס יהודה מנערו לכלי אחר כלומר מוליך ותרב והא לא מערב שפיר א"ר יימר בר שלמיא משמיה דאביי שתי וצ"מ דמשני היכי משני אמר רב ואי לא לקיט בלישניה מהלקטין יתיה ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין אבוב דאמך משמיה דרב ומנו רבי אתא אבוה אשכחיה וא"ל הכי אמר לתורי פירוש מגבל המורסן בטש ביה לגבלא דבי נשא דקא גביל וספי להו בריה דרב הונא בר חייא אשכחיי השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי נותן את השתית ובשבת נותן את יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ לא אמרן אלא דמשני היכי משני א"ר ודוקא ברכה אבל בעבה לא ורכה נמי השתית בשבת ושותין זיתום המצרי דהלכתא כוותיה: ושוין שבוחשין את אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה ש"מ על יד פירוש מעט מעט ומדקמתרציי ביא והני מילי דמשני והיכי משני יד חסדא (דף קנו.) ר' יוסי בר' יהודה

דפליג רב אהא ורבינא הלכה כדברי ויתד המחרישה וקיי"ל דכל היכא ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול רבי שמעון מודה דתנן כל הכלים אבל מוקצה מחמת הסרון כיס אפיי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת כר"ש בר ממוקצה מחמת איסור מאי במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחד אמר הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת ורבינא חד אמר בכל השבת כולה (דף קנז.) איפלגו בה רב אחא כר"ש והלכתא בר"ש דקא אמריי כר"ש ואף רבי יוחנן סבר הלכה הלכה כר"ש ואף זעירי סבר הלכה בבב אפר ושמואל שרי ושמואל אמר רב סבר הלכה כר"י מדכרכי דוווי י אמר עולא הלכה כרבי יהודה ואף מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן: רבי יהודה אומר אם לא נתנבלה הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים י (דף קנו:) מחתכין את הדלועין לפני כור ואפילו כוריים והלכתא כעולא: אער אפיי קביים עולא אמר אפילו ש"ד תלתא קמי תרי אסור רב יוסף רב מנשיא חד קמי חד תרי קמי תרי אסור מהו לפרק ואמר לי מותר אמר

במיקל: י מפירין נדרים בשבת המקוה מעשה בימי אביו של ר' צדוק

ונשאלין *בגמ׳ ובס״י לנדריםאח ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו

את המאור ומודרין את המטלית ואת הנדרים שהן לצורך השבת ופוקקין את המאור

דף סח

הפרם והי יסלה לה במה הכתוב דתניא (במדבר ל) (נזיר כג.) אישה לא ידעה שהפר לה הפרתו הפרה דפוי בעלה והפר לה בעלה והיא בין שלא לצורך והיכא דנדרה שלא דמפירין נדרים בשבת בין לצורך אין הלכה כאותו זוג ושמעינן מינה שמעון בן פוי אמר רבי יהושע בן לוי מפירין נדריה (נדרים עו:) אמר רבי בפרק נערה מאורסה אביה ובעלה לדרבי יוסי ורבי אלעזר דגרסינן הפרת נדרים כל היום בלבד וליתא שמעון אומרים מעת לעת והלכתא רי יוסי ברי יהודה ורי אלעזר ברי היא דתניא הפרת נדרים כל היום נדרים כל היום ותו לא ואסיק תנאי לצורך בין שלא לצורך אלמא הפרת הוא דקתני אבל הפרת נדרים בין דלמא כי קתני לצורך אשאלה בלבד לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת אר השבת הוא אבל שלא לצורך השבת דקתני מפירין נדרים בשבת לצורך ולושרון בשבת: יומיבעי לן הא ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו במפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע את המקוה (מכילתין דף קנו:) עולא אפילו אפשר לו מבעוד יום: ומודדין וביחידי ובלילה ובקרובים ובשבת נחמן הלכתא נשאלין לנדרים מעומד כבי דינא אמר רבא אמר רב בקרובים ואפילו בלילה לא מיחזי בסדירא לן אפילו מעומד ואפילו לא דמיחזי כבי דינא אמר אביי כיון בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה סבר רב יוסף למימר נשאלין לנדרים בפרק נערה המאורסה (נדרים עז.) נדריה אע"ג דהוה ליה פנאי גרסינן וומרא בריה דרבי זירא ושרו ליה לו פנאי תייש דאזדקיקו רבנן לרב להו בשלא היה לו פנאי או בשהיה ונשאלין לנדרים לצורך: איבעיא להאי גירסא בסוף גמרא דקדושין: בשר חזיר על אחת כמה וכמה ואיתא שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו אמרה תורה צריך כפרה וסליחה מי בשר חזיר ועלה בידו בשר מלה זה היה בוכה ומה מי שנתכוין לאכול למתים וכשמגיע ר' עקיבא אצל פסוק לה והיא היתה שותה ביין ומטמאה בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר מובר באשה שנורה בנזיר ושמע

מדידה דמצוה מדידה דלאו מצוה מי ומשח ליה א"ל אימר דאמור רבנן מסכת שבת בר בר הנה דיתיב באגנא דמיא סליקו להו מי שהחשיך וסליקא לה

איקלע לבי ריש גלותא חזייה לרבה אמור אמר ליה מתעסק בעלמא אנא:

חידושי רמב"ן על שבת

פול א יציאות השבת

76 2

לה ממשכן והא ודאי הוצאה היתה במשכן ולא למדוה משם כמו שלמדנו לל"ח מלאכות ומלאכה אחת היא לא נמנין בכלל אבות מלאכות כשתים והביאו ראי' לדבר מדלא גמרינן בלבד והלכות עקרות הן ואין למדות זו מזו לפיכך פירש הכתוב לשתיהן ומיהו הואיל הלוקות ברשויות אלא אסורן מחמת עצמן והואיל וחידוש הוא ואין לך בה אלא חדושה לישא משא גדול ואם הוציא לרה"ר כגרוגרות חייב משא"כ בשאר אבות מלאכות שאינן יוציא בלחוד הוא. וא"ת קראי גופייהו ל"ל צריכי סד"א הוצאה חידוש הוא שברה"י מותר ועיקר קרא לתחומין הוא אבל הוצאה נפקא מכללי, וכ"ש לרבנן דאמרי תחומין דרבנן ואל אל יוציא ואע"ג דהתם מסקינן אמר רב אשי מי כתיב אל יוציא אל יצא קרינן התם ה"ק שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לומר שזה ניתן לאזהרת מיתת ב"ד והוצאה בכלל הוא וקרי בה נפקא לן במסי ערובין בפ"ק מדכחיב אל יצא איש ממקומו והוינן בה וכי לוקין על לאו מהביא נמנעו להוציא מביתם למחנה לויה שהוא רה"ר והיינו הוצאה דבעה"ב והוצאה דעני משום דפלגינהו רחמנא בשתים דמתרי קראי נפקא לן חד מפי הקודם מדכתיב ויכלא העם הוצאה ודאי אחת הוא. ובתוסי רבותינו הצרפתים ז"ל אמרו לכך מנו אותם חכמים בשתים אחת היא ואע"ג דאסיקנא התם דתרתי נינהו משום טומאה דקדש וטומאה דמקדש אבל שם הוצאות בשתים הא שם הוצאה חד הוא כדמקשינן בגמ' בפ' ידיעות הטומאה והא שם טומאה הוצאות שתים לחיוב ותולדותיהן הוצאות שתים לפטור. ואיכא דקשיי ליי היכי מנו רבנן לחיוב ומהן לפטור לאו אאבות קיימי אלא ה"ק וכ"ת התם לא קתני אלא אבות, והיינו נכון לפי שאין הפטור כדאי להוליד תולדות ואין ראוי לקרותו אב ודאמריי בגמי וכ"ת מהן הכנסה דעני לחיוב והכנסה לפטור שהן די הוצאתו לחיוב והוצאתו לפטור ואין הפיי הזה והוצאה לפטור שהן ארבע הכנסה לחיוב והכנסה לפטור. ושתים שהן ד' בחוץ נמי היינו דפתח במילי דעני מסיים להו. ואחרים פירשו, שתים בפנים היינו הוצאה דבע"ה לחיוב דפתח ביה ולא קפיד. והא דתני הכנסה והוצאה דעני בחדא ולא נקיט אורחא דרישא כיון במלחא כדמפורש בריש מס' נדרים דומנין חנא מפרש מהיכא דסליק מיני' וזמנין מהיכא לחיוב שהן ארבע שתי הוצאות של פטור ופיי הכנסה בתחלה מהיכא דפתח ביי וליכא קפידא דבעל הבית והכנסה דעני לחיוב שהן ארבע בשתי הכנסות של פטור ובחוץ שתי הוצאות אלא בהכנסה והיא היא דאתיא לידי חטאת קרי להכנסה מלאכה דבפנים ושתים הכנסה דרישא. וי"מ בפנים היינו לחפץ שהוא נכנס בפנים והיינו הכנסה ולפי שאין חיוב המלאכה שתים שהן ארבע הוצאה והכנסה דעני לחיוב ולפטור דפתח לסדורי דעני לחיוב בסדורי ושתים הוצאה והכנסה דבעל הבית לחיוב שהן ארבע הוצאתו והכנסתו לפטור וכן בחוץ מחני: יציאת השבת שתים שהן די בפנים. פירש"י ז"ל, בפנים לאותו העומד בפנים לאל יצא החיים במחטו סמוך לחשיכה: וכולה מתני' ולהכי תנא הכא לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה מפני שסמכו ענין לו סדרו בהוצאה לומר הוצאה מלאכה הוא וגורו עליי סמוך לחשיכה וכן גורו בדיו ואונין דקתני אין שורין את הדיו ואין נותנין דיו וכו' ומתניי לא מקדים אבות דידהו מ"מ התחיל תחלה איסור הוצאות כדי שיהא ראוי לגזור עליהן סמוך לחשיכה שמא ישכח ויוציא אע"ג מדליקין שהוא סמוך משתחשך והדר במה טומנין והדר תנא כללא דיומא גופי' לפיכך שנה סדרא מע"ש כדקתני לא יצא החיים במחטו סמוך לחשיכה והדר מייתי סדורא דיומא במה שם. ראיתי לבעלי הקונדריסין שפיי למה פתח תנא דמכילתין בהוצאה משום דבעי למינקט לרה"ר שהוא עומד ודרך הוצאה בכך ובע"ה מוציא מרה"י שהוא בו לרשות שאינו עומד אי הם ומנו אותם הכמים שתים וכו' פי' מפני שמשונה הוצאת זה מזה מפני שהעני מביא דא"כ לא נפיק מלאו שניתן לאזהרת ב"ד לעולם. ירושלמי (א,א) א"ר יוסי עני ועשיר פיי משובש ורחוק הוא דכיון דמקרא ומסורת אל יצא לתחומין אתא אל יוציא מנ"ל ועוד דריש אל יצא אל יוציא צריך אתה לומר ששתי הוצאות מויכלא ופיי שהזכרנו בזה למעלה תחומין לאו דאורייתא לאזהרת (יוציא) המן אתאי והא ע"כ למ"ד תחומין דאורייתא ולא ליכא דדריש הכי אלא ר' יונתן בלחוד וקשיי לי' התם ודחייי רב אשי לגמרי לכ"ע ולמ"ד העברה מיה"כ אלא בחול קאי ומשום דשלימה מלאכה א"ג לכ"ע מויכלא ואל יצא אל יוציא לאו דאורייתא מפיק לה מאל יצא קרינן ביי אל יוציא ויכלא לא משמע ליי דלא גמר העברה איש ממקומו לתחומין בלבד הוא דאתא אל יצא כתיב ואל יצא קרינן ומאן דסבר תחומין קראי להוצאה ופלוגתא דתנאי היא ומאן דסבר תחומין דאורייתא מפיק לה מויכלא ואל יצא לעצמו והיא המלאכה התשובה אצלם וזה הטעם נכון בתי' הקושיא. אבל נראה דל"צ תרי ערתי חשיבי וכ"ש שיש להתחייב על הוצאות בעה"ב והכנסת עני שדרך האדם למשוך ממא בלכך לעולם העלמה אחת היא לגמרי אבל הכא הואיל ושתי הוצאות הם בשני ענינים בקודש בין שנכנס במקדש בהעלמת טומאה ובידיעתה אי אתה צריך להודיעו אלא שהוא קושיי הוא דלא דמי למאי דאקשינן בפי ידיעת הטומאה שם טומאה אחת הוא והתם בין נגע עליו הכחוב להביאה לכלל שאר מלאכוח ודקא קשיא לך למה מנו אותן הכמים שתים לאו ונמצאו ארבעים אלא משום דאי כי רחמנא ה"א ללאו יצאחה ואין בה מיתת ב"ד לכך שנה אריכי תרי קראי להוצאה דעני ודבעה"ב שאלו כן היו מנינן להו באבות מלאכות בתרתי לכלל שאר כל המלאכות שהיו במשכן. ואין דברים הללו מחוורין כל צרכן. וי"א דלא להשיב לך כיון שהיתה במשכן ואשכחן דקפיד עלה רחמנא בלאו ואזהר עלה רחמנא הדרא לפורטה לעצמה. ואי קשיי לך, א"כ לימא ללאו יצאחה ואזהרה שמענו עונש מנין יש ומסקנא גמר העברה העברה מיה"כ אלמא ליכא למיגמר ממשכן אלא צריכה היתה התורה הגשארות ואמריי נמי בפי הזורק ממאי דבשבת קאי דלמא בחול ומשום דשלימה ליי מלאכה

גמי: **הא דתון שבועות שתים וידועת הטומאה בי וכוי.** אפרשיי במקומה (שבועות ב:)

C0"T:

הא דמקשינן מייש הכא דתני בי שהן די בפנים ובי שהן די בחרץ ומייש התם דקתני וכרי. מקשיי בתוסי, הא בשבועות לא מצי למיתני כי הכא ודומי דמראות נגעים בעי למיתני והם החמירו בקושיי זו ולאו מילתא היא דאי יציאת שבת די שהן שמנה כדקתני להו הכא לאו דומי דשבועות ומראות נגעים הן ולא הוה למיתנינהו התם בשתים שהן די ותו לא:

והא דאמריי **התם דלאו עיקר שבת אבות חני תולדות לא חני.** פיי ס"ל דאיכא אבות ותולדות הוצאות אב הכנסה תולדות והכא דעיקרי שבת קחני הוצאה והכנסה התם לא קחני אלא הוצאה ולהאי מעמא הא דקתני התם ב' שהן די באבות ה"ק שתי שמות שהן די מלאכות וכן שבועות שתי שמות הרעה והטבה שהן די להבא ולמפרע וכולן אבות הן: אלא אר"פ הכא דעיקר שבת תני חיוב ופטור. נ"ל דרב פפא הדר בי' ממאי דאמר דאבות היינו יציאות וסבר' דהכנסות נמי אבות הן וכדתנן התם ב' שהן ד' ב' היינו הוצאה והכנסה היינו יציאות וסבר' דהכנסות נמי אבות הן וכדתנן התם ב' שהן ד' ב' היינו הוצאה והכנסה

אלא אריים הכא דעיקר שבת תני היוב ופטור. נ"ל דרב פפא הדר בי' ממאי דאמר דאבות היינו יציאות וסברי דהכנסות נמי אבות הן וכדתנן התם ב' שהן ד' ב' היינו הוצאה והכנסה דעני שהן ד' הוצאה והכנסה דבעה"ב ולא מפני שהן תולדות אלא שתי שמות הוצאי והכנסי עהן ד' מלאכות בעני ובעה"ב כדפרש"י וכולן אבות הן ויש עיקר גדול בתורה לארבע כמו לשתים והא לא מפרשי בתור' הוצאות והכנסות של עני יותר מבעה"ב ולא מבעה"ב יותר משל עני:

ואקשינן עלה **היובי מאי נינהו יציאוח.** כלומר חיובי דקתני במחניי דהחם אינן אלא שתים יציאה דעני ויציאה דבעה"ב. והא יציאות קתני. ואי קשיי מתניי דהכא תיקשי ליי נמי שהן שמנה בהוצאות היכי משכחת לה י"ל אה"נ אלא אשיטה דהתם קיימי. עי"ל בשלמא מתניי לא תיקשי דלמא הכי קתני הוצאות שתים דעני ודבעה"ב. לחיוב שהן די לפטור לכלי שהיי עומד בפנים ושתים מלאכות שהן די לכלי שהיי עומד בחוץ והיינו הכנסות וסיפא לאו איציאות דרישא קאי אלא בפנים הוצאה בחוץ היינו הכנסה מ"ה אלימא ליי למפרך אמתני,

דשבועות דלא קתני תרתי היינו פנים וחוץ:

לא עסקינן זקא מעייל עיולי. פיי "מי לא עסקינן" לאו דוקא אלא מלישנא דמתני מדענת קדי ליי תדע מדתנן המוציא מרשות לרשות חייב מי
קא עסקינן זקא מעייל עיולי. פיי "מי לא עסקינן" לאו דוקא אלא מלישנא דמתני מדלא
קתני המוציא סתם וקתני מרשות לרשות ודאי משמע דהכנסה נמי אתא למכלל בה דתרוייהו
מלאכה אחת ושם אחד ואין בה חלוק להפרישן בשני אבות ולא באב ותולדה. וי"מ דרב אשי
סברי קאמר, דע"כ במעייל עיולי [נמי] עסקינן (והא) [זהא] הכנסה נמי מכלל האבות הוא
כמו ההוצאה וצריך הוא לשנותה בכללי האבות א"ו הוצאה קרי לה וכיון שהן מלאכה אחת
ושם אחד לא מנה אותן בשתי אבות. ולאו מילתא היא, דהתם בפ"ק דשבועות אמריי בהריא
ורילמא דקא מפיק מרשות היחיד לרה"ר א"כ ליתני מרה"י מאי מרשות לרשות וכוי. וא"ת
הכנסה דמקריא אב מנ"ל סברא הוא דכל עקירת חפץ ממקומו הוצאה הוא לר"א [וא"כ

חשיבי כגון הכנסה וכגון כותש קרי ליי תולדי וע"כ אתה אומר שהרי היו במשכן מלאכות לר"א הך דהוי במשכן חשיבא קרי לי' אב כלומי דלא הויא במשכן א"נ הויא במשכן ולא היתה עיקר הבאה למחנה לויי ואין הכנסה צורך משכן כ"כ וכן אפשר לפרש ההוא דאמריי שהיו במשכן שלא נשנו מפני שאינן חשובות כ"כ והך נמי לא חשיבא כהוצאי משום דהוצאה אמר רשויות קתני, סבר דהוצאות אבות והכנסות לא נשנו בכלל גדול כדין שאר התולדות הכנסה תולדה היא והתם אבות תני תולדות לא תני ולא ראיתי לא' מהן גבון בדבר. ורבא כל התלמידים שמקשים היאך אמריי הכא ובכלל המוציא מרשות לרשות שנה להכנסה והא המוציא מרשות לרשות ומשום דהוא חד שם וחד מלאכי תנא הכי. ולפ"ז יצאתי מקושית לה השיב לה כדאמריי בפי כלל גדול (שבת עג:) גבי זורה ובורר הלכך ע"כ הויא בכלל התולדות שלא נשנו שהרי כתיבא וחשיבא וכל היכא דכתיבי וחשיבי אע"ג דאיכא דדמיא דעיקר חיובא משום עקירת הפץ ממקומו הלכך הוי חדא מלאכה לגמרי ואין תולדי זו כשאר חשיבא חדא מפי מחברתה שתיהן שנאן בכלל לשון המוציא מרשות לרשות וקסבר תנא מהכנסה א"ל משום דמפרשי בלאו דויכלא ומיהו ר"פ סבר כיון דתרוייהו הוי במשכן ולא דהוו במשכן, וכן נמי כוחש הוי במשבן וחשביי ליי חולדה. וא"ח מאי אולמה דהוצאי כפי כלל גדול שובט הרי הוא בכלל מיסך ומדקדק הרי הוא בכלל אורג והוו תולדות ואע"ג כדאמריי בפי במה טומנין אלא כיון דמלאכי אחת הן לגמרי לא חשיבי להו בתרתי כדאמריי תולדה ההוא לישנא דלא כר"פ מיהו לאו למימרא דלא הוית במשכן דודאי מיהוי הוית התם כתיבא וחשיבא ותרוייהו חד אב נינהו לההוא טעמא ודאמריי התם מיהו הוצאה אב הכנסה למימר ההוא טעמא לר"א קאמרינן ולשאר אבות מלאכות ותולדותיהן אבל הוצאה והכנסה במשכן חשיבא קרי ליי אבות אלמא הכנסה לא הויי במשכן ולא כתיבא ולא חשיבא איכא והיינו גמי דמחייב סקילה עלה כדפרי' לעיל. ואי קשי' לך הא דאמרי' בהזורק הך דהואי רחמנא בהדיא הוצאה גלי עלה דהכנסה [יהוצאה] כשאר מלאכות הוא וגמריי לה ממשכן רחמנא ויכלא ה"א הוצאה והכנסה לאו מלאכות נינהו כדפרישיי לעיל אבל השתא דכי התם הם הורידו אתם אל תוציאו לא תיקשי משום כתנאי הוא כדאמרן א"נ אלו לא כי ואי קשיא הא דמפקיי להוצאה בפי הזורק מויכלא העם מהביא תיפוק ליי ממשכן כדקתני מומנין דאמריי התם הם העלו את הקדשים מקרקע לעגלה אתם אל תכניסו מרה"ר לרה"י אמאי] לרבא הכנסה תולדה וי"ל הכנסה דמחייב עלה נפקא לן מההוא דאמרינן בפי במה

ולא העיבי לי' לחנא וקרי להו תולדות כגון כוחש וכדאמרן: מחני נמי דייקי דקא מפרש הכנסי לאלתר. פרש"י ז"ל דקתני כיצד פשט העני את
ידו לפנים ונתן וכו' וכן עיקר ואי קשיא ע"כ מתני' הכנסות קתני וצ"ל דיוקא א"ל מתני'
דהכא איכא לפרושי דסיפא לאו ארישי קיימי כדאמר וא"ל היאך דייקא לאפוקי מדרבא
דאמר רשויות קתני דאי תני רשות ל"ל לאקדומי להכנסה אדרכה הוצאה דמיפרשה טפי

אי מאחר לה אחורי לא שמעי מינה כלום. וי"מ מדקתני בפנים קא דייק דהיינו הכנסה נקראו הוצא' ולפיכך הקדימה ללמדך שהוא בכלל יציאות והיינו דקאמרי' לאלתר דאלמא הו"ל לאקדומי ועוד שהוא אב אליבא דרבא אלא ש"מ והכנס' והוצאי שם אחד להן שכולן

שבת בי ותו לא קייטי נינהו ולא דייקי: בנוסחא דוקנא רבא אמר רשויות קתני רשויות שבת בי שהן די ונוסחי דכי בהו רשויות למיחני ושהן די מבחוץ אלא משמע דה"פ לרבא רשויות שבת שתי מלאכות שהן די וה"ג נגעים אלא שתים שהן עם שנים אחרים די ולא דמי כלל ועוד ושתים מבחוץ ל"ל הו"ל רה"ר ורה"י ועל ידיהן די איסורין בפנים וכנגדן בחוץ וק"ל דלא תני התם דומיא דמראות **רבא אמר רשויות קתני.** פרש"י ז"ל דלרבא ה"ק, בין הכא בין התם רשויות שבת שתים כדפרשייי במתניי, ולא מחוור:

۲ با ۲

כירה במלאכה שא"צ לנופה ס"ל לר"י וצירת נחש ומפיס מורסא אינו פטור אלא לר"ש שמואל צידת נחש ומפיס מורסא לאו אליבא דנפשיי קאמר דלדידי חייב עלה כדאסיק בפי ההוא פטור לאו פטור ומותר הוא דאיכא צלוחית שפטור אבל אסור. ופר"ת, הא דקא מני ברייתא לבר זוגיי ולא תנא יוצאה אשה לכתחלה בכובלת ובצלוחית של פלייטון הלכך והדר מפרש ליה באידך ואפשר דר"א לא התיר לכתחלי אלא בכובלת דמדשבקי' בההוא לכתחלה וכיון דמפרש בהדיא מותר לכתחלה לאו פטורי דשבת הוא אלא לר"מ נסיב ליה אינו חייב ולא בא עדיין לומר היתר בה לכתחלה עד שבא במקום אי וא"ל לרבנן מותר ל"ק דההוא פטור לאו פטור ומותר קאמר אלא לר"מ קאמר לי' דקאמר חייב וא"ל איהו ובצלוחית של פלייטון וההוא פטור ומותר הוא כדתני, אידך יוצאה אשה בכובלת לכתחלי אבל אסור דומיא דמחני, דהכא. ואי קשיא הא דתניא בפ' במה אשה ר"א פוטר בכובלת מי שעושה מלאכה פלונית פטור עליה מפני שאינה מלאכה גמורה אותו הפטור היא פטור סכנה ופטור ומותר הוא וכל הזריז ה"ז משובה וא"צ ליטול רשות מב"ד אלא כ"מ שאמרו שבת פטור קאמר והא בפי ב"מ תנן בשביל החולה שיישן פטור ואוקמיי בחולה שיש בו הא דאמר שמואל **כל פטורי שבת פטור אבל אסור בר מהני הלה.** לאו כל היכי דתני במסי

שפשט ידו לפנים בין מלאה בין ריקנית היא תחלת מלאכה מפני שיכול ליטול ולהוציא נינהו ותרי פטורי דבעה"ב עקירות והוצאות אמאי חשיב להו בתרתי ואחרים פי' שעני דבעה"ב בתרתי, וכן פר"ת ז"ל. ואיכא דקשיי להו כיון דתרי פטורי דעני עקירות והכנסוי בעה"ב מתוכה] ופשט בעה"ב את ידו ונתן העני לתוכה והיינו שתי עקירות דעני בתרתי ובי לידי חיוב חטאת אלו עביד הנחה. ולהאי פיי קא חשיב פשט העני את ידו [לפנים][ונטל פטורי דאתא בהו לידי היוב הטאת קא השיב. פרש"י ז"ל דהיינו עקירה, דמצי למייתי כמ"ש בפי הי שרצים אלא אליבא דמאן דתני פטור קאמר, ומותר הוא:

ה"ג: והא אתעבידא מלאכה, ול"ג כדכתב במקצת נוסחי מבינייהו, וה"פ והא אתעבידא זו מזו אע"פ שהוא לא מנה אלא פטור הבא לידי חיוב חטאת תרתי חשיב (ליה) [להו]: ליי בסמוך מבעשותה ודקא קשיי לך היכי הוו תרתי כיון שהמלאכות ע"י שניהם משתנות ושתי הוצאות דעני וזה הפי' נכון משום דמתני' הני פטורי דהכנסות אתא לאשמעינן דפטרי חטאת ונטל בעה"ב מתוכה חדא ונתן בתוכה והכניס חדא והיינו תרתי הכנסות דבעה"ב ומני פטורי דאתי בהו איניש לידי היוב הטאת דהיינו גמר המלאכה שהוא המחייב אותו פטור ומותר בהכנסת היד אם לא עשה דבר אחר. ואחרים פי' שהמניח הוא העושה מלאכה נכון שהוא מונה מי שלא עשה תחלת מלאכה מפני שיכול הוא להתחיל בה ועוד שהוא ולבא לידי חיוב חטאת וכן של בעה"ב ותרתי נינהו חדא דהוצאה וחדא דהכנסה ואין זה

איתמר נמי אייר חייא בר גמדא נזרקי מפי חבורה. פי' מייתי ליה ראי' [בא ליישב קושית שני וגמרה אינו בדין שיתחייב ראשון: מלאכה עי"ז שעושה הנחה ויתחייב אבל הראשון ודאי פטור שאם התחיל במלאכה ובא

בוא ורבנן פליגו עלי' ומפקי לי' מנפש אחת למעוטי זה עוקר וזה מניח ולא גרסי' נזרקה התוסי] דהכי הוא עיקר והכי אסכימו אמוראי בבי מדרשא ולא תימא מתני רי הוא ויחידאה

מן התנור רצונו לאפות הפת ורודה אותו קודם שנאפית ומיהו במזיד אפיי לאותו חצר אסור נאפי ואסקינן לאותה תצר מותר לחצר אחרת אסור דמיתעביד מחשבתו אבל גבי רודה פת לא לפשוט דודאי יש הילוק ביניהם דכאן וודאי לא יעשה בידים אבל בהך דרב ביבי ממילא חדא קולא וחדא חומרא לחומרא אזלינן ולא נפשוט בעיי דרב ביבי וצריך לומר דמזיד ג"כ **תפשוט דלא התירו ואבייע לעולם לא תפשוט.** ...;1gהסר;1l וכיון דיש כאן בי תירוצים מפי חבורה ואמרו בעשותה:

להחזיר לאותה חצר, ואין זה מתוקן בהלכות: חצר דהא איפשט התירא בין בשוגג בין במזיד לחצר אחרת אסור לעולם דהא אפשר ליי הגדול. והא בשוגג ומ"מ לפי לשון שפיי דוקא מבעוד יום אבל משחשיכה מותר לאותה קנס אטו מזיד אלא בשוגג גופיי אסור לחצר אחרת אלמא במזיד קנסו וכן נראה ממ"ש רבינו **ואבייע דכייע לא קנסו שוגג אטו מזיד.** כלומר אידי ואידי בשוגג בדקאמרת ולא משום כולאמרינן:

באמת אסור לו לרדות וא"כ כיון דאינו יודע שיש חיוב חטאת ואינו יודע רק מחיוב לאו איך לו ולא משום דאתיי לידי חלול שבת וכשמודיעיי לו מן האיסור דאז ליכא תו חיוב חטאת פרק כלל גדול ונראה דלאו קושיי הוא כלל דמשמע ליי דמשום חיוב חמאת דוקא התירו ואיכי דקשיי להו עוד דלמא איירי בהזיד בלאו ושגג בכרת דחשוב שגגה כמבואר לקמן אילימא בשוגג ולא אידכר למאן התירו. איכא דק"ל, דילמא דחזי אינשי ואמרי לי' רדה 112 1

ירדה אותו וגם כשמודיעין לו איך יאמרו לו רדה כיון דליכא תו היוב המאת הרי אסור לו לרדות וכשמתרץ הש"ס במזיד ותני שלא יבוא לידי איסור סקילה ה"ה באידכר או בשאר

דברים:

פי בכל מערבין ניחא ליי לחבר דליעבד איהו איסורא קלילא ולא ליעבד ע"ה איסורא רבא ומפרקי שאני החם שע"י החבר הוא עושה שא"ל מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי וקשיי להו הא אמריי בפסחים שהכהן עובר על עשה דהשלמה ומקריב קרבן מחוסר כפורים בערבי פסחים כדי שלא יבא חברו לידי איסור כרת וא"ל שאני כהנים דשלוחי ישראל בערבי פסחים כדי שלא יבא חברו לידי איסור כרת וא"ל שאני כהנים דשלוחי ישראל שיכור הוא אינו יכול לזכות מעצמו וא"נ שאני הדביק פת בתנור בשוגג דלאו איסור הוא שאפשר לו להתכפר בחטאת ואין רדייתה אלא זכות לו שיפטר מקרבן, כנ"ל:

ממתניי וברייתי לית לן בהדיי וכן הא דמקשי ודילמא הנחה הוא דלא בעיא הא עקירי בעינן

כלל. ולא גראה, דלמעלה מי' כיון דאיתפליג לי' רשותא מקרקע והאי רשות ליכא למימר לה טעמא משום קלוטה כמי שהונחה הלכך אי מבעיא לי' לרבה לא מיתוקמא מחני' כר"ע דאמריי אבל למטה מיי ד"ה חייב לר"ע משום דיליף זורק ממושיט הוא ולרבנן משום דנסב ס"ל הכי קלוטה למעלה כמי שהונחה שם היא ופטור דמונחה במקום פטור הוא אלא הא דאי אמריי למעלה מיי פליגי ור"ע יליף זורק ממושיט לית ליה קלוטה כמו שהונחה דאי כי היכי דלא אמרינן הא מני רבנן היא אע"פ שאפשר. ולשון אחר מתרצין עוד בתוספות, מכגול בלא שמעני לני לר"ע דאמר הכי ליכא למימר הא מני ר"ע דהא אפשר דלא סבר הכי באמר רבה אבל למט' מעשרה ד"ה חייב הא סברא דנפשי, הוא כלומר דאפשר לומר כן אבל דיומאוי למטה מעשרה משום טעמא דקלוטה כמי שהונהי לא שמענו שהייב ר"ע כלל ואע"ג פליגי בדיוטא אחת פליגי אבל בשתי דיוטאות אפיי במושיט כדאיי בפי הזורק הלכך בשתי שמעינן להו לרבנן ודבר פשוט הוא זה. ויש שמוסיפין לומר, דאי במיליף זורק ממושיט כי הוא מתחייב בשתיהן אבל משום קלוטה כמי שהונחה לא שמעי' לי' לר"ע דמחייב בדלא מעשרה לא תנן ואפיי תימא בין למטה בין למעלה קתני בדר"ע משום דיליף זורק ממושיט גמריי ולא מדברי רבה ומתניי למעלה בלחוד קתני דר"ע מחייב וחכמים פוטרין אבל למטה כד"ה מדקאמר ר"ע הוא אלמא ליכא לאוקמי לעולם כרבנן. ולדידי ל"ק לי כלל, דאנן מר"ע למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה ד"ה קלוטה כמי שהונחה כי היכי דתיקום מתניי ל"ק הא מני רבון דבדרבון מספקא ליה ואיכי דמיפרקיי אי מספקא ליי לרבה הול"ל דודאי אכתי בספוקי, קאי ומיהו בדר"ע לא מסתפקי לעולם דבודאי סבר קלוטה כמו שהונחה וע"כ למימרא דפשיטא ליי לרבה דבקלוטה כמי שהונחה פליגי וכוי. איכא למידק ודלמא רבה סברא הוא ועדיפי ליה עקירי ולא כמו שפיי:

כמי שהונחי לפוטרו דאלת"ה למטה מעשרי בשתי דיוטות הו"ל ר"ע לפטור ורבנן לחיוב

ואנן איפכא קא משכחינן וד"ה חייב קאמרינן: וראמר רבה אבל למטה מיי ד"ה חייב משום דאמרינן קלוטה כמי שהונחה. ק"ל, ל"ל למימר הכי א"ה קשיי לרבנן אדרבנן כדאמריי בכוליי שמעתין דאינהו בעי הנחה ע"ג מקום חשוב וא"ל ניחא ליה לאהדורי למילתייהו דרבנן במתניי א"נ לאו סברא דדוקא קאמר [אלא ה"ק] אבל למטה מעשרה א"ל דד"ה חייב וא"ל נמי למטה מיי נמי פליגי (ובסיפוקא)

[וכספיקא] שלישית היא:

וארייי אייש מחייב היה רבי שתים אחת משום הוצאה ואי משום הכנסה. איכא דקשיי
ליי, והא רב יוסף דהוא מאריי דההוא פירוקא אמר בפי הזורק דרי לא מחייב אלא אחת
לעולם ול"ק דר"י לא אמר אלא ר' הוא סתם וכיון (דחזיא) [דדחינן] ליי מר' (דדחי) [דזיז
בזה] מהדר גמי לאוקמי כאידך דר' ואליבא דרב ושמואל, כי היכי דלא תיקשי ליי ודלמא
הנחה הוא דלא בעיי הא עקיר' בעיי:

דום דו

הכא למטה מיי. ק"ל, למט' מי' נמי תעש' כרמליי, ואע"פ שהאדם תופס' בידו כשם שלמעלי נעשיי ר"ה ואע"פ שהוא תופס אותה כדאמרי' אלא טרסקל בר"ה רה"י הוא ולאו מילתא הוא דכיון שהוא כלי לא עשו אותה כרמלית כדאמרי' לקמן בקופה עשרה רה"י פחות מכן מטלטלין ממנה לר"ה ומר"ה לתוכה, וכמו שפי' [רש"י], ולא גזור רבנן לבטלה מתורת כלי הוא למעלה מי' אמר נמי למטה מי' לאו דוקרן אלא למטה מג' נמי הוא ואיידי דאמר הא למעלה מי' אמר נמי למטה מי' והל"ל למטה מג' ואע"ג דלא מתוקמא במשלשל ידו הא למטה מג' משום דקתני עומד הכא כיון דיש טרסקל בידו אפשר שעומד ויש לטרסקל בית

יר גדול עד שהוא עצמו עומד למטה מגי:

אכפל הוא לאשמעינן כל הני. פירש"י ליחני פשט כנף בגדו לפנים וקשיא לן הא טובא
קמ"ל דלמטה מג' חייב בידו ופלוגתא דאמוראי הוא לקמן בפ' המצניע ומלתא אגב אורחא
קמ"ל דהא הנחה הוא ולאו מלחא הוא דהתם כשהוציא ידו לרשות אחרת דאפי' למטה
מג' א"ל בתר גופא גרירה אבל למי ששלשל ידו למטה מג' ברשות גופו פשיטא דהנחה
היא ול"צ למימר וסיפא דקתני פטורין ודאי אי בשלשל המכניס והמוציא ידו למטה מג'
מצריך צריכי וקמ"ל דאגד ידו שמי' אגד אלא דלא ניחא לי' למימר דנקט רישא בהאי גונא
מצריך צריכי וקמ"ל דאגד ידו שמי' אגד אלא דלא ניחא לי' למימר דנקט רישא בהאי גונא
לאשמעינן פטורא דסיפא ומיהו רישא נמי קחני פשט העני ידו לפנים ונטל ואי קטבר אגד
ידו לא שמי' אגד אפי' נתן בעה"ב ידו לחוכה העני חייב אלא י"ל ס"ל הכא כמאן דמחייב
החם ולא ניחא לן לאוקמי לסיפא בשלשל המכניס והמוציא אלא בשלשל המקבל הלכך
החם ולא ניחא לן לאוקמי לסיפא בשלשל המכניס והמוציא אלא בשלשל המקבל הלבך
קשי' למה איכפל תנא לאשמעינן כל הני. וי"מ איכפל תנא לאשמעינן הני לומר דהו"ל
לאשמעי מאי דאשמעי במילי דאורחא הוא אבל למיתני עשיר ועני סתם בשוחה וגומא
לאשמעי מאי דאשמעי במילי דאורחא הוא אבל למיתני עשיר ועני סתם בשוחה וגומא

וננס דלאו אורחא הוא:

מלאכה הרי לא חשב לכלום, כנ"ל: דדרך מלאכה זו בכך מה שאין לומר כן במחשב למלאכה עצמה ולא לדבר אחר שאם אינה בשאני מחכוין לאכילה ואוכל דמגו דמהני מחשבתו לאכילה מהני נמי לשבת לשווי' מלאכה לר"מ אמאי פטור לימא מחשבתו משוי לי' הוצאה אע"פ שאין דרך הוצאה בכך אלא ש"מ פטור הא מכוין להוציא בפיו וכן נמי נגר היוצא בקיסם שבאזניו ושולחני בדינר שבצוארו מקום ואי ס"ד כל מילי דחשיב עליה מחשבתו משוי' לי' למקום היכי תנן בפיו ובמרפיקו שבת והוציאו חייב ואמאי הא אין דרך הוצאה בכך כלומר בפיו אלא מחשבתו משויי ליה אינו למלאכה. תדע דהא אמריי התם בשלהי הזורק גבי הא דתנן בכריתות (יג:) אם היתה ואין אותה ההנחה כלום נמצא שלא מתכוין להניחה כשם שאין הנחתו מלאכה כך מחשבתו על מקום שאין בו די במה יעשה אותה מלאכה גמורה הרי אינו מתכוין אלא להניה שם ומגו דהוה מלאכה לכך הוה מלאכה לענין שבת שזו מלאכת מחשבת אבל אם דעתו להניח ודרך הנחה זו בכך וכן השתנת השתן ויריקת הרוק שהוא מכוין לנקות עצמו מהן ועושה כך כלב מקום וכן שריפת פי הכבשן לפי שהנחה זו חשובי לו לפי כוונתו יותר ממקום אחר כגון זרק בפי הכלב שהוא מתכוין להאכילו והוא מאכילו אותה האכילה משוויי פיו של מחשב להניח ואינו מניח. אבל עיקר הדבר כך הוא: כשאדם מחשב למלאכה ועושה אותה כלל שאין אומר במלאכת המלאכה עצמה שתהא מחשבה עושה אותה מלאכה שהרי הוא איחמר אלא בעלמא איחמר ובהיכי דאחשביי קמ"ל. ואני אומר שאין עיקר קושייחם קושיי עיכי אמרי' בסמוך מהו דתימא ה"מ היכי דאחשבי, לידי א"ל ה"ק מ"ד דר"י לאו אמתני מחשבה איכא וכי הנוטל מחשב מאיזה מקום הוא נוטל. ואי קשיא, אי מחניי ליכא מחשבה אומרים דבמחניי ליכא למימר הכי דבשלמא נחן בחוכן איכא מחשבה אלא נטל ממנה מאי נתינת אוכלין אלא משום אכילתן או תשמישן וכן נטילתן, כך מפורש בתוסי. ואחריי דמפרקי שאני התם דנעשית מחשבתו לגמרי אבל הכא לא נעשית לגמרי שאין עיקר מחשבת פי המוצא תפלין השתין ורק חייב חטאת ומפי לה טעמא דמתשבתו משוי ליי מקום ואיכא ליי מקום כדאמריי בשלהי פי הזורק גבי זרק בפי כלב ובפי הכבשן חייב ובמסי עירובין ידו של אדם השובה כדי על די. איכא דקשי לי בלא"ה נמי לחייב דמחשבתו משויי

מכחו אתו א"ד כאדם אי דמי שעשה עקירה ולא הניחה במקום אי דפטור וה"ג ההנחה לא בעקירה ממקומו", וכך פירושא: כשני בנ"א דמי בעומד ומקבל, דהא עקירה והנהי תרוייהו דאיק לי' דהני לאו שני כחות נינהו דעקיר' והנחה בכח א' היא. לשון אחר: "כגון שקיבל ופטור כאלו נותן מימינו לשמאלו דאע"פ שהעבירה די אמות פטור כך מפורש בתוסי ולא שנעקר ממקומו וקיבל וכשני ב"א דמי וחייב שהרי עקירי והנחי הוא או דלמא כאדם אי הוא כתוב בכל הנוסחאות: **שתי כחות כאדם אי דמו ופטור** וכן הוא גרסת ר"ח ז"ל, ופי' כגון

נעשית מכחו הראשון. ויש לרש"י ז"ל פי' אחר מוב מזה, אבל אין הגירסא מודה לו: בכותל משופע. מפורש בתוס' בשרבים מכתפין עליו דאי אין רבים מכתפין עליו הו"ל כרמלית. ואני אומר אע"פ שאין רבים מכתפין עליו דכל אויר ר"ה עד עשרה ר"ה ופני כותל ומשופע שוין הן, ותנן (ק.) למטה מעשרה בזורק בארץ ואוקימנ' בפני הכותל ממש

ובדבלה שמנה כדלקמן (שבת ז:): אייד בתר כלי אזלינן והא לא נה. ק"ל, והא אמריי במסי ב"מ פ"ק (ט:) אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה ה"נ דלא קני ומהדריי מי דמי התם ספינה מינח נייחי דמיא הוא דקא ממטי לה ולאו קושיי הוא כלל דהתם כל חצר דאינה מהלכת קניא וספינה אינה מהלכת אלא מיא ממטי לה, אבל גבי שבת הנחה בעי והא ניידא ולא

בייחא:

הא דסבר בן עואי **מהלך כעומד דמי,** לית ליי הא דאר"י המפנה חפצים מזויות לזויות ונמלך עליהן והוציאן דלדידי כיון שנמלך ויצא כעומד לפוש ועוקר דמי וה"נ מפורש בר"פ א"נ (כתובות לא.). וקשי להו לרבנן, איפכא מעביר ד' אמות בר"ה גמרא גמירי לה וא"כ לילף מיני דמהלך לאו כעומד דמי דלמא שאני התם דמקום חיוב הוא לכ"ע אבל הכא מקום פטור הוא לכ"ע ואין דנין קל מחמור להחמיר עליו. תו קשיא להו, לר"ע דאמר קלוטה כמי שהונחה זורק, ד' אמות בר"ה היכי משכחת לה ומפרקי לה דלא אר"ע חלוט' כמי שהונחי ווקא בהכנס' לרשות אחרת דקלוט' מחיצות, אבל בחד רשות לא אמריי. ובירושל' (א,ג) מצאתי רב חסדא שאל לרב הונא לדעת ב"ע אין אדם מתחייב בתוך ד' אמות לעולם כיון מצאתי רב תסדא במי שהונחה על כל אמה ואמה ויהא פטור, ואין שם פירוק מפורש על

דף ר אלא מידי דהוה אמוציא כוי. אי קשיא, צדי ר"ה גופיי מנ"ל, עיין תוסי ואפשר שכן היה במשכן מיתרי האהלים זה נכנס וזה יוצא במחנה לויי דהוי ר"ה וקים להו לרבנן דאורחיי

אימור דשמעת ליי לר"א היכא דליכא הפופי אבל היכא דאיכא הפופי מי שמעת ליה. וק"ל, דגרסי במס' עירובין פי כל הגגות (צד.), ונפלגו בצידי ר"ה דעלמא אי פליגי בצידי רה"ר דעלמא ה"א ע"כ ל"פ רבנן עליי דר"א אלא היכא דאיכא הפופי אבל היכא דליכא תפופי לא קמ"ל אלמא בכולהו פליגו א"ל דה"ק ע"כ ל"פ רבנן אלא היכי וכוי קמ"ל דאדרבה היכי דליכא הפופי פליגי והיכא דאיכא הפופי מודה ר"א לרבנן דכרמלית הוא. א"נ סוגיא דהתם כר"ע דהכא דסבר אפיי איכא הפופי נמי פליגי, ורי אהא הוא דאמר דלא פליגי דלא

ארבע רשויות לשבת. הקשו בתוסי ליתני המשה, דהא קרפף יותר מבי סאתים שלא הוקף

שמעיי ליי לרייא הכי:

בוהכי:

111:

ל"ק דההוא רה"י דאורייתא והני בין מדאורייתי בין מדרבנן שמותם עליו אלא שדיניהן לדירה הזורק מתוכו לר"ה חייב ואין מטלטלין בו אלא בדי אמות והעלוה בגמגום ולדידי

אמר ר' יהודה מערבין בצורת פתח או בדלתות ואע"ג דהתם בגמ' מוכח דאפי' בלחי או מגיתי ההוא דתנן בפי כל הגגין ועוד אר"י מערבין למבוי המפולש א"ל אי מהתם ה"א כי למעוטי הא דר"י דתניא יתר ע"כ אר"י מי שיש לו בי בתים וכוי. אי קשי' אמאי לא שלשה מן התורה ומדבריהם ארבעה:

ליה וענוש כרח לאו דוקא אלא נסקל אצטריכא ליי דכיון דבשוגג חייב חטאת פשיטא דענוש חטאת חסר אחת א"ו לא פטר איסי אלא מסקילה והיינו דאמריי ענוש כרת ונסקל אצטריכי דקתני ארבעים חסר אחת לומר לך שאם עשאן כולן בהעלם אחת שהוא חייב ארבעים הוא בודאי דחייבין על כולן במזיד ובשגגתן חטאת דאי ס"ד דפטור מ"מ קשיא מנינא דאיסי אלא אימא אינו חייב על אחת מהן. כ' רש"י ז"ל, יש אחת בהן שאינו חייב עליו מיתה וכן וזהו רה"י שהוא גמורה במחיצתה אבל שתי מחיצות לעולם מדאורייתי לא הוה רה"י: ביראות וכדסבר רב אחא קמיי דרב אשי למימר בפ"ק דעירובין ומ"ה דיינינן ליי מרישא דאורייתא דלמא ברחב עשר או מעשר ועד י"ג אמה ושליש בלחוד קאמר דומי' דפסי בוא כדגמריי בפי הזורק וכי אר"י מי שיש לו בי בתים וכוי דאלמא שתי מהיצות הוי רה"י מהני בה לחי או קורה א"ל כי קתני ר"ה הם ברחבים י"ו אמה קתני דפחות מכן לאו ר"ה המפולשין ר"ה גמורה אלמא שתי מחיצות לאו דאורייתא וכיון דר"ה דאורייתי הוא לא זהר ר"ה גמורה וכרי למעוטי אידך דר"י. ק"ל מיהא מימעטו תרוייהו דקתני מבואות לורה קאמר, ממתניי בהדיא לית לן:

אילימא דאיכא מחיצה עשרה הוא דהויא כרמלית ואי לא וכוי, והאייר גידל וכוי. 11-1

כרת ואיסי נמי מסקילה קאמר דאינו חייב על אחת מהן:

מתרצים דה"ק: אילימי דאי איכא אויר מהיצה עשרה [נ"א – אויר הראוי למהיצה עשרה] דלא הוי כרמלית אלא במהיצה עשרה כדין מהיצת רה"י ומסיפא קשי' כדאמרן. ובתוסי מפי דקאמר פחוח מכן הוא כרמלית א"נ בשאין בה אלא שתי דפנות שאיני רה"י וקאמר בקרפף מדר' יוחנן לדר' יוחנן, דבמחיצי עשרה רה"י הוא מדאורייתי אלא הא מפרשי ליי אין מטלטלין בו אלא בדי אמות כדפרש"י ז"ל. ומיהו הוי יכול לאקשויי משמעתי דעוליי פחות מיי בין הוקף לדירה בין לא הוקף לא הוי כרמלית, (ואי) [ומסיפא] קשיא דקאמר אלא הכא בבקעה שאינה מוקפת לדירי והוא יותר מבי סאתים וקאמר והיא כרמלית, אבל ליי מרב גידל משום דאית בה תרתי מדקאמר גבוה י' רה"י פחות מי' כרמלית ולא דאיק א"ג מדתגן הולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין י' הזורק לתוכן וכו' וא"ל דלהכי מקשי איכא למידק ולקשי לי' מדחניא לעיל וכן גדר שהיא גבוה י ורחב ד' זו היא רה"י גמור'

הוא דהוי כרמלית, אבל ודאי מחיצה עשרה פשיטא ליה דרה"י הוא. והאי דנקט מחיצה ולא נקט אויר (מחיצה) משום דבעי לאיחויי מלתא דרב גידל והוא אויר מחיצה [שאין בו] .

דיוקא ומיהו לית הלכתא כדרי חסדא כדפסקינן התם בגמי בהדיא ובפי הזורק תניא כוותיי להא דרי יוחנן ממתניי דקתני חולית הבור והסלע ולא תני הבור והסלע ר"ח לית ליה ההוא הזורק נמי מימרא הוא דרי יוחנן ומימרא לר"ח לא ס"ל ואע"ג דהתם בפי הזורק מסייע לה מערבין א' וכו' שמעתא התם וי"ל דהא דאמר אביי הכא מצטרפין מימרא הוא וההוא דפי למעלה מזו ועליונה גבוה י' טפחים אם יש גדור חמשה ומחיצה תמשה מערבין שנים ואין ההוא דהתם לענין ערובי חצרות כההוא דמייתי לה בפי כל הגגות בעירובין שתי חצרות זו שלא כדברי רש"י ז"ל שפיי שם חריץ עמוק חמשה וכוחל תמשה על שפתו. ואחרים פיי, שעל שפתו שהכל כמהיצה למי שעומד בתוכו. כך תרצו מקצת הכמים הצרפתים ז"ל, דפ"ק דעירובין ומלשון גודא וגוד אסיק מחיצתה, ולפ"ז י"ל דחריץ מצטרף עם מחיצה בעלמא. ורב נתן בעל הערוך פי' גדור חמשה כגון גבשושית שבקרקע גדור מלשון גדודו חוליות הבור שכן דרך כל הבורות לעשות להם חוליי והו"ל כגדור עשרה משא"כ בחריץ עמהם. ומיהו קשיא, הא אמרינן בפי הזורק בור וחולייתה מצטרפין לעשרה וא"ל שאני מהיצות גמורוי ונעשה בית גמור ועוד שאותן מהיצות ראויות לקירוי לפיכך מצטרף הגדור בגדור או כולו במהיצה ואיכא דמפרקי שאני הקק בית שהיא ראוי לדירה שהרי יש לו מחיצי דהתם משמע דאפיי רובא מחיצה לעולם אין מצטרפין כדקאמרינן עד שיהא או כולו (גיטין טו:) גדור חמשה ומחיצה עשרה אין מצטרפין וליכי למימר דשאני הכא דרובא תוך מהיצות דעשרה הוי ורה"י הוי. ואיכא דקשיי ליה, הא אמרי בפי המביא גפי תניין בקעי רבים כלל רה"י הוא והא איתנהו למחיצות מבחוץ דהוו עשרה הלכך תוך התקק נמי בסכת תשבו בסכת בסכות הלכך בעי' תוך ג' דליהוי לבוד אבל לענין שבת כל היכי דלא סוכה אם יש משפת הקקו ולכוחל ג' מפחים פסולה א"ל לענין סוכה דפנות בעי דכתיב בכולו. ואיכא למידק אמאי לא בעינן שיהיו מחיצות תוך ג' לשפת החקק כדאמרי' לענין ה"ג וכן גרסו הגאונים ז"ל: ואם הקק בו די על די והשלימו לעשרה מותר לטלטל (בתוכו) עשרה כראמר בית שאין תוכו עשרה וקרויו משלימו, ואין צורך:

דרי יוחנן, ומיני הוא דדהי לר"ה מהלכתא: **נעץ קנה ברה"י וזרק ונה ע"ג אפי גבוה קי אמות הייב.** נראה שרש"י ז"ל מפרש דלא

בעי ר"ה הנחה ע"ג מקום די ברה"י ואע"פ שמשמען של דברים כן תימא הוא א"כ היכי

פשיטי להו לרבנן דגמי דכעיגן עקירה והנחה ע"ג מקום די דאקשו לה בהדיא לעיל אמחניי

ומשמע דאביי כרי הסדא ס"ל מדקא מהדר לאוקמי מימריי אליבא דד"ה ותו דכתב לה רבינו

הגדול ז"ל בפסק הלכה ואע"ג דק"ל הנחה ע"ג מקום די בעינן. ומצאתי לר"ה ז"ל שכי וק"ל

הלמעלה מיי א"צ די על די אלא קנה אפיי עולה למעלה מי"ט וזרק ונח ע"ג חייב. ומדברי

כולם נלמוד לפרש דהינו נמי דאתא ר"ה לאשמעינן דרה"י עולה עד לרקיע והויא כמונחת בקרקי ואע"ג דלא ס"ל קלוטה כמי שהונחה דהנחה כל דהו [ברה"י] מיהו הויי הנחה (נמי) [כמו] שהוא מקום ד' הלכך לא בעינן הנחה ע"ג מקום ד' אלא כגון בר"ה א"נ לאדם שהוא עומד ברה"י שאינו דומה לקנה נעוץ דהוא (בר"ה) [כרה"י] עצמה. וא"ח הא לעיל (שבח ד:) אמריי דר' לא בעי הנחה ע"ג מקום ד' מקמי דתייתי פירוקא דאביי א"ל התם לא ס"ד נמי דכרב חסדא והוי מצי למדחי התם טעמא דר' כר"ח אלא הואיל ואחי לדחויי ניחא ליי לדחויי כדאביי והוא מסקנא דשמעתא:

रान त

מיי לפיכך פטור ולא משום מחיצות כלל עייו ברשב"אוץ; וכן דעת רב אלפס ז"ל דלא שכיון שהוא בתוך ג' נעשית כמונחת וכשהוא גבוה ז' ומחצה הרי הונחה ואותבה למעלה ברחבה ששה בין בשאינה רחבה ל"א בבלים לבוד ועכשיו כלי הוא אלא עיקר פטורה משום פטור שנמצא אויר שתחת שולים עשרה ונעשית רה"י. ואני איני אומר כן, דלעולם בין אם היתה גבוה עשרה עם השולים בלא אויר שולים מצטרפין עמה וכשיש בה שבעה ומחצה מהיצות נינהו ול"ד לבית דקירויו משלים לעשרה דע"ג רה"י דהתם הא איכא עשרה וה"נ רשות אין אומריי פחות משלשה מצטרף עם המחיצוי דל"א לבוד אלא במחיצות והני לאו ומשהו חייב משום דשולים ממעטי בה כיון דאינה גבוה עשרה ומדין לבוד עושין אותה בשאיני רחבה ששה דכשאר הפצים דעלמא הוא לפיכך פרשוה ברחבה ששה ואפייה בשבעה גוד אחית מחיצתה והוה רה"י. ומקצת חכמים הצרפתים ז"ל אמרו דליכא למימר לבוד רחבה ו' עסקי' שאלו הי' רחבה ששה כיון דמטא לעשרה בשבעה ומשהו נמי פטור דאמרי' **כפאה על פיה וכו' שבעה ומחצה פטור.** פרש"י משום דהוי' למעלה מעשרה ובשאינה שולים גמי והא ק"ל גדור חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין וכדכחיבני לעיל (שבת ז:): התכלת (מנחות דף מ"א ב", וע"ש ברש"י ד"ה בתילתא) וגבוה עשרה דקאמרינן אפיי בהדי חומשין למחיצות נמצא עובי המחיצה אצבע צרדה שהוא חומשו של טפח כדמפורש בפי קאמרינן ואם אינה רחבה ששה חייב מיחה וקרבן קאמר. ורביי אלפסי ז"ל נתן אותן שני לא לכתחלה קאמרינן דאפיי רחבה כמה פטור אבל אסור הוא אבל לפטור ממיתי וקרבן מחוור, חדא - דכל היכי דמצריך להכי מקשי ליה בגמי בהדיא, ועוד - שאין זו חומרא דאנן **רחבה ששה פטור.** כי רש"י ו"ל, דל"ד ולחומרא לא דק דהא סגי בחמשה וגי חומשין. ולא

מסיים הכא רחבה כמה, ויותר מזה כתבתי בס' המלחמות: **רכן בגומא.** י"מ וכן בגומא תשעה ר"ה וכ"ש פחות מתשעה דמשתמשי בה רבים ולא מדמי גומא דתשעי לעמוד אלא כל גומא עמוקה מג' מדמי לעמוד תשעה והיינו דאמרי' מאי לאו אסיפא וקתני פחות מכן מטלטלין וכל פחות מכן במשמע אפי' שמנה שבעה. ולא מסתבר, אלא פחות מט' לא משתמשי בה להניח שם כליהם כי היכי דליתברו ברגלי ב"א ובהמה

ובדברים הנגררין בר"ה אבל עמוק תשעה משתמרי כלים בגוייהו שאין סתם כלים נוגעין

בשפתה ופחות מכן דגומא, אתשעה:

בנגררין, דעקירה והנחה הוא:

[א"ל] רישא אם טלטל הייב הטאת ועלה קתני וכן בפחות מכן אע"פ שאין מטלטלין אם [דפחות מכאן] כלל. ותימא הוא, דהא וכן קתני כדאקשינן בעלמא (פסחים מז.). א"נ לא ארישא. פיי אאין מטלטלין מתוכה לר"ה ולא מר"ה לתוכה אבל לא קאי אשיעורא

בחבור הרמב"ם ז"ל כתי' שכתבתי, והוא העיקר. וה"ג מוכח בפי כיצד צולין (פסחים פה:) נערות כגון ששלשל יד למטה מג' וקבלה והא ודאי עקירה, וזה מחוור לכל. אבל מצאתי הבית נעקרה ונפלה לר"ה או לצדי ר"ה והרי יש כאן עקירי וכ"ש למאן דאוקמא בפי אלו ורמא וזקפיי. ועי"ל דההוא כגון שהיתה רה"י גבוה מר"ה וכשהוא מוציאה משפת אסקופת ויוצא ולא בדברים המתגלגלי' אלא דוקא בדברים המרובעים שעוקר ומניה כגון זרזא דקני עקירי בתחלת די והנחה בסוף די ולא הוי מונח בנתיים והיינו דלא אשמעינן רב יהודא מגרר ועקירות הרבה הן והנחות הרבה הן לא עקר בבת אי כל הכלי אבל מגרר עקירה אחת הוא אחד במקומה הראשון ומונחת היא שם וכי חזר והפך פעם אחרת לא עשה מלאכתו כאחת שגירר הוציאה ממקומה הראשון ואפי' לא משכה במילואה אבל רמא וזקפה עדיין ראש כמגרר הפץ. אלא הך מימרא דוירזי דקני, א"ל דשאני רמה וזקפה ממגרר שהמגרר משעה ואע"פ שלא עמד דעקירת הרשות עקירה הוא ועקירת גופו עקירה הוא דיהא המגרר עצמו פטור נימא עקירי גופו מרה"י לר"ה עקירה הוא ואע"פ שהגבהה הראשונה לא היתה לכך כן שא"כ אף המפנה חפצים מזויות לזויות ונמלך עליהן כשהן ברה"י והוציאן למה הוא ז"ל דשאני מוציא מרשות לרשות דעקירת הרשויות עקירה הוא לחייב עלה, ולפ"ד אינו ואיסור גניבה אין באין כא' אלמא אע"ג דלא עקר לי' מחייב. וראיתי מתרצין בשם הראב"ד הגונב כיס בשבת כוי היה מגררו ויוצא מגררו ויוצא (חייב) [פטור] שהרי איסור שבת האי זירוא דקני רמה וזקפה לא מחייב עד דעקר ליה. איכא למידק והחניי [דף צא:] מבמב פמנב:

אבל אנן קיי"ל כשמואל דאמר אין הולכין בממון אחר הרוב ולדידיי ל"ק כלל כדמפורש נשים בתולות נשאת וההוא קושיי מעיקרא אליבא דרב דאמר הולכין בממון אתר הרוב דאשכחן כוותי' טובא בי ההוא דאקשינן בר"פ האשה שנתארמלה ליזול בתר רובא דרוב אסוי לעולם מא"ל ואל תתמה למה לא בעי לשנויי אליבא דרבא דמקשיי סתם אליבא דאביי דערובין (ט.). וא"ל לא בעי לתרוצי הכי משום דהתינח לרבא לאביי דאמר בין הלחיים למידק עליה לימא ליי הכא בפתוח לר"ה הוא והתם בפתוח לכרמליי והכי אוקמא רבא בפ"ק הא דאקשינן והאייר חמא בר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו. איכא 1년 교

בפ' המובר פירות ואפ"ה מקשי' לי' סתם כ"ש בזו וכיוצא בה אקשי' במס' תמורה ווברור הדלבי כלב אליבא דמ"ד יש ברירה וקי"ל אין ברירה בדאורייתא ותירוציה דרב יהודא אמפ"כ אין זה מחוור לי, משום דרב אמאי איצטרך לפרוקי באסקופת מבוי אי כרבא ס"ל ואיכ אתה אומר דחד מחד פריקא נקט. ואחרים אומרים דלא מתוקמא בפתוח לרה"ר כי אי"כ אתה אומר דחד מחד פריקא נקט. ואחרים אומרים דלא מתוקמא בפתוח לרה"ר כי המם דא"כ אפי' פתח בין נעול בין מקורה בין ניתר בלחיים הכל מותר וכלפנים הוא כפשטא התם דא"כ אפי' פתח נבפתוח לכרמלית בין הלחיים אסור דמודה לי' רבא לאביי ותחת הקורה הלחיים בין פתח בין נתר דחודו החיצון יורד וסותם. והא דפירש"י ז"ל בהא דקאמרינן וקריו כלפי פנים פתח פתוח כלפנים מחודה החיצון של קורה לא מחוור כלל דאכולה אסקופא משמע, לעולם מתח בל ומן שהפתח פתוח כולה כלפנים והמעם והואיל והתרה מקצתה של אסקופי הוחר, כולה אסקופי ולא אתי איכא היכרא טוב' דמיפרשן מרה"ר הוא כולה אסקופה ולא אתי לאפוקי לחיץ והיינו נמי דלא מוקי לה באסקופת בית משוס דלעולם בבית אין מה שנמשך לאפוקי לחיץ והיינו נמי דלא מוקי לה באסקופת בית משוס דלעולם בבית אין מה שנמש להתח בין היינו מיינו בהיינו היינו היינו היינו החידו החיצון של החים ביו המשום הלעולם בבית אין מה שנמשך

דאר"מ אסור לכתף עליו מפורש התם בעירובין דלא אר"מ אלא בעמוד ואמת המיס אבל לההוא דאחרים וכן לא כתב סיפא דאם היתה אסקופה דכולה פשיטא כדפריי דמלתא גופא ומר בכה"ג ול"פ. ולפיכך לא כתב רבינו ז"ל הא דאמריי מסייע ליי לריב"א אע"פ שכתבה אשכחן דפליגי רבנן אאחרים ורב אשי נמי לא פליג אההוא דינא אלא מר פרק לה בכה"ג והתס פסקינן כר"ש לפי' סמך לו רבינו אלפסי ז"ל אפירוקא דר"י אמר רב דלדידהו לא כאחרים דר"ש פליג עליו דאמר בפי בל גגות (ערובין צא.) אי גגות ואי חצרות רשות אחת דאסור לטלטל מזו לזו ומסייע לי' לר' (יוחנן) [יצחק] ב"א. ובודאי לריב"א לית הלכתא כולה בין דתוך הפתח בין דחוץ הפתח ומ"ה דייקי לרב אשי מדקתני ה"ו רשות לעצמה ש"מ נעול כלפנים דהא בית לעולם רה"י הוה וכ"ש דאם היתה אסקופי רחבה די דלא משמע אלא ועוד דאפיי הויא אסקופי חוץ לפתח די דמותרת הול"ל הר"ז רה"י או לומר אע"פ שהפתח מצטרף בהדי מה שבפנים ובזמן שהפתח פתוח בלחוד הוא דמשתרייא וא"כ היינו רישא הויא כולה אסקופה ארבעה בזמן שהפתח נעול אסור דהא לא הוי בחוץ אלא פחות מדי ולא מותרת. אבל לדברי (רש"י) [רב אשי]דאמר באסקופת בית מאי ה"ז רשות לעצמה דא"נ גמורה הוא ומותר לטלטל בכולה בלא קורת מבוי ואפיי במבוי מפולש שהוא אסור, היא המבוי ואין דינה כדין אסקופי המבוי שתהא ניתרת בקירוי ושיהא הפתח פתוח אלא רה"י לפי פירוקא של ר"י אמר רב א"צ דה"ק ואם היתה גבוה ורחבה די אינה בכלל (ארבעה) והא דאמרי' **מסייע ליי לר"י בר אבדימי.** נ"ל דרב אשי הוא שאמר כן לפי פירוקו אבל לקרויו נמשך אחר הקרויו משום דבית אין היכרו והיתרו בקירוי אלא במחיצות:

מכתשי וכייש קופה וכליי גדולים לא:

אי קד

לנה אדם העניתו ופורע. אפ' במקומו במס' תעני' בס"ר:

אמר אביי היא היא. פי' לאו למימרא דסבר אביי בכ"מ גזרי' נזרה לגזרה אלא בכיוצא בנו לפי שעשו כרמלית כרה"ר לכל דבר וכן אסרו לצאת בה"ש בכל מה שאסור לצאת משחשיכה וה"נ אומר אביי בפ"ק דביצה דמקשי היא גופא גזירה וכו' וכולה שמעתין מהוצאות בלחוד מייתי ומצאתי במקצת הנוסחאות ואביי אמר לך כולה חדא גזירה הוא ולרבא נמי איכא דוכתי דגזור בכה"ג כדאמרי' בפ' במה אשה כל שאסור לצאי ברה"ר אסור לצאת לחצר ואפי' בדברים שאם יצא בהץ לרה"ר פטור שאינו אלא מדרבנן אלא בתם המתחשונה וואני אודי אווני לפנוומי בעונוניה למניי.

התם בתכשיטין שאין אשה עשוי לפושטן כשיוצאה לחוץ:

והא דאמריי וכן בגת לענין מעשר. י"מ שלא התירו אלא על הגת משום דמיחזי עראי

אבל חוץ לגת אינו מוכיח ונראה קבע ולפיכך אסור ומאי וכן אראשו ורובו. ור"ח ז"ל כתב

דה"ק: כשם שהעומד ברה"ר ושותה ברה"י אין מותר לו לשתות אא"כ יכניס ראשו ורובו
למקום שהוא שותה שאם ישארו לו המים מותר להחזיר למקומן כן בנח לענין מעשר אין
מותר לו לשתות מן היין שבגת קודם שיעשר אלא אם הם צונן שיתכן לו להחזיר המותר
אבל בחמין שמפטידין היין וא"א לו להחזיר המותר אסור שכיון שמזגו בחמין נקבע למעשר
ואסור. זה לשון ר"ח ז"ל:

ے، بال

הא ד**תור רבה בר שמואל יוצא אדם בתפיליו עייש עם השיכה.** קשה לן, והא היוצא בשבת בתפילין פטור הוא כדאיי בפי במה אשה יוצאה, ואם כן ל"ל משמוש בתפילין, הא אמרן לרבא דכל שאם יצא בשבת פטור אין גוזרין בו. ואפשר לומר דשאני תפילין דדרך מלבוש הוא ואין אדם פושט עצמו בחוץ ואי לאו משמושין הוה אסור (כד"א) [כדאמרן]

בתכשיטין בחצר:

הא דאמרינן **הלכה מולל וזורק וזהו כבודו אפי. בחול.** משום כבודו קאמר ולא מפני
שהוא אסור, מדלא קאמר הלבה מולל וזורק ובלבד שלא יהרג אלמא א"צ להזהר כ"כ

שלא יהרג וחנא דאמר ובלבד שלא יהרוג ובלבד שלא ימלול ר"א היא ור"א כב"ש ס"ל

דאמרי אין הורגין את המאכולת בשבת דאיהו מדב"ש הוה כדאמרי בכמה דוכתי (שבת
קל:: נדה ז:) ר"א שמותי הוא, שפירושו מתלמידי שמאי, כדמוכח בהדיא בירושלמי במסי
ביצה (א,ד) ובמסי סוכי פ' הישן (ב,ח). א"נ קסבר ר"א לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר הזה
רלא ס"ד לאוקמי מתני כב"ש. מ"מ מסקנא דב"ה סברי מותר להרוג מאכולת בשבת אפיי
לכתחלה ורבה דשרי להו לקנא דמיא ור"ג אמר לברתי קטלן בשבת הוה דדבר הלמד

ומשמאי כדתנן באבות, ושנה לו מדותיו של הלל ומדותיו של שמאי, והוא ראה דבריו של נעשה כרצון ב"ה שאותו היום כפופין היו בית הלל לבית שמאי. אי נמי ריב"ז קיבל מהלל כדאמרינן בו ביום גדשו סאה ורי יהושע שהיי מדב"ה אמר בו ביום מחקו סאה לפי שלא ריב"ז א"ל חזר ושמש שמאי או אחד מתלמידיו או שהסכים עמהם בדבריהם ונמנה עמהן והלא תלמידו של ריב"ו הי' ור' יוחנן תלמידו של הלל הי' כמו דאמרי' בב"ב קטן שבכולן להרוג דבכלל מאכולת הן וכדפרישית. וא"ת על מה שאמרנו ר"א מתלמידי בית שמאי הוא מין שאין בהם מפרי' ורבים כלל כגון אלברנו"ת פטור ולכתחלה נמי מותר בין לצוד בין מן העפר חייבין עליו ודאי מפני שמינו פרה ורבה הוא אינו אלא שהוא כמין הסריסים אבל שבאשפות ובדברים המוסרחין, וז"ד הרמב"ם ז"ל [הל' שבת יא:]. ול"נ דעכבר שהשריץ מן העפר הייב ולא פטרו מאלים מאדמים אלא כגון כינה שהווה מן הזיעה וכן תילעים ורבה אלא שחייבין עליו כמי שהוא פרה ורבה מזכר ונקבה שכן ההורג עכבר שהשריץ שהוא מין הידוע ההווה מן העפר בימות החמה שקוריץ בערבי אלבויגו"ת והוא אינו פרה וגמרי בהדיא הוא בפי חי שרצים מ"מ נפרש שהפרעוש מין רמש פרה ורבה הוא. וי"א שהורג פרעוש בשבת הייב ותמה אני על ר"ת ז"ל שכי כאן הכינה היא הפרעוש ואי אפשר אמרינן הכי, אלא מה אלים שפרין ורבין אף בל דפרין ורביץ דלפום הבי נמי אמריי התם גידין אינו הי יותר מששה חדשים וכוי. ומיהו בגמרא דילן בפי שמונה שרצים (קו.) לא אר"ש בן הלפתא ולא מהלזון למות והלזון יש בו גידין ועצמות ולא קתנו כל דבר שאין בו גמל שמואל מקטע ידא ורגלא ויהב ליי קומי עוקא רי יוסי בר בון יהיב ליי גו צליחותא מענינו הוא ומוכח בירושלמי דגרסי' החם חזקי' אמר כל ההורג כינה בשבת באלו הורג

שמאי ונתחבר לתלמידיו: הא דאמרינן **לייק כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע.** ק"ל, דמי עדיף שמש קבוע מאדם עצמו שאסור לו להבחין בין בגדו לבגד אשתו שהוא עיון הגס יותר מבדיקת כוסות וקערות ושם לא חלקו נמי בין משחא לנפטא אלא הבל אסור ונ"ל שהטעם כמו שמפורש בירושלמי אית דבעי מימר מפני נקיות ומפני הסכנה מותר ואמרינן נמי התם לקנב חוזרין מפגי נקיות ומפני הסכנה מותר ואף על פי כן בשמש שאינו קבוע ובמשחי אסרו מפני שהוא

עיון דק יותר מאלו מפני שאינו רגיל לשמש לאחד וקרוב להטוח:

רבולה פרשה לא, מיתיבי. ק"ל, וכולה פרשה היכי סליק אדעתי דשרי והא מתניתא קתני
בהדיא אבל הוא לא יקרא וא"ל קרייה לחוד וסדור לחוד וכי קתני היכן התינוקת קורין לא
פרשיותיהן לאור הנר ומיהו למאי דאמרינן שאני תינוקת של ב"ר דאימת רבן עליהן מותר
להן אפיי לקרות ודיקא נמי מדקתני מתניי אבל הוא לא יקרא משמע אבל הם קורין והא
דקתני ברייתא מסדרין פרשיותיהן משום דאורחא דמילתא דאיגן אלא מסדרין בעלמא,

ואינו מחוור. וא"ל, סדור כולה פרשה וקרייה כולה חד הוא, וכי אקשיי אדרבה בר שמואל וכולה פרשה לא, משום דס"ד דמחניי הכי קחני היכן החיניקות קורין בלילה וקורא עמהם מפני שהם שנים בענין א' ומותר לקרות אבל הוא לא יקרא בפ"ע ומ"ה אקשיי וכולה פרשה לא שריא בהדי תינוקת דודאי רבה בר שמואל כהדי תינוקות אמר דסידור משמע שהוא מסדר לחינוקות ואלו בפני עצמו אין זה מסדר ואיזה הוא מסדר זה המלמד סדר הפרשיות והם גומרין אותן והא דתניא מסדרין פרשיותיהן והיינו לפני רבן שמסדרין לפניו ללמוד מדר היום והפרשיות ופריק שאני תינוקות דאימת רבן עליהן והן מותרין והוא אסור שהם אין מונעין אותו מלחקן אם ירצה מפני אימתן, והן ודאי לא יתקנו, כן נ"ל:

۲2 با ۲

הבאה מלוה למלוה. ואי קשיא, והא תנן (קדושין פ:) לענין בנים קטנים, וישן עמהם בביינו לומר דשרי והכי איתמר התם כל כי האי ריבותא ליכול לא אסרה תורה אלא רבית לא אסרה תורה אלא פשוט ידים ורגלים ולא אסרה תורה אלא דמות די פנים בהדי הדדי ושרי קריבה בעריות דשאר ופירושו לא אסרה תורה לומר שהוא מותר כדאמריי בעלמא ובתם איכא הששא דביאה ור"פ לא איירי בשינוי ודיעות כלל אלא דר"פ לית לי' הך הקישא והכתוב אומר הרחק מעליי אל תקרב אל פתח ביתה ולאו דמיפשטה בעיין לר"פ להתירא בשאר בשר אלא גלוי ערוה בלבד ואלו בא"א דבר ברור הוא שנאסרה כל קריבה שבעולם אשתו נדה בכל ענין אסור. וקאמרינן דהך הקישא פליגי אדר"פ דאמר לא אסרה תורה ואפיי [בלא] יחוד דלא אתי השתא לידי ביאה, דהא אפיי להסתכל בה אסור בערוה, אף והדר פשטינן דאיסורא דקריבה גופא אסורא מהקישא דא"א דהתם ודאי כל קריבה אסורה בה איסורא משום חששא דביאה ואפיי כשת"ל דקריבה שריא ואידחי משום שינוי ודיעות כדכתיב אם ישכבו שנים וחם להם ואיכא נמי חבוק וחשש דביאה ואתא רב יוסף למיפשט דסתם ישנים במטה אחת נגעו אהדדי כדאמריי בברכות והא איכא עגבות ומיתהנו מהדדו בראה דה"פ דסוגיא: דבעיא דמעיקרא היא בבגדה והוא בבגדו אי שרי ואע"ג דאיכא קריבה גבי אשתו כיון דלא רגילי בהכי איכא שינוי, גבי א"א ליכא אלא חוצפה ופריצותא. אלא דקריבה ותו קשי' בהקישא גופה מה ענין אשת איש לאשתו נדה בהיא בבגדה והוא בבגדו בתשמיש קאמר וכל עיקר בעיין משום שנוי ודיעות הוא דאתיא עלה ולא משום קולא קורבה דרבנן אתי לידי גילוי ערוה לא אתי ולא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה יוסף לא הי' סבר הכי מעיקרא בפרק כל הבשר ועוד ק' לי אטו היא בבגדה לידי שאר דמסקנא דעוף וגבינה לא עולה ולא נאכל אפיי למאן דאמר בשר עוף מדרבנן ואע"ג דרב קורבה אפיי קרוב בשר מדרבנן הוא והיא בבגדה אפיי מדרבנן ליכא למיגזר. ולא מחוור, פליגא דר"פ דאמר לא אסרה תורה אלא קריבה של גילוי עריות והיינו תשמיש ממש ושאר הא דאמרי' **ופליגא דר' פדה.** פירש"י ז"ל הא דרב יוסף דפשט בעיין מדרשא דהך קרא

בקרוב בשר, הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. התם ביחוד וקירוב בשר חששא דביאה איכא ור"פ היכי דליכא יחוד וחששא דביאה הוא דשרי קריבה ואי שינוי ודיעות סגי להיכר באשתו גדה לא מתסר משום קריבה וכן עולא דמנשק לאחוותיי אבי ידייהו בשינוי

יום כנגד יום היא שנקרא ימי ליבון והיי מיקל לפי שהיא חששא בעלמא ושמא לא תראה חכמים נשכו נחש שכל דבריהם כגחלי אש, וכן מפורש בס' הישר (סי' קנד). וי"א דשומרת אלא נפרש דטובלת היתה אשתו לסוף ימי נדותה של תורה ולפי שהי' מיקל ופורץ גדר של וגם זה אינו מתחוור ומ"מ א"א למשמש ת"ח הרבה שיקל מחמת שלא תהא צריכה טבילה. היא, אבל לבעלה או מדר"ע או מדרשה התם אך במי נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהן שתבוא במים, וזו ראי׳ לדברינו. ויש לדחוק ולומר שטבילה שבפרשה שאמרנו, לטהרות עד שתשיהר ובלשון הראשון של זקנים הראשונים תניא נמי לא תכחול ולא תפקוס עד מבעלה ומטהרת כל ימי נדותה והאי דקאמר עד שתבוא במים לישנא בעלמא כל ימי נדותה במים, משמע לי' דהיינו אזהרה לאשה שתהא נזכרת לנדתה ותהי' מתרחקת עצמה ומתנדה למי ששימש ת"ח שלא תהא לו נדה בהכרת עד שתטבול. ומ"ש ר"ע תהא בנדתה עד שתבוא המפורשין שכתוב שם ורחץ בשרו במים וממא עד הערב ואין טומאה פורחת דמ"מ א"א מקומות בתורה כן שכתוב וטמא עד הערב וטהר ואין כתוב ורחץ במים ואנן לומדין מן שראו ריבוי בכתוב מן ואחר תטהר או ממקום אתר אבל טבילה מפורשת היא ובהרבה לענין הוב למעלה ווהו נמי פשוטו של מקרא ומ"ש שאין הובה צריכה מים היים אפשר זובה כלומר טומאת הזב בלובן והזבה באודם וכתיב וספרה ואחר תטהר בטהרה האמורה במים חיים וטהר, וכשבא הכתוב לפרש בין נדה וזבה כתיב ואשה כי תהי' זבה דם יהי' מו:ב) איש כי יהיי זב כוי פרשה דמומאה, וכתיב וכי ימהר הזב ונוי וספר לו ורחץ בשרו לנדה מנ"ל. אבל נ"ל שטבילה לנדה ולזבה מפורשת הוא מן התורה, בזב כתוב (ויקרא במים, דא"כ זקנים הראשונים דמוקמי לי' לא תכחול ולא תתקשט במיני צבעונין, טבילה שטבילת נדה מן התורה, וכן קשיא לי שנלמוד טבילת נדה מכאן, תהא בנדתה עד שתבוא רש"י ז"ל, ולפיכך נענש. ואין זה מחוור שיטעה מי ששימש ת"ח הרבה בכך ולא היה יודע נדה עיקר מן התורה, ולא היי יודע הא דחניא (סד:) תהא בנדתה עד שתבוא במים כדכי כאן מפני שהיא חומרא מדבריהם. ואף על פי שלא טבלה היי מיקל, לפי שלא היי יודע לטבילת ימי נדות שכבר יצאה מהן והן ימי לבון לפי שהם נקיים, והיי אותו התלמיד מיקל בדבר ומאחר שהשלימה שבעה ימים מתחלת ראייי קורין אותן [המותר] ימי ליבון לומר שאינו הוא לאחר שתיקן רבי שאם ראתה יום אי או בי וגי שיהא מונה ששה [נ"א - שבעה] והם, (לו) [לה] כן אבל לא מפני שיהא שום קולא בימי לבון מבימי נדות ונראה שזה הליכון בימי לבונך מהו אצלך. פיי היי יודע אבא אליהו שטעה אותו תלמיד בכך לפיכך שאל בוא שלא כדרך הנושקין ובלא יחוד ור"פ בשינוי ודיעות לא איירי כלל:

ולא חבוא לידי זיבה, וסוף דבר שלא כהוגן נעשה וראה מה עלתה בו. אבל לשון הראשון יותר נכון, שאף בזה לא היי ראוי לטעות שאינה חששא אלא ספירה היא שכשם שסופרת שבעה לזיבה כך סופרת אחד לאחד שהיא זיבה קטנה ואם טבלה אפיי בשמיני ושמשה אינו אלא תרבוי רעה. ואפשר דמשום הומרא דאתיי לידי קולא הוא דבטלוה לטבילתה בדורות

האחרונים ומשום טהרות נהגו בה תחילה: האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. פיר"ת ז"ל שאין זה פסולי גויה דההוא בדורות ראשונים נתקנו. ובמסי יומא (פ:) מספקא להו נמי בפסול גויי אי דאוריייתא וההוא אינו פוסל במגע תרומה אלא נפסל גופו מלאכול בתרומה וטעמא דההוא משום דמחזי כמאן דנגעי בהדרי ומטמו במעיו ולהכי בעו חצי פרס שנתמעט בעיכול מכביצה וחזרו ב"ש וב"ה ונזרו אוכל בריצה נשפחל במנע מבומה ומפוכש במי הישה (מיי ב"ה שנ"ר).

וליכא דמטמא בשתיהן, והתם לא קמבעיא ליי אלא אי מצטרפות הואיל וכל אחת מטמא דחציו בנפילה וחציו בביאה טהור דהא כולו בנפילה [לזה] או כולו בביאה [לזה] גמי טהור שמטמא בכל אחת משתיהן שאלמלא לא היו מטמאין אלא זה בנפילה וזה בביאה פשיטא דגרסיי במסי גימין (מז.), חציו בנפילה וחציו בביאה מהו, ומשכחת לה בממא שמבל, וש"מ בה ואי אתו לבטלה תיבטל שא"א לגזור עוד בה גזירה אחרת, כן נ"ל. וראי' לדבר מההוא בגזירה זו לפיכך לא גזרו כן וזה הטעם מספיק לכל דמ"ה גזור ביאה מפני שא"א לעמוד שא"כ אין לך אדם רוחץ במרחץ ולא בשום מקום במים שאובין וא"א לרוב ציבור לעמוד ומחקיימא כולה מילתא שפיר נוכל לומר דבהכי סגי להו א"נ שא"א ליגזר בטהור ביאה קיימא כולה האי לא איכפת לן שעיקרה של גזירה נפילה הוא וא"ת לטהור נמי לגזור ביאה וא"ת ביאה נמי הא לא קיימא, כיון דטהור לא מיטמי (לב"ה) [בה], א"ל דאי ביאה לא תרווייהו בטמא שטבל ולא כלל בטהור, אלא דאי לא הא לא קיימא הא כדמפורש בגמי. שאובין וכל עיקר לא גזרו ביאה אלא משום נתינה שהוקבעה להם ובדין הוא דהו"ל למיגזר ומכלל טהור לא נפיק. ועוד דעיקר גזירה בנפילה הוה שהיו נותנין עליהן גי לוגין מים פיי נ"ל דאף טהור קאמר וכ"ש טבל ועלה ונפלו על ראשו ועל רובו גי לוגין מים שאובין והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שופלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובין. כביצה ושיפסול במגע תרומה ומפורש בסי הישר (סיי ר"ה,שי"ג):

דוף יד ישדי לפומיה ופסיל ליה. פיי משום שגזרו במשקין [של] (כגון ש)טבול יום, נקט פסיל להו, אבל אוכלין טמאין טמויי נמי מטמא להו דמשקין בתרומה וי"א דמשקין שבפיו מאוסין

בפ"ע וכדמוכה שמעתא:

הן ואי שרי להו לא מטמו אחרינא, אלא מפסיל פסול להו מלאכול: והא דאמרינן **מייד הא שכיהא והא לא שכיהא.** ק"ל, הא נמי שכיהא, משום דילמא אכיל אוכלין דתרומה ושקיל משקין טמאין ושדו לפומי ופסול ואמאי לא אמר טעמא מהא

ותרויהו שכיחי. ומפרקי אוכל תרומה לדעח מזהיר זהיר מאוכלין טמאין אבל אוכל אוכלין ממאין שמא יחן תרומה לחוך פיו שלא לדעת, ואינו מחוור. וי"ל שאין הוששין שמא שכל תרומה ויטמא אותו בפיו במשקין טמאין הבאין עליי לאחר מכאן לפי שכבר נמאסה משלעסה ועמד בפיו ואין הכמים הוששין כ"כ לטומאתה שיגזרו עליי שאינה ראויי אבל עיקר החששא לשמא יאכל אוכלי חולין טמאין או משקין ויביא תרומה ויחננה לחוך פיו עיקר החששא לשמא יאכל אוכלי חלין ממאין או משקין ויביא תרומה ויחננה לחוך פיו שנמצא שהוא מטמאה עם כניסתה לפיו וראויי היא שעדיין לא נפסלה מלאכול ויש בידו שחים אי שהוא אוכל תרומה טמאה שעדיין במקום שיכול להחזירה הוא ואי שהוא מטמא שחים מי שהיי הוא כלל, לפי שגזרו על מי שכבר אכל אוכלין מתאין שיפטול תרומה משום מי שהי' הדברים טמאין בפיו שמטמאה ודאי, אבל לגזור

נמצא שהספר פוסל כל הידים עכשיו דגזירה ראשונה כך היתה ובמקומה עומדת לפיכך כל הידים שהסיח דעתו מהן וגזירה ראשונה לא זזה ממקומה שהיי צריך מנין אחר להתיר ולא הילקו בין מי שהסיה דעתו למי שלא הסיה ופשטה תקנה זו בישראל ואח"כ גזרו על גזירה אחרת בפ"ע ומפרקי' אלא הא גזור ברישא וגזרו סתם על הספר שיטמא את הידים ומפני שהידים עסקניות הן וכבר הי' זה בכלל הגזירה הראשונה ולא היו צריכין לגזור עלי' שאין טעמא של גזירה אלא משום דרבי פרנך ודרי פרנך ליכא אלא משום היסה הדעת בשהסיה דעתו ודאי בלא מגע ספר ממאות ואי בשלא הסיה לא היו צריכין לגזור עליהן זה במסי ידים ומנ"מ להו מאחר דגזור בכל הידים. לפיי נראה דה"ק הא תו ל"ל למגזר אי ב"ש וב"ה כגון ר"מ ור"י וחבריו נחלקו אתה ספר מטמא הידים ומחלוקות אחרות בענין מטמא אותן אלא כשהסיח דעתו מהן. ואין תי' זה נכון בעיני, לפי שרבותינו שהיו בתר עסקניות הן אבל מי שנטל ידיו תיכף ושמרן מותר לו לאחוז ס"ת ערום הלכך אין הספר ידים וא"ל דהא ודאי לא גזור דהא טעמא משו דר' פרנך וטעמי, דר' פרנך משום דהידים במגע הספר שיטמאו מחמת הספר ואין בכלל גזרה ראשונה אלא מסיח דעתו דהיינו סתם ואכתי קי לי הא נ"מ שאפיי נטל ידיו ע"מ לאכול ושמר ידיו ולא הסיח דעתו מהן אלא אילימא הד גזור ברישא הא תו ל"ל. פירש"י ז"ל הלא גזרו סמוך לנטילתן מגע תרומה משום מי שבפיו אוכלין מהורין אינו [השם], ודבר ברור הוא:

נחלקן הכמי ישראל והאחרונים איזה ספר מטמא והיאך מטמא:

הא דאמרינן אילימא במשקיך הבאיך מחמת שרץ מך התורה הוא. ק"ל והא טומאת אוכלין ומשקין לטמא אחרים לאו דאורייתי כדאי בפסחים וי"ל ההוא [לאו] מי"ח דבר הוא אלא מימות נביאים אחרונים הוא דכתיב הן ישא איש בשר קודש ונגע בכנפו אל הנזיד ואל היין ואל השמן היקדש ומעלות דרביעי בקודש ושלישי בתרומה דהוו מימות הראשונים לא משכחת להו אלא בהדי משקין טמאין והא דקאמרי דאורייי הוא אליבא דמ"ד אפיי לטמא אחרים דאוריים דאוריים א"ג ה"ק עיקר טומאה דאורייתא שהרי שניים הן וכשמטמאין אחרים כבר

נגזר שאם אין אתה אומר כן אף האוכלין עצמן מי"ח דבר הן: אלימא במשקן הזב דאורייתא הוא. בדין הוא דהו"ל לאקשויי א"ה טמויי נמי ליטמי, דמשקה דזב אב הטומאה הוא והכלים ראשון ומטמא את התרומה אלא איידי דאקשה לעיל

דאוריי הוא אקשי גמי הכי: אלא במשקין הבאין מחמת שרץ. פיי אפיי במשקין הבאין מחמת שרץ מיייח דבר אבל משקין הבאים מחמת ידים מטמאין כלים כדאמריי פי שלשה שאכלו שמא יטמאו משקין שבידו ויחזרו ויטמאו את הכוס. תדע דהא שנטמאו במשקין בחד גונא קתני , לאוכלין וכלים, כן נ"ל:

דף מו

הא דאמרי. יייח דבר גורו ויייח דבר נחלקו. נראה שרש"י מפרש שאינן אלא י"ח שגורו נהן נחלקו אלא שעמדו מנין ורבו ב"ש וגזרו בהן בכולן ולפי פי למחר חזרו בהן ב"ה והודו למניינם. ולפי פשט הדבר בי"ח אחרים נחנקו ולמחר הושוו ובספר הישן מא"י מצאתי השיטה מוחלפת די"ח דבר גזרו ובי"ח דבר נחלקו ולמחר הושוו ובפי ירושלי מצאתי השיטה בי"ח דבר נחלקו ובי"ח דבר הושוו וי"ח גזרו פיי י"ח דבר נחלקו וגזרו מצאתי השיטה בי"ח דבר נחלקו ובי"ח דבר הושוו וי"ח גזרו פיי י"ח דבר נחלקו וגזרו לאכול י"ג לדין י"ד דרי שבעות שבת והכנסות תשיעי ספר עשירי מרחץ י"א בורסקי י"ב וי"ח דבר שהשוו שמנה מיציאות שבת והכנסות תשיעי ספר עשירי מרחץ י"א בורסקי י"ב לאכול י"ג לדין י"ד חייט ט"ו לבלר ט"ז מפלה כליו ""ז לא יקרא י"ח לא יאכל הזב עם ובה ושמנה עשר שנחלקו שבסוף המשנה דיו סממנין כרשינין אונין צמר חיות עופות דנים מוכרין טוענין מגביהין עורות כלים וחמשה מהן שהוזכרו בברייתי (יח:) לא ישאילנו ולא ימן לו ואיגרות, הרי די"ח במחלוקת:

שמאי אומר מקב לחלה. שמעתי בשם ר"ת דכיון דכתיב (במדבר טו,כ) בחלה תרימו תרומה, פיי ותנתן לכהן, וקיי"ל (יומא פ.)שיעור אוכלין בכביצה פחות מכן אינה הלה ולא מקיימא ביי מצות נתינה ושמאי אזיל בתר דעתו של בע"ה שהוא מפריש אי מכ"ד נמצא שהוא מפריש מקביים חלה של כביצה. ואחרים מפרשים דבעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי, מ"ס עריסותיכם חלה של כביצה. ואחרים מפרשים דבעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי, מ"ס עריסותיכם חלה של כביצה. ואחרים מפרשים דבעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי, מ"ס עריסותיכם חלה של כביצה. ואחרים מפרשים ובעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי, מ"ס עריסותיכם חלה של מדי משמע, וכ"פ הראב"ד ז"ל. ואינו נכון, דקב וקביים דשמאי והלל מקב ומחצה דרבנן חרוייהו ירושלמית ולא מדבריות, ועוד שאין זה עישור אלא תשיעי: מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה שהייב אדם לומר בלשון רבו. פיי הראב"ד ז"ל דטעמיי דהלל מפני שהוא המדה הגדושה שנאמרה בתורה כדכתיב ושמן זית הין ואע"פענאמרה בתורה מדות קטנות כיון דמים שאובין לפסול את המקוה דרבנן אזליי ואע"פענאמרה בתורה מדות קטנות כיון ומים שאובין לפסול את המקוה דרבנן אזליי לקולי ולא מיפסל אלא בשיעור הין ולפיכך שנה זו רבו הין לגלות לי שמפני שנאמרה בתורה הוא פוסל את את המקוה ושמאי סבר טי קבין לפי שהן ראוין לשטיפת כל הגוף

ועזרא תיקן לבעלי קריין לפיכך השיבי כמקוה פסול ופוסלין. וחכ"א גי לוגין מפני שהן השובין שנתנם תורה לקרבנות צבור והוא רביעית ההין ואזליי בתר שיעורא זומא ואע"ג דאשכחן לוג שמן בצבור מיהא לא אשכחן פחות מגי לוגין ולא אשכחן לוג אלא לשמן אבל

יין אין פחות מרביעית ההין והוא ג' לוגין: והא דתנן **שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן** אפרש במקומה (נדה ב' א' ד"ה ב"ש) בס"ד: לא גרסיי בדר' ישמעאל בר' יוסי בשמונים שנה של **כלי זכוכית,** דא"ה קשיי דהא יוסף בן יועזר ויוסף בן יוחנן גזור ואע"ג דאיכא למימר דגזור מעיקרא ולא קבילו מינייהו וגזור בשמונים שנה וקבילו מינייהו מדלא מקשי' ומפרקי' לה בגמ' כדמקשינן ומפרקינן לה מארץ העמים, ש"מ לא גרסינן לה:

ה"ג וכן במשניות מדוקדקות: כלי חרס וכלי נתר טומאתו שוה מיטמאין ומטמאין. דרינו גבן ואין מקבלין טומאה מגבן אלא מתוכן, וגבן ואחוריהן חדא מילתא הוא אלא דגב משמע כל חוץ שלהם ולפרושי מילתא נקט הכי לומר דאין להם טומאה כלל לא מאונגן ולא מאונן דכלהו גב נינהו. ומה שפירש"י ז"ל אחוריהן כגון חקק בית מושב שהוא תוך אינו ענין במשנה זו דאי דרך תשמישן הוא מיטמאין ואם לאו אינן מיטמאין וה"נ מוכח בכמה

מקומות במס' כלים דאחוריים היינו גב דכלי, דוק ותשכח התם בפ' כ"ה [מ"ו]: **הגיהא למ"ד לא לכל הטמאות אלא לטומאת מת.** פלוגתא דרשב"ג ורבנן הוא בסיפא

דהך מתני גופא, והוא במס' כלים בר"פ [י"א], דתנן כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין

נשברו טהרו חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה רשבג"א לא לכל טמאות אלא

לטומאת נפש. ודאמרי נמי (יז.) הגיחא למ"ד כלי טמא חושב משקין פלוגתא דר"מ ור'

יוסי הוא בתוספתא דמסכת מכשירין דתניא עריבה שירד דלף לתוכה המים הניתנין והצפין

בכי יותן נטלה לשפכה בש"א בכי יותן ובה"א אינן בכי יותן בד"א בטהורה אבל בטמאה

הכל מודים שהן בכי יותן דר"מ רי"א א' טמאה וא' טהורה בש"א בכי יותן ובה"א אינן בכי

המניח כלים תחת הצינור אי כלים גדולים כוי פוסלין את המקוה. בצינור שקבעו ולבסוף המניח כלים תחת הצינור אי כלים גדולים כוי פוסלין את המקוה. בצינור שקבעו ולבסוף הקקו הוא ואליבא דמ"ד בחסי ב"ב אינו פוסל את המקוה, וכן פירש"י ז"ל. ויש לפרשה בצינור מפולש שאינו עשוי לקבלה שאינו פוסל את המקוה ותון במסי מקואות פ"ג סילון שהוא צר מיכן ומיכן ורחב באמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה. ושנינו עוד המניח מבלה תחת הצינור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת ותנן נמי החוטט בצינור לקבל צרורות פוסל את המקוה מכל הני שמעת מינה שכל שהצינור אינו החוטט בצינור לקבל צרורות פוסל את המקוה מכל הני שמעת מינה שכל שהצינור אינו מקבלו מנקבלו מומאה שלא תאמר אין שם כלי עלייהו כדקתני נמי כלי גללים ואצ"ל קטניי, ולא

CLGLLM":

1، با1

דלא אמריי הכי בהדיי בגמי לא ניחא להו למימר הכי: לר"ט בצרי לה וכדאקשיי לר"י ואע"ג דאיכא למימר דר"ט מני אוכלין וכלים בתרתי כיון לו בהרבה מקומות כיוצא בזה כל הפורש ממך כפורש מחיים והיינו דלא אמריי בגמ' א"ה והוי יודע דר"ט קיבל מר"ע שהוא שמע וטעה והוא דרש והסכים לשמועה וכמו שאמרו כלים הנוגעין במת אמריי בהדיא במסכת נזיר אטו מאן דנגע בכלים בר הזאה הוא, בתמיי. המרדע ואפשר דניימ שהנזיר מגלה על אותו טומאה ומזה שלישי ושביעי ואלו משום מגע טומאה ור"ע תיקן שמשום אהל טמאוהו ואפיי אין המרדע מקבל טומאה נמי ודוקא בעובי זי משום כלים הנוגעים במת אמרו ודוקא במרדע שמקבל טומאה וה"ה לכלי כל שמקבל שהראשונים שאמרו האיכרעובר ומרדע על כתפו אהל צדו האחת על הקבר טמאוהו טומאת כלים המאהילין טומאת ערב משום חרב הוא טמא טומאת זי. ואני אומר דה"ג קאמר ר"ט ראיות אחרות ובמקום אחר אכתוב מה ששמעתי מהן בעז"ה ולפ"ז קשה איך אר"ע משום שכל כלי הנוגע באב הטומאה הבא מן המת או אהל על המת הוא נעשה אב הטומאה ויש בשפוד וכלים באדם ממאין טומאת ז' אמרו לו אין האהל מתחשב מדקתני כלים סתם ש"מ ממאגן מומאט גרב אר"ע יש לי חמישי השפוד התחוב באוהל האהל והשפוד ואדם הנוגע כלים הנוגעין במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאין טומאת זי הרביעי בין אדם בין כלים בריש מס' אהלות ד' טמאין במת ג' טמאין טומאת ז' וא' טמא טומאת ערב כו' עד כיצד חרב ה"ה כחלל לאו דוקא חרב אלא ה"ה לכלי שטף הנוגעין באב הטומאה של מת דתנן ולפיכך אין אומרים בה חרב הרי היא כחלל. ולדידי לא ניחא לי בהאי תירוצא, דכי אמריי המרדע בטול הוא אגב גופא של מרדע כדתנן (כלים יג,ו) מתכת המשמש את העץ טהור בסוכה בנקבות פסול וכו' ואינו ממא משום כלי מתכת בדליתי' לחרב המרדע יש בו חרב לחרב המרדע וטמא משום מקבלי כלי עץ ואע"פ שהיא עשוי, למלאות שמי, קבול כדאמריי מקבלין טומאי אי איכא חרב חרב הרי הוא כחלל וניחא להו הב"ע שיש במרדע בית קבול סבר שטמאוהו טומאת שבעה מדין אוהל. ואית דמקשו הכא ה"ד, אי בפשוטי כלי עץ אין **טמאוהו משום כלים המאהילין על המה.** פירש"י ז"ל טמאוהו טומאת ערב ומאן דאזא

גזירה משום הנושכות. פירש": ז"ל אשכולות נושכות זו את זו וכשבא להפרידן נסחט המשקה עליהם וכיון דעבד בידים ולא אפשר בלא סחיטה מכשר ואינו מחוור. ור"ה ז"ל פי' משום הנושכות יש מי שאומר שנושך אדם מאשכול ונוטפין ממנו משקין. ובשם גאון ז"ל מצאתי כשאדם בוצר כרמו יש מהן שהגרגרים שלהם מדובקין זה עם זה ונושכין זה את זה מפני דבוק ואע"פ שהמשקה יוצא מהן אינו הולך לאיבוד והמשקה עומד ונשמר בדבוק אותן גרגרים ואינו נופל בקרקע ומ"ה הוכשר, זה פי' גאון ז"ל, ויותר מחוור מן

977

ז"ל מאכל ב"ד בשיל ולא בשיל, ודינין הללו יתבררו לקמן (שבת לו:) בס"ד: הכא במצטמק, ולאו משום דשרי אלא דלא פיי רבינא הכא, וכך אמר בעל הלכות גדולות לגמרי כמאכל כל אדם ואפיי מצטמק ויפה לו נמי בכלל זה שהכל אסור ואפשר דלא איירי **בשיל ולא בשיל אסור.** פי' משהגיע למקצה בישול שהוא קודם למאכל ב"ד עד שיהבשל דגבי צבע יש לחוש לפי שהוא קרוב להיורה והואי מפסיד הרבה, וכ"ג בירושלמי (א,ו). כי היכי דלית בה משום היתוי גתלים דהא מסח ליי לדעתיי מיניי, ולא נגע בו כלל. וי"ל עוד ואלו משום מגיס ליכא לפיכך הזכיר חיתוי גחלים בכ"מ ובקדרה חיתה ליכא משום מגיס מגיס משום שחתוי הגחלים כוללת יותר שיש לחוש אפר במבושל כמאכל ב"ד ובצלי ופת בשבת משום מגיס דלאו קרובי בישולא איכא דבלא"ה מתבשל א"נ א"ל דמש"ה לא אדכרו חיתה שרי אבל משהגיס דבלא מגיס מתבשל אף המגיס פטור דמאי עביד הלכך ליכא למיגזר הוא מבשל הג"ה;II - פיי שכבר הגיס פ"א מע"שופ; ובההוא ליכא למיחש כדאמריי קדרה ונראה דלא מחייב אלא בהגסה ראשונה שאינו מחבשל מהרה אלא בהגסה זו שנמצא אף כדגזרי' בצובע שאין דרך כ"ב להגיס בה אלא משעה ראשונה כדי שיתערב הכל ויחבשל. נותן את העצים וא' נותן את הקדירה וא' מגיס כולן חייבין ומיהו לא גזרינן דילמא מגיס שייב משום מבשל כדתני בתוספי ומייתי לה בגמי בפי המביא כדי יין אי נותן את האור ואי **והלא מגיס.** והוא צובע שכן דרך הצובעין להגיס בבגדים. ומיהו גבי בישול נמי המגיס בראשונים:

ے باک

קרא לאברים ופזרים הוא דאתא. פי' לאברים ופזרים של חול שהעלן בחול ע"ג המזבח והן נשרפין והולכין שהוא מותר לחתות ולהבעיר בהן ולהוסיף בהן אש באותה המערכה עצמה שלהן, אבל להעלות או לעשות מערכה אחרת בפ"ע לשל חול אסור ושל שבת ודאי מקטירן והולך, ובתוס' מאריכין בזה. (יי"ג ובנותיהן ופתן כולן אפרש אותן במקומם במס' ע"ז בס"ד.)

פרק ב במה מדליקין

דף כא

חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו. פיי רש"י ז"ל חלב מהותך היינו חלב מבושל ולא מסחבר דבמחניי לגמרי אסרי רבנן דומיא דשארא ועוד נימא חלב מבושל כלישנא דמחניי. אלא חלב שהותך ועדיין הוא מהותך ודומה לשמן וחלב מבושל הוא שנחבשל ונקרש וכן מוכח בירושלי דגרסיי התם רב ברונא אמר חלב נותן לתוכו שמן ותני שמואל כל שמתיכין

אותו ואינו קרוי קרוש מחוי הוא ומדליקין בו ואי בשאינו מחוי אפיי נתן שמן לתוכה אסור רב חנינא ורב ברונא בשם רב חלב מהותך וקרבי דגים מדליקין בו משמע דחלב שמתיכין (בו) אותו ואינו קרוש הוא ראוי להדלקי ועלי איתמר בגמי דמימשך בעיניי ובדין הוא לתוכו שמן אסור כדמפורש התם. והא דאמריי א"ב דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי ה"פ דת"ק אמר ולא בחלב אפיי מחוי אפיי ע"י תערובוי משמע וחכמים בתראי לא אסרי אלא הוכן מבושל שקרש אבל מחוי לא אסרי אלא מותר ע"י תערובות. א"נ מבושל דאסרי רבנן הראי אפיי מחוי ולית להו דרב ברונא וחלב דרבנן קמאי כשיה כעין חלב שהוא קרוש בתערובות מ"ה לא מסיימי. ואי קשיא ונימא כל תנא אבל מחוי ונעשה כעין שמן שרי בתערובות מ"ה לא מסיימי. ואי קשיא ונימא כל תנא אבל מחוי ונעשה כעין שמן שרי בתערובות מ"ה לא מסיימי. ואי קשיא ונימא כל תנא בתרא למפויי קאתי כדאמריי בפי המוכר בירות א"ל כיון דאנחם פליגי ולדירי מהדרי ליי אבי למימר הכי דהא למפויי עלי אתי ואיכא דמפרקי דת"ק תנא חלב דומיא דשאר פיסולי הא דאמריי בבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. ק"ל, מנ"ל שמותר להשתמש לאורה הא דאמריי בבתה זקוק לה ומיל לפי שכבתה זקוק לה ובשבת א"א להזקק לה (וא"ל דס"ל דלמא אף בשבת אין מדליקין בהן לפי שכבתה זקוק לה ובשבת א"א להזקק לה (וא"ל דס"ל

הא דאמריי **בבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה.** ק"ל, מנ"ל שמותר להשתמש לאורה דלמא אף בשבת אין מדליקין בהן לפי שכבתה זקוק לה ובשבת א"א להזקק לה (וא"ל דס"ל לתלמודא כיון דבשבת א"א להזקק לה) לא חיישי ומדליקין בכל השמנים מכיון שאפשר שלא יכבו אע"פ שפעמים שכבין לא אכפת לן ושבת למ"ד כבתה זקוק לה דינו שוה לחול למ"ד כבתה אין זקוק לה כשם שבחול מותר להדליק בשמנים הללו ואם כבו אין זקוק לה אף בשבת כן לד"ה ואין מחזרין להדליק בפתילות ושמנים אתרים שבשבת לד"ה כבתה אין זקוק לה ואין לך בה אלא מצות הדלקה בלבד. אבל קשיא לן מה שפי רבינו הגדול אין זקוק לה ואין זקוק לה מדקאמר מדליקין בהן בשבת דאי כביא לא מצי מדליק ז"ל, ש"מ כבתה אין זקוק לה מדקאמר מדליקין בהן בשבת דאי בביא לא מצי מדליק בה ולפי פירושנו אין ראי משבת דלכ"ע אין זקוק לה אלא מחול מדלא חיישינן דלמא פשע כדפרש"י ז"ל ולפי דברי רבינו אלפס ז"ל יש לדחוק ולומר הא דאמרי קסבר מותר להשתמש לאורה ומשום דלא ליפלוג אדרי חסדא אלא בחדא אמרי הכא כלומר בדכבתה

ודאי פליגי בלהשתמש לאורה. כל תשמישין במשמע בין דמצוה כגון סעודת שבת בין דרשות ורב אסר לקמן הוסיף אפיי הרצאות מעות שהוא ענין קל ואינו נראה כנהנה שמרחוק הוא מרצה אותן אפ"ה אסור ומש"ה מתמה שמואל עלה דההוא וכי נר קדושה יש בו. וא"ת בסעודת שבת מאי ביזוי מצוה איכא והא הוא מצוה לאו מלתא הוא דכל שאדם משתמש ממצוה זו לאחרת ביזוי מצוה היא זו דמיחזי כמאן דלא חביבא ליי הך מצוה ועביד מצוה אחריתא וע"כ לא שרי אלא להדליק מנר לנר משום דתרוייהו חדא מצוה נינהו כלומר מצות נר חנוכה ומין במינו אינו בטל אבל שאר מצות נראות כמבטלות זו את זו. ומסתייע הך סברא מדאמריי בגמרא דבני מערבאי (ב.) ועוד מן הדא דרי תחליפא שאיל לרב חסדא לא

בשמן שהותיר על השיעור אבל כבתה בתוך זמנה אסור לעולם שהרי הוקצה למצוה, אינו שמותר להשתמש לאורה בעוד שדולקת במצותה כ"ש שאם כבתה מותר ואע"פ שי"ל ה"מ שאם הוחיר בה שמן שמותר אפיי ביום ראשון ולכבותה נמי ולהסתפק בשמן מותר שכיון דולקת והולכת עד השיעור הזה ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו ונראה מזה במסי ביצה בפי המביא (ל:). אבל רבינו הגדול ז"ל כי "א"נ לשיעורא" - כלומר שאם היתי מצותו ואפשר שזה דומה לסוכת החג ונויין שלה שאע"פ שנפלה בחג אסורה דהכי מוכח בעוד שהוא דלוק אלא משום ביזוי מצוה וכיון שכבה בדין הוא שיהא מותר שכבר נשלמה מתחלתו הלכך אין איסור הנאה חלה עליו. ואמת הדבר שלא הי' נראה כן, לפי שלא נאסר לנר של שבת דלכ"ע מותר לאחר השבת דההוא אפיי בשעת מצותו משתמש בו שלכך בא מכיון שהוא נחנו והקצהו שיכלה במצוה נאסר לו לעולם כמי שהקרישו לשמים ולא דמי היי שיכלה כל שמן שבנר דלית הלכתא כר"ש דאמר אדם מצפה אימתי תכבה נרו לכך בתג משום דהתם לא נתנם אלא למצות החג ודעתו עליהן לאחר שבעה אבל הכא דעתו למצותיו. ואם קבלה היא נקבל, ונאמר דלא דמי לעצי סוכה ולנוי סוכה שמותרין אחר שאר הימים ואם נשאר בה ביום אחרון עושה לה מדורה ושורפה במקומה שהרי הוקצה ז"ל שאמרו, שאם כבתה ונשאר שמן בנר ביום ראשון מוסיף עליו ומדליקו ביום שני וכן כדלא זכי משום דלא גמרה מעיקרא כי היכי דלא תשתכח מיניי. ומצאתי למקצת הגאונים הלכה כרב מתנא אמר רב דרי נחמיי ורי יוחנן הכי ס"ל ואביי קבלה בסוף וקרא נפשיי כולם להחמיר וכ"ג מדברי ר"ח ז"ל שאין כאן בית מיחוש דודאי אסור בכל תשמישין דע"כ אסור דאי שרי בשאר תשמישין הא אתי לאטויי. וכ"ד רביי הגדול ז"ל שפסק הלכה כדברי מטבע לגר הגוכה וכיון שכן לא אתי לאטויי אלמא מדאסר לראות מטבע כל תשמישין נמי נמשך אחריו והוא שכח ומוציא את הפתילה כדקאמר התם לעיל הרי שאחר שאסור לראות ושמניי שמנו הכמים ואמאי אסור אם טעם איסור הפתילות ושמנים הוא מפני שהאור אינו לרב הסדא לא כך למדתני רבינו שאפיי שבת שחלה להיות בחנוכה אין מדליקין בפתילות ומוציא את הפתילי לית טעמא אלא שלא הוצת האור ברוב הדלק. פיי רב תחליפא מקשי כן אלפן רבי שבת שחל להיות בחנוכה שאסור לראות מטבע לאור נר חנוכה הרי אינו שכח

הא ד**דריש רב נתן משמי. דרבא כסוכה וכמבוי.** משמע לי דרבה גרסי. בה"א דקסבר מעמא דסוכה משום דלא שלטא ביי עינא ומ"ה שייך בנר חנוכה דבעי. פרסומי ניסא ומשלט עינא אבל לרבא דאמר משום דירת קבע מאי שייטא דסוכה גבי נר חנוכה. וא"ל סימנא בעלמא נקט שלשה שיעורן עשריי אמה ובנר חנוכה ודאי הטעם משום דלא שלוט ביי עינא דעיקר הטעם דלא אמרינן בסוכה האי טעמא לשאר אמוראי לאו משום דסברי דשלטי ביי עינא אלא דסברי דקרא דלמען ידעו ידיעה לדורות הוא ולא בעינן שלטא ביה עינא:

76 65

רב אשי אפילו הרצאות מעות דליכא משום שמא יאמרו לצורכו הוא דאדלקיי לפום הכי אקשי וכי מצות דברים שבקדושה הן כגון תפלין וס"ת ותשמישיהן שהן אסורין בהנאת מעות בריב קדושה יש בו נ"ל דה"פ דמדאסר השמיי הני מצות דברים שבקדושה הן כגון תפלין וס"ת ותשמישיהן שהן אסורין בהנאת משמיש הול וא"ל רב יוסף וכי דם קדושה יש בו שלא נהג בו במה שירצה והלא תשמישי מצוה נזרקין הן אלא אע"פ שנזרקין לאחר מצותן בשעת מצותן נוהגין בהן קדושה שלא יהי מצות בזויות עליו ה"נ נוהגין בהן כדברים שבקדושה ואסורין בהן שמיש הול בשעת מצותן ולא משום דדמי בזיון לבזיון מדמי להו אלא כדפרישית. וכן הא דמדמי ריב"ל עצי מצותן ולא משים דדמי בזיון לבזיון מדמי להו אלא כדפרישית. וכן הא דמדמי ריב"ל עצי מצותן ולא משים דדמי שם שמים על הנר הוא ומשום קדושה דא"ל ר"י היכי תלי תניא בדלא תניא אפיי לדבריו אלא א"ר יוסף משום בזיון הוא שבשעת מצותן אסורין הן וכיון שנאסרו אף זה שבא להסתפק מהן ולסלקן מן המצוה אסור דהא איתקצאי למצוה א"נ שאם בא לאוכלן ולסלקן מהמצוה בזוי מצוה הוא (דעדיף בין) רשות ממצוה:

הודלק אלא פעם אחת מעולם. ונמצאת לפי מדה זו שפעמים שהוא מטיב בערב כגון אותן ומדשן אלא אותן שכבו אבל בערב מפנה ומדשן ומדליק שאם לא תאמר כן נר מערבי לא שיהא גר מערבי תדיר שממנו מדליקין את המנורי בין הערבים אלמא בבוקר אינו מכבה בוקר יכבה ת"ל לפני הי תמיד הא כיצד יאירו שבעת הנרות מערב עד בוקר לפני הי תמיד יאירו שבעת הגרות שומע אני שיהיו דולקין לעולם ת"ל מערב ועד בוקר אי מערב ועד אלמא אם לא כבתה לא נחדשנה ואינו נוגע בה אלא בערב. וה"ג תניא בספרי (בהעלותך) מטיבה ונותן בה שמן אחר ומדליקה פי' מטיבה בשחר ונותן בה שמן אחר ולערב מדליקה במסכת מנחות פרק שתי מדות נראית שכבתה נתרשן שמן ונתרשנה הפתילה כיצד עושה הוא נותן בהן שמן אחר כמדה ראשונה חצי לוג ופתילה אחרת ומדליקה. והיינו דאמריי אותן שכבו אבל אותן שלא כבו [אינו] מדשנן ומוחט את הפתילות ומניחן כמה שהן ובערב לפיכך הוא מדליק את המזרחי כדי שיהא השני מערבי לפני ה'. וה"ד מדשן את השאר היינו בשני שבמזרח נקרא מערבי לעולם אא"כ דולק לו נר א' מזרחי שהוא לזה שבצדו מערבי ומשמע דברייתא דספרא משבשתא הוא וסמי ברייתא מקמי מחניי וטעמא דמלתא לפי שאין במקמן מצאן שכבו מדשנן (ומדליקין את) [ומדליקן מן] הדולקין ואח"כ מדשן את השאר בדישון המנורה נכנס ומצא שני נרוח מזרחיים דולקים מדשן את השאר ומניח את אלו המנורה בין הערביים דאלמא אינו מדליק למזרחי ובמסי תמיד תנן בפ"ג (לג.) מי שזכה נרות מזרחיים דולקות (משמן) מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו מדליק את בספרא (אמור י"ג), וכן הוא האמח. אבל ק"ל בהאי ברייחא דתניא התם, נכנס ומצא שתי האחרון שהוא סמוך למערב יותר מן הכל וכאן חזר בו ופיי שהוא השני של מזרח כדתניא **זו גר מערבי.** פרש"י ז"ל במס' מנחות (צח:) דלמ"ד מזרח ומערב היו עומדין קרי גר מערבי

שלא כבו שחרית וכגון נר מערבי והיינו דתנן במסי יומא גבי תמיד של הערבים ומטיב את הנרות ולא הדלקי דוקא כמו שפירש"י ז"ל שם אלא לכך נקרית הטבה שאף הטבה שבה לפעמים שהוא מדשן אותן שלא כבו ונותן בהן שמן אחר ופתילה אחרת ומדליק ואע"פ שאף בשחר מדליק שתי נרות מזרחים אינה נקראת הטבה לפי שעיקר מצות הדלקה בערב שהוא מדליק את כלן וזהו שאמרה תורה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה ומצינו בקבלה לבער בערב, אבל ראיתי לרי משה הספרדי ז"ל שאמר שאפי בבוקר מדליקן כל

אותן שכבו וכן בערב, ולא ידעתי מהו:

למ"ד הנהה ערשה מצוה. צריך להדליק ולהניח הנר דלוק במקומו ולברך באותו הנחה להניח נר של חנוכה ולפום הכי גרסי לקמן ומגביהה ומדליקה וחוזר ומניחה מיבעי ליי, דמרת הדלקה עושה מצוה הדליקה חש"ו לא עשה כלום אלמא למ"ד הנחה עושה מצוה אך על פי שהדלקתה בפסול הנחה כשרה מכשרת, ה"נ אמאי מכבה במגביהה וחוזר ומניחה דיו עי"ל כיון דמאתמול הוא הרואה אומר לצרכה הוא דאדלקה אתמול דלא ידעי השתא למאי הודלקה אתמול (ובין) [ועוד דבין] שהדליקה לשם נר דשבת או לנר חנוכה כל הדלקה דמאתמול לא מתכשרא היום. ועי"ל דלמ"ד הנחה עושה מצוה צריך להדליקה כשהוא בידו ואח"כ יניחה הא אלו הונחו בפסול נפסלה אותה הדלקה לגמרי הלכך צריך לכבותה

ולהגביהה ולהדליק ולעשות הנחה בהכשר, כן נ"ל:

מדקאמריי אי הנחה עושה מצוה אין מדליקין מגר לנר. אע"ג דלצורך נר מצות חנוכה
הוא עושה משמע לי דלעולם ע"י קינסא אסור ולא שרי אלא מנר לגר דהיינו מצוה ממצוה
דאי ס"ד אפיי ע"י קינסא שרי כי הנחה עושה מצוה אמאי אין מדלירין לא יהא נר חנוכה
עד שלא הגיחו פתות מקינסא אלא ש"מ ע"י קינסא אסור ונרות דגונורי בפתילות ארוכות
מחוקמא וכדאוקימתא דרבא, אבל ראיתי למקצת המחברים האחרונים ו"ל שהתירו אפילו
ע"י קינסא, ואינה:

24 0

דך כג ספק דדבריהם לא בעי ברכה. דהיינו דמאי, ה"ק: אפיי לא נתעשר אין הברכה שלו אלא מדבריהם וכן לגבי ברכות שבתפלה ספק בשל דבריהם הוא. ורבא אמר רוב ע"ה מעשרין הן. ונ"ל דל"פ אהאי טעמא דהא בהדיא אמריי בברכות (כא.) ספק קרא ק"ש ספק לא קרא אינו חוזר וקורא ק"ש ספק אמר אמת ויציב סי לא אמר אמת חוזר ואומר אמת מ"ט ק"ש דרבון אמת ויציב דאורייתא וש"מ דספק דדבריהם לא בעי מיהדר וברוכי. אלא טעמא דרבא דכיון דחקינו רבנן וגזרו על הדמאי כמצוה של דבריהם דמיא ממש דומיא די"ט שני דהוא תקנתא דרבון לא חיישינן לספיקא ובעי ברכה כנרי תנוכה אלא משום דכיון דרוב ע"ה מעשרין הן עבוד רבנן הכירא דלא לימרו כדאוריי דמי להו לרבנן ונ"מ לכמה מילין.

ואפשר לומרדלרבא, כל שברכה לעצמה מצוה כגון ק"ש ותפלה וברכת המזון ומגלה והלל ומפק אמר ספק לא אמר בשל תורה כברכת המזון וק"ש חוזר בשל סופרים כגון תפלה למ"ו דסבר הכי א"ג הטוב והמטיב שבברכת המזון אינו חוזר ואומר אבל שאר ברכת המצות דאורייתי כגון הפרשת מעשרות כיון שהמציה דאורייתי והוא צריך לחזור ולעשות המצוה מספק בשל תורה בזה סבני רבא שאף הברכה של דבריהם צריך לעשות עמה ולזה המעם נטילת לולב יום ראשון ותקיעת שופר וכיוצא בהן בכל ספיקן חוזר ומברך כשם שצריך לעשות המצוה מספק, וזה הלשון צ"ע ובדיקה בתלמוד, אבל רבינו כי בפי המילי

בהסכמת הנאונים בספק מילה שאין מברכין עליה, ומשם נלמוד מכאן: **נר הגויכה וגר ביתו גר ביתו עדיף.** משמע דאף להדליק אמריי מקדימין גר ביתו לנר חנוכה
עכל החדיר והמשובח מחברו קודם לחברו. אבל ראיתי לבעל הלכות ז"ל שאמר והיכי
אדליק דשבת ברישא (איתסר ליי לאדלוקי דחנוכה משום דקבלת שבת עליה. וכמה רחוק
וה הטעם, אם אמרו ביה"כ כן (אם אמר) [בשאמר] זמן, משום שמוסיפין מחול על הקודש
הרי קבלו מעתה אבל הדלקת גר שבת אם הדליקו מבע"י מה קיבול שבת יש בכך הרי כדי
מעלא יהא טרוד בערב הוא עושה א"ב הדליק גר של שבת לא ידליק גר אחרת ואדרבה לא
מכני שהוא שבת הוא מדליק אלא מפני שעדיין אינה שבת מדליק וכי גמר הדלקה קונה
שביתה ועוד הרי אמרו בשילהי פרקין שלישית להדליק את הגר הדליק המדליק ושוהה
עביתה ועוד הרי אמרו בשילהי מדלקו ומן דכלהו אינשי להדלקה ובתר הכי מאן דאדליק
ולהדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הויא תקיעה בתרייתי דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
גופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הויא תקיעה בתרייתי דהדלקה ש"מ דכל כה"ג

לאו קבלה הוא וערי:

א"ל אביר אלא מעתה בר"ט לישתרי. ואיכא דקעיי ליי ולימא בי"ט ביומי ממע הוא דקתני אבל רישא דקתני אין מדליקין גבי עבת כיון דמע"ע הוא מדליק הוי ערי אי לאו מעום גזירה דהטייה. ומפרקי רבנן ז"ל דרבה ואביי תרוייהו ס"ל עאין בתרומה מעום מעום גזירה דהטייה. ומפרקי רבנן ז"ל דרבה ואביי תרוייהו ס"ל עאין בתרומה מעום עריפת קדעים בר"ט עלא אמרו אלא בקדעים עאסור ליהנות מהן בעעת עריפתן דהיא הוא מבערה אף בר"ט מותר להדליק בה והא דאמריי לקמן מ"ט לפי עאין עורפין קדעים הוא מבערה אף בר"ט מותר להדליק בה והא דאמריי לקמן מ"ט לפי עאין עורפין קדעים בי"ט אליבא דר"ח איתמר דהא תניא כוותי ואע"ג דאיירי עלה אביי ואמר איהו בה טעמא בי"ט אליבא דר"ח איתמר דהא תניא כוותי ואע"ג דאיירי עלה אביי ואמר איהו בה טעמא איין עורפין אמר אבל צאו מעום דאיהו סבר (לההוא) [לא דהוא] טעמא דמתניי. וליכא איין עורפין למימר דאביי לא סבר לה כרבה [ולרבה פריך] דאי הוה סבר אביי עיש בעריפת עריפה ביו"ט מעום עריפת קדעים מאי הוה קשיי ליי עליי דרבה אלא מעתה בי"ט לישתרי

דהתם לא שייכא גזירתן בי"ט כלל אבל שריפת קדשים בי"ט גמי שייכא שמא יבא להבעיר **גזירה ייש אטו שבת.** אי קשיא מ"ש נוכל פתילות ושמנים דלא גזרינן י"ט אטו שבת א"ל ואע"פ שיש צדון אחר רא" זו אפשר שהוא כן כדברי רש"י ז"ל. והא דאמר רבה דמתהני הדיוט ולסור ומאן דשרי טעמא מפ' התם שלא יהא שולחנך מלא ושלחן רבך ריקם הדיום נמי הוא דאכלי כהנים ובעלים חלקן וכיון דעיקר המלאכה לשם המצוה ומינה הוא לה מנדרים ונדבות דאיכא מ"ד אין קרבין בי"ט משום דכתיב לכם ולא לגבוה והתם צורך כוונתו של אדם בשריפה זי למצוה של גבוה וצורך הדיוט ממילא הוא דאתי ובתוסי מייתי דרחמנא אתשביי להבערתן דכתיב באש ישרף הלכך מלאכה הוא פיי לפירושי משום דעיקר הוא ומותר ואפ"ה בשמן שריפה לא מגזירת הכתוב שאין קדשים טמאין מתבערין בי"כי בפי אין צדין (ביצה כז:) מצאתי שכי רש"י ז"ל אע"ג דהדלקת הנר בי"ט צורך אכילה לחלל י"ט במלאכה שא"צ האיך יהא בכלנה מלאכה הצריכה אלא מדרבנן וכדאמרן. אבל שורפין קדשים היי אפשר בדרך דילמא למימי שהכל בכלל אבל אם הכתוב מזכיר שלא נאסרה גם זו לא יצאת מן הכלל. ואיני יודע לטעם זה טעם שאלו היי הכתוב מפרש שאין ואע"ג דהדלקת נר בי"ט מלאכה המותרת הוא הואיל דהבערת שאר קדשים שאין נהנין והכא משום גררא דהתם, (וגזריי) [וגזירה] בעלמא מדרבנן. ורש"י ז"ל כ' עלה דההיא, ישרפו בששה עשר והוינן בה וניתי עשה ונדחי ל"ת אמר חזקי' וכו' שמעתין התם עיקר שמעתא איחמר בפי כיצד צולין אשריפת קדשים דעלמא דתנן העצמות והגידין והנותר אשי דאמר שבתון עשה הוא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה דהא לאו דיחוי הוא ועיקרא דהך קראי דמייתי לקמן דליכא לאוכוחי מינייהו אלא קדשים שאין אדם נהנה מהן וכ"ש לרב אבל שמן שריפה דמחניי ודאי מדרבנן הוא ולא לחלוק בשריפת קדשים דחזינן לכולהו בוא דומיא דשארא אבל מדאורייתא שרי לכ"ע ודאמריי לקמן מה"מ אאין שורפין קדשים סברא. ומסתברא לי, דאפילו לרב חסדא דאמר משום שריפת קדשים נזירה דרבנן בעלמא אע"פ שהוא הולך ודולק בי"ט ובשבת ובירושלמי פליגי אגמ' דילן, והתם נמי פליגי בהך דלפום סוגיין משמע דמלתא ברירא הוא גבייהו לכ"ע דמבע"י לית בה משום שריפת קדשים אריך לדחוקי נפשר ולאוקמי למחניי בי"ט שחל להיות בע"ש א"א לומר דפליג אביי בהא אלא מיהו כיון דחזינא לד לר"ת דאית לי' משום שריפת קדשים ואפ"ה מבע"י שרי והוא חשיבא לר מלאכה ולפיכך תאמר דאביי אליבא דרבה אקשי ולאו משום דסבר לי' כותי' השריפה בשבת ובירושלי נמי איכא הכי ולא דמיא להדלק' נר דחולין דהכא הבערה גופיי דאביי סבר שאלו הר בו משום שריפת קדשים אף (מעי"ט) [מבע"י] אסור כיון שעיקר גבי שבת מפני שהוא מדליק מבערב ואין זה שורף בשבת כלל כלום ובודאי אפשר למימר הא לא שמיעי ליי מיגר דרבה דלית בר משום שריפת קדשים דאיהו לא אמר טעמרן אלא

שלא לצורך וכיון שבעיקר האיסור י"ט ושבת שוין אסרו זה עם זה:

הש"ס במנחות אר"ש בא וראה במה חביבי מצוה בשעתה שהרי אברים ופדרין כשרין בל בכיוצא בזה נאמרה אבל מ"ט שאין לקיימה היום כיון דחביבה מצוה בשעתה וכמו דקאמר במנחות בפי התכלת גבי סדין בציצית שאפשר לו לעשות לבן ממינו ולא עבדיי לה צמר ולדידי הא ל"ק לי, משום דלא אמר רשב"ל אפשר לקיים את שניהן אלא כנון ההוא דאקשיי משמע אלא שאין שריפת קדשים שנפמלו שאפשר לשהות דותה יו"ט הלכך ק"ל ל"ל קרא. היום ולא יפסלו בלינתן ולא יספיק לנו פרקונו זה לכיעמא דחזקיה ורבא דמהתם להכא לא שאע"פ שאפשר שמעלן ומלינן בראשו של מזבח כיון דאם ירדו פסולין מ"ט הוא לשורפן דהכא בקדשים שא"א לשהות כגון איברים ופדרים שניתותרו מעי"ט וכעין פירוקא דאביי וכיון שכן מ"ט צריכי להגך קראי ורב אשי נמי ל"ל למימר שבתון עשה הוא ואם באנו לפרש שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהן מוטב ואם לאו יבא עשה וידחי לל"ת אשה היכי דחי האי עשה להאי ל"ת הרי אפשר לעשה זה להתקיים למחר ואר"ש ב"ל ב"מ וכיינ.בירושלי דהוא עשה דאורייתא. ואיכא דקשיא לי' ותיהני נמי ייים ליית ושריפת קדשים בעי' ואפשר שאף שריפת תרומה מצות עשה, של תורה ובכלל בקודש באש תשרף הוא הוא דאין שורפין קדשים לעולם נסוב לה טעמא הבי וכי בער מה"מ אשריפת קדשים ממש אבל בתרומה דליכא עשה שלא לצורך אסור מן התורה ולצורך איכא נזירה אלא כיון דהכי הכא הומ"ל משום הך נזירה ואפיי היה שורפין קדשים בי"ט התם שרי משום דעשה הוא ולפי שפיי למעלה דגזירת הכמים הוא בשמן שריפה משום שמא יבא לשרוף שלא לצורך וכיון שעשו חכמים שריפת תרומה כשריפת קדשים למצוה אף לאיסור עשאוהו כמותו. לקדש ועוד משום חקלה. והכא ה"פ דבעי דמחני ומפרשי לפי שאין שורפין קדשים בי"ט קרשים (שיטמא) דו וכן משמע מדברי ר"ש מצוה לשרוף תרומה שנטמאת משום דדמיא בעוס, דשריפת תרומה לאו עשה דאורייתא הוא דלא אשכהן אלא ואסמכוה רבנן לשריפת משום דגמי הוא דמקשיי עליי הך קושיי דמכדי י"ט עשה ול"ת הוא ולא רבא. ומפרשיי מלבדו ומיהו לא מהך קושיי מתרץ לה רבא אלא או משום דמסתבר ליי טעמא בתרא או כיסוי כיון ששחט דחי י"ט (לרבה) [לרבא] וי"ל דלא קפיד רבא בהא וכיסוי נמי לא דתי ודתי ל"ת די"ט ולא ממעכי מלבדו אלא מילה שלא בזמנו דמקיים עשה דידה למחר אבל נא"ל דרבא התם לאו משום האי קושיי הדר ביי ואפשר דלדידי ה"ג דאתי עשה דכיסוי בוו ואין עשה דוחה ל"ת ועשה אלא (אר"פ) [אמר רבא] אפר כירה דעתו (עליו) [לודאי] כדמקשינן פ"ק דביצה ובפי כיסוי הדם דאמריי אתי עשה ודחי ל"ת מכדי י"ט עשה ול"ת הכי רבא לימא הכי אמאי אצטריך ליי לבדו ולא מילה דהא איהו ס"ל די"ט עשה ול"ת הוא מעיקרא לא ס"ד הכי אלא ל"ת בלתוו הוא וסברי דאתי עשה ודחי ל"ת. ואי קשיי, אי ואחי עשה ודחי ל"ח מדקא מחרץ רב אשי בהדיא משוס די"ט עשה ול"ח ולא מידחי אלמא **מנה"מ.** ואי קשיא, מהיכי תיתי דשרי דבעית קרא למיסר א"ל משום דסד"א י"ט ל"ת הוא

הלילה יע"כ אי אפער לקיים את עתיהן מיקרי אע"פ שאפער למחר עכל עמחוסר זמן כמחוסר הכל דמי והרי עכעו א"א לקיים עניהן. ולהאי פיי, הא דתנן אין חותכין לא בדבר עהוא מעום עבות ולא בדבר עהוא מעום ל"ת ומפי טעמא בגמי מעום די"ט עעה ול"ת ולא אתי עעה דעופר ודחי ליי ההוא סוגיי דבתראי הוא ואליבא דרב אתמר ולאו דצריכין לההוא טעמא דהא מסקיי לקמן בפי מילה דכי אמריי אתי עעה ודחי ל"ת כגון מילה בצרעת וכוי הא מכעירי מילה ועופר בעידני דעבר ללאו לא מקיים עעה ולא כלום וטעמי דעיטפי

לימד על חלבי שבת שקרבין בי"ט יכול אף ביה"כ ת"ל בשבתו דאלמא עולת שבת קריבה בחוסי שמעמיקין בה לומר אביי סבר לה כר"ע דאמר בשילהי ואלו קשרים עולת שבת שבת ולא עולת הול בשבת ודרשיי בשבתו לי"ט, זה הנ"ל. ומצאתי לרבותי׳ הצרפתים ז"ל משבת וא"ל תרי מיעוטא כתיבא וה"ל למיכתב על עולת התמיד כדכתיב בר"ה ודרשיי עולת איכא למידק עולת חול בי"ט מנ"ל הא מקרא לית לי' אלא עולת חול בשבת והיכי גמר י"ט אביי אמר אמר קרא עולת שבת בשבתו ולא עולת הול בשבת ולא עולת הול בי"ט. עד בקרו של מ"ז במ"ו מפני שהוא י"ט ובליל מ"ז שאין שורפין קדשים בתחלה בלילה: בין בלילה) אר"ש בן פזי מכיון שנטמא כמי שעבר זמנו למדנו בפיי שאין הקדשים נשרפין זמנן אפר בלילה ומקשינץ מה אית לך למימר שמן שריפה שעבר זמנה (נשרפת בין ביום זמנו נימול בין ביום ובין בלילה כלומר אף שריפת קדשים בזמנן אין נשרפין בלילה לאחר לדשים בלילה ומתרץ אר"י (ילדו) לה בשיטת ר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר חינוק שעבר כך הוא ודאי, ששם אמרו בפר מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה שאין שורפין של ט"ו ואחר בקרו של ט"ו, וזה כלשון רש"י. ומה שהוקשה (לו) [לי] מן שריפת הלילה, של נזיין וכתיב והנותר מבשר הזבת ביום השלישי באנדישרף אחר שני בקרים אחר בקרו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו אחר שני בקרים אחר בקרו של מ"ו ואחר בקרו התורה אמרה אין שורפין קדשים בי"ט ואצ"ל בשבת מה תמית מימר כן לא תותירו ממנו לאיסורץ אלא משמע כדפרישיי. ושוב מצאתי בירושלי (ב.) כדברי רש"י דגרסי התם אינן נשרפין עד למתר דאלמא גזירת הכתוב הוא לשורפן בבקר שני ואין שריפתן סמוך משמע דלא ישרף בלילה ומנ"ל דמשום דאין שורפין קדשים בי"ט הוא הרי אפיי במי"ט נ"ל. ורש"י כתב, והנותר ממנו לראשון עד בקר שני המתינהו ותשרפוהו ולא נהיר' דא"כ לאהליך דהיינו בוקרו של שגי ומ"מ קרא יתירה הוא לומר שאין שורפין קדשים בי"ט, כן ממנו תשרפו אותו בלילה עד בקר שגי קודם שתלכו מירושלים כדכתיב ופנית בבקר והלכת ועוד הו"ל למכתב בבקר באש תשרופו אלא ה"ק לא תותירו ממנו עד בקר ראשון והנותר שורף עד בקר שני דהא אפר ביום ראשון נשרף אלא משום שאין שורפין קדשים בי"ט הא דאמריי בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו. ודאי לאו למימרא דבליל מי"ט אין בוא לומר דהכי הוא ודאי כדרב אשי:

דאמר נדרים ונדבות קרבין ה"נ קאמר דין הוא שיקרבו שלא יהא שולחנך מלא ושולחן כשבת הוץ מאוכל נפש וקרא לי"ט אצטריך וממילא למדנו איסורן וכן נמי ר' ישמעאל ונדבות אין קרבין בי"ט ה"ק אינו בדין שיקרבו הואיל שלא מצינו שהתירן הכתוב שי"ט שאין נפש גוי במשמע אע"ג שנפש בהמה משמע. ואפשר לפרש דהא דאמר ר"ע נדרים א"כ מת"ל לכם לכם ולא לגויים לימא נמי הכי ולא לגבוה א"ל חדא מתרתי נקיט ללמדך ולא לגבוה, והא אמרי במסי ביצה בפי יו"ט (ביצה כא.) רע"א אפיי נפש בהמה במשמע קרבין בי"ט והיינו דאביי דאייתי האי קרא כדכתיבני. ואי קשיי אדר"ע דאמרן דאית לי' לכם יה"כ הלכך לי"ט אצטריך קראי וממילא למדנו שאפיי נדרים ונדבות שא"א לשהותן אינן למשרנהו לנדרים ונדבות שאי אפשר לשהותן שיקרבו בי"ט ולא הוה קרא רהיט ושרי אלא באותן שאפשר נשהותן כיון שי"ל נמי שהכל בכלל מצרך הוה צריך קרא אחרינא לגבוה לומר שנדרים ונדבות אין קרבין בי"ט אע"פ שאפשר לנו לומר שלא אסר הכתוב להשהותן קרבין הלכך כי אצמריך קרא ליה"כ א"ל ס"ל לר"ע דכיון דכי רחמנא לכם ולא דנפקא לן מלכם ולא לגבוה דה"מ בנדרים ונדבות שאפשר להשהותן אבל אברים שא"א בני"ט כי אצטריך קרא למישרי י"ט דילמא אע"ג דקיי"ל נדרים ונדבות אינן קרבים בי"ט שלא הותחלו מצותן כלל. ואי קשיי, היכי קאמר ר"ע כיון דנדרים ונדבות אינן קרבין אינה קריבה בי"ט דאי מלכם ולא לגבוה ה"א ה"מ בנדרים ונדבות שלא נשחט עדיין לפי לגבוה אלמא אין שורפין קדשים בי"ט א"ל קמ"ל רבותא דאפי, עולת הול שא"ר לשהויי וההוא נפקא לן מלכם ולא לגבוה כדמשמע בפסחים ובמסי ביצה לימא אביי הכא לכם ולא קרא למישרי י"ט. ואי קשיי, כיון דעיקר טעמא משום דנדרים ונדבות אין קרבין בי"ט ועיקר טעמא דר"ע מפורש התם לדברי ר"ע נדרים ונדבות אין קרבין בי"ט וכי אצטריך בי"ט ולא עולת הול בי"ט ואצ"ל לעולת הול שאינה קריבה בשבת ואדרשה דר"ע סמך אביי

רבך ריקם ול"צ קרא אלא למישרי יה"כ: רלא מילה שלא בזמנה דאתי בק"ו. איכא דל"ג הכא דאתיא בק"ו, מפני הטעם שאמרתי דלרבא י"ט ל"ת הוא בלחוד ואתי עשה דמילה ודחי לי בלא ק"ו ועוד דאי מילה שלא בזמנה בק"ו אתי לא מימעטא מלבדו דהא אצטרך לבדו לאין שורפין קדשים בי"ט ועוד שבפ' ר"א דמילה אמרי מה"מ דמילה אינה דוחה י"ט אלא בזמנה ואמר רב אשי נמי התם שבתון עשה הוא וכו' ואי בק"ו אתי אע"ג דבעלמ' לא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה הכא דחי דהא איכא ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כ' בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפ' ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כ' בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפ' ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כ' בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפ' אותה שבת שנדחית מפני עבודה א"ד שתהא מילה דוחה אותה ומקשו עלה דהא רבא לית לי האי ק"ו בפ' ר"א כדא"ל לרב ספרא לאו משום חומרא דצרעת הוא אלא משום דגברא לא חזי וכוי. ושמעתי שהר"נ [גאון] ז"ל פי' במגלת סתרים ומה (עשית) [עשיית] באוכל

נפש שהוא רשות כגון השחיםי והבישול דוחה י"ם, מילה שלא בזמנה שהוא מצוה לא כ"ש מתדחה י"ם. ואחרים פי' כך, ומה צרעת שאינה נדחית מפני צורך הדיום נדחית מפני מילה שלא בזמנה י"ט שנדחה מפני צורך הדיום כגון שחיטה ובישול א"ד שיהא נדחה מפני מילה שלא בזמנה י"ט שנדחה מפני צורך הדיום כגון שחיטה ובישול א"ד שיהא נדחה מפני מילה שלא בזמנה. ואלו ב' הפירושים תשובה א' להן, שאם שחיטה ובישול דוחין י"ט מפני שהוא צרכו של יום ושמחתו בכך. וא"א לשהות תדחנו מילה שלא בזמנה שאין ליום עסק בה ואפשר לשהות עוד למחר. אלא עיקר ק"ו זה, דרבא סבר נדרים ונדבות שלא נכרתו עליהן י"ג בריתות דוחה י"ט מילה שנכרתו עליי, י"ג בריתות א"ד שתדחה יו"ט כך פי' רבותי הצרפתים ז"ל ולפ"ז אפשר לקיים גי' הספרים ולומר דרבא סבר די"ט עשה ול"ת הוא ואפ"ה אצטריך קרא למילה שלא בזמנה משום דאתי בק"ו ורב אשי סבר נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט הלכך ק"ו ליכא וא"ת אי ס"ל לרבא די"ט עשה ול"ת הוא הכא למאי אצטריך לטעמי אתריני א"ל דהך מימרי התם אתמר בפ' ר"א דמילה ולמילה שלא בזמני מעלבו אי מערם עמי הוח דמסדר לה הכא לומר דשריפת קדשים ודאי לא דחי אי מלבדו א' מעום עשה ול"ח וסוגי' דמס' י"ט כפשטא אתי' הכי:

דף כה כן פנייק עכייס. האי דלא חשיב כפרה כלומר שנ

שכן פנייק עכייס. האי דלא חשיב כפרה כלומר שמחוסרי כפרה אוכלין בחרומי משהעריבו שמשן ואין אוכלין בקדשים, משום דמה"ט דפנייק עכייס הוא דקמה ליי לחנא בדוכתיי

כראיתא בפי הערל (יבמות עד:) והחם נמי לא חשיב איסור הנאה בשעת ביעור: מייח פייז. פירשייי זייל כהן שנטמא, ולא נהיר דהא איכא בקדש כרת והוא חמיר אלא לזר

האוכלה קאמריי ודקאמי ודאסורי לזרים לומר דגבי קדש אפיי איסור אין בה:

מחוך שריחו רע, גזירה שמא יניחנו ויצא. איכא דק"ל, בנפט נמי לימא ר"י הכי שהרי

ריחו רע כמו שפרש"י ז"ל מדאמריי ביומא (לט.) בא למדוד לו נפט אומר לו מדוד לעצמך

והך קושיי מפרקא ליי ממאי דאשכחית בירושלי גבי קרבי דגים דמקשי מה בין עטרן מה

בין קרבי דגים קרבי דגים כ"ז שהוא דולק אין ריחו רע כבה ריחו רע עטרן בין כבה בין

לא כבה ריחו רע [שלא תאמר] הואיל וריחו רע יהא טעון הרחק די אמות, לפום כן צ"ל

אין מדליקין אף אנו נאמר כן בנפט שאינו מסריח אלא כשאדם מנענע דהא תלמוד החנוני

יש לו בחנותו נפט ואינו מקפיד וכשבא (למחר) [למדוד] א"ל מדוד לעצמך: **שהיו מחבאין ממנו כנפי כסותן.** לפי שלא היי להם בם אלא לבן ולא תכלת, מתייראין

שלא יחשדום במיחוי מצות שמתוך שהתכלת דמיו יקרים אין לוקחין אותן ואמר להם יודע

אני שאתם חוששין לדברי ב"ש ולפיכך אין אתם מטילין בם תכלת שלא יהא אסורה שלא

במקום מצוה לא כך שניתי לכם שהלכה כדברי ב"ה שחייב בציצית מן התורה ודרשיי

סמוכין למישרי בהו כלאים ולמה אתם חוששין לדברי ב"ש כלל והרי מן התורה הוא חייב

ומותר ואינהו סבור אע"ג דאין הלכה כדברי ב"ש דפטרי ליי מדאורייתא ולא דרשי סמוכין

בהא מיהו איכא למיחש ולמגזר משום כסוח לילה וכמו שעשו אנשי ירושלים שכל המטיל לו תכלח בסדינו אינו אלא מן המתמיהים. ולישני דגמי דייקי כדאמרן, ולא כדברי מי שאומר שהלכה כדברי ב"ש וטעמא דב"ש משום כסוח לילה (ידע) שאין זה טעמן של ב"ש אלא גזירה חדשה היא שחששו הם וטעמא דב"ש משום דלא דרש הכא סמוכין (ופטרי) מעמי דב"ש נמי מעום דדרשי סמוכין להזהיר על הכלאים בציצית שלא תאמר יבא עשה [ולא פטרי] לה נמי מלבן כדפרישית. ואי קשיא, הא במשנה תורה כ"ע דרשי סמוכין א"ל וידחה ל"ח. וי"מ דב"ש ממעטי להו מכסותך, דתניא בספרי (דברים רלד) "כסותך" פרט וידחה ל"ח. וי"מ דב"ש ממעטי להו מכסותך, דתניא בספרי (דברים רלד) "כסותך" פרט לסדין והם מעמידין אותה כדברי ב"ש ואין זה מחוור לי דהכי מתניא התם כסותך פרט לסדין והם מעמידין אותה כדברי ב"ש ואין זה מחוור לי דהכי מתניא התם כסותך ליילה ממעט להו אצטריך שלא תאמר פעמים שישן בהם ביום קמ"ל כיון שהם מיוחדין ליילה ממעט להו אצטריך שלא תאמר פעמים שישן בהם ביום קמ"ל כיון שהם מיוחדין ליילי ממעט להו אצטריך ב"ה היא סתמא. וכבר פירשתי השמועה יפה במסי מנחות לסייע ליבילה פטורין, וכדברי ב"ה היא סתמא. וכבר פירשתי השמועה יפה במסי מנחות לסייע לדברי רבינו הגדול ז"ל שחייב בלבן ולא גזרו אלא על התכלת, וכ"ד רש"י ז"ל וכל הפורש לתברים הבלים הבלים הברים מרבים הבל:

דוד ברמומכוס היינו הייק, אייב דרב ברונא, ולא מסיימי. פרש"י ז"ל, א"ב דרב ברונא דאמר צריך ליתן לתוכו שמן כל שהוא א"נ דאפשר חלב מהותך בתערובת כל שהוא חד מהנך סבר לרב ברונא דחלב ניתר בתערובות אבל שמן דגים אפי. בעיני וחד סבר שמן דגים ע"י תערובות אבל חלב כלל לא. וזה הפי איננו נכון, דא"כ הני תרי תנאי תרוייהו לית להו דרב ברונא לגמרי אלא מ"ס לה כוותי בחדא ופליג עליה בחדא ומ"ס לה כוותי בחדא ופליג עלי בחדא ומ"ס לה כוותי בחדא ופליג עלי בחדא ומ"ס לה כוותי בחדא ופליג עלי בחדא ומ"ס לה כוותי בחדא מרליקין בשמן דגים בעיני אבל בקרבי דגים לא אלא ע"י תערובות ואית לי דרב ברונא וחד סבר בשמן דגים ע"י תערובות הא בקרבי אפי ע"י תערובות ואית לי דרב ברונא א"נ תרוייהו בשמן דגים בעיני שרי אלא ח"א שמן דגים בעיני ולא קרבי דגים לעולם וח"א שמן דגים בעיני אבל קרבי דגים צריך תערובות. ומצאתי בפי ר"ח ז"ל שכי כן ואסיקני שמן דגים בעיני אבל קרבי דגים צריך תערובות. ומצאתי בפי ר"ח ז"ל שכי כן ואסיקני

וא"צ תערובות אבל מהותך וקרבי דגים אינן כשמן מזוקק וצריך תערובות:

הא (דתנן) [דתנא] כל היוצא מן העץ אין בו משום ג' על ג'. משום דבעי למימר חוץ

מפשתן נקט יוצא מן העץ דהא למעוטי כל שאני בגדים אתא ולרבא דוקא נקט ג' על ג'

אבל לאביי ה"ק כל היוצא מן העץ אינו מטמא חוץ מפשתן ונקט לי' ג' על ג' שהוא שיעור

על פשתן ואגב אורחי' קמ"ל בג' על ג' וכדבעי' בסמוך דכ"ע מיהת. והא דקתני ומסככין

בו, ה"ק: שכל היוצא מן העץ טהור ומסככין בו חוץ מפשתן דטמא ואין מסככין בו ופרש"י

דכיון דלא קתני חוץ מבגד של פשתן משמע כל דטמא בפשתן אין מסככין דהיינו שתי וערב

לקמן דשאני הני משמן דגים לפי ששמן דגים מזוקק הוא ומדליק הוא ונמשך אחר הפתילה

חילוק ביניהם לבגד שלם שהרי לא נחנה שיעור לבגד אלא כל שראוי לעניים ולעשירים אלא ש"מ מכיון דאמרי' דחזו בין לעניים ובין לעשירים לא בעי ק"ו דבכלל בגד הוא ואין ליי לחנא דבי ר"י לית ליי ואו בגד לשאר בגדים שלמים אתא ומנ"ל לרבוי מיניה ג' על ג' ישמעאל מאידך חנא דבי ר' ישמעאל הול"ל דשלשה על שלשה בשאר בגדים לרשב"א אית ועיקר בגד לבגד שלם וכן נמי כי הדר ביי רבא לקמן כי היכי דלא (לימא) דחנא דבי רי אי כי רחמנא בשרצים ה"א ריבויא לשלשה על שלשלה דלא אתו בשרצים בק"ו כדאמרן רבא נמי אי ס"ד נגעים חמירי לכתוב רחמנא בשרצים וליתו נגעים ולגמרו מיני' ואמאי כי אצטריך לשלשה על שלשה דהאי לא אתי בק"ו דשתי וערב בשרצים לא מטמא וקאמר אביי דהאי או בגד מבעי ליי לרבות שלש על שלש בצו"פ דמטמא בשרצים ואמאי נימא וחד למעוטי שלש על שלש אלא ש"מ שלשה על שלשי היינו בגד שלם. ועוד דקאמי אף כל בגד ופשתן והוה צריך תלתא חד למעוטי בגד שלם וחד למעוטי שלשה על שלשה משלשי על שלשה ואכתי כיון דכולהו צריכי מיעוטי מנ"ל דבגד שלם אינו מטמי דקאמר כיון דחזו לעניים ולעשירים תדע דקאמרינן חד למעטינהו משלש על שלש וחד נמעטינהו אחי בחורה טעמא שדינו כדין בגד שלם וכ"מ שאמר הכחוב בגד אף (ג' על ג') במשמע (גי על גי דתון) [דחוו] בין לעניים בין לעשירים אתי בקייו. פיי לאו דוקא בקייו אלא של פשחן ולקמן (שבת כז:) אפרש:

ויהיו שאר בגדים וצמר ופשתים שוין ואיפ"י שאמרה תורה צו"פ הרי עשתה תורה שאר לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים ולא לרבות (שלשה על שלשה) בצמר ופשתים שאר בגדים אלא שאין מפורשין בחורה אלא צמר ופשחים ולפ"ז הקשו ואימא ריבויא וזה דוחק ומ"מ אי אפער כדאמרן. לפיכך נ"ל דמעיקרא קס"ד דליכא מיעוטא בקרא למעט איהו הכי קאמינא אימא כי אימעטי משלש על שלש דאתי בק"ו אבל משלשה על שלשה לא ולעקור המיעוט שמיעטן התורה ויצטרך רש"י ז"ל לפי פיי לומר דהאי מתרץ טעמא וא"ל ראשונה לשניי ומה תירץ לו. בשאמר א"ק צמר ופשתים הרי לא בא המקשה לשוותן על שלש טמאין דאתי בקל וחומר ובשאר בגדים שלשה על שלשה ומה חילוק בין קושיי דא"כ נמי מקשה ידע שיש הילוק בין צמר ופשתים לשאר בגדים דבצמר ופשתים שלש עדיין בין שיניו הוא מה שאמר שלש על שלש לא אתי בק"ו והיאך חזר בו בשתיקה ועוד דקא מצרכת לי' מיעוטא בשאר בגדים אלא ש"מ דאתי' בק"ו. וזה פי' של תימא שהרי ז"ל סובר דשלשה על שלשה מריבוי דוהבגד קאמר דאיממו וכיון שכן שלש על שלש מנ"ל משום דאמריי בסמוך ואימא כי אמעטו משלש על שלש אבל שלשה על שלשה מיטמו והוא מיטמו בק"ו והאי ריבוי (לגי על גי) אתא ולשאר בגדים, והזקיקו לרש"י ז"ל לפרש כן ואימא לרבות (ג' על ג') בשאר בגדים. פירש"י ז"ל ושלש על שלש בצמר ופשתים בגד האמור בתורה הוא:

בגדים כצו"פ מריבוי הכחוב נמצא צו"פ מן המקרא ושאר בגדים מריבוי כדאשכחן בכמה דוכתי. וא"ת מסתברא קאי אצו"פ מרבה צו"פ לא היא דאדרבה מסתברא (קאי) דמרבה שלשה על שלשה דחזי בין לעניים בין לעשירים ומפרקי א"א לרבות שאר בגדים להשוותן לצו"פ שהרי מיעטן הכתוב בפיי וע"כ לא בא הכתוב אלא למיעוט דאל"ה לא לכתוב רחמנא

לא צו"פ ולא ריבוי והבגד והיו כולן באין:

על שלשי מיממו ול"צ ריבוי (בין שהיו) ראוין בין לעניים בין לעשירים שכיון שנתרבה שלש

על שלש בצו"פ אע"ג שכי מיעוט לשאר בגדים אין אנו מעמידין אותו המיעוט אלא למעט

המיעוט שבצו"פ שהוא שלש על שלש אבל שלשה על שלשה דין הוא שלא נמעט אותו

שבא מן הדין שהרי ראוי בין לעניים בין לעשיריי וא"צ פסוק לרבות מאחר שאנו מקיימין

המקרא שאמר צו"פ וחלקנו בין צו"פ לשאר בגדים וכבר פירשנו דכי אמרינן שלשה על

עלשה היינו בגד שלם של שאר בגדים שאין חילוק בין בגד שלם לשלשה על שלשה, ואף

לדברי רש"י ז"ל צריך אתה לומר כן:

77 61

נפקא ליי מאר בגד. פיי דכחיב בשרצים או ריבוי הוא ואע"ג דאו בגד דנגעים הוה מיעומא משום דבמיעומי כחיבי נמצא לרבא אליבא דרשב"א לגבי (בגדים) נחמעטו שאר בגדים לא מעום דבמיעומי כחיבי נמצא לרבא אליבא דרשב"א לגבי (בגדים) נחמעטו שאר בגדים לגמרי דחרי מיעוט כחיבי בהו ולגבי שרצים צו"פ טמאין אפי' ג' על ג' ושאר בגדים לא מיטמו דגלי רחמנא בנגעים אבל שלשה על שלשה בשאר בגדים נחרבה בשרצים מאו בגד מנגעים לא גמרי לשלש על שלש אידך חנא דבי ר"י דמפיק מאו בגד לשאר בגדים שלש דר"ש אבל מודה הוא דלאידך חנא דר"י גמר שרצים מנגעים ולא פריך מרקא מוקי או בגד בשרצים מנגעים לעאר בגדים ולא איצטרך לג' על ג' דצו"פ ורבא נמי דקא גמר צו"פ שרצים מנגעים לר"ש קאמר אבל לר" ישמעאל דלית לי' שלשה על שלשה בשאר בגדים או בגד בשרצים מיבעי לשאר בגדים ולא איצטרך לג' על ג' דצו"פ ורבא נמי דקא גמר צו"פ שרצים מנגעים לר"ש קאמר אבל לר" ישמעאל דלית לי' שלשה על שלשה בשאר בגדים או בגד בשרצים מיבעי הלי רצוי א"ל כדאמרן דאביי לאידך חנא דבי ר"י אית לי' ג' על ג' בשרצים חדע דלא משתמים הלי בשום דוכתא לטהורי שלש על שלש דצו"פ בשרצים ומת ומיהו מסתברא ודאי דדוקא חנא בעו"פ אבל שלש על שלש בשאר בגדים לית לי' ולא פליג אדרבא בהך סברא דמוקי מלתא הצו"פ צבו"פ אבל שלש על שלש בשאר בגדים לית לי' ולא פליג אדרבא בהך סברא דמוקי מלתא

דרשב"א בעלש דשרצים: כתוב בכל הנוסחאות **דתניא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה וכוי.** וכתב רש"י ז"ל דלא גרסי דתניא, דא"ה קי ברייתא לאביי ולדידן ל"ק דאביי מוקי לה לברייתא כאידך תנא דבי ר"י דמרבי שאר בגדים לקמן בשמעתין מאו בגד והך ברייתא היינו ממש ההוא בגוף חשיב נגע ולא מצטריך גמרא למיחת להכי ופשיטא ליי, כך נ"ל: בכעדשה לרקע ולחתך ולשטח כגריס ואביי משעור הגרי פרכיי דכולי מקום גגע בעובי כל לא פריך משום דכעדשה באורך ובעובי לרבא לא פחות מגריס כנגע דליתי׳ אלא שטח ויש הא דפריך אביי **גגעים משרצים לא גמרי. דמה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה.** ורבא כי ליח לי' להך תנא שלשה על שלשה כוי, ואסיקנא דכלאים בריתא היא ואף כל לציציח: רבי ישמעאל לשאר דברים משמע כגון כלאים והך דר"פ סיומא הוא לטעמא קמא כדאמרן רחמנא בנגעים אדרבא מה החם צמר ופשחים אף כל צמר ופשחים א"ו ע"כ אף כל דאמר כלו' שנלמוד סתום מן המפורש ל"ל פשיטא דשלש על שלש בשאר טומאה מנ"ל אי מדגלי דאלו שלשה על שלשה נתרבו מאו בגד כאידך תנא וכיון שכן אף כל דאמר די ישמעאל ול"ל לאהדורי בתר כלאים אלא ש"מ מטומאת שרצים לא מפקינן אלא שלש על שלש תנא דר"י ליח לי' אפי' שלשה על שלשה בשאר בגדים למעוטי טומאת שרצים איצטריך אמר הא ול"נ דה"פ דהא ודאי ר"פ אמרה מדקאמר אף כל למעוטי כלאים דאי ס"ד להך דמדחזי לי' לר"פ דמיהדר למימר דלא מפיק ואמר למעוטי כלאים כי איתותב מהאי הדר אמר לא מפיק דאף כל לאחויי כלאים. אלא שאיני מודה בזה (שא"א) [שאפשר] לומר ראמרן אליבא דרבא ומיפלג בין שלש על שלש לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר ר"פ בהא האמרינן ר"פ אמר אף כל לאחויי כלאים ופירש"י ז"ל דלא איחמר פירוקא כלישנא דאמוראי מוספי בה לפרושי מלתא. ובמילתא דאמוראי נמי בשמעתין כ' רש"י ז"ל אחרת, מגרי בה ומתרץ לה הכי שלשה על שלשה בשאר בגדים מנין ואיכא בתלמודא טובא כה"ג למדים מנגעים בזה אבל למדין מהן דשלש על שלש כבגד שלם הוא לכל טומאה אבל רבא קמא לגמרי וסבר דאתא או בגד לגלוי על בגדים האמורין בתורה סתם שאינן צו"פ ואינן מאו בגד לגמרי ומטמא אפיי גי על גי דסבר [לא] ילפינן מנגעים ומפיק מאידך תנא דר"יי בגד (שלם) צו"פ שאר בגדים מנין וכוי ואתיא לאביי כאידך תנא דר"י דמרבי שאר בגדים בגד שלם צריך ריבויי בשאר בגדים. וי"א דבעיקר ברייתא לא חניא אלא הכי אין לי אלא לית ליי בשאר בגדים גבי שרצים כלל וכן עיקר א"נ קמ"ל דאפי לשלשה על שלשה דהיינו דלקמן דקתני מנין לרבות צמר גמלים והאי דקתני שלשה על שלשה משום דשלש על שלש

הגדר ברי רבא מההיא. פיי ולא ס"ל כאביי נמי אלא כדאמרן וחימא אביי ל"ל למימר דר"ש ורי ישמעאל אמרו דבר א' ודר"י מפקא מאידך חנא דבי ר"י אדרבה הול"ל דרשב"א דוקא שלש על שלש ליח ליי ופשימא דמילחיי הכי משמע ור"י ליח ליי שלש על שלש אבל שלשה על שלשה בשרצים איח ליי דמרבה להו מאו בגד כדאידך חנא דר"י. ואפשר משום דס"ל לאביי דההוא או בגד לחנא דר"י בחרא לגמרי מרבה להו לשאר בגדים ואפיי שלש על שלש הילכך ע"כ האי חנא דר"י מפיק מאידך חנא דר"י ומ"ה נמי ר"ש ור"י אמרו דבר א' שאם האמר שר"ש ור"י לא אמרו דבר א' נמצאו שלש מחלוקות בדבר ולא דייק וא"ל דאביי דכי מרבה שאר בגדים לטומאת שרצים לגמרי משוי להו כצנור ופשתן ודאי לגבי ציצית פסוקה הוא ולא מקריי שיטה. ומיהו לאביי דאמר הך תנא דר"י מפיק מהנך תנאי את"ל אביי ר"ע וריב"ג ור"א כולהו ס"ל חמץ בפסח אסור בהגאה והא ודאי אפיי לאביי הלכה לפרושי מילתייהו אתי ולאו לאוקמינהו בשיטה וכיוצא בה אמרו בפסחים בפי כ"ש אמר דר"י דאיתוקם בשיטה דאמר אביי רשב"א ותנא דר"י אמרו ד"א ולאו מלתא הוא דאביי לדידן ל"פ ולא מוקמי פלוגתא ביני תנאי שלא לצורך. ויש מי שאמר דלית הלכתא כתנא לתנא דר"י לרבנן מא"ל אליבא דרבא ורחב"א ור"י קאמרי דסברי דפליגי רבנן עלי אבל מפקי מיניי הילכתא כוותיי ור"ג הכי ס"ל בפי התכלת ואע"ג דאמריי בריש מסי יבמות התינח לי' לתנא דר"י דאמר דוקא צו"פ ולא אשכחן תנא דפליג עלי' בהדיא ואינך תנאי א"ל דלא דבהתכלת דפשיטא להו דתנא דר"י מפיק מדרבא ומימעט מיניי ציצית הילכך כיון דאשכחן עדרבא וכייש למאי דפרי, דהא רובייי אתיר לתרוצי דרבא דהכא ועוד דחזיי סוגיי דשמעתא כיון דרבא גופיי לא אמרה ומקשיי מינה החם בסחמא ש"מ דלד"ה חנא דבי ר"י מתפקא נאמ"ג דאיפשר לאוקמי לההוא אליבא דרוב"י דאמר הכא דתוא דר"י למעוטי ציצית אתא דוקא אלא כדרבא ומאי קושיי. אלא ש"מ כדפיי, דחנא דר"י בכ"מ ממעיט להו דל"מ בגדים כלאים בציצית [אסור] ואע"ג דכתיב כנפי בגדיהם בגדים שנאמרו בכאן סתם אינן צו"פ דר"י למעוטי שרצים אתא א"ג למעוטי כלאים הלכך טעמא דכי רחמגא צו"פ הם לא"ה ה"א יבמות (ד:) והא תנא דר"י ל"ל לרבא ופריק סד"א וכוי ואמאי והא אמריי בשמעתין דתנא וס"ל בלא"ה דשאר מינין הייבין בציצית אלא לתרוצי קראי אתא. והיינו דאקשיי בריש מסי אלא לומר דבעיי לבן ממין כנף כדאיי בפי התכלת ורבא לא יליף מינה לשאר מינין ראייה בגדים דכיון שבגדים שנאמרה בתורה סתם צמר ופשתן הן מין כנף נמי צו"פ ולא אתייא אלא שלשה ובציצית ליכא ריבוי ואפילו לרבא והוא דהכנף מין כנף לא מרביי מינה שאר שלשה לטומאה ובדידה נמי מהני מעומא דשלש על שלש טמא בפשתים ולא בשאר בגדים סתומים שבתורה מן המפורש מספק מכללא אלא מקום שרבתה אותן תורה כגון שלשה על לי' וכו' כדפרישית. ומ"מ לדברי כל הפירושים "אף כל" דר"י כללא הוא שנלמוד כל בגדים כדפרישית ואף כל לציצית או לכלאים איצטרך ור"פ ור"נ סיומא היא לתרוצי לרבא כי לית מומא, שרצים משלש על שלש ל"ד מיעוטא לטומאה אלא אדרבה לטומאה ל"צ מיעוטא ציצית אלא מודה דשאר בגדים לתנא דר"י אינן הייבין בציצית וכן רבא דאמר למעוטי שהוזכרו בגדים סתם אינן אלא צו"פ ור"פ דאמר למעוטי כלאים לא ס"ל דלא מימעט נמי דמרבי, להו כלל ונ"ל דכ"ע בין לרבא בין לר"פ ור"נ כולהו ס"ל אליבא דתנא דר"י דכ"מ ת"ק דר"י אף כל צו"פ משמע ולא בגדי אחרי כלל הלכך ע"כ מפיק הוא מאידך תנא דר"י דחרי מיעוטא כחיבי לגבי שרצים נמי לגמרי אימעוט להו דאין היקשא זו למחצה כדאמר גופא ס"ל מסברא דנפשיי דשאר בגדים כיון דאפילו משלשה על שלשה אימעט בנגעים

כולן הייבין דמאי הזית דמקשי לנגעים נילף מבגד האמור בשרצים שכולן בכלל. אלא הך סברא דאביי הוא ורבא לית ליי וכ"ש דאתא למיסמך אאידך תנא דר"י ואדרשב"א ועוד שכבר פירשתי למעלה והוא הנכון לפרש דלאביי גופא אליבא דהך תנא נמי בגדים שנאמרו בשרצים סתם היינו צו"פ והן הן שמטמאין בשלש על שלש דאמריי בנגעיי וכשריבה הכתוב שאר בגדים לשלשה על שלשה ריבה אותן הילכך ציצית צו"פ הוא דמן בגד האמור בתורה נלמוד ולא מריבוי דאו דכתבינהו רחמנא במקום א' למקצת (ספרים) [דברים] דבכ"מעיקר בגד הכתוב בתורה צו"פ הוא הא כ"מ שלא ריבה אותן הכתוב כלל אינן אלא צו"פ בלבד וגבי ציצית ליכא ריבוי לפיכך פסק רבינו הגדול ז"ל כר"נ דאמר שיראין פטורין מן הציצית

דחניא כוותי. בחנא דר"י, והיא האמח:

הא דאמרי. רשב"א וסומכוס אמרו דבר אי. נראה שרש"י ז"ל מפרש מפני שהן (פסולין)

[פוסלין] לסוכה כל שמטמא בנגעים אע"פ שאינו מטמא בשרצים וק"ל א"כ אפי נמי פליגי

רבנן עלייהו, לקולא פליגי עלייהו והא אמרי. במס' סוכה בהוצני פשחן פסולה באניצי

פשחן פשרה בהושני איני יודע ומפרשי. בגמרא דלא פשיטא להו להכשיר אלא (להחרי)

[לא חרי] ולא דייק ולא נפיץ אבל חרי וכ"ש דייק ולא נפיץ ואע"פ שאינו טווי ולא ראוי

ליטמא בנגעים כלל. אלא נ"ל דלרשב"א מסככין בטווי דשאר מינין ולאביי אפי' בשלשה

ליטמא קאמרי' הכא ר"ש דבעי ממש ראוי להממא לגבי סוכה וסומכוס אמרו דבר אי

דאלו רבנן כיון שהתחילו בו לחקנו לטווי כגון דחרי א"נ חרי ודייק ואפי' בשאר מינין אין

מסככין דלאו פסולת גורן ויקב הוא אי נמי מדרבנן, וההיא תפתר כרבנן:

הא דתנן כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. פירש"י ז"ל כגון קנבוס.

נלמעלה (כו.) כתב קנבוס וצמר גפן ובצמר גפן (קי"ל) [קשה לי] דיוצאמן הפרי הוא ולאו

בכלל יוצא מן העץ הוא דתרי גוונא נינהו יוצא מן העץ לחוד ומן הפרי לחוד כד מוכח לעיל

(שבת כו.) בשמנים ועוד אין לך פתילה מושכת בשמנים כצמר גפן. ובין בקנבוס ובין

בצ"ג. קשה לי הא דאמריי לעיל ולא בלכש דהוא עמרניתא דארזא ומשמע דוקא בלכש

בצ"ג. קשה לי הא דאמריי לעיל ולא בלכש דהוא עמרניתא דארזא ומשמע דוקא בלכש

אבל בעמרניתא אחריתא מדליקין אלא משמע שאין יוצא מן העץ אלא דבר שכותשין עצו

ונעשה פתילה כגון קנבוס וצמר גפן עצו לחוד וצמר (שלא) נתלש ממנו, כן נראה לי.

ונעשה פתילה כגון קנבוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ אלא מיני זרעים הם כדאמריי במסי

ונעשה פתילה מורה אלא קנבוס וליף אבל שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי וה"נ מוכח

בפרק כיצד מברכין דאמרינן כל היכי דאי שקלת ליי לפרתא הדר אילנא ומפיק גוזא בפה"ע

במין כן בקנבוס ובצ"ג ובמיני זרעים יש שמדליקין אלא פשתן הוצרך להתיר מפני שקראו

הכתוב עץ, ותממנם בפשתי העץ (יהושע ב,ו): הא דקתני **אינו מטמא טומאת אוהלין.** כשעשה ממנו אהל וחברו בקרקע דהו"ל כבית הא במטלטלין כל המאהילין מטמאין, והכי מוכח בכמה מקומות:

דף כה אתיא אהל אהל ממשכן. כתיב הכא אדם כי ימות באהל וכתיב התם ויפרוש את האהל

על המשכן. פי' כל מה שבמשכן נקרא אהל, קרוי אהל ניטמא טומאת אהל ואשכחן פשתן האקרי אהל כדכתיב משכן אהל מועד מכאן שהפשתן מטמא טומאת אהל ואשכחן פשתן קרא גופי' דויפרוש את האהל לא גמר לפשתן דהאי אהל של יריעות עזים הוא ואיהו נמי מיטמא כדאמרי' לקמן ומה נוצה של עזים והיינו נמי דאקשי' אי מה להלן קרשים כלומר מיטמא עראמרי לקמן ומה נוצה של עזים והיינו נמי דאקשי' אי מה להלן קרשים כלומר נימא אף לענין טומאת אוהלין יהיו אהל ויממא טומאת אוהלים, ואין לשון זה מחוור ולא נכון כלל. אלא י"ל מדכתיב ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וגוי קא מסדר לי' אדני נכון כלל. אלא י"ל מדכתיב ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וגוי קא מסדר לי' אדני קרש יריעות ניפרוש את המשכן ניתן את אדניו וגוי קא מסדר לי' אדני קרא קרשי' ובריחי ועמודי ולמעלי מהם יריעות דשש הי' פורש עליהן שהן קרוין משכן והי' לו לכתוב ויפרוש את המשכן וכתיב ויפרוש את האהל על המשכן מ"ה אר"א דהאי קרא בפרשת יריעות דשש מיירי ומקרא מטורס הוא וה"ק ויפרוש את האהל ויפרוש על המשכן כלומר פרש האהל דהוא משכן כלו' יריעות דשש ופי' עליהן אהל אחר יריעות ועזים והא רמיירי לה ממשכן אהל מועד משום דמשמע משכן של אהל דהוא יריעות ועזים כדכתיב המייתי לה ממשכן אהל מועד משום דמשמע משכן של אהל דהוא יריעות ועזים כדכתיב

לאהל על המשכן, כן נ"ל: **אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים למאי הלכתא.** פירש"י ז"ל דמאי דהוה הוה ולא מחוור לי דהא אמריי מאי הוה עלה דתחש ורב יוסף נפק מיניי למילף דתחש בהמה בהמה טהורה היי ואפשר דאי לאו להלכותיואיתמר לא הול"ל לא הוכשרו אלא הול"ל

בהדיי תחש שהיי בימי משה בדיי טהורה הוא:

הא דאקשינן **הפילין בהדיי כתיב בהו.** ק"ל, דלמא היא גופא אתי רב יוסף לאשמועינן העמא] דבתפילין וספר חורה מתנא הנא בהדיא אין כוחבים על עור בהמה ממאה וכוי מעמא משום חורת הי בפיך ונ"ל דרב יוסף מן תחש גמיר ומיני קאמר לא מצינו שהוכשרו למלאכת שמים דהוא מלאכת המשכן אלא עור בהמה מהורה בלבד ומ"ה אקשינן הני בהדי וכיינא בה לקמן בפי במה בהמה יוצאה (שבת נג.) ואחרות בתלמוד. ומסקי לרצועות וכיוצא בה לקמן בפי במה בהמה יוצאה (שבת נג.) ואחרות בתלמוד. ומסקי לרצועות עחורות [ולא מהורות]. אלא מתחש דהוא משמש לקדש גמרי. ומיהו בהא דאמרן אלא שורות [ולא מהורות]. אלא מתחש דהוא משמש לקדש גמרי. ומיהו בהא דאמרן אלא לרצועותיהן ק"ל והא יו"ד ודל"ת של תפילין הלמ"מ כדאמרי לקמן בפי במה אשה יוצאה לרצועותיהן ק"ל והא יו"ד ודל"ת של הפילין הלמ"מ וכיון שהשם כתוב ברצועות מתר בפיך בעי לדצועות מתח שי"ן של תפילין. ואפשר דמרצועות דיד קאמר, ועיקר קשר של תפילין קשר של ראש שיש בו רובו של שם כדאמרי וראית את אחורי מלמד שהראהו הקב"ה למשה קשר של תפילין ואמרי נמי וראו כל עמי הארץ כי שם הי נקרא עליך אלו תפילין שבראש

לפי שרובו של שם כתוב ברצועותיהן מבחוץ. וצ"ע וא"ל שי"ן דהוא כתובה קיימת הוי

ממר עולא מחליקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מוחר. כך נמצאת הג" בספרים שלנו, לא:

וק"ל דהא ר"י דבר שאינו מתכוין אסור ל" בכ"מ גבי בכור שאחזו דם אין מקיזין לו דם ואע"פ שהוא כגדולים דלא אפשר ותנן נמי כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שכובשת קחני כל וקחני כלים דומיא דעגלה שהיא גדולה וטעמא שכובשת הא בעישין חריץ אסור. ובמקצת נוסחאות מצאו: מחליקות בקטנים אבל בגדולים ד"ה אסור ומפרשי לי" משום דה"ל פסיק רישי ולא ימות ומיהו התם בי"ט אוקי מתני דקתני גבי עגלה ואינה נגררת אלא ע"ג כלים דלא כר"ש ולא קאמר דפסיק רישי ולא ימות הוא וי"ל עגלה של קטן כלי קטן מקריא א"נ התם משום דומנין שכובשת אבל ממה שהשמיטה רבינו והגאונים לא כתבוה נראה שאין הגירסא כן:

الم الم

הא דאמריי **במאי בחולה שיש בו סכוה מותר מבעי ליי.** פירש"י ז"ל דה"ה לשאר פטורי דמתניי. ויש לפרש שיודע היה שבגוים ולסטים ורוח רעה יש בהם סכנה שכן דרכן לעולם וספיקן נמי מתירין ולא הוה קשיי ליי בהו נמיתני מותר משום דקס"ד דמשום חולה תני בשארא פטור ומ"ה קשיי ליי אי בחולה שיש בו סכנה בכולן היי בו לשנות מותר אי בחולה שאין בו סכנה לא הו"ל למיתנייא בהדי שארא והו"ל למיתניי בהא חייב ובשארא מותר:

16 42

הא דאמרינן בהגדה **הלכות הקדש תרומה ומעשרות הן הן גופי תורה.** פירש"י ז"ל הקדש מסור לכל אדם להקדש ואין חוששין במטלטלין שלהן שמא הקדישום וכן בתרומה נאמנין לומר הפרישו תרומה ומעשרות ואע"ג דתיקון רבנן דמאי מ"מ תורה האמינתם. ורבותי פירשו הלכות הקדש כגון יין לנסכים כדמפרש בחומר בקודש (הגיגה כז:) שע"ה נאמן עליו וק"ל אי מדרבנן קאמר לא הול"ל תרומות ומעשרות דרבנן לא האמינוהו, אלו דברי רש"י ז"ל. אבל בירושלמי (ב,ז) מצאתי כך רשב"ג אומר הלכות הקדש הטאת וההכשרות הן הן גופי הלכות ושלשתן נמסרו לע"ה הלכות הקדש דתנינן אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן חטאות דתנינן הכל נאמנין על החטאת ההכשרות דתנינן ועל כולם ע"ה נאמן לומר טהורין הן:

112 41

הא דתנינן **עשרתם ערבתם הדליקו את הגר.** פירש"י ז"ל דהני תרתי שייכי למימר בלשון שאלה שכבר עשו אבל בנר לא שייך למימר בזה הדלקתם דדבר הנראה לעין וקא חזי

אי אדליק אי לא אדליק. ובירושלי גרסיי הכי: לא צירכא דלא הדליקו את הנר עשרתם ערבתם אמר רבי חני בר אדי שאני מתמיר עלה בקלה אף הוא מחמיר על עצמו בחמורה

פי' ומ"ה מקדים עשרתם ערבתם:

אמר רבא א"ל שנים צא וערב עלינו. פירש"י ז"ל עירובי תחומין וקשה לי והא אמרן

דספק חשיכה וס' אינה חשיכה אין מערבין עירובי תחומין ואפשר שאין מערבין אבל אם

עירב עירובו עירוב. ור"ח ז"ל פירש בעירובי חצירות וכן עיקר והא קמ"ל שאע"פ ששנים

אמרו לא' לערב לא אמרי' ממ"ג ואע"ג דדמיא למאי דאמרי' בעלמא בבאין לישאל בבת
אחת שניהן טמאין הכא בין השמשות ספיקא הוא ועירובין דרבנן וספיקא דרבנן לקולא

נוטל ומחזיר אבל בדבר המוסיף אם מגלה ומרתיח וחוזר ומטמין כתחלת הטמנה הוא ואיכא שאינו מוסיף וכיון שטמן מבע"י כבר הסיה דעתו מאותו בישול אלא שיהא משומר הילכך יש אם צריך וזה משמע לקמן בטומן בשבת מגלה ונוטל וחוזר ומטמין בשבת התם בדבר לטמון בהן ע"כ תה מפורש כדבריו. וא"ת ואם מגלה נמי וחוזר יטומן בשבת מה איסור ומרותחין והוא נוטלן והן חשין לתוך ידו והוא מחזירן והן מוסיפין רותתת לפיכך אסור הדעת. שוב מצאתי בירושלמי בריש במה טומנין. בלשון הזה לפי שהדברים הללו רותחין מקבלו שיהא מבע"י אסורה ובה"ש מותר. ודברי רבינו הגדול ז"ל סתומין אבל מטין לזה לא יטמין עד שיגלה אותן ויוציא זוהמתן מהן ואין לחוש ומותר וזה חידוש שאין הדעת כלומר שלא יטמין בה"ש בדבר המוסיף הבל לצורך מחר ופריק כבר הם מרותתות והוא מאליו ויצטרך לגלות עד שתנוח רתיחתה ויחזיר ויטמין בשבת ואקשיי א"ה בה"ש ליגזור וא"כ איך נגוור עליו. אבל ראיתי מי שכתב פי' השמועה לפי גרסתו גוירה שמא ירתיח גזירה שמא ירתיה אל תסמוך עליו שהוא שבוש גדול לפי שדבר שאינו מוסיף אינו מרתיה אלפסי ז"ל בהלכותיו שזה שתמצא בשאר ספרים אין טומנים בדבר שאינו מוסיף משחשיכה האפר וא"ה אסור משום גזירה דלמא אתי לחתויי בגחלים, כ"פ הראב"ד ז"ל. וכתב רב אינו מוסיף הבל משום דהו"ל כקטומה ופחות ממנה לפי שהם גחלים עוממות מוטמנות בתוך דמטמין בדבר שאינו מוסיף לצורך מחר. ודבר שאינו מוסיף (נגזר) משום רמץ שאף הוא ען ולא תפסוק רתיחתן בשעה קלה ואי למחר בעי לה הא לא איכפת ליי ברותחת כיון ברותח ניחא לי' לאורתא ודילמא נמי מצטריך ומרתח לה ופריק סתם קדרות בה"ש רותחות א"ה בה"ש כלומר בה"ש דמחניי בדבר שאינו מוסיף ליחסר דכיון דשהה עד הערב ומטמין מטמין בדבר המוסיף אלמא ברותחת ניחא ליי וזמנין דפסק רתיחתה ומרתח לה איהו ואקשיי רותחת כ"כ והוא מוציאה מרותחת הרבה, אף היא בא ומרתיחה לכתחלה ועוד דכיון שהוא המוסיף הבל אפילו מבעייי גזירה שמא ירתיה. פי׳ לפי שהוא מניה קדרתו שאינה ה"ג ר"ה ז"ל ור"י אלפסי ז"ל, וכ"כ במקצת נוסחי: מפני מה אמרו אין שומנין בדבר ולא אמריי בכה"ג ממ"נ:

גזירה דחתוי גחלים ומגיס אבל זה שאמרנו בגמ' דילן א"ה בה"ש נמי נגזר דהיינו בה"ש דשרי' במחני' בדבר שאינו מוסיף לפי שבזה נמי יש נחוש מתוך שהוא מסלק קדירה מעל גבי כירה עם חשיכה והיא רותחת ומטמין שמא תרתיח ויצטרך לגלותה וחוזר ומטמין לכתחילה בשבת דהא לא הוא טמונה בשבת כלל ופריק כבר הם מרותחות ויוצאות זוהמתן מבע"י ואין חוששין שמא בזמן מועט ירתיח ויצטרך ליטלן שהרי דבר שאינו מוסיף אין חוזר ומרתיח. ומ"מ גזירה שמא יטמין ברמץ לדבר שאינו מוסיף קשה דרמץ ודאי מוסיף

דכל שמחמם את הצונן נקרא מוסיף:

אף בהטמנה והוא ז"ל סובר שהכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אינן מוסיפין הבל ולשהות אחני: כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנין עליי הבשיל. רש"י ז"ל מפרש ענין הכירה אף בהטמנה והוא ז"ל סובר שהכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אינן מוסיפין הבל ולשהות המוזכר כאן במשנה ובגמי (לדעתי) [לדעתו] הוא מוחר בין בהטמנה בין בלא הטמנה אבל להחזיר המוזכר בכאן כלא הטמנה מוחר בהטמנה אסור שאין טומנין בשבת אלא י"ל אם ממן מבע"י ונטל בשבת מוחר הוא להחזיר שהרי הטמנה מבע"י היא זו כדתנן לקמן בענין קופה נוסל ומחזיר וכ"כ רש"י עצמו נקמן גבי מחזירין אפיי בשבת. ור"ח ז"ל אמר שאינה הטמנה אלא כיסוי של ברזל והקדירה שובת עליו והיא חלוי באבנים או בכיוצא בהם אבל הטמנה ע"ג גחלים ד"ה אסור דקי"ל הטמנה בדבר המוסיף מבע"י אסור ואמת אמר אבל הטמנה בגחלים ממש דהיא אסורה מבע"י וכן רש"י ז"ל עצמו נזהר מזה בגמי (בעינן) הו"ל הטמנה בגחלים ממש דהיא אסורה מבע"י וכן רש"י ז"ל הטמנה ברמץ דאסרן מבע"י וכיון שהוא מודה שאין דברי רבי חנויא אמורין בהטמנה ושימת כל השמועה (בדברי)

ברברין ר"ה היא שנייה, כבר למדנו שאין הטמנה בכלל השמועה זו:

עד שיגרוף או עד שיהן האפר. מפורש בירושלמי (ג,א) הגורף עד שיגרוף כל צרכו מן

מה דחני הגורף צריך לטאטו בידו הדא אמרה עד שיגרוף כ"צ פי שיגרוף לגמרי עד שלא

ישארו בו גחלים כלל ולא שלהבת. הקוטם עד שיקטם כ"צ מן מה דחני מלבה עלי נעורת

של פשתן הדא אמרה אפי לא קטם כל צרכו פי א"צ לקטום עד שלא יהא ניכר כלל שם

שעי ובגמי דילן נמי בקוטם הכי משמע שהרי אפי גחלים שעממו הרי הן כקטומים וכן

קטמה ונחלבתה ומחני נמי דייקא דקתני יתן את האפר משמע נחינה בעלמא מדלא קתני

קטמה ונחלבתה ומתני נמי דייקא דקתני יתן את האפר משמע נחינה בעלמא מדלא קתני

שיטמין באפר והטעם לפי שהמערב אפר ואש לגמרי סליק דעתי מחיתוי האש וכבר קלקלו

והסיח דעתו ממנו אבל הגורף אם נשאר שם אפיי גחלת קטנה כיון שהיא לוחעת מבערת

ומרלקת כירה גדולה וא"ת אם צריך נגרוף לנמרי בחנור למה אסור א"ל לפי שהבלה גדול

ומרתיח אינו נראה כגרוף ואתי להשהותע"ג כירה של גחלים ואתי לחתיי. וכתב ר"ח ז"ל

וקיימא לן מתני בתנור של נחתומין ותנור של נחתום מפורש בפ' לא יחפור (ב"ב כ:), אבל

חנור דידן ככירה של נחתומין היא:

גמרא: או דלמא לשהות תון, ואי גרוף וקטום אין אי לא לא. ומנו רבנן דפליגי אדר"ה וליכא למימר דכי תון נמי לשהות כחנניא אתיא והא דקתני לא ישהה עד שיגרוף בפחות ממאכל ב"ד דמודה בזה חנניא הא ליכא למימר חדא דחבשיל בפחות ממאכל ב"ד לא הוי ועוד בין חמין לחבשיל בפחות ממאכל ב"ד ליכא לאפלוגי דהא מתבשלין בתחלה בשבת ועוד נוטלין ומחזירין בפחות ממאכל ב"ד ליכא למימר כלל זהא מבשל בתחלה בשבת הוא ועוד נוסקל הוא. אלא כולה מתני כמאכל ב"ד היא, ואי לשהות תון דלא כחנניא הוא. והאי דלא אמרי בגמי ומני רבנן הוא משום דאכתי לא קמה לן פלוגתא דרבנן עלי הוא. והאי דלא אמרי בגמי ומני רבנן הוא משום דאכתי לא קמה לן פלוגתא דרבנן עלי דחני אלא מיני דמתני אי לשהות תון ומיהו לקמן נפקא לן ממתני דר"מ ור"י. ואע"ג דהני אלא מיני דמתני אי לשהות (אפילו) בגרופה וקטומה אפי בפחות מכן מותר דהא אשכחן כל היכי דליכא למיחש לחתי דשרי כדתון במשלשלין את הפסח לתוך התנור עם חשיכה ובקרירה חייתא דשרי ואע"פ שהוא מתבשל לגמרי בשבת (ממילא דהא כל דאתי) בהכי שרי ב"ה כדאי בפ"ק (יו:):

עולא עד שלשה ר' מונא אומר עד מקום שהוא עושה חרץ א"ר יוסי בר בון מפני שהוא טעמא, וה"ג התם וב"ה או' יחזיר ר' חלבו בשם רב ל"ש אלא עליה אבל לתוכו לא עד אמר הטמנה כלל ובן תוכו דתנור במתני לאו הטמנה מיקרי. ומצאתי בירושלמי (ג,א)שמפרש שגרוף וקטום ואין כאן הטמנה דלאו בחוך הגחלים הוא מטמין וגופה של כירה נמי אין דמסתבר להו בגמר' בחזרה דחמיר תוכה משום דנפיש הבלא והוי כמבשל בשבת ואע"פ והוא ז"ל אינו אומר כן בסוגיא דלקמן כמ"ש למעלה. ומיהו פי' דהך אתקפתא כפשטא הוא, להעלות דאסור להחזיר בתוכה משום הטמנה דהו"ל מטמין משחשיכה דחזרה בשבת הוא לפי דבריו שהוא מפרש חומר זה דתוכה משום הטמנה אמסקני דלהחזיר נמי כך יש לנו לגבה ול"ל (כרי) [דרי] חלבו אשריותא דלשהות קאי בשאינה קטומה (כלומר) [ומ"מ] על גבה ותימה הוא מי דוחקו בפיי הזה והרי בסמוך אמרינן דבלהחזיר עצמו שני בין תוכה חנן דאפיי לשהות בעיי גרופה כיון דגרופה ומבע"י הוא נותנין לחוכה מה לי תוכה מה לי קאי היינו דשני דכי משהה בתוכה בשאינה גרופה מטמין ממש ברמץ אלא א"א לשהות תנן אבל לשהות משהין אפיי בשאינה קטומה ורי חלבו אשריותא דלשהות בשאינה קטומה הא דאמריי **אאייב להחזיר תון היינו דשני בין תוכה לגבה,** פירש"י ז"ל אא"ב להחזיר 77 77 בהכי שרי ב"ה כדאי' בפ"ק (יז:):

שלים במקום שהיד שולטת בו ופיי דעולא סבר עד ג' מפחים בעומקה של כירה נקרא עליה רשאי להכניס קדרתו בשבת במקום שאין היד שולטת בו מפני רוב החמימות ולא משום

בממנה נגעו בה:

תא שמע דאמר רי חלבו ארייח בר גוריא אמר רב לייש אלא על גבה וכרי. ק"ל, כיון דרב מהימן לי ולפשוט מהא דאמרי לקמן רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו דהיינו נתבשל כ"צ מצטמק ויפה לו (אין) צ"ל שהוא אוסר כל תבשיל כמאכל בן דרוסאי שכל במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהתם לא מיפשט ליי היכי תנן אלא דרב במאכל ב"ד מתבשל מצטמק ויפה לו הוא הדון דלקמן ואע"ג דבגמרא מפרש לטעמייהו עלי ומש"ה אתי למיפשט מהא דאמר רב ל"ש דאלמא עלה דמתניי קאיואפשר דרי יוחנן לא מהימן ליי ורב מהימן ליי משום דהוה במניניי דרבי דסתמינהו למתניי א"ג משום דאמוראי מהימן ליי ורב מהימן ליי משום דהוה במניניי דרבי דסתמינהו למתניי א"ג משום דאמוראי אלמא כל צרכן אין שלא כל צרכן לא ואין הטעם הראשון נכון בדרי יוחנן משום דע"כ ר"י ה"ל

ורע לו נמי כשהוא קרוב לבישולו יאסור וכן חמין דהא חזי ללילה ואתי לחתוי ביי ודברי דשרי אלמא למאן דמחני לישנא דלהחזיר מצטמק ויפה לו מותר לשהות ועוד דא"כ מצטמק דר"י אדר"י דקא אסר מצטמק ויפה לו (וא"ת) אמרי דתנא דמתני פליג עליה בחדא וסבר חמין ותבשיל וההוא אפיי בנתבשל כל צרכו ובמצטמק ויפה לו הוא מדאקשיי לקמן קשיי ולמעלה ואפ"ה שרי לשהות ללישנא דאמר להחזיר תנן ועוד דתניא בברייתא דר"י ובה"א הרי משנתינו שנינו תבשיל סתם ואין במשמע מאכל ב"ד בלבד אלא כל שהוא ממאכל ב"ד צרכו וא"צ אלא להצטמק ויפה לו אסור שהוא אוכלו בלילה ואתי לחתיי אף אתה אמור לו לפי שהוא מסיח דעתו מלאכול עד למחר ולמחר הרי כבר נתבשל ונצטמק אבל כשהוא כל דא"ל רב אשי דסמוך אהא דר' יוחנן ואם יאמר לך אדם דלמא כמאכל ב"ד שרי לשהות כל צרכן נא ואע"פ שהוא מצטמק ורע להן והא דר"י דסמכא הוא דחזינא ליי לרב עיקבא כ"צ דשרי (ועיין במאור) ועוד דקאמר בהדי חמין שהוחמו כל צורכן אלמא לא הוחמו כמאכל ב"ד שהוא מתבשל ויפה לו אסור דאל"ה ליתני כמאכל ב"ד וכ"ש האי דנתבשל ויפה לו הילכך אסור ואפיי לרב (ושמואל) משמיי דרי יוחנן דאמר מצטמק ויפה לו מותר יאסור לשהות כמאכל ב"ד שכל תבשיל שבעולם ואפיי המין כמאכל ב"ד מתבשל ומצטמק לקמן הלכתא מצטמק ויפה לו אסור וכבר פירשתי שכל שאסור מצטמק ויפה לו א"א שלא לנו אלא כלשון רבינו הגדול ז"ל משוה דחזיי דבתר כל שקלא וטריי דשמעתין כולהו אמרו ואף על פי שמקצת הגאונים ז"ל חלוקין בדבר ואומרים דהלכתא כלישנא דלהחזיר אנו אין למימר דסבר לה כר"י בחדא מ"ה ניחא לן למימר לשהות תנן דאשנויי לא סמכינן בכה"ג לנו כל הצורך אלא כיון דמתניתין למאי דאוקימנא להחזיר חסורי מחסרא ועוד דצריכת מהו לסמוך. פירוש ר"י אלפסי ז"ל לשהות בסמיכה, וכן הלכה אבל אין ראיותיו ברורות כסתם מתני ס"ל דא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה:

בגחלים מצטמק ורע לו מותר לשהותה ע"ג כירה גרופה וקטומה דמסקי' אשמעתי' אמר דבעי למיכל מיני בה"ש מסרהב ומפיש לה נורא ובתר דקדיש יומא מישתלא ואתי לחתוי קדירה דמטא בשולא מבע"י אם מנטמקת ויפה לו אסור לשהותו ע"ג כירה בשבת דכיון בפ"ק דאסור לשהותה ע"ג כירה דלא כחנניא. ואשכחינן תמן בהלכות גדולות ובפסוקות ולא בשיל וכ"כ בה"ג של ר' שמעון קיארא ז"ל דבשיל ולא בשיל היינו כמאכל ב"ד דאמריי שהתחיל לבשל עד שיהיי מבושל כ"צ שהוא למעלה מתבשילו של ב"ד הוא נקרא בשיל בין דהוחמו כ"צ הכל דין אי הוא. ומסחברא דאמריי בפ"ק בשיל ולא בשיל אסור מכיון דההוא כיון דצריכה בשבת אסורה הוא ש"מ כל חזרה בין דמצטמק ויפה לו בין דרע לו שרי מה ענין זה לחזרה דמתניי דהיא צריכה לבשול או להצטמק ואסורה אלא בקטומה מחזרה דקומקום של חמין דרי הוא דהוחם כ"צ ואי אמרת דההוא אפיי בלא גרוף וקטום להחזיר אלא בקטומה אפילו הוחמו כ"צ והכי מוכחא סוגיי דלקמן דמוכחא חזרה דמתניי דלא אשכחן התירא להחזיר אפיי במצטמק ורע לו אלא בגרופה וקטומה ולא שריי חמין כייצ וגם זה אינו עולה משום דאסוגיי דשהי איחמר (ולא מפסק) [ולמיפסק] בה אחא. ועוד כדאית ליי ולמר כדא"ל לומר דמבושל כל צרכו ומצטמק ויפה לו הרי הוא כאינו מבושל בגאונים אא"כ נפרש דהא דאמר ר"נ מצטמק ויפה לו אסור לא לשהות אלא להחזיר למר אסור ועוד דרי יוחנן כמאכל ב"ד אסור וכדכתיבנא לעיל ואין אני יודע דרך וטענה לדברי שמצטמק ויפה לו מותר וסמוך אדרי יוחנן והרי השמועה לפניך פשוטה דמצטמק ויפה לו ויפה לו איפשמא ליי בעיין דהאי לשהות נמי אסור ועוד ר"ח שפסק דלהחזיר תנן אמר חבשיל דתנן במחניי ובברייי מצטמק ויפה לו הוא וכיון שכן ממסקנא דאסריי כל מצטמק קאמר כל שהוא כמאכל ב"ד וממנו ולמעלה בין מצטמק בין מחבשל ואמח הדבר דכל סחם הבאי הן דבמאכל בן דרוסאי ללילה קבעי ליי ולא מסח דעתיי מיניי כלל וחנניא כלל גדול

ר"ב וכו' וזה תימא ואתי' אליבא דר"מ, ובודאי לית הלכתא כוותיה:

ש"מ מצטמק ויפה לו מותר. פירוש דסתם חבשיל כמצטמק ויפה לו ומ"ה נקטו חמין

ותבשיל ועוד דאי במצטמק ורע לו פשיטא מאי שריותא אתי לאשמועינן דקאמר משהין

וקס"ד דקטמה לאו דוקא. אלא הא קמ"ל דאע"ג דקטמה וגלי אדעתי' דלא ניחא לי' בחתי

גחלים אפ"ה דוקא מבושל כל צרכו אבל לא נתבשל כ"צ לא ואגב אורה' קמ"ל דלית לן

דחנניא ומפרקי' ש"ה דקטמה כלומר משום דקטמה הוא ומצטמק ויפה לו אסור. ואקשי'

אי חשוב לי' כקטומ' מאי למימרא כלומר היא גופי' מאי למימר' דמיתר בנתבשל כ"צ אפי'

בלא נתבשל כ"צ נמי מותר ואפי' בפחות ממאכל ב"ד שלא מצינו שום איסור בכירה קטומה

בעהיי' ומדקאמר משהין אלמא התירה נמי קמשמע לן. ופריק הובערה אצטריכא לי' מ"ד

ביון דהובער' הדרא למילתא קמייתא ולתסר קמ"ל וה"ה למאכל ב"ד או פחות ממנו אלא

דהא קמ"ל דאע"ג דבשיל כ"צ אי קטומה אין אי לא אסור דמצטמק ויפה לו אסור והיינו

יותר בישול ואיפשר שב"ש בכל חבשיל הן מחמירין ומה שפירשתי דבר ברור וראיתי מצטמק ויפה לו ומצטמק ורע לו שוין הן אלא שב"ש מחמירין בו במחני' מפני שהוא צריך לעולם ולא גזר בחמין לעולם כיון שהגיע למאכל ב"ד ומיהו תבשיל קודם שנתבשל כ"צ י"ל דבלכתחלה לא ס"ל כוותיי דר"מ דאסר משום דאיהו אפיי בקטומה אסר דגור בתבשיל ראסיק בגמרא הא לכתחלה הא דיעבד אליבא דמ"ד מצטמק ויפה לו קאמרי' דאסר א"נ [דר"מ] אפילו לכתחלה שרי וההיא דקתני לעיל חמין אבל לא חבשיל כמאכל ב"ד. והא בלקמן אסר אפילו דיעבד בההיא כר"מ ס"ל דלית לי' צימוק אוסר וסבירא לן (כר"מ) כ"צ משום צימוק לא אתי לחתוי בגחלים ואפילו אינה קטומה מותר ואע"ג דר"י דברייתי יהודה דמתניתין אלא כמאכל ב"ד ולמעלה ממנו כ"ז שהוא מתבשל וצריך לו אבל נתבשל כמאכל כל אדם אלא שצימוקו יפה לו ומאן דאסר כר"י ומאן דשרי סבר ע"כ לא אסר ר' לא נחבשל כ"צ לא. ופירוש מצטמק ויפה לו בכולה שמעתין היינו חבשיל שנחבשל כ"צ לחתוי. ולהאי פיי הא דאמר ר"ס קטמה ונתלבתה סומכין לה דוקא כשנתבשל כל צרכו אבל אתי לחתוי כיון שכבר נתבשל אבל לא הוחמו כ"צ אפיי לשהות אסור דכיון דהובערה אתי קמ"ל דלא הדרא לגמרי ומיהו דוקא לשהות תבשיל שנתבשל כ"צ וחמין שהוחמו כ"צ דלא להחזיר נמי הובערה איצטרכא ליי מ"ד הדרה לה להא מילתא קמייתא ותתסר אפיי לשהות וי"ל משום סרכא דחבשיל, ועיקר. ואפשר לפרש כך: א"ה מאי למימרא לשהות אפיי ס"ל. ומיהו קשיא, אמאי קאמר חמין שהוחמו כ"צ דהא אפילו בשאינה קטומה נמי שרי דלא כחנניא כרפרישית. וזהו שכי רבינו הגדול ז"ל ורב אושעיא ורבה בב"ח אמר ר"י הכי

בתוספת בזה שבוש שאני תמי עליהן:

הא דאמר רבא תרווייהו תנינא. לדברי רב ששת קאמר כלומר רב ששת דיוקא דמתני
קמ"ל א"נ שיעורא דר"ש תנינא דאפי היכי דלא בשיל כ"צ כמבושל חשבינן לי דהיינו
הזה דלהחזיר תנן מיהו מאן דאית לי משום מחתה בגחלים אפילו כמאכל ב"ד ל"ק מתני
דפת דש"ה דליכא גזירה דחתוי דכיון שהוא על האש אי מחתה לי סליק בי קיטרא וכן
בבשר בצל וביצה משום דמחרכי ומיהו קודם שהגיע למאכל ב"ד חיישי דלמא מחתי להו
דכל שלא בשיל כ"צ לא מיחרך וזה דבר ידוע א"נ מפיק להו בר דלא קשי להו זיקא. תדע,
דהא רב דאית לי הכא מצטמק ויפה לו אסור אמר התם וכמה כדי שיצלו כמאכל ב"ד ולפי
הפי הזה נדחו דברי המביאים ראי מסייעתי דרבא לפסוק הלכה דלהחזיר תנן ונסתייעו
דברי רבינו הגדול ז"ל, ודברי רש"י ז"ל מטין שהוא מן המתירין:

דף לח אי קודם גזירה קשיי מזיד ואי לאחר גזירה קשיי שוגג. ק"ל, ואי ס"ל דאיכא גזירי היכי אמר להתירא וא"ל ה"ק אי קודם גזירה איירי קשיי מזיד ואי לאחר גזירה אפיי שוגג אסור

ופשיטא דלא איירי איהו לגזירה אלא סבר דלא גזרו או דמקמי גזירה הוה דבימי רב גזרו

מאחר שסילקו מעייש ונראי לפי הירושלי הזה שאם סילק בשבת מותר להחזיר ואפיי הניח ומחזירין בשבת קתני ולפיכך אסרו שהניחו ע"ג קרקע משום דדמי' למתחיל להניח ולבשל שאפיי סילק מעייש וקידש היום מותר להחזיר שנמצאת החזרי לבד בשבת דמתניי נוטלין ואיבעי' להו נמי התם תלאו ביתד הניחו ע"ג ספסל מהו. וזה מוכיח שפיר "אפי' בשבת" כן, חייא הגדול והייתי מעלה לו חמין מדיוטא התחתוני לדיוטי העליוני ומחזירין לכירה וכוי בר תריי בשם ר' אושעי, אמר אם בארץ אסור לטלטלו ר' אושעי, אומר משרת הייתי לר' (ג.) מצאחי נטלו מבע"י מחזיר מבע"י משחשיכה, נטלו מבע"י וקידש עליו היום ר' סימן בגמי למישרי מחזיר ממש משחשיכה וזה עולה יפה יותר מן הלשונות שזכרתי. ובירושלי צוננות קרי משהה וכל שהוא סמוך לחשכה שחמימותי בשבת קרי מחזיר והיינו מתניי נחתי בשעה שמותר לגרוף היא אלא דכל שהוא בכדי שתהא הקדרה כולה מתחמם מבע"י אם היתי ובספר התרומי ראיתי דמתניי דמחזיר מבע"י מדקתני עד שיגרוף ולא קתני אא"כ גרף אלמא תחלי, ואחרים מפרשים שבת היינו משתחשך שלא תאמר לא התירו להחזיר אלא בה"ש. והחזיר [אבל] מכיון שסילק ביום שבת דעתו שלא להחזיר ואסור (דבעי) [דרמי] למניח מחזירין ואפיי בשבת. פי' רש"י ז"ל יום שבת שלא יאמר שלא התירו אלא סילק בלילה וכ"ג מדברי רבינו הגדול ז"ל, ואיהו גריס עבר ושכה, וכולם לא נתכוונו אלא לדבר א": אחרת שיוהרו שלא יעשה כן עוד לשבת אחרת אע"פ שהיו שוכחין או שמא שוגגין היו, כירה והתם ודאי שוגגין או שוכחין היו שבמזיד ודאי לא שהו ואעפ"כ אמר כן ופריק לשבת ויפה לו בשוגג לא אסרו א"ד ל"ש ואתי למפשט ליי מדרי יוסי שמצא בצלי שנשתהה ע"ג אפיי אשוגג וכי אמריי נמי קנסו אף על השוכח דילמא בשאינו מבושל כ"צ אבל מצטמק בחבשיל הוא. והפיי הנכון דבשוגג מיבעיי ליי מי אמריי כי פליג רי יהודה אמזיד דר"מ או ועוד דאי לכתחלי אפיי ר"מ אסר ומאי בינייהו דבלישנא דברייתי משמע בהדיי דפלוגתייהו דר"י לכתחלי או אפי, דיעבד גם זה אינו נכון חדא דמותרין משמע דיעבד מדלא קאמר מותר דאמוראי פליגי בה לעיל מאי מיבעיי ליי תו. ואחרים פיי דקא מיבעיי האי מותרים ואסור וקמבעיי ליי אי אחיי כדברי הכל או לא כדמוכח בשמעתי דפליגי בה חנאי ועוד דהכא לעיל מיני' לא יבעול מפני שהוא עושה חבורה והאי פיי ליתא חדא דהתם בריי' סתם תניא דתניי לעיל אשכהן כה"ג פ"ק דכתובוי איבעיי להו מאי לבעול לכתהלי בשבת ואע"ג דתני איבעיא להו עבר ושהה מאי. פי' מצטמק ויפה לו קמבעי' לי' אי כר"מ אי כר"י ואע"ג כך בה ושינוי דלישנא הוא אי לאחר גזירה:

ע"ג קרקע: אלא לאו לסמוך וכוי. יש בכאן מחלוקת, שיש מי שאומר כי היכי דבקש וגבבא תנור אסור בין לתוכו בין על גבו ובין לסמוך דהא תניי כוותיי ה"נ אם הוסק בגפת ועצים אסור

בשאיני גרופה (ככל) [כ]מאכל ב"ד: הלכך בגרופי וקטומי שרי לפי דברינו ודברי רבינו הגדול ז"ל. ולפי דברי אחרים אפיי ולא ניחא לחתויי בהו. והענין שפירשתי בתוכן דתנור וכירה דלא הוי הטמני בסיוע ליי (שהוא) מוסיף ומבעייי ולא עוד אלא שההממני כמתיר לשהויי דדמי קצת לתנורא דשריק אותו בבגדים אין זו הטמני לגחלים אלא השהוי מותר לעצמו וההטמנה לעצמה שהוא דבר ואינו יושב ואינו נוגע בגחלים אלא בכיסוי טיט או ברזל כמו שפיי ר"ת ז"ל ואע"פ שמכסין עיקר הדבר שאין הטמנותינו אלא בשהויי זה שבפי זה לפי שאין משהין אותו ע"ג כירה בגרופי וקטומי ואפשר שעליו סמכו במנהגי הטמנה שבמקומותינו והסמוכים לנו. אבל שהקטימי האמורי בכ"מ אינה קטומי לגמרי אלא מעט להיכר. אבל לפי פרש"י ז"ל מותר מגופו ומחמם את הצונן דבר המוסיף מקרי וזה אפי' בחי גמור מבשל כ"ש שיחמם וכ"ש שהוא מוסיף הבל באמת שאפיי בקטום לגמרי שהוא הולך ופוחת כל שמוציא חמימות שאסור להממין אפיי כמאכל ב"ד ואפיי הגרופי וקטומי אפשר שהוא אסור ונראין הדברים אסור להחזיר שלא הותר לבשל בתחלה בשבת בגרוף וקטום. ולענין הטמנה אין ספק לו. בגרוף וקטום מותר. כמאכל ב"ד על גבה בתוכה אסור. פחות ממאכל ב"ד לעולם בין מבושלת קצת לעולם מותר. נהחזיר בלא גרוף וקטום אסור לעולם אפי' מצטמק ורע שיחבשל ויצטמק כ"צ לגמרי דמכאן ואילך רע לו אסוי. בגרוף וקטום בין היה לצורך שבת רבינו הגדול נמצינו למדים בשהייה דחיי לגמרי מותר דלצורך מ"ש הוא. בשול מעט עד לתנור והיינו לסמוך. וכיון שסמכנו על פי' ר"ח ז"ל שאמר שאין זו הטמנה ועל דברי בלא גרוף וקטום משמע ולהכי מהדר לאשכוחי התירא דכירי בלא גרוף וקטום ואסור בר אהבה כלל והאי דלא מוקי מחני' בהכי א"ל סתמא בכל ענין משמע להו דגפת ועצים שאין זה דעתו שהוא אסר בכירי אע"פ שגרף וקמם. כתב ר"ח ז"ל ודאביי ל"פ אדרב אדא בין בקש ובגבבא לגפת ועצים בגרופה כלום. זהו דעתי בדבר זה, עד שראיתי לרבינו הגדול גרופי וקטומי והוסקי בגפת ובעצים והיינו מתניי דקתני בקש ובגבבא הרי הוא ככירים ואין דקסבר דכירה גרופי אע"פ שהדליקי בגפת ובעצים מותרת ואין דינה כתנור אלא בשאינה ועיקר הדבר כדברי האוסר. וא"ת א"כ אביי אמאי לא מוקי לה למחניי בגרוף וקטום משום נפיש הבליי כתנור מדלקי ואתי לחתויי אבל גרוף וקטום אפיי בתנור מותר לשהות ולהחזיר בכל ענין אע"פ שגרוף וקטום ויש מי שאומר דדוקא בקש ובגבבא בלא גרוף וקטום דאמריי

דף לט רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ. לפי טעמי דרבה מהראוי לאסור אף מבע"י כמו בכל דבר המוסיף הבל תדע דבמתניי קאמר מעשה דאנשי טבריא משום דרמי להטמנה ואסור אף מבע"י כדאמר רב חסדא בסמוך ואמנם לטעמיי דרב יוסף משום שמזיז עפר ממקומו אינו אסור אלא בשבת והא דלא קאמר הש"ס א"ב מבע"י וצ"ל דלא מיתסר אף לרבה מבע"י

משום דחול ואבק דרכים שהוא חם בע"ש מן החמה בלילי שבת הוא מצטנן לגמרי וס"ס הו"ל בשבת דבר שאינו מוסיף. וא"ת, והא חול בעצמו דבר המוסיף הבל הוא כדתנן לקמן ולא בחול הא אתמר עלה בפי לא יחפור חול דחמימי מחמם דקרורי מקרר הלכך מטמינין בו ביצה וכיוצא בו דמתקרר והולך הוא ואינו מתחמם אבל בשאר דברים המוסיפין לגמרי

אין טימנין בהן אפיי צינן גמור מדר"ה בסמוך: מתיבי רשבג"א מגלגלין ביצה ע"ג גג רותה. משום דליכי שמא יטמין ברמץ ולא משום שמא יזיז עפר ממקומו לית הלכתי כוותיי דאיהו כרי יוסי ס"ל אבל רבנן דאסרי בסודרין הה"נ דאסרי בגג רותה דתרוייהו תולדת המה נינהו ומעמי דשמא יטמין ברמץ ושמא יזיז עפר ממקומו לר"י צריכה לרבנן ל"צ להו ולפיכך השמיטי רבינו הגדול ז"ל אע"פ שכי

משמע שקבלה ממנו וכעין אתקפתא ותיובתי וכל כיוצא בה אין הלכה כמאן דאיתותב, וחיתוי גחלים ור"ג א"ל כבר תברינהו לסולנייהו וחזרו בהם וכיון דלא אהדר ליה עולא לא"ה הטמנה עצמה מותר' לר"י בשבת בע"ש מיהת מותרות ולא גזרינן בהו משום רמץ ס"ל כרב יוסף דאפיי בשבת לא אסר אלא משום שמא יזיז עפר ממקומו (בתולדת חמה) הא משום היחוי גחלים א"נ הטמנה מבע"י בתולדת חמה ל"ל שלא אמרו אלא בשבת עצמה א"נ אין לנו ועולא דאמר הלכה כאנשי טבריא מודה לומר דלא דמיי להטמנה דהכא ליכא למיגזר מותר ומיהו דוקא בצונן שנתחמם או נצטמק ויפה לו אבל בעומד בחמימותו בשעה ראשוני המוסיף אסור התבשיל אפיי דיעבד שלא תאמר אין טומנין אמרו לכתחלי אבל עבר והטמין שאמרו מעדותו של ר"י בן גודגדא נשנית משנה זו. ושמעינן מדר' הסדא דמטמין בדבר ואפשר דה"ק, ממעשה שעשו אנשי טבריי בטלה שעל אותו מעשה גזרו לבטלה דומה למה הוה מוקמיי ליי בספק השיכה ואליבא דר' דאמר כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בה"ש. אבל אם בא להוסיף מוסיף כיצד נוטל את הסדינין ומניה את הגלופקורין ומפרקיי דלמא בברייתי בשילהי במה טומנין ת"ר אע"פ שאמרו אין טומנין את החמין בדבר שאינו מוסיף [היאך] טומנין בכנפי יונה ומטלטלין אותן ותנן נמי בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן ותניא להו, פשיטי דאסורי הוא, דהא מחניי הוא בפי במה טומנין, וא"ח משנחינו בשבח, א"כ ממעשה שעשו אושי טבריי בטלה הטמני בדבר המוסיף ואפיי מבעייי. איכא דקשיי מעמייהו דרבה ורב יוסף לרי יוסי כדי לפרש משנתינו דמודה בה ר"י:

וכ"כ ר"ח ורב אלפס ז"ל: האי דאמריי **מאי רחיצה. אילימא רחיצת כל גופו.** לאו למימרא דמקצת גופו מותר דחמין שהוחמו בשבת הוו ואסרינהו אפיי בשתיי ואיסור הנאי הן לזמן אלא ה"ק אילימא רחיצת כל גופו נמי הוצרכו לאסור להן משום דהוי כחמין שהוחמו בשבת אטו הוחמו מע"ש מי שרי והתנן וכוי וכן כולה סוגיי דלהשתטף לומר שאסרום בשטיפה בין בשבת בין בי"ט מפני שהוחמו ביומן הא מבערב מותרות כר"ש ומיהו בשבת בשתייי ובכל הנאה הן אסורים בזה דלגמי דילן הדבר פשוט הוא דכל רחיצה וזיעה מותרת ואפיי להחם (ול"כ) [ולא נראה] דברים א"ג בירושלי לא שרי שאר הגאות וכן הסוגיא שלהם מוכחת שם ואין לי להאריך דכתיב אשר יאכל לכל נפש וכוי טעמא דגזירה הוא לומר דלא משוינן אוכל נפש לשאר הגוף צורך כל נפש הוא דמה לי בבת אחת מה לי אבר אבר לצורך כל נפש ומ"ש שם משום [והתם] בירושלי שרי כל גופו אברים אברים בהוחמו בי"ט אליבא דרב אלמא רחיצת כל בי"ט דאסורין ברחיצת כל גופו ואפיי אבר אבר משמע דאיסור דרבנן הוא דרישא (דהתם) ומפי שריא דומיא דמדורה כדפרישית. ועוד מדקתני הכא בברייתא ואצ"ל חמין שהוחמו תאסר וזיעה מותרת ורחיצת מקצת הגוף נמי מותר ואדרבה הנאת כל הגוף טפי צריכא אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. ואלו דברי נביאות הן, שרחיצת כל הגוף דידה גזרו בהן וסומכין דבריהן מן הירושלי דבעי התם מותר לשתות ואסור לרחוץ ומתרץ ורגליו צורך כל נפש הוא וכן זיעה וכיון דרחיצת כל הגוף אסורה מן התורה משום לתא כל הגוף אינה צורך כל נפש ומן התורה הוא אסורה ודומיא דמוגמר הוא אבל פניו ידיו סחיטה דאלונתית וכיוצא בהן עשו י"ט כשבת לכך ואינו מחוור. ובתוס' מפרשים רחיצת שבת בדבר של אוכל נפש וי"ל כיון דבי"ט נמי איכא בהו איסור כגון מדיה קרקע וסך א"נ גזרו כלל עליהן בי"ט ומאי איסורא אתי מינה וא"ת משום שבת אין ראוי לגזור י"ט אטו בי"ט. ויש כאן שאלה, כיון שרחיצת כל הגוף וזיעה כולן מותרין ואפיי להחם בי"ט למה וקודם גזירה ה"נ להזיע וקודם גזירה אלמא קודם גזירה מותר לגמרי ואפיי להתם להן למאי הזי לא נצרכא אלא למוסרן לאוליירין בו ביום ובו ביום מי שרי כדאמר רבא להזיע בני"ט קודם גזירה ואפי, בהותם בני"ט כדאמריי התם בפי א"צ ואין עושין פחמין פשיטא ושחייי טפי מהנאת אבר אחד כדקס"ד לב"ש בפ"ב דביצה ודומיא דזיעה נמי דמותרת נמי ודאי לב"ה רחיצה דכל הגוף נמי מותרת בי"ט וכ"ש הוא דהנאת כל הגוף דמיא לאכילה י"ט והוא שתהא הנאה דומי דאכילה שוה לכל נפש כדאי התם בכתובות. ומשמע נמי וב"ה מתירין דעבדו הנאת הגוף דרחיצ' כאוכל נפש כדשרי מדורה להתחמם כנגדה במסי דהא מחניי דחמי טבריא ראויין לשחייי הן כדקתני ומותרין בשתיי' ואסורין ברחיצי לב"ש לית להו מתוך שהותרה מלאכה לצורך הותרה נמי שלא לצורך וכ"ש דל"ל הואיל תדע לשתות מהן קאמר שאם דעתו לרחיצה בלבד אנ"פ שראויין לשתיי אסורין דהא ב"ש הא דתנן **בשייא לא יחם אדם המין לרגליו אאייכ ראויים לשתייי.** כגון שדעתו עליהם אפיי להושיט אצבעו קטנה בהן כנ"ל ודבר ברור הוא. וראיתי בתוסי בזה שבוש:

מעמא דמיקחא: ה"ג וכ"כ בכל הנוסחאות: א"ר חסדא מחליקת בכלי אבל בקרקע ד"ה מותר, והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרינהו רבון אלא אי איתאר וכוי. וה"פ: מחליקת בכלי שר"מ ור"י אומרים אסור משום גזירת מרחץ לפי שהרואים אומרים היום הוחמו ואתי

למיחם המין בשבת כגון ליתן צונן בחמין כדי שיוחמו אבל בקרקע ד"ה מותר דלא מוכחא מילתא שהן המי האור וליכא למיגזר. ואקשיי והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי

71- 2 ושוב פירשתי השמועה בטעמה ובגרסתה בספר מלחמות יפה יפה: משלוקת בקרקע אבל בכלי ד"ה אסור כלומר איפכא אתמר, וצ"ע בספרי הגאונים ז"ל, אלמא אם אינן מביאין אותו דלא הוי חמין שהוחמו בשבת שרי אלא אי אתמר הכי אתמר מבריא בשבת הוה ואסרי להו רבנן להביא סילון של צונן באמבטי של חמין לשתיי ורחיצי בקרקע (וכוי) [דברי הכל אסור] כדכתיב במקצת נוסחי והיינו דאקשיי והא מעשה דאנשי בכלי ד"ה אסור אלמא לישנא בתרא הכי. ואפשר דגרסי מעיקרא מחלוקת בכלי אבל איפכא ולא סמכי' עני' משום דחזי' לגאונים ור' יצחק ז"ל דפסקו מחלוקת בקרקע אבל לעשות ואיכא למיגור ביי. ונוסחי בהך שמעתא משובשת טובא דאיכא דגריס לה כולה ד"ה אסור אפיי שטיפה שהוא נראה כמיחם שפינהו עכשיו מן האש שכן דרך הרוחצים בי"ט שאפיי בצונן אדם משתטף כמה פעמים ועוד שהוא בקרקע ונראה כצונן אבל בכלי מרחצאות (דבין) [דכיון] דבקרקע היא ולא עביד נמי אלא שטיפי אינו נראה כמי שהוחמו אלא אי איתמר הכי איתמר מהלוקת בקרקע דר"ש סבר בשטיפי בקרקע ליכא משום גזירת ורב [בגמי הגיי רב איקא] דהוא רביי דר"ח אמרה ולא פליג ר"ח ארביה. והדריי ואמריי ובקרקע ד"ה כר"ח אה"ג אלא אנן מסיניי דשמעתי אקשיי דהא אסכימו רבנן דמתניי ר"ש הוא אבל רבנן אסרו אפיי להשתטף ואפיי בקרקע וא"ת נהדר ונימא מתניי רבנן נמי הוא להו רבנן פי' רבנן דאמרן דרבנן דפליגי עני' דר"ש אסרו אפי' הוחמו מע"ש ומתני' ר"ש

דף בה האיר הלמא היימ במחנרי אבל ברייתא לא. איכא הקשי' לי' מי אמר במשנחינו כל מקום קאמר ההכי אמרי' במס' מנחות בפ' הקומץ רבה אמר רב אשי אמר לי מר זומרא קשי בה רב הנינא מסורא פשיטא מי קאמר במשנחינו כל מקום קאמר אלמא כל מקום משמע אפי' בברייתא וה"נ אמרי' בפ' שני דייני גזירות גבי כ"מ שאמר ר"ג רואה אני את משנת הלכה כמותו. והי' נ"ל לפרש דהכא סחם מתני' כר"ש ואר"י הלכה כסחם משנה הלכך אע"ג דאר"י בכ"מ הלכה כדברי המכריע וסמכי' עלה ודחי סתמא דמתני' במשנחינו אבל כשההכרעה הוא בבריית' לא דחי' סחמא דמתני' מקמי הכרעה דמרני ודחי סתמא דמתני' אבל כשההכרעה הוא בבריית' לא דחי' סחמא דמתני מקמי הכרעה דברייתא דאם רבי שנאה סחם ולא הכריע ר' חייא מניין לו. אבל ראיתי שהגאונים אומרים אין הלכה רבי שנאה סחם ולא הכריע ו" הייא מניין לו. אבל ראיתי שהגאונים אומרים אין הלכה כדברי המכריע במשנחינו אינא לל מקום בכתובות איכא דבעי לי' מיבעיא קאמר במשנחינו מי שלח לי' רב יימר לר"פ הא דאמר רבנן הלכה כר"ש בן שזורי הלא צור אלא ב" משענה ר"ש שזורי הלכה כמותו אף בנתערב לו מבל בחולון ואהדר לי' אין ולא א"ל

מי קאמר במשנחינו ואע"ג דקשי בה ר' חנינא מסורא פשיטא אנן לאו אקושיי סמכיי אלא אעיקר מימריי הלכך כיון דחזינן גבי הכרעה דאמריי דוקא במחניי עלה סמכיי ומיהו כ"מ שאמרו כ"מ סחם אף בברייתי במשמע [עד שנראה] שאין סוגיין הגמ' כן. א"נ ה"ק דילמא ר' יוחנן במחניי דוקא אמרה בפי דלא שמיעה להו מימרא בלישנא דוקא. וא"ת קשיי הך, היכי פסק ר' יוחנן כרי יהודה הא איהו אמר כסחם משנה ומחניי ר"ש הוא א"ל (דאי לא) מרחנן לקמן בפ' חביות הרוחץ במי מערה במי טבריי מסחפג אפיי בעשר אלונטאות ולא מדחנן לקמן בפ' חביות הרוחץ במי מערה במי טבריי מסחפג אפיי בעשר אלונטאות ולא יביאם בידו ור' יוחנן מחני לה להא כבן (בינאי ודייקינן עלה בגמ' קחני מי מערה דומיץ דמי טבריא מה מי טבריי בחמין אף מי מערה בחמין הרוחץ דיעבר אין לכתחלה לא מכלל דמי טבריא מה מי טבריי מני ר"ש הוא וכיון דההיא אתיי כר"ש וחני לה בן (בינאי) הו"ל

מחניי דהכא סחם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה כסחם כנ"ל: ואצ"ל חמין שהוחמו בי"ט. (א"כ) פיי אבל הוחמו מעי"ט לא היי צריך (עום) הוחמו

בי"ט. ורבינו הגדול ז"ל החיר בשם גאון ז"ל לרחוץ בהן כל גופו, וכן האמת:
הא דאמריי ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנו אסרו להם. נראה שלא
אסרוה בבת אחת אלא מתחלה אסרוה בשבת והתירוה בי"ט לפי (שאין) [שאף] החמין
מותרין לרחוץ פניו ידיו ורגליו ואח"כ אסרוה בי"ט ממאי דקתני בברייתא פקקו נקביו
מעי"ט למחר נכנס ומזיע אלמא בשבת אסור וי"ל דה"ה לשבת והאי דקתני בי"ט לאשמעיי
שאפיי בי"ט זיעה דוקא א"נ משום דאין דרך להזיע בלא שטוף חמין בסוף ובשבת אסור

להכי נקיט י"ם, ולשון ראשון אינו הגון:

רבלבד שלא ישתטף ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיר מים שעליו. פי' משום גזירי

מרחצאות נגעו בה שנמצא כרוחץ במים פושרין אבל משום הפשרה עצמה מותרת שהרי

ענינו אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן ותנ"ה לא בשביל שיחמו אלא שתפיג

צינתן דהיינו הפשר כדמוכח שמעתא בבעי בשמן (מי לא אמר ת"ק) [מה לי אמר ת"ק].

היד סולדת בו דהיינו הפשר ואסריי יד סולדת בו וכן כולה שמועה מתפרשת ור"י אמר

היד סולדת בו דהיינו הפשר ואסריי יד סולדת בה וכן כולה שמועה מתפרשת ור"י אמר

ממש מותר ועוד מדר"י נשמע לרבנן דכיון דסבר ר"י בשמן הפשרו לא זהו בשלו שרי ליי

ממש מותר ועוד ממש. ובס' התרומה מתבלבלין בדבר זה מן הירושלי שיש בסוגי זו דברים

סותרין גמ' שלנו ואין לי להאריך. ומסתברא דלאו דוקא כנגד המדור' אלא על גבה ממש

כדתון במיחם אבל נותן לתוכן מים מרובין וכוי ודא ודא אחת היא. לאפרושי מאיסורא שאני. שמעיי (מדקא) [מהא ד]שרי ליי לאיניש למימר ליי בבית המרחץ עביד לי הכי והכי ואע"ג דממילא הויא הוראה ובלבד שלא יאמר דרך הוראה (דהכא) והכא דהוה מצי למימר ליי לא תתהפך באמבטי והופרש מן האיסור וא"ל טול בכלי

שני ותן וכי הוה ק"ל בגמ' אמאי עביד הכי משום שמנעו מלהביא באמבטי הוא וכדמייתי לה חדע ממעשה דר"מ. ואפשר שלא הוחר אלא להפריש מאיסורא דרך אותה הוראה דכיון דאית לי' לאפרושי מאיסורא מצי למימר מילחא אגב אורחי' ומיהו הכירא הוא דשרי וא"ת היאך עלה על דעת שיניחנו לעשות איסור ולא יאמר לא תעשה א"ל משום דהוי מצי לי' למימר כמי שאינו רוצה בדבר זה ולא שימנענו בשביל איסור. ובירושלי התירו אפיי לשאול. וגרס החם שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבה"כ כחדא רשב"י על מסחי עם ר"מ א"ל מה שנדיה א"ל אסור מהו שנקנה א"ל אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן במקום המטונף א"ל אסור ואסור דאמרית לך אסור (אשבת) שמואל לרב מהו לענות אמן במקום המטונף א"ל אסור ואסור דאמרית לך אסור (אשבת) בגמ' דילן לא שרי אלא לאפרושי מאיסורא ומעשה דר"מ נמי לאו הכי הוה כדמייתי לה

ト に な と

בירושלמי אלא כדאמרינן הכא ביקש להדיח וכוי:

הא דחנן **מוליאר הגרוף שוחין ממנו בשבח.** מקשי עלה בירושלמי הא אם אינו גרוף אין שוחין ממנו פיי והא חמין מצטמק ורע להן ושרי לשהויינהו מכיון שהוחמו כייצ ועוד קטום אמאי לא מהני ביי ופריק א"ר חמא בריי דרי הלל מפני שהרוח נכנסה לחוכה והגחלים בוערות א"ר יוסי ברי בון מפני שהוא עשוי פרקין פרקין והוא ירא שלא יתאכל דבקי והוא מוסיף מים אנטוכי אע"פ שהן גרופים אין שוחין הימנה רי חנינא רי יוסי אבא בר בר חנא בשם ר"י מפני שהיא מתחממת מכוחלי רבנן דקסרין בשם רי הונא אמר אם היתה גרופה

ופתוחה מותר:

הא דאמר אביי ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף

ורייי הוא. ק"ל, ל"ל למימר הכי, והלא דבר זה אינו בכלל לשון משנחינו כל עיקר דהא

לא קתני אלא המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן דהיינו מועטין כדי שיחמו אבל נותן לתוכו
מים מרובין כדי להפשירן והבו דלא לוסיף עלה. ואם באנו לפרש דה"ק ואפיי כר"י מצית
לאוקמי קשה לשון הגמי עלינו דמשמע דכר"י מוקי לה דוקא ועוד ל"ל התוסי כי היכי דתיתי
דוקא כר"י הו"ל למישבקי כדאי ואתי כד"ה. ואפשר מפני ששנינו כדי להפשירן משמע
דוקא שיעור להפשירן אבל מרובין כ"כ שיצונו למים שבתוכו ויצרפו אותו כדאמר רב אבל
שיעור לצרף אסור מש"ה קאמר הא פינה ממנו (מי) לא יתן וכו' א"נ מדקתני לה במיחם

דף מב מכבין גחלה של מתכה. פרש"י ז"ל, דלא שייך כיבוי בהכי מדאורייתא ומדרבנן הוא דאסור והיכי דאיכא נזקא דרבים לא גזרו על השבות ואפשר שכל צירוף דרבנן ואפשר

שפינהו ולא קתני שפינה ממנו מים:

את החרדל בגחלת ואוקימני בשל מחכת אלמא ליכא צירוף גמור במחכת א"ל שאני חרדל המים ואין מצרפין לגמרי אלא במים צוננין ואי קשיי הא דאמריי בפר"א דמילה ממתקן ההוא דיומא ואפשר שאין בעששיות צירוף כמו בגחלת לפי שהן חמות הרבה ומפשירות וי"ל עקרב שלא תשוך היוק דרבים הוא מ"מ מדבריהם למדנו שצירוף דאורייתי וקשיא רבים כסכנת נפשות חשיב ליי שמואל אבל אינו נכון שא"כ מנ"ל דר"י גופיי לא מודה בהא איך אנו מחירים מלאכה גמורי משום היוק שלא במקום סכנת נפשות ושמא כל היוק של רבים פליג עליי וכן בצידת נחש דאיכא היוק שרי שמואל וכ"כ ר"ת כדבריו. ותימה הוא, רבים פליג עליי ואע"ג דבעלמי מלאכה שאצ"ל כותיי ס"ל בגחלת של מתכת דאית בה היזק ולא חזו לה ואתו לאיתזוקי בה ור"י לית ליי היוק דרבים ושמואל במידי דאית ביי היוק בה סומקא וקא חזו לה ולא איחזק בה אבל גחלת של מתכת אע"ג דאזיל סומקא קליא פטור. אבל בה"ג מצאחי גבי גחלת של עץ לית בה היזק רבים מ"ט כמה דלא כביא אית ואם לא קטם להצוץ בו שיניו פטור אפי' לר"י דכל משום תקוני מנא הוא מאן דלא מתקן בכלי וכיוצא בו ודמי' למאי דאמרי' לא יקטמנו לחצוץ בו שיניו ואם קטם חייב חטאת כלי הוא עושה ואפיי לר"י דאמר דבר שאינו מתכוין אסור הכא לאו תיקון הוא כלל אלא הממונה אבל הכא צירוף דרבנן הוא ה"נ קאמר דצירוף עששיות דרבנן דהא לאו לתקוני דהוה מחקן אבל בגחלת לאו מחקן הוא ומדאורייתי שרי. והא דאמריי במסי יומא פי א"ל שלא אמרו כן אלא בגחלת דלא שייך צירוף אלא בכלים או ברוצה לעשות כלי משום

שאינו מצרף ואין צירוף אלא במים:

אבל נותן לתוך הכוס כדי להפשירן. למאי דס"ד מעיקרי דספל כאמבטי דאע"פ שהוא כלי
שני מבשל הוא במים דוקא כדי להפשירן הוא דמותר אפיי בכוס ולמאי דקאמריי השתא
דספלי מותר דכל כלי שני אינו מבשל כדי להפשירן דקתני משום דכל כלי שני אינו כהפשר
א"נ משום מיחם קתני הכי. ומשמע בגמי דבמסקני ספל אינו כאמבטי ובין צונן לתוך חמין
א"נ משום מיחם קתני הכי. ומשמע בגמי דבמסקני ספל אינו כאמבטי ובין צונן לתוך חמין
בנין חמין לתוך צונן מותר וכן בכל כלי שני אבל אמבטי בין צונן לתוך חמין או חמין לתוך
צונן אסור כדא"ר נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא סיפא כפשטא קאי. אבל רבינו ור"ח ז"ל
אמרו דר"ש בן מנסיא ארישא פליג, ולית הלכתא כוותיי מדרבא דהוא בתרא ומעשה רב
ואינו מחוור לי דהא למאי דס"ד מעיקרא איתמר אלא שהם ז"ל סבורין דכיון דאמריי בגמי
מי סברת אסיפא פליג כמתמיה ש"מ בסברא דקושטא איתמר דארישא קאי. דכ"ע הא דשרי
במיחס כדי הפשר ובאמבטי אסור לעולם דסתמא קתני צונן לתוך חמין אסור משום דסתם
אמבטי לחמם הוא והוא הטעם לספל למאי דס"ד ספל הרי הוא כאמבטי ולהכי נמי קתני

אמבטי (אלא) [ולא] קחני כלי ראשון דהתם להפשיר מיהת מותר: **נשברה לו הביות בראש גגו.** פרש"י ז"ל הביות של טבל שאינה ראויי לטלטל ואין זה נכון חדא דא"כ ליתני של טבל כדקתני במתניי דלקמן ועוד דקתני סיפי נזדמנה לו אורחים

מביא כלי א' וקולט כלי אחר ויצטרף ולא יקלוט ואח"כ יזמן ואי בטבל אורחים מאי בעי לי' א"ו במעושר וכי אמר הצלה שאינה מצויה לא התירו אפי' בדבר הניטל בשבת קאמר הצלה שאינה מצוי' כך מפורש בתוסי. ותימה היא (לדברי) [לדבר] הראוי לא התירו משום דבכל הצלה איכא למיחש לההוא דאמרי' בפ' כל כחבי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית לי' אתי לאתויי כלים דרך רה"ר ואע"פ שמשום איבוד ממון התירו בכלי א' ואי אי שרית לא חיישי רבנן להצלה שאינה מצויה הי' להם לאסור הכל משום גזירה דשמא יביא אמרת לא חיישי רבנן להצלה שאינה מצויה ה' להם לאסור הכל משום גזירה דשמא יביא ביצתה במקום מדרון נמי אסור ורבינו הגדול ז"ל פסק כרב יוסף משום דסוגיין בכולהי מכילת' דבטל מהיכנו אסורהוא והיינו כמעמי דרב יוסף:

איתביי כל הני תיובתא ומשני ליי בצריך למקומן. פיי בר מדלף, דמתוקם ליי בדלף

הראוי. א"ג ניחא ליי לתרוצינהו בכלל בצריך למקומן: מגי אי ר"ש ל"ל מוקצה. פי' ואמאי אמרת בשחשב עליהן והוה מצי למימר לי' הדרי

ומתוקמא כר"ש, ואחיי ברייתי כפשטיי, אלא יגדיל תורה:

אי רי יהודה כי לא מכוין מאי הוי. ואי קשיא לר"ש נמי הא פסיק רישיי ולא ימות הוא א"ל בשלמא לר"ש הכי קתני יפרוש בענין שהן יכולין לברוח ואם ברחו ברחו ואם נצודו צלא לרי יהודה לעולם אסור והא דלא אוקמא בהא נמי בצריך למקומן כדאוקימני צחרנייתא משום דהתם כיון דצריך למלמל ואינו עושה מעשה בהנחתם תחת הקורה וכיוצא בה מותר אבל (בפירש) [בפורש] המלמול לחוד והפרישה לחוד, ואין זאת מתרת זאת: אתמר מת המושל בחמה, אמר רב יהודה אמר שמואל הופכו ממשה למטה, ורב חנניא אתמר מת המושל בחמה, אמר רב יהודה אמר שמואל הופכו ממשה למטה, ורב חנניא בר שנמיא משמיי דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק דכיע ל"פ דמותר כי פליגי דליכא, מר סבר טלטול אך הצד לא שמיי טלטול ומ"ס טלטול מן הצד שמיה טלטול. לימא כתואי אין מצילין את המת מפני הדליקה. אמר רי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקי.

אתמר מת המושל בחמה, אמר רב יהודה אמר שמואל הופכן ממשה למשה, ורב חנויא מעמיי דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק דכייע לייפ דמותר כי פליגי דליכא, מר סבר טלטול מן הצד לא שמיי טלטול ומייס טלטול מן הצד שמיה טלטול. לימא כתואי אין מצילין את המת מפני הדליקה. אמר רי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקי היכי דמי אי דאיכא אמר רי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקי היכי דמי אי דאיכא לא בטלטול מן הצד פליגי. נא דכייע שמיי טלטול, והינוק מייט דרייי בן לקיש מתוך עצד בתול על מתו. אי לא שרית ליי טלטול דרבנן. אתי לידי כבוי דאורייתא, אמר ביהודה בר שילא אמר רי יוחנן הלכה כרייי בן לקיש במת. והלכתא כרב דאמר מניח רב יהודה בר שילא אמר רי יוחנן הלכה כרייי בן לקיש במת. והלכתא כרב דאמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלין. ואי ליכא ככר או תינוק. אין מטלטלין אותו אפילו ממטה למטה. דטלטול מן הצד במת אסור. חדא דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי. ועוד דהא מסקינן בגמרא כותיי דכייע כילטול מה"ל שמיי טלטול. ות"ק אין מצילין אפי על ידי טלטול

מן הצד קאמר. ור"י בן לקיש לא פליג אלא בדליקה ורי יוחנן נמי דפסק כריב"ל במת הכי ס"ל כרב משום דאדם בהול על מתו. ולאו התירא דמלטול מה"צ אתא לאשמעינן הכא הילכך הלכתא כרב דמוקים ליי בגמרא לדברי הכל. וכן פסק רבינו הגדול בהלכות כרב. ולענין דליקי ריב"ל אפילו טלטול גמור שרי. דלא ליתי לידי כיבוי והלכתא כוותיי. וכן פירש ר"ש, אבל דברי רבינו יצחק אלפסי ז"ל מטין. שלא התיר ריב"ל אלא טלטול מן

כדרכו ורב סבר דאסור, והלכתי כוותיי: חד באוכלין ודבר הראוי שהוא עם דבר שאינו ראוי כראב"ת וחד כגון מלטול דמת שלא ורב כר"י ס"ל. ותירץ רבינו הגדול ז"ל להאי קושיא ואמר תרי גווני טלטול מן הצד הוה משום דרב אסי תלמיד דר"י הוי ורי יוחנן כר"י ס"ל ואמריי נמי והא רב הוגא תלמידו דרב, בעב מבני כראמריי בעלמא אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמן לעצמ וכראמריי לקמן לאו מלטול מן הצד לא שמיי טלטול ש"מ ובי רב תלמידו דרב הוו ומיניה דרב שמעו וכעובדי בידו אבל בגופו מנענעו ואם היה מאכל בהמה או שהי' עליו כר או סדין מנענעו בידו ש"מ דקשיי דרב אדרב דאמריי בפי אין תולין אמרי ביי רב תנינא הקש שע"ג המטה לא ינענענו עדך מחניי הוי תיובתי ועוד אמאי לא מקשי מינייהו לרב בגמי ולימא אנא כי הא ס"ל ועוד לא היה מחיר במקצחו מגולה דהא איכא נמי טלטול מן הצד ואכחי רב דאמר כמאן הא לך מינה דת"ק דר"א סבר שמה טלטול זו אינה תורה שאלו היה ת"ק סובר שמה טלטול בר"פ כל הכליי אר"ג הלכה כראב"ת למימרא ר"ג דמלטול מן הצד לא שמיי טלטול ומשמע אסר ת"ק ולאו משום דמוכחא מלתא הכי. וכ"ת רב דאמר כת"ק דר"א בן תדאי וכדגרסיי דאמר דטלטול מן הצד שמיי טלטול לאקומי לדרב כד"ה אמריי הכי ולומר דאפיי מן הצד מדר"י בן לקיש דשרי להדיא משום שאדם בהול על מתו ואי לא שרית ליי אתי לכבויי והא לאוכוחי דסבר דטלטול מן הצד שמיי טלטול ודילמא מאי אין מצילין דאסר להדיא ולאפוקי מהני. וכ"ת אמר לך רב אנא דאמרי כת"ק דר"י בן לקיש הא לאו מילתא הוא דמיניי ליכא נופלות ואמריי נמי בפי כל כתבי הנר שעל הטבלא מנער את הטבלא ולימא תיובתא דרב נוטל האבן שע"פ החביות מטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוטל את הכר והן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכיסוי והן נופלות ותנן נמי בפי מר סבר טלטול מן הצד שמיי טלטול. ק' להו לרבוותא ז"ל ורב ל"ל הא דתנן בפ' טומנין בצד, ואין הענין מחוור כן:

הא דאמריי **הלכה כרייי בן לקיש במת.** למעוטי ממון קאמריי, כלומר דלענין ממון לייא מחוך שאדם בהול על ממונו אי לא שריח ליי אחי לכבויי אלא אדרבה אמריי איי שריח ליי אחי לכבויי כדאמריי במכלחין נקמן דהחם כיון דמדינא מציל כדבעי אי שריח ליה לגמרי שוכח עיקר שבת הוא הלכך מציל בהני גווני דשרי ליי כדי שיהא נזכר הכא דאסור אי לא

שרית ליי כלל מתו נשרף בפניו ואתי לכבויי וכה"ג נמי אמריי בממון לקמן בפי במה אשה שמא ישכח עיקר שבת ושיתירו לו של הצלות שלא יעבור ויכבה א"נ י"ל כיון שאדם בהול

על מתו יותר מכל דבר אינו יודע לעכב עצמו כלל מלהצילו בכל ענין שיציל: התם קערה דומיי דנר. ואע"ג דלשמן שבה (כגחלים) [כגדולים] דמיי דאפשר שלא תכבה עד שיכלה שמן שבו כיון דיהיב דעתיי אימתי תכבה משום נר עצמו לשמן נמי יהיב דעתיי

אבל ברברבי לגמרי מקצה להו מדעתי: **פמוט שהדליקו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מתיר.** פרש"י ז"ל המתיר

זה אין ר"ש מודה בפמוט לאיסור דאיהו לית ליה מוקצה אפי מחמת איסור ולפי פיי

הפיי נכון דקאמריי כלישנא בתרא דברי הכל לא יצא ר"ש מן הכלל. ור"ח ז"ל כתב לדברי

המתיר היינו ר"ש אוסר ובפמוט של מתכת שהוא גדול וכן מצאתי בתוסי הצרפתים בשם

מתיר בכל איסור דמוקצה מחמת איסור כגון זה לדברי האוסר שהוא ר"מ ור"י מתיר שר"י

לית ליה אלא מוקצה מחמת מיאוס ר"מ לית ליה אלא מוקצה מחמת איסור ומחמת מיאוס

כגון נר שהדליקו בו בשבת ואקשיי למימרא כר"י וכוי אלא אי איתמר הכי איתמר פמוט

שהדליקו עליו באותה שבת דברי הכל אסור דר"י ור"מ נמי אית להו מוקצה מחמת איסור

לחודי ואפיי אינו מחמת מיאוס כלל ור"ש נמי בכגון זה מודה דדמי לכוס וקערה ועששיי

לחודי ואפיי אינו מחמת מיאוס בלל ור"ש נמי בכגון זה מודה דדמי למסיר, ור"י הוא

האוסר:

קתני אבל לא את המיוחד לכך וק"ל דילמא היא גופה קא משמע לן דישן אף על פי שלא
יחדו אסור דמוקצה מחמת מיאוס הוא ואסור (דבנר) [דהא נר] של מתכת שרי ר"י אפיי ישן
ופרש"י בשלא ייחדו שאלו ייחדו לכך אף על פי שאין בו מיאוס אסור דהו"ל מטה שייחדוהו
והניח עלי דאסורה אם כן של חרס ישן דאסרי ליה מחמת מיאוס, ע"כ בשלא ייחדו הוא.
ובתוס' ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו
ובתוס' ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו
ובתוס' ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו
ובתוס' ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו
ובתוס' ראיתי שמפרשים לפיכך אף על פי שהדליקו עליו מטלטלין אותן אלא אם
ובתוס' להדליק בה אלא לפעמים לפיכך אף על פי שהדליקו עליו מטלטלין אותן אלא אם
מפני שהיא עשוי להניח בה מעות כל שעה ודמי כמי שהניחו מעות שם בשבת משא"כ
בנר של מתכת שאין מדליקין בה אלא לפעמים אף על פי שהוא מיוחד לכך. ואף זה ק"ל
בנר של מתכת שאין מדליקין בה אלא לפעמים אף על פי שהוא מיוחד לכך. ואף זה ק"ל
במיות לאו משום מוקצה מחמת איסור נאסרה דהא כלים שמלאכתן לאיסור מותרין בין
למעות לאו משום מוקצה מחמת איסור נאסרה דהא כלים שמלאכתן לאיסור מותרין בין

לצורך גופן בין לצורך מקומן אלא מחוך שאדם מקצה דעחו מהן מישובה שלה ואין אדם מענה אותה לשום תשמיש אחר בטל תורת כלי ממנה וזו היא הקצאה שלה ולדעת ר"י אחמר דומיא דקנה של חרנגולים לקמן בשמעתין וקאמר רב מעיקרא ר"י אוסרה אלמא לענין מוקצה הזמנה כמעשה וכל שאלו עשה בה מעשה נאסרה במוקצה מחשבתו אוסרתו. ולהכי אקשיי, אם כן נר של חרס חדש כיון דישן מוקצה מחמת מיאוס הוא הזמנה שלו תחשב כמעשה דכל נר מיוחד ועשוי להדלקי הוא ומעתה הוא מסלק דעתו ממנו ואין דעתו מחשב כמעשה דכל נר מיוחד ועשוי להדלקי הוא ומעתה הוא מסלק דעתו ממנו ואין דעתו עליו לשום תשמיש אחר כיון דאינו ראוי לתשמיש אחר עם תשמישו המיוחד לו כמטה נדחיי לה דבעיי במטה עד שייחדנה ויעשה מעשה וחבטל ממש מתורת כלי מעתה נר של מחבת ישן מותר אפיי מיוחד דהא חזי לכמה מילי ושל חרס מיאוסו אוסרו כך נראה לי,

מצלת שאם היתה השידה נקובה למטה בפותח טפח ומוכני סותם הנקב או ממעטו מפותח וראי מצלת על כלים שבתוכה אפיי בתוך אהל של מת אבל מוכני בזמן שהיא נשמטת אינה שמא יוציא את ראשו שהן מגולין הלכך שידה גדולה שאיני מקבלת טומאה היא עצמה דלא גזריי שמא יוציא את ראשו לפי שהוא מכוסה מלמעלי בקרון או בספיני טמא משום מלמעלי. והכי משמע במסי נזיר דאמרי הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור בתוכו ואע"פ שגג האוהל מאהיל על הכל מה שבתוך השידה מהור לפי שהשידה מכוסה לפיכך אינה מקבלת טומאה עמה ואין מצלת עמה באהל המת פיי בשהיו שניהם בבית שהמת ואת כנו וכתיב ואת המכונות ות"י בסיסייא וכך פירושה שכני קיבול הוא אינה חיבור לה בעצמה לפי שהוא פשוטי כלי עץ ואינה מקבלת טומאה. ור"ח ז"ל פי' מלשון את הכיור לעצמו ומקבל טומאה אע"פ שהשידה גדולה כ"ז אינו מחוור שהרי המוכני ראויי להציל כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שלמעלה מדפני השידה ואין מצלח משום שהמוכני כלי אינה מצלת באהל כראיי בפרק אר"ע לקמן. וכן מה שפיי באינה מצלת עמה באהל המת מטלטל מלא וריקן וכיון שטמאה מדרס מטמא טמא מה ועוד דכיון שמקבלה שום טומאה עץ אלא לטומאת מגע ואוהל משום דאיתקש לשק והא נמי משום הקישא דשק הוא דבעיי בכורות בפי אלו מומין וכן פרשייי ז"ל עצמו בפי במה אשה שלא הוזכרה מהרת פשוטי כלי מחזיק מי סאה בלח שהם כוריים ביבש ולא גמריי משק דהנך חזו למדרסות כדאמריי במסי אשוי למרכב אנשים כמו שאמר למה נמדות שהרי כל הראוי למדרס ממא אע"פ שהוא שאין אופן עשוי להניה עליו מעות ולא ראוי לכך. ועוד הקשו עליו בתוסי שאם השידה ואין דבריו הללו נכונים, דא"כ מוכני פשוטי כלי עץ הוא ואינה מקבלת טומאה לעצמה ועוד מ' סאה דבת קבוני טומאה הוא לא נטמאת המוכני ואם נטמאת המוכני לא נטמאת השידה. ופיי מוכני אופן אין חיבור לה דחשוב כני לעצמה ואם נטמאת השידה כגון שאינה מחזקת מוכני. פרש"י ז"ל דגבי שידה חנן במסי כלים והיא עגלה של עץ מוקפת מחיצות למרכב ודבר נכון הוא:

בסיס לדבר האסור אבל בזמן שאינה נשמטת כוון שהשידה עיקר הכל מותר: הצרפתים ז"ל מפרשים בתוסי דבזמן שהיא נשמטת נעשית מוכני שהוא כלי בפני עצמו אי ומותר לגוררה כדתנן נוטל אדם כלכלה של פירות והאבן בתוכה ויפה פיי. ורבותינו פירות בשידה או בגדים שסתמא כך הוא ומעות במוכני ובזמן שאינה נשמטת ה"ל כלי עליו מעות והרי נעשה בסיס לדבר האסור. ובשם ה"ר אפרים ז"ל אמרו משכחת לה בשיש אמחניי בזמן שאיני נשמטת גוררין אותה ואע"פ שאינה נשמטת גוררין אותה ואע"פ שיש ז"ל בתוסי בס"ד. וזה הפיי שכתבנו במוכני הוא הנכון ודרך ארץ להניח מעות עליו. וק"ל קראוהו כלי העשוי לנחת ואלו סברותיהן ושם במקומה אפרש מה שחדשו בו הצרפתים לנחת כמי שאינו נשמט דמי שהרי אינו מטלטל מלא וריקן והרי שמו מוכיח עליו שלפיכך לתיבותא ולנחה התם והו"ל כלי העשוי לנחת וחוצץ לפני הטומאה ש"ה שמתוך שהוא עשוי חוצץ בפני הטומאה לעולם והתם בשבטלה לחביות ואע"ג דאמריי במסי מגילה לישקלוה שם פותח טפח טמא. ואיכא דמפרשי לה אפיי בסותם כל הנקב שאין דבר העתיד לינטל הנקב (אנ) כנגד הסתום או בשאר השידה שאם היה הטומאה כנגד הנקב ממש אע"פ שאין הנקב אבל הכא בסותם מקצת הנקב אינו ממעט ומיירי שאין הטומאה כנגד מה שנשאר מן בפי לא יחפור וחביות גופה תיחוץ ואע"פ שהן עתידין נינטל משם ש"ה שהוא סותם כל לינטל משם אינה מצלת דהו"ל כפתוח ואינו ממעט בשיעורו טומאה ואי ק"ל הא דאמריי משם לעולם מצלת לפי שהיא טהורה עמה. וי"מ בין טמאה בין טהורה נשמטת ועשויי מפח ממאין לפי שהמוכני מקבל טומאה ואינו חוצץ ואם אינה נשמטת שאינה עשויי לינטל

ראשייג דהרה עלה כל בהשיימ, וק"ל ולימא ליה מחניי בשוכח ובזמן שייש עליו מעות אסור נפלו מותר ואף על גב דהוי עליי בה"ש והכי איתא לקמן בפי נוטל ול"ק דאי בשוכח הא אמריי התם ל"ש אלא לצורך גופן אבל לצורך מקומו מטלטלין ועודן עליו ואפיי לצורך גופו בשבת אפשר לו מטלטלן ועודן עליו והכי מוכחא שמעתא התם והכא קתני אין גוררין אותה בשבת דמשמע כלל כלל לא:

דף מה היינ מסתברא דרב כרייי סבירא ליה וכוי. קי לייל סברא אחריתא מהא שיימ דקאמר יחדה והניה עליה מעות אסור לטלטלה (ואלא) לרייש לייל וניהא אי מהתם הייא אפיי רייש מודה דהייל מוקצה מחמת חסרון כיס זה תירצו בתוסי. ול"ג כיון דהך מימרא תירוצא הוא דקאמרי אלא אי איתמר הכי איתמר בעי לאתויי ראיי ממקום אחר:

אין מוקצה לרייש אלא שמן שבנר. פיי שמן המטפטף בשעה שהוא דולק שאטור דרייש לייל לדרייי כדאמריי לעיל ואלו שמן שבנר ממש המסתפק ממנו חייב הוא משום מכבה ולטלטלו נמי אסור משום דנעשה בסיס לדבר האסור כדלקמן אלא המטפטף משמן קאמריי דהשתא לאו בסיס הוא אלא שהקצהו לאיסורו ולמצותו ולא היי דעתו עליו כלל עד שיכבה.

וא"ת והא אית לי. נמי גרוגרת וצימוקין לא דמו לחטים שזרען דהתם אינן דחוין כלל. ואי קשיי מאי קמבעיי ליה והא גר שכבה לר"ש מותר אע"פ שדחאו בידים שהדליקו לא תקשה דהתם כיון שכבה חזר ונראה אבל חטים שזרען ובקרקע עדיין כדחויין עומדין ולפיכך דמו אותן לשמן המטפטף דמכל מקום כל זמן שהגר עצמו דולק דיחוי ראשון קיים אע"פ שזה מטפטף ממנו אלא דהתם הוקצה לאיסורו ולמצותו וקס"ד לאיסורו ולמצותו בעינן כלומר דאית ביה תרתי שאסור להסתפק ממנו משום מכבה ושהדלקתו מצוה ומ"ה אקשיי מעצים דסוכה. ופרקיי כעין שמן שבנר קאמינא הואיל והוקצה לאיסורו הוקצה (נמי) למצותו פיי כל שהוקצה משום מצותו דהיינו כעין שמן שבנר דאלו שמן שבנר לאיסורו ולמצותו תרוייהו הוקצה. ויש מחליפין וגורסין הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו דאי לא היינו

אף בשעת מצותן נמצא שלא הוקצה אלא משום כבוד המצות הוקצה בשעת מצותן וכיון הוא מקצה אותו למצותו שאלמלא היה מותר לו לבזות המצות היה מותר לו להשתמש בהן מדליקין אמרו משום שלא יהא מצות בזויות עליו וא"ל משום שלא יהיה מצות בזויות עליו אסורה ד"ה היא. ואיכא למידק אשמעתין, דהכא משמע דמשום מוקצה הוא אסור ובפי במה לקמן בשמעתין דכר"י ס"ל והתם נמי פליגי כמה אמוראי דס"ל כר"ש אלמא סוכה בשמיני א"ר יוחנן סוכה אף בשמיני אסורה ומפרש לה משום מגו דאתקצאי לבה"ש ולא מוכחי שיתיר סוכתו ויטול את הכל במוצאי י"ט האחרון. וראיה לדברי, דהא בפי לולב וערבה לישתרי בשמיני דהא מצי שקיל להו כיון שהוא מקצה אותם לכל החג אין דעתו עליהן עד ומצפה שתפול ביום שמיני עד השתא לא נפלה והשתא נפלה בשמיני בכונה. וא"ת עטורין לה בתש"מ וע"כ הוקצה נמי לבין השמשות דשמיני ואיתקצי לכולי יומא דל"ל אדם יושב דמצוה לאו דעתי' עלוי' דתפיל אלא אדרבה דעתי' עלוי' דלא תפול ואם נפלה הדר בני דכי אמרי, התם בסוכה רעועה מאתמול דעתיי עילויה ה"מ בסוכה דעלמא אבל בסוכה השמשות של שמיני שע"כ צריך הוא לישב בסוכה ואפי, היתה נמי סוכה רעועה אסורה דעתו ממנו אלא בעוד שהוא בהקצאתו אבל הכא הקצהו לכל החג והוקצה נמי למצותו לבין מוכני ומעות כדין גר ושמן עם השלהבת כבר אמרו דדעתי' עלי' אימתי תכבה ואינו מקצה מצפה אימתי ינטלו מעות מעל המוכני כטעמא דנר ולא הוה כקערה ועששית וכיון שכן דאסרי' לקמן משום דהוה בסיס לדבר האסור וע"כ הו"ל לר"ש למיסר אלא משום דאדם במלטול אפיי לר"ש משום דלא חזי למידי א"כ ה"ל בסיס לדבר האסור כעין נר ופתילה בין השמשות שרי ר"ש. ולא מסחבר לן, דהכא כיון דבמניה איירי ומעות עודן עליו אסורין ועיינו סברא דר"י ור"מ בנר ולעיל במטה ואלו לר"ש ל"ל הכי דהא אם היי עליו מעות כל יום טוב האחרון של חג והיינו משום דכיון דאחקצאי לבין השמשות אחקצי לכולא יומא וממאי דרייש הוא. פיריית ז"ל ממאי דרייש מודה בה אבל לאו רייש הוא דקתני עד מוצאי למייתא ולאו מלתא הוא אלא כדפיי:

מצוה דהא צריך לחזור ולבנותה ולעטרה בהן אלא הא דמייתי הכא משום מוקצה למצותו נופלת איכא ביזוי מצוה דכ"ז שעצי סוכה אסורין אם בא להשתמש בעטורין איכא ביזוי מן התורה בלא איסור מוקצה ועטורין נמי אסורין משום ביזוי מצוה ואפשר דאפילו בסוכה למצותן, וזה הלשון יותר נכון. ול"נ דעצי סוכה בין קיימת בין נופלת אסורין בהנאה כ"ש הל תנאו כלל שאלו לא נפלו היו אסורין מה"ת כל ז' והלכך כי נפלה אסורי שהרי הוקצה שחלה עליהן קדושת סוכה מן התורה איתקצאי להו כל ז' שאפיי נפלה נמי אסורה שלא משום ביזוי מצוה כיון שהתנה אבל עצי סוכה עצמה אינו יכול להתנות עליהן תנאי זה וכיון נפלה ומפרקי באומר איני בודל מהן כל בה"ש דלא חלה קדושה עלייהו כלל וליכא אפילו תנאו אף אני אביא סוכה עצמה דמהני בה תנאה להתירה לסתור אותה ולהשתמש בהן וכ"ש שמים על הסוכה כך חל על עטוריה ואסור מפני בזוי מצוה ואפ"ה כי מחני עלייהו מהני זו ויעשה סוכה אחרת למצותו והא תניא ואם התנה עליה הכל לפי תנאו שכשם שחל שם ואפילו לסוכה עצמה שיהא מוחר בה לכשחפול או שיסתור אותה בידים ויהנה בעצים של הם בע"כ ופריק אה"ג אלא (איסורי) [אסוכה] דעלמא. והדר אקשי ולא מהני בה תנאה תנאי, תנאה ועצי סוכה נמי השתא בעודה קיימת הקדש גמור לשמים הוה ומוקצה למצוה תנאו כלום מעכשיו והאיך יהא כשר לכשתפול הו"ל כמתנה על ההקדש לכשיפדה דלא הוה שיהא דעתו לסתרה (ואע"כ) סוכה דמצוה הוא וחלה עליי קדושה דאורייתא מעתה ואין וכיון שכן היאך הוא מחנה לכשתפול תהא מותרת ואפילו היא סוכה רעועה או בהש"מ אסורין כל ז' שלא יטול ממנה אפי' עץ (אחר) [אחר] כ"ז שיצא בה בעוד שהיא קיימת בנופלות אוקים בגמרא והכי מקש ומי מהני בה תנאה להתירה כשתפול והאר"ש עצי סוכה ואין זה נכון. ואפשר לי לפרש ולומר, דמעיקרא נמי בנופלות קאמרינן דרישא דברייתא אקשיי והא מהני בה תנאה אנוי סוכה משום שהן מדרבנן ולא גזרינן משום סוכה עצמה, דקיימא איסורא מן החורה דין הוא שלא יהני בה חנאה אפילו נפלה משום קיימת יהדר ששת וכו' בתוס' ראיתי שמפרשים ומי מהני בה תנאה אפילו בנפילה והא"ר ששת וכו' וכיון וסיפא נמי אפיי בנופלת קאסריי. וההוא דאקשיי התם (ביצה ל:)ומי מהני בה תנאה והא"ר ושוין בסוכת ההג בהג שהיא אסורה משום דרישא ור"ש מתיר אוקימנא התם בסוכה נופלת ואין שם סוכה עליה אלא שנאסרו עצים מדבריהם מפני שהוקצה למצותן והא דמייתי הכא סוכה להי ה"מ כשהיא סוכה ויוצא בה י"ח אבל נפלה עציה מותרין דאורייתא שכבר בטלה דסוכה וב"ש מיבעי' להו להכי אלמא דוקא הוא ולאו אסמכתא היא. וא"ל כי אמרינן אף שבעת ימים מה חג לה' אף סוכה לה' ולא תימא התם אסמכתא דרבנן דהא מקשי' מיניה פ"ק המביא מפ' לה מהא דאר"ש מנין לעצי סוכה שאסורין כ"ש שנאמר הג הסוכות תעשה לך וק"ל, דהכא משמע דמשום מוקצה ומשום בזוי מצוה אסורה עצי סוכה ובמס' ביצה פר' שהוקצו אם באו לסלקן מן המצוה ולהסתפק מהן אסור משום מוקצה ואפיי בסוכי נופלת.

בריאה מהני, ואין אנו ולא רבותינו הצרפתים ז"ל צריכין מעתה לדחוק בסברות: בנר של מתכות לר"מ ור"י דמהני בהו תנאה ודומיא דסוכה רעיעה. ואפשר דאפיי בסוכה בר"ש ככוס וקערה ועששית דמודה בהו ר"ש דאסירי ואם החנה עליהן מותר ואף אנו נאמר כייש שאין אדם יכול להתנות על הדבר המאום שלא יהא מאוסו מקצהו ובסוף העמידוהו ענאי מועיל בו לפי שהם סוברים שם בירושלמי לר"מ דכל המיוחד לאסור אסור ואי ר"י וכוי ופיי שהם הקשו על ברייתא זו דתני בנר דשבת אם התנה עליו מותר מני אי ר"מ אין ליגע בהן ר' טבי בשם ר' הסדא אפיי ר"ש דאמר תמן מותר מודה הוא הכא שהוא אסור מן דחני אם החנה עליו יהא מותר ר"ש דחני אבל כוס וקערה ועששית אע"פ שכבו אסור אי כר"מ אפיי התנה יהא אסור ואי כר"ש אפיי לא התנה יהא מותר אלא כר"י נר מאוס הוה השמועות הללו. עד שמצאתי בירושלמי (ג,ז) כך, תני אם התנה עליו מותר מה אנן קיימין לשמן ופתילה וזו סברא מתקבלת לדעת לפי גמי שלנו שלא הזכיר במוקצה דנרות תנאי בכל וקערה לר"ש וכיון שאין תנאי מועיל למותר השמן אין מועיל לנר עצמו שהרי הוא בסיס שהוא כלה בנר בשבת היאך יתנה על הספק אם יכבה והוא אין דעתו שיכבה וכ"ש כוס דדעתי' עלייהו ודאי לאחר יום טוב אי מתנה בי"ט מהני בהו תנאה אבל שמן כיון דסבר המטפטף והם השיבו על שאלה זו תשובות שאין בהם ממש. ויכולני לומר דעצי סוכה כיון לא מהני נמי גבי נרות לר"י ור"מ בנר שהדליקו בה באותה שבת ולר"ש בנר הדלוק לשמן נשמע לדאורייתא. וראיתי בתוסי שאלה כי היכי דמהני תנאה בסוכה רעועה לר"י אמאי והוא משום מוקצה ומהני בה תנאה (והרי מקשה) [ולהכי מקשה] עליי מאתרוג דמדרבנן נתפסה בקדושה וכל שעה קדושתה עליי ושמה עליי סוכה דמצוה הוא אלא (מדר"יי) שמיני כ"ש אע"פ שהותנה שע"כ סוכה דמצוה הוא ומצותה מייחדה ומקצה אותה כ"ש לכך שהרי ה"ק כיון דסוכה דמצוה הוא וחלה עלייהו מה"ת שעה אי קרושה כעצי מצוה חלה עלייהו המביא אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו איתקצי לאו לאיסורייהו משום מוקצה אלא הוא ומודה בה ר"ש וכדפירש, וזה הלשון מחוור כל השמועות הללו. ומ"ש שם בפרק נמי ושוין אלמא כי היכי דלת"ק אסורין כל החג ה"ג לר"ש וי"ט האחרון ע"כ משום מוקצה בחג שהיא אסורה משום דסוכת החג בחג קתני וכל החג במשמע ואפיי י"ט האחרון וקתני בה"ש אתקצאי לכולי יומא כדפרישי לעיל וכן הא דמייתי מדתני רחב"י ושוין בסוכת החג היינו מסיפא דקתני עד מוצאי י"ט האחרון דע"כ היינו משום מוקצה מגו דאתקצאי למצותו

א"ל איך מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצמוקים בלבד ורי ל"ל מוקצה. תימה הוא הא רבי בהדיא אמר לר"ש ור"ש בנו נמי אליבא דר"ש קא"ל וכדאמר רי יוחנן אנו אין לנו אלא בנר כר"ש ואע"ג דלא 0"ל כוותי ק"ל היכי אמרינן אב"ע אליבא דר"ש קאמר ולי לא סבירי ליי והא אמרי לקמן הורה רבי במנורה כר"ש בנר וע"כ בנר להתירא הורה כר"ש וי"ל לא שמיע ליי הא דריב"ל וכי מטינן התם לא בעי לאקשויי מהא דסמך אשאר פירוקיי

דאתמר הכא כך אמרו בתוסי. ולי נראה דבמוקצי מחמת איסור ס"ל כר"ש מפני שדעתו עליו אימת תכבה אבל במוקצה שאינו ראוי ואינו מצוי כגון פצעילי תמרים וגרוגרות וצמוקים ובייתיות ומדבריית אפשר דלא ס"ל כוותיי וה"נ משמע בפי אין צדין דרבי לית ליי מוקצה דשרי בכור תם שנפל בו מום ביום טוב כר"ש ועדיפין מדר"ש משום דקסבר רואין מומין

בי"ט ולא אסיר ליי משום מי יימר דנפיל ביי וכוי: **והאר"ג למאן דאית ליה מוקצה אית ליי גולד.** איכא למידק למאן קאמריי לרי יוחנן ור"י לית ליה דר"ג דאיהו סבר טעמא דביצה משום גזירה דמשקין שזבו ועוד דר"ג גופיי הוקשה מסברא זו בדוכתא בריש מסי ביצה ולית לה פתרי אלא שאלו מן הדברים שנאמרו בגמי לרווחא דמילתא לתרוצי סוגיא אליבא דכ"ע כלומר מהא לא תפשוט פלוגתא, ויש כיוצא בה בתלמוד:

15 21

הא דאמר רבא **שרגא דמשחא שרי לטלטולי, דופטא אסור.** ה"פ לפי שהנר של נפט מסריה הוא ואין משחמשין בו אלא להדליקה נמצא שהיא בשבת כשברי כלי שאין עושין מעין מלאכה ופריק אע"פ שאינו עושה מעשה כלי הזי למידי לכסויי מנא. ואקשי ליה הו"ל כצרורות שבחצר שאין עושין מעין מלאכה כלל ופריק כיון דכלי גמור הוא ותורת כלי עליו להשתמש בו לאחר השבת מטלטל הוא ככלי הראוי דבשבת גופיי הזי למידי הוא:

כל היכי דכי מכוין איסורא דאורייתא כי לא מכוין גזר ר"ש. איכא דק' ליה, והכא כי מכבה נמי ליכא איסורא דאורייתי שהרי מלאכה שאינה צריכה לגופה הוא ולר"ש פטור עליה וניחא ליה הכא בפתילה שצריך להבהבה עסקיי דבההוא אפיי ר"ש מודה ואפשר שאפי לא הבהבה נמי כיון שאם כבה הוא אב מלאכה ויש מקום שהוא חייב עליי מן התורה גזר ר"ש בכל מלטול שכשאדם רואה את חבירו מטלטל נר הדלוק מי מפיס לו איזה מהן הבהבה ואיזו לא הבהבה מה שאין כן בגרירת מטה שאין גרירת מטה וספסל בעולם שיכול לבא עליי איסורא דאורייתא:

7 1 21

מחתה באפרה. פיי בשהוסק מערב י"ט ואם תאמר והא אפר כירה מוכן הוא א"ל דוקא אפר כירה אבל אפר מחתה לית בה מששא ואין דעתו עליו לפי שהוא מלבונה וכיוצא בה ונעשה דק מאוד ואינו ראוי לכסות בו שם דבר והוא מוקצה עד שיהא דעתו עליו מאתמול א"נ בשאין דעתו עליו וא"צ לו כדברי ר"ש ומסקנא מתרץ לה מדאמר רבא מטלטלין כנונא אגב קיטמא אע"ג דאיכא עליי שברי עצים וכנונא הוא כלי נחושת הנקרא אלכנון בלשון קדר קיטמא מוכן הוא דומיא דאפר כירה אלא ששברי העצים אינן ראויין ודרבי נמי באפר מוכן כלומר שצריך לו וקא משמע לן דאיכא עליי קרטי לבונה ועוקצין מותר, זה תורף בין לצורך בין שלא לצורך דבטלי אגב כלי ולא חשיבי כלל תדע מדלא גזריי בשיורי כוסות כדאיתא בפי נוטל אלא כל שמטלטל מחתה בלא אפר וכוסות בלא שיורין מטלטלין עמהן איינ לצורך גופו בשאי אפשר לנערן דמותר דהיינו מעות שעל הכר שמטלטלן ועודן עליו נטילת הכלי בשבילן כלל אלא בשביל עצמו וה"ט דשיורי כוסות ולא מבעי' לצורך מקומו. שהיבי ואפילו שברי עצים דחשיבי קצת מטלטלי אגב כנונא דכולהו בטלי לגבי כלי שאין אגב כלי שלא נעשה הכלי בסיס להן מערב יום טוב לדעת והן בטלין אגבו וכן קיטמא דלא המחתה עצמה מותר כר"ש בנר וקא משמע לן שאין האפר שאינו ראוי מעכב ומטלטל הוא מטלטלין כנונא אגב קיטמא. והפי' הנכון כך הוא: שהאפר שבמחתה הוסק בשבת וטלטול בגמי דיום טוב גבי שיורי כוסות ולטלטלינהו אגב מנא מי לא אמר רבא כי הוינן בי ר"נ דלא מפלגיי בגמי באפרה של מחתה ועוד דכנונא נמי אגב מנא מטלטל הוא אפר כדאקשיי רבותינו הצרפתים ז"ל בתוסי. ושתי לשונות הללו להן דרך אי, ואינם נכונים בעיני משום ר' נתן בעל הערוך וא"ת תפשוט דרבי כר"ש ס"ל אין הכי נמי וכדאמר לעיל, וכך פירשו רבא דאפר מחתה מוכן הוא ומטלטלין אפיי שברי עצים אגבו ופיי כנונא מחתה וכן פיי במותר שמן שבנר ומעיקרא קס"ד דאסור לפי שאין אפר שבמחתה ראוי ובתר הכי מתרץ הוא עושה בשבילן. ואחרים פיי דאפר מחתה שהוסק בשבת קאמריי ואליבא דר"ש דשרי המלטול לפירות אבל שברי עצים בכנונא ושברי פתילה בנר מקומן הוא ועיקר המלטול בכלכלה שהפירות חשובין והאבן אינה חשובה ועוד שאין דרך האבן ליטלה בכלכלה ועיקר הקיטמא כמו שאין שברי הפתילה בטלה אגב שמן ונראה לפי שהוא חשוב לגבה מה שאין שברי פתילה שאטור לסייעה ממתניי דכלכלה וא"ל דה"ק שאין שברי עצים בטלין אגב פרש"י ו"ל. ואי ק"ל א"כ היינו מחני דכלכלה והיכי אקשי עליי מהא ושווין שאם יש עליי

כלל משום טלטול שלא לצורך, כן נ"ל ועלתה השמועה בחוור: קרטין בי רבי מי השיבי. מהא שמעי דמוקצה לעשירים בבית עשירים מוקצה הוא לעשירים ואפי עניים אין מטלטלין אותן שכבר הוקצו מדעתו של בעל הבית מערב יום טוב, וכן נמי משמע לעיל גבי מפירין ונשאלין לנדרים לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמזדקק בעל וחכם אלמא מוקצה הוא מפני שאסרה הככר על עצמה שלא כדברי מי שפיי

שאסרה ככר שלה אכולה עלמא:

הא ד**תורא בגדר עניים לעניים.** לאו למימרא דשלש על שלש לעשירים לא מטמא דהא

תון הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא מת בפרק

כ"ז דמסכת כלים והיינו לעשירים דאלו לעניים תון התם בפ' כ"ח בגדי עניים אף על פי

שאין בהם שלשה על שלשה טמאים טומאת מדרס אלמא אפילו לעשירים טמאין טומאת
מת בשלש על שלש (וכן דייק הר"ש בפ' כ"ח מ"ח ע"ש) אלא לומר לך שאין טמא טומאת
מדרס בפחות משלשה לעשירים אלא לעניים משום דחזו להו ומדרס בייחוד תלי' מילתי

ראין עשירים מייחדים פחות משלש על שלש לישיבה ואפיי ייחדו בטלה דעתו אצל עשירים דעלמא אבל לשאר טומאות כל שהוא שלש על שלש טמא דהא חזו תדע דהא בפרק במה מדליקין לא מפלגינן בין עניים לעשירים לא בקרא ולא בשמעתיי כוליי ואי ק"ל אי הכי לייתי מתני א"ל כיון דלא מפרש (בקרא ומשנה) [בחדא משנה] ניחא ליי לאתיי ברייתי דמתניא בהדיא. וי"מ כגון בגדים הגסים לעניים אבל לעשירים אינן טמאין לפי שאין ראויין

ומשום צורך יום טוב וכבודו ודאמריי לעיל בשל חוליות גזירה שמא יתקע ויבא לידי חיוב שב"ה מתיר להחזירה בשלא חקע וברפוי כרבן שמעון בן גמליאל ואפשר אפילו כרבון רבן שמעון בן גמליאל אם היי רפוי מותר והא דאמריי במסי ביצה גבי מנורה של חוליות שאין הזרתה בלא תקיעה גמר מלאכתה אפיי בשאינו רפוי ברפוי מותר לכתחלה כדאמר מלאכתה מ"מ היי להם לאסור לכתחלה והם אמרו כרבן שמעון בן גמליאל וברפוי שכיון סיידין לא יחזיר ואם החזיר פטור אבל אסור לומר נהי דסבירי לכו דחזרתה לאו היינו גמר של טרסיים א"צ לחקוע דבלא חקיעה נגמרה מלאכתה ואקשיי עלייהו מהא דתניא קנה של וכן מפורש בתוסי. ויש לפרש דמטה של טרסיים לאו היינו מלבנות המטה דברייתי ובמטה חטאת לא תקע מותר לכתחלה ולא גזרי' והיינו דמקשיי עלייהו המחזיר קני מנורה וכו' אמרי בשתקע הייב הטאת ע"כ בשלא תקע אסור לכתחלה ואינהו סבר אע"ג דתקע הייב מאי קושיי דמקשי להו רב יהודה מדרב ושמואל א"ל דה"ק להו כיון דרב ושמואל תרוייהו ור"א ור"ה בשלא תקע דהא מוקמיי להא כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היי רפוי מותר ראמרי במסי ביצה גבי מנורה של חוליות יש בנין בכלים וכיון הבשתקע מיירי רב ושמואל אבל לא תקע פטור דהא בין לת"ק בין לרשב"ג בלא תקע פטור ולית דחש ליה לב"ש הא דאמרי רב ושמואל **המחזיר מטה של טרסיים בשבת חייב חטאת.** האי דוקא בתקע פתילות ואפשר מפני שפשתנם יפה ואין פתילה שכבתה עושה פחם וראויי להדליק ביי: הגוול מקבלין מהן דבר מועט כגון פשתן בגליל. ור"ח ו"ל כתב שדרכן להדליק בשברי וכן פר"ת ז"ל. אבל רש"י ז"ל אמר שהיו עניים ולא הי' להם פשתן ואינו נכון דאמרי׳ בפרק ואמריי במסי נדרים בגלילא שאני דחמרי יקיר להון ממשחא אלמא שמן הרבה היי להם, שלומכן יסגא מהודעין אנחנא לכון דומן ביעור מטא לאפרושי מעשריא ממעטני זיתיא שייבה להן יותר מן השמן כראמריי בסנהדרין לבני גלילא עילאה ולבני גלילא תתאה בגלילא שנו. שמעתי בשם ה"ר אפרים ז"ל לפי שהיה להם שמן הרבה והיתה הפתילה להם בגדי עשירים הדקים לעשירים ממאים וכ"ש לעניים ולאו מילתא הוא:

חטאת קאמריי, ועוד תתברר לפנינו (ק"ב ע"ב ד"ה רב) בס"ד: הא דאמריי **קופה שטמן בה אסור.** מים צונן הוה כדאמריי הכא אולודי קא מוליד, וכן פירש"י ז"ל. וק"ל רבי זירא היכי אמר מאי שנא ממיחם ע"ג מיחם כלומר דשרי בברייי לקמן הא קתני עלה דההיא לא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרין. ואפשר לומר

ברל יום. ותו קשיא, רבי זירא ליח ליה הא דחניא אין נוחנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ואף על פי שהן תולדת האור ולא אור עצמו וא"ת לא הי' אלא מפשיר אם כן למה אסר רבא לית לי' הא דתניא מניח אדם קיתון של מים כנגד המדורה כדי שתפיג צנתן ומתני' נמי הוא אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן וא"ת לא בתוך המיחם הי' מניח אלא בתוך המים והמיחם הי' מונח על האש והי' רבי זירא סבור לחליק בהן ול"ל הא דאמר ר"ש בכלי שני נותן. וא"ל שהי' מניח על גב פי המיחם שפינהו מעל האש ולא הי' שפתו חם לחמם אלא שהי' עולה הבל מן המים החמין ומתחממין אותו והי' סבור שכיון שאין הכוזא נוגע במים אף הבל המים שהן עצמן תולדת האור אינן אוסרין זותו כמו שמותר ליתן מיחם ע"ג מיחם אף על פי שהתחתון מלא מים חמין וההבל עולה

פרק ד במה טומנין

ופריק שאני הכא דצונן הוא ואולידי בשבת אסור:

למקל של קרדום דלרבי מאיר הוא אבל לרבנן אינו חבור כלל ואף על גב דגבי מספורת מחניי, משום דקאמר עד שיתחיל להחיר דהיינו שלא בשעת מלאכה ואוקיי כרבי מאיר וה"ה זו שנויי במשנחינו קאמר בגמרא חנו, וכיוצא בה בחלמוד הרבה. והא דלא מייתי' הכא בבריי דהאי חבור לטומאה היינו עד שיתחיל להתיר, ומ"ה סתם חבור ומשום דעיקר ברייי שלל של כובסין והבגד שהוא תפור בכלאים חבור לטומאה ואין חבור להזייה. וקתני בית הצואר לחלוק עצמה. ופריק שאני הכא שהוא חבור. ועדיין לא נתברר לי כהוגן: זה למגופת החבית דכי היכי דאיכא חילוק בין גופה של חבית למגופתה כך יש חילוק בין ומצאתי בתוסי דהכא בבית הצואר של נשים שאינו מן החלוק עצמה והכי פריך וכי מה בין דאיסורא דרבנן הוא אבל הכא פתח שהוא עשוי להכניס ולהוציא הוא ומן התורה הוא אסור. ועוד מי דמי בשלמא התם פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא הוא ולהכי הותר בלא מכוין לעין יפה קמכוין וש"ד והכא לפתחא קא מכוין ופתחא עבוד דמאי עין יפה איכא הכא. וחכמים מחירין ועוד קשיי אשמעתא דהא בהדיא אמריי התם לפיתחא קמכוין ואסור א"ד אסור דאקשיי עלה מהא ואי במגופה מחניחין היא דחנן אין נוקבין מגופה של חבית דר"י מחביות גופה קאמר ממאי מדבעי מיניי דרב ששת התם מה למברז חביתא בבורסיא וא"ל את ראשה בסייף ומניחה לפני האורחין בשבת ואינו חושש. וזה אינו מחוור ונכון, דהתם מה בין זו למגופה הביה. פירש"י ז"ל דחניא בפי חביות מביא אדם חביות של יין ומחיז

של פרקים הוה חבור לטומאה אפיי לרבון שאני התם שהן עושין מעין מלאכה אחת ואי אפשר לזה בלא זה משא"כ בשלל של כובסין ובית הפך ובית התבלין. ואם תאמר גבי מקל

והא דאמריי עבדו להו רבון הכירא דלא לייתו למישרף עלייהו תרומה וקדשים. איכא ארם מצניעו להחזירו לקורדם ואדם עשוי לזורקו בין העציי:

של קרדום אמאי לא גזרו שלא בשעת מלאכה אטו שעת מלאכה אפשר לומר מפני שאין

הכירא אבל כלי חרס דלאו בני הזאה נינהו צריכי הכירא: למידק ולעבד נמי הכירא בשלל של כובסין ואפשר לומר כיון שאינו חבור להואה היינו

가다 없다

מה לך יוצא ליצלב על שנטלתי את הלולב וכוי, וכן מצינו בדניאל שמסר עצמו למיתה על הרבה ועדיין מוחוקת ואמרו בהגדה בבראשית רבה מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני שאמרו יבטל ואל יהרג שכל מצוה שהחזיקו בה ישראל בשעת השמד נוטלין עליי שכר למיחה שלא לבטל מעליו מלכות שמים ורשאי הוא בכך ואינו כמתחייב בנפשו אף על פי וממילא חבטל דאף על פי שהיי מניהן שמא היי סביר שלא יראהו אדם או שהיי מוסר עצמו ואל יהרג דהא שב ואל תעשה שאני. ועוד שהן יכולין לבטל ע"כ שיניחוהו בבית האסורין יהרג ואל יעבור ה"מ לעבור על מצות לא תעשה אבל אם גזרו לבטל מצות עשה ודאי תבטל ואי קשיי, אלישע שהיי גוף נקי למה נמלן מראשו, הא בשעת שמד אפיי אערקתא דמסאנא זהו כדעת רבינו הגדול ז"ל שהשמיטן לאותן ברייתות שבפי הישן ולא כתבן בהלי תפילין. שינת ארעי ואף על גב דבמסי סוכה איפלגי בהא מלתא תנאי אדרבא דהוה בתרא סמכי, גדול וזרוז בהן היי שהרי נעשה לו נס גדול ורבא אמר שלא יישן בהם אחד שינת קבע ואחד צדיק כמוחו לא יניה תפילין. אמר אביי, לא לענין הסידתו אלא לענין זריזתו, דאיהו אדם מאי טעמא, אביי אמר שלא יפיה בהם. פי' למאי הלכתא בעי' כאלישע וכי כל מי שאינו

ופסקו הלכה כן משום דכיון דשלחא הוי קים להו בהו ועוד אי לאו דקים ליי, לא הוא עביד והגאונים אמרו, בשבת הי' מעשה ור"י לטעמי' דאמר לקמן אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן אחר ועוד דבריי, דלקמן ר"י אומר אי זה ואי זה מטנטלין אותן מפורשי להביא ראיי מזה. על פי שפעם אי נהג כן אינה ראיי שלא יקפידו עליהן שאפשר שנהג עין יפה או מפני טעם **הביאו שלחין ונשב עליהן.** פירש"י ז"ל בחול הי' המעשה אלמא לא קפיד ואינו נכון שאף בתפלה שהוא מצות עשה דרבנן:

ויש מי שמוציא מכל אלו המי ויבא הביתה לעשות מלאכתו נשארו ל"ט ויש מי שמוציא מלאכה ולמה זאת שבפיי אמר בתלמוד ארץ ישראל שבא להשלים ל"ט מלאכות שבתורה. בהן כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשתיירו מי ובכללן ששת ימים תאכל מצות כוי לא תעשי בהן (עשיות ויעש ותעשה) [ועשית יעשה תעשה], ולרגל המלאכה אשר לפני, וי"ד שכי מלאכות האמורות בתורה ס"א, טול מהם ג' דויכולו שאינם צווי וד' מלאכה ומלאכת שכתב הא דאמריי **כוגד מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים הסר אי.** פר"ה ז"ל שכל מאשה:

אותן מלאכות שהיו במשכן חשובין וקרי להו אב ואותן שלא היי במשכן קרי להו תולדה דאל"ה למה קרא לזה אב ולזה תולדה אלא למר גמר כולה מלתא ממשכן ולמר היו חכמים עושין כולן אבות אלא שמצאו להן סמך במנין מלאכות שבחורה וכיון שידעו מנין למדו משיבותן ממשכן. א"ו באבות ותולדותיהן הכל מודים שלמדו ממשכן, אלא לחשוב עוד ענינים אחרים למלאכות שלא היו במשכן לא אב ולא תולדה שלו פליגי, למר כיון דלא הוי במשכן כלל [ממילא] פטור עליי ולמר מן המנין למדו זה. ואף על גב דמסייעי למ"ד כנגד עבודות שבמשכן מהא דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן לאו משום דלא מודו כ"ע בהא אלא משום דקתני הם זרעו ואתם לא תזרעו דמשמע דמהתם למר וכי אזהרינהו רחמנא ממלאכת המשכן אזהרינהו ומ"ה סמך פי שבת לפי משכן ולמ"ד

כנגד עבודות שבתורה לא גמרי' ממשכן אלא למחשבינהו כאבות: ודאמרי' **ואתם אל תוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים.** כבר מפורש בפרק ראשון (בי ע"ב):

762

בהן [פיי להוסיף] או לדבר אחר ואם היי של הפתק אין מטלטלין אותן לעולם אף על פי מטמן בהן א"ג מחגיי בשל הפתק. פירוש ומחגיי הכי קחני בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן להטמין בהן א"ג מחגיי בשל הפתק ודרבא הכי אחמר ל"ש אלא של הפתק אבל גיזי צמר אחרים אי טמן בהן מטלטלין אותן אי נמי דרבא לאו אמחגיי אחמר, כך פירוש רש"י ז"ל. זמי הפרש בין מוכין לגיזי צמר שהמוכין אף על פי שאינן של הפתק בגיזי צמר של הפתק ויש הפרש בין מוכין לגיזי צמר שהמוכין אף על פי שאינן של הפתק בגיזי צמר של הפתק מינו המינו מינור לטלטל כדאמריי לעיל וכי מפני שאין לזה קופה של חבן עומד ומפקיר קופה של מוכן. ואפשר דההוא טלטול דאסקיי לעיל ליומא אחרי כלומר שאם טמן בהן היום אינו מותר לטלטלן לשבת אחרת שאינן מיוחדין לכך אבל ליומי מותר שעדיין ייחודן עליהן תדע דלא קתני במחניי במוכין כיצד הוא עושה וכוי כדקתני בגיזי צמר של הפתק וכי שרינן גיזי צמר שאינן של הפתי לבו ביום אבל לא לשבת אחרי שכבר בטל ייחודן הואיל ולא טמן גיזי צמר של הפתי לבו ביום אבל לא לשבת אחרי שכבר בטל ייחודן הואיל ולא טמן בהן לשבת זו שמפני שלא היי לזה קופה של תבן עומד ומפקיר קופה של מוכין ומוכין וגיזי

צמר שאינן של הפתק שוין: **ולא ידענא אי בית האבל אי בית המשתה הוי.** פיי רי הניני ב"ע אמר כן לחלמידיו "כדי
ענשב עליהן למחר בבית האבל או בבית המשתה", שאלו לא אמר כן, אע"פ שהיי מעשה
בבית האבל או בבית המשתה שמא אף במקום אחר היי מתיר כך אלא תא חזי מאן גברא
רבא דקא מסהיד עליי ואפשר שאלו היי במקום אחר מותר בכך כאן בבית המשתה נא היי
צריך לכך שבודאי חילוק יש בין בית האבל ובית המשתה לשאר מקומות, ואין זה נכון: **ורב אסי אמר יושב אף על פי שלא קשר ולא חשב.** פיי ר"א פליג עליה דרבי שמעון בן

גמליאל, וסבר שצריך מעשה כ"ש שנשחמש בהן לאוחו ענין הצריך לו עכשו כעין החחלת מלאכה אבל מחשבה גרידא לא מהניא ומעשה בלא מחשבה נמי מהניא והיינו דקאמריי אלא ר"א דאמר כמאן שאלמלא היי סובר דחשב מהני ליי מאי קמבעיי ליי רבן שמעון בן גמליאל נמי במעשה כל דהו בלא מחשבה ודאי מודה אלא ש"מ כדפריי וקיי"ל כר"א ולא קי"ל כרבן שמעון בן גמליאל אלא אם כן יש עליו תורת כלי ובההוא מודה ר"א כדמוכחא

שמעתא בפי כל הכלים (שבת קכ"ו ע"א): הא דתנן **נזיר חופף ומפספס.** בנתר ובחול קאמר, מדתנן בפרק שלשה מינין עלה ר"י ברבי יהודה אומר (יחיד לא יחוף) [נזיר לא יחוף] ראשו באדמה מכלל זרבי שמעון שרי

והיינו דמקשי' מינה הכא להא דחניא אבל לא יחוף בהן שערו: **מהו לפצוע זתים בשבת.** פירש"י ז"ל על סלע כדי למתק מרירתן ותימא הא בחול מי אסרן וכי לא יתקן אדם מאכלו כדי שיהא ראוי לו ועוד בשבת מה איסור יש בה אי משום סחיטה דבר הלמד מעניינו הוא שלא נאסר בשביל סחיטה שא"כ לא הי' לשאול כאן אלא לקמן במקום הלכות סחיטה. ויפה פי' הגאונים ז"ל דלמשמשא בהו קא מיבעי' לי' מפני שהן משירין שער ולפי' אמר לו בחול מי התירן לאוכלין לרחוץ בהן פניו ידיו ורגליו קסבר

משום הפסד אוכלין.

אם היר מקצת עליר מגולין אינו חושש. אמרו מקצת הגאונים ז"ל שזה הג" שיבוש אלא "מקצתם מגולין" לפי שאם לא ה" מגולה אלא עלין זריעה מעולה היא שכן דרך כל זריעהן. ורש"י ז"ל גורס מקצת עלין, וכן במשניות ומתרצין לה בטומן אגודה של לפתות שהוא שלא כדרך זריעה ולהכי שרי וכן אמרו בירושלמי שם. והוי יודע דדוקא בדלא אשריש ודוקא טומן אבל נתכוין לזריעה לא וכן אמרו בירושלמי במס' כלאים לפי שאינו רוצה בהשרשתן. ומדקתני ולא משום מעשר, משמע כשנתוספו, שאם לא נתוספו אפי' אשרוש ונזרעה זריעה גמורה לשם זריעה נמי אין בו משום מעשר מיהו בשבת דוקא בדלא אשרוש דכיון דמעשיו מוכיחין עליו שאינו רוצה בהשרשתן ועדיין אינן מחוברין מותר, אבל נתכוין לשם זריעה לעולם אסור:

אמר רב יודא אמר שמואל מותר להטמין את הצונן. פירש"י ז"ל להטמינו שלא יחמו ולא גזריי אטו הטמנה כדי שיחמו סבור הרב ז"ל דלחמם אסור אף על פי שהוא דבר שאינו מוסיף. וכמדומה שהגאונים ז"ל סוברין שלחמם נאמרו הדברים כלוי שלא יצטנן יותר או שתפוג צינתו קצת ומתניתין הכי דייקא דכולה בהטמנה דחמום נשנית וכן לשון הגמי שאמרו ממתניי ה"א ה"מ דבר שאין דרכו להטמין דהיינו מים הכי משמע דלצנן ודאי דרך המים להטמין יותר מכל דבר ולכך הוצרך רש"י לידחק בזה מעט ולומר דאגזירה דלחמם

קאי וכן משמע מבריי, דלקמן דכיון דשרינן פינן ממיחם למיחם כל שכן בצונן דלא אסרו

אמר רבי מחניא ויאות אלא מאן דנסיב סמרטוט ויהיב לי' על ראשה בשעת צנתה דילמא מפה אמר ר' זעירא ובלבד שיהא דבר שהוא מועיל אמר רבי חנינא כל הדברים מועילין אליהן כסות וכלים וכמה יהא אליו ויהא מותר לכסותו רי זריקא בשם רי הנינא אמר אפיי להוסיף וטמון קרינא ביי. ובירושלמי (ד,ג) כי, אין טומנין חמין משחשכה אבל מוסיפין גלופקרין ומניה סדין למעט מש"ה קחני הכי. א"נ קמ"ל דאפיי אין עליו אלא סדינין מותר נוטל ומניה אלא משום דבעי [למיתני] תרתי, נוטל סדין ומניה גלופקרין להוסיף, ונוטל בקופה שטמן בה שנינו נוטל ומחזיר אף על פי שגלהו אדם. אבל נראה לי דלאו דוקא הואיל ולא גלהו לגמרי אלא שנטל (אש) [אחד] מן הבגדים שעליו, ואין זה נכון, שהרי דוקא נתגלה מאליו אבל גלהו אדם אסור לכסותו וכאן אף על פי שגלהו מותר להוסיף עליו דהיינו נוטל, וטעמא דמילחא מפני שנראה כטומן בשבת, ואינו נכון. ואומרים אחרים, ונתגלה מותר לכסותו ה"מ להחזיר כיסוי הראשונים אבל לא להוסיף אלא ע"י הערמה גמליאל כיצד ומשמע דוקא נוטל ומניה אבל לא להוסיף בלא נוטל ואף על גב דחנן כסהו רבן שמעון בן גמליאל לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים כדקתני אמר ר' שמעון בן כיצד הוא עושה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניה הגלופקרין. פיי להטמין בדבר המוסיף אפילו מבע"י אף הצונן אסור מדרב חסדא במעשה דאנשי טבריא: וכל זה יותר מחוור ללשון אחר שכתבנו ומיהו דוקא בדבר שאינו מוסיף ומשחשיכה אבל ביותר משום דליכא למיגור ביי דהשתא אקורי קא מיקר לה במתכוין אחומי קא מחמם לה שיטה שלו דפינן ממיחם למיחם כדי לקרר שרי רבן שמעון בן גמליאל להטמין שלא יצטננו ממיחם למיחם (ואיהו) [והיינו] דברי' סבירא ליה דצונן מותר. ורש"י מפרש גם זו כפי דבריי, אסר ת"ק להטמין צונן משום דת"ק לית ליי קולא דרבן שמעון בן גמליאל בפינן אלא בחמין ובמיחם ראשון שהוא מצטמק בחמום שלו ודרך הטמנה בכך ואף על גב דסיפא

דלא כבש צנתה: גרסת הגאונים ז"ל כך היא: **מניחין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה ומיחם ע"ג קדירה וקדירה על גבי מיחם.** וכ"ג רב אלפס ז"ל, וכן מצינו אנו בתוספתא (ד,יד). ובספרים כי אבל לא מיחם על גבי קדירה ולא קדירה על גבי מיחם ואחרים גורסין ומיחם

ע"ג קרירה אבל לא קרירה ע"ג מיחם, וגי' הגאונים אמת:

והא דקתני אין מרסקין לא את השלג וכרי. פי' רש"י דדמי למלאכה שבורא המים האלה

אבל נותן הוא לתוך הכוס ואף על פי שנמוח מאליו ובתוספתא תני אבל מרסק הוא לתוך

הקערה ונראה דמשום סרך מלאכה נגעו בה הא אלו הניחן בחמה ונפשרו ואפיי כנגד

המדורה מותרין הן דלאו נולד הוא ולא דמי למשקין שזבו משום דהיינו בעודן קרושין

נמי תורת משקין עליהן לכל דבר. ובעל ספר התרומות (ס' רל"ה) כ' שאסורין משום נולד,

ואסור ליתן קדירה שקרש שמנינותא כנגד המדורה משום דמעיקרא עבה וקפוי ועכשיו

נמחה ונעשה צלול והו"ל נולד ולפי טעמו אף בחמה אסור השומן דנולד הוא וק"ל בשמן רכיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מוחר דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין אותן לכתחילה ואפיי בתותים ורמונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מותר הוא, אלא נראה דהכל מותר בין בחמה בין כנגד המדורה דהא ממילא אתו דומיא דלתוך הכוס ומשום

פרק רבמה אשה

71 27

המום לא מתסר דאולידי הפשר הוא:

מחניי. לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן. פיי ושפחות נמי יוצאות בהן דהא בלא תצא אשה קחני להו א"ג נשים ועבדים כלל א' הן (ואם כן) מ"ש דקחני נרה"ר בשנמא בכיפה שג צמר קחני לקמן כיעמא שלא תחגנה על בעלה א"ג בתכשיטין גזרו שאין דרך לשלפן מחצר לרה"ר בסימני עבדים נא נזרו וקשיא גי אי כיפה של צמר תנן אמאי אסורה הא תחת שבכה היא כדקחני בדר"ש ותנן יוצאה אשה בטומפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין בשבכה ובדקחני בברייתא יוצאה אשה בשבכה המוזהבי ובטומפת ובסרביטין הקבועים בה בשבכה ובדקתני בברייתא יוצאה אשה בשבכה המוזהבי ובטומפת ובסרביטין הקבועים בה משום דלא מישלפה שבכה ואינה פורעת ראסה ושמא י"ל שהכיפה זו למטה מן השבכה הא עונירת אבל השבכה היא מונחת על שערה בגובה של הראש והכיפה טו פרחתה ושער שלפניי בראש ומקצת שערה מכסה ע. צד הביכה שכנגד הראש למעלה ויכולה היא למטה יון עיפתה בנא גווי ראשה מן השבכה ורשב"א שרי כיון שעל השער מגיש היא למטה יון

השבכה קצת:

אין בהן משוס כנאים. כל גדולי המפורשים ז"ל אמרו מפני שאינו ארוג וחינוה הוא
שהרי שנינו הלבדין אסורין מפני שהן שוע אעפ"י שאינן ארוג וטווי ולא ידעתי בה תירוץ
ואם נאיי. דמדאוריי, קאמריי שודאי אין אסור משום כלאים אלא שוע טווי ונוז כדאיירינן
במסבת נדה מדאפקינהו רחמנא בחד לישנא הא ניתא דלא תני תנא סתם אין בה משום
כלאים אם היה בה כנאים מדבריהם ואפשר שלא גזרו חכמים באסטמא מפני שהוא דבר קטן
ואינו עשויה למלבוש אלא לתכשיט בעלמא ואע"פ שגזרו בלבדין כנ"ל לדעת הראשונים
אבל בעלי התוסי ז"ל אמרו שהוא קשה ולפיכך אין בה משום כלאים כדאמריי במסי ביצה
האי גמדא דנרש שרי ואפשר לפרש שאין בה חימום כלל ואין אדם מתכוין בה אלא

לתכשיט, וזה הוא התירם: **ואין מטמאה בוגעים.** לפי ששם נמי בגד כתיב בהן ובעי טווי וארוג ואצ"ל בשרצים וטמא מת. ובעלי התוסי ז"ל אמרו דוקא בנגעים אבל שרץ ומת טמאין מידי דהוה אשכין קטנים שטהורין בזב וטמאין במת וה"ג תזיי בכופת שאורשייחדה לישיבה טמאה מדרס

ረሀ: לפי שהוא ממיני צבעונין ואין בגד מטמא בנגעים אלא לבן כדאי בתו"כ, ואגב שארא נקט בנגעים ואצ"ל בשרצים שאפי' יש בה שתי וערב טהורה מאחר שאינו אריג ושמעתי שי"מ ז"ל לפי שאלו היי טווי היי טמא משום שתי וערב אע"פ שאינו אריג ואפשי שמפני זה אמר עץ נתרבה למדרס. ורביי הגדול ז"ל כי אינה מטמאה בנגעים שאינה שתי וערב וכ"כ ר"ח מתורת בגד ועור נתרבה בזה ולענין מדרס ודאי טמאה אם ייחדה למדרס שאפיי פשוטי כני דתרוייהו בגד כתיב בהו ועוד דהא גמירי מהדדי לקמן בג"ש מבגד ועור שכל שנתרבה בזה ואין בזה טעם כלל שאם הוא בגד אף כנגעים תטמא ואם אינה בגד אף בשרצים לא תטמא

דוז דוד

מתכות כאן בשל טיט משמע דעבד ליה רביה אבל עביד איהו לנפשיה אפילו של טיט אסור אבל אינו מספיק ליה מפני שאמר לקמן אידי ואידי דעבד ליה רביי ולא קשיא כאן בשל להעמיד דברי רבינו הגדול ז"ל שלא חלק ולא הזכיר כלל עבד ליה רבי׳ ועבד איהו לנפשיה הלכך בין עביד ליה רביי בין עביד איהו לנפשיה בשל טיט מותר בשל מתכות אסור. וכ"ז קס"ד לאיפלוגי בין טיט למתכות ולקמן במסקנא דמפלגי' בינייהו אידחי ליה האי פירוקא מדברי רש"י ז"ל שאמר הותם שבצוארו הוא ככלא דעבדא והייתי סובר לומר דהשתא לא לאוקומי בכל מילי ואפשר שאינו נקרא כבול אלא אוחו שבצואני אבל שבכסות לא וכ"נ חותמות של טיט ומ"ה מהדר לאוקמי מתני בשל טיט דעבד איהו לנפשי' וכן נמי הי' בדין ואפשר דמסתברא לי' דמתני' בין בשל טיט בין בשל מתכות וכן אמר רש"י ז"ל שסתם לתרוצי כי אמר שמואל יוצא העבד בשל טיט וכי תנן לא יצא בשל מתכות וכדאמר לקמן ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצוארו. פיי בדין הוא דהו"ל

בולהו רבון לא ליפקוה בסרבלא התומי. פירש"י זכרונו לברכה שהוא סימן לאימת ריש מדלא קאמר לא שנא עבד ליה רביה ולא שנא עבד איהו לנפשיה:

ענבל ומשמיע קול לשאין לו ענבל ואסיפא דקרא קאי דכתיב אך במי נדה יתחטא: ולא לענין טומאה א"ל אם אינו ענין קאמרינן דגבי אסורין של כלים אין לחלוק בין יש לו דניחא ליה שישמע קול ענבול כדי שלא תגנוב. ואי קשיא, קרא בענין גיעולי כלים כתיב בהמה א"ל מדכתיב כל דבר משמע אפיי דבר בהמה ויש אומרים הכא תשמיש אדם הוא כל דבר אשר יבוא באש, אפי׳ דבור אסור. אי קשיא, החם חשמישי אדם הכא חשמישי צבנעא:

מכאן ולהבא. ורבותינו הצרפתים ז"ל פיי, טומאתן עליהן לגמרי לקבל טומאה ואע"ג דקתני הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס דהוה כניקב כפחות מכמוציא רמון שטמא לשעבר וטהור מכאן ולהבא אינו מקבל טומאה דהיינו אין להם ענבל טהורין וכן פיי גבי טעמיה דרבא דאמר הואיל והדיום יכול להחזירו. פירש"י ז"ל, לפיכך לא פרחה ממנו טומאתו הישנה אבל

אין להם עובל טהורין מפני שנשתוה דין הזוג שלא היה עובל מעולם ולא נגמרה מלאכתו מהיות כלי מזוג שהיה לו עובל שזה כיון שנתייחד להשמעת קול עדיין ראוי להשתמש בו בטמא מת עמוד ונעשה מלאכתו כגון בלי שנשבר וראוי למלאכה אחרת שמקבל טומאה

מלאכה א' שאין א' מהם כלום בלא חבירו וחבור לטומאה ולא להזאה אלא אמר רבא הואיל הוא לחבר הא זה בלא זה אינן ראוין כלל (א"נ) [א"כ] הוה להו כשני כלים שמשמשין מעין לו וקשיא לאביי וכ"ת ה"ק אע"ג דלא מחבר כמחבר דמי מפני שהדיוט יכול להחזירו וצריך החדוקות והעובל כיד לזוג הלכך אע"פ שאבד העובל הזוג טמא ואע"פ שאינו יכול להחזירו והן חבור להזיה כדתנן בסמוך כל ידות הכלים הקדוחות חבור ורבי יוחנן בן נורי אומר אף אחד מהם העיקר טמא והבי אינו אלא כידות הכלים שאין מקבלין טומאה אלא ע"נ אביהן נשנית משנה זו ולשון חבור סתם נמי בין למומאה בין להזיה אלמא כלי אחת הם ואם נטל ואחרים פירשו דרבא הכי קשיא ליה, כיון דאמרינן שהן חבור לטומאה ולהזיה דגבי הזיי מחזירן ומיהו לא דמי לגמרי דהא הזוג והעובל חבור אפילו להואה, ואין לשון זה כהוגן. מלאכה ש"מ שאם נתפרדה אינן חבור וכיון שאינם חבור אין מקבלין טומאה ואע"פ שהדיוט חשיבי, וכ"ת אפילו נפרדו נמי והתניא מספורת של פרקים תבור ואמר רבא דוקא בשעת זה בלא זה וחזרן וחברן שניהן טומאה אחת להן וכן הדין בהזאה אלא ש"מ דכשני כלים שהוה [לזו] מועלת לזה כלום ואי מקבלין טומאה מפני שהדיוט יכול להחזירן ודאי נטמא והענבל חבור והיינו לענין הזאה ומשמע דוקא מחוברין אבל נפרדו וחזר וחברן אין הזאה הללו אלא לענין קבלת טומאה אבל הכו מודים שלא פרחה טומאתה ממגה והכי מקשה הזוג והכא קאמר רבא גופיה דפרחה ממנה טומאה. לפיי פירשו בתוספות, שלא נאמרו דברים דפרחה עיומאה ממנה וש"מ דאי לא אבדה כיון דעתיד להחזירה לא פרחה טומאה ממנה או השותפין טהורה החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא ומפרש רבא דלמפרע לא משום בפי שלשה שאכלו (ברכות נ.) מטה שאבדה חציה או שנגנבה חציה או שחלקוה האחין כלל ומאי קושיא דמייתי לה. ועוד הקשו לה רבותיי הצרפתים ז"ל, מדגרסיי במסכת ברכות מחניתין לא מיירי בההוא כלל והא אביי אמר דכיון דהדיוט יכול להחזיר לא הוה כנשבר דין מנ"ל ממתניתין דכל שהוא כלי אחד אם נשבר אע"פ שהדיום יכול להחזירו טהור הא הזוג והענבל מתניתין הוא במסכת פרה וזו ברייתא אמרו שהוא בתוספתא דכלים ובר מן מחוור ונכון, דלא משמע דמשום לשון חבור מייתי לה ועוד דלאו גבה דההוא חגיא דהא משנטמאו לא עלו מטומאחן והא חניא גבה דההיא מספורת של פרקים. ואין פירוש זה נשברו כיהרו וכ"ת דה"ק דאפילו מפורדין קרי להו חבור ואתו לאשמועינן שאם נפרדו מתיב רבא הזוג והעובל חיבור. פירש"י ז"ל חבור לטומאה ולהזאה וכיון שהן חבור ודאי אפילו מכאן ולהבא ושלא נטהר מטומאה ישנה:

ר"י מטמא וחכמים מטהרין ובדין הוא דליקשי מהך ברייתא בפ"ע מעיקרא אלא אורחא אי מהן טומאה בשעת פירודן בשביל חזרת הדיוט וכענין ששנינו מספורת שנחלקה לשנים בלעני אפילו בשעת חבורן הוו כמפורדין והלכך כל היכי דלא חזי למידי בפ"ע לא מקבל מלאכה כמפורדין דמי וקשיא לאביי דלדידי אפיי בשעת פירודן דהוו כמחוברין וברייתא מן החורה אלא בשעת מלאכה ומעמא דמלתא כיון שדרך אומנין להפרידן שלא בשעת והתניא במספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני שהדיוט ודאי מחזירן ואעפ"כ אינו חיבור אג"ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי לומר שמקבל טומאה בפ"ע מפני שהענבל כמחובר לו כענין בשלל של כובסין וכן שנינו בשלשלת המפתחות וכץ בידות הכלים. וכ"ת ה"ק, ושניהן הוא שמקבלין טומאה לא הא' מהן ולא מיתני האי לישנא אלא בשני כלים מחוברין ואי כלי אי הוו מאי חבור אין זה מביא טומאה על זה אלא במקצתו של בלי נגעה טומאה שמקבל טומאה לפום הכי אקשינן מתניתין דקתני חור דהיינו לומר שמביאין טומאה זה לזה וכשנחלקו ואינו ראוי לקבל טומאה דלא תזי למידי אלא מפני שהדיוט יכול להחזירו הוא ול"נ דבר ברור, שכלפי שאמר אביי הואיל והדיום יכול להחזירו דאלמא כלי א' הוא ממש להחזירו כמחוברין ועדיין טומאתן עליהן ולא מתני קשיא לאביי ולא ברייתא קשיא ליה. בשניהם עושה כלי וחבור לטומאה ולהזיה ולכל דבר אלא שאם נפרדו כיון שהדיוט יכול דכל חד וחד בפ"ע לא חזי למידי לא יד וכלי הוה ולא שני כלים עושים מלאכה אחת אלא הר"ב ברבי יוסף ז"ל. ואין לפיי זה שום עיקר למי שמעיין בו, דהא זיג ועובל לאביי כיון וראוי להקישו ע"ג כלי חרס לפיכך ממא ואפילו אבד העובל שאינו אלא כידות הכלים כ"כ

דתלמודא הוא בכמה דוכתי, וזה פיי נכון ומחוור: הא דאמרינן **יש עליה חותם חייבת.** בדין הוא דהוה ליה לאתויי מסיפא דקתני ואם יצאת חייבת חטאת אלא אורחא דתלמודא כההוא דאמרינן לעיל בפרק כירה (שבת מו:) כבתה אין לא כבתה לא ואף ע"ג דהיה יכול לאתויי מרישא דקתני בהדיא חוץ מן הנר הדולק

בשבת וכיוצא בה בפי אלו מציאות וכיוצא בה בפ"ק דב"ב (כז.) ורבות אחרות: הא דקתני ברייתא ורי נחמיה מטמא. וה"ה דפליג בהיא של מתכות וחותמה של אלמוג דרישא שטהורה והיינו דמפרש עלה בטבעת הלך אחר חותמה והיינו בין לטומאה בין לטהרה וה"ג תני לה בהדיא בתוספתא בדוכתא[כלים ב"מ ג,ח]. ובירושלמי דפרקין גמי גותני רבי נחמיי מחליף, וכן פירש"י ז"ל, והיינו גמי דמחייב חטאת במתניידאי ס"ד היא של מתכות וחותמה של אלמוג דרישא מודה בה רבי נחמיה אם כן כבר הודה דתכשיט הוא משום (המעמד) [הטבעת] כברייתא דמטמא. ומיהו צריך טעם למה שנו כאן מטמא [ולא מחליף]:

דף ס אמר ליה אביי ותיהוי כבורית טהורה ותשתרי. לפי פירש"י ז"ל ללו דוקא טהורה, אלא

שם בורית נקט כלישנא דמתניתין דקתני בורית טהורה ויוצאין בה. ואחרים פי' דתרתי קפריך א"כ תיהוי כבורית לגמרי ותהא טהורה שאינה לאו כלי ולא תכשיט אלא שמוש צניעות בפולמא, ואנן אמרינן לעיל (שבת נב:) אבל לענין טומאה זה וזה שוין ותהא נמי

מותרת לצאת בה דהואיל ולצניעותא עבודי לא משלפא:

והא דאמרינן **הינה בחול בשבת למאי הזיא.** פירש"י ז"ל, הרי בשבת אינה הולקת שערה ואיני יודע מי אסרה והרי אמרו נזיר חופף ומפספס וה"ה לשבת דקי"ל כר"ש ואין זה פסיק רישיי ולא ימות ועוד אם מותרין לחלוק בה שער תצא בה לרה"ר, והרי אין כאן תכשיט אלא כלי. אלא [ה"פ]: הא חינה בחול כלוי דחזי ליה ולפיכך טמאה בשבת לענין הוצאה מאי התכשיט ומפרק כמין טס של זהב יש לה והיא נוי לה ותכשיט כשמניחתה כנגד פדחתה:

הא דחניא רבי נהוראי אומר המש מותר שבע אסור. הול"ל שש אסור, אלא שאין הא דחניא רבי נהוראי לקמן ארבע או הי או ז' כדאמרינן שנים מכאן ושנים מכאן ואי מתרסיותיווהא דחניא לקמן ארבע או חמש ההוא כשנאסרו והא דא"ל רבי אסי לר"ה שמנה אסור לאו דוקא איידי דאמר ליה שבע מותר אמר נמי שמנה אסור, או שמא יש שעשוין בשמנה ואין עשוין בששי

דף סב

גמרא: אמר עולא והלופיהן באיש. כתב רבינו הגדול ז"ל דאטבעת ואמחט קאי, ולא ידעתי למה פי' כן ואם מפני שאמרו וחלופיהן באיש אין בזה נ"ט מפני שהטבעות שתים כמ"ש למעלה ורבי' שרירא ורבינו האי גאונים ז"ל פרשוה אטבעת בלחוד, וכן פיר"ח ורש"י ז"ל, וכל סוגי' דשמעתא אטבעת איחמר. ויכולין אנו לפרש פי' רבינו הגדול ז"ל, דמחט נקובה לאשה משיי וחייבת חטאת משום דרך הוצאה לאישה במחט שבראשה ואיש פטור אבל אסור עליה שאין דרך הוצאה לאיש במחט תחובה בבגדו ובראשו וכך אמרו בירושלמי ושאינה נקובה אשה פטורה אבל אסורה דתכשיט הוא ואיש חייב עליו חטאת שכל המוייא מחט שאינה נקובה לשום דבר כגון ליטול בה את הקוץ תחובה בבגדו הוא שכל המוייא מחט שאינה נקובה לשום דבר כגון לימול בה את הקוץ תחובה בבגדו הוא מוציאה ודרכו בכך שתהא מצוי' לו תמיד משא"כ בנקובה שדרך הוצאתה בבד של מחטין וצינוריות היא ואין דרך להוציא אחת דלמאי צריך לה ואם צריך לה ביוו הוא מוציא כשאר כל הדברים ומיהו הא דהוו בה בגמ' והא הוצאי כלאחר יד הוא אטבעת קאי בלחוד, וכ"ז

אינו נכון: ה"ק, חילופיהן באיש לתכשיט ומשוי דשאין עלי חותם תכשיט לאשה ומשוי לאיש ויש אסור וזה מותר לכתחלה, אלא משמע דחילופיהן באיש אדינין דמתניתין דחייב עליי ופטור

קאי או משום שהוששין בתכשיטי האיש למשליף ולאחויי או משום דגזריי איש אטו אשה כדפרשיי [בתכשיטין] השוין בשניהם כגון טבעות קרוב לטעמו של ר"ח ז"ל ובפי נוטל (שבת קמב.)תני המוציא כליו מקופלין ומונחין לו על כתפו וסנדליו וטבעותיובידו חייב ואם היי מלובש בהן פטור וקי"ל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור דתרגומא אטבעות ומדלא

קחני מותר ובאיש, ש"מ אפי' איש אסור:

אריג כייש ממא. פי' כגון שארג דבר קטן בפ"ע לשמש ואינו בא מבגד גדול ולא ראוי להוסיף עליו א"נ אפי בא מבגד גדול כיון שכ"ש שלו ראוי ואינו ראוי להיות גדול יותר להוסיף עליו א"נ אפי בא מבגד גדול כיון שכ"ש שלו ראוי ואינו ראוי להיות גדול יותר כנון איבי הלילא וכיוצא בהן. והאי דמפקי' לה מאו בגד, ק"ל הא אפיקתי' בפ' במה מדליקין לרבא לנ' על ג' בשאר בגדים לאביי לרכות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים ואפשר דהאי או בגד כולה יתירה הוא דמכדי לגזירה שוה בעור סגי ובנד גופא משכבת ורע ילפי' הילכך בגד דכתב רחמנא לאריג כל שהוא או לשלשה על שלשה בשאר בגדים,

א"נ איפכא:

האי במדין כתיב. פירש"י ז"ל גבי טמא מת, בשרץ מנ"ל. והא קשיי הא גמריי (סד:) גזירה
שוה בגד ועור בגד ועור שרץ ממת, ועוד דהא רבינן נמי מאו בגד דשרצים ולא מקשינן האי
בשרצים כתיב מת מנ"ל דהא איכא נמי פירכא לקמן בהא ועוד לישנא דגמרא לא משמע
הכי דהול"ל תינח מת בשרץ מנ"ל. אלא ה"פ: האי במדין כתיב גבי קרבן שהקריבו אנשי
הצבא ולא גבי טומאת מת כלל ואתם ושביכם לא משמע כל שביכם דהאיכא בהמות ואדם
ומפרקיי גמר כלי כלי מהתם כתיב הכא וכל כלי מעשי וכתיב התם וכל בנד ובג כלי עור
וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו וכיון דאית למת גמריי לשרץ בגזירה שוה:

דקד סד דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת איתקש לש"ו. איכא למידק, א"כ גזירה שוה ל"ל כיון דכתיב או שק בשרץ לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה ממילא נתרבה אף בש"ז וכיון שנתרבה בש"ז ממילא שמעי למת ומיעוכי דחבלים נמי דאתי משק מיהא גמור וכן נמי איכא למיגמרשרץ ממת לענין קנקי וחבק דהא איתקש תרווייהו לש"ז ואי אתה יכול לומר משוס דהו"ל דבר הלמד מהיקש ואינו חוזר ומלמד דלא איתמר הכי אלא לענין קדשים אבל בכל התורה למידין למד מלמד אלא א"ל דמלתא דאתי בהקישא כה"ג טרח וכי לה

קרא בג"ש, וה"ג משמע במס' ב"ק (כה:) גבי פכין קטנים: מחניי: בכבול ובפיאה נכרית לחצר. איכא דקשיי ליי, הא מרישא שמעת מינה דקחני (נו.) לרשה"ר, הא לחצר שרי. וכן גמי טוטפת וסרביטין בזמן שתפורין מרישא שמעת מינה דקחני ולא בטוטפ' ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורין הא תפורין ש"ד וא"ל דהגך גמי מיצרך צריכו דאי מרישא ה"א ה"ה גמי לטוטפת וסרביטין אלא דאתא לאשמועיי דאפיי אינן תפורין גמי אינה חייכת חטאת וכן אתה מפרש במחט וטבעת וכן גמי אי לא הזר ותני

בכבול וכפיאה נכרית לחצר ה"א דכולהו נמי לא אסרי אלא נרה"ר אבו לחצר לא מיירי מידי דהוה אכבול וו"ה הדר ותני גיי למימרא דוקא כבוו החירו לחצר ולא שאר התכשיטין. וק"ל אמאי לא חנא ברישא פיאה נכרית בהדי בבול ואפשר שבכבול עצמי די נו ללמוד לשאר התכשיטין שלא יצא בהן לחצר. ול"נ דאורחא דחנא הוא ליייחני איסורא ומהדר ומתנינהו להחירא משוס חדא רבותא בעלי.א כדחנן באלו טריפות (חולין מב.) ואלו כשרות (שם נד.) וכן בפסולי אחרוג (סוכה כט:), וכן כיוצא בהן, אף כאן משום חוטי שער והנך דהחירא חני נמי הנך להחירא. והרי יודע שלדברי הכל כבול דשנוי ברישא דייחני הוא העני בסיפי, ועולא דמפרש כדי שלא תחגנה על בעלי ס"ל כמ"ד כיפה של צמר חנן, ומ"ד העני בעלא דעבדא חנן אמר האי טעמא בפיאה נכריח וגבי כבול שלא יכעוס רבה עליה לומר שהיא מראה עצמה לדעת כבת חורין, א"נ לא גזרו בסימני עבדית בהצר דנאו חכשיטין נינהו וכי נפקא שלפא, דאדרבה בהכי ניחא ליי. ואין דבתי רש"י נ"ל נוחין בזה, שאמר דהכא לד"ה כיפהשל צמר חנן, ואם כן קשיי סיפא למאן דאמר כבלא דעבדא חנן:

מבית לחצר או עבדר כעין גזירה דילמא שלפא ומחוייא ומפקא להו ביד מבית לחצר, ועוד [דהא לפ"ז לא] אסרו אלא לצאת בהן מבית לחצר מפגי שאסור להוציא כלום דרך טלטול מעורבת ראוין הן ללבישה שם כשם שראוין לכסויי מנא שהרי מותר לטלטל בכולה (ולא) לחצר בשאינה מעורבת אבל למעורבת מותר ואצ"ל בבית וק"ל אם כן אפילו בחצר שאינה הן בחצר משום דחזי לכסויי מאני. וראיתי לרי משה הספרדי ז"ל שפי' אסור לצאת בהן על גב דלא חזי התם ללבישה, ואף להכניסן לבית בידו לא חזי כשאינה מעורבת נטלין ברשות הרבים אינו רואה אותה ומה שאמרו הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר לומר דאף רבים ודמי לרה"ר ושלפא ומחוייא התם ואיכא לא תתגנה על בעלה דחזי לה בחצר שאלו והכי איתא לקמן בדוכתא. ושמא נאמר דבבית מותר ולא אסרו אלא בחצר דדיירי ביי מותר דהא לאו דרך מלבוש הוא וטלטול כעלנוא הוא וכלים הללו נמי לצורך מטלטלין הן והיינו האמריי ישרינן כבול שלא תתגנה על בעלה והיינו בבית ומיהו אלה ורומה ביד בחצר ואמר עולא מ"פ" הואיל ואיכא חורת כלי עליהן אלמא אסור ללבשן בין בבית בין בחצר לפשטן והיינו האמריי בפי כירה השירין והנזמין והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר חייב חטאת ואנן נגזור בבית וחצר אטו רה"ר דהא אמרן בתכשיטין שהוא לבוש אין דרך בהן לשוק שאין דרך לפשוט ושוכח ויוצא הוא וליכא הכא למימר היא גופה גזירה בשאינו בין אותן שאמרו חייב חטאת ובלבד דרך מלבוש כיון דלבוש בהן בבית חוששין שמא יצא אלא אסור ללבשן בבית כלל וכל שאסרו חכמים היינו בין אותן שאמרו אינו חייב חטאת אמר רב כל שאסרו הכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר. לאו דוקא חצר,

דלא נהיר, רחצר סתם לאו שאינה מעורבת משמע: הא דתנן **שן תותבת ושן של זהב.** לא חדא קתני, שן תותבת שהיא של זהב כמו שפרש"י בדפיסה אבל שן של זהב שהיה מונחת במקום שן שהיא חסרה אינה צריכה כל כך ואיני ומפני כך היא בושה להראות לנגר או לאומן לעשות לה אתרת שהרי צריך הוא לעשותה דמגנייא בה. וי"מ שן תותבת שהיא עשוי' להושיבה ע"ג שן שחורה והיא כעין דפוס לשן כיון שנשארה חסרה שן לא מחויא ושן תוחבת נמי לחכמים מחוייא דתכשיט הוא לה אע"ג דמותר משום דדומה לשן ושל זהב כיון שמכירין בה מחוייא היא להו תכשיט דידה ולרי דילן לא משמע דמשום דלמא נפלה היא כלל אלא משום דילמא שלפא ומחוייא ושל כסף בידה כמו שמנהג הנשים לעשות צורח כל דבר מזהב ומחוך שדמיי יקרים אסור מ"מ לגמי של כסף ושל זהב אין בה משום חששא זו לפי שיכולה היא לומר שלנוי היא עושה ליטלה יכיר בה שאין לה כל (שיעורו) [שיניה] שאם היה לה למה היא עושה שן של עץ אבל ולפי שהזכירו בירושלמי נגר ואסרוה מפני שהיא בושה לומר לנגר לעשות לה לפי שהנגר שנפלה עיין בפי, המשנה להרמב"ם ז"ל ומלת תושב פיי עיין בהראב"ע ז"ל פרשת לך לך שהוא של עץ ופיי תוחבת גיורת ר"ל נכרית מלשון תוחב והכוונה שנתישבה תחת שינה לך ומפרקי' עוד הוא דמבהתא למימר לנגרה דעבד לה חורי וכי נפלה ידאי מחזרי' לי' נראה של זהב שעמדה לו ביוקר לא תצא דאי נפלה ודאי מחזריי ליה ואקשיי שן תוחבת מאי אית תוחבת. אלא תרתי קתני, ובתרוייהו פליגי. ומפורש בירושלמי (ו,ה) א"ר יוסי מסתברא ז"ל, דא"כ שן שן ל"ל ולאו אהתירא דרישא קאי כל"א שפרש"י ז"ל דהוה ליה למימר ובשן

דף סה

צריכי להראות שניי לאומן:

מחני: הבנות קטנות יוצאות בחוטין. פירש"י ז"ל, הבנות הקטנות שמנקבות אזניהן (ועושין) [ואין עושין] להן נזמין עד שיגדלו יונותנין חוטין או קסמים באזניהם שלא יסתמו נקבי אזניהן. וי"מ חוטין שקולעת בהן שערה דאסריי נכי גדולה בר"פ משום דשכיחא בהו מבילה אבל קטנה דלא שכיחא בה טבילה ש"ד. ולשון ראשון הגון מזה, חדא דקטנות גמי צריכות טבילה דטומאת מגע משום טהרות ואף נדות נמי שכיחא בהו כדתניא מעשה גמי צריכות טבילה קודם לאמה ועוד מדקתני אפיי בקסמין איכא למשמע דחוטין נמי אזנים קיימי דאי חוטי הראש לא שייך למיתני אפיי בקסמין אלו דברי רש"י ז"ל. אבל בירושלי קיימי דאי חוטי הראש לא שייך למיתני אפיי בקסמין אלו דברי רש"י ז"ל. אבל בירושלי [ו,ה]נראה שהן חוטין שבראשן דגרסיי החם אמתניי דיוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה רי הנן בר אמי קומי רבנן יהודה בר מנשה בר ירמיי בלבד שלא תצא לא ילדה כשל ילדה והא תנינן הבנות יוצאות בחוטין רי בא בשם לא ילדה בשל ילדה והא חנינן הבנות יוצאות בחוטין רי בא בשם ווקינה בשל ילדה ופריק תמן שאינה יכולה להביא חוט (שאינו) [שהוא] דומה לשערה היא ויצאה בהם, הכא בלבד שלא תצא ילדה כשל זקנה ווקנה בשל ילדה פיי משוס דמיגניא בהם, הכא בלבד שלא תצא ילדה כשל זקנה ווקנה בשל ילדה פיי לשערה היא ילדה כשל זקנה ווקנה בשל ילדה פיי וועי לשוסי ליוצאה בהם, הכא בלבד שלא מצא ילדה כשל זקנה ווקנה בשל ילדה פיי ליודש מצון הומין שבאונים. ומה שהקשה רש"י ליחוש מעום

דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה י"ל שלא תששו לכך אלא בגדולה דשכיחא לה דמים והיא רדופה לביתה אבל קטנה א"נ טבלה לטהרות אינה רדופה כל כך ועוד דלא שכיחא בה טבילה ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן ועוד שהחוטין לבנות שיוצאת וראשן פרוע צריכי להו טפי ולא מנשיא להו כי היכידלייתינהו ארבע אמות ברשות הרבים. ומיהו מאי דקשיי ליה לרש"י מאי אפי משמע ולבני מערבא נמי קשר דגרסי תו התם אבא בר ממל מפקיד לשמואל ברר לא תפק תקבל עלך מיתני אלא אבל לא קסמין שבאזני מ"מ לפי גמרא שלנו לא משמע דהתניא בריש פרקין הבנות יוצאות בחוטין אבל לא בחבקים ומשום מבילה ועוד בנתר דאבוה דשמואל נשואות היו ומקשיי עלה ממתני אלא משמע בחוטין שבאזניהן הן ואינו מהודקין לחוץ בטבילי וכדתניא לעיל וקסמין נמי אינן חוצצין בטכילה ומשום נפילה נמי משוריו באזנים הוו. אי נמי אינ מקפידות עליהו להביאו:

ומשום נפילה נמי קשורין באזנים הוו, אי נמי אין מקפידות עליהן להביאן: **רמפצי ביומי תשרי.** פרש"י ז"ל מפני טיט הנהרות, ואפשי שהיי עבה ביותר, אבל אין טיט חוצץ אלא טיט היוצרים והבורות וכיוצא בהן, ואע"פ ששנינו הטביל את המטה אע"פ שרגליה שוקעת בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדמין ומשמע שאין טיט העבה חוצץ שח וכן פר במסי נדה דאמריי אשה לא תטבול בנמל מפני הטיט ואין זה מחוור שאין בנמל שט יכוץ מד בורות. והגאונים ז"ל פירשו לשתיהן מפני הצניעות לפי שהן מתייראות שמא יבוא אדם ויראה אותן ואינן טובלות כתקנן לפיכך היי עושה להן מפצי לצניעות:

""" מהמוללים זו הנו מתולים להדודה מיבישיני ז"ל להדו נגול לפי שאינו בתולות במנו מיבישיני ז"ל להדו נגול לפי שאינו בתולות במנו מיבישיני ז"ל להדו נגול לפי שאינו בתולות במנו מיבישיני ז"ל להדו מפני הצניעות לפי שהן מתייראות ממא יבוא אדם ויראה אותן ואינן מובלות בתקנן לפיכן היי עושה להן מפצי לצניעות:

הלשון נוח לפרש כן, ועוד דגרסי בפ' הערל (יבמוח עו.) אמר רבא ליח הלכחי לא כברא הלשון נוח לפרש כן, ועוד דגרסי בפ' הערל (יבמוח עו.) אמר רבא ליח הלכחי לא כברא ולא כאבא, מאי הוא, דאר"ה נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, ואפיי לר"א דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ה"מ איש אבל אשה פריצותא בעלמא הוא, ומשמע דר"ה זונה קרי לה ואפיי לכהן הדיום אסרן, וכ"כ שם רש"י ז"ל עצמו פסולות הוא, ומשמע דר"ה זונה קרי לה ואפיי למידק מההוא דגרסי בפ' הבא על יבמתו אנוסת חברו לכהונה משום זנות. ומיהו איבא יאמר מולד הולד חלל ואמריי מ"ט דר"א ואר"ה א"ר וכן אמר רב גידל א"ר סבירי ליה כר"א דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ואקשיי ומי ס"ל והא קיימא לן משנת ראב"י קב ונקי ואלו בהא אמר רב עמרם אין הונה ואקשיי ומי ס"ל והא קיימא לן משנת ראב"י קב ונקי ואלו בהא אמר רב עמרם אין הלכה כר"א קשיא ומאי מרכא דהא ר"ה כר"א סבירי ליה א"ל מדרב קא מקשיי לרב הונא ויש הלכה כר"א קשיא ולאו לרב הונא ויש לפרש לר"ה נשים עושות זו עם זו זונות אפיי לרבנן מפגי שאין בהן אישות, ורבא קאמר

דאפיי לר"א אינן עושות: שמא ירבו גושפין על הזוחלין. [יפה] פירש"י ז"ל, ומ"ש במקצת הספרים והוו להו שאובין אינו נכון ואין כ"כ בנוסחי עתיקי. אבל ר"ח ז"ל כ' כלשון הזה, שמא ירבו מי גשמים

באשבורן חדע שאם לא יאמר כן פרח לא יטהר נמי באשבורן שמא רבו זוחלין על הנומפין כל הימים כמקוה, ר' יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין והיינו אף בזוחלין שלא פסלן אלגנא לשאר כל אדם כשר אע"פ שהוא אשבורן, ולקמן בפי ח' שרצים (שבת קט.) אמריי במסי פרה פ"ו המפנה מעיין לתוך הגת או לתוך הגג פסולין לזבין ולמצורעין ולמי חטאת בזוחלין אלא במקום שהמים יכולין לילך שם מתחלה אלמא מעין נמי מטהר באשבורן ותנן גונא מטהרי ותנץ נמי מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב מטהר באשבורן ואינו מטהר והיינו אפיי בזוחלין דאי בזוחלין דוקא מאי למעל' מהן הכא בחד גוונא מטהרי והכא בחד א,ו)שוה למקוה לטהר באשבורן, וקחני עלה למעלה מהן מים מובין שהן מטהרין בזוחלין ואינן מטהרין בזוחלין אבל מעיין מטהר כין בזוחלין בין באשבורץ ממאי מדתנן (מקואות הגומפין על הזוחלין, שבכל כיוצא בזה במקומן חשיבי. והוי יודע שהגומפין בעו אשבורן עליהן אכל הנוטפין שנתערבו בזוחלים כפרת ביומי ניסן אינן פוסלין לעולם עד שירבו קפיד בלישנא. ול"ג שהזוחלין שהלכו למקום הנוספין ונתערבו הרי הן כנוספין עד שירבו פסולין ואפשר דלאו דוקא וה"ה למחצה על מחצה שפסולין אלא לפי שא"א לצמצם לא כדתנן בעדיות העיד ר' צדוק על הזוחלין שרבו על הנומפין שכשרין אלמא מחצה על מחצה (מכשירין ב,ד). וק"ל, היכי אמר [שמא] ירבו הנוטפין על הזוחלין אפיי מחצה נמי פסולין נוספין וכ"ג שאף היורדין מן המעיין דרך אויר נקרין גוספין וכן דרך המשניות במקומן רש"י ז"ל כדתנן והוטפין כמקוה ואי שאובין הן האיך הן כמקוה אלא מי גשמים נקרין מקוואות ומושך לתוכן מאותן מימות דאשבורן מטהרין. אבל אין לשון נוטפין אלא כדברי מים שאובין שוין למקוה לטהר באשבורן ולמעיין לטהר בכל שהוא ומשום הכי עביד להו, דבעי אשבורן כדתנן התם במסי מקואות למעלה מהן מעיין שמימיו מועטין שרבו עליהן כמעיין והנוטפין כמקוה כו' פי' לפי שהשאובין פוסלין את המעיין ברוב ולא לגמרי אלא שהן גוטפין מן הגנות ונעשו שאובין על מי פרח שהן זוחלין כדתנן במקוואות הזוחלין

ונא אמרו אלא אין המים מטהרין בווחלין הא באשבורן כולן מטהרין הן:

הא דאמר שמואל נהרא מכיפי מבריך. חימה הוא, שהרי אנו רואין שכשיורדין נשמים

לקראתו מפחיים כדאיתא בשלהי פי סדר חעניות וא"ת א"כ היכי שמטית מינה דפליגי

דשמואל אדרב דאמר סהדא רבא פרת א"ל דלשמואל כיון דנהרא מכיפי מבריך פעמים

שאין הנשמים יורדין ותהום עולה ומשקה הארץ ונהרי מברכי אבל לרב אין עלייתו של

תהום מבריך הנהרות אלא הגשמים היורדין לתוכן ועוד שאין זה סהדא רבא שפעמים

גשמים מועטין ותהום עולה הרבה. ונראה מדברי ר"ח ז"ל שהלכה כרב ואף רבינו הגדול

גשמים מועטין ותהום עולה הרבה. אנן היכי סמכינן ואף על גב דאמרי בגמי ופליגא

כאידך ואיהו לא סמך נפשי לענין איסורא אנן היכי סמכינן ואף על גב דאמרי בגמי ופליגא

מבול ולפיכך הוששין בנהרותיי אבל לא אמרו במקומות אחרים ובסי היראים נמי הכי כתוב עמוקה וכל מימי הגשמים יורדין שם כדאמרי' למה נקרא שמה שנער ששם ננערו כל מתי ביומי חשרי לבד על כיוצא באלו שאמרתי אבל לא כלל כל הנהרות בכלל זה. וי"א, בבל שלגים בימות הקיץ שהן מתייבשין מ"ה אמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ומקצת ימות החמה הן מושכין מים הרבה אפילו שלא בשעת הגשמים עד שיכלה הפשרת דשמואל וכן יש לחוש במקצת נהרות קטנים שהן יבשין בימות החמה וכל ימות הגשמים הרבה כימות הגשמים קרוב למה שהיי בתחלהולפעמים יותר, ולפיכך היי חושש אבוה ובי לאחר הנשמים. ואי , אפשר שיהיו בו נוספין רבים על הזוחלין אלא שהיי פרת [רבה] רואין שאין הנהרות רבות בימות הגשמים יותר עג שהיו כל השנה אלא מעט או יום אי שאר נהרות ממנו ושמא יש להקל ולומר שנדין בזה לפי מה שנראה בנהרות שהרי אנו בכל מימות שבעולם דאפיי עינתא דמדליין סולמי דפרת נינהו הלכך אם רבוי פרת מכיפיה פרת שמימיו פרין ורבין. עי"ל שכל הנהרות כפרת כדאמריי התם הנודר ממי פרת אסור מתחלה ואין זה מצוי בשאר הנהרות ובמסי ברכות פי הרואה נמי אמריי למה נקרא שמו רבה הרבה יותר משאר נהרות לפיכך נקרא כן שהוא גדול לפעמים יותר על מה שהיי נקרא כן ואי ס"ד שכל הנהרות מתברכין מכיפיהו מה נשתנה זה שנשתנה שמו וי"ל שפרת בסי היראים. וק"ל מאי סייעתא פרת הוא שמימיו פרין ורבין ולא נהר אחר ובשביל כך פרין ורבין ולמה נקרא שמו יובל וכוי ומסייע ליה לשמואל מדרבנן ומדר"מ, והכי כתוב פליגי ואנן דאמריי כרבנן ומיהו יש נוסחאות שכי בהן וחכמים אומרים פרת שמו שמימיו לרבנן דפליגי עלי' בהא שלא יהיו מימיו פרין ורבין ומיהו רב ואבוה דשמואל אמרי לך וויינו טעמא נמי דרב ואבוה דשמואל וא"ח א"כ מאי סייעתא דר"מ י"ל משום דלא חזיי לא מסייעא לשמואל אלא מדר"מ ורבנן הא אמרו פרת שמו ולא אמרו שמימיו פרין ורבין עליו שיותר יש לנו לסמוך עג הלכתי פסיקתי דאתמר גביי. עיקר ושמטתין כרב סלקא והתם מבריך וכן פסק בסי היראים בשם (ר"ה) [ר"ה] ז"ל, ואין הפסק נכון ולא ראוי לסמוך ולמא נקרא שמו פרת שמימיו פרין ורבין מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה [ר"ת] הלכתא כשמואל דאמר מכיפיה מבריך מדאמריי במסי בכורות תניא רמ"א יובל שמו אלא שקשה עלינו שנהנו לטבול בנהרות בין ביומי ניסן בין ביומי תשרי. ויש מי שאומר הלכה כרב, דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי, ועוד דרבים נינהו דהא איכא אבוה דשמואל. נד.) השתא דאמר שמואל מכיפיה ואמר אין מטהרין ש"מ הלכה למעשה קמ"ל (וע"כ) לכבוד עצמו להסמיך אחרים עליו אפיי בפניו, ועוד דאמריי כי ההוא דפרקיי לעיל (שבת א"ל דרבי שמעון בן יוהאי ראוי לסמוך עליו בפניו דרבה בב"ה קטן ממנו הי' ולא השש וכיוצא בזו כפסחים ופליגי דידי אדידי גבי ספיחי שביעית דטעמי פליגי אבל עיקר דינא בנב. אבנבי, מתמא פלנגי אבל מימר א"ל דלא פליגי אלא תייש לשמא רבו מן הנוטפין זוחל תחלה, וכענין ששנו בתוספתא כמו שהזכרתי: למדתיי. וכן יש לתרץ שמועה זו בטובלות על שפת הנהר (מקור) [מקום] שלא היה בו לעונם נפסלין ברוב שאובין וברוב נוטפין והיינו שמעתין, וכ"ג דברי ה"ר משה ז"ל ומדבריו עליו כשרין נטהר בזוחלין וכ"ז במרבה לחוך המעין עצמו אבל במרבה לחוך המים הנזחלין שוה למקוה לטהר באשבורן היינו מימיו ממועטין ועומדין הא רבים ומושכים אע"פ שרבה וזה ששנינו בתחלת מקוואות למעלה מהן מעין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין עומד אע"פ שרבה ממש לחוכה של מעין כיון שכל זהילחו מחמח הנוטפין צריך אשבורן ומטהר במים הנוחלין ממנו ובלבד במקום וחילתן הראשונה וכן מפורש בתוספתא. היה שהמעין שהוא מושך אפיי כנדל ורבה שאובין בתוך המעיין עצמו עדיין הוא כמות שהיה והחופר בצד המעין שאין הנהר המוסיף נקרא מעין אלא עין המים בלבד ולפיכך אמניו כמעין (והזוחלין) [והנוספין]כמקוה, ושנו בתוספתא (מקואות א.) לענין החופר בצד הנהר שהמעיין נקרא גומת העיין עצמה ואמה המושכת ממנו נקרא ווחלין כענין ששנייות הזוחלין על שלו אינו מטהר אלא באשבורן, והקשו בזה א"כ ליחני הוסיף. ול"נ לפי ענין המשניות שהוא וי"א מאי ורבה עליו דקתני שהוסיף עליו והמשיכי הא אלו רבה במעיין מים מרובין שהיה היה עומד ורבה עליו והמשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעיין נהטביל בכל הוא לעולם וחנן במקוואת מעין שהוא מושך כנדל ורבה עליו והמשיכו הרי הוא כמות הקשו בשמועה זו, ואפי׳ רבו נוספין על הזוחלין מאי הוו והרי פרת נהר גדול הוא ומושך בימות הגשמים והלכתא ודאי כרב ואין תולין ברביית כיפה ועליית תהום כשמואל. וכבר שיחברר לך מעין שלו כמה הוא ומאיזה מקום המשכתו ורבויו באין בין בימות החמה בין המכזבין בפולמוסיו' בשני בצורת כשרין ור"י פוסל ולדעתנו אנו יש לחוש בכל נהר עד במסי פרה פ"ח המים המכזבין פסולין אלו הן המים המכזבין אי בשבוע פיי אי לזי שנים אע"פ שהלכה כשמואל מיהו לנהרות קטנים יש לחוש לרביית נומפין מסברא ממחניי דתנן

זף פר

הודו לו וקסבר שמואל רבון פליגי עליי ולא הודו לו כלל דלהוי סנדל. ובמסי יבמות נמי לאפוקי מדרי יוסי אמר ר"מ הוא אלא לאפוקי מדרבנן דפליגי עליה דר"מ ור"ע כדתניא לו ציובע בו ב... ב..ו ושמואל נמי דאמר ר"מ הוא סבר דלר' יוסי לאו סנדל הוא אי נמי לאו למימר הכא לא הודו לו דר"י (דר"ה) [כרב הונא], ופריק פירוקא אחרינא ואמר מאן לא יוסי אוסר משום דלאו סנדל הוא כלל והיינו דלא בעי (רבא) [נ"א - רבה, וי"ג - רב יוסף] ומישתליף (דאפשר) [ואפשר] דר"ה לא סבר לההוא אוקימתא דהתם. והוא סביר' לי' דר' משחמים ואחי לאחויי ומר סבר לא גזריי ושל סידין נמי לאו להילוכה עביי ולא מיהדק צו כבאמבי, בפי בתרא דיומא לעולם מנעל הוא והכא בהא קמפלגי מר סבר גזרי דלמא מאן לא הודה לו ר' יוסי. פי' לא הודה לו שיצאו בו בשבת אבל לגבי חליצה הודה

כשהוא בפשחן אינו מנעל. ולפי פירוש זה, הא דחנן בסנדל של עץ חליצתה כשרה לרבא מגין משום דנעל ריבה אבל תפור בפשתן כשם שאם היה כולו של פשתן בגד הוא אף דעץ וא"ל אפיי דיעבד הליצתה פסולה משום דבעיי של עור או של עץ דומיא דעור שהוא מנעל התפור ופשתן אין הולצין בו א"ל לכתחלה קאמר אבל דיעבד הליצה כשרה דומיא אבל (לריב"נ) לא הודה לו ותני בברייתא בלשון רבים ורבנן דיומא ס"ל כוותיי. והא דאמר ואמר התם מטמא שעליו שנוי בברייתי הודו לו שסנדל של סיידין שהוא של קש סנדל הוא ואוקי, כר"מ אלמא של שעם ושל עץ שוין א"ל ר"מ כר"ע סבירא להו דאמר הכא חולצת הוא. ואי קשיא לך הא דאמריי בפי מצות חליצה של שעם ושל סיב ושל עץ חליצה כשרה לא הודה לו ריב"ג כלו' בשל עץ הכל מודים דסנדל הוא וכי פליגי בקש הוא דפליגי וריב"ג שהוא מן קש נפיק דלא מגין כעץ ולאו מנעל הוא ולפי פירושו היינו נמי דאמר רבא מאי מופרכין)]. אבל רשייי זייל פיי שם דכייע מנעל הוא של עץ וכי נפק רבא בשל קש ושל שעם הליצתו פסולה בכך כבר הוצאת אותו מכלל מנעל ומדבריהם הן (יושבין) [מושבין(-פיי קושייתו של עץ במקומו עומד ובר מן דין אי סנדל דעץ אינו יכול להלוך בו הוא עד דהויי יכול להלוך בו ועוד אי משום דעץ קשה הוא ולא מיהדק כי מחופה עור היכי מיהדק והלא ומשחליף מיניה ועוד דסנדל דחליצה דאית ליי רצועות ושנצן בין של עץ בין של עור דחליצה ודאי יכול להלוך בו הוא ולא פליגי בשבת אלא בקב הקיטע מפני שאין לו רגל כיון דמשתליף הו"ל כמנעל גדול שאינו יכיל להלוך בו דפסולה. וזה פי' משובש דסנדל ארבע אמות ברשות הרבים כלומר דכיון דהוא עץ לא מהדק ומשתליף ולענין חליצה נמי כרבא ס"ל דאמר דכ"ע מנעל הוא ובשבת בהא פליגי דחיישינן דלמא משתלף ואתי לאחיי מנעל הוא מותר שלא אסרו אלא מנעל. ובס' התרומה (ס' ר"מ) מפורש דכל הני אמוראי דרי יוסי אוסר אלמא לאו מנעל הוא ומש"ה אמר שאסור ביום הכפורים אבל לדידן דלאו מנעל כרבנן דלא הודו לו ומיהו שמא אפ"ה אסור ביה"כ ואמרי' דמותר והדר אקשי' מהא ור"מ ולא לרבנן. וה"פ דשמעתין דהתם: מהו לצאת בסנדל של שעם דפשיטא לן שאינו של קש דומיא דשעם והא איהו דאמר דכולי עלמא מנעל הוא אלא שמע מינה דדוקא לר"י חולצין בו [-והיינו כרבנן] והתם במסי יומא אמריי נמי דרבא גופיי לפיק בדכילי שהוא סנדל לר"מ ור"י קאמרינן דהא תלמוד לענין הליצה לאו מנעל כדאמריי מנעל החפור בפשתן איץ באשה רבה ולא הזכירו אי מהן אלא ר"מ והא דאמריי התם במסי יומא לעולם מנעל הוא הוא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכמה רבנן קשישי סברי הכי במסי יבמות בפי בפליגו עלייהו ומשום דהא מחני דהכא שמיע להו טפי ובכמה דוכתי אמרי הא מני ר"מ יוסי דהא רבא גופיה הוא דאמר במס' יומא דלר' יוסי נמי מנעל הוא אלא לאפוקי מדרבנן ר"מ סיפא ר"מ ומשמע דסבירא ליה לרבא דלרבנן לאו מנעל הוא ולאו ר"מ לאפוקי מדרי בפי מצות חליצה תניא בסנדל של שעם בקב הקיטע חליצה כשרה ואמר רבא עלה מדרישא

עץ שהוא כשר לחליצה וכן של קש דתריוייהו מנעל נינהו ואין זה מסכים לסוגיי שבגמי למדנו מכאן דסנדל של סיידין דקש הוא ילמדנו לדעתו של ר' יוחנן דהכל מודים בסנדל של חכמים לא הודו לא למדרס פיי למדרס ר"י היא דקא"ל ופריש ולא הודו לו דקתני למדרס עץ כשר במחניי מסייע לרי יוחנן סנדל של קש טמא מדרס והאשה חולצת בו דר"ע אבל חובט עליו והיינו מחופה מבפנים עור ותרסיותיו עור ר' אילא בשם ר' יוחנן ואפיי כולו של חבטיו של עור תמו אמרין בשם רב והוא שיהיו תרסיותיו של עור פיי חבטיו מה שהרגל אינו נכון כלל. ומצאתי בירושלמי במס' יבמות (יב:) סנדל של עץ חבריא בשם רב שיהיו ובדוחק ועוד דאביי נפיק ומתרץ דשרי ול"ל דרבא ואם נאמר דסבירא ליה לחצר מותר, ביום הכפורים הנהו מיני כרבא סביר להו ועד"ז מתקיימות כל השמועות כהלכה ובקושי ולדידי' אפי' כי לא הוה מנעל כל היכי דליכא למיגור מותר וכולהו רבון דיומא דמסיימו במנעל ולאו מנעל פליגי וכל דלאו מנעל אסור בשבת ורבא מוקי טעמא דפלוגתא בגזירה סאים להו וזהו התירן. עוד יש לדחוק ולומר, הני אמוראי כולהו דלא סליק להו טעמא דכאיב ליה הלכך ביום הכפורים דלא סייס מסאני' לא חליץ להו ומותר דלאו במקום מנעל ואויל לסיומי מסאניואתילאתויי די אמות ברשות הרבים וגבי קב הקיטע נמי חליץ ליה אלא טעמא משום דכיון דלא סיימו אינשי אלא עורדמגין ורכיך גזרו בו דילמא חליץ ליה עביד ליה ודומיא דאנפלייא של בגד דלאו מנעל הוא כלל ויוצאין בה בשבת וביום הכפורים מכבול לחצר. ומתוך הדוחק י"ל דאפילו למאן דאמר לאו מנעל הוא לא משוי הוה דלהנאתו צוא כעכשיט כדפי' לעיל לאסור לצאת בו לחצר כלל ובמתני, נמי תנן בכולן לא יצא חוץ ערוב והוצאה ליום הכפורים כשבת וא"ת בחצר דוקא והלא כל שהוא דרך מלבוש הרי של שעם ביום הכפורים כיון שאינו סנדל נמצא שאסור לצאת בו משום משוי דהא קיי"ל דלא אשכחן להו בהדיא. ויש לדקדק באותה שמועה של מס' יומא האיך יוצאין בסנדל בכמה דוכתי זו דברי (ר"מ) [רבי] פלוני סתימתאה אבל הכמים אומרים וכוי, ואף על גב בעלמא אין הלכה כדברי ר"מ ור"י אלא פורס מפה ומקדש כלוי שחכמים אומרים כן ואמריי לחליצה אלא של עור ופליגי אר"י ור"מ דהודו לו לר"ע ואע"ג דלא אשכחן היכא כדאמריי מאן תנא של עץ חליצתה כשרה ר"מ הא לרבנן פסולה דגמר גמירי לה דרבנן לא קרו מנעל ריב"נ דפליג בשל קש מיהו לגבי חליצה פליגי והיינו דאבוה דשמואל ושמואל דאמרי התם מואנעלך תחש לגבי חליצה הא לשאר מילי מנעל [הןא, ולא פליגי במדרס], ושבת אלא דסבירא ליה דרב דאמר אין חולצין במנעל התפור בפשתן אפילו דיעבד קאמר כדגמר לה אני תמה האיך שתיק רבא [ביבמות] מאותה סוגיא ולא העמיד משנתינו כד"ה שם ואפשר עץ חליצתה פסולה אלא אם כן מחופה עור ושמא חששו להחמיר להנך אמוראי. ועדיין כשרה ובשל קש לחוד הוא דפליג ריב"ג וק"ל אם כן למה פסק רבינו הגדול בסנדל של אפיי כרבון אתיא דל"פ רבון עלייהו (ור"מ) [דר"מ] ור"ע בשל עץ דמנעל הוא וחליצתה

שלנו. עוד ראיתי בתוספתא דיבמות (יב,ח) גבי ברייתא דקתני הלצה בסנדל של שעם בקב הקיטע הליצתה כשרה אר"י אלו ראה ר' אלעזר בסנדל של עץ עתה היה אומר עליו הריהוא כסנדל לכל דבריו משמע דר"י גמר דפלוגתא דרבי אלעזר ורבנן הוא בסנדל של עץ לגבי טומאה, ועכשיו הי' ר"א מסתייע ראה שהולצין בו לעשותו נמי כסנדל לשאר כל הדברים. ובתוספתא דשבת (ו.) קתני ר"א אומר קב הקיטע אם יש בו בית קיבול כתיתין הדברים. ובתוספתא דשבת (ו.) קתני ר"א אומר קב הקיטע אם יש בו בית קיבול כתיתין הדרקי מהדק הדברים. ובתוספתא דשבת (ו.) קתני ר"א אומר קב הקיטע אם יש בו בית קיבול כתיתין הדרקי מהדק יוצאים בו ואם לאו אין יוצאין בו פי' דס"ל כיון דאית בה בית קבול כתיתין הדוקי מהדק לי' ברגלו ולא משתמיט מינה וזה קצת סיוע לדברי שאני אומר סנדל של עץ רבנן פליגי עלי' לומר לאו מועל הוא ואפשר שנאמר בזו שאמרו מותר לצאת בסנדל של שעם ביום הכפורים דלאו דוקא אלא לנעול בבית התירו וכפי לשון אחרון שכתבתי למעלה אלא לפי שתפסו להם לצאת בתענית צבור אמרו כן ביום הכפורים א"נ לומר שהוא מותר לצאת בהם בפני רבים דלא באו להתיר איסור אלא נעילה אבל איסור הוצאה לא מיירי בה הכא

אי עירוב והוצאה ליום הכפורים ואי לחצר מותר אלא הגך מתפרעי בדוכתייהו: ודאמריי **מאן הודו לו ר״מ.** איכא למידק והא לא אמר ר״מ אלא דיעבד אבל לא לכתחלה ור״ע חולצת לכתחלה קאמר, א״ל לר״מ נמי לכתחלה חולצת והא דקתני חליצתה כשרה

א"כ היכי מפרשינן לה ואמרי בגמי הכא משום דכתיב שמירה אחת לכל שבת ושבת למה אותה טובלת מעלה הוא על דעתו שטובלת לנדתה שרוב טבילת הנשים לנדתן. עוד הקשו בשביל טומאה אחרת כגון ששמשה או מגע שרץ וכיוצא בה ואפשר לומר שכיון שראה נדה והרי אפשר שלא ראה ושלא שמע ואפיי ראה אותה טובלת אפשר שהיה סבור שטבלה כגון שבא עליה וטבלה וחזר ובא עליה והכא מאי איכא למימר אי אפשר שלא ידע שהיתה ואיכא דקשי' ליה הא דאמרי' החם במס' כריחות (יו.) אלא נדה מאי ימים שבנתיים איכא מלאכות הן ואע"פ (שנודע) [שלא נודע] לו שחטא הוא שהרי אינו זכור שעשה בו מלאכה. היה לו אלא שגגת שבת והרי נודע לו שהוא שבת ונודע לו שהמלאכות אסורות בו ושהללו לא נודע לו הטאחו שהרי יש לו שגגת מלאכות אבל הכא הרי נודע לו הטאחו שהרי לא היי יודע שהוא שבת דבעינן או הודע אליו המאתו אשר המא בה וי"ל ל"ד דבשלמא התם ואין חלוקות לחטאת מפני שלא נודע לו שחטא ואע"פ שנודעה לו שגגתו הראשונה שלא וזדון מלאכות וקצר וטחן כגרוגרות בזדון שבת ושגגת מלאכות וכו' אלמא העלם אחת הוא לחלק ויש להשיב והא ידיעה דחמא בעינן כדאמר בגמי קצר ומחן כגרוגרות בשגגת שבת שעשה בו מלאכה כיון דשגגה ראשונה משום שגגת שבת הוה והרי נודע לו הוה ידיעה אפשר שלא שמע בנתיים שאותו היום שבת היה ואע"פ שלא נודע לו שהמא שלא היה זכור מפורש במסי כריתות בפי אמרו לו משום דימים שבנתיים הויא ידיעה ופרש"י ז"ל שאי מחניי: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת. משום סנדל שאינו שלו ומשום של שמאל בימין:

מחולקין דגמריי מנדה אמר נמי ימים שבנתיים מנדה אבל אדרבה כי כתיבי בשבת כתיבא. הוה ידיעה לחלק ואי שבתות כגופין מחולקין דמיין ופשיט ליה תרוייהו מנדה ואגב גופין והיכי חלי ר"א כתיבה בדלא כתיבה ואפשר דסבירי ליה תרתי בעי מיניה ימים שבנתיים אי דהוו ידיעה בשבת כתיבא כדאמרי, בגמ' והכא משום דכתיב שמירה א' לכל שבת ושבת הפיי הנכון. ואיכא למידק, היכי אמריי במסי כריתות (מז.) ק"ו מנדה והא ימים שבנתיים בודאי שהיא מהורה ידיעה היא ולזה הפי' ימים שבנדה וימים שבשבת שוין הן לגמרי והוא חול וכן בנדה מאחר שראה אותה טובלת ויודע שטהורה מנדתה ועכשיו אין לו ספק שיודע שנודע לו יום החול הוי הפסק לההעלמות שהרי יצא מן הספק האי ויודע שעכשיו היא זה אין משנחינו אלא בידע עיקר שבח שהוא יום שביעי. אבל הר"ר שמואל ז"ל פיי שכיון ולא נתן אל לבו שבא עליה בשעת נדתה ואפשר שאף רש"י ז"ל לזה נתכוין ולפי פירוש שבת היתה אע"פ שלא נתן דעתו לכך הוה ידיעי וכן בנדה כשראה אותה טובלת לנדתה שהוא חול ואלו נתן דעתו לחשב ודאי ידע שהיום שבת וכשעשה מלאכה בשבוע שעבר עיקר שבת ויודע שיום שביעי לעולם הוא שבת ולאחר שבוע אחר שיודע בכל ימות השבוע שאותו היום שבת היי ולא שנזכר אלא שלא נתן לבו לדבר כלל אבל מאחר שהוא יודע שחמא כיון שנודע לו שגגתו כולה ידיעה היא. ול"ג ימים שבנתיים דהוו ידיעה לא ששמע לי קראי פשיטא הא איכא ידיעה בנתיים והא נמי לאו קושיי הוא דקמ"ל אע"פ שלא נודע לו

א"נ אסמכתא נינהר: הייב על כל אב מלאכה ומלאכה. פיי למ"ר שבתות כגופין מחולקין דמי חייב על כל אב מלאכה ומלאכה של כל השבתות חייב אחת דהכי ליכא למימי ימים שבנתיים הוה ידיעה לחלק שאין כל השגגות בימים אלא במלאכות:

פרק ז בלל גדול

דף סח

גמי: שביעית נמי משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר אמרו. ק"ל גבי שביעית מאי גודליי דראשון טפי מאחר דכמה מילי כייל ואפשר לומר משום דקמאי יש להן ביעור ובתרא אין להם ביעור. ואי קשיי הא באידך פרקין דשביעית (ח.)קתני כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד לאוכל אדם וכוי ולא קתני בתריי כלל אחר ההיא נמי משוי דהוא כלל גדול מכלל אחר אמרו דקתני מקודם בפ"ק קתני נמי בהאי כלל גדול, כך מפורש בתוסי:

ולבר קפרא דתני (עוד כלל אחר אמרו) [כלל גדול במעשר] מאי אבות ומאי תולדות איכא. בדין הוא דהול"ל ב"ק משום דתני כלל אחר אמרו קתני כלל גדול. וא"ל [ד]ב"ק לא תני במתניתיה כלל אחר, הלכך לא ה"ל למיתני כלל גדול משום כלל אחר שבמשנה.

איינ משום דבעי חד טעמא דשוי לחרוייהו לחנא דמחניי ומחניתי דב"ק והיינו גדול עונשה דתרוייהו ס"ל הכי אלא דמר לא חני ענשה של תאנה וירק מפני שהוא מדבריהם ומר חני

ליי:

בתאנה וירק לפי שאין לקיטתו כא' ויש בו משום ביטול עניים שיאמרו עכשיו מניח בעל

בתאנה וירק לפי שאין לקיטתו כא' ויש בו משום ביטול עניים שיאמרו עכשיו מניח בעל

הבית פיאה ויפסידו יותר ממה שירויחו וכן בירק מפני שאין לו גורן ואין לקיטתו קבוע

הבית פיאה ויפסידו יותר ממה שירויחו וכן בירק מפני שאין לו גורן ואין לקיטתו קבוע

באחד כדתניא בתורת כהנים ול"ל דאסמכתא נינהו דמנ"ל למעטינהו הא לא כתיב בה דגן

באחד כדתניא בתורת כהנים ול"ל דאסמכתא נינהו דמנ"ל למעטינהו הא לא כתיב בה דגן

ויירוש כדכתיב במעשר אלא כולן מן התורה חייבין כולן שלקיטתן כא' והשאר פטורין

וילא רצו להתקין על דברי תורה שאין בזה תקנה לעניים וכשמיעטו תאנה רבותא קמשמע

ולן אף על פי שחייבת בבכורים וכ"ש בשאר אילנות שאין לקיטתן כא' וכך שנינו בפ"א של

פיאה ובאילן האוג והחרובין האגוזים והשקדים והגפנים והרמונים הזתים והתמרים חייבין

בפיאה ש"מ הא כל שאר האילנות פטורין:

גר שנתגייר לבין העכריים. כגון שנתגייר בפני ג' והודיעוהו מקצת מצוות אחרות ולא הודיעוהו מצות שבת, או שטעו ולא הודיעוהו, שאלו נתגייר בינו לבין עצמו אינו גר:

ולזה אין ידיעה והלכך צריך היה לפרש כיון דחני כלל א"ג רישא דקתני אינו חייב אלא אחת מטעותיה דרי יוחנן אבל יודע עיקר שבת ושכחה ולא שכחה תרי גוני נינהו ולזה יש ידיעה שבזה ובזה אין בהן ידיעה ואין לחייב בשניהם אלא אחת ולא חייש תנא למיתני לאפוקי לבין הגוים שהכל בכלל לשון זה, כן נ"ל. אי נמי סבירא להו לרב ושמואל דשקולין נינהו לזה הפירוש לשון הברייתא ששנה נמי השוכח עיקר שבת וחזר ופיי כיצד תינוק שנשבה ושכח וכי אמריי מתניי בהכיר ולבסוף שכח לומר שהוא בכלל משנתינו לדברי הכל ומסייעא שמואל מאי השוכח עיקר שבת שאינו יודע עיקר שבת בין שהיתי שכוחה ממנו בין ששמע תרוייהו וליכרוך הכי מי שלא ידע עיקר שבת והשוכח עיקר שבת. ואפשר דהכי נמי אמר דמחניי אצטריך למנקט הכיר ולבסוף שכח דלא תימא חייב על כל שבת ושבת ואמאי ליתני דאמרי תרוייהו אפי' תינוק שנשבה לבין הגוים כהכיר ולבסוף שכח דמי, ופרש"י ז"ל ושבת, ונכון הוא. אלא שקשיא לי הא דאמריי מתני בהכיר ולבסוף שכח ורב ושמואל (ושכחה) וכן היודע] עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת אינו הייב אלא על כל שבת ושבת הוה ליה למיכרך ולמיתני הכי: מי שיודע [עיקר שבת שכחה נמי אינו חייב אלא על כל שבת ושבת. ורש"י ז"ל תירץ בזה דאי סלקא דעתין והא דאקשיי נמי **אבל לא שכחה מאי חייב על כל מלאכה ומלאכה.** קשיא, דילמא לא שבת אינו חייב אלא על כל שבת ושבת כדקתני רישא: אדתני היודע עיקר ליתני הכיר ולבסוף שכח. וא"ת דילמא הא קמ"ל שאפי' יודע עיקר

שבת מקרי:

מוכחא מילתא דהא אתא לאשמעיי דהא הכיר ולבסוף שכח אינו חייב אלא אחת הג"ה;זו -

אבל לא הכיר נמי חייבוץ;:

הא דאמרי מאי טעמא דמונבז. פרש"י ז"ל דאבנין אב ודאי לא סמיך דשוגג חלוף דמזיד

הוא וליכא לדמויינהו וק"ל אי כולה מהקישא אתיא ליי מ"ש דפטור בשלא היתה ידיעה

כלל ומ"ש בידיעה דשעת מעשה דלא פטר ליה, אלא י"ל דהבנין אב ודאי דנין וכל שלא

היתה לו ידיעה כלל אינו בכלל החטא אלא מאי טעמא דמונבז בידיעה בשעת מעשה דהא

ליכא לאתויי בבנין אב שאם אינו נקרא חוטא עד שתהא לו ידיעה בשעת מעשה א"כ לעולם

פטור עד שיזיד בלאו וכרת והא לית ליה למונבז כדתני לקמן שגג בזה זהו שוגג ומפרשיי

דידיעי דשעת מעשי מהקישא מרבי לה ואהני בנין אב ואהני היקש:

להלך דבר שחייביך על זדונו כרת ושגגתו חטאת. ואי קשיי, ולימא מה התם זדונו סקילה אף כל שזדונו סקילה ולאו מלתא דהיא גופה קמשמע לן מדכתיב תורה אחת לעושה בשגגה הוקשה בפיי כל התורה כולה לע"ז וסמיך ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה וגוי לכרת הקישה הכתוב. ואי קשיא מונבז הא מנ"ל, לאו קושיא הוא דאדרבה למונבז היקש גמור הוא ואינו למחצה ולרבנן היקש למחצה הוא אלא דסברי רבנן שאין מקישין היקש גמור הוא ואינו למחצה ולרבנן היקש למחצה הוא אלא דסברי רבנן שאין מקישין שוגג למזיד דלא דמי. וי"מ דמונבז נמר לה מדגרסיי במסי יבמות עליה עליה מג"ש נאמר כאן אשר חטא עליה ונאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן כל שזדונו כרת ושגגתו חטאת ואלו היה פיי זה נכון

הוה בעי בגמ' ומונבז הך סברא מנ"ק:

עד שישגוג בלאו שבה. פי' אע"פ שהוא יודע איסור עשה שבה כיון שהוא שוגג בלאו שנה הוא. והא דאקשיי דידע ליה במאי ואוקיי בתחומין ואליבא דר"ע ולא מוקי דידע ליה בעשה דשבתון ותשבות משום דאי לא ידע בלאו העלם זה וזה בידו ולקמן (שבת ע:) אמריי שאינו חייב אלא אחת, וכדבעיי לפרוש תמן בס"ד. ויש לפרש דלאו שבה היינו איסור שבה שהוא סבר מותר והאי דסמך ליה אקרא דלא תעוזה היינו איסור שבהן, וכן עיקר:

והא דא"ר יוחנן מגינא ל"ל שאם עשאן כולן בהעלם אחד שחייב על כל אי ואי. פיי ללמד ששגגת כרת שמה שגגה אע"פ שהזיד בלאו או שידיעת תחומין ידיעה אבל לחלוק מלאכות מרישא ש"מ דקתני חייב על כל אב מלאכה ומלאכה וכדקאמריי עלה חלוק מלאכות מנא ליה אלא דהוי אמינא התם ביודע מקצת ושוגג במקצת לגמרי:

נהא לאמריי בשלמא לרי יוחנן דאמר כגון ששגג בכרת אעיים שהזיד בלאו משכחת ליי דידע ליה לשבת בלאו. ק"ל מה יריעה היא זו אדרבה לרי יוחנן כיון דשגגת כרת שגגה וידיעת לאו לא שמה ידיעה זה שיודע בשבת לאו ושגג בכרת שגגת שבת הוא, ולאו זדון

והא דאוקימנא **דידע לה בתחומין.** ה"ה דהו"ל לאוקמי כמונבז והוא הדין דמצי למימר דידע ליה לשבת בלאו דמחמר ואליבא דדברי הכל אלא משום דאי אפשר שביתת עצמו לא ידע שביתת בהמתו ידע וכן נמי לא אמר דידע ליה בהבערה ואליבא דרי יוסי (ע.) משום

לדקדק מההוא דבמסי שבועות דבעי מיניי רבאמר"נ שבועות ביטוי לשעבר ה"ד ופשיט ללמד שאף זו שבועת ביטוי הוא ולא בעיי שוגג בלאו שבה. וזה הפיי הנכון, אלא שיש ביטוי לשעבר באומר מותר הלכך ברייתא דקתני איזהו שבועת ביטוי לשעבר לא בא אלא שבועתו לא שוגג בלאו הוא אלא בשבועה שלו והלכך לאביי נמי בכה"ג אית לי' שבועת בשבועתו אלא שהוא שגג באיסור שבה וסבר מותר לעבור על שבועות אלו אבל שוכח למעוטי אומר מותר ואביי נמי דאמר עד שישגוג בלאו שבה היינו שנשבע לא אוכל וזכור מותר דכל איסורין שבתורה דהייב הלכך הא דקתני הך ברייתא איזהו שבועת ביטוי לאו הגוים ושוכח עיקר שבת ואיסורן וכ"ש היתה לו ידיעה באיסור זה ושכחה דהיינו אומר ואמר מותר אינו בכלל אנוס זה אלא חייב כאן כמו שחייב בכל התורה תינוק שנשבה לבין אמר רב ואמר רב כחד מינייהו וא"ל לאידך את לבך אונסך אבל טועה באיסור השבועה שחים (שבועות כו.) עובדא דחלמידי דרב דמר אמר שבועתא הכי אמר רב ומר אמר הכי ר,ד) פרט לאנוס. אלא אכל וסבור שלא אכל ונשבע לא אכלתי כדמייתי' עלה בפי שבועות וכרת שמה שגגה וכאן בלשעבר שגג בלאו שבה לאו שגגה הוא דהאדם בשבועה (ויקרא דחלוקי שגגה זו משאר שגגות דאלו בכל התורה כולה למונבז בין שגג בקרבן בין שגג בלאו וכוי תיובתא דאביי תיובתא. ורש"י ז"ל השיב עלי' דמאי פשיטותא, הא אצטריך לאשמעינן כולה דלאו חידוש הוא אמר מונבו]שגגת קרבן שמה שגגה הכא לא כל שכן אלא לאו רבנן שגגה במאי. ויש מקצת נוסחאות שכי בהן: מני הא, אילימא מונבז [השתא בכל התורה נימא הכי וסוגיין דר"ע פליג אמונבז בשגגת קרבן לגמרי דלא כאביי והיינו דקאמרי' ורבנן עוא בעשמא ובלאמריי ורבנן שגגה במאי שאלה הוא לשאר רבנן מה לי אמרו בה א"נ לאביי ולחנם תפסה לו תורה לשון שוגג הא מ"מ מודה ר"ע דשגגת קרבן שמה שגגה מבנין אב נקרא שוגג סתם אם תפטור כל שאין לו ידיעה בשעת מעשה אלא מזיד נמי הוא במקצת כמי שתדרוש בנין אב ידיעת בשעת מעשה תיבעי וא"ל מונבז הן אדרוש וא"ל ר"ע הן זה חייבין דשגגת קרבן שמה שגגה וכשא"ל הריני מוסיף על דבריך לומר שאם תדרוש ההיקש איהו סבירא ליה דבין בשלא היתה לו ידיעה כלל בין בשיש לו נמי ידיעה בשעת מעשה כולן לדחוק שלא חלק ר"ע עלי' דמונבו אלא על שהיה פוטר כל שלא ידועה בבנין אב דידי' אבל מכבי מאן דפליג עליי דמונבו ר"ע ור"ע הוא דמחייב לשעבר במסי שבועות (כו:), ויש לי לשעבר דסביר' ליה כר' ישמעאל דאמר אינו חייב אלא על העתיד לבוא. והקשו בתוסי, **הא מני מונבז הוא.** פרש"י ז"ל, אבל רבנן דפליגי עליה לית ליה קרבן שבועת ביטוי דמתני' לא אתיא כוותי' דקתני מבעיר באבות מלאכות:

או שנחמעט מהאדם בשבועה בודאי כסברא דמאן דמותיב עליה דאביי: אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן משום דלא ס"ל כאביי אלא שאני הכא דחידוש הוא זה והיינו דפשט ליה ר"נ לרבא שבועת ביטוי לשעבר באומר יודע אני ששבועה זו אסורה מרבה ומקרא אי ממעט תפוס מיעוטו של זה וריבוי של זה בכדי שלא יהיו סותרין זה את בלאו שבה לא ממעטינן מינה אלא סבור שלא נשבע לשקר שכך דרך בכ"מ שמקרא א' איני יודע ששבועה זו אסורה אע"פ שהיחה ידיעה לו מתחלה אבל לרבנן ראמרי עד שישגוג שמה שגגה ומשכחת שבועת ביטוי לשעבר בשגג בקרבנה ממעטיי מהאדם בשבועה אומר ועיקר הקושי' משגגת קרבן הוא כפשטה אבל נאמר ודאי דלאביי למונבז דאמר שגגת קרבן האדם בשבועה אבל לזה הדרך יותר נכונה גירסת הספרים שגורסים הא מני מונבז הוא מקולקל בזה שהרי לזה הפיי עיקר ההויה לאביי ממה שלא הזכיר [בסוגיא], והוא מדין ששבועה זו אסורה ובדרשת האדם בשבועה ומונבז היינו רבנן הלכך קשי' לאביי. וזה פי' לאנוס ואפיי לרבנן הוא וה"ה למונבז שאין מחלוקת בין מונבז לחכמים באומר איני יודע זו הוא שבועת ביטוי לשעבר (אלא) [ולא] אחרת, דממעטי׳ לה מהאדם בשבועה פרט שמיה שגגה השתא בכל התורה כולה וכו' אלא לאו רבנן הוא כלו' אלא לאו, דוקא קאמר וכיית הא מני מונבז ולאו למעוטי אומר מותר אלא לרבות שאף על זו חייב דשגגת קרבן רמשמע איני יודע ששבועה זו אסורה לאו שבועת ביטוי הוא ומימעטא מהאדם בשבועה רחמוא היכי משכחת לה ומ"ה מקשיי עלה מברייתא דקתני איזו היא שבועת ביטוי לשעבר באדם בשבועה פרט שלא נשבע לשקר (דל"פ) [דאל"ה] קרבן שבועת ביטוי לשעבר דרבי ע"כ אית לן למימר דשבועת ביטוי.ל שעבר בשאומר איני יודע ששבועה זו אסורה ומוקמיי וה"ה בשגגת לאו וכ"ש. וי"מ דלאביי נמי [דאמר] עד שישגוג בלאו שבה [סבר] לרבנן, בשוכח ופטיש לי' בטועה בקרבן לומר דשגגת קרבן הוה שגגה לדברי הכל דלא כאביי ולאו קושי הוא דרבא בעי מיני איזו שבועת ביטוי לשעבר משום דליתי דומי דלהבא משמע לכאורה כה"ג אבל אומר איני יודע ששבועה זו אסורה פטור משום האדם בשבועה ליה באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם הייבין עליה קרבן אם לא

במאי מנכר ליה בקדושא ואבדלתא. פירשו רבותינו הצרפתים ז"ל, אבל מותר לילך חוץ לתחום אפי באותו יום שהוא מקדש לפי שתחומין מדבריהם וכל שהוא מדבריהם לא גזרו, ואפי למ"ד (סוטה ל:) תחומין דאורייתי, כיון דאיסור עשה הוא ואינו איסור סקילה לא החמירו, תדע מדלא אמריי במאי מנכר ליה בתחומין, וליכא למימי דשאר יומי נמי לא אזיל חוץ לתחום א"כ ישאר לעולם במדבר ויחלל שבתות וימות בארץ גזרה:

דף עדרי יוסי ס"ל ומתני' לא אתי כרי יוסי דקתני מבעיר באבות מלאכות אלא טעמא דנפעיה

לא מפרש:

ודרוש ביי הכי מאי יומת, בממון: בו שחמיחו בכל מיחה שאחה יכול להמיחו. ופריק אם אינו ענין למזיד חנהו ענין לשוגג למקטלי' אלא ע"כ דברה תורה כלשון בני אדם או שאם אי אתה יכול להמית במיתה הכתובה והא דאקשיי **האי במזיד כחיב.** וליכא למימר מיתות הרבה רבה כאן דבתרי קטלי ליכא

מחייב דהכי אזהר רחמנא כל מלאכה ומקושש נמי חדא עבר ואיחייב מיתה, ושמא שוגג כולו שחייב על כל א' וא' וק"ל דהא שוגג לקרבן דומיא דמזיד לסקילה ואכל חדא ודאי כולןבהעלם אי נמי לא יהיו חלוקות ולא יהא חייב אלא אחת ובא הבערה ללמד על הכלל על הכלל שחייב על כל אחת ואחת בשעשאה בפני עצמה ועדיין אני אומר שאם עשאן כולן בהעלם אי, תלמוד לומר בחריש ובקציר תשבות ונכון הוא שבא חריש וקציר ללמד כא' מלמדין. ובשאר ספרים גרסי' להנך בריית' הכי, יכול לא יהא הייב אלא אם כן עשאן חנניא דברי ר' ישמעא שני דברים שיצאו מן הכלל חולקין פי' קסבר שני כתובין הבאין ענין אחר, שני דברים שיצאו מן הכלל אינן חולקין וכר' ישמעאלחולקין דאמר ר' בון בן מצוה ואינו מחוור שהיה לו לפרש כן בברייתא בהדיא. ובירושלמי (1,א) מצאתי כן על ישמעאל לענין שבת למידרש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קצירת העומר שהוא הבערה לחלק חריש וקציר ל"ל לדרשא אחריתא אתא אי לר"ע לענין תוספי שביעית אי לרי ובקציר ומהבערה תשבות וכן פרש"י ז"ל וקסבר שני כתובין נמי אין מלמדין והשתא דיצאת דינה כיוצא באלו שיתחייב עליו בפ"ע כחרישה וקצירה מדלא כתבה רחמנא התם בחריש ע"כ מוקמי' להו לשנים לדרשא אחריתי ול"ל דלמא הבערה ללמד על עצמה יצאת לעשות בעשה אין דנין אותו בג' כחובין הבאין כא' א"נ כיון דשנים אין מלמדין ויצא שלישי ללמד וא"ת א"כ בהבערה ה"ל שלשה וכ"ש שאין מלמדין ובזה י"ל שכיון שאין שלשתן בלאו או תשבות. ומעם אחר אמר, משום דה"ל חריש וקציר ב' כתובין הבאין כא' ואין מלמדין ואין דנין אותו בכלל ופרט ואין זה מחוור משום דבכלל נמי איכא עשה דוביום השביעי ויצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו והשיב משום דהו"ל כלל בלא תעשה ופרט בעשה חייב אלא אחת. ושאל רש"י ז"ל והא מבחריש ובקציר נפקא דהו"ל דבר שהיה בכלל **ובקציר תשבות.** ועדיין אני אומר על חרישה ועל קצירה חייב שתים ועל כולן לא יהא כתוב בכל הספרים: יכול עשאן כולם בהעלם אינו חייב אלא אי תלמוד לומר בחריש

שהוא שבת היה מחשב באיסור המלאכות ונזכר ופורש ואי משום מלאכות קא פריש הייב אחת שעיקר העלמתו היתה בשביל שבת והוכיח סופו על דעתו, שאילו היה יודע מתחלה ופורש ואע"פ שהיתה לו העלמות מלאכות הוא נותן אל לבו ונזכר לפיכך אינו הייב אלא אלא אמר רב אשי הזינן אי משום שבת קא פריש. ה"פ, פעמים שאומרים לו שבת הוא שאני:

על כל א' וא'. ורביני השיב, כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלוי שהעלם זה וזה בידו ודאי אינו חייב אלא אחת שמ"מ עכשיו העלמת שתיהן בידו אבל כשאדם אומר לו כן (או) שאומר בדעתו כמו שטעיתי בשבת טעיתי במלאכות ונזכר הכל ועכשיו הוא שבאה לו ידיעה זו אבל מתחלה העלם זה וזה בידו היה אלא לא שנא ואינו חייב אלא אחת. ורב אשי גופיי, לאו למיפשט בעיי דרבא אתא, דודאי עדיין איבעיי דרבא קיימת שפעמים אינו מניח מלאכתו אלא כשיודיעוהו שתיהם, אלא תפשוט מיהא מקצת קאמר:

נוחנת לו העלמה של שבת ע"כ כיון דמכת מלאכות הוא עושה ומחוסר הוא ידיעות הרבה הרבה נינהו. דמשכחת לה כפשטה שנעלמו ממנו מלאכות כולן ואע"פ שהעלמות הללו אע"פ שהיא כוללת הכל אינה פוטרתה באחת דכיון שהוא צריך לידיעות הרבה שגגות מלחא כפשטא, דאח"ל העלם זה וזה בידו במקצת מלאכות חייב על כל אחת דשגגת שבת ואומר מותר מיקרי דהא העלם שתי הצדרין בידו, וצ"ע בכריתות בפ"ק (ג:). ויש לי לפרש אחריני שריא לגמרי וכן בשבת דסבור קצירה ומחינה מותרת בכל שבת ואין היום שבת בע"ז כגון דסבר הקטרה מותרת לכל ע"ז וסבור נמי כי אסורא ע"ז של כסף וזהב אב דמיני דמחניי והו"ל לאקשויי ממחניי. וא"ל, כל שתי שגגות אומר מותר קרי ליי ומשכחת לה ביזו ויודע שהשאר אסורות והעלמה גרידא הוא ואדרבה אומר מותר היינו שוכח עיקר מיפטרא לגמרי לא ואם כדברינו אין בעיי דרבא באומר מוחר אלא בהעלם מקצת מלאכות ע"כ לא בעי מיניה רבא מר"נ העלם זה וזה בידו אלא לאיחיובי חדא או לאיחיובי תרתי אבל ויש להשיב על (דבריו) [דברי ועל דבריו] מהא דאמריי לקמן (שבת עב:) אלא באומר מותר מ"מ אשמעיי כל דהו לרי יוחנן דס"לכוותיי לר"ל תחומין ואליבא דר"ע, אלו דברי הרב ז"ל. יוחנן מאי אתא לאשמעיי מחניי היא דחנן היודע שהוא שבת וכוי והא דמוקמי לקמן בהכי מחשבה אחרת ושכח מלאכות הראשונות ולא ידע לו באחרונות ומשני א"כ תירוציי דרי אמאי מוקמיי לה בהעלם זה וזה בידו נוקמי בזדון שבת ושגגת מלאכות ובכה"ג דנולדה לו בידו בכולן ולפיכך הוא העלמה אחת (אפי' לר"ז) [לר"נ]. ואי ק"ל אי דוחקי' בהאי גוונא ולא ידע שאסורות ונזכר על האחרות שהן אסורות בשבת אבל (לעולם) העלם שבת היה לא הוה ידע להו דאסירי אבל יודע הוא שנאסרו המלאכות אחרות בשבת ולאורתי עביד להו ושוב מצאתי בחדושי הר"ר משה ברי יוסף ז"ל דמשני לד דבעידנא דעבד להו למקצתייהו ל"ח חטאת מפני העלמות המלאכות ועל אותה שהוא יודע יתחייב עליה משום העלם שבת. אחת נאסרה בו אלא שהוא סבור שאין היום שבת נמצא חייב על ל"ח מלאכות בהעלם זה וזה לשיי ונ"ל דהכא במאי עסקינן כגון בהעלם ל"ח מלאכות בידו ויודע עיקר שבת שמלאכה דרבה לא הוה ק"ל דהתם בשהעלם שבת הוא ומקצת מלאכות בידו מפרשיי לה אלא הא וזה בידו מכל אבות מלאכות היינו שוכח עיקר שבת שאינו חייב אלא אחת בשלמא בעי? אאייב העלם זה וזה בידו חייב על כל אחת ואחת שפיר. איכא למידק הכא אי העלם זה

מינה) [מדמויי משאינה מינה]: השוכה עיקרו אינו בא לבית רבו לשאול שאינו יודע כלום ומידון מיני' ומינה עדיפא (מדמוי מקצת ישאל על מקצת וילך בי רב ולמד שהרי לאו מפורש בה בתורה וכידיעה דמי אבל מקצת ואומר מותר טפי משוכה עיקר שבת משום דויל קרי בי רב הוא דהואיל והוא יודע בדרך ק"ו, ומה השוכח עיקר שבת חייב כ"ש האי ל"ק דדילמא איכא טעמא למיפטר יודע מלאכות מצי לחיובו, כן נ"ל. ואי קשיא, מ"מ לר"ה הוי יכול לאקשויי עלה דההיא ממתניי הוא שבת ומלאכות הללו אסורות בו בלאו הא אית לי' בשבת ידיעה הלכך משום שגגת הוי שוכח עיקר שבת מחמת שגגת מלאכות אלא בשוכח אותן לגמרי אבל האי דידע דהיום ידיעה ה"מ בבאין לחייבו בשגגה זו אבל הכא בשגג מלאכות דכרת מחייבין לי' אלא דלא איכא לתרוצי הא דאמריי משכחת לה דידע לה לשבת בלאו ואע"ג דידיעה דלאו לא הויא היה לו לפרש משכחת לה דידע מקצת ונעלם וחזר וידע ונעלם. כמו שפיי. ולהאי פירושא, סתם א"א בשלמא העלם זה וזה חייב על כל אחת ואחת שפיר ואלו ללשון הר"ר משה ז"ל לידיעה גמורה של שבת ושיהא בשגגות מלאכות בלחוד. וזה מסכים ללשון הגמי דקאמר הוא והיינו העלם זה וזה בידו אלא אי אמרת התם אינו חייב אלא אחת הכא צריך הוא שריין דלא הוו במשכן קרויין מלאכות ומ"מ אינו יודע עיקר שבת מחמת שגגת מלאכות שהוא) [ושהיא] שבת ואינו נותן דעתו מה הן מלאכות שבו א"ג דאמר הנך דהויין במשכן לו מכח מלאכות דהויין טובא שגגות וחייב על כל אחת ואחת שהרי יודע עיקר שבת (או מלאכות היינו העלם זה וזה דאפיי ביודע שהוא שבת העלם שבת מיקרי וכיון שהוא בא אבל כאן יודע שנאסרה שבת ונאסרו מלאכות. וא"ת כיון שהוא טועה בכולן וסבור שאינן כגון חינוק שנשבה לבין הגויים שאפיי שאתה אומר לו שבת הוא ומלאכות הן אינו פורש חייב על כל אחת ואחת. ושוכח עיקר שבת דרישא, היינו שאינו יודע מה היום מיומיים

הא דחנן אכל הלב ודם ונותר ופיגול בהעלם א' הייב עכוא"א וכוי. ומשמע דב' מינין היינו נותר פיגול (וטמא), ק"ל עלה הא דגרסי' במס' מעילה בפ' קדשי מזבח (מעילה יו:) אמחני' דחנ' הפגול והנותר אין מצטרפין ואמרי' עלה ל"ש אלא לענין טימאה אבל לענין אכילה מצטרפין כדחניא כל בקדש פסול ליחן ל"ח על אכילחו. וא"ל הכי קחני, אכל הלב פיגול ונותר הייב עכאו"א וזה החומר שיש בשני שמות שהוא הייב עכאו"א ישנו כן הלב פיגול ונותר הייב עכאו"א וזה החומר שיש בשני שמות שהוא הייב עכאו"א ישנו כן במינין הרבה ואינו במין א' אבל לא שהפיגול והנותר הן שני שמות לענין איסור אכילה עלא יצטרפו והיינו דאמרי' משני מינין פטור צ"ל ואוקי במין א' בתמחויין הרבה (דילמא) (דאלמא) לאו ארישא קאי ולא כמו שמפרשים דבכלל מינין הרבה בין נותר ופיגול טמא

ברישא ובין תמחויין (ארישא קאי הרבה כרבי יהושע). ויש לפרש, משני מינין פטור, היינו חלב ודם ונותר או חלב ודם ופיגול אבל פיגול ונותר חלוקין לחטאות מפני שהן שני

שמות ואף על פי כן מצטרפין שכלל הכתוב בלאו אי שכל שפיסולו בקודש הרי הוא בבל

האכל:

למייד אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה. פירש"י ז"ל דהיינו רבי טרפון דאמר מה לזה מביא שתי אשמות ור"ע דאמר (כריתות כב:) מביא שתי אשמות סבר בעי ידיעה ויש עליו קושיי ממה ששנינו שם ומודה ר"ע לרבי טרפון במעילה מועטת ואמריי בהדיא בגמ' מדברי מר"ע מעים דדאי לא בעי ידיעה בתחלה אלא ר"ע עצה טובה קמ"ל אלא מ"ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה ההם ר' יוסי אומר אין שנים מביאין אשם אי מה"ט משום דבעי ידיעה בתחלה כרבעי בחטאת. וק"ל הכא מי איכא מאן דלא בעי ידיעה בתחלה והרי א"א לו להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק זה אשם חלוי בתחלה והרי א"א לו להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק זה אשם חלוי להביאו יכול להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק תהא נדבה וא"ת הרי מביא להביאו יכול להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק תהא נדבה וא"ת הרי מביא קדשים לבית הפסול א"ל דלמא סבירא ליה כמ"ד מותר להביא קדשים לבית הפסול א"נ (משום) [שאם] הקדישו קדוש והיי אני (מעלתי) [בעלתי] זה אשמי ולמאן דבעי ידיעה בתחלה להתנות ולומר כ"א אם ודאי אני (מעלתי) [בעלתי] זה אשמי ולמאן דבעי ידיעה בתחלה

אי אפשר, וזה יותר נכון:

אמר ליי במעשה דלאחר הפרשה קאמרת וכדרב המנונא א"ל אין. פירוש ופליגא רגיהו אמר נמ"ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה ואילו אין. פירוש ופליגא ידיעה בתחלה במעשה דלאחר הפרשה קאמרת וכדרב המנונא א"ל אין. פירוש ופליגא ידיעה בתחלה במעשה דלאחר הפרשה מודה וטעמא דר"ד משום דמדמה להו לעולות שאם ידיעה בתחלה במעשה דלאחר הפרשה מודה וטעמא דר"ד משום דמדמה להו לעולות שאם דלא בעי ידיעה לא שנא ועולא סבר מי דמי התם לא קבע ליי על איזה מהם קרבנו בא אבל הכא קרבנו קבוע ונקבע על בעילה ראשונה שהופרש עליי ואתא רבין ופליג ואוקמה כעולא ופריש לחרתי מילי, כך מפורש בתוסי. וק"ל, דהא משמע מתיוהא דרב המנונא דבמעשה דלאחר הפרשה ליכא מאן דאמר. וי"ל דה"ק, דלמא לאחר הפרשה קאמרת וכרב המנונא הפרשה מחלוקת ר"י ור"להוא ועולא נמי דאמר קודם הפרשה קאמרת וכרב המנונא הפרשה מחלוקת ר"י ור"להוא ועולא נמי דאמר קודם הפרשה למ"ד לא בעי ידיעה אינו חייב אלא אחת לאו למימרא למאן דבעי ידיעה חייב עכאו"א אלא מחלוקת נמצאו עולא ור"ד בורחין מן הספקות ומן המחלוקת, ואתי רבין וכללוהו לחרווייהו ופרשינה, כן נ"ל: פירש רש"י ו"ל כגון סכין המומל בערוגת ירק ונתכוין להגביהו וחתר את הירק וכן יש עליו

לפרש לחתוך תלוש זה וחתך מחובר זה. ואין זה מחוור ונכון, וקי עליי הא דגרסיי (בפירי) [בפי הזורק דף צז:] נתכוין לזרוק די וזרק שמנה אם אמר כ"מ שתרצה תנוח חייב ואם

לאו פטור ואצ"ל נתכוין לזרוק במזרח וזרק במערב ולקמן בשמעתי נמי שוגג בלא מתכוין כגון דסבר שומן הוא ואכלו דהיינו נתכוין לחתיכה זו שהיא שומן ואכלה דכוותה גבי שבת נתכוין לחתוך התלוש זה ונמצא שהוא מחובר דחתכו ועוד דנתכוין לזה ועשה מלאכה בזה אפילו מחיוב לחיוב מלתא אחריתא במסי כריתות דרב ושמואל פטרי ליה משום מתעסק ואפילו בחד מילתא כגון נתכוין ללקוט תאנים ולקט תאנים וכל שכן תאנים ועובים כולה

בראי' התם:

אלא מאהבה ומיראה. פירש רש"י ז"ל מאהבת אדם ומיראתו ואחרים פירשו מאהבת עבודה זרה עצמה לפי שהוא נאה בעיניו או מיראתו שלא תריע לו והכל עולה לטעם א' שכל שאינו חושב שהוא אלוק' ולא נתכוין לעבודת אלקות בע"ז אף על פי שהוא עובדה לרבא פטור, ואף על פי שאמרו (סנהדרין עד.) יהרג ואל יעבור אם עבר אינו נהרג בב"ד, ואפילו מאהבה ומיראה דליכא אונס ממש אלא שהוא מתיירא ממנו, פטור. וא"ת היכי קתני ואפ"כ בשבת. אלא אמיראה וכגון דאנסו לי' ממש דבשבת פטור שהרי אמרו יעבור ואל יהרג. וי"א בדין הוא דהו"ל לאקשויי הכי אלא ארישא נמי אקשי לה, וראי' לדבריהם הא העבר. וצביי אמר לא, שגג בלא מתכוין כגון סבור רוק הוא ובולען ל"ל למימר הכי הא אפשר לי' לפרשה במאהבה ומיראה כולה בע"ז דל"ק אלא לרבא אלא ש"מ דלאביי נמי לא אפשר לי לפרשה במאהבה ומיראה כולה בע"ז דל"ק אלא לרבא אלא ש"מ דלאביי נמי לא מתוקמא לה בהכי אלא דעדיפא לי' אקשי ארישא גיפא ולדברינו הראשוני' אביי לדבריר דרבה קא מתרץ, דמהכא לא ש"מ אלא משום דתיקשי לי' לדידיה:

דף עג מתניתיך. אבות [מלאכות] ארבעים חסר אי. ירושלמי (ז:): ולמה לא תנינן הושטה עמהון רבי סימון בשם רי יהושע ב"ל מפני המחלוקות ר"ע וחכמים רי יהושע ב"ל בשם רי יתר עליהון הושטה ולמה לא תניתה עמהון שכל המלאכות באחד וזו בשנים שכל המלאכות יש להן תולדות וזו אין לה תולדה ע"כ, וטעםנכון הוא זה. ומעביר ד"א בר"ה ה"ט דלא יש להן תולדות וזו אין לה תולדה ע"כ, וטעםנכון הוא זה. ומעביר ד"א בר"ה ה"ט דלא תני ליי, משום התולדה דמוציא הוא, דכל ד"א של אדם רשותו הוא וכשמוציא חוץ לד"א שלו מוציא מיקרי ובודאי הוא גמרא גמירי לה לחייבו משום מוציא. תדע דאלו לא סמכו ליי אמוציא אינו חייב מיתה שאין עונשין מהלמ"מ אלא א"כ נסמכה לחורה שבכתב:

מכה בפטיש. פירש רש"י, הוי גמר מלאכה, שכן האומן מכה על הסדין בשעת גמר מלאכה.
ואיני יודע טעם לזה שאין זו גמר מלאכה אלא אימון ידיו של אומן הוא וכה"ג לאו מלאכה

כראיי בהדיי בר"פ הבונה (שבת קב:). אלא מכה בפטיש היינו שהאומן מכה בפטיש על הכלי להשוות עקמימותו, וכן על האבן שבבנין להשוותי לחברותיי, והיינו גמר מלאכה, כך פיר"ח ז"ל: גמרא: אמר רב פפא האי מאו דשדא פיסא לדיקלא ואחר תמרי חייב... משום מפרק.

גמרא: אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לזיקלא ואתר תמרי חייב... משום מפרק. פירש"י ז"ל שאף זה מפרק תמרים מן הדקל. ותמה אני, בוצר וגודר ומוסק ליחייב שתים.

אלא עיקר הפיי כדברי האומר שהן נחלשין עם המכבדות ואחר כך דשין אותן שמחמת דשרא פיסא לדיקלא נחלשו המכבדות מהדקל וכשהן נופלין לארץ מכוחו הן נחבטין ונדושין ונפרקין התמרים המכבדות, והיא תולדה דדש:

דט יוד

שבן עני אוכל פתו בלא כתישה. יפה פירש רש"י ז"ל דלעולם במקדש הוי ומחייב עלי אבל מאחר שהוא בכלל בורר ויפה כת בורר מכוחש כי הכל בוררין ואין הכל כוחשין לפיכך מנו בורר ולא כוחש וקרוב לזה פר"ח ז"ל שאמר אף על גב דכתישה מלאכה הוא האי דלא חשיב בהדי אבוח משום דלא חשיבא שלא כל אדם אוכל בכתישה מלאכה הוא אלא כתולדה ע"כ ואף על פי שאמרו בר"פ הזורק (שבת צו:) דהך דהוה במשכן חשוב וקרי לי אב, שאני כתישה שישנה בכלל הברותי. ורבינו תם ז"ל נדחק בה, ופי' וליחשוב נמי אותו אם נשתנה פסול ואם למעליותא נשתנה כשר וקסלקא דעתך שאין אופין פת אלא אותו אם נשתנה פסול ואם למעליותא נשתנה כשר וקסלקא דעתך שאין אופין פת אלא בכתישה ופריק הכי כמה עניים אוכלין פיתן שלא בכתישה ולא היו כוחשין ג"כ במשכן. וקשיא לי' הא דאר"פ שביק תנא דידן בשול סממנין דהוה במשכן ונקט אופה אלמא אפייה ונקט אופה שאינו אלא בשביק תנא דידן בישול שהוא מן המלאכות הצריכות מחמת עצמן ונקט אופה שאינו אלא בעיק תנא דידן בישול שהוא איל אילן ובמשכן הן עצמן צובעין וה במנחות אלא בלוקח תכלת צבוע ומשום חששא דקלא אילן ובמשכן הן עצמן צובעין אותו כדתנן (עג.) והצובע ועוד שאלו היו אופין למשרי דבר א' עד שלא ימנו שתיהן ויותר אירו בענים שאף על פי שאופה ומבשל שוין אינן לגמרי דבר א' עד שלא ימנו שתיהן ויותר

הי' ראוי למנותן שתים מבורר וממרקד וזורה:

רכי מותר לאפות לבו ביום וכי מותר לבשל לבו ביום, אלא אמר רבה וכוי. פי' מסברא

קסבר רבה שאין בבורר פחות מכשיעור (חייב) [איסור] כאופ' פחות מכשיעור, שאין דרך

ברירה בכך אלא (באוכל) [כאוכל] ומצא פסולת בחתיכ' שהוא אוכל ומפריש פסולת מתוך

אוכל הוא, שמותר, ורב יוסף אמר דכיון דכשיעור חייב פחות מכשיעור נמי אסור דדרך

בירור הוא שכל בורר קימעא קימעא הוא בורר עד שמצטרף לחשבון גדול אי נמי רבה

לאו לפרוקי קושיא דר"ח אתא אלא לפרוקי ברייתא אתא וקושי' לא שמיע לי' ועולא ורבה

תרוויהו אברייתא קיימי וגמרא דקא מסדר להו בתר אתקפתא וכן במקומות הרבה בתלמוד

כאותה דבפ"ק (ד.) בהנחה על מקום די: והא ד**אמר רב יוסף בקנון ובתמחוי לא יברור ואם בירר חייב חטאת.** אוסופי הוא דקא מוסיף אלישנא דברייי משום דאורחא דתנא הכי שאינו (מדליק) [מדלג] מיד דמותר לנפה וכברה שהוא חייב ומניח בנתיים קנון ותמחוי שפטור אבל אסור ומ"ה קאמר (והא) [דהאי] דלא יברור דקתני בבא באפי נפשיי הוא דפטור אבל אסור. והא דאקשיי הכא מידי קנון

ותמחוי קחני לאו עיקר קושיא משום קנון וחמחוי בלחוד שא"כ ה" לו אפשר לאומרה בלא תוספת ולא הו"ל לר"ה להחליף לגמרי אלא משום דקשיא נמי מידי נפה וכברה קחני כמ"ש רש"י ז"ל. ויש מקשים, היכי תיקשי מידי נפה וכברה קתני, שהרי סתם בורר בנפה וכברה הוא מדחייב עלה אלמא עיקר דרך בכך ותניא נמי לקמן חייב ואוקים בנפה וכברה ולא מקשיי מידי נפה וכברה קתני. ולאו קושיא הוא כלל, דאנן הכי מקשיי, כיון דרישא מוקמת ביד סיפא נמי ביד הוא ולא בנפה וכברה ולא בקנון ולא בתמחוי שאם ה" כן ה" לו לחנא לפרש כן אבל בת" דאביי לק"מ משום דבורר ואוכל בורר ומניח לאלתר משמע ובורר

אוכל מותר. ואיכא דקשיי ליי מהא דגרסיי בפי תולין (שבת קלה.) משמר משום מאי לנפח על יד, י"ל התם משום דמשני ואין דרך ניפוח בכך ואף על פי שהוא פסולת מתוך אסור וחייב חטאת הוא מדחזקי' וכן פסקה רבינו הגדול ז"ל בהלכות. וא"ת, הרי התירו סעודה בלבד ופירש הרב ז"ל דה"מ אובל מתוך פסולת אבל פסולת מתוך אוכל לעולם מפורש בתלמוד א"י כוותי' עבדינן ומסקי לשמעתי' שיעור מה שמיסב על השולחן באותה הלכה כל זמן שלא עבר אדם שם ואחרים אמרו כל שלא שהה אדם שם הכא כיון דאשכחן על גב דגרסינן לענין מי שאבד לו גט אם מצאו לאלחר כשר ואמריי ה"ד לאלחר ואמר אפילו לאלתר מודה והיינו בריי ומיהו אפי לאוקימתא דאביי דינא הכי הוא. וכתב, ואף למייתא (לרווהא) [ולרווהא] דמילתא [נוכל] לומר דאינון פליגי בקנון לאלתר אבל בנפה לאלחר היא ואפילו הכי בקנון אסור וכן משמע דמהך ברייי הוינן ומחרץ לה כפי אוקימתא חטים מנפח על יד ואוכל ואם נפח ונתן לתוך חיקו חייב ואר"א וכן לשבת א"ו בבורר ואוכל בתמחוי והיינו לאכול לאלתר דאלו להניח אפילו בו ביום (אסור) כדתנן המולל מלילות של בין בנפה דחניא התם בביצה המולל מלילות בע"ש למחר מנפה על יד אבל לא בקנון ולא חטאת שנעשה כבורר לאוצר וכן עיקר דליכא ברירה [בכלי] מותרת בשבת כלל בין בקנון [חייב], ופלוגתא דרב אשי ורב ירמיי בקנון ובתמחוי ולאלתר ובנפה וכברה לעולם חייב לברכה שפירש לברייי דלעיל לאוקימתן דנחמני בבורר ביד ואפילו הכי לבו ביום (מותר) ובחמחוי ומשום הכי לבו ביום חייב חמאת ומיהו לאלתר מותר. אבל מצינו לר"ח זכרונו במר פטור ומר מהייב אבל לאלתר מיתר וברייתא דלעיל באוכל ופסולת מעורבין ובקנון מדיפתי בשני מיני אוכלין שאין בהן פסולת כלל לפיכך נחלקו בה בקנון ובתמחוי ולבו ביום יברור כ"ש בשבת שאסור. ויש לפרש דבריי אחרת הוא ופלוגתא דרב אשי ורב ירמי נאם כן היכי קתני רישא לאלתר מותר והא אמרי במסי ביצה (יד:) ובנפה ובכברה לא לכתחלה הוא וליכא פטור אבל אסור. ואין הפי' הזה נכון, משום דמוקמי' לה בנפה וכברה ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטאת ואי הא דרב אשי בבורר ואוכל לאלתר מותר **והתניא הייב.** פירש רש"י ז"ל, היינו הא דתניא לעיל בתירוצו דאביי ולבו ביום לא יברור סתם לבו ביום משמע:

מחייב, ואמרי משום בורר מה דרכו של בורר נוטל אובל ומניח פסולת אף כאן נוטל אוכל ומניח פסולת והכא אמרי דדרך בורר ליטול פסולת מתוך אוכל ולאו קושיא הוא דהא אמרן שאף בבורר אוכל מתוך פסולת משכחת חיובא בנפה וכברה והתם ה"ק אף אי אתרו ב" משום בורר התראתו התראה דאיכא בורר דרמי לה כגון אוכל מתוך פסולת. אבל ביי משום בורר התראתו התראה דאיכא בורר דרמי לה כגון אוכל מתוך פסולת. אבל בתוסי מתרצים בשאוכל מרובה על הפסולת דרך בורר לברור (אוכל) ולהניח (פסולת) וכשהפסולת מרובה על האוכל דרך לברור (הפסולת) ולהניח (האוכל) ולאמסתברא דגבי שבת לעולם אסור לברור פסול, ולהניח אוכל, ואע"ג דתרוויהו דרך בורר נינהו בשבת בהתירא טרחינן באיסורא לא טרחינן ומאן דטרח באיסורא ובירר הפסולת הו"ל כבורר

לאוצר שהרי אין דעתו לאכול מה שבירר ולפיכך חייב: **מהו דתימא לשרורי מוא קא מכוין קמייל דמרפא רפי והדר קמיט.** קשיי להו לתלמידי מהא דמסקיי במסי עייז גבי בישולי גוים דלשרורי מוא קא מכוין ויייל אף על גב דאיהי מסיק לשרורי מוא כיון דאי אפשר אאייכ רפו מעיקרא גבי שבת חייב דמודה רייש בפסיק

רישי' ולא ימוח, כך מחרציי בחוסי: והוא שקשרן. פי' לא קשירה ממש הוא דא"כ תיפוק לי' משום קושר ואם לחייבו שתים

מ"ש גבי עור (דאמרי) [דאמרת] דחולש בשבת הייב אלמא דחולש היינו גווו. ובירושי פי שהיטה] אלא גבי צמר מן הכנף שאין סופו לחלוש ואין חלישתו צורך י"ט ושפיר הקשה חמאות ומשני שאני כנף דהיינו אורחי' לאו למימרא דאסור בי"ט לחלוש מן העוף [במקום דתולש לאו היינו גווו ואקשיי עלה מהא דתניא התולש את הכנף הקוטמו והמורטו חייב גי בכורות פ"ג (כד:)השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ ובעי בש"ס כנגדו בי"ט מהו ומסיק חשיב גווז ומותר משום צורך אוכל נפש ה"ה קודם שחיטה. והא דקאמר הש"ס במסכת ניתן לדחות מלאכה זו כלל ממילא קודם שחיטה אסור אבל כיון שבררנו דאף אחר שחיטה מלאכה זו לדחות לצורך אוכל נפש כיון דלצורך היינו לאחר שחיטה איננה מלאכה א"כ לא הוה אמריי דאחר שחיטה איננה מלאכה כלל וקודם שחיטה הוי מלאכה א"כ כיון דלא ניתן זו לדחות לצורך אכילה אף קודם שחיטה מותר ועכשיו נמי צורך קצת הוא דבשלמא אי לצורך שחיטה כיון דלאחר שחיטה ע"כ יתלוש הנוצות לצורך האכילה הרי ניתן מלאכה כמו בחיים. ומכאן אני אומר שמותר לחלוש ביום טוב מן הנוצה של עוף קודם שחיטה העופות אפילו מן השלח מלא הסיט כפול חייב אלמא חיוב משום גוזז ישנו לאחר שחיטה דקצירה איננה רק בגידולי קרקע. ובתוספתאנמי תניא הגווז מן הבהמה ומן החיה ומן מחיים ולא אחר שחיטה דא"כ היינו קוצר אלא דוקא משום גווז חייב ולא משום קוצר כיון דלאר שחיטה שייך גמי גויזה דלאו משום עוקר דבר מגידולו הוא דנימא דחייב עלה הא ראמריי **תולש היינו גווו.** שמעיי מינה ראינו מחויב בתולש מחיים יותר מלאחר שחיטה אין זו מלאכה בעצמה אלא שמרכיבין זע"ז כעין קשר:

הגדול רמב"ם ז"ל [שאוסרים], ואני איני כדאי לחלוק, אבל האמת יורה דרכו: ליכא למיסר משום תולש כלל. אבל ראיתי למקצת מחברים האחרונים ובכללם המחבר דכל ביד תולדה דתולש הוא וכל בכלי תולדה דגוזז והשתא אמריי דכולן משום גוזז הלכך בגידולי קרקע (צו.) הא מבעלי חיים משום גווז איכא משום תולש ליכא ומעיקרא קס"ד ובבהמה דלאו אורחיי הוי מלאכה כלאחר יד ופטור ומשום תולש ליכא דלא הוי תולש אלא דגויזה אלא בכלי אלא אנן הכי קאמריי כיון דמשום גווז הוא כי אורחיי חייב כגון בעוף אי הכי בבהמה (לתסור) [ליחייב] דהא אורחיה הוא לתלוש ביד דבר מגידולו ולאו אורחיי והאי דנקט משום גווו לחייבו לאחר שחיטה נמי דחדא תולדה לשני אבות ליכא לעולם ועוד מלאכה זו כמו אצל אוכל נפש וליכא למימר דבעוף מחיים אסור משום תולש דבר מגדולו למדנו שביום טוב מותר שאין הילוק בין מחיים לאחר מיתה ונחנה יום טוב לדחות אצל העוף המתה חייב משום גווז כדרך שחייב גיוז עצמו בשלחין לאחר מיתה וכיון שכן ממילא לו גיזה תלישתה גיזתה ברם הכא אינו חייב עד שיגזוו ע"כ. למדנו עכשיו שהתולש מן ירמיה בעי מחלפי שיטתיי התולש כנף מן העוף המורטה הקוטמה חייב ולא דמי' עוף שאין כדעתי' דאתפלגין התולש בקדשים ר' יוחנן אמר חייב רבי שמעון בן לקיש אמר פטור רבי רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש מזו התולש בקדשים פטור א"ר יעקב בר אחא רשב"ל ומכאן ותולש את השיער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו וכן תולש את השיער לראות את המום כלל גדול (ה"ב) איתא, וה"ג התם: תמן תנינן השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ מכאן

דף עה תנו רבנן הצד חלוון והפוצעו אינו חייב אלא אחת. תימה הוא שהי לו לשנות הפוצע

הלזון פטור ר' יהודה מחייב: הא דאמרי שייה דכמה דאית ביי נשמה ניחא מפי כי היכי דליציל צבעיי. ופירש רש"י ז"ל שהיה טורח לשמרו שלא ימות. פיי לפירושו: והוא (פוצעו) בדרך שאפשר שלא ימות ואם מת לא נעשה מחשבתו והיינו דקרינן לי' מתעסק. ואחרי פירשו דהו"ל מלאכה שא"צ לגופה דלא ניחא לי' במיתה, ולא דייק. וק"ל, לרבי יהודה מיהא ליחייב תלת כלומר חדא משום נטילת נשמה ואפשר דלדבריהם דרבנן קא"ל דאף על גב דפטריתו לי' משום נטילת נשמה אודי לי מיהת דחייב נמי משום דישה. ונ"ל דלרבי יהודה נמי מתעסק פטור דהא

קשה ליי ולא איתעבידא מחשבתו: ולרב **משום צובע אין משום וטילת ושמה לא.** פיי א"כ קשיי מתניי דקתני צובע ושוחטו

בתרתי, ופריק אימא אף משום צובע: **השף בין העמודים.** פירש רש"י ז"ל, השף בקרקעות הבנין שהעמודים נשענין עליו כדי שיהא חלק חייב משום ממחק ולא מסתברא אלא משום בונה ובשדה משום חורש כדאמריי בגומא. אלא ה"פ: השף העור בין העמודים כדי לרככו חייב משום ממחק שכן דרך הרצענין

להחליקו ולרככו בכך ומפורש בירושלמי המוחקו מה מחיקה היי במשכן זעירא בר חנינא בשם ר' חנינא אמר שהיו שפין את העור ע"ג העמוד. חייב משום מאי חייב ר' יוסי בשם

רבי יודא בן לוי ור' אחא ר' יודא בן לוי בשם ר' יהושע בן לוי, משום ממחק:

לאפוקי מדר"ה דמהייב אהולדה במקום אב. איכא דקשיי, לאפוקי מדר"א מרישא שמעת מיני דקחני הייב על כל אב מלאכה ומלאכה ומשמע ולאו אחולדה במקום אב וקחני נמי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו הייב אלא הטאת אחת. ומפרקי' אי מרישא אתת היינו רישא והכי קתני הייב על כל אב מלאכה ומשמע ולאו אתהלדה במקום אב וקחני נמי אחת היינו רישא והכי קתני הייב על כל אב מלאכה ומשמע ולאו אתה אחת. ומפרקי' אי מרישא התת היינו רישא והכי קתני הייב על כל אב מלאכה ולא על אב א' שתים שהעוש' מלאכרי הרבה מעין מלאכה אלא הייב על כל אב מלאכה. ומיהו בכריתות (מז:) מוכח מהעושי דאתי אב מלאכה אלא הייב על כל מלאכה ומלאכה. ומיהו בכריתות (מז:) מוכח מרישא דאתי בר"א ומוקמיי לה כפשטא ואתיא כרבנן וי"ל דאף על גב דמרישא שמעת מינה לאפוקי מדר"א סחים נמי בהך משנה אחרייתי לאפוקי לה נמי מדר"א וכיוצא בה הרבה בתלמוד: לאפוקי מדר' יהודה הנא אלו אגב אורה' לאפוקי לה נמי מדר"א וכיוצא בה הרבה בתלמוד: ארבעים חסר א' וא"ל א' מרישא ה"א תנא ושיר אמרת חני ושיר. ועוד מלא לני ליכא למימר אונא ושיר כדאקשי' בעלמא תני תנא אלו ואת אמרת תני ושיר. ועוד ממשנה יהירה דוקא ארבעים הסר א' וא"ל אי מרישא ה"א תנא ושרת ועני ושיר. ועוד ממשנה יהירה דוקא ארבעים הסר א' וא"ל אי מרישא ה"א תנא ושיר ושני ושיר. ועוד ממשנה יהירה דוקא אלו ואת אמרת תני ושיר. ועוד ממשנה יהירה דוקא

אלו ולא יותר: ודא"ל רבנן **שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג.** קשיא נמי, דהא כל מלתא דהוי במשכן אע"ג דדמיא לה חשיב לה וי"ל שובט ומיסך מדקדק ואורג א' הן

לגמרי ולא שנים הדומין:

ארייי בר חנינא הא דלא כרייש. פירוש כולה מתניתין, דמתני קתני כל הכשר להצניעה ומצניעין כמוהו אזלי. בתר רובא דעלמא ואלו רייש לא חייב אלא מצניעיהן ממש וסיפא ומצניעין כמוהו אזלי. בתר רובא דעלמא מצניעי לא בעי שיעורא כלל דלא כרבי שמעון דאלו רבי שמעון קאמר כל השיעורין הללו למצניעיהן, כך פירש רשייי ז"ל. ואף על גב דבתר הכי מייתי בגמרא פיסקא דסיפא דמתני משום דארישא איתמר מתני דלא כרבי שמעון וכולה בכללא והדר מייתי לסיפא דהוא בנחוד אתיא דלא כרשב"א. ומצינו פסקא אחרונה שבמשנתינו שהביאו אותה בגמ' ראשונה ואחר מביאים הראשונה ומדברים עליה ואחר מהן בפ' חזקת הבתים (ב"ב לו.):

דף ער והתניא כגרוגרות אידי ואידי חד שיעורא הוא. ואי קשיא לימא כגרוגרת, יש לומר אי תוא הכי הוי אמינא משום דחזי לאדם קמ"ל דטעמא משום טלה הוא דחזי ליי וכן אתה

מפרש בכ"מ שאמרו (ו)כיוצא בה, כי ההיא דלקמן באידך פירקין (שבת ע"ח ע"ב):

המוציא כדי גמיעה. אין שיעורו ידוע לנו, והוא פחות מכדי רביעית כדמוכחא מתני ואין
צריך לומר שהוא פחות מכגרוגרות ואע"פ ששיעור חולב כגרוגרות כדאמרינן בפי המצניע
התם הוא משום דאין אדם טורח לחלוב בפחות מכן אבל הוצאה בכדי גמיעה חייב ובמסי
יומא גבי יוה"כ פליגי חנאי מ"ס כדי רביעית ומר אמר מלא לוגמיו ומר אמר כדי גמיעה
למדנו מ"מ שאינו רביעית ולא מלא לוגמיו ומסחברא גבי שבת כדי גמיעת אדם בינוני
קאמרינן ולא לעוג מלך הבשן ולא לכל אדם בשלו אלא בשל עולם שמין בבינונית, ואפיי
למ"ד גבי יוה"כ לכל חד וחד בדידיי משערינן:

פרק ה המוציא יין

रान धर

רביעית שתאו חי רביעית דחי שתאו מזוג רביעית מזוג ולא פרש שם מזיגתו בכמה ובודאי רובע רביעית דהוי לדי כוסות רביעית וזו אינה קושיא כלל דהכי קאמר צריך שיהא בכל אי דגרסי' בפי ע"פ (קח:) די כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית אלמא שיעור כוס למזיגה דרבא בריי דר"י בר חמא אלמא מזיגה יתירה הוא. ובתוסי מקשיי מהא (דתניא) מזיגה יתירתא הוא ואין רוב ב"א מוזגין כן כדאמר ר"י במסי נדרים (נה.) דמי האי מזיגה ולמה מצטרפין דודאי אפיי לרבא דאמר כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא וכדי שימוגנו בחד תלתא מיא הרי אינו עומד למזוג כולי האי שמעוט אנשים הן מוזגין כן בה השתא נמי חשיב לשתיה שכל שעומד למווג כמווג דמי אלא אי אמרת רובע רביעית דרבא וה"ק אא"ב מזיגה שני חלקי מים ואחד יין כיון שא"א לשתות יין אלא במזיגה כיוצא לפרש דאביי נמי סבר דשיעור יין בכדי שימזגנו ויעמוד על רביעית ולא פליג אלא אמזיגה לא מצטרף מים בהדי ויין קרוש בכזית לדידי הוא שיעור מזינת הכוס בשאינו קרוש. ויש לומר לדבריו דר"י אקשי לי' אבל איהו סבירא ליה שיעור בכדי מזיגת הכוס חשיב ואפיי בקרוש לאו בר מזיגה הוא בעי רביעית ממש ובשאינו קרוש מזיגתו מצטרפת עמו ואפשר והא א"ל אביי לרב יוסף דלמא ע"כ לא אמר ר' נתן הכא דכזית בעי רביעות וכו' אלמא נאביי מי ליח ליי ששיעור יין ברביעית ולא חייבו אלא בכדי שימזגנו ויעמוד על רביעית באפי נפשיי בלא צירף דמים אבל רובע רביעית לא חשיב לשתי' כלום. ואיכא למידק הכא, ברכה קאמר דהוי קרוב לרביעית וחשיב דאית בי' שיעור שתי' כמלא לוגמיו או יותר מעט לאו יין שיכול אדם למזוג בו במים כוס יפה קחני אלא יין כמו שהאדם עשוי ליחן בכוס של נרא' דכ"ע כוס של ברכה שיעורו ברביעי הוא ואביי ה"ק מים בכד ומצטרפין אלא מחני, ועוד מים בכן ומצטרפין. ויש לפרש דאביי פליג אשיעורא דרביעית ופשיטי הוא. ולי

מודה היי אביי דשיעור כוס של ברכה רביעית שכך הוא שיעור כל המשקין רביעית יין לנזיר רביעית ליוה"כ. ויש מקצת נוסחאות משובשות שכי בהן בההוא דערבי פסחים מאי כוס יפה דקאמר שמואל בהאי שעורי לכל חד וחד דהו"ל רביעית לכולהו ואין בנוסחאות מדוקדקות כן אלא אידי ואידי חד שיעורא הוא וכן גריס הר"ר שמואל ז"ל ואפיי להאי גירסי נמי (קי) דסוגיא דהתם אליבא דרבא, אבל אביי מפרק לה כדאמרן:

गत्रं सुग

אמר אביי בגלילא שנו. פר"ח ז"ל מי גליל ידועין הן שמועלין לעין כקילור אבל מיא דעלמא ברביעית כשתיה פי' לפירושי שמאחר שהן ידועין לרפואה ובכ"מ מתרפאין מהן רפואתן מצוי' בכ"מ כשתייתן במקומן ויותר ודאמרי' נמי דשמואל דאמר כל שקיינו מסו ומטללי לבר ממיא ר"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים ומטללי לבר ממיא ר"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים ומטללי לבר ממיא ר"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים שהשתיי' אינה אלא ברביעית כיון שהוא עושה רפואה ופעמים שעושין מהן רפואה לקילור רפואתן שכיחא והולכין אחר רפוא' קטנה שלהן לחומרא שהוא רפואות הקילור. ולפי הפי' של רש"י ז"ל להומרא שהוא רפואות הקילור. ולפי הפי' מל רש"י ז"ל דהואיל ושתייתן שכיחא ורפואתן לא שכיחא אע"פ שהוא רפואה טובה לעין יותר מכל הקילורין בתר שתי' הו"ל למיזל ויש לפרש דמעיקרא כי אמרי' רפואתן לא שכיחא משום דאיכא שקיינו אחרינא דמסו בהו ועדיפי ממיא קאמרי' והשתא מתרץ לא שכיחא משום דאיכא שקיינו אחרינא דמסו בהו ועדיפי ממיא קאמרי' והשתא מתרץ לא שכיחא נמי עדים מיא עדיפא מכולהו שקיינו ואע"ג דשתייתן שכיח' טפי דשכיח'

ושכיתא אזיל רבנן לחומרא אע"ג דלא שכיחא כולי האי: א**טו מצניע לאו מוציא הוא.** נראה שכך פירושו הול"ל בד"א כשאר כל אדם אבל המצניעו בכל שהוא מדקאמר במוציא משמע דמצניע לאו מוציא הוא ואלומי אליי לקושיי דהו"ל

למידק אטר (אחר שלא הצניעו) [מצניע שלא הוציאו] מי מחייב במשהו:

אמר אביי הכא במאי עסקינן בחלמיד. וה"ק במה דבריי אמורים במוציא שאינו מחשב
כלל אלא להוצאה שנצטוה עליי אבל במצניעו רבו חייב זה במחשבתו של רבו לפי שדעתו
מלוי בדעת רבו ואלו תוא במה דבריי אמורים בשאר כל אדם אבל במצניע כל שהוא הייתי
אומר שאין שום אדם מתחייב בכ"ש אא"כ (המצניעו) [הצניעו] הוא עצמו ולפיכך שנה
בד"א במוציא כלומר אדם שאינו מתכוין אלא להוצאה בלבד ואינו יודע חשיבותו של
דבר ואם הוא מוצנע חייב. ומני, ר"ש הא פליג עליי ואלו רשב"א בלא רבו נמי מחייב זה
במחשבתו של זה, [אלא כת"ק]. ורש"י ז"ל מוקי לה כרשב"א, ואינו מחוור דאיהו לכל אדם
מחייב בזה במחשבתו של זה ולא היה צריך לאוקמי בחלמיד שא"ל רבו וכולה אוקימתא
דאביי ועוד למה לי לדוחקה ולאוקמי כיחידאה ה"נ ה"נ יכול למימרא לפי פירושו הכי בד"א
דמנציא שלא הצניעו אבל הצניעו כ"ש ואי משום דברישא איירי רשב"א אדרבה משמע

דרבון הוא דקתני רישא סתם דם וכל מיני משקין ברביעיי והך סיפא לאו בתר רשב"א גרירא דנימא כולה מילתא דידיה הוא אלא סיימו רשב"א ורשב"ג מילתייהו ואתאן לת"ק ועוד דאי הוי אפשר למימר דה"ק בד"א במוציא דבר שלא הצניעו וכוי וכרבנן לא הוי מקשי בגמי אטו מצניע לאו מוציא הוא דפשיטא לן דאיכא חילוק בין מוציא שאינו מצניע למצניע דהא איפלגי בה במתניי. ואיתא נמי בפי כלל גדול וכלישנא דברייתא לא משני מידי אלא

ש"מ דלישנא דברייתא לא דייקי לי כדפרישי: מחניי: **נייר כדי לכתוב קשר של מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב.** יש לפרש דסד"א דהמוציא קשר מוכסין פטור והמוציא נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין לא נתחייב בשביל שהוא מיוחד לכך שהרי אפי בקשר עצמו פטור אלא מפני שהוא שיעור לכתוב עליו שתי אותיות דידן שהוא שם משמעון ובית אחיזה שהוא קשר מוכסין לפיכך חזר ושנה שהמוציא קשר מוכסין חייב שהוא דבר תשוב בעצמו. ויש לפרש והמוציא קשר מוכסין חייב אפיי לאחר שהראהו למוכס, וסתמא כרי יהודה:

דף עט

עד שיאמר לוה פרעתי ולא פרעתי. פיי הכא במאי עסקינן שבקש ולא מצא עדים שמתו אותן שחתמוהו ואין שום אדם מכיר התם ידן שאלו היה הדבר ספק השטר חשוב וראוי שמא יביאו עדים ויקיימוהו ואין לומר שצריך הוא להחזיר השטר ללוה ולפיכך הוא פטור, שמא יביאו עדים ויקיימוהו ואין לומר שצריך הוא להחזיר השטר ללוה ולפיכך הוא פטור, שהואיל ולא מצא עדים שהוא מזוייף בודאי, כך ה"ה שיהא מונה בידו של מלה זה שמא ימצא עדים לקיימו או עד שימצא הלה עדים שהוא מזוייף או עד שיבוא אליהו. ואפשר ימצא עדים לקיימו או עד שימצא הלה עדים שהוא מזוייף או עד שיבוא אליהו. ואפשר לפרש שאפיי הדבר ספק הואיל ולא מצא עדים עכשיו אינו מחחייב משום שמא ימצא עדים עמ"מ אינו ידוע אם הוא דבר הראוי אם לאו. וא"ת עד שלא אמר פרעתי אמאי חייב למאי מהני ליי שטרא אי מודה ליי אפי בלא שטר נמי חייב אי לא מודה ליי הא אמרת פטור והשטר פסול וי"ל לא חציף אינש למימר שטרא זייפא הוא אא"כ הוא אמת שהוא מתיירא שמא יבואו עדים ויעידו ונמצא שהוחזק כפרץ ובפרעון נמי מתבייש דא"ל אידך אי פרעתני שטרך בידי מאי בעי ואי לא נפיק שטרא מתותי ידיי א"ל לא היו דבריי מעולם וי"א מהני לזה דאי מודה בה גובה מהיחומים ואינן יכולין לומר פרענו ואי לאו שהוא מהיי לקחו שלקחו בידי מירה לו הוא אם הוא להוד בל מיח אם אהוח לאור היי לא גבי כלל א"ג מהני ללקוחות שלקחו מענו אחר שנה לו הב"ד.

ממנו אחר שיודה לו בב"ד:

רדיי סבר אין כותבין שובר. פרש"י ז"ל ומ"ה צריך ליה שאם לא יחזיר לו שטרו הדין נותן שיחזיר לו ממון שפרעו ומכאן למדנו דבר זה ואין לנו ראיה ממקום אחר שהיה במשמע נותן שיחזיר לו ממון שפרעו ומכאן למדנו דבר זה ואין לנו ראיה ממקום אחר שהיה במשמע שאחר שפרעו אפיי למאן דאמי אין כותבין שובר אינו חייב להחזיר לו שאינה אלא חששא יאבר שטרו והואיל ופרעו פרעו. ור"ח ז"ל פיי כגון שפרעו ולא עמד עמד בדין ולרבנן דאמרי כותבין שובר א"צ ליי זה לשטר שהוא מוציא שוברו ולר"י דאמר אין כותבין שובר

הוא צריך לו כדי שלא יוציאנו מלוה ויגבה בו פעם אחרת. ונראה שהוא ר"ל דלרבנן כיון דכותבין שובר וחששא דצריך להיות שומר שוברו מן העכברים לאו חששא הוא אין שמר

זה כלום לר"י כיון דחששא היא שטר זה ראוי הוא ומתחייב עליו המוציא: **כדי לכתוב עליו את הגט.** פרש"י ז"ל תורפו של גט, דהיינו שמו ושמה ומקום העדים והומן והרי את מותרת לכל אדם והזקיקו לומר כן כדי שיהא שיעור דפתרא דמליח וקמיח מעט משיעור עור דמליח ולא קמיח ויפה פירש וא"ח בגט הא בעינן ודן ותורפי דגיטא שהרי קלף מעובד הוא ושיעורו גדול משיעור עור כדתון במתני ופרש"י ז"ל עצמו דאיידי דדמיו יקרים לא עביד מיני קשר מוכסין אלא לתפילין ומזוות, ולא מתחייב בשיעורא ווטא. מ"מ למדנו דסתם עיבוד היינו מלוח דהא אמרן לעיל דבין מעובד ובין שאינו מעובד שיעורן לעשות ממנו קמיע וכאן במליח וקמיח שיעור אחר לכתוב גט אלמא סתמא לא לקמוחי קאי אלא למלוחי דהיינו עבוד כדאמרן בפי כלל גדול (שבת עה:) היינו מולח היינו

מעבד וכרי:

שבתפלין שמע ישראל. תימה הוא ותיקשי ליה רישא אסיפא כדקשיי ליי במתניי. ויש לי

לפרש דקס"ד דהכי קתני קלף ודוכסוסטוס סתמן למזוזה והמוציאן בסתם כדי לכתוב עליהן

מזוזה והמוציא קלף מפורש לכתוב עליו תפילין או שהצניעו לכך שיעורו בכדי פרשה קטנה

שבתפילין ומש"ה מקשיי סתמא אסתמא דמתניי דודאי מתניי לאו להצניעו לתפלין קאמר

דסתמא קתני ודומיא דהנך כולהו. ומקצת נוסחאות יש שגורסין תחלה קלף ודוכסוסטוס

כדי לכתוב עליו מזוזה ותו לא והדר מייתי הא מדקתני סיפא קלף כדי לכתוב עליו תפילין

וכרי ומקשיי ולטעמיך תיקשי לך היא גופה וזו מיד מגיה סופרים הוא:

אלא כי תניא ההוא בסיית. מהא שמעיי שס"ת נכתב על הגויל ועל הדוכסוסטוס ועל הקלף ומיהו מצותה על הגויל ומ"ה קתני על הקלף ועל הדוכסוסטוס כשרה משמע אבל לא תעשה וארחה דבני תלמודא למכתב אגויל כדתנן בגיטין גוילין שבו לא עבדתין לשמן. והא דאמריי בב"ב שיעור ס"ת בכמה בקלף אינו יודע משום דיעבד כשרה ובדין היא דהו"ל למישאל בדוכסוסטוס אבל שמא יודע היה שלא נחנו חכמים שיעור לדוכסוסטוס א"נ אם היי אומר לו שיעור לקלף היי חוזר ושואל בדוכסוסטוס אבל מבקלף לא ידע לו שיעור כ"ש בדוכסוסטוס. וכי ר"ח ז"ל שם בשלהי פ"ק דב"ב אע"ג דגרסיי בירושלי (מגילה א,ט) ובקלפים לא נחנו חכמים שיעור וכוי ורב אמר כששאלו אותו שיעור ס"ת בכמה איני יודע דמשמע שכותבין ס"ת על הקלף ביון דלא אשכחן בתלמוד מי שיעשה כך אין מתירין אותו לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה הוצ ההא חניא בס"ח כולן כשרין ואע"ג לתחבע הוצ ההא חניא בס"ח כולן כשרין ואע"ג לתחבע הוצ ההא חניא בס"ח כולן כשרין ואע"ג להחבע הוצ ההא חניא בס"ח בולן בשרין ואע"ג לתחבע הוצ ההא חניא בס"ח כולן כשרין ואע"ג לבתחלה הוצ ההא חניא בס"ח בילן בשרין ואע"ג החבש הוצ ההא חניא בס"ח בולן בשרין ואינ".

תמה וליכא א"ג דלאו ספר מיקרי, אבל לדידן דאית לן עבודין אחרים שאינן יכולין להזדייף שכל שאר העבודין שלהן יכולין היו להזדייף ואפשר שמפני כך פסלום לס"ת דבעינן כתיבה קיימי אלא העפצים כדאמריי בגטין והא בעינן כתב שאינו יכול להודייף בדעפיצין משמע עפיצי, וכן פי' הרמב"ם ז"ל הספרדי. ומיהו אפשר שהוא אמת, לפי שלא הי' להן עיבוד של בחדתא יתפור ולא עתיקתי עתיקתא ממש ולא חדתא חדתא ממש אלא הא דעפיצי והא דלא אלא שאין עפיצן ניכר מחמת יושנן או מחמת דבר אחר כדאמריי ה"מ בעתיקתא אבל נקרא דפתרא שיש עבוד אי מכשיר, כגון שלנו. וזו אינה ראיי, לפי שאין פיי דלא עפיצן והא חניא לא יחפור ל"ק הא דעפיצין הא דלא עפיצין אלמא כוחבין ס"ח אדלא עפיצן ואינו לדבר מהא דגרסי׳ בפי הקומץ (מנחות לא:) קרע הבא בתוך שנים יתפור בתוך גי לא יתפור שלא אמרו חכמים עפיץ דוקא אלא יש עבודין אחרים שהן מכשירין כעפצים הללו. וראיי והקלף והדוכסוסטוס שלשתן בעפצים שנו. ובתוס' הכמי הצרפתים ז"ל ראיתי שאמרו ונטראים בלשון לע"ו גל"א ולפי דברי קצת חכמי ספרד שלש עורות הללו שהם הגויל אבנא דלא משפרין ולא כאשר עלה על דעת רבים שנקרא כן מפני שהוא מעופץ בעפצים והדוכסוסטוס שהוא עור א' הלוק לשנים כמו שפירשו הגאונים ז"ל ואמרי' בב"ב גויל בלא ראיה ואפיי אפשר לאוקים במסקנא במזוזה. ופיי לשון גויל, שלא נקלף ממנו כלום בגויל לא מפרשא להתירא ועוד דלא פלגיי אנן אאוקימתא דגמי דמוקיי ס"ת כשרה בכולן דבמסקנא מזווה כשרה בקלף ובדוכסוסטוס ברייתא בס"ת קיימא כדמעיקרא חדא במזווה

השתא דאתית להכי לרב נמי לא תימא דוכסיסטיס הרי הוא כקלף אלא אימא קלף הרי הוא כדוכסיסטיס. לפי פשטה של שמועה רב לית ליה הא דתניא הלכה למשה מסיני מוזה אדוכסיסטיס למצוה דהא איהו כר"מ ס"ל וכדרשב"א ואיהו הא אמר היה כותבה לכתחלה משמע וא"ג אף ע"ג הדוכסיסטיס קתני. אבל רבינו הגדול ז"ל כ' בהל' מזוזה על הדוכסיסטיס במקום שער. והא דאמרי מזוזה על הדוכסיסטיס למצוה אבל אם כתבה על הקלף כשרה. (וא"א) [ואפשר] דאע"ג דתניא רבי מאיר היה כותבה לא לכתחלה אלא פעמים שלא נודמן לו דוכסיסטיס וכותבה על הקלף וכדתניא בפ' הקומץ (מנחות לא:), פעמים שלא נודמן לו דוכסיסטיס וכותבה על הקלף וכדתניא בפ' הקומץ (מנחות לא:), ופרשירה ביה כותבה על הדוכסיסטיס כמין דף ועישה לה ריוח מלמטה וריוח מלמעלה ופרשיותי פתוחות ואיקי מצוה למעבדינהו סתומות ואי עבדינהו פתוחות ש"ד ואע"ג דלא ופעיר היה כותבה על הדוכסיסטיס פעמים בותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק אע"פ שמצותה על הדוכסיסטיס פעמים בותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק אע"פ שמצותה על הדוכסיסטיס פעמים בותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק אע"פ שמצותה במקום התורפה או של רבים לפי שאינה נברקת אלא פעמים ביובל ר"ו כרי לקיים דברי רבינו ו"ל שהוא סובר דרב נמי אית לי הלכה לכתחלה כראמר

קלף הרי הוא כדוכסוסטוס ומשמע דכולהו גמירי דוכסוסטוס למזוזה ואע"ג דרב נמי אמר כוחבין לאו דוקא דהא מעיקרא כי אמרינן דרב אתפלין קאמר כוחבין לאו דוקא לכתחלה אלא דיעבד השתא נמי ל"ש. ור"ח ז"ל כי קלף ודוכסוסטוס לענין מזוזה שהיא נכתבת על זה ועל זה אבל תפלין אין נכתבין על דוכסוסטוס וכן הלכה ע"כ ומקצת מחברי ספרים שפסקו שאם שנה בזה ובזה פסולין [אלא לעולם תפלין] אקלף מזוזי אדוכסוס' אין לנו לסמוך עליהן דהלכה כרב דהוא אמורא ומעשה דרי [מאיר] (נמי) כמו שפסקו הראשונים אמרי אקלף וגויל ועוד מרקחני ברייתא דמווזה קלף ונייר ומטלית ולא קחני גויל ש"מ בגויל כשרה דההיא ברייתא כולהו פסולי [אתא] למיחני. ועוד טעמא דמשחמרת בגויל בגויל כשרה דההיא ברייתא כולהו פסולי [אתא] למיחני. ועוד טעמא דמשחמרת בגויל בגויל מדאייל בה בתר שמור הלכה לכאורה כשרה בגויל נמצאו ס"ח ומווזה כשרין בכולן ותפילין בקלף לבד. ומצאתי בירושלמי (ה,ג) קלף כדי לכתוב עליו פרשי קטנה שבמווזה ולשון פני העור משמע שקלף הוא הצד הדבוק לבשר וכוחבין עליו במקום בשר ממש ודוכסוסטוס הוא הצד שע"ג בהמה שהשיער בו וכוחבין עליו במקום שיער ממש וכן הוא עיקר אע"פ שנחלקו בו הראשונים:

ے باک

למימרא דשיעורא דר"י נפיש. פיי פלוגתייהו דר"י ורבון בשכיח טובא ושיעורו גדול ושכיח אבל לא כל כך ושיעור קטן דרבון סברי בתר שכיח טפי אזלינן אע"ג דנפיש שיעוריי. ור"י סבר כיון דאידך נמי שכיח אע"ג דלא שכיח כולי האי בתר שיעורי זוטא אזלינן לחומרא ובעלי הגמרא יודעין שכל אלו הולכין אחר זה הדרך ולפיכך הקשו מזה לזה ואם לא מפני כן אין אומרים בשיעורי שבת זה דומה לזה שכל אחד לפי חשיבותו שיעורו:

אם קד

ופשוטיהן ממאין, בהכל שוחטין (חולין כה:). ואיכא למידק עליה, דהא חניא בפ"ק דמכילהיי (טז.) כלי עץ כלי עצם כלי עור וכלי זכוכית פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין ומחניי היא (טז.) כלי עץ כלי עצם כלי עור וכלי זכוכית פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין ומחניי היא בכלים וא"ת קשיא ההוא דחולין ההוא בגולמי כלי עצם מפורשת שם אבל פשוטיהן ודאי טהורין והך מתניי בפשוטי כלי מתכת היא ועליהן היא שנויה בתוספתא דמסי כלים ומ"ה טהורין קודם שקבען מפני שהן כגולמי כלי מתכת ושקבען נגמרה מלאכתן וטמאין משום כלי מתכת ואע"פ שהפותחת של עץ ואין דינה לקבל טומאה בפותחת הולכין אחר חפין כדתנן בפרק י"ג (דמסי כלים מ"ו), המשמש את המתכת טמא ומתכת המשמשת את העץ טהור כיצד פותחת של עץ וחפין שלה של מתכת טמאה פותחת של מתכת וחפין שלה של

עץ טהורה שלא כדברי ר"ש שאמר דפותחת כמו שיש לה בית קבול דמי ומקבלת טומאה אלא משום חפין טמאה וכשהן בפ"ע לפי שלא נגמרה מלאכתן טהורין כדפרישית וקתני סיפא ושל גל אע"פ שחברן בדות וקבען במסמרים (כולו) [כלומר] שכבר נגמרה מלאכתן

שהורין: אסור למשמש בצרור בשבת. פירש"י ז"ל משום השרת נימין, וקשיא עליי, והא דבר שאינו מתכוין הוא, ורבא כר"ש ס"ל ואפשר שכל המשמש כדרך שמשמשין בחול כדי לפתוח א"א בלא השרת נימין, ואינו נכון. וטוב מזה פר"ח ז"ל שאמר שאסור למשמש באבן כדי להחליקה דמחזי כמתקן מנא ומ"ה אקשינן לסתכן משום דגידודי דאבנא משתמטא להו

לאר כהכרע מדוכה קטנה של בשמים. רש"י ז"ל הפסיק בה ופי ואם לאר שאין מקום קבוע לבית הכסא מותר לו למלמל כשעור המכריע, שהוא אגוז, דנפיש מכזית וזומר מכביצה. וכמה הוא החוק, חדא שאין לשון הכרע נופל ע"ז שלא נאמר כאן בדרך הכרעה מעוד שהי לו לומר כדברי המכריע. [ועוד] וכי דרכן של בני אדם לקנה עצמן במדוכה קטנה של בשמים דקאמרת אם יש עליה עד מותר, ועוד בלא עד נמי לישתרי שהרי כל הכלים ניטלין לצורך גופן ומקומן. והגאונים ז"ל פירשו, ואם לאו מותר למלמל אבן לקנוח שהוא כהכרע מדוכה קטנה של בשמים שהיא פחותה ממלא היד והדר אתמר מימרא באפי מהוא כהכרע מדוכה קטנה של בשמים שהיא פחותה ממלא היד והדר אתמר מימרא באפי מפני שהיא כמזומנת לקנוח, ומן הירושלמי (ח,ו) נסתייעו דגרסינן בה מעשה בביתוס בן וונין שהיי יושב לפני רבו אמר כך אני אומר צריך שיהא יושב ושוקל ביד א"ל הכל מותר חוץ מן העשוי בחפיזה רי הלל בשם רי ינאי ויש בו כמלא רגל מדוכה קטנה של בשם א"ר יוסי לא אמר אלא מדוכה קטנה של בשם הא של בשמים לא:

76 GE

הא דחנן מי שהיה ביתו סמוך לע"ז והיה שלו ושל ע"ז. פירש"י ז"ל לבית שע"ז בחוכר ונדון מחצה על מחצה שהמחצה שלו נחשבת בדי אמות של כניסה. ור"ח ז"ל כי בפירושיר וקשיא מכדי בין לרבה בין לר"א משמשי ע"ז איתקש לשרץ כדכתיב שקץ תשקצנו, והתנן (ע"ז מז:) לענין בית ע"ז אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ ר"ע אומר כנדה ומפרקיי דהא בית גופי כע"ז הוא כדתנן ג' בתים הן בית שבנאו מתהלה לשם ע"ז אסור ואמר רבי המשתחוה לבית אסרו וע"ז מטמא כנדה אבל משמשיה כשרץ אלו דברי ר"ח ז"ל ועיקר הן המשתחוה לבית אסרו וע"ז מטמא כנדה אבל משמשיה כשרץ אלו דברי ר"ח ז"ל ועיקר הן לפי גמרתינו. ובירושלמי (ט,א) גרסיי, אית מחניי אמרה ע"ז כנדה ומשמשיה כנדה ואית לפי גמרתינו. ובירושלמי (ט,א) גרסיי, אית מחניי אמרה ע"ז כנדה ומשמשיה כנדה ואית אמרה ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ כל עצמה אינה קרוי נדה אלא במשמשין וטמאתם אתר תפתר במשתחוה לאפוד עצמו כענין שנאמר ויעש אותו גדעון לאפוד מתניי כמ"ד ע"ז

כנדה ומשמשיה כנדה דתנינן אבניו ועציו ועפריו מטמאין כשרץ ר"ע אומר כנדה תפתר במשתחוה לבית עצמו וזה מפורש כדברי ר"ח ז"ל לפי מאי דאמריי בגגוי דילן דמשמשיה כשרץ:

פול מ אמו ובי מליבא

ופיי ידין כמחצה על מחצה. שמחצית אבניו ועציו ועפריו מותר אע"פ שעבדוהו לכותל לא אסרו דבר שאינו שלהם. [ועוד] שלא השתחוו אלא לשכנגדם ולא לצד האחר שהוא של ישראל, וכן פיי בירושלמי במס' ע"ז (ג,ו). ומוקמי לה כגון שבנה תחלה ואח"כ נסמכה לו ע"ז אבל אם בנו הבית לשם ע"ז א"נ השתחוו לו ואח"כ נסמך להם הכל אסור ומשמע דאסור נמי להסמך לו דהא מתהני מע"ז ומשמע נמי דדוקא במכיר עצים ואבנים שכנגדו. דאסור נמי למ"ד (ע"ז כט:) ע"ז שנשתברה מאליה מותרת הכי נמי לשתרי כבר הקשו כן בירושלמי ופירשוה כגון שהשתחוו לכל אבן ואבן ואח"כ בנייי א"נ כשעתיד להחזירן (לכליין) [לבניין]. והא דבעיי בגמי דילן לקמן (שבת פג.) ע"ז ישנה לאברים בששברה גוי ופרקה מחליותיה וקא מיבעי לי אי בטל הגוי הזה אם לאו אבל נשתברה מאליה ויכול

מה"מ דדם הנדה מטמא אמר חוקי' אמר קרא והדוה בנדתה מדוה כמותה אי מה הוא עושה במשא עד שימות הבשר ומפרש בגמ' מאי משא אבן מוסמא. ועוד נמי אמרי' בפי דם הנדה ומושב ואמרי' במס' נדה בפי בתרא הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע שמתו מטמאה דר"ע ורבנן לרבה ואלו לפי הפי' שכתבנו אין טומאה אלא מטעם דומה לטומאת משכב באוקימתיי דרב אשי אליבא דרבה מוכח בהדיא דהיסט היינו אבן מוסמא והיינו פלוגתייהו דהיינו אבן מוסמא מדקרי לאבן מוסמא משא משמע דמשום משא היא מטמאה וכן לקמן ומוקמי לה באבן מוסמא, ותנן נמי התם (ע"ז מז:) ר"ע אומר כנדה מה נדה מטמאה במשא דהכא בשמעתין משמע דאבן מוסמא משמא משום משא כדתנן מנין לע"ז שמטמאה במשא כלל על המשכבות וזו היא דרך פירושו של רש"י ז"ל וכ"כ במס' נדה (סמ:). וק' להו, זה. ופיי שם בתוסי שהיא אבן גדולה שומא על משכבות ומושבות והזב עליה ואינו מכביד משכב ומושב, [ועוד] ל"ל אבן אפיי כל דבר שהוא תלוי באויר נמי מטמא למה שתחתיו מדין טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם ואלו בקרא דכל אשר יהיה תחתיו לא כתיב על הכלי אשר ישב עליו [ובדבר הראוי למשכב ומושב] והיינו נמי דתנן כל שהוב נשא עליו אשר יהיה תחתיו הזב קאמר בפרק בנות כותיים במס' נדה ובת"כ מפיק לה מדכתיב והיושב הכביד על הכלים טמאין כדכתיב כל אשר יהיה תחתיו (וההיא) לעליונו של זב אתא וכל ומטמאה באבן מסמא. פרש"י ז"ל, אבן ששמוה על היחדות וכלים תחתיה אע"פ שלא להחזירה ודאי אסורה:

ולרייע למאי הלכתא איתקיש לשרץ למשמשיי. פיי שטפא דגמרא הוא דהא איבעי ליי במשא שלה ושמא אין דין משכב ומושב בע"ו: שכך שנינו גבי נבלה אבל עכשיו שהוקשה לנדה כל הראוי למשכב ומושב והאדם מיטמאין **רלוקשה רחמוא לובילה.** ק"ל, אי אקשה לובלה אין משא שלה מטמאה אלא אדם המסיט ע"ג אבן מוסמא תלמוד לומר והיושב מקום שהוא יושב ומטמא יושב הטהור ומיטמא: למעלה וכך שנינו בספרא והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב מנין לעשרה מושבות אפיי בכל מטמאי משכב ומושב אבל זו שבשמועתינו שהיא מטעם היסט בטומאה למטה וטהור דהא תניא בספרא. ישב ע"ג עשרה מצעות אפיי ע"ג אבן מוסמא וכו' וזו שהיא כן ישנה מטמא באבן מוסמא בפי בתרא דנדה, זה צ"ע. ונראה דאבן מוסמא כולל בין נושא בין נשא משכב ומושב. וצ"ע שאם מתורת היסט דוקא שלא מצינו לו חבר בכל התורה הרי מצורע וכרעה היא וכן דם הנדה נמצאי טומאת אבן מוסמא משום משא ואינה תלויה בטומאת שנים ופוסל אחד ואבן מוסמא דע"ז נמי כגון שהיא נושאה את האדם עליה או בכף מאזנים מצינו לו חבר בכל התורה וזה ששנינו אצבעו של זב תחת הנדבך הטהור מלמעלן מטמא באבן מוסמא וה"ה לזב עצמו נושאין את המהור והוא כעין הסיטו של זב שהוא טמא שלא לפ"ד ונפרש שטעם טומאת אבן מוסמא מפני שהמשכב והמושב שתחתיה שאף הן מטמאין כי האבן הזאת חוצצת בינו ובין המשכב טמא אע"פ שהאבן אינה מקבלת טומאה וזה נכון שפי' שאם יש אבן על משכב הזב והזבה וישב אדם טהור על האבן אע"פ שלא נגע במשכב ומושב אין טומאי לכלי חרס כל עיקר כדאמרי, לקמן (שבת פג:). ובפר"ח ז"ל מצאתי (ב"ק ו.) אין טומאה בכלי חרם אלא מאוירו ובהיסט הזב ע"ג אבן מוסמא ואלו מדין משכב בו אבן מוסמא. עוד הביא ר"נ ז"ל במגלת סתרים שלו שמצא ברייתא בתוספתא כלים לאו משום משכב ומושב נתרבה אנ"פ שנתמעט משכב ומושב מדם הנדה היה סבור לרבות נמי מיטמא באבן מוסמא א"ר אשי אמר קרא והנושא אותם יכבס אותם מיעוטא הוא אלמא בגדים אמר קרא אשר היא יושבת עליו ולא דמה אי מה היא מיטמאה באבן מוסמא אף מדוה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא בגדים אף מדוה עושה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא

בנושא שלה דעבה אירקיש לשרץ למשמשיי. פיי שטפא דגמרא הוא דהא איבעי ליי למימר דלא מיטמא באבן מוסמא אלא דאמר הכי לעיל לרבה אמר נמי הכא לר"א ואפשר דלרווחא דמילחא נקט לה דאפילו למסקנא דאמריי דאיתקש למת ומת לא מטמא באבן מוסמא ומשום מיעוטא דאבן מוסמא ל"צ הקישא דשרץ ואצטריך משום משמשיי ואע"ג דעד השתא לא מדכרינן להקישא דמת ול"נ לר"ע לחומרא מקיש:

דף פג

מי אלימא ממתניי. פיי ה"ר משה ברי יוסף בחדושיו דמקשה דקרו ליה סבר רישא דומיא דרמיא בחיפא מה משמשיי כשרץ לגמרי ולא מיטמי במשא אף ע"ו עצמה כשרץ ולא מיטמאה במשא ויפה פיי אף על פי שמצינו בכמה מקומות בתלמוד פרכות כגון זו ואין לנו בהם

334

מיחוקמא ליי ברייחא לר"א כלל אמגע דהא קחני ליי למגע בהדיא והן והסיטן בר ממגע [הן] הוץ ממגע והסיט והו"ל למיחני מגע נכרי ונכרית והסיטן ותירוציה אתיא כרבה ולא נכרי ונכרית ואתיא פירכא דרב אשי בפשיטות דלא מתני ליי מגע והן והסיטן דמאי (מן) ז"ל, ולא עלו בתשובת ה"ר יהוסף הלוי כהוגן. ויש ספרים שכי בהן בריש הברייתא מגע סתם שבוב ממא ולא מצינו לו חבר ואבן מוסמא נתרבה מתורת הסיט זה וזה מתוקן בפרש"י מהור נושא המומאה הוא נקרא משא בלשון תורה והסיט שהממא נושא המהור הוא הסיט הוה זהיר במה שפי׳ הסיט ומשא הנוכרים בתחלה בשני דברים שאינו כן אלא הסיט שאדם ממאין אבל משמשיה היא ולא הסיטה זהו תורף פירושו של זה הרב ז"ל, ונכון הוא. אבל שהסיטו אחרים בין אחרים שהסיטו אותן ור"ע סבר ע"ז הן ב"א הנוגעין בה והמסיטין אותה ע"ז ומשמשיה הן ב"א הנוגעין בה טמאין שבמגע מטמאין כשרץ אבל לא הסיטן בין הם הן האחרים שהסיטו אותה ושנסטו ממנה טמאין וממילא אליבא דר"ע מתרצא ברייתא הכי בני אדם שהסיטו אותן ממאין ולא אם נסטו ממנו ואין צריך לומר אבן מוסמא ר"ע אומר לא שוו לאבן מוסמא. ואתא רב אשי ופריק אליבא דרבה דה"ק נכרי ונכרית וכו' ע"ז הן ומאי הן וליכא למימר דאנכרי ואנכרית קאי נמיי דהא ל"ל לאדכורי נכרי ונכרית ועוד דהא דלא קפליג ודאי אמשמשין דאיהו נמי במגע ולא במשא ס"ל כשרץ אלא אע"ז בלחוד קאי אנ"ו ואמשמשיי ששניהן מטמאין במגע ולא במשא ולא באבן מוסמא אבל הן דר"ע קשיי ולא באבן מוסמא נמצא דינה חלוק מן הכל ועל מה אמרו הן ולר"א הן דת"ק ניחא דקאי ליה כיון דנכרי ונכרית דינן בפני עצמן לטמא בכל ענין משמשי ע"ז אינן מטמאין במשא מתקיף לה רב אשי אייה מאי הן. פי' הר"ר יוסף הלוי בן מגאש בתשובה דהכא קא קשיא מגמג צבב ז"ל:

קחני ליה והיינו דאוקי ר"א כרבה ולא כר' אלעזר כלל ופשומה היא:

ה"ג בכל הנוסחאות: כדתנן הזב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניי כרע הזב

ממאין כרעו הן מהורין. ופרש"י ז"ל שלא מצינו נושא את הזב שיהא טמא אלא במשכב

ומושב והאדם אבל כרע הזב טמאין שזהו משא הזב האמור בתורה מגעו שהוא ככולו וזהו

הסיט והא דמייתי כדתנן לענין כף מאזנים אבל לא לענין הדין שכאן מהורין וכאן טמאין.

הכיט והא דמייתי כדתנן לענין כף מאזנים אבל לא לענין הדין שכאן מהורין וכאן טמאין.

בכף שניי כרע הזב טהורין פי' טהורין מדין מדרס שהיא הסיטו של זב ואינו מטמא משכב

בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניי טמאין ובמת הכל טהור חוץ מן האדם ומשכחת לה

בערע הזב ולומר דהיכא דברישא טהורין הכא באוכלין ומשקין טמאין. והאי דקתני ובמת

הכל טהור חוץ מן האדם ה"ק הכל בין משכבות ומושבות ברישא בין אוכלין ומשקין בין

שכרע הוא בין שכרעו הן הכל טהור חוץ מן האדם בזמן שכרע הוא שזהו משא שבתורה.

(ואפער) [עבברייתא שנייי בלשון הזה בגמי ולפי שהענין הזה שנוייי במשנה קאמר דתנן וכן במקומות הרבה כאותה שהביאו בסוף ב"מ ותנן נמי גבי אילן כה"ג ואין המשנה כמו שהביאוהו שם אבל מקצתה בפי המוכר את הספינה. ובפי האומר במסי קדושין דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי ר"מ אומר מקודשת האומר לאשה הרי את מקודשת ר"י הנשיא אומר וכוי ואלו במתניי תנן אינה מקודשת סתם ולא שנינו בה לא ר"מ ולא ר"י הסנדלר ולא ר"י הנשיא אלא מפני שהיא רמוזה במשנתינו ומאי דלא פריש במתניי פריש בברייתי מזכירה בשם משנה ועוד יש כמה משניות מסדר מהרות שהובאו בתלמוד בחסר ויתיר כההוא דתנן מראות נגעיי ב' שהן ד' בהרת עזה כשלג

ולא כך היא שנוי לגמרי ואחרת בפי העור והרוטב:

ישנה לאברים או אינה לאברים. נ"ל דלענין טומאי קא מבעיי ליי וכשנשתברה מאיליה ודאי כה"ג אסורה דקיייל (ע"ז כט:) ע"ז שנשתברה מאיליה אסורה אלא הכי קמבעיי ליי ריון דטומאת ע"ז דרבנן לא אחמור רבנן בשבורה א"ד כיון דיכול להחזירה כמאן דמחברא דמיא ומחניי דתנן מטמאין כשרץ בשעבדן לאבן ואבן בפ"ע כדאמרן וזה הפיי למד מעניינו שלענין טומאה נשאלה הלכה זו ולא לענין ע"ז ר"ל לענין איסור, והפיי הראשון דברי בעלי

התוס' ז"ל: **In tere בעל עקרון.** תימה הוא למה הביאו כאן לזאת הברייתא אי למימר דזבוב ע"ז היא פשיטא דהא קרא כתיב ואת זבוב אלקי עקרון וא"ל אי מקרא ה"א גוף גדול אלא שנקרא כן אבל השתא דכתיב וישימו משמע שמשימין אותה בתוך חיקם אלמא גוף קטן הוא ואין הדנון אפשר שהיא גדולה מכזית. ורש"י ז"ל פי שזבוב הוא כמשמעו אבל לכך צריך לברייתא לומר שהוא ע"ז גמורה ואדוקין בה מלשון ברית שהוא לשון אהבה וחבה כלומר עלא תאמר בעקרון הוא שעשו כך לזכר ע"ז בעלמא אבל אינה ע"ז גמורה ואינן אדוקין בה. ובירושלמי (ט,א) מצאתי, אבל בע"ז שלימה אפיי כל שהוא דא"ר יוסי בר בון רב המא בר גוריא בשם רב הבעל ראש הגויה היי וכאפין היה וישימו להם בעל ברית לאלקים מיי ברית ראש הגויה שבו הברית והוא נמי לשון בעל ונראה שהגירסא וכאפון היה כלומר שהיה קטן כגרעין של אפונים ולפ"ז לא מייתי ראיה משום לשון זבוב אלא מלשון בעל עקרין ברית ולומר שהיו אדוקין בצורת ראש הגויה שנקרא בעל והא דקתני זה זבוב בעל עקרין

מפני שנקרא בעל אמר כן או שהוא דבר קטן כזבוב:

הא דאמריי **טומאת עייז דרבון ולקולא ולחומרא לקולי מקשינן.** לרבנן אליבא דר"א,

אבל לרבה אליבא דר"ע איפכא ס"ל דכיון דבעי לארחוקי ע"ז לחומרא מקשיי ועוד דקראי
לחומרא כתיבי וטמאתם וגוי תזרם כמו דוה ושקץ תשקצנו הילכך לכולהו מחמריי דתטמא

אפיי באבן מוסמא ומשמשין דלא כתיבי בהו טומאה כשרץ ומיהו לשיעור דשרץ בכעדשה
לא מקשיי למת דלא מחמריי בטומא דרבון מכלל מאי דאחמיר רחמני בדאורייתא ולא

אשכחן אבן מוסמא ואוהל בדאוריי בחד דוכתי ולרבנן כיון דאבן מוסמא דנדה לא מצינו לי בבב בבל בביבי ליי וובוובה בד ניבל ביוווני וובוווני לביווברי בבינו לביוור

לו חבר בכל החור' לא מחמרי' בה אבל במשא מקשי' לחומרא וה"ט דר"ע לר"א:
מתני: מפינה שהיא טהורה. להכי נקט בספיני לאשמעי' דטלטול שאדם מטלטל בים לאו
מלטול הוא דע"י מים לאו טלטול אדם הוא ופירשו בתוס' שאינה מיוחדת לישיבה דאלו
מיוחדת לכך אפי' גדולה טמאה דלא מקשי' לשק בהנך דחזי למדרסאות כדאמרי' בפ' על
מיוחדת לכך אפי' גדולה טמאה דלא מקשי' לשק בהנך דחזי למדרסאות כדאמרי' בפ' על
מיוחדת לכך אפי' גדולה טמאה דלא מקשי' לשק בהנך דחזי למדרסאות כדאמרי' בפ' על
מיוחדת לכך אפי' גדולה טמאה דלא מקשי' לשק בהנך דחזי למדרסאות כדאמרי' בפ' על
מיוחדת לכן הא דתנן הבאה במדה טהורה מכלום אפתחה למעלה קאי אבל פתחה מצדה
מלאכתה הוא שפתחה מצדה דעיקרה לכלים ומשמשת ישיבה עיקרה לפרקמטיא היא ואומר
מלאכתה הוא שפתחה מצדה דעיקרה לכלים ומשמשת ישיבה עמה והכי תני לה בת"כ אין
מלאכתה הוא שפתחה מצדה דעיקרה לכלים ומשמשת ישיבה עמה והכי תני לה בת"כ אין
מלאכתה הוא שפתחה מצדה דעיקרה לכלים ומשמשת ישיבה עמה והכי תני לה בת"כ אין
מעמשין ישיבה עם מלאכתן יי"ל ובספינה על כסא וספסל יושבין בה ועל מטה שוכבין בה
משמשין ישיבה עם מלאכתן יי"ל ובספינה על כסא וספסל יושבין בה ועל מטה שוכבין בה
משמשין ישיבה עם מלאכתן יי"ל ובספינה על כסא וספסל יושבין בה ועל מטה שוכבין בה
משמשין ישיבה עם מלאכתן יי"ל ובספינה על כסא וספסל יושבין בה וע למדרס דגרעי מפשוטי
אין שימחן עיקר אלא כל הבאין במדה טהורין אע"פ שהן ראויין למדרס דגרעי מפשוטי
מין ישלה איני אלא כל הבאין במדה מהורין אע"פ שהן ראויין למדרס דגרעי מפשוטי
מין ישלה לארבין במדה בתרה מהורין איים שהור למדרסאות והבאין במדה נחמעט

(מכלים) [מכלום]:

דף פד

ואיר יוחנן אם יש בה בית קבול רמונים טמאה. פי' משום דטלטול ע"י שורים שמיה מלטול, ואי לא מדר"י, ה"א במטה טמאה מפני שעשויי לטלטל ע"י אדם ע"י הדחק ושל אבנים טהורה מפני שאינה עשויי לטלטל אלא ע"י שורים מ"ה מייחי הא דר"י ומיהו לאו מינה מייחי סיפא דקחני בשלש חיבות הבאה במדה טהורה. מכלום פי' לפי שאין חיבה נמ"ה מייחי סיפא דקחני בשלש חיבות הבאה במדה טהורה. מכלום פי' לפי שאין חיבה באה במדה טמאה מפני שעשויי לטלטל ע"י שורים דאי לא ליחני ד' עגלות הן ואייחי הא דר"י כי היכי דלא (תיקשי ליה) כדאמרן ומיהו הו"ל לאחויי מציעתא דקחני ג' עריבות הד"ר כי היכי דלא (תיקשי ליה) כדאמרן ומיהו הו"ל לאחויי מציעתא דקחני ג' עריבות הד"ר לגמרי ועוד מעום ששחים אלו שוות לגמרי אבל בעגלות קחני משני לוג ועד תשעי סדרן לגמרי ועוד משום ששחים אלו שוות לגמרי אבל בעגלות קחני משני לוג ועד תשעי

קבין שנסדקה וכוי (בפ״ב) [בפ״כ] דכלים (מ״ב): **וספינה של חרס טמאה בחנניא.** פיי טמאה מגע רבי יוסי אומר אף הספינה טהורה ממגע מתקיף לה רב פפא א״ה מאי אף דמשמע כי היכי דשאר כלי חרס טהור אף ספינה טהורה והלא אין כלי חרס טהור ממגע אלא אר"פ ה״ק ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא וספינת הירדן טהורי מדין מגע כתנא דדין רי יוסי אומר אף הספינה טמאה מגע, זהו תורף פרש״י ומגעו טמא שהוא כמשמעה כמו שהוסיף וספינה של חרם טהורה או טמאה ונימא דאף קאי מדין מגע כמו מדרס שטהר ת"ק. ואין פי' זה נכון, שהרי יכול היה להוסיף בעיקר הברייתי קאי אף הא מגע ליתא בברייתא אלא דיוקא הוא דקאמרינן ופריק דאף הספינה טהורה ראמריי מגעו טמא היינו בדיוק כלומר הא מגעו טמא מ"ה אקשי ר"פ מאי אף כלומר אמאי וספינה של חרס טמאה כחנניא רי"א אף הספינה טהורה ופיי ר"ח ז"ל לזו הגירסא דמאי אף אלא אר"פ ה"ק מדרס כלי חרס טהורה ומגעו טמא ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא וספינה של חרס טהורה כתנא דידן רי"א אף הספינה טמאה כחנניא מתקיף לה ר"פ א"ה מה כלי חרס וטמאה כחנניא. ובפר"ח ז"ל גרסיי, א"ר זביד מדרס כלי חרם טהור ומגעו טמא עץ. וספינת הירדן מהורה בין ממגע בין ממדרס כתנא דידן רי יוסי אומר אף הספינה כמגע אנא דיוקא דברייתא הוא ודייק הא של עץ בין מדרסו בין מגעו טמא מדלא פליג נמי בכלי ה"ר שמואל ז"ל, דהא דקאמר ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא לא להוסיף על הברייתא עץ דאי לא היכי ליחני דין ספינה של עץ והא לא אידכר שם כלי עץ. ובחוסי מפורש בשם דשכיחא ניה ספינה של עץ משל חרס והואיל ובשל עץ בעי לאוקמי צריך היה להוסיף ושל בה הדין לגמרי וכבר כחבתי לך גדולה מזו בפי דלעיל ויש בו בזו טעם ורש"י ז"ל משום בה ומגעו טמא ודין [דטהורה] ספינה לת"ק יש להוסיף בה כמו שאתה רוצה כדי שיתפרש טמאה מגע כשאר כני חרם ואין זו קושיי שמאחר שהברייתא משובשת וע"כ אתה מוסיף כלי חרס טהור ומגעו טמא וספינה של חרס טהורה פי' אף ממגע ר' יוסי אומר אף הספינה ז"ל. ויש מקשין, ל"ל לר"פ לאוסופי ביה ושל עץ בין מדרסו בין מגעו לימא הכי מדרס

עליי ממה ענימא רקאי אריוקא רלישנא רת"ק: **מה הוא אית ליה טהרה במקוה.** פי' לאו דוקא במקוה דהא זב מים חיים בעי אלא סירכא נקיט ומשכבו לאו לביאת מים חיים הוקש רלא בעי אלא טבילת מקוה כדתניא בתו"כ, אלא לטבילה הוקש ומש"ה נקט מקוה בהוא עצמו. וי"ל יש לו טהרה במקוה בשאר טומאות

קאמר ומיהו משום הקישא דמשכב קאמר הכי כדפרישית:

אף משכבו דאית ליה מהרה במקוה. אי קשיא הרי פת שאור שייחדה לישיבה מטמא
מדרס א"ל הואיל ואיכי במינו דהיינו גידולי קרקע כדמתרץ ואזיל ומיהו מעיקרא הו"ל
לאותובי מהא אלא חדא מתרתי פירכי נקט. וי"א דאפיי למ"ד גבי מפץ דרחמנא ליצלן
מהאי דעתא שאני [מפץ] דנמי גדולי מים הן ואפ"ה בסוף מרביי כל דדמי ליה כלל [ואפיי

מפץ] מדכחיב וכל המשכב, ואין טעם זה נכון:

ומה פכין קטנים שטהורים בזב. פירש"י ז"ל פכין קטנים של חרס שטהורין מכל טומאח

הזב דלמדרס אין כלי חרס נעשה מדרס ובמגע אינן יכולין לטמא שאינן מטמאין אלא מאוירן

ואינו יכול להכניס אפי' אצבעו קטנה בהן ואי משום היסט כל שבא לכלל מגע בא לכלל

משא מדאפקי' רחמנא בלשון נגיעה כענין שאמרו בפ' העור והרוטב (חולין קכד:) גבי

בת"כ יכול יטמאנה מאחוריו נאמר כאן בו ונאמר להלן בו מה להלן מאוירו אף כאן מאוירו והכסא וכו' מחני' בפ"ג דכלים משמע שאין לאלו טומאה כלל. ועוד דהשיב ר"ת ז"ל דתניא כלל. ועוד ששנינו המהורין שבכלי חרם מבלה שאין לה לבזבז ומחתה פרוצה כו' והמטה קטנים מהורים במשא מפני שאין באין לכלל מגע תוך כ"ש אלפסין עירניות שאין להם תוך שאין להם תוך ואף על פי כן במשא הזב טמאות דלא בעי תוך ואינו מחוור שהרי פכין הללו סתומות בכיסוין הן יש להם בית קיבול אלא שנסתם בכיסוין. אבל רש"י ז"ל פיי בתוספתא דביצה דקתני אין פותחין אלפסין סתומין ורשב"ג מתיר אלמא אלפסין עירניות ויפחחם וגבי משא טמאות משום דכפתוחות דמיין דומיא דמוקף צמיד פתיל וכן משמע טמאות במשא הזב וטהורות באוהל המת שהן הקוקית וסתומות בכיסוין עד שיצרפם בכבשן נקוב הוא וכפתוח דמי. וכן היה ר"ת ז"ל מפרש מ"ש במסי ביצה (לב.) אלפסין עירניות אלא שחשב עכשיו לנקבו ואין מחשבתו בלבד עושה שאינו נקוב כנקוב אבל צמיד פתיל אמרי' בחולין גבי קולית המת מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי. ופריק ש"ה שאינו נקוב במעת לעת שבנדה וה"ג מוכח בחולין ומתרץ ש"ה שעומד לפתוח וכפתוח דמי וק"ל הא כדאמרי' במס' גטין שמא תסיטם אשתו נדה ובמס' נדה נמי אמרי' מוקף צמיד פתיל שטמא ירוק הזב בטהור ועוד מקשה ר"ת ז"ל הרי צמיד פתיל מטמא במשא הזב אע"פ שאינו במגע ויש לדקדק אחר טעמו, ליטמו במשקין דוב, דלא אפקינהו רחמוא בלשון וגיעה דכתיב וכי לנגיעת בשר אינו מטמא בנגיעת שער דמדכתיב והנוגע בבשר הזב מפקיי ליה בספרא. משא נבלה ומגעה, ואי משום שערה שיכול ליכנס באוירן שהוא מטמא כל שאינו ראוי

כמ"ש רש"י ז"ל למעלה וכל שאינו בא לכלל מגע אינו בא לכלל היסט:

מפץ שטמא בזב א"ד שיהא טמא במח. הקשה ר"ח ז"ל, צמיד פחיל יוכיה שטמא בזב ואיני מטמא במח ופריק נייחי לה בחורת טעמא צמיד פחיל שטמא בזב מפני שהוא מסיטו ומגעו ככולו ואפילו באוירו ואלו במח מאוירו טמא ולא נטהר אלא מפני שהוא מסיטו הוא, ומה מוקף צמיד פחיל שטהור במח אינו ניצול מעח לעח שבנדה משכבות ומושבות הוא, ומה מוקף צמיד פחיל שטהור במח אינו ניצול מעח לעח שבנדה משכבות ומושבות שטמאין במח א"ד שלא יהיו ניצולין במעל"ע שבנדה. ומאי ק"ו שאני מעל"ע שבנדה שהוא שטמאין במח א"ד שלא יהיו ניצולין במעל"ע שבנדה. ומאי ק"ו שאני מעל"ע שבנדה שהוא לו מעל"ע שבנדה מדבריהם כנדה עצמה משכבות ומושבות שלא מצינו בהן צד טהרה א"ד שנעשה בהן מעל"ע שבנדה כנדה עצמה וה"ט נמי דלא אמר החם פכין קטנים יוכיחו שטמאין במח ומהורין במעל"ע שבנדה לפי שהן מהורין אף בנדה עצמה ואין אוחו ק"ו אלא א"ד שנעשה בהן מעל"ע שעשיו חכמים מע"ל שבנדה כנדה עצמה. ומיהו לא נהירא לי, דהא מ"מ קולא היא שטמאין בזב בהיסט ואין ממאין במח בהיסט, שהסיטו של זב לא מצינו לו הבר בכל החורה כולו. וי"א דהכא ה"פ ומה פכין קטנים שטהורין בזב לכל טומאותיו בין במשא הכל החורה כולי. וי"א דהכא ה"פ ומה פכין קטנים שטהורין בזב לכל טומאותיו בין במשא

בין בהיסט בין במגע הן ממאים במת לכל טומאותיו מפץ שטמי בזב לכל טומאותיו א"ד שיהי טמא במת בכל טומאותיו וא"ל צמיד פתיל יוכיח שהרי אינו טמא אלא במשא הזב ולא במגע. גם זה אינו נכון שאם טהור במת אף הוא טהור במגע דזב חוץ מן המדרס אבל אמת הוא דלהכי נקיט פכין קטנים מפני שטהורין בכל טומאת הזב דאי לא לימא פכין גדולים שמהובינ מו המדכח לפי שאינו כלי חבת נעשה מדבת בדאמבו אלא דבויחא ליי נקיט.

ואפ"ה טמאין במת בכל טומאותיו מפץ שטמא למדרס הזבה א"ד שיטמי באוהל המת וה"ה קטנים של עץ וטהורין במדרס הזב ואפיי ייחדן לישיבה נמי טהורין שאינם ראוים לכך עץ שיש לו טהרה במקו' כדאמרן והכא פריך משל שיפה ושל גמי. והגאונים ז"ל פיי, פכין דברייתא דהכא בין במפץ של עץ בין במפץ של שיפה ושל גמי היא שנויי והתם פריך משל כדין הטמאין טומאת ז' והרי כל שאין לו טהרה במקוה אין נעשה אב הטומאה ומפרקי טומאת ערב יש כאן הרי טמא הוא לעולם וא"ת מאי טומאת ז' שהוא נעשה אב הטומאה כיצד וקמייתי לה בין לטומאת זי בין לטומאת ערב ואם אין לו טהרה במקוה מה טומאת זי הגך דלעיל אריג כל שהוא תתחמאו. ואיכא למידק, דאמריי עלה דהא ברייי במסי ב"ק בפי לא כתיב שק דמשמע שיש בו בית קבול אלא מעשה עזים אף על פי שאין לו קבול כגון עץ חעבירו במים מקיש עץ למחכוח מה הן בפשוטין אף כל כלי עץ בפשוטין. ועוד דהחם ציתופעע כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אשר לא יבא באש דהיינו של יש להן מהרה. וי"א הרי כתיב וכל כלי עץ תתחמאו וסמיך לי' בפי שניי' את הבדיל ואת במקוה שהרי נתפרשי טבילה במקבליהן וכיון שכן אף פשוטיהן במקום שמקבלין טומאה אלמא יש להן טהרה במקוה ומפרשי לה במפץ של שיפה ושל גמי אבל של עץ יש לו טהרי איברים ומפרש לה בגמי בארוכה ושתי כרעים בקצרה ושתי כרעים והיינו פשוטי כלי עץ מהא דגרסיי במסי סוכה (מז.) מטה מטמאה חבלה ומטהרת חבלה מטמאה איברים ומטהרת הן כאוכלין ומשקין שאין להם טהרה במקוה לפי שלא נכחבו בהן בתורה. ויש מקשים מדין אכלים דכתיבא התם אבל פשוטי כלי עץ שלא נכתבו שם לית להו טבילה אלא הרי ואמאי והא לית ליי טהרה במקוה. פירש רש"י ז"ל דכי כתיבא טבילה בפי שרצים ופי שטהורין מן המדרס לפי שאין כלי חרס נעשה מדרס כדאמרן אלא דרויהא לי' נקיט:

לשרץ וכן לפיי הראשון מת לאו דוקא:

מי לא עסקיי דייחדינהו לאשתו נדה וקאמר רחמנא מהור. פירש רש"י ז"ל, דאי טמא
הוא מדרס היכי מציל והא כל דבר טמא אינו חוצץ בפני הטומאה הילכך כ"ח המוקף צמיד
פתיל טהור מכל טומאה דבהיסט נמי לא מיטמי כדפריי דכל שאינו בא לכלל מגע לא בא
לכלל משא ולפיכך הוא מציל על מה שבתוכו. ויש תשובה על דברי רש"י ז"ל הללו ממ"ש
למעלה דמוקף צמיד פתיל טמא אפיי במע"ל שבנדה ואמריי [גיטין סא:] שמא תיסטם
אשתו נדה. וי"א לעולם הכלי עצמו טהור, שאלמלא כן אינו חוצץ אבל מה שבתוכו טמא
בהיסט שהרי ניסט ואינו נכון בטעם לפי שאם בא לכלל מגע אי קרית ליי מפני שעתיד

YYX ZILT:

ליפתח שניהן טמאין ואם לאו שניהן אינן באין לכלל היסט. ועוד דההוא דאלפסין עירניות קשיי ליי כפי מה שפירש רבינו תם ז"ל דמדקתני טמאות וטהורות משמע טומאות עצמן וקתני סיפא ר"א בר צדוק אומר אף טהורות במשא הזב לפי שלא נגמרה מלאכתן משמע שעל עצמן של אלפסין הדברים אמורים. אלא ה"פ: מי לא עסקיי דייחדינהו לאשתו נדה שאם אתה אומר הן טמאין במדרס הזב א"כ מצינו להן טומאה מאחוריהן ואיך חוצצין בפני הטומאה אבל טומאת היסט שאני שהיא טומאת חוך דמגעו שהוא ככולו הוא לפיכך אחורים חוצצין שלא מצינו להם טומאה בכל התורה כולה. (שמועה זו מפורשת בתוספות לרבינו

LL..L: דחמשה בשיתא לא ינקי אבל תשעה ינקי שאין שלשה ביניהם די להן להניקן בערוגה אחת שמא יאריך בזריעת הקרנות ולא יצמצם להיות ביניהם הפרש ויש לפרש דקים להו לרבנן ולעולם הוא מרבה בזריעה הי זרעונים הללו כמו שיכול ואם בא ליטע בה טי זרעונין אסור ויהי בין גרעינים של זו ולאחרת ג"ט ומפרקי לה בממלא את הקרנות וגזירה משום ממלא בין הערוגות שנינו ומש"ה מחריב קרנות של ערוגה זו כדי שיזרע סמוך להן בערוגה אחת לכאן ומותר אפילו בממלא והיינו דמקשיי מעיקרא והאיכא מקום קרנות כלומר דערוגה את הקרנות בין שאינו ממלא מתערבין הן כיון דהוא מקפת ערוגות ומהדר בנוטה שורה בממלא את הקרנות היא כדקא מקשינן עליה והא קא מערבן אהדדי כלומר דבין בממלא אטר ויהיי סמוכין יותר מדינן אי לשמואל דאמר ערוגה בין הערוגות שנינו לדידי' נמי אפילו זה. ולזרע תשעה ולא ימלא הקרנות לא אמרינן משוי האי טעמא שמא ימלא הקרנות ממין קושיא למאן אי לרב דאמר ערוגה בחורבה שנינו הרי ממלא הוא שתי הקרנות גרעינין כגון מכל מקום למה אינן תשעה די בדי קרנות הערוגה ובאמצע כל שורה די ואחת בתוך זו אינה הדדי. והראשונים אמרו שיניקת הירקות הנורעין בערוגה אינה אלא טפה ומחצה ואם תאמר שאין מין זה יונק מגופא של מין זה מותר כדאמריי לא ינקו מהדדי ולא אמריי לא ינקי בהדי כדתנן (ב"ב יז.) מרחיקין את הזרעים מן הכותל ג"ט ואף על פי שהיניקות מתערבות כיון (ו)במחריב את הקרנות וזורעין באמצע כל רוח, ושיעור יניקות הזרעים ג' טפחים הוא הא דתנן **שזורעין בתוכה הי זרעונין.** ה' [מיני] גרעינין הוא, וכ"פ רבינו תם ז"ל. [וקס"ד] הצרפתים ז"ל, וכתבתיי והוספתי בה דברים להגדיל תורה):

דף פה

גבוליה כמה. פיי כמה הוא חשוב גבול להפרישה משאר השדה ולקרות זאת ערוגה בפ"ע כדחנן לענין כלאים כמלא רוחב פרסה וכיון דלענין כלאים הוי הפרש למראית העין ולהוציא מדין ערבוב לענין גבול נמי הפרש הוא וטעמיי דר"י נמי מדכתיב והשקית ברגליך כגן הירק דכיון דחשוב והוי גבול אלמא הפרש הוי, ומגיהי ספרים מיעברי קולמס א"מאי טעמא דר"י" יש בה. מיהו כיון שאין בה יניקה זה מזה מותר שאיסור כלאים ביניקה ומראית העין היא הגכנס ובממלא כל גנחו דרי יוחנן ופריק חני סופה דהא מתני בכלאים אלא ערוגה ערבוב ל"ל קים להו דחמשא בשיתא לא ינקי אפי' ביונקים מותר כדאמרי, לגבי ראש תור ירק נפרש לגמרא דילן חוץ ממקום זרעים ומ"מ נלמוד שאין הערוגה מצלת מדין ערבוב שא"כ אחרים בקרנותיה ויהיו תשעה ופריק בערוגה שבערוגות הוא כדאמרן. ולפ"ד הירושלמי לששה הן זרועים א"כ ארבע באמצע שורות הערוגה הוא זורען אם רצה ולמה לא יזרע שהרי זרועין באלכסון דאיכא חומש דאלכסונא שבהן הזרעים זרועין אלא אי אמרת חוץ וצריך לורוע די גרעינן בדי קרנות וא' באמצע כדי שיהא ביניהן ג"ט חוץ ממקום הזרעים הזרעים נמי בחוך אותן ששה טפחים של ערוגה א"א לזרוע בה אלא חמש לפי שיניקתן ג"ט לששה נהוי תשעה א"ר תנחום בן צדיא כיני ערוגה שבערוגות היא מתני פירוש אא"ב מקום של זרעים כדפרישית. כהנה בשם ר' שמעון בן לקיש כולהון חוץ לששה אי כולהון חוץ (כלאים ג.) מצאתי ר' יוחנן בשם ר' ינאי כולהון בתוך ששה פירוש ששה אף במקומן הללו שוחקות הן וכי מדלית נמי מקום הזרעין איכא שלשה טפחים מצומצמים. ובירושלי לשבצדריו אלא פחות משלשה טפחים א"ו ש"מ מקום הזרעין עצמן מן המנין. וי"א טפחים עם מקומו שהוא זרועה בו שהרו אין חוכה של ערוגה אלא ששה ואין בין זרע אמצעי השמועה פשוטה לפניך. והוי יודע שאין יניקת הזרעונין ג"ט או טפח ומחצה לכל א' אלא בפיי שמועה דברים לרי יהוסף הלוי בן מגא"ש ז"ל ולמקצת הגאונים הראשונים ולפמ"ש היא מתניתין, וזהו מה שפירשנו ולא אתיא דגמרא דילן אלא כדקא ס"ד מעיקרא. ויש עיקר. ובירושלמי (כלאים ט:) ניתני תשעה א"ר תנחום בן צדיא אלא בערוגה שבערוגות לזרוע ערוגה אחרת אינו משתמר להרחיק גרעונה של ערוגה זו מאותה ערוגה אחרת, וכן ערוגות פעמים שהוא זורע ערוגה אחת היום וממלא שתי קרנות שבה ולמחר כשהוא בא זורע ערוגה אי לחצאין ונזהר הוא בגרעינין הנזרעין בה להרחיק זה מזה כדינן אבל בשתי וליכא למיגור א"נ לפי שאדם נוהר בערוגה א' ואינו נוהר מערוגה לערוגה שאין אדם כך הוא לזרוע בערוגה שורה אחת כולה ושורה אחת כנגדה אפיי בגרעין אי די להם הא דגוריי **שמא ימלא את הקרנות.** ולא גורינן בוריעה דאידך גיסא משום דדרך וריעה

תלוי:

הרוצה למלאות כל גינתו ירק עושה ערוגה ששה ועוגל בה חמשה. פירש רש"י ז"ל עוגל בתוכה הי עגולין להי זרעונים ואין משמע הלשון כן. ועוד אפיי יותר יעגל בה. ובתוסי בשם רבינו תם ז"ל עוגל בתוכה עגול אי של חמשה וזורע אותו מין אי והוא השנוי במשנתינו ואי באמצע וזורע די על די רוחות הערוגה בשאר הערוגות ממה שירצה והם המורשות שהמרובע יתר על העגול רואין כאלו ערוגה עגולה ששה על ששה ומורשות הקרנות שחוץ לעיגול נזרע ממה שירצה ונמצא חצי טפח בערוגה סביב העיגול הפנימי.

ואקשיי והיאך נתמלאת כל גינתו ירק והרי יש חצי מפח רחב לכל צד ואמרי דבי רי ינאי ההוא חצי טפח ממלא ואם היו זרעוני הערוגה שתי זורע אלו ערב ומותר:

عاع عاد

מאן דלא מוקים כתואי תני רישא מהורה. פירוש, איכא דתני לה הכי ומאן דלא מוקי כתואי אמר דהכי דוקא ומאן דמוקי כתואי לא מתני לישנא דמרגלא אפומייהו ומוקים לה כתואי והוצרכנו לפי הזה שלא מצינו כתואי שיחליף לשון המשנה וישנה אותה כרצונו: אלא רייע כמאן. פירוש הול"ל שש עונות אי ס"ל דלא אמריי מקצת היום ככולו פעמים שהן די פעמים שש כרי ישמעאל ובקרא ימים כתיבי אי מקצת אי כולן [ומשני בהשכמה עלה, והילכך] בעיי, חמש עונות דכיון דבהשכמה הוה ש"מ לאו אימים קפיד רחמנא אלא

אעונות: ה"ג בכל הספרים: אבל חכ"א ג' עונות (קרא) שלימות בעיי. ופי' עונה שלימה, יום

ולילה, ולא דבעי' לילו עמו אלא מע"ל ג' ימים. וגמרא גמר לה שמואל, וכן מצאחי
בירושלמי (ט,ג) א"ר יוחנן זו דברי ראב"ע ורבי ישמעאל ור"ע אבל דברי חכמים עד
ג' ימים מכאן ואילך היא נסרחת אתי' כי דמר ר' זעירא בשם ר' יוחנן זאת תורת הזב ואשר
תצא ממנו שכבת זרע מה תורת הזב עד ג' ימים אף ש"ז עד ג' ימים ולא כדברי מי שפירש
מאן חכמים רבי אלעזר בן עזריה ורש"י ז"ל גורס שש עונות שלימות בעינן ונכון הי' אלו

הודו לו הספרים: אבל פירשה מן האיש ממאה כ"ז שהיא לחה. הקשו בתוסי, והתנן לה במסי נדה בפ' דם הנדה וש"ז מטמאין לחין ואינן מטמאין יבשין, ומתרצי בשם ר"ת ז"ל דהכי בזרע שנרבע ופלט דומיא דאשה וזה אינו כלום שהי' לו לדקדק אי חביל דלית בי' פרזדור. והקושיא אין בה ממש דהתם קמ"ל דאין מטמאין יבשין אבג לחים ה"א בתוך עונות שלה מטמא ולא חוץ לזמנה:

112 61

הוסיף יום אי מדעתו מאי דרש כוי. זה ק"ל, אי מדרש דרש לאו מדעתו הוה ולא הסכים על ידו הוה והרבה כיוצא בו עשה משה ושאר נביאים וי"ל ודאי אם רצה הקב"ה היי אומר לו היו נכונים ליום הרביעי כדלקמן אלא הוא ודאי לשלישי אמר אלא גלוי היי לפניו דעתו של משה ולפיכך משאמר לו ליום השלישי חזר ואמר היום ומחר כדי שיהא ברצונו של משה רבינו להחלות במדרשו ולא יהא כמעביר על דבריו במה שאמר ליום השלישי אבל לא שיהא משה רבינו מוכרח לדרוש כן שאפיי בחצי היום שייך למימר היום ומחר: **פירש מן האשה והסכים הקב"ה על ידו.** וי"ל אלולי שמדעתו עשה, שכינה למה לא

אמרה כן [עד] לאחר מתן תורה והלא עמו היה בדיבור מקודם לכן כלאחר מיכן אלא ש"מ עד שפי' הוא מדעתו מק"ו ומיהו ק"ו גופי' לאו דוקא הוא דהא מצי משמש וטובל ומדבר בכל יום אלא הוא מדעתו שנשא ק"ו בעצמו להתקדש שיהי' ראוי לדבר בכל עת וכן משיבור הלוחות אינו מחוור האיך עשה מדעתו והלא ק"ו דאדרבה צריכין הם לתורה כדי שיחורו הלוחות אינו מחוור האיך עשה מדעתו והלא ק"ו דאדרבה צריכין הם לתורה כדי שיחורו ויעשו תשובה אף על פי שאין אוכלין בקדשים עכשיו. וכן צ"ע מנלן שהסכים הקב"ה עמו אי משום אשר הרי במה כתובין בתורה שאינן לשון אישור. ושמעתי משום דכתיב אשר אי משום אשר הרי במה כתובין בתורה שאינן לשון אישור. ושמעתי משום דכתיב אשר שברת ושמתם בארון ושברי לוחות מונחים בארון, ואלמלא הי' בשבירתן חטא אין קטיגור במקום סניגור, אלא מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו. ומדרש אגדה יהושע ושבעים וקנים תופסין בידו שלא ישברם ולא יכלו לו, אמר הקב"ה תהא שלו באותו היד שנא' ולכל היד החזקה וגו' אשר עשה משה, ואפשר מ"ה דרש האי אשר לשון אישור:

אתחומין לא אפקוד. וא"ת והרי התם כתיב אל יצא איש ממקומו דהיינו תחומין להני דאית להו תחומין דאוריי א"ל בסיני קאמר אלא שנכתב במקומו ומפורש בתוס' דה"ה להוצאה דלא אפקוד דהיאך היו מוליכין כלים ואהלים ואפשר דאלאו דמחמר לא אפקוד דאיסורי לאוין הן א"ג ס"ל כמ"ד אל יוציא ותחומין מערי מקלט גמרי והנהו אמוראי כר"ע אמרי דאמר תחומין דאוריי משום דלרבי יוסי איירי ור"י שמעת לי בפ' בכל מערבין דאמר תחומין דאוריי. וי"א דתחומין דהכא היינו הוצאה דד"א ברה"ר ורשויות דיחיד ורבים תחומין מיקרי ועוד פירשו תחומין אלו בג' פרסאות. וכדברי רבי' אלפסי ז"ל שאמר דלכ"ע של ג' פרסאות דאוריי כדברי הירושלמי (ערובין ה,ד), ואינו כלום:

דף פח לרבנן שמנה חסרים עבוד. שלא לצורך אמרו כן, דהא אמרן אייר דהאי שתא עבוריי

עברוה אלא משום דר"י א"ג דמוקי להגך ברייתא דלעיל כולהון כר"י:

הא דאמרי בענין אגדה **הא מודעא רבא לאורייתא** ומתרץ כבר קבלוה בימי אחשורוש.

ק"ל, וכי מה קבלה זו עושה מסופו של עולם לתחלתו, אם קודם אחשורוש לא היו מצווים

למה נענשו, ואם נאמר מפני שעברו על גזירת מלכם א"כ בטלה מודעא זו. ועוד למה

הצריכה לקבלה ובריח. ונ"ל לומר, דמתחלה אף על פי שהיה להם מודעא מ"מ לא נתן

להם הארץ אלא כדי שיקיימו החורה כמו שמפורש בחורה בכמה פרשיות, וכחיב ויתן להם

ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, והם עצמן מתחלה

לא עכבו בדבר כלל ולא אמרו במודעא כלום, אלא ברצון נפשם מעצמם אמרו כל אשר

דבר ה' נעשה ונשמע, (לפי) [לפיכך] כשעברו על החורה עמד והגלם מן הארץ משגלו

מסרו מודעא על הדבר מדכתיב והעולה על רוחכם הי' לא חהי' אשר אתם אומרים נהיה

כגוים וכמשפחות האדמה לשרת עץ ואבן, וכדאמרי' באגדה (סנהדרין קה.) רבי' יחזקאל

מתיקה שנו:

עבד שמכרו רבו כלום יש לו עליו וכוי לפיכך כשבאו לארץ בביאי שניה בימי עזרא עמדו מעצמם וקבלוה ברצון שלא יטענו עוד שום תרעומות, והיינו בימי אהשורוש שהוציאם

רבא כר"מ דאמר מצטרפין למלקות ושם אפרש בס"ד והלשון הזה של ר"ח ז"ל מסתייע להן במקומן והואיל וראויין למתק מצטרפין לאסור ע"י עירובן ומיהו במסי ע"ז מוקי לה לענין קרבן בלבד אלא לענין איסור ערובין נשנית שצריך נ"ט או מאחים כשיעור המפורש בסיפא אין מצטרפין לא מצריך צירוף כדתנן רש"א כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לכתחלה פשיטא דאין מבטלין איסורין לכתחלה ומ"מ צירוף למלקות לא תנן ור"ש דאמר א"ג אסור לתבל בהן ומצטרפין לאיסורא בדיעבד, ולישנא דאיסורין קתני דאלו לתבל בהן דקתני אסור ומצטרפין ה"ק אסור אם תבלו בהן את הקדרה ומצטרפין לתבלה כמ"ש רש"י לכזית נשנית דא"ל דלא מצטרפי דכיון דשמות חלוקין הן אלא לאסור תערובתן קאמר והא לזרים ומותר לכהנים ר"ש מתיר לזרים ולכהנים וכוי משנה ולא ללקות עליהן בצירופן של תרומה ושל כלאי הכרם אין בזה כדי לתבל ואין בזה כדי לתבל ונצטרפו ותבלו אסור מביאן לידי תשלומין. ופי' מצטרפין, לאסור את עירובן, וכן מפורש בסוף משנה זו תבלין ערלה וכלאי הכרם ועצי אשרה כאותה ששנינו (מכות ד.) שלא השם המביאן לידי מכות עצמן אלא שם לוויי הוא אבל עיקר שמם א'. ור"ה ז"ל מפרש שנים ושלשה שמות כגון ששמן אי והן בי מינין ואף על פי שזה נקרא של אפר וזה של גינה אין אותו השם שם ומין אחד בין שני מינין ושם אי משכחת לה כגון כרפס של גינה ושל נהרות ושל אפר ופלפל לבן והן מין אי ערלה או כלאי הכרם ודקתני סיפא רש"א בין שנים ושלשה שמות הא דתנן **הבלין בי וגי שמוח.** פירש"י ז"ל כגון פלפלין שיש פלפל ארוך ופלפל שחור ממות לחיים, והי זה חביב עליהם מגאולה של מצרים:

מן הירושלמי במקומה (ערלה ב.):

הא דאקשינן ורמינהו. ק"ל, מי דמי איסור אכילה להוצאת שבת החם כל שני מינין מצטרפין הכא כל ששיעורן שוה מצטרפין כדתון המוציא אוכלין כגרוגרת ומצטרפת זה ול"ל למימר ה"ג דחזי למחק (וליכא לפרושי מצטרפין כמתני אלא לענין שבת) וא"ל בשלמא אוכלין ששיעורן כגרוגרת מפני שכך שיעור אכילה לשבת ושיעורן מעצמן דין הוא שיצטרפו לענין הוצאה דלא אזלי בתר שמא וטעמא בהוצאה אבל אלו שאין חייבין עליהן אלא מפני (שאין) [שהן] ראיין לחבל ביצה שאם תצרפם ותחבל בהן ביצה אינה מתובלת בכך שהרי אין טעמן שוה, ומוקי לה בדחזי למתק שהרי יש בין כולן שיעור וראיי לחבל בהן ביצה כנ"ל. ובירושלמי וקשיא כמון ומלח מצטרפין ר' הילא בשם ר"א במיני

דף צורמינהו המוציא סמנין שרוין. פיי למאי דקס"ד מעיקרא שרויין לאו דוקא אלא ה"ה

לשאינו שרויין א"ג סבר מתניתין אפיי בשרוין:

לשא בו שו יין א ביבור בווב וון אכי בשו ין: מי **רגלים בן מי יום.** רש"י ז"ל מפרש שנשתהו מי יום ובמסי נדה משמע שדי להם בגי ימים ומפרשיי מגי ועד מי אבל מכאן ואילך תשש כחן. ואחרים אמרו מי רגלים של תינוק

בן מי יום וכן בענין בדיקת תכלת במסי מנחות (מג.): הא דאותביי הכא **הוסיפו עליהן החלוסת והלעינין והבורות והאהל.** בתוספתא שביעית (ה,ה) נישנית, וכך היא שנויה שם יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להם ביעור ולדמיהן ביעור ולפי שנשנו במשנתיי מאלו שיש להן ולדמיהן שביעית וביעור וברייתא קתני דהני

ביעור ולפי שנשנו במשנתי מאלו שיש להן ולדמיהן שביעית וביעור וברייתא קתני דהני מחניי. הכי לכך אמרו בה בגמ' הוסיפו עליהן:

והא דאמריי בגמ' והחנן זה הכלל כל שיש לו עיקר י"ל שביעית כל שאין לו עיקר אין לו שביעית. אינה משנה ולא ברייתא בשום מקום וכן פירושו אינו מחוור שהרי מיני שרוא לו עביעית. אינה משנה ולא ברייתא בשום מקום וכן פירושו אינו מחוור שהרי מיני במשנחינו (שביעית ז.) בעלה הלוף השימה ועלה דנודנה יש להם שביעית ולדמיהן ביעור וקחני סיפא בעיקר הלוף השימה ובעיקר הדנונה וש להן במענתינו (שביעית ז.) בעלה הלוף השימה ועלה דנונה יש להם שביעית ולדמיהן שביעית לכל שביעית ולדמיהן שביעית ולדמיהן שביעית לכל הלכותיה דהינו ביעור וכל שאין לו עיקר א' אלא (אחר) הנלקט הזה הוא עיקרו המתקיים מנו בכלל הוסיפו על אותן שיש להן שביעית לכל הלכותיה דאין לו ביעור וכיון שכך האיך הלוך הלוך המינה בגמ' שהוא הכלל כל הלוותה דהינו ביעור וכיון שכי אחרו הינים בערץ חוץ מן הנלקט בגון עלי הלוף השימה בגמ' שזה הכלל כל הלוותיה בהינו ביעור וכיון שביעית לכל הלכותיה דאין לו ביעור ומיון שביעית לבל הלכותיה דאין לו ביעור מעוקיים בארץ חוץ מן הניעיה וביעור (כבריתא) שהוא עיקר עשב מחקיים לעולם ומפני שעיקר שביעית הינו ביעור קאמרי שביעית ומפני שהענין שני במשנתינו היבה, וז"א מחוור, אלא שהצורך מוקיקנו לפרש כן: מתוני: רי"א אף המוציא ממשמשי ע"ז בישי. פ"י רש"י האחביי ע"ז קרא לאיסורא מחנייב מאומה. והא דתנן כל הכשר להצניע וכו ואוקים למעומי עצי אשרה דלא כר"י, מתוניב מאומה. והא דתנן כל הכשר להצניע וכו ואוקים למעומי עצי אשרה דלא כר"י,

לקברו דפטר ר"ש:

מתני: המוציא קופת הרוכלין אע"פ שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת.

מקשו עלה בירושלמי וקשיא אלו הוציא והוציא בהעלם אחת כלום הוא חייב אלא אחת

ומפרקי למי נצרכה לר"א שלא תאמר מינין הרבה נעשו כדי העלמות הרבה ויהא חייב על

אחת ואחת א"כ צריך למימר אילו חייב אלא אחת פיי לר"א דאמר במסי כריתות פי

אמרו לו (כריתות מו.) שאם בא על ה' נשים נדות ואפי' קטנות חייב על כל אחת ואחת

מפני שגופין מוחלקין ומיחייב נמי התם אתולדה במקום אב סלקא דעתך אמינא מינין הרבה

ולא נהירא אלא מתני דהכא במוציאן לשרפן או להוליכן לים המלח דומיא דרישא וכשר להצניע הוא להכי אלא דריי לטעמי דאמר מלאכה שאייצ לגופה חייב עליה ולרייש אפיי במקק ספרים נמי פטור וכולה סחמא דלא כרייש דודאי לרייש פטור דהוייל כמוציא מת

ליחייב קא משמע לן דכיון דבבת אחת עשאה ובהעלם אחת אינו חייב אלא אחת:

פרק י המצניע

てに 22

מתקיף לה רי יצחק בריי דרי יהודה אלא מעתה חשב להוציא כל ביתו היי דלא מחייב עד דמפיק ליה כולה. פיי אדאבוה מקשי היכי מחייב ר"מ אחטה אחת והלא אין דרך ב"א להוציא פחות מכזית לזריעה ולשום דבר נמי לא חשוב בכל התורה אלא אמריי בתר דעתיי דידיה אזליי לגמרי א"כ חשב להוציא כל ביתו לא ליחייב עד דמפיק ליי כוליה אם הלכנו אחר מחשבתו (לקולא) [לחומרא] לא נלך אחר מחשבתו (לחומרא) [לקולא]. ומפרקיי בטלה דעתו אצל כל אדם שאין מחשבתו מבטלת מה שהוא ראוי לכל בני אדם אבל היא ראויה לעשות מה שאינו חשוב לכל כסתם. חשוב לו שהרי חשב עליו לזריעה וזריעה כל דהו ראויה היא וכל אדם מחשבין כן וזה הפירוש יותר ראוי ממה שפיי רש"י ז"ל במקום

הזה:

הא דבעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו. ק"ל עלה מאי קמבעיא ליה דהא איהו דאמר במס' מנחות בפרק כל המנחות כל היכי דמעיקרא הוה ביי והשתא לית ביה הא לית ביי וכל היכי דמעיקרא לא הוי ביי והשתא אית ביה מדרבנן כי פליגי היכי דמעיקרא הוה ביי וצמק וחזר ותפח מ"ס יש דיחוי באיסורין ומ"ס אין דיחוי באיסורין וכיון שכן גבי שבת נמי בדלית ביה ותפח היכי מיחייב דהא בהנחה נמי לית ביה מעום פגול ונותר וחלב וכן נמי לענין תרומה ואין בידי מעם נכון לחלק בין שבת לשאר משום פגול ונותר וחלב וכן נמי לענין תרומה ואין בידי מעם נכון לחלק בין שבת לשאר איסורין בדבר זה. אבל יש לי לתרץ, דהכא בגרוגרות ממש עסקי ואמרי התם שאני גרוגרות הואיל ויכול נשלקן ולהחזירן לכמות שהיו וכיון שכן כשתפחה יש בה שיעור גרוגרות הואיל וביו שלא תפחה לא חשיבא שיעור ואפי למ"ר התם גבי תרומה דשיעור הוא א"נ

החם חיובתא למ"ד דיחוי באיסורין לענין שיעורא: **1רק כזית תרומה לבית טמא.** פרש"י ז"ל בכמה מקומות בתלמוד שאוכלין מקבלין טומאה בכזית ולטמא אחרים בכביצה ושמעתין ל"ק עלי דכיון דחשיב צירוף לענין לטמא אחרים מחייב נמי משום שבת אע"פ שכבר נטמאת. ואינו מחוור, דמשמע דהכי מבעי ליה מדמחייב משום מטמא תרומה מחייב נמי משום שבת ואי כזית מקבל טומאה אין עליו תוספת חיוב בצירוף אוכלין בפחות מכביצה עם כזית וכ"ש דלטומאת אחרים לא השתא מתעבדא בהנחתה שאפיי נטמאו זו בפ"ע וזו בפ"ע אף בשעת טומאת אחרים אינן מצטרפין ומטמאין

באוכלין שיש בהן שיעור וצמקו והוציאן ותפחן דודאי השתא יש בהן שיעור דהכי אסקיי

אבל רשייי זייל כתב כאן ובכתובות פריך אי דאפקיי לרהייר איסור גניבה ליכא דרהייר לאו משלשה וקיבלה דהא בבת אי הוא מקבלה בידו כולה ואין איסור גניבה באה לו לחצאין. משלשה וקיבלה ושמעתין נמי לכאורא לאו אתיא כמאן דאמר כגון ששלשל ידו למטה פירוקא אחרינא דאוקים התם בשהוציאה לצדי רה"ר ודלא כמ"ד בששלשל ידו למטה אליבא דההוא פירוקא דהא בפי המוכר את הספינה (ב"ב פו.) מקשיי סתם אליבא דההוא ויכול ליטלה ואם אינו יכול ליטלה לא נתחייב בה. ואל תתמה, א"כ איך הקשו כאן סתם הכא קדים ליה איסור גניבה שכל פרוטה ופרוטה שהוציא מרשותו נתחייב עליה הואיל ולענין מיקנא ממש לא קני ומיהו לענין גניבה מחייב מכיון דאפקיה מרשותיה ומ"ה מקשי משחקל ליה לא קני. וא"ל דס"ל כמאן דמוקי לה במסי כחובות (לא:) בדאפקי לרה"ר דאמרי, הא איכא מקום חלמא ושנצין ה"ג קאמר למיקנא מאי דנפק וש"מ דהיכא דלא קנאה גנב ואע"ג דכלי ודאי לא קניי עד דאפקיי כוליי משיכה קונה הוא בכליי דמוכר וכן לענין גניבה כל פרוטה ופרוטה מן הכיס כיון שנמשכה מרשות בעלים למקום הקונה לו ואי סלקא דעתך אגד כלי שמיי אגד קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת. פיי דאלו חשובה ודוקא נקט נמי תרומה, דבחולין כיון שאין טומאתן אוסרת אינה חשובה כלום: המת דהתם מהני ליה הוצאתו להציל שלא יטמא לעומדין שם ומש"ה הויא הוצאה גופא על כל האוכלין האסורין לחייב בכזית ולא שנינו אלא בגרוגרות לכולן ולא דמי לכזית מן הפנים מדאפקי' אפסיל ליה אכתי ק' דהא חשיב דור וכהן לוקין עליו בכזית. ועוד שא"כ ראויה לאכילת כהנים אף החולין ראוין לאכילת כל אדם וכן נמי בהא דמתרצין בלחם מה הוא, שהזר בין טמאה בין טהורה לוקה עליו בכזית וחייב עליה מיתה ומפני שהיתה פרח ממנה איסור זרות שאין זר לוקה עליי עוד ומ"ה בעי צירוף להנחה, ע"כ. ואיני יודע לענין זר שהזר האוכלה לוקה עליו בכזית ואלו זרקה לבית טהור חייב אבל מכיון שנטמאת דומה לזו לגמרי. והם אמרו בשם ה"ר שמואל, ראשעת עקירה ודאי חייב כיון שהוא אוכל מן המת וכערשה מן השרץ דמגו דחשוב לענין טומאה חשיב נמי לענין שבת אע"פ שאינו והנחה וכדאקשינן מדלענין יוצא בכזיח לענין שבח נמי בכזיח וכענין ששנינו המוציא כזיח מטמא תרומה חשיבא זריקה ומחייב נמי לענין שבת דחשיבא זריקה דאי אפשר בלא עקירה לענין טומאה אלא אעקירה הא ליכא שיעורא ולדידי ל"ק דאנן הכי אמריי מדמחייב לענין אשלים זה הענין בסייעתא דשמיא). בתוסי מקשים בשלמא הנחה איכא שיעורא מדמצטרף אין ממעטין לפי שהן חשובין [ואינו מבטלן] (ובמסי חולין פי השוחט (חולין דף לד ע"א) טומאה לא מד"ח ולא מד"ס. וה"ר משה הספרדי ז"ל מפרק להא בשלא הוכשרו וכביצה הכלל הטהור ממעט והטמא אינו ממעט משמע מיהא שאין פחות מכביצה אוכלין מקבלין ושנינו במסכת אהלות בפי"ג אלו ממעטין בחלון פחות מכביצה אוכלין וקתני כזיפא זה אותן שהרי מכיון שנכנסה נטמאת באויר וצירוף זה שבשעת הנחה אינו מעלה ואינו מוריד

מקום קניה הוא ומוקי לה בצדי רה"ר א"נ שצירף ידו למטה מג' וקבלה:

דף צב

איפוך. י"מ איפוך דאביי לרבא ודרבא לאביי לגמרי ואי קשיא הא אמר רבא חוך ג' לרבון צריך הנחה ע"ג משהו והאיך אמר ביז חייב ל"ק דהכא מעביר והא אוקימנא לההיא דרבא בזורק בפ' המוציא (פ.). ואי קי, הא אמריי בפ"ק (ה.) כגון ששלשל ידו למטה מג' וקבלה אקשיי עלה אלא איכפל חנא לאשמעיי כל הני ובא וחי' כאביי ורבא פליג עלי' והא החם לא קשיי עלה אלא איכפל חנא לאשמעיי כל הני ובא וחי' מי' א' אלא אי לא איכפל חנא ל"ק הא לאו מילע לדי דבא גופיי אע"ג דלא ס"ל לר"א ליכא עלי' קועי' אלא משום איכפל לי' לרבא. ובמקצת נוסחי החם אמר רבא איכפל חנא לאשמעיי הני אלמא כר' אבוה ס"ל הא לאו מילע מקשי עלה הא וחי' בה חי' א' ולא ס"ל לר"א ליכא עלי' קועי' אלא משום איכפל חנא ומ"ה מקשי עלה הא וחי' בה חי' א' ולא ס"ל כר"א ולרוב הספרים נמי י"ל דגמ' הוא דמקשי מ"ל לי' לר' אבוה הכי ולא רבא ואע"ג דאיהו מפרק פירוקא אחרינא ואיכא נמי למימר דאקשיי עלה פשיטא ולא מתרציי דמשום סיפא נקט רישא וקא משמע לן שאין זו הנחה דאקשיי עלה פשיטא ולא מתרציי דמשום סיפא נקט רישא וקא משמע לן שאין זו הנחה ולאפוקי מדרבא כדכחביי בפ"ק. וי"מ, איפוך ואימא הכי אביי אמר בין ביד בין בכלי מייב רבא אמר בין ביד בין בכלי פטור וס"ל כר' אבוהו וסברא דאגוד כלי בלחוד מפיך ממר

למר דמקמי דהדור בהו אתאמרא הך:

מתני: ובמרפקו. פרש"י ז"ל אצילי ידיו שקורין הלעוות אשילי"ש ולפי דעתי מסוף
הפרק הראשון שהוא קנה היד עד הכתף נקרא מרפק ונקרא עציל דאמרי במסי ערוכין
מתני: ובמרפקו. פרש"י ז"ל אצילי ידיו שקורין הלעוות אשילי"ש ולפי דעתי מסוף
הפרק הראשון שהוא קנה היד עד הכתף נקרא משקל ידי עלי ממלא חבית ומכניסה עד
מרפק ותניא עלה עד העציל, ואי אפשר לומר אשילי"ש שא"כ אתה מחמיר בנדרים יותר
מבחפלין שאלו בחפלין אין נקרא יד אלא עד קבורת שלו והתם אמריי בנדרים הלך אחר
האמריי במסי סופרים לא יקרא אדם בספר ושני אצילי ידיו עליו והינו קובדי"ש שכן דרך
מרפק ועציל. וראיי לדבר ממ"ש הכתוב בירמיי (לה:) תחת אצילי ידיו ומינו אשילי"ש
שכן דרך הנמשכים להעלותם מן הבור וכן משנתינו נמי קוראה מרפק אשילי"ש שלו דרך
מקצת אנשים להוציא תחת האשילי"ש ולא בסוף המרפק ואחד בזרוע הוא המקום שהזכרנו
אהלות בפ"א נבי רמ"ח איברים שנים בקנה שנים במרפק ואחד בזרוע הוא המקום שהזכרנו
לפי שבאותו מקום ב' עצמות ארוכים שקירין הרופאים קובד"י עליון וקובד"י שפל ונקרא

בלשון ערבי זכ"ר והן יודעין בנתוח: והא דתנן נמי **אף מקבלי פתקין.** במתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו קאמר שכן דרך לבלרי מלכות לחגור קופסא אי קטנה שיש בה לולאות בחגור שלהן והלולאות רחבין

ומתהפכת הקופסא מלפניו ובאה לו לאחריו ודרכה להיות חוזרת כן, ואין פירש"י ז"ל מחוור

כלל:

מדקאמר אי אתם מודים לו לאו מכלל דפטרי רבנן. פי ולא משום שמשמע לשון זה כן דאדרבה משמע שמחייבין שאל"כ מאי ראיי הביא ר"י לדבריו וכל השנויים בתלמוד נמי דרכם כן אלא מהא דאמר והן לא מצאו תשובה לדברי משמע דה"ק והם לא מצאו תשובה ומעם לפירכא שאני מקשה להם שזה דומה לנתכוין להוציא לאחריו ובא לו לאחריו דודאי הודו לי שהן דומין אלא שהן פוטרין בכולן דבלא טעם ודאי לא פטרי בהא ומיחייבי בהא, אלא לא מצאו תשובה ופטרו קאמר ואסיפא דברייתי קא סמיך בפטורא דרבנן ולא מלישנא דאי אחם מודים דייק לה כלל ומפרקי, לה אלא מר מדמי לי, לחיובה ומר מדמי לי, לפטורא ולא מצאו לה תשובה לזה ופירכא אלא עדיין היא מחלוקת:

אלא בובאו לחווש בחילות בתוסי, לא שיש לו כח לתקן ולאחזה כרצונו ולהוציאה אלא שיש בו יכולת להוציאי באחיזה זו שהוא אוחז בה עכשיו, וזה פיי נכון:

てに どん

הרינת (ג:) הורו ב"ד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרחן בין שלא הביאו כפרחן הורינת (ג:) הורו ב"ד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרחן בין שלא הביאו כפרחן הילך היחיד ועשה על פיהן ר"ש פוטר ר"א אומר ספק וה"ר משה ב"ר יוסף ז"ל תירץ דהתם איכא כפרה הכא ליכא כפרה ואחרים תירצו דשאני התם כיון דחזרו בהם ונזכרו (דמי הנזכר) [כמי שנזכר הוא] דמי שהרי עליהן הוא סומך וידיעתן כידיעתו. וכ"ז אינו מספיק, חדא מאי לטעמיי, היכן אמרה ר"ש לזו וכ"ח משום דנקט לה התם בדאיכא כפרה א"נ בשנזכר דלמא משום דר"א ועוד דגרסיי בפ' האשה רבה (יבמות צא.) הורו ב"ד כזדון אישה לא מתיא קרבן ולר"ש קאמר, אלמא הורו ב"ד ליחיד ועשה על פיהן פטור. לכך בראה כגי' ר"ח ז"ל שהוא גורס, ור"ש, יחיד שעשאה ב"ד ל"צ קרא פי' דאנוס הוה ומאי הו"ל למיעבד א"נ דממילא ממעט לגמרי מקרא קמא דכתיב ועשר כל העדה הא יחיד פטור

אפי' מקרבן רשגגת מעשה: הי מינייהו מחייב. יש שואלין כאן פשיטא דמאן דיכול מחייב והאיך אפשר לומ' שזה שיכול פטור וזה שאינו יכול חייב ורב המנונא היכי ס"ד לחייב המסייע ולפטור העושה ומפרש לה דה"ק מדקאמרת ד"ה חייב ש"מ חד מחייב הי מינייהו מחייב (טפי) וא"ר חסדא זה שיכול דזה שאינו יכול מאי קא עביד בודאי בטל הוא כחו שלו אצל היכול ואע"פ שחייב ר"י זה אינו יכול וזה אינו יכול הכא לא ורב המנונא אמר לעולם אימא לך ר"י האי נמי מחייב משום דמסייע כדמחייב בזה אינו יכול וזה אינו יכול וא"ל מסייע אין בו ממש כיון

שהאי יכול אבל זה אינו יכול ההוא שכבא דהוה בדרוקרת. שרא להו רב נחמן בר יצחק לאפוקי לכרמלית. אייל רי לרה"ר משום שבות אסור. שלא מצינו היתר להוציא פחות מכשיעור לכרמלית. וכן כזית דבר הגזירות שאין בהם מעשה כלל החיר הא במוציא ממש לכרמלית. דברים שהוצאתן גוורי' שמא ישכח ויוציא כיון שהוצאתו בשבת עצמה אינה אלא משום שבות. כללו של וכן התיר ברה"ר יציאת החייט במחט התחובה לו בבגדו וכיוצא בו סמוך לחשיכה שאין לעומד ברה"י לשתות בכרמלית מפני שאינו עושה מלאכה כלל. ואינה אסורה בשום מקום. מדבריהם כרשות הרבים ולא התירו בו. אלא משום כבוד הבריות. אבל כשהתיר רבא שרי ברשות הרבים. לכרמלית מותר לכתחלה לכל אדם. ויש לומר שהכרמלית עשאוהו אמר היא גופה גזירה. ואגן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. אלמא כל מלחא דמדאורייתא יעמוד אדם בר"ה וישתה ברה"י. איבעיא להו לכרמלית מהו אמר אביי היא היא. רבא מוחר לכתחלה אפילו בלא כבודו דהא אמרינן בפרק יציאות השבת (די"א ע"ב) גבי לא דכרמלית לרי יהודה. ועוד קשיא לן לר"ש כיון דלר"ה איסורא דרבנן הוא לכרמלית יהא מת אפילו לרה"ר איסורא דרבנן הוא במוטל לחמה יהא מותר להוציאו אפילו לרה"ר דומיא הולכת הככר פחות פחות מד"א כדפרישית. ואיכא למידק אשמעתין, לר"ש דאמר הוצאת מלטלוה. שאלו בפחות פחות מארבע אמות אסור הוא. ואם הי' מותר כן לא היו מוסיפין בו ואמרינן הניחו עליה ככר או תינוק וטלטלוה. אומר אני דהתם במחיצה של בני אדם דאמרינן בפרק נוטל (שבת קמ"ב ע"ב). פעם אחת שכחו דסקיא מלאה מעות בסטרטיא. עצמו. ולא שיוציאוהו ע"י שום דבר אחר. וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל. ואי קשיא לך הא מהוצאת המת, דאפילו מוציאו לקברו מלאכה שאצ"ל היא. הילכך מותר להוציאו בפני כמטה. ואין מסייעין בהוצאה כלל. ועוד הוצאה דככר קרובה לבא לידי איסור תורה. יותר מותר בהוצאה משום כבודו. ככר ותינוק האיך הותירו להוציאן. והן אינן טפלים למת אעפייי שיש בה משום שבות. כך התירו לטלטלו. שאינו בדין להוסיף בהוצאה אם המת ברשות היחיד מחמה לצל אבל במקום שצריך להוציאו לכרמלית כשם שהתירו הוצאתו דעת ר"ש ורובי המפרשים ז"ל. ולי נראה שלא אמרו ככר או תינוק. אלא במטלטל המת על ידיהן. והוא שמוטל בחמה דלא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד משום כבודו. וזהו כגון הוצאת הכרמלית אבל טלטול שאפשר לתקן ע"י ככר או תינוק. לא התירו בו. אלא חינוק ומטלטלו. וטעמא דמילחא, שלא החירו אצל כבוד הבריוח אלא איסור שאין לו חקנה פי במה מדליקין [ד"ל ע"ב] שאפילו דוד מלך ישראל מת ומוטל בחמה מניח עליו ככר או כרמלית שרי להו. אבל איסור טלטול לא שרא להו. אלא ע"י ככר או תינוק. כדאמריי קאמינא. גדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה. פי' הא דשרא ר' נחמן איסורא מיהא איכא א"ל האלהים עיילת ביה את אפילו לרי יהודה מי קאמינא לרה"ר לכרמלית המת במטה פטור דמלאכה שא"צ לגופה היא. אימור דפטר ר"ש מהיוב הטאת איסור דרבון יוחנאי אחוה דמר בר"י דרבנא לרי נחמן בר יצחק. כמאן כרי שמעון. דאמר המוציא את הבריות. אפילו בדליקה בלא ככר או תינוק. ורבי יהודה בן לקיש דשרי משום דלמא אתי הא טלטול מלאכה שאין לה עיקר בחורה היא דומיא דכרמלית. ולא החירוה משום כבוד שכל מלאכה שיש לה עיקר בתורה בין ע"י ישראל ובין ע"י ארמי אסורה בשבת. ואי קשיא ואע"ג דלשאר מילי י"ט כשבת. לענין שבות בשבת הכל אסור. ולא חששו לכבוד הבריות דאיסור לאו לא גזרו בי' רבנן משום צערא. ה"ג משום כבוד המח. הקילו בשבות דיום טוב. בפי חרש (דקי"ד ע"א) יונק מפרק כלאחר יד הוא. שבת דאיסור סקילה גזרו ביי רבנן יו"ט שאני שבות דשב' משבו' די"ט. לענין קדשי' שלא יבואו לבית הפסול. ואמרינן ביבמות הקילו בשבות דלאו. יותר משבות דאיסור סקילה. כדאמרינן בפ"ב דביצה (דכ"א ע"א) דומיא דשלא יתעשן הבית איכא. הילכך שבות דאמירה מותר בו. אי נמי משום כבוד המת במכבין את הבקעת בשביל שלא יתעשן הבית ושלא יתעשן הקדרה. ובקבורת המת נמי לנו. ועוד דקרוב למכשירין הוא. והחירו משום שמחת י"ט. כדאמרינן ביצה (כ"ב ע"א) ע"א). י"ל י"ט אין [איסור] מלאכה מתפרסמת עליו כשבת. שהרבה מלאכות מותרות כל בדאורייתא. לא שנא איסור לאו. ול"ש איסור כרת. כדאיתא בדוכתא ביבמות (דצ"ד איסור המלאכות. למה התירו בי"ט אמירה לארמי והלא מלאכה בי"ט תורה היא. וקי"ל ארבעה ראשי שנים (ר"ה כ.). שבת ויוה"כ דלא אפשר בעממין דחינן. ואם תשאל אם מפני ועוד מצינו דאפילו באמירה לארמי. דהוא שבות שאין בו מעשה אסורה כדאמרינן פרק של דבריהם נתיר לכבוד המת אפילו כיבוי עצמו נתיר. כדברי ר"ש דמלאכה שאצ"ל היא תדע שהרי אמרו גבי טלטול. אי לא שרית ליה אתי לכבויי. ואם תאמר שכל מלאכה שבות דאית ביה חיובא דאורייתא. וכש"כ בשאר מלאכות. כיון שעיקרן תורה דאסור. בככר הוציאוהו. דאית ביה חיובא דאורייתא. והרואה אותו מוציא לר"ה. אומר הותרה בארמי שהוציאו לכלבו וכ"ש שכיון שהמלטול צריך לככר או לחינוק. חוששין לו שמא צריך לגופה אם לאו. שאפילו בהוצאת מת משכחת לה לגופה כמו שאמרו בירושלמי (י,ה) הבריות כדאיתא פרק מי שמתו (די"ט ע"ב) בכאן אסרוה. דמי מפיס במלאכה שלו אם הוא כגון כרמלית הא רה"ר לא. ואע"פ שהתירו כלאים דרבנן וטומאה דרבנן בכהן משום כבוד נראה שהוא ז"ל אוסר. והמעם, שלא התיר כבוד הבריות הזה. אלא דבר שעיקרו מד"ס. במטה לפי שאינו מסייע בהוצאה. ואיכא איסורא דאורייתא בככר. ומדברי רבינו הנואל ע"י תינוק כדברי רש"י ז"ל. אבל ע"י ככר אסור דהא ככר אינו מפל למת. ולא דמי למת היו מחירין כדברי ר"ש שגדול כבוד הבריות. שדוחה כל לא תעשה של דבריהם. ודוקא שהיה לכרמלית היה. ואמר דאפילו כרבי יהודה אורי הא אלו הן צריכין להוציאו לרה"ר. הרבים שהזכרנו י"ל שהוא מותר על ידי תינוק. ורנב"י דשרא לכרמלית. משום מעשה שלא עשאוהו כרשות הרבים. לגזירת שמא יעשה. ולענין הוצאת מת המוטל בחמה לרשות מן המת וכזית מן הנבלה. אלא עשאו הכרמלית כרה"ר למלאכות. אפילו לדבריהם. אלא כלל. במקום איסורים המתפרסמים אפילו של דבריהם: דהיא ע"י ישראל שבוח. וע"י עממין שבוח דשבוח אפילו הכי אסור. ואין נוהגים בו כבוד מלאכות גמורות דאסור בעממין. אלא אפילו הוצאתו בבה"ק להניחו בכוך העשוי מאתמול העין שהכל יודעין שאינו בכלל מלאכות. הילכך לא מבעיא הפירת הקבר והכוך דאית בהו שנאמר לענין הוצאת המת לרה"ר על ידי ישראל. שאלו בכרמלית אין בו משום מראית על קברו. שלא יאמרו. זהו שנתחלל עליו שבת לצורך פלוני. וזה הטעם בעצמו. הוא לגבי עשו לו ארון. הפרו את הקבר. לא יקבר בהן עולמית. בעומד באסרטיא. ובמונה הוא. שלא יאמרו פלוני נתחלל עליו שבת במיתתו. וכראמרי בפרק שואל (דקנ"א ע"א) כדאמרן לענין הולה שאב"ס. ש"מ טעמא דשבת. דלא שרינן בעממין משום כבוד המת ויש מי שאומר, כיון שמצינו בכל מקום. אמירה לארמי קלה ממלאכה דשבות ע"י ישראל. וזה מביא וכוי. ואלו לא היי אפשר מטלטלין. או עושין מחיצה של דבריהם לכבוד המת. המוטל בחמה באין שני ב"א ויושבין בצדו. חם להם מלמטה זה מביא מטה ויושב עליה מחיצה למת בשביל מת. משום דאית לי' תקנת' הוא דאפשר למיעבד כדתני שילא מרי מת כגון בעממין. וכן הא דאמרינן בכירה (דמ"ג ע"ב) עושין מחיצ' למת בשביל חי ואין עושין כגון כרמלית לכבוד הבריות. ולא התירו בה מלאכה שיש לה עיקר בתורה. אפילו באמירה להדיא כרבעי. והילכתא כוותיה. אבל מלאכה שאין לה עיקר בתורה התירוה ע"י ישראל בתר ככר או תינוק. אתי לכבויי משום שאדם בהול על מתו. הלכך שרינן ליי להצילו הכלים שהוא לבוש וכיוצא בהן. ומשום הכי אסר. וריב"ל סבר אי מצרכת ליה לאהדורי או תינוק. ואין לך מקום דחוק. שלא יהא המציל יכול ליתן עליו ככר או תינוק. או אחד מן לכבויי. אבל לא משום כבוד הבריות. י"ל תנא קמא אסר. משום דאפשר למיתן עלה ככר

77 독대

יד הוא הא חולב ממש מפרק גמור הוא, ועוד אכתוב לפנינו בזה (קמד:) בס"ד: דברי האומר דחולב ומחבץ דברי הבל הוא מדאמרי' בכתובות וביבמו' יונק מפרק כלאחר ורבנן אכולהו פליגי דאי לא ל"ל למיחניי הכא ומחלוקת הוא בין הראשונים ור"ח סייע בקר וצאן. א"ג ר"א הוא דסבר הכי אבל רבגן דפטרי קסברי אין דישה אלא בגדולי קרקע כדאמרי, מה הפרט מפורש פרי מפרי וגדולי קרקע אף כל פרי מפרי וגדולי קרקע והיינו דומיא דדישת ג"ק הוא. ואפשר דבכלל ג"ק - בהמה, שמצינו שנקראת ג"ק בקצת מקומות בגידולי קרקע, אבל להוציא ממנו פירות מכונסים וטמונים בתוך תיק שלהם, כגון חולב, דישה אלא בגידולי קרקע, ומפרק תולדה דרש הוא. וי"ל דישה בעצמו של פרי ליתא אלא **חולב חייב משום מפרק.** אי קשיא, והא אמרינן בפי כלל גדול (שבת ע"ה ע"א) אין

הול"ל לאיחיובי אא"כ ידוע שהשוה אותן ממש אלא דהיא גופה מלאכה שהקרקע משתווה טעמא דר"א ב**מכבד ומרבץ.** לאו משום אשוויי גומות דכיון דמיחייב בהו הטאת ומיתה לא

323

ומתיפה בכך והוי בונה או גמר מלאכה דבנין ומכה בפטיש הוא ולרבנן ליתה מלאכה בעצמה

והתולש ממנו כתולש מן המחובר בי"ט נמי אסור דתלישה בי"ט אסורה מן התורה ואפיי כללא ומסתברא דאכולהו בבא תנינא קאי ארודה חלות דבש נמי דכיון דסבר ר"א יער הוא דלא כייל תנא שבת וי"ט אלא בשאר מלאכות אבל באוכל נפש לא שוו ולא תני לה בחד וחומץ של יי"ג דאיסורי הנאה נינהו. אלא דמחוורתא ברייתא כדפרישית אמכבד ואמרבץ א"ג לכ"ע בחולב בהמה טמאה לגוים ומחבץ ומגבן באיסורין כגון שהעמיד בשרף הערלה אוכל נפש ומיהו למאן דלית ליה אליבא דר"א הואיל בפסחים משכחת לה בחולב מי"ט לחול אע"ג דאפשר כדאיתי בפי תולין וא"צ לומר באוכל נפש וכ"ש הולב דלא אפשר מעי"ט והוא במכשירין דכתיב הוא וכתיב לכם בדאי' בביצה ובמגילה ועוד דהא ר"א שרי במכשורין באבן על בתורה ודאי שרי דהא אוכל נפש עצמו הוא ולא אמריי אפשר ולא אפשר אלא משום דאפשר לעשות מעי"ט איסורא דרבנן קאמר דלא שרו ליה עובדין דחול באפשר ומחבץ אוכל נפש הוא ובי"ט מותר מן התורה ובפרק ר"א דמילה (שבת קלד.) דאסרי לגבן והא דקתני ברייתי הזיד בי"ט לוקה את הארבעים. אמכבד ואמרבץ קאי, דאלו הולב אלא שמא ישוה גומות:

והם גורו בזו מפני שהיא מלאכה מצויה ובשאינה מצויה לא גזרו או שהגורר קרוב לבוא כלום. ואני אומר אין אומרין באיסורי שבת זו דומה לזו שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים דשישא הוא. ואחרים אומרים שאני הכא שכל העיר עשויה כן ברצפה של אבנים וזה אינו עליתא דעלמא ומפרקין שאני התם מפני שהגרירה משמעת קולה ומאן דשמע לא ידע אי **הכא ליכא גומות.** איכא דקשי' להו, והא אמרי' בפ' ב"מ גזירה עליתא דשישא משום אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטין כנ"ל. וראיתי בסי התרומה ובתוסי שרבים משתבשין בזה: בדברים שא"א לעשותן מבערב כגון תותים ותאינים ובירושלי (ביצה ה,י) נפיק לה מדכתיב

קאמר, ואפילו בדהוצני מותר ועוד יתברר לקמן בפי כל הכלים (שבת קכד:) בס"ד: והא דאמריי **והאידנא דסייל כרייש שרי אפיי לכתחלה.** כ' בעל הלכות ז"ל דאפילו מכבד מגמבא צוא ולא ס"ל הכי:

נראה שהרי התירו כאן להערים] (למה יהיו מתירין הערמה זו) וכ"ש [דנוכל לומר] דההיא לידי חריץ יותר ממה שהמרבץ בא לידי השוואת גומות [לפיכך גזרו בזו ולא בזו. וכן

כלומר לכל דבר, וכזה מפרש ר"ח ז"ל. ובנמוקי ה"ר משה ב"ר יוסף מצאתי שפיי כלשון לפיי זה דלא אמריי אלמא נקוב לר"ש כתלוש הוא אלא אמר נקוב כשאינו נקוב משוי ליי שאר כל הדברים וכמתניי דהתם אבל הכשר אינו בכלל זה שהתורה רבתה בו טהרה וראיי פוטר והא איכא לענין הכשר דחשיב ליה ר"ש כמחובר ופריק מתניי לא בא אלא לרבות ר"ש פוטר בזה ובזה לומר דשוין הן לכל דבר מדלא קתני התולש מעציץ נקוב חייב ור"ש אלמא נקוב לרייש כשאינו נקוב משוי ליי. פי' מהקתני רייש פוטר בזה ובזה משמע דה"ק

הזה היא גופה ל"ק לן, דילמא לענין מעשר בלחוד איתני ולחומרא דגזריי נקוב אטו שאינו נקוב דלא ליתי לאפרושי מן הפטור על החיוב ולענין הכשר זרעים לא גזריי דאפושי טומאה לא מפשינן אבל הא דמתני' דשבת קשיא ליה מדמקילינן לענין שבת ופטור על נקוב כשאינו נקוב דבר תורה הוא ויש לנו להחמיר לענין זרעים. וזה הפי' אינו נכון, שהרי שנינו במשנה כל[א]ים פ"ז (מ"ח) עצייץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש רש"א זה וזה אסורין ולא מקדשין אלמא ר"ש לקולא בנקוב וזו הברייתא נמי ידועה היא שעל משנה זו נשנית בתוספתא דכלאים לקולא. ורבותינו הצרפתים ז"ל פירשו, דמעיקרא קס"ד דלפוטרן מן המעשר ומדין שביעית קתני דנקוב כשאינו נקוב משום דכתיב בהו שדה וכן לענין כלאים המעשר ומדין שביעית קתני דנקוב כשאינו נקוב משום דכתיב בהו שדה וכן לענין כלאים ומחיבר לא שוו גבי שבת נמי בתר תליש ומחובר אזליי וכ"ז מפני שלא היה אביי יודע ומחובר לא שוו גבי שבת נמי ברים כגון איסורי שבת דכל דהו חשוב תליש בזה ומש"ה לחלק בין הכשר זרעים לשאר דברים כגון איסורי שבת דכל דהו חשוב תליש בזה ומש"ה

קס"ד לדמויי איסור שבת לדין הכשר זרעים: עד שיפחת רובו. פרש"י ז"ל אם היה מוקף צמיד פתיל והוא באהל המת, אין טומאה

הוא דמציל בעי סתימה לגמרי. ואי קשיא א"כ מאי ענין בעי דרבא לההוא מתני' ה"ק גבי ליה התם סתמו שמרים חציה מהו דפשיטא ליה כיון דסתימת שמרים משום צמיד פתיל כיון שאגף אותה בטיט נעשית כדופן החבית וכאלו לא נקב אלא חציה וה"ט דלא מיבעיי והניה חציה מהי אלמא לא בעיי סתימה גמורה לגמרי התם נמי היינו דבעי רבא מי אמריי ופתיל ואם לאו אין אותה סתימה כלום. וא"ת, והא בעי רבא במסי ב"ק (קה.) אגף חציה רמון וכשניקב בשיעור בין דרך פיו בין מן הצדדין בעיי סתימה גמורה לגמרי שיהא צמיד פיו שיעורו בכל שהוא אבל דרך נקב שנפחת מן הצדרין עד שנפחת או רובו או במוציא בעיי וכדמוכה התם במתני והכא אמאי בעיי במוציא רמון ולאו מילתא הוא דודאי דרך (י:) אין מקיפין לא בבעין ולא בעופרה מפני שהוא צמיד ואינו פתיל אלמא סתום לגמרי נקב כרמון. ואי קשיא, והא לענין צמיד ופתיל סתימה גמור' בעי' דתנן התם במס' כלים סיפא פקקה בזמורה עד שימרה מן הצדדין ובין זמורה לחברתי יש זמורות גדולות שסותמין ה"פ: בזוטרי רוב שהוא פחות ממוציא רמון ברברבי מוציא רמון ולחומרא אע"ג דקתני פתיל מבפנים כיצד חביות שנקבה וסתמוה שמרים אינה מצלת וחכ"א מצלת וכוי. אלא לה במסי כלים פי אלו כלים מצילין בצמיד ופתיל וקתני עלה בתוספתא רי"א אין צמיד בנקובה בכונס משקה ומונחת ע"פ ארובה אין פירושו נכון חדא דלגבי צמיד פתיל תנן והאיך השמרים סותמין רובה של חביות ואע"פ שרש"י ז"ל פירשה בפי הגוזל (ב"ק קה.) שהוא יותר מרובו, ולא מחוור, מדתנן (כלים י,ו) חבית שנקבה וסתמוה שמרים הצילה ובהא דאמר **ל"ק הא ברברבי הא בווטרי.** פירש"י ז"ל רוב ברברבי, ומוציא רמון בזוטרי נכנסת לו דרך הנקב ומציל על כל מה שבתוכו עד שיפחת רובו דכל כלי פתוח כתיב:

סתימת שמרים ודאי בעי, סתימה לגמרי אבל באגף מהו ואי לאו מתני ה"א כיון שנקבה שניעור פתח שוב אין לה הצלה לעולם אלא בהסקה בכבשן אבל מכיון דקיי"ל דאית לה הצלה בצמיד פתיל במידי דקאי יש לה מיעוט לשיעור הפתח, זה כתבתי לפי מה שמצאתי הצלה בצמיד פתיל במידי דקאי יש לה מיעוט לשיעור הפתח, זה כתבתי לפי מה שמצאתי בדברי ר"ש ובתוס". ותמהני האיך נחלקו אבות העולם וטעו בזה שהרי משניות שלמות הן בפ"ט דכלים (מ"ח) דתנן נקבו העשיי לאוכלין שיעורן כזתים העשיי למשקין שיעורו בתרי בעלי הן בפ"ט דכלים (מ"ח) דתנן נקבו העשיי לאוכלין שיעורן כזתים העשיי למשקין שיעורו מניא רמון ובזוטרי רובו והוא שמיוחד לרמונים וזה מקום הדוחק שלהן שאין כלי קטן תוס" עומדין שיפרשו שיעור זתים לעומד לאוכלין סתם והוסיפו בגמרא במיוחד לרמונים מיוחד לרמון אי שאפיי שנים אינו מחזיק שהרי רובו פחות ממוציא רמון ומ"מ חבית שנקבה בכונס משקה קאמר דהא עשויה היא למשקין. אבל ר"ת ז"ל היה מפרש לענין צמיד ופתיל לעולם מציל עד שיפחת דובו אבל מכיון עופחת רובו אינו מציל אע"פ שסתם אותו הנקב כיול בצמיד פתיל דה"ל באוכלין שגבלן בטיט וכן הוא עיקר הפי, והא דאמריי התם אגף חציה והניח חציה האוק אגף חציה והניח חציה מתום מן השמרים מהו שיצטרפו הסתימות הציה והניח חציה הי"ל אגף חציה והניח חציה מתום מן השמרים מהו שיצטרפו הסתימות הצילו, וכ"כ ה"ר משה ז"ל הספרדי בחבורו, ויפה נתבארו שם הדברים הללו:

77 21

והא דאמריי **פליגי בה תרי אמוראי במערבא הד אמר במוציא רמון.** פרש"י ז"ל בהכשר זרעים פליגי, ובתוסי הקשו והחנן בפ"ב דעוקצין (מ"י) גבי הכשר כמה הוא שיעורו של נקב כדי שיצא בו שורש קטן והם פירשו לענין צמיד ופתיל ובסתם כלי ואני תמה דסתם כלי חרס לאוכלין הוא ושיעורו (סתום או יותר) [כזיתים או יותר] ושורש קטן פחות מיכן הוא, אלא שי"ל לענין הכשר זרעים לר"ש קאמרינן דאיהו מיקל בנקב ואפיי בהכשר בעי

פרק יא הזורק

۵G،:

גמרא גמיר לה דכולהו רבנן קרי להו אבות וקרי להו תולדות אבל אנן לא שמעי לי לר"א דקרי להו אבות ותולדות דאי ממתני דפי כלל גדול הא אוקמי שם דלא כר"א ופי הדברים אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי ליה תולדה למאי הלכתי ומאי נ"מ לדינא דאלו טעמא דמלתא ודאי פשיטא לן אפיי לרבנן משום דהוי במשכן ואע"ג דאיכא דהוו ומיקרי תולדות לפי שהן בכלל האחרות לגמרי ודין הוא שלא יהיו חלוקות מהן לענין חטאת כדאמריי פי כלל גדול (שבת עג:) גבי כותש ובורר וזורה. ואי קשיי, דלמא להכי קרי ליה אב וקרי ליה תולדה של מלאכה זו כזו מ"ט הוי חדא אב וחדא תולדה ופריק נ"מ להכי ומסתברא הוצאה דמפרש אבות אי אפשר שאין להן שם אלא לטפלן לאבותיהן אבל הוצאה והכנסה מעלתה וחיובה שטפלות להן כגון מעמר וכניף מילחא ובונה וחופר גומא או מכבד שאלו באת לעשותן שאל. ויש לפרש בענין אחר, דקס"ד שהאבות הן מלאכות עיקריות ותולדותיהן מלאכות שזו תולדה ראשונה ששנינו בסדר המשנה וכיון שהשלים דין הוצאה והתחיל בהכנסה מיד באו אלו השאלות על הכנסה והוצאה ולא שאלו סתם על מתניי דאבות מלאכות וי"ל מפני וכן מיסך ושובט שניהם דבר א' הם והם אב א' דומיא דכותש וכותש. ומ"מ אני תמה, למה דהא ליה ליה מתני דאבות מלאכות א"נ לר"א חד אב מיקרי ומני כותש ובורר בחד אב תולדות כגון שובט ומדקדק וכותש ומכניס דלמא ר"א מני להו אבות הואיל והוו במשכן ליה אב והך דלא הוי במשכן חשיבא קרי ליה תולדה ואע"ג דאיכא דהוי במשכן וקרי ליה ממש. ומפרקיי, לר"א באמת לא נ"מ מידי לענין דינא אלא הך דהוי במשכן חשיבא קרי משום אב אחר אינה התראה כלל, וי"ל לר"א כיון דהן חייבין בעצמן צריכות התראה בשמן ביי רבה אמר משום בורר רי זירא אמר משום מרקד ואלו הוו כולהו אבות והתרה באב זה ביה משום אב דידיה מיחייב כדאמריי לקמן (שבת דף קל"ח ע"א) משמר משום מאי מתריי מלאכות סתם ויהיו חלוקות באמת. ומיהו הא ק"ל, דלמא להכי קרי להו תולדה דאי מתרי לו לאו מילתא הוא דאנן הכי קאמריי למאי הלכתא קרי להו תולדות ליקרינהו לכולהו אבות משום דאי עביד אב (ואב) דידי' מיחייב תרחי (והכי) [דהכי] אמרי' במס' כריחות פ' אמרו

בה קרא הוא אב ולר"א מאי נ"מ לן מינה ומתרץ משום חשיבות דמשכן:

גירסת הספריי **הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הוה במשכן לא חשיבא הך דכתיבא**קרי ליה אב הך דלא כתיבא קרי ליה תולדה. ופיי הואי במשכן משום שאר אבות וקאמר

כתיבא משום הוצאה דהכנסה נמי הוי התם אלא הך דמפרש בה קרא תפס ליה אב. ואיכא

דגרסי, הך דהוי במשכן וחשיבא קרי ליה אב הך דלא הוי במשכן ולא חשיבא קרי ליה

תולדה וכדאמרן לרבנן ולא מחוורי הך גירסא משום דכל דהוו במשכן ודאי חשיבא אלא

שיש מהן שהם בכלל האחרות ולר"א טפי מחשב להו כי קרי להו תולדה מכי קרי להו אב

דכי קרי להו אב בהדי אב דדמי ליה מיחשבי כגון כותש בכלל בורר, ותולדה חשיב לעצמה:

אבל למעלה מעשרה דייה פטור ולא ילפיי זורק ממושים. כ' רש"י ז"ל וסיפא דקתני הזורק פטור והמושיט חייב ד"ה היא פי' לפירושו דכי קתני זורק פטור למעלה מעשרה רק"ל א"כ מאי כיצד ומתרץ בתוס' דהכי קתני שתי גזוזטראות כיצד דינם וכיוצא בזו בפ' ר"ג במס' יבמות (נ.) וחכ"א יש גט אחר גט ויש חליצה אחר חליצה כיצד וכו' ולא קאי כיצד ארישאאלא כיצד דין יבם ויבמה קתני כדאיתא התם (נב.). ונ"ל דלמ"ד קלוטה כמי שהונחה ליכא למיפטר זורק אפי' בשתי גזוזטראות זו כנגד זו בר"ה דהא אע"ג דלא הוי

158

גוווטראות כי הני במשכן הרי מוציא הוא מרה"י לרה"ר שהרי קלוטה כמי שהונחה ומתני רבנן קאמרי לה וה"ק המושיט והזורק פטור לעולם אפי למטה מעשרה מושיט משום דלא הוי הכי במשכן זורק משום דל"א קלוטה כמי שהונחה. היו שתיהן בדיוטא אחת הזורק פטור לעולם אפי למטה מעשרה והמושיט הייב לעולם שכך היתה עבודת הלוים ולמ"ד למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה חייב לד"ה רישא דקתני הזורק והמושיט פטור למעלה מעשרה וריה דהא ליכא למילף זורק זה ממושיט דמושיט כי האי לא הוה במשכן ואי למטה מעשרה זורק חייב משום דהיינו מוציא כיון דס"ל דקלוטה כמי שהונחה וסיפא ואי למטה מעשרה ורבנן מש"ה קאמר הזורק פטורוכי קתני כיצד אסיפא קתני. ובירושלי נמי למעלי מעשרה ורבנן מש"ה קאמר הזורק פטורוכי קתני כיצד אסיפא קתני. ובירושלי מילתיה דר"א אמרה אפי למעלה מעשרה דאמר ר' הילא בשם ר"א מעגלות למד ר"ע מילתיה דר"א אמרה אפי למעלה מעשרה דאמר ר' הילא בשם ר"א מעגלות למד ר"ע ועגלות לאו למעלה מעשרה אינון כיצד שתי גוווטראות וכוי אית תנא דתני כיצד ואית תנא אבל למעלה ד"ה פטור ולא תני כיצד דר"ה הוא וזה סיוע לרש"י ז"ל ול"ג בדר"א מותר אבל למעלה ד"ה פטור ולא תני כיצד דר"ה הוא וזה סיוע לרש"י ז"ל ול"ג בדר"א מותר

אמרה בזורק ודילמא עד כאן לא אמר ר"י התם אלא בשאין סופו לנוח בקרקע עצמו אלא בהא אית ליה לר"י קלוטה כמי שהונחה. ואי קשיי, השתא רבא דאמר כמאןדהא רבא דמשהו דמיא שהרי (קלוטה בו אויר) [קלטה האויר], וכ"ש בשנה באותו רשות בעצמו בארץ], ומ"ה בעיי הנחה ע"ג משהו אבל בזורק דהכא כיון שנקלטה בעצמה באויר כהנחה לעולם דל"ל קלוטה לא במעביר ולא בתולה אלא בזורק בלבד שנקלטה באויר [roigl לנוח אין אגדו בידו בשאין סופו לנוח קאמריי כגון שנתעכב בכוחל שאינו משופע וחלוי ועומד להו פירוקא ולדידי ל"ק שאני התם שאיןסופו לנוח שהרי אגדו בידו ואע"ג דגזריי אטו בתוך ג' בעי הנחה, ולקמן בשמעתין (שבת צו:) סבר קלוטה כמי שהונחה. ולא סליק מינייהו לרבא הואיל ומתני' כולי' אתא כוותי'. ובתוס' מקשו מדר"י אדר"י דהתם אפי משום הכי והא ע"כ כתנאי אמרה לשמעתיי א"ל תנאי דברייתא לאו תנאי נינהו למיקשו ואי קשיא, והא אתמהיי עלה התם לימא רבא כתנאי אמרה לשמעתיי ומחסריי ליי למתניי מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ומפרשיי התם טעמא משום דבעי הנחה ע"ג משהו. אייג משהו ואיכי דמפרקי דרבא ס"ל כר"י דאמי בפי המוצי תפלין (צ"ח:) אפיי אינו מסולק הא דתניא **תוך ג' ד"ה חייב.** ק"ל, והאמ' רבא לקמן (שבת ק.) תוך ג' לרבנן צריך הנחה מ"מ מה לי למעלה מה לי למטה במעביר והאר"א וכוי וקשיי לר"ע דמקראי נפקא ליי: לאו כעומד דמי ופטור כיון דלא הניח ברה"ר ור"ע סבר כעומד דמי לחייבו והשתא מקשי דהו"ל למירמא מ"ט דרבנן דפטרי בלמטה מעשרה ולאו מילחא הוא דרבנן סברי מהלך אלימא במעביר למטה מעשרה הוא דמחייב למעלה מעשרה לא מחייב. אי קשיא, אלא ה"ג אפיי למעלה מעשרה, והיינו ר"א דגמי דילן:

תלוי ועומד בפחות מגי ואין זה קלוט בעצמו אבל בשסופו לנוח לא אמר דהא אפיי למטה מעשרה אית ליה קלוטה כמי שהונחה לאו קושיי הוא דהא רבאלרבנן קאמר דלית להו לעולם קלוטה כמי שהונחה הלכך קאמרמדר"י בתלוי באויר נשמע לרבנן בקלוטה דאפיי בפחות מגי לאו הנחה היא. ור"ח ז"ל כי דהך ברייתא פליגא אדרבא והלכתי כרב חלקיה דתניי כוותיה והוא העיקר דההיא ר"י אוקימתא דרבא גופיה הוא והא דמחמה התם לימא דרבא תנאי הוא משום דבשלמא בברייתי איכא למימר דלא שמיע ליה כדלא שמיע ליה

לר"א אלא מחני' היכי שביק רבא רבנן ואמר כר' יהודה, היינו קושיין: **ולאו מי אוקימנא להאי כגון דמדלי חד וכוי.** לא אתפריש עיקר אוקימתא היכן, דבמס' עירובין (פה:) נמי אמרי' ולאו מי אוקימנאאולי יש שם חילוף בנוסחת רש"י ז"ל שכ' כאן

לאו מי אוקימנא בעירובין: **כגון דאמר עד דנפקא ליי לרה״ר תנוח.** פיי לא שאמר תנוח סתם דא״כ תנוח ותעמוד משמע והרי לא נחה אע״פ שלענין שבת הויא כמונחת אלא ה״ק רוצה אני שתהיי כמונחת לענין שבת עם יציאתה שלא אתחייב בהוצאתה אלא בהנחת יציאתה ברה״ר ומ״ה מחייב לר״י כיון דקלוטה כמי שהונחה:

て ない

למעלה מכי ונמצא בין קרש לקרש הי אמות והוא רחב רה"ר ואין דרך זו עולה. והגאונים לא תחשוב אלא כל העגלה רשות בפני עצמה שאין הקרשים שעליהן עושין רשות מפני שהן שכן או הן כ' אמה ברוחב שתי העגלות וצידיהן והרחק שביניהן עם בליטתןמכאן ומכאן או נמצא הכל רחב דרך הרבים והרי אתה מחשב שתי העגלות וריוח שביניהן לרשות אי וכיון י שאע"פ שהקרשים למעלה מי' מ"מ היו צריכין להרחיקהאהלים כמלא אותן של קרשים. ומנ"ל דהוו שתיםמהלכות בשוה ולא ארבעתן ועוד דא"כ טובא הויין. ואין תשובתומחוורת ואין מאחר רגע דלמא זו אחר זו לגמרי היו מהלכות כיון שהקרשים בעגלה אחת מונחין ושמא יפלו ועוד היכי הוו חמיסרי ושיתסרי האיך היו הולכות בשוה ואין מקדים רגע אי המקשה שבכך די והלא אף בשתי אמות ומחצה אין די שהרי הקרשים ארוכים מאד וכבדים חדא האקשיי ל"ג באמתא ופלגא סגי' ואם הקרשים לרחבן שלעגלות המה האיך שיער זה הן ולגבי רה"ר לית ליי למיחשב אלא מקום העגלות ורוחב שביניהם. וזה הפיי כמה רחוק, קרשים זה בזה ומעכבין את הילוך העגלות והוא השיב אין זה תשובה שהקרשים למעלה מיי אמה לבד ממה שהי' צריך למשוך קרשי כל עגלה ועגלה צד החיצון של עגלה כדי שלא יגעו אמות והן מוטלין על דופני עגלה לרחבן ונמצא ארכן של קרשים לרחב הדרך הרי עשרים הרי חמיסר. והקשה על דברי עצמו ז"ל, שהרי יותר מעשרים הם שהרי הקרשים ארכן י' ששתי העגלות הולכין זו אצל זו כל אחת ה' אמות הרי עשר וה' אמות שבין עגלה לעגלה רש"י ז"ל מפרש שעל **עגלה** אחת מניחין קרש אי ועודף לכאן ולכאן והויין חמיסר לפי

658

ז"לאמרו שעל רוחב שתי העגלות הקרש מוטל. והשמועה פשוטה לפי דרך זה, ומפורשת

במקום חיוב כולה וממקום חיוב אתיי ליי אע"ג דעברה במקום פטור כך י"ל מתוך הדחק זרק למעלה מי' והלכה ונחה ע"ג חור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן ש"ה שהנחתה קשיא, אי הכי מחניי נמי לוקמה בהכי ל"ק דסלע לית ליה דפנות וכן הא דא"ר הייא (ק.) מונח ברה"י וכן הא דתניא עמוד גבוה י' ורחב ד' נמי בהכי מתוקמ' כגון שיש לו דפנות. ואי קאתיא להנחתה ודר"י ברי יהודה בטרסקל לרב מרדכי בשיש לו דפנות לטרסקל שנמצא נמי אחיא שהרי יצאת (לרה"ר) ואח"כ נחה ומעביר הפץ דרך עליו חייב דממקום חיוב בעמוד לא הלכך ההוא דמחנות לפלטיא דרך סטיו ל"ק דבמקום חיוב מנחא וממקום חיוב רה"ר ואויר רה"י נמי לא הוי דכי אמרינן (ז.)רה"י עולה עד לרקיע דילמא באויר חצר אבל פטור דהיובא ממקום פטור קאתיא שהרשות הזה אויר פטור הוא כמו שפרש"י דאינו אויר קאי כלומר למעלה מיי אלא שהוא מונח ע"ג יי וכיון דגופו למעלה אפיי אחר שנח דילמא ברשות של אויר פטור קא מנה כגון כלי (של) [שעל] עמוד זה שכל גופו במקום פטור חיוב ונח במקום חיוב ובאויר של חיוב בזורק חייב וכי קא מבעי לי' כגון דהשתא נמי בזורק לא שמיע להו. ונ"ל לתרץ, דרב מרדכי פשיטא לי' דכל דאתי ממקום פטור למקום ועמוד לא עדיפי ממחניי דמתוקמי במורשי וחרצא וכוון וזרק בהן וברייתא דמודה ב"ע לאני וי"ל דמאמוראי לא תפשוט ליי לרב מרדכי דמילתא דפשיטא להו מבעי ליי וטרסקל יי ורחב די ואין בעיקרו די ויש בקצר שלו ג' וזרק ונח ע"ג חייב ובכל הני ממקום פטור טרסקל וזרק ונח על גביו חייב ואוקימנא למעלה מיי. ועוד מהא דחניי עמוד ברה"ר גבוה חייב ועוד אמאי לא פשטוה מהא דתניא ר"י בר' יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר ובראשו ועוד דאכתי קשיי דהאמר רבא המעביר חפץ מתחלת די לסוף די אע"פ שהעבירו דרך עליי ואין טעם זה מספיק שאעפ״כ היה להם לפטור כי היכי דפטר ב״ע מהלך אע״ג דהוה במשכן דאתי ממקום פטור חייב. ובתוסי מתרצים ש"ה דכה"ג הוי במשכן אבל הכא לא הוה במשכן לפלטיא דרך סטיו וכוי וא"ר יוחנן עלה מודה בן עזאי בזורק ותניא כוותיה אלמא אע"ג אייד כיון דממקום פטור קא אחיי לא. איכא למידק הכא ולפשטי מהא דחני (ה:) מחנות בצורתה בחיבור ה"ר יהודה אלברצלוני. ובס' המאור לר' זרחי' הלוי ז"ל:

התם לא מבטל לה הכא מבטל לה. הקשה בתוסי, וכי לא מבטל לה מאי הוה הא ליכא די אמות אטו אם היה בידו חץ של ד"א והניחו חייב הרי כל שאינו כולו חוץ לד"א לא מחייב ולדידן לאו מלתא דהתם כולו מונח, ואינו מונח בתוך די אבל הכא כיון שהוא מונח על פניו המדובקות בכוחל והיא (ר"ל הכוחל) ההנחה שלו חוץ לד"א הוא מונח הלכך כ"ז דלא מבטל ליה ולא מיחשב כמחיצה עצמה בדין הוא דליחייב. והם הקשו, ומנ"ל למקשה דבד"א מצומצמות הוא והרי כ"מ ששנו זורק ד"א בשזרק חפץ כולו חוץ לד"א היא והכא

בשיש ד"א על פני הדבלה כחץ דלא ממעטא מר"א. ול"ק, דכיון דהניחה בפנים המדובקים בטיש ד"א על פני הדבלה כחץ דלא ממעטא מתרצים דאפיי במצומצמות חייב ואי הוה צריך הוה מתרץ דלאו במצומצמות הוא ובתוסי (הקשו מפרש"י) [מפרשים] דאי לאו משום דלא מבטל לה הוה ליי דבילה ככותל ולאו הנחה היא אלא עשיית כותל הוא ולאו מילתא הוא

112 2

דא"כ גבי בור בלא מיעוט נמי סילוק מחיצה הוי:

מחיצות אלא דשבת שאני כטעמא קמא דאמרן, וטעם נכון הוא: בעיי והא ליכא וכדאמרן וכן נמי גבי סוכה גבוהה פירות לא מבטלי גובהה שהן אינן עושין ולצרפן אבל מ"מ לענין רשות שבת מבטלי מחיצה דעמוק יי ורחב די בעיי ומחיצות ניכרות ולאו מילתא הוא דודאי פירות לא מבטלי למהוי אינהו מהיצה ולשוויי בי רשויות רשות אי מחיצה וכ"ש פירות ומתרצי לה בכה"ג הכא בקופה של טבל עסקינן דאינן ראויין לטלטל שבין ב' הצרות מערבין שנים ואין מערבין א' ואפי' מלא תבן או קש דתבן וקש לא מבטלו מבטלין מחיצות מאחר שכבר הושמו שם כדפיי. יש מקשים מההוא דגרסי בפי חלון חריץ לא נתחוור לי דאין ביטול פירות בבור כלום דבטלה דעתו אצל כל אדם אלא מעצמן הם אבל אי אצנעינהן לפירי בבור למיהדר ולמיכל מינייהו לבתר הכי לא ממעטי בבור וגם זה צו אם נעל כלום למעלה פטור דפירי מבטלי מחיצה וה"מ דבטלינהו לגבי בור יכול להעלותןמן הבור עד לאחר השבת ואינו כלום. ור"ח ז"ל כתב אבל פירות שכבר המהיצות אבל הנך פירות בבור ודאי מבטלי מהיצות ובתוסי פירשו דהכא מבטל להו שאינו מיבטל לה משום שסופו ליפול משם ואינו בנין והנחה גמורה שתתקיים לעולם כדי שיבטל מחיצות שאין עומקו ורחבו ניכר ואינו משתמש לו. ואיכא לפרושי הא דאמר התם לא אלא דכיון דמעיקרא ממלא פירות הזורק שם פטור שהרי נתבטלו קודם זריקה זו מתורת בהו הנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדי הדדי אתו דהא איכא מחיצות ניכרות בשעת זריקה המחיצות דהא אמרן לעיל (שבת צמ:) דפירות דלא מבטל להו לא מבטלי מחיצתה ול"א **פירות מיבטלא מחיצה.** פיי לא שאם זרק פירות לבור שיהא פטור שיהיו הן עצמן מבטלין

הא דאמר ר"ה ד**מוציא זיז כל שהוא.** ודאי למטה מי' משפת מיא קאמרי' דלמעלה במשהר סגי מיהו אף על פי כן ק"ל דהאמרן בפ"ק דלמטה מי' נמי אי איכא די הוי כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוי הלכך בזיז כ"ש סגי וי"ל דאויר כרמלית הוא ואין (הוצאת) [הנחת] זיז כלום, עי"ל דס"ל אפי' ברשויות דרבנן ובלבד שלא יחליפו והלכך אסור להוציא מכרמלית דים לספינה שהוא רה"י דרך זה אע"פ שהוא מקום פטור וה"נ משמע בפרק כיצד משתתפין לפום מסקנא דרבינא דר' יוחנן אפי' בדרבנן נמי קאמר ובלבד שלא יחליפו: **עושה מקום די וממלא.** ק"ל טובא, מקום די נמי או כרמלית הוי או רה"י אחר הוי כגון שגבוה עשרה וקמפיק מכרמלית להה"י ומאי תקנתיי. עד שמצאנו לרבינו האי גאון ז"ל

שכי והיי אדונינו גאון יהודה זקננו ז"ל אומר ששמע מן הזקנים שאותו מקום כגון חיבה פחותה או סל פחותה. ונמצא סיוע בתלמוד א"י פיי לפירושו באותה שאמרו במס' עירובין בפ' כיצד משתתפין ר' חנינא בן עקיבא אומר גווזטרא של ד' על ד' אמות חוקק בה ד' על ד' וממלא משום דאמריי כוף וגוד ומיהא הכא לא בעיי ד' אמות אלא חקק ד' ואפיי לרבנן דפליגי עליה התם הכא שרי משום דלא אפשר ולפ"ז י"ל בין בזיז בין בארבעה (שהוא אסרוהו עד שיעבור דרך מקום דא"ל כוף וגוד דמקום חשיב הוא ובין למעלה מיי לשפת אסרוהו עד שיעבור דרך מקום דא"ל כוף וגוד דמקום חשיב הוא ובין למעלה מיי לשפת מים בין למטה דינן שוה. וזה מה שמצינו בירושלמי (יא,ה) רב המנונא אמר נסר שהוא מים בין למטה דינן שוה. וזה מה שמצינו בירושלמי (יא,ה) רב המנונא אמר נסר שהוא מים בין למטה דינן מאן דבעי למעבד חקנה לאלפא מוציא נסר חוץ לג' שאין בו רחב ד' נחון לספינה ואין בו רחב ד' מותר לישב בו ולעשות צרכיו בשבח א"ר מנא אלו אמר חיבה ואני רואה את המחיצות כאלו עולות דא"ר יעקב בר אחא בשם רב המנונא כל ג' וג' שהן ואני רואה את המחיצות כאלו עולות דא"ר יעקב בר אחא בשם רב המנונא כל ג' וג' שהן מעבדא לי' סל פחות ואינו מסכים לגמרי עם גמרחינו מיהו משמע שעל הזיז הוא יושב מעבדא לי' סל פחות ואינו מסכים לגמרי עם גמרחינו מיהו משמע שעל הזיז הוא יושב מעלא. ושמעי שר"ח ז"ל מפרש, מקום ד' לחקק, אבל צריך ד"א שהן עשרה טפחים לצדרין כדאמריון בגוווטרא דבפחות מכן ליכא למימר כוף וגוד ואינו במשעי:

כחו בכרמלית לא גזרו רבנן ומנא תימרא וכוי. איכא למידק, אדמסייע ליה מדר"י תיקשי ליה מדרבנן דאמרי לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה. ובתוספי מפרקי לה מדתניא בתוספתא ספינה שבים גבוה י' טפחים אין מטלטלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה רי"א עמוקה י' ואין גבוה י' וכוי ובהא פליגי תנא קמא סבר אפיי גבוה י' אסור לטלטל מן הים לתוכה ומתוכה לים להדי ורי יהודה סבר גבוה י' מתור דמכרמלית למקום [פטור הוא הים לתוכה ומתוכה לים להדי ורי יהודה סבר גבוה י' מתוכה לים מתור דרך חורה ובהא ל"פ רבנן עליו כלל ולהאי פירושא האי דבעי זיז ומקום ד' לרבנן משום דאסור להחליף,

ול"נ דר"י אפ"י אינה גבוה " קאמר, דלא הימא כולה כרמלית הוא:

קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה בדבר שאין מעמידי אין מביא לה טומאה האמר עמואל הוא שקשרה בשלשלות של ברזל לענין טומאה היא דכתיב בחלל חרב האב בחלל. כך הוא בכל הנוסחאות וכך גורס רש"י ז"ל ומפרש דה"ק קשרה בדבר שרגיל להעמיד בה דה"ק קשרה בדבר שרגיל להעמיד בה דהיינו שלשלת של ברזל מביא לה טומאה אם ראשו א' קשור באהל המת מביא טומאה לספינה ולכלים שבתוכה דחרב ה"ה כחלל והרי הוא כאבי אבות הטומאה ואיירי בספינה המקבלת טומאה. בדבר שאינה מעמידה כלומר שאינו רגיל להעמידה כגון מיתרים דלאו מתכות אפילו במקבלי טומאה אין מביא לה טומאה דאלו ספינה לא מיטמאה מחמת אותו כלי להיותה אב הטומאה אלא ראשון לטומאה ואין היא מטמאה כלים שבתוכה. ואין זה הפירוש נכון, חדא ל"ל קשרה אפילו נוגעת נמי ועוד דבדבר המעמידה לא משמע

שמעתי בזה דברים ארוכים ושם אכתוב הכל בס"ד: דחרב ה"ה כחלל אפיי לטמוי באהל וחבריו חולקין עליו, ובפי לא יחפור (ב"ב כי ע"א) מטמאה קאמר וה"ה לכל דבר המעמיד דהוי אהל) והנה בפיי זה גילה רבינו תם ז"ל דעתו וה"ג ליבעי קביעותא ואי לא קביעי כמפורדות דמיין קמ"ל (משום דליהוי שלשלת גופה [דכיון] דאפילו במאהלת על המת בעי שמואל קשירה בשלשלת משום דליהוי אהל קבוע שמואל לאפוקי מההיא מה ענין שבת אצל טומאה ואפשר דכי היכי דלא היסק אדעתין את הטומאה בכלים שהספינה עצמה אינה מקבלת טומאה. ואכתי ק"ל, למה איצטריך שאיננה נפרדת ממנה ולעולם הספינה מאהלת עליי ועל הכלים נמצאת כאהל קבוע ומביאה על השלשלת ועל הכלים וטמאם לפי שחרב היא כחלל ומטמאה באהל ודוקא קשרה לפי מקיים הגיי הכתובה בספרים ומפרש לה בשלשלת טמאה שנגעה במת וחזרו הספינה ואהלה תורה חרב אלא להוציא כלי חרס ולפי שאין נעשין אב הטומאה. אבל אחיו רבינו תם ז"ל המפורשים דכי אמריי חרב ה"ה כחלל לאו דוקא חרב אלא [ה"ה] לכלי שטף ולא אמרה היי נכון ומחוור אלו היתה הגיי כן כתובה בספרים. ולזה אפשר שיהא אמת מה שפיי מקצת בשלשלת של ברזל ליתד התקועה בארץ או לדבר העומד והעמידה שלא תשוט. וזה הפיי את הטומאה דיוקא דגמי הוא הא בדבר שאין מעמידה כוי ומ"ה אוקמה שמואל בשקשרה ול"ג דחניא אלא דחנן, וכן בפר"ח ז"ל. והא דמסיימו בדבר שאין מעמידה אינה מביאה קשר את הספינה בדבר המעמידה מביאה את הטומאה וזו היא המשנה שהביאו כאן בגמי חוצצין הזרעים והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה ע"פ המים ועלה קתני את הטומאה שאין אהל מביא טומאה אלא אהל קבוע דתנן ברישא אלו לא מביאין ולא מאהלת על הטומאה ועל האדם ועל הכלים וכל זמן שהספינה שטה ומתנדנדת אינה מביאה דיכול להעמידה היכרא בעלמא הוא וה"פ הכא כגון שיש טומאה למטה מן הספינה והספינה בחלל חרב כוי אלא ה"ג גבי טומאה הוא דכתיב כל הבא אל האהל אבל לענין שבת כיון בדבר המעמידה מביאה את הטומאה ובדבר שאין מעמידה אינה מביאה את הטומאה ול"ג של ברזל כי התם כי היכי דליצטרך שמואל לאפוקי מהך סברא. וה"ר שמואל גורס קשרה לאפוקי מדנפשיי אחי ומה ענין זו לזו שיעלה על הדעת לדמותן ולמיבעי בהא נמי שלשלת הכי ועוד דמביא לה טומאה דרך אהל משמע ועל אהל הוא שנוי בכ"מ ועוד דאמריי שמואל

פרק יב הבונה

נ"ל דהכי קאמר ולטעמיך דחשבית דכולהי בניני שווין היאך אפשר דר"י סבר אפיי בהנחה בעלמא והא לאו כלום קעביד ועד שאתה תמה עלי לך ותמה על ר' יוסי ביותר מזה ויש כזה ולטעמיך במסי ב"ב (קו.). **ולטעמיך אימא סיפא רי יוסי אומר כוי.** ק' להו לרבוותא ז"ל בכלים ולפמ"ש הא דאמרי' דמאן דעביד תלתא חייב י"ג חטאות חד מינייהו משום בונה בפי המצניע מי איכא מידי דבכלי חייב חטאת וביד מותר לכתחלה אלא ש"מ קסבר אין בנין ה"ל לאפלוגי בהא דאמר ת"ק אם חקע חייב ועוד דלא הוי שרי ברפוי לכתחלה כדמקשינן חזרה אפיי כשהוא רפוי לכתחלה שמא יחקע ואלו היי סובר רשב"ג שהמחזיר חייב חטאת ות"ק אף על פי דסבר אין בנין בכלים בלא תקיעה כדקאמר ואם תקע הייב מ"מ גזר כל בלא תקיעי הילכך הואיל וכשאינו רפוי לאו אב מלאכה הוא כשהוא רפוי מותר לכתחילה ואפשר דהא דאמר רשב"ג בפי כירה אם היי רפוי ה"ו מותר משום דס"ל אין בנין בכלים גזירה שמא יחקע כלומר ומחייב משום בונה ולא כמו שפיי רש"י ז"ל משום מכה בפטיש ומשמע לי נמי דכל היכי דחקע ביתידות הייב משום בונה והיינו דאמריי בפי כל הכלים דתריסין מוחלפת השיטה דסבר לה כעולא אבל אנן דקי"ל אין בנין בכלים לא מפכינן לה. מיחזי להו זקיפתה בלחוד כבנין שלא נתפרקה כלל והיינו נמי דאמר ד' יוחנן גבי מתני' וסברי ב"ה אליבא דעולא יש בנין בכליי. והא דאמריי גבי מנורי זוקפין מנורי משום דלא כה"ג דשכיחא גזרינן גזירה כדמוכח בפי י"ט (יח.). ויש לפרש דהני נמי בנין בכלים הוא ואינה סובבת לפיכך לא אסרוהו אלא משום גזירה דמן הצד ואע"ג דגזירה לגזירה ל"ג בכל בדלת תסוב על צירה אבל בשיש להן ציר באמצע אינו תוקע שהרי יש לו לפתוח כל היום משום שמחת י"ט גזריי. וי"א דכשיש להן ציר מן הצד אסור משום גזירה שמא יתקע שהרי אומן וכעושה כלי לכתחלה דמי ומשום שמחת י"ט הוא דלא גורי הלכך בדבתים דליכא כן היו גוזרין עליהן בשיש להן ציר באמצע אטו מן הצד ומן הצד אסור דהו"ל מלאכת יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים אלא ה"ק מ"ד טעמייהו לאו משום שמחת י"ט שאלמלא דבתים נמי קמ"ל הותרו סופן משום תחלתן דחניות אין דבתים לא לאו למימרא דסברי ב"ה (יא:) גבי תריסי הניות מ"ד טעמא דב"ה משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ואפיי תפול ותתפרק לגמרי ויחזירנה ונמצא עושה כלי בתחלה בשבת. וההיא דאמריי במסי ביצה והיינו דגרסינן בפי כירה במנורה של חוליות אסרינן להו אפי לטלטלה גזירה משום שמא כעושה כלי מתחלתו שהרי משעה שנתפרק ואין ההדיום יכול להחזירו בטל מתורת כלי. מיקרי. ואפשר לפ"ד זו, שכל כלי שצריך אומן בחזרתו מיחייב עליה משום בונה דהו"ל מתחלתו אין לך בנין גדול מזה ואין זה נקרא בנין בכלים שהרי אינו כלי אבל עושה כלי בנין בכלים ה"מ בכלי שנתפרק כגון מנורה של חליות אבל הכא עושה כלי או מתקן כלי והא אמריי במסי ביצה אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ויש לנו לתרץ דכי אמריי אין

דף קג. דף קג. מלאכה ש"צ לגופה ופטור עליי ור"ש לישר דקעביד בארעא דחבריי. פיי ול"צ ליפויי והו"ל מלאכה ש"צ לגופה ופטור עליי ור"ש

בוא כנ"ל ועוד אכתוב דעת בעל הערוך בס"ד:

וכך אמרו בירוי. עוד יש לי בירור שוב יותר מזה בסי המלחמות:

798

שלייג עייב

בקריאתן ואחרים פיי שהן דומין בכתיבתן לפי שגוף האל"ף שהוא הקו האמצעי צריך לכתוי בא דאמרינן שלא יכחוב אלפין עייניין עייניין אלפיין. פי׳ רש"י ז"ל מפני שדומין

שאו סתום כשר סתום ועשאו ומדפתוח:(י,)יייי

פרק יג האורג

ושמעינן מינה שאם קרע בחלוק הגוול. אינו יוצא ידי קריעה. ואין קורעין בי"ט שני של הוא עבר עבירה. כך אנו אומרים הוציא מצה מרה"י לרה"ר יוצא בה ידי חובתו בפסח. שקרע בשבת מצוה הבאה בעבירה היא. ופריק אמר לון חמן גופה עבירה. ברם הכא מצה נזולה אין אדם יצא בה י"ח בפסח פיי משום דהוה מצוה הבאה בעבירי אף קריעה זו עלה (בירושלמי פי"ג דשבת) בעון קומי ר' יוסי. לא כן א"ר יוחנן בשם ר' שמעון בן יוצדק. תניא הקורע בחמתו ובאבלו על מת ואעפ״י שחלל את השבת יצא ידי קריעה. ומקשינן

מחוור לי דהא חד בבא הוא: חמה וארחי דחמתו של אדם קתני ור"ח ורש"י ז"ל שניהן כתבו רישא ר"ש וסיפא ר"י ואינו דקלקול גמור הוא (א"נ) בדקא עביד דרך כבוד חיים דדמי לרמי אימתי אלא דקעביד דרך נינהן ומחני, בדלא רמי אימתא וברייתי בדרמי אימתא ועל מת דעלמא אפיי לר"י פטור לי' ומיהו לפום תירוצא דמסקנא דאוקי' דעביד למירמא אימתא לאינשי ביתי' תרוייהו ר"י מטובל ומבעיר הו"ל למיתני וא"ל בדין הוא דהו"ל לאקשויי הכי אלא דעדיפא מיני אקשי צריכה לגופה מיקרי. ותו קשי' אי ר"ש היכי קתני כל המקלקלין פטורין והא לר' חוץ היא וי"ל אה"ב. וי"מ לר"ש נמי כיון דצריך הוא ללבוש בגד קרוע וכל שבעה קרעו לפניו **המתר אחמתר נמי ל"ק הא ר"י הא ר"ש.** איכא למידק אפיי מתר נמי מלאכה שא"צ לגופה צביות אפילו קרוביו של מת:

112 21

ומלאכה שא"צ לגופה חייב עלי' והיינו דמפרש בגמי ואזיל מ"ט דר"ש מהאי טעמא גופיי חייב וכן בחבלה מדאיצטרך רחמנא למישרי מילה ולר"י התם מתקן הוא אצל אחרים מלאכה שא"צ לגופה היא ומן הדין פטור עליי ומדחייבה אותן תורה ש"מ מקלקל בהבערה לבשל קדרתו שיתחייב מן הדין שכולן מקלקלין ומה שהוא מתקן אצל אחרים כגון הבישול עליי וחובל ומבעיר חידוש הוא שחדשה התורה בהן שאין לך מבעיר ואפיי מדליק עצים מפלוגתייהו במלאכה שא"צ לגופה דשמעיי ליי לר"ש דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור ולזה המחלוקת לא מצינו עיקר בחלמוד ורש"י ז"ל הביאו בקשר ענין ואמר דנפקא לן בל המקלקלין פטורין הוץ מחובל ומבעיר. אוקיי לר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב

היא מלאכה הצריכה לגופה דומיא דמדליק את האור להתחמם כנגדו ומשתמש לאורה כולן דומות למילה והבערה דבת כהן נמי כיון שהוא מדליק האש לבשל בו פתילה הרי והשיער מלאכה הצריכה לגופי נקראת וכן הזורה והבורר ומאן דשקיל איקופי מגלימא בכלי וכן שפמו שהוא חייב משום תולדה דגוזו ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים מלאכה הצריכה לגופה הוא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול ומהדומה לזה הנוטל צפרני ולוי ושאר התנאים. זה כתוב בתוסי חכמי הצרפתים ז"ל. ואין אני אומר כן, דמילה ודאי ואחרים כיוצא בזה יש הרבה או שמא בריי' היא באחת מן החיצונות כגון משנת בר קפרא ר' מנחם בר' יוסי ורבנן ולא מצינו בשום מקום מחלוקת זו אלא דגמירי רבנן דגמרא הכי לה ולא שמעיי ליי לבן בינאי אלא גמרא ואמריי בב"ב חרוב המורכב וסדן השקמה מחלוקת ומבתיר גמרא גמירי לה כי הא דאמרי' לקמן בפי חביות רבי יוחנן ההוא כבן בינאי מתני כהן ולא מחבלה דשוחט אלא ממילה לפיכך אמרו דהא דאמרי' במחלוקת ר"י ור"ש בחובל לגופה מיקרי והרי בגמרא מפורש שאין טעמו של ר"ש מהבערה סתם אלא מהבערה דבת בעצמן ממש אלא שהן תשמישו של עולם להנאת דברים אחרים וכה"ג מלאכה הצריכה אש צריך לו וכן במבעיר להתחמם שהנאתו וביעורו שוין והחורש ותולדותיי אין הנאתן באגל לך מבעיר שאינו מקלקל ואפיי מבעיר עצים לבשל קדירה אינו נכון שהרי גופה של ופטור עליי אלמא לר"ש מלאכה שא"צ לגופה בחבורה פטור וכן זו שאמר רש"י ז"ל עצמו דילמא חביל ביי ומחרץ החם אי לר"י מקלקל בחבורה אי לר"ש מלאכה שא"צ לגופה היא הצריכה לגופה ובפי ואלו הן הנחנקין אמריי והא דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ ליחוש לאו ר"ש דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עליי אלמא אפיי במקלקל בחבורה בעיי מלאכה בעיי שתהא המלאכה צריכה לגופה כדאמריי בפרק כל כתבי גבי המשה נהרגין בשבת אלא משום בס"ל כר"י מאן דתני כר"מ שתוקי משתיק לי' ועוד דלר"ש אפילו בחובל ומבעיר הפירוש אינו נכון דאי ר' אבוהו כר"ש היכי משתיק לי' ר' יוחנן כדמקשי' בפ"ק חולין ורב עצמו ז"ל כי דחובל וצריך לכלבו לר"י כיון דמתקן הוא אצל הכלב כה"ג מלאכה הוא וזה דכר"י קי"ל ואת"ל משנה חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו והוא מתקן גמור ורש"י פלוגתא דר"י ור"ש אלא ה"פ הובל ומבעיר אינה משנה שיתחייב יותר משאר המקלקלין א"כ היינו ר"י דס"ל דמקלקל בחבורה חייב ולמה אמריי בכולה תלמודא במקלקל בחבורה וא"ת דמודה ר"ש בתיקון דחובל ומבעיר שאף על פי שאינה תיקון דגופה חיובי מיחייב לאו תיקון דגופה אלא במלאכה שא"צ לגופה היא א"כ לאו תיקון הוא כלל לדברי ר"ש השבית לי' תיקון דגופה א"כ כל טעמא של ר"ש בטל מעתה והרי חזר לדעתו של ר"י ואי ר"ש לא בעי תיקון כלל דמנא תייתי לה וא"ת נפקא לן ממילה תיקון דמילה מאי הוא אי לומר דהא דאמר ר"י ואת"ל חובל בצריך לכלבו ה"ק לי' אין הלכה כר"ש אלא כר"י דאלו גמריי פלוגתייהו זהו פירוש רש"י ז"ל. ומזה הפירוש נתחייב הר"ר שמואל תלמידו ז"ל

מחשבת וה"ג אמריי כה"ג במסי כריתות הנח לחבורי הואיל ומקלקל חייב מתעסק נמי חייב בלא שום תיקון וכוונה א"ג גוטל את הקוץ וחבל דהא גלי רחמנא דלא בעיי בהא מלאכת מחייבי, קלקול בחבורה לר"ש הלכך אפיי בשא"צ לגופה נמי מחייב דהיינו מקלקל גמור כן אלא כיון שאין התיקון ממש בגופו כתיקון (שהוא) מגופה של מלאכה מתחשב ונמצינו של נימול ותיקון הוא ודאי אצל אחרים שעושה נחת רוח ליוצרו ודרכן של ב"א לעשות קמא דהגיגה משום הכי סבר ר' אבוהו למימר הרי למדנו לר"ש דמילה קלקול הוא לגופו מחשבי דטעמא דכל המקלקלין פטורין גמי משום דבעיי מלאכת מחשבת כדמוכה בפרק דרבי אבוהו ורבי יוחנן הוי יודע דטעמא דר"ש דפטר מלאכה שא"צ לגופה משום מלאכת הבערה בא האפר. ואין טעם זה מחוור ולא מסכים לדעתינו. ואשוב לדברי לפרש טעמייהו לפי שאין התיקון בא בשעת הקלקול דלאחר שנעשית החבורה בא הדם ולאחר שנעשית מיהו מחייב. ורבינו תם ז"ל מפרש דהא דחשיב מקלקל אפילו צריך לכלכו וצריך לאפרו דלענין ע"ז אמריי בפ"ק דחולין סכין של ע"ז מותר לשחוט בה משום דמקלקל הוא גבי שבת חנן באבוח מלאכות מבעיר ומדמוסיף ר"י שובט ומדקדק ש"מ מודה בכולהו ואף על גב גדיש לצורך האפר אבל שוחט ומדליק עצים לבשל בהן מתקן הוא אצל שבת לד"ה דהא דמלאכת מחשבת בעינן ואין זו מלאכת מחשבת שיהא חובל באדם לצורך הכלב וידליק שאין דרכן של בני אדם לקלקל בשביל אותו התיקון אין זה מתקן אצל שבת והטעם משום צריך לכלבו וצריך לאפרו מחקן גמור הוא ואמאי לא מיחייב לכ"ע והשיבו בזה שכל מה הבערה לאפר צריך לגופו. וכאן הבן שואל, בין לדברינו בין לדברי רבותינו הצרפתים ז"ל א' והנטילה היא המלאכה משא"כ בחופר גומא שהבנין בקרקע הוא והוא הנקרא מלאכה וכן ולייפות עצמו ובין לצורך השער והגיזה כולן מלאכה הצריכה לגופה הוא מפני שהכל דבר בכאן היא הדם עצמו שהוא צריך וכבר רמותי לגווז ונוטל שערו וצפרנו בין לחקן גופו מלאכה שא"צ לגופה היא דומי דחופר גומא וא"צ אלא לעפרה לא תטעה בזה שהחבלה תמצי לומר משנה חובל בצריך לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו. וא"ת והרי אף על פי כן אינה משנה שיתחייב בדרך מקלקל מפני שהוא מלאכה שאין צריך לגופה ופטור עליי ואם שתהא המלאכה צריכה לגופה לא משום דבעי שום תיקון וה"ק לי' רבי יוחנן חובל ומבעיר ביינו מלאכה שא"צ לגופה ומ"ה בעי ר"ש הובל וצריך לכלבו מבעיר וצריך לאפרו כדי פסור עלי, אפילו בחובל ומבעיר והיינו נוטל קוצו וחבל בעצמו דמקלקל גמור וא"צ לכלום אין אותו התיקון כלום הלכך לר"ש כל מלאכה שא"צ לא מחמת גופה ולא מחמת תיקון המלאכה גופה מ"מ ויש בה תיקון שאינה מגופה של מלאכה שהיא קיום המצוה ולר"ש של בת כהן כיון שאין הנאה לאדם ממנה אינו אלא כמקלקל בעצים אלא שאדם צריך לזו לגופה נינהו אלא שהצורך עצמו נקרא קלקול בגופו שהנימול נשאר חבול וחולה והבערה ולא שמענו מלאכה שא"צ לגופה במדליק אלא במכבה אלא ודאי תרוייהו מלאכה הצריכה

198

לר' אבוהו בין לר' יוחנן דהתם מלאכה הצריכה לגופה הוא שהוא שוגג וסבור לשחוט יפה דאמר מקלקל בחבורה פטור דלר"ש דאמר חייב אע"פ שאין בו שום תיקון נמי מחייב בין בחבורה פטור שוחט שלא לאוכליו מאי תיקן להוציא אבר מן החי דוקא לרי יהודה פריך באמרי, במס, פסטים בפי א"ד כי אולת לקמי, דרי זריקא בעי מיני, לדברי האומר מקלקל אמאן חרמייה אכתי לר"י ל"ל לשויי חיקון דגופו לימא משום דמצוה הוא ולפ"ד הללו הא משוי ליי הרי כל הפיי שלנו בטל דמנל"ל דר"ש הוא לא חשיב תיקון דגופו דאי לא ברייתא לשם מצוה וצרכנו זה כצורך הנאה של בישול אוכלין שאם תפרש דלרש"י תיקון נמי דגופו ה"ו תיקון במצו' מה לי לבשל סממנין מה לי לבשל פתילה הרי אנו צריכים לבישול הזה ודברי רש"י ז"ל צ"ל דה"פ מ"ל לתקן כלי מ"ל לתקן מילה כיון שהתורי פסלה בנו ערלה תורה באלו שתיהן. והא דאמריי בטעמא דר"י מה לי לחקן מילי מ"ל לחקן כלי. לפי עניינו יהודה י"ל מלאכה שא"צ לגופה מקרא מלא הוא מלאכת מחשבת וחידוש הוא שחדשה דמצוה אדרבה ליגמר מינייהו מלאכה שא"צ לגופה חייב עליה וממילא הו"ל מתקן כדרבי וא"ת ומה ראו לומר כן לר"ש בחובל ומבעיר מחייב במקלקל משום דלא חשיב תיקון בשמועה זו מתוך פלפולו של רש"י ז"ל ואין בדבריו ממש ודבר נכון הוא ועולה כהוגן. שאין צרכו כנגד קלקולו בדברים שבני אדם עושין כן כמו שפירשתי זהו מה שהעליתי הוא עושה זה הקלקול שנמצא קלקול חבלה זו מלאכה הצריכה לגופה מצד אי ואף על פי לא כלום הוא הלכך מלאכה שא"צ לגופה הוא עד שיהא לו תשמיש בקלקולו שמחמתו מידי ברייתא קא תני ורבי יוחנן פירשה ניהליה דצריך לגופה מיהא בעיי ומתכוין לקלקל כאותה שאמרו בריש כתובי אי דם חבורי מחבר חייב דלדם הוא צריך. א"נ ר"א לא פליג לגופה מיקרי אלא שהוא קלקול ופטור הלכך בחובל שמקלקל בו חייב ואלו היה צריך לדם הייבה אותו התורה אלא מפני הקלקול והרי החופר גומא כדי שיכשלו בה ב"א ודאי צריך מיקרי שהרי הוא צריך לקלקול והתורה עשתה מקלקל כמתקן בחבורה ובמילה עצמה לא מתכוין לאותו קלקול ולא לדבר אחר ונמצינו שקלקול בחובל חייב דמלאכה הצריכה לגופה הקוץ מפני שהוא מתכוין לקוץ ולא לחבורה אבל סבר ר"א דחובל בחבירו מאחר שהוא לגופה. עי"ל דלרי אבוהו מלאכה הצריכה לגופה בעי דומיא דמילה ומ"ה פטריי נוטל את במי' כדכתב' לעיל כולהו אליבא דר' יוחנן אתיא דלר' אבוהו לא בעי' מלאכה הצריכה תשמיש פטור. והא דאמרי' בפ' כל כחבי ובפ' אלו הן הנחנקין דמלאכה הצריכה לגופה שאר חובלין ומבעירין להזיק כגון שהדליק גדיש בשבת שאין לו בגופו של מלאכה שום ואין לך אלא הידושו בלבד תיקון לא בעי' להו כלל אבל מלאכה הצריכה לגופה בעי' הילכך נימול ודעתו להשתמש באש הזה שהדליק ומלאכת מחשבת קרינן בהו ואין דעתו להזיק סבר מילה והבערה דבת כהן תרווייהו מלאכה הצריכה לגופה נינהו שהרי דעתו שיהא גופו דלא קפדיי בחבורה במלאכת מחשבת דמתעסק משום מלאכת מחשבת היא פטור. ר' יוחנן (אופי חורש) [מחורש עד אופה] חני ג"כ שוחט וה"ל למיחני חובל. והוצרכנו לכתוב כ"ז תנינן עמהון פיי דתני שוחט בין האבות משום סדר סעודה תני עמהן פיי סדר סעודי תני הבערה, חבורה, אב לצורך ותולדה שלא לצורך, מחליף פיי חבורה אב ושוחט תולדה ולמה דדריש מאחת מהנה לחייב על כל אחת ומזה ילפינן חילוק מלאכות ולא מהבערה. ודניחא דהבערה ללאו יצאת על עצמה, שאינה במיתה. ולית ליי חילוק מלאכות בתמיי אשכח תנא אדם לא חלקת לחייבו אלא לפוטרו ממון וקשיי על בר קפרא (וכוי) (אי) סבר כרבי יוסי הדא מכה בהמה ישלמנה מכה אדם יומת מה מכה בהמה לא חלקת בין שוגג למזיד אף מכה חנינא בריי דרב הלל ויאות מאחר שאלו לצורך היה מתחייב בנפשו פטור מתשלומין מן לפי שמתחייב בנפשו שורו שלא לצורך אף הוא שלא לצורך ומ"מ מתחייב בנפשו אמר רב שורו שהדליק גדיש בשבת חייב בתשלומין הוא שהדליק גדיש בשבת פטור מן תשלומין לפרא אמר אפיי א"צ לדם ולאפר ר"י אמר והוא שיהיי צריך לדם ואפר מתני פליגא על ר"י ה"ג דפטור ועוד יש הילוק גדול בין מתעסק דשני תינוקות לשאר הזבחים. ובירושלמי בר בטבועע פסוע באוטס אלא לאוכליו היי יכול להשיב מאן שמעת ליי דאמר הכי ר"י לר"י שלא מצינו מי שחולק בזה לפטור. ועוד שאינו אלא שאלה ואלו לא מחייב מ"ד מקלקל לשני להו רישא דלא כר"י ניהו דרישא דמחני לאו ר"י הוא מ"מ יכול הוא לישאל מה תיקן יהודה ועליו אמרו כן בכ"מ ובכמה מקומות אמרו לר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב ודקא מתעסק אלא למאן דמחייב מקלקל בחבורה. ואין זה נכון דמ"ד מקלקל פטור היינו ר' ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח אם אינן ראוין חייב ואוקימנא בגמרא בטועה והיינו משום דההוא מתני דהתם דמחייבא שוחט שלא לאוכליו לאו רי יהודה היא דקתני רישא בעי ואליבא דר"ש הוא דקבעי והוא ניהו מ"ד מקלקל בחבורה פטור והביאו ראיי לדבריי ומלאכת מחשבת קרינא בי' וזה סיוע לדברי. ולדברי רבותינו הצרפתים ז"ל דלר' יוחנן

כדי שלא יחקשה אדם בו על דברינו:

ראין גוחנין לפניהם מזונות. פירש רש"י ז"ל כיון דמוקצין הן לא מצי למימרה עלייהו.
הכלבים ולקמן נמי בפרק מפנין אמרינן דמטלטלין אף הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים ומאן דאסר נמי החם לא אסר אלא משום שאין דרכן של ישראל לגדל עורבים. ומפרשיי מעמא שמא יצוד אותן אבל הי ועוף שאין מחוסרין צידה אף על פי שהן מוקצין שרי שהרי מזונותן עליך ולא דמי ליוני שובך וליוני עלייי שאסור משום שאין מזונותן עליך כדאיי מזונותן עליך ולא דמי ליוני שנואל כל שאומר הבא מצודה ונצודון וחרנגולי ויוני הדרסיאות פטור ה"ד מחוסר צידה אר"י אמר שמואל כל שאומר הבא מצודה ונצודון וחרנגולי ויוני הדרסיאות פטור ומאי קושיא הוא פטור אבל אסור הוא דכל פטורי דשבת פטור אבל אסור הוא וגבי שבת

698

פטור דאלמא ניצודין ועומדין הן גבי י"ט מותר לכתחלה דהא צריך לאוכל נפש אבל גבי פטר ליה גבי שבת לצד לתוכו דהני תרי משגיות בנות חד בקיתא נינהו ועוד דכיון דבשבת צדין ממחניי דקתני פטור אמתניי דקתני אסור משום דמתניי [דקתני אסור] חייב הוא מדקא לר"י התם כל שאינו ברשותינו אין מזונותם עלינו ואסור לגמרי. וההוא דמקשיי בפי אין שלא נתן לה מזונות אע"פ שמנקרת ואוכלת והיינו שיטתיה דרב יוסף בפי מי שהחשיך אבל נוחנין לפניהן דכל שברשותך מותר אפיי לפטם שא"א לומר בתרנגולת העומדת באשפה בברייתי ואין נותנין לפניהן מזונות ומיהו במתניי כיון דצדין תנן אע"פ שמזונותן מצויין להן בפ, מי שהחשיך שאני מיא דשכיחי וכן חיה ועוף בביברין מזונותן מצוי להו ולהכי קתני אין גוחגין מזוגות לפני דגים וי"ל לרב יוסף משום דשכיחי להו מזוגות בביברין כדאמריי יוסף דשרי למשדי קמייהו דיוני שובך ויוני עלייי אע"פ שהצדן חייב ואיןמזונותן עליך למה שאלו תרנגולת העומדת לגדל בצים אע"פ שמוקצת נותנין מזונות לה. ומיהו קשה לרב מזונות אבל הניצודים כגון בביבר קטן מתוך שדעתו של אדם עליהן כמצויין לך דמו ומותר דגים שבביברים וכן חיה ועוף לפי שאינן מוומנים לאדם ואינן ניצודין לו אסור ליתן להם להו כלבים ועורבים ש"ה לפי שהן מוכנין לצרכן ומזומנין ונותן דעתו עליהן מאתמול אבל יצוד. אבל בירושלי (יג,ו) מפורש לפי שאין עושין תקנה לדבר שאינו מן המוכן ודקא קשיי שמא יצוד אלמא צידה זו דאורייתא הוא והתניא פטור וכיון דפטור היכי גזרי׳ משום שמא תניא אלא ה"פ דמתני' קתני כל שמחוסר צידה אסור ליתן לפניהם מזונות משום גזירה

שבת למאי צייר להר:

הא דתנן למה זה דומה לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בחוכו. נ"ל דה"פ שהיה צבי שמור בחוך הבית והדלת מגופה (ר"ל סגורה כמו הגפת דלחות דיומא) והוא שמור בכך ובא זה ונעל במנעל כדי שלא יבוא שום אדם ויפתח הבית שפטור ומותר אע"פ שהוא מוסיף לו שמירה שעכשיו אין אדם יכול לפתחה אף בישב הראשון על הפתח ובא שנו וישב בצדו אע"פ שהוא מוסיף שמירה על שמירתו שאם עמד הראשון והלך לו נמצא מעור מכחו השני פטור. עוד יש לי לאומרה כגון שהיה צבי קשור בבית ושמור ונעל ביתו לשמרו אע"פ שנחק הצבי לאחר כן הקשר ונמצא משתמר בנעילתו הואיל ושמיר היה ונצוד פטור הנועל. אבל בתוסי אמרו שלא אמרה משנחינו למה זה דומה שיהיו שוין היה ונצו אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר הצבי מותר שהרי שמור הוא. אבל בתוסי בעיר את ביתו לשמרו ל"ד אלא אפי לשמור הצבי מותר שהרי שמור הוא. אבל בתוסי צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר. ובתוספתא (יג,ו)תניא שבי רץ כדרכו ונתמצא צבי שמור בתוכו אע"פ שמתכוין לישב עד שתחשך פטור מפני ישב אי על הפתח ונמצא צבי שמור בתוכו אי"ם שמרכוין לימד צידה למחשבה למה זה דומה לנועל אח המגדל ונמצא צבי שמור בתוכה ולמתכסה

בטלית ונמצאת צפורת בתוכה אע"פ שמתכוין לישב עד שתחשך פטור מפני שקדמה צידה למחשבה ומתניי נמי הכי קתני שנתכוין לנעול את ביתו לשמרו ולא נודע לו כלל שיהיי שם צבי דבשעת צידה ודאי דומה לנתכוין להגביה תלוש וחתך מחובר הוא ואנוס נמי הוא וקתני פטור ומותר לעשות כן שהרי הוא שומר מאליו ואעפ"י שנתכוין שלא לפתתה עד הערב או משום שלא יפתחנה אחר מותר אבל ביושב ומשמר בפתח קס"ד מעיקרא לאסור משום דדמי לצד ומסקנא שהכל מותר הואיל וקדמה צידה למחשבה:

112 21

שלא יזיקו ומ"ה תני פלוגתי בסיפא וה"ה לרישא: הוא אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק ופעמים אדם צדן שלא לצורך כלומר כדי לצורך פטור אלא משמע דהי שרצים האמורים בחורה אין דרכן להזיק וכל צידתך לצורך לגופה ור"ש הוא כדמוקי לה בגמ' ואין אני יודע מה הוא שה שאם אין במינו ניצוד אפי' והצדן לצורך הייב ושלא לצורך פטור. פרש"י ז"ל דאין במינו נצוד והיא מלאכה שא"צ דם אלא נצרר הוא ופטור דאין לו עור שאם אינו מוציא דם האיך הוא בכלל דישה לר"י: שבאותו מקום אע"ג דניהא ליי דלא לימות ממש וליכא לפרושי דפציעת הלזון אינו מוציא בה תרתי כדאי' בפ' כלל גדול. וק"ל פוצע חלזון ומוציא דמו ליחייב משום נטילת נשמה נטילת נשמה הוא ובמקום שהוא רוצה בצביעתה איכא נמי משום צובע כשוחט גופיה דאית בפי ר"א דהילול שבת ואינו צובע כלום אלא נטילת נשמה יש בה. אלא כל חבורה משום צובע במאי ניחא ליה בשקצים ורמשים וכן במילה למאי מבעי ליה צבע וכן מציצה דאמריי [בשפה] חייב והמוציא דם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום ע"כ ומיהו לא ידענא מארמים הדא אמרה העושה חבורה ונצרר הדם חייב משום צובע המארים אודם (במפה) בירושלי פי כלל גדול מצאחי מה צביעה היחה במשכן שהיו משרבטין בבהמה ועורות אלים חייב ושם פיי שאם נצרר הדם אע"פ שלא יצא משום (דהדרא) [דלא הדרא] בריי. אבל צובע לא מחוור טעמי' דבפי אלו טרפות מוכח דיצא הדם לחוץ אפי' בשאר שקצים ורמשי' ואיסור חבלה הוא משום נטילת נשמה כי הדם הוא הנפש. אבל רש"י ז"ל שפיי משום לגמרי ועתיד הוא לחזור שאלמלא נעקר לגמרי היה יוצא לחוץ שאין כאן עור המעכבו מעכב את הדם שלא יצא אבל שאר שקצים ורמשים פטור בנצרר הדם לפי שלא נעקר הדם ולא יצא לפיכך ה' שרצים שיש להן עורות חייב שאין החבורה חוזרת אלא שהעור מחניי. **הי שרצים כוי הצדן והחובל בהן חייב.** כבר מפורש בתוסי מאי חובל שנצרר

GLU LA MORTE MEXICA

גמי: הא הורגן הייב מאך תנא א"ר ירמיה ר"א הוא. פי' מרקחני רמשים משמע דחייב משום נטילת נשמה בכל דבר שהוא חי ואלו לרבנן דפטרי בכינה בכל דבר שאין בו גידין ועצמות נמי פטרי משום שאינו מתקיים י"ב חדש והו"ל כמת וגמריי נמי מאלים מאדמים מה התם יש בהן גידין ועצמות אף כל שיש בהן גידין ועצמות והכי איתא בירושלי פ"ק ואתא רב יוסף ופליג ואמר דלא גמירי רבנן מאלים מאדמים אלא דבעי פרה ורבה אבל גידין ועצמות לא בעיי הלכך ברמשים שהן פרין ורבין חייבין לד"ה:

כשימתא דגמי דיקן: דקסרין אמרין ההוא מאן דצד נונא וכל דבר שמבדילו מחיותו חייב משום קוצר לא אתיי הזה מדברי ה"ר משה הספרדי ז"ל בפ"א מהלכותיו. ומ"ש בירושלי בפי כלל גדול רבנן נטילת נשמה דומיא דחובל דהוא נטילת נשמה מאבר אי וסירכא דלישניי נקט וכ"נ הפיי מגידולו דהוא תולדה דקוצר ה"ג בבעלי חיים מחייב משום עוקר דבר מגידולו דהוא משום בעירובין פי בכל מערבין דקטלי ליי להיזמתא ויבשה כשותא ומחייבו משום עוקר דבר א"ר ששת בגידולי קרקע כן דמאן דחלש כשותא מהיזמי שיניקתו חלוי בהיזמי כדאמרינן ביי בדידיי נשמה כיון דגידולו תלוי בנשמת אמו העוקרו משם נוטל נשמתו ממנו דלאו מי גווז הוא. וי"ל דמדלדל עובר, משום נטילת נשמה הוא חייב וה"ק אע"ג דהאי עובר לית קרקע ואפיי ר"י אפשר דמודה בקצירה דהוא ממש מן הקרקע ותולש מבעלי חיים בכלל כי היכי דאמרי רבנן אין דישה אלא בגדולי קרקע ה"ג אמרי' ודאי אין קצירה אלא בגדולי ביה משום עוקר דבר מגדולו ועוד דודאי קוצר ודש תרוייהו בחד גוונא גמריי להו ממשכן וה"ג משמע בבכורות גבי תולש צמר מבכור דתולש לאו היינו גווז וכנגדו בי"ט מותר דלית דליחייב תרתי אלמא אין משום עוקר דבר מגדולו דהוא תולדה דקוצר אלא בגדולי קרקע עוקר דבר מגידולו וכן הנוטל שערו וצפרניו ושפמו אין בהן משום דין עוקר דבר מגדולו **מגדולו.** ק"ל דהא גווז ותולש כנף מן העוף כשהן חיין לא מחייבינן להו תרתי חדא משום הא דאמרי' במושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה דחייב משום עוקר דבר

112 211

דקא דלי מיא ועכירי. פר"ח ז"ל דשמואל שמע דגברא רבא אחי ולפי שראה המים עכורים חשב בלבו ששתה מהם והיה יודע בדרך חכמת הרפואות שהמים ההם העכורים משלשלין הבטן ולפיכך אמר וחש במעי ול"ג ר"ח וקא דלו מיא לאקבולי אפיי ואפשר דה"ג גברא רבא אחיא וחש במעי דקא דלו מיא זיל לאקבולי אפיי, ותהי ליי בקנקני והוא דרך משל לבודקו לפי שזה היה אומנתו של קרנא לבדוק היין שבקנקנים כמו שמפורש בפי בי דייני גזרות (כתובות קה.):

עלין אין בהן משום רפואה. פר"ח ז"ל אם נתן עלין של ירק וכיוצא בהן בעין לצנן מתר והטעם שנראה כמיקר ויותר הוא נכון מדברי רש"י ז"ל שפיי לאכילה ומאי קמ"ל מתניי הוא כל האוכלין אדם אוכל ועוד דמשמע מדאמר רב ששת גרגירא אפיי לדידי מעלי ליה שאסור לאכלו בשבת ואמאי והתנן כל האוכלין אדם אוכל לרפואה ואל יעלה על הדעת לומר שהגרגיר אינו ראוי לאכילה ואינו בכלל אוכלין דהא אמריי במסי סוכה הפיגם והגרגר

פטורין מן המעשר לפי שאין משחמרין ואם אינו אוכל תיפוק ליה משום אוכל: **שריקא טויא.** פרש"י ז"ל גדי צלי שמחפין אותו בבצים ומותר ובלבד שלא יהא רותח כדי לבשל ומשום חקון אוכלין נגעו בה ואינו נכון לפי שאין זה תיקון שיאסר ופשיטא דמותר והאיך ר"ח בר אבא אוסר. ועוד שאין הדמיון דיין צלול ומים צלולין לחוך המשמרת דומה יפה ועוד דרבר הלמד מעניינו הוא שדרך הרפואה. לפיכך נראה כפר"ח ז"ל שהוא מי אבטיחין שמסננין אותן במשמרת לנקותן ועבדינן לי' לשלשולי וכיון דמתאכל האבטיח עם בני מעיו בלא סנון מותר ולשון שריקא טוויא נראה שהוא הענין הידוע שעושין בדלעת

היונית המפולה בבצק ונצלת באור: **ופעפועי ביעי.** שם עשב הוא כדאמריי בעירובין מערבין בפעפועים (בפי בכל מערבין) ובמשניות הפעפועין ופיי בירושלי בסוף מסי פיאה הקולי. ורש"י ז"ל כי שם במסי עירובין

שהם ירקות ששמן יוטל"ש בלעז: [אבל לא בים הגדול ולא במי משרה ולא בימה של סדום.] מדקתני לים הגדול בהדי מי משרה וימה של סדום והנהו אוקים בדאישתהי ש"מ דים הגדול נמי מותר בדלא אשתהי פיי ברעים שבו וביפים שבו מותר לשהות ומאן דפליג בהו לא דק ומי טבריא לעולם מותר

וכי קחני הך ברייתא אבל נשתהי אסור אמי משרה וימה של סדום:

הגי מילי היכא זקא מכוין הכא ממילא הוא. ואסיקנא דאפ"ה אסור. א"ד דאתיא כר"י

אמר דבר שאין מתכוין אטור אבל לר"ש ה"ג דשרי ולא מחנור דא"ה מאי קושיי דילמא כי

אמריי לר"ש ורב אחא משבחא גאון ז"ל כ' בשאלתא דאמור אל הכהנים דאע"ג דדבר שאין

מתכוין הוא אסור דכי קיי"ל כר"ש ה"מ באיסורי שבת אבל בשאר איסורין הלכה כר"י.

ורבותינו הצרפתים ז"ל השיבו עליו מדאמרי לעיל ומי א"ר יוחנן הכי והאר"י הלי כסתם

מענה וחנן נזיר חופף ומפספס אבל לא שורק אלמא ר' יוחנן הכי והאר"י הלי כסתם

בפי ר"א דמילה ל"ל קרא דבר שאין מתכוין הוא ועוד מדגרסי במסי בכורות בפי יש בכור

בפי ר"א דמילה ל"ל קרא דבר שאין מתכוין הוא ועוד מדגרסי במסי בכורות בפי יש בכור

לנחלה מנין לבכור שאחזו דם שמותר להקיז אותו וכו' אמר שמואל הלכה כר"ש ופרכי

אלמא הלכה כר"ש בכל איסורי אלא י"ל הכא פסיק רישיי ולא ימות הוא ואפ"ה קס"ד

אלמא הלכה כר"ש בכל איסורי אלא אסרה תורה [אלא] כורת [ו]נותק גיד או בצים:

הא דאמרי' אלא בסריס והאר"י א"ר חייא הכל מודים במסרס וכיי. תמיה לי בשלמא

ואלש ומקטף ואופה אלא סריס ששותה כוס של עיקרין מאי קעביד וא"ל הכא בסריס חמה התם בדקא עביד מעשה כגון נותק אחר כורת ומחמץ אחר מחמץ נמי רחמנא קפיד אמחמץ

שהוא ופרכיי אטו כולהו לאו ליפות את הקרקע נינהו ופרקיי ל"צ דקעביד בארעא דלאו ועוד מדאמריי בפי הבונה גבי החולש עולשין מחוך שדהו אם ליפות את הקרקע בכל אע"פ שהמלאכה נעשית בודאי כיון שאינו נהנה באותה המלאכה ולא להנאתו הוא עושה. ואסור למעטן בי"ט ואי אית ליה הושענא אחריתי שרי אלמא דבר שאינו מתכוין מיקרי הראש ומיתתו אלא שלא נתכוין אלא לפסיקת הראש. וראיותיו מדאמרי׳ במסכת סוכה וכשהודה ר"ש לא הודה אלא באומר אפסיק רישיי לצרכו ולא ימות והוא נהנה בפסיקת ואינו נהנה בה אע"פ שהיא פסיק רישי' ולא ימות מותר לר"ש דדבר שאינו מתכוין מקרי דלמא אתי לידי סחיטה. ור"נ בעל הערוך כי שכל מלאכה שאין אדם עושה אותה להנאתו ואסור משום סהיטה כהאי דאמריי בפי תולין לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא. פרש"י ז"ל בגד שכורכין בברזא 712 412 כורת אע"פ שהוא סריס גמור ואינו מוסיף כלום כיון שעשה מעשה סירוס אסור אף זה כן: לבעל אפי"ה באשה שרי שאין בה דין סירוס ואפשר דכיון דחייבה תורה על נותק אחר באשה זקנה א"נ עקרה ואע"פ שיש בה תוספת סירוס שהיא מצטננת ואינה נזקקת שוב לומר דלא לישתי אלא סריס גמור אלא ניהא ליה לאשכוחי בשריותא. ומסקנא אוקיי בשיש בה תוספת עיקור וסירוס קאמר והוה יכלי למימר דהא דקאמר ומיעקר לאסורא וא"ח מנ"ל דשרינן בכה"ג לא נוקי ליי בהכי ולא תיקשי א"ל מדקאמרי, ומיעקר אלמא מתקשה כלל ואינו יכול להיות נוקק לנשים וזה אסור לפי שהקפידי תורה אתוספת סירוס. שאינו מוליד אבל מתאוה ובועל וכשהוא שותה כוס של עיקרין הללו מיעקר לגמרי ואינו

הדפנות מותר שהרי אינו מתכוין לסחיטה ואינו נהנה בה אנא הוי פסיק רישיי ולא ימות בפי תולין לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא וכוי שהשמן חוזר לפך הא סתימת ברזי ז"ל במסובריתא דנזייתא שהיא סתימה בפי הכד או סתימת נקב של מעלה כההוא דאמריי דבר שאינו מתכוין ששם בודאי הוא נעשה אותו הצירוף. ולפ"ז הדעת פיי בעל הערוך והלא מצרף ופריק אביי אפיי תימא שהגיע לצירוף דבר שאינו מתכוין מותר והיכי הוי אששיות של ברול מחמין לו מערב יה"כ ומטילין בתוך הצונן בשביל שתפוג צינתן ואקשיי אע"פ שהוא לובש בודאי. ועוד אחרת מדאמרי' בסדר יומא בפ' א"ל הממונה א"ר יהודה ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים אלמא שאינו מתכוין מקרי דלאביי פריך מקמי דסברה. ועוד אחרת מדאמריי בפי ב"מ מוכרי כסות מוכרין כדרכן נאי דאיכא אחר ליעבד אחר ומתרץ דליכא אחר ולרבא נמי פריך ולא כמו שפרש"י ז"ל ביליי ומאי תירוצא הא מ"מ מיפה הוא ופסיק רישיי ולא ימות הוא ובפי ר"א דמילה אמריי

הרבה אלא שאין מתכוין לדופן אלא לסתימת השכר יפה ואי קשיי הא אפיי ברא דתומא מחבר כלו' שהוא משקעהו לחבית בהדוק ונמצא עושה דופן שמבטלין אותו בגיגית ימים בעל הערוך שהוא סתימת הנקב של חבית בחתיכת עץ או בברזא מהו דקתני ואסור משום שא"צ לסחיטה זו שהרי דרך סחיטה בהן ואסור לכתחלה וכן עיקר. עוד לשון אחר פיי הסוחט כבשין דלגופן מותר ולמימיהן חייב ואפשר דלרב אסור כיון דקא סחיט מ"מ אע"פ הוא כסחיטת זתים וענבים וכשא"צ למשקין הנסחטין אינו דומה לדש כלל כדמשמע גבי שהסחיטה אינה אב מלאכה בפני עצמו שיתחייב עליי בכל ענין אבל מפרק הוא ותולדה דדש מתקן שהרי אינו רואה כמתקן. אבל אין פרש"י ז"ל במסוכרייתא דנזייתא מחוור עדיין לפי מסקיי דהואיל וצירוף דרבנן הוא והוא אינו עושה לשם כך מותר שאין כאן ליגזר משום איקשי עלה מההוא דמילה בצרעת דאיתמר מקמי הכי כדמפורש בפי ר"א דמילה ובתר הכי דקס"ד מעיקרא אביי אמרה מקמי דגמר מרבא דמודה ר"ש בפסיק רישי' ולא ימות ומש"ה בס, יומא בעששיות של ברול שהוא דברי שאינו מתכוין אינה ראיי של כלום דההוא למאי גמדא דנרש שרי (בסדר יומא ס"ט) לפי שאין בהן הנאה אע"פ שהוא לבוש בכלאים. ומ"ש מפני החמה ובגשמים מפני הגשמיי ומן הטעם הזה אמרו בגדי כהונה קשין הן והאי נמטא בוא אלא משאוי בעלמא והכי איתי בפ"ק דיבמות ואתא ר"ש ושרי בשאינו מתכוין בחמה משום דלא אסרה תורה אלא מלבוש שסתמו להנאה אבל כשאין לו ממנו הנאה לאו מלבוש הוא וה"ג מוכח בירושלי בפי כלל גדול. ומה שהתיר ר"ש למוכרי כסות ללבוש כלאים בכולן חייב שתים אלא שיש לתרץ כדאמרןדחורש וא"צ אלא לעפר מלאכה שא"צ לגופה דמייפה את הקרקע מלאכה בפני עצמה הוא ומשום חורש מתרינן ביי דקתני אם נתכוין דהייב בכל שהוא ושאר בני אדם אינן הייבין עליהן אלא בשיעורן. אבל בתוספתא מצאתי בעיניו יפוי השדה כלום ואין התלישה חשובה להתחייב עליה במשהו וזה דומה למצניע להתחייב עליה בכל שהוא כשהוא מתכוין ליפויי השדה וכשהשדה אינו שלו אינו חשוב חלישת עשבים היא המלאכה המחייבתו ומשום תולש מתרינן ביי אלא שהחלישה חשובה מלאכה שא"צ לגופה וכבר כתבתי זה במקומה. וענ"ל שיפויי השדה אינה מלאכה אבל אסור וזו כיוצא בה. ומ"ש בפי הבונה בארעא דלאו דילי אפשר לפרש שפטור מפני שהוא שום מלאכה לא במתכוין ולא בשאינו מתכוין ולא שמענו בממעט ענבי הדס בפסח שיהא אחריתי נמצא שאינו מחקן שהרי אין בזה תיקון להדס שהרי הוא עומד להריח ולא עשה לתקן אותו לחובתו הוא כעושה כלי ואסור אבל כשהוא ממעט לדבר אחר ויש לו הושענא ומיוחד לצאת בו אלא להריח בו או לדבר אחר לפיכך כשאין לו הדס אחר והוא ממעט כדי שרוצה לצאת בו י"ח אבל למאן דבעי ליה למידי אחרינא לאו תיקון הוא ואין ההדס עומד במסי סוכה דא"ל הושענא אחריתי כך טעמא שאין מיעוכי ענבי ההדס תיקון אלא למי דלאבוד אזיל. וזאת הסברא לא הסכימה לדעתי ואלו הראיות יש לדחות. שזו שאמרו

וכל הגזירות כדרכן חששו להן כדחש ליה רבה בדסתודר אפומי דכובא בריש ב"ם ואע"פ הסודרין מתלבנין בכך ואין דרך לסחטן מן היין עד שמתלכלכין הרבי ומכבסין אותן במיי בסודרין ולא חיישינן דילמא סחיט לא מפני שאין ביין משום סחיטה דליבון אלא לפי שאין צבעים שבירושלים קבעו סחיטה מלאכה בפ"ע וההוא דאיתמר בפי תולין מסננין את היין הספרדי ז"ל ושנינו בתוספתא המכבס והסוחט מלאכה אחת ר' ישמעאל בר' יוחנן ב"ב אומר כמלא רחב הסיט כפול בחוטין ובאריגה גי על גי כשיעורן להוצאה וכענין הזה כי ה"ר משה וראמריי התם לאכלה ולא למשרה ולא לכביסה והוא שמתכבס הבגד בכך מועט ושיעורו וכיוצא בהן והסוחט בגד תולדת צובע כדרך מלבן והוא נמי בכל שמכבס בין במים בין ביין מפרק בצריך למשקין ושיעורן כגרוגרות ואין דישה אלא בגדולי קרקע (כלל) כפירות הם דבריו בסי הישר ואין הלשון הזה מתוקן. אבל כך ראוי לומר כל סוחט פירות תולדת תורה אלא בסחיטת זתים וענבים בלבד ואיתא להא בין במים בין בשאר הנסחטין וכוי וכך דברים ליתי וכשהוא צריך למשקין הזבין מהן הוא תולדה דדש וחייב כדאמריי לא חייבה בבגד שמחלבן ובמים שמלבנין וחייבין עליו אף על פי שא"צ למשקין אבל ביין ושמן ושאר גווני סחיטה נינהו חד תולדה דמלבן וחד תולדה דרש וההוא דהוה תולדה דמלבן ליתא אלא ולא יביאם בידו ומפרש בגמי משום סחיטי וכן במסי ביצה גבי טבילת כלים אור"ת ז"ל דתרי קשרים ליעבר זימנין דמתווסן מאני במיא ואתי לידי סחיטה ובפי חבית תנן גבי אלונתית דהוי דופן. ואי קשיא להא דאמרי' סחיטה תולדה דרש הוא מהא דאמרי' לקמן בפי ואלו אסרי' בפרק תולין התם דלא מתקן להכי הכא כיון דמתקן שרי אלא להדוקי שפי אסור

שאין בכובא אלא יין:

הא דאקשיי דרב אדרב דאמר הלכה כר"ש למימרא דרב כר"ש ס"ל. קשיא טובא מי דמי מימים דס"ל כר"ש בהא בכולהו מילי ס"ל כותיה. ומחוך הדחק יש לי לפרש דגמרא אמי מינ משום דס"ל כר"ש בהא בכולהו מילי ס"ל כותיה. ומחוך הדחק יש לי לפרש דגמרא גמירי ליה דרב משום דאזיל במילי דשבת לקולא פסק כר"ש ולאו למימרא דבעלמא כל מדברי רש"י ז"ל ואנן השתא אע"ג דס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין בכל ישראל בני מלכים הן לא ס"ל כרויה דלא מיתליא חדא בחברתה ואע"פ שבגמי תלאום זו בזו לא מפני שכל מי שפוסק כאן כל ישראל בני מלכים הן משום קילא דשבת אמרה וכר"ש ס"ל בכיל קולי דשבת כדפרי ואדרבה מינה משמע שאין הלכה שכל ישראל בני מלכים הן ולא ס"ל הכי דשבת כדפרי ואדרבה מינה משמע שאין הלכה שכל ישראל בני מלכים הן ולא ס"ל הכי לקמן בפי מפנין הלכך ליתי ומיהו באתרא דשכיח שרי כרב והכי פסק רבינו הגדול ז"ל לקמן בפי מפנין הלבך ליתי ומיהו באתרא דשכיח שרי כרב והכי פסק רבינו הגדול ז"ל ובווסי חכמינו הצרפתים ז"ל ראיתי דהא בהא תלי דלהכי שרי ר"ש ואמר דכל ישראל בני מלכים הם משי דהוי דבר שאין מתכוין אלא לתעוג ולא מפני יהוסן אמר אלא כל ישראל בני מלכים הן מלים הם משי דהווסן אמר אלא כל ישראל בני מלכים הן לדבר זה דכולן מותרין בו וכ"נ מדברי ר"ה ז"ל והוא פסק כר"ש אפי בהא

ועם כל זה אין אני מבין טעמם בתירוצם זה כלל ובה"ג מצאתי להלכה כר"ש דשרי:

פרק טו ואלו קשרים

عاد كادح

דמשירדה להן טומאה זו נסתמו כולן ופנים חדשות הן: אג"פ שנקב ונסתם ונקב ונסתם כיון שהגיעו נקבים למוציא רמון הרי הן כמנוקבים עכשיו זו לפיכך טהור מטומאתו הישנה שהיתה עליו וטמא מגע מדרס כלומר שנגע בעצמו וה"נ מחמת תקון זה שלאחר הטומאה פנים חדשות הן שנולדו בו וכבר נתקלקל משקבל טומאה תחלה הא מתקנה וקיימא חדא אלא ש"מ פנים חדשות באו לכאן דהואיל ואתה בא לטמאו וגלה בדעתו שהוא רוצה באותו מלאי ואח"כ נפסקה שניי, אמאי טהור מאותו טומאה שקבל שיש לו שתי אזנים [בצד אחד] וכשנפסקה אחת לא מהור מטומאתו הראשונה כשתקנה ומלית שנקרעה מהור אבל כשתקנה ודאי מקבלת טומאה מכאן ולהבא הלכך גבי סנדל במנעלים המטולאים כגון אלו ועוד דהו"ל כלי שנשבר דאפיי עומד לחיקון כגון כלי מתכות לאותו הרגל ה"מ בשלא חקנו שאינו עומד לחקן שאין דרכן של בני אדם לחקן כן ולצאת הוא שאין לו הפוך ובנפסקה אחת מתרסיותיו של סנדל דעלמא טהור מפני שאין ראוי עוד אזנים ונפסקה אחת מהן ותקנה ואח"כ נפסקה חברתה שבאותו צד עצמו ואע"ג דמתני׳ ר"י שניה נמי מחקנה ראשונה. פי' פשטי' דר' יוחנן אזלא כאוקמתי' דאוקמי בסנדל שיש לו ד' כשהי' וכבר בטל מתורת סנדל בשמאל הלכך אם הפכו נמי וחלץ בו חליצתו פסולה: אבל לר"י דאמר לא מיקרי סנדל אלמא ס"ל שאינו עשוי להחהפך אלא להיות של שמאל כשרה כ"ש בזה שכל עצמו אינו קרוי סנדל אלא מפני שעומד להתהפך ולמיהוי של ימין חליצה נמי מנא הוא דהשתא בסנדל דעלמא של שמאל שהפכו לימין שעומד לשמאל אמרת לרבנן דאמרי לענין טומאי ושבח מנא הוא משום דאי בעי מהפך לי' משמאל לימין לענין משמאל לימין הוי מנא וא"כ לרבנן נמי נימא דלאו מנא הוא לחליצה ולאן קושיא הוא דה"פ ובחוסי הקשו דהא לרבנן נמי למילתיי לאו מנא הוא אלא משום דאמריי מגו דמצי לאפוכי הכא למילחיה לאו מנא הוא. פרש"י ז"ל דהא לר"י לענין שבת וטומאה לאו מנא הוא

112 268

דלי דין הוא שיהא מותר לכתחלי וזה אינו נכון משום דאמריי בגמי אלימא חבל דעלמא בהא דבעי מימר ה"ק להו ר"י לרבנן אפי' בחבל דעלמא אין בו אלא איסורא בעלמא הלכך בחבל איסורא איכא וא"כ האיך ר"י מתיר לכתחלה ועוד הא רבנן מודו שאין חייבין עליו ואיכא מחני: כלל אמר ר"י כל קשר שאינו של קיימא אין הייבין עליו. ק"ל דמשמע הא

אלא להתיר דבר האסור לו אלו הקטר חלבי שבת שמא אינו מותר א"ר שמואל אחוי שבת קריבין ביה"כ א"ר זעירא קומי ר' מוני אפיי כרי ישמעאל לא יבדיל כלום הוא מבדיל אבל למדה המגי' מן הירושלמי דגרסיי התם מה כר"ע ברם כר' ישמעאל יבדיל שכן חלבי קרבין ביה"כ כלו' כשחל יה"כ להיות במוצאי שבת וזו הגירסא אין לה עיקר בשום נוסחא הך קושיין דחלבי שבת קריבין ביה"כ אתא. וי"ג וליבדול כי היכי דלידעו דחלבי שבת אלא מקל לחמור כדפרישית ובתוס' פי' דכי אמרי' שבות קרובה התירו וכו' לתרוצי נמי תוקעין שאלמלא לא היו קרבין לא של זה בזה ולא של זה בזה לא היו תוקעין שאין תוקעין יה"כ שאין חלבים שלו קרבים בשבת אבל חלבי שבת קרבין בו שבזה תוקעין ובזה אין חלבי יה"כ בשבת שמקל לחמור הוא צריך תקיעה לידע חומר השבת וממילא יבינו קולת היא וה"ק לר"ע ודאי אין כאן תקיעה והבדלה אלא לרי ישמעאל ליתקע להבדיל מלהקריב אין זו שאלה לפי שהתקיעה לאיסור הוא לומר שאין חלבי יה"כ זה קריבין בשבת וקרובה שבות להתיר והאיך נתקע לידע דחלבי שבת קריבין ביה"כ ועוד שזו שבות רחוקה היא הבא הלכך לר"ע אין תוקעין כלל אבל לר' ישמעאל היה להם לתקוע. וא"ת והלא אין דוחין שהטעם לפי שאין במשמע התקיעה אלא שיבדלו מלעשות מלאכה שהיום קל הוא מהיום שבת ולר"ע כיון ששניהם שוים אין תוקעין לידע שאין זה קרב בזה ולא זה בזה. ואפשר יבינו שהוא יום קל ולכשיחול יה"כ במוצאי שבת לא יתקעו וידעו שמותר להקריב בו חלבי דקיל לרי ישמעאל יה"כ משבת ליתקע להבדיל מלהקריב חלבי יה"כ בשבת ובתקיעה זו אי רבי ישמצאל ליחקע כי היכי דלידעו דחלבי שבת קריבין ביה"כ. פרש"י ז"ל כיון כמו שאנו אומרים בה לא חסר לנו ולא יחסר לעולם ועד:

דר' ברכי' ויבדיל שכן הוא מותר להדיח כבשין ושלקות א"ר יוסי כלום הוא מותר להדיח אין בשין ושלקות אלא מן המנחה ולמעלה ויבדיל מן המנחה ולמעלה ממ"ג כוס אין כאן בר אין באן במה הוא מבדיל א"ר אבין בתפלה עכ"ל הירושלמי. ואין הגירסא נכונה לפי הגמי רילן דאמרה כי היכי דלידעו וכו' דבהבדלה לא ידעו דהא לא אוושי מילתא כדאמרי' לקמן המירושל' קושי' אחרת קא מקשי ודרך אחרת יש לו לפי שכל יום שהוא קל מחבירו מבדילין והירושל' קושי' אחרת קא מקשי ודרך אחרת יש לו לפי שכל יום שהוא קל מחבירו מבדילין הירושל' קושי' אחרת קא מקשי ודרך אחרת יש לו לפי שכל יום שהוא קל מחבירו מבדילין מען לר' ישמעאל מבדיל שהרי יש ביניהן קולא זו ופריקו ליה שפיר וקושי דמקשי ר' אבין יבדיל במנחה בתפלה לאו קושיי היא שאין מבדילין בחצי היום ולגמ' דילן פשיטא לה אבין יבדיל במנחה בתפלה לאו קושי מש"ה לאקשויי ולאפרוקי. ומזה הירושלמי נחברר לך אניבת ירק שאמור כאן שהוא הדחה בעלמא וכן שנינו בתוספתא שאלו מקוב ממש בורר הוא וחייב אבל בתלוש מניח הוא ופי' עגמת נפש שלא תהא נפשו עגומה במוצאי יה"כ ויהא

מורח לקוב ואין פרש"י ז"ל [קט"ו ע"א ד"ה מותר] נה כלל:

הא דחנן במ"ש מבדילין ולא תוקעין. לאו למימרא דבשאר מ"ש תוקעין להחיר העם

למלאכחן דהא קחני רישא כ"מ שיש הבדלה אין תקיעה וכללא קחני לכל הימים ועוד דלא

תני בברייתא בפי ב"מ אלא תקיעות של ע"ש ולא משתמיט תנא וחני בשום דוכתא תקיעות

על מ"ש כיצד הן ובאיזה שעה הן אלא מדקתני רישא כ"מ שיש תקיעה אין הבדלה דהיינו

כל ע"ש וכ"מ שיש הבדלה אין תקיעה דהיינו מ"ש ואפיי י"ט סמוך לו מלפניה או מלאחריי

ולהכי קחני י"ט שחל להיות בע"ש חוקעין כשאר ע"ש ובמ"ש מבדילין ולא חוקעין כשאר

מ"ש. והא דאקשי, ליתקע דלידעו דשריי בשחיט' לאלתר לאו למימרא דבעלמא תקעיי

אלא אפילו בעלמא לא תקעי משום דמלאכת רשות היא מאי איכפת לן עלה אלא בי"ט

לאחר שבת ראוי לתקוע להתיר מלאכת אוכל נפש שהיא מצוה אלא שאין דוחין בה שבות

דאיסור תקיעה. והר"ר משה ז"ל כחב דתוקעין במ"ש אין דברים שלו נכונים וכבר עלתה

השמועה כהוגן: לעבור עליו בעשה ולא תעשה. פירשו המפרשים דפליג ר' יוחנן אברייתא וס"ל כאידך

דחניא כוותיה וא"כ הול"ל ר"י ס"ל כי הא דתניא וא"ל ר"י תנא הוא ופליג ומיהו כיוצא

בזה יש במקומות אחרים ואע"פ שאינו מביא ברייתא אחרת בפ' ד' מיתות אמר אביי כי

כתיב ולא יהיה קדש וכן בפ' בן סורר ומורה:

אחי למיכל ועוד טעם אחרת שמעתי דמן המנחה ולמעלה. טעמא דמלתא לפי שהוא אחי למיכל ועוד טעם אחרת שמעתי דמן המנחה ולמעלה כיון שעבר רובו של יום אין נפשו

של אדם מתאוה לו לאכול כ"כ משום דהו"ל כמי שיש לו פת בסלו וכך פי׳ בעל המאור

אבל קודם לכן לפי שאין לו פת בסלו גריר ליביה ואתי למיכל:

מתני: כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה. פיי אבל לא דבר אחר משום דאי שרית ליה אתי לכבויי כדמפי בגמרא ואמרו בתוסי דוקא בשהדליקה באותה חצר אבל בחצר אחרת מציל כל דבר כי היכי דבעי וליכא למיחש דלמא אתי לכבויי הואיל ואין הדליקה באותה חצר וזו סברא בלא ראיי. ובעל סי התרומות כתב דוקא לחצר ולמבוי דאינן מקורין מה שירצה ואין סברא זו נכונה בעיני כלל שהרי היתה לו חבית בראש גגו אינו מביא כלי מביתו ולא מן הגג עצמו ויצרף ואע"ג דגג ברה"ר לא מיחלף ועוד אמר המעוה המשובשת שהוא רגיל בה דהשתא לית לן רה"ר הלכך מצילין בכל חצר המעורבת ומבוי משותף כל מה שירצה וכבר כתבתי שאלו דברי הבאי הם וכ"ש בדליקה דמשום דאתי לכבויי הוא וקרוב הוא לכיבוי בעיירות שאין רה"ר גמורה כמו ברה"ר גמורה:

גמי: רייה אמר אין מצילין דהא לא ניתנו ליכחב. פסק רבינו הגדול ז"ל הלכתא כר"ה ואומר אני שהוצרך לפסק הזה לומר שאם היו כתובין בכל לשון אין מצילין אבל תרגום מצילין שהרי ניתנה תורה שבע"פ לכתוב בזמן הזה משום עת לעשות לה' הפרו תורתך כדאמרי' במס' סוטה גבי ר' יוחנן דמעיין בספרא דאגדתי בשבתאוכן מצאתי לרב בעל ה"ג ז"ל שאמר מצילין ספר אפטרתי מפני הדליקה ושרי לטלטולי ולמיקרי ביה מדר' יוחנן וכן במ"ס מצאתי דמצילין ספר אגדתא ואפשר דמאי תרגום תרגום דעלמא, אבל תרגום דידן

דהיינו אונקלוס ויונחן ב"ע כשאר חורה שבע"פ הוא ומצילין:

ה"ג וכ"כ בכל הנוסחאות: והאמר רב המנונא חנא מצילין אמר ליי אי חניא חניא. ול"ג

מאן חניא והיכי חניא וליחא בשום נוסחא וברייתא הוא ומצאתיי שנוי בפי זה בחוספתא

אבל רש"י ז"ל גורס מאי חניא דחניא עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובדיו וכוי (אפיי)

מפרים נכתבין בסם ובסיקרא ואין זה נכון ולא מחוור דבעי דריש גלותא מפשט פשיטא ליי

הלא ניתנו לקרות בהן דהיכא דניתנו לקרות בהן כ"ע לא פליגי דמצילין וכיון שכן השתא

היכי מייתי לה ברייתא למימר דקורין בהן ועוד דלאו הכי חניא בשום דוכתא. ותו ק"ל,

התם מפיו יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר ובדיו וכל כתיבה דספרים

המלין ומזוזות מהתם גמרי אלמא בכולהו בעי על הספר ובדיו. ועוד מצאתי דתניא בהדיא

במסי סופרים גבי ספרים אין כותבין ע"ג דפתרא ולא על נייר מחוק ולא בשחור ולא בשיחור

ולא בקומוס ובקנקנתום ולא במי טריא וכוי ועוד דמגמי דילן מוכחא דאמרן בפי המוציא

משה ברי יוסף ז"ל:

גבי ס"ח כחובה על הנייר ועל המטליח פסולה על הקלף ועל הגויל ועל דוכסוסטוס כשרה אלמא בס"ח נמי בעיי [ספר] ובפי הבונה (שבח קג:) חניא או שלא כחב בדיו או שכחב האוכרוח בזהב הרי אלו יגנזו וההוא לאו במגלה חניא דמייחי לה וכחבחם אלא גבי ס"ח הניא ממאי מדקחני או שכחב אח השירה כיוצא בה ש"מ דיו בעינן ובפי הקומץ רבה נמי הכי מוקי לה בס"ח אלמא דיו בעיי. ושוב מצאחי בסי החרומוח (סיי רמ"ה) כדברינו והוא מפרש זו הברייחא דקחני עד שחהא כחובה על הספר ובדיו דלגבי הצלה חני וה"ק שאר ספרים כיון שיש בהן אזכרוח אפיי כחובין בסם ובסיקרא מצילין אותן אבל מגלה דליח בה הזכרה עד שחהא כחובה אשוריח על הספר ובדיו ואין אנו צריכין לדחוק מפני שהגירסא הזכרה עד שחהא כחובה אשוריח על הספר ובדיו ואין אנו צריכין לדחוק מפני שהגירסא

אינה עיקר בנוסחאות:

רב אשי אמר לעולם כדאמרי מעיקרא ושמואל דאמר כרי נחמי. פרש"י ז"ל כיון

דר' נחמיה יחידאה הוה שמואל הנהיג בפני עצמו במקומו כדברי חכמים [עיין חוס' ד"ה

זיי למעבד כיחידאה כדאמרי בעלמא משום דס"ל כשמואל הלכה כר' מחברו ולא מחבריו

זיה למעבד כיחידאה כדאמרי בעלמא משום דס"ל כשמואל הלכה כר' מחברו ולא מחבריו

זיה אפילו מחבריו. [וי"מ] דמפסיק סידרא שאני שהיו קורין הסדר של שבוע בצבור

זיוורין ודורשין ואין בקריאה כגון זו משום גזרח שטרי הדיוטות ומש"ה שרי נמצא ר'

זיומיה מחמיר שלא לקרות אפי שלא בזמן בית המדרש ומיקל לפסוק הסדר אפי בזמן בית

המדרש ומעשה דאנשי נהרדעא כך היה. א"נ ר' נחמי תרתי אית ליה משום גזרת שטרי

זיווורין ומשום בטול בית המדרש לפיכך לא התירו אלא למפסק סדרא במנחתא דליכא

לא משום בטול דלאו זמן בית המדרש הוא ולא משום גזרת שטרי הדיוטות, כך פי' ה"ר

האבן בתוכה והא שמלאה פירות ומתרצי דהכא (מעורב) חשיבי ואלמלא משום כבוד ספרי הקדש היה הכלי טפל להן. ול"נ דלאו משום איסור טלטול שנינו אלא משום הצלה לומר דמצילין דבר שאינו ראוי להצלה עם כתבי הקדש ואפי למבוי שאסור להוציא שם: ה"ג בנוסחי: רבון בתרתי פליגי פליגי בטלטיל ופליגי במלאכה. וה"פ: רבון דפליגי עליה דרבי ישמעאל אפי שהופשט כולו מתירין לטלטל העור אגב הבשר משום כבוד בשר מלא יתלכלך ור' ישמעאל משהופשט עד החזה אסר ליה בטלטול כלל וה"ק לי' וכו' ואיכא עלא יתלכלך ור' ישמעאל משהופשט עד החזה אסר ליה בטלטול כלל וה"ק לי' וכו' ואיכא אפי' בטלטול ובהנך נוסחי פלוגתייהו קודם הפשטה כדר' ישמעאל אתי לאשמעי דפליג אפי' בטלטול ובהנך נוסחי פלוגתייהו קודם הפשטה כדר' ישמעאל דקאמר מפשיט החזה ומוציא אמורין ומניחן במקומן דאסור הוא אפי' בטלטול ורבון שרו אפי' הפשטה החזה ומוציא לי' ניהו דאסרת הפשטה [טלטול מיהא] לישתרי דומיא דתיק עם הספר:

מחני: **ואעפייר שיש בתוכן מעות.** יש מקשים וכי יש בתוכן מעות מאי הוי והתנן כלכלה

לא לטלטל [נטלטל] עור אגב בשר. פירוש מחמה לצל, לפי שהבשר ודאי מותר לטלטלו

הבשר ונעשה כמותו לאיסור שדין הבסיס לעולם כדין הדבר שהוא נעשה לו בסיס ובהכי לאמרי, מי דמי התם דתיק משמש את הספר ונעשה היתר כמותו הכא העור משמש את כדקאמריי כנונא אגב קיטמא שפירושו כנונא בקיטמיי דקיטמא אסור וכנונא מותר מ"ה במלטול ועור מותר דהיינו שלחין דחזי למיזגא עלייהו והא דקאמריי נטלטל עור אגב בשר אף העור, ור' ישמעאל פליג בעור ופליג בבשר. ול"ג דבשר לאחר הפשט הוא שאסור בשר (לא יהא הבשר) מותר ודאי, אלא ה"ק אגב הבשר שהוא קדשי שמים ראוי לטלטל שרי לטלטולי תרווייהו שלא העמידו דברי טלטול במקום כבוד קדשי הקדש ומאי אגב דנעשה בסיס לדבר האסור לדברי ר"י והדר אתי למימר דאע"פ שאסור, משום כבוד שמים להדיוט וכיון שכן אפיי הבשר אסור ואפילו יהא העור מותר לטלטל לעצמו אגב בשר אסור אסור מן הדין ואקשיי מאי קושיי לרבי ישמעאל הא איהו לית ליי משום כבוד שמים בנאכל דרבנן שהבשר מותר לטלטל משום כבוד קדשי שמיי ובעי למישרי נמי עור אף ע"פ שהוא בסיס לעור שהוא חצי מופשט והוא דבר האסור. אבל רש"י ז"ל פי' בו דמעיקרא קס"ד גבי תיק נעשה בסיס לס"ת שהוא תשמישו ואע"פ שמונה בתוכו הכא אדרבה הבשר נעשה כבוד דאנן משום הבסיס אסרנו הכל במלמול זה ולא משום הבשר שהוא קדשים. וי"ל התם לטלטלו אם היי בעצמו משום כבוד קדשי שמים אבל העור אגבו אסור דכה"ג לא שריי משום הצלה דחדא מלתא הוא הכא נעשה בסיס לדבר שהוא אסור מן הדין ודייך שהקלת עליו לדברי הכל. ואקשי' מי דמי התם עושה בסיס לדבר המותר בטלטול מן הדין והתירו בו מחמה לצל כדי שלא יסריה שאין קדשי שמים כנבלות שיהיו אסורין בטלטול דצריכין

אתיי כולה שמעתא בפשיטות:

דר קרד הא רמסקי לעולם בראמרי מעיקרא ודקא קשיא לך הכא מלטול והכא מלאכה וכוי. מעיקר א רמסקי לעולם בראמרי מעיקרא ודקא קשיא לך הכא מלטול והכא מלאכה וכוי. מימה, הא בטלטול לא מצי רבנן לאשכוחי החירא במלאכה דאיח בה חרחי שבות דמלאכה בברוא ושבות דמלטול היכי משכחי החירא השתא נמי ליפרוך מי דמי החם נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר [הכא נעשה בסיס לדבר האסור] וכה"ג [מי] שרי וי"ל כי פליגי במלטול דלאחר הפשטת כולו כדפריי לא דמי לתיק הספר עם הספר אבל השתא דפליגי בהפשטה גופה דשבות דידי בבשר קדש עצמו הוה והוא מחעסק בבשר ועור להציל בשר בהפשטה גופה דשבות דידי בבשר קדש עצמו הוה והוא מחעסק בבשר ועור להציל בשר כדי שלא יסריה דמי להצלה דספר עם החיק. וי"מ דלרבנן מפשיט את כולו קודם הרצאת ראיי להפשטה מתיק הספר לומר כשם שטלטול תיק הספר והצלחו מותר עם הספר כך הפשטת הבשר מותר עם האמורין דהיחר ואיסור כא' הוא מציל, כך מפורש בס' המאור: רעוד לרבון נציל לתוכו אוכלין ומשקין. פירוש לא ממש דומי זכחבי הקודש בלא בשחוף ואדרהיט ותנא סיפא חצר לפלוג וליחני בהא מבוי גופה כחבי הקדש בלא בשחוף

שאין משנתינו אלא כדברי ר' אליעזר לפי' (ראשון) [רש"י] אף על פי שהדין אמת, ומה אבל אוכלין ומשקין אין מצילין אלא לחצר המעורבת דהלכתא כת"ק ע"כ אלא [שאפער] למבוי שאינו מפולש ואף על פי שאין בו לא שיתוף ולא עירוב וזה להציל ספרי הקודש בלחי א' שאין בו שיתוף הא למפולש לא וכן נלמוד מדברי ר"ח ז"ל שכ"כ להיכן מצילין למשנתינו עמידה דהא קי"ל כב"ה ומיהו יפה כתבה רבינו ז"ל דלרבנן נמי אין מצילין אלא ואלו היי פירוש דברי רב אשי כדברי רש"י ז"ל דמוקים לה תרווייהו אליבא דר"א אין ונתקיימו בזה דברי רבינו הגדול ז"ל שכתב במשנתינו לפסק הלכהודהי דברי בן בתירא רב אשי ותרווייהו אליבא דר"א כדקאמרי ר"ח ורבה אלא אפיי לר"א אתיי וה"ה לב"ה. (אסר) [חסר] לחי ושיתוף גבי ס"ת שרי ומתני אתי כד"ה ולא כר"א בלחוד דלא אמר שאינו משותף ולא מיבעיי לב"ה דלא (אסר) [הסר] אלא שיתוף אלא אפיי לר"א שהוא כרקס"ד מעיקרא דלא שרי רבנן אלא מבוי המותר דודאי שרי מבוי בלהי א' אף על פי בעי וי"ל דהך ועוד לרבנן קושיי דגמרא הוא ולאו דרבה הוא. ואתא רב אשי ופריק לאו לא ניהא ליי בהאי טעמא כיון דלא שרו רבנן אלא במבוי שלם במהיצות שלו משותף נמי דרך רה"ר ומ"ה אסרו הצלת אוכלין ומשקין לתוכו ומשום כבוד ספרי הקדש התירו ואביי שאדם בהול על ממונו אי שרית לי' אתי לאפוקי לרה"ר כדגזרי, בסמוך שמא יביא כלי לו אלא בי מהיצות ולהי אסור מפני שהוא דומה לרה"ר וגבי הצלת דליקה היישינן שמתוך אַלְשִׁי לִי לְרַ"ח הַךְ קושִיי היכי לֹא אַזְדְהָר מִינִי בפּירוקיי ואַפשר דסבר רבה דמבוי שאין דשרי בהכי ולדידי נמי אקשיי כי הך קושיי ליצול לתוכו אוכלין ומשקין. וק"ל, כיון דרבה אוכלין ומשקין ופריק רבה פירוקא אחרינא ואוקימנא בשתי מחיצות ולחי ואליבא דר"י א"כ היינו חצר המעורבת שדין מבוי זה המשותף וחצר המעורבת א' הוא וליצול לתוכו המלטולין כלו' מבוי המותר שיש לו שתי לחיים ומשותף אבל שאינו מותר לא ומ"ה אקשי' לאוקמי בשני לחיים כר"א ש"מ דת"ק דמתניי לא שרי בס"ת אלא דברים המותרים בשאר תנא ממבוי ותני חצר וה"ה למבוי בלחיים ושיתוף. ול"נ דה"פ: מדקא מהדר רב חסדא אליעזר וכיון דלאו בר שיחוף הוא לא מצלינן אוכלין ומשקין לחוכו לעולם ומ"ה פריש ואוכלין ומשקין בשתוף וכן כולה סוגיי עד דאתי רב אשי ואוקים האי מבוי בלחי אי וכרבי

שפירשנו נכון ועולה כהוגן:

רהא הני דבי רייי כל מלאכה עבודה לא העשי יצא הקיעה שופר ורדייה הפת וכוי. קי

מובא, דהאי קרא בי"ט כחיב וליכא למיגמר שבת מינה דהא ממלאכת עבודה ממעטת ליי

ובשבת כל מלאכה כחיב ומצאתי שה"ר שמואל ז"ל היי גורס כל מלאכה לא תעשו ואין

הנוסחאות כן ועוד דהא משמע דמקרא קממעט ליי ואלו מכל מלאכה לא ממעט מידי דלא

משתמע מיניי מיעוטא כלל. ול"נ דה"פ, דמתוך שהשבת אסורה בכל מלאכה ואפיי באוכל

נפש כחיב בה לעולם כל מלאכה וכן ביום הכפורים ומתוך שי"ט מותר באוכל נפש כתיב בו

עבודה והדבר ברור הוא ממ"ש בכולן כן חוץ מן המקומות כמ"ש למעלה: למדו היתר אוכל נפש בשאר י"ט חוץ מחג המצו' וכבר נתפרש שהוא נלמד מלשון מלאכת "כל" הוץ מאוכל נפש כנ"ל והוא פי' נכון. ומן הענין הזה נתרץ מה שרגילין לשאול מהיכן שאינה אלא חכמה כגון תקיעת שופר ולענין זה יו"ט למד משבת שהרי כתיב אף בי"ט זה פירש בו ולכתוב רחמנא מלאכה סתם כמ"ש במקום אחר אלא לא בא למעט אלא מלאכה במצות עצמו כל מלאכת עבודה והאי הוא דדאיק ר' ישמעאל שאם למעט אוכל נפש כבר לא כי כל ולא הוצרך לומר מלאכת עבודה שכבר פיי ובסדר אמור אל הכהנים כתיב בחג שפיי אוכל נפש כתב כל מלאכה ובפרשי כל הבכור כתיב בהג המצות לא תעשה מלאכה במצות כתיב כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם מפני כל מלאכת עבודה לא תעשו דאוכל נפש אינה מלאכת עבודה אלא מלאכת הנאה ובפרי הג

שתי ככרות מטעם זה ואין צורך שבכל מעשה שבת איש ואשה שוין: תם ז"ל. ואומר ר"ת דנשים חייבות בג' סעודות שאף הן היו בנס המן וחייבות לבצוע על אתיא ומשום אורחא דמלתא בפת יד) כדקתני מתני גבי הצלה לקולא ולא כן דעת רבינו גב דרבא פליג עלה במסי יומא ואמר פירי לא בעי סוכה מסקנא דההיא שמעתא לאו כרבא לאכול בסוכה במאי משלים להו ומהדריי במיני תרגימאומיני תרגימא היינו פירות ואף על ובמיני תרגימא כדאמריי במסכת סוכה (כז.) לדברי ר"א שאמר י"ד סעודות הייב אדם בגמרא במנחה אורחא דמלתא קתני ולאו דוקא. ואיכא נמי מאן דאמר דמשלים להו בפירא תכא יב) (מ"מ) פורס מפה ומברך יג) שארי המוציא ואכול כביצה ומברך ולפ"ז הא דאמריי שכחב בדין ג' סעודות ולא למיכל יא) מחייב אלא לקיומי ג' סעודות ואף על גב דלא מסלק [ת"ר כמה סעודות הייב אדם לאכול בשבת שלש.] מצאתי לרב שמעון בעל הלכות ז"ל

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון. פירוש, דהכי מפקדין למעבד ال ال عاد

ולא ליתן לו עכשיו יותר מדאי לצורך א' בשבת. ואפשר שהמעם מפני גול עניים שמא משום שכיון שעכשיו א"צ לשבת אלא שתי סעודות מוטב שיאכלנו ונפרנס אותו בשעתו נומלין סעודה זו אלא בתורת הלואה וכשיסע באי בשבת נחזירני לו וניתן לו משלנו אחרת לפרנסו בשבת ומה שהוא חסר לאחר השבת ניתן לו עד מזון שתי סעודות ופרקי׳ אין אנו לשיא להו בגמרא וכי דעתנו לפטרו בולא כלום שאנו אומרים לו אכול את שלו היי לנו ומיהו לרי חדקא כיון דמוקמיי לה בדאייתי איהו סעודה בהדיה ואמריי ליי (אכליי) [אכלה] וכשיסע בא' בשבת נותנין לו ככר בפונדיון והיינו דלא ק"ל לרבנן וכי אזיל בריקן אזיל לביל לה ומיהו כי אזיל לאו ריקן אזיל וכן אם היי שבת נותנין לו מזון ג' סעודות לשבת בלילה ולמחר כשיסע נותנין לו ככר בפונדיון והיינו דאקשיי מאי פרנסת לינה כלומר הא ליי צרכיי בההוא יומא שמא לא ילין במקום ישראל ואם לן בכאן אוכל אותה סעודה שניי

כדאמריי בפירושן: לא יהיי מצוי לעניים אחרים אבל ודאי לעולם לא פטרינן עני בלא מזון אותו יום ולילה

عك ماد

גדול ונושאן בבת אחת כרי אבא בר זבדא והוה קשיי (לרבנן) [לרבינו] ז"ל דהא לאו כרי למדחיו שכי בפ"א גבי הנהו תרי חלמידי דחד מציל בתרי וחלתא מאני שמקפלן בתוך כלי ומפה בפ"ע היא באה לתוך כלי זה של הצלה. וזה הפירוש עולה כהוגן ומדברי רש"י ז"ל כלים בתוך טליתו והצילן ואסיקי דבא להציל הוא דמדמיי לה לנשברה לו חבית שכל טפה היא מעין שתיהן שלא הציל להכלים בתוך מליתו אלא שפכן והניה האוכלין שבבי או ג' להציל הוא שהיי מתחלה בכלי אחד ועכשיו בא זה והצילו ובעיי דרב הונא בריי דרי יהושע הטלית וכן עשה משנים או ג' כלים ובא להוציא טליתו מקופלת עם הכלים שבתוכה ובא **בא לקפל.** נ"ל שפירוש כגון שפירש מליחו ונטל הכלי והניחו עם האוכלין שבחוכו לתוך

דהתם ודאי מכבה והכא כמהיצת כלים דמי דאפשר דלא מכבה כדקאמר ואם כבתה כבתה מים למהיצת כלים אע"פ שדרכן להשתבר וטעם נכון יש בדבר ואעפ"כ יותר נכון לפרש של מים ס"ל מחניי דהתם רי יוסי הוא ורב אשי דמוקי לה כד"ה מחלק לה בין מחיצה של בפי זה שנו כן על מימרא זו דטלית שאחז בו את האור. ולמדנו ממנו דר"י דשרי מחיצה דרי יוסי הוא הדא אמרה אפילו עשה לה מחיצה של מים הוא המחלוקת עכ"ל זו הגמי וכאן לה מחיצה של כלים אבל אם עשה לה מחיצה של מים לא מן דאמר שמואל בשם רי זעירא בשם ר' זעירא ר' יוסי הוא א"ר יוסא הויגן סברין מימר מה פליגין ר' יוסי ורבגן בשעשה דלא כר"יי. ומצאתי [ל]סברא זו רגלים בירושלמי (ג,ח) דגרסיי עלה דההיא ר' ישמעאל וברייי לא שמיע ליי א"נ אית ליי טעמא אחרינא ומיהו אנן אתירוצא דרב אשי סמכינן ואתיא מקרב גוף הכיבוי להדיא ואסור לד"ה ור"י דשרי הכא סבר ההיא מחני רי יוסי הוא ובשבת כיבויו ופיי דלא דמי כלי מלא מים אף על פי שיש לחוש לשמא יבקע לנותן מים ממש שהוא מים מפני שהוא מכבה ואמר רב אשי עלה אפילו תימא רבנן שאני הכא מפני שמקרב את ולא ידעתי מאיזה טעם ושמא הוא סובר לדמותה למאי דאמרי׳ בשלהי כירה ולא יתן לתוכה [כתבה] רבינו ז"ל בהלכות ואף על גב דאתיי כת"ק דשרי כל גרם כיבוי דהלכתא כוותיי הא רארייי טלית שאחו בה את האור מצד אי נותן עליהן מים מצד אחר. לא (כ' בה) אבא אעיא אלא מציל הוא כדפשיטיי ליי לר"ה בריי דר"י ולפמ"ש הכל מתוקן:

בתרנגולת העומדת לגדל ביצים מוקצה הוא ואמאי והא אף על פי שהתרנגולת עומדת לגדל דעתיי עליי דלכי תיתי יאכילוה לכלבים. ואיכא דקשיי ליי מההוא דגרסינן במסי ביצה אלא **המושכין וכוי.** ופי׳ דאלמא כיון דאורהא בהכי דעתי׳ עלי׳ ה"ג כיון דאורהא דקטן בה היא ה"ג רש"י צואה של קטן הא הזיא לכלבים וכיית דלא הזיי מאתמול והתניא נהרות אבל סוגיי שבירושלמי כולה מעידה על דברי רבינו הגדול ז"ל:

לחמה. אבל הרי"ף לא גריס בשמעתא צואה של קטן הא חזיא וכוי ולא התיר אלא משום הראוי לו אבל כשאינו עומד למאכל אדם הוא נותן דעתו אף משום בהמה ומכין לבהמה לאחר שיעשה בו צרכיו שאין אדם מכין הבשר משום עצמותיו לאחר שיאכלנו ודעתו על שראוי ועומד למאכל אדם אין דעתו אלא על עיקרו ואינו נותן אל לבו לזמן את הפסולת והלא הוא יודע שיש לו להסיק עציו המוכנין לחבשילו והאפר יוצא מהן. ולדידן ל"ק שכל נינהו וה"נ קשיי הא דאמרינן בפי קמא דביצה גבי אפר כירה שהוסק בי"ט אסור ואמאי וא"ה מאן דאית ליי מוקצה אסר אמאי הא כיון דעבידי עצמות וקליפין דאתי לימא מוכנין ותו ק"ל מדתנן (קמג.) והכ"א מסלק את הטבלא כולה ומנערה והתם ודאי בשראוין לבהמה חורת מוקצה ועוד נמי לא עבידי דאתי דדילמא שלימא שחלא דידה ולא תטיל ביצה בי"ט. ביצים במעי' מי לא אסורה השתא נמי אסורה שאין לידתה מתירתה בי"ט שאם כן בטלת תרנגולת אסורה הפורש ממנה אסור דכיון דאיברי בגופה כגופה דמיי ואלו שחטה ומצא לאכול הביצים עצמן ואמאי לא תאכל בלא אמה. וקושיין לאו קושיי הוא, דכיון דגופה של אף על פי שלא נשחטה לא הוברר שהביצים (אינם) עומדים לגדל אפרוחים שהרי הוא רוצה סתם נשחטה הובררה דלאכילה עומדת לא נשחטה הובררה דלגדל ביצים עומדת ואמאי הא עד שיהיו הן מוקצים מחמת עצמן. ועוד גרסיי התם ביצה תאכל ע"ג אמה ה"ד כנון שלקחה שחלד בינחיים יהיו עומדין להוציא מהן אפרוחים אסורה וכי עומדת לגדל ביצים אין אסורין כי עומדת לאכילה (ולגדל) [או לגדל] ביצים כי עומדת היא לאכילה נמי אם דעתו שהבצים נמי אמרינן לגדל ביצים ואלו הי' הקצאתה מחמת הביצים העומדיםלאפרוחים מאי קאמר אחרוגולת קאמרייכדקא מקשיי נמי מעיקרא אלימא בתרוגולת העומדת לאכילה והשתא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים לאפרוחין שהן בעצמן מוקצין וזה הפירוש מוקצה חדא דאנן ביצים כיון דעבידו דאתו דעתיי עלייהו וביצים גופייהו לאכילה קיימי. ואיכא דמפרשי לה

גרף של רעי:

ברצין אחריו ודברי הכל. נראה מדברי בה"ג ז"ל שהוא מפרש דברייתא קא מתרץ אליבא
ה" נהרגין ואלו לרבי שמעון כל המזיקין נמי נהרגין ואף על פי שאינןרצין כריב"ל. וזה
הפירוש מוקצה מן הדעת, דהול"ל לעולם ר"י הוא וברצין אחריו דברייתא ודאי ר"י הוא
ולא לד"ה ואם בא לומר שאפילו לרבי שמעון מותר להורגן פשיטא אפילו שאר מזיקין
ואפילו אין רצין אחריו נמי אמרת דשרי ואמת הדבר שבירושלמי העמידוהו לברייתא זו
ואפילו אין הצין אחריו נמי אמרת דשרי ואמת הדבר שבירושלמי העמידוהו לברייתא זו
בבאין להזיק אבל גמי דילן לא אתיא הכי ודרך אחרת יש להן בירושלמי במזיקין הללו. ורי
ותן בעל הערוך פי מלתא דריב"ל ברצין אחריו וד"ה ומשום פ"ג וברייתא כשאינן רצין
וד"ה שהי אלו שאינן רצין כשאר המזיקין שרצין. ואין זה נכון, משום דמדין פ"ג אין להורגן
וד"ה שהי אלו שאינן יכול להציל עצמו בענין אחר ובשאינן רצין אחריו למה יהרג אותן אין זה פ"נ

למי שנפשו פקוחה ועוד שאמר ז"ל ברייתא בשאינן רצין וד"ה אינו בגמרא ומעצמו אמר כן שאלו היי המתרץ משנה הברייתא מכמות שהיינו מפרשים אותה בגמרי מתחלה לדברי ר"ש היי לו לפרש בגמרא. והפירוש נכון שעל דברי ריב"ל אמרו שהן ברצין אחריו ומותר להרגן לד"ה אבל ברייתא ר"ש הוא וכן פיי רש"י ור"י אלפסי ז"ל וה"ג ואנא מתריצנא כלוי לריב"ל וכן מצינו בנוסחא עתיקי ולא גרסיי לה כדכתיב במקצתן דאי הכי משמע דברייתא

כולה הלכה כר"ש והוי כלל גדול לכל מילי דר"ש במלאכה שא"צ לגופה ובדבר שאין שא"צ לגופה. עוד אני אומר שיש ראי' ממ"ש בפ' מי שהחשיך (שבת קנו.) בכל השבת ורבינו הגדול ז"ל כתבה לההוא ושמעתין נמי ראיי גדולה למי שפוסק כר"ש אף במלאכה כלל גדול נמי מוכח דאמר רבא החופר גומא בשבת פטור ואפיי לר"י אלמא כר"ש ס"ל ז"ל כר"ש במלאכה שא"צ מדאשכהן לי' לרבא דהוא בתרא דס"ל כוותי' בפ' נוטל ובפרק במלאכה שא"צ ס"ל כר"י בא ללמדנו שלמאי דס"ל כר"ש אפיי של עץ נמי מותר. וכ"פ ר"ה מורסא וצידת נחש דאייתי בשילהי פ' האורג אלמא הכי ס"ל ומ"ש בפ' כירה גבי שמואל מתניי דחוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם ואוקמה כר"ש (והיינו) [והני] מתניי דמפיס אתה למד שהלכה כר"ש במלאכה שא"צ לגופה, וכ"ד רבינו הגדול ז"ל. ומוכח נמי מדאייתי אחריו צריך לשנות ומותר לדרסן אפילו במתכוין כאלו אין מתכוין והיינו לפ"ת. ומכאן על פי שאינן רצין אחריו והיינו בריר ואתיא כרבי שמעון שאר נחשים ועקרבים שאינן רצין פ"ג והזרת ה"ז משובח וא"צ לשנות דהיינו דריב"ל ה' האמורין בברייתא נהרגין כדרכן ואף במתכוין וכרבי שמעון. נמצא עכשיו שכל המזיקין נהרגין כדרכן בשרצין אחריו ומשום אעא לאשמועינן ואי הכי פשיטא ואמאי נקוט מזיקין לישמעי בשאר מילי אלא ש"מ אפיי בלכה כר"ש וליכא למימר דאתי לאשמועינן דלא שרי להורגן להדיי דהא משמע דהתירא מתכוין ועוד כל הני רבנן מאי אחו לאשמועינן אטו עד השתא לא שמעי' בדבר שאין מתכוין לריש גלותא רוק דורסו לפי תומו הא מ"מ צריכין הן למסחף מנא עלויי עד שידרס בלא צרעה אני הורג דמשמע במתכוין לכתחלה הורגן ועוד מאי רבותא דאבא בר מרתא דא"ל הלוכו ואם נהרג נהרג דבדריסה לא הוי פסיק רישיי ולא ימות אכתי קי דקאמר רי ינאי חדא דא"כ מאי דורסו דמשמע לכתחלה עושה כן וכ"ת דה"ק לכתחלה דורס עליו כדרך במלאכה שאין צריך לגופה. ואא"ל בלא מתכוין ומשום דקי"ל כוותיי בדבר שאין מתכוין ומסקנא דשמעתא **נחש דורסו לפי חומו.** ופירוש אפילו במתכוין משום דס"ל כר"ש ממנני:

דף קכב אייל כאותן של בית אביך. פירש רשייי זייל שהיו קטנות ודאמרינן לקמן בפרק כל הכלים ניטלין בשבת אפיי בשתי ידים ובשני בני אדם דוקא בשאר כל הכלים אבל פמוטות אין

מתכוין ובמוקצה ועוד אאריך במקומו בס"ד:

מכיון דאת אמר בבי מוחר מעתה אפיי די והי וכן הלכתא מעובדא דאסיתא דבי מר שמואל ראמר התם כלי שנימל בשנים מטלטלין אותה בג' בד' בה' אין מטלטלין אותה א"ר זעירא פמוטות לשאר כלים ולא התירו פמוטות אלא בבי ידים. ובירושלמי (יז.) נחלקו בשלשה בנטלות בבי ידים והתיר אף בבי ב"א היי מתיר אלו שאל ממנו כנ"ל אבל בתוסי הפרישו בין ממנו אם הוא מתיר אפילו בבי ב"א כדרכן ואמר לו הן וממילא ידוע שאף בפמוטות ששאל בבי ב"א וכששמע ממנו עוד שהיי מתיר קרונות והדבר ידוע שדרכן לטלטל בבי ב"א שאל שלא שאלו רק על ניטלות בבי ידים ולא בבי בני אדם לפי שעלה בדעתו שהי' אסור לטלטל גדולות בודאי ונוטלין בשתי ידים ואף על פי כן התירן לו וה"ה לנטלות בבי בני אדם אלא ופמוטות קטנים של כסף וכיוצא בו להשתמש לפניו ובמה שהיו רואין שיערו דשל אביו היי יודעין שמא פמוטות קטנים היו ואע"פ שאין דרך נשיאים בכך מנורוי גדולות היי לו גבאי של מלך היה והיו בקיאין בביתו ורואין שפמוטות שלו גדולוי ואותן של בית ר' לא קנים ההוא פמוט מיקרי. א"ו משמע שפמוטות של בית אביו גדולוי היו ואביו של ר"ז בה קנים אילך ואילך ופמוט אין בו כדאמרינן בפרק הקומץ רבה אינה באה זהב אינה באה משום גדולה דחוליות ובאית בה חידקי ואין בין פטומות למנורה כלום אלא שהמנורה יש דחוליות והיינו נטולה בשתי ידים כדמוכהא שמעתתא דהתם ואף על פי כן לא אסרוה אלא דבפרק כירה (שבת מו.) לא משמע הכי דאסריי התם גדולה דאית ביי חידקי משום גדולה דינן כשאר כל הכליי (דלא קפדי) [דילמא קפדי] עלייהו ומייחדי להו מקום. ומיהו ק"ל

דבשלהי מס' עירובין דף ק"ב דהוין שקלי עשרה ב"א וכרי:

מתני עשה נכרי כבש לירד בו יורד אחריו ישראל. דוקא בכבש וכיוצא בו דליכא
משום מלאכה דלצורך גוי נעשית וליכא משום מוקצה דמשתמש בעלמא הוא וכיושב על
האבן דמי אבל לטלטל הכבש אסור וי"ל נמי דמותר אפי' בטלטול דמכיון שהעצים ברשות
הגוי אין בו משום מוקצה לפי שאין הגוי מקצה כלום ודעתו על הכל וא"צ הכנה כמ"ש
הגוי אין בו משום מוקצה לפי שאין הגוי מקצה כלום ודעתו על הכל וא"צ הכנה כמ"ש
הגוי אין בו משום מוקצה לפי שאין הגוי מקצה כלום ודעתו על הכל וא"צ הכנה כמ"ש
ההוא שראוין מתחלשן לעצי ועשה כבש אסור לטלטל ומ"מ יורד בה ישראל. ומכאן
ההוא שראוין מתחלתן לכוס הא אינן ראוין לכוס מוקצין הם ואסורין למי שיש לו איסור
מעום דקשי לי תרתי בשביל ישראל למה אסור הא קי"ל המבשל בשבת בשנת בשנג יאכל
מעום דקשי לי תרתי בשביל ישראל למה אסור הא קי"ל המבשל בשבת בשונג יאכל
העצור גוי למה מותר מ"ש ממשקין שזבו ופירות הנושרין דגורי שמא יסחוט ושמא יעלה
ולצורך גוי למה מותר מ"ש ממשקין שזבו ופירות הנושרין דגורי שמא יסחוט ושמא יעלה
הגוי בישראל גורו לר"מ במזיד ולר"י גור נמי שוגג אטו מזיד אבל בגוי אם לצורך עצמו
ד"ה מותר ואם לצורך ישראל ד"ה אסור שאפילו לר"מ גורו בעי שמא יאמר לו עשה דכרין
ד"ה מותר ואם לצורך ישראל ד"ה אסור החמירו בו יותר משוגג ובעי בכדי שיעשו וזה דבר

פשוט הוא וכן זו שאמרו גזירה שמא יחלוש ושמא יסחוט בדברים הנעשין מאליהן כגון משקין שזבו ופירות שנשרו הכל מודים שאסורין דכיון דאיכא גזירה עשאום כמעשה שבת על ישראל אבל גוי לעצמו ליכא למיגזר דישראל מגוי לא גמר מלאכות דשבת וכל היכי הישל ישראל אבל גוי לעצמו ליכא למיגזר דישראל מגוי לא גמר מלאכות דשבת וכל היכי ובכמה דוכתי ומ"מ משקין שסחטן הגוי ופירות שתלשן לצורך עצמן אסורין משום גזירה הוא בלא דין מוקצה דכיון דמילי דאתו ממילא נינהו כי עשאן גוי נמי אסורין דכולה חדא נורה הוא ואפיי עשבין שתלשן גוי לצרכו בכלל משום דבכל הנתלשין מן המחובר גזרו גזירה הוא ואפיי עשבין שתלשן גוי לצרכו בכלל משום דבכל הנתלשין מן המחובר גזרו גזירה זו ויש לומר בעשבים דמשום מוקצה הן אסורין ואפילו לרבי שמעון והוה ליה כבעלי זיירה זו וייש לומר בעשבים דמשום מוקצה הן אסורין ואפילו לרבי שמעון והוה ליה כבעלי חיים. וראיתי בתוספתא (יד,יא) דקאמר אבל גוי שמכירו ה"ז אסור משום שמרגילו ועושה זיים. וראיתי בתוספתא לא ידענא מאן קתני לה דמשווה שוגג ומזיד אלא שי"ל אסור זה אסור רישא ד"ה והך סיפא לא ידענא מאן קתני לה דמשווה שוגג ומזיד אלא שי"ל אסור

לפצע בו לאו דוקא אלא ה"ה לצורך מקומו דתרוייהו שוין ולצורך מיקרי. ואיכא דקי להו תשמישן מיקרי ומיהו לרבא ברי' דריב"ח כיון דצורך גופו וצורך מקומו שוין רישא דקתני פי שאינן מיוחדין לקטן כיון שדרך חשמישן כך הוא לתת עליהן או לזרות ולהבר דרך אלא לצורך ומיהו רחת ומזלג לתת עליו לקטן קשיי שאין תשמישו בכך ואפשר שאף על בכך. ובירושלמי הא שלא לפצע בו את אגוזים לא מתניי דרבי נחמיה היא דאמר אין ניטלין עשוי לשחוק בו האגוזים לשכר או לדבר אחר ואין עשוין לפצע ואיני יודע מי הכניסו האגוזים צורך תשמישו הוא ואפילו שלא לצורך נמי ואפשר מאי קורנס של אגוזים שהוא לאיסור כלל כלל לא. וזה הפירוש מתרחק מפני זה הטעם דקורנס של אגוזים לפצוע בו אורך גופו אף על פי שאינו לצורך תשמישו וכולם בדבר שמלאכתו להיתר אבל מלאכתו כן נ"ל. ולה"ר משה ברי יוסף מצאתי שפיי לרב יהודה לצורך צורך תשמישו שלא לצורך נמי לגופו דוקא הדר מפרש כל הכלים הניטלין שאמרנו בין לצורך בין שלא לצורך ניטלין, דמותר] לצורך גופו (הוא [הא] של נפחים אפילו לגופה אסור וכדי שלא תאמר של אגוזים שלא לצורך נמי שרי ויש לומר דלהכי קתני לצורך גופו לומר דקורנס של אגוזים [הוא לצורך קרית ליה רישא דמתניתין היכי קתני לפצוע בו את האגוזים שהוא לצורך אפילו מן המיסר הגדול ויתד שמוקצין מחמת חסרון כיס. וקשיא לי כיון דלצורך מקומו שלא לאסור כלל כלל לא. ורבי יוסי פליג ומוסיף דאפילו מלאכתו לאיסור מטלטלין כולן חוץ שמלאכתו להיתר ולצורך צורך גופו ולא לצורך צורך מקומו ולא לצורך גופו אבל מלאכתו **לצורך גופו אסור.** יש מפרשים דמתני' דלקמן דקתני נטלין לצורך ר"י מוקים לה בדבר גמרא: קורנוס של אגוזים לפצוע בו את האגוזים קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו (הא דאמריי **אין בנין בכלים.** כבר מפורש לעיל ריש פי הבונה (שבת ק"ב ע"ב) יע"ש): לו קתני ורבי יהודה היא:

היכי אמר ר"י כל דבר שמלאכחו לאיסור אפילו לצורך גופו ולצורך מקומו אסור והא איהו אמר בפ' כירה שרגא דמישחא שרי לטלטלה אלמא דבר שמלאכחו לאיסור לצורך גופו מוחר. וי"מ דנרות לאו מלאכתו לאיסור הוא שאינו אלא בסיס לפתילה ושמן ואין עושין מלאכה ולא אמרו אלא כגון קורנס ומגרה שבהן עושין מלאכת איסור ולהכי נמי ל"ק בריי דנרות ופמוטות דר"מ ור"ש מתירין בהן ור"י אוסר במוקצה מחמת מיאוס ואיסור היום הא משום מלאכתן ד"ה מטלטלין, כ"כ הראב"ד ז"ל. ול"נ שנרות משמשי שבת הן ואין הא משום מלאכתן ד"ה מטלטלין, כ"כ הראב"ד ז"ל. ול"נ שנרות משמשי שבת הן ואין מלאכתן לאיסור אלא כגון קורנס ורחת שאין להן תשמיש קבוע בשבת א"נ ר"י ממתני גופה איתותב והדר בי' תדע דהא אמר לעיל בפ' ואלו קשרים (שבת קיג.) כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת ומלאכתן לאיסור הן:

פרק יז כל הכלים

דף קכג

אסובי ינוקי. פירש רש"י ז"ל להחליק סדר אבריו ביד כשהוא נולד איבריו מתפרקין והוא צריך ליישבן ולא דמי ללפופי דשרי לד"ה בשילהי פי חביות דהתם הוא מחבש אותו ומאליו הוא מתוקן אבל אסובי בידים דמי לתקוני מנא ומאי דמדמה לה בגמרא לאפקטוזין לא מחוור ואי דמיא טפי דמי למעצבין דאמרי לקמן דאסור. ור"ח ז"ל פירש שהוא אסוקי גרמא דפומא דנפלה לינוקא ומגביהין אותו ביד ופעמים שהוא מקיא באותה רפואה ומשום הכי דמיא לאפקטוזין וזה אינו נכון כלל שאין הרפואה מחמת הקאתו והקאה זו נמי שריא דרבר שאינו מתכוין הוא ויש ליישב דהכי מדמי כשם שסתימת פי האצטומכא אסור לעשוי לה פה ברפואת אפיקטוזין כך סתימת הפה אסורי לעשות לה רפואה באסובי ינוקא בדי

לפותחה, כך מפורש בתוסי:

הא דאותביי אביי לרבא הבריי מדוכה. ואקשי ליי איהו נמי לרביי [רבה, לעיל ע"א]

מדוכה, ולא אסיק אדעתיי לאוקומה בלצורך מקומה דילמא לאפוקי תירוצא מיני דרבה

איכוין וכי אותביי לרבי לאו למיפלג עליה אמר אלא גמרא גמיר א"ג בתר דשמעה סברה.

ואיכא דמיעבר קולמס עלה דההוא ול"ג אביי אלא איתביי סתם ומה יעשה זה במאי דאקשיי

לקמן למר לרי נחמיי הני קערות היכי מטלטלי להו דרבה ודאי אפשר דס"ל אסור לטלטלה

לעולם קאמר דסתמא הכי משמע ולרבי נחמיה ודאי אינה נטלת לעולם דלצורך מקום כל

הכלים אסורין ולצורך גופה של תשמיש המיוחד לה אין אותו תשמיש מותר בשבת כדי

שתהא נטלת בכך וה"ג סבר ר"א אין מטלטלין אותה לעולם ומשום הכי אוקמה קודם התרת

כלים ורבא ענה בתריי לפום סבריה ואוקמה כרי נחמיי אבל לדידיי מתוקמא מחמה לצל א"נ

רבה בר נחמני הוה ומדאוקיי דכא ואם לאו אין מטלטלין אותה מחמה לצל ש"מ דיש בה

שום מטלטלת מחמה לצל ולאו אגב שום שהרי לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד ולא לשאר המוקצין נמי כגון נר וכיוצא בו אלא מלאכתו לאיסור כיון דלית ביי משום (הוצאה) [הקצאה] אלא איסור מלאכתו גורמת לו כל זמן שהוא משמש היתר מותר ודוקא במשמשין לו אבל להניח עליו ככר ולטלטלו מחמה לצל אסור לעולם כנ"ל:

לאיסוראין מטלטלין אותו כלל ואין משנין אותו מאיסור להיתר וכראמריי במדוכה. ומיהו וא"א שלא יהא שום כלי עשויה לכך או לכיוצא בזה ומיהו משמע שכל כלי שמלאכתו קשה יפקיע ויחחוך במספרים או באוחו כלי העשוי לחתיכה ואף על פי שמלאכתו לאיסור מפקיע ולא חותך לרי נחמי משום שאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ובסכין אסור. ומ"מ מערבין. והא דאמריי בפי חביות (דף קמ"ו) חותלות של תמרים ושל גרוגרות מתיר אבל לא שאי הסכין עשוי למפסק וחתיכת הסכין ופסיקת המיתנא תרי מיל נינהו כדמוכה בפרק בכל בשבת ואין זה מחוור. וכן גמי סכינא למפסק בה מיתנא לפי זה הדרך דלאו תשמישו מיקרי בזה בתוך המדוכה אסור למלמלה לכך ולא תשמישה הוא אלא לשתיקה גמורה שאסור ראוי לכך הואיל ואינו עשוי למלאכה זו ולא לכיוצא בה ומיהו אם בא לשבר אגוזים וכיוצא בוא ולא בעי רי נחמיה אלא למעט טלטול השופר לגמע בו מים לתינוק אף על פי שהוא וקורדם מיוחדין לחתיכת גרוגרת מ"מ מיוחדין הן לחתיכה ולשבירה וכל שם חתיכה אי לכך בדרוסות וחותכין ממש בקורדם ובסכין וההיא ר' נחמיה הוא ושריא אף שאין הסכין בפי חביות (קמו.) ששובר אדם את החביות לאכול ממלה גרוגרות ומטלטל את הסכין (לכבד בהן השלחן) מלאכתן לאיסור הן ויש להן היתר בשבת לתשמישן. ולפיכך אמרו לו מיקרי שאף זו שחיקה והכאה כיוצא בה אלא שהיא מותרת וכגון מכבדות של תמרה מיוחד להכות ולשחוק והם מלאכות של איסור אם בא לפצע בה אגוזים תשמישו המיוחד על פי שהוא לאיסור מותר בכיוצא בה להיתר כגון קורנס של נפחים או של בשמים שהוא לאיסור היכי משכחת לה דשרי לצורך גופו זה אינו קושיי דכל שמיוחד לאותו מלאכה אף שוים הם ודקא קשיא לך כיון דבעי ר' נחמיה צורך תשמישו המיוחד לו דבר שמלאכתו למלאכת איסור. ואפשר דלרבי נחמיה דבר שמלאכתו לאיסור ודבר שמלאכתו להיתר אפילו לצורך גופו לא שרי רבי נחמיי דהאי לצורך גופו לאו תשמיש המיוחד לו דהא מיוחד משכחת לה. וכ"כ רש"י ו"ל ודוקא לדבר שמלאכתו להיתר אבל לדבר שמלאכתו לאיסור לצורך לגמרי והדר פריש בברייתא דלצורך גופו נמי דוקא תשמישו ובמלאכתו לאיסור לא דהא לצורך דרי נחמיי לאו לכל צורך גופו הוא דומיי דת"ק אלא פליג במתניתין אשלא לצורך מקומו לא. אפשר דדבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור וכן לרבא הא דאמרינן לרבה **ואתא ר׳ נהמי׳ למימר דאפי׳ דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו אין** 112 251

אפשר דלרבא צורך מקומו כתשמיש המיוחד לו ושרי אפיי במלאכתו לאיסור וא"ת כיון

דלצורך גופו אסור אף לצורך מקומו אסור שלא מצינו היתר יותר בצורך מקומו מצורך ניתא ליי לרבא חבריי מדוכה ולא מוקי לה כרי נחמיה מתוקמא ליי ואי כרבנן נדידיי לצורך נחמי דאס"ד מלאכתו לאיסור בין לגופו בין למקומו אסור היכי מקשי ליי אביי מיני והא ליי אביי לרבא חבריי מדוכה ולא מוקי לה כרי נחמיה דלדידיי צורך מקומו מותר אפיי לרבי נחמי דאס"ד מלאכתו לאיסור לאיסור בין לגופו בין למקומו אסור היכי מקשי ליי אביי מיני והא

וי"ל דההוא נמי צורך היום הוא שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם. ול"נ דהתם ב"ש הוא דסברי ל"א מתוך שהותרה וכו' אלמא לב"ה אמרי' מתוך אע"פ שאין צורך היום קשה מההוא דאמריי פ"ק דביצה השוחט עולת נדבה בי"ט לוקה ואמריי עלה דאמר לך מני לולב לצאת בו דאלת"ה הויא לה הוצאה מכשירי מצוה ומכשירי מצוה אין דוחין י"ט. ומיהו בזמנה צורך היום מיקרי ומש"ה מוציאין קטן כשם שמשלחים כלי להשתמש בו בי"ט וכן למילה שלא בזמנה דמצוה גרידא הוה ולא מתהני בעשייתה כלל מחמת גופה. ומיהו מילה ביומו דהא ס"ת לקרות בו לאו משום הנאה הוא אלא שתשמיש הרגיל ליומו מותר לו ול"ד כל נפש הותרה נמי כל מלאכת הנאה שהוא צורך כל נפש וה"ה לכל מה שמשתמש בו אדם שאין אומרים מחוך אלא בדבר השוה לכל נפש כלומר מחוך מלאכת אכילה שהיא צורך מותר להניה את המוגמר בי"ט מתוך וכו' ופריק עליך אמר קרא לכל נפש וכו' ומשמע מינה (ז.) אמרו מאי דעתך מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך אלא מעתה אלא ש"מ שלא לכל דבר אמרו ב"ה מחוך אלא לדבר מצוה וצורך היום. ובפ"ק דכתובות ב"מ אמרו אין שורפין קדשים בי"ט דלא אתי עשה ודחי ל"ח ועשה די"ט ואמאי לימא מתוך ליה אבל אי לא"ה לוקה ול"א מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ובפי אמר אינו לוקה אלא משום דאמריי הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי דאמריי בפסחיםהאופה מי"ט לחול רבה אמר אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה ואפיי רבה לא לבנין שלא לצורך היום כלל ובהא ל"א מתוך ומילקא נמי לקי בכל כה"ג. וראיי לדבר מהא והא דאמריי בפ"ק דביצה אלא מעתה הוציא את האבנים לב"ה ה"ג דלא מחייב היינו אבנים אסור אבל אין הייבין עלייי דמ"מ כיון שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך יב) מטלטלין האסתניסים ומיהו שלא לצורך כלל כגון מי שאין דרכן בכך ואינו אסתניס יא) מותר מי לא תנינן קטן בא להודיעך כחן של ב"ש עד היכן היו מחמירין ואמריי נמי התם ובירושלי אמריי התם בביצה הא גדול אסור רי שמואל בריי דרי יוסי בר בון אמר אפיי גדול ילתא שרי לה ר"ג למינפק באלונקמה [ביצה כה:] שכל שהוא לצורך אדם ולהנאתו מותר. נמי שלא לצורך אבל שלא לשם מצוה ל"א מתוך ואין צורך לכך אלא אפיי גדול התירו דהא למצותו וס"ת לקרות בו ומשמע משום דאמריי בהו מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה ובייה מתירין להוציא את הקטן ואת הלולב וסיית. כ' ר"ה ז"ל נקטי' קטן למולו ולולב מקומה ולדידי' מחמה לצל ומאי קשר לי' אלא כדפרישית, כן נ"ל:

לעשותה מע"ש אסור. ומכאן אתה למד דל"א באוכל נפש עצמו אפשר לעשות אסור אלא הצריך מותר לב"ה מדין מתוך אבל בשבת דמילה עצמה דוחה היא הוצאת קטן וכל שאפשר נפש הולכת הדבר הנאכל אוכל נפש עצמו הוא דכתיב אשר יאכל לכל נפש (וכן) הדבר אצל טבה ליתסר ואנן אפיי לב"ש קאמריי דמותר מן התורה בפ"ק דביצה ול"ק דגבי אוכל גבי שבת קרי הוצאת קטן למולו מכשירי מילה וא"כ בי"ט ליתסרו ועוד מוליכין בהמה דביצה וכן מכשירי מילה בזמנה ולולב ושופר כולן אסורין ול"א בהו מתוך. וק"ל דהא מכשירין לדבר הצריך ל"א ביה מתוך כדאמריי במכבה את הנר מפני דבר אחר בפ"ב לאוכל נפש אצ"ל דלוקה עליהן וכן בדבר שאינו נהנה בגופה של מלאכה אלא שהוא נעשה אלא דקיי"ל כרבה דאמר הואיל וכן בזורע וכיוצא בהן מותק וכותב ומלאכות שאינן נעשות ומיהו אין לוקין עליו האמריי מתוך אבל הוצאי אבנים לבנין לוקה וכן אופה מי"ט לחול וצורך היום דבעי' להי ולכם מותרת אבל שהיטת עולת נדבה אע"פ שהוא מצוה אסור' משום דחזו לבו ביום ושמא יצטרך להם הוא. והוצאת לולב וס"ת עצמו כיון שהוא מצוה להתלמד בהלכות עשייתן והו"ל כס"ת וכל המשתלחין בי"ט כלים תפורין ושאינן תפורין ז"ל ואע"פ שמשלחין תפלין בי"ט מפני שאפשר שיהיו צריכין היום לאותו שנשתלחו לו לא והא רבי אבוהו הוה יתיב ומתני ומפתח הפלטירין הו"ל בגוויה וזה הירושלי כתבו ר"ח חני ולא את המפתח וב"ה מתירין הדא דתימא במפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לצורך היום מותרת והוצאת כלים שאינן צריכין לו כגון מפתח אסור כדאמריי בירושלי כרוצה להוליכו למקום רחוק ואם היו רבים צריכים לו מותר וכן הוצאת כלים הצריכין לו היום ולהנאת אדם כגון טלטול האסטניסוס והקטנים מותר אבל בכסא אסור מפני שנראה לא בשאר דברים שאינן צריכים. נמצאת אומר כמה מחלוקות בדבר הוצאה שהיא לצורך שראוי הוא לאכילה והרי נהנה ממנו בי"ט ואכלו ואע"פ שהוא אסור אמרי' ביה מתוך אבל בי"ט דמשום דאמריי מחוך וכוי ואע"פ שאינו צורך היום כלל ואיסורא נמי איכא וא"ל ש"ה בזמנה. וקי מההיא דחנן המבשל גיד הנשה בי"ט ואוכלו לוקה חמש ולא לקי משום מבשל ליום ולא מיחייב בי"ט אלא בדבר שהוא צורך מחר כגון אופה מי"ט לחול ומילה שלא שהוא [מקרי] צורך היום קצת אלא שאינו לאכילה דומיא דאוכל נפש שהוא צורך וחובה ל"א מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. וי"ל כל חובת היום בדבר אלא שאין לוקין עליו. ותו ק"ל הא דאמריי פ"ק דפסחים גבי ביעור חמץ של שריפה וש"מ נמי (שלא) לצורך גבוה דהיא עולת נדבה (דהיא הנאה דהדיום). ומיהו אפיי לב"ה אסור מתוך שהותרה לצורך גבוה בעולת ראיי ובשלמי הגיגה דאינון (צורך) היום לגבוה הותרה

במכעירין לר"י וה"ג מוכח במסכת מגילה דף זי ע"ב: הא דאמריי **אבל של תמרה אסור וכן אמר ר"א.** אומר רבינו הגדול ז"ל, האידנא דקיי"ל כר"ש שרי כבוד הבית דדבר שאין מתכוין הוא והו"ל כלהו מכבדות דבר שמלאכתו להיתר ז"ל תכריע. ועוד שהדעת נוטה כן לפי שאנו רואין שאין בכל כבוד השואת גומות ולא ז"ל הולק ואומר דבכל כבוד מודה ר"ש דאסור דפסיק רישיי ולא ימות הוא וקבלת הגאונים וכן שיטת המשנה דסיפא גבי קדור וקרצוף קתני וחכ"א אליבא דר"י דוק ותשכח. ורש"י כדאחמר והשתא דס"ל כר"ש כולהו שריין ודבר שאין מתכוין מותר אלו דברי רבינו ז"ל בשבת לא כ"ש. תשובה זה המשנה שנאמרה בה וחכמים אוסרין א"ל מאן חכמים ר"י הוא בהל' שבת בענין מכבדות של תמרה שמותר לכבד בהן דקיי"ל הלכה כר"ש ואם בי"ט אסור כבוד זה הוא שמכבדין את הבית במכבדות וחכמים אוסרין וכן הלכה א"כ קשה מה שיפסק לרבינו הגדול ז"ל, זה שאמרו בי"ט אף הוא אומר ג' דברים להקל מכבדין בין המטות אם אוצר בכך לפי שנעשה כולו גומות גומות ועשויות למלאות מפני האורחים. ונשאלה שאלה משום שמא יראה שם גומות וישוה אותם לדעת לפי שלא ראה אותם עד עכשיו ודרך מכבדי לד"ה אסור הא בורכא דהתם לאו במכבד עסקי' אלא בגומר אותו בלא כבוד ואעפ"כ אסור פיי ובהלכות רבינו הגדול ז"ל דילמא אתי לאשוויי גומות ומתניי דהתם ר"ש הוא אלמא ר"פ מפנין (שבת קכז.) אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר כולו וכי במקצת נוסחי דחיק נפשיי לחלופא לימא ר"א כר"ש ס"ל ומחוקם אליבא דהלכתא. ואי ק"ל הא דאמריי רככא דאוצר ע"כ וזו הגירסא יותר מחוורת דלמאן דגריס אימא וכן אמר ר"א קשי' אמאי של תמרה סבר לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר אלמא כי לא מכוין כניש תמרא ראשונות ז"ל. ונראה' מדבריו של בעל הלכות ז"ל שגירסתו מוחלפי שכ"כ ר"א אמר אף שהוא סבור שעל הרבוץ והכבוד נאמר כן בפ' המצניע וכ"כ ר"ה ז"ל וכ"ד בעל הלכות

ברובם, והאמת יורה דרכו: הא דאמרי' ב**הספא** דשרי ברה"ר משום דחזי לדידי' אע"ג דליכא עלי' תורת כלי וגרע

ודאי מכיסוי כלים שיש להם בית אחיזה דאסירי עד שיהא עליהן תורת כלי ה"ט דמילתא

משום דכיון דהוו כלים והוכנו למלאכתן עדיין הכנתן ותורתן עליהן כ"ז שראוים למלאכי

אבל אבנים וכל שלא היה כלי כגון צרורות שבחצר אסור לטלטלן שלא הוכנו מעולם.

וקרומיות של מחצלת נמי שרי והוא הטעם דכיון דמכלים אתו וחזו לתשמיש הלכך מותר

לטלטלןומיהו אם היו קרומיות. מבע"י וזרקן לאשפה אסורין דהו"ל כצרורות שבחצר

ודמי לשברי חביות שזרקן לאשפה מבע"י דאסורין:

דף קבה השתא תנור גופיה לר"י לא הוה מנא שברים מבעיא. ק"ל, חנור גופי לענין שבת אמאי

לא הוי מנא אע"פ שאינו יורד לידי טומא' גבי שבת מיהא כיון דראוי הוא לכל מידי אמאי

לא הוי מנא מ"ש מגולמי דאמרי' לקמן דלענין שבת הוי מנא ואפשר כיון דתנור זה מיוחד

למלאכתו ואינו עשוי למלאכה אחרת והתורה אמרה שדרך תנור להיות מחובר ולפיכך

אינו יורד לידי טומאתו ועדיין עתיד הוא לחברו לארץ לפיכך אינו נקרא תנור ולא כלי עד

שיחברנו שם הלכך לענין שבת נמי לאו מנא הוא ומיהו יש לפרש מעיקרא הוא דקס"ד לדמויינהו ורב אשי לטעמיי קפריך אי איכא לדמויי טומאה לשבת השתא תנור גופא אמרת לאו מנא הוא הא לדידן לעולם מנא הוי לשבת דטומאה להא מילעא נזרת הכתוב הוא שהרי

הא דאמר ראב" על כסוי הנור **שא"צ ביה יד.** משמע דדוקא כיסוי הנור אבל שאר כיסוי הא דאמר ראב" על כסוי הנור **שא"צ ביה יד.** משמע דדוקא כיסוי הנור אבל שאר כיסוי הכלים מחוברין צריכין הן ביה יד מדאמר רבינא כמאן מטלטלינן האידני כסוי דתנור אלמא לא מטלטלי שאר כיסוי דכלים וטעמ' דמילהא מפני שכסוי החנור בחנור עצמו שאף הוא שמטלטל לעולם או שהוא כשבר ממנו שאף הוא עושה טפקא. והרמב"ם ז"ל הספרדי מסייע באפייחו של חנור וכל עצמו אין אופין בו אלא מחמת סיועו לפיכך דינו כחנור עצמו שמטלטל לעולם או שהוא כשבר ממנו שאף הוא עושה טפקא. והרמב"ם ז"ל הספרדי מסייע באפייחו של חנור וכל עצמו אין אופין בו אלא מחמת סיועו לפיכך דינו כחנור עצמו שמחוברין לקרקע ל"פ רבנן במחני' אלא כגון חביות הקבורות בקרקע לגמרי דרבנן אסרי מפני שאינן נראות והרי הן ככסוי הקרקעות אבל בכסוי הכלים המגולין אף על פי דגריס נמי ר' יוסי סתם לק"מ שאע"פ שר' יוסי התיר עדות זו אפשר שבזה נחלקו שהוא שמחוברין לעשר כלים וחכ"א לא החיר ר"א אלא בזה בלבד מן הטעם שפירשנו אנו ומפני הלכות ז"ל בדברי הכמים אבל רש"י ז"ל כ' עלה דפלוגתא הוא במחני' דאיכא למ"ד בעינן הלנות ז"ל בדברי המים אבל רש"י ז"ל כ' עלה דפלוגתא הוא במחני' דאיכא למ"ד בעינן הלכות ז"ל בדבריו המים אבל רש"י ז"ל כ' עלה דפלוגתא הוא במחני' דאיכא למ"ד בעינן הלנות ז"ל בדבריו המים אבל השיי ז"ל הי עלה דמריי אסר בכל הכלים ור"י שרי

19 20

בכולהו ור"א שרי בתנור אבל לא בשאר כלים:

דף קברהא דאמריי בכולהו שמעתיי בתלייה וקשירה **בין בפקק בין בנגר בין בקנה.** בכולן תלייה
משום גזירת בנין נגעו בה כר"א דכל דתלוי מטלטל הוא ולא מבטל ליה וקשירה דכולהו

משום היתר טלטול ותו לא מידי: מתניי: מפנין תרומה טהורה. אבל לא טמאה לפי שאיני ראויה אלא לשריפה ושריפתה מצוה כדאמריי בפי ב"מ כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף התרומה שנטמאת ואע"ג דאמר רחמנא בשעת שריפה תהנה ממנה אפ"ה אסור לבערה בשום הנאה אחרת ומשנה שלימה שנינו בשילהי פי בתרא דתרומה אלו הן הנשרפין חמץ בפסח ותרומה טמאה וכוי ותני עלה התם אוכלין בשריפה ומשקין בקבורה ומ"ש בפסחים בפי כ"ש שאם רצה כהן מריצה לפני כלבו על תרומת חמץ טהורה אמרו ואליבא דרי יוסי דאמר מותר בהנאה, ודברי רש"י ז"ל אינן אלא מן המתמיהין:

פרק יח מפנין

362

דף קכז

להיות צריכין לפנות כעשר וכעשרים מלפנות כדי והי וכה"ג לא משתעי אינשי ולהך גירסא יותר היינו אומרים אורהא דמילתא נקט אלא מפני האורחים ומפני בית המדרש יותר מצוי מאה אומאתים מפנין כראמריי ועימר רי כל השדה כולה ואלו היה דבר שאינו מצוי לפנות בעי ואפיי טובא וכמה הגירי זו מיושרת בעיני דהיכי שייך למימר די והי במילתי דאפיי במשוי עדיף. ורב אחא משבחא גאון ז"ל גריס בדשמואל ד' וה' כדאמרי אינשי ול"ג ואי יתחיל ותמה הוא למה לא כתבה רבינו ז"ל לבעי' קמא למעוטי בהלוכה עדיף או למעוטי דפליג עליה ר"ש והאי הוא טעמא דרבינו ז"ל וח"ו שלא פסק אדם מעולם כמחניי בלא כולהו ה' לא. מיהו אפיי הוה הלכתא כר"ה בפיי דמתני' לית הלכתא כר"י בהתחלה משום וני, מאואר גדול ליכא לפרושי לא יגמור את האוצר דהא מרישא די מהי שמעיי לה אבל נקטי' כפירושא דשמואל כי היכי דתיקום מחני' כד"ה. ומיהו משמע למ"ד ארבע מחמש הגדול ז"ל הרי כתבה לבעיא דלקמן דאתיא כוותיה דרב הסדא ומיהו בלא יגמור את האוצר ברייתא זו. ומסתברא דהלכתא כרב הסדא בפירושא דמתני ואע"פ שלא הכריע בה רבינו אבל הוא עושה שביל ונכנס ויוצא ע"כ משמע שלפנות ד' וה' קופות מפני האורחים נשנית בירושלי אמחניי מהו לפנוח מן האוצר כסדר הזה נשמעיני מן הדא ושוין שלא יגע באוצר אבל אתחולי באוצר נראה כמתקן מקום ואסור אפיי בקופה אי ולא מסתברא. ועוד דגרסיי קופה א' או שתים ודאי שרי שאין אדם נמנע מלטלטל קופות מפנה לפנה לצורך מקומן אצמו דמתני, קתני די והי מפני האורחין אבל שלא במקום מצוה לא שרי כולי האי אבל מתחילין באוצר תחלה היינו שלא לצורך אורחים ולא מפני בטול בית המדרש אלא לצורך מחלוקתה בצדה, תניא אידך וכוי. ונראה מדברי הרמב"ם ז"ל הספרדי דהא דתניא אין מתחילין באוצר תחלה כרי יהודה אחיא ולא כחבה לפסוק הלכה כמותה שהרי כ' עליי להא מתניי דכמה שיעור תבואה משום דאתי' כר"ש דהלכתא כוותי' וברייתי ראשונה דאין גדולות יותר שלא נתנו הכמים שיעור בקופות וע"ז הפיי סמך רבינו הגדול ז"ל שכתבה בלשכה ור"ה ז"ל כתב זה הירושלי אבל לפום גמי דילן משמע שכל הי קופות מצילין ואפיי שיעורן של קופות א"ר גלמוד סתום מן המפורש דתנינן בג' קופות של ג' ג' סאין תורמין את נסמוך על הירושלי הוא השיעור של הי קופות דגרסיי התם רי זעירא שאל לרי יאשיה כמה במחניתן אלא כשהיא בקופות אבל כשאינה בקופה כמה מפנין ממנה. ומפרש לתך ואם מפני האורחין בעיי במחניי כמה שיעור תבואה צבורה כלו' שמפנין אותה לפי שלא שמענו ליה איסור מוקצה והלכתא כוותיה. וכיון שמותר לטלטל תבואה צבורה ממקום למקום מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש. ור' אחא אוסר משום מוקצה ור"ש מתיר דלית ממנה. ונדחה מדברי הגאונים ז"ל שהם מפרשים אותה לטלטלה ממקום למקום לפנות ה"ג: **תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מע"ש מותר לטלטלה.** ול"ג מותר להסתפק

הלכתא כשמואל משום דתירוצי. במתני עדיף דמוקי כולה כר"ש ולא נקיטיי ליה לחצאין ולא פלגינן דבורא נמינקט כמר חדא וכמר חדא מאחר דסוגיא דשמעתא ל"ק ליי. ועוד

דשמואל רביה דרב חסדא הוה ועדיף מיניה:

הא דאמרי **דמאי הא לא חזי לי ביון דאי בעי מיפקר נכסי והוי עני.** ק"ל ל"ל האי מעמא הא חזי לעניים א"נ אלו מקלע לי עני בביחי א"נ אכסניא שמאכיל אותם דמאי ואיכא דמתרץ גבי תרומה דע"כ יהיב ליה לכהן א"ל כיון דחזי ליה שרי וכן גבי לוף מתוך עאינו ראוי אלא למאכל עורבים אבל דמאי אין מטלטלין אותו אא"כ ראוי לו לפי שהוא ממתין עד למחר ומפריש ואוכל. ובעלי החוסי אמרו דל"ג "ליה", וכ"נ כדאמריי לקמן אלא ראוי ה"נ הי" באוי ואי גרסי לי שיטפא דגמי הוא משום דאחמר הכי בפסחים ובברכות ובמנחי אמרי ה"נ הכא (דילמא) בעי למימר חזי לעניים ולאכסניי דחנן מאכילין את העניים דמאי וכוי ומ"ה תפיס ליה כולי שיטה דהתם דלדידי נמי חזי אבל לא היה צריך לכך:

דף קכה במוקצה לאכילה ס"ל כר"י במוקצה דמלמול ס"ל כר"ש. פרש"י ז"ל באיסור אכילת מוקצה ס"ל כר"י שאסור לאכלו אבל מותר לטלטלו כר"ש ומקשו והא אמרי בשילהי פ"ק במחצלת של בדדין וכרכי דזוגי דרב אסר כר"י אלמא אף במוקצה לטלטול סבר רב כר"י והדרא קושי לדוכתי ומפרקו בדבר העומד לאכילה לגבי טלטול ס"ל כר"ש דדיו שאסרת עליו באכילי אבל בדבר שאינו ראוי לאכילה אסור טלטול כר"י. ואי קשיא, הא ר"ה דאמר בפ' כירה מניחין נר על גבי דקל בשבת ואוקי' כר"י ההוא נמי דבר שאינו עומד לאכילה

בוא אפיי השמן א"ג במוקצה מחמת איסור ס"ל כר"י אפיי במוקצה לטלטול:

אמר רב יודא אמר שמואל חיה כ"ז שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין שלא אמר אור ביידא אמר שמואל חיה כ"ז שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין שלא אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת. נ"ל בשאין שם הכמה ורופא עסקיי, אבל הדברים שעושין להיה בחול ידועין לכל לפיכך אע"פ שאמרה אין אני צריכה שיחללו עלי שבת שיכולה אני להמחין לערב כיון שידוע הוא שדבר זה עושין אותו לחיה וכל החיות צריכות לכך, אע"פ שאין אנו יודעין אם יכולה זו להמחין עד ערב ולא חבוא לידי סכנה מחללין עליה מספק ואין שומעין לה דילמא חוובא הוא דנקט לה, אבל משנסתם הקבר שומעין לה שאינה בחזקת מסוכנת לאותן הדברים שרגילות חברותיי לעשות לה. ועוד שימועין לה שאינה בחזקת מסוכנת לאותן הדברים שרגילות חברותיי לעשות לה. ועוד שיכולה להמחין. שלשים אפיי אמרה צריכה כיון שאנו יודעין שאין לה חולי אחר ואף היא אינה אומרי כן הכל בקיאין דמשום לידה אין לה סכנה לחמין ואי לאו דמסתפינא מרבוותא הייתי מפרש צריכה אני לרחוץ אבל אמרה לחלל עלי אפיי שלשים נמי מחללין. הא דאמרי נהרדעי שבעה אמרה צריכה אני מחללין איני צריכה אין מחללין קשיי דיוקא

דרישא אסיפא אלא דספק נפשות להקל וסתמא (נמי) שאמרה צריכה אני כדברי רבינו ז"ל. אבל איני יודע עיקר דקדוקם של רבינו ושל ר"ח ז"ל בהא דהא ר"ה (דמקמי) אביי הוא שאמר משעה שהדם שוחת דאיהו אמאימתי פתיחת הקבר קאי ומש"ה אמר משעה ולא אמר עד שעה ומשום דלא אמר משעה שיתחיל הדם להיות שוחת אין בזה דיוק ותמהני לדבריהם למה פסקו כאביי והא ספק נפשות הוא ולהקל ובודאי הוה משמע דהלכתא כלישנא בתרא דאמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה אלא משום דלאו סימנא דסמכא הוא שיש זריזות ויש עצלות לא סמכי רבנן עלה והרמב"ם ז"ל הספרדי פסק משעה שהדם שוחת זריזות ויש עצלות לא

כתב משעה שהדם שותת ויורד. סבור הרב ז"ל לומר שהוא השיעור הקודם. ופוסק בספק או שחברותי נושאות אותה באגפי הריהיא בחזקת מסוכנת ועושין לה. והרב ר' משה ז"ל משבר כלל שהולד ממהר לצאת. אלא משעה שישבה על המשבר או ששותת הדם ויורד דספק נפשות להקל. הילכך מסתברא דשיעורי לא תלו בהדדי. ואית בנשי דלא יתבה על למרימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא הלכה כמאן א"ל הלכה כמר זוטרא כאביי והא קי"ל ספק נפשות להקל וכההיא שמעתא גופיי אחמר בלישני אמר ליי רבינא יהושע אומר משיסתם הגולל. וכן כיוצא בהן הרבה. (ובדידן) [ובר מן דין] אמאי פסקי קטן כ"ג א"] לענין אבילות מאימתי כופין את המטות. משיצא מפתח הבית דברי ר"א ר' ר' אליעזר בן יעקב אומר משעת האור. ר' יהודה אומר משעת נץ החמה. ותנו רבנן [מועד אליעזר קדים וקאמר משעה ובפסחים [בי בי] מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה אומר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכביי שיעורא דר' מתחילין לקרות שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתות דברי ר'אליעזר ר' יהושע אמאימתי פתיחת הקבר קאי וסוגיי דלישנא הכי וכדתניא בעלמא (ברכות ב' ב') מאימתי הונא בריה דר"י היינו טעמי דלא אמר עד שיתחיל הדם להיות שותת משום דאיהו נמי הדם להיות שותת ויורד ותשב על המשבר. והדין מימרא רבואתה קשיי עליי חדא דרב שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר וכאביי עבדינן ולא מחללינן שבתא עד שיתחיל רבינו הגדול בהלכות דייקי רבואתה ואמרו מדלא אמר רב הונא עד שיתחיל הדם להיות משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה. כתב פתיחת הקבר. אמר אביי משעה שתשב על המשבר רב הווא ברי׳ דרב יהושע אמר מחללין עליה את השבת. לא אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. מאימתי אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. נסתם הקבר אמרה אין צריכה אני אין אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין LLLL:

נפשות להקל: עד מתי פתיחת הקבר. ואסיקנא, נהרדעי אמרי חיה. שלשה שבעה ושלשים. שלשה

עושין מדורה לחיה ואין עושין מדורה לחולה. ולא נתכוונו דבריו: אפיי בתקופת תמוז. כל שכן חולה הצריך שעושים לו מדורה. אבל הרב רי משה ז"ל כתב בימות החמה לא. איתמראמר רב יהודה אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה שמואל. עושין מדורה לחי' בשבת. סבור מינה לחיה אין לחולה לא. בימות הגשמים אין מאכילין אותה. מכאן ואילך הרי היא ככל הנשים להתענות ביוה"כ. אמררב יהודה אמר מיהו שלשה ודאי אינה מתענה. שבעה אם אמרה אינה צריכה מתעני והולכי. ואם לאו ואמרינן לטבילה. ולא מסיימינן בה לחענית שמע מיניה לאו חיה הוא לענין חענית אלא ושתיה דאיסור כרת לא תנן. ועוד מדאמר שמואל לחיה שלשים. והוינן בה למאי הילכתא דייקי לן דהא שלשים באמרה צריכה אני חליא מילתא. ואנן נעילת הסנדל חנן. אכילה וחמין בכל יום. ובשאלתות נמי, חיה כל שלשים אסורה להתענות ביום הכפורים. ולא היא ורופאים נמי אמרי לא צריכה לא מסתברא כוותיי הרבה שבחול אינן עושין מדורה חמין. ומבשלין לה בשילא. וכל צרכיו לה לחיה עבדינן לה. ומיהו הא דקאמר גאון אפיי שלשה ימים הראשונים. ההוא שריות לאו בריותא הוא ועבדינן לה מדורה. ומחמין לה בריאה אנא. ולא צריכנא מדורה חמין. ורופאין נמי אמרי לא צריכה אמור רבנן יולדת כל בשאלתות. ואלו אשה שילדה בשבת. ואפילו חל שלישי שלה בשבת. אע"ג דהיא אמרה אין לה סכנה לחמין ולשאר צרכי היולדת עד הערב שיעשו לה בחול. והכי פריש רב אחא כיון שאנו יודעים שאין זה חולי אחר ואף היא אינה אומרת כן הכל בקיאין דמשום לידה מסוכנת לשעתה אלא אם אמרה אינה צריכה שומעין לה שלשים אפיי אמרה צריכה אני. השבת. ואין שומעין לה דילמא תונבא הוא דנקיט לה. אבל לאחר שלשה אינה בחזקת חיה וכלן צריכות לכך הרי היא בחזקת מסוכני לשעתה לגבי מלאכה זו. ומחללין עליה את שיחללו עלי את השבת ויכולה אני להמתין עד הערב כיון שחברותיי עושין אותו בחול לכל הוא אלא שהדברים שעושיולחיה בחול ידועים הן. לפיכך אעפ"י שאמרה אינה צריכה אני היכא דאמרינן מחללין. בין אמרה צריכה בין אמרה אין צריכה. בכגון דליכא חכמה ורופא ארמית כדרב עולא ברי' דרב עילאי. דאמר כל צרכי חולה נעשים ע"י ארמי בשבת. וכל ומחללין. שלשים אפיי אמרה צריכה אני אין מחללין עליי את השבת. אלא עושין לה ע"י צריכה אני מחללין. אמרה אין צריכה אני אין מחללין. וסתמי נמי כמי שאמרה צריכה אני בין אמרה צריכה אני בין אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. שבעה אמרה

פרק יט רבי אליעזר דמילה

דף קר מחניי: **אם לא הביא מעייש מביאו בשבח.** מקשו בחוס' וליחי חינוק לגבי מקום איזמל דהו"ל אסורא דרבנן דק"ל באדם חי נושא אח עצמו ואיכא דמפרקא לה בדלא אפשר ר"א דקאמר (להו ע"כ) אלא שאין זו הוראתו של ר"א [אלא כר"ש], אבל הלשון האחר לומר עוד דשאני דרך גגות דלאו דרך הבאה היא ומצוה מתאחרת בכך א"נ שלא כרצון לצורך המצוה ולמה זה דומה למי שיש לו כלי בביתו והלך והביא אחר דרך רה"ר. ואפשר כלי בשבת מפני שמלאכה זו מעיקרא שלא לצורך הוא ונמצאת עשייי זו לצורך הכלי לא לא משנינן וכ"ש במכשירי מילה. ומיהו אם אפשר להביא איזמל דרך רה"ר אסור לעשות אצלן ומסקנא נמי בפי המוצא תפלין הכי משמע דמכשירי מצוה לר"א אע"ג דאפשר לשנויי מהנך גווני דתנן בפי המצניע פטור א"ו מכשירי מילה כמילה עצמה וניתנה שבת לדחות וליכא דוכתי דלא מצי לאחויי איזמל דרך פטור בשערו בפיו או באחר ידו ובמנענו בחד בשעריה כדאמריי במפנין לגבי חיה אלמא כי אורחא עביד ואפ" אפשר לשנויי לא משנינן נעשית דכולי מעשה במילי אריכתא הוא. ומסתברא הכי מדלא מצריך ר"א לאתויי איזמל ואין מחזירין עליהן אם א"א בענין אחר כיון שמלאכה זו לצורך מילה או מכשוריה היא שבת ומילה הואיל וניתנה שבת לדחות אצל מילה גופה ניתנה לדחות אף במכשירי מילה אם אחה יכול לקיים את שניהם מוטב ה"מ במקום שאפשי שיתקיימו שניהם לגמרי אבל בשבת ואע"ג דאמריי בגמי אי דאיכא אחר ליעבד אחר משום דכ"מ שאתה מוצא עשה ול"ת ר"א אלמא לא מהדרי' כלל שלא לחלל את השבת כיון דאמר רחמנא מכשירי מילה אפי' את השבת בהבאה זו לא מהדריי מדאמריי בגמי דרך חצרות וגגות וקרפיפות שלא ברצון דתינוק קטן כ"כ ככפות דמי אפי' קודם מילה. וי"א שאפי' אפשר להחזיר שלא לחלל מיש לו לולד להחזירו אצל אמו וכשנימול הו"ל כפות דחולה הוא והא ודאי לאו מילתא

הא דחניא כשם שאין מביאין אותו דרך רה״ר כך אין מביאין אותו דרך גגות חצרות הארוניא כשם שאין מביאין אותו דרך רה״ר כך אין מביאין אותו דרך גגות חצרות וקרפיפות. נראה לומר דכי דחינא למילה עד מחר ה״מ בדליכא גוי אבל איכא גוי מביאו דרך גגות וקרפיפות לדעת רבינו אלפסי ז״ל. ולפ״ד הגאונים ז״ל אפי׳ דרך רה״ר ואפי׳ לעשית איזמל לכתחלה כיון דאמירה לגוי שבות דלית ביה מעשה הוא שרי. וק״ל דגבי מת אשכחן דההוא שכבא דהוה בדרוקרת ושרא להו ר״נ לאפוקי לכרמלית משום שגדול כבוד הבריות שדוחה את ל״ת שבחורה ואפ״ה לא שריא אמירה לגוי בראמרי, במס׳ ר״ה דשבת הבריות שדוחה את ל״ת שבחורה ואפ״ה לא שריא אמירה לגוי בראמרי, במס׳ ר״ה דשבת ייה״כ לא אפשר בעממין אלמא אמירה הוא אמירה לגוי במלאכה גמור׳ משבות עצמה ע״י השבת כדתנן לקמן ה״ז לא יקבר בו עולמית ואלו בשאר מלאכות בניון למת שחללו עליו את מעם נכון לגאונים ז״ל. ומפני זה הטעם למדנו שטעה המתיר צרכי מילה בי״ט שני ע״י ישראל מק״ו ממת דשויוה רבנן כחול לפי שהמת חמור ממילה שהרי התירו בו כרמלית ישאסר שאין כן במילה ולא אסרו בעמין אלא מפני כבודו וכ״ש לדברי רבינו ז״ל בשבת מה שאין ספק שמת חמור ממילה. וראיתי לרבותינו הצרפתים ז״ל שהכריעו כדברין שאסר שאין ספק שמת חמור ממילה. וראיתי לרבותינו הצרפתים ז״ל שהכריעו כדברין

וצר"מ הספרדי ז"ל התיר שבות דשבות לגבי שופר ולולב: לגופה ומתניי ר"ש קתני לה אלמא אמירה דשבות אפיי במקום פסידא אין מתירין אותה. מתירין דתנן נכרי הבא לכבות אין אומרים לו כבה ואע"פ שהוא שבות דמלאכה שא"צ הוא ואין נעשה ע"י גוי אלא גבי חולה שמלאכה עצמה מותרת בו וכן משום פסידא אין הא מסייע בהדיה דקא עמיץ ופתח א"ל מסייע אין בו ממש והא כוחל אפי' בישראל שבות דביצה אמימר כחל מנוי וא"ל רב אשי מאי דעתיך משום דצרכי חולה נעשין ע"י גוי מר כדמוכח לעיל ובכמה דוכתי כי ההוא דבפי הדרי דמחמין לאימיי ע"י גוי בשבת ואמריי בפ"ב חולה דאמריי כל צרכי חולי נעשין ע"י ארמאי בשבת בין במלאכה גמורי בין בשבות אמרו אפי. ע"י גוי שאין לומר היתר בשבות דשבות יותר משבות דמלאכה חוץ מזו וכן לענין אלא לגבי מילה לפי שניתנה תורה לדחות אצלה אבל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל הללו זו דומה לזו. וכן אני אומר שאין מתירין אמירה לגוי אפיי בדבר שהוא משום שבות כתובות ובשאר מקומות ואין אנו מתירין כל שבות משום פסידא ואין אומרים בדברים מצינו במקצת מקומות שאמרו במקום פסידא ל"ג רבנן בשבות עצמה כההוא דצינור דמסי היתר למילה אע"פ שמצות עשה שבה יותר מפורשת בתורה ונכרתו עליה י"ג בריתות וכן שהתירו זו נתיר אף זו כמו שמצינו שהתירו שבות עצמה ע"י ישראל גבי מת ולא מצינו לו ועוד שאין אנו שוקלין מצוח זו בזו ואין אנו יודעין מתן שכרה של מצוה כדי שנאי כמו רבנן. ולדידן ל"ק ולא מידי דהחם מצוה וחועלת לכל ישראל הוא שלא תחרב ארן קדושה יישוב א"י לא גזרו ביה רבנן אלמא אמירה אפיי לעשות מלאכה גמורה במקום מצוה ל"ג ראמריי הלוקה בא"י כותבין עליו אונו אפיי בשבת ואע"ג דאמירי לגוי שבות הכא משום כדאמריי במנחות בחולה (לשתי גמורוי) יא) וכוי כדאיתי התם. ויש משיבין על דבריו מהאי אגב אימיה א"א להם להתיר אלא ע"י גוי (ועוד) דמלאכה דישראל לא מרביי בשביל הקטן וזו ראיה גמורה שאפיי אם באו הראשונים לשבש הנוסחאות גם בזו ולגרוס ליחום ליה צריכה ליחם גוי אגב אימיי אלמא אי לא צריכה ל"א לגוי דליחום ליה לינוקא ומדחייי מילה מההיא דאחמר החם בההוא ינוקא אחרינא דאשתפוך חמימיי א"ל רבא לישיילוה לאימיי אי

דף קלא הא דאמרינן מיים וארייי לפי שאין קבוע להם זמן. ה"ק מ"ט לא התירה התורה מכשירין של אלו כמו שהתירה את של אלו אבל לא איבעיי לן מ"ט דר"א באלו דכיון דלא רבינהו רחמנא ממילא ממעטי דכל הגך מכשירין דדחי שבת מקראי מרביי להו בשמעתין. וי"מ דהכי קא מיבעי ליה מ"ט ממעט להני הא אפשר לה לאייתיונהו מסוכה דמה פרכת מה לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים מזוזה נמי נוהגת בלילות כבימים ולילה נמי לרבנן זמן

ציצית הוא וראיתם אותו מוקמיי ליה לכסות סומא: הואיל ובידו להפקירן. מלתא דשויי לתרוייהו קאמר אבל גבי ציצית אפשר לו שלא ללבוש

מלית. ורש"י ז"ל פיי שבכל יום שמשהה הבגד בלי ציצית עובר בעשה ואפיי מונחת בקופסא וזהו שלא כהלכתא דאנן קיי"ל ציצית חובת גברא ולא חובת מנא כדכתב רב אלפס ז"ל. ועי"ל דמש"ה אמר בידו להפקירן שמכיון שהפקירן אף על פי שלבשן פטורין דהו"ל טלית שאולה שכל שלשים יום פטורה מן הציצית ומכאן ואילך נמי מד"ס בלבד היא חייבת אבל מן התורה פטורה דכסותך אמר רחמנא וכן בבית אע"פ שהוא דר בה בשל הפקר פטורה

היא מן המזוחה דלא ביתך הוא ולא בית של רבים הוא: הא דאמריי **אלא גמר שבעת ימים מלולב מה להלן מכשירין וכוי.** אי קשיי הא לאו מופנה מבי צדרין הוא דע"כ שבעת ימים דגבי לולב צריכה, וכן מ"ו מ"ו דלקמן ודאי לאו מופנה וא"ל דכיון דגלי רחמגא בכל הנך מצות דמכשירין דוחה שבת גלוי מילתא בעלמא הוא ולמדין בג"ש ואין משיבין ומיהו במה מצינו ליכא למיגמר דכל דהו פרכינן במה מצינו:

1년 신식도

תפילין דכתיב בהו אות לידחו. פי' מכשיריהן דאלו נטילתן אינה דחוי' אצל שבת כדאמרי' בפי במה אשה דאפי' למ"ד שבת לאו זמן תפלין הוא אם יצא פטור וכן נמי הא דאמרי' ציצית דכתיב ביה דורות לידחי ה"ג קאמר מכשיריו לידחי דאלו ציצית עצמו דרך מלבוש הוא ומותר לכתחלה ואינו חייב בו. וא"ת והא לית להו לרבנן מכשירי מילה דוחין ל"ק דכיון דגמרי רבנן ג"ש גבי מילה דאיכא לאוקמי במילה עצמה מכשירין לא דחי אבל גבי תפילין וציצית דלא אצטריך רחמנא למישרי גופה דמצוה גז"ש כי אתא למכשירין אתיא:

יהא זר כעשר בהן ויהא אונן כעשר בהן. איכא דק"ל זר הא כהן כתיב בפרעה ולדידי ל"ק דה"ק רחמנא אפעשר בכהן כהן ליכא כהן יהא זר כעשר כדי עילא יתעכב מלאכול בקדעים ומפרקיי הא אהדרי קרא בלילה. אבל בפיי ר"ח ז"ל מצאתי והתקיף רבינא הכי אם חס עלייהו יהא זר או אונן כעשר בהן ולא יטריחם להמתין עד עימצא כהן טהור כעשר לטהרם ופריק הא אהדריי קרא אע"פ עהם עליו והקל בקרבנו החזירו לטהרת הכהן ענאמר והביא

אותם ביום השמיני לטהרתו אל הכהן: **תניא כוותיה דר"י דלא כראב"י.** פי' כלפי ששנינו בבריי' שמיני ימול ואפי' בשבת ומשמע בדראב"י משום הכי אצטריך גמ' למימר דלא כראב"י לומר דכד מעיינת בי' שפיר רישא וסיפא דלא כראב"י וכדמתרץ לה ואזיל ומיהו דלא כרוצב"י לומר דכד מעיינת בי' שפיר רישא למ"ד הלכה דהא איתותב. וא"ת לר"י מכשירי מילה לר"א מנ"ל א"ל לר"א מילה מקרא נפקא ליה מכשירין דנין אות ברית ודורות [הלכות גדולות] ולהאי לישנא היינו נמי דל"א בלא כרונב"י דלר"א מיהא שפיר קאמר והני תנאי לא דרשי וי"ו דוביום ולמאן דדריש צ"ע וי"ו דמחוסרי כפרה מאי דרשי בהו. ובנוסחא דבה"ג לא כתיב אלא תניא כוותיה דר"י סתם ור"ש פי' בב"ב (מה:) דלאו כלום משמש אלא כי אתמר בבי מדרשא בהאי לישנא חניא דלא כפלוני אמרי הכי וה"נ הכי אתמר, דר' אחא שמיע להו למאן דאותבה ואמרה הכי:

ה"ג: **ת"ל בעשר מ"ש דאתי עשה ודחי ל"ת.** וכ"כ בכל הנוסחאות וכי עלה ה"ר יהוסף הלוי בן מג"ש ז"ל בתשובה מתחזייא מילתא לכולהי תלמידי דלישנא אחריתי הוא דכיון דפריש לה גמרא להא מתניתא ואסקה כולה למאי מהדריי בתר הכי למימר מ"ט. ולאו הכין הוא, אלא מעיקרא פריש מילה בזמנה דאתיי בק"ו משבת והדר אצטריך לפרושי מילה שלא בזמנה היכא ניחא ליי מעיקרי דאתי עשה ודחי ל"ת ולבסוף לא ניחא ליה הא דמשום עשה

רכא אמר מילה בזמנה ל"צ קרא שבת המירא דוחה צרעת לא כ"ש. פי' לא כדקא מתרצת ליה מעיקרי מילה דוחה דאתיא בק"ו שבת חמירא דוחה צרעת לא כ"ש ואו אינו דקאמר ה"ק ממאי דשבת חמירא וכו' אלא תריץ הכי או אינו תינח מילה בזמנה שלא בזמנה מאי איכא למימר ת"ל בשר ואם אינו ענין למילה בזמנה תנוהו ענין למילה שלא בזמנה

א"ג כולה כלישנא דמ"ט דאתי עשה ודחי ל"ח: והא דאמריי **גגעים טהורים מא"ל.** קים להו לרבנן דלא יקוץ אפי גגעים טהורים משום עבודה אבל אנו במקום דמדחיי עבודה לא אשכחן דבשלמא בטמאים קיי"ל בפסחים דטומאת מת גדחית בקרבן צבור ולא זבין ומצורעין וגדחין לפסח שני אבל טהורים לא ידעי מנ"ל אלא דהכי קים להו לרבנן:

דף קלג ודאמרינן בגון מילה בצרעת סדין בציצית. נ"ל דאליביי דלישני קמא איפריך הכי אבל למאן דמתני להא דלעשות אי אתה עושה אבל אתה עושה בסיב וכרי ואוקמה אביי לר"י וכיון דבשאינו מתכוין ליטהר אפיי לדבר הרשות מותר קרא גבי מילה ל"ל ועוד דאפיי לרבא נמי כיון דאוקמה בדפסיק רישיי ולא ימות אלמא לא אסרה תורה קוצין בהרתו אלא במתכוין להטהר הא למלאכתו אפיי בדפסיק רישיי ולא ימות מותר הלכך גבי מילה מותר בתאנו להטהר הא למלאכתו אפיי בדפסיק רישיי ולא ימות מותר הלכך גבי מילה מותר הוא ולמאי אצטריך בשר אלא לא בא הכתוב אלא להתיר אפילו מתכוין לקוץ במקום מילה הוא ולמאי אצטריך בשר אלא לא בא הכתוב אלא להתיר אפילו מתכוין לקוץ במקום מילה הוא ניה לוקה ומותר וכדמפרש ואזיל ולא מתוקמי כר"י. ומיהו לאביי דמעיקרא ניחא ליה [כדמשני באומר וכוי], אלא לרבא ולאביי דבסוף דמוקמי לעשות בדפסיק רישיה אכתי

ליה דאפיי לשאינו מתכוין מצריך ליה בשר לר"י: **ותנן נמי גבי פסח כה"ג ואר"י אמר רב הלכה כר"ע.** איכא דקי להו גבי פסח ל"ל הלכה אטו פסקי הלכתא למשיחא כדמקשיי במסי סנהדרין בפי די מיתות ובמסי זבחים פי ב"ש (זבחים מה.), ומש"ה מעברי עלי קולמס מקצת מגיהי ספרים. וזה שבוש גדול הוא, שכל

קשי' דכיון דשרי רחמנא בפסיק רישי' מתכוין נמי שרי אגב מלאכה דהאי נמי כמתכוין הוא. ושמא נאמר דאע"ג דגלי רחמנא בפסיק רישי' באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין אסור וגבי מילה שרי ורבא נמי מתרץ לה כדאתמר הכא לאביי אליבא דר"ש באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין ולא מוקי [מעיקרא] ברייתא דר' יאשי' נמי בהכי משום דקתני סתם ימול משמע

עצמנו לא אמרנו בגמ' וצריכא אלא על מימרא דר"י וכן פרש"י ז"ל אבל מחני דר"ע לא מצרכי, להו דאיהו פליג אדר"א בפסח ופליג נמי במילה. ובמס' מנחות פ' שתי הלחם גבי חביתי כה"ג אר"ע וכו' ולא מצרכי' הכא כלל. ובר מן דין מה הועילו בתקנתן דהא בשלהי פ' התכלת פסקי הלכתא כאבא בן דוסתי דאמר חביתי כהן שני קמצים ובפ' י' יוחסין אמרי' הלכה כר' יוסי דאמר ממזרין ונתינין טהורין לעתיד לבא. ועוד נמי במס' יומא גבי כה"ג שאירע בו קרי ביה"כ ומינו אחר תחתיו דאיכא מ"ד השני אינו ראוי לכה"ג ולא לכהן הדיוט ופסיק הלכתא הכי ומתרצי' בכל הני כדמתרץ לה אביי לרב יוסף התם הלכה איתמר וכיון דתריצוא הכי בחד דוכתא ל"צ למיהדר ולמפרקי בשאר דוכתי. א"נ דליכא בכולהו אמוראי מאן דק' לי' הלכתא למשיחא אלא רב יוסף, אבל שאר רבנן פסקי הלכתא בכולו

והגאונים ז"ל כברייתא זו דליכא דפליג עלה אלא ר' יוסי דלחם הפנים הוא יחיד במקום דקדוש החודש אפי' להתחיל נמי מתירין שלא תהא מכשילן לעתיד לבא לפיכך פסקו רבינו מגובדו בפליגי עלייהו אלא אפיי לרבנן דפליגי בפסח נמי שאינו פורש עד שגומר ורבנן בלחם הפנים הוא אידהי ליי מאי דאמרן מעיקרא דדהיי ליה מדרי יוסי ומדרי ישמעאל וכ"ש הספר אבל אינהו אה"נ דאפיי כדרכו נמי מפשיט. ומדמסקי דרבנן דפליגי עליי דר' יוסי א"ל ההוא רבנן קא"ל לרי ישמעאל לדבריך יפשיט בברזא כמו שמצילין תיק הספר עם כדאמר בפי כל כחבי (שבת קיז.) והכא גבי ציצין שאינן מעכבין איכא איסורא דאורייתי (לא:). ואי קשיי, הא אפיי רבנן לא שרו החם הפשט אלא בברזי דליכא אלא משום שבות האלי' אינה מנתחה אלא לאחר הפשט מאוחרת לרוב הנתחים כדמפורש במשנת סדר התמיד בתמיד ולרי ישמעאל כיון שפיי אינו גומר ומיהו בטלטול שרי אגב אליה ובסדר התמיד נמי את האליה שלא היה נוטלה עם החלבים כדי שלא יהא גמר נתוח קודם לגמר הפשט בסדר כשהגיע לחזה קורעו ומוציא את החלבים ולדברי חכמים גומר הפשטו ואח"כ מנתח ונוטל שאמרו בסדר התמיד כשמגיע לחזה עוסק בנתוח וגומר הפשטו ואח"כ גומר נתוחו ה"נ את אמוריו היא דלא נעשה העור בסיס לדבר האסור כדמסיק בפי כל כתבי ואפשר שכיון מן ההפשט. וק"ל אי הוציא את אמוריו אפי' בטלטול נמי אסור ופלוגתא בשלא הוציא משהפשיט עד החזה דיכול להוציא את האימורין בלא נימין קורעו ומוציא מיד והו"ל פירש היינו כדתנן בסדר התמיד הגיע לחזה חותך את הראש ונותנו למי שזוכה בו וגבי פסח נמי מאן הנא רי ישמעאל בנו של ריב"ב היא. פרש"י ז"ל ומפשיט את הפסח עד החזה סדר קדשים, כך מפורש בתוספות:

רבים: הלכה כראבייע בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו בעייש. היה נראה דדוקא
לאחר המילה אבל קודם המילה מזלפין משום דאוקימתא דסבי עיקר ורבנן לא שרו בין
לפני המילה בין לאחר המילה אלא בזילוף וראבייע לא שמעיי ליי דפליג אלא בלאחר מילה.

אחרת שלא נשתתפו נמי איסורא הוא ונדחה מילה מידי דהוה אאיזמל שאין מביאין אותו ועוד דכורך על אצבעו ומביא דרך רה"ר איסורא דרבנן הוא ומשאוי הוא לו וא"נ מחצר כמון בביתו או שא"א ללעוס בשניו חדחה ומדקתני חקנתא ולא תני דחיי' ש"מ כדאמרן. ונותן אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפיי מחצר אחרת ולא קתני בשאין לו אלא שהדברים עצמן מכריעין כמ"ש. ומחני נמי דייקא דחנן לא שחק מע"ש לועס בשניו ואם נשפכו קודם מילה חדחה (לאחר מילה) מחללין ולשון בעל הלכות מסייעו לפי פשוטו מכאן מפני הסכנה. וראיתי מי שסובר שאין מלין אא"כ היה לו חמין וסמנין לאחר המילה נפשות נמי דוחה ואין למצוה אלא שעתא שאין לדחות מילה מפני דחיית שבת שיבא לאחר חדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדתה שבת אלא מילה עצמה דוחה שבת וסכנת שאין כאן מכשירין דוחין כלום ואחר שמל הרי כאן סכנת נפשות שדוחה שבת ואין אומרים שלאחר מילה או שנשתפכו חמין שהכין לה מקמי מילה שאני אומר רוחצין אותו ומלין אותו אבל יש לי בכאן ספק אם היה לו חמין כדי רחיצה שלפני מילה ואין לו כדי רחיצה שניי חולה מחמין לו חמין להברותו ולמולו בשבת וזה לא אמרוהו אלא לדברי ר"א וא"צ לפנים. מחמין חמין לחולה ולקטן ולחיה בשבת בין להשקותו בין להברותו אי קטן בריא ואחד קטן דאיכא סכנה מחללין שבתא עלי' כ"ז כ' בעל הלכוח ז"ל אלא ששיבש במקום אחר ואמר או דאיבדר סמנא או דאיפגם איזמל מקמי דמימהלי דאמריי תדחה מילה למחר הכא כיון אלא באחולי שבתא עלייהו סכנה הוא ומחללין שבתא עלייהו התם הוא דאשתפוכי חמימי מילה אבל מכשירין דבתר דאתמהיל כגון דאיתשיד חמימי או דאיבדור סממנא ולא אפשר דאימהל וכולה שמעתא דעירובין. וכן בעל הלכו' אמר וה"מ דלא דחי שבת מכשירין דקמי בחמין שהוחמו בשבת תפתר לאחר מילה סמך לו על מ"ש לקמי' והיכא דאשתפוך בתר בלחוד קאי לראב"ע וכן הלשון עצמו שכי רבינו ז"ל בין לפני המילה בין לאחר מילה בין ישראל כדרך כל פקוח נפש שדוחה שבת. א"נ בין בחמין שהוחמו בשבת אלאחר מילה סכנה הוא לו. ומיהו לאחר מילה ביום אי או ביום ג' אי אשתפיך חמימי' מחמין לו אפי' ע"י בהם ובא לומר שאע"פ שיש כאן משום גזירח מרחצאות מותר שאם מלין אותו בלא רחיצה ולא שנתיר להחם אלא שאם הוחמו ע"י גוי או לאמו כשאמרה צריכה אני מותר להרחיצו מילה ולר"א דפרקי' מותר הא לרבנן אסור ופשוט הוא אלא אנן בחמין שהוחמו קאמרי' מילה היאך שבת נדחית תדחי מילה כדמוכח בפי הדר ובפסחים פי א"ד קרי רחיצה מכשירי זילוף אלא לאחר מילה בשלישי וכיון דהלכה כראב"ע אין לנו זילוף אלא רחיצה. וא"ת לפני סומכין על הברייתא יותר מדיוקי של רבא דהא מחני נמי מרחיצין קתני וברייתא לית לה הג' נמי מרחיצין אותו כדרכו בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מע"ש או שהם לא מבעיי ביום ראשון שמרחיצין אותו כדרכו בין לפני מילה בין לאחר מילה אלא אפי' ביום אבל קבלה היא ביד רבינו שקיבל מן הגאונים ז"ל דאפיי לפני המילה נמי וראב"ע ה"ק להו

דרך שער בשנוי ואפי, במבוי שאינו משותף אלא שאין צרכי סכנה שלאחר מילה דוחין אותו מתחלה אלא מל ואח"כ מחלל לצורך הסכנה כדפי. וי"א דראב"ע וכ"ש בשני קאמר. ואי ק"ל הא כתיב ביום הגי בהיותם כאבים אלמא מפי מסתכן בגי מבשני לאו קושיי הוא שבגי היו חלושים ביותר ולא היו יכולין לברוח ולהלחם אבל ביום הבי עדיין לא תשש כחם אע"פ שסכנת יום בי גדולה משל גי ויום ראשון תוכיח שלא נגעו בהן מפני שעדיין כחם עליהם אע"פ שהן מסוכנין יותר. ובירושלמי ויהי ביום הגי בהיותם כואבים כתוב כאן ולא בהיותו כואב בשעה שכל איבריהם כאבים עליהן. ודעת רש"י ז"ל שאפילו לדברי חכמים

יום בי כיום אי, וזה אינו נכון:

דאמר אין מטבילין אותו. ויש לסייע דברי ראשונים, דכיון דא"ר יוסי שאינו גר ליכנס להטיף ממנו דם ברית. ויש דוחה דלמא רבי יוסי משום שמא נולד כשהוא מהול הוא התם כרי יוסי לפיכך אמרו בעל הלכות ורבינו הגדול ז"ל דגר דאחמהיל בארמיותיי צריך דחייש דלמא ערבי מהול הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית וכן פרש"י ז"ל ואפסקא הלכתא נאמר מלחי ולא טבלתי מטבילין אותו ומה בכך דר"י ר' יוסי אומר אין מטבילין משום בין לנולד כשהוא מהול בין לערבי מהול בין לגבעוני מהול וכן הא דחני׳ התם הרי שבא בפי החולץ כרי יוסי דאמר לעולם אינו גר עד שימול ויטבול. וזה הכלל משמע בין לערל ליי לי"א עד שנתגייר כשהוא מהול מנין אלמא צריך להטיף ממנו דם ברית ועוד דקיי"ל הקפר עדיפא משום דסוגיין כוותיי כדתניי בפי הערל אין לי ביום אלא שנמול בזמנו לטי אפסיקא הלכתא בהדיא כההוא דאמריי בפסחים מאי לאו לאכול לא לבער וכיון שכן דר"א מת"ק ומדרב דפוסק הלכתא כוותי' אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול דהיינו ערבי מהול לא נ"ל. והא דפסק שמואל הלכה כרשב"א לא פסק להוציא ממחלוקת של ר"א אלא להוציא זה שאתה אומר כלום בגר שנתגייר כשהוא מהול דלד"ה צריך להטיף ממנו דם ברית, כן א"ה ר"א הקפר לא בא ללמד אלא דברי ב"ש. [ופרקינן ה"ק, לא נחלקו ב"ש] וב"ה בדבר נחלקו שצריך להטיף לתרוייהו בחד גונא משמע צריך להטיף בחול ולא בשבת ואקשיי הקפר את"ק קאי ולדידי קא"ל כיון דר"א הקפר ורשב"א תרוייהו חד לישנא קא"ל לא מודינא לך אבל מחלוקת בשבת הוא נמצא רבה דאמר כד"ה ורב יוסף דלא כחד וא"ג ר"א בחול אמר ולא בשבת ומ"ה א"ל ר"א מה שאתה אומר שלדברי שניהן בחול צריך להטיף שצריך להטיף אמר ת"ק אפיי בשבת וא"ל איהו אפיי בחול אלא ש"מ דת"ק דהיינו רשב"א דם ברית אפיי בשבת דודאי ערלה כבושה היא היכי א"ל ר"א לא נחלקו ב"ש וב"ה בחול הוא רשב"א וה"ג אשכחן לה בתוס' ומש"ה דייק רבה אי ס"ד לר"ש צריך להטיף ממנו לאו מכלל זת"ק סבר ד"ה אין מחללין. ופירושה, דקים לי' לרבה דת"ק דר"א הקפר ה"ג וכ"ג ר"ה ז"ל ור"י אלפסי ז"ל: אמר רבה מנא אמינא לה דתניא ר"א הקפר וכרי 16 221

כלל ולא נצטוינו להטיף דם ממנו ונמצא שאין זו דם בריח. ומי שהורה לברך עליי להטיף בישראל כלל וה"ה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו שאין מברכין דשמא אין כאן ערלה שאין מברכין עליי להטיף שאף אותו הטפה אינה אלא משום ספק ועוד שלא תקנו ברכה זו להטיף אלא מפני ספק ערלה כבושה הורו הגאונים ז"ל שאין מברכין שאין זו מילה וה"ה של בריח ונכנסין בה תחח כנפי השכינה. אבל בישראל שנולד כשהוא מהול, כיון שא"צ מן הגרים או מן העבדים שאין הטפת דם זו מפני ספק אלא חייבין אנו להטיף מהם דם זו לא הוא עצמו. ונ"ל שהמל גר ועבד שנחגייר כשהוא מהול מברך אקב"ו להמיף דם ברית אותו כלומר עד שיטיף שאלמלא אין לו תקנה לעולם מטבילין אותו להכשיר זרעו אבל נכון כלל דהכא משמע שהטפת דם ברית כמילה וזהו שאמר רי יוסי התם אין מטבילין ושמא הוא סבור דכיון דקיי"ל אינו גר עד שימול ויטבול וזה א"א למולו אין לו תקנה ואינו ז"ל, דאי כרשב"א א"צ להטיף קאמר לומר שנעשה ישראל גמור להכשיר עצמו בטבילה דהא איגייר בטבילה וכבר חשוב להכשיר זרעו אבל בעצמו לא. ולא ידעתי זו מנין לו לרב ור"ה ז"ל כי גר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה אבל בניו נמולין לשמונה ונכנסין בקהל אבל האי אי אפשר הוא ומיהו מסחברא שאפשר מקרי שאפשר להטיף ממנו דם בריח. בטבילה בלבד דבשלמא אדם אחר לא גמר ר' יוסי מאשה שאין דנין אפשר משאי אפשר בגר שנתגייר כשהוא מהול הואיל ומהיל הוא לגמרי הו"ל כאשה ונכנס תחת כנפי השכינה שלא נעשית כהלכתה ואע"פ שמל ערל היה כדמוכח בהדיא בר"פ הערל אבל יש לדחוק צריך להטיף ממנו שאין נכנסין תחת כנפי השכינה בטבילה בלבד ומילה ראשוני לא מהניא עחת כנפי השכינה אלא במילה וטבילה ולא גמריי מאמהות גר שנתגייר כשהוא מהול ודאי

או לאחריה כורת הברית - טועה גמור: אמר רבא א"ר אסי כל שאין אמו טמאה לידה אינו נימול לשמונה. משמע לן דלית הלכתא כוותי משום דקם לי כרב חמא והוא יחידאה ואלמלא לא הי אמורא חולק עליו היינו אומרים שהלכה כמותו אבל מכיון דפלוגתא דאמוראי הוא ור"ה וחייא בר רב פליגי בה וקם ליה מ"ד נימול לשמונה כת"ק דרבים נינהו הלכתא כוותיה ועוד דרבה ורב משרשיא שקלו ומרו אליבא דת"ק ונראה שדעתו של רבינו הגדול ז"ל כך שלא פסק הלכה כדברי מי וכל היכי דלא איפסק הלכתא כת"ק קי"ל. ועוד שכתבה לכולה סוגיא דהיכי משכחת לה אליבא דת"ק. וי"א כולן נמולין לשמונה ואין דוחין שבת דספיקא הוא ולא נתכוין רבינו הגדול ז"ל לפי דעתם. ולענין עובדא ודאי מוטב שתדחה ולא מחללי עליי שבת שאף לבעל

הלכות ז"ל ראיתי שהדבר ספק אצלו: הא ד**ארשב"ג כל ששהה לי יום באדם אינו נפל שנאי ופדויו מבן חדש תפדה הא לא שהה ספיקא הוי.** פרש"י ז"ל בשאינו ידוע אם בן חי אם בן טי שאלו בן טי היינו כלו לו חדשיו דאפילו רשב"ג מודה ואי בן חי ודאי לא חיי ובין לרבנן ובין לרשב"ג נפל הוא אלא גמורין מחוקמי דבלא סימנין לכ"ע ספק נפל אלא (קא ס"ד דבסימנים) גמורים הן ומ"ה או שיודעין שלא כלו וכן כולה שמעתא דעגל שנולד כולן בנולדין לספק חדשים בסימנין היה להם בכל יום שמלין אותן מכיון שגמרו סימניהון אע"פ שאין יודעין אם כלו חדשיהם נימול לשמנה אע"פ שגמרו סימניו דהא לח"ק דרשב"ג ודאי לא מהלינן ליה א"ל מעשים ח' קאמר היכי אמרינן בגמרא בפשיטא ממהל היכי ממהלינן ליה מאן אמרה דבן ח' ודאי אדרבי דאמר ודאי ולד מעליי הוא ולא אסרינן איתתא אגברא. ואי ק"ל, כיון דרשב"ג בבן ולא חיישיי ליה כלל ומש"ה באשת כהן אינה חולצת דאפיי לרשב"ג אינו אלא ספק וסמכיי דגמי דרבים ס"ל כוותיה א"ג מכיון דרבי ורשב"ג סברי משתהי הו"ל לת"ק כיחיד לגבייהו סברי תוך לי ולד מעליי הוא ואיתא נמי בפי יוצא דופן מאן חכמים רבי הוא דקים להו לרבנן רבנן עלי' והדרא מחני' לפשטא וכדפרי' לעיל. והא דאמר בפי החולץ ורמיזא הכא דרבנן דבר ת"ק ובא רשב"ג ופיי דכל לי יום ספק מכאן ואילך ודאי ובא רב יהודה ופיי דפליגו ואין אתה צריך לחזר אחר חשבון עבור חדשים אבל בשגמרו סימניו ולא כלו לו חדשיו ל גמרו סימניו ורבי אומר סימניו מוכחין עליו שכיון שלא גמרו בידוע שלא כלו לו חדשיו כל שלא כלו לו חדשיו כלוי שאנו יודעין בודאי שלא כלו לו חדשיו וה"ה שצריך נמי שלא שמיע להו ההוא ברייתא ואי שמיע להו סברי דילמא הכי קתני איזה בן הי שאסור לטלטלו הוא וכדמפרש עלה בהדיא בפי החולץ והא רבנן לחומרא פליגי עליי. ואפשר לומר דלא וכדאמרי' נמי לקמן אם אשת כהן אינה חולצת היינו משום דסמכי' אדרבנן דאמר ולד מעליא שמואל והרי כאן גי מחלוקות מפורשים ותו דבכולה שמעתין משמע דרבנן לקולא פליגי ביכי מסתפקא לן בגמי אי פליגי רבנן עליי דרשב"ג ולא פשטו' אלא מכלל דרב יהודה אמר ל' יום ספק מכאן ואילך ודאי, ובפרקי' בתוספתא (מז.) תני להו לשלשתן. והשתא ק"ל, סימניו נפל גמור הוא ואסור לטלטלו ור' סבר כיון שגמרו ולד מעליא הוא ורשב"ג סבר תוך בשנולד לשמונה ושערו וצפרניו גמרו דת"ק סבר כיון שלא כלו לו הדשיו אע"פ שגמרו רשב"ג דתניא רשבג"א כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל הא למדת דפלוגתא דרשב"ג ורבנן שתא ואכשרי' כמאן כר' דאמר משתהי כיון דאיכא רשב"ג דאמר משתהי כרבים עביד מאי הא דעבד רבה תוספאה עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים ואשתהי עד תריסר ירחי למרו הא גמרו אע"פ שלא כלו לו חדשיו אמרי' האי בן ז' הוא ואשחהוי הוא דאשתהי אלא כל שלא כלו לו חדשיו ורי אומר סימניו מוכחין עליו שערו וצפרניושלא גמרו טעמא דלא אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה ומפרקי. הב"ע בשלא גמרו סימניו דתניא איזהו בן ח' בן כי ואקשיי ובן חי מי קא חיי והתניא בן חי הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל הערל (יבמות פ.)א"ר אבוהו סימני סריס ואיילוניי ובן חי אין עושין בהן מעשה עד שיהיו ל' ספיקא הוא וכ"פ לקמן גבי נפל מן הגג ואכלו ארי. והאי פיי ק"ל טובא מהא דגרסיי בפי בדלא ידעי' פליגי דרבנן סברי כיון שלא מת מיד בחזקת כלו לו חדשיו הוא ורשב"ג סבר עד

אשתכה לפירושא דילן דאפי, למ"ד נפל הוא שהיטתו מטהרתו ואינו כמחתך בשר בעלמא שהרי חייבין על שחיטתה בשבת כדאי' פא"ד בפסחים וכן על חבורה של זה חייבין ודאי ועוד דלדידי' מאי פירכיי דרבא כיון דלכייע נפל הוא באכילה א"א דלאו מחתך בעור בעלמא בשר בעלמא אי לא דכל היכי דאחמר בשמעתא חי הוא היינו דחי לעולם ואינו נפל כלל אין בהן סימנין גמורין. וזה הפיי יותר נכון מפרש"י ז"ל, שפירש בזה כתנאי אי הוי מחתך הו"ל מחתך בשר בעלמא ורבא דחאה דמת הוא כרשב"ג ואפ"ה שחיטתו מטהרתו ואפיי לחי ודאי אמרי רי יוסי בר"י ור"א בן חי חי והיינו בשגמרו סימניו דאי לאו חי גמור הוא הגולדין בין לחי בין לספיקן ספקות הן אע"פ שגמרו להן סימנין אמר אביי כתנאי דאפיי בר"ל ספק נבלה (ולפיכך) אחר שכתבתי נמי י"ל כלפי שאמר רשב"ג כל שלא שהה בכל אחרינא הוא משום דלא דמי' לטרפה ולרשב"ג לאחר ח' ימים אפי' באכילה שרי ובתוך ח' וא"ה לאו מחתך בשר בעלמא הוא שכ"ז שחיותו עליו כחי הוא ושחיטתו מטהרתו טעמא וא"ל רבא אי סבר מר חי הוא ולא חיישינן ליי לישתרי באכילה אלא דכ"ע מת הוא כרשב"ג שאינו ולד עד שישהה ח' ימים ולפיכך אין שהיטתו מטהרתו דהו"ל כמחתך בשר בעלמא ספק אלא חי גמור הוא ומ"ד אין שחיטתו מטהרתו סבר ספק מת והתורה ממאתו להודיעך בבהמה שגמרו סימניו ספיקא הוי דמ"ד שהיטתו מטהרתו סבר כיון שגמרו סימניו אין בו ר"ח ז"ל שהוא מפרש הא דאמר אביי כתנאי דאעיקר מלתא דרשב"ג קאי דקאמר בבן חי כיון דגמי סליק דמהלינן ליי ממ"ג היכי יכליי לדחויי סוגיא דגמי בלא טעמא. ונראה מדברי היכי מהלינן ליה לאו קושיי אלימתא הוא דאפשר דלא מהלינן ליי וכדפריי לעיל אלא מיהו ז"ל שכי בפירושיו ולית הלכתא הכי דשינויא הוא ואיברא קושין דבגמ' דאקשי' מימהל דרבינו הגדול ז"ל לא ס"ל הא דאמריי מהלינן ליה ממ"נ וכוי ובקשנו לו חבר ומצאנו לר"ח את השבת בפסק הלכה ואנן בגמ' אוקימנא אליבא דר"א דלית הלכתא כוותי'. אלא משמע אבל מצינו לרבינו הגדול שכי להך ברייתא דקתני ספק בן טי ספק הי אין מחללין עליו הוא שפיר קמהיל ואי מת הוא כלומר נפל מחתך בבשר בעלמא הוא דהכי סלקא שמעתא. דליקום בגוויי שכלו לו חדשיו. ולענין פסקא משמע לכאורה דמהלי' ספקות ממ"ג דאי חי לן דפליגי בבן חי ודאי בגמרו סימנים ולא ידעיי אי פליגי בנולד לספק חדשים אי בעו רבנן ל, ואם לא שהה ספיקא הוי עד שיודע לך שנולד לטי וכולה שמעתא סלקא ליה שפיר דקים עלוי בלי יום אם שהה לי יום אפילו נולד להי אינו נפל דקסבר אפשר הוא דאשתהי ומקיים ולא פיהק ומת מיד חוקה לטי נולד ואם בידוע שנולד לחי ה"ז נפל גמור ורשב"ג סבר הכל שאמרה בלשון אחר כדברי רש"י ז"ל דרשב"ג ורבנן בתרתי פליגי רבנן סברי כל שנולד חי בן הי וספק בן הי נתנה שיעור אי לכל לי יום כנ"ל פירושא. עד שראיתי להר"ר אברהם ז"ל לומר ה"ק התורה לא נתנה דברים לשעורין ולפי שיש שצריכין לשהות עד לי יום כגון ודאי לרבי דהיינו רבנן ולד מעליי נינהו [הוא]. ואי קי, היכי מתוקמי אליבי קרא דופדויו יש

לענין שבת חבורה הוא ואין מחללין עליה דהיכי אפשר שתהא שחיטתו שחיטה ולא תהא לענין שבת חבורה הוא ואין מחללין עליה דהיכי אפשר שתהא שחיטתו שחיטה ולא תהא חבורה לענין שבת וכיון דרבא לא ס"ל ההוא טעמא דא"ר אדא מחתך בשר בעלמא הוא לחומרא נקטינן ולא מחללין שבתא ואם יש טעם אחר טוב מזה גם את הטוב נקבל. ובפי נושאין על האנוסה גרסיי הכי ר' יוסי בעי אילין חינוקות ספיקות מהו לחלל עליו את השבת א"ר יוסי ב"ר בון ויאות הוא בן ח' נעשה כמחתך בשר שלא לצורך רבנן דקיסרין א"ר יעקב בר דוסי מי אמרר שמותר לחתוך בשר שלא לצורך נמצא לדברינו שאפיי נולד לספק ח' וגמרו סימניו אין מלין אותו בשבת אין לך נימול בשבת אלא דקים לן ביי שכלו חדשיו ולא

הטבילה שהוא מתגייר בה לפיכך לא הניחו לו שיברך הוא עצמו שאי אפשר וגירסת רבינו שהוא מילת חובה עליו ועלינו תקנו בה למול וכורת הברית כאחת ולפי שהיא מופלגת מן נוסח ברכה הוא שקרשנו למול את הגרים כשהן באין לנו להכניסן בברית. ועוד דמתוך שבסוף והדבר ניכר דלא להבא משמע ולא לשעבר שכבר ברכנו לפניי ברכה אחרת אלא ובסוף כשאר המילות ומה שאמרו בה למול דמשמע להבא אין מדקדקים בכך מפני ברכה גורס: המל אומר על המילה והמברך אומר למול וכן במקצת הספרים ותרתי תקנו בתחלה ואחרים אומרים לפי שהם גדולים ודואגין על דמן הנוטף תקנו להם זאת לנחמם. ובעל ה"ג כמה גרים כשמתגיירים כשהן נמולין ועיקר מילתן הטפת דם ברית לפיכך תקנו לכולן כן. הזה הוא ברכת אירוסין כמו שאפרש במקומה בס"ד. ומה שתקנו בה להטיף מהן לפי שיש אבל כללו הכל בברכה זו לפי שדם מילה בריתן של ישראל ועל הברית אנו מברכין ובענין ברכו עליו על המילה כמו שאין אנו מברכין על הטבילה אלא הוא עצמו בעלייתו מברך עליי כאחת ולא ברכו בה תחלה וסוף כשאר הנמולין וי"ל לפי שאינו גר עד שימול ויטבול לא אלא כל דמהיל מצוה דנפשיי עביד ועיקר. ותמהני עוד למה כללו שתי ברכות של מילה נאפשר דמילת גר חובה גמורה על המל ובעי לברוכי למול דהא לא מתעבדא ע"י שליח אכתי לא חזי לברכה מ"מ כיון שהחובה מוטלת עליהם ולא על המל לפיכך תקנו בה למול וכן אנו מפורשים בעל ביעור אבל כאן שכיון שכל הגרים כאלו הן מלין א"ע אע"ג דאינהו דמילתא משום שהיא מצוה שאפשר לעשותה ע"י שליח וכל מצוה שהיא כן חקנו בה על איהו מהיל ואע"ג דאבי הבן מברך נמי על המילה דומיא דעל ביעור כדמוכח התם טעמא דעת והמצוה אינה מוטלת על המוהל הזה בלבד כדאמריי במסי פסחים פ"ק לא סגיי דלאו גדול והוא ממציא עצמו לכך ונמצא כמל את עצמו משא"כ בקטנים הנימולין שהן אין להן המילה היה להם לומר על מילת הגרים ואפשר מפני שעיקר מצות הגרים לגר עצמו שהוא ברית וכוי. וק"ל למה תקנו הכמים בגר לומר למול משא"כ בשאר הנימולין שאומר על ה"ג בהלכות רבינו ז"ל: המל את הגרים אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף ממנו דם כן דעת הגאונים ז"ל והמחברים:

שפרשתי' יפה בעיני מזו:

פרק כ תולין

राव दारा

אלא אמר אביי מדרבון שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. פרש"י ז"ל דלאו משום אוהל ארעי הוא אלא שלא יחקן לשמור בקביעות כחול וראייתו דאמריי לקמן מערים אדם על המשמרת בי"ם לחלות בה רמונים ואי משום אהל מה לי רמונים מה לי שמרים אלא אהל ליכא כלל ומשום עובדין דחול הוא. וק"ל הא דאקשינן לעיל השתא לר"א אוסיפי על אהל עראי לא מוספי למיעבד לכתחלה שרי מאי קושיי נימא דהכא לאו אהל הוא כלל ורבנן נמי משום עובדין דחול אסרי ור"א לא חייש להכי ויש לדחוק דסוגיין דלעיל בשיטה ורבנן נמי משום עובדין דחול אחלי ור"א לא חייש להכי ויש לדחוק דסוגיין דלעיל בשיטה דרי יוסף אחמר דסבר דרך (חול) [אהל] הוא, ולרווחא דמלתא מקשי, דמאהל עראי מיהת לא נפיק. ול"נ דאביי משום אהל עראי אסר לה ומשום דא"ל רב יוסף חייב חמאת אמר איהו דליכא אלא שבות בעלמא דהיינו עובדין דחול והיינו מתניי דאביי דחני משמרת בהדי היו דמשום אהל עראי והאי דשרינן ברמונים משום דהתולה לשמרים מותחה יפה וקובעה והתולה לרמונים א"צ לקובעה ולא למותחה יפה ולאו אהל הוא כלל:

रान तर्थ

הא די**היב רב משרשיא פרוטה לחינוק גוי וזרע ליי כשותא לכרמא.** בחו"ל דוקא, משום דס"ל כר"ט ומיהו בישראל היי נוהג מנהג איסור דילמא אתי למיזרע מין אחר וגוי גדול נמי חש דלמא מחליף ליי בישראל ומסחברא דחטה וכשותא וחרצן במפולת יד היי זורע א"נ חטה וכשותא בכרם שאלמלא כן הוא עצמו היי מותר לזרוע חטה או כל מין אחר שירצה בין הגפנים כדאמריי במסי קדושין לא קי"ל כרי יאשיי דאמר אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד ולדברי מי שמפרש שלענין איסור הפירות נאסרין אע"פ שאין שם אלא מין א' בכרם אפשר שהיה עושה כן שלא יקדשו ומאן דגמר מיהא למין האסור לזורעו בחו"ל ע"י גוי טועה גמור הוא שאפי' מקיים כלאים בכרם אסור ומקדש כ"ש זורע

ע"י גור: **ראמר רבא מת בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין.** פירש"י ז"ל מת שנשתהא כגון שמת בשבת ולמחר היה י"ט וטעמי משום דאמרי במעשה דמעון בי"ט הסמוך לשבת ולפי פירושו הא דאמרי פ"ק דביצה לא אמרן אלא אשתהי הא לא אשתהי משהינן לי רב אשי אמר אף על גב דלא אישתהי לא משהינן ליה דוקא אי"ט שני ולאיעסוקי בו אפיי ישראל אבל י"ט ראשון ודאי אשתהי דוקא ואפשר נמי דמר זוטרא דאמר לא אמרן אלא ובכמה מקומות אמרו בתלמוד שאסור לשנותן ואם דרכן היי להוציא משם העצמות למה מנהג לכל לשנות אותו ולתתן בארון אלא למי שרוצה להעלות עצמות מתו מחו"ל לארץ שלא כדרכן נמצא המת מחבזה בכך. וזה הפירוש אינו מקובל על הלב , שמעולם לא היי הפיי אפשר דהאידנא שרי אפיי קבר גמור לפי שאין מנהג להוציאו מקברו ואם הוציאוהו הבשר מלקטין עצמות וקוברים אותו בארונים אותו היום מתאכל למחר היי נימה ולפ"ז מרובה והביא סעד לדבר מדאמרינן בירושלמי בראשונה היו קוברין במהמורות נתאכל בכוכין וקברותלפיכך אסרו כוכין וקברות במועד שהרי אפשר בקבר עראי שאין טורחו ואמר שמנהגן של ראשונים לחפור בקרקע חפירה כ"ש וקוברין בה לפי שעה ואח"כ קוברין ולמיגו לי' אסא וכיוצא בהן אבל טירהא יתירה כגון הפירה לא טרהי. והראב"ד ז"ל פיי מפני זה כי רש"י ז"ל במסי מ"ק דכ"ש בי"ט שני שאסור ולא התירו אלא למיגד לי' גלימא קבר דאמר רבא וכוי. ואיכא דרמו , והתנן (מו"ק ה:) אין הופרין כוכין וקברות במועד בה"ג והלכתא מת בי"ט שני של ר"ה מותר להתעסק בו בכל צרכיו בין צרכי דידי בין צרכי שרי משום כבודו של מת כ"ש בגופה של קבורה שדוחין עליו י"ט שני לגמרי והכי אתמר באפיי אסא וגלימא שאפשר בלא כן שהרי אפשר לכרוך אותו בתכריכיו בלא תפירה אפ"ה התם אפר למיגד ליה גלימא לאו למימר דקבר דאית ביי טירהא יתירא אסור אלא לומר האידנא דאע"ג דאיכא עממין שיעסקו בי' ישראל לגמרי ואפי' לחפור בו קבר. והא דאמרי' לכך דכיון דאמרי כחול שווי' רבון לגמרי משמע בין אפשר בין לא אפשר. ונהוג עלמא עממין (מדחיא) [טרחינו] ומייתי' להו דאי אפשר לעולם ע"י ישראל. ולא ידענא מי הזקיקו שיתעסקו בו ישראל אבל איכא עממין יתעסקו בו עממין אבל בי"ט ראשון אע"ג דליכא ומצינו לרב אחא משבחא גאון ז"ל שכי בשאלחות דפי אחרי די"ט שני בדליכא עממין הוא דבין אשתהי בין לא אשתהי בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין בי"ט שני יתעסקו בו ישראל. אע"ג דלא אשתהי לא משהי' לי' ואפי' בי"ט שני מ"ט וכוי. אבל נראה שדעת הגאונים ז"ל בלשון אינו, שאם מר זוטרא אמר בשניהן דוקא אשתהי הי' לו לרב אשי לפרש ולומר שני יתעסקו בו ישראל לא אמרן אלא דאשתהי מדקאמר סתם ש"מ אתרוייהו קאי. וזה של דבר והוצרכנו לפרש משום דאי ס"ד אי"ט שני בלחוד קאי הול"ל הא דאמרת בי"ט מעמא י"ט שני לגבי מת כחול שוויי רבנן משום דמחללין עליו בידים הוצרך לפרש טעמו משהינן ליי. וי"א דמר זוטרא אתרווייהו קאי, ורב אשי נמי פליג אתרווייהו והא דקא יהיב דמחלל י"ט שני בידים אבל י"ט ראשון לאיעסוקי ביי עממין דכ"ע אע"ג דלא אשתהי [לא] לשבת. והא דאמרי התם לא אמרן אלא דאשתהי אי"ט שני ולאיעסקי בי' ישראל משום הסמוך לשבת ומפני כך הצריכו לשאול אבל ר' יוחנן התיר לעולם ואפיי בי"ט שאינו סמוך אבל אי"ט ראשון דכ"ע אשתהי דוקא. ואחרים אומרים דמעשה דמעון הוא שהי בי"ט באחשבי קאי אחרווייהו אי"ט ראשון ואי"ט שני ורב אשי לא פליג עליו אלא אי"ט שני

שותה קאמרי' אבל אומר לשתות ואינו שותה לא התירו ונראה דה"ק והוא דתלה בו רמונים הא **ראמר רב אשי והוא דחלה בו רמונים.** ואקשי' עלה מערים ושותה. ק"ל התם נמי כן בשבת נמי יתירו וכללו של דבר ששבת וי"ט שוין בדבר זה מה שמותר בזה מותר בזה: כאן נפש. וממ"ש בפי כל הכלים יתברר זה. ואם מפני שאין הוצאה זו צריכה לגופה אם דוחה וכ"ש זה. ועוד דהא אחמר בפ"ק דכתובות שאין מחוך אלא בהנאת כל נפש והרי אין בו מתוך משום דלא שייך בו צורך היום. וא"ת שהוא מצוה הרי שריפת קדשים מ"ע ואינו לכרמלית אפיי בשבת. ולפי דעתי, הוצאת מת לקבורה כהוצאת אבנים לבנין שאין לומר הואיל וסופו להעשות בידי עממין ולא דמיא לההוא דפי המצניע דשרו בו טלטול והוצאה בפי כל הכלים אטו טלטול לאו לצורך הוצאה הוא ועוד שאין כאן משום כבוד הבריות שהן כעוסקין בקבורה עצמה ומסייעין בה שהוא חלול י"ט לנמרי והא דמיא למאי דאמרי לא התירו הוצאה ע"י ישראל שאם היו מתירין להם מקצת מלאכה אף הם יגמורו. ועוד שאמרו יחעסקו בו עממין בכל עסקו קאמר ומעמא דמלתא דכיון דא"א לקבורה בישראל שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ואחרים אמרו שאסור וכן במשמע הלשון בלבורתו אבל טלטולו מותר ע"י ככר או תינוק והוצאתו נמי מותרת כב"ה דאמרי מתוך שהתירו בצרכי רבים וכ"ש שמא יצטרך במועד. והאי דאמרי' יתעסקו בו עממין, י"א דוקא נמי אפשר דשרו רבנן דכיון דמצוה הוא התירו בה מקצת מלאכה אפיי שלא לצורך כמו דהאי נמי צורך רבים הוא ואפיי בקבר של בני משפחה נמי צורך רבים הן ואפיי בקבר יחיד ולחפור אסור הואיל ולא מת המת עדיין נראה כמכוין מלאכתו במועד אבל לתקן מותר כיון שצרכי רבים מותר אבל לא להתחיל לחפור כמפורש בדוכתא אף כאן גמי להתחיל ומחקנין את קלקול המים שבר"ה וחוטטין אותן ואוקי' בשאין הדברים צריכין להן ואעפ"כ תמה א"כ למה מאריך בהן ומרחיב בו ואני אומר שכך הוא הדין שמשנה שלימה שנינו הגדול ז"ל שמה ששנינו אין הופרין כוכין וקברות במועד לצורך מתים שימותו והראב"ד חופרין קבר וכוך למת אע"פ שבחה"מ אסור גם זה הבל. והמנהג והפיי הנכון מ"ש רבינו הואיל וידעינן בקביעא דירחא לפיכך בי"ט שני של ר"ה ועצרת וי"ט אחרון של חג ופסח והרי אף בזמן הזה אסורים נמי לפי פי' זה. ואחרים אמרו שחמור חולו של מועד מי"ט שני לא היי דרכן לשנותן עד שיתעכל הבשר שנותנים אותו בארונות ואעפ"כ לא הותרו הכוכין אותן לפי שעה ולאחר המועד קוברין אותו בקבר וכוך ה"ז גנאי גדול למת ואסור שאף הן מדתו של אדם א"ו מחתלתן היו קוברין להן ולא כשנתעכל הבשר ואם כשמת במועד טומנין והלא בארונות היו נותנים אותו, ועוד ששיעור הכוכין מפורש בפי המוכר את הבית כפי במהמורות בל יקומו. ועוד אימתי היו קוברין בקברות וכוכין א"ת לאחר שנתאכל הבשר בזו בין תפירה לחפירה והמהמורות עצמן חפירה גדולה ועמוקה הן כענין שנאמר יפילם קנו מקומן ועוד שכיון שמהמורות עצמן בחפירה הן אף הכוכין מותרין שלא חלקו בכיוצא

ברישא מקמי דיתלה בה שמרים הא תולה שמרים וחוזר ותולה בה רמונים אסור ואקשי מערים ושותה מן החדש אע"פ שמתחלה הוא טורח הוכיח סופו על תחלתו ומתרץ התם לא מוכחא מילתי דהא א"א דשתי עד דעבר הלכך לא ידעי [דלחול] עביד וכי חזו בסוף דשותה מן החדש דיו בכך להוציא ממראית העין הכא מוכחא מילתא דלשמר עביד וכי תולה בסוף רמונים אמריי דלשמר תלאה ועכשיו ששמר וא"צ לו משתמש בה לשאר צרכיו וכן דברי

ר"ש מטין: אבל עכורין לא. פי' אע"ג דאפשר למישתינהו הכי כיון דאיכא פסולת הו"ל בורר ואסור ומש"ה אקשי' עלה מדרשב"ג דאמר טורד אדם חבית ויינה ושמריה כו' אלמא כיון דאפשר דמשתתי בהכי שרי ולא דמי' למתני' דמתני' שמרים הן שא"א לשתותן כלל והו"ל בורר ומפרקי' תרגומא זעירא בין הגתות שלו ולפיכך התיר רשב"ג משום דאורה ארעא נמי הוא דמשתתי הכי אבל בשאר ימות השנה אף על גב דאפשר לאו אורח ארעא הוא למישתינהו

עכורין: לא ליהדק איניש צבתא (צינייתא) אפומא דכוזא (דכוזני). פי' לשמור בה משום דמיחזי כמשמרת דאע"ג דלאו משמרת ממש הוא שהרי עוברים השמרים בה כיון דאיכי קיסמין

וטנופת דמערב בהו ולא עברי, למשמר דמי: דבי רב פפא שפו שיכרא ממנא למנא בצבתא וא"ל רי אחא מדיפתי לרבינא והא איכא ניצוצית. היינו טנופיי דאמריי וא"ל ניצוצית לר"פ לא חשיב ואינן מקפידין למצותו כ"כ

וכשמגיע לניצוצית משליך הן ופסולתן ולאו בורר הוא כדפירש"י ז"ל:

דף קב? הכא מיחזי כי אולידי חיורי הכא לא מיחזי כי אולידי חיורי. רש"י ז"ל פירש שהסודר אסור דאולידי חיורא הוא ואם כן תימה הוא למה לא כתבה רבינו הגדול ז"ל ונראה שהוא מפרש דר"ה פשט ליי בסודרא להתירא ואפילו הכי קס"ד דכיתנא אסור ושרא ליי ר"ח אפיי בכיתנא ולישנא דגמי דייק כדאמריי ותפשוט ליי למר מסודרא ואלו הוה ר"ה אסר בסודרא

כיון דר"ה שרא בכיתנא לא הוה אמר ותפשוט ליי אלא מקשי קשו פשטי אהדדי:

דף קמא הא דאמרינן הני פלפלי מידק חדא הדא בקתא דסכינא שרי. כתב רבינו הגדול ז"ל דאיכא דמוקי לה ביום טוב ואיכא דמוקי לה בשבת והכריע הרב ז"ל כמאן דמוקי לה בשבת ודאי הכי הוא דמ"ש מתבלין שנדוכין כדרכן ואפיי מלח בהצלאה נדוך בכל דבר ותנן נמי אין שוחקין את הפלפלין בריחיים שלהן בריחיים הוא דפליגי משום דהוה טוחן הא כדרכן מותר ועוד אשכחן דתניא בתוספתא דתני אין כותשין את המלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין בעץ הפרור ואינו חושש אין מרסקין דבילה וגרוגרת ואת החרובין לפני זקנים

מחוור:

בשבת אבל מרסק הוא בעץ של סכין ביד הפרור ואינו חושש שמעיי השתא דכל דמשני אפילו בשבת שרי ומיהו בפלפלי דמטחני טפי וצריכי מידק טובא פליגי והלכתא כרבא: לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומות. פירוש לפי שהכובא צריכא מקום שוה לישב בודאי איכא גבשושית מצדדה וכל עצמו אינו מצדדה אלא שתניח במקום השוה ולא תתנדנד לפיכך חוששין שמא ישוה הגומות בצדוד הכובא או שמא אפילו ביד וכן בקנוח הטיט חוששין כן מפני שהוא מקנחו בגומות שבמקום שוה אינו מתקנח יפה לפיכך

הוא דאפילו לאחזו בידו והחינוק מהלך ברגליו אסר ליי רבא דלמא נפיל ואחי לאחויי, ולא נראה לי. אבל רש"י ו"ל כי דלה"ט דחיישיי דילמא אתי לאחויי טעמא לאו משום טלטול מטלטל דינר ולא יעמוד אצלו בקרוב די אמות והאוחזו בידו נמי לאו מידי עביד ליי, כן דכל היכי דלא עביד איהו מעשה ולא שייך בטלטול זה מאי גוריי שלא יראה אדם חינוק גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטליי לחינוק שרי דלא גזריי משום דלמא נפיל ואחי לאחויי להתיר אותו טלטול קטן שהוא אסור בעצמו משום געגועין כדי שלא יבא אף לידי טלטול שטלטלה אף ביד תינוק כטלטול דמי ואתי לאחלופי בטלטול בידים אי נפיל ליי, לא רצו אבן אפילו דינר נמי. ומפרקיי אבן אי נפלה לא אתי לאתויי דינר אי נפיל אתי לאתויי וכיון אסור אלא אי אמרח כל דלאו צורך תשמישו הוא לא מבטיל ליי והכא משום געגועין החירו ביד תינוק אלא משום אביו שהוא נוטלו מסרוהו לו וכמאן דאב נקיט דינר בידי׳ דמי ומ"ה ליי לגבי תינוק הוא הואיל ואורחיי בהכי אבל דינר לאו אורח ארעא ליתן דינר בלא כיס חולי היינו דשרי ליי אבן משום דכמאן דמבטל ליי גבי תינוק דמי וכיס נמי כמאן דמבטל אייה מאי איריא אבן אפי דינר נמי. פי׳ אא"ב בחינוק שאין לו געגועין ואין בו משום רבנן מודו אפשר לומר דילמא אין נוחנין כיס אלא בצוארי חינוק קטן אבל לא משיגדיל: לדרבא כר"ג לוקמה בתינוק גדול שהולך בעצמו ויש לו דעת בהילוך כאדם גדול ואפיי שבקטנים ככפות דמי ואפילו ר"ג מודה נמצאו ג' דינים בקטנים. ומיהו ק"ל ל"ל לאוקמי אסור לדדות תחלה וכן בבהמה דלא פליג ר"ג התם כלל ולפי סברתינו בפרק המילה שקטן סמיכה דמשרביט נפשיי וה"ל כבהמה פלוגתא דרבי נתן ורבנן. ומיהו אפילו לר"ג בגורר לו דעת בהילוך והולך ברגליו לא משרביט אבל הכא בתינוק גורר שאינו יכול לילך בלא עצמו ול"פ רבון התם, וכמו שפירש רש"י ז"ל. א"ל התם בנוטל א' ומניח א' כיון שיש מפנין האשה מדדה את בנה ברה"ר ולא גזרינן דילמא אתי לטלטולי משום דאדם נושא את רבנן לרי נתן באדם ול"ק דתינוק משרבט נפשיה כבהמה. ואי קי, הא דאמרינן בפרק גמרא: **ולחייב משום תינוק, רבא כרבי נתן סבירא ליה.** איכא דקשי ליי והא מודו ליי חוששין שמא יתכוין אבל בלא מתכוין מותר דקי"ל כר"ש:

פרק כא נוטל אדם את בנו

פרק כב חבית

מאן תוא דבל היכי דאיכא התירא ואיסורא בהתירא טרהי. באיסורא לא טרהי. פיי לפי שכיון שהאבן מונחת ע"פ חביות שיש בה יין שהוא צריך לו ולא נעשית חבית בסיס לאבן אלא דין הוא שתנטל משם היי ראוי שתעשה אבן זו כפסולת שבאוכל שהוא עפרויות ומנופת ואף על פי כן ניטלין בפ"ע ה"ג תנטל בעצמה כדי שיהיו המשקין שבחבית מתוקנין לאכילה דמ"ש מאבן שעל גבה מאבן שבחוך הפירות עצמן דניטלת כפסולת שבאוכלין אלא מפני שפסולת מרובה אין טורחין אלא בהיתר דהא צריך למשקלה לחבית כדמפרש ואזיל:

כר"י מוחר הוא דהני כיון דלא אפשר להניח עליהן או לעשות בהן הכנה מבע"י לכתחלה אף על גב דס"ל כוותי' משום דהוא אדם חשוב מצריך להו רפתא. ועוד אמרו דלרבא דסבר רבינו תם ז"ל מפרשים דגרעיני תמרים כולהו מותרין לר"ש דחזו למאכל בהמה ושמואל לדשמואל ורבא אף על גב דקי"ל לא אמרו ככר או חינוק אלא למת בלבד. ובתוספי בשם לגבי מעות הכא גרעינין בטלי לגבי הפת וקליפין לגבי טבלא ומפני זה כי רביי הגדול ז"ל דהיינו מחניתא מעות שעל הכר. והראב"ד ז"ל אמר התם אף על פי שלא ייחדה בטלה נופלין, וכן אם הוצרך למקומה מטלטלה ועודן עליו עד המקום שהוא צריך להניחה שם בטלטול קאמר לו שאינה מטלטל לצורך גופה להדיי בלא ניעור הא אלו רצה מנער והן ואי קשיי הא אמריי בפי כירה במטה שלא יחדה למעות אסור לטלטלה י"ל התם אסורה כולה ומנערה ה"ג הוא שמטלטל הטבלא עם הקליפין שעליי עד מקום החנות ומנערה שם. אינו נעשה בסיס שכל עצמו אינו עושה כן אלא לזורקן וכן זו ששנו לב"ש מסלק את הטבלא בפת דמיא למעות שעל הכר שמטלטלין ועודן עליו לפי שעיקר הטלטול בדבר המותר ודאי לא מסיימי בגמרא ס"ל כשמואל דאמר עושה אדם כל צרכיו בפת וכיון שעיקר הטלטול שמואל לטעמיי לפי שהפת נעשה תשמיש לגרעינין אבל במניה ככר על המת ועל הארנקי בליקנא דמיא דודאי גרעיני הוא דיהיב בגווה ולא ליקנא עלייהו דגרעיני והיינו דאמריי איסור ודשמואל נמי הכי הוה דמנח להו אגב ריפתא ומטלטל ריפתא ומטלטלי אגביי דומיא ע"י דבר היתר המונח עליו דומי' דמת בככר או תינוק למטלטלי גוף המותר אע"פ שיש עליו לא אמרו ככר או תינוק למת בלבד ואינו נכון בעיני לפי שאינו דומה מטלטל גוף האיסור וה"ג משמע (בפ"ק) דביצה. והא דמטלטל להו אגב ריפתא י"מ דלא ס"ל כרב אשי דאמר מיוחדין אלא להסקה. והא דשדינהו רב לחיותא בפרק ב"מ בי"ט מתוך שראוין להסקה ס"ל בפ"ק (יט:) ובפרק בתרא דמכילתין (קנו:), אבל בשבת אינן ראוין לכלום לפי שאין עסקינן דביו"ט שרי לטלטלינהו דחזו להסקה ואף על גב דשברי כלים נינהו שמואל כר"ש הא דאמרן בגרעיני פרסיתא **שמואל מטלטל להו אגב ריפתא.** משום דמוקצין הן בשבת

וברור:

המותר לאדם חשוב ודברים משובשין הן ויש לי להשיב עליהן הרבה, ומה שפירשתי נכון

פרק כב חבית

הא דחני **נתפורו לו פירות בחצירו מלקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל.** לא נתפרש לי מ"ט אלא שראיתי עניינה בתוספתא שהיא שנויי כך פירות שנתפורו מלקט אי אי ואוכל נתערבו לו פירות בפירות בורר ואוכל בורר ומניח על השולחן בורר ומשליך לפי בהמתו בדק אלו בפ"ע ואלו בפ"ע או שליקט מתוכן עפר וצרורות ה"ז חייב. לפי זה נראה שכשנתפורו במקום עפר וצרורות עסקי ואסור ללקטן ולתתן בתוך הסל משום דמיחזי כבורר ואפיי בפירות גסין ולהכי קתני שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול אבל לאכול מותר והיינו דקתני בגמרא בחצירו ולא קתני בבית מפני שסתי חצר יש בו עפרוריוי

הכי ס"ל ופשטא דמילתא דרי יוחנן הכי אתי' ורבי יצחק ור"י אמרו דבר אי כדאיתא התם ביצה נמי בלועה ועשויי לצאת וי"ל ר"י סבירא לי , דבכל פירות פליגי ומשמע דרב נמי בהכי דמי' לזיתים וענבים דמה זיתים וענבים משקין שבהן בלועין ועשוין להוציא מהן אף דליכא משום שמא יסחוט כנ"ל אבל ביצה כיון דעבידא להטיל ביצים ולא מפסיד אוכלא פירות דעבידי לאכילה ולא למשקין וכשאדם סוחטן הוא מפסידן מלאכילה לא גזרי׳ בהו דלאו בני סחיטה נינהו כ"ש בביצה דהו"ל למישרי דלא שייכי בי' סחיטה כלל. וי"ל שאר שובו גזירה דשמא יסחוט והא פירות גופי' שרו שהרי מודים חכמים לר"י בשאר פירות שהוא משום שמא יסחוט וכדפירש"י ז"ל. וק"ל עלה דההיא דאסריי ביצה משום משקין וה"ט דרבנן ואיכא התם מאן דמפרש טעמא דכל איסור נולד גזירה משום משקין שזבו דביצה משמע דאפי' מאן דל"ל נמי נולד משקין שזבו אסורין משום גזירה שמא יסחוט דבני סחיטה נינהו יהיב דעתיי פיי והו"ל משקין דאסורין דנולד הוא. ומיהו בפרק קמא ובכה"ג ודאי נולד הוא ואסור והיינו דאמריי מודה היי ר"י לחכמים בזיתים ועובים דכיון הוא ואין כאן משום נולד והכי מפרש לה בפ"ק דחולין ואם למשקין היוצא מהן משקה הוא שכשהכניסן לאוכלין היוצא מהן אוכל הוא דהא לא ניחא לי' כלל במשקה וכאוכלא דאפרת הא דאמר ר"י אם לאוכלין היוצא מהן מותר אם למשקין היוצא מהן אסור. משום וצרורות ונמצא בורר משא"כ בבית שהוא עשוי להתכבד ככל יום:

בגמרא, וזה יותר מרווח: רסבר רי יהודה סתם אסור. כתי רש"י ז"ל דה"ה דהוה ק"ל אי רבנן קתני לה דהא מידי דלרבנן הוה משקה לרבי יהודה לא הוי משקה וכן פירש בהא דאמריי השתא ומה זיתים

הממי אינן מקבלין טומאה וטהורין, וכ"פ ה"ר משה הספרדי ז"ל: רובן לאדם אלא לארצות ולאילנות ורוב החלב לאדם וכן הוא ודאי דמי גשמים שירדו על שתחלתן וסופן משקה ואין מטמאין אלא לרצון אמר לנו לא אם אמרתם במי גשמים שאין במשנתי, בשלהי מס' מכשירין אר"ש מכאן ואילך היינו משיבין לפניו מי גשמים יוכיחו ומ"ש משום מי גשמים טעם אחר הוא במי גשמים לפי שהן עשוין לקרקעות ומפורש הוא וממאין קתני לומר דהוה משקה ולא הוי משקה כרפירש"י ז"ל והלכך כל דהוי משקה טמא. דכל שהן משקין בסתמא ניחא ליי וטמאין דמתניי לאו לענין הכשר בלחוד תנן אלא טהורין לענין טומאה דסחמן אפי' בענבים לאוכלין זו היא הקושיי. ואעפ"כ אינן דברים נכונים, אלו דברי זה הרב ז"ל פיי לפיי מ"ש דגבי שבת סתם תותים כמפרש למשקין ומאי שנא משקין ואינן מכשירין אלא לרצון ומ"ה לא מקשי אלא לר"י ומסתם בלבד מתותים ורמונים מודין דמשקין הן בזיתים ועובים אפילו הכי לא מכשירי דומי, דמי גשמים שתחלתן וסופן במשקה ואפ"ה הוי משקה והו"ל נולד ואסור בשבת אבל לענין הכשר אף על פי שכולן גב דלאוכלין קיימי שהיוצא מהן משקה הוא ואפילו שלא לרצון דגלי דעתי' דלא ניחא לי' לרצון סתמא. ורבנן אפילו בתותים ורמונים ור"י כזתים וענבים כולהו סבירא ליה אף על ביחא ליי טהור וכי קא מקשה לר"י בדוקא קא מקשי ליי מאי לאו לרצון דניחא ליי שלא (ס"ל) זתים וענבים טעמא אחרינא הוא ואף על גב דמשקה הוא כיון דשלא לרצון הוא דלא וה"ר משה ב"ר יוסף ז"ל כי מעמא משום דיהיב דעתיי לבסוף וגזירה שמא יסחום אבל לגבי מפי טובא ועוד דלגבי משקין ולאו משקין ל"פ ומדר"י נשמע לרבנן דסתם משקין הוו. מועים ועובים מדרבנן וא"ת ולימא ליי מתני רבנן הוא ולא תיקשי ל"ק דהא עדיף תירוציי נינהובסתמא דסתם כמפרש דמי למשקין ומ"ה מקשיי מק"ו דתותים ורמונים ומדר"י ולא ומוקצה בכ"מ אלא בתוחים ורמוני' דשרי ר"י לאוכלין ואסר למשקין ולסתם ש"מ דמשקין עלייהו אסורין שמא ימלוך עליהן לסחטן א"נ לר"י גזירה משום נולד דאיהו אית לי' נולד לומר משום דחשיב להו משקין הוא אלא משום גזירה שכיון שדרכן לסחוט אותן וממליך דהא דמו למשקין וכן בזיתים ועובים לר' יהודה כיון דאפילו הכניסן לאוכלין אסור א"א דלאו משום דמשקין נינהו אלא משום דגזרי' בהו משום שמא יסחוט או אטו זיתים וענבים דכיון דאמרי רבנן אפילו בתותים ורמונים שהכניסן לאוכלין היוצא מהן אסור שמע מינה ניחא לי והוי טפי גלוי דעתא מהכניסן לאוכלין. ויש לפרש דמדרבנן ל"ק לי' כלל משום מהן אסור אלא אלומי אלים לאקשויי. והא דמפרקי שלא לרצון דגלי אדעתיי ואמר לא לכ"ש דהו"ל לאקשויי זיתים וענבים אזיתים וענבים דקתני לעיל כרי יהודה לאוכלין היוצא ועובים דבני סחיטה נינהו שלא לרצון ולא כלום תותים ורמונים דלאו בני סחיטה נינהו

דף קמד ואבייע שאני סלי זתים ועובים דכיון דלאיבוד קיימי וכוי. ואי קי הא הבוצר לגת הוכשר

ואפיי בסלים שאינן מזופתין, י"ל התם בבוצר לגת בפיי גזירה משום קופות זפופוי שהרי

עשרי הוא לבצור בהן דהא למשקין נינהו הא בבוצר סחם בסלין לא גזרו:

אלא מאי אית לך למימר וכרי. פירש רש"י ז"ל והכי מפרש ר"ל לבריי. דלעיל סוחטין

בפגעין ובפרישין כדי למחק הפרי ולא לצורך משקה אבל לא ברמונים ואפילו למחקן דשל

בית מנשיא היו סוחטין אותן בחול לצורך משקה הלכך בשבת אסור ואפילו למחקן הואיל

ורמונים ובכולהו אמרי. דלאו בני סחיטה נינהו כלימר שאין סחמן לסחיטה כעובים. והיינו

דאמרי. אלא כדר"ח כלומר ה"ט דחיישיי לביח מנשיא בן מנחם מפני שזה נהג כמנהגו

ואחשבינהו וכדר"ח דאמר תרדין שסחטן פוסלין את המקוה בשנוי מראה והא לא בני

מחיטה נינהו דרובא דעלמא לא סחטי להו אלא כיון דאיכא מיעוטא דסחטי להו וזה נהג

כמנהג אותו מיעיט וסחטן למשקין וחשבן הו"ל משקין ואלו בשאר פירות שאין שום אדם

סוחטן למשקין אעפ"י שזה סחטן בטלה דעתו אצל כל אדם ונכון הוא וכ"ג מדברי רבינו

כלשון הזה ודקס"ד בהא דאמר ר"ח מדברי רבינו נלמד חולב אדם וכו' דבשבת הוא לאו [מרקדין], שכל אלו מעטן הכתוב כדמפורש התם. ולרבינו הגדול מצינו בתשובותיו שכתב היום שהרי התירו נמי לשמר בתלויי שהוא תולדה דבורר ואין בוררין בי"ט ואין (מדקדקין) ממנו לימים הרבה הא בכגון זה שדרך לחלוב בכל יום והוא נפסד מיום לחבירו מותר לצורך נפש ושמרתם את המצות במסי ביצה ה"מ דישה בעלמא שדרך בני אדם לדוש הרבה ולתקן ליומי' לאוכל מותר ואף על פי שאין דשין בי"ט כדמפיק לה בירושלמי מאשר יאכל לכל שובו דהוא משום שמא יסחוט ובהן עצמן י"ל שמא יחלוב לגבן דהוי דישה אסורה הא אסור דהו"ל נולד ומעיקרא לאו משקה והשתא משקה א"נ כל למשקין גזירה משום משקין ולדברי רביי ז"ל דמוקי לה בי"ט ל"ק דכל תיקוני מיכלא בי"ט שרי ומיהו לתוך הקערה דבהמה גופה ודאי דפסולת הוא ולא חזיי לאכילה כדאיי עם חלבה והו"ל תולדה דדש ואסור. אוכל בעלמא הוא אלא חולב נהי נמי דלאו משקה הוא אמאי שרי הא כמפרק אוכל הוא האשכול כי סחיט ליי נמי לתוך הקדרה שיש בה אוכל שרי דלאו מפרק הוא אלא כמפרד לפנים, היכי גמר להכריח מדברי רבינו בשלמא גבי אשכול של ענבים כיון דיכול לאכול דמי וכיון שכן אף בשבת נמי לישרי ובאמת דבר הלמד מענינו דבשבת קאמר. מ"מ צריך צערא אלא מאי אית לך למימר דההיא שאני כדפרשה רבינו ז"ל דכחולב לתוך הקערה נוהגין שיונקין מן הבהמה בי"ט אבל בשבת אסור הא התם אפיי בי"ט לא שרו אלא משום **הקערה.** פירש רבינו הגדול ז"ל בי"ט ולא ידעתי מי הכניסנו בצרה הזאת אם מפני שאמרו הא ראמר רב הסדא מדברי רבינו נלמוד הולב אדם עו לתוך הקדרה אבל לא לתוך הגדול ז"ל:

617

את הבהמה אוכל או פסולת, אלא כמו שפירשתי עיקר: בי"ט דחזי, לאכילה והו"ל אוכלא דאפרת ואין זה נכון שיהא איסור שבין שבת לי"ט עושה לאכילה הו"ל כבורר אוכל מתוך פסולת ופסולת נפיש דהיינו הבהמה אלא מפרש לה ר"ת במסי ביצה (יא. ברי"ף). ובתוסי מצאתי בשם ר"ת ז"ל הואיל ובהמה בשבת לא חזיי בשבת דעלמא תשתרי ולא אסרי' לי' משום מוקצה וכבר פירשתי זה בס' מלחמות השם מוקצה הא כל שלא עבר על השבת אפילו בשוגג ממילא, הותרה כדאמרינן בביצה שנולדה מוקצה שקפץ מעצמו אוסר אלא למלאכתו כגון שוחט בשבת שאסורה לעלמא נמי משום איסור יאסר נמי הלבה, י"ל אה"ג ומדברי שמואל למד ר"ה דל"ל מוקצה ונולד א"ג אין שהוא חסר בישול הלכך אין כאן משום מלאכי דישה. וא"ת וכיון שהעז מוקצית מחמת אוכלין דהא חזיא לגוים ולחולה וחזיא למחר אטו בשר חי בשבת אין תורת אוכל עליו מפני על פי שהיא אסורה לשחוט בשבת אין איסור זה מוציאתה מתורת אוכל לעשותה פסולת לדישה כל זמן שהוא בא לאוכל לפי שהוה מפרד אוכל מאוכל שהעז עצמו אוכל הוא ואף לישנא הגמרא. ועוד יש לי לפרש ולומר הגבי חולב לקדירה האפיי בשבת שרי הלא דמי למפרק וכי אורחי' קעביד אסור ולא התירו אלא שבות בשינוי דהיינו יונק והכי משמע נמי פיי שם בדבריו שהחולב מפרק גמור הוא וכן י"ל שאע"פ שהחולב מדבריהם כיון דדמי גמורה הוא הוו ינקי ועוד שעיקר רפואות הגונח ביניקת החלב כשהוא רותח. מיהו רש"י הדומה לדש ומדינא מותר הי' לחלוב אלא משום דאתי לאחלופי בסחיטה כיון דמלאכה אלמא בכולהו פליגי. ודאמרי' התם מפרק כלאחר יד איונק וה"ה לחולב שאין זה מפרק והמחבץ החוקב והרודה חלת דבש חייב חמאת דר"א וחכמים אוסרין משום שבות וכוי הדא דאת אמר בחדש אבל בישן מחלוקת ר"א וחכמים דאיתפלגון המכבד והמרבץ המגבן שנאוה כאן וכי אבות מלאכות או תולדותיהן באו לפרש בברייתא זו ועוד שמצינו בירושלי ומשמע דל"פ רבון עליי דר"א בהא א"נ לאו דברי ר"א אלא ד"ה אינו מחוור שא"כ למה הקערה דמלאכת משקין הוא לא הותרה בי"ט ע"כ. ומה שאמר דחולב חייב משום מפרק לעשותן מעי"ט שרי הולב נמי בתוך האוכל שרי ואף על גב דמלאכה הוא והולב לתוך יד הוא הא חולב בידו מפרק גמור הוא ומתוך שמלאכת אוכל נפש בי"ט בדברים שא"א ומההוא דאבא שאול שמעת דחולב הוא חייב משום מפרק דאמר לענין יונק מפרק כלאחר מלאכו' ולא מן התולדות אשתמיטתי' הא דגרסי' בפרק המצניע ת"ר החולב והמגבן כו' הכין הוא מלתא דהא ליכא מאן דשרי בשבת ודקאמרת שלא מצינו חולב שהוא מאבות

דף קמה ה"ג: וכ"כ בכל נוסחי דוקאני וזה הוא גרסתו של רבינו הגדול ז"ל: אר"פ דכ"ע משקה הבא לאוכל אוכל הוא. וה"פ: דמעיקרא קס"ד דהאי משקה של ענבים נ"ט בפת ומפני כך הוא נעשה אוכל וה"ט דמ"ד לא הוכשר דאי אינו בא לאוכל מ"ט ובא עכשיו ר"פ ופי' אם

משקה זה בא לאוכל הוא דכ"ע הוי אוכל אלא הכא אין משקה זה נ"ט בפת כלל אלא בעוד שהוא לה האור מהבהבו ושורפו ונמצא שאינו בא לאוכל ואין נעשין כן אלא שלא ישרוף האור פנים של לחם וטעמא דמ"ד לא הוכשר מפני שהוא משקה העומד לאיבוד דקסבר לאו משקה הוא, כן נ"ל. אבל רש"י ז"ל הגיי, דכ"ע משקה הבאי לאוכל לאו אוכל הוא ולא

112 221

אתי' אליבא דהלכתא דקי"ל אוכל הוא כרב ושמואל:

הא דחנן **מי מערה.** דומי דמי טברי דאינון חמין. ומ"ה קחני הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לא בחמין שהוחמו מע"ש הוא דאסורין ברחיצה ומוחרין בשטוף לר"ש. והא דקחני מערה אורחא דמילתא קחני שהוא מעמיד חומו מע"ש לשבח אבל מי טברי אפי במקוה מוחר ואין זיעה אסורה אלא בחולדת האור במרחץ שלא יהיו רוחצין ואומרי מזיעין אנו הא בחמי טבריה שרחיצתן מוחרת אף זיעתן מוחרת. אבל רבינו הגדול ז"ל אמר מערה מיטללא ונפיש הבלה ואחי לידי זיעה נראה מדבריו שמערה של חמי טבריי שהיא מוחרת ברחיצה ונפיש הבלה ואחי לידי זיעה מדבריו שמערה של ממי טבריי שהיא מוחרת ברחיצה במקומה עומדת לגמרי לאסור בכולן וכ"כ הר' משה חלמידו כדבריו ז"ל. ומיהו לא מחוור במקומה עומדת לגמרי בחמי טברי' להשטף ודאי מוחר הוא אפי' לר"י דרחיצה נמי מוחרת לנו דאי כולה מחני בחמי טברי להשטף ודאי מוחר הוא אפי' לר"י דרחיצה נמי מוחרת

שלא במקום זיעה דשיטוף ליכא זיעה:

הא דתניי רי נחמיי אומר אף בחול אסור משום הפסד אוכלין. פיי רבינו הגדול זייל

דוקא בדלא מצטער ועביד כדי לאכול הרכה לפיכך אסור אבל היכי דמצטער שרי

דהפסד דגופי עדיף ואפילו ליכא חולי והיינו דרי יוחנן דאמר ביד מותר אלמא ליכא

משום הפסד אוכלין ומשמע ליי דלייפ רבון עליי דרי נחמי אומר אף בחול אסור משום

מדה מגונה ביותר ואינו נאה לזרע קדש: חניי רי נחמי אומר אף בחול אסור משום

הפסד אוכלין. פיי רבינו הגדול זייל דוקא בדלא מצטער ועביד כדי לאכול הרכה לפיכך

אסור אבל היכי דמצטער שרי דהפסד דגופיי עדיף ואפילו ליכא חולי והיינו דרי יוחנן דאמר

ביד מותר אלמא ליכא משום הפסד אוכלין ומשמע ליי דלייפ רבון עליי דרי נחמי וברוך

שבחר בדבריהי שזו מדה מגונה ביותר ואינו נאה לזרע קדש:

रान दक्षा

אייל השאילני לא אתי למיכתב הלויני אתו למיכתב. פירשו המפרשים מפני שסתם הלואה לי יום ושמעיי מינה שאין סתם שאלה לי יום כדברי מקצת המורים אלא כל אימת דבעי [המשאיל] מיהדר ליי. והא דאמריי (מנחות מד.) טלית שאילה לי יום פטורה מן הציצית לאו משום דסתם שאלה לי יום אלא משום שאין אדם עשוי להשאיל יותר אבל עשוי הוא להשאיל שלשים יום ומדעתו אבל שלא מדעתו לאלתר מהדר ליה. ואקשיני וכיון

דבחול זמנין דבעי מימר הלויני בכגון זה (שחוזר) [שאינו חוזר] בעינו ואמר ליה השאילני אתי למיכתב שאין לשון זה עיקר ואין משגיחין עליו בשבת נמי אתי למכתב ופריק בחול ליכא קפידא אבל בשבת הואיל (ואסרי) [ואמרי] ליה רבנן למימר השאילני אפילו בדבר שאינו חוזר בעינו מידע ידע שלא אמר זה השאילני אלא לומר שזמן הלואה זו כזמן שאלה

ולא אתי למיכתב:

פרק כג שואל

הא דאקשיי בשבת הוא דאסר אבל בחול שייד וכרי. ולא אקשיי השאילני ליתסר מה"ט גופיה הוא שסתם שאלה כל היום אין חוששין שמא יוקרו החטים עד שיהא רבית בככרות אבל בלשון (שאלה) [הלואה] שהוא לזמן מרובה חוששין שמא יוקרו החטים הרבה ונמצא רבית אפיי בככרות. מ"מ ק"ל, וכי להלל משעת הלואה הוא אסור והלא אפיי סאה בסאה אינה אסורה דל"ל בה (אלא) משעת הלואה עביד ליי שומא אלא לוה אדם סאה (בסאה) לכתחלה אם הוזנו נותן לו חטיו ואם הוקרו נותן לו דמיהם. וי"ל לפי שאין הנשים מקפידות ביוקר הככרות אוסר הלל הלואתן מתחלה עד שיעשנה דמים גזירה שמא יוקרו ולא תרצה לשום שלא תראה כצרת עין א"ג שלא תדע ביוקר החטים לפיכך הצריכו לשומן מתחלה וכך משמע הלשון דקאמר והלל אוסר שמא יוקרו החטים:

ה"ג וכ"כ בכולהו נוסחי: אא"ב ניתוה ליחבע מש"ה משמט דקרינא ביה לא יגוש אלא אי אמרת לא ניתוה ליחבע מאי משמט. פי' אי אמרת מאי משמט שלא יגוש הא שמוט ועומד הוא ואי אמרת משמט שע"ל לו משמט אני אמאי הא לא קרינא ביה לא יגוש. ורש"י ו"ל [מחק] אא"ב וכו' שלא לצורך משום דפירש מאי משמט הא שמוט ועומד הוא ואינו מחוור שא"כ יכול היה לחרץ כי סיפ' שצ"ל משמט אני אלא ש"מ מתרוייהו נמי מקשי

הא דרבא בר עולא דמערים ערומי. איכא לפרושי שאפיי היו חובעין ממנו בדין כיון דתפס תפס ואע"פ שלא ניתנה ליתבע לומר שאין ב"ד נזקקין לה אבל מ"מ אי תפס לא מפקינן מיניה. ואי קשיי א"ה כי אקשיי מסיפא דמתניי דקתני ואם לאו אינו משמט לימא נ"מ דאי תפס בתר הכי תפס אה"נ אלא אפיי בלא תפיסה נמי בעי לאיקמי ומסתברא נמי דאפיי הדר ביה ותפס מיניי משכון או מעות כשיעור מאי דתפס מלוה מדידיי מפקינן מיניה דכיון דתפס נפרע מלוה והשתא לאו הלואת י"ט מגביי מיניה אלא גזלתו של זה מוציאין מתחת ידו וה"מ דתפס מלוה מיניי מעות אבל תפס מיניי משכון וחזר הלה ולקחו לאחר זמן מידו אין נזקקין לו דהא לא קנה משכון והלה את שלו ראה ונטל. וי"ל שלא היתה הערמתו מועילה לו לרבא בר עולא אלא שהיה בעל דינו בוש מליתבע ממנו ולא מסתבר שלא אמרו

CLGL (;

הכמים אלא שלא ניתנה ליחבע בב"ד כדי שלא יבא לכחוב ומכיון שאין ב"ד נזקקין לו בודאי יודע הוא שעל אמונתו הלוהו ולא יכחוב אלא מיד יבקש ממנו ומיהו אם תפס תפס

בשטרא לא מיחלף ועוד דתיקום מתניי קמייתי כד"ה ובדחייק הוא: פלוגתא דתנאי ואמוראי בדחייק בכותל ובגודא בשטרא מיחלף פליגי דסברא הוא גודא לעולם אסור ודכ"ע גודא בשטרא לא מיחלף כסתם ברייתא קמייתא והיינו דלא מוקמי' אלא (נימא) שמא יקרא וכשאין בו משום קריאה מותר והיינו חק מיחק בכותל הא דכתיבי מחיקה מצויי לו מותר והיינו כגון כותל דמידלי ואתי אביי למימר במחיקה ליכא לאפלוגי דרב ביבי ואביי תרוייהו לשוויי חלוק בגזירה דמתני אתו רב ביבי שמא ימחוק וכשאין לעולם אסור חק מיחק בכותל לעולם מותר. ובס' מלחמות כתבנו (ענין אחר) [לשון אחר], למחיקה לית הלכתא כותיי אלא כרבה דאמר אפיי גבוה שתי קומות הלכך כתיב מיכתב ביבי במ"ש גודא בשטרא לא מיחלף לקולא אבל במה שסובר דהיכי דמידלי ליכא למיחש למיהדר לאוקימתן קמייתא דאפרוך לה מדרבה. ולענין הלכה סמך רבינו ז"ל על דברי רב להו דרבה א"ל אה"ג אלא כיון דהא דרבה תנאי הוא מדתניא אין רואין במראה ניהא לן כתנאי ואמוראי נמי בהכי נימא א"ב דחייק מיחק ובגודא בשטרא מיחלף פליגי וכולהו אית ומידלי דשרי דומיא דנר אלא אורהא נקט חנא. ואי קשיא לך, ל"ל לאוקמי לפלוגתייהו דאית ליה גודא בשטרא מיחלף אפיי חייק ומידלי נמי אסור וה"ה לטבלה ופנקס דגבוה את אורחיו מכתב שע"ג הכותל אבל לא מכתב שע"ג טבלה ופנקס כר"א אתי' דאלו לת"ק ואביי מפיק ליה נמי מיניי ומיהו חנא דאין רואין במראה כותי' ס"ל. והא דתניא מונה אדם ענאי דפליגי עליי י"ל דרי אחא ודאי ליא סבר כוותיי מיהו רבה מוקי נפשיי כת"ק ורב ביבי וס"ל כוותיי. והא דאמריי, ודקא קשיי לך דרבה תנאי הוא לומר דלאו ד"ה הוא ואשכחן דגודא בשטרא נמי מיחלף ור' אחא מתיר דלא מיחלף ולרבה ת"ק משום שמא ימחוק נסיב, הכוחל בדכתב אכוחל ומידלי ולא משום שמא ימחוק אלא ת"ק אסר לה משום שמא יקרא ולחרוייהו לא חיישיי להא דרבה והא דחניא אבל לא מן הכתב ור"א מתיר מכתב שע"ג לא מיחלף למ"ד שמא יקרא חיישיי דגודא בשטרא נמי מיחלף ואיהו נמי ליח ליה דרבה למ"ד שמא ימחוק לא חיישיי דלא ס"ל כרבה ומשום שמא יקרא נמי ליכא דגודא בשטרא לא לעולם דכתיב אכותל ומידלי. פי' לעולם כדאמרינן מעיקרא דכתיב אכותל ומידלי

הכא במראה מתכת עסקיי. פיי ובה אסר ת"ק אפיי בקבועה משום דגזריי קבוע אטו אינו קבוע כדגזר רבה בנר גבוה אטו אינו גבוה ור"מ התיר בקבועי דל"ל דרבה אבל שאר המראות לד"ה מותרות בין קבועוי בין שאינן קבועות ולא גזריי מראה של זכוכית אטו של מתכות דלא אשכתן ליה לרבה דגזר מין זה אטו מין אחר שא"כ היתה גזירה לגזירה אלא

באותו המין שנגזרו בה גזירה ראשונה הוא שאמר רבה שהשוו חכמים מדותיהן ולא הילקו בו בין גבוה לנמוך ובין קבוע לשאינו קבוע תדע דאמרי, אי אדם חשוב הוא מותר ולא גזרי, אטו שאינו חשוב ובשמן נמי הילקו בין משחא לנפטא ולא גזרו זה מפני זה, וזה דעת רבינו הגדול ז"ל והוא האמת. ור' משה בן יוסף ז"ל פי' הכא במראה של מתכת עסקיני וכדר"נ וכל המראות נמי גזריי אטו של מתכות כההיא דמתרץ רבה הכא בי"ט שחל להיות אחר השבת ומשום הכנה וה"ה לשאר ימים דגזריי הא אטו הא ותרצו נמי לענין שריפה הכא השבת ומשום הכנה וה"ה לשאר ימים דגזריי הא אטו הא ותרצו נמי לענין שריפה הכא בי"ט שחל להיות בע"ש ולפי שאין שורפין קדשים בי"ט וחדא מחתא נינהו וטובא אשכחן בי"ט שחל להיות בע"ש ולפי שאין שורפין קדשים בי"ט וחדא מחתא נינהו וטובא אשכחן בה"ג אלו דברי הרב ז"ל. ואינן וכוניןדאי הכי ת"ק קאמר אין רואין במראה בכל מראה שבעולם ור"מ דל"ל דרבה היה לו לומר ור"מ מתיר כל המראות חוץ ממראה של מתכת שאינו קבוע. וא"ת דר"מ אסר בשאר מראות שאינן קבועות א"כ הא אית ליה דרבה דאע"ג דאיכא למימר מידכר גזריי והאי דלא גזר בקבועה ע"כ משום דבין קבוע לשאינו קבוע לא

טעו אינשי: הא דאמר רייי אמר שמואל מותר אדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר. לאו דוקא שיאמר כן בלחוד דהגדה זו לא מהניא ולא מעלה אלא אפיי אומר לו לשם אני הולך לך עמי מותר והוינן עלה מאין מחשיכין להביא פירות משום דלשמואל כיון דרשאי הוא באמירתו רשאי הוא בחשיכתו כאבא שאול וש"מ דמותר לומר לחבירו הבא לי פירות ממקום פלוני למחר שכן הוא עצמו עיי בורגנין ומחיצה מביא, ורשאי הוא בחשיכתו

ובאמירתו: מת נמי משכחת לה למיגזא ליה גלימא. וכן נמי לעשות לו ארון והיינו דקתני מתניי להביא
לו ארון ותכריכין כלומר לתקן ולהביא וכתבו בתוסי דשמעינן מהא שמותר לאדם לילך
בשבת לגינתו ולחורבתו שבתוך התחום להחשיך ולתלוש עשבים ושאר דברים הצריכים
לו שלא אסרו למיגז אסא לאחר דלא כלה אלא להחשיך על התחום דאינון עובדין דחול
אבל להחשיך תוך התחום מותר והא דאמריי במסי עירובין ומייתי לה רבינו הגדול ז"ל לא
יטייל אדם בתוך שדהו לידע מה היא צריכה כיוצא בו לא יטייל אדם על פתחה של מדינה
כדי שתחשך ויכנס למרחץ מיד ההוא משום חשדא שכל הרואה אותו מטייל ועומד שם
מכיר ויודע שלכך הוא מתכוין שיכנס למרחץ, ומפני כך אסרוה:

דף קנא הא דקאמר אבא שאול כל שאני רשאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו. דמשמע דמילתא פשיטא הוא שרשאי באמירה דעסק המת והכלה ואומר לו לך למקום פלוני לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני לא מצאת במנהוכוי דוקא אמירה דישראל וה"ה לגוי כלומר לך למקום פלוני במוצאי שבת והביא במנה ובמאתים הא לומר לגוי לך בשבת והביא ודאי אסור שאפיי הביא לצורך ישראל תני ואזיל במתניי דאסור ואע"פ שאמורה

לגוי שבות בין שיאמר עשה מלאכה היום בשבת בין למחר דהיינו עמוד עמי לערב התירו שבות דאמירה דלמחר אפי מישראל לישראל משום צרכי כלה ומת ולא התירו אמירה ולא מעשה בשבילו בדבר הנעשה בשבת שבזו חלול שבת ובזו אין חלול שבת וכן אינו רשאי באמירה דערב שבת וכדאמריי בפ"ק (יט.) גבי שליחות איגרות ואפיי במת וכלה נמי אסור דהא מתחלל השבת למחר וכל שהשבת מתחלל בשבילו אסור ובמלאכה הנעשית בשבת לא אמריי שכן דא"ה באגרות נמי נימא שאם יש שם מחיצות מביא דמשום שטרי הדיוטות

באו ממקום קרוב שיהא בהן בשעת הספד כדי שיעשו למוצאי שבת מיד. ומשום דסתם בעינן כדי שיבאו מאוחו תחום. ומשום הכי קחני לא יספוד בהן ישראל משחשיכה. אא"כ קחני לעולם. משמע דבכדי שיעשו מותר. אלא ה"פ: דבין מתוך התחום בין מחוץ לתחום ומ"מ אין הפירוש הזה נכון. ועוד סיפא דמחני קחני לא יקבר בהן עולמית. ורישא לא המקרבת אותן לידי ישראל ומלאכה הנאה היא שנעשית בשביל ישראל והלכך קנסינן. לכאן ולבקרו וללוקחן והארמי הביאן בשבילו לעיר והזמינן לו הרי נעשית בהם מלאכה צריך להן באותו מקום לשום ענין המותר. אבל מחוץ לתחום כיון שאין ישראל יכול לבא בשבת וכאן וכאן הי' יכול לילך ולבקרן וליקה ממנו בשבת. ולהשתמש נמי בהן אם היה לי רחוקים ממנו די אמות או אלפים אמה כאן וכאן לרשותו של ישראל אינו יכול להביאן מישראל זה. כמו שהיו רחוקים ממנו באוחו מקום שבסוף אלפים אמה שהובאו משם. דמה בשביל שום מלאכה של ישראל בהנאה שהרי החלילין בביתו של ארמי רחוקים הם בשבת ישראל לוקחין ממנו בשבת. לפיכך אם הביאן מתוך התחום מותרים מיד שלא נעשה בהן ועל דרך רחוקה נתרץ לדברי הרב ז"ל, דהכא כשהביא ארמי חלילין למכור עסקינן שאין מה לי חוץ לכמה תחומין. מ"מ נעשית בהבאתן מלאכה בשביל ישראל ואסורין לעולם. לנו בפלוגתא דרב ושמואל. אין לה ענין בפירוש הזה. מה לי חוץ לחומה ותוך לחומה. בשביל ישראל. והלכת אחר איסור תחומין. וכן כל ענין הגמרא חיישינן שמא חוץ לחומה מלאכה גמורה בשביל ישראל. ומה ענין תחומין לכאן הנחת איסור אב מלאכה הנעשית תוך התחום נמי אסורין לעולם. דהא מ"מ הביאו ארבע אמות ברה"ר. ונעשה בהן איסור ואנו תמהין ע"ז הפירוש. כיון שהוא קונס על איסור המלאכה לעולם. כשבאו ממקום קרוב דאין דרך להביא חלילין אלא בשביל מת. אלא אם כן באו ממקום קרוב. מתוך התחום. יספוד בהם ישראל לעולם קאמר. וקנסא הוא משום דמוכחא מילתא דבשביל ישראל הוא. יקבר בהן עולמיה. פרש"י ז"ל, ארמי שהביא חלולין בשבת כשהביא בשביל ישראל לא קרוב. עשו לו ארון הפרו לו את הקבר. יקבור בהן ישראל. ואם בשביל ישראל לא ותכריכין. ארמי שהביא חלילין בשבת. לא יספוד בהן ישראל. אא"כ באו ממקום מחניי: מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ליכא באגרות שלום ושל עסקי רבים, וכולן אסורין:

מערב י"ט לא יטול מהן בי"ט אלא אם כן ידוע שניצודו מערב י"ט. ומעשה בארמי אחד יהודה. אם כן קשיא להו הא דחנן (ביצה דכ"ד ע"א) מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן איסור הוצאה והעברה ברשות הרבים. וכן בחמין שהוחמו בשבת תלינן לקולא כדאמר ר' דשמואל לקולא תלי בכל מלאכת שבת אפילו בשל תורה כגון הבאת חלילין הללו. דאיכא פרש"י ז"ל. וסיעתא דשמואל מדרבי יהודה דתלי ברשות. וקשה לי לפירוש הזה. אם כן התחום לנו בע"ש. ומצאו חיישי' להקל כגון חיישי' שמא באמבטי עיברה לדעתם. וכך בביתו של ארמי. ושמואל לקולא. שאפילו הביאם מחוץ לעיר. תולין להיתר שמא בתוך דרב לחומרא ממקום קרוב ממש. שידוע לנו בבירור דממקום קרוב באו. כגון שראינום כוותי' דשמואל וזה הפירוש הנכון. והוא דרכו של רבינו ז"ל בהלכות. ויש מפרשים נמי התם בתלת בבי דההיא מתניתין שמעינן מינה מכל מקום דתולין במעשה שבת להחמיר ישראל. ואעפ"י שהעיר מחצה על מחצה ומיפלג פליגי רבנן עליי דרבי יהודה. כדפליגי ולא נעשה ע"י הבלנין אעפ"כ אסור לרבנן. חוששין שמא על ידי הבלנין נעשה. ובשביל שיש לו עשרה עבדי' שמחממין לו עשרה קומקמין של מים. שיש לומר עבדיו חממו לו. קטנה אם יש בה רשות רוחץ מיד. שמע מינה לרבנן אפיי יש בה רשות כגון אדם חשוב אם רוב ארמים רוחץ מיד. אם רוב ישראל ימחין בכדי שיחמו. ר' יהודה אומר באמבטי דתנן במכשירין (ב,ה) עיר שישראל וארמים דרים בתוכי יהיה בה מרחץ המרחצת בשבת בפסחים (יג.) חיישיי שמא חוץ לחומה לנו אורחיי. ואמרי דייקי מתני כוותיי דשמואל, אלא שמא שקעה עליהן חמה בסוף התחום ולנו בלילה חוץ לחומ' וזה כענין מה שאמרו להחמיר. אלא שלא חשש שמא הלכו בהן כל הלילה שאין דרך בני אדם לילך בלילה. סמוך לחומה. וכל שכן במקום שיש לחוש ברחוק מקום חוץ לתחום. שתולה בו שמואל לנו. ונותנין להם זמן כדי שתחשך להם (ברחוק) [ברחוב] העיר (ולא) [ולנו] חוץ לחומה שיבאו יותר ממקום רחוק שאפילו באו לפנינו בשבת שחרית חוששין שמא חוץ לחומה שמא חוץ לחומה לנו. כלומר לא כדי שיבאו ממקום קרוב בלבד. אלא כדי שאי אפשר ממקום קרוב. שיהא בהן בשעת הספד כדי שיבאו מאותו מקום. ושמואל אמר חיישינן איסורו. והכי קתני. ארמי שהביא חלילין בשבת. לא יספוד בהן ישראל. אא"כ באו לפנינו עלה בגמרא, מאי ממקום קרוב. רב אמר ממקום קרוב ממש כל מקום ומקום לפי קרבתו בשביל ישראל הן. שאין הארמים סופדין בהן. ורובן בשביל ישראל הן באין. ואחמר ישראל דוקא קתני דאכתי הוה לי' למיפלג ומיתני בהדיא כדקתני סיפא אלא סתם הלילין חוך החתום נמי איכא הונאה והעברת ארבע אמות ברשות הרבים ולאו בשהביאן בשביל יהיב שיעורא כלל אבל מכל מקום בין רחוק בין קרוב. צריך כדי שיבאו משם. דהא בשבת הספדו יש בו שיעור כדי שיעשו משום הכי קתני סתם אא"כ באו ממקום קרוב. ולא קא הספרן אינו ממש בשעה שחשיכה מוצאי שבת. ואם באו ממקום קרוב. מסחמה בשעת

לאחר כדי שיעשו. אבל פחוח מכדי שיעשו לכל ישראל אסורין. וכן בכל מעשה שבח. וכן הוא שאמר אתמול באו. והיינו דלא קתני אא"כ באו ממקום קרוב. והתירו בישראל אחר הקבר בשבילו. וקנסו באותו ישראל לעולם. בקבר הידוע לו. וחלילין גמי ענין של פומבי ישראל אחר מותר. ענין התוספתא כשהביא החלילין בשביל ישראל שאמר לו כן ועשו אבל ישראל אחר מותר. עשו לו ארון הפרו לו את הקבר לא יקבר בהן אותו ישראל. אבל תניא התם (יח,ח) ארמי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת. לא יספוד בהן אותו ישראל עליו זה קברו של פלוני שחללו את השבת בשבילו, כך פירשו הנאונים ז"ל. ובתוספתא אמר ר' אבהו במוטל על קברו דכיון דמלתא דפרהסיא הוא גנאי גדול הוא למת שיאמרו עלה בגמרא. ואמאי הכי נמי לימא כדי שיעשו. אמר עולא קבר בעומד בסרטיא. ארון אשו לו ארון חפרו לו את הקבר דתנן ואם בשביל ישראל לא יקבר בהן עולמיי אקשינן עד שיודע שממקו' קרוב באו ודאי ושוהין להם כדי שיעשו שיביאו מאוחו מקו' וסופד בהן. הלכתא ארמי שהביא חלילין מן הסתם אסורין דבשביל ישראל הביאו ומחוץ לתחום באו מעשה שבת וי"ט לחומרא. וכן הדין לכל דבר שיש לו מתירין אפי' בדרבנן ספיקו אסור. תלי שמא ממקום קרוב אי נמי מחוץ לחומה הביאוה ושמא לנו משתחשך. אלמא ש"מ כל חזייא רבא דכמישא אמר הא ודאי מאחמול עקירא. מאי אמרח מחוץ לתחום (חייש). ולא אסורים בי"ט. מדאמרינן בפרק בכל מערבין (ד"מ ע"א) גבי ההיא ליפתא דאתאי למחוזא. בהן ישראל שהרי הסתם מתיר. ובידוע הוא שאסורין. וכן משמע, שאפילו ספק תחומין הוה ליה למיתני ארמי שהביא הלילין יספוד בהן סתם. ואם באו ממקום רחוק לא יספוד לשמואל לא הוי ליה לתנא למיתני אא"כ באו ממקום קרוב. דאפשר שבאו. אלא אדרבא רב פפא לחומרא. דתרווייהו בחדא שיטה אזלי במעשה שבת ויום טוב ועוד להאי פירושא שחלישתן בשביל ישראל היתה. וסוגיא דהתם נמי מדשמואל דאמר שמואל לחומרא פסק אלמא לערב נמי תולין בדבר להחמור. במעשה שבת על ידי ארמי. ואעפ"י שאינו יודע דורן לישראל. אם יש מאותו המיןבמחובר אסורין. ולערב אסורין נמי בכדי שיעשו. הלכתא כשמואל בדיני. דדיקא מתניתין כוותי' והתם אמר רב פפא הלכתא ארמי שהביא אלא בשיעור כדישיעשו הוא דתלי שמואל לקולי. אכתי קשיא הילכתא אהילכתא דקי"ל שמעון בר אבא. ומספק מוכן נמי פסקו שם דאסור. וא"ת לא הקלו במלאכות שבת ליומן. י"ט. בידוע שמעי"ט ניצודו וספק נעשה כמי שניצודו בי"ט ואסורין.אמר שמואל הלכה כר' שמואל אין הלכה כר"ג. וחניא נמי ר' שמעון בן אבא אומר בא ומצאן מקולקלין מערב שהביא דגים לפני ר' גמליאל. ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו. ואמר

מוכיח במסכת ביצה: מתניי: גוי שהביא הלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פרש"י ז"ל לעולם. ולא מחוור, מדקתני סיפא גבי ארון וקבר עולמית והכא לא קתני ש"מ לאו לעולם קאמר אלא בכדי

שיעשו ועוד אי לעולם קאמר דאסורין דכיון שנעשית בהן מלאכה בשביל ישראל קנסיי עולמיי כי באו ממקום קרוב מאי הוה הרי הביאן די אמות ברה"ר ונעשית בהן מלאכה של תורה בשביל ישראל ומה לנו חוץ לחומה ומה לנו חוץ לאלף תחומין. ונ"ל דמתניי לא בשביאן בשבת בשביל ישראל זה קאמר דא"כ הוה ליה למיפלג ולמיתני כדקתני בסיפא בקבר וארון אלא מתניי בשהביא חלילין סתם ומסתמא לשם ישראל הביאן שאין דרכן של גוים לקונן ולספוד בחלילין ורובן בשביל ישראל שמקוננין בהם מביאין אותן לפיכך אסורין לכל ישראל עד כדי שיבואו ממקום קרוב ואם עשו ארון וחפרו קבר מסתמא לדעת עצמן עשאיהו ולפיכך מותר מיד והיינו דקתני עשו לו ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית שום ישראל ועלה הוא דמקשיי בגמי ואמאי ה"נ לימא בכדי שיעשו ואמאי אסור לעולם ומפרקיי בעומד באסרטיי וגואי גדול הוא למת שיקבר בקבר שהללו בשבילו את לעולם ומפרקיי בעומד באסרטיי וגואי גדול הוא למת שיקבר בקבר שהללו בשבילו את

השבת כך פירשו הגאונים ז"ל דבר זה ולא כדברי רש"י ז"ל:
גמ': מאי ממקום קרוב רב אמר ממקום קרוב ממש. פי' רבינו הגדול ז"ל שאם באו עכשיו ממקום קרוב מותרין ואין הוששין לדבר אחר ושמואל אמר אע"פ שאנו רואין עכשיו שהוא ממקום קרוב מותרין ואין הוששין לדבר אחר ושמואל אמר אע"פ שאנו רואין עכשיו שהוא מביאן ממקום קרוב חוששין שמא ממקום רחוק באו הלילה ולנו חוץ לחומה במקום קרוב ועכשיו מביאן מחוץ לחומה ודכ"ע מתני' הכי קתני אלא אם כן באו ממקום שיש בו בשעת הספד כדי שיבואו משם אלא משום דסתם הספידן אינו ממש בשעה שחשיכה ואם באו ממקום קרוב סתמא יש בו שיעור משום הכי קתני לה סתם כדתנן נמי (רוחץ בה מיד ולוקח מיד) אבל מ"מ בין קרוב בין רחוק צריך כדי שיבואו משם דהא בשבת תוך התחום

נמי איכא הוצאה והעברה ברה"ר שנעשית בשביל המת:

ה"ג בכל נוסחי ספרי ספרד וזו היא גרסתן של גאונים ז"ל: דיקא מתניי בוותיי דשמואל

דתנן עיר שישראל וגוים דרין בה וברי. ומתני' היא במסכת מכשירין פ"ב ומייתי ראיי

מדת"ק דאמר מחצה על מחצה אסור ואף על פי שיש שם רשות ולא תליי ברשות אף על

פי שדרכו לרחוץ יותר מכל אדם ורגלים לדבר אפ"ה אסור א"נ מחצה על מחצה גופיי

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לתלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לתלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לתלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

מפרש חיישי לקולא, ואמר שמצא בייצא בו חיישינן שמא באמבטי עיברה בפ' אין דורשין

מפרש חיישי לקולא, ואמר שמצא כיוצא בו חיישינן שמא באמבטי עיברה בפ' אין דורשין

וגירסא מוחלפת היא זו אבל לפי הגירסא האמיתית אין ראיי ממשנתינו שבמס' מכשירין

לשמואל אלא מדר"י דאמר אם יש בה רשות רוחץ בה מיד שתולין להקל ולומר שמא

משחשיכה נעשה ע"י גוים ועבדים הרבה ופי' לשמואל דהכי תנן לא יספוד בהן ישראל

אא"כ יש לתלות שבאו ממקום קרוב. ואינו מחנור לי, חדא דא"כ קשה מתני' לשמואל

אא"כ יש לתלות שבאו ממקום קרוב. ואינו ממקום קרוב ואי ס"ד תלינן לקולא אע"ג דלא

אסור בכדי שיעשו משמע דספיקא לחומרא ל"ש ליומיי ול"ש לערב: הקיל מיהו בההיא דאר"פ (ביצה כד:) בי"ט אם יש מאותו המין במחובר אסור ולערב נמי מעשה שבח. וי"ל דלא הקיל שמואל בספק מלאכח שבת ליומו אלא בכדי שיעשו למ"ש אתאי וכן הלשון הגון ונהוג בכ"מ אלא ש"מ שספק באו מחוץ לתחום אסור, וכ"ש ספק משמע דה"ק מה י"ל וליחוש דאי ודאי חוץ לתחום אתא הכי הול"ל מאי איכא דמחוץ לתחום מחוץ לתחום באו וא"ת שמא יודע היה שבא מחוץ לתחום א"א לומר כן מדאמר מאי אמרת מאי אמרת מחוץ לתחום אתא וכוי ורבא ודאי לא היה יודע מהיכן באו אלא שחשש שמא בכל מערבין ההוא ליפתא דאתא למחוזא חזיי, הבא דמכמשה אמר הא ודאי מאתמול עקורה לספק תבשיל שנתבשל היום שזה מותר וזה אסור וכ"מ לי מהא דאמרי' במס' עירובין בפי איסור מוקצה דרבנן דספק הכן אסור ולא תלינן לקולא ומה בין ספק דבר שנתלש היום ודגים לא יטול מהן ביו"ט אא"כ ידוע שניצודו מבע"י ואע"ג דממילא נצודו ואין בהן אלא ואמאי הרי אמרו גבי י"ט אם יש מאותו המין במחובר אסור ועוד שנינו מצודות חיה ועופות דאיכא איסורי דאורייי כגון בחמין שהוחמו בשבת וכן הבאה דשבת עצמה דאורייתא היא הא ק"ל, דמשמע מדסייעוה לשמואל ממחניי דגבי מעשה שבח נמי חליא לקולא ואפיי היכי ששנינו במצודות היה לא יטול מהן ביו"ט אא"כ ניצודו מבע"י ספק ר"ג מותר וכוי. מיהו כדי שיעשו לאפוקי באו ממקום רחוק הא ספיקא לקולא הוא וספיקא לא קתני מתני' כאותה בלשמואל הכי קתני לא יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממש ממקום קרוב שיש בו עכשיו שאפשר להחם אותן משחשיכי דהא איכא כדי שיעשו אבל יכולני לפרש לקולא ולומר משמע ועוד מאי ראיה מדר"י החם פשיטא דשרי ואפיי נעשו בשבת הואיל ואיכא שיעור לתחום. ועוד דאא"כ באו ממקום קרוב לא משמע שאפשר לתלות שיבואו אלא באו ממש חלילין ממקום רחוק או מחוץ לתחום לא יספוד בהן ישראל דמשמע במביא בידוע מחוץ ידעינן מנא אתו ולא אסרו אלא בבאין ממקום רחוק בידוע הכי הו"ל למיתני גוי שהביא

אסור בברי שיצשו משנע רספיקא לחבור אל שלידה יול של ערבר. שימ דמלמול מקצת שמיה מלמול שלא תאמר עד שיגברי או שיגרור אלא כיון שמזיז ראשו של דבר שאינו ניטול אסור והא דתנן לקמן בפי בתרא בשליף של תבואה מכניס ראשו תחתיה ומסלקו לצד א' משום צער בעלי חיים התירו

76

cl:

הא האמריי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו. ה"ק שאין אדם יכול לזרוק ממונו מידו להפסידו ומש"ה שרי ליי שבות דלא ליתי לידי איסור דאורייתא משא"כ בדליקה שלא התירו לו אמירה לגוי ואדרבה אמרו אי שרית ליי אתי לכבוי. ומסתברא דוקא החשיך לו בדרך שבו ביום גדשו סאה וחששו שמא יקל לומר עדיין יש שהות ביום אבל שכח בשבת והוציא כיסו לרה"ר או לדרך לא התירו לו כלום. והא דאמריי בפי נוטל פעם

נכונים אלא לסטים היינו דליקה ממש. ולא שייך לישנא דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו דהתם בסרטיא שבעיר יכול לישב ולשמור ממונו משא"כ במחשיך בדרך ומ"מ אין הדברים במחיצה של ב"א קאמר ולא שרו לי' כלו' אפר בשל דבריהם. ושמא יוכל בעה"ת לטעון פחות פחות מד"א דהוא איסור חמור ממנו. ועוד היאך יוסיף בהעברה שלו הככר הזה אלא של ב"א ולא מסתברא כלל ולמה יאסרו טלטול אפיי ע"י ככר או תינוק מאחר שהותר להם כתב בפי נוטל גבי ארנקי הניחו עליו ככר או תינוק וטלטלוה פחות פחות מד"א או במחיצה (סיי רכ"ו) מתיר להציל כיסו מפני הליסטין הבאים בביתו ואין בדבריו טעם ורש"י ז"ל ממש. ומסחברא נמי דוקא במחשיך אבל בשוכח ומוציא כיסו לדרך אסור. ובעל החרומות יהא בו איסור תורה ויאמר לגוי להדיא כבה אלא ש"מ דין אחר הוא במחשיך וכיס בידו דדבר הראוי למקום הראוי ואם הצלה זו דומה לכיס שבידו בדרך יציל לכל מקום שלא שרית ליה אתי לכבויי כדאמריי פי במה אשה במערימין בדליקה ואפ"ה לא שריי אלא הצלה אמירת כבה ואל תכבה ואע"ג דהתם נמי איכא למיחש מתוך שאדם בהול על ממונו אי לא הספר אע"פ שיש בתוכו מעות הא בשביל הפסד המעות ושאר הנכסים לא נתיר הצלתן ולא בביתו שאינו נוטל מעות מפניהם להטמינן אלא הרי לסטים כדליקה ושנינו תיק הספר עם אלא ש"מ שאני כיס שבידו שאין אדם מוצא לבו לזרקו. ומכאן נלמוד למי שבאו לסטים מסקנא התם לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד והכא שרי טלטול והולכה פחות מד"א של בני אדם קאמר אבל לטלטלה פחות מד"א לא אמרו אלא במי שהחשיך בדרך דהא אי שכחו ארוקי מלאה מעות בסרטיא ואמרו הניחו עליי ככר או תינוק וטלטלוה במחיצה

דוקא ביסו אבל מציאה לא. ודבר פשוט הוא דכי היכי דאסריי במציאה למיתבה לנכרי הינ לא יהיב ליה לחש"ו ולא ע"ג חמור וכ"ש שאין מתירין לו להוליכה פחות פחות מד"א שהוא ההיתר הגדול שבכולן. אלא שהרמב"ם ז"ל כי שמותר במציאה להוליכה פחות פחות מד"א אלא שהרמב"ם ז"ל כי שמותר במציאה להוליכה פחות פחות מד"א אלא שהששו בו דלמא אתי לאתויי ד"א ברה"ר ואין זה כלום, שהרי מ"מ איסור מלטול יש שחששו בו דלמא אתי לאתויי ד"א ברה"ר ואין זה כלום, שהרי מ"מ איסור מלטול יש בדבר וכיון שלא התירו אמירה לנכרי גבי מציאה מנ"ל דשרי איסור מלטול וכ"ש להוליכה פחות פחות מד"א הוא קשה להתיר יותר מפני שהוא קרוב לבוא לידי איסור תורה מפני שאדם עשוי שלא לדקדק בשיעור הד' אמות ואינו מטעם הפסד ממון כמ"ש הרב ז"ל ובפרק המוצא תפלין איכא מאן דלא שרי להוליך פחות פחות מד"א בתפלין של מציאה ואע"פ שהן על מצוה ורחוק שתהיה מציאה שאינה של מצוה יותר מותרת ממציאה של מצוה:

או דלמא כיון דלא טרח לא אתי לאתויי. אע"פ שזה הלשון מוכיח שבכל מציאה אמרו ואע"פ שבאה לידו מזמן רחוק קשה לומר כן שא"כ נמצאת צריך לדקדק על כל ממון שבידו אם טרח בה אם לאו א"ו כשאמרו מציאי הבא לידו לא אמרו אלא שבאה לידו משעה קרובה:

המור, הרש, שוטה, וקטן. אע"ג דלא חגן לה במחני חרש שוטה וקטן בהדיא מ"מ בכלל המור הם שאינן מצווין על שמירת שבת אלא שאתה מצווה על שביחתן לעשות מלאכתו על ידן ועדיפי מיני דהני אדם וחמור לאו אדם כדמפרש ואזיל ואין לך לתמוה האיך עובר אדם על איסור של תורה שכבר פירשו לפניגו שמניחין עליה כשהיא מהלכת ועל אותו הכוונה הם אומרים כן וכן כשהזכירו כאן חש"ו על אותה הכוונה הוא שיניחו עליהן כשהן מהלכין:

פרק כד מי שהחשיך

שביתת הבהמה בלא שיהיי הוא מחמר אחריי שאף כשעושה בו הגוי מלאכה כדאיי בפ"ק כפשוטו מה שהקשו והלא מחמר ולא הקשו משביתת בהמתו שהכוונה במחמר הוא משום יחרוש בה ולדבריו המחמר אחר בהמתו אין בו איסור אלא משום שביתת הבהמה ויבא מכלל עשה ואחז"ל שהלאו המפורש בחורה לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך הוא שלא שאם הוציא משא על הבהמה אע"פ שהוא מצווה על שביתתה אינו לוקה לפי שאיסורו בא והכי איתא בהדיא ביבמות פ"ק דמחמר לאו גרידא הוא. וה"ר משה ז"ל כי בפ"ב מהלי שבת בדבר כהרבה לאוין שיש בתורה שאין לוקין עליהן כגון לאו שבכללות ולאו שאין בו מעשה ואינו לוקה שאין מלקות אלא במעשה עצמו לא במעשה אחרים אבל ודאי איסור לאו יש בהמתו חשובה מלאכה להתחייב עליה מלקות אלא כמלאכת עבדו ובנו שהוא מוזהר עליהן שניתן לאזהרת מיתת ב"ד שאין לוקין עליו שדעתם לומר שאין המלאכה שהוא עושה עם אתה דאיהו ניהו דמחייב בבהמתו לא מחייב היינו דלא לקי כדאמריי מעיקרא לסברא דלאו ניחא ליה לאקשויי ממחמר דהוא איסור לאו ואע"ג דאסיקני דפטור מכלום משום דכתיב ובהמתך ובהמה לבדה אין שביתתה עליך אלא בעשה מדכתיב למען ינוח שורך וחמורך שמחמר אסור לאו כדבעיי למימר לקמן (מדלא כתיב) [מדכתיב] לא תעשה כל מלאכה אתה עליו מן החורה עניינו מפני שאפשר לו לבוא לאיסור חורה. או אפשר שנאמר שמפני בענין שתעשה עקירה והנחה שאין לו לעבור על ד"ת וכשאמרו למעלי חמור אתה מצווה זה שאמרו כאן שמניח עליי כשהיא מהלכת וכשהיא עומדת נוטלה הימנה ולא להניחו עליי אף בשאינו מחמר אחריו שמפני ששביתתו עליו מן התורה אין לו להניחו עליו אלא כענין תורה אם יהא מחמר אחריי דזימנין דקיימו ולאו אדעתיי. וה"ג אית לן למימר בחמור שלו בחמור שאינו שלו אית לן למימר דלנכרי יהיב לי' משום דחמור אפשר לבוא לידי איסור יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה ואמרי' לעיל משום דחמור אתה מצווה על שביתתו אפי, דהוה יכול למימר בחמור של גוי ואע"ג דקתני אין עמו נכרי מניחו על החמור דמשמע הא **והלא מחמר.** ה"ג הו"ל לאקשויי והלא שביתתן עליך מן התורה אלא דהא עדיפא ליה משום

דע"ז וז"ש שעל החורש נאמר בתורה לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך אינו כלום שהרי מפורש כאן שהלאו של לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך אין לוקין עליו והחורש בבהמה בשבת הוא חייב משום מלאכת עצמו ובשבת חייב סקילי ובי"ט לוקה כמו ששנינו בפי ואלו הלוקין יש חורש תלם אי וחייב עליי משום חי לאוין החורש בשור וחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם ושביעית וי"ט וכוי והוא ודאי לחיוב מלקות כמו שמוכיח שם באותו משנה ובגמי שעליה. אלא שמכל מקום צריך טעם בדבר שהרי החורש בבהמות אתה ובהמתך הוא כמחמר שהחרישה בכח הבהמה היא נעשה ונאמר בזה שמפני שהחורש בבהמי הוא נתן עליה עול והוא מוד הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא היא ובו היא ובו היא תלויי ואין הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא הנלת לופשה אלא שניים לה המעורבות מענו מנית מני המחמר.

הולכת לנפשה אלא שיש לה התעוררות מעט מן המחמר:

הא דאמר ר"א בר אהבה רץ תחתיה עד שמגיע לביתו. הו"ל לאקשויי עלה אמאי לא תני
לה במתני' אלא שלא רצו חכמים לגלותה כההיא דר' יצחק ואע"ג דלא אמרי' עליה בהדיא
הכי חדא מכלל חברתה איתמר. אלא שקשה הדבר למה לא שנו את שתיהן כאחת מטלטלו
הכי חדא מכלל חברתה איתמר. אלא שקשה הדבר למה לא שנו את שתיהן כאחת מטלטלו
לא שרי' הכי דדוקא בחבילה הוא דשרי' דאית לה הכירא דלאו אורחי' למירהט בחבילה
אבל בכיס אורחי' ולית ליה הכירא ואפשר שנאמר דרב אדא בר אהבה אתא לאשמעינן
הקנה בחביל' משום דלא אפשר בפחות פחות מד"א ואפשר לו שירוץ בו עד שיגיע לביתו
אבל בכיס דמתני' א"צ לזה כיון דאפשר במלטול פחות פחות מד"א אבל אם בא לרוץ בה
רשאי שהרי ודאי שיש לו היתר אלא שאין דרכן של ב"א שיהיו רצים בדרכים ל"ש:

אמר רמי בר חמא המחמר אחר בהמחו בשבת בשוגג חייב חטאת וכוי. איכא דקשיי להו לרמב"ח אמאי לא תני לה גבי אבות מלאכות ואינה קושיי דמחמר לאו מלאכה בפ"ע היא שאינו חייב אלא על המלאכות שנישנו בפ' כלל גדול אלא שהוא חייב כשהוא עושה ע"י בהמחו כמו שהוא עושה ע"י עצמו אבל אב מלאכה אחר אין לנו אלא אלו שנישנו שם: רהא אנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת. אין קושיי זו כלום דהא ודאי ר"ה בכלים שאינן ניטלין איירי דקתני מתניי מתיר החבלים והשקין נופלין ואתי איהו למימר דבכלי שאינן ניטלין איירי דקתני מתניי מתיר החבלים והשקין נופלין ואתי איהו למימר דבכלי זכוכית המשתברין מביא כרים וכסתות ומניח תחתיהן אלא משום דבכלים שאינן ניטלין נמי גיה ניחא ליה משום דקא בעי לאותובי עליי והא קמבטל כלי מהיכנו מקשי עלייהו מעיקרא והא אנן תנן נוטל את הכלים הניטלין לומר דלא ניחא ליה לא בכלים הניטלין ולא בכלים

שאינן ניטלין: בי קאמר ר"ה בקרני דאומני דלא חזיי ליה. נראה דקרני דאומני ישנים קאמריי שהן מוקצין מחמת מיאוס ואתיי כר"י דאית ליי מוקצה א"נ כר"ש דהוו כשרגא דנפטא אמריי דחזי לכסויי מנא הכא לכסויי מנא נמי לא חזי לפי שהן מאוסין הרבה כדאמריי האי מאן

דשתי בקרגא דאומני קא עבר על בל תשקצו את נפשותיכם אבל אם היו כלים חדשים אע"פ שמלאכתן לאיסור לא הו"ל לאקשויי והא קא מבטל כלי מהיכנו שיכול הוא ליטלן מע"ג כרים וכסתות אם הוא צריך למקומן דהיינו הכרים והכסתות שתחתיי אבל השתא דאמרן דלא חזייאן כלל ולית בהו תורת כלי שאינן נטלין לא לצורך גופו ולא לצורך מקומן מקשיי

ומ"ה מקשיי מינה לר"ה ומתרצינן התם בבולסא והוא כלי זכוכית דקין שאין ראוין אלא כשהן נופלין לארץ וא"כ ל"ש שליפי רברבי ול"ש זוטרי אסורי כיון דדומיא דטבל קתני הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן אלא ה"ט דאסרינן בטבל משום שאין הפירות נפסדין זומרי אסור דל"ל דבשליפי רברבי דוקא ואסור משום ביטול כלי מהיכנו משום דטבל מוכן בייה אייל משום דקתני עששית דומיא דטבל משמע לן דלייש בשליפי רברבי ולייש בשליפי רברבי ולא בשליפי וומא. וא"ת ואמאי לא מוקמינן בשליפי רברבי שלא לשבור דבריו של ונישקין גופלין דקתני אסורה בסתמא ומשמע דלא שרי' ביטול כלי מהיכנו לאו בשליפי לנער כל היום חמיר טפי ומקשיי מדחניא היחה בהמתו טעונה טבל ועששית מתיר חבלין הוא שהתיר ר"ה כן אלא דבשליפי רברבי לא שרי משום דביטול כלי מהיכנו במה שא"א ליי בטול כלי מהיכנו ואע"פ שאפשר לנער ואתי' השתא למימר שבמקום שבירת כלי הזכוכית התרנגולת לקבל ביצתה וכלי תחת הנר לקבל ניצוצית דאמרי' בפ' כירה שאסורין משום בטול כלי מהיכנו ואע"פ שאפשר לו לנער הרי דעתו להניחן שם כל שעה והו"ל ככלי תחת בשבילה], ואינו מחוור. אבל נ"ל שהיתרו של ר"ה הוא משום דבשליפי זוטרי נמי יש משום הבולסא ראויי לכלום ואין בה תורת כלי כלל הוא אסור (לדבריהם) [לטרוח טרחא יתירה ואית לך למידהי ברייתי דקתני ואע"פ שמשתברין אלא שהרב ז"ל אומר בזה שמפני שאין (ביצה לו.).[ועוד] כיון דאנן לא קי"ל כר' יצחק אפיי בבולסא נמי הוה לן [למישרי] להלכה דרי יצחק והא חזינן ליי לרי יצחק דלא שרי אפיי במקום הפסד כדאיי בר"פ משילין פירות דמבטל כלי מהיכנו חמיר טפי ואינו מחוור. ועוד דלא אפשר למימר דאית ליה לר"ה משום הפסד ולא הו"ל לאקשויי והא קא מבטל כלי מהיכנו אלא שהרב ז"ל דוחה דאיסורא הפסד כלי זכוכית. אלא שקשה לדבריו שא"כ מתחלה (לא) היו יודעין שר"ה מתיר איסור לר' יצחק כבר תרגומה רב הונא לשמעתיך בבבל והכא אתא לאשמעי דשרי איסורי מפני דרי יצחק דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת והכי אמרי, בפי כירה פוקו וא"ל חוששין) [שחוששין] להפסד. לפיכך יש לנו לומר כדברי בעל המאור ז"ל דר"ה אית ליי השמועי מ"ד להפסיד מועט נמי חששו קמ"ל נראה שטעמו של ר"ה אינו אלא מפני (שאין נופלין אע"פ שמשתברין והא ר"ה לא שרי אלא מאי דמשתרי בעלמא ועוד שאמרו בסוף ר"ה כלום בשביל שבירת כלי זכוכית וא"כ היכי מקשיי עלה מדתניי מתיר חבלים והשקין **בשליפי זוטרי.** אם נפרש שאין בשליפי זוטרי דין ביטול כלי מהיכנו נמצא שלא החיר שפיר והא קא מבטל כלי מהיכנו:

לדבר שאינו ניטל אלא ר"ה תרגומו דלא אמריי הכי אלא לגבי מת שהוא דבר שאין בו ר"ה או נאמר שתרגומו של ר"ה אינו לאמרה כדברי רי יצחק לגמרי שלא יהא כלי ניטל אבל קשה הדבר במ"ש בפי כירה כבר תרגומה ר"ה לשמעתיך בבבל ויש שאין גורסין שם איסור זה שיש בכלים המותרים ונאמר שר"ה לא ס"ל כר' יצחק כדברי הרב אלפסי ז"ל רה"ר. ועכשיו נאמר שלא התיר ר"ה מה שיש בו איסור ממש בטלטולו אלא חשש על בהפסד מועט לענין כדי יין וכדי שמן שמא בי"ט הקילו שאין לחוש לשמא יביא כלי דרך כיסו לנכרי אבל בבולסא לא התירו מפני שהוא הפסד מועט ואע"פ שחששו בפי משילין שהוא צריך לאבדו בידים ואין אדם מעמיד על ממונו לאבדו בידים כדאמריי לעיל גבי נותן אתי לאתויי דרך רה"ר אבל כשהיא טעונה כלי זכוכית מפני הפסד הזכוכית התירו כן מפני הכרים והכסתות ואע"פ שאין בהן איסור כלל שמתוך שאדם בהול על ממונו בצער הבהמה לי"ט אלא משום הפסד ואף כאן מפני שהבהמה טעונה והיא מצטערת יש להוש להבאת דחול כמו שאתה רואה שאף בי"ט שאין בו עירוב והוצאה לא התירו לכסות פירות הראויין מאדם בהול על ממונו ואי שרית ליה אתי לאתויי כלי דרך רה"ר או משום דהוי כעובדין אסרו להביא כלים להניה תחתיי אעפ"י שהיין הוא ראוי כמ"ש בפי כירה והטעם הוא מפני שמתיר טורה טלטול הכלים במקום הצלה בשביל הפסד זה שאתה רואה שבחבית שנשברה שההיתר הוא בשביל הפסד כמ"ש. אבל המחוור בזה הוא שנאמר שהתירו של ר"ה הוא קבוע בשביל ההפסד, אבל א"א שיהא מותר כמו כן בלא הפסד כלל שהרי הסוגיא מוכחת שהוא מתיר איסור של ביטול כלי מהיכנו. אלא דעתו של הרב ז"ל שאין ר"ה מתיר איסור מנין לנו שלא יהא סבור שאין כלי ניטל לדבר הניטל בשבת ויהא מתיר בשביל ההפסד כמו שאין הלכה כר' יצחק, ואם נאמר שר"ה מחיר איסור של ביטול כלי מהיכנו בשביל ההפסד, שדעתו שיהי' שם כל היום. גם נראה שדעת הרב אלפסי ז"ל אינו כן שלמד מדברי ר"ה שיפלו השקין ודעתו לימלן משם מיד ואינו דומה לכלי לקבל ביצה וכלי לקבל ניצוצוי אינו אלא כשהוא מבטלו לכל השבת וכ"ש זה שאינו מניח שם הכרים והכסתות אלא עד מאין לנו לסמוך במה שאמרנו שיש ביטול כלי מהיכנו לשעה שלשון ביטול כלי מהיכנו מועט להתיר בשבילו דבר שיש בו איסור כלל כך היא זו השטה והיא מתחוורת יפה. אלא שהשברים הדקין שבהן (א"א) לו (כלומר) והן הולכין לאיבוד וקמ"ל שלא חששו להפסד מועט נמי חששו, (קמ"ל) שאע"פ שאינן כלים אלא שהן עומדין להחיך יש הפסד בשבירחן בשבת. ומאי אע"פ שמשתברין. כיון דאמרת שאין הפסד בשבירתן. מהו דתימא להפסד וא"א לפרש מה טבל דלא חזי ליה לשבת דאי מוקמיי לה נמי בקרנא דאומנא הא לא חזי ליה בלא תיקון לא בחול ולא בשבת אף דאי נמי דלא חזי ליה שאין מלאכתה נגמרה בלא התכה דייקי גמי דקתני דומיא דטבל. מה טבל דלא חזי ליה. כלומר שאין מלאכתו נגמרה להתיך ואין בשבירתן הפסד של כלום:

מפני שהכרים והכסתות הן נימלין אף מחמה לצל ואוקמוה בשליפי זוטרי שאינן מבטלן לא מבמל כלי מהיכנו ואע"פ שהיו אותן קרני דאומני ניטלין לצורך גופן ולצורך מקומן והואיל ואין דעתו לסלקן (משום דהו"ל) [הו"ל] ביטול כלי מהיכנו גמור והיינו דמקשו והא שמלאכתו להיתר היה ראוי לטלטלו אלא בשיהא צריך להן לצורך גופן או לצורך מקומן ע"ג כלים שמלאכתן להיתר יש בו משום ביטול כלי מהיכנו שהרי מ"מ בטל אותן שהכלי שמלאכתן לאיסור משום אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל אם הניה כלים שמלאכתן לאיסור עורת כלי ניטלין הן לצורך גופן ולצורך מקומן ומותר בכולן ואע"פ שאמרנו שאין בכלים דר"ה מיירי בהכי אין לומר שאסור מפני שאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל שאחר שיש בהן עליה אלא שהוא נוטלן להצניען וזהו מחמה לצל שאסור בכלים שמלאכתן לאיסור וכיון בחמור ואף על פי שניטלין לצורך מקומן אין זה צריך למקומן שא"צ לגבו של הבהמה שהן בשבת שאמר עליהן במשנתינו מתיר החבלים והשקין נופלין שהרי א"א לו ליטלן מע"ג מיאוס וחורת כלי יש בהן אלא שמלאכתן לאיסור ולפיכך הן בכלל כלים שאינן ניטלין דאע"ג דאוקי' בקרנא דאומני אפשר לנו לפרש שהן כלים חדשים שאינן מוקצין מחמת דבריו של ר"ה בטעונה כלי זכוכית אינה בדבר שאינו ניטל אבל נאמר שהוא דבר הניטל בר"ה ודאי אית ליה דר"י לגמרי שאין כלי ניטל לדבר שאינו ניטל ואע"פ שיש הפסד אבל צורך כלל אבל לדבר שיש בו צורך לא אמרה ר"ה, וכ"ד הרב ז"ל. או נאמר דרך אחרת,

בפ' מפנין עושה בו שביל ברגלו בכניסתו וביציאתו: **ויביא כרים וכסתות ויניה תהתיה.** לפי השיטה האחרונה שכתבנו הוי מצי למימר דס"ל דר' יצחק דרבש והדביש דבר שאינו ניטל כלל הוא דר"ה לא התיר להביא כרים וכסתות אלא בקרני דאומני שהן ניטלין לצורך גופן ולצורך מקומן כמו שאמרנו אלא משום דלא

ס"ל כר' יצחק לא אוקמה לדרשב"ג כותיה: והאיכא צער ב"ה. פירש"י וליתי צער ב"ח דאורייתא ולדחי דרבנן כדרך מ"ש בפרק שאף להפסד הזיקין לא הצריכוה מפני כך וכ"ש לבטל כלי מהיכנו שהוא אסור: כההוא דפי מפנין אי הוה ס"ל דצב"ח דאורייתא אבל כאן אמרו דקסבר צב"ח דרבנן לומר ויפלו שקים הוה קא שריי ליה ביטול כלי מהיכנו משום הפסד הבהמה ומשום צער ב"ח נדחה מפני הפסד כמו שמפורש בהלכה זו אבל ודאי אי לא הוה אפשר ליי להתיר חבליי מוטב שיתיר חבלים ויפלו שקים משיביא כרים וכסתות ויניח תחתיי שאין ביטול כלי מהיכנו יוצא ידי שתיהן שבכך הוא נשמר מלהפסיד הבהמה ואינו עושה בה שום איסור ומעתה היי יוצא ידי שתיהן אם היי מביא כרים וכסתות ומניה תחתיהן י"ל בהפסד הזיקין כך הוא שתמות שאלו כן יותר היה חושש להפסד הבהמה מהפסד הזיקין מ"מ בביטול כלי מהיכנו נמי איכא חרחי, צער ב"ח והפסד בהמה שהרי מתה למ"ש שאע"פ שר"ג לא העלה בדעתו לא התירו לו מדלא אמרי ואי לא אפשר להביא כרים וכסתות מעלן כדרכו. וא"ת והכא דכיון דאיכא תרתי שרי ליה ביטול כלי מהיכנו שאינו שבות גמור אבל להעלותה כדרכה פסידא לא הוו שרי דהא אמריי אפשר בפרנסה ואי לא מביא כרים וכסתות ומניה תחתיהן מפנין דאחי דאורייתא ודחי דרבנן היינו משום דאיכא צער ב"ח ואיכא פסידא ואי ליכא ב"ח דאורייתא וכן בדין שהרי העמידו דבריהן במקום מצוה כדאיתא בפי המילה ומ"ש בפי שוכרנו למעלה. זהו פיי השמועה על נכון, ואין כאן שיתירו ביטול כלי מהיכנו משום צער [כמו] לבטל כלי מהיכנו ובשאר האסורין הקבועין בשבת שאינן נדחין מפני הפסד כמו כיסו לנכרי וכמ"ש למעלה ונצטרך לומר שכיון שצער ב"ח אינו אלא מדרבנן אינו חמור צער ב"ח דרבנן ובמקום פסידא לא גזרו רבנן בי' שיהא צריך לאבד ממונו בידים כדין נותן זיקי מאי הוה דהו"ל למיפסדינהו משום צב"ח כיון דלא הו"ל לפרקה בענין אחר ואמריי חבלים ויפלו שקין ומשני מצטרי זיקי ואתי' למימר דכיון דצער ב"ח דאורייתא כי מצטרו א"ו כשהקשו כאן והאיכא צער ב"ח לא ליבטל כלי מהיכנו מקשו אלא למה שהקשה ויתיר קמבטל כלי מהיכנו אמאי לא מתרץ דקסבר צער ב"ח דאורייתא דהא קיי"ל הכי בפי מפנין. ועוד אי מאן דס"ל צער ב"ה דאורייתא דהי ביטול כלי מהיכנו כי מקשיי לעיל לר"ה והא חבלים ויפלו שקים ואע"ג דמיצטרו זיקי הא עדיפא ליי טפי ולא לידחי איסורא דרבנן. דהתם לא אפשר בגווני אחרינא אבל הכא אמאי דחית כלי מהיכנו דהא אפשר לו להתיר מפנין מבטל כלי מהיכנו דרבנן וצער ב"ח דאורייתא ואחי דאורייתא ודחי דרבנן. ולא דמי,

דף קנהרהלכתא צידין אסורין צידי צידין מותרין. פי' לאו כאביי אלא אע"ג דאפשר דמאן
דאסר בהני תנאי בצדרין אסר נמי בצדי צידין ומאן דשרי שרי בתרוייהו כרבא אפשר
שפסקו בגמי צידין אסורין צידי צידין מותרין דקיי"ל כוותיה דמר בחדא וכותיה דמר
בחדא דאי ס"ל כאביי דבצידי צידין פליגי לא הוה לן למיפסק בצידי צידין להתירא דודאי

שתים בידי אדם ואחת באילן וכו' מתניי. כתבנו פירושה במס' סוכה בס"ד:

כת"ק קיי"ל דאטור ואפשר שנאמר (כמאן) רפסק האי פיסקא דצודין אסורין וצדי צודין

מותרין (ופליגי) בצדדין וקיי"ל כת"ק דאסור:

אבל לא את הזירין לא לפספס אלא להתיר. כך הוא הגירסא בספרים שלנו ותימה היא

ביון דס"ל לר"י דמטרה באוכלא לא טרחינן אמאי שרי להחיר ורש"י ז"ל מפרש דהתיר

זירין שוויי אוכלא הוא ואין כן שא"כ מ"ט דר"ה דשרי בפקיעין ובכפין ויותר נראה לומר

דהתיר לכ"ע שרי שאין בו משום עובדין דחול שדבר קל הוא ובפספוס הוא שחלקו לאסרו

משום מטרה באוכלא או משום שוויי אוכלא. ויש ספרים שכי בהן אבל לא את הזירין לא

לפספס ולא להתיר וזהו גירסתו של הרב אלפסי ז"ל ודייקא דכיון דר"י מפרש דכיפין לחוד

ופקיעין לחוד משמע דתלתא בבי קתני מתירין פקיעי עמיר אבל לא מהספסין ומפספסין

את הכיפין וה"ה שמתירין דתרוייהו שוי אוכלא הוא אבל לא את הזירין לא לפספס ולא

להתיר דתרווייהו הוו מיטרה באוכלא והיתר פקיעין ה"ט דשרי דכיון דפקיעין תרי אין בו

מורח של כלום אבל כזירין דתלתא איכא מירחא ואסור: רייי מתיר בחרובין לדקה כייש לגסה. דלא ס"ל (כר"י) [לומר דר"י] הוא דאית ליי סברא אחריתי למימר דשויי אוכלא משויי ומטרח לא טרחיי ומ"ה קאמר לדקה שרי אבל לא לגסה

חבן המ"ל בחיבוא סריא כלומר שאף היא מחובר כמו הקש, וזה הפירוש נכון: ראויה לו בשבת מפני שהיא מחוברת וכן אמרו שם בשלמא קש משכחת לה במחובר אלא של פרק המביא כדי יין מפני זה היא קשה ועומדת להסקה ולענין מחשיכין על התחוי אינה כאן שהיא צריכה פירוך מפני שהיא קשה שלא נדושה עם התבואה כמנהג התבן וכן אותה ואין שם אלא החבן בלבד ואין קוצרין אותה אלא נשארת מחוברת בקרקע ולפיכך אמרו עליו אלא כאן וכאן הכוונה הוא על החבן המחובר לקרקע שפעמים שאין החבואה מצלחת לכלום שהרי כאן אמרו שהוא ראוי לבהמה ושם כמו כן הוא צריך לו כיון שהוא מחשיך השואל הוא שוה עם האמור כאן שבשניהן אין משמעותן על התבן המוסרה שאינו ראוי שם דיקה ואכלה האמור שם אף הוא כזה שנאמר כאן וכן שנאמר שתבנא סריא האמור בפי מוסרה שאינו ראוי לכלו' ולפיכך אין מחשיכין על התחו' בשבילו. וכפי הפירוש שפירש קשה וראוי להסקה ותבנא סריא האמור בפרק שואל גבי אין מחשיכין על התחום הוא תבן שאל"כ לא יהי' ראוי לטלטלו וכן הוא האמור בפרק כדי יין ורישא בתבנא סריא שהוא יש בהלכה זו בסמוך בתבנא סריא ופיי תבן קשה שהוא ראוי למאכל בהמה ע"י פירוך שפירש רש"י ו"ל בה שם. ויש כיוצא בזה הרבה בתלמוד לשון אחד בשני פירושין ואחד שנאמר בפרי חולין (שבת קמא.) [גבי] נוטלין מן הבהמה (שפירוש) [שפיה] יפה כפי הפיי והיא אוכלת קשין ורכין ומ"ה שרי דהו"ל מיטרה באוכלא ואין פיי דריקה ואכלה כאותו מאי דקה גסה ואמאי קרי ליי דקה דדיקה ואכלה. כלומר שהיא כוססת יפה בשיניי דודאי לא משמע דפליגי בהכי מדלא פליגי נמי ארישא דמחניחין:

אורהא דמילתא קאמר שאין דרך לעשות כן למי שהוא נקיט בלישנא דלא קפדי אטירהא אטירהא דל"צ בכל שמזונותיו עליו כמו שכחבתי. ומ"ש ודלא נקט בלישני מלקיטין יתי אף למקום שאינה יכולה לחזור אף בשכיחי להו מזונות יש לו להתיר דהא לא קפרינן שאין מוספין דאתיא כרב יהודה דתניא כוותיה [ולא כרב יוסף, דלדידיה] כיון שהוא מתיר אבל לא מוספין ודלא נקט בלישניי מלקיטין יתי' במקום שאינה יכולה לחזור הוא שאמרו הוא מתיר אף ע"פ שהוא טורה שאינו מועיל כלום במי שאוכל מעצמו. ומ"ש לפנינו גובלין כך הוא לר"י ויותר פשוט דהא איהו לא קפיד בדשכיהי להו כלל אלא בכל שיכולה לחזור עליך ל"ש להאכיל ול"ש לפטם שרי דלאו טירהא בכדי הוא כיון שמזונותן עליך וזה הדין גב דשכיחי להו מזונות ואף על פי שאוכלין מעצמן מהלקטין להם ומלקיטין שכל שמזונותן קמייהו. ודחניא בברייחא מהלקטיןלתרגנולין ואצ"ל שמלקיטין בענין זה היא שנויה אף על נוחנין להו משום דלא שכיחי להו מיא אלא אפי׳ אי שכיחי להו מיא נמי שרי (לומר) למיחב קמייהו ודתנן אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הדרסיאות לא תימא שמים בלבד דיקאבאין מזונותן עליו אבל אם מזונותן עליו אף על גב דשכיחי להו מזונות שרי למישרא לי' מיא ה"ג אית לן למימר בשאר המזונות דכל דשכיחי להו מזונות טרהא בכדי הוא מיהו שהוא ביבר גדול דכיון דשמעי ליי דאמר באין נותנין מים לפני יונים שהוא משום דשכיהי מזונות דאוקים בביבר גדול מיבעיי ליי לרב יוסף למימר דשכיחי להו נמי מזונות התם כיון ר"י דאפילו למישדא קמי אסור כדבעי לפרושי לקמן. וההיא דתנן שאין נותנין לפניהן בכל שעה כדאמרי ליח עתיר מחזירא וכיון שאין מזונותן עליו ושכיחי לי' מזונות מודה שאינו בן גידול כלל כמ"ש (סוטה מט:) ארור מגדל הזירים או מפני שמצוין לו מזונות אפיי למי שאין מזונותן עליך שרי. והא דאמריי אין נותנין מזונות לפני חזיר, דוקא חזיר יוסף ס"ל דמלקיטין הוא דספי ליי בידים למקום שיכולה להחזיר אבל למישרא קמייהו דאוקיי בפרק האורג בביבר גדול שאין מזונותן עליו מפני שאין ניצודין לו כמ"ש שם ורב כההיא דתנינן (ביצה כג:) אין צדין דגים מן הביברין בי"ט ואין נותנין לפניהן מזונות הני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך. אפילו למישדא קמייהו נמי אסור, ואתיא

בכדי בכל שמזונותיו עליו כמ"ש: **דהא הניא בהדיא אין נותנין מים למורסן.** היה נראה לפרש דאע"ג דמורסן לאו בר גיבול הוא שרי רי יוסי ברי יהודה אלא שא"א לומר כן דהא בפ"ק מספקא לן אי שרי רי [יוסי ברי] יהודה בדיו וכאפר דלאו בני גיבול נינהו ולא פשטי לה מהא מש"ה אית לו למימר דמאי דשרי ריב"י במורסן לא פשיטא לן אי משום דעביד [מורסן] (בקמח) [כקמח] דבר גיבול הוא או משום דשרי אפילו היכי דלאו בר גיבול הוא:

דף קבר מאן ייא ארייה רי יוסי ברי יהודה היא והיימ הוא דמשני. אבל לרבי דס"ל דנתינת מים

זה גיבול לא שריא כלל דהא א"א לשנוי שכל נחינת מים אחת ואין גובלין דקתני אף נתינת מים בכלל אבל לר"י ב"י דלא מחייב אלא בגיבול אפשר לה לשנוי על יד על יד שאע"פ שהוא מגבל כל צרכו אין דרך גיבול בכך שאין דרכו אלא במדוכה. וא"ת וכיון די"א דאמרי גובלין היינו ריב"י דקא שרי במשנה היכי מוקמי ליה למתני דקתני אבל לא גובלין כר"י ב"י וא"ל במורסן ותרנגולין ליכא למישרי בשנוי חדא דכל גיבול לתרנגולין הוי כי אורחיי שא"צ גיבול שלם שהתרנגולין עצמן מגבילין אותו ע"י ניקור ועוד דכיון דל"צ גיבול לא

טרחיני בכרי: לא קשרי הא בעבה הא ברכה. לר"י ב"י נמי מיבעי לן לאוקמה ברכה כדי להתיר לו

אפילו במרובה אלא שצריך שינוי בנחינת השתית תחלה ואח"כ החומץ: ולאדם מותר ואע"פ שמגבל כל צרכו והוא שיגבל על יד על יד וה"מ בעבה אבל ברכה לתרנגולין כל גיבול אסור מפני שא"צ גיבול שלם לשוורים מותר והוא שלא יגבל כל צרכו יוסי בר"י. והעולה מן הסוגיא כך הוא: שגי דינין יש בגיבול לתרנגולין ולשוורין ולאדם הלכה כדבריו [של זעירי] שלא נבטל הסוגיא מלפניו דאיהו כרי ס"ל וכבר פסקו הלכה כרי לגיבול ולדבריו שמא בכל גיבול הוא אסר אף בשל אדם אלא שאם נפרש כן נאמר שאין ינדול בכלי עצמו אלא לפרק בלבד שהוא ניעור מכלי אל כלי שלא נראה כמכוין מלאכתו שאלו בגיבול כל צרכו בלבד מכיון שחזרו ושאלו מהו לפרק שנראה ודאי שלא התירו שום וזהו דעת הרב אלפסי ז"ל שכתבה בהלכות להא דזעירי אבל לפי הנראה [מפיי ר"ח ז"ל] לא מותר היינו גיבול לשוורים שגיבול כל צרכו אסור ולפרק מותר שהוא גיבול כלאחר יד מורסן לשוורים מתאכל בלא גיבול כל צרכו. ומ"ש מהו לגבל וא"ל אסור מהו לפרק וא"ל במאכל אדם יותר ממאכל בהמה אי משום דשתית לא מתאכלי בלא גיבול כל צרכו אבל יד שאע"פ שהחירו כן בשתיח גבי אדם לא החירו בשוורים אי משום דעדיף לן למיטרח בכאל התיר במרובה בשינוי שלא יגבל כל צרכו אבל לגבל כל צרכו אסור אפילו על יד על גובלין ולא מוספין. והיימ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא שתי וערב. לגבול כל צרכו ואפילו במרובה והוא שישנה בנתינת שתית ואח"כ חומץ:

מחניי: מחתכין את הדלועין לפני הבהמה. בדלועין שנחלשו מע"ש מכיון דלא פליג עלה רי יהודה ולא אתי לאשמועינן אלא דמיטרה באוכלא [שרי] כדאמריי לעיל (שבת קנה.). ואע"ג דהאי הנא ל"ל מוקצה, כיון דקחני ואת הנבילה לפני הכלבים דהיינו אף כשנתנבלה בשבת מכיון דפליג עלה ר"י ואמר אם לא היתה נבילה מע"ש אסורה וה"ט דמודה בדלועין משום דמה שנתלש מן המחובר אסור לד"ה שאין אדם מצפה מתי יתלוש מן המחובר והו"ל כבכור שנפל בו מום דקאמר ר"ש אם אין מומו ניכר מעי"ט אסור לפי שאינו מן המוכן משום מצפה להן מ"מ יש להן איסור פירות הנושרין משום גזירה שמא יעלה ויתלוש. ובנבלה מצפה להן מ"מ יש להן איסור פירות הנושרין משום גזירה שמא יעלה ויתלוש. ובנבלה

שנתנבלה בשבת דשרי ואע"ג דאית לן למימר שאין אדם מצפה מתי תמות פליגי בה אמוראי איכא מ"ד דמודה ר"ש בבעלי היים שמתו שאסורין ומוקי לה בהולה או במסוכן כדאיתא במסכת ביצה ואיכא מ"ד שאין ר"ש מודה בב"ח שמתו דכיון דבהמה למיתה קיימה אפשר שהוא מצפה למיתתה ואע"פ שהיא בריאה, ואינו דומה למום בבהמה שאינו מצוי ולא עביד

דאתי:

לפי שאינה מן המוכן. ואע"פ שהיתה מוכנת לאדם כגון שהיתה עומדת לאכילה הא אמריי בפי מקום שנהגו ובפ"ק דביצה דס"ל לרי יהודה דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים כלומר שאין הביצה מפורשת לכלבים בכלל ההכנה שהיא לאדם ולפיכך כשנתנבלה בשבת שאין הבות האדם מתירתה מפני שהקצית לו מחמת איסור א"א להתירה בשביל הכנת הכלבים שלא הקצית להם מפני שלא היתה מוכנת לכלבים אלא ע"י הכנת האדם ועוד יתבאר זה ביאור שלם פ"ק דביצה ות"ק דשרי א"ל דמעמיה משום דמוכן לאדם הוי מוכן לכלבים אלא דל"צ להכי שאף במקום שאין הכנה כלל הוא מתיר דהא לית ליה מוקצה כלל:

גמרא: **ואף רי יוחנן סבר הלכה כרייש.** לא הביאו בגמ' האיך אמרה ר' יוחנן מפני שאין הדבר מוכרע מדבריו כמו שתראה בפרק כירה שלא העלו בזה כלום וכשאמרו כאן שר"י סבר הלכה כר"ש לומר שכך היא קבלה בידם שכך היא סברתו של ר"י:

אשכח בש"א מגביהין מעל השולחן וכו' משום דב"ש במקום ב"ה אינה משנה וכיון שדברי יותר יש לסמוך על הסתמא שאין בה מחלוקת כמ"ש. ודאמר לקמן ר"י סתמא אחרינא שיש סמך וסעד בסתמא זו לפסוק כר"ש אכל בכאן שהן סבורין שהסתמות חולקות זו בזו הסתמא די לפסוק הלכה כמותה ולפיכך אמרינן בפ"ק דביצה גבי שבת דסתם לן תנא כר"ש סתמא נגר הנגרר הוי נמי סתמא כלומר אין אתה צריך להביא ראיה מאותה סתמא שיש בזו הוא לפסוק כמותה כההיא דנגר הנגרר דאמרי' בס"פ כל הכלים מאי דעתך משום דקתני אלימתא פליגא אהא ההיא עדיפא ליה לר"י. מיהו לענין פסק הלכה לגבי יחיד סתמא גמורה היא ופיי רש"י ו"ל שמחלוקתה בצדה הילכך כיון דסחמא אין מבקעין עצים דהיא סתמא הלכה כסתם משנה כדאמריי בפרק החולץ דרמי הא לא חש לקמחיי סתם ואח"כ מחלוקת בלשון חכמים אבל מכיון שר"י חולק עליו אינה מכלל סתם משנה שאמר בה רבי יוחנן בלשון הכמים ואמרינן בפי אותו ואת בנו ראה רי דבריו של ר"ש באותו ואת בנו ושנאוה אע"ג דפליג ר"י עליו סתמא היא ואית לן למיפסק הלכתא הכי שהרי לכל הפחות שנויה היא סתמא דאמרינן גבי שבת דסתם לן תנא כר"ש דתנן מהתכין את הדלועין וכרי. וא"ל ודאי הנגרר נמי סתמא היא ואע"ג דפליג עלה ר"י ובהא מתניתא גופא אמרינן בפ"ק דביצה דהיא מצית למימר משום דפליג עלה רבי יהודה לאו סתמא היא דהא אמרינן בפרק כל הכלים נגר היא, מאי קשיא ליה דהא מחניי נמי סחמא היא כר"ש דקחני ואת הנבילה לפני הכלבים ולא ומי אר"י הכי והאר"י הלכה כסתם משנה וחנן אין מבקעין עצים מן הקורות. תימא

ב"ה הם כר"ש דינם כסתמא גמורה בלא מחלוקת ובדין היא דהו"ל לחרוצי דההוא סתמא בי"ט הוא ובי"ט הוא דסתם לן תנא כר"י כדאיתא בפ"ק דביצה אלא שאין הסוגיא זו מסכמת כן הרי השוו מדותיהן בשבת ויום טוב ורנב"י הוא דאית ליה האי סברא בפרק קמא דביצה ומתרץ לה למתניתי בהכי אבל רבי יוחנן לית ליה האי סברא דהא מוקים לה למתניתין התם באוקימתא אחריתא גזירה משום משקין שזבו מיהו אנן כרב נחמן ב"י קיימא לן דמסתבר טעמיה לאוקמיה לכולהו סתמא אליבא דהלכתא ובמקומו נפרש בע"ה:

112 211

תייש אין משקין ושוחטין את המדבריות. הו"ל לתרוצי כי היכי דמתרציי בפרק כירה דמדבריות כגרוגרות וצמוקין דמי דמודי בהו ר"ש אלא דהכא משמע דס"ל כאידך תירוצא דתרצינן התם דלדבריהם דרבנן קאמר וליה לא סבירא ליה אי נמי לא תירצו התם הכי אלא אליבאו דרבי דקאמר ומדבריות הן שאינן נכנסות ליישוב לעולם והנהו דאי כגרוגרות וצמוקין דמי אבל מדבריות דרבנן כיון שהם נכנסות ליישוב ליכא לדמויינהו לגרוגרות

כיון שרוב נדרים (אי) אפשר להפר למו"ש: ומותר. ויש שאמרו בטלו שאינו מצוי מפני מצוי וכיון שהפרת נדרים מעת לעת הכל אסור לא הגי מילי בדאפשר אחר השבת כגון דשמע בשבת אבל שמע מערב שבת הרי זה לצורך נדרים לצורך דאמרינן לקמן שנשאלין אף בשהיה לו פנאי וי"ל כי אמרינן נמי שלא לצורך שבת מאחר ששמע שאחר שעכשיו הוא השעה עוברת אין נמנעין בכך מידי דהוה אשאלת כגון שמערב שבת שמע שא״א לו שיפר אלא בשבת דלא מצית למימר אפשר לו להפר מערב נאמר שהפרח נדרים מעת לעת אפשר שמפירין שלא לצורך השבת כגון שהיא שעה עוברת אין צריך בית דין אלא שאומר לה טלי ואכלי טלי ושתי. וללשון האחרון קשה, שאף עם השאלה אם מפירין שלא לצורך אף כשנאמר שהפרת נדרים מעת לעת מפני שהפרת נדרים הפרחה שעה עוברת בשבת ואם כן אפילו שלא לצורך מפירין. ובלשון הראשון היתה עוברת ואין מפירין אלא לצורך השבת ואם הפרת נדרים כל היום אין לך כל נדר שאין דלצורך אתרווייהו קתני דהא אפשר ליה להפר למחר ונמצא שאין ההפרה בשבת שעה נדרים מעת לעת או הפרת נדרים כל היום שאם הפרת נדרים מעת לעת אית לן למימר (שאין) [שאנו] למדין לפי לשון זה אם שונין במשנתינו לצורך הפרת נדרים מדין הפרת כך הוא הגירסא במקצת הספרים: בכל השבת כולה הלכה כר"ש. ולפי גירסא זו נראה וצמוקין:

סליק **חדושי הרמביין על מסכת שבת** סליק חדושי הרמביין על מסכת שבת

רשב״א על שבת

74 5

מתני: יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים וכרי. פירש רש"י ז"ל: שתים לחיוב לאותן העומרים בפנים דהיינו הוצאה והכנסה דבעל הבית, דתנא להכנסה נמי הוצאה קרי ליה, שהן ארבע עם הכנסה והוצאה דבעל הבית לפטור, וכן לעני. והדר קא מפרש שתים דחוץ דסליק מינייהו. והוא הנכון. ואחרים פירשו שתים שהן ארבע בפנים דהיינו הכנסות שנעשות בפנים והן הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית. ואינו מחוור דכשבא לפרש לא היה ליה לערב הכנסות והוצאות יחד.

ואיכא למידק אמתניתין מאי טעמא פלגינהו רבנן בתרתי דהוצאה והכנסה דעני היינו דבעל הבית, ומאי ענא הא מהא, וכדאמרינן בשבועות (יד, ב) גבי ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע, והא שם טומאה אחת היא. ותירצו בתוסי, משום דקרא נמי פלגינהו בתרתי קראי ואיצטריך תרי קראי בהוצאה, דהא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) מייתינן לה מויכלא העם מהביא (שמות לו, ו) ובפרק קמא דעירובין (יו, ב) משמע דנפקא לן נמי הוצאה מאל יצא איש ממקומו (שם טו, כט) ודרשינן ביה אל יוציא, דאמרינן התם משמע דנפקא לן נמי הוצאה מאל יצא איש ממקומו (שם טו, כט) ודרשינן ביה אל יוציא, דאמרינן החם לוקין על ערובי תחומין דאורייתא, ופריך והא לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין הוא, פירוש משום דדרשינן מיניה אל יוציא. ואע"ג דמשני החם מי כתיב אל יוציא אל יצא כתיב ואל יצא קרינן, לאו למימרא דלא נדרש מיניה כלל אל יוציא, אלא לומר דעיקר קרא כי אתא לחחומין הוא דאתא מדכתיב אל יצא וקרינן ליה אל יצא, אבל לעולם לדרוש מיניה נמי אל יוציא. ותדע לך דהא לרבנן דלית להו ערובי תחומין דאורייתא אל יצא למאי אתא.

רכי תימא קרא נמי למאי פלגינהו. אפשר לומר משום דהיא מלאכה גרועה שאילו פנה מזוית לזוית משא גדול פטור והוציא קצת מרשות לרשות חייב, מה שאין כן בשאר כל המלאכות שאינן אסורות אלא מצד עצמן באיזה רשות שתעשה. והיינו נמי דלא גמרינן לה ממשכן כדגמרינן כולהו שאר מלאכות, ותדע לך נמי דהא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) אמרינן הוצאה מנין שנאמר (שם לו, ו) ויכלא העם מהביא, ואקשינן ודילמא בחול וקאמר להן משה לא תיתו דשלימא לה מלאכה, ואיצטריך לשנויי דגמר העברה העברה מיום הכפורים, אלמא אף על גב דהוי במשכן אפילו הכי איצטריך קרא לפורטה מה שלא הוצרך העברה מיום הכפורים, אלמא אף על גב דהוי במשכן אפילו הכי איצטריך קרא לפורטה מה שלא הוצרך בשאר מלאכות, והלכך הוצאה חדוש הוא ואין לך בו אלא חדושו ואי לאו דגלי רחמנא בתרווייהו לא העברה מקום מלאכה אחת היא ושם אחד יש לה ונחשבת היא כאחד, אלא שהוצרך הכתוב לגלות בהן שזו וזו אחת הן. ואם תאמר אזהרה שמענו עונש מנין. יש לומר כיון דגלי רחמנא דמלאכות נינהו הרי הן בכלל אחת הן. ואם תאמר אוהרה שמענו עונש מנין. יש לומר כיון דגלי רחמנא דמלאכות נינהו הרי הן בכלל להעושה בו מלאכה יומת.

(והר"מ) [ור"ח] ו"ל היה אומר שאין שני מקראות להוצאה דעני ועשיר, וכן יש שפירשו כדבריו, שאילו כן בתרתי חשבינן להו והוו להו מ' מלאכות שלמות. ומכל מקום לא תקשי לן מתניתין דפלגינהו בתרתי דלא דמי לההיא דשבועות (יד, ב) דאמרינן שם טומאה אחת היא, דהתם ודאי אחת היא לפי שאין אתה צריך להודיעו אלא שהוא טמא וכל שהוא טמא אסור ליגע במקדש וקדשיו, אבל הכא דהוצאות משתנות זו מזו, דהוצאת העני חשובה שמושך לעצמו אינה דומה להוצאת בעל הבית שמוציא ממנו, לפיכך מגאום חכמים בשתים. ור"ת ז"ל הביא ראיה לדבריו מדגרסינן בירושלמי בפירקין (ה"א): אמר רבי יוסי עני ועשיר אחד הם ומנו אותם הכמים שנים, ומשמע דהכי פירושו: אחד הם דהוצאת שניהם ממקרא אחד ופקא ואפילו הכי מנו אותן במתניתין בשנים לפי שהן הוצאות משתנות. ואם תאמר לדבריהם אל יצא איש ממקומו למאי אתא לרבנן דאמרי שאין תחומין דאורייתא, תירץ הרמב"ן ז"ל דדילמא לאזהרת

יוצא המן הוא דאתא. [גמרא:] **וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור.** כלומר: והכי קחני, אבות מלאכות שתים לחיוב, שהן ארבע עם היציאות של פטור. דאף על גב דלא קתני אפילו תולדות של חיוב אפילו הכי איירי בהוצאות של פטור, משום דכיון דאיירי בהוצאות של חיוב איירי נמי בהוצאות של פטור הואיל ויש בהן איסור

של דבריהם. **והא יציאות קתני.** איכא למידק למאי דסבירא ליה דהכנסות לא קרינן להו יציאות, היכי ניהא מתניתין

מי לא עסקינן, מדייקא דלישנא קא דייק לה.

דהכא ושמונה יציאות היכי משכח להו. וי"ל דאין הכי נמי דקשיא ליה מחניתין אלא איידי דאיירי במשנה דשבועות פריך עלה. ורבנו יצחק ברי אשר ז"ל תירץ (בתוד"ה והא) דאמחניתין דשבועות דתני כולהו לחיובא בהא הוא דקא קשיא ליה, אבל מתניתין דהכא משכחת לה שנים בלחוד לחיובא דהיינו הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית שיש בהן עקירה והנחה, ואינך כולהו לפטורא בין פטור ומותר ופטור אבל אסור. ולדבריו היינו דאמר רבינא מחניתין נמי דייקא דקתני יציאות וקא מפרש הכנסות לאלתר, כלומר: פשט העני את ידו לפנים ונתן לחוך ידו של בעל הבית, דאלמא מפשטא דמתניתין דקתני שתים שהן

ארבע לא מצו למידק מידי כראמרן. אמר רב אשי תוא להכנסה נמי הוצאה קרי לה, ממאי מדתון המוציא מרשות לרשות חייב. פירוש: מדקתני מרשות לרשות ולא קתני מרשות היחיד לרשות הרבים, וכראיתא בהדיא בפרק קמא דשבועות (ה, ב) דפרכינן עלה ואימא דקא אפיק מרשות היחיד לרשות הרבים, ומשני אם כן ליחני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד. והאי דקאמר

ואיכא למידק דאם איתא דאף מוציא מרשות הרבים לרשות היחיד קאמר, אמאי תני לה במתניתין, והא לא תני התם אלא אבות אבל תולדות לא תני התם כלל, והכנסה תולדה דהוצאה הוא כדאמרינן הכא אבות מאי ניהו יציאות, ובפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) נמי אמרינן הוצאה אב הכנסה תולדה. ותירץ ר"ת ז"ל לפי שהוצאה מלאכה גרועה היא והוה אמינא שאין לה תולדה לפיכך הוצרך לכוללה עמה.

והרמב"ן ז"ל כתב דרב פפא לית ליה דהכנסה תולדה, אלא הכנסה כיציאה גמורה ושניהם אב אחד ומלאכה אחת, ולפיכך מני לה התם ולא מני לה אלא בחדא. ואם תאמר הכנסה דמיקריא אב מנא ליה. יש לומר דנפקא ליה מההיא דאמרינן בפרק במה טומנין (לקמן שבת מט, ב) דתניא התם הם העלו הקרשים מקרקע לעגלה ואתם אל תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד.

ואי קשיא לך אם כן למאי איצטרכינן למילף הוצאה מויכלא העם בפרק הזורק (שם), תיפוק ליה ממשכן כדקחני החם הם הורידו אחם אל חוציאו. יש לומר דלא איצטריך ויכלא אלא לגלויי דהכנסה והוצאה שבמשכן מכלל המלאכות הן וגמרינן לה ממשכן. ואי קשיא לך הא דאמרינן החם בפרק הזורק (שם) ולרבי אליעזר דמחייב אחולדה במקום אב אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי לה חולדה הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הואי במשכן לא חשיבא וכוי, דאלמא הכנסה לא הואי במשכן. איכא למימר דאשאר אבות מלאכות ותולדותיהן קאמר ולר"א קאמר אבל הכנסה איתא במשכן, ודאמרינן החם מיהו הצאה אב הכנסה חולדה היא, ההוא לישנא דלא כרב פפא. ומיהו מיהא הות במשכן כדאמרינן בפרק הוצאה אב הכנסה חולדה היא, ההוא לישנא דלא כרב פפא. ומיהו מיהא הות במשכן כדאמרינן בפרק במה טומנין (שם) ואפילו הכי קרי לה חולדה כדאמרינן, כדקרי שובט ומדקדק חולדות כדאמרינן מיסך כלל גדול, ואף על גב דהוי במשכן לא חשיבוא להו באפי נפשייהו כדאמרינן החם שובט בכלל מיסך מדקדק הוי בכלל אורג.

ואם תאמר ומאי אולמא דהוצאה מהכנסה דקרי לה אב ולהכנסה קרי חולדה כיון דתרווייהו הוי במשכן. יש לומר משום דויכלא העם מהביא טפי משמע הוצאה, ומיהו לרב פפא כיון דתרווייהו הוי במשכן ולא השיבא חדא מחברתה שנאן שתיהן בכלל המוציא מרשות לרשות דמלאכה אחת לגמרי הן. ורבא דקא מחרץ רשויות קתני סבר דהכנסות תולדות ולא נשנו בכלל אבות מלאכות, זו היא שיטתו של רבנו ז"ל.

ולפי מה שכחבר בתוס׳ אפשר דההיא דפרק הזורק כוותיה דרב פפא נמי אתיא, שהם ז"ל כחבו (בעמוד א ד"ה פשט) דהכנסה דהתם היינו הכנסה דבעל הבית דליתא במשכן, דאילו הכנסה דעני למה לן למילפא התם מסברא דמה לי אפוקי מה לי עיולי בלאו הכי נמי תיתי לן מדהוות במשכן וכדאמרינן בפרק במה מחם מסברא דמה מט, ב), אלא ודאי לא נפקא לן מסברא דמה לי אפוקי מה לי עיולי אלא הכנסה דבעל

הבית, רהם העלו קרשים מקרקע לעגלה היינו הכנסה דעני העומד בחוץ. הא דאמר רבא: **רשויות קתני**. פירש רש"י ז"ל דלרבא הכי קתני בין במתניתין דהכא בין במתניתין דהתם, רשויות שבת שתים רשות הרבים ורשות היחיד, ועל ידיהן יש לנו די איסורין בפנים וכנגדן

בחוץ. והקשו בחוס' דאם כן הוי ליה למיחני שתים שהן ארבע בפנים וארבע בחוץ, שתים שתים למה לי. ועוד הקשה הרמב"ן ז"ל דאם כן לא הוי דומיא דמראות נגעים דהתם השנים מכלל הארבעה. ופירש רבנו יצחר בר' אשר (בתוס' שם) רשויות שבת יש בהם שתים איסורים שהם ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ. ולמאי דקאמר רבא הוה יציאות כמו תוצאות כדכתיב (במדבר לד, ה) והיו תוצאותיו הימה.

וכתב בספר המאור ודוקיא דרבינא דרייק ממתניתין דקא מפרש הכנסות לאלתר לא איתחזי ליה לרבא, משום דהכין סידורא דמתניתין וכוי כמו שכתוב שם. ולי נראה דמעיקרא כי קא סלקא דעתין דיציאות משש קתני הוה דייק מינה רבינא מדקא מפרש הכנסה לאלתר, אבל השתא דמפרש רבא דלאו הוצאות קאמר אלא רשויות ליכא למידק מינה מידי.

٢ يا ٢

הא דאמרינן: בבא דרישא דפטור ומותר לא קשיא לי. קשיא לרבותינו הצרפתים ז"ל והא איכא משום ולפני עור לא תתן מכשול. וכי תימא כיון דבלא הושטה יכול הוא להניח בקרקע לית ביה משום ולפני עור כדאיתא בפרק קמא דע"ו (ו, ב) דאוקימנא ההיא דלא יושיט כוס יין לנויר דקאי בתרי עברי נהרא, מכל מקום איסורא דרבנן איכא שהוא חייב להפרישו מאיסור. ואוקמוה בעכו"ם. וזה דוחק גדול. ועוד דהעני חייב קאמר ובגוי מי איכא למימר הכי. ומסתברא דפטור ומותר דקאמרינן הכא היינו שאין בו השום נדנוד עבירה מחמת הוצאת עצמו והכנסת עצמו, דאילו בכולהו פטורי דסיפא איכא נדנוד עבירה משום דנגמרה המלאכה על ידו וכאילו הוא עושה המלאכה. חדע דאיצטריך קרא לאשמועינן שהוא פטור מבעשותה או מנפש אחת (ויקרא ד, כז), וא"נ בעקירות דאיכא נדנוד עבירה כיון שעקר מרה"ר והכניס לפנים דאיכא למיחש שמא יניח או שעקר ונחן לחוך ידו של חברו דאיכא למיחש שמא יגמור כיון שהתחיל, אבל פטורי דבבא דרישא דלית להן משום הוצאות והכנסות של עצמן. כך נראה לי. משום דלא איירי התם אלא באיסורין הבאין להן משום הוצאות והכנסות של עצמן. כך נראה לי

ממר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני הלה וכוי. לא אמר אלא היכא דאמרו פטור אמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני הלה וכוי. לא אמר אלא היכא דאמרו פטור ממת שאינה מלאכה גמורה דומיא דמתניי דהכא, אבל פטורי אחריני איכא במסכת שבת שהוא פטור ומותר, דחנן בפרק במה מדליקין (לקמן שבת כט, ב) בשביל החולה שישן פטור ואוקימנא (שם ל, א) בחולה שיש בו סכנה, ופטור ומותר הוא והזריז הרי זה משובה (יומא פד, ב). והקשו בתוסי דהא איכא דתניא לקמן בפרק במה אשה יוצאה (שבת סב, א) רבי אליעזר פטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון, וה הוא ודאי פטור ומותר הוא נדי דאמר (שם) חייבת חטאת ואמר ליה איהו פטור והתם פטור והתם פטור משום דאדרבי מאיר קאי דאמר (שם) חייבת חטאת ואמר ליה איהו פטור והתם פטור נקט התם פטור משום דאדרבי מאיר קא דאמר (שם) חייבת חטאת ואמר ליה איהו פטור והתם פטור והתם פטור משום בעלוחית של פלייטון, מדשבקה לבר זוגה בברייתא ולא תני אלא בצלוחית, והלכך הני התם פטור משום כובלת דפטור אבל אסור. ואיכא מאן דמפרש (בתוד"ה בר) דלא אמר שמואל חני התם פטור משום כובלת דפטור אבל אסור. ואיכא מאן דמפרש (בתוד"ה בר) דלא אמר שמואל

אלא בפטור דתניא במתניתין בלבד. הא דאמר שמואל דצד נחש ומפיס מורסא פטור ומוחר. כתב ר"ת ז"ל (בתוסי ר"ה הצד): לאו אליבא דנפשיה קאמר, דהא אוקימנא לה בפרק שמונה שרצים (לקמן שבת קז, ב) כרבי שמעון דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה, ואיהו במלאכה שאין צריכה לגופה כרי יהודה סבירא ליה דאמר חייב עליה כדאיתא בפרק כירה (לקמן שבת מב, א) ובזבחים בשלהי פרק כל החדיר (זבחים צא, א). אלא

הכא אליבא דמאן דאמר פטור קאמר, ואגן קיימא לן כרבי שמעון דפטור. **פטורי דאחי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב.** פירש רש"י: דהיינו עקירות דאפשר דאתי בהו לידי חיוב חטאת אבל הנחות דהיינו פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה ופשט העני ידו ריקם ונתן בעל הבית בתוכה והוציא לחוץ והניח, וכנגדן בבעל הבית, אי אפשר דאתי בה[ו] לידי חיוב חטאת, הלכך לא חשיב להו. וא"ת עקירות דעני ששתיהן נעשות בחוץ אמאי חשיב להו בתרתי, וכן נמי של בעל הבית. ויש לומר כיון שהן משתנות זו מזו שהאחד עקר והכניס ידו מליאה והשני עקר ולא הכניס כלל אלא שהטעין ידו של חבירו ברשות שהוא עומד בה חשיב להו בתרתי.

ויש מפרשים איפכא, שהנחות קא חשיב משום שעל ידה נגמרה מלאכה והיא עיקר המלאכה שע"י הנחה אחי בהו בעלמא לידי חיוב חטאת, אבל עקירות לאו מידי קא עביד זה. וזה נראה עיקר. והינו חידושיה דאשמעינן שהוא פטור אף על גב דאיתעביד מלאכה, ועלה הוא דאתמהינן והא אתעבידא מלאכה ואיצטרכינן למיתלי בטעמא, משום דכתיב (ויקרא ד, כז) בעשותה או נפש אחת דשנים שעשאוה פטורין. ורבנו חנואל פירש כפירוש של רש"י ז"ל.

והנכון מה שפירש הרב בעל המאור ז"ל דלא קא חשיב אלא הכנסות והוצאות שמרשות לרשות, כגון פשט בעל הבית ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שפשט ידו ריקה ונתן העני לתוכה והכניסה בפנים, וכן פשט העני ידו מלאה בפנים ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציאה העני בחוץ.

הכי גרסינן: איתמר נמי אייר הייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו יהיד שעשאה הייב שנים

שעשארה פטררין. ולא גרסינן ואמרו בעשותה יחיד שעשאה כוי, דאם איתא למאי איצטריך לאחויי מימרא סייעתא לברייתא. אלא הכי קאמר לא תימא מתניתין רבי דוקא היא דדריש בעשותה למיעומא אבל רבנן פליגי עליה משום דאיכא דלא דריש ליה למיעומא, אבל נזרקה מפי חבורה כולהו רבנן מודו בה ולא משום בעשותה אלא מנפש או מאחת, כדנפקא לן בפרק המצניע (לקמן שבת צג, א) זה עוקר

יתירתא הוא, דהיינו ידו לא נייה כלומר, משום דבתר גופו גרירא. ויצא הוא והניה ברשות הרבים חייב כאילו הטעינו על כתפו, והיינו דכתב הוא ז"ל דידו בתר גופו גרירא שם ידו מונחת היא לכולי עלמא והנותן לחוכה או שנטל מתוכה חייב, וכן אם הטעינו חבירו אפילו בידו דאגד יד לא שמיה אגד הייב כל שהיא סמוכה לקרקע פחות משלשה כדאיתא התם, אבל ברשות שהגוף נמי הוא הדין והוא הטעם למ"ד התם אגד יד שמיה אגד, אלא מיהו לרבא דאמר התם בפרק המצניע על האסקופה שאף על פי שנח על גבי קרקע לא חשבינן ליה כמונח משום דאגדו בידו הוא, ולענין יד דאגדו בידו הוא אף על פי שהניה ידו בקרקע אין זו הנחה, וכדאמרינן לקמן (שבת ה, ב) גבי היה קורא ולעולם היד נגררת אחריו למאן דאמר בפרק המצניע (לקמן שבת צב, א) דאגד יד שמיה אגד, וכיון גופו, אלא לפי שהיא אין דרכה להיות מונחת על גבי קרקע קאמר [ד]הגוף הוא שעומד על גבי קרקע והוציא שיהא חייב, דלעולם אין לה הנחה בפני עצמה אלא ברשות שהגוף עומד שם שהיא מונחת אגב לומר דלא אמרו ידו לא נייחא אלא כשהיא עומדת ברשות אחרת על גבי קרקע והטעינו חברו בידו לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה אמאי חייב, והא בעינן עקירה והנחה על גבי מקום נח. יש פירוש: ידו לא נייח על גבי קרקע גופו נייח על גבי קרקע והלכך הוי עקירה. ואם תאמר אם כן נתן ורש"י ז"ל כתב דלא גרסינן ידו בתר גופו גרירא דיתירתא היא, אלא הכי גרס: ידו לא נייח גופו נייח. הכי גריס ר"ה ז"ל: י**דו לא נייה גופו נייה ידו בתר גופו גרירא.** ולא בעי' עקירה גופו הוי עקירה. וזה מניח מנפש או מאחת.

ויש ספרים דגרסי: אי נמי ידו בחר גופו גרירא היא. ומסחברא דאפילו לאוחן ספרים לאו חרי טעמי בתהו אלא דא ודא לחד טעמא סלקן, אלא דהוי חד טעמא בתהחי לישני, כלומר: ואיכא מאן דאמר לה בהאי לישנא, וכענון שאמרו לקמן (שבת ה, ב) אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן מר אמר לה בהאי לישנא ומר אמר לה בהאי לישנא ומדברי רבוחינו בעלי החוסי ז"ל נראה דשני ענינין הן, וכן פירש רבנו הרב ז"ל, ואיכא בינייהו כגון שהמעינו חברו ביזו והוציא ידו לחוץ וחרק, למאן דאמר ידו לא נייח לא מחייב דהא לא עקר, ולמאן דאמר ידו בתר גופו גרירא הויא עקירה. ואינו מחוור בעיני, דאם כן למאן דאמר ידו לא נייח הקשי ליה מתניחין דקתני פשט העני ידו לפנים ונתן לחוך ידו של בעל הבית למאן דאמר ידו לא היים אבעינא העני היב, ואמאי הא בעינא עקירה והנחה על גבי מקום מונח והא ליכא, דכיון אם הוציאה לחוץ וזרק, אי כמונחת היא כאן וכאן ליחייב אי לאו כמונחת היא כאן וכאן ליפטר, אלא הוציאה לחוץ וזרק, אי כמונחת היא כאן וכאן ליחייב אי לאו כמונחת היא כאן וכאן לימייב אי לאו כמונחת היא כאן וכאן ליפטר, אלא

ודאי גראה כדפרישית דלישני בעלמא נינהו. היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום והוציאן לחוץ משחשיכה חייב. הוא הדין להטעין עצמו משחשיכה לפנות מזוית לזוית ועמד לפוש ונמלך להוציאן, אלא דאי נקט הכי הוה אמינא דלא עקירת גופו הויא עקירה ולא הנחת גופו הויא הנחה ואינו חייב אלא אעקירה ראשונה, קא משמע לן בהיה טעון

מבעוד יום ועמד לפוש משחשיכה דעקירת גופו הויא עקירה והנחת גופו הויא הנחה.
הכי גריס רש"י ז"ל: אמר אביי ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד וכוי כרשות היחיד לא דמיא
מדוז דבעל הבית כרשות הרבים לא דמיא מידו של עני. ופירש דאינה כרשות שהגוף עומד שם
מדוז דבעל הבית כרשות הרבים לא דמיא מידו של עני. ופירש דאינה כרשות שהגוף עומד שם
לבטל רשות שהיא פשוטה שם, בין שהיא פשוטה לרשות הרבים והוא ברשות היחיד בין שהיא פשוטה
לרשות היחיד והוא עומד ברשות הרבים, כרשות הרבים לא דמיא מידו דעני שפשוטה לרשות היחיד
ואפילו הכי נטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה פטור, ואי חשבת ליה כרשות הרבים שהגוף עומד
שם היה חייב, וכן לפשט בעל הבית את ידו לחוץ. ואינו מחוור. חדא, דפשיטא שאין היד הפשוטה
לרשות היחיד חולקת רשות לעצמה שתעשה רשות הרבים. ועוד, שהבעיא דאיבעיא ליה אם תעשה
כרמלית אינה מענין הפשיטות, דידו אינה נגררת אחר הגוף לחייב הנותן בתוכה והנוטל ממנה אבל לענין

חזרתה אצלו אינה כמוחלקת ממנו, ואין הבעיא אלא אם היא כמוחלקת ממנו להחזירה אצלו. ורבנו חנגאל ז"ל גרס איפכא: **כרשות הרבים לא דמיא מידו דבעל הבית כרשות היחיד לא דמיא מידו** דעני. כלומר: פשיטא לי דיזו בתר גופו גרירא כדאמרינן, בין הפשוטה לרשות הרבים בין הפשוטה לרשות היחיד ולעולם אינה בטלה לגבי הרשות שפשוטה שם, אלא הא קא מיבעיא לי אם הוציאוה מלאה פירות אם היא כרשות לעצמה ותהא ככרמלית או נגררת לעולם בתר גופה ומותר להחזירה אצלו.

רקשיא לי לפשוט ממחניתין, רקחני פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מחוכה או שנתן לחוכה בעל הבית מת ידו לחוץ ונטל העני מחוכה או שנתן לחוכה בעל הבית פטור, ופטור אבל אסור קאמר דפטורי דאית בהו מעשה נינהו כדאמרינן לעיל, אלמא ידו של בעל הבית שפשוטה לרשות הרבים ככרמלית היא ואסור להכניסה אצלו. וליתא דהתם משום דאתעבידא מלאכה היא דזה עוקר וזה מניח ולא משום שתעשה כרמלית. ותדע לך דהא פשט העני את ידו לפנים בודאי אינה נעשית כרמלית ברשות היחיד, דרשות היחיד עולה עד לרקיע ואפילו הכי אסור, אבל הכא שהוציאה מלאה פירות ואפילו מבעוד יום קא מיבעיא ליה אם נעשית כרמלית ברשות הרבים. ודוקא להחזירה אצלו הא לטלטל ברשות הרבים מותר, כדתון בפרק בתרא דעירובין (צח, ב) עומד אדם בהעות הנחזה בהנות המימיל בהשות הרמים בהנות הרבים הרשות הרבים המשלמיל בהשות הרמים בהנות הרמים הרמים הרמים הרמים הרמים התוני הרמים הרמים

ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד.

מי קנסוה רבנן לאחדורי לגביה או לא. כתוב בתוס' דלא גרסינן קנסוה, דהא בסמוך דמוקמינן דלאו כרמלית דמיא, אפילו הכי אמרינן דאם הוציאה משחשיכה קנסוה להחזירה. אלא הכי גריס מי אסרו להחזירה, דאף על גב דשרי לטלטולי ברשות הרבים כדתנן התם, מכל מקום עבדוה ככרמלית לענין רשות שאינה היא שם שדומין יותר שתי רשויות, ונפקא [מינה] דאם הוציאה בשוגג מבעוד יום אסור. כאן למעה מעשרה כאן למעלה מעשרה. איכא למידק למעלה מעשרה אפילו לכתחילה נמי יהא מותר להוציאה ולהחזירה, דמקום פטור הוא. ויש מי שתירץ, דלאו בשהוציאה למעלה מעשרה קאמר, אלא שמותר להחזירה למעלה מעשרה, כלומר: הוציאה למטה מעשרה מותר להגביה למעלה מעשרה קאמר, וממקום פטור להחזירה למעלה מעשרה מקום פטור הוא ומותר להגביה למעלה מעשרה מקום פטור הוא ומותר להגביה למעלה מעשרה מקום פטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעמרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מקום בטור הוא ומותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מנותר להציא מכרמלית למקום פטור מעשרה מחום לפנים, אום לפנים, אבל ברשוות דרבנן מותר להחליף. ויש מי שפירש דבכרמלית על יד הקילו לפי שאינה כרמלית גמורה.

ואינו מחוור בעיני מדאקשינן בסמוך משחשיכה דאי שדי להו אחי בהו לידי תקלת חיוב חמאת לא ליקנסיה, ואם איתא דאפשר לאהדורה בכי האי גוונא מהדר ולא אתי לידי חיוב חמאת, ודוחק הוא להעמידה באויר שאי אפשר להגביה. ועוד דאם איתא הוו מילי דרבנן כחוכא לא ליהדר מלמטה מעשרה אלא מגביה ליה לידיה לעיל ומהדרה.

ולי נראה דאפילו להוציא למעלה מעשרה אסור לכתחילה, דחיישינן דילמא שדי להו, וכדאמרינן בסמוך אידי ואידי למטה מעשרה ולאו ככרמלית דמיא ולא קשיא כאן מבעוד יום כאן משחשיכה, דאלמא דאף על גב דלאו ככרמלית דמיא אפילו הכי קנסוה כשהוציאה משחשיכה או משום דשדי להו או משום דילמא אתי לאפוקי לכתחילה מרשות היחיד לרשות הרבים, והכא נמי למעלה מעשרה אף על גב דלא קנסוה ליה מ"מ אסור לעשות כן משום דילמא משתלי ושדי, וכל דאי שרית למעלה מעשרה אתי לאפוקי למטה מעשרה ולאו גזירה לגזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא. ורבנו הרב כתב דלכתחילה אסור משום דדמיא למוציא למעלה מעשרה דאסור, כדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת צז, א) א"ר (אלעאי)

[אלעזר] המוציא משני למעלה מעשרה מפחים חייב.

הא דאמריגן: אזרבא איפכא מסחברא מבעוד יום דאי שדי ליה לא אחי לידי חיוב חטאת ליקנסיה, משחשיכה דאי שדי ליה אחי לידי חיוב חטאת ליקנסיה, משחשיכה דאי שדי ליה אחי לידי חיוב חטאת לא ליקנסיה וכוי. איכא למידק היכי דמי אי בשוגג ולא אידכר למאן אסרו ולמאן החירו להחזירה, ואי בשוגג ואידכר חטאת מי מיחיים וכדאקשיגן בסמוך (ד, א) אדרב ביבי. ותו מאי קא מדמי ליה לדרב ביבי, דהא אסיקנא בדרב ביבי דלאו שוגג קאמר ומשום חייב חטאת אלא במזיד. ואי אפשר לומר דהכא לישנא דמעיקרא נקט ומיניה אתה שומע למויד

דמסקנא, רשאני מזיד דהכא משום דמזהר זהיר ביה כי היכי דלא ליתי לידי חיוב סקילה מה שאין כן בדרב ביבי דממילא קא אתי, וכדמוכה בסמוך דאמרינן איבעית אימא לא תפשוט ולא קשיא כאן בשוגג כאן במזיד, כלומר: וממזיד דהכא לא תפשוט דרב ביבי דהכא שאני דמזהר זהיר ביה וכדפירש רש"י ז"ל. ותדע לך דהא במסקנא אמרינן דבמזיד דהכא קנסוה רבנן, ובעיא דרב ביבי איפשיטא דהתירו. ויש לומר דהכא ודאי בשוגג ואידכר, וחיוב חטאת דקאמר לאו חיוב ממש שיביא עליו קרבן חטאת קאמר אלא חלול שבת שיש בו חיוב קאמר.

ורב ביבי בהכי נמי מתוקמא למסקנא, כלומר: בין במזיד גמור בין בשוגג ואידכר כדהכא, דלאו חיוב סקילה ממש קאמר, דהא אי אפשר דאפילו במזיד גמור מעיקרו כיון דעכשיו הוא בא לרדות ואינו נמנע אלא מחמת שסבור שהוא אסור לעשות כן אם כן סופו אינו אלא שוגג ואינו חייב סקילה, אלא קודם שיבא לידי איסור סקילה קאמר, כלומר: קודם שיתחלל שבת שהוא באיסור סקילה על ידו. והא דאקשינן בדרב ביבי אילימא בשוגג ואידכר מי מחייב, ודאי הוה מצי לחרוצי הכין, [אלא דתיריץ איסור סקילה משום] דההוא לישנא כולל הכל ולא חיוב חמאת (שאני) [שאינו כולל], אבל הכא לא דק בלישנא (מכל מקום) [למימר] דאי שדי [ליה אתי לידי] איסור סקילה משום דלישנא דמעיקרא דרב ביבי נקט.

ואם תאמר מכל מקום אכחי היכי אתי למיפשט דרב ביבי מיהא דשאני שונג ואידכר, דהכא משום דמוהר זהיר ביה כדאמרינן בסמוך בלישנא דלא תפשוט כאן בשונג כאן במזיד. איכא למימר ההיא דבסמוך במזיד גמור דאי שדי להו אתי לידי חיוב סקילה מזהר זהיר ביה, אבל בשונג מעיקרו אף על גב דאידכר כיון דאינו מתחייב סקילה ואפילו כרת נמי לא מחייב לא זהיר ביה כיון דאית ליה טרחא יתירתא למינקט ידו הכין כוליה יומא. ואם תאמר מכל מקום אכתי לא דמיא לדרב ביבי, דהכא אפשר דאפילו בשונג גמור ולא אידכר דלא שדי ליה, אבל בדרב ביבי דודאי אתי לידי כך ממילא לא ליקנסוה. איכא למימר דהכי קאמר מדקנסוה הכא שמע מינה דליכא למיחש כלל שמא יבא לידי איסור שבת ואפילו באיסורא דאתי ודאי ממילא, דאם איתא דחיישינן הכא למיחש כלל שמא יבא לידי איסור שבת ואפילו באיסורא דאתי ודאי ממילא, דאם איתא דחיישינן הכא לא ליקנסוה ביון דאפילו החירה ליכא איסור מלאכה כלל ואפילו דרבנן, אלא מדלא חיישינן הכא וקנסוה ביה ודאי בבעיא דרב ביבי דאיכא איסור מלאכה מדבריהם שנאסר במנין לא התירו ולא חיישינן לאיסור הבא לו ממילא.

ובחוסי נראה שהם סבורים לומר דאפילו ממזיד גמור דהכא איכא למיפשט מזיד דרב ביבי, דהכא ומי אי אפשר לעכב שם ידו כל היום מלאה. והא דאמרינן בלישנא דאיבעית אימא לא תפשוט כאן בשוגג כאן במזיד. יש לומר דהכי קאמר לעולם מתניתא תרווייהו איכא לאוקמינהו בין בשוגג בין במזיד, ואפילו הכי לא תפשוט [ד]דילמא תרווייהו מבעוד יום ולא קנסוה אבל בדרב ביבי דמשחשיכה קנסוה, ומאידך למיפשט בדרב ביבי דהתירו דהתם מבעוד יום ולא אתי לידי איסור סקילה, אבל בדרב ביבי דאתי לידי דאסר ליכא למיפשט לחומרא, דשאני התם דלא אתי לידי איסור סקילה, אבל בדרב ביבי דאתי לידי איסור חששו, ואי במזיד מוקמת להו נמי ליכא למיפשט מידי מהאי טעמא דאמרן. והיינו דלא פשטיה לה נמי משניא דקאמר דאף על גב דשנינן כאן למעלה מעשרה כאן למטה מעשרה ליכא למיפשט מינה דלא התירו דדילמא התם מבעוד יום.

כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת. ואף על גב דאסור להחזירה קאמר, להחזירה לרשות היחיד קאמר. ולחצר אחרת דקאמר בששתיהן מאדם אחד, אי נמי בשעירבו. מארבעה.

112 1

הא דאמריגן: **כדבעא מיניה רבא מרב נחמן.** לפום מאי דפרישנא דמחניתא מבעוד יום לא דמי לגמרי לבעיא דרבא, דהכא בשהוציאה משחשיכה ואיכא למיקנס בה טפי דלא להדרה לחצר אחרת שלא תעשה מחשבתר, והכי קאמר, [דכשם] דמשחשיכה מפליג רב נחמן בין אותה חצר לחצר אחרת, דילמא מבעוד יום איכא לאיפלוגי נמי.

מרענינן בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי, והדר אמרינן איבעית אימא דכולי עלמא לא קנסינן שוגג אטו מזיד, אלמא להאי שנויא נמי בשוגג מוקמינן לה, ובשוגג הוא דשרינן ליה לאהדורה לאותה חצר אבל במזיד אפילו לאותה חצר אסור דקנסינן ליה, כדאמרינן לא קנסינן שוגג אטו מזיד אלמא במזיד קנסינן. ומדקנסינן ליה במזיד ולא שרינן ליה כדשרינן להדביק פת בתנור למסקנא, אלמא הא דידו כשהוציאה מבעוד יום דלא אתי לידי איסור שבת דאורייתא והלכך לא חיישינן לדילמא שדי ליה.

והלכך פסקא דהאי שמעתא, הוציא ידו מלאה מבעוד יום בשוגג אסור להחזירה לחצר אחרת אבל לאותה חצר שרי, ואם הוציאה במזיד אפילו לאותה חצר אסור. ואם הוציא משחשיכה בין בשוגג בין במזיד לאותה חצר שרי דחיישינן דילמא שדי להו כדחיישינן בדרב ביבי, אבל לחצר אחרת לעולם אסור. אבל הרמב"ם ז"ל (פי"ג מהלכות שבת ה"ב) פסק דבמזיד אסור אפילו לאותה חצר.

אילימא בשוגג ולא אידכר למאן התירו. איכא למידק לוקמה דחזו אינשי ואמרי ליה רדה. ואיכא למימר דכיון דהשתא הוה סבירא לן דמשום חיוב חמאת ממש קא מיבעיא ליה, בכי הא נמי ליכא חיוב חמאת, דכי מודעי ליה ליכא חיוב חמאת דהיינו שוגג ואידכר. ואינו מחוור בעיני דמכל מקום אי לא מודעי ליה אתי לידי חיוב חמאת, ואנן כדי שלא יבא לידי חיוב חמאת קאמרינן. ונראה בעיני דהתירו לי ליא מיימין אלא הרא ליידי חיימים

לו לא משמע אלא בבא לישאל.

הא דאמרינן: וכי אומרים לו לאדם עמוד וחטוא כדי שיוכה חבירך. קשיא ליה לר"ת ז"ל והא אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין לב, ב) ניחא ליה לחבר דלעביד איסורא קלילא ולא ליעביד עם הארץ איסורא רבה. ופריק שאני התם שעל ידו הוא נעשה, שאומר לו מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי. ואם תאמר תפשוט מהחם הא דרב ביבי דהתירו, דהא התירו לו לחבר דליעביד איסורא זוטא מש איסורא רבה. יש לומר דשאני התם דלא נעשה האיסור עדיין ויכול הוא לתקן על ידי איסור קל, אבל הכא שכבר נעשה האיסור אלא שעתיד ליגמר ממילא דילמא לא התירו.

וא"ח אכחי אשכחן שאומרים לו לאדם עמוד וחמוא כדי שיוכה חבירך, מדחנן בגיטין פרק השולח (גיטין מא, ב) מי שחציו עבד וחציו בן חורין שכופין את רבו ועושה אותו בן חורין כדי שיקיים מצות פריה ורביה, ואף על גב דאמר רב יהודה (ברכות מו, ב) המשחרר את עבדו עובר בעשה שנאמר (ויקרא כה, מו) בהם תעבודו. יש לומר דמצות פריה ורביה שהיא מצוה רבה שעל ידה מתקיים העולם שאני, וכדמשנינן התם גבי רבי אליעור שנכנס לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה משום דמצוה דרבים שאני שהיא גדולה. ולי נראה דשאני התם כיון דחציו בן חורין לית ביה משום בהם תעבודו משום צד חירות שבו. וההיא אמתא (גיטין לח, א) דהוו עבדי בה אינשי איסורא,

משום שהרבים היו נכשלין בה התירו לו לשחררה וכפוהו.

הא דאמרינו: והא בעיא עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה וליכא. איכא למימר דמסברא בעלמא קאמר, לפי שאין דרכן של בני אדם להניח כליהם אלא במקום רחב שיכול להשחמר בו שלא יפול, אבל מקראי ליח לן. ושמא נאמר דמפלוגתא דר"מ ורבנן דפליגי בזרק ונח בחור כל שהוא בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א) יליף לה, דאפילו ר"מ לא מחייב התם אלא משים דכל שיכול לחוק כחקוק דמי, אלמא הנחה על גבי מקום ארבעה בעיא לכולי עלמא, והיינו דקא מקשה הכא להדיא. ואפשר דתנאי גמרא אנמרי לה. ובחוס אמרו דאפשר דרייקי לה מדכתיב (שמות מז, כט) אל יצא איש ממקומו, ודרשינן מינה אל יוציא בעירובין (יז, ב), ומשמע נמי ממקומו ממקום החפץ, ואינו ראוי ליקרות מקום פחות

למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמי ובתוך עשרה פליגי והא מיבעיא בעי ליה לרבה וכרי. איכא למידק ממאי, דילמא אכחי לא איפשיטא ליה, אלא דבין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא מתניחין לא נפקא מדר"ע דלכולהו לישני אית ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא. איכא מ"ד דאי מספקא ליה לרבה, הוה ליה למימר דודאי למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה דברי הכל קלוטה כמי שהונחה דמיא, כי היכי דתיקום מתניחין לכולי עלמא, מדקאמר רבי עקיבא היא אלמא ליכא לאוקומה לעולם כרבנן. ובתוסי תירצו דלרבה הוא הדין דאיסתפקא ליה מעיקרא אי אמרינן לכולי בין למעלה מעשרה דאינו חייב, דמשום קלוטה לא מחייב, ומשום דילפינן זורק ממושיט ליכא, דמושיט גופיה בכי הא פטור, אלא הכא בדיוטא אחת קמיפלגי בין למעלה מעשרה בין למטה מעשרה, דר"ע יליף זורק ממושיט ורבנן סברי לא ילפינן, דמאי שנא הא דלא מספקא, אלא ודאי ספוקי מספקא ליה, אלא דלא חש להאריך כולי האי, דמתוך הני בעיי איכא למשמע דאיכא לספוקי בפלוגתייהו כל מאי דאפשר למפופי בה בכינו שנו מנא ליה להה דר"ע הנא אלא משות במשנט ליה בעינא

דהוה סלקא דעתך דלרבי עקיבא טפי דמי זורק למושיט ממאי דדמי שאר תולדות להוצאה. אבל למטה מעשרה דברי הכל חייב מאי טעמא דאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא. קשיא אם כן

זורק ד' אמות ברשות הרבים היכי משכחת לה. ויש מי שתירץ (תוס' ישנים כאן) דלא אמר רבי עקיבא

אלא לחייב אבל לפטור לא קאמר. ואינו מחוור בעיני, דהא לענין גיטין אמרו כן נמי בפרק הזורק (גיטין

עט, א), והתם מאי חיוב איכא ומאי פטור איכא. ויש מי שפירש דלא אמרו אלא בקלוטה ברשות אחרת

אבל ברשות אחת לא אמרינן. ואיכא למימר דוורק ומעביר ארבע אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי

לה, כדאיתא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב). זרק ונה על גבי זיז כל שהוא חייב. קשיא לן מאי קא מתרץ, דהא אכתי תקשי לן דילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן. ויש מי שתירץ (בתוד"ה כך) דדוקא על דברי ר"ע דלא בעי הנחה כלל איכא למיפרך הכין דאין נראה לומר גבי עקירה כן, אבל לרבי דבעי הנחה על גבי משהו הוה סבירא ליה לרב יוסף דאף בעקירה כן. ומיהו אי לאו דאיכא לאקשויי עליה עדיפא מיניה הוה מקשה ליה הכין

הא דפרכינן לקמן (שבת ה, א) על ר' זירא דאמר הא מני אחרים היא.

הא דפרכינן לקמן (שבת ה, א) על ר' זירא דאמר הא מני אחרים היא.

מדלא קאמר ר"ע מחייב שתים. ואינו מחוור בעיני, חדא, דמחייב כללא הוא ואיכא למימר מחייב שתים

קאמר, וכדאמרינן בסמוך גבי הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע רבי מחייב

אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים. ועוד, דאף לכשתמצא לומר דלא מחייב אלא אחת,

דילמא לא משום עקירה אלא משום דלא מחייב אתולדה במקום אב, וכדאמרינן בפרק הזורק (לקמן

שבת צו, ב) דלא מחייב אתולדה במקום אב. ועוד קשיא לי, דאי מדיוקא דלישניה קא דייק לא הוה ליה

למימר בלשון דילמא. אלא סברא בעלמא קאמר, דדילמא בגמר מעשה כל דהו סגי ליה אבל בתחילת

מעשה עקירה חשובה בעיא.

הא דאמרינן: התם כדבעינן למימר לקמן כדאביי דאמר אביי הכא באילן העומד ברשות היחיד
ווופו נוטה לרשות הרבים וכוי. פירש רש"י ז"ל בשזרק מתחילת ד' לסוף ד', דרבי סבר שדי נופו
בתר עיקרו והוי כמונח ברה"ר על מקום ארבעה, דעיקר מחשב הנוף כשם שיש בעיקרו ארבעה כך אנו
חושבין שיש בנופו ארבעה, דהכל הולך אחר העיקר. ואינו מחוור, דאם כן מאי דוחקיה דאביי דאוקומה
בשתי רשויות העיקר ברשות היחיד ונופו ברשות הרבים, לימא באילן העומד ברשות הרבים רבי סבר
שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרינן, אלא דעל כרחין לא מצי לאוקומה בכי הא, דאי נופו למטה
מעלשה בכי הא לא פטרי רבנן דכארעא סמיכתא היא בין איכא ארבעה בין ליכא ארבעה, ואי למעלה
משלשה מקום פטור הוא ולא הוה מחייב רבי, והלכך בנופו נוטה לרשות הרבים נמי אי אפשר דמחייב
רבי משום טעמא דחשבינן כאילו יש בנופו ארבעה ומשום זורק מתחילת ארבע לסוף ארבע כדפירש
רבי" ז"ל מהאי טעמא דאמרן.

ובחוס' פירשוה משום זורק מרשות הרבים לרשות היחיד, דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו והוי ליה כזורק מרשות הרבים לרשות היחיד, וכיון דשדיא נופו בתר עיקרו להחשיבו כרשות שהוא עומד שדיא ליה נמי בתר עיקרו להחשיבו כארבעה כעיקרו. ובודאי טעמיה דאביי לאו משום דשדיא ליה בתר עיקרו למהוי כארבעה על ארבעה קאמר אלא למהוי כרשות היחיד שהעיקר עומד בו, דהא אביי לתרוצה אליבא דרב חסדא דאמר דברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי כדאיתא לקמן (שבת ז, ב) קא אתי, והלכך אפילו אין בנופו ולא בעיקרו ארבעה חייב לרבי דאמר שדי נופו בתר עיקר, כלומר: למהוי כרשות שהעיקר עומד בו, אלא שהוצרך לפרש כן בכאן משום דמשמע להו דסוגיין דהכא אזלא דבעינן הנחה על גבי מקום ארבעה אפילו ברשות היחיד.

והביאו ראיה מדפריך לקמן (שבת ה, א) והא ידו קתני תני טרסקל שבידו ובתר הכי פריך התינח טרסקל ברשות היחיד, דאלמא אף ברשות היחיד מהדרינן לה לאשכוחי מקום ארבעה, אלא דלא מייתי הא דאביי אלא לומר כשם שאמר אביי דשדיא נופו בתר מקום עיקרו, דאלמא מקום עיקרו הוא העיקר וכאילו נח בעיקרו, אף אנו נאמר שהוא כמונח בעיקרו שיש בו ארבעה.

רבידם לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע רבי מחייב ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים, ואם איתא מאי קא מייתי מינה ראיה דשאני התם דעברה דרך רשות היחיד דסגי לן בזה בעקירה שתים, ואם איתא מאי קא מייתי מינה ראיה דשאני התם דעברה דרך רשות היחיד דסגי לן בזה בעקירה והנחה כל שהוא. ועוד, למה לן לאתויי הא דרב יהודה אמר שמואל ההיא ברשות היחיד וברשות היחיד לא מיפלגי בין עקירה והנחה. ועוד, מאי קא מייתי ראיה מדתניא זרק ונח על גבי זיז כל שהוא דההוא על כרחין בזיז העומד ברשות היחיד היא והתם איכא למימר דבכל שהוא סגי. ועוד, דאמרינן תינח רשות היחיד מקורה רשות היחיד מקירה מעל גבי מקום ארבעה וליכא, אלמא אף ברשות היחיד לחצר חברו וקיבל מי גשמים והא בעיא עקירה מעל גבי מקום ארבעה וליכא, אלמא אף ברשות היחיד בעיון עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה.

אלא דקשיא לי דאם איתא דלא מייתי הכא הא דאביי אלא לומר דשדיא נופו בתר עיקרו כדאביי ולא כדאביי לגמרי, אם כן לא הוה ליה למימר סחמא כדאביי כדבעינן למימר קמן דאדרבה היפך דאביי היא, דאילו לאביי לא שדיא נופו בתר עיקרו לאחשוביה לנוף כארבעה דאם כן קשיא ליה לרב חסדא דלא בעי הנחה על גבי ארבעה ברשות היחיד והכא בעינן, אלא הוה ליה לפרושי בהדיא כאביי ולא כאביי, או לימא התם משום דשדיא נופו בתר עיקרו ולא לידכריה לאביי כלל. ועוד, דאם כן חקשי לן דהכא משמע דבעינן עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה אפילו ברשות היחיד, ולקמן משמע דלכולי עלמא ברשות היחיד בכל דהו סגי לן כרב חסדא וקיימא לן כוותיה.

ומשום הכי נראה לי דהכא נמי לא קשיא ליה אלא מפשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של

עני או שנטל מתוכה, אבל מידו של בעל הבית לא קשיא ליה דברשות היחיד [בהנחה] כל דהו סגי.

והא דאמרינן: אילימא הא רבי דחניא זרק ונח על גבי זיז כל שהוא חיים דילמא החם כדאביי, הכי קאמר אילימא הא רבי זרק ונח, ההיא על כרחך ברשות היחיד הוא וטעמא כדאביי [ו]ברשות היחיד לא מיבעיא לי. ואם תאמר אם כן למה ליה לאורוכי כולי האי ולמימר התם כדאביי, לימא ליה התם ברשות היחיד וברשות היחיד לא קא אמינא ותו לא. לא היא, דאילו אמר הכי אכתי תקשי לן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי, משום הכי איצטריך להא כדאביי לתרוצי דרבי ורבנן ולומר דרבי מחייב היינו משום דעדי נופו בתר עיקרו וכאילו נח ברשות היחיד ולהכי סגי ליה בכל שהוא, ורבנן דפטרי משום דלא שדי נופו בתר עיקרו והוה ליה כזורק מתחילת ארבע לסוף ארבע (וזרק) ונח למעלה משלשה דפטור דמקום פטור הוא.

והא דאמרינן: אלא הא רבי דתניא זרק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע, היינו משום דקלוטה גריעא טובא מהנחה על גבי משהו. ותדע לך דבקלוטה קיימא לן דלאו כמי שהונחה דמיא ואפילו הכי קיימא לן דברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי, ומשום הכי קא מייתי ראיה מקלוטה דרשות היחיד להנחה כל דהו סגי, ומשום הכי קא מייתי ראיה מקלוטה דרשות היחיד להנחה כל דהו דרשות היחיד להנחה כל דהו ברשות היחיד להחיד סגי לן בקלוטה משום דאלים כחו של רשות היחיד למהוי קלוטה דידיה כהנחת כל דהו דרשות הרבים, אלא אי אמרת דברשות הרבים הנחת ארבעה בעינן מי עדיף רשות היחיד כולי האי זנחשוב ביה קלוטה כמונחת.

והא דאמרינן: חינח רשות היחיד מקורה תינח טרסקל ברשות היחיד, לאו למימרא דניבעי הנחה על גבי מקום ארבעה ברשות היחיד אלא רבותא בעלמא היא, כלומר: תינח רשות היחיד דאפילו תמצא לומר דהנחה על גבי ארבעה בעינן משכחת לה, ומשום דקחני ברישא דמתניתין פשט העני את ידו קא מדכר הכא רשות היחיד, ומיהו לא איצטרכינן לתרוצי ולא לאדכורי כלל אלא רשות הרבים בלבד דהיינו פשט בעל הבית את ידו לחוץ.

והא דאמרינן: גבי הכניס ידו לחצר חברו (ולקט) [וקלט] מי גשמים והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה לאו דוקא מקום ארבעה, אלא הכי קאמר והא בעינן עקירה מעל גבי מקום וליכא. וחדע לך דהתם לאו משום שיעור מקום אתי אלא משום דבעינן מקום לאפוקי קולט.

ומיהו אכתי קשיא לי מהא דתנן בעירובין פרק המוצא תפילין (עירובין צח, ב) לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים וכוי וכן לא ירוק, ואמרינן עלה בגמרא אמר רב יוסף השתין ורק חייב חטאת, ואקשינן והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה, והא הכא דעומד ברשות היחיד ואפילו הכי בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה. ויש לומר דאסיפא דמתניתין קאי דקתני ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד ועלה קא מקשה והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה. אי נמי יש לומר דהנחה הוא דלא בעיא הא עקירה בעיא, ולעולם לכולי עלמא ברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי כרב חסדא וכאביי דמתרץ ברייתא דרבי ורבנן אליבא דידיה. וכן פסקו רב אלפסי ורבנו חננאל ז"ל.

והא דתניא בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א): זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא רי מאיר מחייב, כלומר: משום דחוקקין להשלים וחכמים פוטרין, דאלמא אי לאו דחוקקין להשלים אפילו רי מאיר מודה דרשות היחיד בעי מקום ארבעה, נראה לי דטעמא דהתם לאו משום דבעינן הנחה ברשות היחיד על גבי ארבעה, אלא דאינו רשות היחיד אלא אם כן יש בחור ארבעה על ארבעה דחורי רשות

הרבים הוא, אבל לר' מאיר דאמר חוקקין הרי זה כמונח על גבי מקום ארבעה. כך נראה לי. **ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים.** איכא דקשיא ליה והא אנן אהא דאמר רב יוסף

רבי היא אתינן לפרושי, ורב יוסף הא אמר בפרק הזורק (לקמן שבת צז, ב) דלא מחייב רבי אלא אחת

דלא מחייב אתולדה במקום אב. ויש לומר דרב יוסף לא אמר אלא רבי היא סתם, וכיון דדחינן לה

מהא דרבי דויז, קא מהדר תלמודא לאוקמוה כאידך דרבי אליבא דרב ושמואל כי היכי דלא תקשי ליה

ודילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן.

ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים. פירוש: וסבירא ליה להאי מתרץ השתא דהאי דנקטה רבי בזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע לאו דוקא, אלא הוא הדין זורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע.

717 17

הא דאמרינן: אלא טרסקל ברשות הרבים רשות היחיד היא לימא דלא כרבי יוסי ברבי יהודה. הקשו בתוסי מאי קשיא ליה מדרבי יוסי ברבי יהודה, והא מתניתין על כרחין בלמטה מעשרה מיירי, דאי למעלה מעשרה מקום פטור הוא, ודרבי יוסי ברבי יהודה פשיטא דלמעלה מעשרה היא, דאי למטה מעשרה לא הוי רשות היחיד, ומתניתין היא בפרק הזורק (לקמן שבת צט, א) דתנן חולית הבור והסלע בומן שהן גבוהין עשרה ורחבן ארבעה הנוסל מהם והנותן על גבן חייב פחות מכן פטור, ותניא לקמן (שבת ו, א) גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה. והעלוה בגמגום.

ואיכא מרבוותא דכתבו דמתניתין אפילו למעלה מעשרה היא, ואף על גב דלמעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור הוא, כיון דקיימא לן (לקמן שבת צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה חייב וכן (לקמן שבת ח, ב) המעביר ברשות הרבים למעלה מעשרה חייב, הכי נמי אף על פי שידו של עני למעלה מעשרה הנותן לתוכו כאילו נותן ברשות הרבים. וסייעו להא משמעתין דהכא דאקשינן טרסקל ברשות הרבים רשות היחיד היא.

דאינו נראה בעיני מכמה טעמים. חדא, דהמוציא למעלה או המעביר למעלה מעשרה דחייב על כרחין דוקא באדם אחד שעמד לפוש דעקירת גופו והנחת גופו כעקירת חפץ והנחת חפץ דמי ומשום דגמרינן לה ממשא בני קהת (לקמן שבת צב, א), אבל אם הניחה במקום (אחד) [אחר] דוקא כשהניחה למטה משלשה או שטחה בכותל למטה מיי בדבילה שמינה וכיוצא בה כדאמרינן לקמן (שבת ז, ב), אבל אם העבירה למעלה מעשרה והניחה למעלה מעשרה פטור. ועוד, דאם איתא דכי אקשינן הכא טרסקל ברשות הרבים רשות היחיד היא משום דמשמע ליה דידו דעני למעלה מעשרה היא, קשיא טובא והא עומד קתני, כלומר: כדרכו כדאקשינן בסמוך, ולא שיהא שוחה ולא ידיו פרושות לשמים, ואי משום דמתניחין סתמא קתני דמשמע דבכל ענין היא ואפילו בלמעלה מעשרה, מאי קא משני ליה אפילו תימא דמתניחין סתמא קתני דמשמע דבכל ענין היא ואפילו בלמעלה מעשרה, מאי קא משני ליה אפילו תימא בלמעלה מעשרה ולמעלה מעשרה רשות היחיד היא. ועוד, דגרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) העני חייב, אמר רב יהודה בשם שמואל והוא שתהיה ידו של עני בתוך עשרה לקרקע.

למימרא דמשמע לן מחניתין בלמעלה מעשרה, אלא הכי קאמר: מדמוקמת מחניתין בשקבלה העני בטרסקל שבידו ואפילו הכי בעל הבית חייב, אלמא סבירא ליה לחנא דטרסקל לא פליג רשות לנפשיה כעמוד או תל גבוה למעלה מג' דברשות הרבים חולקין רשות לעצמן להיות כרמלית או מקום פטור, דקא סבר חנא דכלים אין חולקין רשות לעצמן, אם כן פליג אדרבי יוסי ברבי יהודה דאילו לרבי יוסי ברבי יהודה אפילו רשות היחיד הוי שהוא רשות גמור דאורייתא בזמן שהוא ברשות הרבים למעלה מעשרה וכל שכן שיחלקו רשות לעצמן ברשות דרבנן להיותן כרמלית למטה מעשרה ונתן בעל הבית לתוכו וכל שכן שיחלקו רשות לעצמן ברשות דרבנן להיותן כרמלית למטה מעשרה ונתן בעל הבית לתוכו לגמרי דרשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה, אבל הכא למטה מעשרה דאין שם רשות שיבטל הכלי לגמרי דרשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה, אבל הכא למטה מעשרה, כלומר: ולמטה מעשרה לגמרי דרשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה להיותן ככרמלית אלא בטל הוא לגבי הרשות, ומעחה לגבי הרשות, ולעולם נתן למעלה מעשרה לחוך ידו של עני או שנטל מחוכה פטור דמקום פטור הוא, לא תקשי לך למטה מעשרה גמי ליהוי במה שאין כן בעמוד או בתל, הא לא קשיא דאדם אינו נעשה רשות אלא עומד ברשות וכל שינו תוך רשות מכל מקום לא נה ברשות הרבים ולא גרע מזרק וטח בכותל מעשרה אף על פי שאינו נעשה רשות מכל מקום לא נה ברשות הרבים ולא גרע מזרק וטח בכותל

למעלה מעשרה דהוי כזורק באויר. כך נראה לי. איבעית אימא בגומא. כלומר: בגומא שהיא רשות הרבים דרחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה, וכדרב יוסף דאמר לקמן (שבת ה, א) תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש, דאילו לרבא דאמר לא שמיה תשמיש וככרמלית הויא הכא אינו חייב (ד)אף על גב דידו מונחת ברשות הרבים, דהא ידו בתר גופו גרירא. ולי

גראה דאפילו לרבא גמי אתיא דהא סבירא ליה לרבא אגד יד לא שמיה אגד, והלכך כל שידו ברשות הרבים למטה משלשה אף על פי שגופו עומד בכרמלית והניח בידו כמונח ברשות הרבים וכדאיתא

בפרק המצניע (קקון שבת צב, א).

איכפל תוא לאשמועינן כל הני. הכא משמע דלרבא לא קשיא ליה אלא דלא איכפל תוא לאשמועינן הני, הא דינא גופיה מודי ביה. וקשיא לי דהא רבא אגד יד לא שמיה אגד סבירא ליה בריש פרק המצניע (שם) ואוקי מחניחין דפשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מחנכה ופשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מחנה דוקא כשהיה למעלה משלשה הא למטה משלשה המציא והמכניס הייב, ומסחמא כולה מחניחין בחד גוונא מיירי וכולהו בבי בלמעלה משלשה נינהו. ויש לי לומר דהכא לטעמיהו קאמר להו הא לדידיה בלמעלה משלשה היא דוקא כולה מחניחין. אי נמי הכא מקמיה דקם רבא בשיטתיה הוה, כראיתא התם דרבא מעיקרא סבירא ליה אגד יד שמיה אגד אביי סבר אגד יד לא שמיה אגד, ולבסוף קם רבא בשיטתיה דאביי וקם אביי בשיטתיה דרבא, והכא מקמי דליקום בשיטתיה האביי.

קם רבא בשיטחיה דאביי וקם אביי בשיטחיה דרבא, והכא מקמי דליקום בשיטחיה דאביי. **ידו של אדם חשובה לו כדי על די.** איכא למידק אשמעחין מאי קשיא ליה ומאי איצטריך רבא למימר
דידו חשובה לו כדי על ד' בלאו הכי נמי מחשבחו משויא ליה מקום כדאמרינן בשלהי הזורק (לקמן
שבח קב, א) גבי זרק לפי הכלב או לפי הכבשן חייב, ובעירובין פרק המוצא תפילין מכניסן זוג זוג (צט,
א) נמי אמרינן השחין ורק חייב ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבחו משויא ליה מקום.

א) נמי אמרינן השחין ורק חייב ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבחו משויא ליה מקום.

א) נמי אמרינן השחין ורק חייב ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבחו משויא ליה מקום.

לפי הכבשן כוונחו להאכיל הכלב או לשרוף העץ, וכן השחין ורק אי אפשר לנקוח את עצמו אלא בכי
האי גוונא ומשום כך מחשבחו משויא ליה מקום, אבל הכא לא איכפח ליה בין ידו למניח בכחפו. והא
האי גוונא ומשום כך מחשבחו משויא ליה מקום, אבל הכא לא איכפח ליה בין ידו למניח בכחפו. והא
האי גוונא ממןם. החם הוא לבחר דאמרינן זידו חשובה לו כד' על ד', והכי קאמר: הני מילי זידו
חשובה לו כד' על ד' היכא דאחשבה לידיה אבל בשאר דברים לבד מידו לא הוה אמרינן הכי במאי
דניחא ליה בענין אחר.

ומצאתי לראב"ד ז"ל בעירובין פרק המוצא תפילין שהקשה בשם הראשונים ז"ל ידו היכי דמי, אי למטה מג' מאי איריא משום דהויא כד' על ד' הא כל פחות מג' לא בעיא הנחה אלא על גבי משהו, ואי למעלה מג' הויא ליה כרמלית, ואי למעלה מעשרה ליהוי רשות היחיד כעמוד. ותירץ הוא ז"ל שאין אדם חולק רשות לעצמו. ותדע לך שהרי למדנו (לקמן שבת צב, א) ממשא בני קהת שהמוציא משא למעלה מעשרה חייב הרי שאין זנין באדם דין עמוד בלמעלה מעשרה, וכן אין זנין בו דין כרמלית ולא מקום פטור, לפי שהוא נע ונד. וזה ראיה למה שכתבתי אני למעלה (בסוד"ה הא דאמרינן אלא) וכבר זכיתי לומר כדבריו.

עוד שאל, הא דבעינן הנחה על גבי מקום ד' ברשות הרבים היכי דמי, אי למטה משלשה לא צריך, אי למעלה משלשה כרמלית הוא ופטור. הא ודאי לא אשכחן לה אלא בזורק לרשות הרבים ונח על גבי בעלי חיים כמו שאמרנו, או בזורק לעמוד תשעה ורבים מכתפין עליו דהוא רשות הרבים, ואי הוי ד' מחייב עלה בהנחתו ואי לא לא. והתירוץ הזה השני שלא כדעת רש"י ז"ל (לקמן שבת ה, א) והרמב"ם ז"ל (פי"ד מהלי שבת, ה"ח), שהם ז"ל כחבו דעמוד תשעה ורבים מכתפין עליו היינו אפילו אינו רחב

ד' וכמו שכחבתי למטה במקומה (להלן שבת ח, א ד"ה עמוד).

הכי גריס ר"ח ז"ל: שתי כוחות באדם אחד כשני בני אדם דמי וחייב או כאדם אחד דמי ופטור.

ופירשו כגון שנעקר ממקומו וקדם ונח במקומו וקיבלה, וכשני בני אדם דמי שזה זורק וזה מקבל וחייב,

או דילמא כאדם אחד דמי כאילו נתן מימינו לשמאלו דפטור ואע"פ שהעבירה ד' אמות. וכן פירשו

בתוסי. ואינו מחוור לי דכיון דא"ר יוחנן עמד במקומו וקיבל חייב נעקר ממקומו וקיבל פטור נעקר

הוא ממקומו וקיבל מאי, ודא" משמע דהא [ד]נעקר הוא ממקומו הוי כעין נעקר חברו ממקומו וקיבל,

כלומר: שקיבלו דרך עקירה שלא נח החפץ מכוחו של ראשון אלא מכוחו של שני, והכא נמי כשניקר

וקיבלו שלא נח מכח זריקה ראשונה. ועוד הקשה הרמב"ן ז"ל דהני לאו שני כוחות נינהו, דעקירה

והנחה בכח אחד הן. ויש מי שפירש שקבלה בעקירה ממקומו, והכי קאמר כשני בני אדם זה זורק וזה

מקבל דמי וחייב דאף זה עקירה והנחה תרווייהו מכוחו אתי, או דילמא כאדם אחד שעשה עקירה ולא הניחה במקום (אחד) [אחר] דמי, זהא באותו מקום שנעקר ממנו חזר ונח והלכך פטור. וגם זה אינו מחוור בעיני דכשני בני אדם דקאמרינן משמע כשני בני אדם דכוותיה, כלומר: זה זורק וזה מקבל דרך עקירה דפטור.

ורש"י ז"ל גריס איפכא: כשני בני אדם דמי ופטור, כלומר: בזה זורק וזה מקבל דרך עקירה לפי שההנחה לא הויא מכח העקירה והויא ליה כשנים שעשאוה, או דילמא חייב דהא אין כאן שנים אלא אחד והעקירה וההנחה תרווייהו מכוחו אחו והוה ליה אחד שעשאה. וזה נכון.

ירושלמי (פ"א, ה"א):אמר ר' יודן פשיטא לר' יוחנן בשורק בימין וקלט בשמאל שהוא חייב, מה צריכה ליה בשזרק בימין וקלט בימין, רבנן דקסרין ר' שמי בשם ר' אחא אפילו זרק בימין וקלט בשמאל צריכה ליה חייב, אין חימר פיו ופיו כיון שאכלה כאחר הוא ברם הכא ידו כאחר היא. ר' מונא בעי מעתה הוציא כגרוגרת בשתי ידיו יהא פטור משום שנים שעשו מלאכה אחת, א"ל ר' חייא בר אדא והדא היא בעשותה

לא כן היחיד שעשאה חייב שנים שלשה שעשו פטורין.

בכותל משופע. פירשו בחוסי דדוקא בשרבים מכחפין עליו, הא לאו הכי כרמלית הויא. והרמב"ן

ז"ל כחב אף על פי שאין רבים מכחפין עליו, דכל אויר רשות הרבים עד עשרה רשות הרבים הוא,

ומסחברא בין משופע בין אינו משופע שוין הן, וחגן (לקמן שבת ק, א) למטה מעשרה כזורק בארץ

נאוקימנא בפני הכוחל ממש ובדבילה שמנה. ומסחברא כלישנא קמא, דהתם הוא בדלא גח במקום

מסויים אלא שנחה על פני הכוחל מצד הדבילה שהיא לחה ושמנה, אבל כאן שהוא מקום מסויים לנוח

בו החפץ הרי הוא כתל שאם מכחפין בו הוי כרשות הרבים ואי לא הוי כרמלית.

היה קורא בספר על האיסקופא ווהגלגל הספר מידו גוללו אצלו וכוי. אוקמה אביי בפרק בתרא דעירובין (צה, א) באסקופא כרמלית ורשות הרבים עוברת לפניה, וכיון דאגדו בידו אפילו שבות נמי ליכא. ולאו דוקא ספר אלא הוא הדין לשאר כל הדברים, וספר לרבותא נקטיה משום סיפא דאפילו היה

קורא בראש הגג ונתגלגל למטה מעשרה אינו גוללו אלא הופכו על הכחב.

הא דבעי רבא אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים אי אזלינן בתר כלי או בתר אגוז. איכא למידק ומאי שנא מהא דאמרינן בפרק קמא דמציעא (ט, ב) גבי דגים שקפצו בספינה ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה. ויש לומר דהתם גבי קנין כל חצר שאין היא עצמה מהלכת קונה אף על פי שאחרים מוליכין אותה כספינה וכקלתה הקשורה בה, אבל גבי שבת בעינן שיטול החפץ ממקום נח, להכי מספקא לן דילמא אף כשהכלי צף במים ואגוז בתוכו בעינן שיהא האגוז מונח במקום שאינו מתנענע אפילו מצד

תנועת אחרים. הא דאמרינן: בשלמא בן עואי קסבר מהלך כעומד דמי. קשיא לן דלא הוה ליה למימר אלא בשלמא בן עואי לא אשכחן כי האי גונא דחייב אלא רבנן היכי אשכחן כי האי גונא דחייב, ומי הצריכו לומר דמעמא דבן עואי משום דקסבר מהלך כעומד דמי. ויש לומר דגמרא גמירי לה דמעמא דבן עואי משום דמהלך כעומד דמי. אי נמי יש לומר דאמסקנא סמיך דאשכחן כי הא דחייב, וטעמיה דבן עואי על כרחין משום מהלך כעומד דמי, אלא אורחא דתלמודא לברר דבריו דרך קושיא ותירוץ.

ا باد

ואסיקנא: מידי דהדה אצידי רשות הרבים. ואם תאמר וצידי רשות הרבים גופייהו מנא לן דחייב. אלומר משום דמסתמא כך הזה במשכן, שכן דרך השוכנים באהלים שזה נכנס וזה יוצא מפני מיתרי האהלים שלא יעכבו זה את זה. ואם תאמר אמאי לא אמר ליה מידי דהזה אמעביר ד' אמות ברשות הרבים דרך עליו דחייב לפי שכן היה משא בני קהת. מסתברא דהתם משום שהמעביר בעצמו במקום היוב עומד ולא עובר במקום פטור, אבל כאן שהוא עובר במקום פטור ממש בכי הא לא אשכחן אלא צידי רשות הרבים. ואם תאמר לימא מידי דהוה (אמוציא) [אמושיט] למעלה מעשרה דחייב שכן העגלות הלעלה מעשרה ואף על פי שמעביר במקום פטור. מסתברא דהתם לגבי מושיט לאו מקום פטור הוא, אלא גזירת הכחוב. ותדע לך דהא רשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה ואף על פי כן מושיט מרשות היחיד לרשות הרבים הייב, והבא במעביר מרשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה ואף על פי כן מושיט מרשות ברשות הרבים חייב, והכא במעביר מרשות היחיד לרשות הרבים דרך סטיו וכן במעביר ד' אמות למעלה מעשרה או מוציא דרך עליו שהוא למעלה מעשרה לכולי עלמא אינו חייב אלא בשנה לבסוף ברשות הרבים עצמה, הא לא נה לא. ועוד תדע לך דאילו במושיט ממש אינו חייב אלא במושיט בדיוטא אחת הרבים הא במושיט בשתי דיוטות זו כנגד זו ורשות הרבים באמצע פטור, אלא דבריוטא אחת חייב מגזירת הבתום ולא באוינו. כך נראה לי.

הכחוב אף על פי שלא גה ולא עבר ברשות הרבים ולא באוירו. כך גראה לי.

הא דאמריגן: היכא דאיכא היפופי מי שמעה ליה. חימא זהא ודאי בעירובין משמע דאפילו בדאיכא היפופי אמרה רבי אליעזר, דאמריגן החם בפרק כל גגות העיר (צד, א) גבי פלוגתייהו דרבי אליעזר ורבנן, וליפלגו בצידי רשות הרבים דעלמא, כלומר: אמאי מיפלגי בחצר שנפרצה לרשות הרבים, ורבגן, וליפלגו בעידי רשות הרבים דעלמא, כלומר: אמאי מיפלגי בחצר שנפרצה לרשות הרבים, ומשני אי איפלגו בעילי הוה אמינא כי פליגי רבגן עליה הני מילי היכא דאיכא היפופי אבל היכא דליכא היפופי מודו קא משמע לן, אלמא רבי אליעזר אפילו היכא דאיכא היפופי פליג. ויש לומר דהכי קאמר קא משמע לן דאדרבא היכא דליכא היפופי פליג אבל היכא דאיכא היפופי מודה להו רבי אליעזר לרבגן הרכאלית היא, ובמשכן היפופי הוה ליה לה דהיינו יתידות ומיתרים שבאהלים הלכך להא דמיא.

ומעמיה דבן עואי משום דמהלך כעומד דמי. (לעיל שבת ה, ב). ואם תאמר אם כן מעביר ד' אמות ברשות הרבים היכי משכחת לה דחייב לבן עואי. יש לומר דד' אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי להו. ואם תאמר אם כן אפילו עמד לפוש תוך ד' יהא חייב. יש לומר דהא נמי הלכתא גמירי לה מהלך הוי ואם תאמר אם כן אפילו עמד לפוש תוך ד' יהא חייב. יש לומר דהא נמי הלכתא גמירי לה מהלך הייב עומד פטור. ואם תאמר ליליף מינה בעלמא דמהלך לאו כעומד דמי. יש לומר דילמא שאני התם דמקום חיוב לכולי עלמא כראמרינן בגמרא, אבל סטיו דמקום פטור הוא לכולי עלמא אין דנין קל מחמור להחמיר עליו. ובירושלמי (פ"א, ה"א) מקשו לה ולא אסיקו לה פירוקא, דגרסינן החם: רב חסדא שאל לרב הווא לדעת בן עואי אין אדם מתחייב בתוך ד' אמות לעולם, כיון שהוציאה יעשה כמי שהניחה בכל אמה ואמה ויהא פטור.

וקיימא לן כרבנן דמהלך לאו כעומר דמי. ואף על גב דא"ר יוחנן מודה היה בן עזאי בזורק, לאו למימרא דסבירא ליה כוותיה, אלא פירושי הוא דקא מפרש לה וליה לא סבירא ליה. ותדע לך דהא רבי יוחנן גופיה הוא דאמר המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור, ואילו לבן עזאי חייב כדאמרינן בהדיא בכתובות בפרק אלו נערות (כתובות לא, א-ב). ועוד דבהדיא גרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) א"ר יוחנן המפנה מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית חייב. והתימה מן הרב אלפסי ז"ל שכתבה להא

דבן עואי ולהא דא"ר יוחנן מודה היה בן עואי בוורק. ארבע רשויות לשבת. הקשו בתוס' ז"ל: אמאי לא חני חמש, וליחני קרפף שהוא יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה שדינו מחולק מאלו, כדאמרינן בסמוך שאסור לטלטל בתוכו אלא בד' אמות ואם הוציא והכניס לרשות הרבים חייב. ויש לומר דההוא רשות היחיד הוא דבר תורה והא תנא ליה אלא דרבנן הוא דגורו והכי נמי חני הכא בברייתא חצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשים ולא חשיב להו במנין הרשויות מהאי טעמא דאמרן דרשות היחיד דאורייתא הן וכבר תני רשות היחיד וכמו שפירש

רש"י זכרונו לברכה. הא ה**תניא יתר על כן אמר רבי יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים וכוי.** תוספתא

היא דמתניא בפרק בתרא דעירובין (לפנינו שם הוא בפ"ז, ה"ט) והכי מתניא החם: אחד חלון שבין שני מעים ואחד חלון שבין שתי חצרות ואחד חלון שבין שני דיורין וגשרים ונפשות ורשות הרבים מקורה מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה וחכמים אוסרין, יתר על כן אמר רבי יהודה.

ושמאי קרו לה גמורה מהו דתימא וברי. איכא למידק אדרבא מדקתני גמורה משמע דוו היא גמורה ויש לך אחרת שאינה גמורה אלא הוי קצת כרשות היחיד. ונראה שלפיכך פירש רש"י ז"ל זו היא שנגמר מנין מחיצות שלה מכל צד, פירוש לפירושי דגמורה לא קאי ארשות אלא אמחיצות, כלומר: זו היא רשות היחיד שגנמרו מחיצות שלה, הא רשות אחרת שאינה גמורה במחיצות שאין לה אלא שתי מהצות כגון ההיא דרבי יהודה אינה רשות היחיד כלל ואפילו להתחייב הזורק מרשות הרבים לתוכה.

אימא אינו חייב על אחת מהן. פירש רש"י ז"ל: אינו חייב מיתה על אחת מהן. וכן נראה ודאי דדוקא מיות הוא דאינו חייב אבל חטאת חייב על שגגתה מדמניון נמי ארבעים חסר אחת, דאי לא מחיים לא כרת ולא חטאת אם כן אמאי מני להו בארבעים חסר אחת. ועוד מדאקשינן חייב חטאת פשיטא מיות הוא דאינה הטאת לא מספקא להו דאכולהו חייב ושאת, דאי לא כי אקשינן חייב חטאת פשיטא מיד הוא דאמרינן בריש פרק מי שהחשיך (לקמן שבת חטאת בחטאת פשיטא דבמיד חייב ברת. ולפי פירוש זה הא דאמרינן בריש פרק מי שהחשיך (לקמן שבת

קנד, א) אמר רמי בר חמא הכי קאמר כל ששגגתו בשבת חייב חטאת זדונו סקילה אתיא דלא כאיסי בן

יהודה, דהא איכא דשגגתו חטאת ואין זדונו בסקילה.

1121

א"ר יוחנן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ואפילו כור ואפילו כוריים וכוי מחיצה היא אלא שמחוסרת דיורין. כלומר: ואסור לטלטל בכולה אלא ברי אמות מדרבנן. וגרסינן בפרק עושין פסין (עירובין כד, א) אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה פורץ בה פרצה יותר מעשר אמות וגודרו ומעמידו על עשר ודיו, כלומר: מעמידו על עשר לשם דירה ודיו דדמי

כמי שהוקף כולו לדירה, ופרצה זו של עשר הוי כפתח ומותר לטלטל בכולו כחצר. לא נצרכה אלא לקרן זוית. הוא הדין דהוה מצי למימר לא נצרכה אלא לצידי רשות הרבים, אלא משום דפליגי ביה ר' אליעזר ורבנן (לעיל שבת ו, א) דלרבי אליעזר הוי רשות הרבים לא בעי לעיולי נפשיה בפלוגתא, ואפילו בצדרים דאית בהו חפופי לא בעי לאוקמה משום דמספקא ליה אי מודה בהו

רבי אליעזר.

אבל לפני העמודים ברשות הרבים דמו. ואף על פי שאין בין עמוד לעמוד רוחב שש עשרה שהוא רבי אליעזר.

רוחב רשות הרבים דאורייתא כדאיתא בפרק הזורק (לקמן שבת צט, א), אלא דהכא לא מסתברא שיהא העמוד ממעט בשיעור הרשות, שאם כן אפילו נעץ קנה ברשות הרבים ימעטנו. ומיהו קיימא לן כרבי יוחנן דאמר בין העמודים נידון ככרמלית, וכל שכן אצטבא, משום דרבי יוחנן לגבי רב קיימא לן כרבי יוחנן דאמר בין העמודים נידון ככרמלית, וכל שכן אצטבא, משום דרבי יוחנן לגבי רב קיימא לן כרבי יוחנן וכל שכן לגבי רב יהודה דהוא תלמידיה דרב. אבל הרמב"ם ז"ל (פי"ד מהלי שבת ה"ו) פסק כרב יוחנן וכל יודי לסוף דעתו. ואולי משום דקחני בברייתא דלעיל (שבת ו, א) האיצטוונית ולא מני הודה, ולא ירדתי לסוף דעתו. ואול יבותא מפי. ואינו מחוור דאם כן ליקשי מינה לרבי יוחנן ואם בעלי הגמי לא סמכו על זה להקשות ממנה לרבי יוחנן איך נסמוך עליה לדחות דברי רבי יוחנן דהלכה כמותו בכל לא סמכו על זה להקשות ממנה לרבי יוחנן איך נסמוך עליה לדחות דברי רבי יוחנן דהלכה במותו בכל ההלכות לא סמכי רב ושמואל וכל שכן לגבי רב יהודה תלמידם. ורב אלפסי ז"ל לא כתב מכל זה בהלכות

כלום.

הא דאמר רב יהודה איצטבא שלפני העמודים נידון ככרמלית. המיהא לי מאי קא משמע לן הא בהריא קחני בברייתא והאצטוונית. ועוד מאי שלפני העמודים דקאמר לימא האיצטבא סחם. ואולי אפילו בהדיא קחני בברייתא והאצטוונית. ועוד מאי שלפני העמודים דקאמר לימא האיצטבא סחם. ואולי אפילו באיצטבא שאינה גבוהה שלשה קאמר, ומפני שהיא לפני העמודים אינה נוחה לידרס והלכך נפקא ליה מחורת רשות הרבים. אלא שמצאתי בירושלמי (פ"א סוה"א) בהיפך מזה, דגרסינן החם ר' זעירא בשם רב יהודה זעיר בר חינגא בשם ר' חניגא סמטיות שבין העמודים נידונין כברמלית. רבי מעואל בר חייא בשם ר' חניגא פירחי העמודים נידונין כברמלית, לכך צריכא בגבוהין שלשה, עד כאן בירושלמי. ועדיין אני אומר כי יש שבוש בגירסת הירושלמי, ובשאינן גבוהין היא זהא צריכה, דאילו

בגבוהין שלשה פשיטא. וצ"ע.

לבינה זקופה ברשות הרבים וזרק ומח בפניה חייב. פירוש: ואף על פי שאין רוחב הלבינה אלא
שלשה דסתם לבינות רחבן שלשה וארכן שלשה, ואע"ג דברשות הרבים בעינן הנחה על גבי מקום
ארבעה, הני מילי למעלה משלשה אבל למטה משלשה כארעא סמיכתא דמו. אבל בלבינה שהיא גבוהה
יותר משלשה אם זרק וטח בפניה למעלה משלשה אומר ר"ת ז"ל (בתוד"ה וטח) שאינו חייב דהא בעינן
הנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה, ומקצת מרבני הצרפתים ז"ל אמרו (ריבא בתוסי שם) דכל
שרואה פני קרקע רשות הרבים כרשות הרבים דמי, וכן נראה מדברי רש"י ז"ל.

והקשר בתוספות (שם) אם כן מאי דחיק לעיל (שבת ד, א) גבי מחניתין דפשט בעל הבית ידו והא בעינן עקירה והנחה מעיג מקום ארבעה, דילמא מתניתין שמחזיק החפץ בידו בענין זה שהוא רואה את הקרקע. ואינה קושיא בעיני דפירות לא נייחי בכענין זה, דנתן לתוך ידו של עני או שנטל מתוכה מידו פשוטה משמע, דאילו תפסם ממנו העני או שהיה חופס אוחם בידו כדי שלא יפלו, אם כן כשתפסם וסגר ידו או שהיתה ידו סגורה ופשטה כדי ליתן לו את החפץ הא קא עביד מעשה, וכעין נתינה או לקיחה היא, ורישא הא אמרינן בריש מכלתין (לעיל שבת ג, א) דלא עביד מעשה ופטור ומותר קאמר.

אביי ורבא דאמרי תרווייהו והוא שגבוה שלשה וכוי אבל היומי והיגי אף על גב דלא גביהי שלשה. פירוש: משום דלא דרסי בה רבים. קשיא לי והא רבא הוא דאמר בפרק המצניע (לקמן שבת צב, א) המוציא פירות ברשות הרבים למטה משלשה ביד חייב משום דכל סמוך לקרקע בתוך שלשה כקרקע

דמי, ויד הא לא דרסי בה רבים. וי"ל דהא דאמרינן אבל היזמי והיגי לאו סיומא דמימרא דאביי ורבא הוא, אלא אנן הא דקאמרינן ומסקינן בה הכי. ואינו מחוור. אלא מסחברא שלא אמרו אלא בדברים שדרך העולם להניחם ולהשליכם ברשות הרבים כגון היזמי והיגי וכיוצא באלו, שהן מושלכין ברשות הרבים ואינם עומדים להסתלק, והלכך כיון שמונעין את הרבים מלדרוס שם אין שם רשות הרבים באותו מקום, שאין דין רשות הרבים אלא במקום המוכן לדריסת רבים, אבל יד או כלי שאינו עשוין להתעכב שם אלא לשעה אין חולקין רשות לעצמן אלא עומדין הן ברשות ובטלין לגבי הרשות. ותדע להתעכב שם אלא לשעה אין חולקין רשות לעצמן אלא עומדין הן ברשות ובטלין לגבי הרשות. ותדע לר, דהא אפילו כלי גבוה משלשה ועד עשרה אינו חולק רשות לעצמו ולהיותו כברמלית, דכל שהוא עומד בתוך אויר הרשות אינו חולק רשות לעצמו, וטעמא כדאמרינן, והוא הזין והוא הטעם כאן. כך

פטור ומותר לטלטל בכולו, והשתא פריך שפיר מדרב גידל. גבוה עשרה, והשתא בעינן למימר דאי אין בו אויר הראוי למחיצה עשרה דלא הויא כרמלית אלא מקום הראוי למחיצה עשרה, וכגון בקעה יתירה מבית סאתים ומסוככת על גבה והסכך על גבי קונדסין ואינו ואיצטוונית הוו כרמלית והנהו לית להו מחיצות. ופירשו הם ז"ל דלאו מחיצה ממש קאמר אלא אויר דהיכי מצי למימר דאי ליכא מחיצה עשרה לא הויא כרמליח, והא קחני לעיל (שבח ו, א) דים ובקעה אמר לעיל קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכו' מחיצה היא אלא שמחוסרת דיורין. ועוד ובין עולא ובין רב אשי קרי ליה לעיל רשות היחיד ולא הוה צריך לאתויי הא דרב גידל, ורי יוחנן נמי והקשו בתוסי דהא לא אפשר, דאי בדאית ליה מחיצות גבוהות עשרה לכולי עלמא רשות היחיד הוא, כרמלית אבל פחות מעשרה לא הויא כרמלית, ומשום הכי אקשי ליה מדרב גידל ומסיפא אקשי ליה. הכא בבקעה שאינה מוקפת לדירה והוא יותר מבית סאתים, וקאמר דאי איכא מהיצה עשרה הויא עשרה הנותן לתוכן והנוטל מתוכן חייב. ורש"י ז"ל פירש דהאי לאו אגופא דמחיצות ממש קאי, אלא דאי איכא מחיצה עשרה הויא כרמלית. ותנן (לקמן שבת צט, א) חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין ו, א) וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורוחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה, פירוש והיכי קאמר איהו אמר רב גידל וכוי. איכא למידק למה ליה לאקשויי ממימרא דרב גידל, לוחביה מדתניא לעיל (שבת הא דאמרינן: אילימא דאי איכא מחיצה עשרה הוא דהויא כרמלית ואי לא לא הויא כרמלית והא נראה לי.

דבין שהמחיצות רחוקות מן החקק בין מקורבות לעולם מותר, וסתמא קאמר, ומאי עלא מהאי דאמרינן בפרק קמא דסוכה (ד, א) סוכה שאינה גבוהה עשרה וחקק בה והשלימה לעשרה אם יש משפת חקק ולכותל שלשה טפחים פסולה. ותירצו בתוסי דהחם בעינן מחיצות ממש, והכשר סוכה במחיצות היא ושיהיו סמוכות לסכך ולמטה מן הסיכוך כדאמרינן (סוכה יו, א) הרחיק את הסיכוך מן הדפנות פסולה, אבל לענין שבת אין ההקפדה במחיצות ממש שיהיו מכשירות את החקק אלא שיהא החקק נשמר על היחיד עם גובה המחיצות והמחיצות שומרות אותו מבחיץ, לא חיישינן בין שיהיו על שפת החקק בין היחיד מרוחקות ממנו כמה. ויש מי שתירץ דהכא בשיש עשרה בעומק החקק קאמר. ואינו מחוור,

דבכולהו נוסחאי חקק בו והשלימו לעשרה גרסינן. **ורבא אמר חורי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו.** ודוקא בחור שהוא למעלה משלשה, אבל למטה משלשה כארעא סמיכתא היא. ואביי דמשוי ליה כרשות הרבים ואף על גב דהוי למעלה משלשה, ואף על גב דהוי מקום מסויים כעמוד גבוה שלשה ברוחב ארבעה דמשוינן ליה ככרמלית. חור שאני לפי שבני רשות הרבים מצניעין שם כליהם והוה ליה כתל גבוה תשעה דמשוינן ליה רשות הרבים מפני שרבים מכתפין עליו.

रान ग

אמר אביי ברשות היחיד כולי עלמא לא פליגי כדוב חסדא. כלומר: דלא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה. ואי קשיא לך דהא משמע לעיל (שבת ז, ב) דאפילו אביי גופיה הוה סבירא ליה דבעינן הנחה על גבי מקום ארבעה, מדאמרינן וכי תימא מתניתין דלית ביה ארבעה והא אמר רב יהודה אמר רב אמר רב יהודה אמר רב יהיא אמר ר' זריא אמר ר' זריא אמר ר' זרין לנחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן, כלומר: ר"מ סבר חוקקין להשלים. ועוד דמהתם נמי משמע דבין לר"מ בין לרבנן בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה אלא דר"מ סבר רואין אותו כאילו חקק ורבנן לית להו רואין. ותניא בתוספתא (פי"א, ה"ז) הזורק בכותל למעלה מעשרה טפחים והלכה וישבה לה בחור שהוא ד' טפחים על ד' טפחים חייב. מסתברא [מ]כל הני לשוייה רשות היחיד משום דאינו נעשה רשות היחיד עד שיהא בו ארבעה על ארבעה, אבל ברשות היחיד ממש בהנחה כל דהו סגי. וכן נמי לרבי מאיר דסבירא ליה חוקקין הרי זה רשות היחיד גמורה כאילו חקק בו

כבר וכיון שהוא רשות היחיד בהנחה כל דהו סגי. כך נראה לי.

רחבה ששה פטור. פירוש: לפי שיש לרבע בו ארבעה על ארבעה. ואי קשיא לך ששה למה לי בחמשה ושלשה חומשין סגיא, דכל טפח ברבוע טפח ושני חומשין באלכסון, נמצאו שמונה חומשין דהוו להו מפח ושלשה חומשין באלכסון, נמצאו שמונה חומשין דהוו להו דק לאפרושי מאיסור שבת. ולא מיחוור דהא אמר אינה רחבה ששה חייב, וחייב משמע בשוגג חטאת ובמירו והתראה סקילה, ואדרבא חומרא דאתי לידי קולא הוא. ועוד, דאנן לאו לכתחילה שריא ליה דאפילו רחבה ששה פטור אבל אסור הוא, ואם כן כי קאמרינן פטור לפוטרו ממיתה וקרבן קאמרינן, ובשאינה רחבה ששה חייב מיתה וקרבן. ועוד, דכל היכא דלא דק מקשה לה בגמרא ומתרץ לה.

ור"ח ורב אלפסי ז"ל פירשו דרחבה ששה עם הדפנות קאמר, ור"ל חומש לדופן זה וחומש לדופן זה, פש ליה חמשה טפחים ושלשה חומשין בחללה כדי לרבע בחלל ארבעה על ארבעה. ואם תאמר אם כן אף גבוהה עשרה שאמרו היינו עם עובי השוליים, דכי היכי דעובי הדפנות מכלל הששה גם עובי השוליים מכלל עשרה, ואם כן היכי הוא רשות היחיד. איכא למימר דהוי ליה כבית שאין בתוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה דעל גגו מותר להשתמש בכולו, וכגדוד ה' ומחיצה ה' שמצטרפין (עירובין צג,

אלא רקשיא להו לרבותינו הצרפתים ז"ל דאכתי הוה לן לצרופי עובי הדפנות לרוחב ארבעה על ארבעה, דהא אי בעי מנח עליה מידי ומשחמש. והביאו ראיה מדאמרינן במסכת עירובין בריש פרק חלון (עירובין עח, א) אמר רב הונא עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה ונעץ בו יחד כל שהוא מיעטו, אמר רב אדא בר אהבה ובגבוה שלשה, רב אשי אמר אפילו אינו גבוה שלשה מאי טעמא אפשר דחלי ביה מידי, אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מלאו כולו ביתדות מהו, א"ל לא שמיע לך דאמר רי יוחנן בור וחוליתה מצטרפין לעשרה, אמאי הא לא משחמש ליה, אלא מאי אית לך למימר דמנח מידי ומשחמש הכא נמי דמנח מידי ומשחמש. והא דאמר רי יוחנן בור וחולייתה מצטרפין ממתניתין דפרק הזורק יליף לה, דתנן (לקמן שבת צט, א) חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה הזורק יליף לה, דתנן (לקמן שבת צט, א) חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה הזורק יליף לה, דתנן (לקמן שבת צט, א) חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין בערה ורחבין ארבעה אלא הא קמ"ל דבור וחולייתה מצטרפין לעשרה, ופרש"י ז"ל שם בעירובין וכי היכי דשמעינן מינה לגובהה שמעינן מינה לפותיה דהא קתני ורחבין ארבעה, ואם כן הכא נמי גבי כוורת הא אפשר דמנח מידי עליה ומשתמש. והעלו זה בקושיא לדברי ר"ח ז"ל.

ואני תמה לדבריהם דהא משמע בהדיא בגמי דלא אמרינן הכי, מדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א) אמר אביי בור עמוק עשרה ורחב שמונה וזרק מחצלת לחוכו חייב, חלקו במחצלת פטור, דהנחת מחצלת וסלוק המחיצה בהדי הדדי קא אחו. ואם איתא מאי סילוק מחיצה איכא, והלא אף המחצלת אף על פי שנעשה כותל לבור עולה היא מן המנין, אלא על כרחנו לא אמרו כן בכל כתלים אלא בכתלים עבים העשוים לכסות עליהם ולהשתמש מה שאין כן בכוורת ומחצלת. ואפשר דמשום הכי נקט אביי מחצלת ולא נקט דף, והכא נמי נקט כוורת ולא נקט תיבה או מגדל.

ובירושלמי אמרו שם בפרק הזורק (פי"א, ה"ב) גבי מחניתין דחולית הבור: אמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה, והוא שיהא העומד מרובה על החלל, רבי זעירא בעי עד שיהא עומד שכאן ועומד שכאן רבה, א"ר יוסא פשיטא לר' זעירא שאין עומד מצד אחד מצטרף, פשיטא לא שיהא עומד

מצד אחד רבה, לא צורכה אלא אפילו עומד העני.

רבא אמר אפילו אינה רחבה ששה פטור. פירוש: והוי אוגדה במקום פטור. ודוקא בזורק מרשות היחיד לרשות הרבים דאין אויר רשות הרבים עולה למעלה מעשרה, אבל זרק מרשות הרבים לרשות היחיד כל שאינה רחבה ששה חייב דרשות היחיד עולה עד לרקיע. ולי נראה דאפילו ברשות היחיד פטור, דכל שגבוהה עשרה ורחבה ארבעה יצאה מתורת כלי והויא לה רשות לעצמה, וכזורק מרשות

היחיד לרשות היחיד הוא, דכל מקום שהיא רשות היחיד היא. **בפאה על פיה שבעה ומשהו חייב.** יש מי שפירש (רש"י ד"ה כפאה) דדוקא בשאינה רחבה ששה והלכך אף לכשתכנס למטה משלשה משהו והויא כלבוד הויא כולה חוך רשות הרבים וחייב, אבל ברחבה ששה פטור דפחות משלשה לקרקע כלבוד דמי והויא ליה רשות היחיד דהא גבוהה עשרה ורחבה ששה ובתוס' אמרו דאדרבא ברחבה ששה אמרו, דאי בשאינה רחבה ששה אפילו גבוהה שבעה ומחצה חייב, דליכא למימר לבוד אלא במחיצות אבל בדפני כלי לא אמרינן לבוד, ולא חשיבי מחיצות אלא ברחבה ששה אבל כשאינה רחבה ששה אינה אלא כשאר חפצים דעלמא, אלא הכא ודאי ברחבה ששה קאמר.

ואם תאמר אם כן גבוהה שבעה ומשהו ליפטר, דהא אמרינן לבוד והויא לה כגבוהה עשרה ורחבה ששה. יש לומר דכיון שאינה גבוהה עשרה אלא מחמת לבוד ולא אמרינן לבוד אלא במחיצות, אם כן השוליים אינן מצטרפין לגובה עשרה והרי היא כשאר חפצים דעלמא, אבל בגבוהה שבעה ומחצה כל שהוא סמוך לקרקע שלשה פחות משהו נמצא שיש בגובהן של מחיצות ממש עשרה בלא צירוף השוליים והוו להו מחיצות, והלכך אמרינן בהו לבוד.

והרמב"ן ז"ל כחב דלעולם בין ברחבה ששה בין שאינה רחבה ששה לא אמרינן לבוד בכלים, ועכשיר כלי הוא, אלא עיקר פטורא משום דכיון שהיא בתוך שלשה נעשית כמונחת, וכשהיא גבוהה שבעה ומחצה הרי הונחה ואוגדה למעלה [מעשרה], לפיכך פטור ולא משום מחיצות כלל, עד כאן. ולא ירדתי לסוף דעתו, דאם כדבריו למה ליה למימר כפאה על פיה, הוא הדין נמי לשוליה כדאיירינן עד השתא. ואפשר דמשום הכי נקט כפאה על פיה, דאי לא כפאה אפילו בשבעה ומשהו פטור משום דאי אפשר לקרומיות של קנים שבפיה שלא יעלו למעלה מעשרה, אבל השולים חלקים הן ואין קרומיות עולין מהן.

ומיהו אכתי קשה לי דעל כרחין רבא משום לבוד אתי בה, מדאמר רב אשי אפילו שבעה ומחצה חייב מאי טעמא מחיצות לחוכן עשויות, כלומר: ואינן מחיצות לומר בהן לבוד, אלמא רבא דפטר משום לבוד נגע בה. ועוד דאי מתורת מונח אתית לה רב אשי אמאי מחייב, וכי פליגי רבא ורב אשי בשלשה סמוך לקרקע אי כמונח דמי או לא.

ואם תאמר מכל מקום אפילו כשזרקה דרך שוליה ויש בה שבעה ומחצה ליפטר מהאי טעמא דאמרן, דכל שלשה סמוך לקרקע כקרקע דמי. ראיתי לרבנו ז"ל (הרמב"ן) שכתב דלא קשיא, דקיימא לן כרבא דאמר בפרק הזורק לקמן (שבת ק, א) דתוך שלשה בעינן הנחה על גבי משהו.

ומכל מקום תקשי לן לפי מה שפסק שם ר"ח ז"ל כרב חלקיה בר טובי, דאמר בריש פרק הזורק (לקמן שבת צו, א) דלמטה משלשה דברי הכל חייב, דחניא כוותיה התם, ובגיטין נמי בפרק הזורק (גיטין עט, א) [תנן] היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג מגורשת, ואקשינן והא לא מינטר, ואמר עולא משמיה דאבימי הכא בפחות מג' סמוך לגג עסקינן, דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי. אלא שיש לתרץ בזו דגט שאני דאפילו קלוט חשבי ליה רבנן כמונח, מה שאין כן לענין שבת כדאיתא התם בפרק הזורק.

ומסחברא לי דלא אמרו תוך גי סמוך לקרקע כקרקע דמי אלא להתחייב בו כאילו זרקו לקרקע ונח

בו ממש, אי נמי לקנותו בו כאילו נח ממש בקרקע, אי נמי כאילו נחמלא כל האויר עפר והויא כארעא סמיכתא ואילו היה אותו אויר קרקע מתלקט ועולה עד החפץ מאותו מקום אתה מודד עשרה טפחים לאויר רשות הרבים, אבל שנראה כאילו נשתרבבו שולי הכלי או הגט והגיע לארץ ונחשוב הכלי כאילו

אגדו למעלה מעשרה בכי הא לא אמרינן לעולם. כנ"ל. מעשרה ברשות הרבים ורבים מכתפין כנ", פירש רש"י ז"ל: ואף על גב דאינה רחבה ארבעה, וכן כחב הרמב"ם ז"ל (פי"ד מהלי שבת ה"ח). ותמיהא לי דהא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה וליכא. ויש לומר דכיון דמשום דמכתפי ביה משויא לה רשות הרבים, ודרך המכתפין לכתף אף על פי שאין בה ארבעה לפי שאין מניחים שם משאם אלא נסמכין בו הרי הוא מקום חשוב וראוי לתשמישו, והרי ה ארבעה לפי שאין מניחים עם משאם אלא דסמכין בו הרי הוא מקום חשוב וראוי לתשמישו, והרי היו כידו של אדם החשובה לו כארבעה על ארבעה לפי שדרכם של בני אדם להעמיד כליהם בידיהם. ועוד דכיון ודרכן לכתף עליו מחשבת הרבים משויא ליה מקום, ולא גרע מזרק ונח בפי הכלב או בפי הכבשן (לקמן שבת קב, א). כך נראה לי.

והראב"ד ז"ל פירש (הביאו רבנו לעיל (שבת ה, א) ד"ה ידו): דוקא ברחב די. ודוקא שמכתפין עליו אבל כשאין מכתפין עליו ואע"ג דראוי לכתף עליו לא, וכדמוכח בהדיא בעירובין (לב, ב) גבי אילן העומד חוץ לדי אמות ונתכוין לשבות בעיקרו דמייתי עלה הא דעולא (לג, א). והא דאמרינן הכא תשעה ודאי מכתפי עליה, הכי קאמר: תשעה ודאי ראוי לכתף עליו ודרכן של בני אדם לכתף עליו וכיון שהוא ראוי לכתף ומכתפין עליו עכשיו כרה"ר הוא, שאילו לא היה ראוי לכתף עליו אע"פ שהרבים מכתפין

גומא מאי אמר ליה וכן בגומא. פירשו בחוס:: וכן בגומא בת תשעה וכל שכן בת שמונה ובת שבעה, דכל שעמוקה מעט ראוי יותר להשתמש בה, אלא שאפילו בת תשעה משתמשין בה, וכדמוכח לכאורה בהא דקופה דמייתי עלה דקתני פחות מכן מטלטלין וכן בגומא, ופחות מכאן כל שהוא פחות מעשרה משמע ואפילו שמונה ושבעה. וכן נמי ההיא דהניח עירובו למטה מיי (בעמי ב) דאמרינן בבור דלית ביה עשרה, ומשמע כל שאינו עשרה ואפילו שמונה ושבעה. ואחרים (רש"י ורמב"ן) פירשו דוקא גומא תשעה כעמוד תשעה, דכל שהיא תשעה מצועי בה הרבים כליהם שאין נדרסין ברגלי בני אדם, הא פחות מכן נדרסין ברגלי בני אדם שהן יוצאין קצת לחוץ ולא משתמשי בה. ופחות מכאן דקתני הא דקופה וכן בגומא פחות מעשרה והוא דהויא תשעה קאמר, וכן ההיא דבור. והראשון נראה עיקר כפשטה של ברייתא. ועוד דעל כרחין בקופה כל שהיא יותר פחותה ואפילו חמשה וארבעה מותר מימים מתנה ליבות הבנות הכלו בתי בתנה בנות אינות המימו בנותה במילו המשה וארבעה מותר

הא דאמר רבא: הלוך על ידי הדחק שמיה הלוך. תמיהא לי הלוך דנקט, דהוה ליה למימר כיתוף על יה דאמר רבא: הלוך על ידי הדחק שמיה הלוך. ממיהא לי הלוך דנקט, דהוה ליה למימר כיתוף על ידי הדחק שמיה כיתוף על ידי הדחק שמיה כיתוף, דהלוך מאן דכר שמיה. ועוד דלא כיתוף על ידי הדחק הוא אלא בהדיא מכתפי עליה, ומאי הלוך על ידי הדחק דקאמר. וראיתי בהלכות מורי הרב רבנו יונה זכרונו לברכה דרב יוסף דאמר וכן בגומא לאו לעמוד תשעה מדמי ליה, דהתם לאו על ידי הדחק הוא דבהדיא מכתפי עליה, אלא רב יוסף לרקק מים שרשות הרבים מהלכת בו מדמי ליה וכרמייתינן לה עלה במסקנא (בעמוד ב), ובהא מיתרצא לי לישנא דהתם הלוך על ידי הדחק הוא, והיינו דאהדר ליה רבא, הלוך על ידי הדחק שמיה

אלא לאו בבור דלית ביה עשרה וקתני עירובו עירוב. מכאן דקדק מורי הרב ז"ל וכן בתוסי דמותר לטלטל לכתחילה פחות מדי אמות ברשות הרבים, דהא למאן דאמר וכן בגומא דהויא רשות הרבים מטלטלין מתוכה לרשות הרבים לכתחילה דהא עירובו עירוב. והא דאמרינן לקמן בפרק מי שהחשיך (שבת קנג, ב) גבי נותן כיסו לנכרי אם אין שם נכרי וכוי, אמר ר' יצחק עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה מטלטלו פחות פחית מדי אמות ואמאי לא רצו לגלותה דילמא אתי לאתויי די אמות ברשות הרבים, דאלמא מדוחק התירו למי שהחשיך לו בדרך דוקא, הא בעלמא לא. התם במוציאו פחות פחות מדי אמות ואפילו מהלך רב, דגורינן דילמא אתי לאתויי בזמנא חדא ארבע אמות, אבל בתוך ארבע אמות בלבד שרי. וכן דעת הרמב"ם ז"ל (פי"ב מהלי שבת, הט"ר).

ולכאורה הכין משמע כדבריהם, מהא דחנן במסכת עירובין בפרק המוצא תפילין (עירובין צח, ב) עומד

אדם ברשות היהיד ומטלטל ברשות הרבים ובלבד שלא יוציא חוץ לד' אמות, דאלמא פחות מד' אמות אפילו לכתחילה שרי.

ופחות מדי אמות דקאמרינן היינו ארבע ואלכסונן שהן הי אמות ושלשה חומשין, דכל אמתא בריבועא אמתא וחרי חומשי באלכסונא, דכל שיעורי דשבת הן ואלכסונן הן, וכדילפינן (עירובין נא, א) ממגרשי הערים (במדבר לה, ה) שהן אלפים אמה מרובעות, וכדאמרינן בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (שם) גמרא ויש לו אלפים אמה לכל רוח אמר רב אחא בר יעקב המעביר די אמות ברשות הרבים אינו חייב עד שיעבור די אמות הן ואלכסונן. ויש בזה דעת אחרת למקצת מרבותינו הצרפתים ז"ל, ושם כתבתיה בארוכה בס"ד.

והראב"ד ז"ל כחב (וכ"ה בהשגותיו פי"ב משבת המ"ו) דלכתחילה אסור לטלטל ברשות הרבים פחות מדי אמות, דבין די אמות לפחות מדי אמות טעו אינשי וגזרינן דילמא אתי לאתויי די אמות, כפשטיה דההיא דפרק מי שהחשיך, ולא התירו לעולם אלא במקום הדחק, כגון בא בדרך וכיסו עמו, אי נמי במוצא תפילין, אי נמי מי שיצא חוץ לתחום בין לאונסו בין לרצונו, ואי נמי אם יש לו שם מקום קביעות כגון ששבת שם והיינו הא דעירוב שנתנו בבור.

וההיא דעומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים שבמסכת עירובין פירשה שם הראב"ד ז"ל במטלטל למעלה מעשרה, דאיכא תרתי לפטורא דהוא פחות מדי אמות ומטלטלו למעלה מעשרה שהוא מקום פטור, ואפילו הכי חוץ לדי אמות חייב כדרבא דאמר המעביר מתחילת ארבע לסוף ארבע דרך עליו חייב.

ומכל מקום יש לי לומר, דלכולי עלמא לא גורו בבין השמשות לטלטל ד' אמות ברשות אחרת. האי זירוא דקני רמא וזקפה פטור. ולא דמיא למגרר דאמרינן במסכת כתובות (לא, א) הגונב כיס
בשבת וכוי היה מגרר ויוצא פטור דאיסור שבת ואיסור גניבה באין לו כאחד, דמגרר שאני דכל שהוא
מגרר הרי עקר את כולו ממקומו בבת אחת, מה שאין כן בזירוא דקני דבעידנא דוקיף רישא אכתי סופיה
מונח בדוכתיה וכי הדר זקיף רישא אחרינא רישא קדמאה מינח נייח על גבי קרקע, ויש כאן עקירות
הרבה בלא הנחות והנחות הרבה בלא עקירות. ועוד דבלאו הכי ההיא דמגרר לא קשיא, דהא אוקמוה
התם בפרק אלו נערות (בעמוד ב) בשצירף ידו למטה מג' וקבלה דאיכא עקירה גמורה והנחה.

रान ध

אסקופה משמשת שתי רשויות. האי אסקופה דאיירי בה אחרים, אסקופת בית וחצר או אסקופת מבוי אסקופת משמשת שתי רשויות. האי אסקופה דאיירי בה אחרים, אסקופת בית וחצר או אסקופת מבוי אם של בית וחצר נתונה היא בין שתי מווזות הבית והמשקוף מקורה עליו, ואם של מבוי הוא מקום גבוה מעט והוה כפתח למבוי ומניחים שם בעובי האסקופה לחי מכאן ולחי מכאן. ופירש רש"י ז"ל דהשתא קא כלקא דעתך דבאסקופת מבוי עסקינן דהכשירו בלחי, והא דאמר רב יהודה הכא באסקופת מבוי עסקינן, דקא דמשע לכאורה דעד השתא לאו באסקופת מבוי איירי, הכי קאמר: הכא באסקופת מבוי עסקינן. וקא בניתר בלחי אלא שהכשירו בקורה, וכאילו אמר הכא באסקופת מבוי שהכשירו בקורה עסקינן. וקא בניתר בלחי אלא שהכשירו בקורה, וכאילו אמר הכא באסקופת מבוי שהכשירו בקורה עסקינן. וקא מתמה ואף על גב דלית ליה לחי, כלומר: שאין לחי אחר חזץ ללחי העומר כנגד רוחב האסקופה, שכן דרך הלחיים להעמידן זקופין כנגד עובי האסקופה דהיינו פתח המבוי, ואם כן אפילו פתוח אמאי בין הלחיים שאין הלחי מתיר אלא מחודו הפנימי ולפנים. ואוקמה כלפנים, והא אמר רב המא בר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו, וכתא קאמר אפילו ביהודה במקורה, וכמאן דאמר מותר להשתמש תחת הקורה וחנדה החיצון יורד וסותם, וקרויו כלפי מה שתחת הקורה וחנדה החיצון יורד וסותם, וקרויו כלפי מה שתחת הקורה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול במלה לה מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול במלה לה תורת קורה, ובשאין ברחבה ארבעה לא שייך בה מהות גוד אחית.

והא דלא אוקמה באסקופת בית, משום דסתם בית פתח שלו יש משקוף מלמעלה וסתמו רחב ארבעה ונמצא כולו מקורה, הלכך אפילו פתח נעול כלפנים דחודו החיצון יורד וסותם. ואם תאמר לוקמה בקירויו כלפי חוץ ובשאין ברוחב האסקופה ארבעה, והלכך פתח נעול כלחוץ דבטלה לה תורת קורה, שאין קורה מתרת אלא מקום חשוב שיש ברחבו ארבעה. יש לומר משום דסתם אסקופת מבוי נמי רחבה ארבעה. וכרב אשי נמי לא אוקמא דלא ניחא ליה לאוקמה בשתי קירויות. זהו פירוש שמועה זו לפי שיטתו של רש"י ז"ל.

ויש מרבוותא ז"ל שהקשו לפירושו דהא אוקימנא (לעיל שבת ח, ב) אסקופה דרישא באסקופת מקום פטור שאין ברחבה ארבעה, והלכך טפי הוה ניחא לאוקומה נמי האי אסקופה דאחרים בשאין בה ארבעה. ועוד דכי אמרינן וכי תימא בדלית ליה ארבעה על ארבעה והאמר רב חנן כוי, לימא ליה לעולם בדלית בה ארבעה ובמקורה וקרויה כלפי חוץ. ומסחברא לי דהא לא קשה ולא מידי דהא ודאי סתם אסקופה בדאית בה ארבעה, ובפרק בתרא דעירובין (קא, ב) בשמעתא דשערי גינה קרי לה לאסקופה כרמלית, אלמא סתמא רחבה ארבעה היא, ולעיל נמי הכי משמע מדאקשינן האי אסקופה היכי דמיא אי אסקופת רשות היחיד כו' אי אסקופת רשות הרבים אי אסקופת כרמלית דאלמא סתמן ארבעה הן, ודאקשינן נמי וכי תימא בדלית ביה ארבעה הכי מוכח. והלכך רב יהודה נמי ניחא ליה לאוקומה הכי וכדמשמע להו וכי היא לה הוה מוקי לה בדלית בה ארבעה הוה משמע דבדאית ליה לא הוה משכח להו פתרי.

ומיהו מה שפירש הוא ז"ל דפתח פתוח כלפנים דקתני דוקא מחודה החיצון של קורה ולפנים קאמר לא מחוור, דבהדיא גרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) כל זמן שהפתח פתוח כולה כלפנים. ולישנא ודאי הכין משמע, וטעמא דהואיל והותרה מקצתה הותרה כולה, דהא איכא היכרא טובא דמופרשת היא כולה מרשות הרבים או מן הכרמלית העוברת לפניה ולא אתי לאפוקי לחוץ.

רמורי הרב ז"ל פירש: דמעיקרא הזה משמע לן דאיירי בין באסקופת בית בין באסקופת מבוי ובשאין ברחבה די, ואקשינן אי אסקופת מבוי הניתר בלחי אפילו פתח פתוח אמאי כלפנים, ולפיכך קאמר רב יהודה הכא באסקופת מבוי עסקינן ובשהכשירו בקורה וקירויו כלפי פנים. והא דלא אוקמה במקורה כולה ואפילו הכי פתח נעול כלחוץ הואיל ואין ברחבה ארבעה, משום דפתח נעול כלחיץ משמע שמותר לטלטל מן האסקופה שתחת הקירוי לחוצה לה שאינו מקורה לפי ששניהם כרמלית מדרבנן ורשות היחיד מן התורה, ואי במקורה כולה אי נמי כשהקירוי כלפי חוץ לא מתוקמא ליה לרב, דמאי אמרת היחיד מן התורה, ואי במקורה כולה אי נמי בשות העוברת לפניה, הא לא אפשר, דאי רשות הרבים עוברת לפניה, הא קא מפיק מן האסקופה שהיא רשות היחיד דאורייתא דהא אית לה שתי מחיצות והדלת

שהיא נעולה שהיא לה כמחיצה שלישית וקא מפיק לרשות הרבים, ואי כרמלית עוברת לפניה קסבר רב דאף הוא אסור להשתמש מן האסקופה שהיא כרמלית דרבנן לכרמלית גמורה, דהכי סבירא להו לאמוראי בפרק הדר עם הנכרי (עירובין סז, ב) גבי סלע שבים גבוה עשרה ורחב ארבעה שהוא יותר מבית סאתים, דאמרינן התם דאסור לטלמל ממנו לים ומן הים לתוכה. ורב אשי דאוקמה באסקופת בית שהיא מקורה כולה בשתי קירויות ופתח פתוח כלחוץ, בזמן שכרמלית גמורה עוברת לפניה דקסבר דמותר לטלטל מכרמלית דרבנן לכרמלית גמורה, כדאיתא התם בפרק הדר (שם) בההיא דסלע שבים שכתבנו.

ואם תאמר לענין שמעתין אמאי לא אוקמוה במבוי הניחר בלחי ובפתוח לרשות הרבים דהשתא מותר להשתמש בין הלחיים, ודרב המא בר גוריא בפתוח לכרמלית דמצא מין את מינו וניעור, דהכי אוקמה רבא בפרק קמא דעירובין (ט, א). יש לומר משום דסבירא ליה דאי בפתוח לרשות הרבים אפילו פתח נעול כלפנים דסתמא קאמר. וכבר כתבתיה שם במקומה בפרק קמא דעירובין בסייעתא דשמיא. בגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה אסור לכתף עליו גזירה משום תל ברשות הרבים. מסתברא לי, דדוקא בחצר השותפין והוא שלא עירבו, ומשום דדמיא קצת לרשות הרבים שאסור להכניס ולהוציא ממנה לבתים ומן הבתים לתוכה, אבל ברשות היחיד של אדם אחד אי נמי בחצר השותפין ועירבו לא. ואינו נראה כן מדברי רש"י זכרונו לברכה במסכת עירובין (פט, א). וכבר כתבתיה בארוכה במקומה בעירובין בפרק כל גגות (שם) בסייעתא דשמיא.

רב אחא בר יעקב אמר. לעולם סמוך למנחה גדולה ובתספורת דידן גזירה שמא ישבר הזוג.

ולענין פסק הלכה: הרב אלפסי ו"ל פסק הלכה כהאי לישנא דרב אחא בר יעקב, וכן פסק מורי הרב ו"ל. אבל הר"ז הליי כחב דעיקרא דמילחא כלישנא קמא דגמרא דהוו מוקי לה למחניתין במנחה קטנה ובסעודה קטנה, דעד כאן לא דייקינן עלה ולא נדינן מינה אלא מדרי יהושע בן לוי דאמר אסור לטעום כלום קודם שיתפלל, וההיא דרבי יהושע בן לוי הא אידחיא לה מהלכתא במסכת ברכות (כח, ב) בהדיא, דאמרינן התם בדוכתא ולית הלכתא כריב"ל, והלכך מתניתין כפשטה שמעינן לה, דסמוך למנחה גדולה הא איכא שהות טובא ואפילו סעודה גדולה שריא. ונראין דבריו. ואלא מיהו אפשר דסעודה גדולה דהיינו סעודת אירוסין ונשואין וכיוצא בה אפילו סמוך למנחה גדולה אסורה משום שכרות, וכטעמא דאמרינן לקמן גבי תפלת ערבית למאן דאמר חובה דאפילו שרי המייניה מטרחינן ליה ומשום דבלילה דאמרינו שכיחא ואע"ג דאיכא שהות טובא דהא מתפלל והולך כל הלילה, ואפילו התיר הגורו מפסיק.

ומיהו אם התחיל לאכול מסחברא שאינו מפסיק בין בסעודה גדולה בין בערבית אפילו למאן דאמר הפלת ערבית חובה, דלמיסר המייניה דליכא טירחא כולי האי הוא דאמרו דמטרחינן ליה אבל כשהתחיל באכילה לא אמרו. ותדע לך מדאקשינן עלה דההיא למ"ד חובה מטרחינן ליה, והא תנן אם התחילו אין מפסיקין ואמר רב משיתיר הגורו, ולמה לן לאורוכיה כולי האי ולאתויי הא דאמר רב משיתיר הגורו, ממתניתין גופא איכא לאקשויי דקתני ואם התחילו אין מפסיקין, אלא דאי לאו הא דאמר רב משיתיר חגורו הוה אמינא דהתם דוקא בשהתחיל לאכול קאמר ובדין הוא שלא יפסיק אבל בהתרת הגורו מפסיק, ואנן מאן דשרי המייניה הוא דאמרינן אבל במתחיל לאכול לא. כך נראה לי.

עוד נראה לי דאפילו סמוך למנחה גדולה בסעודה גדולה ובתספורת בן אלעשה ובכולה מילתא דמרחץ ובבורסקי גדולה אסור, דהא אוקימנא לה במנחה גדולה ובהני דאמרן לא הוה קשה לן מידי, דאלמא בכל כי הני ליכא למימר הא איכא שהות טובא, דאינהו נמי ממשכי טובא ודילמא פשע, אבל אם התחילו אין מפסיקין, אלא דבסעודה גדולה מסתברא דאף על גב דהתחיל והתיר הגורו מפסיק, אבל כשהתחיל לאכול אינו מפסיק, והוא הדין לתפלת ערבית שאם התחיל לאכול אינו מפסיק שאינו מפסיק למילי דרבנן כל שיש שהות ביום או בלילה.

אבל לכל מה שהוא מחויב דאורייתא מפסיק כגון לולב ושופר וכיוצא בהן, וכמו ששנינו במסכת סוכה (לה, א) לא נטלו נוטלו על שולחנו ואוקימנא התם אפילו יש שהות ביום, וכיון שכן אפילו לקריאת

שמע מפסיקין, ואפילו בשהתחיל לאכול ואפילו איכא שהות. והלכך מסתברא דקורא פסוק ראשון דאורייתא והדר אכיל, אי נמי קורא כל קריאת שמע, ולאחר שיגמור כל סעודתו חוזר וקורא קריאת שמע בברכותיה וסומך גאולה לתפלה, וכן כתב מורי הרב זכרונו לברכה.

٢١ د ١٢

[לוה אדם העניתו ופורע]. מהא דאמר רב אשי לוזיף מר וליפרע איכא למשמע דאפילו קבל עליו הענית ואמר יום זה לוה ופורע, דאי לא היכי אמר ליה להדיא לוזיף דמנא ליה דלא אמר יום זה. וכן כחב הראב"ד ז"ל במסכת חענית. אבל שמעתי שאין כן דעת רבותינו הצרפתים בעלי התוספות ז"ל, דכל שאמר יום זה אינו לוה. וסבור אני ששמעתי מפי מורי הרב זכרונו לברכה דהא דרב אשי מדת נדיבות ומוסר היה, שהיה מחזר שיאכל אצלו ואמר לו שמא לא יום זה אמרת ולוה ותפרע. והראשון

נראה עיקר, דהא אפילו באומר סלע זו לצדקה כל שלא באת ליד גבאי לוה ופורע.

אמר אביי היא היא. דקסבר אביי דכולא הדא גזירה היא, דכל כי הני אי לא הא לא קיימי הא. ואיכא נוסחאי דכחים בהו הכין בהדיא. ולרבא נמי איכא דוכחא דגזר נמי בכי האי גוונא, דאמרינן בפרק במה אשה יוצאה (לקמן שבת סד, ב) כל שאסור לצאת לרשות הרבים אסור לצאת לחצר, ואפילו בדברים שאם יצא בהם לרשות הרבים פטור דאינו אלא מדרבנן, וטעמא התם מפני שהדבר קרוב הוא לבא לידי ששים יצא בהם לרשות הרבים פטור דאינו אלא מדרבנן, וטעמא התם מפני שהדבר קרוב הוא לבא לידי והיינו נמי טעמא התפילון דאמרינן לקמן (שבת יב, א) דמותר לצאת בהן בערב שבת, וקא יהיב טעמא משום דאדם עשני למשמש בהן בכל שעה, ואילו לרבא למאי איצטריכא להאי טעמא, זהא לדידיה כל משום דאדם עשני למשמש בהן בכל שעה, ואילו לרבא לידי פשיעה לפי שהתפילין זרך מלבוש הוא בבגוו לרי מאיר, אלא דטעמא כדאמרן דקרוב הוא לבא לידי פשיעה לפי שהתפילין זרך מלבוש הוא ואין זרך אדם לפושטן כשיוצא לחוץ, והלכך אי לאו דמצוה למשמש בהן בכל שעה הוה אסרינן לצאת בהן בערב שבת.

הא דאמרינן: וכן בגת לענין מעשר. פירש רבנו הנגאל ז"ל וז"ל: כשם שהעומד ברשות הרבים ושותה ברשות היחיד אינו מותר לו לשתות אלא אם כן יכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה שאם ישארו לו המים מותר להחזירן במקומן, וכן בגת לענין מעשר אינו מותר לו לשתות מן היין שבגת קודם שיעשר אלא אם הן צוננין שיתכן לו להחזיר המותר. אבל בחמין שמפסידין את היין דאי אפשר לו להחזיר המותר אסור, שמוגו לחמין וקבע למעשר אסור.

ع، باد

מדאמרינן: מולל וזורק וזהו כבודו ואפילו בחול. ולא קאמר ובלבד שלא יהרוג, שמעינן מינה דמשום כבודו בלחוד קאמר, אבל אם בא להרוג ואפילו בשבת מותר. ומ"ד ובלבד שלא ימלול ובלבד שלא יהרוג רבי אליעזר היא דאמר הורג כנה כהורג גמל, ולא קיימא לן כוותיה דמדבית שמאי הוא, וקיימא לן כבית הלל דמתירין להרוג מאכולת, ורבא נמי דשרי להו לקנא דמיא ורב נחמן דאמר לבנתיה קטלן, בשבת הוי, דדבר הלמד מענינו הוא. וכן מוכח בירושלמי (פ"א, ה"ג). וטעמא דכנה שמותר להורגה לפי שאינה פרה ורבה דאינה גדלה אלא מן הזיעה, ואנן מאילים ילפינן כדאיתא בריש פרק שמונה שרצים (לקמן שבת קז, ב) מה אילים שפרים ורבים אף כל שפרה ורבה, ומכאן אמרו שם דאסור להרוג פרעוש בשבת לפי שהוא פרה ורבה.

ופרעוש יש שפירשו אותו המין השחור שנקרא בערבי בורגות. ויש שאמרו שאותו המין הנקרא בורגות אינו פרה ורבה ואינו נעשה אלא מן העפר, ועל כן פירש כאן ר"ח ז"ל שהכנה היא הפרעוש, לפי שכחיב (שמות ח, יב) והך את עפר הארץ והיה לכנים, אלמא הכנה היא דהוה מן העפר.

ואלא מיהו אי אפשר לומר שהיא הפרעוש הנוכר בגמרא, דהא משמע התם בפרק שמונה שרצים שהפרעוש הוא מין שפרה ורבה ואסור להורגו, ולא נחלקו בו רבי אליעזר ורבי יהושע אלא לצודו לפי שאין במינו ניצוד אבל להורגו כולי עלמא מודו דאסור. ואפשר שאותו פרעוש מין רחש אחר הוא שפרה ורבה ולא הבורגות.

והרמב"ן ז"ל כתב שהבורגות מותר לצודו ולהורגו שבכלל מאכולת הוא. ומסתברא ודאי הכין, מדאיבעיא לן היכי קתני אין פולין כדי שלא יהרוג ואין קורין לאור הנר ור' אליעזר היא דאמר ההורג כינה בשבת כהורג גמל, או דילמא אין פולין לאור הנר קאמר אבל כדי שלא יהרוג לא, כלומר: דמותר להרוג ודלא כרבי אליעזר, ואסיקנא דאין פולין לאור הנר קאמר הא ביום שרי, דאלמא משום שמא יהרוג לא דמותר להרוג, ואם איתא דאסור להרוג בורגות הרי אותו המין מצוי בבני אדם ככנה ואם כן יהא אסור לפלות כליו אפילו ביום כדי שלא יהרוג, אלא ודאי משמע מהכא דאותו המין מותר להרגו.

שאני הינוקות דאימת רבן עליהן. קשיא לי דקארי לה מאי קארי לה דפשיטא, דאי לא אדמהדר לאקשויי מברייחא דחינוקות ליקשי ליה ממחניתין דקחני אבל הוא לא יקרא עמהם, דאילמא הוא לא יקרא עמהם אבל הם קורין לעצמן ומשום דאימת רבן עליהם. ונראה לי דברייתא שמיעא ליה דהתינוקות מסדרין לעצמן אפילו כשאין רבן עומד עליהן, מדלא קתני התינוקות מסדרין פרשיותיהן בפני רבן, אלמא מחור כולה פרשה שרי, ומה לי הן בלא רבן ומה לי הן ורבן, ופריק שאני תינוקות דאע"ג דאין רבן מסדר עמהם ליכא למיחש משום דכל שעתא ושעתא אימת רבן עליהן. כך נראה לי.

ی، بال

תניא רי שמעון בן אלעזר אומר בא וראה עד היכן פרצה טהרה בישראל. מוספתא (פ"א, ה"ז): אמר רבי שמעון בן אלעזר בא וראה עד היכן פרצה טהרה שלא גזרו הראשונים לומר לא יאכל הטהור עם הנדה, שהראשונים לא היו אוכלים עם הנדוח, אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה.

בימי לבוניך מהו אצלך אמרה לו אכל עמי ושהה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל לא עלה על לבו לדבר אחר. יש מקשים ואותו חלמיד ששנה הרבה ושימש חלמידי הכמים הרבה במה היה טועה, וכי לא היה יודע שאינה מהורה עד שהמבול והספור, והא כחיב (ויקרא טו, כח) וספרה לה שבעת ימים ואחר חמהר, ומה הפרש היה לו בין ימי ראייתה לימי ספורים שלה. ויש מפרשים שלא בזבה דאורייתא קאמר, אלא בשראתה בימי נדה דרבר חורה אין צריך ספירת ימים נקיים שאפילו ראתה כל שבעה ולערב פסקה קודם שתשקע החמה טובלת ומהורה לביתה, אלא לאחר שנהגו בנות ישראל שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבת עליו שבעה ימים נקיים (נדה סו, א), ובאותן שבעה שהיו מתקנת בנות ישראל הוא שהיה מיקל בכך.

ועדיין קשה דכל שלא טבלה הרי היא בנדתה וכדאמרינן (לקמן שבת סד, ב) שבעת ימים תהיה בנדה בנדתה תהיה עד שתבא במים. ויש אומרים שזה מדרש חכמים הוא ולא היה יודעו. ואינו נכון, מי ששנה הרבה ושמש תלמידי הכמים הרבה שלא היה יודע מדרש הכמים. ועוד דהא משמע דטבילת נדה וזבה מפורשת היא מן הכתוב, דכתיב (במדבר לא, כג) אך במי נדה יתחטא, מים שהנדה טובלת בהם (תגיגה כג, ב). ועוד דכתיב (ויקרא טו, יג) וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים ורחץ בשרו במים חיים וטהר, וכתיב בתריה בזבה (שם כח) ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר, כלומר: אחר כך תטהר בטהרה שהזכיר למעלה בזב, ואף על פי שטבילת הזב במים חיים ושל זבה במי מקוה, שמא ממקום אחר מיעטו.

אלא המחוור, שבאותן הימים לאחר תקנת בנות ישראל כשהיו משלימות שבעת ימי נדה דאורייתא היו טובלות וטהורות דבר תורה, ואחר כך סופרות שבעה נקיים, והיו נוהגות כן מפני תקנת הטהרות שמא תגע בטהרות, ובאותן הימים היה אותו תלמיד מיקל הואיל וכבר טבלה וטהורה היא דבר תורה.

האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. פירש רבנו תם ז"ל: שאין זה פסול הגויה, דההיא בדורות הראשונים נתקנה, ובמסכת יומא (פ, ב) נסתפקא להו בפסול הגויה אי דאורייתא, וההוא נמי אינו פוסל במגעו אלא באכילתו, וכראמרינן נפסל גופו מלאכול בתרומה. וטעמא דההיא משום דנגעי בהדדי במעיו וגורו מעום מגע תרומה באוכלין ממאים, ולהכי בעי אכילת [חצי] פרס מפני שנתמעט בעיכול עד כביצה ואילו אכל פחות (מאכילת) [מכחצי] פרס היה מתמעט יותר מכביצה ואינו מטמא. ואתו תלמידי שמאי

והלל וגזרו אף על כביצה ושיפסול תרומה אף במגעו.

והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין.

פירש הרמב"ן ז"ל: דאף טהור קאמר וכל שכן בטבל ועלה דהיא היא עיקר הגזירה והכל בכלל טהור,

אלא שבביאת מים לא גזרו אלא בטבל ועלה, לפי שאילו גזרו אף על טהור ממש אין רוב הצבור יכולין

לעמוד, שא"כ אין לך רוחץ במים שאובים. וא"ת א"כ אי לא הא לא קיימא הא כדאמרינן בסמוך (לקמן

שבת יד, א). לא היא, דעיקר גזירה משום מים שאובים היא ובההיא הוא דחיישינן שמא חבטל, אבל

בביאת מים לא חיישינן בה כולי האי דאי קיימא קיימא ואי לא חבטל דלאו עיקר גזירה הוא.

1، وا

הא דאמרינן: **ושדי לפומיה ופסיל להו.** איכא למידק אם כן טמויי נמי ליטמו. איכא למימר דמשקין

טהורה ויתונה לתוך פיו, וההיא שעתא ראויה היא דעריין לא נפסלה מאכילת אדם והרי הוא מטמא חוששין לטומאתן כל כך שיגזרו עליהם, אבל לאוכל אוכלין טמאין חששו משום שמא יביא תרומה שמא ישכח ויטמאם. ועוד יש לומר דבהנהו לא גזרו משום דכבר נמאסו אוכלין שבפיו משלעסן ואין זהיר, אבל לאוכל אוכלין טהורים דתרומה ליכא למיחש דההוא מזהר זהיר ולאוכל טהרות לא גזרו דאכיל אוכלין טמאין איכא למיחש דילמא לא רמי אדעתיה ושדי לפומיה תרומה טהורה דלאו מיזהר דתרומה ושקיל משקין טמאין ושדי לפומיה, דהא ודאי שכיחא. יש לומר דבכי הא ליכא למיחש, דלמאן הא דאמרינן: **מהו דתימא האי שכיח והא לא שכיה.** איכא למידק ולימא משום דוימנין דאכיל אוכלין שבפיו מאוסין הן ואי שדו לא מטמו אחרים, אלא מיפסל פסיל להו מלאכול.

כשבאות מחמת ספר מטמו. יש לומר דבכי הא אפילו נגעו בספר לא מטמו, דלא אמר רבי פרנך אלא חרומה. וא"ח אכתי איצטריך משום נוטל ידיו לאכילה ומשמרן דנפקי להו מסתם ידים, ואפילו הכי אילימא הך גזור ברישא הא תו למה לי. פרש"י ז"ל (בר"ה אלא) והלא גזרו סמוך לנטילתן מגע תרומה טהורה הראויה.

מחמת נוגע בספר בסתם ידיו שמא מסואבות הן.

דכתיב (הגי ב, יב) הן ישא איש בשר קדש וגוי, ולא משכחת לה מעלות דרביעי בקדש ושלישי בתרומה כנהוג בהרבה מקומות בתלמוד. עוד יש לפרש דההיא אפילו למ"ד לאו דאורייתא תקנת הנביאים היתה דאורייתא, ונקיט לה בדרך הניחא למאן דאמר דרבנן אלא למאן דאמר דאורייתא מאי איכא למימר, טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא או דרבנן. איכא למימר דהכא נקט לה אליבא דמאן דאמר התם אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ דאורייתא היא. אף על גב דפלוגתא היא בפסחים (טו, ב) לגלות איזה ספר מטמא את הידים, שאפילו ידים משומרות הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה. שלא באו מחמת ספר, ותקנה ראשונה כבר פשטה בישראל ולא זזה ממקומה, ולפיכך הוצרכו האחרונים סתם ולא חלקו בין סתם ידים למי ששמר ידיו, ואחר כך הוצרכו לגזור משום תרומה אפילו בסתם ידים דרבי פרנך ליתא אלא משום היסח הדעת ושהידים עסקניות הם. ופריק אלא הך דספר גזרו תחילה וגזרו עלנו ואפילו בלא מגע ספר, ואי אפילו במשמר ידיו למה להו למיגזר בכי הא גזירה בפני עצמה, דההיא דהכי קאמר: אילימא הא דסתם ידים גזרו תחילה הא תו למה לי למיגזר במגע ספר, אי בסתם ידין הא ידים מטמו את התרומה מתקנת הראשונים מתלמידי שמאי והלל דקדימי להו טובא. ופירש הוא ז"ל נחלקו) במסכת ידים (פ"ג מ"ה) איזה ספר מטמא את הידים ומאי נפקא להו מינה, דמכל מקום כל סתם והרמב"ן ז"ל (בד"ה אילימא) הקשה ע"ז דא"כ למה נחלקו התנאים האחרונים כר"מ ורי יהודה (למה

ולא מגזירת שמונה עשר דבר. אלא על ידי משקין טמאין כדאיתא התם (יז, א), ולפיכך קרי ליה הכא דאורייתא כאילו היא דאורייתא

היה לאקשויי ההיא טמויי נמי מיטמו. אילימא במשקה הזב דאורייתא הוא. איידי דאקשינן לעיל דאורייתא היא נקט לה נמי הכא, ואפשר

דגים, מוכרין, טוענין, מגביהין, עורות, כלים, הרי י"ג, והחמשה הנשארים הם המוזכרים בברייתא לא הזב, ושמונה עשר נחלקו אלו שבסוף המשנה והם, דיו, סממנין, כרשינין, אונין, צמר, חיה, עופות, מרחץ, י"א בורסקי, י"ב לאכול, י"ג לדין, י"ד חייט, ט"ו לבלר, ט"ו מפלה כליו, י"ז קורא, י"ח לא יאכל ושמונה עשר שהושוו הרי שמונה יציאות והכנסות דריש פירקא דעני ודבעל הבית, תשעה ספר, עשרה ובשמונה עשר נחלקו ובשמונה עשר הושוו. ושמונה עשר שגזרו הם שמפורשים והולכים בשמועתנו, זו לא היו אלא שמונה עשר דבר בלבד ובהם נחלקו ובהם הושוו, אלא הכי גרסינן שמונה עשר דבר גזרו ולמחר הושוו. ולפי דבריהם לא גרסינן הכא והתניא הושוו בו ביום נחלקו ולמחר הושוו, דלפי גירסא והושוו להן והודו למנינן. ויש מפרשים שבשמונה עשר גזרו ובשמונה עשר אחרות נחלקו בו ביום בהן הוא שנחלקו תחילה, אלא שרבו בית שמאי על בית הלל וגזרו בהם ולמחר חזרו בהם בית הלל הא דאמרינן: **שמונה עשר דבר גזרו ובשמונה עשר נחלקו.** מדברי רש"י ז"ל נראה שבאותן שגזרו

ימכרנו, לא ישאילנו, לא ילונו, לא ימשכננו, ולא יתן לו אגרות, הרי חמשה.

דף מו

הא דחנן: שמאי אומר מקב חלה. כחבר משמו של ר"ח ז"ל, דכיון דכחים (במדבר טו, כ) חלה חרימה חרומה וחתנו לכהן, בעינן שיהא בה כדי נחינה, ואין נחינה פחוחה מכביצה, וכדקיימא לן דשעור אוכלין בכביצה, ושמאי אזיל בחר דעחא דבעל הביח שהוא מפריש אחד מכ"ד, נמצא מפריש מקב כביצה, והלל אזיל בחר דעחו של נחחום שהוא מפריש אחד משמונה וארבעים, ונמצא מפריש מקביים כביצה. אזיל בחר דעחו של נחחום שהוא מפריש אחד משמונה וארבעים, ונמצא מפריש מקביים כביצה. מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו. פירש הראב"ד ז"ל: דטעמיה דהלל מפני שהיא המדה הגדולה הנאמרה בחורה, כדכחיב (שמוח ל, כד) ושמן זית הין. ואף על פי שנאמרו בחורה מדוח קטנות, כיון דמים שאובין לפסול את המקוה דרבנן אזלינן לקולא ולא מיפסל אלא בשיעורא רבה, ולפיכך שנה לו רבו הין, לגלות לו שמפני שנאמרה בחורה הוא פוסל את המקוה. אלא בשיעורא רבה, ולפיכך שנה לו רבו הין, לעלות לו שמפני שנאמרה בחורה הוא פוסל את המקוה. ושמאי סבר תשעה קבין לפי שהן ראויין לשטיפת כל הגוף ועודא חקנם לבעלי קריים, לפיכך חשיבו ושמאי סבר תשעה קבין לפי שהן ראויין לשטיפת כל הגוף ועודא חקנם לבעלי קריים, לפיכך חשיבו

מדה זו שהיא רביעית ההין ואזלינן בחר שיעורא זומא. ואף על גב דאשכחן בה לוג שמן, בצבור מיהא לא אשכחן פחות משלשת לוגין, ולא אשכחן לוג אלא שמן, אבל יין אין פחות מרביעית [ההין] שהוא שלשת לוגין. הא דאמרינן: **הא ניחא למייד לא לכל הטומאות אמרו אלא לטומאת מת בלבד.** פלוגתא היא דרשבייג

כמקוה פסול ופוסלין. וחכמים אומרים שלשת לוגין מפני שהן חשובין, שנתן הכתוב לקרבנות צבור

הא דאמרינן: **הא ניחא למייד לא לכל הטומאות אמרו אלא לטומאת מת בלבד.** פלוגתא היא דרשב"ג ורבנן (וסיפא) [בסיפא] דהך מחניי גופא היא במסכת כלים (פי"א מ"א), דתנן התם כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין, נשברו טהרו, חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה, רשב"ג אומר לא לכל הטומאות אמרו אלא לטומאת נפש.

והא דאמרינן נמי (לקמן שבת יו, א): **הניהא למייד כלי טמא הושב משקה.** פלוגתא היא דר"מ ור' יוסי בתוספתא דמסכת מכשירין (פ"ב, ה"ב), דתניא התם עריבה שירד דלף לתוכה המים הניתזין והצפין בכי יותן, נטלה לשפכה בית שמאי אומרים בכי יותן ובית הלל אומרים אינן בכי יותן, במה דברים אמורים בטהורה אבל בטמאה הכל מודים שהם בכי יותן דברי ר"מ, ר' יוסי אומר אחת טהורה ואחת טמאה בית

שמאי אומרים בכי יותן ובית הלל אומרים אינן בכי יותן. הא דתנן: **המניה כלים תחת הצנור אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים.** פירש רש"י ז"ל: דרבותא משום כלים קטנים, דלא חימא מחמת קטנן אינן נחשבים כלים. ואחרים פירשו, כלים גדולים אפילו העשויין לנחת שאין מקבלין טומאה. והיינו רבותא, דלא חימא אין שם כלי עליהם, כדקתני נמי כלי גללים, ואין צריך לומר קטנים.

וצגור זה שאמרו כאן שקבעו ולבסוף חקקו, אבל בשחקקו ולבסוף קבעו תיפוק ליה משום צגור זהוא גופיה כלי הוא ופוסל את המקוה, כדאיתא בפרק המוכר את הבית (בבא בתרא סו, א). ועוד יש לפרש בצגור שאין לו בית קבול, שהוא מפולש ופתוח משני צדריו כרעפים הללו שלנו או מן הצד האחד, שכל כיוצא בזה אינו פוסל את המקוה לפי שאינו עשוי לקבלה, וכדתנן בפרק ד' דמקואות (משנה ג') סילון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב באמצע אינו פוסל את המקוה לפי שאינו עשוי לקבלה הוא ופוסל את המקוה, וכדתנן לו חקק באמצעיתו לקבל אפילו צרורות, שאילו כן כלי העשוי לקבלה הוא ופוסל את המקוה, וכדתנן (שם) החומט לקבל צרורות פוסל את המקוה.

11 11

ממארהו משום כלים המאהילים על המה. פירש רש"י ז"ל: טמאוהו טומאת ערב, ומאן דהוא טעה וסבר דמשום טומאת אהל טמאוהו טומאת שבעה מדין אהל, ורי טרפון אמר דלא טמאוהו אלא טומאת ערב משום דוגע במרדע בעצמו ולא משום אהל. ויש מקשים והלא המרדע פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל טומאה, ואי בשל מחכת מן הדין טמא טומאת שבעה דחרב הרי הוא כחלל. וניחא להו דמשום נקבות שבו נכנס חרב המרדע נעשה בית קבול לחרב, ובית קבול העשוי למלאת בית קבול הוא לגבי בסוכה (יב, ב) גבי מסכנין בזכרים ואין מסכנין בנקבות. ואי נמי יש בו חרב המרדע, בטל הוא לגבי המרדע, שהמרדע עיקר וחרב שבו משמש המרדע, וכדתון (כלים פי"ג, מ"ו) מחכת המשמשת את העץ מהור, ולפיכך אין אומרין בה חרב הרי הוא כחלל.

והרמב"ן ז"ל הקשה דאפילו בכלי עץ כל שהוא מטמא באהל המת או בגגיעתו באב הטומאה שבמת אומר בו הרב הרי הוא כחלל ומטמא טומאת שבעה, כרמוכח במסכת אהלות (פ"ג מ"ג). אלא טמאוהו טומאת שבעה, כרמוכח במסכת אהלות (פ"ג מ"ג). אלא טמאוהו טומאת שבעה קאמר, אלא שטעה השומע וסבור שמחמת אהל טמאוהו, ולא טמאוהו מחמת שהאהיל עליו המרדע אלא מחמת שהמרדע נטמא מחמת שהאהיל על המת וטימא את האיכר בגגיעתו, ורבי עקיבא פירש דאפשר דמשום אהל טמאוהו כיון שהוא נושא אותו, אבל לאדם אחר וכלים לא. ואם תאמר אם כן מאי נפקא לן מינה כיון שהוא מטמא טומאת שבעה בין כך ובין כך. תירץ הוא ז"ל דרילמא וחמר אם כן מאי נפקא לן מינה כיון שהוא מטמא טומאת שבעה בין כך ובין כך. תירץ הוא ז"ל דרילמא במסכת נזיר (נד, ב) בהדיא אטו מאן דנגע בכלים בר הזאה הוא, בתמיהא. ורבי טרפון הודה לו לר' עקיבא, וכמו שאמר לו בכמה מקומות (קדושין סו, ב) עקיבא כל הפורש ממך כפורש מחייו אני שמעתי ושכחת ואתה יושב ודורש ומסכים להלכה. והיינו דלא בצרי ליה לר' טרפון.

ואיכא נסחאי דמקשו לרי טרפון בצרי להו, ופריק אמר רב נחמן בר יצחק בנות הכותיים נדות מעריסתן בו ביום גזרו. ולפירושו זה סבירא ליה לרי טרפון בכלים שתחת הצנור כר"מ דאמר נמנו ורבו בית

שמאי על בית הלר. **גזירה משום הנושכות.** פירש רש"י ז"ל: אשכולות הנושכות זו את זו וכשבא להפרידן נסחט המשקה עליהן, וכיון דעביד ביזים ולא אפשר בלא סחיטה מכשר. ור"ח ז"ל גורס: הנשוכות, ופירש: כשנושך האדם מן האשכול נוטפין ממנו משקה. והרמב"ן ז"ל פירש משמו של הגאון ז"ל: כשאדם בוצר כרמו יש מהם שהגרגרים שלהם מדובקים זה לזה ונושכין זו את זו מפני דיבוקן, ואף על פי שמשקה יוצא מהן אינו הולך לאבוד שהמשקה עומד נשמר בדיבוק אותן הגרגרים ואינו נופל בקרקע, ומשום הכי הוכשר. אינו הולך לאבוד שהמשקה עומד נשמר בדיבוק אותן הגרגרים ואינו נופל בקרקע, ומשום הכי הוכשר. אונו ביה לידי חיוב חטאת, דפעמים שבשעת פרישתו ילכד חיה או עוף וחייב, כדתניא בתוספתא (פי"ג, אתי ביה לידי חיוב חטאת, דפעמים שבשעת פרישתו ילכד חיה או עוף וחייב, כדתניא בתוספתא (פי"ג, ה"ה) הפורש מצודה לבהמה או עוף אם נכנסו לחוכה חייב, כך כתבו בתוסי. ואין אנו צריכין לכך אלא הבל לרב יוסף דמוקי פלוגתייהו בשביחת כלים אי דאורייתא אי לא, לא צריכי להך, דכל שמצודתו בתוח בלים מיודה מ

פרושה ולוכדת בשבת אסור משום שביתת כלים. **ואונין של פשתן.** לרב יוסף דוקא בתנור מטלטל, הא בקרקע מותר שאין מוזהר על שביתת קרקעו. **בכדי שיצודו.** ואם תאמר והיאך ידע מתי תבא החיה או העוף. ויש לומר דפורש במקום גדודי חיות דמסתמא יכנסו שם לזמן מועט. והכי איתא בירושלמי (בפרקין ה"ז) דמוקי [לה] בפורש בחורשין.

דף יוד

גמ: אבל דיי דלאו בר גיבול הוא מנחינה מים הוא דלחייב. מהכא משמע דדיו לאו בר גיבול הוא, ולקמן בפרק במה מדליקין (שבח כג, א) משמע דבר גיבול הוא, דאמרינן החם כל השמנים יפים לדיו ואיבעיא להו לעשן או לגבל. ויש לפרש דהחם לאו גיבול ממש קאמר, אלא עירוב. ואיכא למידק דהכא משמע דטפי איכא לחיובי היכא דלאו בר גיבול הוא, וקיטמא דלאו בר גיבול הוא לכולי עלמא מנחינה מים מיחייב, וביו"ם פרק המביא (ביצה לב, ב) משמע איפכא, דאמרינן החם קיטמא שרי, ופירשו החם רוב המפרשים קיטמא שרי ליחן בה מים הואיל ולאו בר גיבול הוא. על כן פירש ר"ח דהכי קאמר קיטמא בלא מים לשרוק פי החנור שרי, וקא משמע לן דלא גורינן דילמא אחי למיגבל.

יואין נותנין הטים לתוך הרחים של מים אלא כדי שיטחנו. פירוש: אפילו לרחים של מים, וכל שכן

ברחים שמוליכין בהמות דאדם מצווה על שביתת בהמתו לכו"ע. **הרא מדשרה בית הלל אית להו שביתת כלים כוי.** פירש רש"י ז"ל דהא על כרחיך הא ברייתא ב"ה היא מדשרי בהנך וקתני דריחים אסור משום שביתת כלים, מוגמר וגפרית מאי טעמא שרו. ולא ידעתי מה ראה רבנו ז"ל לפרש כן, דהא אפשר דברייתא לרב יוסף ב"ש היא, ופלוגתא דמתניתין בשביתת כלים היא דב"ש אית להו וב"ה לית להו וכדאיתא במסקנא. אלא מסתברא דמאי דמתניתין בשביתת ב"ה אית להו שביתת כלים, היינו משום דקא סלקא דעתך דכיון דלאוקימתא דרבה אתיא ברייתא בב"ה, אם איתא דב"ה לית להו שביתת כלים לא הוה מפיק לה רב יוסף לברייתא לבר מהלכתא ולאוקומיה בשביתת כלים בב"ש, אלא מסתמא ס"ל לרב יוסף דב"ה אית להו שביתת כלים וברייתא ב"ה ולא ב"ש, ופלוגתא דמתני באנין של פשתן וצמר ליורה לאו בשביתת כלים היא דהא אפילו ב"ה אית להו שביתת כלים, אלא פלוגתייהו משום גזירה היא במלאכות דאורייתא הנגמרות בשבת דב"ש אית להו וב"ה לית להו, וכיון שכן ברייתא דקתני פותקין מים לגנה ב"ה ולא ב"ש. ואפשר נמי דלים להו שביתת כלים אלא להו, וכיון שכן ברייתא דמתנין נמי בגמ' בשביתת כלים גופא פליגי, דב"ה לית להו שביתת כלים אלא היא וכולהו לית להו גזירה, אלא בשביתת כלים גופא פליגי, דב"ה לית להו שביתת כלים אלא היא דקעביד הכלי מעשה וכדאמרינן נמי בגמ' בסמוך, וב"ש אית להו אפילו לא קא עביד מעשה כאונין שיכא שתון דמתניון וכדאמרינן בגמרא למסקנא.

ויש לפרש עוד דעל כרחיך ברייתא ב"ה ולא ב"ש, דאי פלוגתא דמתניתין בגזירה ברייתא לאו ב"ש מדשריא כל הגך, ואי פלוגתא דמתניתין בשביתת כלים ברייתא לאו ב"ש מדשריא מוגמר וגפרית וקס"ד השתא דמנחי בכלים, ואילו במתניתין קא אסרי אפילו אונין דלא קא עביד כלי מעשה, אלא על כרחין היה היא. ומיהו אכתי לא ניחא לי דאי מדיוקא דמתני' קא דחינן לברייתא מדב"ש לידוק מינה נמי דליתא אפילו כב"ה, מדקא שרי במתני' מצודות חיה ואף על גב דקא עביד מעשה, דהשתא לא ס"ד דמיירי דוקא בלחי וקוקרי, ואי מתרצת לב"ה בלחי וקוקרי תרצה נמי לב"ש במוגמר וגפרית דמנחי אמרעא, ויותר הוא רחוק לדחות מתניתין דמצודות ולהעמידה דוקא בלחי וקוקרי ולאפוקי מפשיטותא אמרעא, ויותר הוא רחוק לדחות מתניתין דמצודות ולהעמידה דוקא בלחי וקוקרי ולאפוקי מפשיטותא דמצודות כל מצודות במשמע, אבל במוגמר וגפרית הא לא דחקינן כלל כי מוקמינן לה דמנחא אארעא, דמצודות כל מצודות מוגמר תחת הכלים ומתגמרין והולכין כל השבת, דמשמע לכאורה דכל עיקרא דמילתא לאו משום טרידתא דכלים המתגמרין אתיא לה אלא משום האי דיהיב המוגמר בידיה, והלכך דמילתא לאו משום טרידתא דכלים המתגמרין אתיא לה אלא משום האי דיהיב המוגמר בידיה, והלכך

השתא דאמר רב הושניא וברי. וא"ת כיון דשביתת כלים ב"ש ולא ב"ה, מאי טעמא אפקה רב יוסף לברייתא מדב"ה ואוקמה כב"ש. תירצו בתוס' משום דלא ניחא ליה לדחוקי כולי האי לאוקומה בהשמעת לברייתא מדב"ה ואוקמה כב"ש. תירצו בתוס' משום דלא ניחא ליה לדחוקי כולי האי לאוקומה בהשמעת קרל. ולי נראה משום דברייתא קשיתיה דקתני כל הני ואי משום מלאכות הנגמרות בשבת ניתני חדא, ועוד קלור ואספלנית למאי תני פשימא דאפילו בשבת ליכא חיוב חטאת, הלכך אוקמה רב יוסף בשביתת כלים, וברייתא מנקמא סירכיה ואזלא, וסידורא דברייתא הכין, דמעיקרא אשמעינן דפותקין מים לגנה ואף על גב דאתעבידא מלאכה בגופה של קרקע שרי דלא אסרה תורה אלא בכלים ולא בקרקעות, והדר אשמעינן דאפילו בכלים לא אסרה אלא כשהמלאכה נעשית בגופו של כלי אבל לא כשהכלי מתפעל אדם מעומר וגפרית שהן מונחים בקרקע והן מתגמרין ומתגפרין, והדר אשמעינן שריותא דבגופו של אדם דהיינו קילור, ולא גורינן משום שהיקת סממנין אף על פי שהן מרפאין והולכין בשבת ואף על גב

דבהנחתם בשבת גזרינן. והדר אשמעינן מאי דאסרה תורה, דהיא נתינת חיטין לריחים ומשום שביתת כלים. כך נראה לי.

ולענין נחינת חטים לריחים, ר"ח ז"ל פסק הלכתא כרבה דאמר מפני שמשמעת את הקול, משום דרבה ורב יוסף הלכתא כרבה. והלכך אף על גב דקיימא לן דשביתת כלים לאו דאורייתא, בנתינת חטים לריחים אסור משום השמעת הקול וברייתא כולה בית הלל, ופלוגתא דבית שמאי ובית הלל דמתניתין במלאכות שחייבין עליהן חטאת הנגמרות בשבת היא ובגזירה פליגי, בית שמאי סברי גזרינן ובית הלל סברי לא גזרינן.

ויש לי להביא ראיה לדברי ר"ח ז"ל, דהא חניא בחוספתא כדעתיה דרבה, דחניא החם בפרק קמא דמכלחין (ה"ט) אמרו להם ב"ש לב"ה אי אחם מודים שאין צולין בשר בצל וביצה ערב שבת עם חשיכה אלא כדי שיצולו אף דיו וסממנין וכרשינין כיוצא בהן, אמרו להם ב"ה אי אחם מודים שטוענין בקורח ביח הבד וחולין עגולי הגח ערב שבח עם חשיכה אף דיו וסממנין וכרשינין כיוצא בהן, אלו עמדו בחשובחן ואלו עמדו בחשובחן, אלא שב"ש אומרים ששת ימים חעבוד ועשית כל מלאכחך (שמוח כ, ט) מלאכחך גמורה מע"ש, וביח הלל אומרים ששת ימים חעשה מלאכה (שמוח לה, ב) עשה אוחה כל ט) מלאכחך גמורה מע"ש, וביח הלל אומרים ששת ימים חעשה מלאכה (שמוח לה, ב) עשה אוחה כל ט) מלאכחך גמורה מע"ש, וביח הלל אומרים ששת ימים חעשה מלאכה (שמוח לה, ב) עשה אוחה כל מ"א למא לאו בשביחת כלים פליגי כדברי רב יוסף אלא במלאכות הנגמרות בשבת כדברי רבה. ומאי שנא הכא דלא פליגי ומשני התם אחי בהו לידי חיוב חטאת הכא לא אחי בהו לידי חיוב חטאת, ומאי שנא הכא דלא פליגי ומשני התם אחי בהו לידי חיוב חטאת הכא לא אחי בהו לידי חיוב חטאת, וכן גירסת רש"י ז"ל, אלמא סוגיין בגמרא כרבה.

אבל רב אלפסי ז"ל ורבותינו בעלי התוספות ז"ל פסקו הלכתא כרב יוסף דמוקי לה בשביתת כלים, ומדאמר רב הושעיא דבית הלל לית להו שביתת כלים אידחייא הא דאין נותנין מהלכתא דבית שמאי היא. ויש לסייע סברא זו מדאמרינן להדיא והשתא דאמר רב הושעיא מאן תנא שביתת כלים ב"ש היא מוגמר וגפרית מאי טעמא שרי ב"ש, אלמא לרב הושעיא לא מתוקמא ליה אלא בשביתת כלים וב"ש היא, דאי לא חימא הכי מאי קושיא דילמא ב"ש מוגמר וגפרית מיסר אסרי וברייתא ב"ה היא וטעמא היא, דאי לא חימא הכי מאי קושיא דילמא ב"ש מוגמר וגפרית מיסר אסרי וברייתא ב"ה היא וטעמא היא, דאי לא חימ לכאורה דרב הושעיא אברייתא קאי ועלה קאמר דמשום שביתת כלים היא וב"ש היא. אלא שיש לדחות דרילמא הכי קאמר, לטעמיה דרב יוסף דמוקי לה לברייתא משום שביתת כלים השתא דאמר רב הושעיא דשביתת כלים ב"ש היא היא הרב יוסף דמוקי לה לברייתא משום שביתת כלים השתא דאמר רב הושעיא דשביתת כלים ב"ש היא היא

ועל כרחיך ברייתא ב"ש היא, אם כן מוגמר וגפרית מאי טעמא שרו. גיגית גר וקדרה לב"ש אפקורי מפקר להו. ואף על גב דבעלמא בעי הפקר בפני שלשה, הכא דלאפרושי מאיסור הוא לא בעי דמסתמא מפקר להו בגמר דעת. ולי נראה דמשום הפקר בית דין נגעו בה דלב בית דין מתנה עליהם להפריש העם מאיסור, דאי לא תימא הכי ודאי כולי עלמא לאו דב"ש ידעי וכל שכן במקום ב"ה.

קשיא לי בשלמא אליבא דרב יוסף ניחא דאיכא לחרוצי משום הפקר, אלא לרבה דמפרש מעמא דב"ש משום גזירה במלאכות הנגמרות בשבת, אי הכי גיגית וקדרה לב"ש מאי טעמא שרו. ויש לומר דאף לרבה הוי טעמא משום הפקר, כלומר: שהן מפקירין החבשיל עצמו ובדבר המופקר לא גזרו. ודחוק הוא. ואלא יש לומר דלרבה ניחא דכיון שאין האיסור אלא מדבריהם ומשום גזירה בנר וגיגית דלא הוא. ואלא יש לומר דלרבה ניחא דכיון שאין האיסור אלא מדבריהם ומשום גזירה בנר וגיגית דלא אפשר לא גזרו, ובקדרה נמי לא החמירו לבשל לגמרי מבערב מפני שהיא גזירה שאין רוב הצבור יכולין אפשר לא גזרו, ושפוד שאמרו במחניתין היינו משום דגזירתו קרובה ומצויה דשמא יחתה בגחלים, אבל לרב יוסף דמוקי לה בשבית כלים ודאורייתא הוא לדיריה הוא דקשיא להו גיגית גד וקדרה היכי שרו לה

ב"ש. כך נראה לי. מאן תנא הא דת"ר לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין וכוי ערב שבת עם חשיכה וכוי לימא
ב"ש היא. פירש הרמב"ן: שהתורמסין והעססיות אין צריכין בישול הרבה, ולפיכך העמידוה במסקנא
ביש היא. פירש הרמב"ן: שהתורמסין והעססיות אין צריכין בישול הרבה, ולפיכך העמידוה במסקנא
בכולי עלמא ומשום גזירת חתוי, שאף על פי שלא בשלו כל עיקר הרי הן כתבשיל שלא בשל כל צרכו
ודעתו עליהן לאכלן לאלתר. וכמדומה שהזקיקו לומר כן, משום דתנא כיוצא בו לא ימלא נחתום קיתון כלים אליבא דרב יוסף.

על מים, והמים ודאי אין צריכין אלא בשול מועט. אבל קשה לי, שאם כן היכי הוה מצי לאוקומה אפילו כבית שמאי מעיקרא, דמאי שנא מגיגית גר וקדרה, הכא גמי לישתרי דאף הני אפקורי מפקרי להו.

סלקא דעתך דטעמא דהנך משום דלא מפסיק מידי בינם לבין הגחלים איכא למיגור טפי דלמא אתי ניחא ליה מתניתין (לקמן שבת יט, ב) דקתני אין צולין בשר בצל וביצה ופת וחררה. יש לפרש דהוה אי הכי מוגמר וגפרית ליגזור. ואם תאמר לדידיה דלא מסיק אדעתיה האי טעמא דגזירת חתוי, היכי ותורמסין, אלא קדרה חייתא זו היא שחמה דלא התחילה לבשל, עד כאן. ואינו עולה יפה לפי דעתי. חייתא דשריא לאו חייתא ממש קאמר, שאילו צונן אסור להניחן בין השמשות והיינו מעמא דעססיות ז"ל לפי שאין כל היום וכל הלילה די להם. אבל לרבנו האי גאון ז"ל מצאתי שכתב בפרק כירה דקדרה ואסיקנא: **גזירה שמא יחחה בגחלים.** ועססיות ותורמסין דוקא, ולא דמי לקדרה חייתא כמו שפירש"י ולא בעל הנר והקדרה, שאם כן אף כאן נאמר שהוא מפקירן ולישרי ולא אתי לא כב"ש ולא כב"ה. לשבת, כך נראה לי. וגם זה ראיה למה שפירשתי (לעיל ד"ה גיגית) דאפקורי מפקרי להו ב"ד קאמר להו, כלומר אין לב ב"ד מתנה להפקיר כלים כדי להתיר לבשל לצורך חול אלא כדי להתיר בשול הצריך לאכלן בשבת אלא למוצאי שבת, ודומיא דקיתון של מים דבעי ליה למוצאי שבת, והלכך לא מפקרי וקא סלקא דעתך דטעמא משום דכיון שהן קשין להתבשל והוא מניחן ערב שבת עם השיכה אינו רוצה למוצאי שבת מיד. ולפירושו נראה לי שהיה סבור מתחילה דאתיא כב"ש דוקא דאית להן שביתת כלים, מניחן כדי ללוש בהן למוצאי שבת גזרינן שמא יחתה בהן בשבת כדי שיהיו לו חמין מוכנים ללוש בהן שמא יחתה בגחלים לאכלן למחר לפי שאין כל היום וכל הלילה די להם, וקיתון של מים כיון שהוא אלא הפירוש הנכון כמו שפירש רש"י ו"ל, שהן צריכין בשול הרבה, לפיכך אף על פי שהן חיין גורינן

לחתויי. **צמר ליורה ליגזור אמר שמואל ביורה עקורה.** ואפילו הכי בין לרבה בין לרב יוסף קא אסרי ב"ש, משום דכלי ראשון מבשל, וכדתון (לקמן שבת מב, א) האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לחוכן תבלין, והלכך איכא למיגזר משום שמא יבשל בשבת אליבא דרבה, ואיכא נמי משום שביתת

ואקשינן: ודילמא מגיס. ואוקימנא: בירה עקורה ומוחה. ומיהו בשקלט את העין איכא למימר דמותר אפילו בשאינה עקורה ומוחה דומיא דקדרה היכא דבשיל דשרי ולא גזרינן משום חתוי דגחלים, ומשום מגיס נמי ליכא דמשקלט את העין ליכא משום מגיס. ואיכא למימר דדוקא מוחה הא לאו הכי לעולם אסור גזירה משום מגיס, ולא דמי לקדרה דדרכן של סממנין להגיס תדיר כדי שלא יחרכו. וצריך עיון.

ומהא דקא אמרינן ביורה עקורה וטוחה משמע דאפילו בעקורה איכא משום מגיס, דהגסה בכלי ראשון כבישול. וקשיא לי אם כן האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין היאך מוציאין מהן בכף והלא מגיס. ויש לומר דבהגסה ראשונה הוא דאיכא משום מבשל לגבי קדרה מפני שמערב את הכל ואיכא משום קרובי בשילא אבל בשאר הגסות לא, דמראשונה ואילך ליכא בקדרה משום מבשל, והיינו דמפרשינן טעמא דעססיות ותורמסין משום מחתה בגחלים ולא אמרינן משום מגיס, והיינו נמי דמשהין על גבי כירה קטומה ולא חיישינן דילמא מגיס, אבל יורה של סממנין הוא דאיכא משום מבשל, והיינו דמפרשינן טעמא קטומה ולא חיישינן דילמא מגיס, אבל יורה של סממנין הוא דאיכא משום מגיס דדרכן בכך להגיס תייר ראשונה ואילך. ועוד יש לי לומר דכל דבשיל כמאכל בן דרוסאי ליכא משום מגיס, דהא מגיס משום מבשל הוא דמחייב וכיון שהגיע למאכל בן דרוסאי תו ליכא משום מבשל, וכענין שאמרו בפרק כירה מבשל הוא דמחייב וכיון שהגיע למאכל בן דרוסאי תו ליכא משום מבשל, וכענין שאמרו בפרק כירה (לקמן שבת מ, ב) שמן אין בו משום בשול, שמוחר לחת אותו אפילו במקום שהיד סולדת בו. האי קדרה חייתא אי בשיל שפיר דמי. פירוש: בשיל כמאכל בן דרוסאי, בשיל ולא בשיל כלומר: שלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכדאמרינן נמי לקמן (שבת ב, א) חנניה אומר כל שהגיע למאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה, כן פירש רבנו האי ז"ל בפרק כירה,

וכן פירשו בתוסי. אבל דעת הרב אלפסי והרמב"ם ז"ל (פ"ג מה' שבת ה"ד) בשיל ולא בשיל היינו משהתחיל לבשל ועד שנתבשל כל צרכו, ואפילו נתבשל כל צרכו אם הוא מצטמק ויפה לו אסור. וכן

דעת הרמב"ן ז"ל.

ומה שאמרו לקמן (שבת כ, א) גבי אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום, וכמה, א"ר אלעא אמר רב כדי שיצולו כמאכל בן דרוסאי, התם דוקא בשהם עצמן מונחין על גוף האש, וכן החררה פניה כנגד פני האש, דכיון שהגיעו למאכל בן דרוסאי אם יחתה בגחלים יחרך אותן, וכ"כ בפירוש הרמב"ם ז"ל (בפ"ג מהלכות שבת המ"ז). וזהו שכתב הרב אלפסי ז"ל לאותה דרב, אע"פ שפסק בפרק

כירה שאסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה ודלא כחנניה. **דברחא ולא שריק אסור.** פירוש: ואפילו חי, ובצלי מיירי דלא מסיח דעתיה מיניה משום דמתבשל מהרה ואתי לחתויי. וכן כתב הרב בעל ההלכות ז"ל דמכאן ואילך מיירי בצלי, והיינו דמייתינן עלה אין

צוכין בשר וביצה דמיירי בצלי. דגדיא ולא שריק דברחא ושריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדיפתי אסר. וקשיא לי, לרב ירמיה קשיא אונין של פשתן, דהתם לא שריק ומשום דקשו ליה זיקא שרו ב"ה. ושמא נאמר דאונין של פשתן

קשי ליה זיקא טפי. ואי גמי מוקי לה איהו בשטח פי התגור. **ולרב אשי הא תגן אין צולין וכוי.** פירוש: דסתמא קתני בשר דמשמע כל בשר, ולרי ירמיה ניחא דאפשר לאוקומה בין בגדיא בין בברחא, אלא לרב אשי ליכא לאוקמה אלא בברחא דוקא, ותירץ הכי

נמי דמוקי לה בברחא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה אסר. ואם תאמר לרב אשי קשיא מתניתין כי פליגי דברחא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה אסר. ואם תאמר לרב אשי קשיא מתניתין לקמן שבת יט, ב), דקתני אין נותנין את הפת בתנור ולא חררה על גבי גחלים. וליכא למימר דמתניתין דוקא בתנור מגולה לגמרי, דאם כן כי אקשינן לקמן (שבת כ, א) גבי משלשלין את הפסח, אלא טעמא דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי אסור והא אמר מר גריא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי, מאי קושיא, לישני ליה התם במכוסה והכא במגולה, אלא ודאי סתמא תנור מכוסה הוא. ותירצו בתוס' דגבי פת שייך חתוי גחלים יותר מבשאר דברים. ואינו מחוור לי.

ומסחברא לי דרב אשי גופיה לא שרי בברחא אלא משום דקשי ליה זיקא קצת, אלא דרב ירמיה אטר מטחברא לי דרב אשי גופיה לא שרי בברחא אלא משום דקשי ליה זיקא קצת, אלא דרב ירמיה אטר משום דלא קשי ליה טובא, דאי לא חימא הכי חקשי לן מחניי לרב אשי, מאי שנא משלשלין את הפסח דנקט דמשמע טעמא משום דבני חבורה זריזין הן, צלי בעלמא נמי שרי, אלא היינו טעמא, דפסח כיון דלא מינתח לא קשי ליה זיקא כלל אבל ברחא קשה ליה קצת. וסעד לדבר דהא אמרינן והשתא דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה וכוי, אלא ודאי דקשה ליה קצת כדאמרן. כך נראה לי. אמר רבינא האי קרא חייא שפיר דמי כיון דקשי ליה זיקא בבשרא דגדיא דמי. כחב רב אלפסי

אמר רבינא האי קרא הייא שפיר דמי כיון דקשי ליה זיקא כבשרא דגדיא דמי. כתב רב אלפסי זכרונו לברכה: מדקאמר כבשרא דגדיא דמי, שמע מינה דהלכתא כרב ירמיה דאסר בברחא משום דקאי רבינא כוותיה. אבל הרו"ה ז"ל כתב דהכא לרווחא דמילתא קאמר, לומר דקרא לכולי עלמא שריא, ומיהו בברחא נמי דילמא רבינא כרב אשי סבירא ליה, והלכך נקטינן כרב אשי דהוא בתראי. ומצאתי לרבנו האי גאון ז"ל, וזה לשונו: ולענין מאי דקשי ליה זיקא, מסקנא כלישנא בתרא וכרב אשי דבין גדיא ובין דבר אחר בין שריק בין לא שריק שרי, עד כאן. נמי בית שמאי.

דף יט

מהר דתימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה קמ"ל. פירוש: קמ"ל דאפילו הכי שרי. ולאו למימרא דעינ"ם רמי עליה, דהא ודאי לא רמי עליה כדאמרינן במסכת ביצה (כא, ב) גבי לכם ולא לעכו"ם, מרבה אני את הכלבים שמזונותם עליך ומוציא אני את העכו"ם שאין מזונותם עליך. וא"ת א"כ היאך נותנין לפניהם מזונות אפילו בחצר, והא אמרינן בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנה, ב) אין נותנין מנונות לפני החזיר בחצר לפי שאין מזונותיו עליך. יש לומר שאני עכו"ם דמשום דרכי שלום חשבינן ליה קצת כמזונותיו עליך, וכדאמר בגימין (סא, א) מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.

ומיהו משמע מהכא דדוקא ליתן לו בחצר על דעת שיאכל בחצר, הא במפרש להוציא אסור. והדין נותן, דאפילו עם חשיכה לא החירו ב"ה להשאיל או ליתן לו כלי במתנה אלא כדי שיצא מפתח ביתו מבעוד יום. ובהדיא גרסינן בירושלמי (בפרקין ה"ח) אין נותנין לעכו"ם על מנת לצאת, נטל ויצא אין זקוק לו. הראב"ד ז"ל אסר אפילו בחצר כל היכא דיכול לאשתמוטי מיניה, ולא משום הוצאה אלא משום דלא מרחינן אלא לדברים שמזונותם עליך. והא דקיימא לן (ביצה כא, ב) מזמנין את הגוי בשבת, לאו דספי ליה אלא דמחוננו ליה ושקיל איהו לנפשיה. אי נמי דספינו לדידו ואכיל איהו בהדו.

ליה אלא דמחוינן ליה ושקיל איהו לנפשיה, אי נמי דספינן לדידן ואכיל איהו בהדן.

הא דאמרינן: לא ישביר אדם כליו לעבר"ם בערב שבת וברביעי ובחמישי מותר. איכא מאן דמפרש,
דבין לבית שמאי בין לבית הלל אתיא, ובכלים שאין עושין בהם מלאכה כגון מטה ושלחן וכסא או
הלוק, וטעמא דמילתא משום דנראה כעומד ונוטל שכר שבת, אבל ברביעי ובחמישי מותר. ודוקא
בהבלעה כגון שמשכיר לו לשנה או לחודש, הא שכירות יום אסור, וכדתניא במציעא בפרק הזהב (בבא
מציעא נח, א) השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה לשמור את הזרעים אינו נוטל שכר שבת, הא
שכיר חודש שכיר שנה נוטל ממנו שכר שבת. ואפילו הכי בערב שבת אסור, דנראה כמשכיר לו לצורך
שבת, וכעומד ונוטל ממנו שכר שבת. ודוקא לעכו"ם אבל לישראל מותר אפילו בערב שבת, דלא חשיד
למיתן ליה שכר שבת, וכיון שמשכיר לו לחודש או לשבת שרי. ואינו מחוור שאם אתה מתיר להשכיר
לישראל משום דלא חשיד ליתן ליה שכר שבת, אפילו לעכו"ם שרי מהאי טעמא גופה דלא חשיד ישראל
דשקיל מיניה שבר שבת.

ואיכא מאן דמפרש לה בכלים שעושין בהן מלאכה ומשום שביתת כלים נגעו בה ובית שמאי היא, וכן נראה מדברי רב אלפסי ז"ל שלא כתבה בהלכות. וזה אינו מחוור כלל, דאם כן הוה להו לבעלי הגמרא לפרושי בהדיא דבית שמאי הוא, ולא למיקבעה בגמי סתם דמשמע זהלכתא היא, ובית שמאי במקום בית הלל אינה משנה. ועוד דאם כן אפילו ברביעי ובחמישי ואפילו בראשון נמי אסור, וכדתניא לעיל (שבת יח, ב) לא ימכור אדם הפצו לעכו"ם, וסתמא קתני ואפילו ביום ראשון.

והמחוור שבכולן, דמיירי בכלים שעושין בהן מלאכה ובית הלל היא, ומשום דנראה כעומד ונוטל שכר שבת, ודוקא לעכו"ם, אבל לישראל דלא עביד בהו מלאכה ודאי שרי.

אי נמי טעמא דמילתא משום דנראה כשלוחו של ישראל במלאכה שהוא עושה בהן, ואף על גב דשרו בית הלל בעורות לעבדן בשנתנן לו עם השמש, החם היינו טעמא משום דקצץ [עם] עכו"ם, דכיון דקצץ עכו"ם בדנפשיה קא טרח ואין לישראל שום ריוח במה שהעכו"ם עושה בהן בשבת, אבל שכירות כלים יש לו ריוח לישראל בעשיית מלאכחו בשבת ואפילו בהבלעה, דהדבר ידוע שאילו לא היה רשאי העכו"ם לעשות בהן מלאכה בשבת לא היה נותן לו כל כך, והלכך מחהני ביה ישראל ואסיר דמחזי כשלוחו של ישראל, ואפילו הכי דוקא בערב שבת, אבל ברביעי ובחמישי מותר דכולי האי לא אחמור כיון דעכו"ם במלאכתו הוא עוסק, ומאן דחזי נמי סבר לצורך מחר בלחוד הוא דמוגר ליה, הלכך שרי. אמר רב ששת ה"ק אם לא קצץ בית שמאי אומרים כדי שיגיע לביתו ובית הלל אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה. קשיא לי, למה ליה לאדכורי הכא בית שמאי, דהא לבית שמאי ליכא מידי בין קצץ ללא קצץ. ויש לומר משום דבעי לפרושי דלבית הלל בשלא קצץ בכדי שיגיע לחומה שרי, נקט

אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת. פירש ר"ח ז"ל: דוקא בספינה גוששת למטה מעשרה, ומשום איסור תחומין נגעו בה, אבל למעלה מעשרה דליכא משום תחומין שרי. והקשו עליר בתוסי, דאם כן כי איבעיא להו בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (עירובין מג, א) אם יש תחומין למעלה מעשרה או לא, הוה להו לאחויי הא דיש תחומין למעלה מעשרה, ולישני במהלכת ברקק.

והרב אלפסי ז"ל הקשה, דאם כן מאי איריא שלשה אפילו מפי נמי, ועוד לדבר מצוה אמאי שרי והא העמידו דבריהם במקום עשה, וכדחנן (פסחים צא, ב) אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים, ואמרינן עלה גבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה. ולדידי נמי קשיא, דבהדיא גרסינן בירושלמי (בפירקין ה"ח) אין מפליגין בים הגדול לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת, וים הגדול למעלה מעשרה הוא. ופירשה רב אלפסי ז"ל, משום עונג שבת, כדאיתא בהלכות. ור"י בעל התוסי ז"ל פירשה, משום שאסור לעבור במים במעבורת ואפילו בחוך החחום משום דהוי ליה כשט, ואסור לשוט גזירה שמא יעשה חבית של שייטין. אי נמי אסור לעבור במעבורת שמא יסייע וקא עביד עובדין דחול. אי נמי דמחזי כמאן דממטי לה לספינה ארבע אמות בכרמלית. ותדע לך, מדגרסינן לקמן בפרק תולין (שבת קלט, ב) חזי מר האי צורבא [מרבנן] דאזיל ונאים במברא, ועבר בהאי גיסא ואמר למינם קא מכוונא ואזיל וסייר פירי, אמר ליה הערמה האזיל ונהערמה דוקא לצורבא מרבנן הא לכולי עלמא אסור. ומיהו ברביעי שרי דכולי האי לא אחמור רבנן.

והא דגרסינן בירושלמי אין מפליגין בים הגדול לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת בית שמאי אוסרין אפילו ברביעי ובית הלל מתירין, לאו למימרא שיהו בית הלל מתירין ואפילו בערב שבת, אלא ברביעי קא מיפלגי, דבית שמאי אוסרין אפילו ברביעי ובית הלל מתירין ברביעי דהיינו שלשה ימים קודם השבת.

והיכא ההפליגה ספינתו אפילו חוץ לאלפים אמה, מותר להלך בכל הספינה, הואיל ושבת באויר מחיצות מבעוד יום, כדאיתא בעירובין בריש פרק מי שהוציאוהו (עירובין מב, ב).

ואותן קרונות שמושכין אותן בהמות, אע"פ שנכנס שם קודם ג' ימים לשבת אפילו מתחילת יום ראשון אסור מן הטעם שאסרו לרכוב בשבת, גזירה שמא יחתוך זמורה להנהיג הבהמה.

הא החון: אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו של בית אבא לתת כלי לבן שלהם לכובס גי לפני השבת. לא שהלכה כן, אלא להחמיר על עצמן כדברי בית שמאי.

והא דשרו בית הלל לתת עורות לעבדן וכלים לכובס עם השמש, דוקא בקצץ ובקבולת דעכו"ם בדנפשיה קא טרח, הא בשלא קצץ אסור דבמלאכת ישראל קא טרח והוי ליה כשלוחו של ישראל, וכדתניא אין משלחין אגרות ביד עכו"ם בערב שבת אלא אם כן קצץ, אבל בקצץ ודאי הוא דשרי. והא דגרסינן במסכת מועד קטן פרק מי שהפך (מועד קטן יב, א) אמר שמואל מקבלי קבולת חוץ לתחום מותר תוך התחום אסור. הני מילי בקבולת מלאכת קרקע דיש לו קול וניכר שהוא של ישראל, אבל בשל כלים

ודוקא בביתו של עכו"ם, אבל בביתו של ישראל בין כך ובין כך אסור, כהגרסינן בירושלמי (בפירקין ה"ח): תניא אומנין שהיו עושין עם ישראל בתוך ביתו אסור, בתוך בתיהם מותר, במה דברים אמורים בקבולת אבל בשכירות אפילו בתוך בתיהם אסור, במה דברים אמורים בתלוש מן הקרקע אבל במחובר

הא דחניא: **רבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך.** לאו למימרא יגמור ממש בידים, דהא לא שרי בית הלל אלא טעינת קורה עם השמש אבל לטעון משחשיכה לא, וכל שכן שלא יסחוט בידים, דאע"ג דמלאכה דאורייתא ליכא כיון שריסקן מבערב מ"מ מדרבנן אסור. וכן פירש רש"י ז"ל, ובהדיא חניא לקמן בפרק חולין (שבח קמ, א) שום שרסקו מערב שבח למחר נותן לחוכו פול וגריסין, ולא ישחוק

אלא מערב.

קמה, ב) כר"א ור"ש שאמרו בזיתים ועובים שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן שהוא מותר, ואע"פ שהן הא דר' יוסי בר' חנינא והא דרבי יוחנן. ועוד יש תימה בדבריו, שהוא ז"ל פסק בפרק חבית (לקמן שבת לן כר' יוסי ברבי הנינא דעביד עובדא כר' ישמעאל, ומעשה רב. והחימה מן הרב אלפסי ז"ל, שהביא לית ליה דרבי יוחנן, דהא מתניי לכולי עלמא במחוסרין דיכה הן, אלא ודאי לית ליה דר' יוחנן. וקיימא **דאסיר כי פליגי במחוסרין שחיקה.** ובודאי רבי יוסי ברבי חנינא דאוקמה למתניחין כרבי ישמעאל

לקדרה הייתא דההיא מכל מקום בין השמשות היתה בעולם, אבל המשקין האלו בין השמשות לא היו הקורה בשבת רב אסר משום נולד, דבין השמשות לא היה ראוי לא למשקה ולא לאכילה, ולא דמי ופירשו הם ז"ל דקאי אדלעיל דאיירי בטעינת קורת בית הבד, וקאמר שאותו שמן שוב והולך מתחת **שמן של בדדין.** פירש רש"י ז"ל: שמן המשתייר בזוית הבד. והקשו בתוסי מה ענין [מוקצה] בכאן. כמחוסרין דיכה כדאיתא התם. וזו מן התשובות שהשיב עליו הראב"ד ז"ל.

איתא בירושלמי (בפרקין ה"יי) דגרסינן התם מודה רבי אליעזר בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו [מחני:] הא דחנן: רבי אליעזר אומר כדי שיקרמו פניה התחתונים. ר"א להקל הוא דאתא. והכי כדמוכה בפרק מי שהחשיך (שבת קנו, א) גבי חד אמר במוקצה מחמת מיאוס הלכה כרי שמעון. שפיר דרב סבר לה כרבי יהודה מהא דכרכי דווגי, דמוקצה מחמת איסור חמיר ממוקצה מחמת מיאוס, רבנו תם ז"ל דנבלה שנתנבלה בשבת אפילו לכלבים אינה ראויה דמוקצה מחמת איסור היא, ולהכי דייק שהחשיך (לקמן שבת קנו, ב) מהא דכרכי דזוגי דרב סבירא ליה כרבי יהודה גבי בהמה שמתה, מפרש רבנו חם ז"ל שהן מחצלאות שמכסין בהן דג מליח, והן מוקצות מחמת מיאוס. והא דרייק בפרק מי דרב במוקצה לאכילה סבר ליה כרבי יהודה ובמוקצה לטלטול סבירא ליה כרבי שמעון. על כן פירש אלפסי ז"ל פירש שכרוכות ועומדות לסחורה. והקשה ר"ת דבפרק מפנין (לקמן שבת קכח, א) אמרינן **הנהו כרכי דזוגי רב אסר ושמואל שרי.** פירש רש"י ז"ל: מחצלאות שמכסין בהם את הסחורה. ורב בעולם. אי נמי יש לומר דהתם היה ראוי לכוס, אבל זיתים וענבים מרוסקין לא חזו למידי.

פניו בחנור, דאלמא הכא הוא דלא בעי אלא קרימה כל דהו הא בלחם הפנים בעי קרימה מעליא.

ے باہ

גמרא: ק**רא כי אתא לאיברים ופדרים הוא דאתא.** כלומר, לאיברים דחול שמשלה בהן האש מאמש.

רלא לעשות להם מערכה בפני עצמן קאמר, דהא אמרינן לקמן (שבת כד, ב) עולת שבת בשבתו (במדבר כח, י) ולא עולת חול בשבת, אלא להוסיף בה אש ולחתות בהן ולהבעיר באותה מערכה עצמה שלהן.

והקשר בחוסי היכי נפקא לן כל הני דרשות ממושבותיכם, דהכא דרשינן ליה לאיברים ופדרים ובריש מסכת יבמות (ו, ב) דרשינן מיניה שאין מיתת בית דין דוחה את השבת, ובקדושין פרק קמא (לו, ב) דרשינן מיניה דלא תבעי קדוש בית דין כמועדות. ותירצו דתרי מושבותיכם כתיבא, דבפרשת אמור אל הכהנים כתיב (ויקרא כג, ג) שבת היא לה' בכל מושבותיכם, ומיניה דרשינן בפרק קמא דקדושין דשבת לא בעיא קדוש בי"ד כמועדות, ואף על גב דרש"י ז"ל לא פירש כן שם והכא דרשינן אברים ופדרים מיתורא, מדהוה ליה למכתב בכל מושבות וכתב בכל מושבותיכם.

הא ראמר רבי יוחון עצים של בבל אינם צריכין רוב. ואמרינן: מאי היא, אילימא סילתי השתא פתילה אמר עולא המדליק צריך שידליק ברוב היוצא סילתי

מיבעיא. ואוקימנא: בשוכא דארזא. קשיא לי, אכתי תקשי ליה מדעולא, דהא ודאי פתילה עדיפא משוכא דארזא, דפתילה נאחזת בה האור ובשוכא מסכסכת בה האור, כדאיתא לקמן בריש פרק במה מדליקין דטפי עדיפא פתילה

משוכא דארוא. ורב אלפס לא הביא בהלכות האי דרבי יוחנן. ומשמע ודאי דהלכתא היא, דהא ליכא

מאן דפליג עלה. הדרן עלך פרק יציאות השבת לכש שוכא דארוא. ואסיקנא: בעמרניתא דאית ביה. ואם תאמר אם כן מסיפא נפקא, דהא קתני כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. יש לומר איצטריך משום דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוץ. אי נמי יש לומר דלא מיקרי יוצא מן העץ אלא דבר שיוצא מן העץ על ידי כתישה כגון פשתן,

אבל עמרניתא דבשוכא באפי נפשה קאי ולא מימעיט מדבר היוצא מן העץ.

אגן שירא פרגדא קרינא ליה. והא דאמרינן בסוטה בסופו (מה, ב), משחרב בית המקדש בטל שירא פרנדא, לא בטל לגמרי קאמר, אלא שנחמעט ואינו מצוי כבתחילה, וכדאמרינן נמי החם, משחרב בית המקדש בטל זכוכית לבנה, ולא נתבטל לגמרי, כדאיתא בברכות פרק אין עומדין (ברכות לא, א) חבר קמייהו כסא דזכוכית לבנה, ואמרינן בשלהי אלו מציאות (ב"מ כט, ב) מי שיש לו מעות של רבית ורוצה

לאבדן ישתמש בזכוכית לבנה.

שעוה איצטריכא ליה מהו דתימא לפתילה נמי לא קא משמע לן. יש לפרש מהו דתימא שאפילו
עשה מן השעוה כעין פתילה, כלומר שעשה מהן כעין נרות של שעוה שלנו שקורין קנצילי"ש יהא אסור
להדליקן, קא משמע לן מכאן ואילך פסול שמנים, לומר שאינו אסור אלא בשנתן השעוה והזפת בנר
כמין שמן, אבל כשחברן יחד ועשה מהן פתילה מותר דנמשך הוא יפה אחר הנר. והוא הדין דהוה מצי
למימר זיפתא איצטריכא ליה, אלא לפי שדרך לעשות פתילות משעוה ואין דרך לעשות כן מזפת נקט
הכא שעוה.

ומכאן יש להחיר נרות של שעוה בשבת. וכן החירו בחוסי. וכן נראה מדברי רש"י ו"ל. אבל ראיתי בתשובת רבנו שרירא גאון ו"ל שכתב בתשובה וו"ל: ואבוקה של שעוה ששאלת, לא חזי לנא מאן דאדליק בשעוה בבי שמשי, וכל רבוותא דחזינון הוו אוסרין, עד כאן. וכן אסרו הכמי נרבונא, ופירשו כן מהו דחימא לפתילה נמי לא שאם עשה נר של שעוה כעין שלנו ונתנו בפך עם שמן שעתה הפתילה שבחוך השעוה דולקת גם מהמת השמן יהא אסרר, קא משמע לן מכאן ואילך פסול שמנים, שלא אסרו אלו אלא בשאין שם שמן אלא הן, הא יש בו שמן מותר. ואין פירושם מחוור בעיני, דאם כן היינו שעוה ודבר אחר, ונראה שכל השנויין במשנחנו אפילו נתן בו שמן כל שהוא אסור, דבכולהו אמר רבה דאסור שאין מדליקין בהן בתערובת לפי שאין מדליקין בהן בפני עצמם. ודוחק הוא לומר דעל ידי מתילה ממשכי בעינייהו וגזרו פתילה אטו בלא פתילה, ועל ידי תערובת שמן לא גזרו, כדאמרינן (לקמן

שבת כא, א) בדרב ברונא דבסמוך, דאם כן ליכללינהו רב ברונא לשעוה וזפת וחלב בפתילה בהדי חלב מהותך וקרבי דגים שנימוחו. ורבנו הרב נ"ר מן המתירין.

דף כא

מאי לאו להדליק לא להקפות. וקיימא לן כרבה דאסור. ואני תמה על מה סמכו בדורות הללו, לכרוך גמי על צמר גפן ומדליקין בהו בעששיות של זכוכית. ואפשר לומר, שלא אסרו אלא אותם שמנו הכמים, לפי שהן ראוין להדליקן בפני עצמן, אלא שהאור מסכסכת בהן ועשויות לכבות מהרה, וכן כל כיוצא בהן שהן דולקין והולכין בפני עצמן כאגוז של בית רשב"ג, לפיכך גזרו ע"י תערובת אטו בעינייהו, אבל דבר שאין ראוי להדליקו בפני עצמו כורכין עליו דבר אחר שמדליקין, דמאי אמרת דילמא מדליקין בר בפני עצמו, הא אין מדליקין בו בפני עצמו לעולם, שאין דולק לעולם, וכענין שאמרו למעלה (כ, ב)

שבירושלמי הקלו במחני אפילו בלא שמן ולא גורו אטו שאינו מחוי ובגמרין גורו. **וקרבי דגים שנמוחו.** גם כאן פירש"י ז"ל (לקמן שבת כד, ב בד"ה שמן): דהיינו שמן דגים. וגם זה
אינו מחוור, דשמן דגים שרי במחניתין בלא נחינת שמן. אלא שמן דגים הוא היוצא מן הבשר ונמשך
הוא אחר הפתילה, וקרבי דגים הן שנמוחו הם עצמן ואינו נמשך היטב אחר הפתילה. וכן פירשו בתוסי.

ולקמן (שבת כו, א ד"ה סומכוס) נאריך בו יותר בס"ד. הא דאקשינן: **מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהן היו מפקיעין ומהן מדליקין.** איכא למידק מאי קא
מקשה מינה, והלא יש בו פשתן, דשש כתנא, והוה ליה כרך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין
בו, ואע"ג דבשבת אסור, היינו משום גזירה דילמא אתי לאדלוקי בעינייהו, אבל במקדש ליכא למיגזר.
ויש לומר דפשתן שבהן דבר מועט הוא, שאין בהן אלא רביע פשתן ושלושת החלקים תכלת וארגמן

הא דאמרינן: קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. איכא למידק ומנא לן מהא דמותר להשתמש לאורה, דילמא היינו טעמא משום דאם כבתה זקוק לה והלכך אין מדליקין בהן בשבת דרילמא כביא ואי אפשר לו ליזקק לה. ויש לומר דמדאיצטריך לומר בין בחול בין בשבת שמעינן לה, שאם איתא דטעמא דשבת משום דאם כבתה זקוק לה הוא, לימא סתמא אין מדליקין בהן בחנוכה, ואנא ידענא דכל שכן בשבת, דאי אפשר שיזקק לה, אלא ודאי הכי קאמר אין מדליקין בהן בחנוכה, ואנא ידענא לה ודילמא פשע ולא מדליק, וכל שכן בשבת דאיכא משום טעמא אחרינא דילמא אתי להמויי, ושמע לה ודילמא פשע ולא מדליק, וכל שכן בשבת דאיכא משום טעמא אחרינא דילמא אתי להמויי, ושמע מברא דנפשיה הוא דקאמר, דכיון דאיכא למימר דאית ליה לרב הונא הכי, מסתמא לא עבדינן דליפליג עליה רב חסדא דאית ליה הכין על כרחין מדקאמר דמדליקין בהן בחול ואין מדליקין בהן בשבת.

אמר די ירמיה מאי טעמא דרב קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. וטעמא דמילתא, משום דעל ידי נס שנעשה במנורה תקנו, והלכך עשאוה כמנורה שאסור להשתמש לאורה. ואי נמי כיון דלמצוה הדליקה איכא משום בזויי מצוה.

ואם תאמר רב הונא ורב חסדא היכי שרו, וכי לית להו בזויי מצוה אסור, והא אבא דכולהו דם (לקמן שבת כב, א). ועוד קשה עלייהו מהא דתניא לקמן (שם ע"ב) מעשר שני אין שוקלין כנגדו דינרי זהב,

וכמו שהקשה ממנה לקמן (שם) למאן דאמר מדליקין בקינסא דלא חייש לבזויי מצוה. יש לומר דסבירא ליה לרב הונא ולרב חסדא דכל שאינו משחמש בגופו כשוקל כנגדו או שמדליקין ממנו בקנסא לאו בזויי מצוה הוא, ואף על גב דמשחמש לאורה, דהא לא משחמש בגופיה ממש, ולא כל המשחמשין שוין ולא כל הבזויין שוין, וכדמוכח שמעתין דלקמן (שם).

והלכתא כמאן דאמר אסור להשתמש לאורה. זהא כי אתא רבין נמי אמרה משמיה דרבי יוחנן וקבלה דאמר וצריך נר אחרת להשתמש לאורה. והר"ז ז"ל כתב דהרא אפילו מאן דאמר מותר להשתמש לאורה מודה בה, דאי ליכא נר אחרת הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. ואינו מחוור בעיני (כלום) לאורה מודה בה, דאי ליכא נר אחרת הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. ואינו מחוור בעיני (כלום) היוצאין דאמרו לצרכו הוא דאדלקה. ועוד נראה לי, דעל כרחין רבא אסור להשתמש לאורה אית ליה, דאמרינן לקמן (שבת כג, ב) אמר רבא פשימא לי נר ביתו ונר חנוכה, נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, ואם איתא דמותר להשתמש לאורה, עושה נר אחד ועולה לו לכאן ולכאן, ומניחה על שלחנו ודיו, כדרך שאמרו בשעת הסכנה מניחו על שלחנו ודיו. ומינה נמי משמע, דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש שאמרו בשעת הסבנה מניחו על שלחנו ודיו. ומינה נמי משמע, דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש שאמרו בשעת הסבנה מניחו על שלחנו ודיו. ומינה נמי משמע, דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש שממרו בעינה בלוחן פעודת שבת וקריאת התורה, ורב אסי נמי אוסיף בה לקמן (שבת כב, א) אפילו תשמיש בל דהו דאינו נראה כנהנה, דאמר אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה, כלומר: אפילו מרחוק כנגדה שאינו נראה כנהנה ממנה, והיינו דמתמה עליה שמואל וכי נר קדושה יש בו. וכ"פ הרב

אלפסי ז"ל כדברי כולם להחמיר.

מצליא דאפליגו רב ושמואל במדליקין מנר לנר, ואוקימנא פלוגתייהו באכחושי מצוה ובדקא

מדליק משרגא לשרגא, וקיימא לן כשמואל דשרי, אבל קינסא לכולי עלמא אסור משום בזויי מצוה,

דאלמא היכא דאיכא משום בזויי מצוה בלחוד הוא דאסור, הא היכא דליכא משום בזויי מצוה שרי,

והכא בתשמיש דמצוה לאו בזויי מצוה איכא. יש לומר דכל שמשחמש בו לא מיפרסמא ניסא דהרואה

אומר לצרכו הוא דאדלקה, והלכך אפילו ליכא משום בזויי מצוה כל היכא דלא מיפרסמא ניסא אסור,

והכי נמי משום בזיון מצוה כהרצאת מעות מרחוק כנגדה אסור אף על גב דליכא משום ביטול פרסומי

ניסא. אי נמי יש לומר, דכל שאדם משתמש ממצוה זו לאחרת בזויי מצוה היא זו, דמחזי כמאן דלא

חביבא ליה הך מצוה ועביד מצוה זו תשמיש למצוה אחרת, ולהדליק מנר לנר דוקא הוא דשרי שמואל,

הא דאמרינן: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השיק. מסתברא דלאו עכובא היא לומר דקודם לכן אם רצה להדליק אינו מדליק, דהא ודאי אילו רצה להדליק מדליק סמוך לשקיעת החמה דהא איכא פרסומי ניסא, וכענין שאמרו לקמן (שבת כג, ב) בנר שבת דעמוד האש משלים לעמוד הענן, ולומר דבמדליק סמוך לשקיעה איכא היכר דלצורך מצות שבת מדליקו, והכא נמי דכוותה, אלא דעיקר מצותה לחייבו להדליק אינה אלא משתשקע החמה. והראיה הדלקת נר חנוכה בערב שבת, דעל כרחין מקדים עם חשכה לרבה דאמר בשלה פרקין (לד, ב) משתשקע החמה בין השמשות, דבשלמא לרב יוסף דאמר משמיה דרב יהודה אמר שמואל, משתשקע החמה עד שהכסיף העליון והשנה לתחתון יום, לא הוה ראיה, דאפשר לו להדליק בערב שבת משתשקע החמה עד שישוה העליון לתחתון, אלא לרבה לא הוה ראיה, דאפשר לו להדליק בערב שבת משתשקע החמה עד שישוה העליון לתחתון, אלא לרבה השליקין את הנרות, וקיימא לן כוותיה הלכה למעשה, אלא ודאי מצוה קאמר ואילו רצה להקדים עם חשיכה מקדים.

אלא מיהו נראה מדברי הרב בעל הלכות, דדוקא קאמר משתשקע החמה, ובערב שבת נמי מדליק משתשקע החמה כרב יוסף, שהוא ז"ל כתב בהלכות הנוכה הא דאמר רב יהודה אמר שמואל (לקמן שבת לה, ב) כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה, ואלמלא כתבה לכוונה זו, למה כתבה

בהלכות הנוכה ומאי שייכא דההיא בחנוכה. ואין צורך לכך כמו שכחבתי. והא נמי דקחני: **עד שתכלה רגל מן השוק.** ופרישנא דאי לא אדליק מדליק, לאו למימרא דאי לא אדליק בתוך שיעור זה אינו מדליק, דהא חנן (מגילה כ, א) כל שמצותו בלילה כשר כל הלילה, אלא

שלא עשה מצוה כחקנה, דליכא פרסומי כולי האי, ומיהו אי לא אדליק מדליק ולא הפסיד, אלא כעושה מצוה שלא כחקנה לגמרי. וכ"כ מורי הרב ז"ל בהלי.

ופירשו בתוסי, דלא אמרו עד שתכלה רגל מן השוק, אלא בדורות הללו שמדליקין בחוץ, אבל עכשיו שמדליקין בבית בפנים, כל שעה ושעה זמניה הוא, דהא איכא פרסומי ניסא לאותם העומדים בבית. ב) רב הונא הוה רגיל וחליף אפתחא דרי אבין נגרא, חזא דהוי רגילי בשרגי אמר תרי גברי רברבי נפקי

מהכא.

אי נמי לשיעורא. פירש הרב אלפסי ז"ל בהלכות, שאם היחה דולקת והולכת עד השיעור הזה, ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו. ונראה מדבריו שאם כבתה שמותר להסתפק ממותר השמן שבנר, וכל שכן הוא שלא היקצה אותו אלא למצותו וכל זמן שדולקת והולכת הא כבתה מותר, דומיא שבנר, וכל שכן הוא שלא היקצה אותו אלא למצותו וכל זמן שדולקת והולכת הא כבתה מותר, דומיא שבור בעצי סוכה ונוי סוכה שמותרין לאחר החג. אבל מקצת מן הגאונים ז"ל אמרו ואם כבתה ונשאר שמן בנור ביום אי, מוסיף עליו ומדליק ביום בי, וכן בשאר הימים, ואם נשאר בה ביום אחרון עושה לו מדורה ועורפו במקומו שהרי הוקצה למצותו. ולפי דבריהם, יש לחלק בין זה לעצי סוכה ונוייה, דהתם לאו מעצה להו אלא לימי החג, לפי שעושין להשאיר אחר החג, ולא מקצה להו למצותן לגמרי, אבל שמן ופחילה שעשויין להתבער לגמרי כי יהיב להו בנר לגמרי מקצה אותן למצותן, ודומה לעצי סוכה ונוייה תכבה נרו, ואם נשתיירו הרי הן אסורים שהרי הקצה אותן לגמרי למצותן, ודומה לעצי סוכה ונוייה שנפלו בתוך החג שאסורים כדמוכת ביצה בפרק המביא (ל, ב).

נר הגוכה מצוה להגיחה על פתח ביתו מבחוץ. פירש רש"י ז"ל: לא ברשות הרבים אלא בחצרו, שבתיהן היו פתוחין לחצר, ואם היה דר בעליה שאין לו מקום בחצר להגיחה שם מגיחה בפנים כנגד חלון הסמוכה לרשות הרבים. ואינו מחוור בעיני. מדחגן (ב"ק סב, ב) ומייחיגן לה בסמוך הגיח חגוני את גרו מבחוץ, החגוני חייב, רבי יהודה אומר בגר חגוכה פטור מפני שהוציאו ברשות, ואם אין מגיחה אלא בפנים, וזה הגיחה בחוץ ממש למה פטור, ומי הרשהו, ואם אתה אומר דוקא בשהגיחה כנגד חוץ ולעולם בפנים בחצרו, אם כן אפילו חגוני בכי הא אמאי חייב, והלא גיזק ברשות המזיק הוזק, ואדרבא

בעל הגמל חייב. אלא מסתברא מבחוץ ממש קאמר. **שהיה מונח בחותמו של כהן גדול.** ואף על גב דעכו״ם עשאום כזבים וכלי חרס מטמא בהסט. איכא

למימר שמצאוהו בקרקע שאין לחוש להסט. אי נמי מגולה וקודם גוירה היה.

אמר רבינא משמיה דרבא זאת אומרת נר חנוכה צריך להניחה בתוך עשרה, דאי סלקא דעתך

למעלה מעשרה, לימא ליה, היה לך להניחה למעלה מגמל ורוכבו. ותמיה לי אכתי בתוך עשרה

מנא לן, לימא צריך להניחה למטה מגמל ורוכבו, דהא גמל ורוכבו למעלה מעשרה טפחים הוי טובא.

נמי ענחנו לו חכמים שיעור אחד ידוע מן השיעורין הקבועים בשאר המצוח, וכיון דמפקת לה מעשרים

עהוא למעלה הרבה מגמל ורוכבו אוקמוה אעשרה. ודחינן דילמא לא נתנו בו חכמים שיעור, אלא מניחו

באיזה מקום שירצה והוא שיהיה למטה מעשרים דלהוי ליה היכירא ופרסומי ניסא, ומיהו אם הניחו
למטה מגמל ורוכבו והדליק פשתנו פטור, דלא אטרחוהו רבנן דלא ליתי לאימונעי.

ולענין פסק הלכה קיימא לן כרבינא דאמר משמיה דרבא, דלא שבקינן מאי דאיפשיטא להו לרבא ורבינא ונקטינן מאי דאידהי בגמרא בדרך דילמא בעלמא. וכן פסק רבנו הננאל ז"ל. וכן פסק רבנו הרב ז"ל.

דף כב

אברהון דכולהו דם. והא דלא קאמר אבא דכולהו עצי סוכה, ואף על גב דנפקא לן מחג הסוכות, מה חג לה' (ויקרא כג, לד) אף עצי סוכה לה', כדאיתא בריש פרק המביא כדי יין (ביצה ל, ב). יש לפרש משום דאי מהחם הוה אמינא דשאני החם שיש בטול מצוה כשמסתפק מהם וסוחר את הסוכה, אבל בסיפוק נויין והרצאת מעות דליכא משום ביטול מצוה אימא דשרי, אלא דמדם ילפינן לכולהו. **שממנו היה מדליק ובו היה מסיים.** פרשתי באר היטב בתשובת שאלה (ה"א סי' עט וסי' שט) בס"ד.

בענייני הטבת הגרות לפנינו בחלק התשובות למסכת תמיד. **הזינא אי הדלקה עושה מצוה מדליקין מגר לגר.** דהא ילפינן ממנורה דכל דליכא בזויי מצוה שרי ולא היישינן לאכחישי מצוה, וכיון שכן הכא ליכא משום בזויי מצוה דבשעה שמדליק מדליק ממצוה למצוה. ואי הנחה עושה [מצוה] הוה ליה כמדליק בקינסא, דבשעה שמדליק לא מקיים המצוה והלכך אסור, ואפילו בפתילות ארוכות אי אפשר דהא בעינן הנחה לבתר הדלקה, ולקמן נמי (כג, א) הכי גרסינן: מכבה מגביהה ומדליקה וחוזר ומניחה מיבעי ליה, דלמאן דאמר הנחה עושה מצוה בעינן הנחה לבתר הדלקה.

וקיימא לן דהדלקה עושה מצוה, והלכך מדליקין מנר לנר. ודוקא בפתילות ארוכות, אבל בקינסא אסור לכ"ע דהא איכא בזויי מצוה.

דף כג

הא דאמרינן: אלא למאן דאמר הנחה עישה מצוה מכבה ומגביהה וכוי. איכא למידק למה מכבה, יגביהנה ויניחנה לשם מצות נר חנוכה, דמי גרעה דלוקה מהדליקה חרש שוטה וקטן דלמאן דאמר הנחה עושה מצוה מהני אם הניחה בן דעת כדמוכח בסמוך. ויש לומר דמיגרע גרע, דהתם כיון דבשעת הדלקה הוא הא מוכחא מילתא דלשם נר חנוכה הודלקה וכשהניחה בן דעת דיו ושפיר דמי, אבל הכא שהיתה

דולקת מאתמול ליכא פרסומי ניסא דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. **הרואה מברך שתים.** מסתברא בשלא הדליק ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ואינו עתיד להדליק אותה הלילה, הא לאו הכי א"צ לברך, דלא מצינו יוצא מן המצוה וחוזר ומברך על הראיה. ויש מרבוותא ז"ל

דפירשו אע"פ שמדליקין עליו בחוך ביתו צריך לברך על הראיה. ואין להם על מה שיסמוכו. **רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן.** פירש רש"י ז"ל: אפילו ספק דדבריהם בעי ברכה, ודמאי אפילו ספק נמי לא הוי אלא הומרא בעלמא, דרוב עמי הארץ מעשרין הן. משמע מדבריו דרבא פליג אדאביי. ואיכא למידק, דהא בהדיא אמרינן בברכות (כא, א) ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא אדאביי. ואיכא למידק, דהא בהדיא אמרינן בברכות (כא, א) ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא קריאת שמע אינו הוור וקורא, ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר הוור ואומר, דאמת ויציב דאורייתא קריאת שמע דרבנן, אלמא בספק דדבריהם אינו מברך. ואילי נאמר לדברי רש"י דלא אמר רבא הכי אלא בספק דדבריהם שיש לו עיקר בדאורייתא, כגון יום טוב שני שודאו דאורייתא ומשום ספק יום האיון הוא, ואף על גב דברכות מדרבנן מכל מקום כיון דעיקרו משום ספק של תורה מברכין, והוא הדין דמאי שהיינו מברכין עליו משום שודאו דאורייתא, אלא כיון שרובן מעשרין ורובא ככולא בעלמא הוא לא בעי ברכה, אבל קריאת שמע דעיקרו מדבריהם ספקו אינו חוזר וקורא.

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב בפרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלה, א) גבי נולד כשהוא מהול, שצריך להטיף ממנו דם בריח ואינו מברך עליו, וכן כתב משמיה דרבנו האי גאון ז"ל, ואף על פי שעיקר מילה דאורייתא. ויש לפרש לפי דבריהם דרבא לא פליג אדאביי ופירוקא אחרינא הוא דמפרק בדמאי, ולעולם ביום טוב שני טעמא כדי שלא יזלזלו בו כטעמיה דאביי, וכיון שכן ספק נטל לולב ספק לא נטל אפילו ביום טוב ראשון חוזר ונוטל ואינו מברך, לפי שהברכה מדבריהם וכל ספק בדבריהם

הא דאמר רבא נר ביתו וקדוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. חמיה לי דהא ודאי נר ביתו מברך. וצריך עיון.

לצורך טעודה קאמר, ואם כן למה ליה משום שלום ביתו תיפוק ליה משום דאפשר לו לקיים את שתיהם דמקדש אריפתא. ואולי נאמר דמצוה מן המובחר לקדש אחמרא וכדאמרינן (פסחים קו, א) קדשהו על היין בכניסתו, אלא דכי חביבא ליה ריפתא אפשר לקדש אריפתא משום חביבותא, ומשום חבוב מצוה היין בכניסתו, אלא דכי חביבא ליה ריפתא אפשר לקדש אריפתא משום חביבותא, ומשום חבוב מצוה מקדש אמידי דחביב ליה טפי, הא היכא דלא חביבא ליה ריפתא מפי מצוה בחמרא, ואפילו הכי נר ביתו מקדש אמידי דחביב ליה טפי, הא היכא דלא חביבא ליה ריפתא מפי מצוה בחמרא, ואפילו הכי נר ביתו עדיף משום שלום ביתו ומקדש אריפתא. והיינו נמי דאיצטריך למימר גבי נר חנוכה וקדוש היום נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא הא לאו הכי קדוש היום עדיף, משום דקדוש אריפתא הוא דעדיף נו חנוכה, הא לאו הכי קדוש היום עדיף דהוי דאורייתא. וכן התב הרב בעל ההלכות ז"ל נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא דאפשר דמקדש אריפתא.

עוד כתב הרב בעל ההלכות ז"ל: והיכא דקא בעי אדלוקי גר שבת וגר חגוכה, ברישא מדליק דחגוכה והדר מדליק של שבת, דאי מדליק דשבת ברישא איתסר ליה לאדלוקי דחגוכה משום דקבלה לשבת עליה. ודבריו חמוהין דהדלקה אינה עושה קבלה, דהא חניא בשלהי פרקין (לה, ב) שש תקיעות בערב שבת וכרי שלישית הדליק המדליק וכרי ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתגור, ואמריגן נמי התם אמר רבי יוסי ברי יהודה שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק וכוי, אלמא הדלקת הגר אינה קבלה. והדין גותן, שאם אין אתה אומר כן מכי אדליק גר ראשון קבלה ואיתסר ליה להדליק גר שני, ונמצא שאסור להדליק שתי גרות בערב שבת. אלא ודאי ליתא, ואדרבא מדליק דשבת ברישא

הואיל ועדיף וחדיר. וכן דעת הרמב"ן ז"ל. הא דאמר אביי לרבא: **אלא מעתה ביום טוב לישתרי.** איכא למידק מאי קא מקשה ליה מיום טוב, דילמא טעמא משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, וכדמפרש בגמרא עלה לקמן, ורבא נמי אמאי לא

מפרש ליה הכין. ויש לומר דאביי ורבא הכא סבירא להו דלא אסרה חורה אלא שריפת קדשים בלבד לפי שהיא הבערה שלא לצורך היום, אבל שמן תרומה שנטמאת כיון שיש לו בו היתר מותר לו לשורפו דהבערה לצורך היום היא. וא"ת והא אוקימנא לקמן (שבת כד, ב) טעמא דמתניתין (שם), משום שאין שורפין קדשים ביום טוב, ואיבעיא להו מנא הני מילי ואמר אביי אמר קרא (במדבר כח, י) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב, אלמא אביי נמי אית ליה דאין שורפין תרומה בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב, אלמא אביי נמי אית ליה דאין שורפין תרומה בעות מעא דמתניתין לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב, היינו אליבא דרב חסדא, משום דקיימא לן כוותיה דהא תניא כוותיה (לקמן שבת כד, א).

אי גמי יש לומר, דאביי אית ליה דטעמא דמתניתין משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, אלא שמדד במדה גדושה וקסבר דאפילו בשבת דעלמא אסור ואף על פי שמדליקה בחול לפי שהיא דולקת והולכת בשבת, ויש מי שסובר כן בירושלמי (פ"ב, ה"א), ומכיון דשמעיה לרבה דאוקי למתניתין בגזירת שמא יטה, ממילא ידע דרבה לית ליה בשמן תרומה שנטמא משום איסור שריפת קדשים, ומשום הכי אקשי ליה לדבריך ביום טוב לישתרי.

אי נמי יש לומר דאביי כרב חסדא סבירא ליה דביום טוב שחל להיות בערב שבת עסקינן, וטעמא דכולה מתניתין משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, אלא מדשמעיה לרבה דדחיק ומוקי לה בההיא זזירה דהוא דבר רחוק שיהא מטה כדי שימהר מעט בשריפה מה שהוא מוחר ליהנות בו בשריפתו כשמן דעלמא, ודאי דרבה לית ליה בשמן שריפה טעמא משום שריפת קדשים, דאי אית ליה טפי הוה ליה לאוקומה ביום טוב שחל להיות בערב שבת וכרב הסדא, ומשום הכי אקשי ליה. והיינו נמי דסייעיה נמי לרב הסדא, מדתניא כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב, ומסתמא לכולה מילתא דרב חסדא קא מייתי מינה סייעתא, ולומר דלית ביה משום גזירת הטיה כלל ובשבת דעלמא שרי, והיינו משום האי טעמא דאמרינן דכיון דקא מפרש בברייתא דטעמא משום שריפת קדשים, ממילא אדחי ודאי ההוא טעמא אחרינא לאוקומי ביה קלישתא הוא, ולא מוקי לה רבה למתניתין בההוא טעמא אלא מדלא אשכח טעמא אחרינא לאוקומי ביה למתניתין.

וכיון שכן קיימא לן דבשבת דעלמא מדליקין בו, ואף על גב שדולקת והולכת בשבת, מלאכה היא שנעשית מאליה ולא חיישינן לה, וכדרב חסדא דסבירא ליה הכין. וכחב רבנו הרב ז"ל דמשום כך הכניסו בגמרא הך פיסקא דולא בשמן שריפה באמצע הלכות חנוכה, משום דשייכא בהדלקת נר חנוכה בשבת לרבה.

عرى ماك

ימים שאין בהם קרבן מוסף כגון שני וחמישי של תעניות ומעמדות. והוא הדין לכל שאר ימים שאין בהם קרבן מוסף כגון הנוכה ופורים. ובהדיא תניא בתוספתא (ברכות פ"ג הי"ד) כל יום שאין בר קרבן מוסף כגון הנוכה ופורים, שהרית ומנחה מתפלל י"ה ואומר מעין המאורע בהודאה, ואם לא אמר

אין מחזירין אותו. גירסא דוקיא: **ייש שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה וכוי.** ואע"פ ששנינו במגילה (כא, א) בשבת במנחה קוראין ג' ואין מפטירין בנביא, מקומות מקומות יש, ועדיין בפרס מפטירין בנביא במנחה בשבת. וכן השיב הגאון ז"ל בתשובה. ומגיהי ספרים הגיהו יוה"כ שחל להיות בשבת, מפני שהוקשה

להם מה ששנינו שם במגילה. וכן כחב בעל המאור ז"ל. **ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דא"ר יהושע בן לוי.** פירש רש"י ז"ל: דהא דרב גידל נמי מידחיא, והמפטיר בנביא בראש חודש שחל להיות בשבת מזכיר של ראש חודש, ואף על גב דהפטרה בראש חודש ליכא כלל מ"מ יום הוא שנתחייב בהפטרה. וכן פסק אלפסי ז"ל. אבל ר"ת ז"ל וכן בעל המאור ז"ל אמרו דלא אידחיא הא דרב גידל כלל דהפטרה בראש חודש ליכא כלל, ואיתא להא דרבי יהושע בן לוי ואיתא להא דרב גידל, ולא מידחו אלא הא דרב הונא ורב יהודה ורב אחדבוי דפליגי אדרבי יהושע בן לוי.

ורבנו הרב ז"ל הכריע כדברי רש"י והרב אלפסי ז"ל, מדאמרינן סתם לית הלכתא ככל הני שמעתתא, ואם איתא דאיתא לדרב גידל, כיון דלדעתיה דאביי אף היא דמיא לדרב הונא ובין איתיה ביומיה בין ליתיה ביומיה כלל כולהו חדא אורחא אית להו, הוה ליה לבעל הגמרא לפרושי בהדיא לית הלכתא כרב הונא ורב יהודה ולא כרב אחדבוי, כי היכי דלא ניטעי בהא דרב גידל לאפוקה מהלכתא. ועוד דאם איתא דהא דרב גידל משום דאין נביא בראש חודש כלל הוא, אם כן משמע דהיכא דאיתיה כגון מוספין דאיתיה ערבית ושחרית ומנחה מודה בה רב דמוכיר, והא ודאי ליתא, דהא רב אחדבוי משמיה דרב אמר איפכא, ובכדי לא משוינן חלוקא ביני אמוראי ונימא תרי אמוראי ניהו אליבא דרב, אלא ודאי אידחיא נמי דרב גידל כטעמיה דרב אחדבוי דתרווייהו משמיה דרב קאמרי, וכיון דאידחי הא דרב אחדבוי אידחיא נמי דרב גידל, דיום הוא שנתחייב בכך. ואף על פי שיש להשיב, הלכה למעשה הכי שפיר טפי אידחיא נמי דרב גידל, דיום הוא שנתחייב בכך. ואף על פי שיש להשיב, הלכה למעשה הכי שפיר מפי מניעבד, משום דמ"ד להזכיר מזכיר, וכראמרינן לעיל (בע"א) גבי הזכרת חנוכה בברכת המוון

עוד כתב הרב רבנו ז"ל, דאף על גב דאידחיא הא דרב גידל מכל מקום אינו חותם בה בשל ראש חודש כלל, אלא שאומר מעין המאורע בעבודה ואינו חותם אלא בשל שבת בלבד. וטעמא קאמר דהיאך אפשר דיפה כח ראש חודש בהפטרה דליתא אלא בשביל שבת יותר משלש תפלות הקבועות בראש חודש, אלא ודאי אינו חותם אלא בשל שבת בלבד. אבל המפטיר בנביא במנחה ביום הכפורים שחל להיות

וראש חודש שחל להיות בשבת, אמרי רבוותא ז"ל שאינו מזכיר שבת ביעלה ויבא, וכן כתב רבנו ז"ל,

בשבת, הותם אף בשל שבת כדרך שהוא הותם בהפטרת שהרית.

אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בהודאה.

לפי שלא מצינו הזכרה אחר חתימה. אין השלים ולא מבולה במשום בוווו בוא באין אובין בווובן בבן בבווא אים בד

לא באליה ולא בחלב, הכמים היינו תוא קמא איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב. דאמר לעיל (שבת כא, א) חלב מהוחך נותן לתוכו שמן כל שהוא ומדליק.

ולא מסיימי. פירוש: ולא שיהא מהוחך בחלב דמחניתין וכמו שפירש רש"י דחלב מהוחך היינו חלב מבושל מסיימי. פירוש: ולא שיהא מהוחך בחלב דמחניתין וכמו שפירש רש"י דחלב מהוחך היינו חלב מבושל כדכחבינן לעיל (שם), אלא הכי קאמר דחנא קמא אמר לא בחלב וסחמא קאמר, ואיכא למימר דבכל ענין קאמר ואפילו מחוי ואפילו על ידי חערובת שמן, ודלא כרב ברונא, וחכמים לא אסרו אלא חלב מבושל שנקרש, אבל מחוי על ידי חערובת שיינו נחשך אחר הפתילה, ואי נמי מחוי ובלא שמן משום גזירה דאינו מחוי, אבל מחוי על ידי תערובת שלי, והיינו דרב ברונא, והיינו דרב בחורא, ורבנן מחוי ובלא מסיימי.

ואם תאמר נימא כל תנא בתרא לטפויי מילתא קאמר, וכדאמרינן בפרק המוכר פירות (ב"ב צג, ב). הירצו בתוסי משום דלכאורה הוה משמע דת"ק אסר בכל ענין דומיא דשאר שמנים דאיירינן לעיל מיניה כגון שעוה וזפת, ותנא בתרא לא קאי אלא אנחום דהתיר במבושל וקאמר ליה איהו דאפילו מבושל אסור,

הא דאיבעיא לן: מנא הני מילי. איכא למידק ומנא לן דערי, דהא לא הותרה הבערה אלא או לצורך אכילה או לצורך מצות היום, הא שלא לצורך מצות היום כלל אסור. איכא למימר, מעום דסלקא דעתך אמינא דהוי יום טוב לא תעשה גרידא, ואתי עשה דעריפת קדעים ודחי לא תעשה. ותדע לך מדקא אמינא דהוי יום טוב לא תעשה גרידא, ואתי עשה דעריפת קדעים ודחי לא תעשה. ותדע לך מדקא מתרץ רב אעי דהוי יום טוב עשה ולא תעשה ואיתרצא להו בהכין, שמע מינה מעיקרא לא הוה סלקא דעתך הכי. ואם תאמר אם כן רבא למה ליה לאהדורי בתר פירוקא אחרינא, לימא כרב אעי, דהא משמע בפרק קמא דביצה (ח, ב) דרבא סבירא ליה הכי דהוי יום טוב עשה ולא תעשה, מדאקשינן התם גבי כסוי הדם דאמרינן אתי עשה ודחי לא תעשה, מכדי יום טוב עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה, אלא אמר רבא אפר כירה מוכן הוא לודאי כוי, אלמא אית ליה לרבא דיום טוב עשה ולא תעשה. ויש לפרש דרבא לא הדר ביה התם מהך קושיא אלא משום דמסתבר ליה טעמא בתרא. אי נמי דמכל מקום סבירא ליה לרבא דאין עשה דכסוי דוחה יום טוב, דדריש ליה מלבדו (שמות יב, טו), כך תירצו בתוסי.

ואיכא דקשיא ליה, ותהוי נמי שריפת קדשים עשה וי"ט לא תעשה גרידא אכתי היכי הוה דחי האי עשה ללא תעשה דהא אפשר להמתין למחר ולקיים עשה, כדריש לקיש (לקמן שבת קלג, א) דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה. ותירץ הרמב"ן ז"ל, דלא אמר ר"ל הכי אלא היכא דאפשר לקיים את שניהם עכשיו בלא דחיית לא תעשה, כגון ההיא דיבמות דאמרינן בפרק כיצד (כ, ב) גמרא אלמנה לכהן גדול, גבי אלמנה מן האירוסין לכהן גדול, כדר"ל דאמר ר"ל כל מקום וכוי והכא נמי אפשר בחליצה דמקיים עשה ול"ת, וכגון ההיא דמנחות דאמרינן בפרק התכלת (מנחות מ, א) גבי סדין בציצית שאפשר לעשות לו כן ממינו ולא עבדינן צמר, וכן כל כיוצא באלו, אבל היכא דלא אפשר לקיים עשה היום אלא בדחיית לא תעשה

אי אפשר לקיים את עניהם מיקרי, שהרי אי אפשר לקיימן עכשיו. **וברואי הכי משמע כדבריו כדמוכה בריש פר**ק קמא דיבמות (ו, א), דאמרינן התם, אלא אתיא
מבוין בית המקדש, דתניא יכול יהא בנין בית המקדש דוחה את השבת תלמוד לומר (ויקרא יט, ל) את
שבתותי תשמורו, הא לאו הכי דחיא, מאי לאו בבונה וסותר. ואם איתא היאך אפשר לומר כן דהא בנין
בית המקדש אפשר למחר ואפשר לקיים את שניהם ואם כן דכוותיה היאך אפשר לומר דודיא. ועוד
דרחינן (שם) לאו בלאו דמחמר, ואקשינן אלא הא דקיימא לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא
דלא דחיא, אמאי, לימא שאני הכא משום דאפשר כדר"ל הא בעלמא דלא אפשר דחיא. וכי האי גוונא
נמי איכא למידק מדאתינן התם (ע"ב) למיפשטה ממיחת בית דין, ואף על גב דמיחת בית דין אפשר
למחר.

ומיהו אכתי איכא למידק אשמעתין, בשלמא קדשים איכא עשה דאורייתא בשריפתן אלא תרומה מנא לן, דכל הני קראי דקא מייתי בקדשים קאי ולא בתרומה ממאה. אלא איכא למימר דאסמכוה רבנן אקדשים. וכן נראה מדברי רש"י ז"ל. והדין נותן הואיל ואפשר ליהנות ממנה בשעת שריפתה יהיה מותר, ואטו משום דאיכא מצוה בשריפתה מיגרע גרע, אם כן אכתי שמן שריפה למה אסרוהו. ויש לפרש דגזירה גרידתא היא דגזרינן תרומה טמאה אטו קדשים, שאם אתה מתירו בתרומה טמאה אפילו לצורך אתי למשרף קדשים שנטמאו שלא לצורך, וקדשים אסורים דבר תורה. אי נמי יש לפרש שעשו הכמים שריפת תרומה שנטמאת כשריפת קדשים משום דדמיא לקדש, אי נמי משום תקלה, וכיון שעשו אותה כשריפת קדשים של מצוה אף לאיטור עשאוה כמותן. וכי בעינן מנא הני מילי אשריפת קדשים

ממש בעינן. הא דאמרינן: **בא הכתוב ליתן בקר שני לשריפתו.** משמע דשריפתו אינו אלא עד בקר שני ואפילו רצה לשורפו בליל מוצאי יום טוב אינו רשאי. וכן מוכח בירושלמי (פ"ב ה"א). וכן כחב רש"י ז"ל

והכי משמע הנותר ממנו לראשון עד בקר שני המתינוהו ותשרפוהו. ומעמא דמילתא לפי שאין שורפין קדשים בלילה, שכן מצינו בשלמים שאינן נאכלין לאור שלישי ואפילו הכי אינן נשרפין עד יום שלישי, כדאמרינן בריש מסכת פסחים (ג, א) והנותר (מובח השלמים) [מבשר הזבח] וגוי באש ישרף (ויקרא ז, יו) ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה. וגרסיי נמי בירוי (בפירקין ה"א) והנותר ממנו וגוי באש תשרופו (שמות יב, י) אחר שני בקרים אחר בוקרו של חמשה עשר ואחר בוקרו של ששה עשר וכתיב (ויקרא ז, יו) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. מהו להצית את האור במדורת חמץ, מאן ריליף לה מן הנותר אסור, ומאן דלא יליף לה מן הנותר מותר. ואי קשיא לך כיון דקדשים אין נשרפין ריליף לה מן הנותר אסור, ומאן דלא יליף לה מן הנותר מותר. ואי קשיא לך כיון דקדשים אין נשרפין בלילה, מאי שנא יום טוב שאין מדליקין בו בשמן שריפה, אפילו בחול נמי אין מדליקין. אין ודאי קושיא היא, ובירושלמי מקשו לה, ומתרץ אמר רבי יוחנן ירוז לה בשיטת רבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר תינוק שעבר זמנו נימול בין ביום בין בלילה, ומקשו מה אית לך למימר שמן שריפה שעבר זמנה נשרפת בין ביום בין בלילה, אמר רבי יודה בן פוי מכיון שנטמא כמי שעבר זמנה.

עולת שבת בשבתו (במדבר כה, י) ולא עולת הול בשבת ולא עולת הול ביום טוב. ואף על גב דאמרינן ביומא פרק טרף בקלפי (יומא מו, א) איברי הול שניתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן וסודרן אפילו בשבת, ורב הונא אמר דאינו עושה להן מערכה בפני עצמן אלא סודרן במערכה הגדולה, לא קשיא, דהתם באברים שמשלה בהן האור מאמש שכבר נעשה לחמו של מזבח והוו להו כקרבן היום, והלכך דחו מבמועדו (במדבר שם, ב) ואפילו בשבח. כן חירץ ר"ח ז"ל ורבנו יצחק ברי אשר ז"ל. לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו. פירש רש"י ז"ל דהוה אמינא דמילה שלא בזמנה תדחי יום מוב מק"ו דצרעת, מה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה שלוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה אינו דין שחדחה את השבח, והכי איתא לקמן בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת קלב, א-ב). ואינו מחוור, דהא רבא לית ליה התם האי ק"ו, דקסבר צרעת דדוחה את העבודה אינו

ובחוסי פירשו ק"ו ומה גדרים וגדבות שלא נכרחו עליהן שלש עשרה בריחות קרבין ביום טוב מילה שנכרחו עליה שלש עשרה בריחות לא כל שכן, וקא סבר רבא כמאן דאמר גדרים וגדבות קרבין ביום טוב. ואינו מחוור בעיני, דאכתי איכא למיפרך, מה לגדרים וגדבות שכן יש בהן צורך היום שהרי גאכלין לבעלים, או שיש בהן צורך היום שאינו בדין שתהא כירתך פתוחה וכירת רבך סתומה (ביצה כ, ב), תאמר בקדשים שאי אפשר ליהנות מהם.

מתורת דחוי אלא משום דגברא לא חזי.

ומקצת מרבותינו הצרפתים יש דלא גרסי ק״ו כלל, ומעמא קאמרי דהא לרבא משמע דקסבר דיום טוב לא תעשה גרידא הוא מדלא מתרץ לה כרב אשי, וכיון שכן בלאו ק״ו ודאי דהיא, דהוה ליה מילה עשה ויום טוב לא תעשה ואתי עשה ודחי לא תעשה. אלא שהיא בכל הספרים, ואף בספרי הגאונים ז״ל מצאתיה.

ועוד תמיהא לי מאי קאמר רבא ומאי קא מייתי מילה שלא בזמנה, דהא אנן שריפת קדשים קא מיבעיא לן, ואם לומר דכשם שמילה שלא בזמנה אינה דוחה אף קדשים שלא בזמנן אינן דוחין, הוה ליה למימר בהדיא.

וראיתי לרבנו שרירא גאון ז"ל בתשובה דקל וחומר הוא דשקלינן ממילה שלא בזמנה לקדשים שניתותרו, וז"ל: האי ק"י דשקלינן ממילה שלא בזמנה לנותר, ומה מילה דאיתותר לאחר זמנה לא חזיא ביום טוב, כ"ש נותר דלא שרפינן ביום טוב, ואיכא דגרסי לה להא מילתא בגמרא, עכ"ל התשובה, ובזה נסתלקו כל הקושיות. אלא דלשון דאתיא בק"י לכאורה אמילה קאי ולא אשריפת קדשים.

דף כה

כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת. פירש רש":

כי היכי דלא ליתי בה לידי תקלה. ולדבריו לאו דוקא שריפה כל איבוד כן, ואפילו זורה לרוח או

שמריצה לפני כלבו, וכן פירש הוא ז"ל בפרק אלו עוברין (פסחים מו, א) גבי הא דתנן לא יקרא לה שם

עד שתאפה. והקשו עליו בתוסי דבשלהי תמורה (לג, ב) קתני תרומה טמאה גבי אלו הן הנשרפין וקתני
(שם לד, א) הנשרפין לא יקברו. והא דאמרינן בשלהי פרק קמא דפסחים (כ, ב) גבי תרומה ממאה

(שם לד, א) הנשרפין לא יקברו. והא דאמרינן בשלהי פרק קמא דפסחים (כ, ב) גבי תרומה ממאה

מעשה זילוף, ואיכא למידק דהא תנן בתמורה הראוי לקבורה קבורה, פירוש משקין. יש לומר דלאו

אתרומה קאי אלא אערלה וכלאי הכרם קאי (ולא אתרומה), ולעולם תרומה הראוי לשריפה שריפה

דוקא. וטעמא משום דדמיא לקודש הטעינוה חכמים שריפה כקודש, אי נמי מדאורייתא טעונה שריפה

מדאיקרי קודש. אמר רבא כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת. לא ידעתי מה היתה תשובתו של רבא בהא, דלא הוה ליה למימר אלא משום דר' ינאי א"ג משום דר' אלעזר

הא דאמרינן: **תתן לו (דברים יח, ד) ולא לאורו מכלל דבת אורו היא.** איכא למידק מידי ולא לאורו מכלל דבת אורו היא. איכא למידק מידי ולא לאורו מכלל דבת אורו היא. איכא למידק מידי ולא לאורו כתיב, אימא דאינו ראוי לו ולא לאורו, ואתא למעוטי דאין שם תרומה חל עליה, כדדרשינן בפרק ראשית הגו (חולין קלו, א) תתן לו ולא לשקו מכלל דאין ראשית הגו נוהג אלא ברחלים. ותירץ רבנו תם ז"ל דכל חד וחד מידריש לפי עניניה, דהכא ליכא למימר הכין, דהא ילפינן ביבמות בפרק האשה רבה (יבמות פט, א) דהתורם מן הטמא על הטהור שהיא תרומה, ותנן (תרומות פ"ב, מ"ב) התורם מן הרעה הטמא על הטהור בשוגג תרומתו תרומה, וכדרבי אילעא דאמר (יבמות שם בע"ב) מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה דכתיב (במדבר יח, לב) ולא תשאו עליו חטא וגוי, הלכך דרשינן מיניה לו

הא דאמרינן: **ואינהו סבור משום כסות לילה.** פירש רש"י ז"ל (בד"ה ב"ש): דטעמייהו דב"ש דפטרי משום דלא דרשי סמוכין, ומתכלת בלחוד הוא דפטרי אבל במינו חייב, וב"ה מחייבי אפילו בתכלת דדרשי סמוכין, ואינהו הטילו לבן בלחוד ולא תכלת, דאינהו סבור אף על גב דקיימא לן כבית הלל, מכל מקום חכמים גזרו ביה משום כסות לילה. והקשו עליו בתוספות (בד"ה סדין), דהא קיי"ל דאפילו מאן דלא דריש סמוכין בכל התורה כולה במשנה תורה דריש בריש פ"ק דיבמות (ד, א). ועוד מדקאמר סדין בציצית ולא קאמר סדין בתכלת משמע דלגמרי פטרי ליה ואפילו ממינו.

ור"ת ז"ל פירש (שם), דאפילו לב"ש דבר תורה חייב ואפילו בתכלת, אלא דפטרי ליה לגמרי ואפילו במינו משום דלא אפשר להטיל בו תכלת, וכדמפרש התם במנחות (מ, ב) טעמא משום כסות לילה אי נמי גזירה שמא יקרע סדינו בתוך שלש ויחזור ויתפרנו והתורה אמרה (דברים כב, יב) תעשה ולא מן העשוי, לפיכך פטרוהו מהכל ואפילו להטיל בו מינו, דתכלת מעכב את הלבן, ובית הלל לית להו גזירה כלל ומחייבי ליה אפילו בתכלת, ואינהו בהא סבור כבית שמאי משום כסות לילה. וכן דעת הרב בעל

המאור ז"ל. ולשון אינהו סבור אינו הולמו.

הדלקת גד בשבת חובה. איכא מאן דרייק מדקרי לה חובה שמע מינה אינה טעונה ברכה, כדאמרינן (חולין קה, א) מים ראשונים מצוה, מים אחרונים חובה ואין טעונין ברכה. ור"ת ז"ל כתב דמים אחרונים לאו משום דאינן טעונין ברכה קרי להו חובה, אלא משום דהן חמורין יותר מן הראשונים לפי שהרגו את הנפש, ועוד שהרי משום מלח סדומית שיש בהם משום סבות נפשות קרי להו חובה, ומיהו כיון דלית ביה משום חשש איסור אלא משום שמא יבא לידי סכות נפשות אינן טעונין ברכה, ואינן אלא להצלה בעלמא, אבל הדלקת נר בשבת דאיכא משום מצות עונג שבת טעון ברכה, ולהכי קריא לה חובה משום דעלמא, אבל הדלקת נר בשבת דאיכא משום מצות עונג שבת טעון ברכה, ולהכי קריא לה חובה משום דלגבי רחיצת ידים ורגלים בחמין חובה דרחיצת חמין בערב שבת אינה מצוה כ"כ. וכן כתב רב עמרם ביה רשיני, המדליק בשבת מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו וכוי. ואומר ר"ת ז"ל שמצוה להדליק לשם נר שבת, שאם היתה דולקת והולכת זקוק לכבותה ולחזור ולהדליק, וכדאמרינן לעיל (שבת כג, לישם נר שבת, שאם היתה דולקת והולכת זקוק לכבותה ולחזור ולהדליק, וכדאמרינן לעיל (שבת כג, א"ל ההוא סבא תנא ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר.

מטה מוצעה ואשה מקושטת להלמידי הכמים. פירוש מקושטת מלשון קשט עצמך (בבא מציעא קז, ב וש"ב), כלומר: מתוקנת והגונה במעשיה וראויה לחלמידי הכמים, וכענין שאמר רבי עקיבא בסמוך

כל שיש לו אשה נאה במעשיה. בית הכסא סמוך לשלחנו. פירוש: סמוך בזמן, וכדחנן (יומא כ, א תמיד כו, א) או סמוך לו בין מלפניו

בין מלאחריו. אמר ליה אביי ולימא מר מפני שהוא עף אמר ליה חדא ועוד קאמינא. איכא למידק אי מפני שהוא עף מאי שנא שבת אפילו בחול נמי, כדאמרינן בסמוך אין מדליקין בנפט לבן בחול ואין צריך לומר בשבת. ונראה לי דהכי קאמר ליה, ולימא מר מפני שהוא עף ואין מדליקין בו כלל קאמר, דהא לא קתני אין מדליקין בצרי בשבת אלא סתמא ויש במשמע שאין מדליקין בו כלל, אמר ליה חדא ועוד קאמינא, חדא מפני שהוא עף ואפילו בחול אטור ועוד יש איטור נוסף בשבת מפני שמסתפק ממנו.

דף כו

אין מדליקין בטבל טמא בחול ואין צריך לומר בשבת. פירש רש"י ז"ל: וכל שכן בטהור. והקשו בחוס' הא מהיכא חיתי, אי משום דאמרינן מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך, הא ודאי ליכא למימר דאין לך בה הדלקה אלא משעת הרמה קאמר, דהא לאחר הרמה ודאי אסור להדליקה. ועוד דלמאן דאמר חולין הטבולין לתרומה לאו כתרומה דמו מאי איכא למימר. אלא טבל טמא דוקא קאמר, והכי קאמר מה תרומה טהורה אין לך אכילה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה אכילה דהיינו שריפתה אלא משעת הרמה ואילך, ולעולם טבל טהור מותר להדליק בו, דכיון דשייכא בה אכילה ממש אין אסור בה אלא אכילה ממש.

ותמיהא לי מאי האי דקתני ואין צריך לומר בשבת, דאיזה איסור נוסף בו בשבת, דאי משום דאין שורפין קדשים ביום טוב ובשבת, תינה למאן דאמר הולין הטבולין לתרומה כתרומה, אלא למאן דאמר

לאו כתרומה מאי איכא למימר. וצל"ע.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף. פירש רש"י ו"ל: לשון ראשון, שהוא נחינת טעם למה אין מדליקין בו, מפני שהוא יוצא מן העץ, וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שהוא וחינת טעם למה אין מדליקין בו מפני שהוא יוצא מן העץ, וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שאינו נמשך אחר הפחילה. ולזה הפירוש קשיא, ואם כן למה להו לאביי ורבא לעיל לפרושי מעמה דרי שמעון מפני שהוא עף וכן מפני שריחו נודף וגזירה שמא יסתפק ממנו, והא ר' שמעון בן אלעור עצמו מפרש טעמו. ועל כן היה יוחר נראה כלשון שני שפרש"י ז"ל, שאינו נחינת טעם אלא הכי קאמר ועוד היה ר' שמעון בן אלעזר אומר דבר אחר בצרי. אלא שמצאתי בירושלמי (בפרקין ה"ב) מפורש כלשון הראשון, דגרסינן התם חניא רבי שמעון בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי מפני שהוא שרף. והלבך יש לי לומר דאביי ורבא טעמיה דנפשייהו קאמרי ולא טעמא דרבי שמעון בן אלעזר, משום דקיימא לן שאינו אסור אלא שמנים שמנו חכמים בלבר, הא שאר שמנים אפילו יוצא מן העץ שרו, ובהא קאמר רבא דאפילו לרבנן אין מדליקין בו מפני שהוא עף או משום שמא יסתפקו ממנו, כך שרו, ובהא קאמר רבא דאפילו לרבנן אין מדליקין בו מפני שהוא עף או משום שמא יסתפקו ממנו, כך

עצמו.

סומכוס היינו הוא קמא איכא בינייהו דרב ברווא אמר רב ולא מסיימי. פירש רש"י ז"ל איכא בינייהו דרב ברווא דאמר צריך ליחן בחוכו שמן כל שהוא, אי ומי דאכשר חלב מהוחך בשמן כל שהוא, דחד מהני הואי סבירא ליה דחלב מהוחך ניחר בחערובת כרב ברווא אבל שמן דגים אפילו בעיניה ודלא כרב ברווא, ואידך סבר דחלב כלל כלל לא ודלא כרב ברווא ושמן דגים ע"י הערובת וכדרב ברווא. ואידך סבר דחלב כלל כלל לא ודלא כרב ברווא, אלא חד מינייהו פליג עליה בחדא ואידך פליג עליה בחדא ואידך פליג עליה בחדא. אלא ודאי שמן דגים לאו היינו קרבי דגים, וחד מהני הואי סבר דשמן דגים אפילו בעיניה, אבל קרבי דגים אפילו ע"י הערובת והיינו דרב ברווא. וכן כתב ר"ח ז"ל דשמן דגים וקרבי אין בעיניה לא, אבל קרבי דגים כלל כלל לא ודלא כרב ברווא. וכן כתב ר"ח ז"ל דשמן דגים וקרבי

נראה לי. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שהביא הא דאביי ורבא ולא הביא הא דר' שמעון בן אלעזר

דגים תרי מילי נינהו. וכן דעת רבותינו הצרפתים ז"ל (בד"ה איכא).

אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר ותוא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד. והא דקאמר רבי שמעון בן כל היוצא מן העץ לאו דוקא, דהוא הדין לכל שאר בגדים חוץ מצמר ופשתים ואף על גב דאין יוצאין מן העץ כתוא דבי רבי ישמעאל, אלא מדאיצטריך למימר חוץ מפשתן דיוצא מן העץ נקט כל היוצא מן העץ נחנא דבי רבי ישמעאל, אלא מדאיצטריך למימר חוץ מפשתן דיוצא מן העץ נקט כל היוצא מן העץ. ואם תאמר ומנין לו לאביי הא, דילמא רבי שמעון בן אלעזר דוקא קתני. לא היא, דהא אי אפשר למעט שום בגד אלא מדפרט הכתוב (ויקרא יג, מז) בנגעים צמר ופשתים, וכיון שכן וקא דריש צמר

ופשחים למעט שאר יוצאין מן העץ על כרחין אף שאר בגדים וחמעטו.

רבא אמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו. רבא סבר דרבי שמעון דאמר אין בו משום

שלש על שלש דוקא קחני שלש על שלש, דאי לא ליחני סחם כחנא דבי רבי ישמעאל, ואביי סבר דלאו

דוקא, אלא דאגב אורחיה אחא לאשמועינן דשיעור פשחים נמי שלש על שלש. ואם תאמר ומאי דוחקיה

דאביי לאפוקה לדר' שמעון מפשטה ואמר דשלש על שלש לאו דוקא. יש לומר משום דאביי מיסבר

סבר דאם איתא דנהגא טומאח שרצים בשאר בגדים כנ"ל על כרחין אפילו שלש על שלש ממא בהן,

(ד)מדגלי רחמנא בנגעים בצמר ופשתים דשלש על שלש כבגד גדול, וק"ו הדברים ומה נגעים קלים שאין שאר הבגדים מטמאין בהם, עשה בהם שלש על שלש כשלשה על שלשה, שרצים חמורים ששאר בגדים מטמאין בהם, אינו דין שנעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה.

ואם תאמר והא אביי הוא דאמר לקמן (שבת כז, א) דלא אמרינן מדגלי רחמנא בנגעים הוא הדין לשרצים. התם הוא למאי דסבירא ליה דאין שאר בגדים מטמאין כלל בשרצים, והלכך כיון דבשרצים לא מטמא אלא צמר ופשתים בלחוד, אי לא דרבי בהו נמי קרא שלש על שלש בצמר ופשתים לא ילפינן להו ממאי דגלי רחמנא בנגעים, דאדרבא השתא איכא למימר דנגעים חמירי שכן שתי וערב טמא בהן.

ולה באן צמר ופשחים אף כל צמר ופשחים, ואי לאו דכתב רחמנא (ויקרא יא, לב) גבי שרצים או בגד, לא מטמא בהו שאר בגדים כלל, אלא דרבינהו קרא מאו בגד, וכיון דלא אחי אלא מרבויא לא מרבינן בהו אלא בגד שלם דהיינו שלשה על שלשה הא שלש על שלש לא, ולא אמרינן בהו מדגלי רחמנא בנגעים דשלש על שלש כשלשה על שלשה אף בשרצים נעשה בהן שלש על שלש כשלש על שלשה על שלשה דעייכ לא אמרינן מדגלי רחמנא אלא במה שנחפרש עיקר טומאחו בנגעים כצמר ופשחים, דכיון דטמאן הכחוב בנגעים אף על פי שטיהר בהן שאר בגדים נעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה, אלמ א גלי לן בהאי רחמנא דבגד שלש על שלש דצמר ופשחים חשיב כבגד שלשה על שלשה, אבל בשאר בגדים דלא הוו מטמאי כלל אי לאו רבויא דאו, כי מרבינן בהו לא מרבינן אלא בגד שלם דהיינו שלשה על שלשה.

ואם תאמר ולרבא מנא ליה דרבי שמעון בן אלעזר לא ילפינן סתום ממפורש, ובנגעים דאית בהו משום שלש על ישמעאל, דילמא לרבי שמעון בן אלעזר לא ילפינן סתום ממפורש, ובנגעים דאית בהו משום שלש על שלש בצמר ופשחים מרבויא דוהבגד (ויקרא יג, מז), ובשרצים מדגלי רחמנא בנגעים, ושאר בגדים בנגעים כלל כלל לא דתרי מיעוטי כחיבי, ושאר בגדים דשרצים מדכחיב או בגד, וכאן גלי לן הכחוב דבגד האמור בנגעים לא בנה אב שהרי בגד האמור בשרצים אפילו שאר בגדים במשמע, וכפשטה דאידך הנא דבי רבי ישמעאל אליבא דאביי דמשמע דבכל בגדים האמורים בחורה סחם סבירא ליה דכל בגדים במשמע מדגלי רחמנא בבגד שבשרצים דכל בגדים מטמאין בהן מדכחיב בהו או בגד, והיינו דאיצטריך במשמע מדגלי רחמנא בבגד שבשרצים דכל בגדים מטמאין בהן מדכחיב בהו או בגד, והיינו דאיצטריך במשר אלא בגד הייתי אומר דאין לי אלא בגד צמר ופשתים, מדפרט לך הכחוב באחד מהם בגד צמר ופשחים דוקא אלא כל בגדים במשמע, תלמוד לומר אי בגד, כלומר: מנין דבגד סחם לאו היינו אמרינן דבגד סחם היינו צמר ופשחים, וצמר ופשחים דפרט הכחוב בנגעים לחדושו בא ולומר דאין שאר בגדים מטמאין בנגעים כלל, ומיהו שלש על שלש בשאר בגדים לא, משום דבגד סחם לא משמע מחינו משלשה על שלשה.

ויש לומר מדאמר אביי ר' שמעון ותנא דבי ר' ישמעאל אמרו דבר אחד, ואמר רבא שלשה על שלשה איכא בינייהו, משמע דרבא נמי מודה דאמרו דבר אחד דבגד סתם אינו בכל מקום אלא צמר ופשתים, אלא בשרצים דרבינהו רחמנא מאו בגד, הא בשאר מקומות דלא רבי בהו קרא כטומאת שכבת זרע ואי אלא בשרצים דרבינהו רחמנא מאו בגד, הא בשאר מקומות דלא רבי בהו קרא כטומאת שכבת זרע ואי ומי בציצית אינו אלא צמר ופשתים. והצריכו לרבא לומר כן ואף על גב דאיהו לא סבירא ליה הכין מי בציצית אינו אלא צמר ופשתים. והצריכו לרבא לומר כן ואף על גב דאיהו לא סבירא ליה הכין אלא כרבון דפליגי עליה דתנא דבי ר' ישמעאל וכדמחייב איהו שאר בגדים בציצית כדאיתא בסמוך ובריש פרק קמא דיבמות (ד, ב) ובמנחות פרק התכלת (מנחות לט, ב), משום דקשיתיה ההוא טעמא ראמרן דכל מאן דאית ליה דבגד סתם היינו אפילו שאר בגדים על כרחין אפילו שלש וקל וחומר בגדים המטמאין בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה וקל וחומר

הדברים כמו שכתבנו. שלשה על שלשה דחזי בין לעניים בין לעשירים אתי בקל וחומר. פירוש: לאו קל וחומר ממש קאמר, אלא לרווחא דמלתא נקט, דשלשה בטעמא מיתרבו דבגד שלם נינהו דכיון דחזו בין לעניים בין

לעשירים מאי שנא מבגד גדול, שאם אי אתה אומר כן אף אני אומר אמה ואמתיים. ותדע לך מדאמרינן בסמוך תרי מיעוטי כתיבי חד למעוטי שלש על שלש וחד למעוטי שלשה על שלשה, ואם איתא אכתי איצטריך קרא אחרינא למעוטי בגד שלם. ועוד מדאמר רבא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה בשאר בגדים מנין ת"ל או בגד, ואם איתא נוקמיה לבגד גדול אבל שלשה שלשה לא. ועוד לאביי דאמר האי או בגד מיבעי ליה לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים, הוה ליה למימר לרבות שלש על שלשה על שלשה על שלשה בצמר ופשתים דמטמא בשרצים מנא ליה. אלא דטעמא כדאמרן דשלשה על שלשה בטעמא אתו, דהיינו שלשה על שלשה היינו בגד שלם כיון דחזי בין לעניים בין לעשירים.

ומיהו קשיא לי הא, מדאמרינן ואימא לרבות שלשה על שלשה, ואהדר ליה ולאו ק"ו הוא, ואי איתא מאי קאמר ואימא לרבות שלשה על שלשה, דהא אינהו לא צריכי קרא דהיינו בגד. ויש לומר דמעיקרא לא איתברר להו דלהוי שלשה על שלשה כבגד אלא מקל וחומר דשתי וערב, אבל השתא דכתיב שתי וערב ומייתי להו לשלשה על שלשה מנייהו בק"ו, ממילא שמעינן דבכל דוכתא שלשה על שלשה כבגד שלם כיון דחזו בין לעניים בין לעשירים כשתי וערב, אבל שלש על שלש אף על גב דרבייה רחמנא בנגעים מוהבגד, לאו גלויי מילתא בעלמא הוא שיהא כבגד שלם, כיון דלא חזי לעניים ולעשירים כבגד

גדול, אלא היכא דרבייה רבייה, הא בעלמא לא. כך נראה לי. **מעמא דכתב קרא הא לא כתב קרא לא אמרינן.** ודוקא שלש על שלש הא פחות מכן לא מטמא. ואיכא למידק דהא אמרינן לקמן (שבת סג, ב) דאריג כל שהוא טמא. תירצו בתוסי (ע"א ד"ה אין) דהתם בשאין דעתו לארוג בו יותר. והא דאמרינן נמי לעיל דשלש על שלש אין מסככין בו דמשמע הא פחות מכן מסככין, איכא למידק דהא אמרינן בפ"ק דסוכה (מז, א) דמטלניות שאין בהן שלש על שלש אין

מסככין. י"ל דההיא בבא מבגד גדול, והכא בשלא ארג בו יותר עדיין.

ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים. ואיכא למידק והיאך אפשר לומר כן, והלא כבר אמרו

דשלש על שלש בצמר ופשתים לא מיטמו אלא מרבויא דוהבגד דמקל וחומר לא אתי, וכשאחה מרבה

ממנו שלשה על שלשה בשאר בגדים, אם כן שלש על שלש אפילו בצמר ופשתים לא מיטמו דמנא תיתי,

והלכך צמר ופשתים ושאר בגדים שוין הן לגמרי, ואם כן צמר ופשתים למאי אתא. ואם תאמר דהיינו

מאי דקא מתרץ ואזיל אמר קרא (ויקרא יג, מז) צמר ופשתים צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא, הא

לא אפשר, דאם כן מאי קא פריך תו ואימא כי מיעט שאר בגדים משלש על שלש אבל שלשה על שלשה

מיטמו, ומנא לן דמיטמו כיון דאיצטריך והבגד לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים.

ורש"י ז"ל פירש: דקסבר דשלש על שלש בצמר ופשתים אתי בקל וחומר. ואינו מחוור, דהא אמרינן דשלש על שלש בצמר ופשתים לא אתי בקל וחומר ומינה קא סליק. ואפילו אתה אומר דהשתא קא הדר ביה, הוה ליה לפרושי הכין בהדיא, ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים, דאילו שלש על שלש בצמר ופשתים מקל וחומר קא אתי.

רפירשו בתוסי דהשתא משמע ליה לתלמודא דוהבגד דאתא לרבות כל שהוא אפילו של שלש על שלש דחזי מיהא לעניים והוא הדין לשלשה על שלשה דשאר בגדים, ומיהו שלש על שלש דשאר בגדים אי אפשר לרבות דאם כן צמר ופשתים למאי אתא, ומאן דמתרץ לה אמר קרא בגד צמר ובגד פשתים הוה מעי וסבר דמקשה לא הוה ידע דצמר ופשתים כתיב, והיינו דמהדר ליה אמר קרא בגד צמר בגד פשתים, והיינו דהדר פריך ואימא כי מיעט קרא, כלומר: הכי קאמינא אימא כי אמעיט משלש על שלש, וביאר לו עכשיו מה שהקשה לו מעיקרא. ואינו מחוור כלל.

ועוד קשה למה שפירש רש"י ז"ל אמר קרא בגד צמר ופשתים לאחר שכלל פרט לומר דאפילו בגד גדול דוקא צמר ופשתים, ואם כדבריו מאי קא מקשה תו ואימא כי מיעט שאר בגדים משלש על שלש, דהא אחר שכלל בגד שהוא גדול פרט.

ויש לפרש ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים הא שלש על שלש לא מיטמו כלל ואפילו

בצמר ופשחים, דהא אמאי דקאמרינן דכולי עלמא מיהא שלש על שלש בצמר ופשחים מטמא מנא לן אחינן. ומשום הכי קא דייק ואזיל אכחי מנא לן, דאימא דוהבגד לא לרבות שלש על שלש קא אחי דאיהו לא חזי אלא לעניים דטפי משמע דנרבה מיניה בגד שלם בשאר בגדים דחזי בין לעניים בין לעשירים דהאי והבגד מרבה בגד שלם, ואהדר ליה אמר קרא בגד צמר בגד פשתים, ואם כן למה פרט בהן הכתוב כיון דליכא חילוק בין צמר ופשתים לשאר בגדים ואיצטריך למיכתב והבגד לרבות שאר בגדים, לא ליכתוב והבגד לרבות שאר בגדים, מעלש ליכתוב רחמנא צמר ופשתים למעט בא דאכתי אימא דכי מיעט רחמנא שאר בגדים משלש הבגד לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים, אלא דאכתי אימא דכי מיעט רחמנא שאר בגדים משלש כתיני, חד למעוטי שלש על שלש וחד למעוטי שלשה על שלשה דהיינו בגד שלם.

דף כז

נפקא ליה מאו בגד (ויקרא יא, לב) דתניא. פירש רש"י ז"ל: דלא גרסינן דתניא, דאי ברייתא היא היכי פליג עלה אביי. ואין צורך לכך, דאביי מוקי לה כאידך תנא דבי רבי ישמעאל כדאמר אביי גופיה

ישמעאל כדדריש אביי, ולא פליגי אביי ורבא אלא אליבא דרבי שמעון בן אלעור. הדר ביה רבא מההיא. איכא למידק הא אמרינן בריש פרק קמא דיבמות (ד, ב) והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא בההיא דהכנף מין כנף וכוי, ומנא ליה דלית ליה, הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים, דאי לאו אף כל הוה אמינא דמיירי גבי שרצים בכל בגדים. ותירצו בתוס' דשמעתא דהתם אולא כרב נחמן בר יצחק דאמר הכא דאף כל למעוטי שאר בגדים מציצית, ולדידיה תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה הא דרבא אלא כל שאר מינין פטורין מן הציצית.

ומיהו אכתי קשיא דבפרק התכלת (מנחות לט, ב) משמע דתנא דבי רבי ישמעאל מפיק מדרבא, משמע דרבא אית ליה כתנא דקתני השיראין והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית, וקא סבר דמדאורייתא קאמר מדקתני בסיפא כולן צמר ופשתים פוטרין בהם, וכדאיתא התם דפריך מינה לרב נחמן דאוקמה מדרבנן, ומסיק התם דרב נחמן כתנא דבי רבי ישמעאל ורבא כתנא דברייתא, ואם כן תהדר קושיין לדוכתיה.

ולדידי לא קשיא לי, דהא איכא למימר דלרבא לתוא דבי רבי ישמעאל נמי שאר מינין הייבים ואף כל למעוטי שרצים הוא דאתא כי הכא, אלא רב נחמן סבר דאף כל למעוטי לגמרי כל בגדים שנאמרו בתורה סתם ולית ליה כאידך תוא דבי רבי ישמעאל כדמשמע התם בפרק התכלת, ואי נמי אף כל לציצית הוא דאתא כרב נחמן בר יצחק. והיינו דכי אמר רב נחמן התם בריש פרק התכלת השיראין פטורין מן הציצית איתיביה רבא מדתניא השיראין והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית, ואם איתא דתוא דבי רבי ישמעאל אית ליה פטורא בשאר בגדים אפילו לדעתיה דרבא, אם כן מאי פריך ליה לרב נחמן מההיא ברייתא דהא רב נחמן על כרחין כתוא דבי רבי ישמעאל סבירא ליה, אלא דקסבר רבא דאף תוא דבי רבי ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא תוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא תוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא מוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא בעי ופערים, אלא דקסבר רבא דאף תוא דבי רבי ישמעאל היא דמור ובחמן מדקתני בסיפא רבייתא דשאר מינין במינן פוטרין ואי מדאורייתא צמר ופשתים בלחוד הוא דפטרי, ופרקינן אי משום הבי ישמעאל נמי היא, וכדתיא בהדיא תוא דבי רבי ישמעאל בגד אין לי אלא בגד צמר ופשתים מנין לרבות השיראין וכרי, ורב נחמן סבר דהאי תוא מפיק מאידך תוא דבי רבי ישמעאל ואיהו סבר כאידך לרבות השיראין וכרי, ורב נחמן סבר דהאי תוא מפיק מאידך תוא דבי רבי ישמעאל ואיהו סבר כאידך מוא.

והרמב"ן ז"ל תירץ, דכל הני אמוראי כולהו סבירא להו דחנא דבי רבי ישמעאל אף כל למעוטי כל מקום ענאמר בחזרה בגדים סחם קאמר, וכללא הוא, ולא מיחפקא מכללא אלא משום שרבתה אותם חורה בטומאה דריבה הכחוב מאו בגד ובציצית ליכא ריבוי ואפילו לרבא. והא דהכנף מין כנף לא מרבינן מיניה שאר בגדים לחנא דבי רבי ישמעאל אלא מין כנף, לומר דבעינן כולן ממין כנף כדאיתא בפרק התכלת (מנחות לה, א), וכי אית ליה לרבא דשאר מינין חייבין בציצית לאו ממין כנף יליף אלא בלאו הכי סבירא ליה דשאר מינין חייבין וקסבר דפליגי רבנן עליה דחנא דבי רבי ישמעאל, והיינו דאקשינן התם בריש פרק קמא דיבמות והא חנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא, דאלמא מיפשט פשיטא להו דלית ליה לרבא דתנא דבי רבי ישמעאל.

ולענין פסק הלכה בציצית, רב אלפסי ז"ל (בהלכות קטנות הלכות ציצית) פסק כרב נחמן דאמר התם בפרק התכלת שיראין פטורין מן הציצית מדאורייתא דתניא כותיה דתנא דבי רבי ישמעאל, אבל הם ושאר המינין הייבין בציצית מדרבנן. וכן דעת הרמב"ן ז"ל דכיון דלא אשכחן תנא דפליג עליה דתנא דבי רבי ישמעאל בהדיא ואידך תנא איכא למימר דלא מפקא מיניה כדאמרן הלכתא כותיה, ורב נחמן הכי סבירא ליה כדאיתא בפרק התכלת. ואע"ג דאמרינן בריש מסכת יבמות (ה, א) הא תינה לתנא דבי רבי ישמעאל לרבנן מאי איכא למימר, אליבא דרבא ורב יהודה קאמרינן דסברי דפליגי רבנן עליה, אבל לדידן לא פליגי ולא מוקמינן פלוגתא ביני תנאי שלא לצורך.

ויש מי שאומר דהא דתנא דבי רבי ישמעאל אינה הלכה משום דאיתוקם בשיטה, דאמר אביי רבי שמעון בן אלעזר ותנא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד. ויש מי שאומר דאביי לפרושי מלחייהו הוא דאחא ולא לאוקמינהו בשיטה, ויש כיוצא בה בפסחים פרק כל שעה (פסחים לב, ב) דאמר אביי רבי עמעון בן נורי ורבי אלעזר כולהו סבירא להו חמץ בפסח אסור בהנאה והא ודאי אפילו לאביי הלכה פסוקה היא ולא מיקריא שיטה. ורבותינו בעלי התוספות זכרונם לברכה פסקו הלכה כרבא משום דבתרא הוא.

ומצאתי בפירושי רב האי גאון ז"ל שהביא ראיה שהלכה כתנא דבי רבי ישמעאל, מדאמרינן לקמן (שבת כח, א-ב) אלא אמר רבא מברניש דכת"ק דרבי ישמעאל דאמר צמר ופשתים מידי אחרינא לא אתיא בקל וחומר מנוצה של עזים שאין מטמא בנגעים כוי, וזה לשון הגאון ז"ל: ולפי דרכנו למדנו שהכריע רבא מברניש כתנא קמא דרבי ישמעאל דאמר צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא, והוציא את דברי תנא דבי רבי ישמעאל מן ההלכה שהוא מביא נוצה של עזים והשיראין והכלך והסריקון, עד כאן. ולא ירדתי לסוף דעתו, דלגבי נגעים ליכא מאן דפליג דדוקא צמר ופשתים דתרי מיעוטי כתיבי ולא

נחלקו אלא בשרצים, ובשרצים הוא דקא מרבה אידך תנא שאר בגדים מרבויא דאו בגד.

הא דאמרינו: רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד. קשיא לן דהא רבי שמעון בן אלעזר כל היוצא מן העץ מסככין בו חוץ מפשחן קאמר, דמשמע בכל ענין ואפילו לא נטוה [אין] מסככין בו, וסומכוס לא פסיל אלא בטווי דוקא. וחירצו בחוסי דפשחן משמע דדייק ונפיץ, וקסבר רבי שמעון בן אלעזר דאע"ג דאינו טווי פסול לסכך, וטעמא דידיה משום דכיון דאילו נטוה מטמא בנגעים ופסול דבר הורה השתא דקרוב לטויה פסול מדבריהם, והיינו כסומכוס, דכיון דאמר סומכוס סככה בטווי פסולה השתא דקרוב לטויה משמע דפטולה דאורייתא קאמר, וכיון דסבר ליה דבטווי פסולה דאורייתא ודאי פסיל לה כשאינו טווי מדרבנן מפני שהוא קרוב לטויה, הלכך חרווייהו אמרו דבר אחד, דרבי שמעון מדפסיל ברייק ונפיץ בודאי סבירא ליה דבטווי מטמא בנגעים כסומכוס, וסומכוס נמי דמפסיל נמי בטווי דבר חורה בדייק ונפיץ פסיל מדרבנן כיון דקרוב לטויה.

אלא דאכתי קשיא לי ומנא להו דפשתן דרבי שמעון בן אלעזר היינו דייק ונפיץ, דלמא דלא דייק ונפיץ אי נמי דייק ולא נפיץ. ושמא משום דקתני כל היוצא מן העץ, משמע שכבר הופרש ויצא מן העץ לגמרי דהיינו דייק ונפיץ.

ומכל מקום עדיין קשה דהכא משמע לפי פירושם דדוקא רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס פסלי לה, הא רבנן פליגי עלייהו ומכשרי ליה, ואילו בסוכה (יב, ב) אמרינן באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני פשתן איני יודע, ומפרשי בגמי דלא פשיטא להו להכשיר אלא בדלא תרי ולא דייק ולא נפיץ, אבל תרי וכל שכן דדייק ולא נפיץ פסולה, ואף על פי שאינו ראוי ליטמא בנגעים כלל.

ויש מפרשים דאדרבא רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד להקל, דדוקא הראוי לטמא בנגעים בלבד אין מסככין בו הא שאר מינין אף על פי שהוא טווי מסככין בו, אבל לרבנן אפילו אינו טווי דאין ראוי לקבל טומאה ואפילו חרי ולא דייק ואי נמי אפילו שאר מינין אין מסככין בהן, דלאו פטולה גוכו ניפר ניובו. נאי מהרכנו

פסולת גורן ויקב נינהו, ואי נמי מדרבנן. אונין של פשתן. פירש רש"י ז"ל: אונין פשתן שלא נמוה. ואינו מחוור, דמהיכא תיתי דליטמא אפילו

בנגעים דהא לא כתיב אלא שתי וערב. ובערוך פירש שנטוה, ושתי וערב דקאמר הכא היינו של צמר משום דבצמר ניכר בין שתי לערב אבל בפשתן לא מינכר, וכרמשמע מדאמרינן בפרק קמא דעייו (יו, ב) כשנתפס רבי אלעזר למינות אמרו לו אמאי קרו לך רבי אמר להו רבן של תרסיים אני, אייתיאו ליה תרי קיבורי אמרו ליה הי דערבא, אתרחיש ליה ניסא אתאי זיבורא איתיב אדערבא אתאי זיבורתא אותיב ליה אדשתיא, אלמא לא מינכר בפשתן, אבל בצמר מינכר שזה טווי כלפי היד וזה כלאחר היד,

וחדך היה לשלקן אע"פ שאין רגילות עכשיו. בל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. פירש רש"י ז"ל: כגון קובוס וצמר גפן. מתני: כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. פירש רש"י ז"ל: כגון קובוס וצמר גפן. ואינו מחוור, דהא אמרינן בריש פרקין (שבת כא, א) פתילות שאמרו הכמים אין מדליקין בהם מה מעם מפני שהאור מסכסכת בהן, ואילו צמר גפן אין לך פתילה שמושכת השמן ושהאור נדלקת בה יפה כעותה. ונראין דברי ר"ת ז"ל שפירש דקובוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ נינהו אלא מיני זרעים בעותה. ונראין דברי ר"ת ז"ל שפירש דקובוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ נינהו אלא מיני זרעים בעותה, ועה ודאמרינן (מנחות טו, ב) לא אסרה תורה אלא קובוס ולוף אבל שאר מיני זרעים מדרבון הוא האסירי, ועוד דאמרינן בפרק כיצד מברכין (ברכות מ, א) כל היכא דאי שקלת ליה לפירא הדר אילנא ומפיק גווא בורא פרי העץ אלמא קובוס וצמר גפן דכי שקלת ליה לפירא לא הדר מפיק לאו עץ נינהו, הוצי הוצרך תוא דמתניתין להתיר פשתן אלא מפני שקראו הכתוב עץ דכתיב (יהושע ב, ו) ותטמנם

בפשחי העץ.

רהא דגרסינן בירושלמי (בפרקין הייג) אמר רב שמואל בר רב יצחק כחיב (שמות כז, כ) להעלות בני תמיד, שיערו לומר אין לך עושה שלהבת אלא פשחן בלבד. יש לפרש דדוקא למנורה קאמר, דבדידה כחיב להעלות נר תמיד. אלא דקשיא לי, דהא משמע בריש פרקין (שבח כא, א) דלא אסרו דבדידה כחיב להעלות נר תמיד. אלא דקשיא להו בשבח ממקדש, וכרחני רמי בר המא פחילות שאמרו אין מדליקין בהן בשבח אין מדליקין בהם במקדש. ונראה לומר דההיא דירושלמי לא בא למעט

אלא כל היוצא מן העץ כגון עמרניתא דארוא ודערבתא (לעיל שבת כ, ב) דעלה קתני לה.

הא דאמרינו: כל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. יש מי שאומר דדוקא

בשעישה ממנו אהל וחברו לקרקע דהוי ליה כבית, הא במטלטל כל המאהילין מטמאין. וקשיא לי, דהא

ממשכן גמרינן ליה ומשכן מטלטל הוה, ובשמעתין קרשים כעין קרשי המשכן מטהרין ואינהו מטלטלין

הוו ועל אדנים היו עומדים. ושמא אפילו מטלטל כיון שעשה ממנו אהל אינו מטמא דגמרינן לה בגזרה

עוה וגורת הכתוב הוא. וכן נראה מדברי רבותינו הצרפתים זכרונם לברכה שכתבו בתוספות אינו

מטמא טומאת אהלים אלא פשתן ואף על פי שמתחלה היה בגד כיון שיחדו לאהל בטלי ליה מתורת בגד.

ואחר כך מצאתי בתוס' כלשון הראשון דכשחברו בקרקע קאמר.

דף כח

הא דאקשינן: אי מה להלן קרשים אף כאן קרשים. פירש רש"י ו"ל: דהכי פריך מה להלן איקרו קרשים אהל אף כאן יהא קרוי אהל. והקשו בחוסי והלא קרשים לא עשו מהן אלא דפנות ולא סכך ואינו קרוי אהל אלא סכך. ופירשו הם ז"ל דהכי קאמר: אי מה להלן היו קרשים עם הפשתן הכא נמי לא ליטמא טומאת אהלים עד שיהו שם קרשים ופשתים. וכן מצאתי לרבנו שרירא גאון ז"ל בתשובה. ואינו מחוור, דאי משום הא לא איריא דהיינו דאקשינן לעיל בסמוך אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ששה פירוש והוא הדין לכל שאר הדברים שהיו במשכן כגון תכלת וארגמן ותולעת שני וקרשים, וכי משני אהל אהל ריבה הוא הדין לכולהו. ותירצו בתוסי דדלמא קרשים שאני משום דהן העיקר שהן מעמידין הכל ולפיכך לא יהא קרוי אהל אלא אם כן יש בו קרשים ולא ריבה אהל אלא לענין שאר דברים.

ודוקא ליטמא הוא דאמרינן דאינו מטמא אלא צמר ופשחים, דכתיב (במדבר יט, יח) והזה על האהל, אבל להביא את הטומאה כל שהוא טפה על טפה מביא את הטומאה, דאתי מקל וחומר דמצורע, כדיליף לה החחבו (החום הנהם הוחבע ה) נהמו ווחובוווו הווווע זאל

לה בספרי (פרשת הוקת פיסקא ד) וכמו שפירש רש"י ז"ל. **השתא עור בהמה טהורה לא מטמא.** פירוש: ואע"פ שהיה במשכן דהא איכא עורות אילים. **עור בהמה טמאה מבעיא**. פירוש: זאפילו חמאא לומר נחחש ממא היה מכל מקוח לא יממא

ערר בהמה טמאה מבעיא. פירוש: דאפילו תמצא לומר דתחש טמא היה מכל מקום לא יטמא. ערר בהמה טמאה רשלקה ביד כהן כוי. פירש רש"י ז"ל דלהכי איצטריך לרבות עור בהמה טמאה, משום דקתני בתורת כהנים (פרשת תזריע פרק יד ה"א) צמר (ויקרא יג, מז) אין לי אלא מין בהמה דקה ונאכל, מין בהמה דקה ואינו נאכל בהמה גסה ונאכל בהמה גסה ואינו נאכל עד שתהא מרבה להביא עורות שרצים מנין, תלמוד לומר (שם פסוק מח) בעור.

אלא גמר משרצים דתניא אין לי אלא עור בהמה טהורה וכוי. ואם תאמר ומנא ליה דקרא איירי טפי בעור בהמה טהורה. תירצו בתוס' כמו שתירץ רש"י ז"ל לעיל בנגעים, משום דכתיב (ויקרא יא, לב) שק והוה אמינא מה שק מין בהמה דקה ונאכל אף עור מין בהמה דקה ונאכל. והכי תניא בתורת כהנים (פרשת שמיני פרק ח ה"ד) בהדיא דשק הוי דבר הבא מן העזים. ואע"ג דמרבה בתורת כהנים (שם) אף שעשאה מחזיר, אף על פי כן הוה אמינא כי הוקש עור לשק הני מילי למשמעות דשק דהיינו צמר על עזים אבל לא למאי דמרבינן משק בהמה ממאה. ובאהל גופיה כתיב ביה עור בהמה מהורה דהיינו עורת אילים למנה לפנרב הוה אמר דאף באנא עור בהמה מהורה דהיינו

עורות אילים לפיכך היה אומר דאף כאן עור בהמה טהורה. אלא הא זהני רב יוסף לא הוכשר למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא. פירש רש"י ז"ל: דאי למילף דתחש טהור הוה מאי זהוה הוה. ואם תאמר והא מבעיא לן בסמוך מאי הוי עלה. יש לפרש דמדלא קאמר הכין בהדיא, וקאמר בהאי לישנא לא הוכשרו למלאכת שמים, משמע דאתא לאשמועינן שום דבר הוראה.

ובחשובת רבנו האי גאון ז"ל מצאתי שפירש וז"ל: השתא קא מבעיא לן, הואיל וקם לו קל וחומר דרב הונא מברניש דלית ליה פירכא ולמדנו ממנו דעור מטמא טומאת אהלים, הלכך כמה דגמרינן אהל המת ממשכן בגזירה שוה דאהל אהל מה להלן באהל דמשכן צמר ופשתים אף באהל המת צמר ופשתים הם, הכי גמרינן אהל דמשכן מאהל המת מה להלן באהל [המת] עור בהמה טמאה אף באהל דמשכן עור בהמה טמאה, הרי מן הדין הזה הוכשר לאהל משכן עור בהמה טמאה. ואם כן הוא, אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשר למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא, הואיל ולאהל משכן

הוכשר עור בהמה טמאה, ומפרקינן לתפילין, עד כאן. הא דאמרינן: **לכרכן בשערן ולתפרן בגידין.** איכא למידק והא איהו עור בהמה טהורה קאמר דמשמע

עור ממש. וצ"ע. נהי דגמירי שחורות, טהורות מי גמירי. איכא למידק וליליף נמי רצועות מתורת הי בפיך (שמות יג, ט), דהא ברצועות נמי איכא דל"ת ויו"ד. ויש לומר דהנהו לאו כתיבה הן אלא קשר בעלמא ואינו חשוב כתב. ובתוסי אמרו לקמן בפרק במה אשה (שבת סב, א ד"ה שי"ן) דדל"ת ויו"ד לאו הלכה גמירי להו מסיני, ולא גרסינן (בגמרא להלן שם) אלא שי"ן שבתפילין הלכה למשה מסיני, ודייקי לה מהא. ואין

צורך. וכבר הארכתי בה במגילה בריש פרק בני העיר (מגילה כו, ב, ד"ה חשמישי) בסייעתא דשמיא. הא דאמרינן הכא: **דכולי עלמא אית להו דרבי יהודה וכולי עלמא אית להו דעולא.** הוא הזין דהוה מצי למימר דפליגי בדרבי יהודה, ואי נמי בדעולא, דר' אליעזר אית ליה ורבי עקיבא לית ליה, אלא משום דקיימא לן כרבי יהודה ביום טוב וכן כדעולא דאמר צריך להדליק ברוב היוצא וקיימא לן נמי כרבי עקיבא בהא דפתילת הבגד, לא אוקימנא פלוגתייהו בהכין כי היכי דלא חקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי משמע ליה דבין רבי אליעזר בין רבי עקיבא בשקפלה דוקא קאמרי, ואי בשקפלה דוקא על כרחין רבי עקיבא נמי ס"ל כרבי יהודה. כך נראה לי.

דף כט

מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה רבי שמעון מתיר. מסיקין בתמרים אבלן אין מסיקין בגרעיניהם. ואיכא למידק מדאמרינן לקמן בפרק נוטל (שבת קמב, ב) למימרא דרבא כרבי יהודה סבירא ליה, והא אמר רבא לשמעיה טוי לי בר אוווא ושדי מעיה לשונרא, ומשני התם כיון דמסרחי דעתיה עלויה מעיקרא, ואם כן הכא נמי מעיקרא דעתיה אגרעינין מאתמול לאחר שיאכל התמרים. ודחקו בתוס' דהתם בשנשחטה מאמש, ואף על פי שהיה ראוי למאכל באותה שעה ישרה שאם יסריח למחר שיאכילם לשונרא, וכיון שהיה דעתו עליהם ועוד שלא היה האווז צריך לבני מעים אינן כנולד אלא כמאכל בפני עצמו והויא לה הכנה מעלייתא, אבל גרעיני תמרים שהאוכל צריך להם הוי ליה כמאכל אחד והכנתו אינה הכנה מעלייתא והוי ליה כנולד ואסור.

צריך להם הוי ליה כמאכל אחד והכנתו אינה הכנה מעלייתא והוי ליה כנולד ואסור.

צריך להם הוי ליה כמאכל אחד והכנתו אינה הכנה מעלייתא והוי ליה כנולד ואסור.

דמעיקרא מכסו והדר מיגלו, אבל קליפי אגוזים דאיכא למימר דכיון דמעיקרא מיגלי והדר מיגלי לא הוי כנולד, וכדעביד מיניה גמרין צריכותא בסמוך. אפילו הכי איכא למימר דמחדא שמעינן אידך, דלאו מעמא הוא לחלק ביניהן בכך, אלא דלרוחא דמלחא אשמעינן כולהו תלמודא כי היכי דלא ניטעי בה.

בי אדליק בה פורתא הוה ליה שבר כלי וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך. מכאן נראה לי דאין איסור ליהנות מן המוקצה, דלא קשיא ליה אלא היכי מהפך בהו, כלומר: שאסור למלטל, הא אי לא מהפך בהו אף על פי שהחבשיל מחבשל בו אין בכך כלום, והיינו נמי דאמרינן לעיל (שבת כח, ב) גבי מימך בהו אף על פי שהחבשיל מחבשל ברוב היוצא וכי קא מדליק בשבר כלי קא מדליק, כלומר: ואסור להעות הבגד, הכא בשלש על שלש מצומצמות עסקינן וכולי עלמא אית להו דרבי יהודה וכולי עלמא אית להו דעולא דאמר צריך להדליק ברוב היוצא וכי קא מדליק בשבר כלי קא מדליק, כלומר: ואסור להשחמש בירים בשברי כלים, דאלמא אי ליח להו דעולא שפיר דמי, ואף על גב דממילא דולק והולך העשה שבר כלי ונהנה ממנו ומשחמש לאורו, שלא אסרו אלא לטלילו או לאכלו ואפלו להשחמש בו הים כגון הדלקה או לסמוך בו כרעי המטה ואפילו במקומו שאינו מויזו ומטלטלו, אבל הנאה הבאה ונעילא שפיר דמי, הא במוקצה בעין אסור ליהנות המילא שפיר דמי, הא במוקצה בעין אסור ליהנות המילא שפיר דמי, הא במוקצה בעין אסור ליהנות

ממנו. והראשון עיקר. הא דאמרינן: **מרבה עליהם עצים מוכנים.** לא מתורת ביטול נגעו בה דכל דבר שהוא בעין וניכר בשעת תשמישו אינו בטל, אלא הכא אינו צריך לבטול אלא צריך רוב כדי שלא יראה כמטלטל את האיסור אלא כמטלטל בהיתר, וכי מטלטל בשבר כלי הוי ליה כטלטול מן הצד. כך נראה לי. מזה

בתבתי במקומו בפרק קמא דביצה (ד, ב) בסייעתא דשמיא.

בין מן המוכן בין שלא מן המוכן. פירש רש"י ז"ל (לקמן ע"ב): דמוכן דרבי אליעזר היינו קופסא ושאינו מוכן חלאו במגוד והניחו אחורי הדלח, ומוכן דרבי יהושע חלאו במגוד והניחו אחורי הדלח ושאינו מוכן ורקו לאשפה. ואינו מחוור. הדא דלמה לן לאורוכי קופסא ואשפה, כיון דאינהו לא פליגי בהו. ועוד דסתמא מוכן ושאינו מוכן דרבי אליעזר היינו מוכן ושאינו מוכן דרבי יהושע. ובחוסי פירשו דמוכן דתרווייהו חלאו במגוד ושאינו מוכן הניחו אחורי הדלח, והא דקא אמרינן ורבי אליעזר אמאי קרי ליה שלא מן המוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ולא קאמר דלגבי חלאו במגוד לאו מוכן הוא, משום קאמר זלאבי הלאו במגוד מהניחו אחורי הדלח דלקרייה לגביה שלא מן המוכן, והא ומי דאמרינן בדרבי יהושע ואמאי קרי ליה מן המוכן דלגבי אשפה מוכן הוא ולא קאמר דלגבי הניחו אחורי הדלח מוכן הוא, מהאי מעמא נמי הוא, דלא גרע אחורי הדלח כולי האי לגבי תלאו במגוד דלימא הכין.

ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. ואף על גב דמודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימוח, הכא בהיה לבוש יפה שאינו צריך לאוחו בגד כלאים לא לחמה ולא לגשמים.

ک باک

הא דאמרינן: במאי אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה. פירש רש"י ו"ל: דהוא הדין דמיבעי ליה בשאר פטורין דמתניתין כגון עכו"ם ולסטים. ובנמוקי הרמב"ן ז"ל כתוב: ויש לפרש שיודע היה שעבר"ם ולסטים יש בהן סכנה שכן דרכם לעולם, וספיקן נמי מתירין, ולא הוה קשיא ליה בהו ליתני מותר משום דקא סלקא דעתך דמשום חולה נקט בשארא פטור, ומשום הכי קשיא ליה, אי בחולה שיש מותר משום דקא סלקא דעתך דמשום חולה נקט בשארא פטור, ומשום הכי קשיא ליה, אי בחולה שיש בו סכנה היה לו לעונת בכולן מותר, אי בחולה שאין בו סכנה לא הוה ליה למתנייה בהדי שארא והוה ליה למיתניו הבאי חייב ובשארא מותר. ואני מצאתי בירושלמי (בפרקין ה"ה) כלשון רש"י ז"ל, דגרסינן התם גבי מתניתין דהכא א"ר שמואל בר רב יצחק כיני מתניתין מפני עכו"ם של סכנה ומפני לסטים של סכנה רי יוסי בעי אי מפני עכו"ם של סכנה ליתני מותר.

112 41

אמרו לו שנים צא וערב עלינו. פירוש: עירובי חצרות, וכן פירש ר"ח ז"ל ועיקר. דאילו בעירובי מתומין הא תנן ספק חשיכה ספק אינה חשיכה אין מערבין. ואין נראה לומר דהני מילי לכתחילה אבל בדיעבד עירובו עירוב, דהא תנן בפרק בכל מערבין (עירובין לה, א) נתגלגל חוץ לתחום נפל עליו גל או נשרף תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה הרי זה עירוב, אם ספק רבי מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב כשר, ועד כאן לא מכשרי רבי יוסי ורבי שמעון אלא כגון חרומה ונטמאת דאמרינן העמד תרומה בחזקתה והשתא הוא דנטמאת, וכדאיתא החם (לו, א) ספק בתרומה מהורה עירב ספק בתרומה ממאה עירב אין זה ספק עירוב כשר, וכן בנתגלגל חוץ לתחום דאמרינן השתא הוא דנתגלגל, אבל הניח עירובו בין השמשות דספיקא הוא וכן בנתגלגל חוץ לא מחוור.

רי כא הואה לא, וכן כובר בנו הוצ רל; וו שי רל שפר שה בערה ברוק השמשות גופיה דרבנן, אלא ספק בשל תורה הוא, והכא הכי פירושו: הנחת עירוב בין השמשות ספיקא דרבנן, דעירוב דרבנן הוא

וספיקא דרבנן לקולא.

בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום, גזירה שמא ירתיה, אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום, גזירה שמא ירתיה, אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הבל ואפילו מבעוד יום, גזירה שמא ירתיה, אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה, גזירה שמא ישמין ברמץ, וישמין, גזירה שמא יחתה בגהלים. בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה, גזירה שמא ישמין ברמץ, וישמין, גזירה שמא יחתה בגהלים. ומירים הרמב"ם ז"ל מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף מבעוד יום וכדתנן (לקמן שבת מז, ב) אין פומנין לא בגפת ולא בזבל וכל הטמנה מבעוד יום הוא, גזירה שמא ירתיה, כלומר: שמא מתוך שיטמין בדבר המוסיף מבעוד יום וכדתנן (לקמן שבת מז, ב) אין בדבר המוסיף תעלה קרירתו רתיחה ויצטרך לגלותה ולהסיר המרותחת משתחשך ויחזור ויכסה ונמצא מטמין בדבר המוסיף בשבת ואסור. אי הכי אפילו בין השמשות נמי לא יטמין בדבר המוסיף, אמר ממין בדבר המוסיף בשבת ואסור. אי הכי אפילו בין השמשות נמי לא יטמין בדבר המוסיף, אמר מיוחת וליכא למגזר. ואמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף משחשיכה וכדתנן ליה סתם קזירות בין השמשות כבר נחו מרתיחתן, כלומר: כבר נגמרה המרותחת ושוב לא תעלה מתונחת וליכא ליה סתם קזירות בין השמשיכה וכדתנן הא אינו מומנין הא ודאי חשיכה אין כלומר: כלל כלל ואפילו בדבר במתוניתן ספק חשיכה ספק אינה חשיכה טומנין הא ודאי חשיכה אין כלומר: כלל כלל ואפילו בדבר שאינו מוסיף, גזירה שמא ימין ברמץ, כלומר: שהוא אפר וגחלים מעורבין יחד ואף הוא אינו מוסיף

וזה קשה הרבה, חדא דהיאך אפשר דמבעוד יום אסור להממין בדבר המוסיף ובין השמשות מותר. ועוד שהוא אומר דסתם קדרות בין השמשות כבר נחו מרתיחתן, ואנו סתם קדרות רותחות הן קאמרינן. ואלו מתשובות הראב"ד ז"ל שהשיב עליו בהשגות.

רעוד קשיא לי, ומאין לו דבין השמשות מותר בדבר המוסיף שהיה מקשה כל כך להדיא אי הכי בין השמשות ליחסר. ואי משום הא דתון במתניחין דהכא ספק חשיכה ספק אינה חשיכה טומנין וסחמא קתני טומנין בכל דבר ואפילו בדבר המוסיף, הא ליתא, דספק חשיכה ספק אינה חשיכה לאו דוקא ספק חשיכה הא קודם לכן לא, אלא אדרבה רבותא קא משמע לן דאפילו בין השמשות טומנין וכל שכן מבעוד יום ודומיא דמערבין, ואם איתא אפילו בדבר המוסיף יטמין סמוך לחשיכה וכל שכן מבעוד יום, אלא ודאי מתניחין בדבר שאינו מוסיף דוקא.

והראב"ד ז"ל (בהשגות שם) פירש לפי הגירסא הזאח, גזירה שמא ירתיה, דכיון דהממין בדבר המוסיף גלי אדעתיה דרותה קא בעי לה לאורתא וזימנין דמפסיק רתיחה משום דאריך זמניה ומרתה לה משחשיכה, אי הכי בין השמשות נמי ליתסר בדבר שאינו מוסיף, דכיון דשהה מלהטמין מחזי דרותה קא בעי ליה לאורתא, אמר ליה סתם קדרות בין השמשות רותחות הן לאורתא ולא תפסוק רתיחתן. עד

ועדיין אין זה נכון בעיני, דכיון דבדבר המוסיף עסקינן, היכי אקשינן סתם אי הכי בין השמשות ליגזר, כלומר: בדבר שאינו מוסיף, דאם איתא הוה ליה לפרושי הכי בהדיא. אלא שיש לי לומר בזה, דכיון

CXI.

הבל ואתי לחתויי.

דאמר בין השמשות לא יטמין תו לא אצטריך למימר בהדיא בדבר שאינו מוסיף דכבר מבואר וידוע דכל הטמנה אינה אלא בדבר שאינו מוסיף. ואינו מספיק.

ורש"י ז"ל גריס בקמייתא בדבר שאינו מוסיף ובאחרונה בדבר המוסיף. והוא הנכון, (ורמץ) [דרמץ]

דבר המרתיח הוא וכל דבר המרתיח מוסיף הבל.

ואי זהו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאזימין וכוי. איכא למידק הני תנאי באי הרו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאזימין וכוי. איכא למידק הני תנאי במאי פליגי, דהא ודאי עד צאת הכוכבים הוי יממא וכדאמרינן בריש פרק קמא דמסכת ברכות (ב, א-ב), ודייקי לה מדכתיב (נחמיה ד, טו') ואנחנו עושים במלאכה וכוי, ותנן בפרק שני דמגילה (כ, א) וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר, ודייקי לה בגמרא (שם ע"ב) מנא הני מילי אמר רבי זירא אמר קרא ואנחנו עושים במלאכה וגומר וכתיב (שם פסוק טו) והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה, וכי היכי דנפקא לן מהתם דמעלות השחר הוי יממא הכי נמי נפקא מינה דעד צאת הכוכבים הוי יממא. ותו דתניא לקמן (שבת לה, ב) רבי נתן אומר כוכב אחד יום, שנים בין השמשות, שלשה לילה.

ויש לומר דבהא דאמרינן עלה דההיא פליגי, לא כוכבין הנראין ביום ולא כוכבים שאין נראין אלא בלילה אלא כוכבים בינונים, דמר סבר כל שנראין עד שהכסיף והשוה לתחתון כוכבים בינונים, ומר סבר עד חצי מיל, ומר סבר אפילו לאחר זמן. וההיא נמי דאמרינן בפסח שני (פסחים צד, א) דמשקיעה החמה ועד צאת הכוכבים מהלך ד' מילין נמי לא הוי שיעורא ברירא להו, דבההיא מספקא להו איזהו

מהלך אדם בינוני. **הבסיף התחתון ולא הבסיף העליון נמי בין השמשות.** קשיא לי אי הכי למה ליה פני מזרח מאדימין, לימא משתשקע החמה ועד שיכסיף העליון והשוה לתחתון. ויש לומר דאי אמר הכי לא ידעינן מאי הכסיף דקאמר, והשתא הכי קאמר כל זמן שפני מזרח מאדימין, כלומר: ואפילו נסתלקה אדמימות מן התחתון עדיין בין השמשות עד שיכסיף העליון שאין שם אדמימות כלל, ומכלל זה דהכספה שאמרנו הסתלק האדמימות. ולרב יוסף דאמר כל זמן שפני מזרח מאדימין יום, תחתון של פני מזרח קאמר.

כך נראה לי.

האזדו לטעמייהו דאתמר שיעור בין השמשות בכמה רבה אמר רב יהודה אמר שמואל שלשה הזדו לטעמייהו דאתמר שיעור בין השמשות בכמה רבה אמר רב יהודה אמר שמואל שלשה הזקר מיל. איכא למידק אשמעתין, דהכא משמע דמשקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ליכא אלא חלתא רביעי מיל, ואילו בפסח שני (פסחים שם) חניא משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת מילין, דתניא התם רבי יהודה אומר עוביה רקיע אחד מעשרה ביום, תדע כמה מהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות ומעלות השחר ועד הוץ החמה ארבעת מילין משתשקע החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת מילין, אלמא אפילו לדעת רבי יהודה הוי משתשקע החמה ועד צאת הכוכבים שהוא לילה ארבע מילין, נמצאת אומר דשיעור בין השמשות לרבי יהודה די מילין, והכא אמר רבה שלשה רביעי מיל

ותירץ ר"ת ז"ל בספר הישר (חלק החידושים סי' רכא): דב' שקיעות הן, השקיעה הראשונה היא שתשקע החמה בעובי הרקיע עד גמר השקיעה שהלכה כל עובי הרקיע, ואז היא יציאת הכוכבים והוא שיעור ד' מילין, אבל השקיעה האמורה כאן היא סוף השקיעה, לפי שכל זמן שהיא כנגד חלונה ועדיין אינה מהלכת אחרי הכפה פני מזרח מאדימין כנגד מקומה של חמה, והוא מה שאמרו כאן כל זמן שפני מזרח מאדימין. וזהו שאמרו כאן משתשקע החמה כלומר: מששקעה כבר, ושם בפסחים אמרו משקיעה החמה כלומר: ששקיעה עצמה בכלל. והיינו נמי דאמרינן לקמן (שבת לה, ב) אמר ליה רבא לשמעיה החמה כלומר: ששקיעה עצמה בכלל. והיינו נמי דאמרינן לקמן (שבת לה, ב) אמר ליה רבא לשמעיה החמה כלומר אדייג דאכתי ממא אפילו בריש דקלא אלא דנסתלקה זריחתה מן הארץ לגמרי אפילו הכי תלינן שרגא דאכתי יממא הוא.

ולזה הפירוש הסכים הרמב"ן ז"ל. אלא שהוקשה לו הא דאמרינן בסמוך (לה, א) הרוצה לידע שיעורו של רבי נחמיה יניח חמה בראש הכרמל וירד ויטבול בים ויעלה וזה שיעורו של רבי נחמיה, ופירש רש"י ז"ל: שחמה סמוך לשקיעתה נראית על ראשי ההרים ובתוך שירד ויטבול בים ויעלה הוי לילה, ומשמע מיהא דמתחלת שקיעת החמה אנו משערין. ותירץ הוא ז"ל, אם אדם מניח חמה בראש הכרמל וירד

ויטבול עדיין יום הוא ועלתה לו טבילה, ומאותו זמן ואילך מתחיל בין השמשות דרבי נחמיה, והרוצה לידע מאיזה זמן מתחיל שיעורו של רבי נחמיה קאמר. והביא ראיה מן הירושלמי (ברכות פ״א ה״א), דגרסינן התם רבי שמואל בר חייא רבי יודן בשם רבי חנינה התחיל לו גלגל חמה לשקוע אדם עומד בראש הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל.

ואין פירושו בזה מחוור בעיני. שהרי לרבה התחלת בין השמשות דרבי יהודה ורבי נחמיה אחד הוא, ואם כן למה ליה למימר הרוצה לידע באיזה זמן מתחיל שיעורו של רבי נחמיה, לימא הרוצה לידע שיעורו של רבי יהודה ורבי נחמיה, כלומר: זמן התחלת בין השמשות שלהם.

אלא נראה לי שבתוך שיעור זה נכלל כל בין השמשות דרבי נחמיה, ולפי שאין הכל בקיאין בתחלת השקיעה האחרונה כדי שיעמוד ממנה על סוף השקיעה ושיהא מותר לו לאכול בתרומתו, קא יהיב השתא שיעורא דכולי עלמא בקיאין בו, דמכי הוי שמשא בראש הכרמל ירד משם ויטבול בים ויעלה וכשיעלה שם ידע שכבר נעלם זמן בין השמשות ומותר לו לאכול בתרומתו, ויעלה דקאמר אין פירושו ויעלה מטבילתו, אלא יעלה דומיא דירד, כלומר: ירד מראש הר הכרמל ויטבול ויעלה אל ראש ההר ויאכל שם, וזה שיעורו של בין השמשות דרבי נחמיה, כלומר: סוף שיעורו.

אבל לדידי קשיא לי מה שאמרו בירושלמי בפרק קמא דמסכת ברכות (ה"א) דגרסינן החם: רבי חנניה חבריהון דרבנן בעי, כמה עאמרו בירושלמי בפרק קמא דמסכת ברכות (ה"א) דגרסינן החם: רבי חנניה מבריהון דרבנן בעי, כמה דתימא ערבית נראו שלשה כוכבים אף על פי שהחמה נחונה באמצע הרקיע, פירוש: באמצע עובי הרקיע, ויימר אף בשחרית כן, פירוש: אף על פי שהחמילה החמה לצאת ועדיין הוא בעובי הרקיע נדון אותו כלילה ומפני מה אמרו מעלות השחר הוה יום, אמר רבי בא כתיב (בראשית הוא בעובי הרקיע נדון אותו כלילה ומפני מה אמרו מעלות השחר הוה יום, אמר רבי בא כתיב (בראשית מי, כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וכתיב (ויקרא כב, 1) ובא השמש וטהר הקיש יציאתו אף יציאתו משיתכטה מן הבריות כלומר: שנתכסה זריחתו מן הבריות והתחיל להשתקע ברקיע אף יציאתו משיתודע לבריות דהיינו משהתחיל ליכנס ברקיע, אמר רבי בא כתיב (בראשית מד, ג) לביאתו מעיתודע לבריות דהיינו משהתחיל ליכנס ברקיע, אמר רבי בא כתיב (בראשית מד, ג) הנוקר אור התורה קראה לאור בוקר, תני רבי ישמעאל בבקר בבקר (שמות טו, כא) כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר, אמר רי יוסי ברי בון אם אומר את ליתן עוביו של רקיע ללילה בין בערבית בין העחרית, נמצאת אומר שאין היום והלילה שורן הארץ שרי מלכא נפיק אף על גב דלא נפיק אמרין דנפיק והלילה שוחיל להשתקע בעובי הרקיע הוי לילה. וצריך לי עיון.

712 414

הלתא בת תרי כורי שרי לטלטולה בת תלתא כורי אסור לטלטולה. קשיא לי דהוה ליה למה למימר בת תרי כורי שרי לטלטולה בת תרי כורי ומשהו אסור לטלטולה. ונראה דמשום דרב יוסף שרי אף בת תלתא נקט רבה תלתא אסור, ורב יוסף נמי הואיל ואמר רבה תרי ותלתא אמר איהו תלתא וארבעה

והוא הדין לתלתא ומשהר. אמר רבה בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה לענין שבת. כלומר: בכניסת שבת, והיינו לחומרא אבל ביציאתו לא אלא כרבי יוסי. וכי קאמר וכרבי יוסי לענין תרומה, הוא הדין דהוה מצי למימר לענין מוצאי שבת.

ומהא דרבי יוחנן לא שמעינן אי כרבה אי כרב יוסף. והרב אלפסי ז"ל פסק כרבה משום דקיימא לן (ב"ב קיד, ב) דכל היכא דפליגי רבה ורב יוסף הלכתא כותיה חוץ משדה ענין ומחצה, ועוד דספיקא דאורייתא הוא ולחומרא נקטינן.

רמורי הרב ז"ל פסק כרב יוסף, דכי קיימא לן כרבה הני מילי כל היכא דפליגי בסברא דנפשייהו ומשום דאמרינן בהוריות (יד, א) רב יוסף סיני רבה עוקר הרים, אבל הכא מפי השמועה הם חולקים, מר אמר לה משמיה דרב יהודה ומר אמר לה משמיה דרב יהודה. ועוד דסוגיין הכא כרב יוסף, דאמרינן אביי מוייה לרבא דקא דוי למערב אמר ליה והתניא כל זמן שפני מזרח מאדימין אמר ליה פנים המאדימין את המזרח, והיינו כרב יוסף דקא דוי למערב למחזי אם פניו מאדימין ואכתי יממא הוא כרב יוסף, דאי ברבה ולמיחזי אם שקעה חמה, מאי קא אמר ליה אביי והתניא כל זמן שפני מזרח מאדימין, והלא פני מורח המאדימין דאדכר בברייתא אינו סימן ליום וגם לא סימן לסוף בין השמשוח, דהא בין השמשות מורח המאדימין דאדכר בברייתא אינו סימן ליום וגם לא סימן לסוף בין השמשוח, דהא בין השמשות מורח המאדימין דאדכר בברייתא אינו סימן ליום וגם לא סימן לחוף בין השמשוח, דהא בין השמשות מורח המאדימין באר עובא לקולא אלא לחומרא. אלו דבריו. ועוד יש להביא ראיה מברייתא דקא מייתי בירושלמי בפרק קמא דברכות (ה"א) כל זמן שפני מזרח מאדימות זהו יום, הכסיפו זהו בין השמשות, השחירו זהו לילה, והא אתיא כרב יוסף.

ועם כל זה יש לי ללמד זכות על דברי הרב אלפסי ז"ל, חדא דהא רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה בבין השמשות כמאן, והלכך פסק כרבי יהודה בהכנסת השבת שהוא השיעור המוקדם וכרבי יוסי לענין תרומה ומוצאי שבת שהוא השיעור המאוחר שבכולן, וכיון שכן על כרחין לחומרא אזלינן בכולהו. ועוד דאם איתא לימא הלכה כרבי נחמיה לענין שבת, דלדידיה התחלת בין השמשות משתשקע החמה ואף על פי שפני מזרח מאדימין, אלא ודאי רבי יוחנן כרבה סבירא ליה, וכי נקט רבי יהודה הוא הדין דהוה מצי למימר כרבי נחמיה דהתחלת בין השמשות שוה לשניהם, אלא משום דרבי יהודה קרים בברייתא נקט רבי יהודה, ועוד דמשום דרבי יהודה שעוריה משיך טפי מדרבי נחמיה ואפילו הכי לא קימא לן כותיה לא באפוקי שבתא ולא לגבי תרומה נקטינן לדרבי יהודה.

ומאי דקשיא ליה לרבנו הרב ז"ל, יש לי לומר דהא דקא דוי למחזי אם הכסיפו פני מזרח דהינו סלוק אדמימות מן המזרח לגמרי דהכספת פנים היינו סלוק אדמימות כמו שכתבתי למעלה (לד, ב ד"ה הכסיף) וכדי לערב או להטמין קא דוי ביה, ואמר ליה מי סברת דסלוק אדמימות מן המזרח בלבד בעינן סלוק

אדמימות כל פני מערב בעינן. כך נראה לי. **דלא אכלי כהני תרומה עד דשלים בין השמשות דרבי יוסי.** איכא למידק ומאי נפקא מינה דהא לבתר דשלים בין השמשות דרבי יהודה מתחיל בין השמשות דרבי יוסי, ובין השמשות דרבי יוסי כהרף עין ואין אדם יכול לעמוד בו, ובשיעורא זומא כי האי מאי נפקא לן בין סוף בין השמשות דרבי יהודה לסוף בין השמשות דרבי יוסי.

ויש לומר דכי אמרינן (בעמוד א) דשלים בין השמשות דרבי יהודה והדר מתחיל בין השמשות דרבי יוסי, לאו למימרא דכי שלים דרבי יהודה הדר מתחיל מיד דרבי יוסי, אלא למימרא דלא עריב דרבי יוסי בגו בין השמשות דרבי יהודה אלא לבתר דרבי יהודה הוי דרבי יוסי, ולעולם לא מתחיל מיד אלא לאחר זמן.

וכחב מורי הרב זייל דמסחברא דבין השמשות דרבי יוסי אינו מתאחר לאחר בין השמשות דרבי יוסי אינו מתאחר לאחר בין השמשות דרבי יהודה ביהודה אמר שמואל (שם) בין השמשות דרבי יהודה לרבי יוסי כהנים טובלין בו, ומדאמרי הכי ולא אמרי לבתר דשלים בין השמשות דרבי יהודה לרבי יוסי כהנים וכוי אלמא אין הפסק ביניהם כשיעור טבילה שלם, ושיעור טבילה פחות מני אמה דתון (זבים פייא מייה) ראה אחת מרובה כשלש כמגדיון לשילה שהן [כדי] שתי טבילות ושני ספוגין הרי זה זב גמור ותניא בתוספתא בתחלת מסכת זבין (ה"ד) רבי אומר משל למה הדבר דומה לחבל

של מאה אמה ראה בתחילת מאה ובסוף המישים אמה ובסוף מאה אמה הרי זה זב גמור.

סילק המסלק. פירש רש"י ז"ל: קדרות הראויות להסתלק למאכל הלילה. ונראה לי לפי פירושו, דאתיא הא דתנא דבי רבי ישמעאל כרבי יהודה, דאית ליה לקמן פרק כירה (שבת לז, א) דאפילו לשהות אין משהין אלא על גבי כירה גרופה וקטומה, ומתניתין (דלקמן שבת לו, ב) לשהות תנן, אבל לחנניה (דליניל שבת כ, א) לא היו צריכין לסלק כלל. ואפשר היה לפרש דסילק המסלק והממין הממנין חדא היא, כלומר סילק המסלק מאכל הראוי לצורך מחר והטמינו, משום דטומן אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל אסור להניחו על גבי דבר המוסיף הבל, וכדתניא (לקמן שבת מו, ב עי"ש) קופה שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת של זיתים, ולא מפקא האי תנא דבי רבי ישמעאל מדחנניה. כך נראה לי.

הא דחניא: **ושוהה כדי להדביק פת בתנור ולצלות דג קטן.** קשיא לי, דהא משמע דאפילו ליכא שיעורא אלא כדי להדביק הפת בתנור ושיקרמו פניה קודם חשיכה לבד שרי ואף על פי שרדייתה בשבת, והכין נמי משמע במתניתין דפרק קמא (יט, ב) דקתני ואין נותנין פת כוי אלא כדי שיקרמו פניה, ואילו בפרק קמא בשמעתא קמייתא (ג,ב. ד,א) משמע דרדיית הפת מדרבנן מיהא אסירא, וכדבעא רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה או לא.

וראיתי לר"ח ז"ל במסכת ראש השנה ריש פרק יום טוב שחל להיות בשבת, דרדיית הפת שאסרוה היינו בפת רכה שהוא כעין עיסה שרדייתו היינו עריכחו, והיינו דרב ביבי דקודם שיבא לידי חיוב חטאת קאמר, כלומר דעדיין לא קרמה פניה, הא כשנאפה היטב שרי ואפילו לכתחילה. והוצרך לפרש כן שם, קאמר, כלומר דעדיין לא קרמה פניה, הא כשנאפה היטב שרי ואפילו לכתחילה. והוצרך לפרש כן שם, מפני שהתירו שם (ר"ה כט, ב) תקיעת שופר אי לאו משום גזירה שמא יעבירנו ד' אמות ברשות הרבים, ודייקינן לה מדכתיב (ויקרא כג, ז) כל מלאכה ומשרא שריא ואפילו לכתחילה. וליתא, חדא דהא דקאמרינן המם ואינה מלאכה, דאלמא אינה מלאכה ומשרא שריא ואפילו לכתחילה. וליתא, חדא דהא דקאמרינן החם היינו לומר דמדאורייתא לא אסירא ונפקא מינה דבמקום מצוה שרי. ותדע לך דהא ודאי תקיעת שופר שלא במקום מצוה אסירא וכדאיתא בשמעתין דהכא, ובפרק בתרא דראש הענה (לג, א) גם עופר שלא במקום מצוה אסירא וראי בשמעתין נמי בפרק כסוי הדם (חולין פד, ב) תקיעת שופר חוכיח שפיקה דוחה יום טוב ואין ודאה דוחה שבת, ואעים שאינה מלאכה אלא חכמה. ועוד דהא תניא לקמן בפרק כל כחבי (שבת קיז, ב) שכח פת בתנור וקרש עליו היום מצילין מזון שלש סעודות וכוי דאלמא בשכח בלבד התירו לרדות הא במדביק לכתחילה לא התירו. וצריך לי עיון.

אחר כך מצאתי להרמב"ן ז"ל בספר המלחמות (לעיל שבת ד, א), דהכא ברודה בסכין ולצורך שבת, וכההיא דשכח פת בתנור, שלא גזרו בשבת כלאחר יד לצורך השבת בין בבא להציל בין בעלמא. ועדיין אינו מחוור בעיני כל הצורך, חדא דדחקינן הכא ומוקמינן בכדי מזון שלש סעודות דוקא, ועוד היא צריכה לי עיון.

الم حال

לא קשיא הא ר' יהודה הא ר' שמעון הא ר' נחמיה. פירוש: הא דחניא שופר מטלטל וחצוצרות אין מטלטלין, ר' יהודה הא דשרי דבר שמלאכתו להיתר קצת ואע"פ שעיקר תשמישו לאיסור כגון קורנס של נפחים לפצע בו אגוזים, ודוקא לצורך גופו או לצורך מקומו, אבל מחמה לצל או כדי שלא יגוב לא, ואטר כלי המיוחד לאיסור ואפילו לצורך גופו ולצורך מקומו, כמטה שיחדה למעות והניח עליה מעות דאין מטלטלין אותה כלל כדאיתא לקמן (שבת מד, ב) ואוקימנא כרי יהודה. והלכך שופר שמגמעין בו מים לפעמים לצורך גופו ולצורך מקומו שרי, אבל חצוצרה שאינה ראויה לגמע בה מים כלל ומיוחדת היא לתקיעה דאסירא הויא לה כמטה המיוחדת למעות ואסירא. והא דחניא כשם שמטלטלין את השופר בעות מסלטלין את החצוצרות, ר' שמעון היא דשרי למלטל אפילו כלים המיוחדים לתשמישי איסור לצורך גופן ולצורך מקומן. והא דחניא שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות, ר' נחמיה היא דאמר אפילו טלית אין ניטל אלא לצורך תשמישו בלבד, כלומר: לצורך תשמישו המיוחד לו.

ואם תאמר מכל מקום לכולי עלמא כלי שמלאכתו לאיסור אין מטלטלין אותו אלא לצורך גופו ולצורך מקומו הא שלא יגוב לא, ותדע לך מהגרסינן בפרק כל הכלים (לקמן שבת קכד, ב) רבי אלעזר אומר אפילו מכבדות של תמרה מטלטלין, והוינן בה במאי עסקינן אילימא מחמה לצל בהא לימא רבי אלעזר אפילו מכבדות של תמרה מטלטלין, והוינן בה במאי עסקינן אילימא מחמה לצל בהא לימא רבי אלעזר אפילו מכבדות של תמרה מטלטלין, ואי סלקא דעתך דרי שמעון בכהאי גוונא שרי, מאי קושיא דלמא רי אלעזר כרי שמעון סבירא ליה, אלא שמע מינה דכלי שמלאכתו לאיסור אפילו לרבי שמעון אין מטלטלין אותו מחמה לצל ולא כדי שלא יגוב, וכיון שכן מאי דוחקין דאוקימנא ההיא דשאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות כרי נחמיה, לוקמה ככולי עלמא, דהא ההיא כדי שלא יגוב היא וכדאמרינן השופר ולא את החצוצרות כרי נחמיה, לוקמה ככולי עלמא, דהא ההיא כדי שלא יגוב היא וכדאמרינן בהדיא, אלא מקום יש לו בראש גגו ששם מניח שופרו. ויש לומר דלישנא קא זייק דקחני לפי שאין ושלילים בהדיא, אלא מקום יש לו בראש גגו ששם מניח שופרו. ויש לומר דלישנא קא זייק דקחני לפי שאין

מטלטלין דמשמע דאין מטלטלין כלל. הא דאמרינן: **למאי נפקא מינה למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות.** כתבתיה בפרק אלו טריפות

(חולין נא, א ד"ה מחט) בסייעתא דשמיא.גבבא אין מוסיפין הבל. עד שיגדוף. פירש רש"י ז"ל: משום דמוסיף הבל, וכבר (פרש"י ז"ל) [פרשינן] בפרקין דלעיל (שבת לד, ב) גזירה שמא יחתה בגחלים. ופירש כן הוא ז"ל מפני שהוא מפרש ענין הפרק הזה אף בהטמנה, והוא סבור שכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אין מוסיפין הבל.

ואני תמיה לדבריו, שהוא ז"ל גורס לעיל בסוף פרק במה מדליקין (שם) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף מבעוד יום גזירה שמא יטמין ברמץ, ופירש הוא ז"ל רמץ גחלים ואפר מעורבין, והיינו כקטומין, אלמא אף קטומה מוסיף הבל. ועוד קשה עליו דהא מהדרינן לאוקומה למתניתין להחזיר אבל לשהות משהין ומתניתין חנניה היא, ואי בהטמנה לא התיר חנניה לשהות בהטמנה בכירה שאינה גרופה ואינה קטומה ואפילו כמאכל בן דרוסאי, משום דהויא ליה הטמנה בגחלים ממש דמוסיפין הבל ואסור ואפילו מבעוד יום. ואף רש"י ז"ל בעצמו פירש כן לקמן (שבת לז, א) גבי תוכה וגבה, דתוכה אסור כשאינה גרופה וקטומה משום דהויא ליה הטמנה ברמץ דאסרינן מבעוד יום.

אלא עיקר משנחינו זו אינה הטמנה, אלא כמו שפירשו רב האי גאון ור"ה ז"ל. וז"ל רב האי גאון ו"ל: אין טומנין את הקדרה בדבר שמוסיף הבל בחומה ואפילו מבעוד יום, אבל שהוי על גבי כירה אינה הטמנה שלא הניה את הקדרה עצמה בתוך אש שאין קטום אלא לחלוחה עליו ויש ביניהם ריוה או להניה כסא בתוך אש והקדרה עליו וכך אנו עושין, עד כאן. וממה שכחב שלא החירו להניה את הקדרה בתוך אש שאין קטום, משמע דסבירא ליה להגאון ז"ל דבתוך אש קטום טומנין שאינו מוסיף הבל, וכאותה גירסא דגרסי הגאונים ז"ל בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שם) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל, העלהי פרק במה מדליקין (לעיל שם) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה גזירה שמא יטמין ברמץ, דאלמא רמץ דבר שאינו מוסיף הוא. ומיהו חימה כיון שאין הקטימה אלא קטימה כל שהוא וכדאיתא בירושלמי (פ"ג ה"א) וכדמוכה נמי בגמרא (לקמן שבת לו, א) דאמר גהלים שעממו הרי הן כקטומין, היאך אפשר שלא יוסיפו הבל, ומכל מקום למדנו מדבריו שאין משנחינו בהטמנה אלא בשהוי ובשאין הקדרה נוגעת כלל באש. ור"ה ז"ל כתב כן, שענין משנחנו מעין משנחנינו בהטמנה אלא בשהוי ובשאין הקדרה נוגעת כלל באש. ור"ה ז"ל כתב כן, שענין משנחנו

אינה הטמנה אלא כעין כסא של ברזל והקדרה יושבת עליו והיא תלויה באבנים או בכיוצא בהן, אבל

הממנה על גבי גחלים דברי הכל אסור, דקיימא לן הטמנה בדבר המוסיף מבעוד יום אסור.

עד שיגרוף או עד שיתן את האפר. גרסינן בירושלמי (פ"ג ה"א): הגורף עד שיגרוף כל צרכו, מן מה דחני הגורף צריך לטאט בידו, הדא אמרה עד שיגרוף כל צרכו, הקוטם עד שיקטום כל צרכו, מן מה דחני הגורף צריך לטאט בידו, הדא אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, הקוטם עד שיקטום כל צרכו, מן מה דחני מלבה עליה נעורת של פשחן הדא אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, כלומר שאין צריך לקטום עד שלא יהא האש ניכר בו אלא כיון שקטם קצת מוכחא מילתא שהוא מתיאש ממנו ואינו רוצה בחתי. והכי נמי משמע בגמרא, מדאמרינן (לקמן שם) גחלים שעממו הרי הן כקטומין, והוא הטעם שאמרנו רכיון שעממו ולא חשש ללבותן מוכחא מילתא שאין קפיד (בחתיי) [בחיחיין, ועוד אמרו (שם) קטמה ונתלבחה סומכין לה ומקיימין עליה, כלומר שהיא כקטומה.

ומכל מקום לענין גורף, נראה מהירושלמי שהוא צריך לגרוף לגמרי עד שלא ישאר בו אש כלל. ואם תאמר כיון שהוא צריך לגרוף לגמרי, מפני מה אסרו (לה, ב) בחנור גרוף. פירש הרמב״ם ז״ל (פ״ג מהלי שבת ה״ו) מפני שאי אפשר שלא ישאר בו ניצוץ אחד וממנו ראוי לחתות ולהסיק. ולדבריו צריכין אנו לומר, דבכירה גרופה התירו מפני שאף על פי שנשארו בה ניצוצות מתוך שהבלה מועט אינה ראויה להתחמם בניצוצות מועטין הנשארים ולא יהיב דעתיה ולא אתי לחתויי, אבל חנור מתוך שהבלו רב יהיב דעתיה ומחתה. ודומיא דקש וגבבא, דבכירה שרי אפילו בשאינה גרופה ובתנור אסיר.

והר"ז הלוי ז"ל פירש מדוחק קושיא זו, דגריפה שאמרו לא שיהא צריך לגרוף ולהוציא חוץ מן הכירה, אלא שיגרוף ויסלק גחלים לצד אחד ויניח הקדרה במקום הגרוף, והלכך בחנור הגרוף איכא למיגזר רילמא אתי לחתויי בגחלים שבחנור. ואינו מחוור בעיני כלל, דאם איתא מאי קא מיבעיא לן בגמרא (לקמן שבת לז, א), בכירה שאינה גרופה וקטומה מהו לסמוך, דודאי טפי איכא למיגזר לחתויי בגחלים בשהקדרה וגחלים בכירה עצמה ממאי דאיכא למיגזר בשהגחלים בתוכה וקדרה סמוכה לה מחוץ, וכיון שכן כיון דבגרופה מתחת קדרה שרי כל שכן כשהקדרה מחוץ לגמרי. ועוד דהא לאביי משמע לקמן (שבת לה, ב) דכופה שהסיקוהו בגפת ובעצים אי גרופה שרי, ואפילו הכי בשאינה גרופה אין סומכין לה, וזה דבר רחוק. ודוחק הוא לומר דמפי עדיף גרופה משום דמעשיו מוכיחים עליו, דכיון שגרף וסלק לצד אחד לא יהיב דעתיה תו לאחתויי ואסוחי אסח דעתיה מיניה אבל שאינה גרופה אפילו בסמיכתה איכא למגור.

והנכון שנאמר דגרופה ממש בעינן, אלא דבתנור כיון שהבלו רב ומרתיח אינו נראה כגרוף אלא כמי שיש שם גחלים, ואתי לאשהויי או לאהדורי בכירה שאינה גרופה ואתי לחתויי, אי נמי אתי לאשהויי או לאהדורי בתנור גופיה דאינו גרוף.

והאי תבשיל דתנן במתניתין, יש לי לומר דלמאן דאמר לשהות תנן, אם הסיקוה בקש ובגבבא אפילו אינה גרופה ואי נמי בגפת ובעצים בגרופה וקטומה, משהין עליה אפילו לא הגיע למאכל בן דרוסאי, דהא טעמא משום חחיי גחלים ובקש ובגבבא ואי נמי בגפת ובעצים כשגרף וקטם ליכא בכירה משום חחיי גחלים, וכל שכן במאכל בן דרוסאי וכל שכן במצטמק ויפה לו, אבל למייד להחזיר תנן אבל לשהות משהין אף על פי שאינה גרופה ואינה קטומה, האי חבשיל דמתניתין דוקא בשהגיע למאכל בן דרוסאי וכדתני בהדיא חנניה כל שהגיע למאכל בן דרוסאי משהין על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, אבל בעיל ולא בשיל שלא הגיע בשילו למאכל בן דרוסאי לא אלא אי שדא גרמא חיה ואי נמי בקדרה חייתא לעולם משהין בין הגיע למאכל בן דרוסאי בין לא הגיע, דהא ליכא משום חתוי בקש ובגבבא שבכירה ולא שבכופח, אבל להחזיר לעולם אינו מחזיר אלא כשהגיע למאכל בן דרוסאי הא קודם לכן לא דנמצא מבשל בשבת.

ריש לחלוק ולומר דכל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי אין משהין ואפילו בגרופה וקטומה ולא בשהסיקוה בקש ובגבבא, משום דכיון דבשיל קצת ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אפילו בקש

ובגבבא יהיב דעתיה ומחתה, וכענין שאמרו בעססיות ותורמוסין (שם) דכיון דצריכין בשול גדול יהיב דעתיה ומחתה, ואפילו בקש ובגבבא שייך חתוי בכי הא דהא גזרינן ביה בתנור (לקמן שבת לח, ב). והיינו דכי אקשי בשלהי פרק קמא (שם) צמר ליורה ליגזור (איצטריכא) [איצטריכינן] לאוקמה ביורה עקורה ולא אוקמינן בגרופה וקטומה ואי נמי בקש ובגבבא, משום דצמר ליורה קודם שיקלוט את העין הרי הוא כתבשיל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי. ומיהו הראשון נראה קודם שיקלוט את העין הרי הוא כתבשיל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי. ומיהו הראשון נראה לאוקומה בכירה גרופה כיון דכולהו אינך מיירי בתנור, והלכך ניחא ליה טפי לאוקומה אף בתנור כיון בישים בוב נמי בתנומי בלשנה בתול בולל ביני אם מבשיל שלא בניות ליינים ביבונים

ראשכח ביה נמי היתירא. ולשון חבשיל כולל הוא אף חבשיל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי. בית שמאי אומרים חמין אבל לא חבשיל. מדקאסרי בית שמאי חבשיל שמע מינה דאפילו בגרופה אית ליה גזירת חתוי, וכיון שכן נראה לי דחמין שהתירו דוקא בשהוחמו כל צרכן בערב שבת מפני שמצטמק ורע להם הא קודם לכן לא, דהא אפילו בחמין איכא למיגזר משום חתוי גחלים וכדתניא (לעיל שבת יח, ב) לא ימלא נחתום חבית של מים ויניחנה בתוך התנור.

דברייתא לא אסרו אלא במצטמק ויפה לו, הא מצטמק ורע לו הרי הוא כחמין ושרי. כך נראה לי. משמע דלא אסרו אלא חבשיל המצטמק ויפה לו הכי נמי לבית שמאי דמתניתין דאית להו כבית הלל דברייתא אליבא דרבי מאיר שמעינן לבית שמאי דמתניתין, דכי היכי דלבית הלל אליבא דרבי מאיר גווני נקיט, כלומר: מצטמק ורע לו ומצטמק ויפה לו, דאי לא ליחני חדא והוא הדין לאידך. ומדבית הלל כלומר: חמין ותבשיל הדומה לו שמצטמק ורע לו. ועוד דכל היכא דתני חמין ותבשיל משמע דתרי ויפה לו אסור, אלמא כל שמצטמק ויפה לו נקיט בלשון חבשיל וכל מצטמק ורע לו נקיט בלשון חמין, ויפה לו. ועוד מדקתני תבשיל שבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו ולא קתני תבשיל שמצטמק דרלמא הכא ביפה לו וכראמר(יי) בהדיא והתם במצטמק ורע לו, אלא שמע מינה דסתם חבשיל מצטמק דאלמא רבי מאיר במצטמק ויפה לו נמי שרי. אבל מדאקשינן מדרבי יהודה אדרבי יהודה איכא למידק מותרין מפני שמצטמקין ורע להם ולפיכך מותר ותבשיל שבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו, משהין והכא במצטמק ורע לו ולפיכך מותר. אלא שיש לדחות דהתם הא פליג בה רבי יהודה ואמר חמין מינה דסתם חבשיל היינו מצטמק ויפה לו, דאי לא מאי קושיא דלמא התם במצטמק ויפה לו לפיכך אין ואין משהין על גבי שאינה גרופה וקטומה ומה הן משהין בית הלל אומרים חמין אבל לא תבשיל, דשמע אאידך דרבי מאיר דתניא לעיל מינה (לז, א) שתי כירות המתאימות וכוי משהין על גבי גרופה וקטומה גבי כירה ובשלה בשבת חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל כל צרכו בין בשוגג בין במזיד יאכל דמצטמק ויפה לו וכדמשמע בגמרא (לקמן שבת לה, א), דאקשינן מדרבי מאיר דאמר שכה קדרה על ואפשר דהוא הדין לתבשיל שמצטמק ורע לו, ולא אסרו אלא בתבשיל המצטמק ויפה לו כסתם תבשיל

ורש"י ז"ל שפירש חמין דלא צריכי בישולי דליכא למיגזר משום שמא יחתה אבל לא תבשיל דניחא ליה בבישוליה ואתי לחתויי, לאו למימרא דליכא במים משום חתוי, דהא תניא (לעיל שבת יח, ב) לא ימלא נחתום קיתון של מים ויתננו בתוך התנור ערב שבת עם חשיכה ופירשו בשלהי פרק קמא (לעיל שם) גזירה שמא יחתה בגחלים, אלא טעמיה כדפרישית, דבחמין דהוחמו כל צרכן קאמר דלא אתי לחתויי דמצטמק ורע להן, אבל תבשיל אפילו בשל כל צרכו אתי לחתויי דמצטמק ויפה לו.

ובחוסי (ד"ה המין) פירשו דלבית שמאי אפילו המין שלא הוחמו כל צרכן שרי ואף על גב דמהבשלין ויפה להם, משום דכיון דאין יפה להם אלא עד שיוחמו כל צרכן אבל משם ואילך לא ועוד דקלין להחבשל, אף על גב דהשתא יפה להם לא אתי לחחויי דבלא חחוי מחבשלין היטב.

ומכל מקום לבית הלל שרי בכל ענין, בין חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשיל כל צרכו ובין לא בשיל כל צרכו, ואפילו לא בשיל כמאכל בן דרוסאי וכל שכן מצטמק ויפה לו, דבכירה גרופה וקטומה לא חיישינן לחתויי כלל.

712 41

גמרא: אי אמרת בשלמא להחזיר תנן היינו דשני בין מתוכה לעל גבה. פירש רש"י ז"ל: אי אמרת בשלמא להחזיר תנן, רב המא בר גוריא אשריותא דלשהות בשאינה גרופה קאי, והיינו דבתוכה אסיר משום דהוה ליה מטמין בדבר המוסיף הבל אבל על גבה שרי, אלא אי אמרת לשהות תנן דאפילו בלשהות אי גרוף וקטום אין אי לא לא, אפילו בתוכה נמי לישחרי דהא הוה ליה מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל.

ואינו מחוור כלל. הדא דאיהו אזיל לטעמיה דמפרש לה למתניתין בהטמנה, וליתא כדכתיבנא לעיל (שבת לו, ב ד"ה עד שיגרוף). ועוד דאפילו קטומה דבר המוסיף הוא. ועוד דמה לו לדחוק ולפרש דרב המא קאי אשריותא דלשהות בשאינה גרופה, דהא בשריותא דחזרה נמי איכא לאפלוגי בין תוכה לעל הבה וכדאמרינן בסמוך. אלא הכי פירושה: בשלמא אי להחזיר תנן ברישא היינו דאיכא לאפלוגי בין תוכה לגבה, אלא אי אמרת דלשהות תנן בשהייה מה לי תוכה מה לי גבה, אלמא נותנין דמתניתין להחזיר הוא ועלה קאי רב חמא, ופריק אין הכי נמי דאשריותא דלהחזיר קאי ומיהו לאו ארישא דמתניתין קאי

אלא אסיפא קאי. נאם תאמר אי מהימן ליה רב ליזוק מאידך דרב, דהא אמרינן לקמן (עמוד ב) רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור, וכל שכן כמאכל בן דרוסאי דמצטמק ויפה לו. ויש לומר דרב גופיה כרבי יהודה סבירא ליה דפליג אדחנויה ואפילו חמצא לומר דמתניתין להחזיר חנן, אלא הכא משום דרב קא מפרש לה למתניתין קא מייתי מינה, דהא לא שנו קאמר ואפירושא דמתניתין קא מהדר

ואם תאמר לידוק מדרבי יוחנן דפסק (לקמן שבת מו, א) כסתם מתניתין ואפילו הכי אמר רב שמואל בר רב יהודה אמר רבי יוחנן (לקמן עמוד ב) תבשיל שבשל כל צרכו מותר, דאלמא כמאכל בן דרוסאי אסור ודלא כחנניה. יש לומר משום דאמוראי נינהו אליבא דרבי יוחנן דאיכא מאן דאסר ואיכא מאן

דשרי, דהא איכא רב ששת משמיה דרבי יוחנן דאמר (שם) דמתניחין להחזיר חנן.

רבי יהודה אומר מה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל. מסתברא לי דלרבי יהודה משהין אפילו בשאינה גרופה חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שנתבשיל. מסתברא לי דלרבי יהודה משהין אפילו בשאינה גרופה חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שנתבשיל כל צרכו המצטמק ורע לו, משום דמחדא נפקא לן אידך, דכיון דבגרופה משהין אפילו מצטמק ורע לו דמיכא משום חתוי ולא גורינן אטו שאינה גרופה, ממילא בשאינה גרופה משהין מצטמק ורע לו דליכא משום חתוי ולא אשכחן תנא ולא אמורא דשרי לשהות בגרוף וקטום ואסר בשאינה גרוף במצטמק ורע לו. והא דתניא לקמן (שבת לח, א) שכח קדרה על גבי כירה ובשילה בשבת וכוי רבי הודה אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין מפני שמצטמק ורע להן וכוי, דאלמא משמע לכאורה דדוקא שכח ובדיעבד אבל לכתחילה אפילו הוחמו כל צרכן אסור. לא היא, דהתם משום תבשיל נקטה ולומר דאפילו תבשיל שנתבשיל כל צרכו ביון דמצטמק ויפה לו אסור ואפילו בריעבד, אבל לעולם מצטמק ורע לו דליכא למיגור משום חתוי אפילו בשאינה גרופה שרי. והיינו דאמרינן בשלהי פרק קמא (לעיל שבת יח, ב) האי קדרה חייתא אי נמי בשיל שפיר דמי, דההיא משמע דלכולי עלמא אמרינן לה. וכן כל שנדי רקשי ליה זיקא דשריא התם, משום דליכא למיחש לחתיי.

ועוד מסתייע לי הדין סברא, דרב ושמואל (לקמן עמוד ב) אמרי הכין בהדיא, דאסרי מצטמק ויפה לו ושרו מצטמק ורע לו ואפילו בשאינו גרוף ואינו קטום, ואחיא דרב ושמואל כרבי יהודה וכמחניחין למאן דאמר לשהות חנן. אבל אילו היינו אומרים דלרבי יהודה כל דבר אסור בשאינו גרוף ואפילו מצטמק ורע לו, א"כ רב ושמואל דאמרי כמאן. ולקמן (עמוד ב ד"ה הא דאמר) נכתוב זה יותר בארוכה בס"ד. אלא אי אמרת להחזיר תון מתניתין מני לא רבי מאיר ולא רבי יהודה. קשה לי מאי קשיא ליה מתניתין מני, ואמאי דחיק ואוקי לה כרבי יהודה וסבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, לימא הא מני חנניה היא. ונראה לי משום דרבי מאיר ורבי יהודה איירו בהדיא בחמין ותבשיל ובשהייה ובחזרה כדאיירי בהו מתניתין, וחנניה לא איירי בהדיא בהו אלא בשהייה בלבד, משום הכי קא מהדר לאוקומה

כחד מהני תנאי.

היכי תנן.

איבעיא להו מהו לסמוך. פירוש: האי בעיא לכולהו לישני היא, למאן דאמר לשהות תנן קא בעי מהו לשהות בסמיכה, ולמאן דאמר להחזיר תנן קא מיבעיא ליה מהו לסמוך בחזרה בשאינה גרופה. ואף על גב דקא מייתי משתי כירות המתאימות דמיירי בשהייה, מינה נשמע לחזרה למאן דאמר להחזיר תנן. וכן אתה מפרש בכולהו אינך דקא מייתי. ודלא כדברי הרב אלפסי ז"ל דאייתי ראיה מהא לפסוק כמאן

ראמר לשהות תון. ראשייג דקא סליק הבלא מאידך. הא דאיצטריך לאורוכי בלישניה ולמימר הכין, מסתברא משום דאיהו

חייש קצת למאי דמהדר ליה דלמא שאני התם דכיון דמדליא שליט בה אוירא.

שמעת מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש רש"י ז"ל: דאי מצטמק ורע לו מאי אתא לאשמועינן. והקשו עליו בחוסי דדלמא איצטריך לאפוקי מדרבי מאיר דאסר לעיל בשאינה גרופה אפילו המין דמצטמק ורע להם. ועוד הקשו למאי דקא סלקא דעתין דמצטמק ויפה לו מותר אפילו בלא גרופה וקטומה, אם כן אמאי קתני קטומה. ועוד כי משני שאני הכא דקטמה מאי קא פריך אי הכי מאי למימרא, דטובא קא משמע לן דאיצטריך לאפוקי ממאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דהדרא למלתא קמייתא אלא אף על גב דהובערה דאיצטריך לאפוקי ממאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דהדרא למלתא קמייתא אלא אף על גב דהובערה לא הדרא למלתא קמייתא. ועוד קשיא לי, היכי ניחא ליה מפי במאי דהדר משני הובערה אצטריכא לא הדרא למלתא קמייתא. ועוד קשיא לי, היכי ניחא ליה מפי במאי דהדר משני הובערה אצטריכא ליה, דהיינו פירוקא קמא דקאמר שאני הכא דקטמה, כלומר: וקא משמע לן דלא הדרא למלתא קמייתא. ועוד דכי אקשינן אי הכי מאי למימרא, אדרבה הוה ליה לאקשיי, אי הכי אמאי קתני חמין שהוחמו כל צרכן וחבשיל שלא נחבשל כל צרכו נמי. צרכן וחבשיל שלא נחבשל כל צרכו נמי.

שריוחא דמצטמק ויפה לו, כלומר: הא דאחא לאשמועינן דמצטמק ויפה לו שרי מאי למימרא, ובמאי אורחא דתלמודא בהכין דבמלתא דאתחיל בה שקיל ומרי, והלכך אקדים ואקשי במאי דאיירינן דהיינו כל צרכו אפילו לא בשל נמי ואפילו לא בשל כמאכל בן דרוסאי דבקטומה לא חיישינן לחתויי, אלא והלכך כי אקשינן אי הכי מאי למימרא עדיפא מינה הוה מצי לאקשויי אי הכי מאי שנא חבשיל שבשל דהכי קאמר, דשאני הכא דקטמה וקמ"ל דאע"ג דהובערה הרי היא כקטומה גמורה וכקטומה ונתלבתה, נקט לה בלשון איסור דלימא אין משהין עליה אלא חמין שהוחמו כל צרכן. וקא סלקא דעתך השתא ליה, אלא אדרבה משום שריותא דקטמה שרינן בה במצטמק ויפה לו, והיינו דנקט לה בלשון היתר ולא דפליג אמחניתין. ודהי שאני הכא דקטמה, כלומר: לא כמו שאתה סבור דאיסורא דהובערה איצטריכא דאי לאפוקי מדרבי מאיר לא איצטריך, דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ב), ועוד הוי כלל למצטמקים ויפה להם. ועוד דאי במצטמק ורע לו לא איצטריך לאשמועינן כדפירש רש"י ז"ל, לו, וכדכתיבנא לעיל (שבת לו, ב ד"ה בית) דחמין הוו כלל למצטמקים ורע להם ותבשיל השנוי עמהם קמייתא, אלמא מצטמק ויפה לו מותר. ועוד דכל היכא דנקט חמין ותבשיל היינו תבשיל המצטמק ויפה משום דמלתא אגב אורחיה קא משמע לן דכל שבשל כל צרכו משהין עליה אף על פי שחזרה למילתא אין משהין עליה אלא המין שהוחמו כל צרכן וחבשיל שנחבשל כל צרכו, אלא דנקט ליה בלשון היחר ונתלבתה היא כקטומה לגמרי כי הובערה הדרא למלתא קמייתא, והוה ליה למיתני קטמה והובערה ולי נראה, דמעיקרא קא סלקא דעתך דהא דנקט קטמה הא קא משמע לן, דאף על גב דקטמה ובתוסי דחקו בפירושה. וגם מן הגדולים ראיתי שדחקו בה הרבה.

דפריק ליה אתריצו להו כולהו קושיי. הובערה אצטריכא ליה, מהו דתימא הדרא למלתא קמייתא קא משמע לן. כלומר: לא כמו שאתה סבור, רשאני הכא דקטמה דקאמינא לא שתהא כקטומה גמורה אלא כקטומה ואינה קטומה, ואיצטריכא ליה לאשמועינן, דאי לא אשמעינן הוה אמינא כיון דהובערה הדרא למילתא קמייתא ולא תהא כקטומה כלל ויהא אסור בה מצטמק ויפה לו, קא משמע לן כיון דקטמה אף על גב דהובערה משהין עליה מצטמק ויפה לו והוא שבשל כל צרכו, משום דהובערה כקטומה ואינה קטומה גמורה. כך נראה לי.

ררב ששת דיוקא דמתניתין קא משמע לן. פירש רש"י ו"ל: דיוקא דמתניתין דפרק קמא (לעיל שבת יט, ב), דלא מיפרשא בהדיא דאי קרמו פניה שרי. ואינו מחוור, דכיון דקתני אלא אם כן קרמו בודאי מיפרשא בהדיא דאם קרמו פניה שרי. אלא דיוקא דמתניתין דפירקין דהכא (לעיל שבת לו, ב) קא משמע לן, דלא מיפרשא אי להחזיר תנן ואי לשהות תנן, ואדרבא סתמא כמאן דאמר לשהות תנן דהא למאן דאמר להחזיר תנן איצטריכינן לחסורה.

הא דאמר רב שמואל בר רב יהודה אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה המין שהוחמו כל צרכן והבשיל שבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו. המיהא לי דאמר כמאן לא כחנניה ולא כרבי מאיר ולא כרבי יהודה, דאילו לחנניה אפילו לא בשל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי, ואילו לרבי מאיר אפילו המין שהוחמו כל צרכן בגרופה אין בשאינה גרופה לא, ולרבי יהודה מצטמק ויפה לו מיהא בשאינה גרופה לא. ובשלמא רב ושמואל דאסרי מצטמק ויפה לו וקא שרו מצטמק ורע לו לא קשיא לי דאינה דאמרי כרבי יהודה וכדכחבינן לעיל (עמוד א ד"ה רבי) דלרבי יהודה מצטמק ורע לו אפילו בשאינה גרופה שרי, אלא רבי יוחנן דאמר כמאן דלא אשכחן חנא דאית ליה הכין, דאם איתא כי אמרינן בריש פרקין (לעיל שבת לו, ב) הא[י] לא יחן לא יחזיר אבל לשהות משהין אף על פי איתא כי אמרינן בריש פרקין (לעיל שבת לו, ב) הא[י] לא יחן לא יחזיר אבל לשהות משהין אף על פי איתא כי אמרינן בריש פרקין (לעיל שבת לו, ב) הא[י] לא יחן לא יחזיר אבל לשהות משהין אף על פי איתא כי אמרינן בריש פרקין (לעיל שבת לו, ב) הא[י] לא יחן לא יחזיר אבל לשהות משהין אף על פי איתא לי, דהא אמר רבי יוחנן (לקמן שבת מו, א) הלכה כסתם משנה וא"כ היאך אמר הבין, רבין למ"ר מחזירין בין למ"ד משהין מחניתן דלא כי הא דרבי יוחנן. ואע"ג דאמרינן בעלמא (יבמות טו, ב וש"נ דאמוראי ניהן ואליבא דרבי יוחנו, לעולם א בעי לה ומפרק לה.

דאמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן, לעולם קא בעי לה ומפרק לה.

בר יהודה משמיה דרבי יוחנן לא פליגי, אלא מר אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ורב שמואל משמיה דרבי יוחנן ורב שמואל משמיה דרבי יוחנן וה אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ורב שמואל משמיה דרבי יוחנן וה לשונו: והלכה כמאן דאמר להחזיר הנו, ונסתייעה בפירוש דאמר רב ששת אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה המין שלא הוחמו ואף רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן כמות זה בהמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל כל צרכו ומבילו במצומק ויפה לו וכוי. ובסוף דבריו כתב עוד: נמצא המותר בשני פנים, (שחמו) צוף רב שמואל בר יהודה אמר עלי כמאכל בן דרוסאי ואפילו בשלו כל צרכן. אלמא מדקאמר [שהוחמו] ולא בשלו כל עיקר, ושבשלו כמאכל בן דרוסאי ואפילו בשלו כל צרכן. אלמא מדקאמר ואפילו בשלו כל צרכן ומצטמק ויפה לו שרי אע"ג דאיכא למגור כיון שבחתוי מועט כדי לצמקו סגי ליה דלמא יהיב דעתיה ומחתה, ורב ששת אשמעינן בלא נחבשל כל צרכו ורב שמואל בר יהודה אוסיף ליה דלמא יהיב דעתיה ומחתה, ורב ששת אשמעינן בלא נחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו וכל שכן כשלא נחבשל כל צרכו.

ומסחייעא הדין סברא, מדרב דאסר הכא מצטמק ויפה לו ובשלהי פרק קמא גמרא אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום (לעיל שבת כ, א) איבעיא לן ועד כמה, אמר רב כדי שיצולו מבעוד יום כמאכל בן דרוסאי, דאלמא טפי אסיר נתבשל כל צרכו וצריך להצטמק ויפה לו מלא נתבשל כל צרכו בין מצטמק ויפה לו בין רע לו. ואף על פי שיש בזה תירוץ אחר לדעת הרב אלפסי ז"ל וכמר שכתבתי שם (לעיל שבת יח, ב ד"ה האי) גבי קדרה חייתא.

ואם תאמר אם כן למאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור, כלומר: משום שקרוב לצימוקו יהיב דעתיה ומחתה, אם כן אפילו מצטמק ורע לו כל שהוא קרוב לבישולו אסור, דדילמא יהיב דעתיה ומחתה כדי לגמור אותו בשול מועט. יש לומר דכיון דמצטמק ורע לו לא מחתה דמסתפי דילמא מצטמק ומתפסד, וכמו שכחבתי למעלה גבי חמין.

וחבשיל דמחניתין למאן דאמר להחזיר חנן אבל להשהוח משהין כל חבשיל במשמע, בין הגיע למאכל בן דרוסאי בין נחבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו, ורבי יוחנן לטעמיה דאמר הלכה כסתם משנה, ורב סבר דמחניתין בחבשיל שנחבשל אפילו כל צרכו ומצטמק ורע לו ואי נמי במצטמק ויפה לו ובשלא נחבשל כל צרכו, אבל בנחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו אסור.

ומיהו לא מחוור, דחנניה כללא קא כאיל כל שנחבשל כמאכל בן דרוסאי משהין, ולאו דוקא כמאכל בן דרוסאי ממש הא פחות מכן ויחר על כן לא, אלא כל שהוא כמאכל בן דרוסאי ולמעלה מוחר. ועוד דמאי דאיבעיא לן בשלהי פרק קמא כדי שיצולו עד כמה ואמר רב כמאכל בן דרוסאי, לאו דוקא ולומר

דיתר מכן אסור, דאם איתא הוה ליה לתנא דמתניתין (לעיל שבת יט, ב) למיתני כדי שיצולו והוא שלא יתבשל כל צרכו.

אלא אפשר דרב כרבי יהודה סבירא ליה דחבשיל המצטמק ויפה לו בשאינה גרופה לא, וההיא דשלהי פרק קמא דבצל וביצה משום דלא אתי לחחויי מפני שפניהם על פני האש ואי מחתה בהו חריך להו. וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלי שבת המ"ז) וזו היא דעתו של הרב אלפסי ז"ל. ובמצטמק ורע לו דמשמע דשרי רב בשנתבשל כל צרכו ואפילו לכתחילה, בהא נמי כרבי יהודה סבירא ליה, למאי דאתחזי לי דשרי רב בענתבשל כל צרכו ואפילו לכתחילה, בהא נמי כרבי יהודה סבירא ליה, למאי דאתחזי לי במצטמק ורע לו בשאינו גרוף לכתחילה אסר, וכסתמא דברייתא דרבי יהודה דשתי כירות המתאימות (לעיל שבת לו, א) דמשמע דעל גבי כירה שאינה גרופה כלל כלל לא, איכא למימר דרב תנא הוא ופליג וכן שמואל, ואי נמי שמואל כרב. כך נראה לי.

אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל. כלומר: משום דברים המותרים ואחרים נהגו

בהן איסור (פסחים נ, ב), אנן נעביד כרבי יוחנן דשרי מצטמק ויפה לו. **כיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי שרי.** תמיהא לי אי משום הא אפשר בקטום דבקטימה כל שהוא

סגי, וההוא ודאי מוסיף הבל הוא וכל שכן שמשמר חומו של חבשיל. **TRM רב וחמן בר יצחק מארי דעובדא הוא ומשהי ליה ואכיל.** הכא גרסינן רב נחמן בר יצחק, ולקמן גבי הלכתא מצטמק ויפה לו אסור גרסינן רב נחמן סתם דהוא רב נחמן בר יעקב דהוא רביה דרבא, כי היכי דלא תקשי דרב נחמן אדרב נחמן, וכן הגירסאות בספרים שלנו. ויש ספרים דגרסי בתרווייהו רב נחמן בר יצחק, ולפי אותן ספרים נצטרך לומר, דההיא דאמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור לאו אליבא דמאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור, והכי קאמר הלכתא למאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור כל דאית ביה קמחא מצטמק ורע לו הוא וכרי, וכאילו הלכתא אכללא דמלתא קאי. אינון מחור כלל נווכם המפנה שלנו נותר בנוון

הא דבער מרביה מרבי הייא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת מהו. יש לפרש דבשלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכן פירש רש"י ז"ל, וכן פירשה רב האי גאון ז"ל. ולכולי עלמא אחיא, בין לחנניה בין לרבנן, והיינו דקאמר ובשלה בשבת דמשמע שנתבשלה בשבת בתו. יש לפרש דבשלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכן פירש רש"י ז"ל, וכן פירשה רב האי גאון ז"ל. ולכולי עלמא אחיא, בין לחנניה למאכל בן דרוסאי לא נתבשלה אלא מערב שבת דכל שהגיע למאכל בן דרוסאי אין בו משום עכו"ם לכולי עלמא, וכן בשר בצל וביצה צולין אותם ערב שבת כל שהגיע למאכל בן דרוסאי קודם חשיכה (כדלעיל שבת כ, א). ואף על גב דאייתינן עלה הא דתניא שכח קדרה על גבי כירה וכו' במה דברים אמורים בחמין שלא הוחמו כל צרכן ותבשיל שלא בשל כל צרכו, דמשמע דנתבשל כמאכל בן דרוסאי אמורים בחמין שלא נחבשל כל צרכו כלומר: כמאכל כל אדם. ההיא דבי מאיר ורבי יהודה היא דפליגי עליה דחנויה, ולדידהו כל שלא נתבשל כל צרכו לא שנא הגיע למאכל בן דרוסאי לא שנא לא הגיע למאכל בן דרוסאי, דלא נחבשל כל צרכו כללא הוא להגיע ולשלא הגיע, ומדרבי מאיר ורבי יהודה נשמע לדידן, דכי היכי דלדידה בין לא הגיע בין הגיע למאכל בן דרוסאי אין הפרש בין רבי יהודה ורבי מאיר לחנויה, ומשלא הגיע למאכל בן דרוסאי קא מייחי ראיה. והלכך מבעיא זו ומכל הסוגיא שנאמרה עליה ליכא ראיה לדברי האומרים דלשהות תון.

राव रात

למחר נפק דרש להר המבשל בשבת בשרגג יאכל במזיד לא יאכל דברי רבי מאיר כדי. קשיא לי בשלמא לרב נחמן בר יצחק דאמר לאיסורא שפיר קא מייחי מדרבי מאיר דאפילו חימא דהלכה כרבי יהודה מכל שכן קא מייחי, כלומר: דאפילו רבי מאיר דמיקל טפי בההיא בהא לא שנא לאיסורא, אלא לרבה ורב יוסף דאמרו להתירא מאי קא מייחי מדרבי מאיר, והא קיימא לן כרבי יהודה דאסר ביומיה אפילו בשוגג, ואפילו לרב דמורי להו לחלמידיה כרבי מאיר מכל מקום בפירקא דריש כרבי יהודה (חולין טו, א), והכא היכי דריש כרבי מאיר. ויש לומר דכיון דמבשל ממש מורה לחלמידים כרבי

מאיר, בשוכח קרירה ונחבשלה ממילא מדרש נמי דרשי כרבי מאיר. **דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא לכתחילה הא דיעבד.** איכא למידק אכתי קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר, זהא בברייחא דלעיל (שבח לז, א) קא שרי לכתחילה אפילו חמין שלא הוחמו כל צרכן, דסתם חמין שלא הוחמו כל צרכן נינהו, ואילו הכא קא אסר במזיד אפילו בדיעבד כל שלא הוחמו כל צרכן. ויש לומר דאשנויא דרבי יהודה קא סמיך בהא, דכאן בקטומה כאן בשאינה קטומה.

והא גמי דאקשינן דרבי יהודה אדרבי יהודה ושנינן כאן בגרופה כאן בשאינה גרופה, על כרחין גמי אית לן למימר דאשנויא דרבי מאיר סמיך, דאי לא אכתי תקשי ליה מברייתא דלעיל דלא שרי רבי יהודה מידי לשהות בשאינה גרופה, ואילו הכא קא שרי מיהא חמין שהוחמו כל צרכן, אלא על כרחין אשנויא דרבי מאיר סמיך בהא כאן לכתחילה כאן בדיעבד. וכן תירצו לה בתוסי.

אבל לדידי לא קשיא לי בדרבי יהודה, דאפילו לכתחילה נמי שרי כל מצטמק ורע לו אפילו בשאינה

קטומה וכמו שכחבתי למעלה (לז, א ד"ה רבי). הא ד**איבעיא לן עבר ושהה מאי.** קשיא להו לרבוותא ז"ל, מאי קא מבעיא להו, אי בדלא בשיל כמאכל בן דרוסאי הא פשטינן לעיל לאיסורא כרב נחמן בר יצחק ואפילו בשוכח וכל שכן בעובר ומשהה, ואי במצטמק ויפה לו פלוגתא דרבי מאיר ורבי יהודה היא, ואי הלכתא כמאן קמבעיא ליה ליבעי הכי בהדיא גבי ההיא ברייתא, ועוד דרבי יהודה ורבי מאיר הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ב).

והראב"ד ז"ל פירש דבמצטמק ויפה לו ודאי קא מיבעיא ליה ובמשהה בשוגג קאמר, וקא מיבעיא ליה רבי יהודה דברייתא אמזיד דרבי מאיר פליג או דילמא אפילו אשוגג כדמחמיר במבשל ממש, וכי אמרינן נמי קנסו אף על השוכח, דוקא שוכח אבל שוגג לא.

ומיהו עבר ושהה לא משמע דוקא שוגג ולא מזיד, דאדרבה לכאורה משמע במזיד, וכדאמרינן בעלמא עבר ואפה מאי (ביצה יו, א) עברה ולשה מאי (פסחים מב, א), ואי הכא בשוגג דוקא הוה ליה למימר שגג ושהה מאי. ועוד מאי קא מייתי מדרבי יוסי דמצא ביצים מצומקות ואסר להם, דילמא התם במשהין במזיד. ויש לומר בזו דנשתהו בשוגג משמע, ועוד דסתמא דמילתא לא שהו במזיד אלא שוגגין היו כלומר: כסבורין שהיה מותר לעשות כן, ואף על פי כן אסרוה להם, ופריק לא אסר להם לאותה שבת אלא לשבת אחרת כלומר: שיזהרו שלא לעשות כן לשבת אחרת.

והרב אלפסי ז"ל גריס: עבר ושכח, וכן נראה שהרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלכות שבת ה"ט) פירשה בשכח ושהה. ולדבריהם כי אמרינן קנסו אף השוכח, דוקא בשלא נחבשל כל צרכו אבל מצטמק ויפה לו דלמא בשוכח לא אסרו. והקשה עליהם הראב"ד ז"ל מהא דמצא ביצים מצומקות ואסר להם, וההיא אי שכוחין היו מאי שנא שכחת אותה שבת (לשכחת) [משכחת] שבת אחרת, אלא דשוגגין היו והודיע אותן שהוא אסור ולא יעשו כן עוד.

ומורי הרב ז"ל פירש דהך בעיא אמילתיה דרב נחמן בר יצחק קיימא דאמר תרווייהו לאיסורא, אי נמי אגזירתא, וקא מיבעיא להו דילמא עד כאן לא קנסו לא בשוגג ולא במזיד אלא בבשיל ולא בשיל ומשום דנחבשל לגמרי בשבת, אבל בנחבשל כל צרכו אע"ג דמצטמק ויפה לו לא קנסו. והא דתניא רבי יהודה אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין חבשיל שנתבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו, לא שמיע ליה למאן דבעי לה כי היכי דלא שמיע להו לרבה ולרב יוסף דאמרי להתירא. ואף רש"י ז"ל פירש עבר

ושהה במזיד. ונכון הוא.

אלא דקשיא לי אם כן אמאי לא פשטוה מדרבי יהודה וסלקא בבעיא ולא איפשיטא, ומי נימא דכולהו לא שמיע להו ברייתא, וזה דבר של תימה, ועדיין הדבר צריך תלמוד.

ומכך מקום נראה מכאן דאפילו מצטמק ויפה לו אסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ודלא כחנניה. וכתב רבנו האי גאון ז"ל דאליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו קא מיבעיא ליה, אבל אנן לא סבירא לן כותיה. ומורי הרב ז"ל הכין כתב, דמשום דרב ושמואל סבירא להו (לעיל שבת לו, ב) מצטמק ויפה לו אסור ומאן דמקרב לגבייהו מיבעיא ליה למיעבד הכין וכדקאמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי (שם), משו"ה איצטריך למידע אם עבר ושהה מאי אי שרי או אסור.

ולענין פסק הלכה: הרב רבנו אלפסי ז"ל פסק כמאן דאמר לשהות תנן, דאפילו לשהות אי גרוף וקטום אין ואי לא לא, וכל שכן להחזיר. והלכך כירה שאינה גרופה וקטומה אסור להשהות עליה חבשיל שלא בשל כל צרכו וחמין שלא הוחמו כל צרכן ואפילו מצטמק ורע לו, אבל חבשיל שבשל כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן משהין ואף על פי שאינה גרופה ואינה קטומה ודוקא מצטמק ורע לו, אבל מצטמק ויפה לו אסור עד שיגרוף או עד שיתן את האפר.

וראיותיו שהביא בהלכות אין הכרה באחת מהן, דכל אותן בעיות שנעשו במהו לסמוך שנסמך עליהן הרב ז"ל אין בהם כדי הכרח, דאפילו למאן דאמר להחזיר תנן איכא למיבעיא נמי לענין סמיכה בחזרה, וכמו שכחבנו לעיל במקומה (שבת לז, א ד"ה איבעיא), וההיא דלקמן (עמוד ב) נמי דאביי דאמר אילימא על גבה ובמאי אי בשאינה גרופה על גבה מי שרי, לא מכרעת אי בשהיה ואי בחזרה. וכי תימא מכל מקום איכא לסיועה להא דרבנו אלפסי ז"ל מדאצרכינן (לעיל שם) לדחוקי ולחסורי למחניתין אליבא דחנויה, וליבי יהודה אתיא מתניתין כפשטה. לא היא, דאדרבה דוק מינה מדדחקינן לחסורי מתניתין כי היכי דתיקום כחנניה שמע מינה דכחנניה קיימא לן ומשום הכי מהדרינן לאוקומה לסתמא דמתניתין כותיה, דאי לא לא טרחינן ולא משכנינן נפשין אדידיה לדחוקי מתניתין ולחסורי ולפרוקי.

ורבנו האי גאון ז"ל פסק כחנניה דכל שהוא כמאכל בן דרוסאי משהין על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה בין מצטמק ורע לו בין מצטמק ויפה לו, מדמחסרינן ומפרקינן לה אליבא דחנניה וסלקא בההוא פירוקא, ומדרב ששת אמר רבי יוחנן ומדסייעוה רבא ואמר תרווייהו חננהי, ומדאמרינן מכדי תרווייהו חננהי רבי יוחנן מאי אתא לאשמיעינן, ופרקינן דיוקא דמתניתין אתא לאשמיעינן, אלמא פשיטא להו דמתניתין דיקא הבין וכל שהגיע למאכל בן דרוסאי שרי. ואף רב שמואל בר יהודה אמר בכמות זה אף בחמין שהוחמו כל צרכן ומצטמק ויפה לו, ולא פליג אאידך דרב ששת אלא לחדותי אתא אף בנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, וכדכתיבנא לעיל (שם ד"ה הא דאמר). ואף על גב דרב ושמואל (לעיל שם) בחביע אסרי במצטמק ויפה לו, וכדכתיבנא לעיל (שם ד"ה הא דאמר). ואף על גב דרב ושמואל (לעיל שם) יוחנן, ועוד דהא סייעה רבא דהוא בתרא ואמר תרווייהו תנוהי, ועוד דמר עוקבא ממישן אמר אנן נעביד מרונן, ואף על גב דאמר ליה לרב אשי אחון דמקרביחו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל, משום רבוי נחנו, ואף על גב דאמר ליה לרב אשי אחון דמקרביחו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל, משום דהוה כדברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור. וכללא דרב וחמן דאמר (לעיל שם) דכל דאית בה ובעיא דעבר ושהה אליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו היא ואנן לא סבירא לן כוותיה. אלו דברי הגאון ובעיא דעבר ושהה אליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו היא ואנן לא סבירא לן כוותיה. אלו דברי הגאון ובעיא דעבר ואיז.

ועוד יש לומר, דאפילו תמצי לומר דרב נחמן דאמר הלכתא מצטמק ויפה לו אסור הכי סבירא ליה לדידיה, מכל מקום אנן כרבא ורב עוקבא ממישן דאמר ליה לרב אשי הלכה סבירא לן דבתראי נינהו. ועוד דהא רב נחמן [בר יצחק] מארי דעובדא עביד עובדא לנפשיה (לעיל שם) ומעשה רב. ואף על גב דרבי יוסי אסר להו בצפורי, לא עדיף מדרבי יהודה ולא קיימא לן כוותיה.

וכן פסקו גם בתוסי (לעיל שם ד"ה אמר). ואף רש"י ז"ל (לעיל שם ד"ה ורב) מן המתירין. ועליהם סמכו במקומות אלו לנהוג היתר בדבר, וכדאין הם וראיותיהם לסמוך עליהם.

וממ שהטיל פשרה בין רב ששת אליבא דרבי יוחנן ורב שמואל בר יהודה, לומר דרב ששת איריי במצטמק ורע לו ולפיכך אפרלו לא נתבשל כל צרכו שרי ורב שמואל בר יהודה איירי במצטמק ויפה לו ולפיכך אסר אלא אם כן נתבשל כל צרכו אינו אלא מן המתמיהין, חדא דסתם תבשיל מצטמק ויפה לו ולפיכך אסר אלא אם כן נתבשל כל צרכו אינו אלא מן המתמיהין, חדא דסתם תבשיל ויפה לו ומעובן ויבה לו הוא, ועוד דכל דנקט ליה תבשיל בהדי המין משמע לכאורה דתבשיל מצטמק ויפה לו, ואפילו הכי תוא במתניתין דפרק קמא (לעיל שבת יט, ב) אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ופירש רב (לעיל שבת כ, א) כמה יצולו משהגיע למאכל בן דרוסאי, והחימה הגדול שבעל הפירוש הזה נסמך על ההיא דרב דבשר בצל וביצה מנן אבל לשהות משהן אף על פי עאינה גרופה ואינה קטימה ומתניתין חנויה היא, אם כן אפילו מצטמק לפסוק כחנויה, ואף על פי שאינה גרופה ואינה קטומה ומתניתין חנויה היא, אם כן אפילו מצטמק ויפה לו ושלא נחבשל כל צרכו שרי, דהא מתניתין חבשיל סתמא קתני ומשמע כל תבשיל. ועוד דהא ויפה לו ושלא נחבשל כל צרכו שרי, דהא מתניתין חבשיל סתמא קתני ומשמע כל תבשיל. ועוד דהא לעאן דאמר מהעימין לאוקומה (לעיל שבח לו, א) מתניתין כרבי יהודה, ורבי יהודה לו, אלמא תבשיל דקתני באידך ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינן דמתניתין לו, אלמא תבשיל דקתני באידך ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינן דמתניתין לו, אלמא תבשיל דקתני באידן ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינן דמתניתין מני יהוד היה, אלא שאין לאותו הפירוש עיקר.

והגכון שבכלל הדברים מה שכחב רבנו האי גאון ז"ל, והוא המסכים לפרק כל הקושיות וליישב את הכל על אופניו, ונשאר המנהג על בוריו. והלכך כל שנחבשל כמאכל בן דרוסאי בין נחבשל כל צרכו לא נחבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו, משהין בין בכירה שאינה גרופה בין בחנור, דבשהיה אין הפרש בין חנור לכירה, והנהו דפרק קמא (לעיל שבח יח, ב) דשרינן בנחבשל בחנור נינהו. וקדירה חייתא נמי שרי דלא אתי לחתויי, אבל בשיל ולא בשיל דהינו שלא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור, ואי שדא ביה גרמא חיא שפיר דמי. וכדברי רבנו האי גאון ז"ל (הובא לעיל (שבח יח, ב) ד"ה מאן) קדירה שדא ביה גרמא חיא שפיר דמי. וכדברי רבנו האי גאון ז"ל (הובא לעיל (שבח יח, ב) ד"ה מאן) קדירה של מים דאסרינן עם חשיכה בפרק קמא (יח, ב). אבל לדידן לא קשיא דעססיות ותורמוסין וקיתון של מים דאסרינן עם חשיכה בפרק קמא (יח, ב). אבל לדידן לא קשיא דעססיות שלנו דקשין הן אצל בישול ואפילו בעי להו למחר לא מסח דעתיה מלחחויי לפי שהן צריכות בישול רב ואפילו כל הלילה אינו מספיק להם, וקיתון של מים נמי כיון שהם קלים להחבשל הוו להו חיים גמורים כחבשיל דבשיל ולא בשיל, וכדכתבינן לעיל במקומה. וכן מאי דקשה ליה זיקא כגדיא דמנתח וכולהו הנך דפרק קמא (לעיל שם) שרי בינו דפשי לא מימיל להו

(לעיל שם) שרי, כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי להר. לדברי האומרים מחזירין, מחזירין אפילי בשבה. פירש רש"י ז"ל: שבה, יום שבה, שלא האמר לא החירו אלא סילק בלילה והחזיר, אבל יום מכיון שסילק נראה כמי שאין דעתו להחזיר אלא לאכילה דהשתא בעי לה וכי החזיר דמי למניח לכתחילה ואסור, קא משמע לן. וקשיא לי דאם כן מה ראיה יש מדרבי יוחנן דלמא התם בשסילק בלילה. ויש לי לומר לדברי רש"י זכרונו לברכה דכיון שסלקו כדי למזוג לו ומזגו כל שכן הוא דמחזי כמי שגומר בדעתו שלא להחזירו, ולא שנא יום ולא שנא לילה. ויש מי שפירש שבת היינו משתחשך, שלא תאמר לא התירו אלא בין השמשות. ובתוסי פירשו דמתניתין מבעוד יום סמוך לחשיכה, בכדי שלא יוכל להתחמם קודם חשיכה אילו היחה צוננת קרי מחזיר, ובכרי שיוכל להתחמם קודם חשיכה קרי משהה. ותדע לך מדקתני עד שיגרוף ולא קתני אלא אם כן גרף, דאלמא משמע דחזרה בשעה הראויה לגריפה היא, ואתו בגמרא למימר דאפילו להחזיר בשבת ממש

שרי. מכלל דעודן בידו אף על פי שאין דעתו להחזיר מותר. פסק רבנו האי גאון ז"ל כלישנא קמא מרי. וה לשונו: ודאמרת כי עודן בידו מותר להחזיר דוקא דעתו להחזיר הוא דשרי אבל אין דעתו להחזיר עקרה דעתי הוא דשרי אבל אין דעתו להחזיר עקרה דעתיה מנהון, ואם הניחן על גבי קרקע אפילו דעתו להחזיר אסור, כיון דאיכא תרי לישני בדאורייתא עבדינן לחומרא. והכין נמי (בבי) [בעי] דאמרינן בהו תיק"ו אסורין דאורייתא נינהו. עד כאן. וכן כתב ר"ח ז"ל. ולאו דאורייתא ממש קאמרי דהני דרבנן נינהו, דכשהגיע למאכל בן דרוסאי היא מתניתין, דאי לא אפילו דעתו להחזיר ואפילו עודן בידו אסור להחזירו דמבשל הוא, אלא ודאי בנחבשל הוא וליכא אלא איסורא דרבנן, אבל דעתן של גאונים ז"ל דכיון דאסרוהו משום כמבשל וקרוב הדבר

לבא לידי איסורא דאורייתא הויא לה כדאורייתא, ולפיכך הלכו בה להחמיר כשל תורה. וכן הסכימו לבא לידי איסורא דאורייתא הויא לה כדאורייתא, ולפיכך הלכו בה להחמיר כשל תורה. זכן הסכימו בה להחמיר, הרב אלפסי ז"ל והרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלי שבת ה"י) והר"ז הלוי ז"ל. הא דדייק אביי: במאי אילימא בשאינה גרופה וקטומה אלא כירה כי אינה גרופה וקטומה מי שרי וכאי איכא למידק מאי קאמר, דלמא בגרופה וקטומה והרי הוא כחנור דאף על גב דגרוף וקטום על גביי אסור, דאי בכירה שפיר דמי, וכאוקמתא דרב אדא בר מתנה. יש לומר דקסבר אביי דכופה גרוף וקטום אפילו על גביו שפיר דמי, דלא עדיף גרוף וקטום מקש וגבבא דכל שבקש וגבבא שרי אף גרוף וקטום שרי, והלכך כופה דבקש וגבבא הרי הוא ככירים ואפילו על גבה שרי הוא הדין לגרוף וקטום, משום הכי סבירא ליה דמתניתין דכופה לית לה אוקמתא אלא כשאינו גרוף וקטום.

ולהאי פירושא לישנא דקאמר אילימא בשאינה גרופה וקטומה לאו דוקא, אלא הכי הוה ליה למימר, ובמאי עסקינן אילימא על גביו ובשאינו גרוף וקטום הוא כלומר: ועל כרחין בשאינו גרוף וקטום הוא, ולא דק בלישנא. ולפום הדין פירושא נמי שמעינן דחנור אסור לעולם בין בגרוף בין בשאינו גרוף, דכיון דאסרינן ליה אפילו לסמוך ואפילו הוסק בקש ובגבבא דהא חניא כוותיה דאביי, הוא הדין לגפת ועצים ואפילו גרוף וקטום. וכן נראה עיקר.

נמצא עכשיו לפי פירוש זה, דיש בדברי אביי להקל ולהחמיר ובדרב אדא נמי להקל ולהחמיר, אלא במה שאביי מחמיר מיקל רב אדא ובמה שמיקל אביי מחמיר רב אדא, דאביי מחמיר בסמיכת חנור ומיקל בכופח גרוף וקטום אפילו על גביו, וחלופא בדרב אדא שהוא מחמיר בכופח גרוף וקטום על גביו לשוויה כתנור ומיקל בסמיכת חנור.

וקיימא לן כאביי באיסור סמיכת תנור דהא תניא כוותיה, אבל לא קיימא לן כוותיה להקל בכופה גרוף וקטום על גביו, אלא הרי הוא כתנור וכפירושא דרב אדא, דבהא לא תניא כוותיה דאביי. וכן פסק רב אלפסי ז"ל.

ולענין סמיכת כופח, לכולי עלמא בגרוף וקטום שרי, דהא לאביי אפילו על גביו שרי בגרוף וקטום. ואף על גב דקתני במתניתין בגפת ובעצים הרי הוא כתנור וקא מפרש אביי הרי הוא כתנור לענין סמיכה, לאו לגמרי לאשווי לתנור ואפילו בסמיכה בגרוף וקטום אלא לסמיכת שאינו גרוף וקטום, דכיון דקתני בקש ובגבבא הרי הוא ככירה מינה שמעינן דהרי הוא כתנור דקאמר היינו כדמפרש בגפת ובעצים בשאינו ודגבבא הרי הוא כתנור לענין סמיכה. וכל שכן דלרב יוסף ורב אדא שהוא מותר, דלדידהו אפילו מיכת תנור שרי. ואפשר נמי דאביי הכין סבירא ליה, והא דלא אוקמה למתניתין בגרופה וקטומה כרב אדא, משום דבעי לאוקומה למתניתין אפילו בשאינה גרופה, דהא דקתני בגפת ובעצים הרי הוא כתנור דאי ככירה שרי משמע ליה בכל ענין, דאלמא כירה שרי בכל ענין והיינו לסמוך, ומכלל דתנור אסור לעולם ואפילו לסמוך ואפילו גרוף וקטום.

ולמאי דכתבינן לעיל (עמוד א) דסוגיא דגמרא מכרעת דמחניתין (דלעיל שבת לו, ב) להחזיר תנן אבל לשהות משהין, תנור נמי דוקא להחזיר הוא דאסור בין לתוכו בין על גביו בין סמוך לו, והוא הדין לכופח שהוסק בגפת ובעצים לחוכו ועל גביו אבל לסמוך סומכין ואפילו בחזרה, אבל לשהות משהין

בכל מקום ואפילו בשאינו גרוף וקטום, וכדכתבינן לעיל. מתניי: **אין נותנין ביצה בצד המיחם.** פירוש: דתולדת האור [כאור]. ואסיקנא בגמי שאם גלגל חייב

חטאת. **ולא יפקיענה בסודרין ורבי יוסי מתיר.** פירוש: להפקיענה בסודרין, אבל בצד המיחם דתולדת האור הוא לכולי עלמא אסור, וכדתנינן (לקמן שבת קמה, ב) חוץ מקוליס האספנין שהדחתו זה הוא גמר מלאכתו, ואמרינן נמי בהדיא בגמרא (שם) בתולדת האור כולי עלמא לא פליגי דאסור.

76 40

גמרא: כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת. פירוש: שבא בחמין מלפני השבת ונתבשל כמאכל בן דרוסאי דשוב אין בו משום בשולי עכו"ם והלכך שורין אותו אפילו בחמין בכלי ראשון, אבל לא נתבשל כמאכל בן דרוסאי והוי דבר שמתבשל בכלי ראשון כתבלין וכיוצא בזה אסור,

וכדחנן בפירקין (קמן שבת מב, א) האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין קא יתן קתוכן תבלין.

וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין. פירוש: שמשליכין עליו מים המים ומדיחין אותו בהם. ולמאן דסבירא ליה דעירוי דכלי ראשון לאו ככלי ראשון, הכא נמי שרי להדיחו בעירוי דכלי ראשון ואי עירוי דכלי ראשון ככלי ראשון, הכא לא שמדיחין אותו בקלוח מים שהוא מערה מכלי ראשון קאמר, אלא לאחר שעירה אותן בתוך כלי שני מדיחו בתוכן, וכדתנן (לקמן שבת מב, ב) אבל נותן הוא לתוך הקערה ולתוך התמחוי. ולקמן גבי ההיא מתניתין דהאלפס והקדירה (שם בעמוד

א בד"ה האלפס) נאריך בה בסייעתא דשמיא.

רבה אמר גזירה שמא יטמין ברמיץ ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו. והא דרבה ורב יוסף לרבי יוסי בלחוד הוא דאיצטריך אבל לרבנן לא איצטריך, דאינהו אפילו להפקיעה בסודרין אסרי משום תולדת האור ואף על גב דליכא לא משום גזירת רמיץ ולא משום גזירת שמא יזיז עפר ממקומו. ואף על פי שהביא הרב אלפסי ז"ל הא דרבה ורב יוסף, לברור פירושא דמתניתין בלבד הוא שכתב כן. הא דאמרינן: מאי בינייהו עפר תיחוח. פירש רש"י ז"ל: דלמאן דאמר שמא יטמין ברמיץ איכא, ולמאן דאמר שמא יזיז עפר ממקומו ליכא, דהא בעפר תיחוח ליכא משום גומא.

ואיכא למידק מדאמרינן בפרק קמא דביצה (ז, ב. ח, א) גבי דקר נעוץ, והא קא עביד כתישה, בעפר תיחוח, והא קא עביד גומא, הא מני רבי שמעון היא דאמר כל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, אלמא בעפר תיחוח איכא משום גומא. ויש לומר דהכא בעפר תיחוח הרבה בעומק ומן הצדדין דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא, אבל התם בעפר תיחוח מועט שכשיסתלק העפר התיחוח נעשה גומא בדפנות של קרקע קשה.

ואינו מחוור בעיני כל הצורך. דאם כן למה דחק והעמידה שם אליבא דרבי שמעון בלבד, ואפשר נמי דליח הלכתא כרבי שמעון, לוקמה בעפר חיחוח הרבה דליכא משום גומא לכולי עלמא. ועוד היכי קא מקשינן להדיא והא קא עביד גומא, דמנא ליה דבעפר חיחוח מועט קאמר דלמא בדאיכא טובא דליכא גומא, דעפר חיחוח סתם טובא משמע וכדהכא.

ומצאחי כאן לרבנו האי גאון ז"ל שפירש בהיפך, דלמאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ ליכא דרמץ בעפר לא מיחלף, אבל למאן דאמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו איכא, והשתא אתיא ההיא דמסכת ביצה שפיר.

אלא דקשיא לי דהא אותבינן ממעשה שעשו אנשי טבריא ואמרינן בשלמא למאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה, ואם איתא אפילו למאן דאמר שמא יטמין ברמץ היכי ניחא והא לא דמיא לרמץ, דמי דמיא הטמנה במים טפי לרמץ מהטמנה בעפר חיחוח. וצ"ע.

ולרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ בדין הוא דאפילו מבעוד יום נמי ליחסר, וכדאסרינן נמי בכל דבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום וכטעמא דמעשה שעשו אנשי טבריא שאסרו להם הכמים משום הטמנה לדעת רב חסדא ואף על גב דהתם מבעוד יום היה, אלא היינו טעמא דלא מיתסרא מבעוד יום לרבה משום דכל שהוחם בערב שבת מן החמה מצטנן הוא לגמרי בליל שבת והוה ליה בשבת דבר שאינו מוסיף הבל.

ואם תאמר ורב יוסף מאי טעמא לא אמר כרבה, אטו ליה ליה גזירת הטמנה בדבר המוסיף הבל. כתב מורי הרב ז"ל דקסבר שלא גזרו אלא בדבר המוסיף מצד עצמו כגון גפת ומלח וכיוצא בהן, אבל הכא שאין חומן מצד עצמן אלא מחום השמש וכשתסלקם ממקומן יתקררו הלכך אפילו במקומן לא גזרו.

ואם תאמר והא הול דבר המוסיף הבל הוא ולכולי עלמא ליתסור משום הטמנה ואפילו מבעוד יום,

וכדתנן (לקמן שבת מז, ב) אין טומנין לא בסיד ולא בחול. יש לומר התם בתבשיל רותח אבל צונן לא, וכדאמרינן עלה בפרק לא יחפור (ב״ב יט, א) דחמימי חמים דקרירי קריר.

ויש לי לומר לפי פירושו של רבנו האי גאון ז"ל, דרב יוסף לא פליג עליה דרבה דאיהו נמי אית ליה גזירת הטמנה, אלא שהוסיף בטעמו לומר דאפילו בדבר שאין בו משום הטמנה כעפר תיחוח אפילו הכי אסור משום שמא יזיז עפר ממקומו. ואף על גב דבמתניתין אבק דרכים קתני דבדידיה לכולי עלמא איכא משום גזירת הטמנה, ניחא ליה למינקט טעמא דשייך בעפר ואבק ולאשמעינן דאבק לאו דוקא.

והא דאקשינן לרב יוסף ממעשה שעשו אנשי טבריה, ואמרינן בשלמא למאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמין היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר, דאלמא רב יוסף ליח ליה כלל בכי הא גזירת הטמנה, דאי לא לימא ליה רב יוסף חרתי אית ליה והתם משום הממנה. לא היא, אלא משום דרב יוסף פריש טעמא דהא מתניתין דלא יטמינה בחול משום שמא יזיז עפר ממקומו, ועלה אייתי הא דאנשי טבריא על כרחין בתר טעמא דההיא גרירא, והלכך אקשינן ליה מיניה, ולעולם רב יוסף מודה הוא לרבה דמודה רב יוסף בכל דבר דאיכא למיגזר משום הטמנה, אלא דהא מתניתין עיקרה משום שמא יזיז עפר הוא דנפקא מינה אפילו לעפר תיחוח.

ועם פירושו של רבנו האי גאון ז"ל גם כן איתרצא לי קושיא אחריתי דקשיא לי, רבה אמאי נקט רמץ דמוסיף הבל הוא הא משחשיכה אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל נמי אסור, אלא דרבה לאו משום דבר המוסיף הבל נקט לה אלא משום דאבק דמי לרמץ. ואפשר נמי דלפירושו של רש"י ז"ל כן, ואבק ועפר תרווייהו לרמץ דמי ובדידיה מיחלפו.

ולכולי עלמא אפילו תימצי לומר דבעפר תיחוח ממש שייך איסור גומא בפירות לא שייך, דאם כן אסור ליטול קמח ביום טוב ללוש אליבא דרבי יהודה דומיא דדקר נעוץ בעפר תיחוח. וגרסינן הכא בירושלמי (ה"ג): תמן אמרין חמה מותרת תולדות חמה אסורין ורבנן דהכא אמרין בין חמה בין תולדת חמה מותרין, ואמרינן מתניי פליגא על רבנין דהכא לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים, ופרקינן שניא היא שהוא עושה חריץ, אילו אסר בקמח יאות, אלמא בקמח אין בו משום חריץ ומשום גומא.

רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותה. והא דרשב"ג סבירא ליה כבני יוסי, דאילו לרבנן דאסרי אף תולדות חמה אף זה אסור. ובהדיא גרסינן בירושלמי (שם): מתני פליגא על רבנין דהתם, דתני רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח וכרי, מה עבדין ליה רבנן דתמן, פתרין לה חלוקין על

אמר רב הסדא ממעשה שעשר אנשי טבריא ואסרו להם רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל ראפילו מבעוד יום. איכא למידק למה לן ממעשה שעשו אנשי טבריא, והא בהדיא חנן (לקמן שבת מו, ב) אין טומנין לא בגפת ולא במלח וכוי, וההיא ודאי אפילו מבעוד יום קאמר, מדתנן (לקמן שבת מט, א) טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אוחן, ומדקתני אין מטלטלין אוחן שמע מינה דטומנין דקאמר היינו מבעוד יום, דאי לאחר שחשיכה היאך טומנין והלא אין מטלטלין אוחן, אלא ודאי מבעוד יום, ומה שהתיר בגיזי צמר אסר בגפת דהיינו אפילו מבעוד יום.

ויש מפרשים דאי ממחניתין הוה אמינא הני מילי בין השמשות וכרבי דאמר (לעיל שבת ה, ב) כל שהוא משום שבות לא גזרו בבין השמשות, והלכך בגיזי צמר אף על פי שאין מטלטלין אותן בשבת בבין השמשות החירו, אבל בגפת שהוא מוסיף הבל לא. ואם תאמר כיון דבין השמשות לא גזרו בשל דבריהם, אם כן אפילו בדבר המוסיף הבל יטמין כדרך שהוא מטמין מבעוד יום. איכא למימר דבאיסור הממנה החמירו. כך תירצו בתוסי.

ויש מפרשים דהכי קאמר ממעשה שעשו אנשי טבריה ואסרו להם הכמים בטלה הטמנה, כלומר: שעל אותו מעשה גזרו עליה, דומה למה שאמרו מעדותו של רבי יוחנן בן גדגדא נשנית משנה זו.

ומהא שמעינן דמטמין בדבר המוסיף החבשיל אסור אפילו בדיעבד. וכחב הרמב"ן ז"ל ודוקא בצונן שנתחמם או נצטמק ויפה לו, אבל בעומד בחמימותו כשעה ראשונה אין לחוש.

ליתיה אלא לרבה בלבד ואליבא דרבי יוסי אבל לרבון לא נאסר אלא משום הדודיון בתולדת חמה, ואפילו לרבי יוסי נמי אליבא דרב יוסי ליתיה אלא משום תולדת האור. ויש לומר דרב הסדא כרבה ואפילו לרבי יוסי נמי אליבא דרב יוסף ליתיה אלא משום תולדת האור. ויש לומר דרב הסדא כרבה סבירא ליה דמשום גזירת הטמנה היא, ורבון נמי משום תרי טעמי אסרי להו משום דהוחמו בשבת ומשום הטמנה בדבר המוסיף הבל. דקסבר רב חסדא דאסיפא קאי כיון דלא תני לה בתר ההיא דרישא ובין רבון בין רבי יוסי מודו בה, וכיון דאמאי דקא מודי ביה רבי יוסי לרבון קא מייתי לה, הא משמע דבין רבי יוסי בין רבון חד טעמא אית להו בההוא מעשה. דאי לא, לא ניחא למימר דהכי קאמר לא דבין רבי יוסי בין רבון משום תולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי טבריא יממינה באבק דרכים לרבון משום תולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי טבריא ומסרו להם הכמים, לרבון משום תולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי מביא על הודאת בעלי המחלוקת ושיהא הטעם מוחלק לגמרי. ולפי פירוש זה ההיא דאבק דרכים, נמי משום תרתי אסור לרבון.

ועוד חדע לך, דאי לאו הכי מאי קא מייתי עלה מעשה שעשו אנשי טבריא, דמבעוד יום היה, וכדאמר רב חסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא וכרי בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל מבעוד יום, ואילו חלוקה רבי יוסי ורבנן במטמין בשבת היא אבל מערב שבת לכולי עלמא שרי. אלא כדאמרן, דההיא דחול ואבק דרכים לכולי עלמא משום הטמנה אית בה לדעת רבה ורב חסדא דמפרשי לה דאסיפא קאי, ולומר דלכולי עלמא אסור ואפילו מבעוד יום ואפילו בתולדת חמה בדבר שאינו מצטנן בלילה כחמי טבריא, והוא הדין לחול ולאבק דרכים בשבת דאיכא משום הטמנה, ומה שלא אסרו בהן מבעוד יום מפני שהן מצטנוין בלילה לגמרי כמו שכחבנו למעלה (בד"ה הא).

ריש לדחות, דמרקאמרו להם חכמים בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין קא מייתו ראיה, ולומר דמינה שמעינן דחמין שהוחמו בתולדת חמה אסורין בין בשתיה בין ברחיצה. ומכל מקום אינו מחוור, דאם כן נצטרך לומר דרבנן דרבי יוסי לית להו לגמרי כרבנן דאמרו להם, דרבנן דטבריא על כרחין משים הטמנה אסרו, דאי משום איסור תולדת חמה בלבד והלא מערב שבת הביאוהו ומשהה על גבי תולדת חמה לא שמענו מי שמחמיר עליו לשהות, וכל שכן למאן דאמר להחזיר חנן, ועוד דאילו כן נלמוד ממנה דלשהות תנן. ואם תאמר דלא אסרו להם אלא סילון הפתוח שהמים נגרין תמיד ואלו ששותין בשבת עכשיו הוחמו לאחר חשיכה, אבל סילון הסתום שבאו מימיו בתוכו מערב שבת מותר, לא היא, דמידי הוא טעמא אלא לרב חסדא, הא איהו קאמר דממה שאסרו להם חכמים בטלה הטמנה בדבר המוסיף מבעוד יום, שמע מינה שהוא סובר דאפילו אותן שנשתהו שם מבעוד יום אסור כנ"ל. בדבר המוסיף מבעוד יום, שמע מינה שהוא סובר דאפילו אותן שנשתהו שם מבעוד יום אסור כנ"ל.

ויש מפרשים דקסבר רב חסדא דאפילו לרבנן דאסרי חולדות חמה הני מילי לבשל בהם לכתחילה בשבת, אבל מותר להניח קיתון של מים צונן מערב שבת באמבטי של חמי טבריא. דמאי אמרת גזירה שמא יעשה כן מערב שבת בתולדת האור, אפילו עביד הכי ליכא איסורא דאורייתא, ועוד אפילו על גבי האש ממש התירו (לעיל שבת יח,ב) לשהות קדירה חיה מיהא לכולי עלמא, הלכך כשאסרו להם חכמים לא משום תולדת חמה אסרו אלא משום הטמנה בדבר המוסיף הבל. ואינו מחוור בעיני. דאם כן למה הביאוהו גבי לא יטמנה בחול ובאבק דרכים דלרבנן לא הוי טעמא אלא משום תולדת חמה, אלא אם מאמה כלישנו הראשונ שנתחתו בהבנו נמי בהבוג בחול משום מכי מעמא אלא משום תולדת חמה, אלא אם

תאמר כלשון הראשון שכחבתי דרבנן נמי בההיא דחול משום חדי טעמי אסרי לה.

אמר עולא הלכה כאנשי טבריא. פירוש: דקסבר עולא דלא אסרו הטמנה מבעוד יום בתולדת חמה,
שלא אסרו אלא במטמין בשבת עצמה, ומה שאסרו להם חכמים לא משום הטמנה אסרו אלא מפני
שהוחמו בשבת בחמי חמה, ולאו אסיפא קאי אלא ארישא קאי, ורבי יוסי לא מודה להו בהא ורבנן הוא
תמיתו לה. והכין משמע בירושלמי (דפרקין ה"ג) דגרסינן החם: חמן אמרין חמה מותרת חולדות חמה
אסורין ורבנן דהכא אמרין בין חמה בין תולדת חמה מותרת, מתניתא פליגא על רבנן דהכא לא יטמיננה
בחול ובאבק דרכים וכוי כדאיתא התם עד על דעתיהון דרבנין מתמן מעשה שעשו אנשי טבריא סלקא
על דעתיהון דרבנין דהכא לא סלקת מתניתא כמעשה שעשו אנשי טבריא, כלומר: לא עלתה הלכה

כמעשה שעשו אנשי טבריא. ועוד יש לומר עולא כרב יוסף סבירא ליה דרבי יוסי אפילו בשבח עצמה לא אטר אלא משום שמא יויז עפר ממקומו, הא לאו הכי הטמנה גופה בחולדות חמה מוחרת, וסבירא ליה לדידיה דהלכתא כרבי יוסי, אבל רבנן אסרו משום חולדות חמה ועוד משום הטמנה ואפילו במטמין

בהן יום, אבל לעולם האי מעשה דאנשי טבריא רבנן הוא דמייתו לה ולא הודה בו רבי יוסי. אמר ליה רב נחמן כבר תברינהו רבנן לסילונייהו. ומדשתיק ליה עולא לרב נחמן ולא אהדר ליה שמע מינה קבלה מיניה, והלכך הלכתא כרבנן, והכין פסק ר"ח והרב אלפסי ושאר הגאונים ז"ל. ועוד דהוו להו רב חסדא ורב נחמן תרי לגבי עולא, וקיימא לן כרבים. וכן הסכימו לדעתם מורי הרב ז"ל והרמב"ן ז"ל.

ועוד כחב הרב מורי ו"ל, דרב נחמן דאמר ליה לעולא כבר חברינהו רבנן לסילונייהו לא שמעינן ליה דפליג אדרבי יוסי, דהא איכא למימר בהבאת סילון של צונן בתוך אמה של חמין דוקא קא אסרינן משום דומיא להטמנה וכרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ, ואפילו הכי הלכה כרבנן דאסרי לבשל בתולדת חמה, דאמר רבינא לקמן (שבת מ, ב) המבשל בחמי טבריא חייב, ואסיקנא מאי חייב דקאמר מכת מרדות מדרבנן, וכיון דאין בהם משום בשול מן התורה שמעינן מינה דתולדות חמה נינהו ואפילו הכי אסור לבשל בהן מדרבנן. וקימא לן כרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ, הלכך אסור להטמין קיתון של צונן באמבטי של חמי טבריא מע"ע אע"ג דתולדות חמה נינהו, אבל להניח על גביו בלא

הממנה מערב שבת מותר ובשבת אסור. ע"כ.

אילימא רחיצת כל גופו אלא חמין שהוחמו בשבת וכוי והתניא חמין שהוחמו מערב שבת וכוי.

איכא למידק למה ליה לאקשויי מברייתא ומדיוקא דהא הוחמו מערב שבת מותרין, לידוק ממתניתין

גופה דקתני אסורין ברחיצה ובשתיה, דאלמא אסורין בכל הנאה ליומן ואפילו לרחוץ בהן מקצת גופו

ואין צריך לומר כל גופו. ויש לי לומר דניחא ליה לאתויי מרחיצה ממש. ואם תאמר לידוק כולה מילתא

מסיפא דקתני ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב, ובמאי, אילימא רחיצת כל גופו, הא הוחמו מערב

יום טוב שרי, והתניא לקמן (שבת מ, א) מרחץ שפקקו נקביו מערב יום טוב למחר וכנס ומזיע ויוצא

ומשתטף בבית החיצון דאלמא משמע דבבית הפנימי לא, אלא פניו ידיו ורגליו, לימא תנן סתמא כבית

שמאי. ותירצו בתוס' דניחא ליה למידק מרישא כל מאי דמצי למידק מינה. הא ד**תון בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתיה.** שהוחמו לשתות קאמר, אבל אם הוחמו לרחיצה בלבד אסורין. ותדע לך, דהא בעינן לאוקומה מתניתין כבית שמאי ואילו במתניתין תנן ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה, אלמא ראוין לשתיה אלא כיון שהוחמו לדעת רחיצה אסורין. ועוד דבית שמאי לית להו מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך (ביצה יב, א-ב) וכל שכן דלית להו הואיל. אלא הכי קאמר אלא אם כן

ראוין לשתיה, וראויין דהכא פירושו מוכנין. ובית הלל מתירין. משמע דאפילו בית הלל לא שרו אלא לרגליו כלומר: למקצת גופו, אבל לרחוץ

בהן כל גופו אטור, והכין נמי מוכחא כולה שמעחין דהכא.

ואיכא למידק, דהא ודאי מדשרו בית הלל להחם לרגליו מטבר סברי דהנאת הגוף הרי הוא כאוכל נפש ובכלל אשר יאכל לכל נפש (שמות יב, מז) הוא, ומהאי טעמא נמי הוא דשרו (ביצה כא, ב) מדורה להתחמם כנגדה מפני שהיא שוה לכל נפש וכל הנאה השוה לכל נפש הרי היא בכלל אשר יאכל לכל נפש כדאיתא בריש פרק קמא (דביצה) [דכתובות ז, א], וזיעה נמי דבר תורה מותרת קודם גזירה כדאיתא בהדיא במסכת ביצה בפרק המביא (לב, א) וכדאיתא נמי לקמן בסמוך (שבת מ, א), אלא שגזרו עליה מפני הבלנין שהיו מחמין ביומן והיו אומרים מערב שבת הוחמו וגזרו מליהן אפילו להזיע כדאיתא בסמוך, וכיון שכן ליכא איסורא דאורייתא כלל ברחיצת כל הגוף וכל שכן בזיעה, אם כן מפני מה אסרוה ביום טוב דהא ליכא גזירה כלל דמאי איסורא אתי מינה. ואם וממר גזירה משום שבח, הא ליתא דליכא למיגזר כלל יום טוב אטו שבח בדברים של אוכל נפש.

ויש מפרשים, דכיון דאיכא ביום טוב נמי איסור במדיח וסך קרקע (לקמן שבת מ, ב) ואי נמי משום סחיטת אלונטית (לקמן שבת קמז, א) עשו יום טוב כשבת. ואינו מחוור בעיני כלל, דאי משום הא גגזור

אפילו בחמי טבריא, שהגזירה ההיא שוה היא בחמי טבריא כמו בחמי האור.

אבל בתוסי אמרו דרהיצת כל הגוף אסורה דבר תורה דאינה צורך כל נפש, אלא דומיא דמוגמר שנאסר מן הטעם הזה בפרק קמא דכתובות (שם), אבל רחיצת פניו ידיו ורגליו הוי צורך כל נפש, וכן הזיעה שנה לכל נפש דמשום רפואה היא, וכיון דרחיצת כל הגוף אסורה דבר תורה משום לתא דידה אסרו את הזיעה. והביאו ראיה מן הירושלמי (דפרקין ה"ג) דבעי התם מותר לשתות ואסור לרחיץ, ומתרץ משום דכתיב אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, והתם בירושלמי התירו רחיצת כל גופו אבר אבר.

ולפי דברי רבותינו הצרפתים ז"ל נצטרך לומר, דרחיצת כל גופו בפעם אחת מפני שאינה שוה לכל נפש אסורה דבר תורה, אבל רחיצת כל גופו אבר אבר מותר דבר תורה, משום דכיון דרחיצת אבר אחד צורך כל נפש ומותר לא חלקנו באברים שנאמר רגליו בלבד מותר אבל זרועו או שוקו אסור, וכיון שכן נמצא בשעה שהוא רוחץ אבר זה בהיתר הוא רוחץ וכשחיזר ורוחץ את השני גם הוא בהיתר הוא חרוחץ, אלא שאסור מדרבנן. והיינו דלקמן בסמוך (שבת מ, א) משמע בברייתא דרחיצת כל גופו אבר אבר אינה אסורה אלא מדבריהם, מדקתני ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב, כלומר: דאסורין הבחינות כל הנות ומקלו אבר אבר הצלמא משמעו הצמור מהברו האמה ברושי

ברחיצת כל הגוף ואפילו אבר אבר, דאלמא משמע דאסור מדרבנן קאמר ברישא.

לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן דברי רבי מאיר וכדי. שמועה זו כולה נתחבטו בה הראשונים ורבו פירושיה. והנכון שנאמר, כי חמין אלו שנחלקו עליהם בברייתא הם שהוחמו מערב זו: אמר רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שהיו ממלאין לו דלי של צונן מערב שבת ונותנין עליו וו: אמר רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שהיו ממלאין לו דלי של צונן מערב שבת ונותנין עליו בשבת כדי שיקרה אלמא חמין שאסר רבי יהודה היינו אפילו הוחמו מערב שבת. והכי פירושה: דרבי מאיר דאסר בין בחמין בין בצונן משום דאית ליה גזירת מרחצאות אפילו בצונן, לפי שדרכן של רוחצין להשתטף בצונן אחר רחיצה, וכדאמרינן לקמן (שבת מא, א) רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל להשתטף בצונן אחר רחיצה, וכדאמרינן לקמן (שבת מא, א) רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לבדול לא, משום דהרבה פעמים אדם נותן עליו צונן כדי להקר, ורבי שמעון לית ליה גזירת מרחצאות כלל לא, משום דהרבה פעמים אדם נותן עליו צונן כדי להקר, ורבי שמעון לית ליה גזירת מרחצאות כלל בחמין שהוחמו מערב שבת, ומתניתין רבי שמעון היא, ואסורין בחיצה דקתני לא רחיצה ממש אלא שינוין, וחמין שהוחמו בעבת אסורין הא מערב שבת מותרין ואפילו להשתטף בהן כל גופו, וברייתא שינחוף, וחמין שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו ההיא ברחיצה ממש שינחון. חמין שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו ההיא ברחיצה ממש

ודברי הכל, ואם תמצי לומר בשטיפה רבי מאיר ורבי יהודה היא ודלא כרבי שמעון. הכי גרסינן: **אמר רב הסדא מחלוקת בכלי אבל בקרקע דברי הכל מותר.** וכן היא ברוב הספרים, וכן היא גירסתן של גאונים ז"ל. והכי פירושא: מחלוקת בנוטל בכלי ונותן על גביו, לפי שדרכן של רוחצין בכך לאחר שהזיעו נותנין עליהם מים חמין בכלי, וכדמוכה בברייתא דמרחץ שפקקו נקביו (כ)דמייתינן

בסמוך (מ, א), אבל בקרקע אין דרך הרוחצין להשתטף במים הנתונין בקרקע. **יהא מעשה שעשו אנשי טבריא בקרקע הוה.** כלומר: שהיו אותן מי הסילון נגרין בעומק שבקרקע, ואפילו הכי אסרו חכמים להשתטף בהם בשבת.

ואם תאמר מאי קושיא ההיא בחמין שהוחמו בשבת אבל הוחמו מערב שבת מותרין. לא היא, דהכא קא מקשה הכי, והא מעשה שעשו אנשי טבריא ואסרו להם חכמים מפני שהוחמו בשבת ואוקימנא כרבי שמעון, והוחמו מערב שבת לרבי מאיר ורבי יהודה הויא כהוחמו בשבת לרבי שמעון, והלכך כדרך שאסרו לרבי שמעון בשבת ואפילו בקרקע הכי נמי לרבי מאיר ורבי יהודה אפילו כשהוחמו מערב שבת. ואם תאמר ליהדר ולימא מתניתין בקרקע וככולי עלמא. יש לומר דאמאי דאוקימנא לה כרבי שמעון סמיך ולא בעינן דליפלוג רב חסדא אמאי דאמר רב איקא. ועוד דמקצת ספרים יש דגרסי רב איקא אמר רב, ולא פליג רב חסדא עליה דרביה, ולפיכך ניחא לן טפי לאפוכה לדרב חסדא ואמר מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור.

712 52

דאי מכזלא הני מילי במתניתין אבל בברייתא לא. איכא למידק מי קאמר במשנתינו כל מקום קאמר, וכדאמרינן בכתובות בפרק שני דייני גזירות (כתובות קט, א) גבי כל מקום שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו, ואבעיא להו התם במתניתין או אפילו בברייתא, ואהדרינן מי קאמר במשנתינו כל מקום קאמר, וכן במנחות פרק הקומץ רבה (מנחות לא, א-ב) אמר רב אשי אמר לי מר ומרא קשי בה רב חנינא מסורא פשימא מי קאמר במשנתינו כל מקום קאמר. ויש לומר דהכא הכי קאמר: דלמא אמר רבי יוחנן בפירוש במשנתינו, דלא שמיע ליה לרב יוסף מימרא בלישנא דוקא, ואהדר ליה אנא בפירוש שמיע לי.

וכיון דלא איפסיקא להו מימרא היכי אחמר אי במשנחינו או בכל מקום, לא עבדינן עובדא כדברי המכריע בברייתא. וכן פסקו הגאונים ז"ל. וכן כתב הרב אלפסי ז"ל בפרק קמא דקידושין (כד, ב).

ואם תאמר היכי פסק רבי יוחנן כרבי יהודה, והא אוקימנא מחניתין כרבי שמעון, ואיהו קאמר (לקמן שבת מו, א) הלכה כסחם משנה. ואף על גב דאמרינן בעלמא (יבמות טו, ב ושינ) אמוראי נינהו אליבא דרבי יוחנן, מכל מקום לא שתיק גמרא בשום מקום דלא ליקשי לה אלא מקשה לה ומפרק לה אמוראי נינהו. ויש לומר דרבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח, דחנן לקמן בפרק חבית (שבת קמו, א) הרוחץ במי מערה ובמי טבריא מסחפג אפילו בעשר אלונטיות ולא יביאם בידו, ורבי יוחנן (שם עמוד ב) מתני לה להא כבן חכינאי, ודייקינן עלה בגמרא (בע"א) קתני מי מערה דומיא דמי טבריא, מה מי טבריא בחמין אף מי מערה בחמין, הרוחץ דיעבד אין לכתחילה לא, מכלל דלהשתטף אפילו לכתחילה, מני רבי שמעון היא, וכיון דההיא אתיא כרבי שמעון ותני לה כבן חכינאי הוה ליה מתניתין דהכא סתם ואחר כך מחלוקת, ואין הלכה כסתם. וזה דחוק בעיני, דאף על פי ששנה אותה בן חכינאי, מכל מקום אין מחלוקת שנויה בפירוש באותה משנה, והיאך נעשה זה כסתם ואחר כך מחלוקת.

אבל בתוסי תירצו דכיון דאיכא מחלוקת בברייתא ואיכא הכרעה במקום מחלוקת דברייתא, ובהכרעה לא אמר רבי יוחנן שתהא הלכה כסתם משנה. וזה נכון. ומכל מקום מפני שהוא אומר בעלמא הלכה כסתם משנה הוצרך לפסוק כאן בפירוש הלכה כרבי יהודה, ולא סמך על מה שכבר אמר הלכה כדברי

המכריע ואף על פי שרבי יהודה מכריע כאן. **ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב.** מדתני ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב ולא תני והוא הדין לחמין שהוחמו מערב יום טוב, שמעינן מינה דדוקא הוחמו ביום טוב אבל הוחמו מערב יום טוב רוחץ בהם כל גופו אבר אבר. והרב אלפסי ז"ל החיר בשם גאון לרחוץ בהן כל גופו, וכמו שכחב במסכת ביצה (כא, ב) גבי מחניתין דלא יחם אדם חמין לרגליו. ואף הרמב"ן ז"ל נראה שהסכים לדבריו. ונראה לפי דבריהם, כי מה שפסק רבי יוחנן הלכה יהודה דברייתא בשבת בלבד היא שנויה ולא איום

למוצאי שבת רוחץ בו מיד. הוא הדין דהוה מצי למיתני למחר נכנס ומזיע כדרך ששנו ביום טוב, דגזירת שבת רוחץ בו מיד. הוא הזין דהוה מצי למיתני למחר נכנס ומזיע כדרך ששנו ביום טוב, בגזירת שבת ויום טוב בבת אחת הוה וגזירה חדא הויא וברייתא זו קודם שגזרו על הזיעה נשנית מדקתני מרחץ שפקקו נקביו מערב יום טוב למחר נכנס ומזיע. ותדע לך דחדא גזירה הואי, מדתניא בהא ברייתא משרבו עוברי עבירה התחילו לאסור, ואמרינן מאי עוברי עבירה ומייתו הא דרבי יהושע בן לוי בתחילה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת ואע"ג דהא ברייתא דידן איירי ביו"ט כדקא אמרינן מעשה במרחץ היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת ואע"ג דהא ברייתא דידן איירי ביו"ט כדקא אמרינן מעשה במרחץ היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב יו"ט, אלמא שבת ויו"ט נגזרו כאחר, אלא משו"ה לא קתני בברייתא גבי בבני ברק שפקקו נקביו מערב יו"ט, אלמא שבת ויו"ט נגזרו באוד, אלא משו"ה לא קתני בברייתא גבי שבת למחר נכנס ומזיע כדקתני ביום טוב, משום דאין דרך להזיע בלא שיטוף חמין לבסוף ובשבת אסור להכי נקט לה ביום טוב ולא בשבת, ואי נמי להכי תני הכין ביום טוב לאשמועינן דאפילו ביום טוב דוקא

זיעה אבל לא רחיצה לפי שכבר גזרו על הרחיצה. והא דקתני **ומשתטף בבית החיצון.** כתב מורי הרב ז"ל דבצונן קאמר, אבל לא בחמין ואע"פ שהוחמו מערב יום טוב. והביא ראיה מן התוספתא דתניא התם בהדיא (פ"ד ה"ב): מרחץ שסתמו נקביו מערב יום טוב נכנס ביום טוב ומזיע ויוצא ורוחץ בצונן, אמר רבי יהודה מעשה במרחץ של בני ברק וכרי

עד ויוצאין ורוחצין בצונן אלא שהיו חמין שלה מחופין בנסרים. ומשום הכי דקדקו שהיו חמין שלה מחופין בנסרים, גזירה שלא יאמרו בחמין רחצו. ומה שהצריכו לפקוק נקבים מערב יום טוב אף על פי שלא היה משחמף כלל בחמין ואף על פי שלא גזרו עדיין על הזיעה, לפי שלא יבא לרחוץ בהן דכיון שמתחממין והולכין ביום טוב או בשבת יטעו לרחוץ בהם ולפיכך הצריכו לפקק את נקביו, הא לא פקק

אינו נכנס כלל אפילו להזיע בלבד.

התחילו הבלנין להחם המין בשבת. תמיהא לי והלא לא נחשדו ישראל על השבחות, וכדתניא (גיטין נד, א) נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות. ומצאתי בירושלמי (דפרקין ה"ג) שלא היו מחממין בשבת אלא שלא היו פוקקין נקבים מבערב וממלאין עצים מבערב, ובלשון הזה שנו אותה שם: בראשונה היו סותמין את החמין מערב שבת ונכנסין ורוחצין בשבת, ונחשדו להיות ממלאין אותו עצים והיא דולקת והולכת בשבת, אסרו להם רחיצה והתירו להם זיעה. אלא שעדיין קשה לי וכי מה איכפת להן אם היתה דולקת והולכת בשבת, והתניא (לעיל שבת יה, א) פותקין מים לגנה ערב שבת מ חשיכה ומתמלאת והולכת כל השבת כולה. ויש לומר דכיון שנקביו פתוחין והוא דולק והולך בעודו בתנו בתוחי בחודי החויים החויבה בחודי היום בחויים החויים החויים החויים החויים החויים החויים החויים החויים החויים בחויים החויים הח

רוחץ בו ודאי אתי לחתויי, ולפיכך אסרו בדולק בשבת והתירו בפוקק, וחזרו ואסרו. הא ד**תנו רבנן מתחמם אדם כנגד המדורה וכוי ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה.** פירש ר"ת ז"ל: מפני שנראה כמפשיר מים שעליו. וסייעה מדגרסינן בירושלמי (דפרקין ה"ד) יורד אדם וטובל בצונן ועולה ומתחמם כנגד המדורה דברי רבי מאיר וחכמים אוסרין, יאות אמר רבי מאיר מה טעמון דרבנן, כההיא דאמר רבי זעירא בשם רב חייא מותר להפשיר במקום שהיד שולטת ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת.

ויש מקשים לפירוש זה דהפשרה עצמה מותרת היא, שהרי שנינו (לקמן שבת מא, א) אבל נותן לתוכו מים כדי להפשירן, ותניא נמי בסמוך לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפיג צינתן, והפגת צינתן היינו הפשר כדמוכחא כולה שמעתין, ושמע מינה דהפשר מותר אפילו כנגד המדורה ממש. ומיהו אינו קשה כל כך דמתניתין וברייתא לא שרו אלא בהפשר דלא אפשר למיתי לידי בישול כגון מים מרובין ואי נמי כנגד המדורה במקום שאין היד סולדת בו, אבל בירושלמי פירשוה לההיא בהפשר שבמקום שהיד סולדת בו. ותדע לך דאם כן לותביה בירושלמי לההיא סברא ממתניתין דאטו מי לא ידעי לה למתניתין, ואי נמי פליגא ההיא אמתניתין לימא מתניתין פליגא על רבנן.

ויש מפרשים שאינו משום איסור עצמו של הפשר, אלא שנראה כרוחץ במים פושרין. ונכון הוא.

מביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא בשביל שתפיג צינתן.

פירש רש"י ז"ל: לא שיניחם שם עד שיחמו אלא שתפיג צינתן במקצת. ונראה מתוך פירושו שאפילו

כנגד המדורה ממש במקום הראוי לבשל מותר להפשיר, שלא אסרו אלא שלא יניחם כדי שיחמו כלומר:

שיחבשלו אבל כדי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שחפיג צינתן.

עיחבשלו אבל כדי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שתפיג צינתן.

עיחבשלו אבל ביי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שתפיג צינתן.

עיחבשלו אבל ביי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שתפיג צינתן.

עיחבשלו אבל ביי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שחפיג צינתן.

עיחבשלו אבל ביי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון ברי שיחמו וכדי שחפיג צינתן.

עיחבשלו אבל ביי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון במימין נד סולדת בו מותר,

מקום על גבי האש ממש אסור מפני שניאה כמבשל, דהא אפילו חבשיל מותרשל כל צרכו אסור

להחזיר בכירה שאינה גרופה וקטומה וכל שכן לתת לכתחילה ואפילו להפשיר, ולא התירו כאן אלא

כנגד המדורה בלבד.

וקשיא לי, דהא חנו (לקמן שבת מא, א) המיחם שפינהו לא יתן לחוכו צונן כדי שיחמו אבל נותן לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן, ופירשה רב אדא בר מחנא המיחם שפינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים מועמין כדי שיחמו אלא מים מרובין כדי להפשירן, ואם איתא דבכל מקום מותר להפשיר ובלבד שיזהר שלא יחם, אם כן אפילו מועטין יהא מותר ובלבד שלא יניחם שם כדי שיחמו. ואין מן הסברא לומר דמיחם שפינה ממנו מים אם נתן לחוכו מים מועטין מיד ישיבו המים חמין ואי אפשר להפשיר בו מים מועטין, דמי עדיף מאש. ושמא יפרש רש"י ז"ל, דכיון שדרכן לתת לתוך המיחם או לתוך הכוס לעמוד שם ומסתפקין מהן מעט מעט, חיישינן שאם יתן לתוכן מים מועטין שמא יתעכבו שם עד שיחמו, אבל

כנגד המדורה לא חיישינן דנגד המדורה פעמים שאדם מחמם שם פעמים שאדם מפשיר שם. ועוד יש לי לומר דאורחא דמלתא נקט, שדרך ליתן לתוכו פעמים להחם פעמים להפשיר, מועטין להחם מרובין להפשיר.

רעדיין קשה לי לפי גירסח הספרים והיא גירסתן של גאונים ז"ל, הא דאמרינן בסמוך במעשה דר' יצחק בר אבדימי שנכנס אחר רבי לבית המרחץ ואמר לו טול בכלי שני ותן, ואמר שמע מינה תלת, שמע מינה שמן יש בו משום בישול, ושמע מינה כלי שני אינו מבשל, ושמע מינה הפשרו לא זהו בשולו, אלמא אף על פי שהפשרו לא זהו בשולו להפשירו בכלי ראשון לא, מפני שלא התירו להפשיר במקום הראוי לבשל גזירה שמא יבשל. אבל רש"י ז"ל ורבותינו בעלי החוסי ז"ל גורסים: ושמע מינה הפשרו הראוי לבשל גזירה שמא יבשל. אבל רש"י ז"ל ורבותינו בעלי מקום אין גירסתם עולה יפה, דאם זהו בשולו, ולפי גירסתם אינו קשה עליו מה שהקשיתי. אבל מכל מקום אין גירסתם עולה יפה, דאם איתא מה לי ראשון מה לי שני כל מקום שהוא מחבשל אסור, דלא אמרו כלי ראשון וכלי שני אלא אינו מהשל וזה אינו מבשל. ותנינא (לקמן שבת קמה, ב) כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת, ורץ מן המליח הישן וקוליס האספנין שהדחתן זהו גמר מלאכתן, אלמא כל שהוא מחבשל בין בכלי ראשון בין בכלי שני ואפילו בהדחה בעלמא חייב.

ושמא גאמר, דכיון דההיא דרבי בחמי טבריא הוה כדאיתא בסמוך ובחמי טבריא אפילו מבשל לגמרי אינו מדאורייתא, לא אסרו אלא בכלי ראשון דבעלמא מבשל, אבל כלי שני כיון דבעלמא אינו מבשל ואף כאן ליכא אלא הפשר דבעלמא אינו בישול אע״ג דלגבי שמן הפשרו זהו בישולו לא גזרו עליו בכלי שני.

ומכל מקום אינו מחוור, דאם כן האי מסקנא דאמרינן ושמע מינה חלח, פליגא אדרב יהודה אמר שמואל דאמר בשמן אין יד סולדת בו מותר, ואפילו כנגד המדורה, אלמא הפשרו לא זהו בשולו. ועוד דהיאך אפשר דשמעינן מינה הפשרו זהו בשולו, אדרבה נימא משום דסבירא ליה הפשרו לא זהו בשולו קאמר ליה דיכול ליחן בכלי שני דאי הפשרו זהו בשולו אף בכלי שני היה אוסר, וזה היה יותר פשוט וראוי לומך כדי שתהא תקנתן כעין דאורייתא, דכי היכי דבתולדות האור כל שהפשרו בשולו אסור בכלי שני

בשלו בחמי טבריה נמי שאטרו מדבריהם כן. **בו אסור אפילו** להפשיר גזירה שמא יניח שם עד שיתבשל, ואפילו בכלי ראשון של חמי טבריא אסרו כן משום דכל מאי דתקון כעין דאורייתא תקון.

והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם בריש פרקין דכירה: אמר רבי זעירא בשם רב יהודה מותר להפשיר במקום שהיד שולטת בו ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת בו, ואפילו במקום שאין היד שולטת

עד היכן, ר' יודה בן פזי ר' סימון בשם רבי יוסי בר חנינא עד כדי שהוא נותן ידו לחוכה והיא נכוית.

רכהא מיחרצא לן הא דאמרינן לקמן בריש פרק במה טומנין (שבת מח, א) רבה ורי זירא איקלעו לבי ריש גלותא, הזיוה לההוא עבדא דאנה כווא דמיא אפומא דקומקמא, נזהיה רבא, אמר ליה רי זירא מאי שנא ממיחם על גבי מיחם, אמר ליה התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד, ודייקי בה רבוותא ז"ל היכי דמי, אי אנחיה לבשל מאי טעמא דרי זירא, מי לא ידע מתניחין דקתני אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל דתולדת האור לכולי עלמא אסור וחייב הטאת, ואי להפשיר מאי טעמא דרבה המיחם בשביל שתתגלגל דתולדת האור לכולי עלמא אסור וחייב הטאת, ואי להפשיר מאי טעמא דרבה קיתון של מים ונותן כנגד המדורה. ועוד תניא בהדיא בתוספתא פ"ד (ה"ה) ממלא אדם כוס של יין קיתון על פי מיחם לא שיחם אלא שתפיג צינתו, ותירץ רבנו יצחק ברי שמואל הידוע בעל התוסי ז"ל, ונתן על פי מיחם לא שיחם אלא שתפיג צינתו, וחירץ חבר יביון שאין דעתו רק להפשיר מותר, והיינו מיחם על גבי מיחם, ורבה סבר דהתם הוא דשרי מפני שכבר הוחמו ואינו יכול אלא להעמיד חומן, אבל הכא שהן ראויין להחבשל אפילו להפשיר אסור דכל שהוא מוליד חום כלומר: שמתחיל בו

בשול במקום הראוי לבשל אסור גזירה שמא יבשל, ואף על פי שיש בזה תירוצים אחרים כמו שנכתוב שם בס"ד.

ומכל מקום מסחברא דאינו אסור כנגד המדורה ולא בכלי ראשון אלא צונן שלא נחבשל וגזירה הפשר מכרל מקום מסחברא דאינו אסור כנגד המדורה ולא בכלי ראשון אל צונן שנחבשל אפילו בכלי ראשון או כנגד המדורה ואפילו במקום שהיד סולדת בו מוחר, והוא שלא יתן על גבי האש או על גבי כירה ממש. וחדע לך, דהא חנינא (לעיל שבח לט, א) כל שבא בחמין מלפני השבח שורין אותו בחמין בשבח, כלומר: אפילו בכלי ראשון, ואע"ג דתולדת האור כאור והמבשל בה חייב חטאת כמבשל על האש ממש.

ואע"ג שאסרו להחזיר על גבי כירה שאינה גרופה וליתן לכתחילה אפילו בגרופה וקטומה ואפילו דבר חם ומבושל לגמרי, התם היינו טעמא משום דמחזי כמבשל לפי שדרך בשול בכך, אבל כנגד המדורה או בכלי ראשון שאין דרכם של בני אדם לבשל כן רוב הפעמים אינו נראה כמבשל אלא כמפיג צינה. והלכך כל היכא דאיכא למיגזר באותו דבר ממש משום בשול, כמים או שמן שלא נתבשלו וכיוצא בהן אסור גזירה שמא ישהה ויבא לידי בשול, אבל מה שנתבשל לא גזרינן שמא יבא לבשל בעלמא.

ופינה ממיחם למיחם דסלקא לן בתיקו לעיל (שבת לה, ב), ההיא במחזיר מיחם שני על גבי כירה היא ובמקום שהיה מיחם ראשון נתון.

ולא עוד אלא אפילו חבשיל שלא נחבשל כלל אם הוא דבר קשה להחבשל, כגון בשר וכיו"ב שאינו מחבשל בכלי ראשון ולא כנגד המדורה, אפילו במקום שהיד סולדת בו מותר.

הכלי שמוטל עליה רחב שלא יגע בה שאין זו הטמנה כנ"ל: שלא תתלכלך בעפרורית שרי שאין זה כמטמין להחם אלא שומר וכנותן כסוי על גבי קדרה וכ"ש אם דבר חם כמטמין את הצונן על גבי מיחם אסור ומכל מקום להטיל עליה כלי לשמרה מן העכברים או וכמו שפירש שם מורי הרב רבינו יונה ז"ל ונראין דבריו דכל שהוא מוליד חום בדרך הטמנה על גבי והיינו כרבא דנזהיה לההוא גברא דמנח כוזא דמיא אפומא דקומקמתא כדאיתא בריש פרק במה טומנין נוחנו על גבי דבר חם ומטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף ואפילו במה שהטמין בו המיחם מע"ש אסור. דבין לשמרו מן החום ולהעמידו בצנחו ובין להפיג צנחו קצת אפיי הכי על גבי מחם אסור דכיון שהוא גבי הממנה ש"מ לא שנא הכי לא שנא הכי לעולם אסור. ואע"ג דקי"ל דמותר להממין את הצונן ואפשר מצטמק ויפה לו ובין מצטמק ורע לו מדאפליגי בפרקין דהכא באלין מילי בענין שיהוי ולא אפליגו בהו שנא הגיע למאכל בן דרוסאי ולא שנא קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי ולא שנא נחבשל כל צרכו ובין כל צרכו ואפילו בדבר שאינו מוסיף דפרקין דבמה טומנין ובמה אין טומנין בסתם תבשילין שנוי לא גבי מיחם ודאי מסחברא דאסור דהא נראין הדברים שאסור להטמין משחשכה אפילו חבשיל שנחבשל בצד המיחם או כנגד המדורה והרי אין כאן משום חשש בישול אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על חהא היד סולדת בו ואף ע"פ שהקדרה נתונה על גבי האש לפי שאין דרך בשול בכך ואינו אלא כנותן לתח על גבי קדרה בשבת חבשיל שנחבשל מע"ש כל צרכו כגון פנאדיש וכיוצא בהן כדי לחממן ואפילו לחוכו מים צונן בשביל שיחמו אלא נותן לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן. ומכלל דברים אלו מותר הפשר. והפשר היינו כל שלא הגיע לבשולו וכדמוכה בכולה שמעתין. ועוד תנן המחם שפינהו לא יתן סולדת או בכלי ראשון מותר. וממה שאנו צריכין לדעת בכל מקום שאמרו כדי שתפיג צינתן היינו ש"מ שמן יש בו משום בשול דאלמא אם לא היה בו משום בישול אפילו כנגד מדורה במקום שהיד אין בו משום בישול ואמריגן נמי גבי עובדא דרבי דאמר לו לרבי יצחק בר אבדימי טול בכלי שני ותן צריכה בישולא כבשרא דתורא. ועוד מדאמרינן הכא שמן אף על גב שהיד סולדת בו מותר קסבר שמן שאנו אלא תבלין אבל מלח לא דאפילו בכלי ראשון לא בשלה והיינו דרב נחמן דאמר רב נחמן מילחא ובחמין שלא הוחמו כדי בישולן והראיה מדאמרינן לקמן בגמרא האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא בין כנגד המדורה מותר ולא אמרו דסולדת אסור אלא במים ויין ושמן שהם (קשים) [קלים] להחבשל וכללא דמלתא כל מקום שאין בא שם לידי בשול וכל דבר שאין בו משום בשול בין בכלי ראשון

דהא מעשה דרבי לאחר גורה הוח. כתוב בספר המאור איכא רקשיא ליה ההיא דגרסיי בפרק תפלת השחר פעם אחת התפלל רבי בע"ש וכוי ואוקימנא להזיע וקודם גזרה הכא נמי ממאי דבחמי טבריה ולאחר גזרה דלמא בחמי טבריה וקודם גזרה כי ההיא דהתם. ויש לומר אלו לא נכנס אלא להזיע לא היו נותנין לו פך שמן לסוך אלא ודאי לרחיצה ממש נכנס כההיא דאמרינן רחץ ולא סך מעיקרא דומה לנותן מים ע"ג חבית הלכך על כרחין בחמי טבריה ולאחר גזרה הוה מעשה ע"כ:

לאפרושי מאיטורא שאני. איכא למינק והיכי הוה סלקא דעחין דלישבקיה למעב' איסורא ולא אמר ליה איכא למימר משום דהוה מצי למימר כמאן דלא צריך להכי ולא לימא ליה אין מדיחין ואין סכין דלישון הוראה הוא וממילא שמעינן דלאפרושי מאיסורא שרי למימר אפילו בלשון הוראה וה וקראה הוא וממילא שמעינן דלאפרושי מאיסורא שרי למימר אפילו בלשון הוראה וכן נמי שרי ראשון אסור ובירושלמי החירו אפילו לשאול הלכות בית המרחץ בבית המרחץ דגרסינן החם שואלין הלכוי המרחץ ובירו אמר ליה אסור ובירושלמי החירו אמר ליה אסור ובית המרחץ והלכות בית הכסא בבית המסא כהוא רשב"י על מסחי עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנדיח אמר ליה אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן ליה אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן ליה מסור א דגמ' דילן לא שריא אלא לאפרושי מאיסורא ומעשה דר' מאיר נמי לא הכי הוה כדמיתי לה בסמוך אלא כדקא' הכא בקש להדיח לו וכוי.

TF CX

מעלה ושל מטה בתבשילין ובחמין שבשבת וזו באה באמצע שהיא בחמין שהוחמו מערב שבת. והאלפס והקדרה שהעבירן מרותחין, שכל אלו כשמתבשלין בשבת, והיאך אפשר שכל המשניות של שעשו אנשי טבריא דאמרו להן חכמים כחמין שהוחמו בשבת, וכן המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן, מתפשרין בשבת כביצה בצד המיחם ולא יפקיענה בסודרין ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים ומעשה וחמין שמע"ש אבל מאותה משנה ולמטה לא דברו אלא בחמין ותבשילין המתבשלין או מתחממין או משנה זו קודם משנת אין נותנין ביצה בצד המחם לפי שמראש הפרק ועד אותה משנה מיירי בתבשילין אם היתה גרופה ופתוחה מותר אבל לדידי קשיא לי אם לאסור מים שהוחמו בו מע"ש היה להם לסדר יסא ר' אחא אבא בר רב הנא בשם ר' יוחנן מפני שהיא מתחממת בכותליה רבנן דקסרין בשם רב חונא והוא מתירא שמא יתאכל דבקו והוא מוסיף מוי אנטיכי אע"פ שהיא גרופה אין שותין ממנה ר' הנינא ר' דר' הלל מפני שהרוח נכנסת לתוכו והגחלים בוערות א"ר יוסא ברי בון מפני שהוא עשוי פרקים פרקים שותין ממנו בשבת גרוף אין שאינו גרוף לא א"ר אשיאן מפני שהגחלים נוגעות בגופו א"ר חנינא בריה שאמרו בירושלמי באמת נראה שלאסור מים שהוחמו בו מע"ש אמרו מדגרסינן התם מוליאר הגרוף ונכנסי הרוח בתוכו ומבעיר את הגחלים בשבת זהו תורף פירושו של מורי הרב ז"ל ונכון הוא. וממה המעם שאמרו בירושלמי מפני שהרוח נכנסת לתוכו והגחלים בוערות כלומר שהמוליאר פתוח מתחתיו אסרו אפילו המים שהוחמו בו בע"ש שמא יוסיף בו מים בשבת. ומה שאסרו מוליאר שאינו גרוף מן לא נתבשלו ולא הוחמו אלא הופשרו הרי זה מותר ואינו אלא אסור כיון דלבסוף מתחממין בתוכן ולפיכן שעה הם מתחממין והולכין בחום האנטיכי עד שמחבשלין שם וזה לא ידע ויחשוב מאחר שבשעי נתינתו חומו הולך ומוסיף והלכך אף ע"פ שהמים הצוננין מתפשרין בתוך המים החמין שבתוכו לשעתן לאחר שרגילין היו לתת לתוכו מים תדיר ולהוסיף בו מים ומפני שהגחלים מתחתיו ואי נמי מפני שדופנו עב למיחני אין מוזגין ממנו אי נמי לא יחן לחוכו כדרך ששנו במיחם ופירש הוא ז"ל שאסרו האנטיכי מפני מועטין. ועוד דלא הוה ליה למיחני אין שותין ממנו דחמין שבתוכו מותרין הן ושותין מהן והוה ליה לחוכו מים מועטין כדי שיחמו אלא נותן הוא לתוכו מים מרובין כדי להפשירן ולא גזרינן מרובין אטו ועוד היכי פסיק וחני אין שותין יחן לחוכו מים מרובין דומיא דמיחם שפינהו דמפרשיי בגמי לא יחן הקשה עליהם והא חמין לתוך צונן בכל מקום מותר בין בכוס בין בספל בין באמבטי כדאיתא לקמן. קטומה אלא להכר שלא יבא לידי חתוי כן יש לי לתרץ לפי פירושם. אבל מורי הרב רבינו יונה ז"ל וא"כ עוד הוא מחמם ומוסיף חום והרי המים חמין וראוין לבשל כאלו לא גרוף ולא קטום ולא אמרו זה דוקא גרוף התירו אבל קטום לא לפי שהקטימה אינה אלא כל שהיא ואפילו קטמה והובערה שרי. שבאנטיכי חמין ביותר ואם בא למזוג מהן ביין בין בכלי ראשון בין בכלי שני נמצא מתבשל ולפי פירוש לפי שאין המוליאר הגרוף נמי חם הרב' והלכך כשמוזגין יין במימיו אין היין מתבשל בתוכן אבל מים למיתני הגרוף או הקטום. ופירשו בתוספות דהכי קתני מוליאר הגרוף שותין ממנו במזיגה ביין כלומר קטום גמי וכיון דבכלהו מחני' חני גרופה וקטומה עד שיגרוף או עד שיחן את האפר הכא גמי הוה ליה כירה ובשלה בשבת מותר בין בשוגג בין במזיד ומיירי בבשיל ולא בשיל. ועוד מאי שנא גרוף אפילו משום תוספת הבל קא אסרה מתניתין בשהיה תקשי לרבה ורב יוסף דאמרי לעיל שכח קדרה על גבי ממנה ולא פי' אי בשהחויר אי נמי בששהא אי במזיד אי בשוכח דמשמע דבכל ענין אסור. ועוד דאי שאינו גרוף אין שוהין. ועוד הך מתניחין במאי מיחוקמא דהא סתמא קתני אע"פ שגרופה אין שוחין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה דהא קתני הכא דדוקא גרוף אבל וגבבה ולחני ואם נתן אין אוכלין ממנו בשבת כדתני הכא ועוד לימא תהוי תיובתיה מהכא למאן דאמי ברמץ. ועוד אם מחמת תוספת הבל למה המתין לאיסור עד השתא לימא הכין גבי תנור שהסיקוהו בקש מקשו עלה בתוסי טובא חדא דאין להזכיר מוסיף הבל אלא גבי הטמנה שהיא אסורה גזירה שמא יטמין חום שלהם שלא יצטננו אבל אנטיכי אע"פ שגרופה וקטומה אין שותין ממנה לפי שמוסיף הבל. וקא מתניי **מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת.** פירש רש"י ז"ל לפי שאינו מוסיף הבל אלא משמר ומקיים

ומשום הכי היה נראה לפרש דהכי קאמר: מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת, כלומר: אם נתן לתוכו

מים בשבת ונפשרו שותין ממנו, אבל בשאינו גרוף לא ואפילו קטום, מפני שהגחלים נוגעות בגופו ההי ליה כנותן על גבי האש ממש ואסור אפילו בדיעבד ואע"פ שלא וחבשלו אלא שהופשרו, וכענין אותה דרבי יהודה דאסר אפילו בדיעבד ואפילו בשוכח חבשיל שנחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, ואע"פ שאין כאן משום בשול וכדחניא בברייתא דלעיל בריש פרקין (שבת לה, א) ומשום גזירה, והכא נמי גורינן ואפילו בדיעבד. ואנטיכי אע"פ שגרופה וקטומה אין שותין ממנה כלל, לפי שאנטיכי מתוך שהוא חם ביותר מפני שנחושתו מחממתו לעולם אי אפשר להפשיר בו ואפילו נתן לתוכו מים מרובים עהוא חם ביותר מפני שנחושתו מחממתו לעולם אי אפשר להפשיר בו ואפילו נתן לתוכו מים מרובים לא צונן לתוך חמין, דמתוך שהוא חם ביותר אי אפשר לתת לתוכו מים כל כך שיתפשרו בתוכו אלא לעולם יבואו לידי חימום. ובדין הוא דליתני הכא מוליאר הגרוף נותנין לתוכו מים כדי להפשירן כדתני לעולם יבואו לידי חימום ובדין הוא דליתני הכא מוליאר הגרוף נותנין לתוכו מים כדי להפשירן כדתני גבי מיחם שפינהו, אלא משום דסליק ממעשה שעשו אנשי טבריא שאמרו להם חכמים בשבת כחמין גבי מיחם שפינהו, אלא משום דסליק ממעשה שעשו אנשי טבריא שאמרו להם חכמים בשבת כחמין בשתיה, תנא הכא נמי שותין ואין שותין. כך נראה לי. אלא שאין נראה כן מן הירושלמי וכמו שכחבתי למעלה.

ריש לפרש פירוש הירושלמי כך, מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת, הא אינו גרוף לא, ואמאי לא יהא כמשהה על גבי כירה שאינה גרופה, ופירש ר' אשיאן מפני שהגחלים נוגעות בגופו, ולא החירו כירה שאינה גרופה ואפילו למאן דאמר להחזיר תנן אלא כשאין גחלים נוגעות בגופה של קדירה הא נוגעות לא מפני שהוא כטומן ואסור משום טומן בדבר המוסיף הבל. ומה שהחירו לסמוך לכירה שאינה גרופה וקטומה וכדחניא לעיל (שבת לז, א), התם הוא דמפסיק כלי אבל הכא שהגחלים נוגעות ממש בגופו של כלי שהמים בחוכו הרי זה כהטמנה, וכענין שכחבנו למעלה (לו, ב ד"ה עד) בשם רב האי ז"ל ור"ח "ל. ור' חנינא פירש מפני שהרוח נכנסת לחוכו והגחלים בוערות, כלומר: שכיון שהרוח נופח באש והילך ומחבער בשבת הרי זה כמבעיר כירה תחת קדירה, וגורינן דלמא אתי איהו גופיה לחתויי ואפילו בקטומה. ושמא ר' חנינא חולק הוא על מה שפירש ר' אשיאן, ולומר שאין משום הטמנה במה שהגחלים בוגעות מצדו ולא מתחתיו ולא מכל צדדיו. ורבי יוסי בר' אבין פירש מפני שהוא עשוי פרקים פרקים והוא מתירא שמא יתאכל דבקו והוא מוסיף מוי, ולפיכך גזרו ואסרו עליו אפילו אותן שהוחמו מערב שבת כדי שלא יבא להשהות בו ויבא לידי בשול.

ומכל מקום אנו למדין מן הירושלמי, דאין משהין בכירה חלולה שהרוח נכנסת בחוכה, ואם עבר ושהה אסור, מפני שהוא נראה כמבעיר ממש תחת קדירה וגזירה שמא יחתה בגחלים ואפילו בכירה קטומה. ואם כן כירות הללו שלנו שהן פתוחות מתחת ונוקבין אותן בקרקעיתן כדי שתהא הרוח מנשבת בהן ואם כן כירות הללו שלנו שהן פתוחות מתחת ונוקבין אותן בקרקעיתן כדי שתהא הרוח מנשבת בהן ותבער בגחלים, אסור לשהות בהם ואפילו בקטומה. ושמא לא אמרו אלא במוליאר מפני שהוא חלול ממש והרוח נכנסת בו וגחלים בוערים ממנו, הא בכירה שלנו אין הבערת הרוח ניכרת בהן כל כך ולא ממש והרוח נכנסת בו וגחלים בוערים ממנו, הא בכירה שלנו אין הבערת הרוח ניכרת בהן כל כך ולא גורינן. ואי נמי איכא למימר דרי אשיאן ורבי יוסי ברי בון לא הודו לו ולא גזרו בהכין. וכל הני מילי מדרבנן נינהו והלכה כדברי המיקל, ופוק חזי מאי עמא דבר, וכאוחה שאמרו בירושלמי (פאה פ"ז ה"ה) גורינן. והל מא מצרף הא מני ד' שמעון היא וכרי. ואם תאמר לימא ליה כשלא הגיע לצירוף וכולי גמרא: הא קא מצרף הא מני ד' שמעון היא וכרי. ואם תאמר לימא ליה כשלא הגיע לצירוף וכולי

גמרא: הא קא מצרף הא מני ר' שמעון היא וכרי. ואם האמר לימא ליה כשלא הגיע לצירוף וכולי עלמא, וכדמשני ביומא (לד, ב) גבי עששיות של ברזל מטילין לו. ונראה לי משום דמחניתין סתמא קתני המיחם שפינהו. ועוד דאם איתא, כי מפליג בין להחם בין להפשיר ליפלוג וליחני בדידה, במה דברים אמורים בשלא הגיע לצירוף אבל הגיע לצירוף לעולם אסור. ועוד דניחא ליה לאוקומה כרבי שמעון דהלכתא כוותיה, אבל ההיא דיומא על כרחין אוקמה בשלא הגיע לצירוף משום דרבי יהודה תני לה.

ואם תאמר היכי מוקמינן לה כרבי שמעון, והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו (לקמן שבת עה, א וש"נ) מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימוח. תירץ הראב"ד ז"ל, דהא דרב אדא וכן נמי ההיא דאביי בסמוך דאמר אבל פינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף דהא מני רבי יהודה היא, היינו

מקמי דשמעוה מרבא, הא לבתר דשמעוה מרבא דאמר מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות סברוה, ומתניתין על כרחין בשלא פינה ממנו מים אבל פינה ממנו מים אפילו לרבי שמעון אסור. ומפורש הוא בפרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלג, א) בשמעתא דמילה דוחה את הצרעת, דמעיקרא הוה סבירא ליה לאביי דרבי שמעון אפילו בפסיק רישיה ולא ימות שרי עד דשמעה מרבא וסברה.

ואינו מחוור, דאם איתא הוה ליה לאקשויי הכא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות כדמקשה בעלמא (כגון לקמן שבת עה, א). ועוד אם כן ליתא אפילו לדשמואל דאמר אפילו שיעור לצרף, ולא כן דעת הגאונים ז"ל אלא בין פינה ממנו מים בין שלא פינה ממנו מים נותן לתוכו כדי לצרף ואינו חושש, וכן פסק ר"ח ורבנו האי גאון ז"ל.

אלא יש לומר דמיחם לאו פסיק רישיה ולא ימות הוא, דאפשר דלא הגיע לצירוף, מפני שהמים שבתוכו מונעין אותו להתחמם ולבא לידי צירוף. ואע"ג דקא מקשה להדיא והלא מצרף, לאו למימרא שמצרף הודאי אלא היים ודא ייונים בוה יייבום והלכד אירא לאימיי וומא נאהם, כה מוכעו המומי

בודאי אלא ה"ק והא שייך ביה צירוף והלכך איכא למיחש שמא יצרף. כך תירצו בתוסי. מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני, שפינהו קתני. ואם האמר והא כחיב (ישעיה נז, יד) פנו דרך, וכחיב (ויקרא יד, לו) ופנו את הבית פניתי (את) הבית (בראשית כד, לא), וכן רבים. יש לומר לשון תורה לחוד ולשון הכמים לחוד, וכדאמרינן (עירובין כ, ב) המפנה הפציו מזוית לזוית, וכן רבים. ואע"ג דאמרינן (כתובות עז, ב) פנו מקום לבר ליואי והמפנה את האוצר (ראה לקמן שבת קכו, ב), אפ"ה הוה ליה למיתני שפינה ממנו מים כי היכי דלא ניטעי בה, כיון דנפקא מינה לרבי שמעון

ולרבי יהודה לענין צירוף.

ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף ורי יהודה היא. ואם תאמר והא אמר אביי (לעיל שבת כב, א) כל מילי דמר עביד כרב בר מהני תלח, וחדא מינייהו גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, ומסתמא אביי כרביה סבירא ליה, אם כן היכי מוקי לה למתניתין כרבי יהודה. יש לומר דאביי ודאי כרבי שמעון סבירא ליה, אלא דמתניתין קשיתיה מדקתני המיחם שפינה ממנו מים, אלמא כשפינה ממנו מים אסור וכרבי יהודה, ומיהו איהו לאו כי הא מתניתין סבירא ליה אלא כרבי שמעון.

והיינו דאצטריך אביי למימר אבל פינה ממנו מים לא יחן לחוכו מים כל עיקר, דאי משום דאתא אביי למימר מדנפשיה דכדי צירוף אסור ומשום דרבי יהודה דאמר דבר שאין מחבוין אסור, למה ליה למימר אבל פינה ממנו מים, אפילו בלא פינה ממנו מים מצי לאשמעינן, ולימא הני מילי שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף, כלומר: מרובין כל כך המים שיצטננו המים שבמיחם לגמרי ויצרפו את המיחם אסור וכרב דבסמוך. אלא דאביי לאו מדעתיה דנפשיה קאמר לה אלא טעמא הוא דקא מפרש, דמהאי טעמא תנא חנא פינהו ולא חנא פינה ממנו מים, לאשמעינן דרבי יהודה היא ובפינה ממנו מים לא יחן לחוכו מים כל עיקר, והוא הדין לפינה שלא יחן לתוכו מים מרובין כדי לצרף, דלהפשירן דמתניתין דוקא, ולומר דמועטין כדי שיעור להחם ואי נמי מרובין שיהא בהן כדי לצנן לגמרי מים שבתוך המיחם ולצרף את המיחם אסור וכרבי יהודה, ולא התיר אלא בשיעור בינוני שיהא בו שיעור להפשיר דוקא וכדרב.

ופלוגתא דרב ושמואל באוקימתא דאביי שייכא, דאילו לאוקימתא דרב אדא כל מה שהוא נותן יש בו כדי לצרף, דכיון שנותן מים צונן לאחר שפינה ממנו מים חמין בין מרובין בין מועטין מצרפין, וכדמשמע מדפריך בהדיא לרב אדא והלא מצרף ולא שני בשאין בהם כדי לצרף, וכן נמי מדאמר אביי אבל פינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף.

רשמואל דמפרש לה למחניחין כאביי ולא מפרש לה כרב אדא אע"ג דסבירא ליה כרבי שמעון, מהאי טעמא דאמרן הוא דלישנא דפינהו קשיחיה, ואלא מיהו סבירא ליה לשמואל דאע"ג דמחניחין פינהו קחני לאו בדוקא אלא הוא הדין לפינה ממנו מים, משום דלא קפיד חנא דמחניחין אלא שלא יחן כדי שיחמו הא כדי שיצטננו המים שהם במיחם שפיר דמי, ולא חנא כדי להפשירן אלא לאשמועינן דאפילו להפשיר שרי.

ואפשר דאביי גמי הכי סבירא ליה, אלא משום דשמעיה לרב אדא דאמר דמחניתין דוקא כרבי שמעון זמחניתין שפינה ממנו מים קחני, אמר איהו דאדרבה מחניתין פינהו קחני ואי איכא למידק טפי איכא למידק דכרבי יהודה אתיא דדוקא פינהו אבל פינה ממנו מים כלל וכלל לא, ואלא מיהו בין דדיקא מחניתין הכי או לא איהו כרבי שמעון סבירא ליה.

אמר רב לא שנו אלא שיעור להפשיר. ואי קשיא לך דהיינו שיעור להפשיר והיינו שיעור לצרף, וכדמשמע לעיל מראמר רב אדא אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן ואקשינן עלה והלא מצרף, אלמא כל שהן פושרין יש בהן כדי לצרף. לא היא, דכבר כתבנו דכל שהוא נותן לתוך המיחם שאין בו מים חמין יש בו צירוף בין שיתן בהן כדי להפשיר ואפילו אין בהם אלא כדי שיחמו, אבל בנותן לתוך מיחם שיש בו מים חמין לעולם אין המים חמין שבתוכו אותו להצטרף עד שיצטננו לגמרי, וטעמא שהמים הצוננין הם שמצרפין אבל לא הפושרין.

אבל רש"י ז"ל נראה שפירש שיטה זו בענין אחר, והוא ז"ל סבור דפלוגתא דרב ושמואל בדרב אדא שייכא, ושיעור לצרף היינו בשנותן לתוך המיחם מים מרובין כדי מילואו שיהא מלא על כל גדותיו, אבל כשאינו נותן כדי מילואו אינו מצרף. זכי אקשינן לעיל אדרב אדא והלא מצרף, אמים מרובין כדי להפשירן אקשינן, כלומר: דכיון דלא חלקת במים מרובין אלא אדרבא משמע דכל שהוא מרבה בשיעורן טפי עדיף ואפילו כדי מילואו של מיחם ואמאי והלא מצרף. זו היא שיטתו של רש"י ז"ל לפי מה שנראה מלשונו.

גחלת של מתכת אבל לא של עץ וכרי. ואסיקנא במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה, והאי מתכוין לכבות הוא אלא שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה. ואם תאמר אם כן אפילו גחלת של מתכת ליתסר. כבר פירש רש"י ז"ל דבההיא לא שייך כבוי דאורייתא אלא דרבנן, והיכא דאיכא נזקא דרבים לא גזרו על השבות.

ואם תאמר כיון דשמואל כרבי יהודה אמרה לשמעתיה, אכתי גחלת של מחכת היכי מכבה והלא מצרף. לא היא, דעד כאן לא אוקימנא לה כרבי יהודה אלא משום דאסר לכבות גחלת של עץ ובהא הוא דאמר כרבי יהודה, אבל מאי דשרי לכבות גחלת של מתכת ולא חייש לצרוף דלא כרבי יהודה אלא כרבי שמעון, דהא דבר שאין מתכוין הוא ובדבר שאין מתכוין כרבי שמעון סבירא ליה. ואי נמי צירוף לרבי יהודה מדרבנן היא ולא גזרו בה רבנן משום נזקא, וכדאמרינן במסכת יומא בפרק אמר להם הממונה (יומא לד, ב) אבל הכא צירוף [דרבנן] הוא. ושמא בכל צירוף קאמר ואפילו דכלים.

ואם תאמר היכי מסקינן הכא דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כרבי יהודה סבירא ליה ואפילו במקום הזיקא לא שרינן ליה במלאכה דאורייתא, והא אמר שמואל (לקמן שבת קז, א. ומובא לעיל שבת ג, א) כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת וחדא מינייהו צידת נחש, וההיא כרבי שמעון היא וכדאמרינן בפרק שמנה שרצים גמרא הצדן שלא לצורך פטור (לקמן שבת קז, ב) איכא דמתני לה אהא הצד נחש בשבת וכוי מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה הצד נחש בשבת וכוי מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה הצד נחש בשבת וכוי מאן הנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה הצד נחש בשבת וכוי מאן הנא ממר רב יהודה אמר רב רבי שמעון סבירא ליה, והא דחשיב לה בהדי הצד נחש בשבת וכוי מאן הנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון סבירא ליה, והא דחשיב לה בהדי הצד נחש בשבת נמון לקמן דפטר בהו לאו פטור הוא אלא מותר לכתחלה, וכדדייק לה שמואל בפרק רבי אליעור דאורג (לקמן שבת קז, א) מלישנא דמתניתין.

אבל רבנו האי גאון ז"ל כתב דרבי יהודה אפילו במקום הזיקא אסר, אלא דשמואל לא סבירא ליה כוותיה במקום דאיכא הזיקא, ומשום הכי התיר לצוד את הנחש ולכבות גחלת של מתכת, אבל גחלת של עץ אסור לכבותה. ומה הפרש ביניהן, שגחלת של עץ אדמדמת היא וכיון שנראית פורשין ממנה עוברי דרך ואין באין לידי היזק, אבל גחלת של מתכת אף על פי שכבתה כיון שהיא חמה שורפת היא [ומכוה] ואינה נראית ומזקת. אלו דברי הגאון רבנו האי ז"ל. וכן כתבו הרב בעל ההלכות ז"ל ור"ח ז"ל.

ומן התימה הוא, היאך התיר שמואל צידת נחש שהיא מלאכה דאורייתא משום הזיקא. ויש לומר דכיון דדרכו להזיק ורבים ניזוקין בו כסכנת נפשות חשיב ליה שמואל, דאי אפשר לרבים ליזהר ממנו דאם זה יזהר זה לא ישמר ממנו, משא״כ בגחלת של עץ דהיא אינה הולכת ומזקת וכל אחד יכול להשמר ממנה, אבל רבי יהודה לעולם אסר ואפילו במקום נזק.

ומדבריהם למדנו דרבי יהודה אפילו במלאכה דרבנן לא שרי מלאכה שאינה צריכה לגופה ואפילו במקום הזיקא דרבים, שהם ז"ל כתבו בגהלת של מתכת קא שרי בה שמואל ופליג בה אדרבי יהודה, וכבוי גחלת של מתכת ודאי מדרבנן, וכדאמרינן פרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלד, א) ממתקין את החרדל בגחלת ואוקימנא בגהלת של מתכת אבל לא בשל עץ משום דהא לאו דאורייתא והא דאורייתא.

בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה. ומהא שמעינן דלאו הא בהא תלי, אלא שהמקשה היה סבור דמילתא דתליא הא בהא היא. ואי נמי יש לומר דקסבר דכיון דפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון היא ובדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון הכי נמי בפלוגתייהו דמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי שמעון, ואסיקנא דלא.

נותן אדם המין לתוך צונן אבל לא צונן לתוך המין. פירש רש"י ז"ל משום דתתאה גבר. ואינו מחוור דאם כן כיצד צולין (פסחים עו, א) דפליגי בהא מילתא רב ושמואל חד אמר תתאה גבר וחד אמר עילאה גבר, לוחביה מהא למ"ד עילאה גבר. ועוד דהא אפילו למאן דאמר תתאה גבר מודה דכדי קליפה אסור, דאדמקרר ליה תתאה לעילאה מיבלע בלע, ואם כן אפילו חמין לתוך צונן הרי מבשל כדי קליפה וליתסר. אלא ודאי נראה דבמים שהן מתערבין אלו לתוך אלו ליכא למימר בהא תתאה ועילאה.

ובחוסי פירשו שדרך המערה שנותן המועט לתוך המרובה, והלכך חמין מועטין לתוך צונן מרובין אין בהם כח לבשל, אבל צוננין מועטין לתוך חמין מרובין מתבשלין. וגם זה אינו מחוור בעיני, דהכא סחמא קתני לא שנא מרובין ולא שנא מועטין, ולתוך הכוס ואפילו לתוך המיחם רגילות הוא לתת צונן הרבה כדי להפשיר מפני שהן עשוין לשתיה ואין אדם שותה חמין גמורין אלא פושרין, והוה ליה למיתני הכי צונן לתוך חמין כדי שיחמו אסור וכדי להפשירן מותר, וכדתני במתניתין.

אלא נראה דכלים אלו בין כוס בין אמבטי וספל כולן כלי שני הם. וכן פירשו הגאונים ז"ל. וכן כתב הרמב"ם ז"ל. והכי נמי משמע מדאקשינן לקמן אלא לרב נחמן רחיצה בחמין מי ליכא, ואי איתא משכחת לה בכלי שני. ואע"ג דאמבטי דלעיל (שבת מ, ב) גבי עובדא דרבי משמע דכלי ראשון הוא מדאמר ליה מול בכלי שני וחן, אמבטי דהכא כלי שני הוא, דהא אמבטאות הרבה יש והכא דבר הלמד מענינו אמבטי דומיא דכוס. ומהחם נמי משמע לי דהכא אפילו בנותן מים מרובין ואפילו כדי מילואו של אמבטי ושל ספל קאמר, דאי לא הא משכחת לה בנותן מים מרובין כדי להפשירן, שהרי אין אדם רוחץ במים חמין שהוא מסלד בהן.

והכא הכי פירושא: נוחן אדם חמין כל שהן לחוך הצונן, לפי שהן מחקררין בערוין ומתערבין ממש בחוך הצונן ואין כה בהן לבשל, ואפילו בבאין מכלי ראשון, דאפילו המצא לומר בעלמא דערוי דכלי ראשון הצונן ואין כה בהן לבשל, ואפילו בבאין מכלי ראשון, דאפילו המצא לומר בעלמא דערוי דכלי ראשון ככלי ראשון, הני מילי כגון שמערה על גבי הבלין וכיוצא בהן שאין המין מתערבין בחוכן אלא כין עליהם בקילוחן ומבשלין, אבל מים במים הן מתערבין ממש בחוך הצונן ואין בהן כה לבשל אדרבא כל שהן נופלין הן מצטננין, וכל שכן הכא בכוס שהוא כלי שני שאינו מבשל. אבל צונן לחור המין אסור, משום דגזור בית שמאי כלי שני אטו כלי ראשון הואיל ואפשר דאתי בכלי ראשון לידי איסורא דאורייתא עום דגזור בית שמאי כלי שני אטו כלי ראשון הואיל ואפשר דאתי בכלי ראשון לידי איסורא דאורייתא עוון מעטנין ובאין באין לחוכן לידי בשול אלא לידי הפשר. והא דחנן במתניתין אבל נותן לחוכן אום הוא דאמרינן אבל בנון לחורן מיום הוא דאמרינן אבל בותן לחורן מיום לחום הוא דאמרינן אבל בנון לחור המין אסור לעולם שאי אפשר לבא לידי הפשר אלא לידי בישול אחם מהממין הרבה, והלכך צונן לחוך המין אסור לעולם שאי אפשר לבא לידי הפשר אלא לידי בישול ומפילו נחן בממני הבשל הכא שאני לפי שדרכן הממן יוחר מדאי. וספל כיוצא בו למאי דהוה סבירא ליה לרב יוסף מעיקרא, אבל במסקנא לא מדתני רבי חייא ספל אינו כאמבטי, דמים שבספל אינן חמין כל כך ואינו אלא ככוס, והואיל וכלי שני הוא ליולם מוחר שאינו בא אלא לידי הפשר, ואפילו היו מים שהיד סולדת בהן לאחר שנחערבו צונן לחוכן,

אינו מחמת הצונן שבו להיות יד סולדת אלא מחמת הראשונים שלא נצטננו. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא וכוי. מהא משמע דרב יוסף כרב נחמן סבירא ליה, דאי לא מאי קושיא, משכחת לה לרב יוסף בחמין לחוך צונן כבית הלל בין בספל בין באמבטי ולרב נחמן בספל, אלא משמע דכהדדי סבירא להו.

ואם תאמר אם כן למאי דמתרץ דרבי שמעון בן מנסיא ארישא קאי, למה ליה לרב יוסף דאמר ספל הרי הוא כאמבטי, לימא הרי הוא ככוס דכולהו אסירי. ועוד לישחוק מינה לגמרי, דמי חיסק אדעתין דגרע טפי ספל מכוס. חירצו בחוס' דלאו אליבא דרבי שמעון בן מנסיא איצטריכא ליה למחנייה ולאו אליבא דהלכתא קאמר לה, אלא אליבא דבית הלל דשרי בכוס ואסרי באמבטי.

ולענין פסק הלכה איכא למימר דאמבטי אפילו חמין לחוך צונן אסור כרבי שמעון בן מנסיא וכרב נחמן דפסק הלכתא כוותיה, דהא דדחינן ומוקמינן לה לדרבי שמעון בן מנסיא ארישא היינו למאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דספל כאמבטי כי היכי דנשכח רחיצה דשריא בשבח, אבל למסקנא דאסקינן דספל אינו כאמבטי חו לא צריכינן לאוקומה לדרבי שמעון ארישא אלא אסיפא, אבל ברישא דכוס מודה רבי שמעון דשרי וכמתניתין דתני אבל נותן הוא לתוך הכוס, ורבא דלא קפיד בספל לא פליג אדרב נחמן.

אבל הגאונים זייל לא פסקו כן, דסבירא להו דהא דרבי שמעון בן מנסיא לעולם ארישא קאי. ונראה דקא סברי מדקאמר מי סברת אסיפא קאי ארישא קאי דאלמא קושטא דמלתא הכין, דאי

לא לימא דלמא ארישא קאי. ועוד דמדאצטריך רב הונא בריה דרב יהושע למימר חזינא ליה לרבא דלא קפיד אמנא משמע דאיכא מאן דפליג בה, והיינו דר"ש בן מנסיא ורב נחמן דסבירא ליה כותיה, דאי לא למה ליה למימר חזינא ליה דלא קפיד פשיטא, הלכך דרבי שמעון בן מנסיא ליה בותיה, דאע"ג דפסק רב נחמן כותיה הא רבא דהוא בחרא דלא קפיד בה ועביד בה עובדא. וספל הרי הוא ככוס, ואע"ג דמערה לחוכו צונן לחוך חמין דלא מפסיק כלי שרי וכדחני רבי חייא, וכל שכן כוס

וכסחמא דמחניתין דנותן לחוך הכוס, ואפילו באמבטי נמי כבית הלל בחמין לחוך צונן.

מחני: האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לחיכן תבלין אבל נותן הוא לחוך הקערה או
לחוך התמחוי. פירש רש"י ז"ל: לחוך הקערה או לחוך החמחוי אחר שעירה לחוכן את החמין, אבל
לחת לחוך הקערה ולערות עליהן מן האלפס לא דערוי דכלי ראשון ככלי ראשון, ולפיכך אסור לערות
מים מכלי ראשון על התרנגולת כדי למלגה מפני שהוא כמבשל הדם בתוכה. ולדבריו הא דאמרינן
בפרק בתרא דע"ז (עד, ב) נעוה ארתחו, אפילו בעירוי דכלי ראשון הוא, ולא בעי שירתיחו תחתיו. וכן
פירש ר"ת ז"ל.

אבל ר"ח ז"ל פירש שם: ארתחו הרתיחוה באש, כלומר: נעוה של חרס רתחה מתחתיו באש. וכן פירש רבנו שמואל ז"ל נותן לתוך הקערה ולתוך התמחיי ומערה עליהם דעירוי דכלי ראשון לאו ככלי ראשון, דלא אשכח איסורא אלא בנותן בתוך הקדרה ובתוך האלפס דמשמע לתוך הקערה לעולם מותר, אלא דרישא דוקא וסיפא בין בנותן תבלין לתוכה ומערה עליהן בין במערה לתוך הקערה ואחר כך נותן את התבלין. ועוד מביא ראיה מדקיימא לן תתאה גבר, ואי אמרת ערוי מבשל אם כן עלאה גבר. ועוד דכיון דקיימא לן תתאה גבר היאך נתיר להגעיל בערוי דכלי ראשון כמו שפירשו הם בנעוה ארתחו, הא כוליה כלי בלע האיסור והערוי אינו מפליט אלא כדי קליפה, אלא נדאי אין הגעלת כלי שנתבשל בו איסור בערוי רותחין מכלי ראשון. ואולי הם ז"ל לא אמרו כן אלא ביין נסך שאין בליעתו אלא כדי קליפה.

ונשאלה שאלה לגאון ז"ל, והשיב דערוי דכלי ראשון אינו מבשל מהא דהאלפס והקדרה, מדלא מפליג בקערה עצמה. והא דאמרינן בובחים פרק דם חטאת (זבחים צה, ב) תנו רבנן אשר חבשל בו ישבר (ויקרא ו, כא) אין לי אלא שבשל בו, עירה לתוכו רותח מנין תלמוד לומר בו ישבר, אלמא דעירה לתוכו רותח חשיב בשול, לא היא, דהתם היינו טעמא משום שבלע כלי חטאת ואע"פ שלא נחבשל בו. ותדע לך דהתם קרי ליה לערוי בלוע בלא בשול, מדבעינן התם תלאו באויר תנור מהו, תא שמע אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח, ומהדר בלוע בלא בשול לא קמבעיא לי כי קמבעיא לי בשול בלא בלוע, אלמא עירה לתוכו חשיב בלוע בלא בשול.

ור"ח ז"ל הביא ראיה ממה שאמרו בירושלמי כאן (ה"ה) ובפרק קמא דמעשרות (ה"ד) דערוי דכלי ראשון ככלי ראשון ומבשל, דגרסינן התם: מהו ליתן חבלין מלמטן ולערות עליו מלמעלה, רבי יונה אמר אסור וערוי ככלי ראשון הוא ופליג עלה רבי יוסי, היליה דרבי יונה מן הדא אחד שבשל ואחד שעירה לחוכו רותח וכה הוא [אמר הכין], אמר ר' יוסי חמן כלי חרס בולע חבלין אינן מתבשלין, החיב רבי יוסי בר' בון והתני אף בכלי נחשת כן אית לך מימר כלי נחשת בולע, פירוש התיב רבי יוסי בר' בון אי טעמא משום דכלי חרס קל לבלוע בפחות מכדי בשול סמנין, והחניא אף בכלי נחשת ויש לך לומר שכלי נחשת קל לבלוע ברתיחה מועטת של כלי שני, הא אינו אלא מפני שערוי ככלי ראשון והלכך אף בכלי נחשת כן, והוא הדין לחבלין שהן מחבשלין בערוי דכלי ראשון.

ומיהו אינה ראיה, דאדרבה יש ללמוד משם דאינו ככלי ראשון, מדמסיק התם מהו לערות עם הקלוח אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל מחלוקת דרבי יונה ורבי יוסי, רבי יצחק בן גרפתא בעא קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבשר וחלב חייב משום מבשל, א"ל כיי דאמר רבי זעירא איזהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו וכה איזהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו, עד כאן בירושלמי. אלמא ערוי אינו ככלי ראשון ואינו מבשל, וכרבי יוסי דפליג עליה דרבי יונה ואע"ג דעירה לתוכו. [והא דאמרינו] אף בכלי נחשת כן וצריך מריקה ושטיפה, התם לאו משום בשול הוא אלא משום

בלוע, וכדאיתא בגמרין בזבחים בפרק דם חטאת (זבחים צה, ב).
גמרא: נשברה לו חבית בראש גגו. פירש רש"י ו"ל: חבית של טבל שאינה ראויה לטלטל. והקשו עליו בתוספות אם כן ליחני של טבל, כדתני במתניתא דלקמן (שבת מג, א) חבית של טבל שנשברה. ועליו בתוספות אם כן ליתני של טבל, כדתני במתניתא דלקמן (שבת מג, א) חבית של טבל שנשברה. ועוד דהא קתני סיפא (לקמן שבת קיו, ב) נזדמנו לו אורחים מביא כלי אחר וקולט כלי אחר ויצרף, ואי במעושר, ואפילו הכי אסור משום דהצלה שאינה מצויה לא התירו אפילו בדבר הראוי אלא אם כן הוא לצורך השבת. ותדע לך מדאקשינן (לקמן שבת מג, א) דלף ולא מפרקינן בדלף הראוי כדלקמן (שם), אלמא אפילו בדלף הראוי לא התירו. ואי קשיא לך בדבר הראוי אמאי לא. תירץ הרמוי לא משום דבכל הצלה איכא למיחש למאי דאמרינן בפרק כל כתבי הקדש (לקמן שבת קיו, ב) מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לאתויי דרך רשות הרבים, ואף על פי כן התירו בכלי אחד משום איבוד ממון, ואי אמרת דלא חיישי רבנן להצלה מצויה היה להם ואף על פי כן התירו בכלי אחד משום איבוד ממון, ואי אמרת דלא חיישי רבנן להצלה מצויה היה להם

לאסור הכל משום גזירה דשמא יביא כלי, עד כאן. **ניצוצות שכיחי.** פירש רש"י ז"ל (ד"ה שאינה): אבל טפטוף דשמן לא שכיח והצלה שאינה מצויה היא. אבל בתוס' פירשו דלהכי לא שרינן נתינת כלי תחת הגר לקבל את השמן, לא משום דטפטוף לא שכיח, אלא אדרבא מתוך שהיא עשויה לטפטף רגילין הן להניח כלי תחת הגר בערב שבת, והלכך נתינה דבשבת הויא הצלה שאינה מצויה. ואם תאמר אם כן אף בניצוצות נאמר כן דהא אמרינן דשכיחי. ש לומר שכיחי קצת ומשום הכי נותנין בשבת, אבל לא שכיחי כל כך כשמן שיהא מצוי מערב שבת ושתהא נתינה בשבת הצלה שאינה מצויה בהן.

7 P 27

הא דאמרינן: **טבל מוכן הוא אצל שבח, שאם עבר ותקנו מתוקן.** לאו למימרא שיהא מוכן גמור וראוי לטלטלו, דהא חנן לקמן בפרק מפנין (שבח קכו, ב) אין מטלטלין את הטבל. אלא הכי קאמר: דאילו עבר ותקנו מתוקן אשתכח דקליש איסוריה ולא חשבינן ליה כמבטל כלי מהיכנו.

ואם תאמר אם כן נמצאת מבטל ואין מבטלין כלי מהיכנו, שהרי אף בביצה אם עבר וסילק הביצה מחוכו חזר הכלי להחירו. ויש לומר דאינו דומה לטבל שאפשר שיפקיע איסורו ממש, מה שאין כן בביצה שאי אפשר להפקיע איסורו ולעולם הכלי בטל מהיכנו כל זמן שהביצה בחוכו.

ואם תאמר לרב יוסף אתיא מתניתין דלא כרבי שמעון, דלדידיה מותר השמן שבנר לאחר שכבה מותר כדאיתא לקמן (שבת מד, א). יש לומר שאני התם דבעוד שהוא דלוק מיהא הויא איסורא דאורייתא,

ואף על גב דשמן המטפטף גופיה דרבנן מכל מקום בדאורייתא החמירו.

איתביה כל הני תיובתא ושני בצריך למקומו. יש מפרשים דר' יצחק נמי אית ליה הא דרב יוסף דאמר אין מבטלין כלי מהיכנו, ודייקי לה מדאוקימנא בפרק משילין (ביצה לו, א) הא דחנן (שם לה, ב) נוחנין כלי תחת הדלף אליבא דר' יצחק בדלף הראוי ולא מוקמינן לה בצריך למקומו, ועוד מדמוקי מתניתין (דלקמן שבת מו, ב) דנותנין כלי תחת הנר לקבל את השמן אף היא אפילו צריך למקומו, דאי לא ליפלוג וליתני בדידה, ואפילו נותנין כלי תחת הנר לקבל את השמן אף היא אפילו צריך למקומו, דאי לא ליפלוג וליתני בדידה, ואפילו הכי תנן דאין נותנין, וטעמא לפי שאין מבטלין כלי מהיכנו. והא דר' יצחק עדיפא מדרב יוסף, דרב יוסף הכי תנן דאין נותנין, וטעמא לפי שאין מבטלין כלי מהיכנו. והא דר' יצחק עדיפא מדרב יוסף, דרב יוסף ליני ליה אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל, ור' יצחק סבירא ליה תרתי דאין מבטלין כלי מהיכנו ועוד שאין הכי תנן דאין נותנין, וטעמא לפי שאין מבטלין כלי מהיכנו. והא דר' יצחק עדיפא מדרב יוסף, דרב יוסף לינית ליה אין ליה אין מבטלין כלי מהיכנו, ובין ליה בדר' יצחק כדאמרינן בסמוך (לקמן שבת קנו, ב) דאית ליה אין מבטלין כלי מהיכנו. וכיון שכן כל הנו מתני דמוקמינן להו בצריך למקומו, לאי מימרא דסגי ליה בהכין, דאכתי איצטריך לן למימר בהו כל הני פירוקין דפריק בהו רב יוסף משום הלמימרא דסגי ליה מחתים לליה אין מבטלין האיצטרים בהו הל

דלא יבטל כלי מהיכנו. וכן כתב מורי הרב רבנו יונה ז"ל. הא שמע אבל כופה עליה כלי בשביל שלא השבר, הכא נמי בצריך למקומו. פירשו בתוסי שהמקשה היה רוצה לידע אם יצטרך להעמידה בצריך למקומו, דהא בהנהו דמייתי בסמוך לא בעי לשנויי הכין. ולי נראה דלישנא דברייתא קשיתיה, דמדקתני אין נוטלין אותה לכסות בה את הכלי אבל כופה עליה כלי משמע דהכי קאמר אף על פי שאין מטלטלין אותה מטלטלין את הכלי מחמתה, אלמא כלי ניטל

לדבר שאינו ניטל, ומשני בצריך למקומו. לא נצרכה אלא לאותן שתי הלות. ואם תאמר והא תניא לקמן בפרק המצניע (שבת צה, א) הרודה חלות דבש בשבת בשוגג חייב חטאת דברי רבי אליעזר, ואפילו רבון דפליגי עליה מודו דאסור משום

שבות, וא"כ לכו"ע הוי דבר שאינו ניטל. י"ל דהכא בחלות רדויות ומונחות בכוורת. לוקמה כרבי לעולם רבי יהודה ומאי שלא יתכוין וכוי. ואם תאמר אמאי דחק ומוקי לה כרבי יהודה, לוקמה כרבי שמעון ואע"ג דלא חשיב עלייהו, ואתיא ברייתא כפשטה. יש לומר דמהדר לאוקומה ככולי עלמא. אבל הר"ז ז"ל כתב דר' יצחק בשיטת רבי יהודה אמרה, דלידיה דמחמיר במוקצה נחמיר ביה נמי שלא הר"ז ז"ל כתב דר' יצחק בשיטת רבי יהודה אמרה, דלידיה דמחמיר במוקצה נחמיר ביה נמי שלא לדבר שאינו ניטל לדידיה במוקצה מחמת חסרון כיס וביצה שנולדה בשבת וכיוצא בהן, ומשום הכי איצטרכינן לשנוייה אליבא דרבי יהודה. אבל מורי הרב ז"ל כתב דר' יצחק אפילו כרבי שמעון, ולמר כדאית ליה. ובתוס' תירצו כעין התירוץ הראשון, ופירשו דהכי פירושא, אליבא דמא איצטריכת לשנויי בשחשב עליהן על כרחין זה אינו אליבא דרבי שמעון דלדידיה ליח ליה מוקצה אלא לרבי יהודה אימא סיפא וכו', וכן מוכח בביצה בריש פרק משילין דגרסינן התם עלה דהא (לו, א) במאי אוקימתא כרבי יהודה אימא סיפא, ומ"מ היה יכול לחרץ הדרי בי ואפילו לא חישב ור"ש היא.

רב אשי אמר מי קתני בימות החמה וכוי. פירשו בתוסי דאף התירוץ הראשון השיבו רב אשי לרב עוקבא כדמוכח במסכת ביצה בפרק משילין (שם), דבהדיא גרסינן התם אמר ליה לא נצרכה אלא לאותן שתי חלות ואיבעית אימא מי קתני בימות החמה וכוי.

והא דרב אשי לא דייקא דאית ליה כרי יצחק, דלתרוצה אליביה קא אתא ודלמא לדידיה לא סבירא ליה, והלכך ליכא מיניה ראיה לפסוק כרי יצחק. ורבנו אלפסי ז"ל כתב בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנד, ב) דליתא לדרי יצחק. וכן הסכים לדעתו כאן הר"ז הלוי ז"ל. אבל רבי מורי הרב ז"ל פסק כרי

יצחק כמו שכחב בהלכותיו. **כבר תרגמה רב הווא לשמעתיך בבבל.** איכא למידק והא רב הווא הוא דאמר בפרק מי שהחשיך (שם) היחה בהמחו מעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסחות ומניח תחתיה, אלמא לית ליה לרב הווא הא דרי יצחק, אלא מטלטלין כלי זכוכית מביא כרים וכסחות ומניח תחתיה, אלמא לית ליה לרב הווא הא דרי יצחק, אלא מטלטלין כלי לדבר שאינו ניטל. תירצו בתוס' דהתם הוא דוקא משום דלהפסד מרובה חששו, כדי שלא תתקלקל הבהמה ולא ישתברו הכלים. וכן כתב הר"ז הלוי ז"ל שם בפרק מי שהחשיך. ואף על גב דאוקימנא התם בשליפי זוטרי דאפשר לשומטן מחחתיהן ולא הוי מבטל כלי מהיכנו, אבל בשליפי רברבי לא משום דהוי מבטל כלי מהיכנו דאלמא להפסד מרובה נמי לא חששו, טלטול כלי לדבר שאינו ניטל אינו חמור כל כך והתירוהו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו חמור יותר לעבר שאינו ניטל אינו חמור כל כך והתירוהו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו חמור יותר ומפילו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו המור יותר והמילו ובמקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו המור יותר והמיר יותר במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו המור יותר והמיר יותר משת הכא דתרגמה דר' יצחק בבבל. וכזה כתב הראב"ד ז"ל בפרק מי שהחשיך, וגם הר"ז הלוי ז"ל כאן ובפרק מי שהחשיך.

אבל הרמב"ן ז"ל הקשה דלדברי ר' יצחק אפילו משום הפסד מרובה לא החירו לטלטל אלא לדבר הניטל וכדמוכח בפרק משילין, דחנן החם (ביצה לה, ב) ומכסין את הפירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכן כדי שמן, ואתמר עלה (שם לו, א) אמר עולא אפילו אוירא דלבני ור' יצחק אמר פירות הראוין, ואזדא ר' יצחק לטעמיה וכוי, ואוקמא עולא למתניחין בדטבלא, ואקשינן בשלמא למאן דאמר בדטבלא היינו דקתני כדי יין וכדי שמן אלא למאן דאמר פירות הראוין הא תנא ליה פירות, כדי יין וכדי שמן איצטריכא ליה מהו דתימא להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו קא משמע לן, והא פירות איצטריכא ליה מהו דתימא להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו קא משמע לן, והא פירות הפסד מרובה הוא ואפילו הכי אין כלי ניטל אלא בראוין, ועוד דחבית ולבנים וכוורת דכל הני הפסד מרובה הוא, ואפילו הכי אקשינן מינייהו לר' יצחק ואיצטריך לחרוצינהו, שמע מינה דר' יצחק אפילו המקום הפסד מרובה אמרה לשמעתיה. ועוד דכיון וחרוייהו של דבריהם נינהו, מאי טעמא שרו משום הפסד מרובה לטלטל כלי ולא החירו לבטל כלי מהיכנו. אלא ודאי שמעינן מהתם דרב הונא לית ליה הפסד רר' יצחק, וכמו שכחב שם הרב אלפסי ז"ל, והכא דילמא בספרי דיוקני לא גרסי רב הונא.

והראב"ד ז"ל פירש כאן, דהכא הכי קאמר, כבר תרגמה רב הוגא לשמעתיך בבבל, שלא אמרו אין כלי ניטל אלא למעט צורך מת, הא במקום הצלה כולן ניטלין. וזה דחוק דאדרבה התירו יותר במת מבשאר הצלות, וכדאמרינן (לקמן שבת קמב, ב) לא אמרו ככר או תינוק אלא לגבי מת בלבד, ובסמוך לקמן (שבת מד, א) אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה בן לקיש במת, כלומר: אבל בממון לא.

והרב אלפסי ז"ל לא כתב הא דרב ששת כלל, לומר דאתיא כר' יצחק ולא קיימא לן כוותיה. ואי קשיא לך לפסק הרב אלפסי זכרונו לברכה הא דתני שילא מרי. יש מי שפירש דההיא דוקא כשאפשר לעשותו ביייביל הי נרבחני נעונל בע לע אמיים ווייייני אמילו ביייביל מת ממייי

בשביל חי וכדתני ואזיל, הא לא אפשר עושין אפילו בשביל מת ממש. רמכל מקום למדנו מדבריהם, דכל היכא דאפשר בלאו הכי אין מטלטלין כלי לדבר שאינו ניטל. האפשר דשמעתין מוכחת דלכולי עלמא אין כלי ניטל שלא לצורך, דהא לרבה לא התירו לטלטל להצלה שאינה מצויה ואפילו בדברים הניטלין, ולרי יצחק נמי דוקא בצריך למקומו הא בלאו הכין לא, ולא מצינו מי שהתיר לטלטל להצלה שאינה מצויה ואפילו דברים הניטלים.

ומיהו יש בדבר לדון ולהקל, דמה שלא התירו כאן לטלטל אפילו לצורך דבר הניטל כגון מי שנשברה לו חבית בראש גגו אלא דוקא בהצלה מצויה, היינו דוקא במקום הצלה, שבהצלות החמירו כדי שלא יבא לטלטל ולהביא אפילו מרשות הרבים כדי להציל מתוך שהוא בהול על ממונו, וכדאמרינן בפרק כל ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי, אמר ליה אביי אלא הא דתניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף התם מאי גזירה איכא, התם נמי איכא

גזירה שמא יביא כלי דרך רשות הרבים. ומכל מקום המחמיר חבוא עליו ברכה. **מביאין מחצלת ופורשין עליהן.** ואע"ג דקיימא לן דאין עושין אהל עראי בתחלה ביום טוב וכל שכן בשבת, כדאיתא לקמן בפרק תולין (שבת קלו, ב) ובעירובין פרק מי שהוציאוהו (עירובין מד, א). הני מילי כדרך שעושין אהלים ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה כדהכא שרי, וכההיא נמי דפרק המביא כדי יין (ביצה לב, ב. לג, א) דאמר רב יהודה האי מדורתא מלמעלה למטה שרי ממטה למעלה אסור

וכן ביעתא וכן פוריא וכן חביתא. זה זוקף מטתר. איכא למידק, דהכא לא שריא אלא בשביל חי, ואילו במסכת עירובין פרק מי שהוציאוהו (שם) תניא זוקף את המטה ופורס עליה סדין שלא תפול החמה על המת ועל האוכלין. ויש לומר דעל המת ועל האוכלין דוקא קאמר כלומר: כשיש שם אוכלין, אבל על המת בלבד לא. והא דתניא זוקף את המטה ופורס עליה סדין דאפילו מלמטה למעלה, הא אוקמינן לה התם בדופן רביעי שאינו אלא תוספת

בעלמא. **מר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול.** איכא למידק היכי אמר רב הכא דשמיה טלטול, והא אמרינן לקמן בפרק חולין בסופו (שבח קמא, א) אמרי בי רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול, והא פרכינן לקמן מדאמרי בי רב לרב, ובפרק השואל (ב"מ קב, ב) ובפרק בית כור (ב"ב קה, ב) משמע [דרב] לקמן מדאמרי בי רב ללבל, ונוד מי נימא פליגא דרב אמהניתין דחנן בפרק נוטל (לקמן שבח קמב, ב) מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות מאליהן, וחנן (שם) אבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות מאליהן, וחנן (שם) אבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת מאליה. ואע"ג דהתם בשוכת אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור (כראיתא בגמרא שם), הכא אי אפשר דמיירי במניח דאם כן מאי טעמא דמאן דשרי. ואפילו מת מבערב והוא מונח שם והולך אפילו הכי לא נעשית המטה בסיס לו, לפי שאין המטה צריכה למת אלא אדרבא צריך הוא להטילו על גבי הכי לא נעשית המטה בסיס לו, לפי שאין המטה צריכה למת אלא אדרבא צריך הוא להטילו על גבי קרקע כדי שימתין, וכרחנן (לקמן שבת קנא, א) שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול כדי שימתין. וקיימא לן כרבי אלעור בן תדאי דאמר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים תוחב להן הכלים (לקמן שבת קכג, א), ועד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא כשאין מקצתן מגולין אבל כשמקצתן הגולין מודו, אם כן רב דאמר במאן.

ותירצו בתוסי דלא אמרו מלטול מן הצד לא שמיה טלטול אלא כשהוא צריך לטלטל האיסור מחמת דבר המותר, כפגה שטמנה בתבן וכאבן שעל פי החבית ומעות שעל הכר וכיוצא באלו שאינו צריך לטלטל את האיסור אלא מחמת שצריך למטה אבל הכא שהוא צריך לטלטל את המת מחמת עצמו של מת שלא יסריח בחמה ושלא ישרף בדליקה אסור, אלא דשמואל שרי דקסבר דכל טלטול מן הצד שרי. וקיימא לן כרב דאסר. ומכל מקום למדנו מדבריהם שאם היה צריך לאותה מטה שהוא מוטל עליה מותר ואפילו לרב.

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב דכי אמרינן טלטול מן הצד שמיה טלטול הני מילי כגון טלטול אבנים ומת שהוא כאבן וכיוצא בדברים אלו, אבל טלטול אוכלין המעורבין עם דברים אסורין והוא צריך לאוכלן בשבת כגון פגה שטמנה בתבן ופוגלא שטמנה בעפר וכיוצא בהן בכי הא לא שמיה טלטול. ולא ירדתי לסוף דעתו, שהרי שנינו (לקמן שבת קמא, א) הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אבל מנענעו בגופי, והקש הרי כאבן הוא ולמה התירו בו טלטול מן הצד. ודברי התוסי נראין בעיני עיקר. ואולי אף הרב אלפסי ז"ל לזה נתכוין לומר, דלא אסרו אלא טלטול אבנים ומת וכיוצא בהם בזמן שהן מטלטלין לצורך עצמן, אבל טלטול דבר האסור מחמת דבר המותר כפגה ופוגלא וכיוצא בהן מותר.

כי שרי רבי שמעון בנר זוטרא דדעתיה עלויה אבל הני דופישי לא. ואם תאמר נר נמי שמן שבו מיהא ליתסר, דהא לענין שמן הרי הוא כגדול שאין דעתו עליו, שדרכו דולק והולך עד שיכלה שמן שבו. יש לומר כיון דיהיב דעתיה על הנר עצמו ומצפה אימתי תכבה נרו אף על המותר שבשמן נותן

דעחו, אבל בגדולים לגמרי מסלק דעחו מהן. אמר רי זירא פמוט שהדליקו עליו לדברי המחיר אסור לטלטלו. פירש רש"י ז"ל: פמוט מנורה קטנה ולדברי המחיר דהיינו רבי מאיר אסור לטלטלו, אבל לרבי שמעון ודאי מוחר דאפילו בנר של חרס שהדליק בו באוחה שבת החיר. ואינו מחוור, מדאמרינן בלישנא בתרא פמוט שהדליקו עליו דברי הכל אסור, ומדאמרינן לדברי הכל משמע דאף רבי שמעון בכלל. אלא נראה כדברי ר"ח ז"ל שפירש

פמוט מגורה גדולה ולדברי המחיר היינו בין רבי מאיר בין רבי שמעון. **ומה גר דלהכי עבידא כי לא אדליק בה שרי לטלטלה.** פירש רש"י ז"ל: מדקחני אבל לא ישן ולא קחני אבל לא את המיוחד לכך אלמא לא מיחסר בהזמנה אלא בהדלקה, ובלישנא בחדא דאוקימנא בשהניה עליו מעות, פירש ולא דמי לנר של מחכת שאם לא הדליקו בו באוחו שבת מותר וכדתניא כל הנרות של מחכת מטלטלין אותן חוץ מן הנר שהדליקו בו באוחה שבת משום דההוא בשלא יחדו. ואיכא הנרות של מחכת מטלטלין אותן חוץ מן הנר שהדליקו בו באוחה שבת משום דההוא בשלא יחדו. ואיכא הנחשיא ליה אם כן מאי קא דייק בלישנא קמא מדקתני אבל לא ישן אדל בהזמנה לא, דדלמא הוא הדין להזמנה והכא רבותא קאמר אבל לא ישן אף על פי שלא הזמינו משום דהוה ליה מוקצה מחמת מיאוס מה שאין כן בשל מחכת.

על כן פירשו בתוסי דנר של מתכת אף על פי שיחדו לכך מותר לטלטלו אם לא הדליקו עליו באותה שבת, מפני שאין מדליקין בו אלא לפעמים, והלכך דוקא הדליקו בו באותה שבת הא לא הדליקו בו באותה השבת שרי שהרי לא נעשה בשבת זו בסיס לדבר איסור, ולא דמיא למטה שיחדה למעות מפני שהיא עשויה להניח עליה מעות בכל שעה ולפיכך הרי היא כאילו הניחו שם מעות בשבת, והוא הדין לנר של חרס שאף הוא מדליקין בו תמיד ומשום הכי ישן אסור ולעולם הרי הוא כבסיס לדבר האיסור.

ואם תאמר אם כן מאי טעמא אסרינן לנר של חרס ישן משום מוקצה מחמת מיאוס, אפילו בלא מיאוס נמי ליתסר כיון דמיוחד הוא לאיסור דומיא דמטה. נראה לי משום דעיקרא דמילתא משום מיאוס הוא, דמשום שהוא נמאס בהדלקתו ואינו ראוי למלאכה אחרת אדם מדליק בו בכל שעה, אבל של מתכת שאינו מאוס אדם חס עליו ואינו מדליק בו בכל שעה.

ומיהו לענין עיקר קושיא הראשונה נראה לומר דאינה קושיא, רהא מדקתני מטלטלין גר חדש אבל לא ישן ולא קתני אין מטלטלין גר ישן אבל מטלטלין את החדש נראה דעיקר משום שריותא דנר חדש הוא דאתא, וכיון דלא תנא איסורא אלא בישן שמע מינה דכל חדש מותר ואפילו מיוחד לכך מדלא קתני אבל לא את המיוחד לכך, כדברי רש"י ז"ל.

ומיהו בנר של מתכת נראין דברי התוספות דאפילו יחדו והדליק בו לשבת אחרת מותר, שהרי פמוט ודאי לכך הוא עשוי וכיון שהדליק עליו לכך הוא מיחדו, ואפילו הכי אם לא הדליקו עליו באותה שבת

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב מטה שיחדה למעות. קשיא לי דהוה ליה למימר הכי איתמר אמר רב הונא מטה שיחדה למעות וכוי, דהא מימרא דאתינן עלה רב הונא הוא דאמרה ולא הכי איתמר אמר רב הונא מטה שיחדה למעות וכוי, דהא מימרא דאתינן עלה רב הונא הוא דאמרה ולא רב יהודה וכדי אמרה ולא משמיה דרב. ונראה לי דהא דרב יהודה אמר רב ידיעא להו דאיתמר הכין, ומשום דרב הונא ורב יהודה תרווייהו תלמידי דרב הוו אמרינן דהא דרב הונא דרב היא, והכי קאמרינן אלא אי איתמר דרב הונא הכי איתמר כדאמר רב יהודה משמיה דרב ותרווייהו מיניה דרב שמיעא להו. אלא אי איתמר דרב הונא הכי איתמר כדאמר רב יהודה משמיה דרב ותרווייהו מיניה דרב שמיעא להו. מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חבור לה וכוי. פירש רשייי ז"ל: דגבי שידה תון לה במסכת כלים מוכני שלה בזמן שהיא עגלה של עץ מוקפת מחיצות למרכב אנשים, ופי מוכני אופן, ופי אינה מצלת עמה באהל המת כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שעל דפני השידה ואין מצלת מפני שהמוכני כלי לעצמו באהל המת כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שעל דפני השידה ואין מצלת מפני שהמוכני כלי לעצמו ומקבל טומאה. והקשו עליו בחוסי טובא, חדא שאם מוכני הוא האופן לא היה לו לומר מוכני בלשון

יחיד אלא בלשון רבים, שאין עגלה הולכת באופן אחד. ועוד שאין האופן עשיי להניח עליו מעות. ועוד רכי מה שפירש שאם היו כלים על רפני השידה אין האופן מגין עליהם, אינו מחוור, שאע"פ שהמוכני כלי לעצמו הוה ליה פשוטי כלי עץ ואינו מקבל טומאה וכל שאינו מקבל טומאה חוצץ בפני הטומאה. ועוד כי מה שפירש גם כן שהשידה עשויה למרכב אנשים, אינו מחוור, דאם כן למה נמדדת שהרי כל הראוי למדרם טמא אף על פי שהוא מחזיק יותר מארבעים סאה, דלא גמרינן משק בכלים העשוין למדרסאות וכדאיתא בבכורות בפרק אלו מומין (לח, א), וכיון דמטמא מדרס מטמא טומאת מת. ועוד שכל שהוא מקבל שום טומאה אינו מציל באהל המת.

אלא הפירוש המחוור כמו שפירשו ר"ח ור"ח ו"ל, שהמוכני הוא בסיס שהשידה יושבח עליו מלשון את כנו (עיין שמות ל, כח) כן של זהב (עיין יומא לז, ב), והשידה הזו עשויה לשמור בתוכה כלים או פירות ומכוסה היא מלמעלה, ולפיכך בזמן שהיא גדולה אינה מקבלת טומאה שהוקש לשק, ואם השידה נקובה כנגד דפני המוכני בזמן שאינה נשמטת הוה ליה כלי אחד ואין המוכני מקבל טומאה ולפיכך חוצץ בפני הטומאה, אבל בזמן שהיא נשמטת הוה ליה כלי בפני עצמו ומטלטל הוא מלא וריקן ולפיכך אינו

חוצץ בפני הטומאה.

ואין גוררין אותה [בשבת] בזמן שיש עליה מעות. ואם תאמר בזמן שיש עליה מעות אף על פי שאינה נשמטת ממנו מפני מה גוררין אותה. תירץ רבנו אפרים ז"ל בשיש בשידה פירות או כלים, והלכך בשאינה נשמטת הוה ליה הכל כלי אחד ונעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר ומותר לגוררה, וכדתנן (לקמן שבת קמא, ב) נוטל אדם כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה ובתוסי פירשו דבזמן שהיא נשמטת אינו בטל לגבי השידה, וכיון שנעשה בסיס לדבר האסור אסור לגוררה, אבל בזמן שאינה נשמטת הרי הוא בטל לגבי השידה, וציף על פי שנעשה הוא בסיס לדבר האסור לא חשבינן השידה לבסיס לו מפני שהמוכני טפלה לשידה.

הא אין עליה מעות עריא אע"ג דהוו עליה כל בין השמשות. ואם תאמר מאי קושיא, דלמא בשוכח, דכל זמן שהוא עליה אסור לטלטלה טלטול גמור אבל אם נטלו מותר לטלטלה כדאיתא בפרק נוטל (לקמן שבת קמב, ב) גבי מעות שעל הכר. תירצו בתוסי דאין גוררין אותה בזמן שיש עליה מעות משמע להו דאין גוררין אותה כלל ואפילו לצורך גופה ולצורך מקומה, והלכך על כרחין לא מיירי בשוכח אלא במניח, דאי בשוכח אפילו בעודן עליו מותר לצורך מקומו, כדאמרינן התם לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלן ועודן עליו.

הא מני רבי שמעון היא. ואם תאמר והא מודה רבי שמעון בכוס וקערה ועששית. ויש לומר דהכא נמי דעתו עליה ומצפה אימתי יפלו או ינטלו המעות מעליה, והוה ליה דומיא דנר קטן.

राव धर

הכי נמי מסחברא דרב כרבי יהודה סבירא ליה. תימא למה ליה למידק מדוכתא אחרינא מהא דמטה גופה שמעינן לה, מדקאמר יחדה והניח עליה מעות אסור לטלטלה ואילו לרבי שמעון אפילו הניח עליה מעות שריא, דומיא דנר שלא הדליקו עליה באותה שבת (לעיל שבת מד, א), ודומיא דחצוצרות דשרי רבי שמעון ואפילו תקע בה (כדאיתא לעיל שבת לו, א). יש לומר דמטה שאני דאיכא למימר דילמא אפילו רבי שמעון מודה בה, דכיון שהוא מיחדה למעותיו אדם קובע לה מקום ומקצה אותה לגמרי מדעתו מחמת חסרון כיס. והרמב"ן ז"ל תירץ דמשום דהך מימרא תירוצא הוא דקאמרינן אלא אי איתמר הכי איתמר בעינן לאתיי ראיה ממקום אחר. ואינו מחוור בעיני כלל, דעל כרחין ההיא ודאי רב יהודה בלשונה אמרה משמיה דרב דהוא רביה דרב הווא נמי ומיניה שמיעא ליה, וכמו שכתבתי למעלה (מד,

ב ד"ה אלא). בי לית ליה לרבי שמעון מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא דדחייה בידים אית ליה. ואם תאמר הא גר הא דחייה בידים ואפילו הכי שרי רבי שמעון. יש לומר דשאני הכא דאכתי קאי בדחויו והוה ליה ככוס וקערה. ואם תאמר אם כן לידוק מכוס וקערה דאסירי. יש לומר שאני התם דמקצה ליה מדעתיה לגמרי דלא מסיק אדעתיה דכבה וכל היכא דדולק והולך אי אפשר לטלטלה, אבל הכא דאפשר לטלטלה

אע"ג דקאי בדחויו קמא דלמא רבי שמעון משרא שרי.

אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק. פירוש: שמן המטפטף. וחדע לך מדקא

סלקא דעתך השתא דהוקצה למצותו והוקצה לאיסורו דוקא בעינן, ואילו שמן שבנר ממש אפילו ליכא

משום מצוה על כרחין אסר רבי שמעון, דהא חניא (ביצה כב, א) המסתפק ממנו חייב משום מכבה,

ועוד דכל היכא דהוא דולק הרי הוא בסיס לדבר האסור, וכדאמרינן בשלהי פרקין (לקמן שבת מז, א)

הנח לגר שמן ופתילה הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור. **ההא ממאי דרבי שמעון היא דתני ר' חייא בר יוסף וכרי.** ואם תאמר כיון דאי לא הא מאידך ברייתא דעטרה בקרמין לא מצי למידק, למה ליה לאחויי, לידוק מהא בלחוד דתני ר' חייא בר יוסף. יש לומר משום דאמרינן (חולין קמא, א-ב) כל ברייתא דלא מיתניא בי רבי חייא ורבי הוישעיא לאו ברייתא דסככה כהלכתה דמיתניא סתם דמיתניא בי רבי חייא ורבי הוישעיא. ואם תאמר היכי מצי לאוקומה לההיא כרבי שמעון, והא מדקתני אסור להסתפק עד מוצאי הוישניא. ואם תאמר היכי מצי לאוקומה לההיא כרבי שמעון, והא מדקתני אסור להסתפק עד מוצאי יום טוב האחרון אלמא אית ליה להאי תנא מגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, ואילו לרבי שמעון לית ליה, זהא נר שכבה לדידיה מותר ומוכני נמי היכא דלית ביה מעות אע"ג דהוה עליה בין השמשות. תירץ ר"ת ז"ל דהא דאוקימנא לה כרבי שמעון לאו כולה ברייתא מוקמינן לה כוותיה אלא מאי דקתני דאסור להסתפק ממנו, ואתא כולה כרבי שמעון לבר מהא דקתני עד מוצאי יום טוב

בהו תנאה דומיא דסוכה. עד כאן. **לעולם רבי יהודה היא ואוכל אצטריכא ליה וכוי.** תמיהא לי אמאי דחיק ומוקי לה הכין, לוקמה כרבי

מאיר דלית ליה אלא מוקצה שדהאו בידים. ואפשר דמשום דליתא לדרבי מאיר אלא או כרבי יהודה או כרבי שמעון מהדר חלמודא לאוקומה כחד מינייהו, וכענין שאמרו בריש פרק קמא דגיטין (ד, א) מעיקרא מאי טעמא לא מוקמינן כרבי יהודה, מהדרינן אדרבי מאיר דסתם מתניתין רבי מאיר, מהדרינן

אדרבי אלעזר דהלכתא כוותיה בגיטין. בעי**ת אימא לדבריו דרבי שמעון קאמר ליה וליה לא סבירא ליה.** פירוש: מהא לא תשמע מינה כלום, ואלא מיהו רבי כרבי שמעון סבירא ליה וכדאמר רבי יהושע בן לוי בסמוך (מו, א) פעם אחת

הלך רבי לדייספרא והורה במנורה כרבי שמעון בנר. **והאמר רב נחמן מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד.** איכא למידק והא רבי יוחנן הוא דלית ליה כרב נחמן בההיא אוקמתא בריש פרק קמא דביצה (ב, א), דאיהו סבר (שם ג, א) דטעמא דביצה שנולדה ביום מוב משום גזירת משקין שזבו. ויש לומר שאלו מן הדברים שנאמרו בגמרא לרווחא דמלתא לתרוצי אליבא דכולי עלמא.

ורבי יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון. פירוש: אין לנו שרבי שמעון מתיר אלא בנר וכטעמא דאמרן לפי שהוא מצפה אימתי תכבה נרו, אבל במנורה מודה רבי שמעון וכטעמא דמפרש בסמוך ואזיל, ומיהו רבי יוחנן לית ליה אפילו בנר כרבי שמעון.

הלבך דהוליות בין גדולה בין קטנה אסורה. איכא למידק דבפרק שני דביצה (כא, ב) תנן שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי וקא חשיב חדא מינייהו אין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואוקימנא בגמרא (שם כב, א) במנורה של חוליות משום דמיחזי כבונה בית שמאי סברי יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים ובית הלל סברי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים, אלמא שרי אפילו לזקוף מנורה האמר בסוף פירקין (לקמן שבת מז, ב) אם היה רפזי מותר גבי מטה של חוליות. ובתוסי הקשו לחירוץ זה דאם כן תקשי למאן דאסר לקמן ברפוי. ולדידי נמי קשיא לי דאי ההיא ברפויה תקשי לן, דהא וה דאם כן תקשי למאן דאסר לקמן ברפוי. ולדידי נמי קשיא לי דאי ההיא ברפויה תקשי לן, דהא בהריא רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי, ואילו במטה רפויה מחיר רבן שמעון בן גמליאל אפילו לכתחלה, ומי נימא דמיקל רבן שמעון בן גמליאל במה שהיו בית אביו מחמירין. אלא שבזו יש לי לומר לכתחלה, ומי נימא דמיקל רבן שמעון בן גמליאל במה שהיו בית אביו מחמירין. אלא שבזו יש לי לומר לכתחלה, ומי נימא דמיקל רבן שמעון בן גמליאל במה שהיו בית אביו מחיר רבן שמעון בן גמליאל אפילו לכתחלה, ומי נימא דמיקל רבן שמעון בן גמליאל במה שהיו בית אביו מחמירין. אלא שבזו יש לי לומר על עצמן ומקילין אצל אחרים. ותירצו הם ז"ל דמנורה דהתם מיירי במנורה של חוליות מחוברין יחד ואינן מפורקין ופעמים מטין אותן ופעמים זוקפין אותם, והא דהכא בשל חוליות מפורקין.

אבל הרב אלפסי זייל לא הביא בהלכותיו כלל הא דרבי יוחנן דהכא, לומר שאין הלכה כן, משום דמשמע ליה דרבי יוחנן אתיא כמאן דאמר יש בנין בכלים, והלכך במחזיר כל צרכו ואפילו שלא הקע הייב הטאת ומשום הכי קא אסר הכא לטלטלה משום דמיחזי כבונה, וקסבר רבי יוחנן דההיא דשרו בית הלל התם ברפויה ובשאינו מחזיר כל צרכו, ומשום שמחת יום טוב התירו אפילו לווקפה והוא שלא החזיר כל צרכו אבל בשבת אסור לטלטל, אבל אנן דקיימא לן דאין בנין בכלים אלא אם כן תוקע וכדאמרינן בריש פרק כל הכלים (לקמן שבת קכב, ב) גבי דלת של שידה תיבה ומגדל שרינן לטלטל אפילו בשבת, ואי רפויה שריא אפילו להחזיר וכדאמרינן לקמן (שבת מו, ב) גבי משה גללניתא. ומכל מקום אינו מחוור, דהא משמע דמסקוא דגמרא כי הא דרבי יוחנן, מדקא מעה אסורה, גדולה נמי ואית בה חידקי אסורה גזירה אטו גדולה של חוליות. ובפרק קמא דביצה (י,

א ד"ה הכי) כחבתי יותר בסייעתא דשמיא בשמעתא דמוחלפת השיטה.

א דאקשינן הכא: מי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן (כלים פייח מ"ב) מוכני שלה וכוי. ואיצטריך רבי זירא לתרץ תהא משנתינו בשלא היו עליה מעות כל בין השמשות שלא לשבור דבריו של רבי יוחנן. תמיהא לי דהא אדרבה אקשינן בשלהי מי שהחשיך (לקמן שבת קנו, ב. קנו, א) ומי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן (ביצה לא, א) אין מבקעין עצים מן הקורה ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, ואקשינן עליה נמי מן סתמות אחרות דתנן (שם כט, ב. ל, א) מתחילין בערימת החבן אבל לא בעצים שבמוקצה, ותנן (שם מ, א) אין משקין ואין שוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות, ואצטריך לשניי רבי יוחנן אין משקין ואין שוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות, ואצטריך לשניי רבי יוחנן מאי קא מקשה הכא ממוכני שלה דהא איכא סתמי אחריני טובא כרבי יהודה, ומאי קא מתרין לה נמי שלא לשבור דבריו של רבי יוחנן דהא איכא אחרינא דחקשי ליה. ועוד קשיא לי אמאי לא מייתי התם הא דמוכני.

ויש לומר דהכא במוקצה מחמת איסור בלבד הוא דקאמר רבי יוחנן הכא דהלכה כרבי יהודה, אבל בשאר מוקצה כרבי שמעון סבירא ליה וכדאמרינן התם, והלכך לא מצי לאותביה מהנך סתמי דמייחינן התם דמוקצה מחמת איסור חמיר מפי. והתם נמי לא אותבינן עליה הא דמוכח מהאי טעמא גופא. והכא נמי לא ניחא ליה לשנויי רבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח, דתנן אין משקין ושוחטין את המדבריות וכל שכן הכא דמוקצה מחמת איסור, שלא לשבור נמי דברי רבי יוחנן דפסק בשאר מוקצה כרבי שמעון.

וכן הלכה דבשאר מוקצה הלכה כרבי שמעון, ובמוקצה מחמת איסור בלחוד הלכה כרבי יהודה, וכדאימא המם בשלהי פרק מי שהחשיר

וכראיתא התם בשלהי פרק מי שהחשיך. שרגא דמשהא שרי לטלטולה דנפטא אסור. פירש רש"י ז"ל: דנפטא אסור אפילו לרבי שמעון. וכן

נראה ודאי דסתם שרגא דחרס משמע, וכדתניא (לעיל שבת מד, א) מטלטלין גר חדש אבל לא ישן [דברי רבי יהודה] ותניא (שם עי"ש) רבי יהודה אומר כל הגרות של (חרס) [מחכת] מטלטלין חוץ מן הגר שהדליקו עליו באותה שבת, אלמא סתם גר היינו של חרס עד שיפרוט של מתכת, והלכך אי כרבי יהודה אפילו דמשחא גמי אסיר.

ואי קשיא לך נמי דהא רבה כרבי יהודה סבירא ליה, דהא אמר אביי (לעיל שבת כב, א) כל מילי דמר עביד כרב ורב כרבי יהודה סבירא ליה (לעיל שבת מד, ב). יש לומר התם לאפוקי מדשמואל, אבל הכא

תליא באשלי רברבי דרבי יהושע בן לוי פסק כרבי שמעון (לעיל שבת מה, ב). מי יימר דנפיל ביה מומא ואם תמצי לומר נפיל ביה מומא מי יימר ובוי. כל הני מי יימר לאו דוקא, אלא לרווחא דמלתא נקט להו. ותדע לך, דהא בההיא דקא מייתי מפירין נדרים ליכא אלא חד מי יימר

אלא דאריה דאיסורא רכיב עליה וחזי לאחריני לא מקצה ליה לגמרי. אקצויי מקצה ליה לגמרי ולא מסקי אדעתיהו ליתן לעניים דחזי להו, אבל הכא דאפילו לדידיה חזי ליה לעניים בגדי עשירים לעשירים. יש לומר דשאני התם דכיון דגבי עשירים לא חזי למידי מצד גריעותיה ימור ואסור לטלטלו ואפילו לצורך דחזי להו, וכראמרינן קורטין בי רבי מי חשיבי ותניא בגדי עניים משמע לקמן בסמוך (שבת מו, א) דכל מידי דלא חזי למריה אע"ג דחזי לאחריני חשבינן ליה מוקצה ואסור לטלטולי להו. יש לומר דשאני התם דלא חזו לאכילה לא לדידיה ולא לאחרים. ואם תאמר והא שנא מגרוגרות וצימוקין דמשום דלא חזו ליה לאכילה ומקצה להו מאכילה חשבינן להו מוקצה גמור מותר לטלטלן (ביצה כד, ב. כה, א). ואם תאמר והא כיון דמקצה ליה מאכילה אף בטלטול אסור, דמאי דומיא דפירות שאין במינן במחובר שהבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומי שבאו בשבילו ואפילו לטלטול כיון דחזי לאחריני, אלא מאכילה בלחוד הוא דאקצייה לדידיה, ומאכילה קא מקשה ליה לן כיון דחזי לכהן שפיר דמי. ויש לומר דהכא נמי בטלטול ודאי שרי, דהא לא אקצייה מדעתיה לגמרי ב) פשיטא, ופרקינן לא צריכא בחרומה ביד ישראל, מהו דחימא כיון דלא חזיא ליה אסור קא משמע לאו מוקצה הוא, וכדתנן לקמן בפרק מפנין (שבת קכו, ב) מפנין תרומה ואמרינן עלה בגמרא (שם קכז, הכא מאי מוקצה איכא, ואע"ג דלא הוי חזי לדידה משום נדרה הא הוי חזי לאחריני וכל דחזי לאחריני מתיב רמי בר המא מפירין בשבת לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמיזדקק לה בעל. קשיא לי דמיזדקק לה בעל, ובנשאלין לנדרים מי יימר דמיזדקק ליה חכם.

כל היכא דקא מכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מכוין גזר רבי שמעון. איכא דקשיא ליה והא הכא אפילו מכוין לכבות ליכא איסורא דאורייתא לרבי שמעון, דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא. ויש לומר דמשכחת לה בפתילה שצריך להבהבה. ואי נמי בכל פתילה, דכיון דאיכא דוכתא דמחייב עליה מדאורייתא גזר אפילו שלא במחכוין ואפילי בדוכתא דלא אתי בה לידי איסורא דאורייתא.

रान धर

מחחה באפרה. ואם תאמר והא אפר כירה מוכן הוא. יש לומר הכא בשאין צריכין לו ואין דעתו עליה,

וכמו שפירש רש"י ז"ל. **בגדר עניים לעניים [בגדר עשירים לעשירים].** פירוש: שלשה על שלשה דהיינו בגדי עשירים, מממאין טומאת מדרס לעשירים וכל שכן לעניים. אבל בגדי עניים דהיינו פחות משלשה על שלשה, לעניים הוא דמטמא טומאת מדרס אבל לעשירים לא מטמא טומאת מדרס. אבל מכל מקום מטמא הוא לעניים הוא דמטמא טומאת מדרס אבל לעשירים לא מטמא טומאת מדרס. אבל מכל מקום מטמא הוא כממא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא מת ואיתא נמי בפרק כ"ז מכלים מטמא משום שלשה על שלשה על שלש למניים אפילו בפחות מכן מטמא טומאת מדרס כדתנן התם (מ"ב), ועל כרחין היינו לעשירים דאילו לעניים אפילו בפחות מכן מטמא טומאת מדרס כדתנן התם בפרק כ"ח (מ"ח) בגדי עניים אע"פ שאין בהם שלשה על שלשה טמאים טומאת מדרס כדתנן התם מת אפילו לעשירים מטמא בשלש על שלש. וטעמא דמדרסאות משום דמדרס ביחוד תליא מילחא ואין אצל עשירים מיחדין בפחות משלשה על שלשה לישאר טומאות ממח אחדי. והיינו דבפרק במה מדליקין (לעיל אצל עשירים, אבל שלש על שלש לשאר טומאות טמא דהא חזי. והיינו דבפרק במה מדליקין (לעיל שבת כו, ב) לא מפלגינן בשלש על שלש בין לעניים בין לעשירים.

ריש מפרשים: בגדי עניים בגדים גסים, בגדי שעירים בגדים דקים. **הוה מטלטל בנוגא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא עליה שברי עצים.** כלומר: משום דאפר כירה מוכן הוא, והוה ליה בסיס לדבר המותר ולדבר האסור ומותר. ואם תאמר אם כן כי אקשינן עליה מושוין שאם יש שם שברי פתילה שאסור לטלטלה ליסייעיה ממתניתין דכלכלה. יש לומר דשברי עצים דמו לשברי פתילה, דדין הוא שלא יהו שברי עצים בטלים לגבי כנונא כי היכי דאין שברי פתילה בטלים לגבי נר ושמן לפי שהן חשובין לגבן, מה שאין כן בכלכלה שהפירות חשובין והאבן אינה חשובה. ועוד דעיקר הטלטול אינו אלא מחמת הפירות ולא מחמת האבן ואין האבן עשויה לינטל בכלכלה, אבל עצים בכנונא ושברי פתילה בנר מקומן הוא ועשוין הן לינטל באותן כלים.

ראיכא למידק דהכא משמע דדוקא אגב קיטמא שרי הא לאו הכי נעשה בסיס לדבר האסור דהיינו שברי העצים, ואילו בפרק שני דביצה בסופו (כא, ב) גבי אין מזמנין את הגוי ביום טוב אמרינן רב אחא העצים, ואילו בפרק שני דביצה בסופו (כא, ב) גבי אין מזמנין את הגוי ביום טוב אמרינן רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי אין מזמנין גזירה משום שיורי כוסות, ופריך ונטלטלינהו אגב כסא דהא אמר רבא כי הוינא בי רב נחמן הוה מטלטלין כנונא אגב קיטמא ואעי, דאיכא עליה שברי עצים, ומאי קושיא שאני כנונא הואיל ואיכא קיטמא דנעשה בסיס אף לדבר המותר דר(ו)מיא לכלכלה והאבן בחוכה, אבל בכוס דליכא אלא שיורי כוסות בלחוד דאסורין אסור לטלטלן. ותירצו בתוסי דהכי פריך, דכי היכי דמטלטלינן כנונא אגב קיטמא ואין הכנונא והקיטמא בטלין לגבי שברי עצים שבה משום דלא חשיבי, הכי נמי שיורי כוסות לא חשיבי למיהוי כוס בטל לגבייהו.

ור"ח ז"ל תירץ דהא דאמרינן הכא דמטלטלין כנונא אגב קיטמא, היינו לפי שאין יכול לנער שברי העצים ממנה כדי שלא יתפור האפר שבחוכה, וכן כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה בשאינו יכול לנער האבן כדי שלא יפלו הפירות ויטנפו, דהכי מוקמינן לה בפרק נוטל (לקמן שבת קמב, א) בפירי דמטנפי, ומשום הכי בעינן שיהא בו אפר וכן פירות בכלכלה שאילולי הן היה יכול לנער את האבן ושברי העצים ולא בעינן להו כדי להתיר הטלטול מחמת היתר הפירות והאפר, אבל שיורי כוסות אע"פ שאין דבר עמהם מטלטלין אותן אגב כוסות לפי שאינו יכול לנערם לפי שהן דבוקין אל הכוס. ואין חירוצו זה מחוור כל הצורך. דהא משמע דעיקר ההיתר משום היתר הפירות, כלומר: מפני שנעשה

בסיס לדבר המותר ולדבר האסור ומותר. אינהו דאמור כי האי תוא וכוי. איכא למידק דרב ושמואל דוקא בתוקע קאמרי, דאי לא בין לתוא קמא בין לרבן שמעון בן גמליאל פטור אבל אסור ואפילו במחזיר כל צרכו, דליכא מאן דאית ליה כבית שמאי דאמרי במסכת ביצה (כא, ב. כב, א) דיש בנין בכלים גבי זקיפת מנורה. ורבי אבא ורב הווא בר חייא על כרחין ברפוי וכשאינו תוקע, דהא אוקימנא להו כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היה רפוי

מותר, וכיון שכן מאי קא מקשה להו רב יהודה מדרב ושמואל אינהו לחוד ורב ושמואל לחוד. ותירצו בתוסי דהכי קא מקשה להו רב יהודה, מדרב ושמואל אמרי דבתוקע חייב חטאת על כרחין בשאינו תוקע ואפילו ברפוי לכתחילה מיהא אסור, וכראמרינן לקמן (עמוד ב) גבי מטה גללניתא, מאי דעתיך בנין מן הצד הוא נהי דאיסורא דאורייתא ליכא איסורא דרבנן מיהא איכא. ואינהו סבור אעיג דבתקע חייב

חטאת לא תקע מותר לכתחילה ולא גזרינן, וכרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היה רפזי מותר. **מפני שמקרב את כיבויו.** פירוש: אם אתה מתירו לעשות כן בערב שבת אתי למיעבד אפילו בשבת, ופעמים שעם נתינתו יפלו הניצוצות והוא מגביה הכלי ומכבה אותן.

ואם תאמר ומאי שנא ממצודות חיה דגים ועופות ושריית דיו וסממנים וכל הנך דפרקין קמא (לעיל שבת יו, ב) דשרו בית הלל עם חשיכה ולא גזרינן דילמא אתי למיעבד בשבת. יש לומר התם דאב מלאכה היא לא חיישינן דמיבדל בדילי אינשי מינייהו דכולי עלמא ידעי דאסיר וזהירי בהו, אבל בנתינת מים תחת הנר לא רמי אנפשיה ולא חשיבא ליה מלאכה וסבר דשרי ויהיב ומקרב כיבויו. ולפי פירוש זה ליכא למיחש לנתינת מים מערב שבת בתוך עששית של זכוכית שקורין לנפאדיש, דהא ליכא למיגזר

לשמא יתן לתוכו בשבת דהא מיזהר זהירי בהו אינשי.

ויש מפרשים מקרב את כיבויו לפי שהמים תחת הניצוצות ונופלות לתוכו, ואינו דומה אפילו למחיצת שלג וברד דשרו רבנן וכדאיתא בירושלמי (דפרקין ה"ח), וכדמשמע נמי בפרק כל כתבי הקדש (לקמן שבת קכ, ב) גבי טלית שאחז בו האור דשרו רבנן דרבי יוסי ליתן עליה מים מצד אחד ואם כבתה כבתה. וטעמא משום דהכא אין דבר מפסיק בין המים לניצוצות וכל זמן שהן נופלות הרי הן נופלות לתוך המים וכבות, אבל התם שאין המים תחתיו אלא מן הצד ואין האש נופלת לתוך המים להדיא לא חשבינן ליה מקרב כיבוי. ולפירוש זה איכא למידק אם כן היאך נותנין מים בעששיות שהרי ניצוצות נופלות בהן להדיא, ולא עוד אלא להדליק בהן כל עיקר היאך מותר שהרי ניצוצות נופלות לתוך השמן וכבות. ויש לומר דהתם אינו מתכוין לכבות אלא להעלות השמן ושיהא הנר דולק יפה והלכך לכולי עלמא שרי

בשה טומנין ובמה אין טומנין. פירשו בשם רבנו שמואל ז"ל: דכולה פרקין דהכא מיירי בבשיל ולא בשה טומנין ובמה אין טומנין. פירשו בשם רבנו שמואל ז"ל: דכולה פרקין דהכא מיירי בבשיל ולא בשיל, אבל בחייתא אי נמי בבשיל כל צרכו שרי, דהא אמרינן בשלהי פרק קמא (לעיל שבת יח, ב) דבקדרה חייתא אי נמי בבשיל לא גזרינן שמא יחתה בגחלים, ואיסור הממנה אינו אלא משום גזירת חתיי כדאיתא בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שבת לד, ב). אבל ר"ת ז"ל ורבנו יצחק הזקן ז"ל לא הודו לו, משום דסתם קדרות בין השמשות הם מבושלות ובסתם קדרות איכא לאוקומי מתניתין. ועוד וראה לי דאילו יש חילוק בהטמנה כמו בשהיה, היה להם לבעלי הגמרא לפרש הענין כך כמו שפירשל בפרק כירה והיה להם לחלק כאן כמו שחלקו שם בנתבשל כל צרכו או מצטמק ורע לו ובלא נתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, אלא שאין בהטמנה חלוק כלל.

ונתן ר"ת ז"ל טעם לדבר, לפי שהשהיה מן הסתם אינה אלא לאכול לערב וחומה משתמר עד שעת אכילה, ועוד כיון שהוא מניחה מגולה ושליט בה אוירא אין חתויו מועיל לו כל כך ואין החום נתפש בה והלכך אף הוא אינו בא לידי חתוי, אבל הטמנה שהוא מניחו למחר אע"פ שהוא טמון אם לא יחתה בו מתקרר והולך ובמעט חתוי חומו נתפש ומועיל והלכך אתי לחתויי, ולפיכך גזרו שלא להטמין בדבר

המוסיף שמא יטמין ברמץ ואחי לחתיי. גמרא: קופה שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת של זיחים. מסחברא מדקאמר קופה שטמן בה אסור להניחה ולא קאמר קדרה שטמנה בקופה אסור להניחה על גבי גפת של זיחים, שמע מינה שאף על פי ששולי הקדרה ממונין בתוך הקופה אפילו הכי אסור להניח הקופה על גבי דבר המוסיף הבל ואע"פ שמפסיק הקופה בינו ובין הקדרה, ושמע מינה שאין קטימה מועיל להטמנה וכל שכן הוא.

ואפשר שאפילו אין הקופה דבוקה ממש על גבי גפת של זיתים אלא שהיא תלויה עליו אסור, דכיון שטמנה גילה בדעתו שהוא רוצה להניחה למחר ומקפיד עליה שישתמר חומה ואתי לחתויי, דכיון דמשום גזירת חתוי הוא מה לי נוגעת בדבר המוסיף מה לי אינה נוגעת כל זמן שגילה בדעתו שהוא מקפיד

שישחמר חומה. ועוד נראה לי דעל כרחין הכא בכל ענין מיירי ואפילו בשאינה נוגעת על גבי הגפת ממש, שאילו בנוגעת ממש למה לי משום שממן בקופה אפילו לא ממן כלל יהא אסור שהרי כל זמן שפני הקדרה דבוקון על פני דבר המוסיף הבל זו היא הטמנה וכמו שכחבנו בריש פרק כירה (לעיל שבת לו, בייה עד) משמן של גאונים ז"ל שהטמנה במקצת הטמנה היא ואין הדבר תלוי בהטמנת כל הקדרה, בי"ה עד) משמן של גאונים ז"ל שהטמנה במקצת הטמנה היא ואין הדבר תלוי בהטמנת כל הקדרה, הקדרה היה מגולה ואף על פי כן לא התירו אלא בדבר שאינו מוסיף אבל בדבר המוסיף אסור, ואם האמר דוקא בשכולה ממונה חוץ מפיה, אם כן נתת דבריך לשיעורין. אלא נראה דמה שלא אסרו כאן האמר דוקא בשכולה ממונה חוץ מפיה, אם כן נתת דבריך לשיעורין. אלא נראה דמה שלא אסרו כאן אלא בשטמן בקופה היינו אפילו בשאין שולי הקדרה והקופה דבוקים על פני הגפת אלא אפילו בתלויה עליו מפני שהוא מעלה הבל ומרתיה קצת למת שהוא עליו וכל זמן שהוא טומן מגלה בדעתו שהוא מקפיד להיות חומו משחמר ואתי לחתויי, אבל כל זמן שאינו מניח ממש עליו ואף הוא אינו מקפיד עליו מקפיד להיות הבר גילה בדעתו שהוא מתיאש ממנו ואינו מקפיד אם אין חבשילו חם ולא אתי לחתויי.

ודוקא כשהדבר שהוא מטמין בתוכו הוא דבוק עם הקדרה שזו היא הטמנה, אבל אם הוא רחוק ממנו ריוח ביניהם אין זו הטמנה, אלא כאותה שהחירו בפרקין קמא (לעיל שבת יח, ב) קדרא הייתא ובשיל לתוך התנור, שלא גזרו אלא במה שנותנין סביב לקדרה כגון רמץ וגזירה משום שמא יטמין ברמץ, אבל בתנור וכיוצא בו כגון כלי חרס רחבים שאין דופניהם דבוקים לדופני הקדרה ויש אויר ביניהם מותר. וכן אמרו בתוסי.

ויש מפרשים: קופה שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת של זיתים ודוקא בששולי הקופה נוגעין בגפת, דהוה ליה כטומן בדבר שאינו מוסיף וטמן את הכל בדבר המוסיף. ואם כן לדבריהם הא דרי זירא אתא לאשמועינן דאפילו טמן בקופה שדפני הקופה מבדילין בין הקדרה והגפת אסור. ואינו נראה כן, אלא

לעולם אימא לך דשומשמין נמי אסור וכרי. וכן הלכה. וכחב מורי הרב רבנו יונה ז"ל דכיון דלא איפשיטא בעיין מוקמינן מחניתין על סחם משמעותיה, דקחני ולא בגפת סחמא דמשמע אפילו דעומשמין. ועוד מדנקט ר' זירא לענין אסוקי הבלא גפת של זיתים ולא גפת סחם כמחניתין, שמע מינה דמתניתין דקחני גפת סחם אפילו דשומשמין קאמר. וליכא למימר דאשמועינן ר' זירא דגפת דקחני במחניתין גפת של זיתים חנן, דהא ודאי לא שמעינן דינא דהטמנה מדינא דאסוקי הבלא. עד כאן. ואף במחניתין למיפשט מינה איפכא, מדנקט גפת של זיתים שמע מינה דשומשמין לא, הכין ודאי הוה סלקא דעתין מעיקרא, אבל השתא דדחינן הני מילי לענין אסוקי הבלא מסתבר ודאי הכין, מדנקיט לה ר' זירא באסוקי הבלא ואיצטריך לפרושי בהריא גפת של זיתים לומר דלענין אסוקי דוקא גפת של זיתים אבל לענין הטמנה אפילו דשומשמין.

פרק ד במה טומנין

रान क्षा

אמר ליה התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד. ואם האמר דקארי לה מאי קארי לה, והא קחני בהדיא בההיא ברייתא גופא (לקמן שבת נא, ב) דמיחם על גבי מיחם לא בשביל שיחמו אלא שיהיו משומרין. יש לומר בהא דר' זירא לא הוה ידיע ליה לההיא ברייתא ולא מינה קא מותיב, אלא הכי קאמר ליה: מאי שנא ממיחם על גבי מיחם דהא מעשים בכל יום דמניחין ולא מיחה אדם בדבר. ואינו מחוור בעיני, דהוה ליה למימר והא מעשים בכל יום דמניחין מיחם על גבי מיחם, שכן דרך החלמוד לומר בכיוצא באלו. אלא נראה לי שר' זירא לא היה יודע כל אותה ברייתא אלא רישא דברייתא, ויש כיוצא בזה בהרבה מקומות בתלמוד שהמקשה יודע תחלת הברייתא או סופה ואינו יודע כולה ומקשה ממנה,

וכיוצא בה אחח בפרק לא יחפור (ב"ב כו, א) גבי אין פורשין נשבים ליונים.

אמר ליה התם אוקומי קא מוקים. איכא למידק היכי דמי, אם הניח כדי להפשיר, מאי טעמיה דרבא והא קחני בפרק כירה (לעיל שבת מא, א) אבל נותן הוא לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן וחניא (לעיל שבת מ, א) אבל נותן הוא לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן וחניא (לעיל שבת מ, ב) מביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפיג צינתן והפגת צינה הינו הפשר וכדכתיבנן לעיל (שבת מ, ב ד"ה מביא) ואי להחם מאי טעמיה דרי זירא דהא קחני החם דאסור, וי"ל דהכא בשהניחו כדי להפשיר אלא שהיה הקומקום כל כך חם שאילו היה מניחו שם זמן רב היה מתחמם בו, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא התירו כנגד המדורה אלא במקום שאי שם זמן רב היה מתחמם בו, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא התירו כנגד המדורה אלא במקום שאי אם זמן רב היה מתחמם בו, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא החירו כנגד המדורה אלא במקום שאי חומן רב היה מתחמם בי, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא החירו כנגד המדורה אלא במקום שאי דסוף רביה לוא לידי בישיל והלכך גורו אפילו בתחלת בישול, ורבי זירא סבר דכיון החום דגורינן שמא ישהה ויבוא לידי בישול והלכך גורו אפילו בתחלת בישול, ורבי זירא סבר דכיון דסוף סוף אינו מתכוין להחם אלא כדי שתפיג צינתן שפיר דמי, כן תירץ ר"י הזקן הידוע בעל התוספות ז"ל.

אבל מורי הרב רבינו יונה ז"ל הקשה אי באיסור הנחה בלא הטמנה קא מיירי מאי שייכא הכא, החם בפרק כירה הוה ליה לאחויי גבי ברייתא דמביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה, ועוד הא דתניא דמניחן מיחם על גבי מיחם דמייחינן עלה בהטמנה היא, דאי לא אמאי עריב לה וחני בהדי דיני הטמנה וכדתניא לקמן בשלהי פרקין (נא, ב) ליתנייה בסיפא דברייתא ולא לפסיק בדיני הטמנה, ולפום הכי פירש הוא ז"ל דהכא בהנחת כוזא אפומא דקומקמא כדי להטמין שניהם בדבר שאינו מוסיף הבל היה מעשה ובשבת היה, וכגון שכסה הקומקום מבעוד יום דמותר לגלותו ולכסותו בשבת וכדאיתא לקמן (נא, א), והיה רוצה להטמין הכוזא אפומא דקומקמא דקיימא לן מותר להטמין את הצונן ואפילו להפיג (נא, א), והיה רוצה להטמין הכוזא אפומא דקומקמא דקיימא לן מותר להטמין את הצונן ואפילו על ביי מיחם נמי שרי, ורבה אסר דלא החירו להטמין את הצונן אלא בדבר שאינו מוסיף הבל אבל על גבי מיחם אסור מפני שתוספת חם המיחם ניכר בו והוה ליה כמטמין על גבי דבר המוסיף הבל, שלא החירו במיחם אסור מפני שתוספת חם המיחם ניכר בו והוה ליה כמטמין על גבי דבר המוסיף הבל, שלא החירו באיה מן התוספתא (פ"ד הי") דקתני בה בהדיא טומנין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה כוי. מאי מנו מקרובא אפלגא דכובא שרי,

דלא הוי אהל ולא חיישינן שמא יסחוט.

אי משום הא לא איריא הכי קאמר אם לא טמן בהם אין מטלטלין אותן. איכא למידק ליסייעיה ממתניתין (לקמן מט, א) דקחני בהדיא בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והם נופלין מאיליהן, אלמא אף על פי שטמן בהן אין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והם נופלין מאיליהן, אלמא אף על פי שטמן בהן אין מטלטלין אותן וכדדייקינן מינה לקמן (מט, ב), והם לאי מהתם הוה דחי ליה דלמא גיזי צמר חשיבי טפי אבל מהאי ברייתא דקתני בהדיא ולא במוכין הוה מייתי ליה, ואף על גב דלקמן לא משמע דגיזי צמר חשיבי טפי, מכל מקום הכא הוה אפשר לדחויי הכין, והא דאביי הלכתא היא ובשל הפתק וכדאמר רבינא לקמן (נ, א) כי היכי דלא נפיק לה לדאביי הכין, והא דאביי הלכתא היא ובשל הפתק וכדאמר רבינא לקמן (נ, א) כי היכי דלא נפיק לה לדאביי

לבר מהלכתא. **מאי [לפנינו: מה] בין זה למגופת חבית.** פירש רש"י ז"ל (ד"ה מה) דתניא בפרק חבית (קמו, א)
רבן [צריך להוסיף: שמעון בן] גמליאל אומר מביא אדם חבית של יין ומתיז ראשה בסייף ומניחה
לפני האורחים בשבת ואינו חושש, והקשו בתוספות (ד"ה וכי) דאם כן מאי קא פריך דהא טעמא דרבן

[צריך להוסיף: שמעון בן] גמליאל החם משום דלעין יפה קא מכוין ולא לפיחחא אבל הכא לפיחחא אמופה של מביין ואסור, ועוד מאי קא מעני זה חיבור וזה אינו חיבור, החם נמי חיבור הוא דהא מגופה של חבית עצמה שרי להחיז משום דלעין יפה קא מכוין, וכדמוכח החם דבעו מיניה מרב ששח מהו למיברז חביתא בבורטיא ואמר להו אסור, ופריך עלה מהא דרבן שמעון בן גמליאל דשרי להחיז ראשה בסייף, ומעני החם לעין יפה קא מריין אבל הכא לפחחא קא מכוין דאי לעין יפה ליפחיה מפחח, ושמעינן מינה דמגופה של חבית קא מתיז, מדקא מייחי לה על הא דמיברז חביתא בבורטיא, דההיא על כרחין בגופה על חבית עצמה היא דאי במגופה בהדיא שרי לה במתניחין דקחני החם אין נוקבין מגופה של חבית בתי חבית עצמה היא דאי במגופה בהדיא שרי לה במתניחין דקחני החם אין נוקבין מגופה של חבית במליאל ואף על גב דחבור הוא משום דלעין יפה קא מכוין, והוה ליה לשנויי הכא בשמעתין החם לעין יפה קא מכוין הכא לפתחא קא מכוין.

ורבינו תם ז"ל (ד"ה וכי) פירש וכי מה בין זה לנקיבת מגופת חבית דתנן בפרק חבית (לקמן קמו, ב) אין נוקבין מגופה של חבית דברי רבי יהודה וחכמים מתירין, וא"ת מאי קשיא ליה התם הוה ליה פתח שאינו עשרי להכניס ולהוציא ואפילו לרבי יהודה אינו חייב חטאת, אבל הכא דעשוי להכניס ולהוציא לכולי עלמא אסור וחייב חטאת, י"ל דהכי קא מקשי אם איתא דפותח בית הצואר חייב חטאת, התם במגופה אף על גב דאינו עשוי להכניס ולהוציא הוה ליה למיסר מיהא דרבנן כיון דאילו היה עשוי להכניס ולהוציא הרל כלי אחד, אבל מגופה אינה מן החבית ואפילו היה אותו היה חייב חטאת, ומשני זה חיבור שהוא הכל כלי אחד, אבל מגופה אינה מן החבית ואפילו היה אותו קבר עשוי להכניס ולהוציא לא היה חייב חטאת לפי שאין המגופה מן גופה של חבית עצמה.

תנן שלל של כובסין [לפנינו נוסף: ושלשלת של מפתחות] והבגד שהוא תפור בכלאים חיבור עד שיתחיל להתיר. לאו הכי תני לה במתניתין אלא הכי תנינן לה בפרק בתרא דמסכת פרה (פי"ב מ"ט) שלל הכובסין והבגד שהוא תפור בכלאים חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה, אלא משום דעיקר ברייתא שנויה במשנתינו קאמר הכא תנן, ומשום דבמתניתין לא מפרש עד מתי הוי חיבור ובברייתא קא מפרש עד שיתחיל להתיר דמינה קא דייקינן דאפילו שלא בשעת מלאכה הוי חיבור, משום הכי קא מייםי הבייתא ולא מייםי מתנימיו

מייתי ברייתא ולא מייתי מתניתין. **מאן תוא הא מילתא דאמור רבנן כל המחובר לו הרי הוא כמוהו.** פירוש היינו ההיא דשלל של

כובסין וכן פירש רש"י ז"ל. [אמר רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא]. ורבנן פליגי עליה, ואף על גב דגבי מספורת של פרקים הוי חיבור לטומאה אפילו לרבנן, שאני התם ששניהם עושין מעין מלאכה אחת מה שאין כן בשלל של בנהמנו שאנו הנה זה עושה מלאכה אחת עת בנה זה נכו הנה הפר נהנת המהלנו

כובסין שאין בגד זה עושה מלאכה אחת עם בגד זה, וכן בית הפך ובית החבלין. עבדו בהו רבנן היכרא כי היכי דלא ליתי לשרוף עלייהו תרומה וקדשים. ובשלל של כובסין איכא היכרא טובא כיון דלא הוה חיבור להזאה, אבל כלי חרס דלאו בני הזאה נינהו איצטריכו למעבד בהר

האי היכרא דלא ליטמו באויר.

מה נפשך אי היבור הוא אפילו להזאה [לפנינו נוסף: נמי] אי לאו חבור הוא אפילו לטומאה נמי.

ואיכא למידק אמאי לא אקשי נמי הכין גבי שלל של כובסין דבדידיה נמי קחני במחניתין חיבור לטומאה

ואינו חיבור להזאה, ורבא נמי דקא מחרץ דבר חורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה,

אמאי לא מתרץ כדמתרצינן בההיא דבית הפך עבדו רבנן היכרא כי היכי דלא לשרוף עליה חרומה

אחת מה שאין כן בבית הפך ובשלל של כובסין, ומהאי טעמא נמי לא אקשינן ליה גבי שלל של כובסין,

דכיון שאינן עושין מלאכה אחת פשיטא ליה דאפילו בשעת מלאכה דהיינו בשעת כיבוס אינו חיבור דבר

חורה, ומה שאינו חיבור להזאה היכרא הוא דעברי בה.

וגזרו מומאה שלא בשעת מלאכה משום מומאה שבשעת מלאכה. ואם האמר, ליגזור נמי במקל שעשאו יד לקרדום. י"ל שאני מקל דעשוי אדם לזורקו לבין העצים שלא בשעת מלאכה ואין אדם

מצניעו מה שאין כן במספורת של פרקים. מרטא דביני אטמא. לשון רבינו האיי גאון ז"ל יש בין יריכות הבהמה במקום שמשתין צמר לח ואינו

מרטא דביני אטמא. לשון רבינו האיי גאון ז"ל יש בין יריכות הבהמה במקום שמשתין צמר לח ואינו יבש לעולם ואפילו אורגין אותו ואפילו בלה נמצא לח ולא יבש.

הפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי טעמא [לפנינו: מאי היא] אמר אביי שלא יפיה בהן. פירוש צריכין גוף נקי היודע ליזהר שלא יפיח בהן כלומר שיזהר לסלקם בשעה שצריך להפיח,

וכן פירש רש"י ו"ל (ד"ה שלא), וכן פירשו גם בתוספות (ד"ה אביי). **רבא אמר שלא ישן בהן.** פירוש אביי לא פליג אדרבא דאף הוא סבר דאסור לישן בהם בין שינת קבע
בין שינת עראי וכדתניא בסוכה פרק הישן (כו, א), ומוקמינן לה התם דמנחי ארישיה, אלא דאביי לא
הייש לשמא ישן בהם דהרבה פעמים שאין אדם יכול להעמיד עצמו שלא ישן, ורבא בעי שיהא יכול
להעמיד על עצמו שלא ישן בהם, וטעמא דמילתא דאסור לישן בהם כדי שלא יסיח דעתו מהן ואי נמי
להעמיד על עצמו שלא ישן בהם, וטעמא דמילתא דאסור לישן בהם כדי שלא יסיח דעתו מהן ואי נמי
עלא יפיח בהן, אבל משום חשש קרי לא דבעל קרי אינו אסור בהן, וכדמוכה בסוכה בפרק הישן (שם,
ב) דאמר רבי יוסי ילדים לעולם הולצים מפני שרגילים בטומאה ופריך לימא קסבר רבי יוסי בעל קרי
אסור בתפלין, ומשני הכא בילדים ונשותיהן עמהם עסקינן שמא יבא לידי הרגל דבר, אלמא משום קרי

לא אסרינן. **נטלם מראשו.** וא"ת והיכי עביד הכי והא אמרינן (סנהדרין עד, ב) בשעת השמד אפילו אמצוה קלה יהרג ואל יעבור, וי"ל דהני מילי במצות לא תעשה אבל במצות עשה לא דשב ואל תעשה שאני דלא מוכחא מילתא.

וא"ת אם כן היכי מסר נפשיה ומנח והלא מתחיים בנפשר, וי"ל דאע"פ שאינו מחויב ליהרג על קיומה אפילו הכי רשאי למסור נפשו עליה ומקבל שכר, שכל מצוה שמסרו ישראל נפשן בשעת השמד מוחזקת בירם ומקבלין עליה שכר הרבה. ואמרו (בבראשית) [צ"ל: בויקרא] רבה (פרשה לב, א) מה לך יוצא ליסקל על שמלתי אֶת בני מה לך יוצא ליצלב על שנטלתי את הלולב. ואפילו על התפלה שהיא מצוה

מדרבנן, מסר דניאל עצמו עליה. **הביאו לן שלחין ונשב עליהן.** פירוש: בשבת, וכן פירשו כל הגאונים ז"ל. ורש"י ז"ל שפירש בחול היה מעשה, אינו מחוור, דאם כן מאי קא מייתי מינה ראיה דילמא עין יפה נהג בהן מפני האורחים. ועוד רבי ישמעאל אדמייתי מהא ליתי מאידך דאבוה דאמר לקמן בהדיא דמותר. אלא ודאי בשבת היה

מעשה, וניחא ליה לאחריי מהא דעבד עובדא בנפשיה. **כוגד מלאכה ומלאכות שבתורה ארבעים חסר אחת.** פירש ר"ח ז"ל: שכתובין בתורה מלאכה ומלאכות ס"א, טול מהם ג' מלאכתו הכתובים בויכולו (בראשית ב, ב-ג) שאינן צווי ודי שכתוב בהן ומלאכות ס"א, טול מהם ג' מלאכתו הכתובים בויכולו (בראשית ב, ב-ג) שאינן צווי ודי שכתוב בהן ועשית ויעש תעשה ולרגל המלאכה אשר לפני (בראשית לג, יד), וי"ד שכתוב בהן כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשארו מ'. ובכללם ששת ימים תאכל מצות וגו' לא תעשה מלאכה (דברים טז, ח), ולמה זה הרי כ"א, נשארו מ'. ובכללם ששת ימים תאכל מצות וגו' לא תעשה מלאכה (דברים טז, ח), ולמה זה מלאכות שבתורה. ויש מי שהוציא מכלל אלו הארבעים ויבא הביתה לעשות מלאכתו (בראשית לט, ושארו ל"ט, ויש מי שהוציא והמלאכה היתה דים (שמות לו, ז) ולדברי הכל נשארו ל"ט.

ואי קשיא לך למאן דיליף ממלאכות שנכתבו בתורה אטו מדעת עצמן בררו להן חכמים המלאכות. ועוד דבהדיא תנן בפרק הזורק (לקמן שבת צו, א) המושיט חייב שכן היתה עבודת הלוים. ויש לומר דכולהו ילפי ממשכן מדנסמכה פרשת שבת למלאכת המשכן, אלא דמר יליף כולה מילתא ממשכן, ומר לא יליף מניינן ממשכן אלא ממלאכה ומלאכות, וחשיבותן כלומר אבות המלאכות בלחוד ילפינן ממשכן. ואם תאמר אם כן מאי קאמרינן בסמוך תניא כמאן דאמר ממשכן דתניא אין חייבין אלא במלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, והא כולי עלמא מודו בהא. יש לומר דמדקתני הם זרעו ואתם לא תזרעו קא מסייע ליה, דמינה משמע דעיקרא דמילתא מהתם יליף וממלאכות שבמשכן אזהרינהו רחמנא.

מלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלין אותן. כחב רבנו האי גאון ז"ל: והלכה כמו שאמרנו משמיה דרבא בשנייה שאם יחדן להטמנה מטלטלין אותן, וקאי רבינא כוותיה דקאמר משנחנו בשל הפחק, עד כאן. ולא הבנתי דבריו, דהא משמע דרבינא קאי כלישנא קמא דרבא ולחרוצה למחניתין דלא חקשי אדרבא הוא דאחו, דאילו בשייחדן להטמנה אפילו בשל הפחק נמי מטלטלין אותן. אבל הרב אלפסי ז"ל הביא איקמתא בחרייתא דרבא ולא הביא דברי הפחק אם יחדן להטמנה מטלטלין אותן, דהא דתני ר' יוסי בן שאיל אמר רבי לא שנו אלא שלא יחדן הפחק אם יחדן להטמנה מטלטלין אותן, דהא דתני ר' יוסי בן שאיל אמר רבי לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה בשל הפחק הוא כרבינא, אבל במוכין וגיזי צמר שאינן של הפחק אפילו לא יחדן להטמנה אם להטמנה בשל הפחק הוא כרבינא, אבל במוכין וגיזי צמר שאינן של הפחק אפילו לא יחדן להטמנה אם ענו, ומחניתין הא אוקימנא בשל הפחק. יש לומר דמחניתין בכל מוכין וגיזי צמר קא מיירי, ורישא הני קאמר טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן אם לא טמן בהם, ואם טמן בהם מטלטלין אותן אם הני קאמר הפחק, ואם של הפחק אין מטלטלין אותן. והרב בעל ההלכות ז"ל גם הוא כתב דמוכין שמק בהן מטלטלין אותן. ודאמר (רבא) [אביי] לעיל (שבת מח, א) וכי מפני שאין לזה קופה של חבן מפקיר בהן מטלטלין אותן. ודאמר (רבא) [אביי] לעיל (שבת מח, א) וכי מפני שאין לזה קופה של חבן מפקיר

קופה של מוכין ההיא נמי בשל הפתק. **ורב אסי אמר יושב אף על פי שלא קשר ואף על פי שלא חשב.** מדקאמר ישב ואף על פי שלא חשב מחברא דמוסיף הוא על דברי שמואל, דטפי עדיף חשב ולא ישב מישב ולא חשב, ומדסייעיה רב אשי מחברא דמוסיף הוא על דברי שמואל, דטפי עדיף חשב ולא ישב מישב ולא חשב, ומדסייעיה רב אשי לרב אסי (מדחניא) [מדחנו] הקש שעל המטה מנענעו בגופו וכו' שמע מינה הלכתא כרב אסי וכל שכן אם חשב עליהן כשמואל ואף על פי שלא ישב. וכן פסק רבנו האי גאון ז"ל, וזה לשונו: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שאם חשב אף על פי שלא קשר מוחר, ומאי ניהו קשר שקשר חוטי החריות אחד באחד. ואף על גב דרב סבר לה כתנא קמא, הכא קמו להון שמואל ורבה בר בר חנה בחד מעמא והלכה בהידיא איחמרא קמיה דרב, ודרב אסי הלכה ניהו דהא סייעה רב אשי ממחניתין ואמר שמע מינה. עד בהידיא איחמרא קמיה דרב, ודרב אסי הלכה ניהו דהא סייעה רב אשי ממחניתין ואמר שמע מינה. עד כאן. ומורי הרב רבנו יונה ז"ל כחב כן ומסחברא לן דרב אסי אפילו ישב קאמר וכ"ש חשב דמיחדי לא מהניא. החם משום דלא מוכחא מילתא דמיחדי למכחו ומיחזי כמוציא בשבח, אבל יצא בהן מבעוד יום מהניא. החם משום דלא מוכחא מילתא דמיחדי למכחו ומיחזי כמוציא בשבח, אבל יצא בהן מבעוד יום מוכחא מילתא.

שיש לו שער. ורש"י ז"ל פירש בענין אחר. **דתנן רבי שמענן אומר נזיר הופף ומפספס אבל לא סורק.** לאו רבי שמעון חני(א) במחניחין אלא

סתמא קחני, והכי חני(א) לה בנזיר פרק שלשה מינין (נזיר לט, א. מב, א) נזיר שגלח בין בזוג בין

בחער או שפספס כל שהוא חייב נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה

מפני שמשרח אח השער, אלא דבגמרא (שם) אמרינן עלה הא מני רבי שמעון היא דאמר (לעיל שבח

בב, א) דבר שאין מחכוין מותר ולפיכך הכניסו כאן רבי שמעון בלישנא דמחניחין משום דרבי שמעון

היא. והרבה כיוצא בזה בחלמוד. ואחרת יש בריש פרקין (שבח מח, ב) ההיא דחנן שלל של כובסין

וכמו שכחבתי עליה למעלה (שם ד"ה חנן). והא דחנן: א**בל לא סורק.** אמרינן עלה התם (בנזיר שם) משום דכל הסורק להסיר נימין המדולדלות

קא מכרין. הפירוש חופף אפילו בנתר ובחול, ותדע מדקתני רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שמשרת את

עפר לבינתא. כתב רבנו האי גאון ז"ל יש שמפרש לבנה ממש, ויש אומרים לבינתא של לבונה כנרד

לובאן בלשון ערב, וכך אנו סוברים. מ**הו לפצוע זיחים בשבח.** פירש רש"י ז"ל: כדי למתק מרירתן. ואינו מחוור. דאם כן מאי קא מתמה וכי בחול מי התירו אדרבא אפילו בשבת יהא מותר דתקון אוכל כזה למתקו למה יאסר, והכא לאו משום

סחיטה קא בעי דאם כן הוה ליה למיבעי הכין בהדיא ולא היה לו לשאול כן בכאן אלא לקמן בפרק חבית. בהלכות סחיטה, אבל רבנו האי גאוו ז"ל פירש לפצוע זיחים לממשא ידא. וזה נכוו.

בהלכות סהיטה. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש לפצוע זיתים לממשא ידא. וזה נכון. **והכא בחוששין קא מיפלגי מר סבר חוששין שמא נתקלקלה הגומא.** פירש רש"י ז"ל: אי שרית ליה ליטול בקופה זקופה פעמים שנתקלקלה הגומא ואתי נמי להחזירה. והקשה עליו מורי הרב ז"ל דאם כן חוששין שמא תתקלקל הגומא הוה ליה למימר. אלא הכי קאמר מר סבר חוששין שמא נתקלקלה הגומא האם נטלה בקופה זקופה לא יחזיר עד שיחברר לו שלא נתקלקלה הגומא הא סתמא דילמא נתקלקלה הגומא, ומר סבר סתמא לא חיישינן. כן פירש מורי הרב ז"ל. וכפירושו מצאתי לרבנו האי גאון ז"ל. אמר שמראל האי סכינא דביני אורבי דצה שלפה והדר דצה שפיר דמי. פירש רש"י ז"ל, דהא אמר שמואל היכא דלא דצה משום דמזיז עפר ממקומו. ואינו מחוור. דאם כן קשיא דשמואל ארשמואל היכא דלא דצה משום דמזיז עפר ממקומו. ואינו מחוור. דאם כן קשיא דשמואל ארשמואל, דהא אית ליה לשמואל דטלטול מן הצד לאו שמיה טלטול, כראיתא לעיל בפרק כירה (שבת מג, ב) דאמר שמואל מה המוטל בחמה הופכו ממטה למטה קסבר טלטול מן הצד לא שמיה מלטול. ועוד דמלטול בכהאי גוונא לא אשכחן אמורא דאסר, דהא איפסיקא הלכתא כרבי אלעזר בן מלא טעמא דרב הונא ושמואל הכא משום עשיית גומא. וכן נראה מדברי רבנו האי גאון ז"ל שפירש אלא טעמא דקני שפיר דמי שאם יש בין נדבכי הבנין קנים או שהיה הבנין בקנים מותר לנעצה לכתחילה גוראת בקני הבנין הקני הבנין קנים או שהיה הבנין בקנים מותר לנעצה לכתחילה העודל.

שאין לקנים גומא. עכ"ל. יש ספרים דגרסי: **אם היו מקצת עליו מגולין.** וכתב רבנו האי גאון ז"ל דטעות הוא, שאם האמהות ממונין והעלין מגולין הרי זו זריעה מעולה, אלא דוקא אם היו מקצתן מגולין. נראה שהוא ז"ל אינו גורס אותו כלל אלא כך אם היו מקצתן מגולין. ויש גורסים אם היו מקצת העליון מגולין. והכל עולה לטעם אחד. ולפי גירסא זו וגירסת רבנו האי גאון ז"ל הא דנקט מקצתן מגולין בין לענין שבת בין לענין כלאים ושביעית ומעשר נקט לה.

אבל רש"י ז"ל גורס: אם היו מקצת העלין מגולין, ומשום שבת נקט לה אבל לענין כלאים ושביעית ומעשר לא. וטעמא דאין בהם משום כלאים ושביעית ומעשר פירש בירושלמי (כלאים פ"א ה"ט) באגודה, כלומר: שעשה מהן אגודה וטמנה. ודוקא טומן שאינו רוצה בהשרשתן אבל מתכוין לזריעה לא, וכדאיתא התם בירושלמי. ודוקא בשלא השרישו הא השרישו אסור ליטלן בשבת משום תולש, ומדקתני ולא משום מעשר [משמע] דמיירי בשהשרישו וניתוספו שאם לא ניתוספו אפילו השרישו ואפילו זרען לשם זריעה גמורה אין בו משום מעשר, ואף רש"י ז"ל כן פירש, ומיהו בשבת דוקא בדלא

אשרוש וכדאמרן.

אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש: ולא משום מעשר דאי איכא החם שמנה ראשי לפתות לא מצטרפי לחיובינהו להנך במעשר, כלומר: שאם יש כאן שמנה ראשי לפתות שלא נתעשרו ושמן עם אלו ואחר כך עקרן אינן כלפתות חדשות להצטרף עם אלו. ולדבריו נראה לי דצריך להעמידה בשרבי הגידולין על העיקר, שאם לא כן היאך יצטרף הלפת עצמו למעשר השמנה שלא נתעשרו כלל הגידולין על העיקר, שאם לא כן היאך יצטרף הלפת עצמו למעשר השמנה שלא נתעשרו כלל ובעיא היא בנדרים פרק הנודר מן הירק (נדרים נו, ב) בגידולין שרבו על העיקר אם מבטלין את העיקר אם לא הא לא רבו פשיטא דלא, [ר]אחינן למיפשטה החם מדאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן העיקר אם לא הא לא רבו פשיטא דלא, [ר]אחינן למיפשטה החם מדאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן ליטרא בצלים שחקנה וורעה מתעשרת לפי כולה, אלמא אתיאן גידולין ומבטלין עיקר, ודחינן הילמא לומער בצלים שחקנה וורעה מתעשרה לפי כולה, אלמא אתיאן גידולין ומבטלין עיקר, ודחינן הילמא וכמעשר מן הפטור על החיוב על הפטור. ומצאתי בפירושי המשנה לרבנו שמשון ז"ל (כלאים פ"א מ"ט ד"ה ונטלין) שהקשה עליו למה שפירש דמעשר בעי צירוף, שלא מצינו כן בשום מקום אלא גבי מעשר בהמה, דמעשר ירק פשיטא דמחייב על כל לפת ולפת.

יש מי שכתב דלית הלכתא כי הא מתניחין דקתני אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת דאלמא בשאינן מגולין כלל אינן ניטלין, ואנן הא קיימא לן כרי אלעזר בן תדאי דאמר לענין פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים תוחב לה בכוש או בכרכר והן ננערות דטלטול מן הצד לא שמיה טלטול (לקמן שבת קכג, א). אבל מורי הרב ז"ל כתב דהלכתא היא, וטעמא דכיון שהיתה גומא זו מכוסה ולא היתה ניכרת

שם כל עיקר מיחזי השתא כעושה גומא מה שאם כן בחבן וגחלים דלית בהו משום עשיית גומא בפרק אלו קשרים.

אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן. פירש רש"י ו"ל: להטמין שלא יהמו ולא גורינן אטו הטמנה כדי שיהמו. ונראה מדברי הרב ז"ל שלהטמין את הצונן כדי להממו אסור ואע"פ שהוא מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל. אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ד מהלי שבת ה"ד) פירש אפילו להממו. וכן נראה מדברי הגאונים ז"ל. וכן ודאי נראין הדברים, דכולה פירקין בהטמנה דלהחם קא מיירי ולא בהטמנה דלהעמיד צנה ושלא יתחמם, ועוד מדדחינן אי ממחניתין הוה אמינא הני מילי דבר שאין דרכו להטמין, ואם להטמין שלא יחמו אין לך דבר שדרכו להטמין שלא יתחמם יותר מן המים בימות החמה.

וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא בדבר שאינו מוסיף אבל בדבר המוסיף אסור ואפילו מבעוד יום ואף על פי שהוא צונן גמור. והוצרך לפרש כן, כדי שלא תאמר דכדרך שהתירו להטמין אפילו משחשיכה בדבר שאינו מוסיף, דאלמא שאני צונן גמור מחמין שהרי אסרו להטמין את החמין משחשיכה ואפילו בדבר שאינו מוסיף הבל, הכי נמי לישרי להטמין הצונן מבעוד יום אפילו בדבר המוסיף שלא גזרו בצונן כלל לחתוי גחלים. והביא ראיה ז"ל מדרב חסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא (לעיל שבת לט, א-ב). ודבר

ברור הוא.

אניים שאמרו אין טומנין את החמין בדבר המוסיף הבל אם בא להוסיף מוסיף, כיצד רבן שמעון בן גמליאל אומר נושל את הסדינין ומניח את הגלופקרין וכדי. כתב מורי הרב ז"ל: איכא מרבוותא ז"ל דלא גריס כיצד, משום דקשיא ליה הרי אין דברי רבן שמעון בן גמליאל פירוש לדבר זה דרבן עמעון בן גמליאל לגלות ולחזור ולכסות הוא מתיר וברישא דברייתא לא התרנו אלא להוסיף. ומביא ראיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התוספתא (מ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התומ כתוא קמא שלא התיר אלא להוסיף. ובבולה ספרי גרסינן כיצד, ומיתחזי לן דהכי פירושא, ריצד אם בא להוסיף מוסיף מי אמרינן לא החרנו להוסיף אלא אם כן כסה מתחילה בדבר המשמר הומו בתוכן גלופקרין וכיוצא בו או דילמא אפילו בדבר קל כגון סדינין שאינן משמרין חומו כיון אות בחרני כל שהוא כסהו מבעוד יום חשבינן ליה, ופרשוה מתוך דברי רבן שמעון בן גמליאל שאמר נוטל ה הסדינין ומניח את הגלופקרין וכילה זו ואין צריך לומר זו קתני. ומצינו בתלמוד ירושלמי (פ"ד ההוצ מוחד לבסוחן, הדבי הני אין מומנין משחשיכה אבל מוסיפין אמר רבי ה"ג) שהוצרכו לפרש דבר זה, והכי גרסינן החם: תני אין מימנין משחשיכה אבל מוסיפין אמר רבי ה"ג) שהוצרכו לפרש זבר זה מורה לבסוחן, רבי זריקא בשם רבי הנינא אמר אפילו מפה, אמר רבי הירא והירא והלבד דבר שהוא מועיל, אמר רבי הוניא כל הדברים מועילן, אמר רבי מתניא ויאות מאן דנסיב ועירא ובלבד דבר ברבר דבר המוא אירים הוא דנסיב

מרטוט ויהיב ליה על רישיה בשעת צינתא דילמא לא כביש צינתא. עד כאן לשון מורי ז"ל.

לא אטרו אלא באותו מיחם אבל פינן ממיחם למיחם מותר. תוספתא (פ"ד הי"ב): לא אטרו להטמין אלא במיחם שהוחמו בו מערב שבת אבל מפנה הוא לתוך מיחם אחר או לתוך קיתון אחר ומטמין.

הא דתניא: טמן וכיסה בדבר הגיטל וכרי. פירש רש"י ז"ל: טמן קרוי מה שנותן טביבות הקדרה וכיסיי אדי מה שנותן על פיה, והלכך כשטמן בדבר שאינו ניטל אם כיסה בדבר שניטל מגלה הקדרה ואוחזה, אבל טמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל אם אין מקצת פיה מגולה לא יטול דאין לו במה יאחונה, וליטול מלמטה ולנער את הכיסוי דומיא דהאבן שעל פי החבית (דלקמן שבת קמב, ב) אי אפשר, משום והוה ליה מניח ולא התירו אלא בשוכת אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור (כדאיתא לקמן שם), מקצת הכיסוי מגולה היאך יטלטל והלא נעשה הכיסוי בסיס לדבר האסור, דאטו נר שעל גבי הטבלא מקצת הכיסוי מגולה היאך ימלטל והלא נעשה הכיסוי בסיס לדבר האסור, דאטו נר שעל גבי הטבלא פנוי מי מנער את הטבלא ומעות שעל גבי הכר כל הכר מגולה ובמניח לא יגע בו (שם).

ושמעתי משמו של הראב"ד ז"ל דהיכא דמקצת פי הקדרה מגולה לא נעשה האוכל בסיס לדבר האסור, והקדרה נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר, כגון כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה שמותר לטלטלה אפילו במניה, כדאיתא בפרק נוטל. וגם זה אינו מחוור בעיני. שאפילו כשאין מקצתה מגולה האוכל עצמו לא נעשה בסיס, שאין הדבר שאינו ניטל עומד ממש על האוכל אלא על כיסוי הקדרה, והקדרה היא שנעשית בסיס לדבר המותר ולדבר האסור ולעולם יהא מותר. ועל כיסוי שנא מפגה שטמנה בחבן והררה שטמנה בגחלים דתוחב לה בכוש או בכרכר כדברי רבי

אלעזר בן תדאי בפרק כל הכלים (לקמן שבת קכג, א) וקיימא לן כותיה כדאיתא (שם).

ונראין דברי הר"ז הלוי ז"ל שפירש שהכיסוי הוא תחת ההטמנה והוא כיסוי לקדרה או לחבשיל בלא קדרה, ואם היתה קדרה מגולה כיון שאין הכיסוי מגיע עד הארץ אף על פי שכיסה בדבר שאינו ניטל נוטל ומחזיר שמנער את הקדרה והכיסוי נופל, ואין אומרין בזה נעשה בסיס לדבר האסור לפי שאינו אלא לצורך שעה ודעתו היה מאתמול ליטול ממנה בשבת, ואם לא היתה הקדרה מגולה כל עיקר כגון שהכיסוי שלה מקיף אותה מכל דפנותיה ומגיע עד לקרקע אינו נוטל ומחזיר. ע"כ.

אלא שקשה לי קצת. שהיה לו לומר כיסה בדבר שאינו ניטל וממן בדבר הניטל לפי שהכיסוי קודם להטמנה. ועוד דמאי שנא דנקט איסור בכיסוי והיתר בהטמנה, לימא נמי איפכא שאפילו כיסה בדבר הניטל וטמן בדבר שאינו ניטל אם מגעת ההטמנה עד לקרקע אינו נוטל. אלא שבזו יש לומר שאין דרך להטמין עד לקרקע או להניח פיה מגולה בלא הטמנה.

גם הטעם שאמר שאינו בסיס לדבר האסור מפני שאינו אלא לצורך שעה אינו מחוור בעיני, שהרי אסרו (לעיל שבת מו, א) גר ושמן ופחילה מפני שנעשו בסיס לדבר האסור ואף על פי שאין הגר בסיס לכל היום אלא לצורך מקצת הלילה שהרי אדם מצפה מתי תכבה גרו (לעיל שבת מו, ב). אבל גראה כמו שכתב הוא ז"ל בפרק כל הכלים (לקמן שם) לפי שאין הקדרה געשית בסיס להטמנה ולכיסיי ואינה תשמיש להם אלא אדרבא הם תשמישין לקדרה, וה"ל כפגה שממנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים

שהחבן והגחלים תשמיש לפגה וחררה ואין הפגה והחררה תשמיש להם.

הא דחניא: אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד. פירש רש"י ו"ל: משום דקא מוליד בשבת
ודמיא למלאכה שבורא את המים האלו, אבל נותן לתוך הכוס אע"פ שנמוח מאיליו. ומה שכתב הרב
ו"ל משום דקא מוליד לאו למיסר משום נולד קאמר, אלא שהאיסור הוא משום סרך מלאכה לפי שהוא
בבורא ומוליד את המים הללו. אבל בספר התרומה (סיי רלד ורלה) כתוב שהוא אסור משום נולד,
בבורא ומוליד את המים הללו. אבל בספר התרומה (סיי רלד ורלה) כתוב שהוא אסור משום נולד,
במחה ונעשה צלול והרה או פנאדה שקרש שמנוניתא כנגד המדורה, משום דמעיקרא עב וקפוי ועכשי
נמחה ונעשה צלול והוה ליה נולד. ולדבריו אפילו בחמה אסור דהוה ליה נולד. ואינו מחוור. דאם
נקמה התירו לתת לתוך הכוס, דמכל מקום הרי הוא נפשר בתוך הכוס והרי הוא נולד בשבת ואסור.
ורמונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מותר (לקמן שבת קמג, ב). אלא לעולם לא אסרו אלא לרסק ביד
מפני סרך מלאכה.

ולי נראה דמשום גזירת סחיטה בפירות העומדין למשקה נגעו בה מפני שהברד והשלג למימיהן הן עומדין, ולפיכך לתת לתוך הכוס מותר שאינו נראה כסוחט. ועוד הקלו בו לרסק בתוך הכוס כפירות דלאו בני סחיטה והתירו לרסק אפילו ביד לתוך הכוס וכדתני בתוספתא (פ"ד המ"ו) אבל מרסק הוא לתוך הקערה. וטעמא דמילתא, לפי שאף על פי שנקרש ונעשה עב הכל יודעין שאין בו אוכל ושמימיו נסחטין מחוכו אלא מים הן מתחלתן ועד סופן אלא שנקרשו לפי שעה ולפיכך הקילו בהן לסוחטן לתוך

הקערה או לחוך הכוס, אלא שהחמירו בהן לסחטן ולרסקן בפני עצמן. כך נראה לי.

ארבע בהמות יוצאות באפסר וכוי מאי לאו למעוטי גמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר. כלומר:

לא למעוטי שמירה מעולה קא אתי, אלא למי שדרכן להשתמר בשמירה מעולה דמותר לצאת בפחותה ממנה קא אתי, ולאשמועינן שיש מהן להקל, כגון סוס וחמור שדרך הסוס בשיר וחמור דהיינו לובדקים וכדמפורש במתני בסמוך שדרכו לצאת בפרומביא ואפילו הכי שרי בפחותה ממנה דהיינו אפסר, אבל לעולם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר כגון נאקה באפסר לפי שאינה שמירה עולם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר כגון נאקה באפסר לפי שאינה שמירה לנילם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר באפסר, דאילו נאקה באפסר הא משמע לו כלל. וקשיא לי דהוה ליה למימר לא למישרי סוס וחמור באפסר, דאילו נאקה באפסר הא משמע למישרי סוס וחמור באפסר ולומר דשמירא אלא משום דאמר איהו מאי לאו למעוטי גמל בחטם נקט איהו דרבי ישמעאל לפום מאי דרחינן השתא, אלא משום דאמר איהו מאי לאו למעוטי גמל בחטם נקט איהו נתי למעוטי. ואם תאמר אמאי לא מוכח מסוס וחמור דאף על גב דסגי להו באפסר אפילו הכי שריא בהו

שיר ופרומביא. יש לומר דסוס דרכו בשיר ואע"ג דסגי ליה נמי באפסר אין זה דרכן של בריות לדקדק ולצמצם בשמירות לומר דאין משמרין אלא במה שהן נשמרין לא יותר מכן ולא פחות מכן, אבל חטם לגמל שמירה יתירתא היא מאד שאין דרכן של בריות לעשותה לסתם גמלים והיא היא דקא מיבעיא לן. ק**דמיה המריה דלוי וביי.** הקשה ר"ת ז"ל דהכא משמע דמכבדין בדרכים, והכין נמי משמע ביומא בפרק אמר להם הממונה (יומא לז, א) דאמרינן התם שלשה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול בימינו קטן בשמאלו וכוי, ואילו בברכות פרק שלשה שאכלו (ברכות מו, ב) אמרינן אין מכבדין לא בדרכים ולא בגשרים. ותירץ דהתם בשאין הולכים לענין אחד והלכך אין אחד מהם צריך להמתין ולכבד את הברו, אבל כאן בשהולכין לענין אחד.

פרק ה במה בהמה

אמר ליה הכי אמר אבוך משמיה דשמואל הלכה כחנויה. תמיהא לי למאי איצטריך ליה להא רשמואל, ההא משמע הלכולי עלמא המור שעסקיו רעים יוצא בפרומביא, ואפילו גמל אם עסקיו רעים וצריך לכך יוצא אף בחטם. ותדע לך זהא לרב דאסר פרה ברצועה שבין קרניה אקשינן עליה מפרה במוסרה ופרקינן במורדת, ועגלי דרב הונא נמי נפקי באפסריהן ואף על גב דרב הונא תלמידיה דרב דאסר פרה ברצועה דאלמא משום דעגלי סחמן מורדין שרי, וחמור שעסקיו רעים נמי דכוותה. ולוי נמי הכי בעי מיניה חמור שעסקיו רעים מהו לצאח בפרומביא דאלמא אף למאן דאסר בנטירותא יתירתא קא מיבעיא ליה. ויש לומר דרבותא קאמר ליה וקושמא דמילתא קאמר דסבירא ליה דאפילו בעלמא כל נטירותא

אמר ליה אביי אדרבה הסחיים דשמואל דאמר בין לנוי בין לשמר אסור. איכא למידק מאי ענא דמתן אהא טפי מההיא דרב הונא בר חייא. ויש לומר משום דבכולי הלמודא אמרינן דרב יהודה דסמכא דרימן גמיר ספי, וכדאמרינן בפרק קמא דחולין (יה, ב) דאפילו ספיקי דגברי גמיר. ואם האמר אם כן דרייק וגמיר מיניה דרב יהודה כדאיתא החם אמאי שביק דרביה וסמיך אדרב הונא בר חייא. יש לומר בי יוסף דגמיר מיניה דרב יהודה נמי לאו למעוטי גמל בחטם אלא למעוטי נאקה באפסר וכדאמרינן לעיל (שבת נא, ב). ולמסקנא נמי דאסיקנא (דרב ושמואל אמרו) [דשמואל אמר] לנוי אסור לשמר מותר (שבת נא, ב). ולמסקנא נמי דאסיקנא (דרב ושמואל אמרו) [דשמואל אמר] לנוי אסור לשמר מותר אית לן נמי למימר הכין דההיא דארבע בהמות למעוטי נאקה באפסר. ואם תאמר אם כן אביי אמאי דרב הונא בר חייא ומשוי ליה מועה כיון דאיכא לאוקומה להא ולהא. יש לומר דסבירא ליה לאביי דלמעוטי נאקה באפסר לא איצטריכא דפשיטא דכיון דלא מנטרא ביה משוי הוא וכדאמרינן לעיל לאביי דלמעוטי נמים נו חמור באפסר לא משמע ליה דאיצטריכא דפשיטא ליה.

והר"ז הלוי ז"ל כתב דתרי גווני נטירותא יתירתא הוו, כל נטירותא יתירא שאין בני אדם עושין כן בחול כלל בשבת הזי משוי, וזהו גמל בחטם, ובהא אפילו שמואל מודה כאסהדותיה דמסהיד משמיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי, וכל נטירותא יתירתא שמקצת בני אדם מצוין לעשותה בחול בשבת לא הזי משוי, וזהו חתול בסוגר כחנניה, מידי דהוה אלובדקים שיוצא באפסר זיוצא אף בפרומביא ולא אמרינן משוי הוא לדברי הכל, ובפרה ברצועה שבין קרניה איפליגו בה רב ושמואל רב מדמי לגמל בחטם ושמואל מדמי לחתול בסוגר לחנניה ולובדקים בפרומביא לדברי הכל והלכתא בהא כרב דאסר, ואף על פי שדחה הרב אלפסי ז"ל הא דאמרינן הלכה כחנניה לדידן לא מידחיא וכדפרישנא. עד כאן.

והקשו עליו דהא בגמרא מדמו ההיא דחנניה לגמל בחטם דהא מוקמינא לה כחנאי, ולחנא קמא דחנניה גמל בחטם אסור ולחנניה מוחר. ועוד דפרה נמי מקצחן מוציאין אותה במוסירה ואפילו לרב, וכדמתריצנא לה לההיא דפרה במוסירה אליבא דרב במוליכה מעיר לעיר ואי נמי במורדת. ומדעתי שאינו קשה עליו כל כך, דשמא בההיא דחנניה וחנא קמא לא גריס הר"ז הלוי ז"ל כחנאי אלא חנו רבנן ומילתא באנפי נפשה היא דקא מייתי חלמודא, ומקצח ספרים נמי הכין כחיב בהו. וההיא נמי דפרה במוסירה לא מוכחא דמצויה מוסירה קצח בפרה, דההיא היינו במוליכה מעיר לעיר אבל בעיר לא שייכא כלל.

אלא נראה דהא קשיא עליה, דאם איתא מאי קאמר רב יוסף תסתיים דשמואל הוא דאמר לשמר מותר דאמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה [דהא בין לרב בין לשמואל קיימא לן כחנניה] ובפרה הוא דפליגי אי דמיא לההיא או לא, ואם תאמר דלרב יוסף לא שאני ליה בין הכין להכין, אם כן תקשי לן נמי לדידיה דשמואל אדשמואל והדרא קושיין לדוכתין.

והרב אלפסי ז"ל ושאר הגאונים ז"ל פסקו הלכה כרב, מדאשכחן אביי ורבא ורבינא דבתראי נינהו דקא מתרצי הא דפרה במוסירה לאוקומה אליבא דרב שמע מינה דכוותיה סבירא להו. אבל הראב"ד ז"ל כתב דיותר ראוי לפסוק כשמואל, מדחזינן לרבה בר רב הונא דקא פשיט לבעיא דלוי בריה דרב הונא בר חייא מדשמואל ולא פשיט לה מדרב אלמא הלכתא כשמואל. ועוד דהא דתני דבי מנשה מסייעא ליה לדשמואל, דתני דבי מנשה עז שחקוק לה בקרניה יוצאה באפסר בשבת, והא ודאי עז באפסר נטירותא

יתירתא. ואי משום פירוקי דאביי ורבא ורבינא דפריקו אליבא דרב, האי סוגיא בעלמא היא ואין דוחין מילתא ברירא ושמעתא ברירא מקמי סוגיא. אלו דברי הרב ז"ל. ונראין דבריו, אף על פי שאותה שהביא מדתני דבי מנשה לא מכרעא כחד ואפשר דכולי עלמא מודו בה, דעז שאני משום דמנתח ומורד

והוה ליה כעגלי דרב הונא וכפרה מורדת. **שאני פרה דדמיה יקרין.** כלומר: ודרכן של בעלים לשמרה שמירה מעולה כזו אף בחול, וכיון דבחול דרכה בכך בשבת אינו משוי. ומינה שמעינן לסוס ופרד בזמן הזה, דכיון דדרכן לצאת בחול בפרומביא,

אפילו בשבת אינו משוי ואפילו לרב. במתניתא תנא יוצאין כרוכין לימשך. ושמואל מתרץ לה לטעמיה כרוכין ובלבד שישאר קצתו לימשך

בו, ורב הונא מתרץ לה לטעמיה כרוכין רפויין לימשך בהן. **בבאין מנוי אדם לנוי בהמה.** פירש רש"י ז"ל: שנטמאו בעודן לאדם. ולחנם פירש כן, דאפילו לאחר שבאו לנוי בהמה מקבלין טומאה, שאין עולין מידי דין קבלת טומאה בלא שינוי מעשה, וכן פירש רש"י ז"ל עצמו בפרק במה אשה יוצאה (לקמן שבת נח, ב בד"ה של בהמה) גבי זוג בהמה ועשאו לדלת. והכין מוכח בפרק קמא דסוכה (יג, ב. יד, א) גבי קצר לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך דאפילו לבטל קבלת טומאה מכאן ולהבא לא מהניא מחשבה. וכופת שאור שיחדה לישיבה דאמרינן (חולין קכט, א) דע"י

יחוד טהורה מלקבל טומאה, החם נמי בשיש בו שינוי מעשה. **רטובלין במקומן.** איכא למידק אמאי לא אקשי הכא טבילה מאן דכר שמה, כדאקשינן בריש פרק דבמה אשה יוצאה (לקמן שבת נו, א) גבי הא דתנן לא תטבול בהם עד שתרפם. ותירץ ר"ת ז"ל (בע"א בתוד"ה וטובלי) דכיון דאיירי הכא בדין של כלים איזה מותר לצאת בו ואיזהו אסור אגב גררא נמי איירי בדין טבילתן, דהכי אורחא דתלמודא כההיא דהקיטע יוצא בקב שלו ואם יש לו בית קבול כתיתין ממא (דלקמן (שבת סה, ב). סו, א), אבל בפרק במה אשה יוצאה דמיירי בדין כלים מאי שייך למיתני במק דני מבולה האשה

החם דין טבילת האשה. **וטובלין במקומן והאיכא הציצה.** פירש רש"י ז"ל: שהטבעת תקועה בשיר בחוזק ואין המים נכנסין שם. ויש לומר לפי פירושו שפעמים מוציאין הטבעת מחוכו ומשחמשין בו לעצמו, דאם לא כן הרי הכל כלי אחד ואין כאן חציצה. אלא דקשיא לי דבמקומן אצואר בהמה משמע. והכי איתא בירושלמי (פ"ה ה"א) דאקשינן התם איתמר לא תטבול בהם עד שתרפם והכא איתמר הכין ופריק לא קשיא כאן ברפוים

כאן באפרצים. **הכא במאי עסקינן בשריתכן.** ואם תאמר לוקמה ברפוין וכדאמרינן במסקנא בחלולין. תירץ רבנו תם ז"ל דאגב אורחיה ניחא ליה לאשמועינן דכרב יוסף סבירא ליה, ואפילו למסקנא דאמרינן דאתיא נמי

כרבי יצחק נפחא, איכא למימר דהיא גופא קא משמע לן דמעשה לחקן לאו מעשה הוא. היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה. דהוי ליה פשוטי כלי עץ. ואם תאמר והא איכא בית קבול מושב החותם. יש לומר בית קבול העשוי למלאות הוא.

7 P EX

אלא לאו שאינה קשורה לו מערב שבת. פירש מורי הרב ז"ל: כדי שלא ישחמש בצדדי הבהמה. וכן נראה מן הירושלמי (פ"ה ה"ב). ורש"י ז"ל פירש (לקמן שבת נד, ב ד"ה כדאמרן) בענין אחר. לא יצא הסוס בזנב שועל ולא בזהרורית שבין עיניו. הכא משמע דכל דלנוי בהמה אסור, וכדאמרינן נמי לעיל (שבת נב, א) גבי פרה ברצועה שבין קרניה דבין לרב בין לשמואל לנוי אסור. ואיכא למידק מדאמרינן לקמן (שבת נד, ב) אין המור יוצא בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא, אלמא משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא אסור הא משום נוי מותר. ויש לומר דלרבותא נקט לההוא מעמא, דאפילו תמצא לומר דלנוי מותר הכא אסור. ויש מפרשים דלנוי הרגיל לכל בחול אפילו בשבת

אנשים עושים כן לעתים ולפיכך אסור דהוי ליה כמשוי. לא יריצוה בחצר בשביל שתתרפה ורבי יאשיה מקל. שמעתי משם הראב"ד זכרונו לברכה דמדקתני רבי יאשיה מקל ולא קתני רבי יאשיה מתיר שמע מינה אין מורין כן. אבל ה"ר אשר פירש דאדרבא מדררש רבא הלכה כרבי יאשיה, שמע מינה הלכה ומורין כן דאי לאו הכי לא הוה דריש לה, וכדאמרינן בפרק קמא דחולין (טו, א) כי מורי להו רב לתלמידיה מורי להו כרבי מאיר כי דריש להו בפרקא דריש להו כרבי יהודה.

שרי והיינו טעמא דווג, אבל רצועה בקרני פרה ווהרורית שבין עיני הסוס אינו רגיל בכל אלא מקצת

ליבש אבל לא לחלב. פירש מורי הרב ז"ל: מפני שאין דרכן לצאת כן בחול מפני שבשעה שהחלב מתכנס בדדין הן חולבין אותן, אבל בשבת כדי שלא יטפטף ויאבד קושרין להם בגד כדי שלא יטפטף והוה ליה משוי.

בי אתא רבין אמר רבי יוחנן הלכה כתנא קמא. פירש רש"י ז"ל: כתנא קמא דמתניתין דשרי לגמרי. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש כתנא קמא דברייתא דלא שרי אלא ליבש אבל לא לחלב. וכן נראה.

פרק ר במה אשה

מחני: לא בחומי צמר ולא בחומי פשתן ולא ברצועה שבראשי הבנות. רבותינו בעל החוסי ז"ל פירשו דלא מיירי בשקלעה בהן שערה, דאם כן מאי איריא משום דילמא מחרמיא לה טבילה של מצוה ואתיא לאחויינהו תיפוק ליה משום שהיא סותרת, וכראמרינן בפרק המצניע (לקמן שבת צה, א) הגודלת חייבת משום בונה וכיון שכן הסותרת חייבת משום סותר, ואפילו למאן דאמר (לקמן שבת צד, ב) דאינה חייבת משום בונה מכל מקום מדרבנן איכא, ולא עוד אלא כיון דאילו סותרת חייבת לא חיישינן לטבילה

דהא לא שלפה, והלכך יוצאה בהן בשקלעה שערה. גמרא: **דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתיא לאתויינהו די אמות ברשות הרבים.** ואם תאמר אם כן אפילו בחגור שבמתניה לא תצא שמא תתירנו ותוליכנו. יש לומר שלא אסרו להן הכמים אלא תכשיטין קטנים וכיוצא בהן שאינה מרגשת בהן בכל שעה וחיישינן דילמא תשתלי אבל דברים גדולים לא. וכן כתבו בתוספות.

עוד אמרו בתוספות דכל מה שהחירו הכמים לצאת בו מוחר להחיר ולקשור אפילו ברשות הרבים ולא חיישינן דילמא אתי לאחויינהו. וטעמא דמילחא, דכיון שהחירו הכמים לצאת בהם מפני שאין כאן צורך התרה, לא שייך בהו שלא תחיר כדי שלא תוליך, דאי אמרת שהיא שכחה אף היא מתרת ומוליכה דהא שכחה היא, ואי אינה שכחה אף היא אינה מוליכה. והיינו דחניא גבי קמיע מומחה לקמן (שבת סא, א) וקושר ומתיר אפילו ברשות הרבים. והא דאמרינן התם (בעמוד ב) אי אמרת קמיע יש בו משום קדושה זימנין דמצריך לבית הכסא ואתי לאחויינהו ד' אמות ברשות הרבים, הכי קאמר: וכיון דאפשר

דעל כרחיה אחי למישלף דילמא אף הוא שוכח ומעביר.

גירסת הגאונים ז"ל: הכא בקרטלא עסקינן. ובמשנחנו גרסינן ולא בקטלא, דקטלא איכא משום תכשיט ולא משום דילמא מזדמנא טבילה של מצוה מדלא ערבה וחני לה בהדי חוטי צמר וחוטי פשתן, וקרטלא לית בה משום תכשיט אבל אית בה משום טבילה של מצוה. אבל רש"י ז"ל גריס קטלא. ופירושו כמו השנוי במשנחנו. ובודאי דבקטלאות יש בהן משום חציצה, וכדחניא בתוספתא דמקואות (פ"ו ה"ד מעוד השניי משירים והטבעות והקטלאות אוצין חוצצין רפוין אינן חוצצין. ואם תאמר אם כן אמאי לא ערבה וחני לה בהדי הנחבעות והקטלאות אוצין חוצצין רפוין אינן חוצצין. ואם תאמר אם כן אמאי לא ערבה וחני לה בהדי הנהו דרישא דמתניתין, ואם תאמר דקטלא אית בה משום תרתי משום חציצה ומשום תכשיט ולהכי תני לה בהדי הנא דמשום חציצה ומשום הכשיט אסירא, אם כן מאי קא מקשה מיניה הכא הילמא הכא לאו משום חציצה אלא משום תכשיט ויש לומר דחרי גווני קטלאות נינהו, חדא דנסכא הרהיא הוא תכשיט ולית בה משום חציצה דמשום דקשה לא מיהדקא לה משום דכאיב לה והיינו ההיא וההיא הויא הריא לית בה משום חביצה לה היינו ההיא לית בה משום תכשיט ואיר בה משום חציצה בעלת בשר דמשום דתני לה בהדי חוטין שבאזן דלית בה משום תכשיט ולא איצטריך אלא לאשמיעינן דלא צריכה למישלפה בעידן טבילה, שמע מינה דאבל לא משום תכשיט ולא איצטריך אלא לאשמיעינן דלא צריכה למישלפה בעידן מבילה, שמע מינה דאבל לא

בקטלא דקתני היינו נמי משום טבילה ולא משום חבשיט. וכן כתבו בתוסי.

אמר רב נחמן אמר שמואל מודים חבמים לרבי יהודה בחומי שער. ודוקא בראשי הבנות אינן

חוצצין לפי שאין שער נקשר היטב על גבי שער, אבל על גבי בשר נקשר היטב וחוצצין דקשה על גבי

רך חוצץ וכדאמרינן לעיל (בעמוד א). וקשיא לי דהא אמרינן בפרק בתרא דנדה (סז, א-ב) נימא אחת

קשורה חוצצת שלש אינן חוצצית שתים איני יודע. וי"ל דה"ג בחוטין המשולשין. וכן מצאתי בירושלמי

(דפרקין ה"א עי"ש), דגרסי התם: שמואל אמר לית כאן של שער על דרבי יהודה אלא של צמר הא

על שער ד"ה אינן חוצצין, רבי בא בשם רבי זעירא בשם רבנין נימא אחת חוצצת שתים ספק שלש

אינן חוצצית, ר' יוסי בעי קשר נימא אחת לחברתה אחת היא לשתים שתים הן שתים לשלש של אינן חוצצית, פירוש: ושפחות נמי יוצאות בהן, דהא בלא תצא אשה קתני לה. ואם תאמר אי כבלא

בבלא דעבדא. פירוש: ושפחות נמי יוצאות בהן, דהא בלא תצא אשה קתני לה. ואם תאמר אי כבלא

בעלא דעבדא. פירוש: ושפחות נמי יוצאות בהן, דהא בלא מצא אשה קתני לה. ואם תאמר אי כבלא

הענה על בעלה, אבל כבלא דעבדא אמאי. חירצי בתוס' דפעמים שאינו עושה רצון רבו וסבור רבו

המשום דלית ליה חותם הוא רואה עצמו כבן חורין ואתי לאינציי. ויש מפרשים דבתכשיטין גזרו שאין

דרך לשלפן מחצר לרשות הרבים [אבל] בסימני עבדים לא גזרו. וכן ודאי נראה, דחותם גנאי הוא לו

וכל שאתה מצריכו להתירו נהנה הוא וזכור הוא ליטלו.

הקשה הרמב"ן ז"ל למאן דאמר כיפה של צמר חנן אמאי אסורה והא תחת שבכה היא ושפיר קאמר רבי שמעון בן אלעזר, וחנן יוצאה אשה בטוטפת ובסרביטין הקבועין בה, וטעמא משום דלא מישלפה שבכה שאינה פורעת ראשה. ותירץ שהכיפה אינה כולה תחת השבכה אלא מקצתה כנגד גובה הראש ואפשר לה לשלוף הכיפה ועדיין השבכה מחפה את ראשה, ורבי שמעון מתיר כיון דעל השער ממש

היא למטה מן השבכה.

אין בה משום כלאים. ומדקתני אין בה משום כלאים סחם ולא קתני אין בה משום כלאים דאורייתא, מעע מנה דאין בה משום כלאים כלל ואפילו דרבנן. ולא משום דאינו אריג דהא קתני (כלאים פ"ט שמע מינה דאין בה משום כלאים כלל ואפילו דרבנן. ולא משום דאינו אריג דהא קתני (כלאים פ"ט מ"ט) הלבדין אסורין מפני שהם שועין ואף על פי שאינן מווין וארוגין, אלא טעמא דמילתא מפני שהם קשין וכל שהוא קשה ואינו כלאים דאורייתא לא גזרו ביה רבנן ואפילו בהעלאה אבל כלאים דאורייתא ורכין בהעלאה אבל להציעו תחתיו מותר ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן, קשים וכלאים דאורייתא מסור, ומשום הכי אמרינן בפרק קמא דערכין (ג, ב) ובמנחות (מג, א) דאיצטריך למיתני הכל חייבין אסור, ומשום הכי אמרינן בפרק קמא דערכין (ג, ב) ובמנחות (מג, א) דאיצטריך למיתני הכל חייבין בציצית כהנים לוים וישראלים וכהנים איצטריך ליה דכתיב (דברים כב, יא) לא חלבש שעטנו וסמיך ליה (שם פסוק יב) גרילים תעשה לך סד"א כל שישנו בלא חלבש שעטנו ישנו בגדילים והני כהני הואיל ואשתרי כלאים לגבייהו ליתנה בציצית קמ"ל, אבל להציע תחתיו מותרין הואיל וקשין הוי באית בהו תרחי כלאים דרבנן וקשין מותרין הן לגמרי וכדאמרינן בפ"ק דביצה (טו, א) האי נמטא גמדא דנירש שריא. ושם כתבתי יותר בס"ד.

דף בח

ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל וכוי, לא קשיא הא דעבד ליה רביה הא דעבד איהו לנפשיה. נהוא הדין דהוה מצי לחרוצי כאן בשל טיט כאן בשל מחכח וכדאיתא בסמוך, ואי נמי כאן בכסוחו כאן בצוארו, אלא דניהא ליה לאוקומי למחניתין בכל החותמות ובכל מקום שהוא נתון בין בכסותו בין

הא דאקשינן: במאי אוקימתא להא דשמואל בדעביד ליה רביה בכסותו אמאי לא. ואוקימנא משום דילמא מפסיק ומקפל. הוא הדין לדעת המקשה דלית ליה פתרי אלא בהכין, אלא דסבירא ליה למקשה דבשלמא אי עביד ליה איהו לנפשיה איכא למיגור דילמא מפסיק ומקפל, משום דמימר אמר אי לא מקפלנא השתא אמר רבי דאימלכי ושקלי ואי מקפלנא לא רמיא אנפשיה דמימר אמר לאו לכסויי עביד דהא מנפשיה עביד ליה, אבל אי עביד ליה רביה אי מפסיק לא מקפל ליה דמאי אהני ליה דאי חזי ליה רביה חשיד ליה דמשום דבעי לכסויי הוא דמקפל והלכך לא מיקפל, ואהדר ליה דאף בדעבד ליה רביה

נמי איכא למיחש להכי. **כולהו רבנן לא ליפקו בסרבלי חתימי.** פירש רש"י ז"ל שהוא סימן לריש גלותא. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש בענין אחר, וז"ל: כך פירש גאון אבי אבינו, שהיו המלכים טובעין בקרן כל טלית חשובה מטבע של מלך כדי שלא להבריחה מן המס וכדי שיודע שנלקחה מנתו ממנו, ע"כ אם תפול בשבת אפשר שיתירא ויקפל טליתו ויניחה על כתפו, ומי שאינו מתירא מן המלכות אינו פוחד. עד כאן. וזה נראה

יותר. בל דבר אשר יבא באש (במדבר לא, כג) אפילו דבור אסור. ואם תאמר והא קרא בגיעולי עכו"ם כתיב. איכא למימר אם אינו ענין לגיעול דלענין איסורי עכו"ם אין לחלק בין יש להן עינבל לשאין להן

עינבל תנהו לענין טומאה, ואסיפיה דקרא קאי אך במי נדה יתחטא. הואיל והדיוט יכול להחזירו. פירש רש"י ז"ל: לפיכך לא פרחה ממנו טומאחו הישנה, אבל אינו מקבל טומאה מכאן ולהבא. ואיצטריך לפרש כן משום דקתני אין להם עינבל טהורין, דאלמא אין טומאה יורדת להן כל שאין להן עינבל. ובאידך נמי דרבא דאמר הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס פירש כן ואמר דהוי כניקב בפחות ממוציא רמון שלא פרחה ממנו טומאה ישנה וטהור מכאן ולהבא.

אבל בחוסי לא הודו לו, אלא טומאתן עליהן לגמרי ואפילו לקבל טומאה מכאן ולהבא, דכיון שנגמרה מלאכתו שהרי היה להם עינבל וגם עכשיו הדיוט יכול להחזירו לאביי או שהוא ראוי להקישו על גבי כלי חרס לרבא לא יצאו מתורת כלי, אבל כל שלא היה להן עינבל אכתי לא ירדו לידי כלי וגולמי כלי חרס לרבא לא יצאו מתורת כלי, אבל כל שלא היה להן עינבל אכתי לא ירדו לידי כלי וגולמי כלי מתכות הן ולפיכך טהורין לגמרי. והקשו בחוסי לפירוש רש"י ז"ל דאי בטומאה ישנה לא פליגי בה אדאביי דכל שהדיוט יכול להחזירו לא פרחה ממנו טומאה ולא פליגי אלא בלהבא, וכדמוכח בפרק שלשה שאכלו (ברכות ג, ב) דגרסינן החם מטה שאבדה חציה או שנגובה חציה או שחלקוה אחין או שותפין טהורה החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא (כלים פי"ח מ"ט), ומפרש רבא החם דלמפרע לא מעום דפרחה ממנו טומאה, והיינו דוקא באבדה [אבל לא אבדה לא פרחה ממנו טומאה] אפילו לרבא משום דפרחה ממנו מינול להחזירה אע"פ שאינה ראויה עכשיו למלאכתה הראשונה ואע"ג דהכא בעי הוא ההיי לא הדוי למלאכתו הראשונה, אלא על כרחין שלטומאה ישנה אף רבא מודה דלא פרחה ממנו כל שההיוט יכול להחזיר אבל מכאן ולהבא הוא דבעי שיהא ראוי למלאכה הראשונה, אלא ודאי הכא לקבל

מרמאה מכאן ולהבא אמרו כדאמרן.

הרבה פירושים נאמרו בה, והמחוור שבכולן הוא מה שפירש במותאב רבא הזוג והעינבל הבוד. הרבה פירושים נאמרו בה, והמחוור שבכולן הוא מה שפירש רבונ שמואל ז"ל. והכי קאמר: אביי אמר הואיל והדיוט יכול להחזירו הרי הוא כאילו לא ניטל, ואע"ג רהשתא בלא עינבל לא חזי למידי כיון דהדיוט יכול להחזירו ודבר קל הוא לחברם ולהפרידם כמו שירצה כמאן דמחברי דמו ואם נטמא העינבל נטמא אף הזוג כאילו הן מחוברין, ונפקא מינה דלכשיחברו יטמא הזוג אח הנוגע, ומיהו בלא חבור לא יטמא כי אם העינבל לבדו שנגע בטומאה. והכי מוכח לקמיה דקא מותיב ליה רבא לאביי וכי תימא הכי קאמר אע"ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי מכלל דאביי הכי סבירא ליה דלא חזי השתא למידי אלא משום סברא דחזרה ליה, דכיון דתלי טעמא בחזרת הדיוט אלמא סבירא ליה דלא חזי השתא למידי אלא משום סברא דחזרה

מקבל טומאה מאחר דלא חזי למידי בלא חזרה. מוחיב רבא הזוג והעינבל חבור שאם נטמא זה נטמא זה היישינן להדיוט יכול להחזירו הוגי מילי כשמחוברין אבל שלא בשעת חבור אם נטמא זה לא נטמא זה ולא חיישינן להדיוט יכול להחזירו דהשתא מיהא לאו מחוברין נינהו, ומלשון המשנה הזאת אין לשמוע אם בשעת חבור אי לא כדפריך וכי ההשתא מיהא לאו מחוברין נינהו, ומלשון המשנה הזאת אין לשמוע אם בשעת חבור אי לא כדפריך וכי הוא וכוי אבל דעתו של רבא להוכיח עליה מברייתא דלקמן דבשעת חבור מיירי ותקשי לאביי, ומינה הוה מצי לאוחנביה לרבא ומשום מיירי בזוג ועינבל בהדיא אלימא ליה לאקשויי מינה לאביי דאיירי נמי הוה בזוג ועינבל. וכי הימא הכי קאמר הזוג והעינבל לעולם חבור אפילו כשנתפרדו ואעיג דלא מחברי כמאן בחברי דמי ואם נטמא זה נטמא זה משום טעמא דהדיוט יכול להחזירו ומחוסר חזרה לאו מחוכר מעשה הוא, והתניא וכרי מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני שתי ברייתות הן במסכת כלים (בתוספתא הוא, והתניא והתניא וכרי מספורת של פרקים ואיזמל של בשעת מלאכה שיהא חבור לטומאה שיטא מומאה כל אחת ואחת בפני עצמה, וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה שיהא חבור לטומאה שיטא זה בשביל זה משום דומי לשעת מלאכה, אבל שלא בחיבורן שמעינן דאפילו גזירה דרבנן ליכא ואם בשנה לא נטמא זה, והעינבל לבדו לא יקבל טומאה כלל אע"ג דהריוט יכול להחזירו, וקשיא לאביי. אלא אמר רבא הואיל וראיי וכוי, ומספורת ואיזמל נמי בלא חבור ראיין למעין מלאכה ראשונה ומקבלין אלא אמר רבא הואיל וראיי וכוי, ומספורת ואיזמל נמי בלא חבור ראיין למעין מלאכה ראשונה ומקבלין מתאה כל אחד ואחד בפני עצמו כדתונא בתוספתא.

דף נט

ורבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמע בו מים. פירשו בחוסי: אע"פ שלא יחדו לגמע בו אלא מן הסחם כיון שהוא ראוי עדיין למלאכה אחרת מקבל טומאה אע"ג דלא יחדו. ותדע לך מדקאמר הואיל וראוי דאלמא בראויות תליא מלתא ואע"ג דלא יחדו. ועוד דאי ביחדו מאי טעמא דרבי יוסי ברבי חנינא דלא ליטמא משום גימוע. ועוד מה לי לא הוה ליה עינבל מעולם מה לי הוה ליה, הואיל והוא יחדו לגמוע בכל ענין הוה ליה לקבל טומאה.

וקשיא להו דלקמן בפרק המצניע (שבת צה, ב) משמע דבעינן דוקא שיחדו למלאכה אחרת הא לא יחדו אע"ג דחזי ליה לא מקבל טומאה, דאמר רבא חמש מדות בכלי חרס וכוי ניקב כמוציא זית טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים, ופירש רש"י ז"ל: טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום תורת סתם כלי חרס ששיעורו בזיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים שאם יחדו שוב לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא או אם תחילה היה מיוחד לרמונים לא נטהר, אלמא בעינן יחוד. ותירצו דהכא שאני הואיל ומעיקרא הוי כלי גמור וגם עתה יכול להחזיר בו העינבל איכא למימר דחשיב ליה כלי על ידי דבר מועט שעדיין ראוי לגמע בו מים קודם חזרת עינבל הלכך אפילו בלא יחוד סגי ליה.

רבי מאיר סבר משוי הוא. כלומר: מתוך כובדו. ואי נמי שאינו עשוי לתכשיטות אלא להראות עושר. רשמואל אמר מאן דרכה למיפק בכלילא אשה השובה ואשה השובה לא שלפא ומחויא. ולאו למימרא דשמואל כרבי אליעזר דעיר של זהב סבירא ליה אלא מיסבר סבר דבהא כולי עלמא מודו בה, דכל היכא דלא הוי חשוב כולי האי לא ליפוק ביה אפילו חשובה דאי כולהו נפקי ביה גורינן ביה דילמא ביה אשה חשובה ואינה חשובה נמי ושלפא ומחויא, וכל היכא דחשוב טובא כעיר של זהב סברי רבנן דכיון דחשוב כולי האי אף אשה חשובה נמי שלפא ומחויא ורבי אליעזר סבר כיון דחשוב כולי האי אף אשה חשובה לנהוג שררה בעצמה ולא שלפא ומחויא, אבל חשוב ואינו חשוב ככלילא דנסכא קסבר שמואל דכיון דחשובה כל כך דלא נפקא בה אלא אשה חשובה ואינה האינו חשוב כל כך דלא נפקא בה אלא אשה חשובה ואינה

חשובה כל כך שתהא שולפת ומראה לכולי עלמא שפיר דמי. אמר מר יהוזה אמר רב ששת קמרא שרי. פירוש המיינא, מדקאמרינן בסמוך קמרא עלוי המיינא מאי אמר ליה תרי המייני קאמרת דאלמא קמרא נמי היינו המיינא, והמיינא היינו חגור וכדאמרינן בפרק קמא (לעיל שבת ט, ב) הני חברין בבלאי מכי שרו המיינא לא מטרחינן להו. וכן פירש רבנו האי גאון

בלחוד קאי, כלומר: חילופיהן דכשאין בה חותם הוי משוי וחייב הטאת, אבל כשיש עליה חותם הוי ופטור אבל אסור קאי דנשמע מינה דטבעת שיש עליה חותם באיש פטור אבל אסור, אלא אחיוב חטאת לקמן (שבת סב, א) גבי טבעת שיש עליה חותם ושאין עליה חותם וחילופיהן באיש, לאו אחיוב חטאת אחר המיקל. ועוד דפשטא דמחניתין ושמעחתא דגמרין הכין דייקי, הלכך באיש מוחר. והא דאמרינן לצאת בו לחצר, דאלמא אפילו באיש גזרו. איכא למימר דפליגא אההיא דרי אבא, ובשל רבון הלך אמרה אחד האיש ואחד האשה הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא חצא ואם יצאת אינה חייבת אסור וגערו בו חביריו משום תכשיט הדא אמרה העשוי לתכשיט אסור הדא אמרה העשוי לכך ולכך הדא שוחץ מוחר, נשמעינה מן הדא מעשה ברבן גמליאל ברבי שירד לטייל לחוך חצירו ומפתח של זהב בידו בהן ד' אמוח. ואע"פ שאמרו שם בירושלמי במקום אחר (בסוף ההלכה הנ"ל) והאיש על ידי שאינו הן אסורין אמר רי אבא ע"י שהנשים שחצניות היא מתרתן להראותן לחברתה והיא שכחה ומהלכת פליטון (לקמן שבת סב, ב). אבל בירושלמי (דפרקין ה"א) מפורש כדבריו, דגרסי׳ התם תכשיטין למה ראין זו ראיה, ראילו היה מותר לקשור בשיר ובטבעת היו טפילה לקמיע ושרי מידי דהוה אצלוחית של א-ב) גבי קמיע מומחה ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת אלמא שיר וטבעת עצמן שרי. ונראה לי שדברו בהווה דדרך נשים להתקשט ואין האנשים מתקשטים. ועוד ראיה מדקאמרינן לקמן (שבת סא, דהוי אאבנט של מלכים, והיינו נמי דבמתניתין לא איירי אלא בתכשיטי נשים. אלא דאיכא למימר אסרו תכשיטין באיש אלא באשה, שהרי קמרא דאנסכא תכשיט(ין) הוא וקא שרי ליה משום [מידי] איכא דאמרי דאוסכא ואמר רב ששת מידי דהוה אאבוט של מלכים. מכאן הביא ר"ת ז"ל ראיה דלא ١,,۷.

arrwx. פטור אבל אסור, הלכך כיון דלבסוף לא סגיא דלא דייק מרישא ניחא ליה טפי למידק כולה מילתא נראה דהכא ניחא ליה למידק מרישא דבטבעת שאין עליה חותם פטורה אבל אסורה דאלמא תכשיט ברישא דייק מרישא ושביק סיפא דמפרשא בהדיא ואי נמי מסיפא אע"ג דמפרשא ברישא בהדיא. ולי בטבעת שיש עליה חותם ואם יצתה הייבת חטאת, אלא אורחא דתלמודא הוא בהרבה מקומות דכי קאי **הא יש עליה חותם חייבת.** הוא הדין דהוה מצי לאחייי מסיפא (לקמן שבת סב, א) דקתני בהדיא ולא ועכשיו שלא הוזהרו בכך בין אנשים ואפילו נשים, הנח להן לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. נושאין באצבע, ולא בא רבא לאסור שאין עליה חותם באשה ושיש עליה חותם באיש מההוא טעמא. יד הוא להם דפעמים שהאיש נותן לאשתו להניחו בקופסא והאשה נותנת לבעלה להוליכו לאומן והן דאיש כשאין עליה חותם חייב הטאת, ואקשינן והא הוצאה כלאחר יד הוא, ופריק רבא דלאו כלאחר לקמן דברי רבא אלא לתרוצא למתניתין דקתני בטבעת שיש עליה חותם חייבת חטאת ואמרינן בגמרא נוחנת לבעלה והאיש נותן לאשתו ולפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה. והוא מן התימה שלא נאמרו שחכשיט הוא להם וכל חכשיט שרי, אלא מפני גזירה דרבא דאמר (לקמן שבת סב, א) פעמים שהאשה והדין כך הוא שיהיה האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם והאשה בטבעת שאין עליה חותם מפני ולאחויי. וכן החיר הנגיד ז"ל בחכשיטי אנשים. אבל רבנו האי גאון ז"ל ור"ח ז"ל אסרו, וכך אמרו: קטנים בין גדולים. ולפי זה יש לומר דטעמא דזוגין משום דחיישינן דילמא מחייכו עלייהו ואתי למישלף דקתני כל אדם (גדול) [קטן]. אבל בירושלמי (דפרקין ה"ט עי"ש) אמרו מהו כל אדם הכל במשמע בין דמתניתין בקטנים שדעתן קלה עליהן כנשים, אבל גדולים אפילו אינו אריג בכסותן שרי, ומאי כל אדם שדברו הכמים בהווה ואוקימנא בגמרא (לקמן שבת 10, א) באריג בכסותו הא לאו הכי אסור. יש לומר להראות תכשיטיהם כנשים. ואי קשיא לך הא דתנן (לקמן שבת סו, ב) ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא חכשיט והלכך מותר אפילו לכתחילה. וטעמא משום דאנשים דעתם מיושבת עליהם ואינם מתפארים

הא דקתני: **רבי נחמיה מטמא.** אסיפא דוקא קאי, אבל ארישא דהיינו היא של מחכת וחותמה של אלמוג מטהר, דלדידיה הכל הולך אחר החותם. ובדין הוא דליתני ורבי נחמיה מחליף, והכי קתני בירושלמי בפרקין (ה"ג). והכין תני לה בתוספתא בדוכתא (כלים ב"מ פ"ג ה"ח) בהדיא.

דף ס

הקושיא אלא תיהוי כבירית ותשתרי. ואינו נכון, דאם כן אמאי נקט מהורה ולאו אורחא דתלמודא הכין. הקושיא אלא תיהוי כבירית ותשתרי. ואינו נכון, דאם כן אמאי נקט מהורה ולאו אורחא דתלמודא הכין. ויש מפרשים דתרתי פריך, כלומר: תיהוי כבירית לגמרי שתהא מהורה שאינה לא כלי ולא תכשיט אלא לצויעותא בעלמא עבידא ואנן אמרינן בריש פרק במה בהמה (לעיל שבת נב, ב) דלענין טומאה זה וזה שוין, ותשתרי נמי לצאת בה הואיל ולצניעותא עבידא לא שלפא. ואינו נכון בעיני, דאי טהורה אמחט קאי הוה ליה למימר ותהוי כבירית טהורה ושריא אי נמי ותטהר ותשתרי, אלא אבירית משמע.

ובחוסי פירשו דהכי קאמר: ותיהוי כבירית שהיא טהורה משום שאינה תכשיט אלא טבעת הכלים ועל ידי כך מוחר לצאת בה בשבת דליכא למיחש למישלף ואחויי, הכא נמי שהיא טהורה שאינה אלא כטבעת הכלים תשתרי דאינה תכשיט. ואם תאמר אם כן היכי אמרינן לעיל דלענין טומאה דא ודא אחת היא, והא איכא לאיפלוגי בין אוגרת בה שערה לשאינה אוגרת. מסתברא דמשום דהא לא מיתניא הכין בברייתא לא מותיב לה, ואיהו נמי בשאין אוגרת בה שערה אהדר ליה וא"ג בשאינה אוגרת בה שערה

בעא מיניה וכדאמרינן גבי אצבע קאמר ליה. והא דאמרינן: (הא תינה בחול) בשבת מאי איכא למימר. פירש רש"י ז"ל: הרי בשבת אינה חולקת בה שערה. והקשו עליו בתוס' ז"ל חדא דמנא ליה דאסור לחלוק שער בשבת אדרבא משמע דשרי דהא תנן (נזיר מב, א) נזיר חופף ומפספס והוא הדין בשבת דקיימא לן כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מוחר, ועוד דאטו משום דאסור לחלוק בה שער הוא דאין יוצאין בה הא אילו היה מותר לחלוק בה שריא אדרבא הוה ליה כלי ואסור לצאת בו. אלא הכי פירושא: בשבת למאי חזיא והלא אינה תכשיט. ומפרקינן כמין טס יש לה בראשה והיא נוי לה שמניחתה כנגד פרחתה.

רשמני קול מעל גבי המערה. פירוש: קול סנדל מסומר. לא סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור. ואם תאמר והא קתני התם (ביצה יד, ב) כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו, ואסיק בגמרא (שם טו, א) כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב, וסנדל המסומר הא נאותין בו בחול. יש לומר דבסנדל המסומר החמירו הואיל ובאת בו תקלה ונגזרה בו גזירה, וזה הכלל דכל שנאותין בו אמנעל שאינו תפור קאי.

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ואע"ג דבפרק כל הכלים לקמן (שבת קכד, א-ב) ובמסכת יום טוב פרק משילין (ביצה לז, א) מוקמינן לה כבית שמאי דאילו לבית הלל הא אמרי (ביצה יב, א) מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, מכל מקום טפי דמי יום טוב לשבת הואיל ולא הותרה בו מלאכה בשאר דברים שאין בהם צורך אוכל נפש.

אס קד

אלא אפילו למאן דאמר שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא מיפסקי ליה רצועה ואתי לאתויי ארבע אמות. רש"י ז"ל לא גריס דילמא מיפסקא רצועה, דבלאו הכי איכא למיגור דילמא איצטריך לבית הכסא, וכדתניא לקמן (שבת סב, א), וכדאמרינן בסמוך (לקמן ע"ב) לגבי קמיע של כתב, אלא הכי גריס דילמא אתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר [ו]פירש משום דוימנין דמיצריך לבית הכסא. אבל בתוס' יישבו גירסת הספרים, דנפקא מינה לתפילין של יד דליכא משום בית הכסא הואיל ומחופות עור, דתפילין של ראש היינו משום שי"ן דכתיב בהו כדאיתא לקמן (שבת סב, א).

אלא כיון דאיתמחי גברא אף על גב דלא איתמחי קמיעא. וכל שכן איתמחי קמיעא ואף על גב דלא איתמחי גברא. ואיתמחי גברא היינו שריפא שלשה אנשים בשלשה קמיעין מוחלקין, אבל לאדם אחד בשלשה מיני קמיעין סלקא בסמוך (בעמוד ב) בתיקו משום דדילמא האי גברא הוא דמקבל כתבא. ואיתמחי קמיע היינו שריפא שלשה בני אדם או אפילו שריפא לאדם אחד שלשה פעמים, וכדתניא איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש. ואף על גב דאמר רב פפא (שם) פשיטא לי חלתא קמיעי לחלתא גברי חלתא חלתא זימני איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא, משום גברא נקט הכין הא משום קמיעא אפילו לאדם אחד סגי.

דף סב

ופרקינן לרצועותיהן, ואי איתא לפרוך נמי רצועות והא אמר אביי דלי"ת ויו"ד של תפילין הלכה למשה למען תהיה תורת הי בפיך ופרקינן לעורן, ואקשינן והא אמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין, ואקשינן תפילין בהדיא כתיב בהו (שמות יג, ט) הלכה נינהו. וחדע לך מדאמרינן בפרק במה מדליקין (לעיל שבת כה, ב) לא הוכשרו למלאכת שמים ואמר אביי דליית ויו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני. לא גרסי ליה בתוס' כלל, דדלי"ת ויו"ד לאו

גינהו. וכן פירש רב האי גאון ז"ל. וכן מוכחת כל הסוגיא. ורב אלפסי פירש בין בטבעת בין במחט, אמר עולא וחילופיהן באיש. פירש רש"י ו"ל: דאטבעת בלחוד קאי, אבל במחט איש ואשה כי הדדי מסיני כדאקשינן גבי לעורן משי"ן.

[ו]לא גראו דבריו.

מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה. ואם תאמר דילמא משום דהוצאה כלאחר יד הוא באשה

אלא באחת אבל כבלים הוא כלי אחר והוא עשוי לתכשיט ונותנין בשתים, דאילו (נתן) [נתנה] שתי בירית באחת כבלים בשתים. נראה לי דלרבין שני כלים הן, והבירית הוא טבעת הכלים ואין נותנין התירו. יש לומר אי משום הא מאי איריא זוג זוג אפילו טובא נמי.

תם ז"ל פירש: שם מלמעלה בראש שיטה שניה וקדש ל מלמטה בסוף שיטה ראשונה כזה: ומפני שאדם מלמעלה בסוף שיטה ראשונה כזה: ואינו נראה שאין דרך השם קדש ל כתיבה וקריאה כן. אבל רבנו יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה. יש מפרשים שכתוב קדש ל בשיטה שניה בראש שיטה ושם בירית בשתי שוקיה אמאי ממאין ואמאי אין יוצאין דאטו משום דהוו שתים הוו להו מנא.

בגדים ולאביי לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים. יש לומר דכוליה או בגד אייתר שהוא מאו בגד, והא אפיקתיה בפרק במה מדליקין (לעיל שבת כז, א) לרבא שלשה על שלשה בשאר שלש על שלש אי נמי שלשה על שלשה הני מילי בבא מבגד גדול. ואם תאמר והיכי מרבינן אריג כל ולא בא מבגד גדול דעכשיו יש לרבותו מאו בגד, כלומר שהוא בגד בפני עצמו, אבל הא דבעינן בעלמא מ<mark>נין לאריג כל שהוא שהוא טמא מאו בגד (ויקרא יא, לב).</mark> ודוקא בבגד שאין רצונו לארוג בו יותר פוגע תחילה קדש ל השם שיטה שניה קוראהו למעלה ולמעלה במקום זה הקדמה.

חכשיט רבינן מאו בגד, וחכשיט של מחכח כל שהוא רבינן מציץ, אבל הייחי אומר דדוקא של מחכח מחוברין ביחד שהוא טמא. ופירשו בתוסי דאריג שהוא חכשיט קאמר, דאילו אריג כל שהוא שאינו אריג כל שהוא בפני עצמו טמא ותכשיט כל שהוא בפני עצמו טמא, וכיון שכן מאי למימרא דכשהן אריג ותכשיט כל שהוא טמא מכל כלי מעשה (במדבר לא, נא). ואם האמר למאי איצטריך, דהא הכשיט שגופו כל שהוא והכשיטו כל שהוא, אבל טבעה הוא עשוי להכשיט ממש. כך הירצו בהוס׳. ליה לאחויי מציץ שהוא כלי קטן ותכשיטו משהו, וכל שהוא דקאמר אכולה מילתא קאי, כלומר: שהוא מנין לתכשים כל שהוא שהוא ממא מציץ. ואם תאמר לימא מטבעת דווטר טפי. יש לומר דניהא ליה כדאיתא לקמן בסמוך ודרשינן חדא מאו וחדא מבגד.

אי נמי מה לשרצים שכן בכערשה וכראמרינן בסמוך (לקמן שם). ההוא בשרצים כחיב בטומאת מת מנין, דבשרצים ומי איכא למיפרך מה לשרצים שכן טומאתו מרובה לב. במדבר לא, כ). ועוד דאם כן הא דמרבינן אריג כל שהוא מאו בגד דכתיב גבי שרצים ליפרוך נמי טומאה מה וטומאה שרץ ילפינן מהדדי בסמוך (לקמן שבת סד, א) מבגד ועור בגד ועור (ויקרא יא, טומאות דקילי מנא לן. ואינו מחוור. חדא דהוה ליה למימר בהדיא ההוא בטומאת מת כתיב. ועוד דהא בה לא, יט) תתחטאו אתם ושביכם דהיינו הזאה, והכי קאמר ההיא בטומאת מת כתיב דחמיר אבל בשאר **ההוא במדין כחיב.** פירש רש"י ז"ל: בטומאת מת, דטומאה שנזכרה במדין בטומאת מת הוה וכדכתיב דומיא דציץ אבל דאריג לא, קא משמע לן דאפילו חכשיט כל שהוא של אריג טמא מכל כלי מעשה.

אתם ושביכם, לאו בכולה שביה קא משתעי דהא איכא בהמה ונפש אדם שהביאו מן השבי. בטומאה וטהרה בההיא פרשתא, ואע"ג דכתיב בפרשה הראשונה דמשתעי בטומאה וטהרה תתחטאו אלא הכי פירושא: ההוא בשלל של מדין כתיב גבי קרבן שהקריבו אנשי הצבא ולא משתעי מידי

ותמיה לי דאם כן אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז נמי בשלל מדין כתיבי (במדבר לא, נ) ולא בפרשת טומאה וטהרה שלמעלה, ואם כן מנא לן דמקבלי טומאה, והיכי אקשי הכי להדיא לעיל ואילו אצעדה טמאה. ונראה לי משום דהנהו נמי הוו בכלל כלים דכתיב גבי טומאת מת וכדכתיב (במדבר יט, יח) והזה על האהל ועל הנפשות ועל הכלים, אבל אריג ותכשיט כל שהוא לא הוי בכלל סתם כלים, והלכך איצטריך לרבויי מכל כלי.

אחר כן מצאתי בספר הישר (חלק החידושים סיי רמו עי"ש) שנשמר מן הקושיא הזאת, וכן כתוב שם: וכל הני כלים דכתיבי נמי התם כגון אצעדה וצמיד ילפינן מכל כלי, וכיון דנפקא לן לגבי טומאת מת ילפינן מבגד או עור לגבי טומאת שרץ. עד כאן.

דף סד

חבלים ומשיחות משום דאינן אריג ואף על גב דאין עשוין לטלטלן מלא וריקן ואינן ראוין לכך. וצריך קלקי וחבק גמי על כרחין אית לן למימר דעשוי לכל תשמיש. ולדידי קשיא לי דהא איצטריך למעוטי קבול אינו עשוי לטלטל בתוכו שום דבר, וכמו שפירש רש"י זכרונו לברכה שם. ותירצו בתוס' דאף (שבת סו, א) גבי קב הקיטע ואם יש לו בית קבול ראש שוקו לא חשבינן ליה בית קבול כיון שאותו בית ולשים בו שום דבר, מכל מקום כיון שאינו עשוי לכך לא חשבינן ליה כמטלטל מלא וריקן, וכדתנן לקמן מנין לרבות קלקי וחבק. ואם תאמר והלא אין מטלטלין מלא וריקן, ואם תאמר מפני שראוי לקפלו

ליה למימר שכן מצויה. והנכון מה שפרש"י ז"ל, דכל שאר המומאות הקלות שאינן צריכות שבעה מה לטומאה שרצים שכן מרובה. פירש רבנו האי גאון ז"ל שהיא מצויה. ואינו מחוור, דאם כן הוה לי עיון.

כטומאת מת קרי טומאת שרץ, וכדקרינן חטאת חלב כל חטאות שיש בהן כרת, ומרובה מרובה ממש

למה שנכתב במת יליף שכבת זרע מיניה והדר יליף שרץ מיניה. ויש לומר דכל מילתא דאתיא בהיקשא דכל מה שנאמר בשרץ כאילו נכחב בשכבת זרע ומה שנכתב בשכבת זרע יליף מת מיניה והוא הדין ועור דכתיב גבי מת וגבי שרץ (ויקרא יא, לב) למאי איצטריכי הא כולהו אתו מהיקשא דשכבת זרע, בגד ועור דכתיב (במדבר לא, כ) גבי מת למאי איצטריך שמע מינה לאפנייי. ואם האמר אם כן בגד אער.

א) אלו טרפות ניקב הלב לבית חללו וכוי, והדר תני (שם נד, א) אלו כשרות ניקב הלב ולא לבית חללו, דתנא הכין דתני איסורא והדר תני התירא משום חדא דמיצטריך ליה למיתני בהיתר, וכדתנן (חולין מב, ובפאה לחצר מרישא שמעת מינה דקתני ולא בכבול ברשות הרבים הא בחצר יוצאה. ויש לומר דאורחא מינה [דקתני] ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורין הא תפורין יוצאין, והא נמי דקתני בכבול מחני: בטוטפה ובסרביטין בזמן שהן הפורין. ואם האמר והא מרישא (לעיל שבה נז, א) שמעה טרח וכתב לה קרא.

מידכר דכירי ושלפי ליה דניהא להו בהכין להעביר מהן חותם של עבדות, וכמו שכחבתי לעיל (שבת ולדידיה לאו משום האי טעמא שרו ליה אלא משום קטטה ואי נמי דלא גזרו בחותם שבעבדים דאינהו א) בכבול דרישא (דמחניחין לעיל שבח נו, א) כבלא דעבדא. אלא האי נמי לשמואל כבלא דעבדא הוא, כדי שלא תתגנה על בעלה. ואינו מחוור, דאם כן הוה להו למיפרך מינה לשמואל דאמר (לעיל שבת נח, בכבול. פירש רש"י ז"ל: דהאי כבול דסיפא לכולי עלמא היינו כיפה של צמר, מדמפרש טעמיה בגמרא וכן רבים.

במרך שהתקינה לנדתה. פירש רש"י ז"ל: כדי שלא יטנפו בגדיה. ואינו מחוור, דאם כן אצולי טינוף נז, ב ד"ה כבלא).

ימפטף על בשרה ויתייבש עליה ויסרט את הבשר. לא חשבינן. וכדאמרינן בפרק קמא (לעיל שבת יא, ב) בכיס של זב. אבל בתוס' פירשו: כדי שלא

דרישא קאי, כלומר: ויוצאה גם כן בשן תוחבת אבל בשן של זהב פליגי. וגם זה אינו מחוור, דאם כן זהב. ואינו מחוור, דאם כן שן שן למה לי. ופירוש אחר פירש דתרתי קאמר, ושן תוחבת אהתירא **שו תוחבת שן של זהב.** פירש רש"י ז"ל: דכולה חדא מילתא היא, כלומר: שן תוחבת שהיא שן של

לאחויי וחכמים אוסרים דחיישינן דילמא נפלה ואתי לאתויי. זהב רבי מתיר דלא חיישינן לנפילה וכן נמי לא חיישינן למישקף ואחויי דכל מידי דמגגניא ביה לא אתי אלא תרתי נינהו ובתרוייהו פליגי, כלומר: שן תוחבת פירוש שן נכרית תרגום תושב תותב וכן שן של

ובשן תוחבת הוה ליה למיתני.

תכשיטין של כסף בצורת כל הדברים, אבל שן דאי מתאביד האי לא משכחא אחרינא אי נפלה אתי ועבדא אחרינא דלא כסיפא ליה מילתא דסברה דאומנא לא מרגיש בה משום דדרכן של נשים לעשות ניכרת בין השינים לא שלפה ומחויא, ואי נפלה נמי לא חשיבא ליה ולא אתי לאתויי דאזלא לבי אומנא ומיהו בברייתא (לקמן שבת סה, א) תניא דבשל כסף דברי הכל מותר, והיינו טעמא משום דכיון שאינה

לאחנייה. גמרא: **בנדתה תהא עד שתבא במים.** ולזקנים הראשונים איכא למימר דנפקא לן מבמי נדה יתחטא (במדבר לא, כג) דאמרינן בשלהי עבודה זרה (עה, ב) מים שהנדה טובלת בהן, ורבי עקיבא סבירא ליה דדילמא ההיא לטהרות אבל לבעלה דחולין הוא לא צריכה.

דף סה

עשתה לו בית יד מהו. רש"י ז"ל ורבנו האי גאון ז"ל פירשו אמוך שהחקינה לנדתה. אבל הראב"ד ז"ל פירשה אמוך שהחקינה לאזנה ושבסנדלה, כלומר: אם עשתה לו בית יד צריך קשירה או לא. ונראה שפירש כן מדאמר רב נחמן בר הושעיא אמר רבי יוחנן עשתה לו בית יד מותר, דמשמע מהאי לישנא דמשום בית יד הוא דמותר, שאילו להתיר אפילו בבית יד היה לו לומר אפילו עשתה לו בית יד מותר. וכן נראה גם מהירושלמי (דפרקין ה"ה), דגרסינן התם א"ר זעירא עשה לו רב חייא בר אשי בית יד

למוך שבאזנו. **גמר אביי רבי ורבי אליעזר ורבי שמעון בן אלעזר כולהו סבירא להו דכל מידי דמיגניא לא אחיא לאחוייה.** תמיהא לי דהא אפילו לכולי עלמא לא אחיא לאחוייה, דהא בירית מהאי טעמא הוא דשרינן

(לעיל שבת ס, א). ועוד דלישנא דמיגניא לא שייך שפיר בכיפה של צמר אלא משום צניעותא. ועל

כן נראה לי דכל הני לא נפקן בהו אלא משום מום שן תוחבת וכובלת וצלוחית של פליטון דאמרן לעיל

(שבת סב, א) מאן דרכה למיפק בצלוחית אשה שריחה רע, והלכך סברי רבנן דכיון שמומה ניכר דכל

הרואה אותה יוצאה בשן של זהב כבר הוא יודע ששינה חסר וכן הרואה אותה יוצאה בכובלת כבר יודע

הרואה אותה יוצאה בשן של זהב כבר הוא יודע ששינה חסר וכן הרואה אותה יוצאה בכובלת כבר יודע

שהיא בעלת ריח רע, וכיון שאינה יכולה להעלים מומיה אף היא אינה מקפדת ושלפה ומחויא. ורבי

הרואה אנחה יוצאה בעלת מום לא שלפה ומחויא, כי היכי דלא תתגנה בהראות מומיה בעין. וכן

המעם בכיפה של צמר שאין אשה מקשמת עצמה באותה כיפה אלא אשה שהיא קרחת מפאת ראשה,

המעם בכיפה של צמר שאין אשה מקשמת עצמה באותה כיפה אלא אשה שהיא קרחת מפאת ראשה,

המעם ליבילו נהבלת וצלוחית של פליטון לא התירו לה בחצר אע"פ שהוא גואי לה וקרוב להתגנות

חבשיטין, ואפילו כובלת וצלוחית של פליטון לא התירו לה בחצר אע"פ שהוא גואי לה וקרוב להתגנות

בכך על בעלה, אלא שמע מינה דכיפה צריכה לה ספי לסלק גנותה. כך נראה לי.
מתני: בחומין וכוי שבאזניהם. כלומר: ולא היישינן לטבילה משום דלא מיהדק ולא היישינן לטבילה משום יו"ל. ולא כפירוש השני שפירש דבקליעת הראש קא מיירי ומשום דבקטנות לא היישינן לטבילה, דאין פירוש זה מחוור כמו שדחה הוא ז"ל בפירושיו. ועוד דבהדיא קתני בברייתא דמייתינן בריש פרקין (לעיל שבת נז, א) הבנות יוצאות בחומין שבאזניהם אבל לא בחבקין שבצואריהן, ומפרשינן לה החם משום טבילה. ועוד מדאמרינן בגמי אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה נפקן בחומין שבאזניהן, ואקשינן עליה ממתניתין דקתני הבנות יוצאות בחומין, ובנתיה דאבוה דשמואל נשואות הוו וכרקאמרינן ואקשינן עליה ממתניתין דקתני הבנות יוצאות בחומין, ובנתיה דאבוה דשמואל נשואות הוו וכרקאמרינן

עביד להו מקואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי, ואפילו הכי קא מקשה ליה ממתניתין. **נשים המסוללית זו בזו פסולות לכהונה.** פירש רש"י ז"ל: לכהן גדול משום דכתיב ביה (ויקרא כא, יג) אשה בבתוליה יקח, שיהיו כל בתוליה קיימין. ואין זה מחוור, דבפרק הערל (יבמות עו, א) משמע דמשום זנות קא אסר ליה, דאמרינן החם לית הלכתא לא כברא ולא כאבא, כברא הא דאמרן, כאבא דאמר רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, ואפילו לרבי אלעזר דאמר (שם סא, ב) פנוי הבא על הפנויה [שלא לשם אישות] עשאה זונה החם באיש אבל באשה פריצותא בעלמא הויא, אלמא

משמע רטעמיה דרב הונא משום זונה קא אסר לה ואפילו לכהן הדיוט.

ואר קשיא לך הא דאמרינן בפרק הבא על יבמתו (יבמות נט, ב) אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא ישא ואם נשא [נשוי אנוסת חבירו ומפותת חבירו לא ישא ואם נשא] רבי אליעזר בן יעקב אומר הולד חלל, ואמרינן (שם ס, א עיייש) מאי טעמא דרבי אליעזר אמר רב הונא אמר רב וכן אמר רב גדל סבר לה כרבי אליעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה, ואקשינן ומי סבר ליה [כותיה] והא קיייל דמשנת ר"א בן יעקב קב ונקי (שם מט, ב), ואילו בהא לית הלכתא כרבי אליעזר דאמר רב עמרם (שם סא, ב) אין הלכה כרבי אליעזר, ואי איתא דרב הונא בשימת רבי אליעזר אמרה ומשום זונה קא אסר לה לכהונה מאי קא קשיא ליה התם דמוקי ליה לרבי אליעזר בן יעקב כרבי אליעזר היינו משום דליויה סבירא ליה כרבי אליעזר ויש לומר דתלמודא קא קשיא ליה היכי קאמר הכין רבי אליעזר בן יעקב, דאי בשימת רבי אליעזר אמרה תיקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה יעקב, דאי בשימת רבי אליעזר אמרה תיקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה יעקב, דאי בשימת רבי אליעזר אמרה תיקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה יעקב, דאי בשימת רבי אליעזר אמרה תיקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה יעקב, דאי בשימת הבי אליעזר אמרה תיקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה

ליה לרב עמרם דרב רבהון דכולהו הוה. **ומפצי ביומי תשרי.** פירש רש"י ז"ל: לשים תחת רגליהן מפני טיט הנהרות. וכן פירש הרב בפרק בתרא דנדה (10, א) גבי אשה לא תטבול בנמל מפני הטיט. וכן היה נראה מאותה סוגיא שם לכאורה,

agirw.

מפני שאמרוה שם סמוך לנחנה חבשיל לבנה לא עלתה לה טבילה ואע"ג דהשתא ליכא אימר בדריוני נפל, וגם אותה שלא תטבול בנמל למד מן הענין, ושניהם משום הציצה. ויש מקצת ספרים שכתוב בהן שם גם בההיא דלא תטבול בנמל אע"ג דהשתא ליכא אימר בדריוני נפל, וזה בפירושו של רש"י ז"ל

ומכל מקום אינו נראה, לפי שאין טיט בנמל יותר מבשאר נהרות. ועוד שאין הוצץ אלא טיט היון דהיינו טיט הבורות וטיט היוצרים בלבד, כמו ששנינו במסכת מקואות בפרק טי (מ״ב). ובגירסאות מדויקות ששם (בנדה) לא גריס אע״ג דליכא השתא אימר בדריוני נפל. והגאונים לא גריסי ליה כלל.

והנכון כפירוש הגאונים ז"ל שפירשו דמשום צניעות היה עושה להן כן, מפני שהן מתיראות שמא יבא אדם ויסתכל בהן ולפיכך ימהרו לטבול ואינן טובלות כדרכן, ולפיכך היה עושה להן מפצי להיות כמסך להבדיל בין הנהר ובין העם לצניעות בעלמא, והוא הדין והוא הטעם לאותה שלא תטבול בנמל. סבר שמא ירבו נושפין על הזוחלין. ואם תאמר כי רבו מאי הוי. והא תנינא במסכת מקואות (פ"ה מ"ג)

סבר שמא ירבו וניפין על הזוחלין. ואם האמר כי רבו מאי הוי. והא המעם לאחה שלא חסבול בנמל.

סבר שמא ירבו וניפין על הזוחלין. ואם האמר כי רבו מאי היי. והא הנינא במסכת מקואות (פ"ה מ"ג)

מעין שהוא מושך כנדל וריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמות שהיה, ופרת נהר גדול ומושך הוא לעולם.

יש לומר דלא ריבה ממש קאמר, אלא שהוסיף עליו, מכל מקום מי המעין רבים על הנוספין. ויש מי

שהקשה על זה דאם כן ליחני הוסיף ולא ליחני ריבה. ויש לומר עוד דההיא דמקואות בשריבה בחוך

המעין, אבל במרבה בחוך הנהר המושך מחוך המעין נפסל ברוב השאובין או ברוב הנוספין, ובמרבה

המעין, אבל במרבה בחוך הנהר המושך מחוך המעין נפסל ברוב השאובין או ברוב הנוספין, ובמרבה

המעין, אבל מחמת הנוספין הרי הן כנוספין ואין מטהרין אבל שלא באקום זהילחן כיון שזהילחן זו

המעין גם כן דוקא [במקום] זהילחן בין באורך בין ברוחב, אבל שלא במקום והילחן כיון שזהילחן זו

מתניתין דמקואות היה עומר וריבה עליו והמשיכו שנה למקוה למהר באשבורן, וכמו שעינון שרבו עליהם מים

שהוא, וחנן נמי בפרק קמא דמסכת מקואות (מ"ז) למעלה מהן מעין שמימין מועין שרבו עליהם מים

שאובין שוה למקוה למהר באשבורן.

ואם תאמר עוד, כי רבו נוטפין על הזוחלין נמי נימא קמא בטיל, וכראמרינן בפרק בחרא דעבודה זרה (עג, א) גבי יין נסך שנפל לבור, כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל. וכלאים נמי היאך (נוספים) [נאסרים] בחוספת אחד ומאתים לימא ראשון ראשון בטל. ובנדרים נמי בפרק הנודר מן הירק (נדרים נו, ב) גבי בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית דאמרינן כשרבו גידוליו על עיקרו מותר דגידולי היתר מעלין את האיסור, ואמאי נימא ראשון ראשון בטל. חירץ ר"ח ז"ל דלא אמרו ביין נסך קמא קמא בטיל אלא במערה מעט מעט בהפסקות, אבל בלא הפסק לא אמרינן דליבטיל, והלכך בנוטפין שיורדין בלא הפסק ואי נמי בגידולי זרעים שמתרבין בכל שעה בלי הפסק הרי אנו רואין כאילו בא הכל ביחד ואינו בטל.

אלא שקשה לתירוצו, הא [חנו] במסכת מקואות (פ״ו מ״ב) ומייתינן לה ביבמות פרק הערל (יבמות פב, ב) מקוה שיש בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר עד רובו, וברובו מיהא פסול ולא אמרינן קמא קמא בטיל ואע״ג דקא יהיב לסירוגין. ויש לומר דהתם הוא מיירי במי פירות וכדמשמע הכי בהדיא במקומה במסכת מקואות, ואפשר דבמי פירות החמירו. ואם תאמר מאי קא מדמה לה התם ביבמות לחרומה בזמן הזה דרבנן, דהא פסול מי פירות למקוה דאורייתא, דהא ממעט להו בפרק כסוי הדם (חולין פד, א) מדכתיב מים יתירא. ותירצו בתוסי דהתם דוקא להטביל בו מחטין וצנורות דמדאורייתא לא בעו ארבעים סאה אלא מדרבנן בעלמא והלכך כיון שיש שם רובו של מקוה מים כשרים כשר, ומיהו

בעינן דלישתארו רובו ומשום הכי מוכח מינה החם [ד]בדרבנן בעי רבייה.
ועדיין הקשו בתוסי מהא דמסיק רב דימי בפרק שלישי דבכורות (כב, א) גבי הלוקח ציר מעם
הארץ משיקו במים וטהור מה נפשך אי רובא מיא סלקא להו השקה אי רובא ציר לא בעי השקה,
ומסיק לא שנו אלא לטבול בו פתן אבל לקדרה לא, מצא מין את מינו וניעור, אלמא אעייג דנתבטלו
המים בתוך הציר כי נפלה לקדרה ניעורו, וכל שכן דלא אמרינן ראשון באשון בטל ואפילו
בהפסקה. ותירצו דדילמא לגבי הא החמירו בטהרות יותר מן האיסורין. והא דתנן (תרומות

פ״ה מ״ח) סאה של תרומה שנפלה למאה חולין ולא הספיק להעלותה עד שנפלה שם סאה אחרת לא תעלה, דאלמא אף באיסורין לא אמרינן קמא קמא בטיל. לא היא דהתם משום דלא נתבטלה לגמרי אלא צריך הוא להרים סאה של תרומה קודם שיהא מותר וכיון שצריך להרים לא שייך ביה למימר ראשון

ואיכא למידק, אמאי אמרו שמא ירבו נוטפין על הזוחלין אפילו מחצה על מחצה נמי פסולין, וכדתנן במסכת עדיות (פ"ז מ"ג) העיד רבי (יצחק) [צדוק] על הזוחלין שרבו על הנוטפין שכשרין אלמא מחצה על מחצה פסולין. ויש לומר דהכא לאו דוקא שמא ירבו נוטפין ממש קאמר, אלא לפי שאי אפשר לצמצם לא דייק בלישנא. והרמב"ן ז"ל תירץ שהזוחלין שהלכו למקום הנוטפין ונתערבו הרי הן כנוטפין עד שירבו עליהן אבל הנוטפין שנתערבו בזוחלין הרי הן כזוחלין עד שירבו עליהן, והלכך מימי פרת ביומי

ניסן שהגומפין באין עליהן לא היו נפסלין אלא אם כן רבו עליהן הנומפין.

ראשון במל.

וכתבו בתוס' שהנוטפין הוא שאין מטהרין אלא באשבורן אבל מעין מטהר בין בווחלין בין באשבורן, דאע"פ ששנינו (מקואות פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין והנוספין כמקוה, לאו דוקא בזוחלין אלא משום דנוטפין דוקא במקוה ולא בזוחלין שנו שהמעין למעלה מהן שמטהר אפילו בזוחלין. ותדע לך מדחנן בפרק קמא דמקואות (מ"ו-ח שם) שוה למקוה לטהר באשבורן וכו' למעלה מהן מי מעין שהן מטהרין בזוחלין, ואם איתא דהאי באשבורן ולא בזוחלין (והאי) [וההיא] בזוחלין ולא באשבורן מאי למעלה מהן, האי בחד גוונא מטהרי והאי בחד גוונא מטהרי. (וחנן) [וחני] נמי (תוספתא מקואות פ"א ה"ו) מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב מטהר באשבורן ואינו מטהר בזוחלין אלא במקום שיכולין לילך שם מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב מטהר באשבורן ואינו מטהר בזוחלין אלא במקום שיכולין לילך שם מתחילה, אלמא מעין נמי מטהר הוא באשבורן. ותנן נמי (פרה פ"ח מ"ח ומקואות פ"ה מ"ד) כל הימים מתחילה, אלמא מעין נמי מטהר הוא באשבורן. ותנן נמי (פרה פ"ח מ"ח ומקואות פ"ה מ"ד) כל הימים מחחילה, אלמא מעין נמי מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד משמע דרוקא בזוחלין הוא דאין מדאמרינן הכא אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד משמע דרוקא בזוחלין הוא לא רבו מהרין בשאר הימים הא באשבורן מטהרין, ואיך יטהר פרת ביומי ניסן באשבורן ניחוש שמא לא רבו

הגוטפין והוו להו זוחלין רובא ולא יטהרו באשבורן, אלא ודאי שהמעין מטהר בכל ענין. מסייע ליה לרב דאמר רב מטרא במערבא סהדא רבא וכוי. כבר כחבתיה בנדרים פרק אין בין המודר

(נדרים מ, א) בסייעתא דשמיא. סיפא אתאן למטבע. אבל שארא אפילו לכתחילה. ותמהני מאי שנא מטבע מאי שנא אבן, דאף היא
אינה מטלטלת כמטבע ואין לה תורת כלי. ובירושלמי (פ"ו ה"ז) גרסינן: תני רבן שמעון בן גמליאל
אינה מטלטלת כמטבע ואין לה תורת כלי. ובירושלמי (פ"ו ה"ז) גרסינן: תני רבן שמעון בן גמליאל
דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר כמה דרבי מאיר אמר דבר שהוא מיטלטל] מותר כן רבן שמעון בן

גמליאל אומר דבר שהוא מיטלטל מותר.

מתני: הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר. פירש רש"י ז"ל: דבמנעל ולא מנעל מנעל מנגי, דרבי מאיר סבר מנעל הוא ולפיכך יוצא בו, ורבי יוסי סבר לאו מנעל הוא ואינו לו אלא משיי ולפיכך אינו יוצא בו. ובודאי דלכאורה (כפירושו) [בפירוש] משמע מסוגיא דגמרא דהכא (סו, א), דאמרינן ואף שמואל הדר ביה דתנן (יבמות קא, א) הלצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ או בשל שמאל בימין הליצחה כשרה, ואמרינן מאן תנא אמר שמואל רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר, אלמא מדאוקימנא הא דחליצה בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי שמע מינה דבמנעל ולא מנעל פליגי, דחליצה במנעל ולא מנעל חליא מילחא. ומדרב הונא נמי שמעינן לה, דתנן סנדל של סיידין מעא מדרס ואשה הולצת בו ויוצאין בו בשבת דברי רבי עקיבא ולא הודו לו, ואמר רב הונא מאן לא

הודו לו רבי יוסי מאן הודו לו רבי מאיר.

ואלא מיהו לא מחוור. דהא אסיקוא בפרק בתרא דיומא (עח, ב) ואמרינן [אלא אמר רבא] דכולי

עלמא מנעל הוא ובהא פליגי מר סבר גזרינן דילמא משתמים ואחי לאחויי ומר סבר לא גזרינן,

ושעמא דשמואל ורב הונא דשמעתין דאוקימר מחניחין דחליצה דלא כרבי יוסי היינו נמי מההוא

טעמא דרבא, דכיון שקשה ומשחמיט לא קרינן ביה נעלו (דברים כה, ט) הראוי להלך בו לדעת רבי

ĽΥ.

יוסי, ואע"ג דאית ביה שנצי, מתוך שהוא קשה ואין בו עור לא מיהדק ומשתמיט ואין ראוי להלך בו. והא דמשמע החם בפרק מצות חליצה (יבמות קג, א) דאי מחופה עור חולצת בו לכולי עלמא, החם הוא דכיון דמחופה עור אף הוא מתהדק ורצועותיו נקשרות היטב ולא משתמיט.

אלא דאיכא למידק אם כן דשמואל ורב הונא בשיטת רבא אמרו, מאי טעמא אמר רבא מאן לא הודו אלא דאיכא למידק אם כן דשמואל ורב הונא בשיטת רבא אמרו, מאי טעמא אמר רבא מאן לא הודו לנד יוחון בן נודי ולא אמר כרב הונא. ועוד התם בפרק מצות חליצה (יבמות קב, ב; קג, א) דתניא חלצה בסנדל של שעם ושל סיב ובקב הקיטע חליצתה כשרה וכו' במוך בסמיכת הרגלים ובאנפליא של בגד חליצתה פסולה, ואמרינן קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי שיר באנפליא של בגד אתאן לרבנן, וסתמא דמילתא הני רבון דקאמרינן היינו רבי יוסי דפליג בהדי רבי מאיר בקב הקיטע, ואם איתא דלא פליגי במנעל ולא מנעל אלא בקב דמשתמיט ואינו יכול להלך בו, אמאי מוקי אנפליא של בגד כרבנן הא בשארא לא פליגי וכולהו שוין בהו. ואיכא לתרוצי בהא, דתחם מתרץ לה אליבא דאביי דמוקי פלוגתייהו בפרק בתרא דיומא (שם) במנעל ולא מנעל, והיינו נמי דמתרץ לה אביי התם (ביבמות שם) ואמר מדסיפא רבנן רישא [נמי] רבנן ובמחפה עור, עד דאתא דמתרץ לה אביי התם (ביבמות שם) ואמר מדסיפא רבנן רישא [נמי] רבנן ובמחפה עור, עד דאתא רבא ואיקמה כולה כרבי מאיר ומשום דלא מגין כלומר: אף סיפא רבי מאיר והוא הדין לרבי יוסי דבהא רב הונא. ויש לומר דאף [ד]שמואל ורב הונא דהכא סבירא להו דבמנעל ולא מנעל פליגי ולפיכך לרבי רב הונא. ויש לומר דאף [ד]שמואל ורב הונא דהכא סבירא לה ודב לההיא דסנדל של סיידין כדאוק הרא יוסי אינה חלצת בו, אבל לרבא רבי יוסי נמי לגבי חליצה מודה הוא דחולצת, ומשום הני אוקמה רבא לההיא דסנדל של סיידין דקתני בגוה ולא הודו לו כרבי יוחנן בן נורי, דאילו לרבי יוסי חולצת בו אייפ עאינו וצא בו בשבת.

ואילו נפרש כן נצטרך לומר, דהא דאמר רבא החם בפרק מצות חליצה מדרישא רבי מאיר סיפא נמי רבי מאיר הוא הדין דהוה מצי למימר דכולה ברייתא כולי עלמא היא דלגבי הליצה לא פליגי, אלא כלפי מאי דסבירא להו מעיקרא דבמנעל ולא מנעל פליגי וחברוה רישא רבי מאיר וסיפא רבון אמר להו רבא דאפילו כולה רבי מאיר היא. ואי נמי איכא למימר, דהתם לאו לאפוקי מדרבי יוסי אוקמה רבא כרבי מאיר, אלא לאפוקי מדרבי יוחנן בן נורי דלדידיה לא הוי מנעל כלל. וכן כחבתי שם ביבמות (ד"ה הא).

ועדיין קשה לי ההיא דחולצת בסנדל של עץ דאוקי שמואל הכא כרבי מאיר, אמאי לא פליג בה רבא ונוקמה ככולי עלמא, כדפליג באוקמתא דרב הונא בההיא דסנדל של סיידין. ואולי נאמר דבשל עץ שהוא קשה ועשוי לישמט מודה רבא דרבי יוסי לטעמיה דאף לחליצה פסול דאינו ראוי להלך בו, וההיא דסנדל של עץ [ד]מתניתין וברייתא דהכא ובפרק מצות חליצה ודאי כרבי מאיר אתיין כפשטא דסוגיא דהכא ודהתם, אבל בשל סיידין בהא פליג רבא, או משום דהוי של שעם כדפירש הכא רשייי זייל ואינו קשה כל כך ולא משתמיט כשל עץ, או אפילו הוי של עץ כדפירש רבנו שמואל זייל אלא משום דאית ליה בסנדל ולא משתמיט כקב הקיטע. כך נראה לי.

ואלא מיהו עדיין נצטרך לומר על כרחין דברייתא דהתם דקתני בשל סיב ובשל שעם ובקב הקיטע חליצתה כשרה ואוקימנא לה כרבי מאיר, לאו כולה רישא מוקמינן לרבא כרבי מאיר דוקא, אלא קב הקיטע בלחוד, אבל סנדל של שעם ושל סיב כולי עלמא היא.

ואי קשיא לך כיון דאסיק רבא החם (ביומא) דכולי עלמא מנעל הוא, היכי נפיק ביה איהו ביום הכפורים. לא היא, דכולי עלמא דקאמר היינו רבי יוסי ורבי מאיר, אבל לרבי יוחנן בן נורי לאו מנעל הוא, וכדאמר רבא הכא מאן לא הודו לו רבי יוחנן בן נורי, דלדידיה לא הוה מנעל אלא של עור, כדכתיב (יחוקאל טו, י) ואנעלך תחש וכדאמרינן התם בפרק מצות חליצה (יבמות קב, ב), וקיימא לן כרבי יוחנן בן נורי ואם תאמר מכל מקום היכי נפיק ביה ניגוור דילמא משתמיט ואתי לאתיי, דבהא לא אשכחן דפליג עליה דרבי יוסי אלא רבי מאיר ורבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי (עירובין מו, ב). ולפיכך נראה לי כמו שכתבתי דבשל שעם ושל סיב אף רבי יוסי לא גזר משום דאינו קשה כל כך ולא עביד לאשתמוטי כשל

ואם תאמר עוד, לאביר דסבירא ליה דבמנעל ולא מנעל פליגי דאלמא כל שאינו מנעל אין יוצאין בו דלאו הכשיט הוא אלא משוי, אם כן היכי נפיק ביה איהו, דאי מנעל הוא כרבי עקיבא ורבי מאיר אין יוצאין בו ביום הכפורים, ואי לאו מנעל הוא כרבי יוסי וכרבי יוחון בן נורי, מכל מקום לא ליפוק דמשוי הוא. ונראה לי דלאביי בגזירה נמי פליגי אי גזרינן דילמא משתמיט או לא גזרינן, כלומר: דרבי יוסי תרחי אית ליה, דלאי מנעל הוא ועוד דעביד לאשתמוטי, דאי משום דלאו מנעל בלחוד הוא לא הוה אסר ליה, דכל מידי דמגין ודרכן של בריות לצאת בו בחול להנאת תשמישו לאו משוי הוא, מידי דהוה אאופליא של בגד שאינו מנעל לכולי עלמא ויוצאין בו, ומשום דמשתמיט בלחוד נמי אי מנעל הוה לא הוה אסר ליה, דאי מלבוש הוא לא אסרו מלבושיו נמייו ולא גזרו במלבושיו דילמא משתמיט, אלא משום דאינו מנעל ועוד דמשתמיט גזרינן לרבי יוסי, ורבי מאיר סבר דמנעל הוא ומשים גזירה דילמא משתמיט לא אסרינן ליה עליה כדאמרן, והלכך בשל סיב ובשל שעם דלא משתמיט כשל עץ כדאמרן שרי משים דלאו מנעל כרבי יוסי ורבי יוחנן בן נורי.

ואכתי קשיא לי, אמאי איצטריך אביי התם ביומא לאוקומה לההיא דקב הקיטע בדאית ביה כתיתין ומשום תענוג, תיפוק לי דלכולי עלמא אסור ממה נפשך, לרבי מאיר משום מנעל ולרבי יוסי משום דלאו מנעל והוי משוי דעירוב הוצאה אף ליום הכפורים כשבת (כריתות יד, א).

ומתוך הדוחק יש לי לומר, דודאי בין מאן דמייתי מינה ראיה בין אביי דדחי לה סבירא להו דבמנעל ולא מנעל פליגי, ומה"ט גופא אית להו לרבי מאיר ורבי יוסי למיסר ביוה"כ, אלא דמדקתני בההיא ברייתא ושוין שאסור לצאת בו ביוה"כ משמע להו דעוד מטעמא אחרינא דשניהם השוו בו לענין יום הכפורים ואינו בשבת אסרי ליה, ולכולי עלמא קאמר, כלומר: ושוין דבר מן הדין טעמא דמנעל ומשוי אסור, ואי סלקא דעתך דמשום ההוא טעמא דמנעל או משוי השוו בו לענין יום הכפורים דאסור, למה להו למימר דשוין ביוה"כ שאין יוצאין בו פשימא דאסור לדידהו ממה נפשך כדאמרן, ומשום הכי אוקמה אביי בדאית ביה כתיתין ומשום חענוג, דקסבר בלא מנעל אסור משום עינוי, ולקרא דתענו את נפשותיכם הוקליא של בגד דמיהדק שפיר ולא משתמיט ולאו מנעל הוא לכו"ע ואפילו הכי אי אית ביה כתיתין אנפליא של בגד דמיהדק שפיר ולא משתמיט ולאו מנעל הוא לכו"ע ואפילו הכי אי אית ביה כתיתין אסור משום תענוג, וכדקאמר התם ביבמות בפרק מצות הליצה ומהכא יליף לה.

ואפילו מגין כנעל ואפילו אית ביה כתיתין ואינהו דאסרי ליה ביום הכפורים משום מנעל הוא, הא לדידן שרי. ואתא רבא ואוקמה בטעמא אחרינא ואמר דוקא נעל בלחוד הוא דאסור אבל מידי אחרינא לא לאשחמוטי אבל בשל שעם דאינו קשה כל כך ואי נמי בשל עץ דיש לו חוך כנעל דלא עביד לאשחמוטי ואי גמי טעמא דרבי יוסי משום דמשתמיט הני מילי בקב הקיטע דקשה ואין לו תוך כגעל דאיכא למיחש לדידן דלא קיימא לן כרבי מאיר דאמר מנעל הוא ולא כרבי יוסי דאסר כל מידי דלאו נעל ומשוי שרי, משום מנעל ולרבי יוסי אסור משום משוי ואי נמי משום דקשה ואין לו חוך ועביד לאשתמוטי, אבל אביי גמי התם בפרק מצות חליצה (יבמות קב, ב), אבל ודאי אפילו לית ביה כתיתין לרבי מאיר אסור ומשום הענוג, והוא הדין לאנפליא דאינו מגין אי אית ביה כתיתין אסור לצאת בו ביום הכפורים, וכדאמר להו בגויה כדקאמרת, אלא מיהו לאו משום דמגין הוא וכדקא סלקא דעתך, אלא בדאית ביה כתיתין בברייחא, אפילו כן מידי דמגין כמנעל אסור. ודחי אביי דאין ודאי משמע דקב הקיטע טעמא חדתא אית לכולי עלמא כדאיתא בפרק מצות הליצה (יבמות קב, ב; קג, א) אפילו הכי יוצאין בה כדקתני התם הוא, ולית לן נמי דכל מידי דלאו מנעל אסור משום משוי דהא אנפליא של בגד אע"ג דלאו מנעל הוא כרחין בלא טעמא דמנעל ומשוי קאמרינן ולכולי עלמא אסור, והלכך אף לדידן דקיימא לן דלאו מנעל אלמא כל מידי דמגין כמנעל אסרו, דמדאיצטרכינן למיחני ושוין שאסור לצאח בו ביום הכפורים על דקב הקיטע דאינו מנעל לרבי יוסי ואפילו הכי קתני בברייתא ושוין שאסור לצאת בו ביום הכפורים כלומר: מי אמרינן דמנעל בלחוד אסרו או דילמא אף כל מידי דמגין כמנעל. ואתי למפשטה מברייתא ועיקר בעיא דהתם דפרק בתרא דמסכת יומא (עה, א-ב) מהו לצאת בסנדל של שעם ביום הכפורים,

קיימא לן כרבי יוחנן בן נורי דלאו מנעל הוא ומשום הכי שרי, והא דקתני בברייתא ושוין ביום הכפורים, לאו משום טעמא חדתא קאמר אלא לאשמעינן דפלוגתייהו לאו במנעל ולא מנעל הוא אלא לכולהו מנעל הוא ובשבת בגזירת דילמא משתמיט הוא [דפליגי], והלכך ביום הכפורים לכולהו אסור משום מנעל ולדידן דאינו מנעל שרי, ולאשתמוטי בשל שעם שאינו קשה כשל עץ או בשל עץ ויש לו תוך כנעל לא חיישינן דלא עבידי לאשתמוטי וכדאמרן. כך נראה לי.

דף פר

סמוכות שלו טמאין מדרס. פירש רש"י ז"ל: שהקב הוא הקוק להניה בו ראש שוקו, וסמוכות היינו סמוכות של הקיטע כי יש קיטע בשתי רגליו דהולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של עור בשוק[י]ו. והקשו עליו בתוס' דאם כן אינו יכול להלך בלתי אותו קב ולמה אסר רבי יוסי לצאת בו, וכל שכן לרבא (ביומא עח, ב) דמפרש טעמא דרבי יוסי משום דלמא משתמיט ואתי לאתויי והלא אינו יכול להלך בלתי אותו הקב. ועוד דאם כן היכי מטהר ליה אביי מטומאת מדרס וקא מפרש טעמא משום דלא סמיך עלייהו, והלא כל גופו נשען עליו. ויש מי שתירץ שהוא נשען על מקלות שבידו ואין הקב צריך לו כל כך להשען עליו, ואינו אלא כמקל של וקנים כדאמר אביי בגמרא.

ויש מי שפירש שהקב הוא כצורת רגל, ונותנו בראש שוקו כדי שיחשבו הרואים שהוא רגל, ועושה לו סמוכות ונותן ארכובותיו עליהן וכופה שוקו לאחוריו וקושר הסמיכה ליריכו והוא נשען עליו ומהלך בו, ולפעמים שהוא מסיר הסמיכה ונשען על הקב. ולפיכך נחלקו אביי ורבא, דלאביי מהורה מכלום לפי שאינו צריך לישען עליו אלא על הסמוכות, ואע"פ שלעתים מניח ראש שוקו על גבי הקרקע עם הקב דבר מועט הוא ואינו לו אלא כמקל של זקנים, ורבא אמר דמפי עדיף מיניה כדאיתא בגמי. והיינו נמי דאסר ליה רבי יוסי משום משוי או משום גזירת דילמא משתמיט ואתי לאחויי.

ומכל מקום מדברי רש"י ז"ל גלמוד דדבר פשוט הוא דיכול להלך במקלות שבידו אף על פי שאינן קשורין בו, הואיל ואינו יכול להלך בענין אחר. וגם לפירוש השני יש להתיר כן, מדקתני סמוכות שלו ומשמע ששתי סמוכות יש לו וכגון שנקטעו שתי רגליו וכיון שכן אינו יכול להלך בלתי מקלות שבידו ואפילו הכי לא אסר להו. והא דקתני כסא סמוכות שלו ממאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת, כבר פירש רש"י ז"ל משום דאינהו תלו ולא מנחי אארעא זימנין דמשלפי. וכן התירו בתוסי, ואמרו משמו של ר"ת

ז"ל שהחיר לאדם אחד שנכווצו גידי שוקין לצאח במקלו שבידו. גמרא: סגדל של סיידק. פירש רש"י ז"ל: שהוא של שעם, ומוכרי הסיד נועלין אותו כשמתעסקים
בו מפני שהסיד מפסיד את העור. והקשה עליו ר"ת ז"ל דאם כן היכי מקשה עלה והלא לאו להלוכא
עבידי, והלא הולך בו כשמתעסק בסיד. ועוד שהוא נשען עליו, ותניא בתורת כהנים (פרשת מצורע
פרשת זבים פרק ב ה"ז) אין לי אלא יושב עומד נתלה ונשען מנין כוי. ולפיכך פירש רבנו שמואל ז"ל
דכלי הוא מכלי אומנות הסיידין לטוח בו קירות הבית, והוא מברזל ועשוי כעין סנדל שלמטה הוא ארוך
ורחב כשולי סנדל, ובאמצעיתו יש לו בית קבול כדי אחיות בית יד, ואותו בית יד מקיפו משפתו אל
שפתו לשים בו כשהוא טח בו, ולעתותי ערב מניח רגלו בתוכו ומוליכו כך עד ביתו, ומשום הכי קאמר
דלאו להלוכא קא עביד.

ומיהו בתוספתא (כלים ב"ב פ"ד ה"ב) משמע כדפירש רש"י ז"ל דסנדל של סיידין היינו של קש, דתניא החם סנדל של קש רבי עקיבא מטמא מדרס ואשה חולצת בו וכוי. ובירושלמי נמי גרסינן במסכת יבמות (פי"ב ה"ב עי"ש היטב): סנדל של עץ חבריא בשם רב והוא שיהו חבטיו של עור, תמן אמרין בשם רב והוא שיהו חדסיותיו של עור, רבי אילא בשם רבי יוחנן ואפילו כולו של עץ כשר, מתניתא מסייעא לרבי יוחנן סנדל של קש ממא מדרס והאשה חולצת בו דברי רבי עקיבא אבל חכמים לא הודו לו למדרס, עד כאן בירושלמי, והיא היא הברייתא השנויה כאן, אלמא סנדל של סיינין של קש הוא כדברי רש"י ז"ל.

ומכל מקום מה שאמרו שם בירושלמי דחכמים דהיינו רבי יוחנן בן נורי לא הודה לו דוקא למדרס, אינו מסכים עם סוגית הגמי שבכאן.

ומיהו טעמא דמילתא לא כמו שפירש רש"י ז"ל דמשום דלא חשיב כשל עץ מטהר רבי יוחנן בן נורי, דהא אפילו כופת שאור שיחדה לישיבה טמאה מדרס, כדמוכח בפרק העור והרוטב (חולין קכט, א). אבל בחוס' פירשו טעמא דרבי יוחנן משום דאין חורת כלי עליו דחשיב ליה כדבר שאינו מחקיים וגרע מפי מכופת שאור. ורבי עקיבא סבר דכיון שמחקיימין לפי שעה כלים גמורים הם, ואפילו טומאת מח בלא יחוד לישיבה מטמא רבי עקיבא לכוורת ולשפופרת דהא סתמא קתני רבי עקיבא מטמא. והכי חניא

בתוספתא דכלים בפרק מלא תרווד רקב (ב"מ פ"ו ה"ג) העושה כלי מדבר שהוא של מעמיד טמא מדבר שאינו של מעמיד טהור, הלפת ואתרוג והדלעת שחקקום התינוקות למוד בהן העפר טהורין, האלון והרמון והאגוז שחקקום תינוקות טמאין, ופירשוה הם ז"ל דבר המעמיד הוא דבר המתקיים, ודלעת דחשיב דבר שאינו מתקיים היינו דלעת לחה דומיא דלפת, אבל כלי עץ חשוב הוא.

והא דאקשינן והא לאו להלוכא קא עביד, הכי קאמר: כיון שאינו נועלו להנאת הלוכו אלא כדי להציל מנעליו שלא ישרפו בסיד הרי הן כאילו אינן עשוין להלך, ומשני כיון שהוא מטייל בהן לעתותי ערב

עד ביתו עבידי להלוך חשבינן להר. מאן הודו לו רבי מאיר. איכא למידק והא קתני בההיא דאייתינן לעיל בסנדל של עץ חליצתה כשרה, דאלמא לכתחילה לא ואוקימנא כרבי מאיר. ויש לומר דהא דאמרינן מאן הודו לו רבי מאיר לאו אאשה חולצת בו קאי אלא איוצאין בו בשבת. ואי נמי אהכשרא דסנדל של סיידין קאי ולומר דהוי מנעל אף לרבי מאיר. ובתוס' אמרו דהא דקתני לעיל חליצתה כשרה הוא הדין לכתחילה, ואיידי דקא בעי למיתני סיפא באנפליא של בגד חליצתה פסולה ואפילו דיעבד תנא רישא חליצתה כשרה.

אביי אמר טמא טומאת מת ואינו טמא טומאת מדרס. איכא למידק אם כן סבירא ליה לאביי דלאו להלוכא עביד, וכיון שכן היאך אשה חולצת בו לרבי מאיר, דהא פסלינן בפרק מצות חליצה (יבמות קד, א) לכולי עלמא של זקן שעשאה לפי כבודו ומשום דלאו להלוכא עביד. ותירצו בתוסי דלגבי חליצה כל היכא דעביד קצת להלוך שרי אבל לטומאת מדרס לא מטמא אלא בדעביד להלוך ממש.

דף סז

בין לחש, דאפילו לחשים שיש בהן ממש ומועילין לרפואה יש בהרבה מקומות בתלמוד שהן מח ותניא בתוספתא פ"ח דמכלתין (הי"א עי"ש) אלו דברים מותרין היה מתחיל במלאכתו נותן שבח והודאה לפני המקום, בחבית או בעיסה מתפלל הוא שתכנס בהן ברכה ולא תכנס בהן מארה, לוחשין על המעים ועל הנחש ועל העקרב ולא מדרכי האמורי. ואפשר דאפילו לחשים שאין אנו יודעין אם יש בהן משום רפואה אם לאו מן הספק מותרין, ולא אסרו אלא אותן שהן בדוקין ודבר ברור שאין בו משום רפואה.

ואי נמי טבלה להקר ומאי ידיעה הויין. בינתיים טבילות מאי ידיעה הויין, דילמא טבלה לטומאת נגיעתה בשרץ ונבלה או למת ומשום טהרות לא אמרינן אי אפשר שלא שמע בינחיים שנדה היחה באוחו זמן. ועוד דאפילו למה שחירץ כגון שטבלה עליה דטבילות שבינתיים הויין ידיעה כימים שבינתיים, אלמא אע"פ ששהתה עשר שנים שלא טבלה ימים שבינתים אית בה, ופריק כגון שבא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא ואקשינן עליה (שם יו, א) אי ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק בעא מיניה ופשט ליה מנדה, נדה מאי וזדון מלאכות בעא מיניה אי ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק או לא, ופשט ליה דהויין ידיעה לחלק, (לחייב) [לי חייב] על כל אחת ואחת קל וחומר מנדה וכוי, ופירש רב חסדא (שם עמוד ב) דשגגת שבת את רבי אליעזר העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד מהו וכוי, ואמר גזירת הכתוב הוא בשבת. ועוד דתנן בכריתות פרק אמרו לו (כריתות מז, א) אמר רבי עקיבא שאלתי איצטריך למילף בגמי (לקמן שבת סט, ב) מקראי, ואי כפרש"י ז"ל פשיטא קרא למה לי, אלא שמע מינה אותה ידיעה מחלקת לחטאות דידיעת חטא בעינן. ועוד דהא דחייב על כל שבת ושבת ביודע עיקר שבת וזדון מלאכות כוי קצירה גוררת קצירה וטחינה גוררת טחינה, אלמא בקצר וטחן בשניה בזדון שבת אין ע, ב; עא, א) קצר וטחן בשגגת שבת וזדון מלאכות כו' ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת שבת דידיעת חטא בעינן, מדכתיב (ויקרא ד, כג) או הודע אליו חטאתו, ותדע לך מדאמרינן לקמן (שבת אפשר שלא שמע בינתיים שאותו יום שבת היה. והקשו עליו בתוסי דידיעת היום לא מעלה ולא מוריד, בכריתות בפרק אמרו לו (כריתות מז, ב) דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק. ופרש"י ז"ל כאן שאי מחני: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת. ואמרינן וכן נראה שפירשו בתוסי.

על כן פירשו הם ז"ל דגזירת הכתוב הוא בשבת דימי החול הוו כידיעה לחלק, וכן ימי טהרה הויין כידיעה לחלק, וילפינן לנדה [משבת] דימי היתר שבינתיים הויין ידיעה לחלק, ותרתי בעא מיניה ימים שבינתיים אי הוו ידיעה לחלק ועוד שבתות אי כגופין מחולקין דמו או לא, והא דפשט ליה מנדה שבתות כגופין מחולקין דמו פשט ליה אבל לענין ימים שבינתיים למהוי כידיעה אדרבא נדה משבת ילפינן. ולפי פירוש זה שפירשנוהו נראה שאפילו טבלה שלא בפניו והוא לא ידע אפיי הכי חייב על כל ביאה, דימי היתר שבינתיים מחלקין.

אבל ראיתי בשם רבנו שמואל ז"ל שפירש ימים שבינתיים הויין ידיעה, דכיון שנודע לו יום החול הוי הפסק להעלמות, שהרי יצא מן הספק הראשון ויודע שעכשיו הוא חול, וכן בנדה מאחר שראה אותה מובלת וידע שטהרה ועכשיו אין לו ספק שיודע בודאי שהיא טהורה ידיעה היא. ולפי הפירוש הזה נראה

שהוא צריך שידע בטבילתה. **הייב על כל [אב] מלאכה ומלאכה.** פירוש: למאן דאמר התם במסכת כריתות (ראה בסוגיא שם) כגופין מחולקין דמו חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת, ולמאן דאמר לאו כגופין מחולקין דמו דוקא על כל אב מלאכה ומלאכה של כל השבתות חייב אחת, דהא ליכא למימר ימים שבינתיים

הויין ידיעה לחלק לפי שאין השגגות בימים אלא במלאכות.

פרק ז כלל גדול

דף סח

גמרא: גבי שביעית נמי משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר תוא כלל גדול. כלל גדול שבשביעית הוא ששנינו בפרק שביעי (מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ואינו מחקיים בארץ, יש לו שביעית ולדמיו שביעית, יש לו ביעור ולדמיו ביעור. ועוד כלל אחר היא, ששנינו שם (במ"ב) ועוד כלל אחר אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ומחקיים בארץ, יש לו שביעית ולדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור, ואע"ג דבכלל גדול קא חשיב ארבע, ובעוד כלל אחר נמי קא חשיב ארבע, היינו גודליה דקמא משום דבקמא קתני יש לו ביעור ובבתרא קתני אין לו ביעור. והא דקתני התם (פ"ח, מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל ובבתרא קתני אין לו ביעור. והא דקתני התם (פ"ח, מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל אדם אין עישין ממנו מלוגמא, ואע"ג דלא קתני כלל אחר בתריה. איכא למימר דאכלל האמצעי קאי, דמעשרות (מ"א) כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגדולו מן הארץ חייב במעשר, כלל אחר אמרן מווחקים בארץ, יש לו שביעית ווחים מיוחד אורכל ונשמר וגדולו מן הארץ חייב במעשר, כלל אחר

שבת ושביעית דאית בהו אבות ותולדות. אבות שבשביעית הנהו דכתיבי באורייתא, ואידך דרבנן קרי להו תולדות. ואם תאמר אם כן במעשר איכא אבות ותולדות, כגון תירוש ויצהר דחייבין דאורייתא ואידך דרבנן נינהו. תירצו בתוספות דלא שייך אבות ותולדות אלא במידי דאית ביה אסור מלאכה. ולא הבנתי, דהא גבי נזקין תנן אבות ותולדות. ואם תאמר עוד אם כן בכלל שני דשבת ובכלל שני דשביעית ליתני נמי גדול מהאי טעמא. ויש לומר דאכלל גדול דרישא קיימי, כלומר: עוד כלל אחר גדול אמרו. ולבר קפרא דתני כלל גדול במעשר מאי אבות ותולדות איכא. ואם תאמר לבר קפרא טפי ניתא, דלדידיה לאו משום אבות ותולדות, אלא בכולהו משום דקא בעי למיתני עוד כלל אחר. יש לומר דבר

קפרא לא חני אלא חד. ואי נמי ניחא ליה לפרושי נמי הא דבר קפרא כטעמא דמתניחין.

ואילו פאה ליתא בתאנה וירק. פירש ר"ת ז"ל: דמדאורייתא דגן תירוש ויצהר דוקא איתנהו בפאה, משום דפאת שדך בקצרך כתיב (ויקרא כג, כב) וקציר דגן משמע, וכתיב (ויקרא יט, י) וכרמך לא חעולל, וכתיב (דברים כד, כ) כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריך, הא כל שאר האילנות ושאר הדברים אינן חייבים דבר תורה. והא דדרשינן להו מקראי בתורת כהנים (קוושים פרק א, פי' ז), אסמכתא בעלמא נינהו, דהכי נמי מרבה בספרי (בחיקתי פרשתא ה פ' י"ב) כל מילי לגבי מעשר, אע"ג דכתיב בתור בהודא מעשר דגוך תירושך ויצהרך (דברים יד, כג). ובתאנה וירק היינו טעמא דלא תקון בהו בהו באיל משום דלית בהו ריוח לעניים, אדרבא מתבטלין ממלאכתן על כך כיון שאין ידוע זמן לקיטתן, פאה, משום דלית בהו ריוח לעניים, אדרבא מתבטלין ממלאכתן על כך כיון שאין ידוע זמן לקיטתן, ובא ובירק נמי כיון שאין עושין ממנו גורן אין העם יודע מתי ילקטנו ויתבטל עליו [שיהיה] יושב וממתין. והא ובירק מאוד לאו הוא הדין לכל שאר האילנות שאין נלקטין כאחר, והיינו דלא חשיב התם ונעוד לאו הוקא, אלא הוא הדין לכל שאר האילנות שאין נלקטין כאחר, והיינו דלא חשיב התם

גר שנתגייר בין הגוים. פירוש: בפני שלשה, אלא שלא הודיעוהו מצות שבת, אבל נתגייר בינו לבין

(פאה פ"א מ"ה) במחוייבי פאה אלא שמונה אילנות בלבד הא כל השאר פטורין, ותאנה לרבותא נקטה

עצמו אינו גר וכדאיתא ביבמות פרק החולץ (יבמות מו, ב). מהא דרב ושמואל דאוקימו מתניתין: ב**שהיתה עיקרה של שבת שכוחה ממנו.** נראה לי גם כן קושיא לפרש"י דמתניתין, דכיון שהיתה עיקר של שבת שכוחה ממנו מאי ימים שבינתיים איכא והאיך שמע שהיה שבת, ואפילו ללישנא בתרא מתניתין נמי בין שהכיר ולבסוף שכח בין שהיתה עיקרה של שבת שכוח ממנו. אבל לפירוש שני דאוקימו לה בגזירת הכתוב ניחא. ואע"ג דרש"י ז"ל חזר על צדרי הדבר

כדי להולמו, אפילו הכי לא נתיישב. **תון כל השוכח עיקר שבת לאו מכלל דהוי ליה ידיעה.** פירוש: לישנא דשוכח קא דייק, דלא שייך

שוכח אלא במי שידע, דאידך אינו יודע קרי ליה. ליתני הכיר ולבסוף שכח וכל שכן הא. איכא למידק דלמא רבותא קמ"ל, דאפילו יודע עיקר שבת אינו הייב על כל אב מלאכה ומלאכה וכדבעינן נמי למימר בסמוך אלא על כל שבת ושבת. ויש לומר דהכי קאמר ליתני הכיר ולבסוף שכח, וכל שכן היודע עיקר שבת, דאי לאשמועינן קילותא, ליתני היודע

עיקר שבת אינו חייב [אלא] על כל שבת ושבת, וכדתניא ברישא דמתניתין השוכח עיקר שבת אינו חייב אלא אחת, אבל השתא דתני חייב על כל שבת ושבת, משמע דצריכותא לחיובא הוא, ואם כן ליתני הכיר ולבסוף שכח וכל שכן היודע עיקר שבת, ומכל מקום אף הוא צריך למיתני היודע עיקר שבת לאשמועינן נמי פטורא, וא"כ ליערב וניתני הכיר ולבסוף שכח, וכן היודע עיקר שבת חייב על כל שבת ושבת, והיינו נמי דבתר דפריק מאי היודע שירעה ושכחה, הדרינן ואקשינן ליה, אבל לא שכחה מאי חייב על כל מלאכה ומלאכה, אדתני היודע שהוא שבת כוי, ליתני היודע עיקר שבת, כלומר אם כן מדלא חויי הכיר ולבסוף שכח, והיודע עיקא דוקא שידעה ושכחה חייב על כל שבת ושבת ושבת הביר ולבסוף שכח, והיודע מיקר שבת, אלמא דוקא שידעה ושכחה חייב על כל שבת ושבת הני היודע הביר ולבסוף שכח, והיודע היודע היודע היודע היודעה היודעה ושכחה היודעה היו

בלבד, אבל היודע עדיין עיקר שבת חייב על כל אב מלאכה ומלאכה. והא דאמרינן: **ליחני היודע עיקר שבת וכל שכן הא.** פירוש: ליחני הכיר ולבסוף שכח חייב על כל שבת ושבת והיודע עיקר שבת חייב על כל מלאכה ומלאכה, אבל אי חנא היודע עיקר שבת לחודא הוה

אמינא דהיינו אפילו ידעה ולבסוף שכחה, דהא חני ליה השתא ומפרשינן ליה הכין.

שנחגייר בין העכויים, כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב. ואם תאמר אם כן ליערבינהו וליחניהו בהדיא, וכראקשינן לעיל למאי גבי הכיר ולבסוף שכח דמי וחייב. ואם תאמר אם כן ליערבינהו וליחניהו אמר לו הן וכל שנן שהוספת. פירוש: שאף זה קרוי שוגג, אבל לאו למימרא דסבירא ליה למונבז אמינו שוגג אלא כשהיחה לו ידיעה בשעת מעשה, דהא חניא בסמוך שגג בזה ובזה זה שוגג האמור בחורה ואוקים לה כמונבז דפוטר, אלמא דכשלא היחה לו ידיעה בשעת מעשה מחייב. ויש לפרש דשלא היחה לו ידיעה כלל למאי לה לפטורא מבנין אב דמזיד קרוי חוטא ושוגג קרוי חוטא, והלכך כל שלא היחה לו ידיעה כלל לא דמי כלל למויד ולפיכך פטור, ולומיד אשר חעשה מחייב. ויש לפרש דשלא היחה לו ידיעה כלל לא דמי כלל למויד ולפיכך פטור, והומא שור חעשה ביד רמה (במדבר טו, ל), היחה לו ידיעה אמרינן דאינו קרוי שוגג אלא עד שתהא לו ידיעה אפילו בשעת מעשה, השתא דאיכא בוין אב ואיכא הקישא מחד ילפינן לחיים ומחד ילפינן לפטור. והיינו נמי דאיבעיא להו מאי האיכא בנין אם בוין אם כן אפילו לא היחה לו ידיעה בשעת מעשה ליפטר, ופשט דמינבו, ברולה מלחא אבנין אב סמכינן אם כן אפילו לא היחה לו ידיעה בשעת מעשה ליפטר, ופשטה דידיעה דשעת מעשה נפקא לן מהיקשא, ואהני בנין אם ואהני היקש וכדאמרן, ורש"י ליפטר, ופשטה דידיעה דשעת מעשה נפקא לן מהיקשא, ואהני בנין אם ואהני היקש וכדאמרן, ורש"י

ז"ל פירש בענין אחר.

דף סט

מה להלן דבר שזדונו כרת ושגגתו הטאת וכני. איכא למידק, לימא מה החם דבר שזדונו סקילה. יש לומר דמהיקשא גופא דחורה אחח יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר חעשה ביד רמה (שם) קאמר, כלומר: בפירוש הוקשה כל החורה לכרת שבעבודה זרה, כלומר: לכרת הקישה ולא לסקילה. ואם תאמר מוגבו הא מנא ליה. יש לומר כל שכן לדידיה דכולה נפקא לה מהכא דאין היקש למחצה, אלא דרבנן דמוגבו סברי דאי אפשר להקישן לגמרי כמוגבו, לפי שאין מקישים שוגג למזיד, ואחרים אומרים דמוגבו נפקא ליה מגזירה שוה דעליה, וכדנפקא לן בריש פרק קמא דיבמות (מ, א) דגרסיי החם נאמר כאן חטאו עליה, ונאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה, מה להלן דבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת,

אף כאן דבר שזרונו כרת ועל שגגתו הטאת. עד שישגוג בלאו שבה. פירוש: אף על פי שהוא יודע איסור עשה שבה כשב מידיעתו קרינן ליה אצל לאו שבה, דרלמא אי הוה ידע ליה ללאו הוה הדר ביה, והיינו דסמיך ליה ריש לקיש אקרא דאשר לא

תעשנה.

דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא. והוא הדין דהוה מצי למימר דידע לה לשבת בעשה דשבתון ותשנה, לפי מה שכתבנו. והכי נמי הוה מצי למימר דידע ליה בהבערה ואליבא דרבי יוסי דאמר (לקמן ותשבות, לפי מה שכתבנו. והכי נמי הוה מצי למימר דידע ליה בהבערה ואליבא דרבי יוסי דאמר (לקמן שבת ע, א) הבערה ללאו יצאתה, ואי נמי במחמר אחר בהמתו דלית ביה אלא לאו לכולי עלמא (לקמן שבת קנג, ב). ואי נמי איכא למימר דמשום הכי לא אוקמה בהבערה ואליבא דרבי יוסי, משום דעל כרחין דלא כרבי יוסי, דקא מני מבעיר מאבות מלאכות. ובמחמר נמי לא מוקי לה, דלא ניחא ליה למימר

דירע ליה בשביתת בהמתו ולא ידע ליה בשביתת עצמר. והא דאמר ר' יוחנן **שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחד.** פירוש: לא לחלק אתא לאשמועינן, דמרישא שמעת מינה דקתני היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה, אלא הא קא משמע לן מנינא דשגגת כרת שמה שגגה, אע"ג דידע ליה לשבת בלאו וכדוניפינו מינה הכא , ואי נמי דידעת תחומינו שמה ידיעה וכדמפרפינו לה אלירא דריש לפייש

וכדריקינן מינה הכא. ואי נמי דידיעת תחומין שמה ידיעה וכדמפרקינן קה אליבא דריש לקיש. **הכל מודים בשבועת בטוי שאינו הייב עד שישגוג בלאו שבה.** פירש"י ז"ל: דאם נשבע שלא אוכל ואכל אינו הייב אלא א"כ שכח שבועת כשאכל, דהשתא שגג בלאו שבה. והזקיקו לרש"י ז"ל לפרש כן, לפי שהוא ז"ל סבור שאילו שגג לגמרי בלאו שאינו יודע שיש בו איסור, לא מחייב קרבן דהאדם (ויקרא ה, ד) פרט לאנוס קרינן ביה, דכיון דלא ידע ליה כלל אנוס הוא וכמ"ש הוא ז"ל בפי' בסמוך. וגם הרמב"ם ז"ל כן הוא סבור וכמ"ש בפ"א מהלכות שבועות (הי"ג). וכן יראה לכאורה מהא דתניא בסמוך (בע"ב), איזהו שבועת ביטוי לשעבר, אמר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם הייבין עליה

קרבן אם לאו, ולא אוקמה באוקימתא רויחא וכגון דאמר מוחר ששגג בלאו ממש שבה.

ואינו מחוור. דלא ממעטינן מהאדם בשבועה פרט לאנוס אלא אכל ושכח ונשבע שלא אכל,
רבעובדא זהלמידי זרב (שבועות כו, א) זמר אמר שבועה הכי אמר רב ומר אמר שבועה הכי אמר רב,
דסבור שקיים שבועתו אלא שלבו אנסו וכדאמר ליה רב את לבך אנסך, אבל טועה באיסורא
דסבר מותר זה אינו אונס אפילו בשבועה אלא חייב כמו שהוא חייב בכל שאר איסורין שבתורה,
בדתניא לעיל (שבת סה, ב) גבי תינוק שנשבה בין העכריים וחייב על הדם אחת ועל החלב אחת
ועל העבודה זרה אחת, וכן כשהיתה עיקר של שבת שכוחה ממנו, וכל שכן אם הכיר ולבסוף שכח
שהוא חייב לכולי עלמא. וכן כתב רבנו שמואל ז"ל. וההיא דלקמן אינה ראיה כדכתבינן לקמן, אלא
הכי פירושא: עד שישגוג בלאו שבה, שסבור שלא הזהירה החורה על שבועה בטוי ואומר מותר.

הכי גריס רש"י ז"ל: **הא מני מונבז היא.** ופירש הוא ז"ל: אבל רבנן ליח להו שבועת בטוי לשעבר כלל. והקשו עליו בתוס, דרבנן דמונבז מאן רבי עקיבא, ור"ע הא שמעינן ליה בהדיא בשבועות (כה, א) דשבועות בטוי ישנה לשעבר ולהבא. ואחרים גורסים הא מני אילימא מונבז פשיטא, השתא בכל החורה כולה דלאו חדוש הוא אמר מונבז שגגת קרבן שמה שגגה הכא דחדוש הוא לא כל שכן, אלא לאו רבנן ותיובחא דאביי תיובתא. וזה הנכונה שבגירסאות. אבל רש"י ז"ל הקשה דמאי פשיטותא, אדרבה איצטריך לאשמועינן דחלוקה שגגה זו משאר שגגות דאילו בכל החורה כולה למונבז בין שגג בקרבן בין שגג בלאו וכרת שמה שגגה, וכאן לשעבר שגג בלאו שבה לאו שגגה היא דהאדם בשבועה

פרט לאנוס. ואין קושייתו מחוורת וכמו שכתבנו לעיל דלא אמעיט מן האדם בשבועה פרט לאנוס אלא בשאכל ושכח וסבור שלא אכל ונשבע שלא אכל, אבל אומר מותר לאו בכלל אנוס הוא, והלכך הא דקתני בברייתא איזו הוא שבועת וכוי כפשטא.

בחידושי רבנו שלפנינו למכילחין יש דילוג מרף סט ע"ב עד רף צ ע"ב. אמנם המעחיקים או המרפיסים כתבו בסוף פרק כלל גדול: "לא חבר הרב ז"ל יותר בפרק זה גם בפרק המוציא ובפרק ר' עקיבא לא חבר כלום" אך אין דבר זה מתקבל על הדעת, ואכן מצאנו בספרי הראשונים שאחרי רבנו, שמעתיקים

מחידושיו גם לפרקים אלו, ומה שעלה בירינו הצגנום כאן על מקומם עם ציון המקור. אימא אף משום זורע. ומורי גרו יאיר מפרש דרב פריש לן דכי קתני כולן מלאכה אחת הן דמשמע

להוו אבות, היינו משום זורע ונוטע, אבל כולהו אידך תולדות נינהו.

מחק אות גדולה ויש במקומה לכתוב שתים הייב. פירוש: משום דהוה ליה כמוחק שתי אותיות, ואע"ג דלא בעינן כדי שיהא מקום לכתוב שתי אותיות גדולות כאותה שמחק דהא לא אפשר, מכל ואע"ג דלא בעינן כדי שיהא מקום לכתוב שתי אותיות גדולות כאותה שמחק דהא לא אפשר, מכל מקום בעינן כעין אות שמחק שיהו בינונית, ומאותה כחיבה שמחק, שאם היא כתיבה אשורית בעינן נמי אשורית, דאי לא אינו הייב לפי שאין לך מוחק אות קטנה אשורית שלא יהא בה כדי לכתוב שתי אותיות בנתיבה שאינה אשורית כגון מיש"ק שלנו, וא"כ מאי גדולה, ולא קתני גדולה אלא לאפוקי שיהא מקום לכתוב בכתיבה שאינה אשום הוא אל"ף שיהא מקום לכתוב שני אלפין בינונים או אחרות דומיא דהני, דאי אלין לך מוחק אות אפילו בינונית שלא יהא בה לכתוב שני וויין או שני יודי"ן ומאי גדולה דקתני, דאין לומר מאי גדולה הוא הדין בינונית, ולאפוקי וי"ו או יו"ר קא אתי שאם מחקם אינו הייב משום דאין לומר מאי גדולות, ולאפוקי וי"ו או יו"ר קא אתי שאם מחקם אינו הייב משום דלא הוו גדולות, וזה דחוק הוא מאז, ועוד דתינה באותיות בכתיבה מאי איכא למימר.

ומיהו מכל מקום לא בעינן שיהו שם דומיא דשם משמעון או יה מיהודה דלא נאמרו אלו אלא כדי לחייב משום מלאכת מחשבת בלבד, דסלקא דעתך אמינא כיון דאין במחשבתו אלא לכחוב שמעון או יהודה לא ליחייב, קא משמע לן כיון דשם הוא חייב, אבל בכותב שתי אותיות באיזה אות שתהיה חייב, דהא הוו בקרשים ז"ח ט"י כדי לזווגן ואף על פי שאינן שם. כן ראיתי לתלמיד אחד בשם רבו הרשב"א ז"ל.

פרק ה המוציא יין

דף עט

ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר. [פירש רש"י 1"ל (ד"ה והכא בסופו): ואע"פ שכבר פרעו צריך להחזיר לו מעוחיו אם לא ימצא השטר, ודין זה מחודש שלא נמצא בשום מקום אלא בזה. וכחב הרא"ה ז"ל דהוא הנכון שבפירושים]. וראיתי לאחד מן הגדולים שכתב בשם הרשב"א ז"ל דנפקא מינה לדידן דקיימא לן כרבנן דכותבין שובר, שאם יש נאמנות בשטר כגון שכתוב בו ויהא נאמן כשני עדים כשרים לעילם, שאין כוחבין שובר, ואם לא יתן לו שטרו מחזיר לו מעותיו ואכיל הלה וחדי, ואינו מספיק לא חותם ידו ולא העדאת עדים לפי שכבר האמינו כשני עדים. ומיהו אם כתב לו בבית דין שובר הא ודאי אין מחזיר לו כלום, אלא אדרבה מגבין אותו לכתחילה בבית דין כיון דקיימא לן כותבין שובר. עד כאן.

פול מ אמו ובי הליבא

אלא [זה] זבוב בעל עקרון. הימה למה הביאו זו הברייתא, אי למימר דובוב עבודה זרה היא, פשיטא, דהא קרא כחיב (מלכים-ב א, ב) בבעל זבוב אלהי עקרון. ואיכא למימר אי מקרא הוה אמינא גוף גוול הוא אלא שנקרא כן, אבל השתא דכתיב (שופטים ח, לג) וישימו, משמע שמשימין אותה בתוך היקם, אלמא גוף קטן הוא. ואין זה נכון דאף על פי כן אפשר שהיא [גדולה] מכזית. ורש"י ז"ל פירש שובוב הוא כמשמעו אבל לכך צריך לברייתא לומר שהיא עבודה זרה גמורה ואדוקין בה, מלשון ברית שהיא לשון אהבה וחיבה, כלומר: שלא תאמר בעקרון הוא שעשו כך לזכר עבודה זרה בעלמא, ואינה עבודה זרה גמורה ואינן אדוקין בה. ובירושלמי (פ"ט, ה"א) מצאתי: אבל בע"ו שלימה אפילו כל שהוא דא"ר מירוש ברית הוא ראש הגויה שבו הברית, והוא נמי לשון בעל, ונראה שהגירסא (כאפין) [באפין] היה מירוש ברית הוא ראש הגויה שבו הברית, והוא נמי לשון בעל, ונראה שהגירסא (כאפין) [באפין] היה מהיה קטן כגרעין של אפונין [כן הוא בירושלמי כת"י ליידן, וכן הוא בירושלמי ע"ו פ"ג, ה"ו. ועיין מהיה קטן כגרעין של אפונין [כן הוא בירושלמי כת"י ליידן, וכן הוא בירושלמי ע"ו פ"ג, ה"ו. ועיין מהיה קטן כגרעין של אפונין [בן הוא בירושלמי כת"י ליידן, וכן הוא בעל אומר כן, או שהוא דבר קטן ראש הגויה שנקרא בעל, והא דקחני זה זבוב בעל אשכנזי שבח, נדפס בסוף ספר הבתים. וכן הוא בחידושי כזבוב. הרשב"א ז"ל. [מלקוטי רבנו בצלאל אשכנזי שבח, נדפס בסוף ספר הבתים. וכן הוא בחידושי

הרמב"ן, עיש"ה]. מתנ": **מגין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה המשה זרעונים וכוי.** צריך להרחיק בין זרע לזרע ג' טפחים כשיעור יניקת זרעים (ב"ב יז, א), ואע"ג דכל זרע יונק עד ג', לא חשו לערוב יניקות, והיינו דקאמר לא ינקי מהדדי ולא קאמר לא ינקי אהדדי דלא חשו אלא שלא ינקו זרע זה מהזרע האחר עצמו. [ביאורי מהר"י קורקוס הל' כלאים פ"ד ה"ט בשם הרשב"א].

הרוצה למלאות כל גינתו ירק עושה ערוגה ועוגל בה חמשה. [פירש רש"י עוגל בתוכה חמשה עגולין של ה' אמות וזורען עד לאחד. ופריך והאיכא ביני ביני, כלומר, הרי יש גבול העגולה, ומשני אה"ג במחריב הביניים, וכל גינתו דקאמר היינו תוכן של ערוגות ואגבול לא קפיד] והקשה הרשב"א עגולין על זה דאיך עלה בדעתו שיזרע הגבול והלא אין דרך לזורעה ותו דהיה לו להקשות שאם יזרע הגבול הוי ערבוב. לכן פירש ולא פריך אלא על חצי טפח שבין עוגל למרובע, דבשלמא קרנות זרע להו כיון שמה שבפנים הוי בעוגל איכא היכירא, אבל אותו חצי טפח איך יזרע אותו שלא יהיה ניכר. ומשני אה"ג דיניח אותו חרב, וכל גינתו קרי ליה דלחצי טפח לא קפיד ולא חשיב ליה. ורב אשי אמר אם היה

העוגל זרוע שתי זורע אותו חצי טפח ערב וכוי. [מהר"י קורקוס שם הלי טו]. אבל חכמים אומרים שש עונות שלמות. הכי גרסינן: אבל חכמים אומרים שלש עונות, זוהי גירסת הרשב"א. [כסף משנה הלכות אבות הטומאה פ"ה הי"א].

7 P G1

שלשה דברים עשה משה מדעתו. והרשב"א ז"ל כתב קצת דומה לזה. וכתב אחר כך וז"ל: וצריך עיון מנא לן שהסכים הקב"ה עמו אי משום אשר [שברת] הרי כמה כתובים בתורה שאינן לשון אושר.

ושמעתי משום דכתיב (דברים י, ב) אשר שברת ושמתם, לוחות ושברי לוחות מונחים בארון, ואלמלא היה בשבירתן חטא אין קטיגור במקום סניגור אלא מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו, ומדרש אגדה (שמו"ר פמ"ו, פ"ג) יהושע ושבעים זקנים תפסו בידיו שלא ישברם ולא יכלו לו, אמר הקב"ה תהא שלום באותה יד דכתיב (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה אשר עשה משה, ואפשר דמשום הכי דריש

האי אשר לשון אשרי. [הכוחב בעין יעקב]. מאי דריש וכרי. וקשיא אי מדרש דרש לאו מדעתיה היה, ולא הסכים על ידו היה, והרבה כיוצא בו [עשו] משה ושאר נביאים. אלא ודאי לשלישי אמר, אלא גלוי היה לפניו דיוסיף משה, ולפיכך מה שאמר לו ליום השלישי חזר ואמר היום ומחר כדי שיהא ברצונו של משה רבנו להחלות במדרשו ולא יהא כמעביר על דבריו במה שכחוב ליום השלישי אבל לא שיהא משה רבנו ע"ה מוכרח לדרוש כן, שאפילו בחצי היום שייך [למימר היום ומחר]. הרשב"א בחידושיו. [לקוטי רבנו בצלאל אשכנזי. ועיי

רמב"ן]. **ואחה פה עמוד עמדי (דברים ה, כח).** [וא"ת מנלן דפירש משה מדעתו קודם ושוב הסכים הקב"ה על ירו, שמא זה היה צווי גמור שצוה לו לפרוש. תוספות]. והרשב"א תירץ אילולי שמדעתו עשה, שכינה למה אמרה לו כן לאחר מתן תורה והלא אף מתחילה היה מדבר עמו בכל שעה, אלא ודאי שלא נצטוה עוד עד שפירש הוא מדעתו מקל וחומר. ומיהו קל וחומר גופיה לאו דוקא, דהא מצי משמש וטובל ומדבר בכל יום, אלא הוא מדעתו נשא קל וחומר בעצמו להתקדש שיהא ראוי לדיבור בכל עת. [לקוטי בתר בעל אות בעל אות בעל אות המהל אותן.

רבנו בצלאל אשכנזי. ועי' רמב"ן]. **ומה פסח.** קשיא לי מאי מדעתו הוה, והלא ק"ו דרש. אלא ק"ו בעלמא עשה לומר שלא יהא נתפש בשבירת הלוחות אבל אינו קל וחומר גמור, דאדרבא צריכים הם לתורה כדי שיחזרו ויעשו תשובה לכן אמר לו יישר כחך ששברת. חידושי הרשב"א. [לקוטי רבנו בצלאל אשכנזי וכן הוא ברמב"ן].

דף פת

מכאן מודעא רבה וכוי קימו מה שקבלו כבר. הא דאמרינן באגדה מכאן מודעא רבה, ומתרץ קבלוה מכאן מודעא רבה וכוי קימו מה שקבלו כבר. הא דאמרינן באגדה מכאן מודעא רבה, ומתרץ קבלוה בימי אחשורוש, ק"ל וכי מה קבלה זו עושה מסופו של עולם לתחילת, אם קודם אחשורוש לא היו מצווין למה נענשו, ואם נאמר מפני שעברו על גזירת מלכם, א"כ בטלה מודעא זו, ועוד למה הצריכם את הערים, וגרי דמתחילה אע"פ שהיה להם מודעא מ"מ לא נתן להם את הארץ אלא כדי שיקיימו את התורה, כמו שמפורש בתורה בכמה פרשיות וכתיב ויתן להם ארצות גוים (תהלים קה, מד) וגוי בעבור ישמרו (שם שם, מה) וגוי, והם עצמם בתחלה לא עזבו בדבר כלל ולא אמרו במודעא כלום, כאלו מסרו נפשם מעצמם אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות יט, ה), ולפיכך כשעברו על התורה עמד והגלם מן הארץ. [אבל] משגלו יש מודעא על הדבר דכתיב (יחוקאל ב, לב) והעולה על התורה עמד והגלם מן הארץ. [אבל] משגלו יש מודעא על הדבר דכתיב (יחוקאל ב, לב) והעולה על התורה עמד והגלם מן הארץ. [אבל] משגלו יש מודעא על הדבר דכתיב (יחוקאל ב, לב) והעולה על ימון עוד עמד לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים וגוי וכדאמרינן באגדת הלק (סנהדרין קה, א) עבד היחב היה לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים וגוי וכדאמרינן באגדת הלק (סנהדרין קה, א) עבד שלא יטענו עוד שום מרעות והיינו בימי אחשורוש שהוציא ממות [לחיים] והיה זה חביב להם יותר שלאולת מצרים. [הכותב בעין יעקב בשם הרשב"א. ועי' בעץ יוסף שם].

מחני: המצגיע לזרע ולדוגמא ולרפואה כרי. חמיהא לי למה הוצרך לחזור ולשנות כאן, שהרי כבר שנינו כן בפרק כלל גדול (שבת עה, ב) דתנן החם כל שאינו כשר להצניע, ואין מצניעין כמוהו, והוציאו בשבת אינו הייב אלא המצניעו. ויש לומר דאתא לאשמועינן דאפילו שכח למה הצניעו והוציאו, חייב שעל דעם כאשנוה הנא עושה בכדאופים לה אריי

שעל דעת ראשונה הוא עושה, וכדאוקים לה אביי. כלומר: דאפילו לא החשיבו מתחלה להצנעה אלא שעל דעת ראשונה הוא עושה, וכדאוקים לה אביי. כלומר: דאפילו לא החשיבו מתחלה להצנעה אלא שהוציאו עכשיו לזריעה חייב דהא אחשביה, ודוקא במוציא לזריעה וכיוצא בזה, לפי שאין אדם טורח לזרוע נימא אחת, וכדאמרינן בפרק המוציא (עט, א) אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע, לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, אבל אי טרח ואפקיה לכך חייב דדבר חשוב הוא לכך, מה שאין כן במוציא לאכילה שאפילו הצניעו והוציאו לאכילה אינו חייב בפחות מגרוגרת. ותדע לך מדאמרינן לקמן (שבת צא, א) בעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו, דאלמא דוקא תפחה, הא לא תפחה אף על פי שחשבה ממש לאכילה פטור ומן הטעם שאמרנו. כך נראה לי.

era i hakiru

7 ZX

מתקיף לה רב יצחק בריה דרב יהודה וכוי. פירש רש"י ו"ל: דאדאביי קאי דאוקי מתניתין בששכח למה הצניעו, ואפילו הכי אולינן בחר מחשבתו הראשונה. ואינו מחוור. שאם כן היה לו לבעל הגמרא לסדר דברי ר' יצחק אחר דברי אביי ולא יפסיק ביניהם בהא דרב יהודה. ובתוספות פירשו דאהא דרב יהודה אביו קאי, משום דפירש כל שהוא היינו אפילו חטה אחת הואיל ועל ידי מחשבתו אתה מחייבו בדבר שאינו ראוי להוציאו אפילו לזריעה שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, אלא שאנו הולכין לגמרי אחר מחשבתו, אם כן חשב להוציא כל ביתו הכי נמי. ופרקינן התם בטלה מחשבתו אצל כל אדם, הכל לטרוח בכך לכתחלה הרשות בידו, כיון שאף השיעור הזה ראוי הוא וחשוב אצל הכל אלא שאין

פשיטא זיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא. קשיא לי, מאי קושיא שהרי דרך החלמוד הוא כן בהרבה מקומות לפתוח בדבר פשוט כדי לשאול אחריו מה שצריך לשאול, ואף כאן מפני שרצה רבא לשאול אחריו הוציא חצי גרוגרת לזריעה. והוציא כגרוגרת לאכילה, עשה להן פתח מזה אע"פ שאינו צריכה, ולמה הוצרך לתח טעם מהו דתימא בעינן עקירה והנחה בחדא מחשבה, בלאו הכי ניחא ובפרקין (צב, ב) תנינן המוציא ככר לרשות הרבים חייב, והא אינה צריכה אלא משום דבעי למיתני הוציאוהו שנים פטורין. וניחא לי דמרא דשמעתא קמייתא ר' נחמן, ואיהו לא בעי הנך בעייתא, אלא הוציאוהו שנים פטורין. וניחא לי דמרא דשמעתא קמייתא ר' נחמן, ואיהו לא בעי הנך בעייתא, אלא

רבא הוא דאיבעיא ליה, ומשום הכי אקשינן לר' נחמן, למה ליה לאשמועינן הכי פשיטא. בהא דבעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו. הקשה הרמב"ן ז"ל, מאי קא מיבעיא ליה, דהא איהו הוא דאמר במסכת מנחות בפ' כל המנחות באות מצה (מנחות נד, א), כל היכא דמעיקרא הות ביה והשתא לית ביה הא לית ביה, וכל היכא דמעיקרא לית ביה והשתא אית ביה מדרבנן, כי פליגי דמעיקרא הוה ביה וצמק וחזר ותפח, מר סבר יש דיחוי באיסורין, ומר סבר אין דחוי באיסורין, וכיון שכן גבי שבת נמי בדלית ביה ותפח היכי מחייב.

ותירץ הוא ז"ל, דהכא בגרוגרת ממש עסקינן, ואמרינן התם שאני גרוגרת הואיל ויכול לשלקן ולהחזירן לכמות שהיו, וכיון שכן כשתפחה יש בה שיעור, ומיהו בעוד שלא תפחה לא חשיבא שיעור ואפילו למאן דאמר התם (שם נה, א) גבי תרומה דשיעור הוא. ואינו מחוור בעיני כל הצורך, דמאי שנא שבת מאי שנא תרומה, הא אפילו קודם ששלקה חשבינן ליה התם לענין תרומת מעשר כתאנה מדתורמין גרוגרת על התאנים במנין, ואף על גב דהשתא בציר ליה שיעורא.

ולי נראה דאינו דומה שיעור הוצאת שבת לשאר האיסורין, דאילו פגול ונותר וחלב לא חייבה התורה בהם אלא בשיעור אכילה דהיינו כזית, וכיון שכן כל שאין בו כזית אף ע"פ שתפח ונראה ככזית הרי אין בו כזית ולא נהנה גרונו בכזית, אבל הוצאות שבת בחשיבותא תליא מלתא, וכל שדרך הבריות להחשיב ולהצניע חייבין עליו בהוצאתו, ועל כן אין שיעור הוצאה אחד לכל הדברים אלא כל אחד ואחד לפי מה שהוא חשוב, עד שהעלו הענין שאפילו מה שאינו חשוב לכל ואין מצניעין כמוהו והצניע המצניע חייב, וכיון שכן אף פחות מכגרוגרת שתפחה ונראה (ככזית) [בגרוגרת] מחשיבין אותו ומצניעין כמוהו

ולפיכך הייב. כך נראה לי. זרק כזית תרומה לבית טמא מהו. ואסיקנא כגון שהיה פחות מכביצה אוכלין וכזית זה מצטרף לכביצה, ומשום דאיסור שבת ואיסור טומאה בהדי הדדי אתיין, ומשום הכי נקט זרק ולא נקט הוציא, דאילו הוציא קדים ליה איסור שבת לטומאה, דכשיצרף ידו למטה משלשה מיד הוה ליה כמונח לענין שבת, ואפילו קדים ליה איסור על גבי משהו, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת לבנון דבעי הנחה על גבי משהו, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת פל, א), ולענין טומאה לא נטמא עד שנתחבר ממש לאוכלין. ונקט נמי תרומה דאילו חולין לא עבד ולא

מידי, שהרי החולין מותרין הן באכילה אף לאחר שנטמאו. נאם תאמר אעייג דמצטרף לענין טומאה היאך יתחייב לענין שבת, דהא בעינן עקירה והנחה בדבר חשוב ואילו בהנחה איכא דבר חשוב כיון דמצטרף לאוכלין, אבל בשעת עקירה דלא היה שם אלא כזית אינו חשוב. יש לומר עקירה צורך הנחה היא, וכיון דבשעת הנחתו יהא חשוב, אף עכשיר

השבינן ליה כדבר חשוב, דהא לצורך אותו הנחה עקרה, ודאי חייב, ואילו זרקו לבית טהור פשיטא ליה דחייב הואיל וזר לוקה עליו בכזית גם ראוי לאכילת כהנים, אבל כשנטמא בטל השיבותו דאף זר אינו לוקה עליה, וכדאמרינן במסכת יבמות בריש פרק הערל (יבמות עג, ב) דהאוכלה בטומאת עצמה אינו לוקה עליה, וליכא אלא איסור עשה דכתיב (דברים טו, כב) בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר ולאו הבא מכלל עשה עשה, והיינו דלא בעי לה הכא אלא שזרקו לבית טמא ומשום צירוף אוכלין שבה, והלך בשעת עקירה ודאי שיעור הראוי לענין שבח הוה ביה, כן תירץ רבנו שמואל.

אבל הרמב"ן ז"ל הקשה עליו שאם מפני שראויה היתה לאכילת כהנים אם כן אף החולין ראוין לאכילת כל אדם, וכן בהא נמי דמשני בלחם הפנים מדאפקיה איפסיל ליה, אכתי קשיא דהא חשיב הוא דור וכהן לוקין עליו בכזית. ועוד שאם כן כל האוכלין האסורין ליחייב בכזית. ונראה לי שעיקר טעם רבי שמואל ז"ל אינו אלא מפני שהיא ראויה לאכילת כהנים כלומר: מחייבת להם הכתוב ושמרתם את משמרת תרומותי (במדבר יה, א), מה שאין כן בחולין, ועם דברי רבי שמואל ז"ל עלה לנו תירוץ למה נקט כזית, הואיל ואינו מתחייב אלא משום צירופו ואם כן אפילו פחות מכזית, אבל עם דברי הרב ז"ל אינו קשה, רמשום עקירה נקט כזית דפחות מכזית אינו כלום.

ועוד יש לומר דדוקא כזית משום דחשים בעלמא ללקות עליו, מה שאין כן בפחות מכזית, דאפילו לרבי יוחנן דאמר (יומא עג, ב) חצי שיעור דאורייתא איסורא בעלמא הוא דאיכא. ואע"ג דלגבי תרומה טמאה ליכא חילוק בין כזית לפחות מכזית, דאפילו בכזית ליכא אלא עשה כדאמרן, ובפחות מכזית נמי איכא איסורא דאורייתא מדרבי יוחנן דאמר חצי שיעור דאורייתא וקיימא לן כותיה, מכל מקום כיון דבעלמא המירא כזית ללקות עליו ופחות מכזית לעולם לא, הכא נמי כזית הוי חשוב פחות מכזית לא הוי חשוב. הא דנקט הכא: בגון דאיכא אוכלין פחות מכביצה. ולא אמר דאיכא פחות מכביצה תרומה, מסחברא דאפילו איכא פחות מכביצה אוכלין חולין, והדין נותן דהא תלמודא משום צירוף הוא דבעי, ואפילו על דאפילו איכא פחות מכביצה אוכלין חולין, והדין נותן דהא תלמודא משום צירוף הוא דבעי, ואפילו על ידי צירוף דחולין מיטמא כזית של תרומה. אבל ראיתי לרבינו האי גאון ז"ל שכחב אי לענין טומאה ידי צירוף דחולין מטא תרומה פחות מכביצה אים וורק עכשיו כזית שהוא משלימו לההוא דאיתיה התם לצותו בית טמא תרומה פחות מכביצה ואיתא התם וזרק עכשיו כזית שהוא משלימו לההוא דאיתיה התם לכביצה. ע"כ. ואיני יודע למה הוצרך לפרש כך, דאפילו כזית מקבל טומאה על ידי צירוף ומתחייב הוא עליה משום מטמא תרומה.

ומיהו דוקא בשלא היה שם אלא פחות מכביצה אוכלין, שלא ירדה להן טומאה אלא ע"י צירוף הכזית דאז מקבל טומאה אף כזית זה, אבל אם יש שם כביצה אוכלין כבר נטמאו בלא צירוף כזית זה, ואע"פ עד מקבל טומאה אף כזית זה, ואע"פ שנצטרף להם כזית זה לא נתוסף להם טומאה שכבר שבעו להם טומאה, וכיון שכן אין מצטרפין עם זית זה שיקבל טומאה על ידיהם כאילו הוא משיעור הכביצה, ואינו אלא כזית העומד לעצמו שאינו מקבל טומאה ולפיכך נקט הכא פחות מכביצה וכענין שאמרו במנחות בפרק הקומץ רבה גמ' (כד, א) שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו, בעי רבא עשרון שחלקו ונטמא אחד מהן והניחו בכסא וחזר טבול יום ווגע באותו טמא מהו, מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא, כלומר: שבע ליה טומאה אותו חצי שנטמא ביו עויהם טהורין ונגע באחד מהם פשיטא ליה

דמצטרף. מהא דאמרינן הכא: **למאי אי לענין טומאה כביצה אוכלין בעינן.** שמעינן דאין אוכלין מקבלין טומאה פחות מכביצה, והכי נמי משמע מדתנן במסכת אהלות (פי"ג, מ"ה) אלו ממעטין בחלון פחות מכביצה אוכלין, וקתני סיפא (במ"ו) זה הכלל, הטהור ממעט והטמא אינו ממעט, אלמא פחות מכביצה אינו מקבל מעמים לע מדבר מנכך נלע מדבר מנפקם ווועילו כב לע הנה ממנות

טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים שאילו כן לא היה ממעט. והא דתניא בספרא (ויקרא יא, לד) מכל האוכל מלמד שהוא מטמא בכל שהוא. יש מפרשים אותה בצירוף כלי כגון ההיא דתניא (פסחים מד, א) המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין וגגע מבול יום במקצתן פסל את כולן. והא דתניא בפרק קמא דחולין גמרא (כד, ב) הטהור בכלי חרס תוכו אע"פ שלא גגעו כוי, נאמר תוכו לטמא ונאמר תוכו ליטמא מה חוכו האמור לטמא אע"ג שלא גגע,

חוכו האמור ליטמא גם כן אע"פ שלא נגע, ואמרינן עלה החם מנא לן אמר רבי יונחן החורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל, כלומר ואילו מחמח נגיעה לא היה אפשר שיטמא אלא לכל היוחר בגרגיר שלישי, אלא שכל גרגיר וגרגיר מיטמא מאויר כלי, דאלמא אפילו כל שהוא מקבל טומאה. יש לומר דלאו דוקא מלא חרדל, דהחם לא איירי בהאי דינא דכביצה ופחות מכביצה, אלא הכי קאמר החורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חחיכות כמלא חרדל, ולעולם כשיש בהן חחיכות גדולות כביצה. ורש"י ז"ל כחב בהרבה מקומות (פסחים לג, ב ועוד) דכל שהוא אוכלין מקבלין טומאה, אבל לטמא אחרים בעינן כביצה. ושמעתין דהכא לכאורה הויא חיובתיה, וההיא נמי דאמר באהלות הויא תיובתיה. ואי סלקא דעתר אגד כלי שמיה אגד, מדים ליה איטור גניבה לאיטור שבת. כתב רש"י ז"ל: במסכת

נאי סלקא דעתך אגד כלי שמיה אגד, קדים ליה איסור גויבה לאיסור שבת. כתב רש"י ו"ל: במסכת כתובות (לא, ב) פריך דאפקיה היכא, אי דאפקיה לרשות הרבים איסור שבת איכא איסור גויבה ליכא, ליה איסור גויבה לאיסור שבת איכא איסור גויבה ליכא, ליה איסור גויבה דמכיון שיצא מקצת הכלי בחוץ וקבלה וקבלה. ולפי דבריו הכי פירושא, קדים ליה איסור גויבה דמכיון שיצא מקצת הכלי בחוץ וקבלו הוא בידו, כל פרוטה ופרוטה שבכיס קנהו בהגבהה, כיון שיצא דרך פיו שהוא יכול להוציא המעות משם, ואי נמי אפילו דרך שוליו משום דאי ואפילו בהגבהה, ואיקימנא בנסכא, ומהא שמעינן דבכליו של מוכר היכא דלא משתקיל ליה לא קני ואפילו בהגבהה, ויש מפרשים דהכא סבירא לן כמאן דמוקי לה התם בדאפקיה לרשות הרבים, ולענין מיקנה ממש לא קני, ומיהו לענין גניבה מיחייב, מכיון דאפקיה מרשות בעלים ואי בעי שקיל ליה. כך היא גירסת הספרים: והא איכא מקום הלמה דאי בעי מפקע לה, בנסכא, וכיון דאיכא שנצין מפרק ליה עד פומיה ושרי ושקיל, ושנצין אגיד מגואי, דליכא שנצין, אי בעית אימא דאית ליה משמא דרבוותא ז"ל דקושיא היא אמאן דאיצטריך לאוקומיה בדמפיק ליה דרך שוליו ובנסכא, כלומר משמא דרבוותא ז"ל דקושיא היא אמאן דאיצטריך לאוקומיה בדמפיק ליה דרך שוליו ובנסכא, כלומר הענין שבפין קשורין שכן דרך אותן כיסין, ופריק דליכא שנצין, כלומר דניחא ליה לאוקומה בכל כיס הענצין עבפין קשורין שכן דרך אותן כיסין, ופריק דליכא שנצין, כלומר דניחא ליה לאוקומה בכל כיס אפילו דליה ליה מנצין, ואי נמי דאית ליה ומכרכי עלויה.

דף צב

הייב ורבא אמר ביד הייב בכלי פטור, ואע"ג דאמר רבא לקמן (שבת ק, א) בעינן הנחה על גבי משהר, הויב ורבא אמר ביד הייב בכלי פטור, ואע"ג דאמר רבא לקמן (שבת ק, א) בעינן הנחה על גבי משהר, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת פ, א) גמרא דיו לכחוב בו שתי אותיות. ואיכא דקשיא ליה, דהא ר' אבהו אוקי מתניתין דפשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, בשלשל ידו למטה משלשה (לעיל שבת ה, א), ואפילו הכי קתני נטל בעל הבית מתוכה בעל הבית, בשלשל ידו למטה משלשה (לעיל שבת ה, א), ואפילו הכי קתני נטל בעל הבית מתוכה עניהם פטורים, ורבא לא פליג עליה, אלא דקא אשכח קושיא ליה איכפל תנא לאשמועינן כל הני. ויש לומר דרבא אעיקר דינא נמי פליג עליה, אלא דלא אשכח קושיא דלדחייה מההיא סברא, אלא משום דאי אפשר דליכפל תנא לאשמועינן כל הני. ואי נמי יש לומר דבדינא דרישא בלחוד דהיינו נחן לתוך ידו של בעל הבית הוא דלא פליג רבא עליה דבדידיה אירר בי אבהו, אבל בסיפא דהיינו נטל בעל הבית מתוכה, אי למטה משלשה כרישא חיובי מחייב רבא ופליג אדרבי אבהו, ומשום דרבא סבר אגד יד לא שמיה אגד, ואי נמי אבהו כבר אבהו ידו בתר גופו גרירא.

וכחב רב האי גאון ז"ל דלכולהו ביד חייב וליכא מאן דפטר, אלא מאן דפטר בשלא שלשל ידו למטה מגי, ומאן דלא פטר בשלשל ידו למטה מגי, וכדאוקיי מחניחין רבי אבהו דנתן לחוך ידו של בעל הבית, ואע"ג דהא אקשינן עליה איכפל חנא לאשמעינן כל הני, ולא הביא במחניחין, מימרא מיהא לא בטל הוא ולא נפק הדין טעמא מהלכתא. ונראה דהוא ז"ל מפרש דהא דפרקינן הכא, החם למעלה משלשה הכא למטה משלשה אוקימנא לכולהו, כלומר: החם למעלה משלשה, והוא הדין לדאביי, ורבא למטה משלשה, ורבי אבהו רישא דמחניחין בלחוד הוא דמוקי בלמטה משלשה, אבל סיפא דמחניחין בלמעלה משלשה הוא וכדאוקימנא לה הכא. וזה דחוק.

ויש מפרשים דכלי בלבד הוא דמפכינן, אבל יד כדקאי קאי, אביי אמר בין ביד בין בכלי חייב, ורבא אמר בין ביד בין בכלי פטור, ורבא בעיקרא דמימרא פליג על ר' אבהו, וכי אקשינן הכא וביד חייב

אדאביי בלבד הוא דאקשינן. מתני: לאחר ידו ברגלו ובפיו. פירוש: שלא דרך אכילה, הא בשעה שהוא אוכל ונתכוון להוציא כך חייב, דמחשבתו משויא ליה מקום. וכדתנן בכריתות (יג, ב) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד כוי, ר"מ אומר אם היה שבת והוציאו בפיו חייב, ואמרינן עלה לקמן בשלהי פרק הזורק (שבת קב, א) אמאי והא אין דרך הוצאה בכך, ופרקינן כיון דקא מכוין מחשבתו משויא ליה

מקום וחייב.

ובמרפקו. פירש רש"י ו"ל: מרפקו שחיו שקורין אישילא"ש. והקשו עליו דמרפק היינו אציל וכדמתרגמינן על כל אצילי יַנו (יחזקאל יג, יח) מרפק ידיה, ועוד דתנן בערכין פרק האומר משקלי (יט, א), משקל ידי על כל אצילי יַנו (יחזקאל יג, יח) מרפק ידיה, ועוד דתנן בערכין פרק האומר משקלי (יט, א), משקל ידי עלי ר"י אומר מביא חבית מים ומכניס עד מרפקו ושוקל, וחניא בברייתא (בע"ב) יהודה אומר ממלא חבית מים ומכניס עד האציל, אלמא היינו מרפק היינו אציל, ואציל היינו קובד"ו, וכראמרינן במסכח חבית מים ומכנים עד האציל, אלמא היינו מרפק היינו אציל, ואציל היינו קובד"ו, וכראמרינן במסכח הקובד"ו. ועוד דבההיא דערכין תניא וברגל עד הארכובה, דאלמא מרפק ביד היינו כנגד ארכובה ברגל, וארכובה היינו ראש השוק, וכולה שמעתא דערכין ודאי הכין מכרעת, ותנן במסכת אהלות (פ"א, מ"ח) גבי רמ"ח אברים באדם שנים בקנה שנים במרפק אחד בזרוע ארבע בכתף אלמא מרפק למטה מן הזרוע.

והרמב"ן ז"ל תירץ שכל אותו עצם מתחילתו ועד השחי נקרא מרפק, ואציל דהתם בערכין, היינו עד תחילת הפרק, וההיא נמי דרמ"ח איברים היינו תחילתו מפני שיש בו שני עצמות שקורין חכמי הטבע קובד"י עליון וקובד"י תחתון, ומפני שרצה לחלק אותו (מסוף) הפרק הוציא תחילתו בלשון מרפק וסופו בלשון זרוע, ולפיכך לענין משנתנו ראוי יותר לפרש שחי כמו שפירש רש"י ז"ל, לפי שכן דרך אדם

להוציא תחת שחיו ולא להוציא בקובד"י. גמרא: גירסת הספרים: **ומשכן גופיה מנא לן דכתיב (שמות כו, טז) עשר אמות אורך הקרש, וכתיב** (שם מ, יט) ויפרש את האהל על המשכן, ואמר רב משה רבנו וכוי. כלומר: דכל שבטו כמוהו,

וכדאמרינן בסמוך ואינו נכון. אבל רב האי גאון ז"ל לא גריס ליה כלל, דכיון דגמרינן למזבח שהוא עשר, ממילא ידעינן דאף הלוים קומתן עשר, מדכתיב גבי מזבח גופיה (במדבר ד, יד) ופרשו עליו כסוי עור תחש.

מדקאמר להו אי אתם מודים בלאחריו ובא לו לאחריו שהוא חייב מכלל דפטרי רבנן. פירוש: לאו ממאי דקאמר להו אי אתם מודים קא דייקי, דאדרבא בכל מקום אמאי דלא פליגי קאמרי הכי, ולומר כמו שאתם מודים בזה אודו לי בזה, אלא מדקאמר הם לא מצאו תשובה לדברי קא דייק, דקא סלקא דעתך דהכי קאמר הם לא מצאו תשובה וחלוק לחלוק ביניהם ואעפ"כ לא חזרו בהן, דאלמא סברי דאף במוציא [לאחריו ובא לו לאחריו הוי] כלאחר ידו ופטורין.

אף מקבלי פתקין כן. פירש רש"י ז"ל: פתקי המלך פעמים מוציאין אותן למוסרן לרץ זה וכשאינו מוצאו לזה מוסרו לרץ אחר ומפני שדבר המלך נחוץ, ואע"פ שלא נתקיימה מחשבתו שהוציא על מנת שיתנו לרץ זה ונתנו לרץ אחר ומפני שדבר המלך נחוץ, ואע"פ שלא נתקיימה מחשבתו שהוציא על מנת שיתנו לרץ זה ונתנו לרץ אחר. ואינו מחוור. דאינו דומה לנתנו לאחריו ובא לו לפניו או לאחריו [ובא לפניו], אבל רב האי גאון ז"ל פירש לבלרי מלכות חוגרין בסינר, ותולין פתקין במתניהם פעמים שבאים לפניהם פעמים שבאים לאחר ולא אכפת להון. וזה נכון.

לכני הם כענו בי שבא בי לאחור יו א אכנון לחון: יוח בנון: זה יכול וזה אינו יכול. פירוש: כל יכול שבכאן הוא שיכול להוציאו באוחו ענין שהוא אוחזו עכשיו וכל שאינו יכול פירושו שאינו יכול להוציאו באוחו ענין שהוא אוחזו עכשיו, ואע"פ שיש בכחו לחקנו ולהוציאו בענין אחר, דמכל מקום כיון שהוא אוחזו עכשיו בענין שהוא אינו יכול להוציאו, לא איכפת לן אם יש בו כח להוציאו בענין אחר.

דף צג

לכך נאמר (ויקרא ד, כז) בעשותה, יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורין. עיקר דרשא העושה את כולה ולא העושה את מקצתה, אלא הא דאמר הכא בעשותה יחיד שעשאה חייב, פירושו הוא לומר בעשותה העושה את כולה הוא לבדו ולא העושה את מקצתה וחברו מקצתה, כלומר: אף על

פי שעשאוה כולה בין עניהם.

רש"י ז"ל גריס: **רבי שמעון לטעמיה דאמר יהיד שעשאה בהוראת בית דין הייב.** ואין הגירסא מחוררת. דאדרבה בהוריות (ג, ב) תניגן הורו ב"ד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן והלך היחיד ועשה על פיהן ר"ש פוטר ר"א אומר ספק. ויש מתרצים דשאני התם דכיון שחזרו בהם וידעו שטעו, ידיעתן כידיעתו וכמי שנזכר הוא דמי שהרי עליהן היה סומך. והר"ם ברי ויסף תירץ דהתם הוא דאיכא כפרה הכא ליכא כפרה. ואינו מחוור. דמכל מקום מנא לן דר' שמעון יהי ליה הכי, והיכן אמרה דנימא רבי שמעון לטעמיה. אבל רבנו האי גאון והגאונים ז"ל גורסים, ורבי שמעון יחיד שעשאה בהוראת ב"ד לא צריך קרא, כלומר: דפשיטא משום דאנוס הוא.

הי מנייהו מחייב וכרי רב המנונא אמר משום דקא מסייע בהדיה. יש מקשים והיאך אפשר שזה שיכול ועושה המלאכה פטור, וזה שאינו יכול ואינו עושה המלאכה יהא חייב, והיאך אמר כן רב המנונא. וחירץ הר"מ בר יוסף ז"ל, משום דמספקא לן דשמא אוחו שיכול חייב, לפי שהוא עושה עיקר המעשה, או שמא אוחו שאינו יכול חייב, לפי שהוא עושה בכל כחו, ומחייבים ליה משום דמרמינן ליה לזה אינו יכול וזה אינו יכול דחייבין לרבי מאיר ורבי יהודה, (והלכך) [והיכול] לפטור מדמינן ליה לזה יכול יהודה, יכול הפטור לרבי יהודה, ופשיט רב חסדא דזה שיכול יש לחייב מפני שהוא עיקר, ואמר ליה רב המנונא, דאדרבה זה שאינו יכול ומסייע בכל כחו יש לחייב, ואמר ליה מסייע אין בו ממש. ומכל מקום בין רב חסדא בין רב המנונא שניהם מודים דאין לחייב אלא האחד לבדו.

ואינו מחוור. שהטעם בזה אינו יכול וזה אינו יכול אינו מפני שמסייע בכל כחו, אלא מפני שתלויה בכל אחד. ועוד קשיא לי דאי משום הא, שאינו יכול לר" שמעון אמאי חייב, דהא לר' שמעון זה אינו יכול וזה אינו יכול פטורין. ועוד יכול אמאי פטור לרבי מאיר, דהא זה יכול וזה יכול לרבי מאיר שניהם חייבין, וסתמא דמלתא הכא אינו חייב אפילו לרבי מאיר אלא האחד, וכולהו שוו בהא, דאינו סברא שיהיו שניהם חייבין לרבי מאיר ולא יהא חייב אלא האחד לרבי יהודה ורבי שמעון, שכיון דכיילינן ואמרינן זה יכול וזה אינו יכול דברי הכל חייב, משמע דכולן שוין בהא בין בחיוב בין במהות החיוב.

ויש מפרשים דמשום דקחני דברי הכל חייב, הוה משמע להו דאינו חייב אלא האחד, ומשום כך שאלו איזה ראוי לחייב יותר, ואמר רב חסדא זה שיכול, שהמלאכה נעשית על ידו, דזה שאינו יכול בטל הוא אצל היכול, אע"ג דמחייב ר' יהודה בזה אינו יכול וזה אינו יכול הכא לא, ורב המנונא אמר דאפילו שאינו יכול חייב לרבי יהודה מפני שמסייע, וכדמחייב ר"י בזה אינו יכול וזה אינו יכול, ואמר ר"ח מסייע אין בו ממש, ואינו דומה לזה אינו יכול וזה אינו יכול, דהחם המלאכה נעשית ע"י שניהם ואי אפשר להעשות ע"י האחד, ולפיכך אין אחד מהם מסייע אלא שניהן עושין מעשה. וגם זה אינו מחוור בעיני כל הצורך מן המענה שכחבתי. דאי אפשר לחלק בדבר זה ולומר דאליבא דר"י קאמר רב המנונא ולאו אליבא דהנך, דלדידהו מאי איכא למימר, וכוללהו שוין בדבר זה.

ומסחברא ודאי דלרב המנונא אף מי שאינו יכול קאמר דחייב וכדברי הפירוש האחרון, אלא דהכי פירושא: רב חסדא אמר יכול חייב לכולי עלמא, ואפילו לרבי יהודה ורי שמעון מפני שהמלאכה כולה נעשית על ידו, ואינו דומה לזה יכול וזה יכול, דהתם כל אחד עושה מלאכה וראוי לעשות את כולה וכשלא עשאה כולה התורה פטרתו, אבל זה יכול וזה אינו יכול יחיד שעשאה קרינן ביה, ומי שאינו יכול אינו אלא מסייע ומסייע אין בו ממש ואפילו לר"מ, ואינו דומה לזה אינו יכול וזה אינו יכול, דהתם כל אחד עושה מעשה ואין אחד מהם מסייע אלא עושה מעשה כחבירו. ורב המנונא אמר שאפילו המסייע יש לחייב לכולי עלמא, לר"מ מפני שעושה מעשה בכל כחו, ור"מ בכל ענין מחייב, וזה גם כן עושה הוא מעשה בכל כחו, והוי ליה כזה אינו יכול וזה אינו יכול, והוא הדין לרבי יהודה מן המענה הזו לדעת רב

המנוגא, ולרבי שמעון דפטר בכל ענין בין בעניהם יכולין בין זה לעצמו וזה לעצמו בין בזה אינו יכול וזה אינו יכול, סבירא ליה לרב המנונא דהכא מודה, משום דכשזה יכול וזה יכול והוי ליה לחד למעבד כולה ולא עבד, קרינן ביה העושה כולה ולא העושה מקצחה, והוא הדין והוא המעם לזה אינו יכול וזה אינו יכול, כיון שאין אחד מהם יכול לעשותה, דלא קרינן בהו יחיד שעשאה, אבל בזה יכול וזה אינו יכול, היכול חייב על כרחו דבדידיה קרינן ביה יחיד שעשאה, וכיון שהיכול חייב, אי אפשר לפטור אח השני משום שנים שעשאוה, שאם כן אף היכול ליפטר, וכיון שכן מחייבין אותו מיהא משום מסייע,

ואמר ליה רב הסדא מסייע אין בו ממש ופטור. **היה יושב על גבי מטה וארבע טליות וכוי ורבי שמעון מטהר.** מה שפירש רש"י ז"ל בפירוש שני רטעמא דרי שמעון דבעיא שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה, כלומר: שיהא זב מכביד על כל אחד ואחד, אינו מחוור, דהא אתיא למפשט מהא דמחניתין דלא בעיא שיעור לכל אחד ואחד, ואם איתא חנאי היא דהא ר' שמעון בעי שיעור זיבה לכל אחד ואחד, אלא הלשון הראשון עיקר, דר"ש לטעמיה בזה

אינו יכול וזה אינו יכול.

היה רוכב על גבר בהמה וכרי טהורות מפני שיכולה לעמוד על שלש. פירש רש"י ז"ל: דכל אחד ואחד הוי ליה רביעי ואינו אלא כמסייע, וסחמא כר' יהודה דוה יכול וזה יכול קרי מסייע. ומסחברא דאפילו ר"מ מודה בהא דעד לא קאמר ר"מ אלא בזה יכול וזה יכול וזה יכול קרי מסייע. ומסחברא אינו יכול, בל אחד עושה מעשה, דאיזה מהם יקרא עושה ואיזה מהם יקרא מסייע, וכן בזה אינו יכול אוד עושה מעשה, דאיזה מהם יקרא עושה ואפילו לרבי יהודה, אבל כאן כיון שאין הרביעי צריך לשלשה ואותו הרביעי אינו מסויים נמצא שכל אחד מהם ראוי להקרא מסייע, ואינו כזה הרביעי צריך לשלשה ואותו הרביעי אינו מסויים נמצא שכל אחד מהם ראוי להקרא מסייע, ואינו כזה הרביעי צריך לשלשה ואותו הרביעי אלא מסייע. ולפי מה שכחבתי אני פטורין לכ"ע ואפילו לר"מ. ורכין דוימנין עקרה הא ווימנין עקרה הא, ליהוי כוב המתהפך. קשיא לי מאי כיון, דכשתמצא לומר רלא עקרה כל שכן דהיה לו לממא אליבא דמ"ד מסייע יש בו ממש, ולא הל"ל כיון, אלא ה"ל למימר אע"ג דוימנין עקרה לה לגמרי ליהוי כוב המתהפך, ונ"ל דה"פ דאם איתא דמסייע יש בו ממש, אלא התיע מסייע אלא אתי לטמוינוהו לא מחמת מסייע ההכא אתי לטהוריי משום דוימנין דעקרה ליה לגמרי, אדרבה כ"ש שיש לטמוינהו לא מחמת מסייע

אלא מחמת שהוב נשען עליו ממש דהוי כוב המתהפך, ואלומי הוא דאלים לקושייה.

גירסת הספרים: אמר מר זה יכול וזה יכול רבי מאיר מחייב איבעיא להו בעינן שיעור לכל אחד
ואחד וכוי. ורב האי גאון ז"ל דחאה לגירסא זו בשתי ידים, שאי אפשר דאבעי להו דלא כהלכתא,
וגריס אמר מר זה אינו יכול וזה אינו יכול, ומשום דמחייב בה ר' יהודה וקיימא לן כותיה, ועוד הביא
ראיה מדאמרינן אף אנן נמי חנינא, צבי שנכנס לבית ולא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין, דהיינו
כר' יהודה דאמר בזה אינו יכול וזה אינו יכול דחייב, אלמא דבוה אינו יכול וזה אינו יכול הוא דאיבעיא
להו. ואין צריך למחוק הגירסא דמדר"מ נשמע לרבנן, ומשום הכי אצטרכינן למבעי אהא דר"מ משום
להו. ואין צריך למחוק הגירסא המדר"מ נשמע לרבנן, ומשום הכי אצטרכינן למבעי אהא דר"מ משום
דרבר רחוק הוא שיהא שיעור גדול כל כך שלא יהא האחד יכול להוציאו ולא יהא בו שיעור לזה ולזה.
גדול כל כך עלא יוכל אחד להוציאו ואפילו היה תשש ודל כח, אלא שאפשר להעמידו כגון שהוציאו
גדול נל כך על איד להוציאו ואפילו היה תשש ודל כח, אלא שאפשר להעמידו כגון שהוציאו
בנון נוון ביינון ביינו

בכלי ואינן צריכין לכלי, ומתוך כבדו של כלי אין אחד יכול להוציאו.

שמע מינה אוכל עני זיתי הלב בהעלם אחד הייב שתים. כלומר: ש"מ דאיכא הנא דסבירא ליה הכין,
היינו סומכוס דמספקא לן אליביה בפרק אותו ואח בנו (חולין פב, ב) ולא אפשיטא החם, דלמא נפשוט
מהא. ותמיהא לי היכי מדמי לה לאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, דהא הכא בבת אחת מפיק להו ובכי
האי גוונא ליכא לחיובא תרתי ואפילו תמצא לומר בקצר וקצר או אכל ואכל בהעלם אחד שהוא חייב
האי גוונא ליכא לחיובא תרתי ואפילו תמצא לומר בקצר וקצר או אכל ואכל בהעלם אחד שהוא חייב
בכריחות פרק אמרו לו אכלת חלב, (טו, א) דר"א מחייב תרתי בקוצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרות
בהעלם אחד, ואפילו הכי בקצר כשני גרוגרות בבת אחת אינו חייב אלא אחת, וכדאמרינן החם גבי קצר
בהעלם אחד, ואפילו הכי בקצר כשני גרוגרות בבת אחת אינו חייב אלא אחת, וכדאמרינן החם גבי קצר
כגרוגרת חייב שחים. ויש לומר דכיון שקצר שני שמות דהיינו אוכלין וכלי, וגופין מחולקין, אפילו בבת
אחת חשבינן ליה כזה אחר זה, וכדאמרינן החם הכא במאי עסקינן בדלית המודלה על גבי תאנה וקצצן

בבת אחת דמשום הכי מחייב ר"א הואיל ושמות מחולקין, וגופות מחולקין, דכותיה גבי קצר וקצר היכי משכחת לה דלא מיחייב כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת.

ואכתי קשיא לי אמאי לא אוקמה כר"א דאית ליה התם בכריתות בפרק אמרו לו (שם) הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו וחזר ובא עליה חייב על כל אחת ואחת, ואיבעיא להו התם מעמא דרבי אליעזר משום דעבד תרתי, ומינה דקצר וקצר דעבד תרתי חייב שתים, או דלמא מעמא דרבי אליעזר התם משום דאי אפשר לערבן לביאות בבת אחת אבל בשתי גרוגרות דאפשר לערבן אין חייב אלא אחת, ואסקה רבה לטעמיה דר"א התם משום דעבד תרתי, והלכך קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחד חייב שתים, וכל שהוא חייב בקצר וקצר מחייב בקוצר בבת אחת שתי גרוגרות בשמות מחולקין וגופות מחולקין, כגון דלית המודלה על תאנה וקצצן בבת אחת וכדאיתא התם, והכא בכלי ואוכלין דכותה היא.

ויש לומר דפלוגתא היא החם, דרב יוסף אמר דטעמיה דר' אליעזר החם משום דאי אפשר לערבן, אבל הכא דאפשר לערבן אינו חייב אלא אחת, והלכך לא בעי לעיולי נפשיה בפלוגתא. ובירושלמי נמי משמע דאית להו כההיא סברא דר' יוסף דגרסינן החם בפרקין דאמר ר' עקיבא (שבת פ"ט ה"ז) גבי מתניתין דהמוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת, וקשיא אילו הוציא והוציא בהעלם אחד כלום הוא חייב אלא אחת, למי נצרכה לר' אליעזר, שלא תאמר מינין הרבה יעשו כהעלמות הרבה ויהא חייב על כל אחת ואחת, לפום כן צריך מימר אינו חייב אלא אחת, ואע"ג דרבה ורב יוסף הלכתא כרבה, הכא לא מעייל נפשיה בפלוגתייהו, ועוד דפשטא דברייתא התם

ברב יוסף דיקא. כך נראה לי.

האג: הכא במאי עסקינן כגון ששגג על האוכלין והזיד על הכלי. וחייב אף על הכלי דקתני כרת או מיתה קאמר, ועל האוכלין פטור מחטאת משום דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על הכלי. ואני תמיה לרב ששת רישא דקתני חייב על האוכלין ופטור על הכלי, מאי קאמר דאי במזיד בעניהם מאי נפקא מינה ההא נסקל על האוכלין, ואי במזיד על האוכלין ושוגג על הכלי אפילו היה צריך לכלי נמי פטור אף על הכלי, דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על האוכלין, ואי בשוגג בזה ובזה אפילו היה צריך לכלי נמי פטור אף על הכלי, דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על האוכלין, ואי בשוגג בזה ובזה אפילו היה צריך ומי לכלי פטור אף על הצל אחת, ולאפוקי מדרי אליעזר, ואליבא דרבה דאמר (כריתות טו, א) קצר וקצר בהעלם אחד אינו חייב שחים. אי נמי יש לומר כגון ששגג על האוכלין שהיה סבור שלא אסרה תורה הוצאת האוכלין, והייב שחים. אי נמי יש לומר כגון ששגג על האוכלין שהיה סבור שלא אסרה תורה הוצאת האוכלין, והייב שחים. אי נמי יש לומר כגון ששגג על האוכלין, מפני שהיה פטור על האמר: המוציא אוכלין והיד על האוכלין והויד על הכלי פטור עליו ולפיבך חייב על האוכלין, והכי קאמר: המוציא אוכלין בכלי ושגג על האוכלין והיד על הכלי קחור, כלומר: דמשמע דחייב הוא שחים בין על הכלי בין על האוכלין.

ור"ח ז"ל גריס אמר רב ששת כגון שהזיד על האוכלין ושגג על הכלי. וחיום הכלי דסיפא כחיוב האוכלין דרישא, ותרווייהו לחטאת. ואינו מחוור. דאי אפשר לחייבו חטאת על שגגת הכלי כיון שהזיד באוכלין, וכדאמרן שהרי אינו שב מידיעתו. ורבנו האי גאון ז"ל גורס כגירסת הספרים וז"ל: אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון ששגג על האוכלין והזיד על הכלי, פירוש והכי קאמר חייב על זה חטאת ועל זה כרת, מתקיף לה רב אשי והא אף על הכלי קתני, דאלמא האי כי האי. ע"כ. והוא מן התימא האיך אפשר שיתחייב חטאת על האוכלין כיון שהזיד על הכלי. ואולי נאמר דראוי לחטאת קאמר אלא שדבר אחר גרם לו להפטר. ובזה אפשר להעמיד אף גירסת ר"ח ז"ל.

71 27

ונהע לו, ורב אשי דאוקמה בהכין, פליגי בפלוגתא דר"י וריש לקיש, דרב ששת דלא אוקמה בנודע לו וחזר לאוקומה בנודע לו וחזר ונודע לו, ורב אשי כרבי יוחנן. ואינו מחוור. דמנא ליה דרב ששת כר"ל ולפום כך לא מצי דקיימא לן כר' יוחנן אלא דלא אסיק אדעתיה לאוקומה בהכין, ואי נמי דלא קשיא ליה האי אף על הכלי. אלא הכי פירושא: רב אשי אמר בנודע לו וחזר ונודע לו וכפלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל, למר בנודע לו וחזר ונודע לן מיד, דידיעות לבד מחלקות, ולמר בנודע לו לאחר הפרשה, ואי נמי לאחר הקרבה למר

כראית ליה ולמר כראית ליה בפרק כלל גדול (שבת עא, ב). **דבי וייאדן.** פירש רש"י ז"ל: ציידי עופות, וקושרן ומניחן על הסוס כשהן חיין. ומה שאמר קושרן לא דק דמודה ר' נתן בכפות. ורבי האי גאון ז"ל פירש בזיארן, הנץ וכיוצא בו שהמלכים צדין בהם עופות קורין אותן באז, והאחד העוסק בהן קורין אותו בלשון פרסי באזאר, ובזמן שהן יותר מאחד קורין להן

בויארן, ויש להם סוסים מיוחדים הנקראין סוסיא דבאזאר"ן. **פוטר היה רבי שמעון אף במוציא את המת לקוברו.** פירוש: משום דאף זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, לפי שאין לו הנאה לא בהוצאתו ולא בקבורתו, אבל ההנאה היא מניעת הטומאה שהוא מונעו ממנו בהוצאתו, וכן (לקמן שבת קז, ב) צידת נחש שלא ישכנו נקראת מלאכה שאינה צריכה לגופה, שאינו אלא מניעת היזק ואין לו הנאה בגופה של מלאכה, וכן (לעיל שבת לא, ב) כבוי פתילה וגחלים מלאכה שאינו צריכה לגופה, שאין הנאה לו בגופו של כבוי, אלא בכבוי של פתילה שצריך להבהבה וגחלים לעשות מהם פחמים שהוא צריך להדליקם ולכבותם, והכבוי בעצמו הוא התיקון ממש.

ואם תאמר אם כן תופר יריעה שנפל לה דרנא (לעיל שבת עה, א) לא יהא חייב שאינו צריך לגופה של תפירה, שברצונו לא נפל בה דרנא ולא היה צריך לאותה מלאכה, יש לומר דמכל מקום כיון שנפל שם דרנא צריך הוא לאותה תפירה ונהנה הוא ממנה, כתולש מן המחובר דברצונו לא היה מחובר ואינו צריך שיהא מחובר כדי שיתלוש ממנה, ואף על פי כן מאחר שהוא מחובר צריך הוא לתלוש ונהנה הוא מאותה חלישה ממש, ומלאכה הצריכה ממש הוא. והמוציא ריח רע כל שהוא, ששנינו בפרק א"ר הוא מאותה מליע א, שהוא חייב, אף רבי שמעון מודה בה ובשהוציאו לצורך רפואה לגמר בריח בהיו בהחד הנושנה כה נה מהדוד ההוא בלונו ו"ל

רע, והרבה עושין כן. וכן פירשה הר"ז הלוי ז"ל.

מי קאמינוא לרשות הרבים לכרמלית קאמינוא. יש מפרשים דדוקא על ידי ככר או תינוק, דכיון דאפשר לחקן הטלטול על ידי ככר או תינוק מתקנין, ולא התירו להוציאו לכרמלית אלא מפני שאי אפשר בלאו הכי ומשום כבוד הבריות התירו. והרמב"ן ז"ל כתב דנראה דכיון שצריך להוציאו לכרמלית, שרי אפילו הכי ומשום כבוד הבריות התירו. והרמב"ן ז"ל כתב דנראה דכיון שצריך להוציאו לכרמלית, שרי אפילו בלא ככר, כדי שלא ירבה בהוצאה, שהוצאת התינוק עצמה אסורה היא לכרמלית ואם המת הותר מפני כבודו יתירו בהוצאת התינוק והככר. ויש לי לומר דכל שהוא בתוך רשות היחיד אי אפשר להוציא בלא כברות יתירו בהוצאת התינוק והכבר. ויש לי לומר דכל שהוא בתוך רשות היחיד אי אפשר להוציא בלא התירו בלא ככר ותינוק, נראה שלא התירו כאן בלאו הכין, ואם באנו לומר דכשיגיע בצד הכרמלית יסלק הככר ויוציאנו בלא ככר, יראה כחוכא דעד כאן לא התרנו לטלטל בלא ככר, ועכשיו אתה אוסרו יסלק הכבר ויוציאנו בלא כבר, יראה בחוכא דעד כאן לא התרנו לטלטל בלא כבר, ועכשיו אתה אוסרו

בככר ומתירו בלא ככר, הלכך לא אפשר בלא ככר או תינוק.

ממכל מקום יש לעיין דמהכא משמע דאפילו לרבי שמעון אסור להוציאו לרשות הרבים עצמה, ואמאי והלא ליכא בהוצאת המת אפילו מרשות לרשות לר"ש אלא איסורא בעלמא, ומשום כבוד הבריות נתיר לר"ש כמו שאנו מתירין לרבי יהודה בכרמלית ועל ידי תינוק. ובשם ר"ח ז"ל [אמרו] שלא התירו בכוד הבריות אלא בדבר שעיקרו מדברי סופרים כגון כרמלית, אבל לרשות הרבים לא, דהכא מי מפיס בנוד הבריות אלא בדבר שעיקרו מדברי סופרים כגון כרמלית, אבל לרשות הרבים לא, דהכא מי מפיס במלאכה עלו אם הוא צריך לגופו אם לאו, שהרי אפשר בהוצאת המת שיהא בה צורך לגופה של מלאכה כגון אותה שאמרו בירושלמי (פ"י ה"ה) במת עכו"ם שהוציא לכלבו, ואפילו אמירה לעכו"ם שהוא שבות שאין בה מעשה לא התירו כל שיש בה חלול שבת באבות מלאכות, וכל שהן בדררא דאיסורא דאורייתא גנאי הוא למת ואין ההיתר משום כבודו. וכן כתב הרמב"ן ז"ל. והראב"ד ז"ל היתוח לזו בשאינו מוציא לכבודו של מת, חדא דיותר הוא מתכבד בבית ממה שהוא מתכבד בכרמלית,

ואם מפני שלא יסריח בחום הבית הוציאוהו לכרמלית, והלא ממטה למטה (לעיל שבח מג, ב) לא התירו להפכו כדי שלא יסריח וכל שכן להוציאו לכרמלית, אלא הכא משום כבוד החיים הוא שהתיר, מפני שהיה מסריח וכדי לסלק מהם ריחו כדי שלא יהיו מלוכלכין בו התירו.

ולענין מחלוקת רבי יהודה ור"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה פסק ר"ח ז"ל הלכתא כרבי שמעון. מדאשכחן לרבא דהוא בתרא דסבירא ליה כותיה בפרק נומל אדם את בנו (לקמן שבת קמא, ב). ורבנו האי גאון ז"ל גם הוא נראה מדבריו שהוא פוסק כן, וכן פסק הראב"ד ז"ל. אבל הרב אלפסי ז"ל נראה שפוסק כרבי יהודה, מפני שכתב בפרק כירה (שבת מב, א) ההוא דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברשות הרבים אבל לא של עץ, ואמרינן התם דשמואל סבירא ליה כרבי יהודה במלאכה שאינה צריכה לגופה, וכן השמים הרב ז"ל בפרק שמונה שרצים (קז, ב) אותן ג' שמועות דצידת נחש ומפיס מורסא וצידת צבי דאוקימנא כר' שמעון. וכן פסק הרמב"ם ז"ל (פ"א, ה"ז) כרבי יהודה במלאכה שאינה צריכה לקמן בסוף פרק כל כתבי הקדש (שבת קכא, ב) שאף הרב אלפסי ז"ל כר"ש הוא פוסק, שהרי הביא משנחינו שבפרק במה מדליקין (שבת כט, ב) דקתני חוץ מן הפתילה מפני שהוא עישה פחם ואוקמה כרבי שמעון, והני מתניתין דמפיס מורסא וצידת נחש כבר כתבן בפרק האורג (שבת קז, א) דאלמא הכי סבירא ליה, ומה שכתב בפרק כירה (שבת מב, א) ההוא דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה ברי סבירא ליה, ומה שכתב בפרק כירה (שבת מב, א) ההוא דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה [ד]סבירא ליה כרבי יהודה, בא ללמדנו דלמאי דסבירא לן כר"ש אפילו של עץ נמי שרי.

נין סביר איל איכוב יוורוו, באיל אינובר ולבוא רסב יאילן כור שיאכיל מאי בותקייהו לאוקומה הכין, לימא דלא הוה ביה אלא חצי זית ואפקיה. יש לומר דמן המת משמע דפריש מן המת. ואי נמי יש לומר דאי הכי פשיטא ולא צריכא למימר.

て なに

מעוטין, מכאן שלא יקצור ושלא יטחון ושלא ירקד ביו"ט, וברירה איכא בינייהו. מלישה ואילך למעט טחינה והרקדה וכ"ש תלישה וקצירה, תני חזקיה ופליג אך הוא לבדו, הרי אלו אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב, מו), מן ושמרתם את המצות (שם יו), כלומר: ברחים שלהם לר"ג טחינה כדרכה, מנין שאין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין, רבי יוסי בשם ר"ל אך ואסור גבור, אמר רבי יוסי ברבי בון לא הותרה מחינה כדרכה. פירוש: לומר שאין שחיקת הפלפלים מדיח ושולה, והא חני (תוספתא פ"ב הי"ב) של בית ר"ג היו שוחקין פלפלין ברחים שלהן, מותר לטחון ומקשינן והא חניא בורר כדרכו בחיקו ובחמחוי, ומתרץ אמר רבי חנינא ענתנה דר"ג היא דאמר אף בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין, והבורר והטוחן והמרקד בשבת נסקל, ביום טוב סופג את הארבעים, ובירושלמי (ביצה פ"א, ה"יי) ממעטו מדכתיב הוא לבדו יעשה לכם, מיעוטין הן, דגרסינן התם: תני אין נפש וכדאמרינן בשמעתא קמייתא דביצה (ג, א) פירות הנושרין אסורין גזירה שמא יעלה ויתלוש, הכתוב ליער לומר שהוא אסור משום תולש, ומחובר אסור אפילו ביום טוב דבר תורה, ואפילו באוכל הרודה חלת דבש ביום טוב לוקה את הארבעים ואכולה סיפא קאי, דאע"ג דאוכל נפש הוא הא מקישו ומחבץ ומגבן, וחולב בחלב טמאה, ומחבץ ומגבן בשרף ערלה ובכל דבר שאסור באכילה, ומכל מקום ממש ואי אפשר מערב יום טוב, והא דהכא ר"א חני לה. ומיהו אפשר להעמידה לזו אפילו בחולב (לקמן שבת קלז, ב) אפילו במכשירין דבין אפשר בין לא אפשר שרו, וכל שכן בחולב דאוכל נפש (שבת קלד, א) אסור לגבן, הני מילי מדרבנן אבל מדאורייתא שרי, וכל שכן לר' אליעזר דאית ליה (ז, ב) משום דכתיב (שמות יב, טו) אך הוא לבדו יעשה לכם. והא דאמרינן בפרק רי אליעזר דמילה לעשותו מערב יום טוב, דלא אמרו אפשר ולא אפשר אלא במכשירין, וכדאיתא בביצה (כח, ב) ובמגילה לא קאי אחולב ואמחבץ ומגבן דאוכל נפש נינהו, ואוכל נפש מדאורייתא מישרא שרי ואפילו בשאפשר **שגג בשבת חייב הטאת הזיד ביום טוב לוקה את הארבעים.** הא דקתני ביום טוב לוקה את הארבעים,

רמכל מקום לדברי הכל נתמעטו טחינה והרקדה, שלא התירה התורה ביום טוב אלא מלאכות של יומן כגון שחיטה ואפיה ובישול, אבל אלו תקון הן ודרך בני אדם לתקן מהם לימים רבים, וכדי שלא יתקן ביום טוב מחמת חול, לא התירה התורה אותן ביום טוב אפילו לצורך היום. ולא התירה אלא תיקון אוכל בדבר שהוא ברשותו, אבל לעקור דבר מגדולו לא, ואפילו פירות הופגמין מיום טוב לחברו כגון תאנים ותותים, וכל שכן צידת בעלי חיים שהוא בכלל, והיינו טעמא דאין צדין דמתניתין. וטעם זה כתב בו הרמביין זייל ביום טוב פרק אין צדין (ביצה כד, ב) בספר המלחמות. ועוד יש לומר טעם בענין איסור הצידה כדי שלא ילך בחורשין ויצוד, ונמצא בטל משמחת יום טוב. ובפייק דביצה גרסינן בירושלמי (הל' יב) מהו להעמיד חלב, אם אתה אומר כן, אף הוא מעמיד

אבל בחוסי אמרו דאף מחובר באוכל נפש מותר דבר חורה, והכא לא קאי אחלת דבע, אלא אהנך תרתי דהיינו מכבד ומרבץ. והא דאמרינן בפרק קמא דביצה (ג, א) גזירה שמא יעלה ויחלוש, איירי סמוך לחשיכה, ואפשר הכא נמי ברודה סמוך לחשיכה קאמר, ואי נמי ברודה בפירוש לצורך חול, ואליבא דמ"ד החם בפרק אלו עוברין (פסחים מח, א) דרי אליעזר לית ליה הואיל, אבל למאן דאמר החם דר"א אית ליה הואיל אי אפשר לאוקומה בהכין, אלא אפילו בעושה לצורך חול לא לקי. ולפי דברי החוסי איכא למימר דאפילו אבבא דרישא קאי, ואכולהו קחני ביום טוב במזיד לוקה את הארבעים, ומיירי בחולב ומחבץ סמוך לחשיכה. ומכל מקום אין דרכם מחוורת, דודאי הכין משמע דמחובר אסור ביום

מיום טוב לחול.

טוב דבר תורה. הולב הייב משום מפרק. ואיכא למידק דהא אמרינן בפרק כלל גדול (לעיל שבת עג, ב. עה, א) דאין
דישה ואין עמור אלא בגדולי קרקע. ופירש ר"ת ז"ל בספר הישר בכתובות בפרק אעפ"י (כתובות ס,
א) דתרי גווני מפרק נינהו, מפרק בגדולי קרקע הוי תולדה דדש, ומפרק דלאו גדולי קרקע כגון הכא
הוי תולדה דממחק, שממחק הדד ומפרק ממנה החלב. אבל רש"י ז"ל פירש שהוא תולדת דש. ולדיניה
תקשי לן הא דהא אין דישה אלא בגדולי קרקע. גם לפירושו של ר"ת ז"ל קשה מדאמרינן בפרק חבית

(לקמן שבת קמד, ב) חולב אדם לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה, ואם איתא דחולב חייב משום ממחק, אפילו כשחולב נמי לתוך הקדרה ליחייב דהא ממחק הדד, דלענין ממחק מה לי לתוך הקדרה מה לי לתוך הקערה. אבל לפרש"י ז"ל ניחא דכל שהוא מפרק בתוך הקדרה הוי ליה כאוכל הבא לתוך אוכל ואינו כדישה, אלא שאף לדברי רש"י נמי קשיא אידך, דאין דישה אלא בגידולי קרקע.

ויש לומר דר"א ליה ליה הכין, ולא קיימא לן כותיה, ולפי זה חולב אינו אסור דבר תורה. ואי קשיא לך דהא אמרינן בכתובות (ס, א) פרק אע"פ, גונה יונק הלב כדרכו ואינו הושש, מאי טעמא מפרק כלאחר יד, ובמקום צער לא גזרינן ביה רבנן, דאלמא חולב ביד הוי ליה מפרק גמור ואסור ד"ת. ויש לומר דלדבריו דר"א קאמר, ולומר דאפילו לר"א דמחייב אי יונק בפיו שרי דמפרק כלאחר יד הוה, ולעולם לא סבירא לן כותיה וכן כתב רב האי גאון ז"ל, אבל ר"ח גאון ז"ל כתב דחולב מפרק גמור הוא וחייב, מההיא דמס' כתובות (שם) ואיתא נמי ביבמות (קיד, א). ולדבריו בהמה נמי גדולי קרקע מיקרי, ורדאמרינן בעלמא (עירובין כו, ב) גבי מעשר שני מה הפרט מפורש פרי וגדולי קרקע והתם בקר וצאן

כתיב (דברים יד, כו). **טעמא מאי אמור רבון דלמא אתי לאשוויי גומות.** פירוש: רבון דאמרי אינו אלא משום שבות, אבל לרבי אליעור דמחייב אי אפשר לומר כן, דהיכי מייתי לידי חטאת וכל שכן לידי מיתה משום גוירת אשוויי גומות, עד שיודע לך שהשוה אותן ממש, אלא טעמא דר"א דחשיב מכבד ומרבץ מתקן ממש

כבונה, ואי נמי מחייב משום מכה בפטיש. **והאידוא דסבירא לן כרי שמעון שרי אפילו לכתחילה.** פירש רש"י ז"ל וכן בתוסי דלא קאי אלא אמרבץ בלבד, משום דלא הוה פסיק רישיה ולא ימוח, אבל מכבד אסור אפילו לר"ש, ולא פליגי רבנן אמרבץ בלבד, משום דלא הוה פסיק רישיה ולא ימוח, אבל מכבד אסור אפילו לר"ש, ולא פליגי רבנן הכא ואמרי אינו חייב אלא משום שבוח אלא במרבץ בלבד, אבל במכבד כולי עלמא מודו, והא דקתני אחד זה ואחד זה אשבת ויום טוב קאי. וכן מפורש בתוספתא (פ"י, ה"י) וחכמים אומרים אחד שבת ואחד יום טוב אינן אלא משום שבוח. ומסחייעא הדין סברא מדאמרינן בפרק מפנין (לקמן שבת קכז, א) אמר שמואל מאי אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר כולו, משום דאתי לאשוויי גומוח, אבל אחדולי מתחלינן, ומני ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה, אלמא אפילו ר"ש מודה בכבוד הבית דאסרר, אחד דברים (ביצה כב, ב) שהיה עושה ר"ג להקל ואין חכמים מודים לו. ועוד דאמרינן בפרק כל הכלים אחד דברים (ביצה כב, ב) שהיה עושה ר"ג להקל ואין חכמים מודים לו. ועוד דאמרינן בפרק כל הכלים אף של תמרה, ומאי תמיה אי סבירא ליה כר"ש דשרי. אבל הרי"ף ז"ל התיר בפרק כל הכלים (שם) לכבד אפילו במכבדות של תמרה משום דאמרינן הכא והאידוא דסבירא לן כר"ש שרי אפילו לכתחילה, ולימד דאפילו אמכבד קאמרינן. וכן פסק רבנו האי גאון ז"ל כאן.

ובעל הלכוח גדולות כך פסק, דאפילו מכבד בדהוצי שרי, והא דאמרינן בריש פרק מפנין (שם) אבל לא את האוצר ומשום אשוויי גומות, לאו משום דאתי לאשוויי גומות מתוך כבוד קאמר, דהתם לאו במכבד אלא בגומר בלבד בלא כבוד איירי, ואף על פי כן אסור משום שמא יראה שם גומות וישוה אותם לדעת קאמר, לפי שלא ראה אותם עד עכשיו ודרך מכבדי אוצר בכך לפי שנעשה כולו גומות ועשוין למלאות מפני האורחין. וההיא דביצה (שם) דהתיר ר"ג לכבד בין המטות ולא הודו לו חכמים, השיב הרי"ף ז"ל בתשובה דהיינו חכמים היינו ר' יהודה, ולא קיימא לן כותיה אלא כר"ש, וההוא דמכבדות של תמרה דפרק כל הכלים (שם) גירטא אחרת יש לגאונים ז"ל בה, והכי גרסי: ואי מחמה לצל בהא לימא ר"א

אף של תמרה, סבירא ליה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר. **ורמינהו רבי שמעון אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשר זרעים בלבד.** איכא למידק מאי קושיא, אדרבה ברייתא כמתניתין דלענין שבת נקוב כשאינו נקוב, דהא כייל ר"ש בברייתא לכל נקוב כשאינו נקוב חוץ מהכשר זרעים בלבד. ויש מפרשים דרינא דמתניתין לא קשיא ליה, אלא לישנא דמתניתין קא קשיא ליה, דמדקתני במתניתין ר"ש פוטר בזה ובזה משמע להו דר"ש עושה נקוב כשאינו נקוב לכל דבר, דאי לפטור בלבד התולש מעציץ נקוב, הוי ליה למיתני התולש מעציץ נקוב חייב ור"ש פוטר, אלא להכי תנא פוטר בזה ובזה, לאשמועינן דוה כזה לכל דבר, והיינו נמי דאקשי ואזיל למימרא

דר"ש נקוב כשאינו נקוב משוי ליה, ואילו לא קשיא ליה אלא מאי דפטר התולש בשבת מעציץ נקוב, הכי הוי ליה למימר אלמא לר"ש נקוב כתלוש הוא, ומשום הכי קשיא ליה דהא בברייתא קתני מיהא דלענין הכשר זרעים לא הוי נקוב כשאינו נקוב.

ואינו מחוור בעיני כלל. חדא דפוטר בזה ובזה לא משמע שיהיה כלל גדול כל כך שלא יהא חלוק נקוב משאינו נקוב בשום מקום, דהא לא מפיק ברייתא מיניה אלא הכשר זרעים שיהא ראוי עליו להקשות. ועוד דאי כדקאמרת דלישנא דמתניתין כללא רבה לכל מילי, מאי קא מתרץ לכל מילי ר"ש כתלוש משוי לה, ושאני לענין טומאה דהתורה ריבתה טהרה אצל זרעים, דהא ודאי טעמא ברירא קאמר לענין מתיי אמאי חלק ר"ש בין הכשר זרעים לשאר דברים, אלא לענין קושיתנו לא אנח לן כלום, דאכתי חקשי לן כללא דמתניתין, כיון שאי אפשר למהוי נקוב כשאינו נקוב לענין הכשר זרעים מיהא, אם כן היכי קתני במתניתין פוטר בזה ובזה, דמיניה שמעינן דזה כזה לגמרי. ועוד דדוחק הוא לומר דמאן דמקשה מברייתא לא הוי ידע טעמא דברייתא גופא, מאי שנא הכשר זרעים משאר מילי, אמאי בזה כנקוב ובעלמא כשאינו נקוב.

וכן אין לפרש דהכי קשיא ליה דברייתא קתני אין בין נקוב לשאינו נקוב, וסבירא ליה דלחומרא קאמר דלכל מילי שאינו נקוב כנקוב, דאם כן הוי ליה למיתני אין בין שאינו נקוב לנקוב. ועוד דבהדיא תניא במס' כלאים (פ"ז, מ"ח) עציץ נקוב מקדש ושאינו נקוב אינו מקדש, ר"ש אומר זה וזה (אסורין) [אוסרין] ולא מקדשין, אלמא ר"ש לקולא אזיל בנקוב, וכל שכן דלא אזיל בשאינו נקוב לחומרא.

והפירוש המחוור מה שפירש בחוסי דרינא דמתניחין קא קשיא ליה, היכי פטר ר"ש בחולש מן הנקוב דהא לגבי הכשר משוי ליה לנקוב כמחובר, וברייתא גופא לא הויא קשיא דקא סלקא דעתך דאין בין נקוב לשאינו נקוב דקתני, היינו לכל מילי דתלוי בארץ כגון כלאים ומעשרות ושביעית ופאה, משום דכתיב בהו ארצך או אדמתך או שדה וכרם, ומשום דסבירא ליה לר"ש דאפילו נקוב לאו שדה וכרם מקרי ולאו אדמתך מקרי, אבל לכל שאר מילי דלא תלוי בארץ אלא בתלוש ומחובר כהכשר זרעים יש הפרש בין נקוב לשאינו נקוב, והא דקתני אלא להכשר זרעים בלבד, לאו הכשר זרעים ממש קאמר הכין משום דלא הוי ידע לפרושי מאי שנא הכשר זרעים משאר מילי, ופריק לא כדקס"ד, אלא הכשר זבונים גורא הצמה בפושי בהבונמא מוומא בהמוונו נהו

ורעים דוקא קאמר כפשטא דברייתא וטעמא כדמשני וכוי. **ועדיין כלי הוא לקבל רמונים.** פירוש: אם יחדו לרמונים, אבל סתם כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים

וכרתון במסי כלים (פ"ג, מ"א) וכמו שכתב רש"י ז"ל. **ובמוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו.** ואם מוקף צמיד פתיל בפיו מציל על מה שבתוכו אע"פ שלא הקיף צמיד פתיל בנקבו כיון שלא נפחת רובו דכלי פתוח כתיב כך פרש"י ז"ל, ואע"ג דלענין צמיד פתיל בעינן סתימה מעליא וכדמוכח התם במשנת מסכת כלים, הני מילי דרך פיו ואפילו נקב כל שהוא, ומן הצדרין כשנפחת בכדי שיעורו, ברברבי רובו ובזוטרי במוציא רמון, אבל בפחות מכן לא בעינן סתימה

בכל ר"ת ז"ל הקשה היאך אפשר שיהיה נקוב במוציא זית או במוציא רמון ויהא מציל באהל המת, והא ראוי בנגיעה ממקום הנקב. ולפיכך פירש הוא ז"ל דלעולם בשסתם הנקב היטב, אלא דעד רובו א"ג עד מוציא רמון קרוי כלי, ומציל בצמיד פתיל, אבל יותר מכן אינו כלי, ואפילו הקיפו צמיד פתיל אינו מציל, דהוי ליה כאוכלין שגבלן בטיט דאמרינן בזבחים (ג, ב) דאינו מציל באהל המת, ואם תאמר א"כ מאי קא מבעיא ליה התם לרבא במסכת ב"ק (קה, א) גבי חבית ענקבה וסתמה שמרים אגף חציה והניח חציה מהו, דאלמא לא בעי סתימה גמורה. יש לומר דהכי קאמר סתם חציה והניח חציה סתום מן השמרים מהו שיצטרפו אותן הסתימות, אבל הניח חציה בלא סתימה כלל פשיטא דאינה מצלת.

זף צו

לא קשיא הא ברברבי הא בזומרי. פירש רש"י ו"ל: ברברבי ברובו, בזוטרי כמוציא רמון. וכן משמע לא קשיא הא ברברבי הא בזומרי. פירש רש"י ו"ל: ברברבי ברובו, בזוטרי כמוציא רמון. וכן משמע לכאורה מדאמר רבא נקב כמוציא רמון מהור מכלום, ואם הוקף בצמיד פתיל עד שיפחת רובו, דאלמא רובו יותר ממוציא רמון. והקשו עליו בחוסי מדתנן במסכת כלים (כלים ב"ק פ"ו, ה"ו) חבית שנקבה וסתמוה שמרים הצילה, והרי חבית כלי גדול הוא ואם הולכים בו אחר רובו היאך אפשר לשמרים לסתום רובו, וההיא גבי צמיד פתיל תוינן לה במסכת כלים פרק אלו כלים מצילין בצמיד פתיל (פ"י, מ"א), ובתוספתא (פ"י, מ"א) קתני עלה ר' יהודה אומר אין צמיד פתיל מבפנים, כיצד חבית שנקבה וסתמוה שמרים אינה מצלח וחכמים אומרים מצלח. על כן פירשו בתוסי ברברבי כמוציא רמון בזוטרי ברוב, וההיא בשנקבה כמוציא רמון, ואפשר לשמרים לסתום כמוציא רמון.

ולפי דבריהם נראה לפרש דהא דאמר רבא ובצמיד פתיל עד שיפחת רובו לאו אמוציא רמון דסליק מיניה קאי, אלא מלתא באנפי נפשה קאמר, כלומר: ויש מדה אחרת בכלי חרס שאינה לטהרת עצמו אלא לטהרת כלים שבתוכו, שאע"פ שניקב מציל בצמיד פתיל עד שיפחת רובו, ולעולם בזוטרי ובפחות ממוציא רמון, ומשום דשיעור רובו הוי דינא, ומוציא רמון חומרא להחמיר עליו אפילו במעוטו, לפום כן נקט רבא רובו משום דאיהו דינא. ומיהו לעיקר קושית התוסי שהקשו ממתניתין דחבית שנקבה, כתב הרמב"ן ז"ל דאינה קושיא, דחבית כלי העשוי למשקין הוא, וכל העשוי למשקין שיעורו בזיתים, העשוי למשקים בצמיד פתיל, וכדתנן במסי כלים (פ"ט, מ"ח) נקב העשוי לאוכלין שיעורו בזיתים, העשוי למשקים

שיעורו במשקון, העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל בכונס משקה.

פליגי בה תרי אמוראי במערבא חד אמר כמוציא רמון וכרי. פירש רש"י ז"ל: דבהכשר זרעים פליגי.

והקשו עליו בתוס' דהא בהדיא תנן במסכת עוקצין (פ"ב, מ"י) גבי הכשר כמה הוא שיעורו של נקב כדי

שיהא בו שורש קטן. והם פירשו לענין צמיד פתיל ובסתם כלי. והרמב"ן ז"ל הקשה דסתם כלי חרס

לאוכלין הוא, ושיעורו בזיתים או יותר ושורש קטן פחות מכן הוא. ופירש הוא ז"ל דלהכשר זרעים

הוא, כדברי רש"י ז"ל, ולר"ש קאמרי דאיהו מיקל בנקב ואפילו הכי בהכשר בעי טפי. [ולדבריי] אני

תמיה היאך נחלקו סתם אמוראי אליבא דר"ש דלית הלכתא כותיה. ולדברי כולם אני תמיה אם להכשר

זרעים או לצמיד פתיל הוא, למה הכניסו דברי רבי זירא באמצע, דלמעלה אחר דברי רבא ורב אסי היה

לו לאמרה. וצריך עיון. מחניי: **שתי גוווטראות ברשות הרבים זו כנגד זו המושיט והזורק מזו לזו פטור.** כלומר: שלא היחה הושטה כזו במשכן.

שתיהן בדיוטא אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכך היתה עבודת הלוים. קשיא לי והא הושטת קרשים על גבי עגלות, כשתי דיוטות ברשות הרבים זו כנגד זו היתה, שהרי העגלות לאורך רשות הרבים היו, ורחבן לרוחב הרשות וארכן של קרשים הנתונין על רוחב העגלות לרוחב הרשות היה, כדאמרינן בגמרא שמהן למדנו רוחב רשות הרבים שהוא שש עשרה אמה, ואם כן על כרחנו לרוחב רשות הרבים היו מושיטין הקרשים, וכיון שכן אדרבה מושיט מזו לזו כשהן זו כנגד זו ברשות הרבים ליחייב (כרשות הרבים) שכן היתה עבודת הלוים, ובששתיהן בדיוטא אחת כלומר: לאורך רשות הרבים ליפטר שלא היתה עבודת הלוים כן.

עד שראיתי לרבנו האי גאון ז"ל ענין יראה שאין ההקפדה כשהגווזטראות לרוחב הרשות או לארכו, אלא בששתי הגווזטראות עשויות לעשות דיוטא אחת כעגלות ששתיהן נעשות דיוטא אחת, או שתי דיוטות שלא בשעתי הגווזטראות עשויות לעשות דיוטא אחת בעגלות ששתיהן נעשות דיוטא אחת, או שתי דיוטות שלא כעגלות של מדבר, ומפני שאין דרך לקרות רה"ר כשמושיט מזו לזו בשני צדי רה"ר פטור, אבל כשהן לאורך הרשות שדרך לעשותן לדיוטא אחת חייב. וזה לשונו: שתי גווזטראות זו כנגד זו ברה"ר נמופלגות זו מזו ואינן דומות לדיוטא אחת, ברה"ר, גווזטראות דרה"י היא, וכששתים זו כנגד זו ברה"ר ומופלגות זו מזו ואינן דומות לדיוטא אחת, זו דשות לעצמה והיא רה"י ורה"ר ביניהם מזו לזו וכני, אבל אם הגווזטראות שתיהן העומדות ברה"ר מוכנות להיות שתיהן דיוטא אחת ורשות אחד, ובאיזה צד שמרכיבין נכר מזו לזו על גבי רשות הרבים כדי להיות שתיהן דיוטא אחת ורשות אחד, אם עשאן כן מבעוד

יום הרי הן כרשות אחת ומותר לטלטל מזו לזו על גבי אותו הנסר שהוא מתוח מזו לזו על גבי רשות הרבים, כדתון התם (עירובין עח, ב) לענין חריץ שבין שתי חצרות, עמוק עשרה ורחב ארבעה מערבין אחת, ותון עלה נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה מפחים, וכן שני גוווטראות זו כנגד זו, מערבין אחת, ותון עלה נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה מפחים, וכן שני גוווטראות זו נוווטראות כחריץ, אם נתן על שני הגוווטראות נסר שהוא רחב ארבעה, וגוווטראות גבהן עשרה הרי הון כרשות אחד, ואם הנסרים מוצבין ביניהן מבעוד יום אלא שקדש היום ולא חוברו, אסור להושיט מון לזו ובין זולתו, ואם הושיט חייב, כי כך היו העגלות שנמסרו במדבר ללוים. שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים, והיו מותחין קרשים ומציבין קרש על שתי עגלות ראשו זה על זו וראשו זה על זו כנסר בחול שהיו מושיטן את הקרשים מזו לזו זו היא מלאכתן, ולפיכך העושה כן בשבת חייב, אבל לא היו וורקין כדי שלא לנהוג בזיון בקרשים, ולפיכך הזורק מזו לזו פטור אבל אסור. והזהרו בפירוש זו כי בחול ליו אות ליו לוו ליו ליו מיו לוו מול אסור. והזהרו בפירוש זו כי מול לוו מול אסור.

במורח גדול נגלה לנו. ע"כ. במרא: הוצאה גופה היכא כתיבא. לא הוי ליה למימר אלא הוצאה גופה במשכן היכי הואי, כדבעי בפרק כלל גדול (לעיל שבת עד, ב) קשירה במשכן היכי הואי, אלא משום דהוצאה מלאכה גרועה בעיא היכא כתיבא, דאי לא, לא מחייבי עלה אע"ג דהואי במשכן וכדכתבינן בריש מכלחין. ומשום הכי איכא דגריס הכא וממאי דבשבת קאי וכוי גמרי העברה העברה וכרי, דאי לא לא מחייבינן עלה אע"ג דהוח במשכן. אלא מיהו רבינו האי גאון ז"ל כתב דלא גרסינן ליה וטעותא הוא, דמעיקרא לא איסתפקא להו מתביא, דאלמא הבאה דהיינו הוצאה קרויה מלאכה. וכן כתבה הרמב"ם ז"ל בזה הלשון בספרו (פי"ב,

ה"ח). והוא הנכון.

הכי גרסינן: הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הואי במשכן לא חשיבה, הך דכתיבא קרי לה אב הך דלא כתיבא קרי לה מולדה. ופירושו, הואי במשכן קאמר משום שאר מלאכות, וכתיבא קאמר משום הוצאה, דהכנסה נמי הואי במשכן שהיו הליים מכניסין הנדבה ממחנה לויה ללשכות, אלא הך דכתיבא בהדיא ומפרש בה קרא קרי ליה אב. ובשאר מלאכות נמי אף על גב דאיכא מינייהו במשכן ואעפ"כ קרי להו תולדות כשובט ומדקדק (לקמן שבת צו, ב), היינו משום דבכלל האחרות הן לגמרי ואינו ברין שיהיו מחולקין מהן לגמרי לענין חטאת.

ואיכא למידק אמאי לא קאמר דנפקא מינה נמי אפילו לר"א דאי עבד אב ואב דידיה בהעלם אחד, כגון דש ודש אינו חייב אלא אחד, ואילו עביד אב וחולדה כגון דש ומפרק מחייב חרחי. ולאו מלחא דאם כן ליקרינהו לכולהו אבות או מלאכות. ואכתי איכא למידק דדלמא להכי קרי ליה תולדות דאי מתרו ליה משום אב דידיה מחייב, וכדאמרינן (לקמן שבת קלח, א) משום מאי מתרינן ביה משום בורר, ואילו הוו כולהו אבות ומתרה ביה משום אב אחר כגון שמתרה למפרק משום דש לא מחייב. ויש לומר דלר' אליעור כיון שהן מוחלקות לחטאות מן האבות להתחייב בהן במקום אב, אינו בדין שיתחייב על תולדה

כי מחרה ביה משום אב דידיה.

1 מודה ביה משום אב דידיה.

1 מודק ארבע אמות ברשות הרבים מנא ליה דמחייב. פירוש: דקא סלקא דעתך (דוריקה ברשות הרבים מנא ליה דוריקה מרשות לרשות הוא דהויא תולדה דהוצאה דהיא היא נמי מרשות לרשות, אבל וריקה ברשות הרבים [מנא ליה דמחייב, ואסיקנא דהא] נמי גמרא גמרינן לה, כלומר: דהויין תולדות דהוצאה ברשות הרבים [מנא ליה דמחייב, ואסיקנא דהא] נמי גמרא גמרינן לה, כלומר: דהויין תולדות דהוצאה תון, ואם כן לדידן מנא לן דמחייב על וריקת ועל העברת ארבע אמות ברשות הרבים ולקמן נמי (צו, הרנין ליה לוריקת ארבע אמות חולדה דהוצאה, דאתיא למפשט דרי יהודה מחייב אתולדה במקום אב מדתניא מרשות הרבים לרשות היחיד ועבר ארבע אמות ברשות הרבים רי יהודה מחייב וחכמים אב מדתניא מרשות הרבים להשות בתיור קשמר, דאלמא זריקת ארבע אמות ברשות הרבים ומיין, וקא סלקא דעתך דרי יהודה מחייב תרתי קאמר, דאלמא זריקת ארבע אמות ברשות הרבים ומיין, וקא סלקא דעתך דרי יהודה מחייב מחייב מחייב לפי שארבע אמות ברל מקום קונות לו וכרשות דמיין, מולדה דהוצאה היא. ובספר המאור כתוב לפי שארבע אמות ברל מקום קונות לו וכרשות דמיין, מולדה דהוצא מרשות היחיי לרשות הרבים דמיין.

איר יאשיה שכן אורגי יריעות וורקין מחטיהן. חמיהא לי לרבי יאשיה ולרב חסדא דילפי ליה מאורגי יריעות או מתופרי יריעות, אם כן ארבעים הוי דמאן דיליף לה מהכא לאו תולדה היא. ובירושלמי (ה"א) גרסינן ר' יודה עביד ארבע אמות בר"ה מלאכה בפני עצמה, על דעתיה דרבי יודה ארבעים מלאכות גירסינן ר' יודה עביד ארבע אמות בר"ה מלאכה בפני עצמה, על דעתיה דרבי יודה ארבעים מלאכות נינהו ונחנינהו, לא אתיא במתניתין אלא מילין דכל עמא מודו בהון, ר' ועירא משום רבי יוחנן מתופרי יריעות למד ר' יודה, שהרי תופרי יריעות מורקין מחמיהן אלו לאלו, וזה כדברי שכל מי שלמד אותה מיעיבן אינו עושה אותה תולדה אלא אב, וארבעים הן. ואי אפשר לתרץ לרבי יאשיה ולרב חסדא כמו שתירצו בירושלמי דאנן ארבעים חסר חד תנן, ואם כן זורק ומעביר ארבע אמות ברשות הרבים לא מיחייב, דאי מחייבת להו אף אתה אומר דארבעים הן, ואי אמרת דאינן אלא ארבעים חסר אחת על כרחין מעביר וזורק ארבע אמות ברשות הרבים פטור, דמנא ליה דמחייב, וצריך לי עיון. אלא משום

דלא קמה, לא דייקינן בה כולי האי. הא דאמרינן: **והא במקום פטור קא אזלא.** מסחברא דלאו דוקא במקום פטור, אלא כרמלית קאמר דמקום אורגי יריעות רשות הרבים מקורה היה והיינו כרמלית, ועוד דיריעה עצמה רחבה די באמה והויא כרמלית, ואדרי יאשיה ורב חסדא נמי הוי ליה לאקשויי הכי והא כרמלית היא, כדאמרן דמקורה הוא, אלא דעדיפא מינה אקשי ליה. כך נראה לי.

אימא אינו הייב אלא על אחת מהן. כבר כתבתיה בריש פרק קמא דמכלתין (ר, ב) בסייעתא דשמיא.

7 1 21

בעי רבה למטה מעשרה פליגי וכו' אבל למעלה מעשרה דברי הכל פטור. פירש רש"י ו"ל: ואי בהכי פליגי, הא דקחני שני גוווטראות בדיוטא אחת הזורק פטור כולי עלמא היא, כלומר: דאיכא לאוקומה בלמעלה מעשרה וכולי עלמא. ואם תאמר אם כן מאי כיצד, פירשו בחוס' דהאי כיצד לאו אפלוגתא דר' עקיבא ורבנן קא מהדר, אלא מלתא באפה נפשה היא, ואגוווטראות קאי, כלומר: כיצד דין שני גוווטראות, ודכותיה ביבמות פרק ר"ג (יבמות נ, א עיי"ש) וחכמים אומרים יש גט אחר גט ויש חליצה אחר חליצה כיצד כוי, ולא קאי ארישא, אלא כיצד דין יבם ויבמה קתני כדאיתא החם. ומיהו יש ספרים דלא גרסי הכא כיצד, ויש לפרש דאי מוקמינן פלוגתייהו בלמטה מעשרה אבל בלמעלה דברי הכל פטור לא גרסינן כיצד. ואי מוקמה פלוגתייהו אפילו בלמעלה מעשרה גרסינן כיצד, וסיפא רבנן הוא ולא רבי עקיבא.

ובירושלמי (שם) נמי איתא הכין: שמואל אמר לא שנו אלא למטה מעשרה הא למעלה אסור. פירוש: אסור בלבד אבל פטור מהטאת, ורי אלעזר אמר אפילו למעלה מעשרה, דא"ר אילא בשם ר"א מעגלות למד רבי עקיבא ועגלות לא למעלה מעשרה אינון, שתי גזווטראות אית דתני כיצד ואית דלא תני כיצד, על דעתיה דר"א אית כאן כיצד על דעתיה דשמואל לית כאן כיצד, וזה מבואר כמו שאמרנו.

ובמאי אילימא במעביר למטה מעשרה הוא דמחייב למעלה מעשרה לא מחייב והא אמר ר"א המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב. פירוש: לאו למימרא שהמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים ולא הניחו ברשות הרבים שיהא חייב, אלא הכי קאמר: במאי אילימא במעביר דוקא אבל לא בזורק ומשום דקלוטה לאו כמי שהונחה דמי, אלא דמעביר הוא דחייב ומשום דסבירא ליה לרבי עקיבא דמהלך כעומד דמי, אם כן אפילו למעלה מעשרה נמי וכר"א. ובחוסי במסכת עירובין (לג, א) מצאתי דמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים חייב, ודייקי לה מהא. ואין זה מעור לי כלל נשות הארבתי הפהם הכל מעברנו (שה) וכו נמני הצילו המיה

מחוור לי כלל. ושם הארכתי בפרק בכל מערבין (שם) גבי נחנו באילן בס"ד.

ופליגא דרב הלקיה בר מובי. פירש רבנו האי גאון ז"ל: דרב הלקיה פליגא אתרוייהו, דאדרי אלעזר
פליגי דקאמר מחייב למעלה מעשרה, ורב הלקיה קאמר דלמעלה מעשרה כולי עלמא לא פליגי דפטור,
ועוד דאע"ג דבין לר"א בין לרב המנונא רבנן פטרי בלמעלה מעשרה כרי הלקיה, מכל מקום לא שמעינן
ועוד דקא מפלגי לרבנן בין תוך שלשה ובין למעלה משלשה, ומשמע נמי מברייתא דרב המנונא דאפילו
הור שלשה קא פטרי רבנן, מדקתני ועבר ברשות הרבים עצמה, וכדרבא דאמר לקמן (שבת ק, א) גבי
חולית הבור והסלע, תוך שלשה לרבנן צריך הנחה על גבי משהו, ואילו לרב הלקיה תוך שלשה דברי

הכל חייב. **רכגון דאמר עד דנפקא לרשות הרבים תנוח.** פירוש: לא שאמר סתם בלשון הזה עם יציאתה תנוח, דאם כן חנוח ותעמוד משמע, והרי לא נחה אעפ"י שלענין שבת הויא כמונחת. אלא הכי קאמר רוצה אני שתהא כמונחת לענין שבת עם יציאתה, שלא אתחייב בהוצאה אלא בהנחת יציאתה לרשות הרבים,

ומשום הכי מחייב לר' יהודה כיון דסבירא ליה דקלוטה כמי שהונחה. הרמב"ן ז"ל.

הא דאמרינן: ממאי דלמא לעולם דעבד חדא חדא. תמיהא לי מאי קאמר, דהא כיון דאוקי פלוגתייהו

דרבנן סברי תולדות נינהו ור' יהודה סבר אבות נינהו, אם כן אפילו עבדינהו תרוייהו בהדי הדדי מחייב

ר' יהודה אתרוייהו משום דאבות נינהו. ויש לומר דכלפי מאי דקאמר ליה רב יוסף דקא עבדינהו

אב ותוייהו בהדי הדדי, כלומר: דעיקר דברי רבי יהודה לחיוביה בדעבדינהו תרוייהו בהדי הדדי, ומשום
אב ותולדתו, קא מהדר ליה איהו דלאו בדעבדינהו תרוייהו פליגי אלא אפילו בדעבדינהו חדא חדא, ואי

אבות נינהו או תולדות נינהו פליגי. כך נראה לי.

אתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת. כלומר: דלא מחייב ר'
יהודה אתולדה במקום אב, אבל רב יהודה משמיה דשמואל סבירא ליה דמחייב תרתי ומשום תולדה
במקום אב. ואי נמי איכא למימר דשמואל סבירא ליה זורק ד' אמות ברשות הרבים אב חשיב ליה
ומשום אב מחייב ליה, וכן כתב רבינו האי גאון ז"ל. והכי נמי איתא בירושלמי (ה"א) דמפרשי התם
מעמיה דר' יהודה משום דזורק הוה ליה אב, והוא הירושלמי שכתבתי לעיל (שבת צו, ב) דגרסינן התם

ר' יודה עבד ארבע אמוח ברשות הרבים מלאכה בפני עצמו, על דעחיה דר' יודה ארבעים מלאכות נינהו, ר' זעירא בשם רבי יוחנן מתופרי יריעות למד ר' יודה שהיו זורקין את המחטין אלו לאלו. ותמיהא לי למה לא העמידוה כן בגמרין והוצרך לדחוק דרבנן פטרי לגמרי, ואם תאמר כדי שלא נעשה רבי יהודה הולק על מנין ארבעים חסר אחת, הא ליתא, דעל כרחין ר' יהודה פליג ולדידיה טפי הוו דהא איכא שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש למר משמע, דאפילו רב יוסף לא הוה מפיק ליה מהאי משמעותא אלא משום דלא הוה משכח ליה פתרי דהיאך אפשר דליפטרו רבנן לגמרי דהא קא מפיק, הא לאו הכי לישנא ודאי טפי משמע דפטרי לגמרי.

ואיכא למידק אשמעתין, דהכא משמע לכולי עלמא דרי יהודה אית ליה קלוטה, ואילו בעירובין פרק המוצא תפילין (עירובין צז, ב) תון היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו, עד שלא הגיע לעשרה מפחים גוללו אצלו, משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב, רבי יהודה אומר אפיי אינו מסולק מן הארץ אלא מלא חוט גוללו אצלו, דאלמא אפיי תוך ג' לרבי יהודה בעינן הנחה ע"ג משהו. וי"ל דלית ליה לרי יהודה אלא כשרוצה שתנוח שם ואינ היכא דאמר כ"מ שתרצה תנוח, אבל התם דאינו רוצה שינוח שם הספר דאינו רוצה שיתגלגל הספר מידו, בהא לית ליה קלוטה ובעינן הנחה על גבי משהו.

והרמב"ן ז"ל תירץ דר' יהודה לית ליה קלוטה אלא היכא דראוי לנוח שם כגון זורק שנקלטה כולה באויר רשות הרבים, אבל במעביר אי נמי בתלוי ועומד שאין סופו לנוח שם, שדבר אחר גורם לו שלא

ינוח כגון ההיא דעירובין דתלוי ועומד ואינו בעצמו קלוט באויר, לית ליה קלוטה.

ואם תאמר בין להדין סברא בין לסברא קמא, רבא דאמר לקמן (שבת ק, א) דלעולם בעינן הנחה על גבי משהו ואפילו בזורק כמאן סבירא ליה. ועוד היכי אמרינן התם בפרק המוצא תפלין גבי ההיא דהיה קורא בספר לימא רבא כתואי אמרה לשמעתיה, דהא רבא לאו כחד מנייהו וכדאמרן. יש לומר דסבר רבא דמדרי יהודה נשמע לרבון, דכי היכי זרי יהודה דאית ליה קלוטה ברוצה שתנוח, כי נקלטה במקום שאינו רוצה שתנוח בעי הנחה על גבי משהו ואפילו תוך שלשה, לרבנן נמי דלית להו קלוטה בשום מקום הכי נמי בעו הנחה על גבי משהו ואפילו תוך שלשה, ו[ד]אמרינן התם לימא רבא כתואי אמרה לשמעתיה, לאו כולה שמעתיה קאמר, אלא דסבר כרי יהודה בהא דבעי הנחה

על גבי משהו כל היכא דלית ליה קלוטה. כן תירצו בחוסי.

הא דאמרינו: לאו היינו דאמר ליה רבינא לרבא ואמר ליה באומר כל מקום שתרצה תנוח. פירשו
ב האי גאון ז"ל ורש"י ז"ל דאפילו אקמייתא קאי, כלומר: אפילו נתכוון לזרוק שמונה וזרק ארבעה
דפשיטא לך דאינו הייב שהרי לא נעשית מחשבתו, דהא אמר ליה רבא לרבינא דדוקא באומר כל מקום
שתרצה תנוח, הא לאו הכי פטור משום דלא בעי לה הכא ולא נעשית מחשבתו, וגרסי הכי אמאי הרי
מחרצה תנוח, הא לאו הכי פטור משום דלא בעי לה הכא ולא נעשית מחשבתו, וגרסי הכי אמאי הרי
בחב שם משמעון: ולא גרסי אמר מר, וקושיא היא דקא מקשה אמאי דפטר אפילו בנתכוון לזרוק שמונה
וזרק ארבעה, כלומר: מאי שנא מכוחב שם משמעון, ופרקינן החם כל כמה דלא כתב שם לא מכחב
וזרק ארבעה, כלומר: מאי שנא מכוחב שם משמעון, ופרקינן החם כל כמה דלא כתב שם לא מכחב
ליה שמעון, אבל הכא כל כמה דלא וריק ארבע לא מזדריק חמניא, בתמיהא, כלומר: מי דמי זורק
לינוחב כוחב כל כמה דלא כחב שם שי"ן מ"ם כל חדא באפי נפשא לא מיכחיב ליה שמעון, והלכך הרי
אחעבידא מלאכה גמורה מדעתו, אבל זורק מי לא יכיל למיזרק חמניא בבת אחת כי לא נה בינייהו כלל,
אחעבידא מלאכה גמורה מדעתו נח ולא אתעבידא מחשבתו.

וכחב רב האי גאון ז"ל ומיפרשא בסוף פרק כיצד הרגל מועדת (בבא קמא כו, ב) נחכון לזרוק שמונה וזרק ארבע אי אמר כל שחרצה חנוח אין ואי לא לא. וחימא בעיני קצת שזו מחודשת כאן בתלמוד, דלאחר שאמר פשיטא לי מבעיא ליה וחולק התלמוד אפילו באותה שהיתה פשיטא לשואל.

ויש מי שגורס אמר מר הרי כתב שם משמעון. ולפי גירסא זו נתכוון לזרוק שמונה וזרק ארבע הייב כדאפשיט ליה מעיקרא. והא דאמרינן: לאו היינו דאמר ליה רבא לרבה. אנתכוון לזרוק די וזרק חי בלחוד קאי ובההיא הוא דפטרינן, אלא דהשתא הוא דקא מהדר ומדקדק אנתכון לזרוק שמונה וזרק ארבעה דפשיטא ליה ומדמינן לה לכתב שם משמעון, ומתמה ואזיל מי דמי התם כל כמה דלא כתב שם

לא מכחב שמעון, אבל זורק אפשר שחנוח בסוף שמונה אע"ג דלא נח בסוף ארבע, [ופרקינן ה"ג כמה דלא זריק ארבע (אבל זורק אפשר שחנוח בסוף שמונה בתמניא אלא אם כן עברו בחוך ארבע. דלא זריק ארבע הייב הכא סלקא. זכן כחב הרמב"ם ז"ל ולפירוש זה הא דקא פשיט נחכוין לזרוק שמונה וזרק ארבע חייב הכא סלקא. זכן כחב הרמב"ם ז"ל (פי"ג, הכ"א). זלפי דבריז הא דאמרינן לעיל (בעמוד א) מידלי חד ומחתי חד גזירה דלמא נפלה ואתי לאחויי, דמשמע דוקא גזירה דלמא אתי לאחויי הא לדלמא נפלה בלחוד לא, החם היינו טעמא דנחכוון להיתר ועלה בידו איסור כנחכוון לזרוק שתים וזרק ארבע, אבל אם זרק מרשות הרבים לרשות הרבים להיות היהיד באמצע ונחכוון לזרוק ארבע אמות ברשות הרבים ונפלה ברשות היחיד חייב, דהוי ליה ככוחב שם משמעון דהוצאה וזריקה מלאכה אחת הן, דזריקה חלדה דהוצאה היא ואפילו זריקת ארבע אמות ברשות הרבים, כדאיתא לעיל (שבת צו, ב). וההיא דפרק כיצד הרגל (שם) דמייתי מינה ראיה רבנו האי גאון ז"ל, גם שם הפכו הגירסא וגרסי ותכוון לזרוק ארבע וזרק שמונה.

TP ZT

הא קא משמע לן רשויות מצטרפות ולא אמרינן קלוטה כמי שהונחה. פירש רש"י ז"ל: רשויות מצטרפון, ולא כרבי יוסי דאמר בפרק המוציא (לעיל שבח פ, א) אם בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות פטור. ואינו מחוור בעיני, דאם כן מלתא דפשיטא ליה לרבי יוסי לפטורא מתמהינן אנן ואמרינן פשיטא לחיובא, ועוד דשקלי וטרי בה אביי ורבא ורב אשי. ומסתברא דלא שייכי אהדדי, דהתם במוציא חצי זית וחזר ומוציא חצי זית, הלכך דינא הוא דלא יצטרפו אלא כשתי הוצאות הן לגמרי, אבל

הכא דבוריקה אחת דינא הוא שיצטרפו. כך נראה לי.

הא נמי דאמרינן: וקמייל דקלוטה לאו כמי שהונחה. פירשה רש"י ז"ל אפחות מארבע אמות, דמדפטור מארבע ואע"ג דעברה דרך רשות היחיד שמע מינה דקלוטה לאו כמי שהונחה. וגם זה אינו מחוור בעיני, דמנא לן דפטור משום דקלוטה לאו כמו שהונחה, דהא אי אפשר לומר קלוטה, דלהחהייב עליה בעיני, דמנא לן דפטור משום דקלוטה לאו כמו שהונחה, דהא אי אפשר לומר קלוטה, דלמא אית ליה מלא באומר כל מקום שתרצה תנוח הא לאו הכי לא מחייב דהא לא אתעבידא מחשבתו, וכדאמרינן לעיל ושבת צו, א) כגון דמידלי חד ומחתי חד דזימנין דנפלה ואתי לאתיי, דאלמא דוקא משום גזירה דלמא נשיר לא נחייב ביון דלא נחבון שתונח באותו השני לאחיי. הא משום גזירה דלמא נפלה לא, דאפילו נפלה לא מחייב כיון דלא נתכון שתנוח באותו רשות. ואם תאמר דהתם שאני דנחכוון לעשות היתר ועלה בידו איסור, מכל מקום לא עדיף מנחכוין לורוק שמונה וורק ארבע דפטור לדבריו ז"ל בעצמו אעפ"י שנחכוין לאיסור ועלה בידו איסור, וכיון שכן מנא לן דהכא בדאמר כל מקום שתרצה תנוח דנשמע מינה קלוטה לאו כמי שהונחה. ואם תאמר אם כן פשימא למאי איצטריך ליה למיתני פחות מארבעה פטור. יש לומר דלמא משום רישא נקט לה.

ורב האי גאון ז"ל פירשה ארישא, כלומר: ומדמחייב ליה בשזרק ארבע אמות שמע מינה נמי קלומה לאו כמי שהונחה, ולא אמרינן כיון שקלטתו באמצע ארבע אמות כמי שנח ברשות היחיד דמי ונמצאו ארבע אמות ברשות הרבים מקוטעות ולא רצופות, עד כאן. פירוש לפירושו: דלמאן דאמר קלוטה כמי שהונחה אפילו זרק ארבע אמות פטור, דמשום זורק ארבע אמות ברשות הרבים לא מחייב, דהרי זו כמי שהונחה ברשות היחיד כיון דרשות מוחלק הוא, ומשום מוציא ומכניס ליכא לחיוביה, דהא לא

אתעבידא מחשבתו. גירסת הגאונים ז"ל: **כי קאמר רב בדרא תתאה.** פירוש: בשורה התחתונה שיש ריוח בין קרש לקרש, אבל לאחר שנתן השורות העליונות אי אפשר לצמצם הקרשים זה על זה ונוטים אילך ואילך ומכסין

את הריוח. ורש"י ז"ל גריס בדראתה כמו שכחב בפירושיו. אמר רב כהוא באטבי. מלשון כמלא אטבא. ופירש רבינו האי גאון ז"ל: כי קאמר רב דוקא בזמן דלית להו אלא אטבי בלחוד, וקודם נתינת הקרשים, ואקשינן היכא מונח להו אגבה דעגלה עגלה מקורה היא, כלומר: כי אין מניחין האטבי אלא בזמן נתינת הקרשים, דאז מניחין את האטבי על גבי עץ העגלה כדי לאחוז את הקרשים כדי שלא ישמטו, ובאותו העת עגלה מקורה היתה בקרשים, נתבטלו בהא דברי רב

ואסיקנא בה: אמר שמואל ביתדות. כלומר: שהיו מניחין יתדות ועמודים של קלעים על חלל העגלה תחלה בשתי וערב, והא הן דרא תתאה ועליהן מניחין את הקרשים, ובזמן שהיתדות בלבד על העגלה אמר רב שתחתיה רשות הרבים. ורש"י ז"ל פירש בענין אחר. ויש מי שפירש אטבי היכא מנח להו אגבה דעגלה, כלומר: שאין דרך להניח אלא על צפוי העגלה כשהעגלה מקורה נועצין בגבה האטבי, ואם אתה מעמידה באטבי עגלה גופא מקורה הואי, אמר שמואל בזמן אטבי בלחוד וכדרב חסדא, ואפ"ה לא במקורה בנסרים אלא בשיש אגבה דעגלה יתידות בלבד שעליהן תוחבין האטבי. וא"ת מפני מה דחקו להעמידה בכך, לוקמה בשאין שם כלום. תירץ רבינו האי גאון ז"ל, דתחתיהן ליכא למימר אלא

בזמן שיש עליהן שום דבר ולא בזמן שהן מגולות לגמרי. **דשפי ליה כטריז.** כך גריס רבינו האי גאון ז"ל, ופירש דטריז בלשון פרסי חתיכות בגד שתופרין בשפת החלוק כמין כיס, לשים בו מעות שקורין אלגי"ב, והוא רחב מלמטה והולך ומתקצר עד כאצבע מלמעלה.

TP ZU

אמר רבא וצידי עגלה כמלא עגלה. פרש"י ו"ל: בין שני צידי עגלה לעגלה ה' אמוח, לא מחמת אורך אל הקצה עם הצדדים ואופניהם חמש אמוח. ומה שאמרו בין עגלה לעגלה ה' אמוח, לא מחמת אורך הצדדין, אלא מחמת אורך הקרשים, ובין עגלה לעגלה וקאמר לא מגוף העגלה קאמר, אלא מאופן עגלה לאופן עגלה קאמר, כי הוא ז"ל פירש שהקרשים אינן מוטלין על שתי עגלוח, אלא על עגלה אחת, והקרש עודף מכאן ומכאן, דנמצא רוחב העגלה אוכל מן הקרש שתי אמוח וחצי, ונמצא הקרש עודף בין שני צדדין אמוח ומחצה, צא מהם שתי אמוח ומחצה לצידי העגלה, נשארו שני אמוח ומחצה מכאן ושתי אמוח ומחצה מכאן חוץ לצדדין, וכן הקרש האחר הנחון על עגלה השנית, ושתי העגלות היו הולכוח זו בצד זו לרוחב הדרך, נמצא שיש בין אופן עגלה לאופן עגלה חמש אמוח [או] יוחר כדי שלא יגיע קרש שבוו לקרש שבוו ויעבבו את הליכחן, וכי קאמר כמלא אורך עגלה לא דק.

והרב ז"ל הקשה על דברי עצמו, דאם כן היכי ילפינן לרוחב רשות הרבים שהוא שש עשרה אמות מעגלות, והלא יותר מעשרים ואחד הן, שהרי הקרשים ארכן עשר אמות והן מוטלין על דפני העגלה לרחבן ונמצא ארכן של קרשים לרוחב הדרך, הרי עשרים אמה לבד מאמה שהיה צריך למשוך קרשי כל עגלה ועגלה לצד החיצון של עגלה כדי שלא יגעו הקרשים זו בזו ויעכבו הלוך העגלות. ותירץ הוא ז"ל שאין מחשבין מן הקרשים, לפי שהקרשים למעלה מעשרה הן, ולגבי רשות הרבים לית ליה למיחשב אלא מקום העגלות ורוחב שביניהן.

ור"ת ז"ל השיב עליו כמה תשובות: הדא דכיון דלא היה הקרש שוכב אלא על עגלה אחת, היאך הקשו באמחא ופלגא סגיא, והלא קרשים גדולים ועבים כל כך, היאך אפשר להם במושב אמה וחצי, והיאך שיער המקשה ודקדק כל כך שאפשר להן באמה וחצי, ועוד שאפילו תחשוב מקום העגלות בלבד היה מפי מט"ו אמה, דאי אפשר לקרבן כל כך כדי שלא יעכבו הקרשים הלוך העגלות, ועוד אם מן העגלות אנו מחשבין אף אנו לא נחשוב אלא מקום העגלות עצמן ואינן אלא עשר לדברי רש"י ז"ל, כי מקום פנוי שבין עגלה לעגלה אינו אלא מחמת אורך הקרשים, והקרשים אינן מחחשבין לפי דבריו, ועוד דמכל מקום אע"פ שהקרשים למעלה, צריכין היו להניח מקום פנוי בין האהלים יותר מעשרים ואחד אמה כדי שיוכלו הקרשים לעבור שם, ונמצא הדרך רחב כרוחב הקרשים ומקום בן לוי.

ועוד אם לא היה הקרש מוטל אלא על עגלה בפני עצמה, מנא ליה שהיו שחי עגלות הולכות ביחד זו בצד זו, דלמא זו אחר זו ממש היו הולכות, או דלמא אחת מקדמת ואחת מאחרת, או שמא ארבעתן היו הולכות זו בצד זו ונמצא הרשות רחב מאד, ועוד קשיא לי לדידי דבכל השמועה אינו קורא עגלה אלא להעגלה ולשאר קורא צדרין, ואם כן כשאמרו בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה היינו בין עגלה עצמה לעגלה עצמה, כלומר: מן החלל ועד החלל ולא מן האופן לאופן. ועוד כיון דאמר בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה, סתמא דמלתא שאין אתה אומר אורך עגלה אלא לחלל אורך העגלה, כך בין עגלה לעגלה היינו מחלל העגלה לחלל העגלה.

אלא הפירוש הנכון כמו שפירשו הגאונים ז"ל. שהקרש היה מוטל ראשו האחד על עגלה זו וראשו העני על העגלה השניה וראש הקרשים מצומצמין על דופן חלל העגלות, וצידי עגלה כמלא רוחב עגלה, כל צד וצד קאמר שנמצא מן האופן ועד האופן שבע אמות ומחצה, והיינו דאמרינן דבין עגלה לעגלה כאורך עגלה, לפי שמחלל עגלה זו עד סוף האופן שתי אמות וחצי וכן לעגלה השניה, ונמצאו אופני שתי הגילות שעליהן שוכבין הקרשים סמוכין זה לזה, ונמצא בין סוף עגלה זו לסוף עגלה זו מיי אמות. העגלות שעליהן שוכבין הקרשים סמוכין זה לזה, ונמצא בין סוף עגלה זו לסוף עגלה זו מיי אמות. מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר בור וחוליתה מצטרפין לעשרה. וכי היכי דמצטרפי לעשרה, הוא הדין המצטרפי רחב כוחלי החוליא לחלל הבור לרוחב ארבעה. וכן פרשיי ז"ל בערובין פרק המוצא תפילין נעוכרין צט, ב). ובירושלמי משמע דדוקא כשהעומד רבה על החלל אבל אם החלל רבה על העומד לא מצטרפי, דגרסי החם בפרקין דהכא (ה"ב): א"ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה והוא שיהיה העומד רבה על החלל, ר' זעירא בעי עד שיהיה עומד שכאן ועומד שכאן רבה, אמר ר' יוסא פשיטא לר' זעירא שאין עומד מצד אחד מצטרף, פשיטא ליה שיהיא עומד מצד אחד רבה, לא צורכא דלא אפילו

הרכך חייב.

עומד השני. ע"כ בירושלמי. אע"פ שיש בו קצת גמגום ונראה כטעות ידי סופר, מכל מקום למדנו משם דדוקא כשהעומד רבה על החלל. וכן נראה לי לדקדק מדאביי דאמר לקמן (שבת ק, א) בור עמוק עשרה ורחב שמונה חלקו במחצלת פטור דהנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדי הדדי אתו, ואם איתא דכל מחיצה מצטרפת לחלל הבור, אם כן לא סילקה מחצלת זו מרוחב הבור כלום, שאף היא מצטרפת לחלל, אלא כמו שכחבתי, ויותר מזה כתבתי בריש פרק קמא דמכלתין (ח, א ד"ה רחבה) גבי זרק כוורת בסייעתא

במקום חיוב ממש נח, וכן מעביר דרך עליו ומוציא משוי למעלה מעשרה הנחתה במקום חיוב הוא, חיוב, ועמוד גבוה עשרה ורוחב ארבעה ואין בעיקרו ארבעה, דלמא בשיש לו מחיצות, וההיא דבן עזאי שהוא נח על מקום חיוב, פטור, אבל נעץ קנה ובראשו טרסקל שיש לו מחיצות הרי כולו נח במקום עמוד דממקום פטור קא אתיא, ובמקום פטור הוא עומד, כלומר: שכולו עומד באויר מקום פטור אלא גמורה במחיצות כגון חצר אבל עמוד לא, וכן דעת רבינו האי גאון ז"ל בזה. וכיון שכן כשזרק על גבי **של רשות הרבים והוי מקום פטור,** דכי אמרינן דרשות היחיד עולה עד לרקיע, הני מילי רשות היחיד לא מיבעיא ליה דחייב, כי קא מיבעיא ליה בשנח בעמוד העומד ברשות הרבים שאוירו הוא אויר והרמביין זייל תירץ דכל היכי דעקר ממקום חיוב ונה במקום פטור ובאויר של מקום חיוב ממש דמאמורא לא פשט ליה. אלא ברייחא דבן עואי חקשי, וכן משא בני קהח אמאי לא פשטו לה מינייהו. מתניתין דחולית הבור והסלע, ומוקי לה במחט או אית להו מורשא, וההיא דרבא נמי לא תקשי ליה, וכל הני ממקום פטור קא אתיין. ומיהו הא דעמוד וההיא דרי יוסי נראה דלא קשיא ליה, דדחי להו כדדחי הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה ואין בעיקרו ארבעה ויש בקצר שלו שלשה וזרק ונח על גביו חייב, ונה על גביו הייב, ואוקימנא בריש מכלחין (ה, א) למעלה מעשרה. ועוד חניא (ק, א) עמוד ברשות בני קהת. ועוד תניא (קא, א) רבי יוסי בר יהודה אומר נעץ קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל וזרק רי אמות דרך עליו חייב, ואמרינן (צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן היה משא המושיט והזורק חייב, פירוש: מחנות לפלטיא דרך סטיו. ועוד דהא אמר רבא לעיל (שבת ח, ב) המעביר דמכילהין (ו, א) אחד המוציא ואחד הזורק ואחד המכניס חייב, בן עואי אומר המוציא והמכניס פטור או דלמא כיון דממקום פטור קא אתא לא. איכא למידק ותפשוט מדבן עואי, דתניא בריש פרק קמא דשמיא.

ולא מחוור בעיני, דהא מוציא משוי למעלה מעשרה אם עמד לפוש מי לא מחייב, וכן מעביר דרך עליו ועמד בסוף ארבעה מי לא מחייב. ובחוסי אמרו דשאני מעביר ומוציא שכן היו במשכן, ואינו מחוור בעיני ועדיין צריכה הלמוד.

ומכל מקום אני תמה כל שהוא מניח על גבי הסלע או על גבי החוליא למה יתחייב, והא אגד כלי במקום פטור כיון דאויר העמוד מקום פטור, וכדאמרינן לעיל בריש פרק קמא (שבת ה, א) גבי כוורת. ויש לומר דלא אמרו אלא בשהכלי עצמו אוכל כל גובה הרשוח ועוד אגדו במקום פטור כגון שנעץ קנה גבוה יותר מעשרה ברשוח הרבים, אבל כשאין גופו של כלי גבוה כל כך שיהא אוכל כל גובה הרשוח לא, והיינו נמי דכי אמרינן לעיל בפרק המצניע (לעיל צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן משא בני קהת, אמרינן והתם מנא ליה, [ו]איצטרכינן למילף ממובח או מארון דמדלי קרקעיתו מך הרשוח יותר מעשרה, ואמאי הא לא הוי ליה למימר אלא שהיה גבהו של מובח או של ארון הנישא על

הכתף, למעלה מעשרה טפחים חייב. **כותל ברשות הרבים גבוה עשרה ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רשות היחיד.** מסחברא דהא דאיצטריך למימר כל הני, משום דמעיקרא היה מקום פטור, ועכשיו כשגדר הכרמלית ונעשית ממילא על ידי מחיצה זו רשות היחיד, הלכך מיבעיא ליה כיון דלא נתחדש שום דבר בגופו של כותל זה ומעיקרא היה מקום פטור, אי אזלינן ביה בתר מעיקרא, או דלמא כיון דמכל מקום על ידה נעשה רשות היחיד אף היא מותרת כרשות היחיד, אבל אם מתחלה גדר כרמלית בארבע מחיצות, פשיטא ליה ראע"פ שאין המחיצות רחבות ד' חייב, כמחיצות רה"י ברה"י כשהוא מניח בראש המחיצה דהוי ליה

כחורי רשות היחיד שהן כרשות היחיד.

הבא מבטל ליה החם לא מבטל לה. הקשו בחוספות: וכי לא מבטל לה מאי הוי הא ליכא די אמות, דאטו אם היה בידו הפץ של די אמות והגיחו מי חייב, והלא כל שאינו כולו חוץ לדי אמות פטור דהוי ליה אגדו מבפנים. ועוד מנא ליה למקשה דאיירי בד' אמות מצומצמות, והלא כל מקום ששנינו זורק או מוציא, בשזרק החפץ כולו מיירי או הוציאו כולו חוץ לד' אמות הוא, ומאי שנא הא. ותירצו הם דהכא נמי בשזרק הוץ לארבע אמות כדין כל שיעורי שבת, והכי קא פריך אי אמרת דהנהה וסילוק מחיצה בהדי הדדי אתו, נמצא דבילה זו ממעטת רוחב הרשות לגבי דבילה אחרת או הפץ אחר לפי שאי אפשר לזורק אחר להתחייב, דהוי כאילו הוסיף במקום הנחת הדבילה בעובי המחיצה ואינו רשות היחיד להתחייב עליו, א"כ ג"ז לא יתחייב עליו. ואהדר ליה דכיון דלא מבטל לה אינה ממעטת ולא מבטלא מחיצתה בהנחתה.

זרק זרף ונח על גבי יחדות מהו. וסבירא ליה לרבא דאמרינן פי תקרה יורד וסותם דאי לא לא הוי רה"י וכדאמריי נמי לקמן (שבת קא, א) גבי נעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל. ור"ת ז"ל פירש בערובין (כה, א בתוסי ד"ה אכסדרא. וצד, ב) דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם בדי מחיצות, ולדבריו איכא לאוקומה בדאית לה שתי מחיצות. ועדיין צריך לי תלמוד שהרי מחיצה שהגדיין בוקעין בה הוא, ואינו מחיצה.

112 2

הלקה במחצלה פטור לאביי דפשיטא ליה דמחצלה מבטלא מחיצה כל שכן הוליא דמבטלא מחיצה. מהאי לישנא משמע לי דהא דאביי אע"ג דלא מבטל לה למחצלה, דאי כשבטלה מאי כל שכן הקאמר היא [היא], ולרבי יוחנן דבעי בחוליא, מחצלה אמאי פשיטא ליה. וקשיא לי דאם כן אפילו זרק לחוכה מחצלה לאביי ליפטר, דומיא דורק חוליא. ועוד קשיא לי דאם כן מחניתין דהזורק באויר למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ דאקשינן עלה והא לא נח ואיצטריך ר"י לאוקומה בדבילה שמינה לאביי לישה מנסיל לה החם, וכי תימא דמוקי לה בחור, הא אביי גופיה [הוא] דקא דחי ליה לרבא בפרק קמא הכי מוקי לה החם, וכי תימא דמוקי לה בחור, הא אביי גופיה [הוא] דקא דחי ליה לרבא בפרק קמא דעי אפשר דמיירי בה חור, מדקחני רישא למעלה מעשרה טפחים בזורק באויר וכדאיתא החם. ומחנן וו בהווח מחיב, דמה שהוא מניח ברשוח מינה לעשוח מחיצה, אבל זרק ומחצלה שאינו אלא להצניעה שם חייב, דמה שהוא מניח ברשוח אינו מבטל הרשות, ומחניתין דהזורק למטה מעשרה טפחים, נמי בדבילה שמינה כדרבי יוחנן משום דלא מבטל לה. והא דאמרינן כל שכן חוליא, ורבי יוחנן דמבעיא ליה חוליא ומחצלת פשיטא ליה. היינו משום דאין דרכן של בריוח לבטל מחצלת בבור לעשוחה מחיצה גמורה קיימת, ולמחר הוא עשיר לסלקה. וא"ת אי הכי ליפלוג ולימא אפילו בזורק מחצלת, ובאורם מחיב, ומה בחלה פטור. יש לומר דאורחא דמלחא נקט, דאדם אפילו בזורק מחצלת, ולימא זרק מחצלת חייב ואם בטלה פטור. יש לומר דאורחא דמלחא נקט, דאדם אפילו בזורק מחצלה במחצלה באור אחרה במחצלה באורה אחרים המחצלה באורה אחרים המחצלה באורה המחצלה באורה המחצלה באורה המחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה המחצלה באורה המחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה המחצלה באורה המחצלה המחצלה באורה המחצלה באור באורה באורה מחצלה באור המחצלה באורה המחצלה באורה באורה המחצלה באורה המחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה מחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחובים באורה מחובים המחצלה באורה מחובים המחצלה באורה מחובים המחצלה מחובים באורה באורה באורה באורה באורה מחובים באורה ב

עשוי לעשות מחיצה במחצלת, ואינו עשוי למעט את העומק במחצלת. מלאה פירות. פירוש: מאמש וזרק על גביהן היום, אבל לא קאמר דאם זרק בה פירות שיבטלו מחיצתה.
וא"ת פירות דמאמש נמי למה מבטלין מחיצתה, והא דעתו לפנותן ואינן שם אלא להצניען. פירש רבנו
האי גאון ז"ל בשאין דעתן לפנותן אלא שבטלן שם, ולדבריו אף ע"ג דאין אדם עשוי לבטל פירות בבור
ובטלה דעתו אצל כל אדם, לגבי שבת הוי מיעוט. ובתוספות פירשו בפירות של טבל שאינו יכול לסלקן
משם כל אותה שבת, ובטלין הם ליומן שם. ויש מפרשים דאע"ג דלא בטלן כלל משום דפירות מבטלין
מחיצות, דמחיצות נכרות בעינן בעומק ורוחב בשעת זריקה והכא ליכא, אבל מים לא מבטלי היכר

כדברי הראב"ד ז"ל. עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום אחר, אלמא בור עשרה ורוחב ד' בכרמלית רשות היחיד הוא. ומשני ליה הוא ועירובו בכרמלית, אבל למטה מעשרה טפחים כלומר: בעומק עשרה טפחים אין עירובו למעלה מעשרה טפחים בבור דלית ביה עשרה טפחים, אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש, מעשרה טפחים עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב, ואתיא לפרושי הא דקתני פרק קמא דמכלתין (ח, ב) גבי תשמיש על ידי הדחק, נתכוון לשבות בר"ה והניח עירובו בבור למעלה במקום שזרק עומק עשרה טפחים הרי זה חייב. אלא שיש לדקדק עליו מהא דחניא וקא מייתי לה בריש דתניא בפרק י"א (ה"ב) איסרטא על גבי בקעה זרק מן האיסרטא לבקעה פטור, ר"ש אומר אם יש שביבשה רשות היחיד הוא לכולי עלמא. ואומר אני שהרב ר' משה ז"ל סמך על התוספתא דמכלתין הכא שאני שהמים צפין עליו והרי הכל כמקום אחד, וזהו הטעם שנחלק ת"ק על ר' שמעון, אבל בור ככרמלית. אבל הראב"ד ז"ל תפש עליו ואמר, דלכולי עלמא בור שבכרמלית רשות היחיד הוא, אלא דעת הרמב"ם ז"ל שכן כתב (בפי"ד מהלכות שבת ה"ו), דבור עמוק עשרה ורחב ארבעה בכרמלית דינו פלוגתייהו במיא אי מבטלי מהיצתא או לא, ליפלוג בבור מלא מים דמתברר פלוגתייהו ביה טפי. וזהו ארבעה בכרמלית הרי הוא ככרמלית, ור"ש סבר רשות היחיד הוי. ונראה לי טעמא משום דאי עיקר בהא דלכולי עלמא לא מבטלי מחיצתא, אלא בעיקרא דמלתא פליגי, דת"ק סבר דבור עמוק עשרה ורחב מדר"ש לותביה מדרבנן דפטרי, דאלמא מיא מבטלי מחיצתא. ויש מי שפירש דת"ק ור"ש לא נחלקו רבי שמעון אומר אם יש במקום שזרק עומק עשרה ורחב ארבעה חייב. ואיכא למידק אדמסייע ליה מחיצות.

ויש לי לחרץ לדעת הרמב"ם ו"ל דהא מני ר"ש היא, דנלמוד סתום מן המפורש בתוספתא. אלא רקשה לי קצת דאם כן הוי ליה למימר התם והא מני ר"ש היא כיון דלרבנן לא הוי דינא הכי, וכדקאמרינן

בפירוקא אחרינא דפריק התם דקאמרינן וזימנין משני ליה הוא ברה"ר ועירובו בכרמלית ורבי הוא דאמר כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ועוד יש לדקדק על דברי הרמב"ם ז"ל מהא דתניא בעירובין פרק הדר (עירובין סז, ב) סלע שבים גבוה עשרה ורחב ארבע אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מן הים לתוכו, דאלמא אע"פ שהים ככרמלית מקיף את הסלע והיא בתוכו אפילו הכי אין לסלע דין כרמלית אלא הרי היא רשות היחיד גמורה. וזו גם כן אחת מן התשובות שהשיב עליו הראב"ד ז"ל

ואף בזו יש לי ללמוד עליו זכות, רהתם הוא מפני שמוחלק מן הים לגמרי וניכר הוא שאינו ממנו שזה ים וזה סלע, ואע"פ שהים מקיף אותו מכל צדריו, אינו נעשה בכך ככרמלית, שאם כן אף כל העולם יהא כרמלית, שהרי מקיף אותו אוקיאנוס, וכאותה שאמרו בפרק עושין פסין (עירובין כב, ב) אי הכי כולי עלמא לא לחייבו דהא מקיף ליה אוקיאנוס, והוא הדין והוא המעם לספינה שבים בזמן שגבוהה

בהשגות.

עשרה שאסור לטלטל מתוכה לים כדאמרינן לקמן (בעמוד ב).

אלא שלפי טעם זה היינו צריכין לומר, זהל גבוה עשרה ורחב ארבעה בכרמלית שביבשה זינו
בכרמלית, שאף הוא אינו ניכר שיהא מובדל ומוחלק מן הכרמלית. וההיא דאמרינן תל גבוה עשרה
ורחב ארבעה מטלטלין בתוכו עד בית סאתים, בתל שברשות הרבים מיתניא. ואי נמי יש לומר דבתל
בולי עלמא לא פליגי ואפילו רבנן מודו ביה שאפילו בכרמלית הוי רשות היחיד, שכל שהוא גבוה ניכר
שהוא מקום בפני עצמו ומוחלק מן הכרמלית לגמרי, אבל בור אינו ניכר כל כך בתוך הכרמלית ומכלל
הכרמלית הוא נחשב שאינו נחלק ממנו, והיינו דלא חלק ר"ש בתוספתא אלא בעומק משום דבגובהה
אפילו רבנן לא פליגי עליה, והוא הדין והוא המעם לספינה שבים. אח"כ באה לידי תשובת הרב ז"ל
הרמב"ם) בעצמו שהשיב לחכמי לוניל שהקשו לו על זה. וכן השיב להם: יראה לי מדבריכם שיש
הוא אין בו ארבעה. עכ"ל הרב ז"ל. וגם זה ענין מגומגם בעיני. והלא מקום פטור אחד מן הדי רשויות
אם אין בו ארבעה. עכ"ל הרב ז"ל. וגם זה ענין מגומגם בעיני. והלא מקום פטור אחד מן הדי רשויות
הוא, ולמה לא יחלק גם כן רשות לעצמו ויהיה בור זה מקום פטור, וכי יהיה דינו המור כשהוא בכרמלית

מבור שהוא בר"ה שאם אין בו ד' על ד' דהוי מקום פטור. הא דאמר רבי יהודה אמר רב אמר רב חייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא. פירש רבינו האי גאון ז"ל דרוקא בחור גבוה עשרה מצומצמין, אבל למעלה מעשרה לא נחלקו ר"מ ורבנן בהא, כיון דממקום פטור קא אתי ליה. ולא ירדתי לסוף דעת הרב ז"ל, דאדרבה למעלה מעשרה למעלה ממנו כמה משמע, (ואם כן) [דאי לא כן] הוי ליה למימר זרק בחור גבוה עשרה.

הא דקחני: **מבוי ששוה לחוכר ונעשה מדרוך לר"ה וכרי.** במחלקט עשרה מחוך ארבע היא, וכההיא המסיים ר"ח ב"ג המחלקט עשרה מחוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב, ובהדיא קחני בה בחוספתא (פי"א, היד) מבוי ששוה לרשות היחיד ועשוי מדרוך לרשות הרבים, אם יש גובה עשרה טפחים בחוך ד' אמות אין צריך לחי וקורה וכו' שוה לרשות הרבים ועשוי מדרוך לרשות היחיד, אם יש גבה עשרה טפחים בחוך ד' אמות ד' אמות אין צריך לחי וקורה וכו', חל ברשות הרבים ר' חנינא ב"ג אומר אם גובה עשרה טפחים בחוך ד' אמות הין צריך לחי וקורה וכו', חל ברשות הרבים ר' חנינא ב"ג אומר אם גובה עשרה טפחים בחוך ד' אמות נטל הימנו ונחן על גביו חייב. וזו היא הברייתא עצמה שהביא כאן בגמרא, אלא שדרך בעלי הגמרא לקצר בלשון הברייתות בהרבה מקומות ולשנות בלשון, ובלבד שתהא הברייתא קיימת. (הא דקחני) [מחני:] זרק בחוך ארבע ונתגלגל חוץ לארבע. מסחברא דזורק לחומו על דעת שתנוח באיזה מקום שחרצה, שאם בנחכוון לזרוק בחוך ארבעה, הוי ליה למיחני נחכוון לזרוק שחים וזרק ארבע. ועוד דלא הוה לה דמר ארבע וחזר ונתגלגל, הא לאו הכי אמאי פטור הא נחה מכחו חוץ לארבע. וכן ארבעו בחוספות דווקא בשנח חוך ארבע. ולפירוש זה הוא הרין דהוה מצי לאקשיי. רישא אמאי והא פרישו בחוספות דווקא בשנח חוך ארבע. ולפירוש זה הוא הרין דהוה מצי לאקשיי. רישא אמאי והא

לא נח ולוקמה בשנח ע"ג משהו, אלא דניחא ליה לאהדורי טפי בתר פטורא. כך נראה לי הא ד<mark>אמר ר' יוחנן והוא שנח על גבי משהו.</mark> נראה לי פירושו והוא שנח משהו ועל גבי משהו, ולומר דאפילו העמידו הרוח, וכדתניא אחזתו הרוח משהו אע"פ שחזרה והכניסתו חייב.

אמר ליה רבינא למרימר לאו היינו מתניתין וא"ר יוחנן והוא שנה על גבי משהו. פירוש: ומאי

איצטריך רבא לאשמועינן, ותמיהא לי ומנא ידע רבינא דשמעה רבא להא דרבי יוחנן. ויש לומר דהכי קאמר ולאו היינו מתניחין דפירש רבי יוחנן עלה והוא שנח על גבי משהו, אם כן רבא אמאי עבדא שמועה באפי נפשה, יפרש כך אמתניחין כדפירש בה רבי יוחנן, ואהדר ליה דלא שמעינן ממתניחין מאי דשמעינן מהא, דאילו פירש כן אמתניחין הוי אמינא דוקא במתגלגל שאין סופו לנוח, כלומר: שאין ראוי לנוח שם ואפילו נפלה שם, והלכך לא עדיף תוך שלשה דידה מממשו, אבל מקום שסופו לנוח בו, כלומר: שראוי לנוח בו אילו נפלה בו הוי אמינא דאף תוך שלשה שלו כממשו, קא משמע לן.

ובהא נמי מתרצא לי קושיא אחריתי, דקשיא לי היכי פשיטא ליה כולי האי לרבינא דבעינן הנחה על גבי משהו דקשיא ליה נמי אמאי איצטריך רבא לאשמועינן, דהא איכא רב חלקיה בר טובי דאמר לעיל (שבת צז, א) חוך שלשה כולי עלמא לא פליגי דחייב, וברייתא מסייעא ליה דתניא בהדיא תוך שלשה דברי הכל חייב. ועוד דפשטא דמתניתין בעירובין פרק המוצא חפילין (עירובין צז, ב) רבנן דר"י דלא כרבא, דתנן היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו למעלה מעשרה טפחים גוללו אצלו וכרי, ר"י אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ואמרינן עלה בגמי מאי טעמא דר"י אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ואמרינן עלה בגמי מאי טעמא דר"י היא, ואביי החם לית ליה הכין, ורב חלקיה נמי אפשר דלית ליה הכין, אם כן מלתא דצריכא לאשמועינן היא, אלא דבמה שפירשתי ניחא דלא קשיא ליה אלא אמאי לא פירש הכי אמתני וכדרי יוחנן, ועבדה היא. אלא דבמה שפירשתי ניחא דלא קשיא ליה אלא אמאי לא פירש הכי אמתני וכדרי יוחנן, ועבדה

שמועה באפי נפשה.

הייב. וייש לומר דרבא סבר דההיא ברייתא משבשתא היא, דהא קתני באידך ברייתא הכא בזרק הייב. וייש למרדק לרבא דהא קתני בברייתא דלעיל (שבת צז, א) בהדיא תוך שלשה דייה חייב. וייש לומר דרבא סבר דההיא ברייתא משבשתא היא, דהא קתני באידך ברייתא הכא בזרק הוץ לארבע אמות ודחפתו הרוח והכניסתו פטור, אחותו הרוח משהו אעיים שחזר והכניסתו הייב, ומתניתיך דהכא נמי דייקא לה הכין, דעל כרחין רישא דקתני תוך ארבע ונתגלגל חוץ לארבע בשנח תוך ארבע היא כמו שכחבנו, דאפילו עברה תוך שלשה ליכא מאן דאמר שיהא כמונחת, דבזורק ארבע אמות ברשות הרבים ואפילו תוך ג' ליכא מאן דפטר, דלפוטרו ברשות אחת ליכא מייד, אם כן סיפא נמי דקתני חוץ לארבע ונתגלגל לתוך ארבע חייב דוקא בשנחה, הלכך משבש לה רבא לההיא ברייתא דרב הקקוה מקמי היוקא דהא מתניתין ומקמי הא ברייתא דאחותו הרוח.

ואם תאמר מאי קא מקשה ליה החם בערובין (צח, ב) לימא כתנאי אמרה לשמעתיה ומאי קא מתרץ להר כולה רבי יהודה, דהא על כרחין רבא כתנאי אמרה, דהא תנא דרב הלקיה לא בעי הנחה על גבי משהר. יש לומר דהכי קאמר לימא כתנאי דמתניתין אמרה, ומאי חזא דשבק רבנן ואמר כרבי יהודה, ורב הלקיה דלמא לא תקשי ליה מתניתין, דאיכא למימר דלצדדין קתני, ואי נמי שאני התם דמתגלגל שאין הזקה דלמא לא תקשי ליה נמי אמימר לרבינא, ומשבש לה להאי ברייתא דאחותו הרוח מקמי ההיא ברייתא בקתני תוך שלשה דברי הכל חייב, ומשום דפשמא דמתניתין דעירובין רבנן פליגי עלה דרי יהודה ולא בעו הנחה על גבי משהר, ואע"ג דהתם אפילו קלוטה תוך עשרה אית להו לפי פשמא דמתניתין, מכל מקום שמעינן מינה דלרבנן הנחה לא בעי וכדאקשינן מיניה לרבא ואמרינן לימא רבא כתנאי אמרה לשמעהיה. ומסתברא דהלכתא כרבא, מדפשיטא ליה לרבינא דמתניתין דייקא כוותיה, ורבי יוחנן נמי ליה ופשמא במלחא נמי משמע דמרימר אית ליה והכין, ורבי יוחנן נמי הרי משמע ליה ופשמא דמלה אנת ליה הכין, ורבי יוחנן נמי

הכי משמע ליה ופשמא דמלחא גמי משמע דמרימר אית ליה הכין. ור"ח ז"ל פסק כרב הלקיה. **ובדין הוא דויו גמי לא ליבעי אלא כי היכי דלהוי ליה היכרא.** תמיהא לי כיון דאית ליה לרב הונא

דמארעא משחינן מי דחקו להצריך אפילו זיו, דהא מקום פטור הוא ומקום פטור אינו צריך דבר אחר

להחירו אלא משחמש לכתחילה עם רה"י ועם רה"ר. ומסחברא דמחניחין קשיתיה, דקחני הזורק מן

הים לספינה ומן הספינה לים פטור, כלומר: אבל אסור. ופירש הוא (ז"ל) דלאו משום זורק מכרמלית

לספינה אלא משום דלא ליתי למיחלף בכרמלית בעלמא, והלכך היכרא בעי ובהיכרא סגי ליה. ואם

תאמר אם כן לכולי עלמא לישחרי ואפילו לכשתמצא לומר דממיא משחינן, דהא מכניס מכרמלית

למקום פטור וממקום פטור לספינה. יש לומר דסבירא ליה לרב חסדא ולרבה בר רב הונא כמאן דאמר

בעירובין (פז, ב) דאפילו ברשויות דרבון אמרינן ובלבד שלא יחליפו, ולהדין סברא אין חילוק בין

שיהא הזיז למטה מעשרה בין שיהא למעלה מעשרה שהוא מקום פטור לכולי עלמא, אפילו הכי אסור

כדאמרן דאפילו ברשויות דרבנן אמרינן ובלבד שלא יחליפו. **עוישה מקום ארבע וממלא.** ואיכא למידק האי מקום ארבע היכי דמי, אי למעלה מעשרה היינו רשות היחיד, ואי למטה מעשרה היינו כרמלית, ולעולם מטלטל הוא מכרמלית לרשות היחיד. פירש רבנו האי גאון ז"ל בשם הגאונים ז"ל: שאותו מקום כגון תיבה פחותה או סל פחותה, ונמצא סיוע בחלמוד ירושלמי (בפרקין ה"ה) דגרסינן התם: אמר רב המנוגא נסר שהוא נתון לספינה ואין בו רוחב ארבע, מותר לישב בו ולעשות צרכיו בשבת, אמר ר' מונא אילו אמר תיבה פחותה יאות, אמר ר' בון מאן דבעי למעבד תקנה לאילפא מוציא נסר חוץ לשלשה שאין בו רוחב ארבע ואת רואה את המחיצות כאילו עולות דאמר ר' יעקב בר אחא בשם רב המנוגא כל שלשה ושלשה שהן סמוכין למחיצה כמחיצה הן, ר' יצחק בר' אלעזר מפקד ליה לר' יהושע בר שמיי דהוה פריש, מעבדא ליה סל פחות וכוי. ע"כ בירושלמי. יצחק בר' אלמא משמע שהוא צריך לפחות אותו ולעשות אותו כמין חיבה פחותה או סל פחותה.

ואתיא כאותה דחניא בעירובון בפרק כיצד משתתפון (שם) רבי הנניא בן עקביא אמר גוווטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות, הוקק בה ארבעה על ארבעה וממלא, כלומר דאמרינן כוף וגוד, ואע"ג דתוא דמתניתין דהתם לית ליה כוף וגוד ולא שרו עד דאיכא מהיצה ממש (על) [של] עשרה טפחים, וכדתון החם (שם) גוווטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין ממנה אלא אם כן עשה לה מהיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה, וקיימא לן כתוא דמתניתין. שאני התם דהוא בחצר ויכול לעשות מהיצה ממש לא התירו לו אלא במחיצה גמורה של עשרה, אבל בספינה איכא למימר מודו ליה לרבי הניגא בן עקיבא, ועוד קולא אחרת החירו בספינה שלא הצריכו דף ארבע אמות על ארבע אמות ולחקוק בו ארבעה על ארבעה, אלא אפילו ארבע על ארבע הצריכו דף ארבע אמות על ארבע אמות ולחקוק בו ארבעה על ארבעה, אלא אפילו ארבע דקאמר הכא, הצריכו הקק של ארבע קאמר, ולעולם בוף של ארבע אמות כדי שיהא עשרה טפחים לכל רוח משפת החקק ועד שפת הרף שנוכל לומר בו כוף כאותה ממש של רבי חנינא בן עקיבא. ואין [הלשון] שבכאן נראה כן.

גמירי דאין ספינה מהלכת בפחות מעשרה טפחים. כלומר: שיהא למטה ממקום שקיעתה עשרה טפחים, דאי משפת המים אכתי היאך ידלה וישקיע דלי במים, נמצא דולה מכרמלית ממש, דמארעא ועד מקום דלי ליכא עשרה.

הא ד**אמר רב הווא כרמלית מארעא משחיון.** לא פליגא אדאביי דאמר לעיל (בע"א) מיא לא מבטלי מחיצתה, דהתם הוא ברה"י שעולה עד לרקיע וכיון דמיא לא מבטלי מחיצתה נמצא זה משתמש ברה"י, אבל בכרמלית שאוירו הוא מקום פטור כי שקיל למעלה מעשרה טפחים אי מארעא משחיון על כרחיי פטור, ולא משום דמיא מבטלי מחיצתא, אלא משום דסבירא ליה דמיא נמי רשות הן לעצמן כל שהן בכרמלית אבל ברשות היחיד לא.

דלמא מורשא אית ליה. פירש ר"ח ז"ל: סמוך לספינה במקום שהוא דולה.

1년 신청

אלא לאו אחודה ושמע מינה כחו בכרמליה לא גזרו ביה רבנן. וא"ת אדמסייע ליה מדר" יהודה, לא הרבנה מדרבנן דאמרי לא מחוכה לים ולא מן הים לחוכה. חירצו בתוספות דרבנן ורבי יהודה לא פליגי אלא בגבוהה עשרה ועמוקה עשרה, ובהא פליגי דרבנן סברי דלא מטלטל להדיא מחוכה לכרמלית, וצע"פ שמטלטל מרשות היהיד לכרמלית דרך מקום פטור שהאויר הוי מקום פטור כשמעלה ידו על דפני הספינה לשפוך לים, דסבירא להו לרבנן דאין משחמשין להדיא מרשות היהיד לכרמלית דרך מקום פטור אפינה מרשות היהיד לכרמלית דרך מקום פטור, ואפילו למ"ד החם בערובין (פו, ב) דלא אמרינן ברשייות דרבנן ובלבד שלא יחליפו, הני מילי במניח [במקום] פטור אבל בלא הנחה לא. ור' יהודה סבר דבגבוהה עשרה ודאי משחמש, דטלטול גמור דרך מקום פטור הוא משחמש, אלא אפילו בשאינה גבוהה עשרה יש לעשות חקנה כגון ששופך דרך חודה. והביאו ראיה לפי' זה מן התוספתא (פי"א, ה"ח) דמתפרשת שם מחלוקתן בגבוהה עשרה, דתניא החם: ספינה שבים גבוהה עשרה וכו'. אלמא פלוגתייהו דוקא בגבוהה עשרה היא. ולפי פירוש זה דבעי רב הנוא זיו כל שהוא ורבה ורב חסדא מקום ארבעה לרבנן בלחוד הוא, אבל לר"י אינו צריך הא דבעי רב הנוא זיו כל שהוא ורבה ורב חסדא מקום ארבעה לרבנן בלחוד הוא, אבל לר"י אינו צריך והיב וברוב להוממש להדגא דהם מפור

שהרי יכול להשתמש להדיא דרך מקום פטור. אלמא כחו בכרמלית לא גזרו בהו רבון. הקשו בתוסי דבפרק כיצד (שם פח, א) גבי גווזטרא שהיא למעלה מן הים אמרינן, אמר רבה בר רב הונא לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור, וקא יהיב טעמא התם משום שהמים נתזין מכחו חוץ לדי אמות, ואמאי והא כחו בכרמלית הוא. ותירצו דהתם דבחצר בדין הוא דליגזור, דאי שרית ליה אתי לאתויי לצד אחר של ביתו דהוא רשות הרבים גמורה, אבל הכא

בספינה ומכל צדריה ליכא אלא כרמלית לא. **הני ביציאתא דמישן.** לפי מה שפירש רש"י ז"ל שהן קצרות למטה שאין להם ארבעה, הקשו בתוסי אם כן כיון שאינה רשות היחיד אפילו כרמלית לא הוי, דאין כרמלית פחות מארבעה כדאמרינן בריש פרק קמא דמכלתין (1, א) דהקילו בו מקולי רשות היחיד, אם כן מקום פטור הוא ומשתמש בכולה.

רעיר דמאי קאמר אי מלינהו קני ואורבני לית לן בה, דכיון שיכול למלאותה אפילו לא מילא, כדאמרינן בעירובין פרק חלון (עירובין עח, א) גבי עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורוחב די, דבעא מיניה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מלאו כולו ביתדות מהו, אמר ליה לא שמיע לך דאמר די יוחנן בור וחולייתה מצטרפין לעשרה, אמאי והא לא משתמש ליה, אלא מאי אית לך למימר דמנח מידי ומשתמש ליה הכא מצטרפין לעשרה, אמאי והא לא משתמש ליה, אלא מאי אית לך למימר דמנח מידי ומשתמש ליה הכא חשוב כרשות היחיד. וזו נראה בעיני שאינו קושיא, דהתם הוא דרחב ארבעה, אפילו קודם הנחה חשוב כרשות היחיד. וזו נראה בעיני שאינו קושיא, דהתם הוא דרחב ארבעה אלא שהיתדות התחובות בו אינן רחבין ארבעה, וכיון שהעיקר שהן תחובין בו ישנו רחב ארבעה אלא שהיתדות התחובות הואיל ואף בהן יכול להניח מידי ומשתמש, מה שאין כן בבא לעשות רשות לכתחילה שאילו מרשות הואיל ואף בהן יכול להניח מידי ומשתמש, מה שאין כן בבא לעשות רשות לכתחילה שאילו מרשות הואיל ומילו הרשות הרבים יתדות ברחב ארבעה לא יעשה רשות היחיד בכך משום דאי בעי מנח עליה מידי, ובור הוולייתה כיון שיש בהן ארבעה ויכול להשתמש אי מנח ביה מידי שפיר דמי, אבל מה שהקשו עליו מלמטה מארבעה אינה רשות היחיד אף על פי שיכול למלאותה עד שימלאנה. אבל מה שהקשו עליו בראשונה קשה.

ופירשו הם ז"ל כמו שפירשו רבינו האי גאון ז"ל ורבנו חנגאל ז"ל, דפירשו ביציאתא דמישן ספינות קטנות עשויות לשמש את הגדולות, ומתוך שהם קלות ומהלכות על בצעי המים קרי להו ביציאתא, מישן שם מקום, ומפני שהוא מקום אגמי מים עושין שם ביצאתא להלך באגמים, ויש להן דפנות ומחיצות וקרקעיתן עשויות נסרים נסרים וביניהם חלל והים והנהר נכנסים לתוכה באגמים והיושבין בתוכה במים יושבין ואפילו תתהפך במים אינה נטבעת, ואמר ר"ה כיון שהיא פרוצה לים שהוא כרמלית דינה כרמלית, ולא אמרן אלא שאין בה בפחות משלשה נסר רחב ארבעה אבל אם יש בפחות משלשה נסר רחב ארבעה אבל אם יש בפחות משלשה נסר שבין נסר לנסר קני ואורבני מותר לטלטל בתוכה, ופריך רב נחמן אמאי אמרת אם אין בפחות משלשה רחב ארבעה אין מטלטלין אלא בדי אמות, נימא גוד אחית מחיצתא שרואין דפני הספינה כאילו הן הב ארבעה אין מטלטלין אלא בדי אמות, נימא גוד אחית מחיצתא שרואין דפני הספינה כאילו הן

מחוברות עם הנסר שהוא קרקעה. זהו תורף פירוש רבינו האי גאון ז"ל. ויש לעיין אם כפירושו למה

צריך נסר רחב ארבעה, דכיון דאין בה בין נסר לנסר שלשה הרי זה כלבוד. **ייש בקצר שלי שלשה.** פירש רש"י ז"ל: גובה שלשה, ואפילו שלשה קאמר וכל שכן פחות מכן דהוי ליה לבוד. אבל בתוס' אמרו דלא יתכן, דאם כן הוי ליה כנעץ קנה ברשות הרבים דפליגי רבנן עליה דר' יוסי, משום דהוי ליה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. והם ז"ל פירשו דבעובי קאמר, כלומר: אם בצד

הקצר שלו יש שלשה טפחים בעובי. לא נצרכא אלא לערב ולטלטל מזו לזו. וכתב הראב"ד ז"ל דקא משמע לן דאע"פ שהן גבוהות עשרה טפחים ואין ביניהם לא פתח ולא סולם, עירוב מועיל בהם ומטלטלין מזו לזו, מה שאין כן בשני חצרות שאין מעורבות זו בזו אלא או דרך פתח (או דרך סולם) שיש בו ארבעה על ארבעה טפחים בתוך עשרה, או דרך סולם גבוה עשרה ורחב ארבעה, וספינות אלו אע"פ שאין בהן אחד מכל אלו מותר לערב ולטלטל מזו לזו. וטעמא דמלתא מפני שהן כבתים ולא כחצרות, ואמרינן בעירובין (עו, ב) ביתא

כמאן דמליא דמי. ובתוספות אמרו דהא קא משמע לן, דסלקא דעתך אמינא דלא חקנו ערוב אלא בדבר הקבוע תדיר כגון בתים וחצרות, קא משמע לן. כי אתמר דרב נחמן אמזיד אתמר. פירש רש"י ז"ל: על נגללו במזיד דקתני בהא ברייתא אתמר, וכי קתני חזרו להיתרן הראשון אשארא. והקשו עליו בתוס' דאם כן למה שנה בברייתא מזידין. על בי קיבש ביים ז"ל הבעלמא אממר בלומר. במזינה שנישנת לבתחלה במנה אבל זו אנה נגשנת

וכי קחני הזרו להיתרן הראשון אשארא. והקשו עליו בתוסי דאם כן למה שנה בברייתא מזידין. על כן פירש ר"ח ז"ל דבעלמא אחמר כלומר: במחיצה שנעשית לכתחילה במזיד, אבל זו אינה נעשית לכתחילה שאינה באה אלא להתיר ערובו כבתחילה וכל שעה היא רשות היחיד הלכך אף מזיד מועיל דלא קנסינן בכי הא כיון שאין זה אלא מעמיד דבר על חזקתו הראשונה. קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה, בדבר שאין מעמידה אין מביא לה טומאה, ואמר שמואל והוא שקשרה בשלשלת של בדול לענין טומאה בחלל חרב אמר רחמנא (במדבר יט, טז) חרב הרי

קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה, בדבר שאין מעמידה אין מביא לה טומאה, ואמר שמואל והוא שקשרה בשלשלת של ברזל לענין טומאה בהלל חרב אמר רחמנא (במדבר יט, טו) הרב הרי הוא בהלל. כך היא גירסת הספרים וכן גריס רש"י. ופירש הוא ז"ל: בדבר המעמידה דבר שדרכו להעמידה בו דהיינו שלשלת של ברזל, ודבר שאין מעמידה שאין דרכו להעמידה בהן כגון חבלים שאינן של ברזל, ולומר שאם קשרה בשלשלת של ברזל וראשו האחר באהל המת, הרי השלשלת מטמאת את הספינה דהרי הוא אבי אבות הטומאה כהלל עצמו, וספינה זו ספינת הירדן שמקבלת טומאה (לעיל שבת פג, ב), והרי הספינה חוזרת ומטמאה כלי שבתוכה דהרי היא אב הטומאה, אבל דבר שאין רגיל להעמידה כגון חבלים אעפ"י שנגעו במת אינן אלא אב הטומאה, והן מטמאות את הספינה להיות ולד הטומאה, ואינה מטמאה את הכלים שבתוכה שאין מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה.

ואין פירושו מחוור. דאם כן למה לי קשרה אפילו גגעה נמי, ועוד דמביא לה טומאה באהל משמע, דאין הלשון הזה בשום מקום בנגיעה אלא במביא דרך אהל, ועוד דברבר המעמידה אינו משמע כן, דאי בדבר הרגיל קאמר שהוא שלשלת של ברזל לא הוי ליה לשמואל למימר והוא שקשרה בשלשלת של ברזל, אלא אמר שמואל מאי דבר המעמידה שלשלת של ברזל. ועוד מה ענין זה לענין עירוב שיצטרך

שמואל לאשמועינן דלא ניטעי בה, דובעי נמי שלשלח של ברזל. **דלפיכך פירש ר״ת ז״ל בשלשלת ממאה שנגעה במת או שהאהילה עליו, וחזרה הספינה והאהילה על השלשלת ועל הכלים וממאם לפי שחרב הרי הוא כחלל, ודיקא קשרה כלומר: שקשר השלשלת בספינה לפי שאינה נפרדת ממנה** ולעולם הספינה מאהלת עליה ועל הכלים ונמצאת הטומאה קבועה בספינה לפי את הטומאה, שאילו לא היתה השלשלת קשורה לספינה נמצאת הספינה לעתים נשמטת ממנה ולא חשבינן הטומאה כקבועה בה ואינה מביאה את הטומאה, וכרתנן (אהלות פ"ח, מ"ה) אלו לא מביאין ולא חוצצין, הזרעים וכוי והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה על פני המים, אבל מביאין ולא חוצצין, הזרעים וכוי והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה על פני המים, אבל עביאין ולא חוצצין, הזרעים וכוי והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה על פני המים, אבל האדתן (שם) וספינה שהיא שטה על פני המים אינה מביאה את הטומאה, התם כשהטומאה והכלים והא דתנן (שם) וספינה והעיף שטין עליהן. ואם תאמר גם לפירוש זה, למאי אצטריך שמואל [לאפוקי] במקום אחד, והספינה והעוץ שנה אצל טומאה. חירץ הרמב"ן ז"ל, כי היכי דלא חיסק אדעתין דאפילו במאהלת מתוח בעי שמואל קשרה בשלשלת משום דלהוי אהל קבוע והכא נמי ליבעי קביעות אזי לא קביעה מתום בילהוי אהל קבוע והכא נמי ליבעי קביעות אזי לא קביעי המות היה לשות בעי לבונה קביעי קביעות איי לא קביעה מה בעי לבונה לא המות בעי לביעי קביעה לא קביעה להיו אנה לא קביעה בעל אות הניצאה אות בעי לא קביעה להיו אנה לא קביעה אות בעי לשלה לא קביעה בעל אות הניצאה הודי לא המות בעי למים ביל היו היו לא מיביעה אות היו לא היו היו לא היו להיו לא היו לא מות היו לא היו לא היו לא היו לא בעל היו לא היו לא היו לא היו לא היו לא היו לא היו היו לא בעל היו היו לא בעל היו היו לא היו לא היו לא היו היו לא היו לא היו היו לא היו היו לא מו היו לא היו היו לא היו היו לא היו לא היו היו לא היו לא היו היו ליו לא היו לא הי

כמפורדות דמיין, קמ"ל דמשום דלהוי שלשלת גופא מטמאה קאמר, והוא הדין לכל דבר המעמיד דהוי אהל.

16 신문

הכי גרסינן בתוספות (ד"ה אמר): **זרק בפי הכלב.** דאילו לגירסת הספרים דגרסי ונחה בפי הכלב, משמע שלא נתכון שתנוח בפי הכלב ואם כן לא הוי כמקום ארבעה, אבל בשזרק לנוח בפי הכלב מחשיבת משניא ליה מהנה

מחשבתו משויא ליה מקום. אם היתה שבת והוציאו. פירש רש"י ז"ל דקסבר דאין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ואינו מחוור, דועירי דהוה בעי למידק מיניה הכין במקומה בפרק אמרו לו אכלת חלב (כריחות יד, א) איתותב, ואסיקנא דועירי ברייתא היא, אלא הא אסיקנא התם דלהכי נקט אם היה שבת לטפויי איסורי, דאף משום שבת (היה) [חייב].

פרק יב הבונה

ולי שמאך אימא סיפא רבי יוסי אומר אפילו העלה ובוי. איכא למידק מאי קאמר, אי למימר דרבי יוסי פליג ושמואל כרי יוסי לא הוה ליה למימר וליטעמיך, אלא שמואל כרבי יוסי סבירא ליה אי נמי לימא חנאי היא. ואי לאקשויי מדרבי יוסי למאן דמוחיב מח"ק מאי קושיא, הא ח"ק פליג בה. ובחוספות אמרו דלא גרסינן בה רבי יוסי, אלא הכי גרסינן: וליטעמיך אימא סיפא אפילו העלה על גבי דימוס, אמרו דלא גרסינן בה רבי יוסי, אלא הכי גרסינן: וליטעמיך אימא סיפא אפילו העלה על גבי דימוס, כלומר: וכולה חדא חנא, ומשני חלחא בנייני הוו. אלא מיהו קשה דבכולהו ספרי גרסינן בה רבי יוסי היש לומר לפי שיטחן דכולה רבי יוסי היא וכך היה מקובל בידן. ומכל מקום אי אפשר, דבירושלמי (בפרקין הל' אי) עביד לה פלוגתא דר"י ורבנן דגרסינן החם: חני אחד מביא את האבן ואחד מביא את המיט המביא את המיט חייב, ר"י אומר שניהן חייבין, סבר ר"י אבן בלא טיט בנין, הכל מוזים שאם נחן את הטיט חזילה ואחר כך נתן את האבן שהוא חייב.

והרמב"ן ז"ל פירש דהכי קאמר: וליטעמיך שאתה תמה על שמואל דמחייב בצרור בלבד על גבי עפר, בא ותמה על רבי יוסי דמחייב אפילו בהנחה בלבד. אלא תלתא בנייני הוו, תתאה מציעא ועילאה, תתאה בצרורי ועפרא ולכולי עלמא חייב, והיינו דשמואל, מציעאה באבנא וטינא והא נמי כולי עלמא הוא,

ועילאה בהנחה בעלמא לרבי יוסי, ובההיא הוא דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי. האי מאן דעייל שופתא בקופינא רב אמר חייב משום בונה. איכא למידק, והא אין בנין בכלים

כדאמרינן בפרק שני דביצה (כב, א). ויש מפרשים דכי אמרינן אין בנין וסתירה בכלי, הני מילי בכלי

שנתפרק כגון מנורה של חוליות, וכדשרו ב"ה (שם) לזקוף את המנורה ביום טוב, אבל לעשות כלי

לכתחילה אין לך בנין גדול מזה, ואין זה נקרא בנין בכלים שהרי אינו כלי אלא עושה כלי. ובזה ניחא

לי הא דאמרינן לעיל בפרק המצניע (שבת צה, א) דמגבן חייב משום בונה, ואם אין בנין בכלים היאך

אפשר שיש בנין באוכלין, אלא שהעישה דבר מתחילתו חייב משום עושה כלי והוא הבונה.

רלפי זה כתב הרמביין ז"ל דאפשר שכל כלי שצריך אומן בחזרתו מחייב משום בונה דהוה ליה כעושה כלי מתחילתו, שהרי משעה שנתפרק ואין ההדיום יכול להחזירה בטל מתורת כלי. והיינו דגזרינן בפרק כירה (לעיל שבת מו, א) במנורה של חוליות ואסרינן ליה אפילו לטלטל, גזירה שמא הפול ותתפרק לגמרי ויחזירנה ונמצא עושה כלי לכתחילה. אבל אין נראה כן דעת הרב אלפסי ז"ל, לפי שהשמיטה מן ההלכות לומר שאינה הלכה, דאזלא כמאן דאמר יש בנין בכלים, ובמקומה ז"ל, לפי שהשמיטה מן ההלכות לומר שאינה הלכה, דאזלא כמאן דאמר יש בנין בכלים, ובמקומה (שם ד"ה הלכך) כתבתיה וכן בפרק קמא דמסכת ביצה (יא, ב) גבי תריסי חנויות בסייעתא דשמיא. ולפי הסברא הזו הא דאמרינן במאן דעביד חלתא שהוא חייב שלש עשרה חטאות כדאיתא בפרק הלל גדול (שבת עד, ב), חד מינייהו משום בונה, והכין איתא בירושלמי (פ"ו, הל' ב"), והא דפליג הכא שמואל ואמר משום מכה בפטיש, משום דסבירא ליה דבדבר מועט כזה ליכא בנין אלא משום גמר מלאכה דהיינו מכה בפטיש.

ורבינו האי גאון ז"ל כחב, רב אמר משום בונה ואף על גב דכלי הוא קסבר רב יש בנין בכלים, ולפי זה הא דתנן התם (ביצה כא, ב) בית הלל מתירין כלומר: לזקוף את המנורה, ומפרשינן בגמרא דביש בנין

בכלים או אין בנין בכלים פליגי, ליח ליה לרב הכין, אלא קסבר דאפילו בית הלל סבירא להו יש בנין בכלים, והא דשרו זקיפת המנורה, היינו משום דלא מחזי להו זקיפא לחוד כבנין כיון שלא נתפרקה כלל. והכין נמי סבירא ליה לרבי יוחנן (לעיל שבת מו, א) במה שאסר לטלטל את המנורה בשבת, והיינו נמי דקאמר התם בפרק קמא דביצה (יא, ב) גבי מתניתין דתריסין מוחלפת השיטה. אבל אנן דקיימא לן אין בנין בכלים, מפרשינן טעמא דבית הלל משום דאין בנין בכלים.

ובירושלמי (פ"ז הל' ב') איתא: מה בנין היה במשכן, שהיו נותנין את הקרשים על גבי האדנים, ולא לשעה היתה, מכיון שהיו נוסעים וחונים על פי הדבור כמו שהוא לעולם, הדא אמרה בנין לשעה בנין, הדא אמרה אפילו נתנן על גבי דבר אחר, הדא אמרה אפילו מן הצד, הדא אמרה בנין על גבי כלים בנין, אדנים כקרקע הן.

الع الع

אלא לשמואל לאו גמר מלאכה הוא. פירוש: משום דקודה הוא שקודה כדי לשים בו מסמר או דבר

אחר, וכיון שכן אינה גמר מלאכה אלא שמתקן תיקון כדי להגמר בדבר אחר דהיינו המסמר. **דחק קפיוא בקבא.** פירש רש"י ז"ל: שחקק כדי קפיזא בבקעת גדולה הראויה לחוק בו קבא. ורב האי

גאון ז"ל פירש: כגון שעשה סימן לידע היכא דוכחא דקפיזא, כמו שנחוח היו בהין (מנחוח פז, ב). אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו שכן מרדדי שסין למשכן עושין כן. יש לפרש דאביי ורבא על רבה ורב יוסף פליגי, שאמרו דאינו מחמת שמאמן ידו אלא שכן היחה במשכן, והיינו דאמרינן אלא: אבל רבי ווכף פליגי, שאמרו דאינו מחמת שמאמן ידו אלא שכן היחה במשכן, והיינו דאמרינן אלא: אבל רבי והאי גאון ז"ל פירש דאביי ורבא לפרש דברי רבה ורב יוסף אחו, דאינו כמו שאתה סבור דמאמן אח ידו לעשוח מלאכה קא אמרי, אלא מפני שמאמן אח ידו לכוין להכוח באוחה מלאכה עצמה שהוא ווה מכלל המלאכה היא כדי שיעשה מלאכחו בחיקון, ואינו דומה לנטל אח המגל לקצור ואינו קוצר, אלא החחלת המלאכה הוא כדאמרן. ובירושלמי (בפרקין הלי א) מקשו על הא דרבן שמעון בן גמליאל, דאמרינן החם וקשיא על הא דרבן שמעון בן גמליאל נטל לקצור ולא קצר שמא כלום הוא, אמר רב אדא אחיא דרבן שמעון בן גמליאל כר"י, דחניא השובט והמקשקש על האריג הרי זה חייב,

מפני שהוא כמשיב ירו, ואף הכא מפני שהוא כמשיב ירו. אם לאכילה כגרוגרת אם לבהמה כמלא פי גדי אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה. פירוש: אם ראוי לאכילה שיעורו כגרוגרת, ואם אינו ראוי לאכילה, כמלא פי גדי, ואם הן יבשין שאינם ראוין לגדי אלא להסיק, שיעורו כדי לבשל ביצה קלה. אבל אם ראוי לאכילה אף על פי שמוציאו להסיק, שיעורו כגרוגרת, וכדאמרינן בפרק כלל גדול (לעיל שבת עו, א) המוציא חבן כמלא פי פרה לגמל, כולי עלמא

לא פליגי דחיים דהא חזי לפרה. לא בירש בערוך (ערך פסק) דכל מידי דלית ליה הנאה, אף על לא צריכא דעביד בארעא דלאי דיליה. פירש בערוך (ערך פסק) דכל מידי דלית ליה הנאה, אף על גם דפסיק רישיה ולא ימות שרי. ומייתי ראיה מהא, ומההוא דאי אית ליה הושענא אחריתי (סוכה לג, ב). ואף רבינו האיי גאון ז"ל כתב כלשון הזה: ואוקימנא דקא עביד בארעא דלא דיליה, שאף על פי שהקרקע מתיפה (אי) [אין] עדיפות לזה התולש בתיקונו, ואיכא ודאי למימר אף על גב שהוא יודע שהקרקע מתיפה אין זאת במחשבתו ואינו רוצה, [לפיכך] אינו חייב אלא על כשיעור שחישב עליו. עד באנ נהפשה המהנה לו א) השמוומא המה להעול המהנה בארכתו הד

כאן. ובפ"ק דכתובות (ו, א) בשמעתא דמהו לבעול בתחילה בשבת, הארכתי בה. **משני סימניות.** פירש רבינו האיי גאון ז"ל: שאינן אותיות ידועות בכתב שהן נקראות, אלא סימנין
בעלמא, כגון נוני"ן הפוכין דכתיבי (במדבר י, לה-לו) גבי ויהי בנסוע הארן כדמפרש בגמי דכל כתבי
הקדש (לקמן שבת קטו, ב), וסימניות דכתיבי בהדדי בתהלים (קז, כב-ל) וכדמפרש בגמי דארבעה
ראשי שנים הן (ר"ה יז, ב). אבל רש"י ז"ל פירש: סימניות, האחד בדיו והאחת בסיקרא. ואינו מחוור
בעיני, דבבא זו אינה אלא בצורת האותיות, ובבא שניה במינין שהן נכתבין, ולמטה הוה ליה למיתני

הא. הא. לאו דוקא, דהא אמרינן בפרק המוציא (עט, א) שיעור המעבד כדי לכחוב קמיע. המעבד כל שהוא.

אלא לאפוקי מדרבי שמעון דאמר עד שיעבד את כולו, נקט איהו כל שהוא. **זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר.** פירוש: וכן פשוט שעשאו כפוף, דהא חנן נמי דן מדניאל.

ואיכא למידק מנא ליה הא, דלמא כשכתב שם במ״ם סתומה ודן בנו״ן פשוטה. ומסתברא דהא ליתא,

דאם כן לא זהו שם משמעון אלא תיבה אחרת היא, ולא מקצת התיבה הראשונה היא זו, ואפשר נמי

דפטור הוא דמלאכה אחרת היא לכשתמצא לומר דסתום שעשאו פתוח ופתוח שעשאו סתום פסול. ועוד

דהא מפרשינן לעיל בפרק הזורק (שבת צו, ב) משום דכל אימת דלא מיכתיב שם לא מכתיב שמעון,

כלומר: וזו היתה כוונתו מתחלה, ואם איתא הא לא מיכתב שמעון בשם הזה. כך נראה לי. **שלא יכתוב אלפיין עיינייין ועיינייין אלפיין.** פירש רש"י ז"ל: כי הוצרך לומר כן מפני שדומין בקריאתן, שיש בני אדם שקורין לאלפיין עיינייין ולעיינייין אלפיין. ואינו מחוור בעיני, דזה אינו בכלל כחיבה תמה, אלא מהפך לגמרי הוא הענין ומאבדו, שאילו כתב במקום את השמים ואת הארץ, עת השמים ועת הארץ היה מחריב העולם. אלא שלא יכתוב אל"ף כענין שיראה ממנה צורת עי"ן הפוכה, שאם ירחיק הרגל השמאלי מן הקו האמצעי יראה כאילו עי"ן הפוכה כוה: ומכאן יש ללמוד שצריך

לזקוף ראש הקו האמצעי בכתיבת האלף ולא כזה: שאילו לא כן לא היתה כצורת העי"ן אפילו כשירחיק ממנה הרגל השמאלי. ואגב דאמר שלא יכתוב אלפי"ן עייני"ן אמר נמי ולא עייני"ן אלפי"ן, אף על פי שאי אפשר לכתוב עי"ן בצורת אל"ף, וכמו שאמר שלא יכתוב טיתי"ן פפי"ן בגררא דלא יכתוב פפי"ן

היתי"ן ההי"ן. כלומר: שלא ירחיק הקו האחרון, מגג האוח כעין ה"א, וכן צריך להיוח שני חטוטרות לחי"ח בגגה כגון ולא כגון זה: וחדע מדחנן בפרקין (דף קד, ב) נחכוון לכחוב חי"ח וכחב שני זייני"ן, וחניא נמי בגמרא כגון שנטלו לגג של חי"ח ועשאו שני זייני"ן, דאלמא לשני ראשי הגג יש כמין חטוטרוח

כצורת הזי"ן. זייניין נוניין זייניין זייניין. כלומר: נו"ן פשוטה, ומכאן צריך לעשות לנו"ן הטוטרת כזה: שהיא כצורת זי"ן, ולא שיעשה אותה בראש כפוף כגון ראשו של וא"ו כזה: שאילו כן היה לו לומר ווי"ן

נונייין נונייין ווייין. **מטייון פפייון.** כלומר: שלא ירחיק הקו האחרון מן האות כגון זה: ומכאן דקדק ר"ת ז"ל שצריך לכוף הקו האמצעי בתוך הטי"ת כזה שאם לא יכוף אותו אפילו כשירחיק הקו האחרון לא ידמה לפ"א, שהרי הקו האמצעי של פ"א כפוף לתוך האות.

112 21

מיים וסמייך שבלוחות בנס היו עומדין. מכאן שצריך לחבר ראש הקו האחרון עם הגג כגון זה: ועכשיו

בכמה מקומות. ויש לפרש דהתם על דרך ממה נפשך קא מקשה, כלומר אי מנצפך סתומות נינהו קשיא וכבר פירש כאן ושם רשייי זייל, דקאי הכא וקא מקשה, וקאי התם וקא מקשה, ושיטת התלמוד היא האותיות הפתוחות והפשוטות, ובריש פרק קמא דמגילה (ג, א) משמע בהפך שהן הסתומות והכפופות. אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעה דאמר מר מנצפ"ך צופים אמרום. מהכא משמע דמנצפ"ך היו הם עומדות בנס, אבל אילו היה מרחיק ואפילו קצת הקו מן הגג כזה: לא היתה עומדת בנס.

דלאו צופים אמרום שבלוחות היו דאמר חסדא מם וסמך שבלוחות בנס היו עומדות, ואי פשוטות קשיא

מאי טעמא כרעא דקוייף הליא. מכאן שצריך להרחיק הרגל מן הגג כזה: ולא דבוק כזה: מהא שאין גביא רשאי לחדש דבר. וכבר כתבתי שם בארוכה בסייעתא דשמיא.

שאינו של קיימא על בדבר של קיימא פטור, עד שיכתוב דבר שהוא של קיימא על דבר שהוא של ועל כל דבר שאינו של קיימא פטור, זה הכלל כתב דבר של קיימא בדבר שאינו של קיימא או דבר אלי דלעת ועל כל דבר של קיימא חייב, על עלי כרשין ועל עלי בצלים ועל עלי חזרין ועל עלי ירקות כתב חייב, בקליפי אגוזים בקליפי רמונים בדם הקרוש ובחלב הקרוש על עלה זית ועל עלי חרוב ועל שנינו בחוספתא כן בכאן (פי"ב, ה"ו) המקרע על העור כתבנית כתב פטור, הרושם על העור כתבנית ובעינן שיכחוב בדבר של קיימא ועל גבי דבר של קיימא, וכמו ששנינו לענין גיטין (גיטין יט, א), ובהדיא ואפצא כשר, חני ר' הייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר, ומהכא משמע דהלכות שבת כהלכות גיטין, מתניי: ו**בכל דבר שהוא רושם.** ואמרינן בגמרא לאתויי מאי לאתויי הא דתני רב חינוא כתבו במי טריא ומאי טעמא שקר אחדא כרעא קאי. מכאן שצריך לעשות סוף השי"ן חד כוה: ולא רחב כזה

ומשום מוחק, וכתב ולא המטיף רבי יודן בר שלום ור' מתנא, חד אמר בשלא עירב נקודות וחורנא אמר גבי סיקרא וסיקרא על גבי דיו חייב, רבי יצחק בר משרשיא בשם רבנן דחמן חייב שתים משום כותב בפרקין דהכא (ה"ד) גרסינן והוא שכתב דיו על גבי דיו וסיקרא על גבי סיקרא, אבל אם כתב דיו על התם, אמרי לה חייב ואמרי לה פטור, אמרי לה חייב מוחק הוא, ואמרי לה פטור מקלקל הוא. ובירושלמי תניינא (ימ, א) שהוא חייב שתים, אחת משום מוחק ואחת משום כותב, ובסיקרא על גבי דיו פליגי בה כתב על גבי כתב פטור. ודוקא דיו על גבי דיו, אבל דיו על גבי סיקרא אמרינן בגיטין פרק המביא (ה"ד), (ו)בתוספתא קורע פטור ורושם חייב, ובירושלמי קורע חייב ורושם פטור. קיימא. ובקורע ורושם על העור (דבר של קיימא) מצאתי חלוף בין התוספתא והירושלמי כאן בגמי

פטור, אלא לטעמיה דרבי יהודה קאמרי ליה, כלומר: אפילו לדידך דהוי כתב, אודי מיהא לגבי כתיבת וחכמים אומרים אין השם מן המובחר. פירוש: לדידהו אינו כתב כלל דהא תנן כתב על גבי כתב באבר כשר. ואמרינן בגיטין (שם) והא חניא פסול, לא קשיא הא באברא הא במיא דאברא. אפי' עירב נקודות, וכתב לא השופך וכוי.

אמר רב אשי אפילו תימא רבנן להשלים שאני. ולכאורה הוה משמע דדוקא להשלים את הספר אבל הוא, אף הוא אינו מן המובחר. השם שאינו מן המובחר, והכין איתא בירושלמי (ה"ה) בשימתו השיבוהו בשימתך שאתה אומר כתב

אבל בתוספתא (פי"ב, ה"ב) גרסינן כתב אות אחת להשלים את השם, אות אחת להשלים את הספר להשלים את השם לא, דאם איתא ליחני להשלים את השם ואנא ידענא דכל שכן להשלים את הספר.

אבל מצאתי בירושלמי (דפרקין ה"ד) ענין יורה על פירוש זה, דגרסינן התם די יעקב רבי יוסי בשם די ומכוונות זו לזו, והיינו דאמרינן כתיבה היא זו אלא שהיא מחוסרת קריבה ע"כ. ודבר רחוק הוא זה. זו לזו, אע"פ שאין קרובות זו לזו הרי הרואה את זו ומהלך עד שרואה את זו, יודע הוא כי תואמות הן העיר, ואם תכתוב אות גדולה עד קצה זו, כאשר יכתב על השער (ים) [השני] אות גדולה כמוה עד קצה סמוכות זו לזו, והיה שער של זו מסוייד בסיד עד קצה העיר, וכן שער של זו מסוייד בסיד עד קצה באותה מגילה בצפורי. אבל רב האי גאון ז"ל כתב: כך היו הראשונים ז"ל מפרשים כי טבריא וצפורי כתב אות אחת בטבריא ואות אחת בציפורי חייב. פירוש: כתב אות אחת במגילה בטבריא ואות אחת חייב. ואיתא נמי בירושלמי בפרק האורג (ה"א).

אלעזר כתב אות אחת בטבריא ואחת בציפורי חייב, והא תניא ואם אינן נהגין זה עם זה פטור, אמר רי בע כה ממל מממה במנה זה

בא בר ממל תפתר בסיד דק. מהא דאמרינו: **הכא במאי עסקינון כגון שנטל לגגו של חיית ועשאו שני זיינייון.** שמעינן דכי האי גוונא לא מיקרי חק תוכות, שאינו אלא כמפריד בין שני אותיות וכן שנטלו לגגו של דליית ועשאו ריייש

אינו אלא כדיו שנפל על גבי האות ומעבירו. **תוא נתכוון לכתוב אות אחת ועלו בידו שתים חייב.** איכא למידק ולהוי כנתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע דפטור. ויש לומר דהכא בשרוצה שתים אלא שעכשיו היה מתכוין לכתוב האחת מהן ועלו בידו שתים, וכגון דלא נתכוון לכתוב שתי אותיות ידועות אלא איזה אותיות שיזדמן לו, וכההיא דאמרינן לעיל (שבת צז, ב) כל מקום שתרצה תנוח.

ובהא נמי מיתרצא מתניתין דקתני נתכוון לכתוב הי"ת ועלו בידו שני זייני"ן פטור, דאף בהא איכא למידק מאי שנא נתכוון לכתוב הי"ת ועלו בידו שני זייני"ן, אפילו נתכוון לכתוב זיי"ן וחי"ת וכתב טי"ת וכ"ף פטור, שלא נתכוון לאלו, מידי דהוי אנתכוון לכבות זה וכבה זה דפטור כדאיתא בכריתות (כ, א), אלא דמתניתין בנתכוון לכתוב שתים איזו שתים שיעלו בידו, אבל עכשיו היה כותב חי"ת ועלו בידו שני זייני"ן, ומכל מקום בדעתו הוא שאם יודמנו לו דרך מקרה אותיות הצריכות זיון שיזיינם, ומשום הכי אמרינן הא דבעי זיוני הא דלא בעי זיוני.

राव दार

הביב נתחיך באומות. דאנו דורשין ה"א בחי"ת, וכמו שאמרו בירושלמי פרק כלל גדול (ה"ב) גבי אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, מנין לאבות מלאכות מן התורה, רבי חנינא דצפורין בשם ר' אבהו אל"ף חד, למ"ד תלתין, ה"א חמשה, דבר חד, דברים תרין, מכאן לאבות מלאכות ארבעים חסר אחת שכתוב בתורה, רבנן דקסרין אמרין מן אתרה לא חסרה כלום, אל"ף חד, למ"ד תלתין, ח' תמניא, לא

מחמנעין רבנן דרשין בין ה"א לחי"ח. מחני: **ואחד על האריג.** יש לפרש אחד על שנים, שהרי עם האחד הזה הרי היא מלאכה מתקיימת, ויש לפרש ואחת על שלשה. ופלוגתא היא בירושלמי, דגרסינן התם (ה"א) אשכחת על דר"א פעמים שלשה בתחלה, פעמים שנים על גבי אחד ארוג מאחמול, פעמים אחד על גבי שנים ארוגים מאחמול, רבנן דקסרין בעיין מהו אחד על האריג אחד על גבי שלשה, רבנן דהכא אמרין אחד על גבי שנים.

ר בנן דקטן קבע רבוו אווו פני האר צי אווי פני גבי של שה, רבון החבא אנוו ק אווי פני גבי שני ב: השיעור, אבל בסוף ממש ההיינו סוף היריעה אפילו באחד חייב, כדחניא לעיל בשלהי פרקין דהבונה (שבת קד, ב) כתב אות אחת והשלימה לספר ארג חוט אחד והשלימו לבגד חייב, ואוקימנא אפילו לרבנן דלהשלים שאני.

פרק יג האורג

גמרא: ואעיים שחילל את השבת יצא ידי קריעה. כלומר: אף ע"פ שעשה הקריעה באיסור אין צריך לחזור ולקרוע, ובירושלמי (דפרקין ה"ג) מקשו עלה, בעון קומי רבי בא הכמה דאתמר תמן השוחם המאחו בשבת כיפר ומביא אחרת, ואימא אף הכא לא יצא ידי קריעה, אלא כרי שמעון דר"ש אומר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר, אמר לון תמן הוא גורם לעצמו ברם הכא את גרמת לו, אמר ר' יוסא היהא לו צורך בגופו של דבר, אמר לון תמן הוא גורם לעצמו ברם הכא את גרמת לו, אמר ר' יוסא ואפילו תמן את גרמת לו שאלולא שאמרת לו [יביא] היאך היה מתכפר לו, הוי סובר מימר דר"ש הוא, חבריא בעון קומי ר' יוסא, לא כן א"ר יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק מצה גוולה אין אדם יוצא בה ידי הובתו בפסח, א"ל תמן גופיה עבירה ברם הכא היא עבר עבירה, כך אנו אומרים הוציא מצה מרה"י

להכי, מתו דמתניתין היינו ר"ש, ואפילו במת דידיה דבעי אבולי עליה, [דהיא] מלאכה שאינה צהיכה להכי, מתו דמתניתין היינו ר"ש, ואפילו במת דידיה דבעי אבולי עליה, [דהיא] מלאכה שאינה צריכה להכי, מתו דמתניתין היינו ר"ש, ואפילו במת דידיה דבעי אבולי עליה, [דהיא] מלאכה שאינה צריכה לגופה כהוציא את המת לקברו, אלא דמעיקרא קא מהדר לאוקומה כולה כחד תנא, ולאוקמינהו מתניתין וברייתא כרי יהודה, וכיון דלא אפשר ליה לאוקומיה חמתו דמתניתין ודברייתא כחד תנא, הדרינו ומוקמינן כולה מתניתין דהיינו מת וחמתו כר"ש, ודברייתא כר"י. ובתוסי מפרשים דלעולם מתו אמתו ומוקמינן כולה מתניתין דהיינו מת וחמתו כר"ש, ודברייתא כר"י. ובתוסי מפרשים דלעולם מתו אמתו בריכין לתרוצי כדתריצנא, דאי במתו ממש שראוי להתאבל עליו אפילו ר"ש מודה דחייב דמלאכה הצריכה לו מקרי הואיל ומצוה קא עביד. ואינו מחוור, דא"כ אף המוציא את המת לקוברו יהא חייב, דמצוה קא עביד, דווחק הוא לומר דהתם לא רמי עליה ממש להוציאו, דאפשר ע"י אחרים, אבל קריעה הוא חייב בכך, דמת מצוה מאי איכא למימר, ואנן המוציא את המת סתמא תנן.

ויש מפרשים משום דצריך ללבוש בגד קרוע כל שבעה וקרעו לפניו, אף לר"ש מקרי מלאכה הצריכה לגופה. וגם זה אינו מחוור בעיני, דהא משמע הכא דאף אדם כשר אי נמי שאר בני אדם דלאו כשרין אי קאי בשעת יציאת נשמה הרי הן כמתו, והנהו אינן חייבין ללבוש בגד קרוע אלא מאחין הן מיד. ועוד דאפילו אחיו ואחותו אם החליפו אינן חייבין לקרוע אלא אותו בגד שנתקרע אסור באחוי, וכן הוא כל זמן שלובשו צריך שיהא קרעו לפניו, הא אם רצה להחליף מחליף ואינו קורע (מו"ק כד, א), ודברי

רש"י ז"ל גראה לי עיקר. הא רי שמעון והא רי יהודה. ואיכא למידק היכי מוקמינן מתניתין כר"ש, והא מתניתין קתני וכל המקלקלין פטורין ואוקימנא לה לקמן על כרחין כר"י. ואיכא למימר דאין הכי נמי דהוה מצי לאקשויי

הכין אלא דעריפא מיניה אקשי ליה, ולמסקנא דאסיקנא דקרע למירמא אימתא על אנשי ביתיה, כולהר רבי יהודה נינהו, ומתניתין בקורע למעבד נחת רוח ליצרו, ומתניתא למירמא אימתא אאנשי ביתיה, אבל רש"י ור"ח ז"ל פירשו, דרישא דמתניי ר"ש, וסיפא דהיינו המקלקלין פטורין ר"י, אבל צריך לעיין דהא חד בבא הוא ובחד פטורא כייל להו.

اك حاد

בל המקלקלין פטורין הרץ מחובל ומבעיר. אוקימנא כר"ש, ומחניתין דכייל וחני כל המקלקלין פטורין הרץ מחובל ומבעיר. אוקימנא כר"ש, ומחניתין דכייל וחני כל המקלקלין ויבל ממבעיר ב"" היא. ומפני שלא מצינו למחליקת הזה עיקר בשום מקום, דקדק רש"י ד"ל דנפקא להו ממחליקתן במלאכה הצריכה לגופה, ויסוד הענין לפי שכל המלאכות ממשכן גמרינן להו וכולן צריכות היו לגופן ותיקון היה בהם, ולפיכך סבר ר"ש דכל מלאכה שאין לו תיקון וצורך גוף המלאכה ממש, פטור עליה, וכיון שכן מילה בשבת מן הסתם מותרת שהרי יש בו הבלה וקלקול אצל החינוק, ותיקון המילה שהוא עושה המצוה אינו תיקון בגוף הדבר אלא שהיא מצוה ותיקון מצוה אין מתחשב לו, אע"פ שהוא מחקנו לתרומה ולקדשים ולאכילת פסחים, אין אותו תיקון בגוף המילה אלא אצל אחרים ומלאכה שאי"צ לגופה היא, וכיון שכן לא היתה התורה צריכה להתיר מילה בשבת, אלא לאשמיעינן דאע"ג דמקלקלין בעלמא פטורים המקלקל בחבורה חייב, וחידוש הוא שחדשה תורה במילה. וכן הבערה דבת כהן מן הסתם מותרת היתה, לפי שכל מבעיר מקלקל הוא והתיקון הוא אצל אחרים ומלאכה שאי"צ לגופה היא, ולפיכך כשאסר הכתוב הבערה דבת כהן, לחדוש בא לאשמועינן המילה בהעה הבערה דבת בהן, לחדוש בא לאשמועינן המילה המולה ההתוב הבערה דבת בהן, להדוש בא לאשמועינן המילה המולה התוב הבערה הבערה דבת בהן, להדוש בא לאשמועינן המילה המולה המולה המולה התוב הבערה דבת בהן, להדוש האדים המקלקל הוא המילה המולה המולה המולה התוב הבערה דבת בהן, להדוש האדים המולה המו

ושאר מיחוח ממילא, ואיצטריכא מושבוח כי היכי דלא נדחי מק"ו מעבודה. ולחדושא ולא יצתה לא לחלק ולא ללאו, ונמצאת הבערה בבת כהן אסורה לר' שמעון מדגלי בה קרא, הוא משום דבין לרבי יוסי בין לרי <mark>נתן לית להו דרבי שמעון, דהא לרייש</mark> הבערה לגופה איצטריכא הבערה דב"ד בישול פתילה הוא ואמר רב אשי מה לי בישול פתילה מה לי בישול סמנין, התם הדין טעמא, ואמר אימה דשמעה ליה לרבי יוסי דהבערה ללאו יצאה הני מילי הבערה דעלמא, [משום] דלא סבירא ליה כר"ש, אלא קא מפרש טעמא דרי יהודה. והחם נמי ביבמות [מייתי] ולא צריך. ולרבי שמעון לא חשיבא ליה בישול הפתילה תיקון. ומיהו אפשר דרב אשי לאו דחשיב תיקון הרחקת הטומאה וסילוק הנזק. והא דאמרינן מה לי בישול פתילה לרבותא נקטיה, מתבערין מתוך העדה, והויה לה כהוצאת כזית מן המת וכעדשה מן השרץ (לעיל שבת צג, ב) מקלקל גמור הוא. ויש לומר דלרבי יהודה נמי שאר מיתות אסורות, דיש בהם תיקון מצד שהן הראב"ד ז"ל דקשה (עליו) [ליה] אם כן לרבי יהודה שאר מיתות ב"ד יהיו מותרות בשבת, דהא מיתת בית דין שבת מקל וחומר כדאיתא התם ביבמות. ועדיין צריך לתרץ (שיטת) [קושית] דרשינן הבערה דבית דין כדאיתא בריש פרק קמא דיבמות (ו, ב) איצטריך, כי היכי דלא נידחי הוצרך הכתוב לאסור הבערה בבת כהן. ויש לומר דלא תבערו לרבי יהודה לחלק, ומושבות דמיניה בו תיקון אצל אחרים, חובל בצריך לדם לתת לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו. ואיית מכל מקום למה מקלקלין גמורין אפילו בחובל ומבעיר ומי פטורין, ולא משכחת לה לרבי יהודה דחייב אלא בשיש בהבערה לחלק דוקא לרבי יהודה, וכן [קבורת] מת מצוה לרבי שמעון לידהי [שבת]). ולעולם לגופיה לרב אשי [ולרבי שמעון] אין לומר כן, וכן בפרק קמא דיבמות (ו, ב) אומר כן. וצריך עיון אחר שהוא בישול הפתילה. (וצריך עיון לרבי שמעון בבישול הפתילה שהיא מלאכה הצריכה תיקון האבר, אבל הבערה גופה דבת כהן קלקול גמור הוא ומותר היה לולא התיקון שיש בה מצד תיקון האבר שהוא מצרפו, והרי הוא כבשול סמנים, ולא אסרה התורה הבערת בת כהן אלא מצד שאמרנו, ולפיכך הוצרך הכתוב להתירה, וכן הבערה דבת כהן מן הדין אסורה היא דהרי יש בה מלאכה או אפילו אצל אחרים, ולפיכך מילה אסורה היתה שהרי יש בה תיקון אצל אחרים כמו ורי יהודה סבר דמלאכה הצריכה בלבד בעינו, כלומר: שיהא בה תיקון מצד אחד או בגופה של דמקלקל בהבערה חייב.

ואכתי קשיא לי כיון דקיום מצוה לא חשיבא לה תיקון בגופו של דבר ומלאכה שלא לצורך הוא, אם כן קבורת מת מצוה תדחי שבת, ובשלמא לרבי יהודה כיון שיש תיקון אצל המת אסור, וכ"ש דליכא הפירה בקרקע קלקול, אלא לרבי שמעון קשיא. ויש לומר דלרבי שמעון אין הכי נמי דשרי. והא דקאמרינן התם קבורת מת מצוה תוכיח שאינה דוחה את השבת, דלא כרבי שמעון דלרבי שמעון ודאי דוחה, ותדע דבפרק המצויע (שבת צד, א-ב) פוטר היה רבי שמעון במוציא את המת לקברו, וכללא כייל אפילו במת מצוה. זה נראה לי לפי שיטת רש"י ז"ל. ורבי שמואל ז"ל דקדק מתוך דבריו וכוי וקשה עליו וכוי. הלכה מכלל דפליגי.

ועוד קשה דמי עדיף מקלקל ממתקן, מתקן צריך לגופה מקלקל לא צריך לגופה, ובספר הישר (סיי רצ) פירש וכוי.

ויש לי לדקדק, אם במקלקל בחבורה חשיב לצורך גופה, אם כן כל המקלקלין פטורים חוץ מחובל ומבעיר הכי קאמר כל המקלקלין ואפילו יש בהן צורך פטורים, והיכי משכחת לה לפטורא, והראב"ד ז"ל כתב כללא דמלאכה הצריכה לגופה וכוי.

כרשב"ג אלא הלכה כחכמים, ולא הוצרך רב יוסף לפסוק כרשב"ג אלא לאפוקי מחכמים ולפיכך הקשה ולאו מלחא היא דלאפוקי מדרי יהודה לא צריך דפשיטא דהלכה כחכמים, ועוד שלא היה לו לומר הלכה אמר ליה אביי הלכה מכלל דפליגי. איכא למידק ולימא ליה אין, דהא ר' יהודה פליג בכל ביברין. בביבר קטן הרי הוא כניצוד וברשותינו הוא, לפיכך נותנין לפניהם מזונות שאף הם מזונותן עליך. ומוונותיהן עלינו, אבל מה שאינו ברשותינו ואינן ניצודין אסור לפי שאין מוונותן עלינו, ומה שהוא רש"י ז"ל. ויש לפרש דההיא דכלבים ועורבין לא קשיא, לפי שמוכנין הן למלאכתנו וברשותינו הם שמא יצוד. אבל בירושלמי דפרקין (ה"ז) מפורש לפי שאין עושין תקנה לדבר שאינו מן המוכן, וכדברי הכי הצדן פטור אלמא לאו מהוסר צידה דאורייתא, וכיון שכן היכי גזריגן ביה שלא ליתן לפניהם מזונות מצודה מהוסר צידה דאורייתא כיון דגזרינו, והא אווזין ותרנגולים שאומר הבא מצודה ונצודנו ואפילו יהודה אמר שמואל כל שאומר הבא מצודה ונצודנו, ולפיי אקשי ליה רב יוסף דאלמא כל שאומר הבא אסור ליתן לפניהם מזונות, וה"ק איזה מחוסר צידה שגוזרין עליו שלא ליתן לפניו מזונות, ואמר רב וההיא גבי שבת מתניא. אלא הכי פירושו דאמתניתין דקתני כל שמחוסר צידה אסור קאי, ופירושו פטור. ואיכא למידק בההיא מאי קושיא, דהא פטור אבל אסור, דכל פטורא דשבת פטור אבל אסור, יוסף והא אווזין ותרנגולים שאומר הבא מצודה ונצודנו ותניא הצד אווזין ותרנגולים ויונים הדריסיאות כד, א) היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יהודה [אמר שמואל] כל שאומר הבא מצודה ונצודנו, א"ל רב דאורייתא אסור, וכל שאין מחוסר צידה דאורייתא מותר. והביאו ראיה מדאמרינן בפי אין צדין (ביצה לפניהם מזונות. ופירשו הם ז"ל דאינה אלא גזירה שמא יבא לידי צידה, והלכך כל שהוא מחוסר צידה אסר אלא משום שאין דרכם של ישראל לגדל עורבים. ועוד קשיא אפילו אווזין ותרנגולין היאך נותנין ובפרק מפנין (שבת קכו, ב) אמרו מטלטלין את הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים, ומאן דאסר התם לא בתוספות דהא חנן (לקמן שבת קנו, ב) מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים, **ואין נותנין לפניהן מזונות.** פירש רש"י ז"ל: כיון דמוקצין הן לא מצי מיטרח עלייהו. והקשו עליו ז"ל כתב כללא דמלאכה הצריכה לגופה וכוי.

112 21

אף אנן נמי תנינא אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון הייב והשני פטור מאי לאו פטור ממור לא פטור אבל אסור. המיהא לי והיאך אפשר לומר כן שיהא השני אסור, אטו אלו צד הראשון ובא שני ונטלו אחר שניצוד מה איסור יש בדבר. ועוד המיהא לי מאי קאמר ר' אבא נכנסה לו צפור החת כנפיו יושב ומשמרה, דאלמא דוקא יושב ומשמר אבל נוטל לא, ואמאי אפילו ליטול למה לא כיון שכבר ניצוד. ויש לומר דמדאורייתא ודאי מותר, אלא שאסור לטלטל משום טלטול דמוקצה, ומכל מקום אתא לאשמועינן דיושב ומשמר ולא גורינן אטו צד לכתחילה, ומהאי טעמא נמי הוא דהוה מצי למימר השתא דשני פטור אבל אסור לישב שם אחר עמידת הראשון מפני שנראה כאילו הוא צדו עכשיו

וגזורינן אטו צד לכתחילה.

תוספתא (פי"ג ה"ו): ישב אחד על הפתח ובא אחר וצדו מבפנים, היושב על הפתח חייב והצדו פעור, הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בחיכו. פירוש: כאילו יש צבי ניצוד בתוך הבית והבית סגור, ובא זה ונועל עוד בפניו במנעול, אף על פי שגורם שמירה על שמירחו מותר, ולא אמרינן הרי זה כצדו שאלולי לא נעל הוא במנעול שמא היו דלחות נפתחות וצבי נמלט, כך שני זה אחר שישב הראשון, ואי נמי כשהיה שם צבי קשור ובא זה ונעל שאף על פי שנעל הצבי אין אומרים לזה שיפתח ביתו כדי שיצא הצבי, לפי שבשעה שנעל בהיתר נעל לשמור מה שבתוכו, ואפילו

נתכוון לשמור הצבי שגם הוא מכלל הפצי ביתו הוא ונועל לשמרו לכתחילה.

תוספתא (שם): ישב אחד על הפתח ונמצא צבי בתוכו, אע"פ שמתכוון לישב עד שתחשך פטור

מפני שקדמה צידת צבי למחשבה, אין לך שהוא חייב אלא המתכוון לצוד, אבל קדמה צידה

למחשבה פטור. ואפשר דפטור דקתני הכא פטור אבל אסור הוא, כיון שעל ידי מעשיו הוא ניצוד ולא

היה נצוד מתחילה, והיינו דקא תני במתניתין לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו וכוי,

והכא קתני ונמצא צבי בתוכו. ויש לומר דפטור ומותר קאמר, לומר שאינו צריך לפתוח כיון שלא

נתכוון לצידה ונמצא ניצוד בתוכו בלא מתכוון ואינו מוסיף עכשיו בצידתו למה יפתח ומאי דהוה הוה,

דכיון דלא עביד איסורא דאורייתא בצידתו בתחילתו הרי הוא מותר בסופו.

ובירושלמי (דפרקין ה"ו) נראה שהתירו לנעול לכתחילה ביתו לשמור ביתו וצבי שבתוכו, דכיון שהוא צורך ביתו אע"פ שעל ידי כך ניצוד הצבי ממילא מותר, ובלבד שלא יתכוון לשמור את הצבי בלבד, דהכי גרסינן בירושלמי בפרקין דהכא: ר' יוסא בר' בון בשם ר' חונא היה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול כדרכו בעדו ובעד הצבי מותר, ראה תינוק מבעבע בנהר ונתכוון להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו מותר. ולפי זה הא דאמרינן ונתכוון לנעול בעדו, לא בעדו בלבד קאמר, אלא אם נתכוון לנעול אף בעדו

קאמר, ולומר שאילו צריך לגעול בעדו מותר אע"פ שמתכוון שיהא הצבי ניצוד בתוכו (ע"כ).

הצדן והחובל בהן היב. פירוש: החובל בהן עד שנצרר הדם, דכיון שיש להם עור הוא מעכב את הדם מלצאת ואלמלא העור מעכבו היה יוצא, וכיון שכן אין חבורה חוזרת וחייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום כי הדם הוא הנפש, אבל שאר שרצים ורמשים אילו נעקר הדם ממקומו לגמרי עד שתהא חבורה אף הוא היה יוצא בחוץ כיון שאין להם עור שיעכבון, אבל אילו יצא לחוץ אף בשאר שקצים היה חייב ומשום נטילת נשמה. אבל רש"י ז"ל פירש, דאיסור החבלה משום צובע, ולדבריו פטור של היה חייב ומשום משין להם עור שיצטבע בדם. ואינו מחוור, לפי שבפרק אלו טריפות (חולין מו, ב) אמר שקצים, משום שאין להם עור שיצטבע בדם. ואינו מחוור, לפי שבפרק אלו טריפות (חולין מו, ב) אמר עקצים, משום משי שקצים ורמשים אם יצא מהן דם חייב, ומפרש נמי טעמא דשאר שקצים משום דלא הדרא בריא ומשום נטילת נשמה, ועוד מה צורך בצביעת עורן, וכאותה שאמרו בפרק כלל גדול (שבת עה, א) שוחט מפני מאי מחייב, רב אמר משום צובע, אמר רב מלתא דאמרי אימא בה מילתא דלא ליתו דרי בתראי וליחכו עלה, צובע מאי ניחא ליה, ניחא דליתווס בית השחיטה דמה דליחזו אינשי וליהבנו מינה, ואם כן הכא מאי ניחא ליה.

אלא מיהו בירושלמי בפרק כלל גדול (ה"ב) משמע כדברי רש"י ז"ל, דגרסינן החם מה צביעה היתה במשכן, שהיו משרבטין בבהמה ועורות אלים מאדמים, אמר ר' אסי הדא אמרה העושה חבורה ונצרר

הדם חייב משום צובע, המאדים אודם בשפה חייב, והמוציא את הדם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום. ואולי אם הוא צריך לצבוע אותו מקום לשום ענין קאמר שהוא חייב אף משום צובע, ולהתחייב שתים משום צובע ומשום נטילת נשמה, וכדאמרינן בפרק כלל גדול (שבת עה, א) משום צובע אין משום נטילת נשמה לא, אימא אף משום צובע.

רהצדן לצורך הייב שלא לצורך פטור. פירש רש"י ו"ל: שלא לצורך לפי שאין במינן ניצוד. ואינו מחוור, דאם כן אפילו לצורך נמי פטור. אלא משמע דשמונה שרצים האמורים בתורה אין דרכן להזיק וכל צידתן היא לצורך, אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם צדן שלא לצורך, כלומר שלא נזיקו ומשום הכי חני פלגנחא בחיפא. והוא הדינ לרישא הבמב"ו ז"ל

שלא יזיקו ומשום הכי חני פלוגתא בסיפא, והוא הדין לרישא. הרמב"ן ז"ל. **היה ועוף שברשותו הצדן פטור.** ירושלמי (ה"א): לא אמר אלא שברשות, הא אינו ברשות אדם

היב, אמר ר' יהידה מאן ה"ק רבי יהודה דאזיל בתר גישתא. פירש רש"י ז"ל: דלית ליה אלה הממאים, אלא משום דאזיל בתר גישתא אמר דהני לית להו עורות, הלכך מתניתין דהחובל בהן ודאי הממאים, אלא משום דאזיל בתר גישתא אמר דהני לית להו עורות, הלכך מתניתין דהחובל בהן ודאי רלא כותיה. והקשו עליו בתוס' דהא רבנן נמי אזלי בתר גישתא מדלא מנו תנשמת באלו שעורותיהן רבשרן דאלו שעורותיהן כבשרן דאלו שעורותיהן כבשרן דאלו שעורותיהן כבשרן דאלו שעורותיהן כבשרן אזלי בתר גישתא ההלטאה, ואפילו הכי אמר רב לעיל עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי אלא לענין טומאה דכתיב (ויקרא יא, לא) אלה הטמאים רבון אזלי בתר גישתא דאלה הטמאים לכם, ולומר דעורות יש להם, אלא לכם. ולפיכך פירשו הם ז"ל דכולהו אית להו דרשא דאלה הטמאים לכם, ולומר דעורות יש להם, אלא שהחורה ריבהה אותן לטומאה כבשר, אלא דקרא מיעט וריבה דכתיב אלה הטמאים, אלה מיעוט הוא לכם. ולפיכך כי דאית ליה גישתא דעור ממעטינן מאלה ואינו מטמא כבשר, וכולהו אינן הי דהטמאים ריבה, והלכך כל דאית ליה גישתא דעור ממעטינן מאלה ואינו מטמא כבשר, וכולהו אינן והי דהטמאים ריבה, והלעד באות להו להו למינהו הפסיק הענין, אלא כיון דמיעט הכתוב וריבה אולינן בתר בישתא, אלא דבגישתא דהלטאה פליגי רבנן ורבי יהודה. והם ז"ל הזרו והקשו לפירושם, דאם כן בסמוך דקאמר מאן רבנן דרי יוחנן בן נורי, ר' יהודה דאויל בתר גישתא מכל מקום מנא ליה דפליג לא פליגי הודה, לימא נמי דעד כאן לא פליג אלא לענין טומאה משום דכתיב אלה הטמאים, אבל לענין שבת לא פליגי כרקאמר לרבנן, ולא העלו בו דבר.

שהוא משום נטילת נשמה מאבר אחד, וסירכא דלישנא נקט, וכן נראה מדברי הרמב"ם (פי"א, ה"א) ליה להיומתא ויבשה כשותא, ומחייב משום עוקר דבר מגדולו דהוא משום נטילת נשמה, דומיא דחובל כשותא מהיומי שיניקתו תלויה בהיומי כדאמריי בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין כח, ב) דקטלין בנשמת אמו העוקרו חייב משום נוטל נשמתו ממנו, דלאו מי אמר רב ששת בגדולי קרקע דמאן דתליש משום נוטל נשמה הוא חייב, והכי קאמר אע"ג דהאי עובר לית ליה בדידיה נשמה, כיון דגידולו תלוי וכנגדו ביום טוב מותר דלית ביה משום עוקר דבר מגדולו. ולפיכך פירש הוא ז"ל דדלדל את העובר (לעיל שבת עה, א), והכי נמי משמע בבכורות (כה א) גבי חולש צמר מבכור, דחולש לאו היינו גווו, וצפרניו, דאלמא ליכא משום עוקר דבר מגדולו אלא בגדולי קרקע כמו שאין דישה אלא בגדולי קרקע חדא משום עוקר דבר מגדולו וחדא משום תולש או גווו, וכן (לעיל שבת צד, ב) הנוטל שערו או שפמו הקשה הרמב"ן ו"ל, דהא תולש כנף מן העוף (לעיל שבת עד, ב) וכן גווו כשהן חיין, לא מחייבינן תרתי הא דאמרינן: במושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה דחייב משום עוקר דבר מגדולו. ליח ליה אלה הטמאים, אלא כולה מלחא משום דאזלי בחר גישתא, בין לענין טומאה בין לענין שבח. לענין טומאה ומשום דכתיב אלה הטמאים, אזיל לטעמיה דהתם, אבל למ"ד התם דרבנן לא תנו תנשמת, לתנשמת בהדי דאנקה והכח, לכתביה גבי החלד והעכבר, והא דקאמר רב הכא דרבנן לא פליגי אלא נמי חנו חנשמח, דכל מאך דאית ליה אלה הטמאים חני אפילו חנשמח, דאי לא לא לכחביה רחמנא החם, ואיהו נמי תני תנשמת כדקאמרינן החם רב תנא הוא ותנא תנשמת, ושמא סבירא ליה לרב דרבנן דאזיל בתר גישתא, ומאן דאזיל בתר גישתא לא דריש כלל אלה הטמאים ולמינהו הפסיק הענין כדאיתא ולי נראה דהאי סוגיא לא אזלא כההיא דפרק העור והרוטב (שם) דהתם מפרש טעמא דרבנן משום

מהלכותיו. ומה שאמרו בירושלמי בפרק כלל גדול (ה"ב) רבנן דקסרין אמרין ההיא דצד נונא וכל דבר שהוא מבדילו מן חיותו חייב משום קוצר, לא אתי בשיטתא דגמרא דילן.

הצד פרעוש בשבת רבי אליעזר מחייב הטאת ורבי יהושע פוטר. פירוש: פטור אבל אסור, ובתוסי [אמרו] שאם יתירא שמא ישכנו וכל שכן אם נושך אותו, יכול להסירו דאינו אלא כמתעסק דהוה כקוץ ברשות הרבים.

112 211

ה"ג ר"ח ז"ל: אמר ליה שמואל לקרוא גברא רבה אתי ממערבא וחש במעיה וחזינהו שמואל למרא דקא דלו לקבליה ועבירי. פירוש: דשמואל שמע דאדם גדול בא בספינה, והיה רואה המים עולין למעלה ע"י הרוח והיו עכורות מטיט ועפרורית והיה יודע שהיה שותה מאותו נהר ואותו המים משלשלין, לכך אמר דחש במעיה.

מחניי: אין עושין הילמי בשבת אבל עושין מי מלח. ירושלמי (דפרקין, ה"ב):מה בין הילמי מה בין מי מלח, הילמי צריכה אומן מי מלח אין צריך אומן.

1년 신교

אכילחה, ואי אמרח אכילה דהא חנן (בעמוד ב) כל האוכלין אוכל אדם לרפואה, וגרגירא מיכל אכלי שמעתא ברפואת העין מיירי, ועוד דאם כן כי קאמר רב ששת גרגירא אפילו לדידי מעלי לי, למיסר **עלין אין בהן משום רפואה.** פירש רש"י ז"ל: באכילתן. ואינו מחוור דרבר למד מענינו הוא וכולה

לאיסור, ואיך יאסור רב הייא בר אבא, ועוד דמה דומה לנחינת מים צלולין ויין צלול לתוך המשמרת שירקא טחיא שרי. פירש רש"י: לטוח צלי בבצים טרופות, ובלבד שלא יהא חם כל כך שיתבשלו לה אינשי ומאכל בריאים הוא. אלא לשים על גבי העין קאמר.

ויין צלול בתוך המשמרת, ועושין כן מפני שהוא טוב לשלשל בני מעים. דקא מייתינן עלה. ור"ח ז"ל פירש שהוא מעי האבטיח, וקא שרי ליה לסנן אותו במסננת כמים צלולין בו. ואינו מחוור, דאם כן פשיטא ומאי קא משמע לן, דהא אין כאן הכשר אוכלין כל כך דנטעה בו

שהם ירקות ששמם נוטלש. אבל קשה לי דכיון דמערבין בהם אלמא אכלי להו אינשי, אם כן אמאי (עירובין כה, א), ופירש בירושלמי בסוף מסכת פאה (פ"ה, ה"ד) קקולי. ורש"י ז"ל פירש שם בעירובין פירש דמין ירק הוא כמו פעפעין וחלוגלוגות דעירובין ואמרינן מערבין בפעפועין בפרק בכל מערבין שרוצה לבשל בקדרה. וגם זה אינו מחוור, דדבר הלמד מענינו הוא, ובענין רפואה עסקינן. ור"ח ז"ל **פיעפועי ביעי.** פירש רש"י ז"ל: לטרוף בצים בקערה, והוא אסור משום מראית העין שנראה כמי

עליה ולא אתי לידי סחיטה, וכאותו שאמרו בפרק במה טומנין (לעיל שבת מה, א) (אבל) [גבי] דסתודר נותן אדם מים צלולין ויין צלול לתוך המשמרת בשבת. ודוקא לתוך המשמרת לפי שאין אדם מקפיד אסור דהא תנן [כל אוכלין] אוכל אדם לרפואה.

קאי, אבל במי טבריא אפילו נשתהא, חדע דהא קתני בברייתא רוחצין במי טבריא ובים הגדול, אבל לא במה דברים אמורים בשלא נשתהא שם אבל נשתהא שם אסור. פירוש: אמי משרה וימה של סדום אפומא דחביתא אסור, ומאי שנא מפרונקא, התם לא קפיד הכא קפיד.

השתא דלאו כולא מלתא תליא בשהוי בלחוד, אלא אף ביפין שבו ורעין שבו. וכסברא ראשונה נראה דאוקים ההיא דאין רוחצין בים הגדול דוקא בדאשתהי, ואכתי על ההיא תירוצא קיימא, אלא דאסיקנא ולפי דבריהם יש לי לומר דמה שלא הזכיר כאן אשתהי ולא אשתהי, משום דסמיך אמאי דאמרן מעיקרא תרוייהו לאיסורי האי כדיניה והאי כדיניה. ויש מפרשים דוקא בדאישתהי מדתני לה בהדי מי משרה, בברייתא קמייתא לא בים הגדול ולא במי משרה, לאו למימרא שיהא זה כזה ותרוייהו בדאשתהי, אלא יפין שבו אפילו נשתהא, רעין שבו אסור אפילו לא נשתהא, מדלא הזכיר כאן שהוי כלל, והא דקתני ים הגדול אים הגדול לא קשיא, הא ביפין שבו הא ברעים שבו. ומסתברא לי דמילתא פסיקתא קתני, במי משרה, ואי בלא נשתהא אפילו במי משרה נמי.

מחני: אין אוכלין איזוב יון בשבת. חוספתא (פי"ג, ה"ו): אין לועסין מצטיכא בשבת, אימתי בומן מדברי הריא"ף ז"ל.

שמתכוון לרפואה, ואם מפני ריח הפה הרי זה מותר. שמתכוון לרפואה ואם מפני ריח הפה הרי זה מותר, לא ישוף אדם סם יבש בשיניו בשבת, אימתי בזמן

קיימא לן. ולדבריו הא דקאמר הני מילי היכא דקא מכוון הכא לא מכוון, פירושו ומותר כרבי שמעון, מכוון וקיימא לן כרבי שמעון בדבר שאין מתכוון, הני מילי לענין שבת, אבל במילי דעלמא כר' יהודה למשתא סמא דעקראתא אפילו מעלי לגופא, דכתיב (ויקרא כב, כד) ובארצכם לא תעשו. ואע"ג דלא הני מילי היכא דקא מכוון הכא לא מכוון. כחב רב אהא בשאלחות שלו (פ' אמור סי' קה): אסור

ובבכורות. פרק כל פסולי המוקדשין (בכורות לד, א) גבי מקיז דם לבכור, אמר רב יהודה אמר שמואל אבל לא סורק, ומאי קושיא דלמא בעלמא אית ליה דבר שאין מתכוון מותר אבל לענין שבת לא, אסור, ואקשינן ומי אמר ר"י הכין, הא אמר ר"י הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס ב) אסור לקנה בהרס בשבת, וקא מפרש עולא טעמא ההם משום השרת נימין ואע"ג דלא מיכוין לא שנא שבת ולא שנא מילי דעלמא. ותדע לך מדאמר רבי יוחנן בפרק המוציא יין (שבת פא, והקשו עליו בתוסי דודאי כל מאן דאית ליה דבר שאינו מתכוון מותר בכל מילי אית ליה הכין, דהא בפלוגתא דרבי שמעון ור' יהודה שייכא.

הלכה כרבי שמעון, ופריך אטו עד השתא לא אשמעינן שמואל דבר שאין מתכוון מותר, ואם איתא, מאי קא פריך, עד השתא אשמעינן במילי דשבת, והשתא אשמעינן אפילו בשאר מילי.

ולדידי גמי קשיא, דאם איתא דהא בפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון בדבר שאין מתכוון שייכא, כי קאמר דא"ר יוחנן הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו, הוה ליה למימר דאמר ד' יוחנן הלכה כסתם משנה, ותנן נזיר חופף ומפספס, ואפילו תמצי לומר דניחא לי לאתויי טפי הא דתרנגול דאיירי בסרוס משע, אכתי מאי קא מייתי מההיא, דההיא אפילו במתכוון היא, וכדאמרינן הרוצה שיסרס תרנגול. ועוד כי דחי לה רב אשי מינה ואמר, והאמר ד' יוחנן רמות רוחא הוא דנקיט ליה, ליהדר וליתי' ראיה מאידך דרבי יוחנן, דאמר הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס.

ובחוס' אמרו דהא לאו בדרבי שמעון ורבי יהודה שייכא, דבהא אפילו רבי שמעון מודה בה משום דפסיק רישיה ולא ימוח הוא, ואפילו לפירוש הערוך (ערך פסק) דאמר דאפילו בפסיק רישיה פליג רבי שמעון בכל שאינו נהנה ממנו, וכדמוכח ההיא דלעיל דריש פרק הבונה (לעיל שבח קג, א) גבי חולש עולשין, דאקשינו והא אביי ורבא דאמרי חרווייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימוח, ופרקינן החם דעביד בארעא דלאו דידיה, איכא למימר דהני מילי לענין שבח משום דכחיב ביה מלאכח מחשבח, אבל במילי דעלמא כל שפסיק רישיה ולא ימוח מודה ביה רבי שמעון. וחדע לך מדפריך חלמודא בזבחים בפרק כל החדיר (זבחים צא, ב) גבי מחנדב יין מזלפו על גבי האשים, והא מכבה, ואע"ג דהחם לא מכוון לכבוי ולא ניחא ליה.

ומכל מקום אכתי קשיא לי, מאי קא מייתי מדרבי יוחנן דאמר הרוצה שיסרס תרנגול דהתם הא מכוון. ויש לומר דלרבותא נקטיה דאיהו סבירא ליה דלא אסרה תורה אלא בנוגע ממש במקום סירוס, וכדכתיב (ויקרא כג, כד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות, אבל בשאינו נוגע באבר עצמו מותר וכדבר דאתי ממילא היא, והיינו דקאמר הני מילי היכא דקא מכוון ליגע באבר אבל היכא דלא מכוון ליגע באבר עצמו לא כדר"י ואף על גב דמתכוון לסרוסי וכל שכן הכא דלא מכוון.

16 46

אלא בזקך. קשיא לי ומי גרע זקן מסריס. ואיכא למימר דאין הכי נמי דמסרס אחר מסרס גזירת הכתוב הוא, וטעמא דקרא משום דכל שכיוצא בו כלומר בחור שכמותו מוליד וזה מסרסו אין ניכר שהיה סריס מתחילתו ונראה כמסרסו עכשיו ולפיכך אסריס הקפיד הכתוב, אבל זקן שאין ראוי להוליד לפי דרכן

של בריות שוב לא הקפידה התורה בסירוס דידיה. בזקנה אי נמי בעקרה. כלומר: דליכא משום ביטול פריה ורביה, ומשום סירוס נמי ליכא דבאשה ליכא

משום סירוס, דאדם [וכר] הוא דאסר רחמנא. **כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכיפורים.** כתכו בתוס' דטובלין אפילו למ"ד טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכיפורים. כתכו בתוס' דטובלין אפילו למ"ד טבילה בומנה לאו מצוה, דהא רבי יוסי ברבי יהודה לית ליה טבילה בומנה, כדאיתא בנדה (ל, א) בשמעתא דטועה וכדאמרינן נמי לקמן בפרק כל כתבי הקדש (שבת קכא, א), ואפילו הכי קתני בברייתא (שם) הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה בעל קרי טובל והולך כל היום כולו ר' יוסי אמר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול, כלומר ביום הכפורים, אלמא קודם המנחה טובל, ואפילו מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול קאמר אבל לא יטבול לא קאמר. וטעמא דמלתא, דאף על גב דאסור ברחיצה ואפילו להושיט אבעו בקים, הני מילי שלא לצורך אבל לצורך מותר וכדאמרינן (יומא עז, ב) מי שיש לו חטטין בראשי סך כדרכו ואינו חושש,

כדאמרינן (לקמן שבת קכה, ב) כיון דהדקיה שוייה דופן לקרוייה. אודרא אפומא דשישא דלמא אתי לידי סחיטה, אלא טעמא הכא משום דלמא מבטל ליה ומשוי ליה דופן, משום סחיטה, דאם כן הוה ליה למימר לא ליהדק דילמא אתי לידי סחיטה, וכדאמרינן החם לא ליהדוק (שבח קמא, א) להדוקי אודרא אפומא דשישא. ור"ח ז"ל כחב בסי הישר (סיי ר"ל) דאין האיסור החבית כורכין עליו מטלית או נעורת של פשתן וכשמהדקו בברוא אתי לידי סחיטה, וכדאסרינן לקמן **האי מסוכרייא דנזייאתא אסור להדוקיה ביומא טבא.** פירש רש"י ז"ל: העץ שתוחבין בברזא שבצרי השבת כולה לא סבר לה כרי שמעון, ע"כ, כלומר ומשום הכי קא מתמה ומי סבר לה כלל כרי שמעון. ראוין לכך מחמת מעלתם קאמר ולא משום דבר שאין מתכוון. ובספר המאור כתוב דהכי קים להו דבכל מאן תנא רבי שמעון היא דאמר כל ישראל בני מלכים, דאלמא טעמא דרבי שמעון משום דכל ישראל בני מלכים בלבד אמרו אלא אפילו כל אדם אלא שדברו הכמים בהוה, ואמרינן עלה בגמרא (סז, א) לרפואה שרי ליה ר' שמעון. ועוד חנן בפרק במה אשה יוצאה (שבת סו, ב) ובני מלכים בזוגין ולא מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן, ועלה קאמר ר' שמעון כל ישראל בני מלכים דאלמא אפילו במתכוון בו לחענוג, ולפיכך פריך ליה מהא דדבר שאין מחכוון. ואינו מחוור בעיני, דהא קחני במחניתין בני לכולי עלמא חוץ מבני מלכים, קאמר ליה לדבר זה כל ישראל מותרים בו כבני מלכים דכל אדם סך וכי קאמר ר' שמעון כל ישראל בני מלכים הם, לא מחמת מעלתם קאמר, אלא כלפי דאסר תנא קמא פירשו, דר' שמעון שרי מטעם דבר שאין מתכוון, ותנא קמא אסר אפילו מתכוון לתענוג ולא לרפואה, בידם כל מאן דאית ליה כר' שמעון בהא אית ליה בכל קולי שבת כותיה. ואינו מתיישב על הלב. ובתוסי שפינהו, ואמוראי טובא דסבירא להו כר' שמעון בחדא ובחדא כר' יהודה. ויש מפרשים דקבלה היתה מחכוון, ובמלאכה שאינה צריכה לגופה ליח ליה כוחיה, כדאיחא בפרק כירה (שבת מב, א) גבי המיחם דאית ליה בחדא כרי שמעון, מי אית ליה בכולה שבת כותיה, והא שמואל אית ליה כותיה בדבר שאין למימרא דרב כרי שמעון סבירא ליה והא אמר רב שימי וכוי. ואיכא למידק מאי קושיא, אטו מאן ואמרינן נמי (שם) שומרי פירות עוברין עד צוארן במים.

ועוד דתרי גווני סחיטה נינהו חד משום ליבון וחד משום מפרק בידים ואינו משום לבון, דדרכן של בני אדם ללבן (ביין) ולכבס כליהם במים, וההיא בין אזלי לאיבוד מים הנסחטים בין דלא אזלי לאיבוד אסור משום סחיטה, והיינו דאסר רבה לההוא דסדר דסתודר אפומא דחביתא כדאיתא בריש פרק במה מומנין (לעיל שבת מה, א) וההיא במים היא, והיינו ומי דאמרינן בפרק אלו קשרים (לקמן שבת קיג, ב) ליעבר זימנין דמיתווסן מאניה במיא ואתיא לידי סחיטה, אבל ביין ליכא משום סחיטה כדאמר בפרק תולין (לקמן שבת קלט, ב) מסננין את היין בסודרין, דאלמא לא חיישינן דלמא אתי לידי סחיטה כיון

דאזיל לאיבוד, ואי משום ליבון לא מלבני אינשי כלים בשאר משקין, דאדרבא מתלכלכין ולעולם איכא ריחא וחזותא. אבל כשאין הדבר הנסחט הולך לאיבוד איכא משום מפרק, והיינו דאסרינן לקמן בפרק תולין (שבת קמא, א) להדוקי אודרא אפומא דשישא דלמא אתי לידי סחיטה והשמן הנסחט נופל לתוך הכלי.

והרב בעל הערוך ז"ל (ערך סבר וערך פסק) גם כן כחב כן, דכל היכא דאזיל לאיבוד דלא ניחא ליה אף על גב דהוה פסיק רישיה שרי, והביא ראיה מההיא דאמרינן לעיל בפרק הבונה (שבח קג, א) לא עריכה דעביד בארעא דלאו דיליה, ועוד מדאמרינן בפרק לולב הגזול (סוכה לג, ב) גבי אם היו ענביו מרובין מעליו וכוי לא ילקט, דאי איח ליה הושענא אחריחי שרי. ועוד בפרק במה מדליקין (לעיל שבח כט, ב) מוכרי כסוח מוכרין כדרכן ואין חוששין משום כלאים, ועוד ביומא (לד, ב) דאמרינן עששיות של ברזל מטילין לחוך הצונן ואף על גב דמצרף, וכל הני פסיק רישיה נינהו. ומשום הכי פירש הוא ז"ל משום דלמא מבטל לה ומשוי ליה דופן, כמו שפירש רבנו חם ז"ל. ואי נמי דהא מסוכריא הויא אפומא דנוייאחא ומשום סחיטה, כההיא דאודרא אפומא דשישא, ובריש פרק קמא דכחובות (ו, א) כחבתיה

בארוכה בסייעתא דשמיא. הא ד**בעי רב אחדבוי עניבה לרי מאיר מאי.** ולא איפשימא. תימה אמאי לא פשטוה מההיא דתניא לקמן (שבת קיג, ב) חבל דלי לא יהא קושרו אלא עונבו, וההיא ר"מ היא מדפריך מינה בפרק קמא דפסחים (יא, א) לרבנן דרי יהודה דהיינו ר"מ, גבי ר' יהודה אומר בודקין אור י"ד.

פרק טו ואלו קשרים

الع كارح

הא דאמרינן: **פטור אבל אסור קא קשיא לי.** יש מפרשים אפילו אי אמרת לי פטור אבל אסור הוה קשיא לי. ואינו מחוור, דהוה ליה למימר פטור אבל אסור קא מבעיא לי, אלא נראה דאברייתא קאי, והכי פירושא, פטור אבל אסור דקתני בברייתא דלעיל קשיא לי דלא אשכחת ליה טעמא דלא ידענא היכי אוקמיא, דאי בכי האי קשיא לי אמאי, אבל ברייתא דקתני חייב חטאת שפיר מתוקמא ליה בקיטרא

לא שנא מדרב ירמיה התם מינטר הכא לא מינטר. איכא למידק דודאי מדקאמר ליה מאי שנא מדרי ירמיה משמע דבחד גוונא מיירי, ואם כן אי לאו מנא הוא רבי ירמיה שרי לטלטולה ואפילו בכרמלית דלא מינטר, דהא לא שרו טלטול במקום פסידא. ועוד אמאי לא שרא ליה ואע"ג דלאו מנא הוא, דהא דלא מינטר, דהא לא שרו טלטול במקום פסידא. ועוד אמאי לא שרא ליה ואע"ג דלאו מנא הוא, דהא כיון דאפסיק השתא בשבת ואכתי חזי למלאכה קצת דהא חזי לכסייי בה מנא ולמסמך בה כרעי המטה, ותנן (לקמן שבת קכר,ב) כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עישין מעין מלאכה. וענן (לקמן שבת קכר,ב) כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עישין מעין מלאכה. אפשר לומר דאינהו כר"י סבירא להו דבעי מעין מלאכתו הראשונה, דאם כן רבי אבהו היכי שרי אפילו בכרמלית, ועוד דאי אפשר דסבירא ליה בהא כר"י דהא טעמא דרבי יהודה התם משום נולד, ואנן לא קיימא לן כותיה בנולד בשבת.

וכתב הראב"ד ז"ל דאפשר דרי יוסף סבירא ליה כרי יהודה, ורי יוחנן סבירא ליה הכין כדאיתא בשמעתין מדמתרץ לה אליבא דרי יהודה כרי, ורי אבהו לא סבירא ליה כוותיה והיינו דשרא ליה ליי ירמיה. ואינו מחוור, דהא משמע דרי יוסף ורי אבהו לא אפליגו במידי בהא, מדקא מקשה ליה מאי שנא מדרבי ירמיה וקא מהדר ליה התם מינטר והכא לא מינטר, ולא אמר ליה איהו סבר מנא ואנא סברי לאו מנא. ועוד וירץ הראב"ד ז"ל דרב יוסף ורי אבהו סבירא להו כרי יהודה דוקא בסנדל שנפסקה אחד מאזניו דלא מרץ הראב"ד ז"ל דרב יוסף ור' אבהו סבירא להו כרי יהודה דוקא בסנדל שנפסקה אחד מאזניו דלא וריץ הראב"ד ז"ל דרב יוסף ורי אבהו סבירא להו כרי יהודה דוקא בסנדל שנפסקה אחד מאזניו דלא הוי ליה לנועלה לכולה שבת מוקצה הוא, ומשום הכי אמר ליה ולאהדורי למלאכתו, הלבך ביון דלא חזי ליה לנועלה לכולה שבת מוקצה הוא, ומשום הכי אמר ליה רב יוסף שבקיה דלאו מנא הוא, ודוקא בחצר דמינטר דמקצה ליה איניש מדעתיה עד דמתקן ליה, אבל ברמלית דלא מינטר לא מקצה ליה איניש אלא דעתיה עליה לטלטלה על ידי גמי לח.

אימר דאמרינן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה היכא דלמילתיה מנא הוא הכא למילתיה לאו מנא הוא. ואיכא למידק דאם כן מאי קא מקשה כי מוקמינן לה כרבנן אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא, והא חנן חלצה בשל שמאל בימין וכוי, לימא התם משום דלמילתיה מנא הכא למילתא לאו מנא הוא, ואפילו לרבנן לא משוו ליה מנא, אלא משום דחזי לאפוכא משמאל לימין, אלמא למילתא דהיינו לשמאל לאו מנא הוא. ויש לומר דלרבנן כיון דחזי לאפוכא לימין ולכך קאי ולא לשמאל שפיר חזי לחליצה, דהשתא של שמאל דקאי לשמאל אפילו הכי חלצה בה בימין חליצתה כשרה, האי דכל עצמו לחליצה, דהשתא של שמאל דקאי לשמאל אפילו הכי חלצה בה בימין חליצתה כשרה, האי דכל עצמו לא הוי מנא לרבנן אלא משום דחזי לימין וקאי להפוכא לימין לא כל שכן, אבל לרי יהודה דמשום דאיה להפוכא לימין לא מעים דחזי לימין וקאי להפוכא לימין לא כל שכן, אבל לרי יהודה דמשום דאיהו השתא לאו מיניה למילתיה ולא קאי להפוכי, אע"ג דאפשר דמתקן ליה ומהפך ליה לימין השתא דאיהו השתא לאו מיניה למילתיה ולא קאי להפוכי, אע"ג דאפשר דמתקן ליה ומהפך ליה לימין השתא

מיהא לאו מנא. **אבל טמא מגע מדרס.** פירש רש"י ז"ל: מחמת שנגע בעצמו כשהיה אב הטומאה. ואינו מחוור, חדא דהא במסכת מנחות פרק הקומץ רבה (מנחות כד, א) גבי שתי מנחות שלא נקמצו, אבעיא ליה לרבה עשרון שחלקו ונטמא אחד מהם והניחו בכסא וחזר טבול יום ונגע באותו טמא מהו, מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא, ולא פשטוה מהא, דלא אמרינן שבע ליה טומאה. ועוד דהתם אתיא למיפשטא מדתון סרין שנטמא מדרס ועשאו וילון, טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס, אמר רי יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה, אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב, כי יגע בו הזב מיהא ואפילו לבסוף טמא מדרס ומגע הזב, אמאי לימא שבע ליה טומאה אלמא לא מטמיא ליה מגע מדרס משום מדרס הראשון ומשום דנגע

בעצמו. ועוד דאתי נמי למיפשטא מסיפא דההיא, דקתני מודה רי יוסי בשני סדינין המקופלין ומונחין זה על גב זה וישב זב עליהן שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מגע מדרס, אלמא התחתון בלחוד

הוא דאמרינן דטמא מגע מדרס, משום דנגע בעליון, אבל עליון לא טמא מגע מדרס משום דנגע בעצמו וגם לא משום דנגע בתחתון, דאלמא בעליון אמרינן שבע ליה טומאה, וטעמא דמלתא משום דאפילו לרבא לא איבעיא ליה היכא דמגעו לא מהניא מידי בההיא שעתא דנגע בו, דכבר היה טמא מדרס, דעד כאן לא איבעיא ליה אלא בעשרון שחלקו ונטמא חציו והניחו בכסא וחזר טבול יום ונגע בטמא דמהניא נגיעתו לטמא חציו הטהור, ובכי הא הוא דאיסתפקא ליה דלמא לא אמרינן שבע ליה טומאה, והלכך בסדין העליון לא אפשר לטמויי מגע מדרס מחמת נגיעת עצמו ולא מחמת נגיעתו בחחתון, דטומאת מגעו לא מהניא מידי, אבל התחתון שהיה טהור ובאה לו בהדדי טומאת מדרסו ומגעו בסדין העליון, היה סבירא ליה דלא אמרינן ביה שבע ליה טומאה, ומכל מקום למדנו דלכולי עלמא אמרינן שבע ליה מנמאה לגבי מגע עצמו.

ובחוס' פירשו, טמא מגע מדרס מחמת האזן הראשונה שהיחה טהורה לגמרי, ונטמאת במגע מחמת חבורה, ואף על גב דגבי מדרס מיטמא מחמת חבור הסנדל דהוי כסנדל עצמו, מכל מקום מקבלת טומאת מבורה, ואף על גב דגבי מדרס מיטמא מחמת חבור הסנדל דהוי כסנדל עצמו, מכל מקום מקבלת טומאת מגע דלא שייך לומר שבע ליה טומאה הואיל וטומאת מדרס דידה לאו מחמת עצמה באה לו אלא מחמת ענתחברה בסנדל וחזרה להיות כסנדל, ועוד דבהדדי קא אתו לה, וכדבעי, למימר החם גבי ההיא דשני סדינין דהתחתון ממא מדרס ומגע מדרס משום דבבת אחת אתו ליה, ואגב אזן דחיילי עליה שתיהם בבת אחת חייל נמי אסנדל, כיון דאזן וסנדל הכל כלי אחד.

ובחוס' עירובין (כד, א ד"ה אבל) מצאתי חירוץ אחר בשם רבינו שמשון ז"ל, שבדבר המקבל מגע מעצמו לא שייך למימר שבע ליה טומאה, דכיון דמגופיה אחיא ליה טומאה אלימא למיחל טפי מטומאה דאתיא ליה מעלמא, ולהכי קיימא טומאת מגע מדרס דסנדל כל שעתא ושעתא, וכן בשר דאבר מן החי דאיתא בפרק העור והרוטב (חולין קכט, ב) דאמרינן החם גבי חתך בשר מאבר מן החי, חשב עליו ואח"כ חתכו טמא טומאת אוכלין, שאחר שנעשה אוכל במחשבתו קבל טומאה מטמאה, וכר"מ דאמר בית הסתרים מטמא, ולא אמרינן שבע ליה טומאה דאבר מן החי. וצריך לי תלמוד, דאם כן אף סדין העליון יהא טמא אף מגע מדרס מחמת נגיעתו בעצמו.

الع كارلا

מחני: **קושרין דלי בפסיקיא אבל לא בחבל.** כתבו בחוסי דלא מיירי בדליים שלנו שאינם קבועים בבור, אלא בדליים הקבועים, אבל שלנו אפילו חבל דעלמא דלאו דגרדי אינו קשר של קיימא כיון דאינו

עשרי לעמוד שם זמן מרובה. **כלל אמר ר' יהודה כל קשר שאינו של קרימא אין הריבין עליו.** איכא למידק מדקתני אין הייבין עליו משמע הא איסורא איכא, ואם כן היכי קחני ר"י מחיר דמשמע לכחחילה, ועוד דהא אפילו רבנן לא מחייבי ביה חטאת אלא מיסר אסרי. ויש לומר דר"י לאו אדרבנן קאי אלא מילתא באפי נפשה היא, ונקט האי לישנא לומר הא של קיימא חייבין ואפילו בעניבה וכדאמרינן בגמרא דלר"י עניבה גופא

קשירה היא, ולאפוקי מדר"מ אתי דאמר עניבה לאו קשירה היא. גמרא: **אם היו מקצת עלין שלו מגולין וכוי.** כך גריס רש"י ז"ל: והגאונים ז"ל אינם גורסין אלא אם היה מקצת עליון שלו מגולה, וכבר כתבתיה בארוכה שלהי פרק במה טומנין (לעיל שבת נ, ב) בסייעתא

דשמיא.

שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. פירש רש"י ז"ל: כגון מקח וממכר וחשבונות. והקשו עלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. פירש רש"י ז"ל: כגון מקח וממכר וחשבונות. והקשו עליו דהיינו ממצוא הפצך. אבל בירושלמי (דפרקין ה"ג) אמרינן שאפילו דבור בעלמא לרבות בו כדרך שהוא מרבה לדבר בחול אסור, דגרסינן התם: אמר ר' חנינא בדוחק התירו שאלת שלום בשבת, אמר ר"ש בר אבא ר"ש בן יוחי כד הוי לאמיה משתעי סגיין הוה אמר לה אימא שבתא היא, תני אסור לשאול צרכיו בשבת, ר' זעירא שאל לר' חייא בר אבא מהו למימר רוענו זונו פרנסנו, א"ל טופס ברכה כך

הוא. **וליתקע כי היכי דלידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים.** כלומר: ליתקע כשחל יום הכיפורים בערב שבת, דהא מקילתא לחמירתא תקעינן כי היכי דלבטלו ולא ליקרבי חלבי יום הכיפורים בשבת, ומינה ידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, דיום הכיפורים קיל משבת. ואם תאמר אמאי לא אמר כי היכי דלידעו דאין חלבי יום הכיפורים קרבין בשבת. יש לומר דאי משום הא לא הוו צריכי למיתקע, רכי לא תקעו נמי אמרינן משום ששניהם שוין הוא ואין של זה קרב בזה.

ואם תאמר לימא וליבדיל כלומר כשחל במוצאי שבת כי היכי דלידעו דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, והא עדיפא טפי דהוה קרוב. ויש לומר [דבזה] ליכא פרסום לרבים דכל חד וחד מבדיל בתוך ביתו וליכא פרסום, מה שאין כן בתקיעה. ותדע לך, מדאמרינן לקמן ושבות קרובה התירו, והתנן יום טוב שחל להיות במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע כי היכי דלידעו דשרי בשחיטה לאלתר, ואם איתא אמאי והא מבדילין, אלא שמע מינה דליכא הוכחה אלא בתקיעה.

ואם תאמר היכי קאמר הכא ליתקע כי היכי דלידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, כלומר לשנה אי מקלע למוצאי שבת, והא שבות רחוקה היא ושבות רחוקה לא התירו. ואפשר היה לומר דהכא כדינו תוקעין, דמקילתא לחמירתא תוקעין, וממילא ידעי דכי מיקלע במוצאי שבת חלבי שבת קרבין בו. ואם תאמר לימא אין דוחין שבות להתיר, כמו שאמרו לקמן בסמוך. גם בזה יש לומר כמו שתרצנו דמקילתא לחמירתא תקעינן, ויש עוד לתרץ דלא רמי אנפשיה הכין, אלא מכי משנינן לקמן אין דוחין

שבות להתיר.

בשבות קרובה התירו והתנן יום טוב שחל להיות במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע כי היכי דלידעי דשרי בשהיטה לאלתר. פירוש: ולאו למימרא דבשאר מוצאי שבת חוקעין להתיר את העם במלאכה, דהא קתני רישא (חולין כו, ב) כל מקום שיש הבדלה אין תקיעה, ובברייתא דפרק במה מדליקין (שבת לה, ב) לא תני אלא תקיעות דערב שבת, ואם איתא לא לישתמיט תנא דליתני בשום דוכתא תקיעה דמוצאי שבת. אלא הכא משום דראוי לתקוע כי היכי דלידעו דשרי בשחיטה כדי שיתעסקו בשמחת יום טוב, אבל במלאכת חול מאי איכפת לן אי עבדי לאלתר אי לא עבדי דנתקע כי היכי דלידעו דשרי במלאכה. אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ה, ה"כ) למד מכאן שתוקעין בכל מוצאי שבת להתיר היכי דלידעו דשרי במלאכה. אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ה, ה"כ) למד מכאן שתוקעין בכל מוצאי שבת להתיר

במלאכה, ואינו מחוור כדאמרן. יום הכיפורים שחל להיות בשבת מותר בקניבת ירק. פירש רש"י ז"ל: להסיר העלין הרעים. ואינו

מחוור, דאם כן היינו בורר. ובתוסי נראה שפירשי לחתוך הירק. ולא דקדקו, דאם כן הוי ליה טוחן. אבל בירושלמי (דפרקין הלכה ג') פירשי הדחת ירק, שכן אמרו שם ויבדיל שכן הוא מותר להדיח בשיין ושלקין, וכן שנו בתוספתא (פי"ג, הי"ח) ופירוש עגמת נפש שחששי לעגמת נפש, והתירו עכשיו לקנב כדי שלא יצטרך לערב לתקן את הכל וירעב ותהיה נפשי עגומה, ורש"י ז"ל לא פירש כן, וזה נכון. ומה שהתירו מן המנחה ולמעלה, יש מפרשים משום דקודם לכן נראה כמתקן לצורך היום, אבל מן המנחה ולמעלה דרכן של בני אדם לתקן מאכלן לצורך הערב. ויש מפרשים דקודם המנחה נפשי מתאוה לאכול וחוששין דלמא אתי למיכל, אבל מן המנחה ולמעלה דומה כמי שיש לו פת בסלו ואינו מתאוה לאכול ולא חיישינן דלמא אתי למיכל.

דף קטר

מתניי: **כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה.** פירוש: אבל לא דבר אחר, וכחבו בתוסי בשם ר"ת ז"ל דרוקא בחצר שנפלה שם הדליקה, דאיכא למיגזר דלמא אתי לכבויי, אבל בחצר אחרת מותר

להציל כל דבר דליכא למיחש לכבויי. מצילין מפני הדליקה. פירוש: אבל לא לכבות, ובירושלמי (דפרקין, ה"א) אמרו שאם אינו יכול להציל אלא בכבוי מציל לר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, ואע"ג דמשום שבות איכא, אין לך דבר של שבות עומד בפני כתבי הקדש.

גמרא: **מאי לאו קורין בהם נביאים ואין קורין בהם כתובים.** קשיא לי למה ליה למימר הכי, והא עיקר קושיא ליתא, אלא מדקתני אף על פי שכתובין בכל לשון. ומדוחק יש לי לומר דמשום דלרב הונא איצטריך לפרושי כי היכי דלא תקשי לך דהא קתני בהדיא בין שקורין בהן בין שאין קורין בהן, דאלמא אף על פי שלא נתנו לקרות בהן מצילין, והכי קאמר מדקתני אין קורין בהן, לא קשיא דמאי אין קורין

כתובים, אבל אף על פי שכתובין בכל לשון, קשיא.

הלמידו הוה. והר"ז הלוי כתב דעכשיו אי אפשר לומר (ד)[ב]תרגום כן, דהא ניתן ליקרות ברוב הומא אמר אין מצילין דהא לא ניתנו לקרות בהן. ופסק הרב אלפסי ז"ל כרב הונא דרב חסדא הלמידו הוה. והר"ז הלוי כתב דעכשיו אי אפשר לומר (ד)[ב]תרגום כן, דהא ניתן ליקרות בו וכן הברכות, משום דבציר ליבא ושרי משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, וכדאמרינן (גיטין ס, א. תמורה יר, ב) ר' יוחנן וריש לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבת, משום עת לעשות לה'. ואף הרמב"ן ז"ל כתב כן בתרגום דילן. והרב בעל ההלכות ז"ל כתב דמצילין ספרא דאפטרתא מפני הדליקה, ושרי לטלטולי ולמקרא ביה מדר"י, ובמסכת סופרים (פרק י"ז הלכה א') אמר דמצילין ספרא דאגדתא. ומכל מקום כל הכתובין ביוונית מצילין, דהא לכולי עלמא לעז יווני כשר, ותנן (מגילה ה, ב) רבן שמעון בן גמליאל אומר אף ספרים לא התירו לכתוב אלא בלעז יווני והקשה הראב"ד ז"ל דהא תניא גפטית לגפטיים מדי למריים, דאלמא אף כתובין בכל לשון מותרין לקרוא בהן הלועות ולמה לא יצילו. ותירץ דבמקומן למריים, דאלמא אף כתובין בכל לשון מותרין לקרוא בהן הלועות ולמה לא יצילו. ותירץ דבמקומן

ה"ג רש"י ז"ל וכן היא במקצת הספרים: מאי תניא דתני אין בין ספרים למגילה, אלא שהן נכתבין בכל לשון ומגילה עד שתהא כתובה אשורית ובדיו. ופירש הוא ז"ל: דאלו דברים יש בין ספרים למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו. ופירש הוא ז"ל: דאלו דברים יש בין ספרים למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו, אבל בספרים אע"פ שכתובין בכל לשון ושלא למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו, אבל בספרים אע"פ שכתובין בכל לשון ושלא בדיו כשירן. ואינו נכון, זהא ריש גלותא ודאי לא מבעיא ליה היכא דנתנו ליקרות בהן דלכולי עלמא מצילין כדאמרינן לעיל, ועוד דלישנא דקאמר חבעי למאן דאמר מצילין, חבעי למאן דאמר אין מצילין קא דייק הכי, ועוד דהא בהדיא תניא בפרק הבונה (שבת קג, ב) כתבה כשירה או שכתב את השירה כיוצא בה ושלא בדיו הרי אלו יגוו, אלמא דיו בעיא. ועוד דהא כולהו מכחיבה כתיבה גמירי, כדאיתא במגילה (יט, א) דאמרינן כתיב הכא (וכתבתם) [ותכתב אסתר המלכה (אסתר ט, כט)] וכתיב התם (ירמיה לו, יט) ואני כותב (בספר) [על הספר] (ו)בדיו, אלמא כל היכא דכתיב ביה כתיבה צריך דיו, ובמסכת סופרים (ריש פ"א) אמרו כן בהדיא.

ובחוסי רצו להעמיד הגירסא ואמרו דלא לענין הכשר קריאה תניא אלא לענין הצלה, כלומר אין ביניהם למגילה לענין הצלה, אלא ששאר הספרים ניצולין אע"פ שאינן כחובין אשורית ובדיו, ומגילה אין מצילין אוחה עד שחהא אשורית ובדיו, ומעמא משום דשאר ספרים לפי שיש בהן הזכרות, אבל מגילה דלא כחיבה בה הזכרות לא עד שתהא כחובה כהלכתה. וקשיא לי דלפי דבריהם לא מוכח מינה אלא למאן דאמר מצילין, יהא תניא אלא שהן נכחבין בכל לשון, דאלמא אף בכל לשון מצילין, ואם כן רבה למאן דאמר מצילין, יהא תניא אלא שהן נכחבין בכל לשון, דאלמא אף בכל לשון מצילין, ואם כן רבה כייר הונא היכי קאמר ליה אי תניא חניא, דמי איכא למימר דכרי חסדא סבירא ליה ולא כאבוה. ויש כייר הונא היכי קאמר ליה אי תניא חניא, דמי איכא למימר דכרי חסדא סבירא ליה ולא כאבוה. ויש כלפי הא אמר ליה רבה צי תניא חניא מצילין ונקט מינה מיהא חדא דלמאן דאמר מצילין בהא נמי מצילין. ומיהו אכתי לא מחוור, מצילין, ואמר ליה רבה אי תניא תניא, דלמאן דאמר מצילין בהא נמי מצילין. ומיהו אכתי לא מחוור, דליענא דברייתא לא משמע דמיירי לענין הצלה אלא לענין הכשר כחיבה. על כן נראה לי דלא גרסינן

לה כלל, והא דרב המנונא דאמר תנא מצילין ברייתא היא דמפורשת בתוספתא (פי"ר, ה"ג).

הא דאמרינן: **הני מילי בדיו דמקיים אבל הכא כיון דלא מקיים לא**. קשיא לי דהני נמי מקיימו, שהרי

שנינו למעלה בפרק הבונה (שבת קד, ב) דהכותב בשבת באחת מאלו חייב, וטעמא לפי שהיא מלאכה

המתקיימת, ובהדיא תניא עלה בתוספתא (פי"ב, ה"ו) זה הכלל כתב דבר של קיימא בדבר שאינו של

קיימא, או דבר שאינו של קיימא בדבר של קיימא פטור, עד שיכתוב דבר של קיימא בדבר של קיימא

אלמא הני נמי מקיימי. ויש לומר דמקיימי קצת עד שדרכן של בני אדם לכתוב בהן דברים שאינן עשוין

אלמא הני נמי מקיימי. ויש לומר דמקיים קצת עד שדרכן של בני אדם לכתוב בהן דברים שאינן עשוין

אבל לענין ספרים דבעינן דבר המתקיים לעולם, הני לא מקיימי, ומקיים ולא מקיים לענין ספרים קאמר.

הא דבעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן ספר תורה שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות, כגון פרשת ויהי בנסוע הארון, מצילין אותו מפני הדליקה. חמיהא לי אמאי לא פשטה מהקתני בברייתא בהדיא, ספר תורה שבלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מצילין פחות מכן אין מצילין. ועוד דמלישנא דבעיא משמע דאיהו הוה ידע לה לברייתא, זהא נקט לישנא דברייתא ספר תורה שאין בו ללקט כפרשת ויהי בנסוע וכוי. ויש לומר דאההיא [ברייתא] קאי והלכתא קא בעי מיניה אי ההיא ברייתא או לא ומשום דקשיא ליה אידך דקתני תרגום שכתבו מקרא וכוי מצילין אותו מפני הדליקה ואין צריך לומר תרגום שבתורה וכרקא פריך ליה מיניה ואזיל, ופריק ליה דאין מצילין, ואי משום ההיא, כי תניא ההיא להשלים.

717 747

ההוא דגייו ושדי. קשיא לי ותיפוק ליה מיהא משום גויל שבין שיטה לשיטה, דאי אמרת דגייו נמי ושדי הא לאו ספר הוא זה ואנן ספר תורה שנמחק תנן. ויש לומר דבין שיטה לשיטה הרי הוא כמקום הכתב, שאף הוא לא קדוש אלא אגב הכתב, דאינו מניחו אלא להפריש ולהבדיל בין הכתב שיהא ניכר ונקרא, אלא שבין דף לדף הוא משייר לנוי וליופי ומעצמו הוא קדוש, והיינו דלא אדכר בשום מקום בכלל שאלותיו שבין שיטה לשיטה, אלא שלמעלה ושלמטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחילת

הספר ושבסוף הספר, אבל שבין שיטה לשיטה לא מיבעיא ליה. **רב אשי אמר לעולם כדאמרן ושמואל דאמר כרבי נהמיה.** פירש רש"י ז"ל: והא דפסקי סדרא

בנהרדעא בכתובי, היינו משום דכיון דרבנן פליגי עליה דרבי נחמיה דרבים נינהו, הנהיגן הוא כדברי

הכמים. אבל הר"ם בר יוסף ז"ל פירש דרבי נחמיה תרתי אית ליה משום ביטול בית המדרש ומשום

שטרי הדיוטות והלכך אפילו שלא בומן בית המדרש אסור משום שטרי הדיוטות, אבל למפטר בבי

כנישתא במנחתא שרי, משום דאינהו רגילי לבתר אפטרתא דדרשי בה דבכי הא ליכא משום שטרי

הדיוטות וכדתניא אבל שונין בהן ודורשין בהן. הא דאמרינן: **התם טלטיל הכא מלאכה.** המיהא לי מאי קאמר התם טלטיל, דלא הוה ליה למימר אלא התם הוצאה דרבנן והכא מלאכה, דהא לאו משום טלטיל הוא אלא מחמת הוצאה למבוי. ואולי משום דטלטיל מחמת הוצאה הוא דאסרו כדאיתא בפרק קמא דביצה (דף יב, א) נמצא שהטלטיל וההוצאה כענין אחד, ולפיכך אינו מקפיד מלהזכיר ההוצאה בלשון טלטיל. ואי נמי מפני שהתחלת ענין זה הוא

הטלטול שמטלטלו כדי להוציאו, לפיכך נקט טלטול. **פליגי בטלטול ופליגי במלאכה.** פירוש דרבנן סברי דמוחר לטלטלו ואפילו לאחר הפשטת כולו, ורבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אסר אפילו לא נפשט אלא עד החזה, ואפילו לטלטלו מחמה לצל. ופירש רש"י ז"ל משום דעור לאו בר טלטול הוא, ולא דמי לשלחין דאמרינן בפרק במה טומנין (שבת מט, שמטלטלין אותם, דהתם עור דבהמה גסה דחזי למשטחיה ולמיזגא עליה, והכי קאמרי ליה רבנן לא נטלטל עור אגב בשר, דבשר ראוי הוא לטלטלו מחמה לצל משום כבוד שמים שלא יסריח, והלכך אף העור נטלטל אגב הבשר כשם שמטלטל תיק עם הספר, ופריק מי דמי החם הספר מותר הוא לטלטלו העור נמלטל אף להצלה אגב הספר, אבל בשר לרי ישמעאל צורך הדיוט הוא והוא עצמו אסור לטלטלו, והלכך אפילו היה העור מותר לטלטלו מצח עצמו, מחמת הבשר היה נאסר לפי שנעשה בסיס לדבר המותר וכל שכילו היה העור נמי אסור לטלטלו ובראמרינן.

ואינו מחוור, דאם כן היאך חוזר ואומר אם מטלטלין תיק הספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר, כיון דאסיק דבשר עצמו אסור לטלטלו מצד עצמו. ועוד דמה שכתב הוא ז"ל, דעור בהמה דקה אסור לטלטלו דלא התירו אלא עור בהמה גסה, אינו מחוור, דהא תנן בפרקין (קכ, א)

פורשין עור של גדי על גבי שידה חיבה ומגדל מפני שהוא מחרך.

ההרבה פירושים נאמרו כאן, והנכון מה שפירש בו הרמב"ן ז"ל, דעור מותר היינו שלחין דהא
חזי למזגא עלייהו, ובשר אסור לדברי ר' ישמעאל זהא לא חזי עד לערב שאינו נאכל אלא בלילה
וצלי ולית ביה כבוד שמים בנאכל להדיוט, וכמו שפירש רש"י. והשתא לדבריו קאמרי ליה, והכי
קאמרי ליה לא נטלטל עור בבשרו וכרקאמרינן (לעיל שבת מז, א) מטלטלינן כנונא אגב קיטמא דפירושו
בקיטמיה, כלומר אע"ג דאית ביה קיטמא, והכי נמי אע"פ דאית ביה בשר דאגיד ביה, ואמרינן מי דמי
התם העור הוא שנעשה בסיס לבשר ונעשה כמוהו וכיון דבשר אסור אף העור נעשה כמוהו ואסור כמוהו.

112 2(1

ותרווייהו אליבא דרבי אליעזר. איכא למידק מאי דוחקיה דמפיק להו מהלכתא. ויש לפרש משום

אוקמה רבה כב"ה, משום דמודה רבה דאי בשיש לו שלש מחיצות ולחי אחד מבוי גמור הוא ובההוא ליה אביי לא, דאם איתא, אף אוכלין ומשקין שרי כיון דמבוי גמור הוא, ואף אני אומר דהיינו נמי דלא דדמי לרשות הרבים, ומתוך שהוא בהול על ממונו אי שרית ליה אתי להציל אף לרשות הרבים, ואמר אלא שתי מהיצות ושתי להיים אינו השוב כל כך דנציל לחוכו אוכלין ומשקין ואפילו במשותף, משום שתירץ הרמב"ן ז"ל בקושיא הראשונה עלתה לי תירוצא אף לקושיא זו, שהוא ז"ל תירץ דכיון דאין לו מחיצות ולחי אחד קא שרי לפום מאי דמוקי לה רבה השתא, כל שכן בשלש מחיצות גמורות. ועם מה למחניתין כהלכתא וכבית הלל ובשיש לו שלש מחיצות ולחי אחד, דאי משום בן בתירה, השתא בשתי מותיב הכי לרב חסדא, והיאך הוא לא נשמר ממנה. ועוד קשיא לי, רבה מאי דוחקיה דלא אוקמיה אמר ליה אביי לדידך גמי לרבון גציל לחוכו אוכלין ומשקין. איכא למידק והא רבה גופיה דקא גמור אלמא אף אתה מצריכו כל הלכות מבוי לומר שישנו אף משותף, ואם כן אף אוכלין ומשקין מציל. היה משותף מציל לחוכו אפילו אוכלין ומשקין. ואי נמי יש לפרש דהכי קאמר, כיון דמוקמת ליה במבוי למבוי המשותף וליפלוג וליתני במבוי עצמו ולימא כל כתבי הקודש מצילין, להיכן מצילין למבוי, ואם כיון דמוקמת ליה במבוי הראוי לשתוף מאי טעמא קתני בסיפא גבי הצלת אוכלין לחצר המעורבת, לימא אפילו לשאינו משותף, ואילו אוכלין אינו מציל אלא במשותף דומיא דחצר המעורבת, אלא הכי קאמר ועוד לרבון נציל אוכלין ומשקין. ולאו כדרך שהוא מציל כחבי הקודש קאמר, דכחבי הקודש מצילין דקשיא ליה היאך אפשר דבן בחירה מחיר בלא לחי כלל, דהא איכא לאחלופי ברשוח הרבים.

אפילו אוכלין ומשקין מציל. אלא אמר רב אשי שלש מחיצות ולחי אחד זהו מבוי שאינו מפולש כוי ואפילו לר"א דאמר בעי שני לחיים וכוי. פירש רש"י ז"ל: ותרווייהו כר"א, ולפי פירושו קיימא לן כבן בתירה, דכיון דהקילו טפי בהצלת כתבי הקודש מהצלת אוכלין, ורבנן דבעו לגבי אוכלין שלש מחיצות ושתי לחיים כר"א, אפילו הכי שרו בכתבי הקודש אפילו בלחי אחד, אף אנו נאמר דכיון דקיימא לן כבית הלל דאפילו אוכלין מצילין למבוי שיש לו שלש מחיצות ולחי אחד, לגבי כתבי הקודש נקל טפי ואפילו אין לו אלא שלש מחיצות בלחוד בלא לחי נציל.

וכן כחב הר"ז הלוי ז"ל שגם הוא מפרש כדברי רש"י ז"ל, דחרווייהו אליבא דר"א. אבל אין פירושו מחוור, דאם כן הוי ליה לרב אשי למימר וחרווייהו אליבא דר"א כמו שאמר רב הסדא, ורבה נמי דאמר ותרווייהו אליבא דרב יהודה. אלא רב אשי כב"ה מוקי לה, אלא דכי היכי דלא תיקשי אי הכי אפילו אוכלין ומשקין נציל, קאמר דבהא אפילו ר"א מודה בה, משום דבעי חנא למיחנייה אפילו לר"א, לא מצי למיחני דנציל לחובו אוכלין ומשקין, והשתא אתיא מחניתין בהלכתא, וכן פסק הרב אלפסי ז"ל

בהלכוח. ואף ר"ח ז"ל פסק כן הלכה כתנא קמא דמתניתין. מהא דתניא: הציל פת נקיה אין מציל פת הדראה. דקדקו בתוס' לאסור גם ביום טוב (שני) למי שיש לו פת נקיה שלא יאפה פת הדראה. ואינו מחוור בעיני, דהא לגבי הצלה אסרו אפילו הדברים המותרים בעלמא מפני שהוא בהול על ממונו וחששו דלמא אתי לכבויי, אבל ביום טוב אם הטיבתו פת הדראה

אופה ואינו נמנע. מצילין מיום הכיפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכיפורים. מדקאמר אבל לא משבת ליום הכיפורים, ולא קאמר ולא מיום הכיפורים למוצאי יום הכיפורים, שמע מינה מצילין. והכין נמי איתא בהדיא בירושלמי (דפרקין ה"ג) דגרסינן החם: ביום הכיפורים מאי אית לך על דעתין דרבנן לא יציל כלום, כל עמא מודו שמצילין מזון סעודה אחת מפני הסכנה וגרסיי תו התם מצילין לחולה ולזקן כבינוני,

וקרעבתן כבינוני. **והא הנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצאו תקיעת שופר ורדיית הפת.** איכא למידק מאי קא מייתי מיום טוב לשבת, ביום טוב שאני דכתיב ביה מלאכת עבודה, אבל בשבת דכתיב לא תעשה כל מלאכה, הכל בכלל איסור. ועל כן פירש רבי שמואל ז"ל דלא גרסינן כל מלאכת אלא לא

תעשה כל מלאכה. ואין זה נכון, חדא דאין הספרים מודין לו, ועוד מנא לן דכל מלאכה מוציא חקיעה שופר ורדיית הפת, אדרבה מרבה הוא כל מלאכה לאיסור, אלא ודאי כל מלאכח עבודה גרסינן. וקושיא מופר ורדיית הפת, אדרבה מרבה הוא כל מלאכה לגבי שבת לא ודאי כל מלאכח עבודה גרסינן. וקושיא מעיקרא ליתא, דכיון דאינה מלאכה לגבי יום טוב גם לגבי שבת לא חשיבא מלאכה, דהא לא התיר הכתוב ביום טוב אלא אוכל נפש בלבד וכדאמרינן (מגילה ז, א) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד וכדאמרינן (מגילה ז, א) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד וכדאמרינן (מגילה ז, א) אין בין יום טוב לעבת אלא אוכל נפש, ואינ לבית הלל (ביצה יב,א) כל מה שאפשר להתיר משום מיגו שהותר באוכל נפש, והלכך כשמוציא הכתוב תקיעת שופר ורדיית הפת מכלל איסור מלאכת יום טוב שמעת מיניה דאינה מלאכה.

אבל הרמב"ן ז"ל פירש הענין, משום דגבי חג המצות כחיב (שמות יב, טז) כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש וגוי מפני שכחוב בהן כל מלאכה הוצרך להוציא בפירוש אוכל נפש, אבל בשאר החגים דלא כחיב בהם אלא כל מלאכת עבודה, לא הוצרך הכחוב להוציא בפירוש אוכל נפש, שבל שאין בכלל מלאכת עבודה אוכל נפש שהיא אינה מלאכת עבודה אלא מלאכת הנאה, ובמקום אחר כחיב בחג המצות לא תעשה מלאכה (דברים טז, ח), ומפני שלא אמר כל לא הוצרך הכחוב להחיר שם אוכל נפש בפירוש, ועוד במקום אחר כחיב (ויקרא כג, ה) בחג המצות כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומכאן בפש בפירוש, ועוד במקום אחר כחיב (ויקרא כג, ה) בחג המצות כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומכאן המיון להחיר תקיעת שופר ורדיית הפת, דהאי מלאכת עבודה למעוטי מאי, אי למעוטי אוכל נפש, הרי המיון כלימלאכה בא, אלמא אע"פ שאסר בו הכחוב בפירוש כל מלאכה חוץ מאוכל נפש, אפילו הכי תקיעת שופר ורדיית הפת הותרו בו דאלמא אינו בכלל כל מלאכה, וכיון שכן אף בשבת ויום הכיפורים שכחוב בהן לא תעשה כל מלאכה מותר דאינן בכלל כל מלאכה.

רבי זירא בצע אכוליה שירותיה. פירש רש"י ז"ל: חתיכה גדולה שיש בה די לכולה שירותיה, וכן פירש גם בברכות (לט, ב). ואינו מחוור בעיני, דהא אינו ענין שמועתנו, ועוד דאדרבה כל שהוא מרבה בחתיכה הוי עין יפה, וכדאמרינן התם (מו, א) בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, והיכי קרי ליה הכי רעבתנותא. אלא נראה לי דבצע על כל הככרות קאמר, ומשום דקאמרינן דנקט תרתי ובוצע חדא. קאמר הכא ר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנהי קמיה, והיינו דאמרינן דמחזי כרעבתנותא.

במה סעודות הייב אדם לאכול בעבה, שלש. כתב הרב בעל ההלכות ז"ל דאין חיוב סעודות אלו להינתן בשחרית ובצהרים ובמנחה, אלא אפילו מפסיק באמצע סעודתו בברכת המזון וחוזר ואוכל שפיר דמי, ולדבריו הא דאמרינן בסמוך קערות שאכל בהן שחרית מדיחן לאכול בהן בצהרים בצהרים מדיחן לאכול בהן במנחה, לא שיהיה החיוב בחילוק אכילות בזמנים אלו, אלא אורחא דמילתא נקט.

וכן יש שאומרים שאפילו עביד אותן שלש סעודות במיני תרגימי שפיר דמי, והא דאקשינן לקמן (שבת קיח, א) מהא שיש לו מזו ארביסר סעודות, ואמרינן לרבנן המיסר הויין ואי ר' הדקא שתסרי הויין, התם נמי משום דאורהא דאינשי דלא קבעי סעודה אלא על הפת קאמר הכין, דאי בעי למיכל נהמא מחייבינן למיתן ליה, והוא הדין למדיר את אשתו ובפרק אע"פ (כתובות סד, ב) גבי המדיר, הארכתי בזה יותר בסייעתא דשמיא.

على عام

מחניי: **מצילין סל מלא כברות ובוי.** ואומר לאחרים חבואו והצילו לכם. ירושלמי (דפרקין ה"ד): שכך הוא דרכו להזמין אורחים בשבת.

ופרשט וחוזר ולובש ואמר בואו והצילו עמי. ירושלמי (שם ה"ה): שכן דרכם להשאיל כלים. גמרא: **פירש טליתו וקיפל.** כלומר: שהביא כלים והניחן בתוך טליתו וקיפל טליתו עליהם, ואסיקנא
דכבא להציל דמי, כיון שלא הוציא כל אחד בפני עצמו. ומכאן הביאו החוסי קושיא לדברי רש"י ז"ל,
שפירש בסוף פרק קמא דמכלחין (יט, ב) הא דאמרינן תרי תלמידי חד מציל בחד מאנא וחד מציל בדי
וה' מאני, ובפלוגתא דרב הונא ורבי אבא בר זבדא, שהיה מקפל ד' וה' כלים ומניחן בכלי אחד ומוציאן.
ואינו דהא אסיקנא הכי דכבא להציל דמי, ואפילו רב הונא שרי. ועל כן פירשו הם שם שהיה מציל מזון
הרבה בכלים מוחלקין (הרבה) ומוציא וחוזר ומוציא, ובאותה חצר, כרב אבא בר זבדא.

אבל הרב רבינו משה ב״ן ז״ל פירש כאן, פירס טליתו והביא כלים ושפכן לתוך טליתו, ולא שהיה מוציא כלים מקופלין בתוך טליתו, ומשום דרב הונא אסר בכלים המקופלים והתיר במציל ואפילו הרבה, שאל רי הונא בריה דרב יהושע במביא כלים ושופך לתוך טליתו ומקפל ומוציא מאי, משום דהא דמיא למציל בחדא משום דאינו מוציא אלא בכלי אחד, ובחדא למקפל שמביא כלים הרבה ומקפל לתוך טליתו. לובש ומוציא והא דלא שרינן הכי באוכלין ומשקין, משום דהתם כיון

שבידו הוא מוציא, מחוך שהוא בהול על ממונו אי שריח ליה אחי לכבויי, אבל הכא כיון שאין אחה שבידו הוא מוציא, מחוך שהוא בהול על ממונו אי שריח ליה אחי לכבויי, אבל הכא כיון שאין אחה הא רא"ר לבישה, רמי אנפשיה ומידכר.

הא רא"ר יהודה טלית שאחז בה האור מצד אחד נוחנין עליה מים מצד אחר. השמיטה הרב אלפסי ו"ל, והביא ברייחא דקחני מליח שאחז בה האור פושטה ומחכסה בה, לומר שאין הלכה כרב יהודה. ואע"פ שאמרו דרב יהודה דאמר כרבי שמעון בן נוס, וקיימא לן כרי שמעון בן נוס. יש לומר שהרב ו"ל סבור דרב יהודה הוא דסבירא ליה דר"ש בן נוס פליג אפילו בהא אע"ג דמקרב את כבויו. והא דחנן בפרק כירה (שבח מז, ב) נוחנין כלי חחת הנר לקבל ניצוצות ובלבד שלא יחן לחוכו מים, ר' יוסי היא ולא רבנן וכדקא סלקא דעתך התם למימר, אבל אנן דסבירא לן כאוקימתא דרב אשי לההיא אפילו לרבנן ואומר דמקרב את הכבוי הוא ואפילו לרבנן אסור וכדדייקא בברייתא כדאיתא התם, שמעינן נמי לרבנן ואומר דמקרב את הכבוי הוא ואפילו לרבנן אסור וכדדייקא בברייתא כדאיתא התם, שמעינן נמי

וכן תירצו הראב"ד והרמב"ן ז"ל להעמיד דברי הרב אלפסי ז"ל. אבל אינו מיושב בעיני כל הצורך, דאם איתא, הוי ליה הכא נמי לאקשויי, אימר דשמעת ליה לר"ש בן ננס גורם כבוי, מקרב כבוי מי שמעת ליה, והא חנן נוחנין כלי חחת הנר וכוי אבל לא יתן לחוכו מים, וכי תימא רבי יוסי היא וכולה כדשקיל וטרי בה התם בסוף כירה (שבת מז, ב), אלא שמקרב את כבוי שאמרו שם, פירוש אחר יש לו

דעד כאן לא שרי ר"ש בן ננס הכא אלא במחיצת כלים דאפשר דלא מתבקעי, אבל במחיצה של מים לא

וכבר כתבתיו במקומו בסייעתא דשמיא. אימר דאמר רי שמעון בן נוס מפני שהוא מחרך, גרם כבוי מי אמר. וא"ת והא דקתני עושין מחיצה בכלים בין ריקנים בין מלאים, ואי לא שרי גורם לכבויי, מלאין אמאי. ויש לומר דקא סלקא דעתך דמקשה דמלאין דנקט לאשמעינן דלא גזרינן שאינן עשויין להשתבר אטו עשויין להשתבר, ולעולם

מלאין בשל חרס רכפר שיחין וכלי כפר חנויה דאינן עשויין להשתבר.

הא דתניא: גר שעל גבי הטבלא מנער את הטבלא והיא נופלת ואם כבתה כבתה. ואוקימנא דוקא

בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. וא"ת מכל מקום הרי שופך הוא שמן שבנר על כרחו

וחייב משום מכבה וכדתניא (ביצה כב, א) המסתפק ממנו חייב משום מכבה, ואם הוא מטה השמן כלפי

הגר חייב משום מבעיר וכדתניא הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר, וכיון דאי אפשר בלאו הכי אסור

הגר לרבי שמעון דהא מודה בפסיק רישיה ולא ימוח. ומיהו לדברי בעל הערוך ז"ל שכתבנו למעלה

ליה בהכא דלא מתהני מיהא מידי. ואי נמי יש לי לומר בנר של שעוה וכיוצא בו, דהכא לאו משום הכי

אתי ליה אלא משום שריותא דאם כבתה כבתה.

שרי, ובהא לא פליגי.

נר שאחורי הדלה פותח ונועל. פירש רש"י ז"ל: ואם כבתה ברוח כבתה. והקשו עליו בתוס' דאם כן מאי נועל. ואינה קושיא לפי דעתי דנועל לאו דוקא ומשום פותח נקט לה, ואורחא דמלתא נקט כלומר אינו נמנע מלפתוח ולנעול כדרכו. והם ז"ל פירשו שהנר עומד על הדלת ומשום נדנוד הדלת בפתיחתו או בנעילתו יפול ויכבה, ומשום בסיס ליכא דאיכא למימר בשוכח. וא"ג שאין הדלת בטלה לגבי הנר להיות בסיסו. אבל לשני הפרושים האלו קשה לי, דהיכי קרי ליה להאי פסיק רישיה דרלמא לא מכביא בנפילתו או בנדנודו ולא ברוח הנכנס לה מכנגד הפתח. ור"ח ז"ל פירש שהנר קבוע אחורי

הדלת ובפתיחתו יכבנו. א"ל בהא אפילו ר' שמעון מודה. קשיא לי לפי שיטת הרב בעל הערוך מה הנאה יש לו בכבויו של נר. ושמא בפתילה שצריך להבהבה, ואי נמי דקא מתהני בשייר השמן והפתילה, ומכל מקום שמעינן מיהא דאפילו במלאכה דרבנן ובשאינו מתכוין אי פסיק רישיה הוא אסור אפילו לר' שמעון, דהא הכא אינו מתכוון ומלאכה שאינה צריכה לגופה היא, ואפילו הכי אמרינן דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה. דהא אביי ורבא דאמרי תרוייהו. אביי לא הוה אסר הכין מעיקרא עד דשמעה מרבא, וכדאיתא לקמן

בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת קלג, א). **רהא איפכא שמעינן להו.** לאו איפכא ממש קאמר, דהא כולהו תנאי דברייתא מיסר אסרי, אלא משום דת"ק דמתניתין לקולא ורבי יוסי לחומרא ובברייתא רבי יוסי לקולא ורבנן לחומרא קאמר הכין. **לעולם יורד וטיבל ובלבד שלא ישפשף.** תמיהא לי דהא מכיון שהוא מכניס ידו במים הרי זה כמקרב

לעולם יורד ועובל ובלבד שלא ישפשף. תמיהא לי דהא מכיון שהוא מכניס ידו במים הרי זה כמקרב את כבויו. ויש לומר דלא קרינן מקרב את כבויו אלא בכענין נותן מים בכלי שתחת הנר, ואי נמי בנותן בצד המלית שאחז בו האור, משום דאי יפלו שם ניצוצות או תגיע שם דליקה תכבה, אבל כאן אפשר דלא ימחק שאילו ודאי נמחק היינו כמשפשף, שהרי הוא נותן ידו במים.

דף קכא

שמעת מינה קטן אוכל נבלות בית דין מצווין עליו להפרישו. וא"ת והא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה היא וליכא אלא איסורא דרבנן, והתם ביבמות בפרק חרש (קיד, א) אמרינן דלכולי עלמא באיסורי דרבנן אין בית דין מצווין להפרישו. יש לומר דדלמא מתניתין כרי יהודה, אי נמי כרי שמעון ובצריך לפחמין, כך תירצו בתוסי.

ולי נראה דאין צורך לכך, דהכא אחמוהי קא מחמה, והכי קאמר שמעת מיניה קטן אוכל נבלות בית דין מצווין להפרישו ואפילו בדרבנן, ואסיקנא בקטן העושה על דעת אביו, וכיון שכן אפילו בדרבנן נמי נמי מפרישין דהוה ליה כמו שצוהו אביו לעשות. ואפילו לפי מה שכחבתי במסכת יבמות (שם) דלדידן דקיימא לן דאפילו בדאורייתא אין בית דין מצווין להפרישם, באיסורי דרבנן ספינן ליה בידים. הא לא קשיא לי, דכיון דעביד לצורך אביו ולא לצורכו אסור, אבל לצורך עצמו שרי. וכבר כתבתיה שם בארוכה בסייעתא דשמיא. וכן נראה לי קצת ממה שאמרו כאן בירושלמי דגרסינן בירושלמי (הלכה ז): אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו, לא כן תני ראו אותו יוצא ומלקט עשבים אין את זקוק לו, תמן יש לו צורך בעשבים ברם הכא אין לו צורך בכבוי. אלא דלפי זה לא היינו שומעין לו אפילו בשאין עושה

על דעת אביו, וזה שלא כדרך גמרתנו.

הכי גריס רש"י ז"ל: צואה של קטן והא חזיא לכלבים, ותנן מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, וכי גריס רש"י ז"ל: צואה של קטן והא חזיא לכלבים, ותנן מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, וכי תימא נולד הוא, והא תניא נהרות המישכין ומעינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם, אלמא כיון דהכי אורחייהו דעתיה עלייה, הכא נמי כיון דאורחיהו בהכי דעתיה עלייה. ו"ש מקשים עליו מדאמרינן בריש פרק קמא דביצה (ב, א) במאי אי בחרנגולת העומדת לגדל ביצים נולד הוא, ואי איתא מאי קושיא, הא כיון דאורחייה הכי דעתיה עלייה. ו"ש מפרשים דהחם בעומדת לגדל ביצים לאפרותים קאמר. ואינו מחוור, דאם כן מאי קאמר בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, דמשמע דעיקרא דמלתא קאמר. ואינו מחוור, דאם כן מאי קאמר בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, דמשמע דעיקרא דמלתא התרנגולת הניא החם (ד, א) ביצה תאכל אגב אימה, ואמרינן עלה הכא במאי עסקינן כגון שלקחה סחם, נשחטה הוברר הדבר דלאכילה עומדת, לא נשחטה הוברר הדבר דלגדל ביצים לאפרוחים עומדת, דלמא לגדל ביצים לאכילה עומדת שכן הרבה עושין כן. אלא יש לתרץ לדברי רש"י לאפרוחים ביון דאגידא באימא כגופה דמיא, וכיון דאימא אסירא איהי נמי אסירא.

אלא דאכתי איכא למידק מדאפליגי ב"ש וב"ה (לקמן שבת קמג, א) בקליפין ועצמות, וחד מינייהר אמר מסלק את הטבלא ונוערה אבל קליפין ועצמות גופייהו לא ומשום מוקצה, ואמאי והא כיון דדעתיה למיכלינהו לפירי דעתיה אקליפין למיהב לבהמה, דהתם בראיין לבהמה קא מיירו. ותו אפר שהוסק ביום טוב דאמרינן בפרק קמא דביצה (ה, א) דאסור, והא דעתיה אעצים המוכנים לחבשילו, וא"כ נימא דדעתיה נמי אאפרא. ויש לומר דכל שעומד למאכל אדם ולתשמישו, לא יהיב דעתיה אלא לכך ולא מסיק אדעתיה פסולת דידיה, דאין דעתיה דאיניש אלא אמאי דחזי ליה, אבל בדלא חזי, מסיק אדעתיה לאומוני לבהמה.

אבל [בספרים] לא גרסינן הכי כדגריס רש"י ז"ל, אלא הכי גרסינן: צואה של קטן גרף של רעי הוא. וכן גראה גירסת הגאונים, והכי איתא בהלכות הרב אלפסי ז"ל. אבל בירושלמי (ה"ח) מצאתי כדברי רש"י ז"ל, דגרסינן התם: צואה של קטן ולא מאכל של תרנגולין אינון, מר עוקבא אמר תיפתר באלין

רברביא שלא יבואו לידי מירוח. ברצין אחריו ודברי הכל. הרב בעל ההלכות וכן הראב"ד והר"ז הלוי ז"ל פירשוה אברייתא, כלומר ברייתא דקתני חמשה נהרגין ודברי הכל, כלומר דאפילו רבי יהודה מודה בה, אבל שאר המזיקין שאינן מצויין כל כך להזיק, אפילו ברצין אחריו אין נהרגין לר' יהודה, אבל לר"ש אפילו שאר המזיקין נהרגין ואפילו אין רצין אחריו, דכיון דליכא אלא איסורי דרבנן במקום הזיקא שרי, ור' יהושע בן לוי כר"ש. יהודה היא, דהא ר"ש אפילו בשאין רצין אחריו שרי. ועוד תמיהא לי היאך אפשר שיאמר ר'

יהודה דנחש רודפו להכישו אסור להורגו, והלא פקוח נפש הוא, אלא אדרבי יהושע בן לוי קאי, כלומר אנא מתרצנא ליה לרי יהושע בן לוי דרצין אחריו קאמר ודברי הכל, וברייתא די שמעון היא ואפילו בשאין רצין אחריו. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל. ואפילו גרסינן דאנא מתרצנא לה, כלומר דנוקמא דרי יהושע בן לוי ברצין אחריו, ומתרצנא (ליה) [לה] ברייתא דנוקמא כרי שמעון ואפילו בשאין רצין.

ומיהו קיימא לן כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה, משום דסתמא דמתניתא כותיה, ורבא דהוא בתראה נמי כותיה, ואפילו הכי בשאר המזיקין כשאין רצין אחריו משנה בהריגתן כל מה שאפשר לשנוי, אם אפשר לצודן צדן ואינו הורגן, זהא חנן כופין קערה על עקרב שלא חשוך דאלמא כופין ולא הורגין. ואע"ג דצידה נמי אב מלאכה הוא, מיהו לא מינכרא מלתא כולי האי, ואי לא אפשר ליה בהכין דורסן לפי תומו, והיינו דרב ששת דאמר לקמן נחש דורסו לפי תומו. נמצאת אומר ברצין אחריו בהכין דורסן לפי תומו, והיינו דרב ששת דאמר לקמן נחש דורסו לפי תומו. נמצאת אומר ברצין אחריו להדיא להדיא ואפילו לר"י משום פקוח נפש, בשאין רצין אחריו חמשה המנויין בברייתא נהרגין להדיא לר"ש מפני שהזיקן מצוי, שאר המזיקין בשאין רצין אחריו אין נהרגין להדיא ואפילו לר"ש, אילי הרבו להתנה להריא להדיא להדים להתנה להדים להתנה להדים להדים להתנה להדים להדים להדים להדים להדים להתנה להדים להדים

הא דאמר רב ששת נחש דורסו לפי תומו. פירש רש"י ז"ל: שאינו צריך ליזהר ממנו שלא ידרסנו אלא דורסן לפי תומו. ונראה מדבריו דלא התירו אלא משום דבר שאין מתכוון וכר"ש. ואינו מחוור, חדא דהא קאמר ר' ינאי צרעה אני הורג דמשמע לכתחילה ומתכוון. ועוד מדאמר ליה אבא בר מרתא לרבי ריש גלותא לא צריכיתו, הכי אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תומו, ומנא ליה שיזדמן להם לדורסו בלא מתכוין. ועוד דמכל מקום צריכים היו לכוף עליו כלי עד שיזדמן להם לדורסו לפי תומו. ועוד דאי אפשר לומר דהא קמ"ל דדוקא לפי תומו אבל במתכוון לא, זהא משמע דלהיתרא קא אתא לאשמועין, אלא אפשר לימר דהא קמ"ל דווקא לפי תומו אבל במתכוון לא, זהא משמע דלהיתרא קא אתא לאשמועין, מהוא עושה לפי תומו שמראה עצמו כאילו אינו מתכוון, דכל כמה דאפשר לשנויי משנינן, וכדכתבינן לעיל.

אמר ליה רבי זירא בניטלין באדם אחד או אפילו בשני בני אדם, אמר ליה כאותן של בית אביך. כלומר: אפילו ניטלין בשני בני אדם. ובירושלמי (בפרקין, ה"א) נחלקו בשלשה, דאיכא מאן דאמר החם כלי שניטל בשנים מטלטלין אותו, אבל שלשה וארבעה וחמשה אין מטלטלין אותו, ואמר ר' זירא מכיון דאת אמר בשנים מותר, מעתה אפילו בארבעה וחמשה. וכן הלכתא, מדאמרינן בעירובין (קב, א) ההיא שריתא דהוה בי ר' פדת דהוו שקלי לה בי עשרה ושדו ליה אדשא.

16 400

כאותן של בית אביך. פירש רש"י ז"ל: דקטנות היו. ואינו מהוור, דהא בפרק כירה (שבת מו, א) לא אסרו אפילו גדולה אלא בדאית בה חידקי וגזירה משום דחוליות, ומשמע התם אפילו גדולה ממש

הניטלת בשתי ידים.

מתני: מילא מים לבהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. כתבו בתוס' בשם מתני: מילא מים לבהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. כתבו בתוס' בשם ר"ת דדוקא להשקות לבהמתו אסור משום דאהנו ליה מעשיו דהא אי אפשר לבהמה שתרד לבור, אבל לשתות מהם ישראל שרי, דהא לא אהני ליה מידי דאי בעי מטפס ויורד מטפס ועולה וכן כתב גם הר"ז הלוי ז"ל בשם הכמי נרבונה ז"ל. אבל ר' יצחק ז"ל הקשה עליו, מדתניא (להלן בגמ') עכו"ם שלקט הערים לבהמתו מאכיל אחריו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור, והחם מאי אהני ליה, והא אמרינן מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים, ומפרש במכילתא (שופטים פ"כ, י"ב) למען ינוח שורך והמורך, הנח לה והיא חולשת זוו היא נייחא שלה. ודחק ר"ת ז"ל כגון דקאי בתרי עברי דנהרא, דאי אפשר לה הנח לה והיא חולשת זוו היא נייחא שלה. ודחק ר"ת ז"ל כגון דקאי בתרי עברי דנהרא, דאי אפשר לה למיזל. והר"ז הלוי ז"ל דחק יותר והעמידה בעשבים מפוזרין לכאן ולכאן, שאין דרך להאכיל בהמה למיזל. והר"ז הלוי ז"ל באפה לאו אמחובר קאמרינן, אלא מוקצה דתלוש ומשום גוירה דלמא מאכיל לה בידים וכמו שפרש"י ז"ל. ולפי דבריהם הא (דתנא) [דתנן] מילא מים לבהמתו, מן הבור דוקא קאמר, הא בממלא מן העין או מן הנהר אפילו בשביל ישראל מותר. ואינו מחוור, דאם כן היה לו למיתוני בהדיא מילא מים לבהמתו מן הבור.

ובחוס' אמרו עוד דאפילו לדברי האוסרים, יש מי שאומר דדוקא שחיה אבל שאר תשמישין מוחר, וקא מייחו ראיה מההיא דאמרינן ביבמוח (קיד, א) במפחחות בי מדרשא דאתאבידו ברשות הרבים, זיל דבר תמן טליא וטליתא דאי משכחו להו מייחי להו, אם איתא כי מטו להו מאי הוי, והא לא אפשר לאשחמושי בהו. והם הקשו על זה מנר וכבש ומרחץ דאסרינן הכא כשנעשה על דעת ישראל, וההיא דיבמוח בקטן העושה לדעת עצמו. ולדידי נראה דאפילו לדבריהם מאן לימא לן דלהשתמש בהו השתא קאמר החם, דלמא כי היכי דלא ליזלו לאיבוד ולאשחמושי בהו לאורתא. אלא שאין צורך לכך אלא

אפילו ליומן. וכמו שאמרו בתוסי. בהו, והלא המבשל בשבת בשוגג לר"מ יאכל (חולין יד, א), והלכתא כותיה לדעת רובן של פוסקים אלא דלא דרשינן ליה בפרקא. ויש לומר דשאני ישראל דליכא למיגזר ביה שוגג אטו מזיד, דאפילו שרית ליה שוגג מידע ידע דאסור לעשות כן לכתחילה, אבל במלאכות הנעשות על ידי עכו"ם אי שרית ליה בדיעבר, אתי למימר ליה, דמלאכות הנעשות על ידי עכו"ם קילי ליה, ואף על גב דאי אמר ליה קמי ליכא איסורא דאורייתא, לאו גזירה לגזירה אלא כולה חדא גזירה היא וכאותה שאמרו בשמעתא קמייתא דביצה (ג, א).

ואדרבא איכא למידק ליקט לעצמו היאך מאכיל אחריו ישראל והדליק לעצמו היאך משתמש בו ישראל, ההא תניא (ביצה כד, ב) עכו"ם שהביא דורון לישראל אם יש במינו במחובר לקרקע אסור ולערב אסור בכדי שיעשו, ומי לא עסקינן אפילו רואה אותו לוקח מן השוק ומביא לו, דלא ליקטן בשביל ישראל, ועוד מאי שנא מפירות הנושרין או ממשקין שזבו. ויש לומר דמשקין שזבו ופירות הנושרין דממילא קא אתו אי שרית ליה אתי למעבד איהו בידים דמיחלף ליה, אבל כל מידי דלא אתי ממילא אלא תלי במעשה כגון אפיה ובישול ונר וכבש ונעשה על ידי עכו"ם בשביל עבו"ם, שרי אפילו לישראל דליכא למיגזר בהא מידי, דישראל בעבו"ם לא מיחלף, אבל כשעשאן בשביל ישראל אי שרית ליה לישראל אתי למימר ליה כמו שכחבנו.

ומיהו פירות שחלשן עכו"ם ואי נמי משקין הבאין על ידי סחיטת עכו"ם אסורין, דאי שרית ליה אתי למיכל אפילו כשנשרו או כשובו מעצמן וכולה חדא גזירה היא, וכדאמרינן התם בביצה (ג, א) משקין שובו טעמא מאי גזירה דלמא יסחוט, היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזר גזירה לגזירה, אין כולה חדא גזירה היא. ומהא שמעינן דעכו"ם שאפה או שבשל מידי דלאו מוקצה ואי נמי מידי דלית ביה משום בשולי עכו"ם לעצמו בשבת אוכל אחריו ישראל, אבל במידי דאתי ממילא לא.

ואם תאמר אם כן פירות האדמה שאינן נתלשין ממילא, (א"כ) לישתרו בשתלשן עכו"ם לעצמו. יש לומר דשאני החם דכיון דלא עבידי דאתו אסורין משום מוקצה, ואפילו לר' שמעון משום דכגרוגרות וצימוקין נינהו לדידיה דאסוחי אסח דעתיה מינייהו כיון דלא תלשן מערב שבת, ואפילו דעכו"ם נמי אסירי, דכיון דבשלו אסירי מהאי טעמא אפילו בשל עכו"ם אסור כדי שלא תחלוק. וכן כתב רש"י ז"ל בפרק אין צדין (ביצה כד, ב) גבי מימרא דרב פפא דעכו"ם שהביא דורון לישראל. ועשבים דשרינן להאכיל אחריו ישראל לבהמתו, דאין מוקצה לבהמה אלא משום טלטולו של ישראל, והא אוקימנא לה

הכא בדקאי באפה ואזלא ואכלה. **רבא אמר אפילו הימא בפניו נר לאחד נר למאה.** ומיהו ודאי מודה לאביי דכל שלא בפניו אפילו לאפושי בשביל ישראל שרי, והיינו ברייתא דעכו"ם שלקט עשבים לבהמתו, ובמכירו ובשלא בפניו נמי שרי והיינו דאביי, ואי מידי דליכא לאפושי בשביל ישראל כנר וכבש אפילו בפניו שרי והיינו דרבא. אבל אם עשאו בשביל ישראל לעולם אסור, ואפילו עשאו בשביל ישראל אחר אסור.

ואם רוב עכו"ם מותר, והיינו מרחץ המרחצת בשבת ונר הדולק במסיבה. וטעמא משום דאמרינן דמסתמא עיקר כונתו ומעשיו אדעתא דרובא הוא, וכאילו לא נעשה בשביל המיעוט דאין הולכין אלא אחר הרוב. ואי מחצה על מחצה נינהו, כיון דאיכא למימר דאדעתא דישראל עבד אסור, וכדתניא בברייתא בנר הדלוק במסיבה. והני מילי בשלא עשה לצורך עצמו, אבל עשאו לצורך עצמו אפילו היו שם כמה ישראלים מותר, דלעולם עיקר דעתו אינה אלא לעצמו, וכדמוכח בעובדא דבסמוך, [ד]ההוא מעשה היכי דמי אי רובא גוים היו אמאי אהדרינהו שמואל לאפיה מינייהו, ואי רובא ישראל הוו ואי נמי מחצה על מחצה כי אייתי שטרי וקא קרי בהו מאי הוי, אלא שמע מינה דכל שהוא עצמו משתמש בו שרי. וכן פירש רש"י ז"ל.

וכן היא בירושלמי (בפרקין, ה"ט) דגרסינן החם: נכרי שהדליק לצורכו ולצורך ישראל, נשמיענו מן הדא, שמואל איתקביל גבי חד פרסי ואיטפי בוצינא, אזל ההוא פרסי בעי מדלקתה והפך שמואל אפוי, כיון דחמיניה מתעסק בשטרותיו ידע דלאו בגיניה הוא וחזר שמואל אפוי, א"ר יעקב בר אחא הדא אמרה לצרכו ולצורך ישראל אסור, אמר רבי יוסי שניא היא שאין מטריחין את האדם לצאת מביתו למה הפך עמואל אפוי. ע"כ בירושלמי. ונראה דלא גרסינן אסור אלא מותר, מדהדרינהו שמואל לאפוי קא מייתי ראיה, והיינו דקא דחי ליה ר' יוסא דשניא היא דאין מטריחין על האדם לצאת מביתו, ואקשי ליה אי

מהאי טעמא, אם כן מעיקרא אמאי אהדרינהו שמואל לאפוי. מתחמם בנגדו אסור לישראל להחעכב ולישב שם, דהא סבר ר' יוסא למימר דאין מטריחין על האדם לצאח מביחו, ואהדרו ליה אם כן שמואל למה הפך לאפוי. ולפי מה שכחבתי דכשהגוי העושה משחמש בו, אפילו עושה לצרכו ולצורך ישראל מוחר, אני מגמגם קצח, מהא דאקשינן מדר"ג והא ר"ג מכירו הוה, והוצרך אביי לאוקומי בשלא בפניו, ורבא משני מטעמא דנר לאחד נר למאה, דאלמא לאביי אי בפניו אסור, ולרבא במידי דאיכא לאפושי בשביל ישראל אסור, ואע"ג דההוא לצורך ישראל ולצרכו הוה, ומעחה ההיא דשמואל לא הויא ראיה, דההיא נר הה ונר לאחד נר למאה. ויש לפרש דשאני רבן הוה, ומעחה ההיא דשמואל הוה, עיקרו משום דידיה. ומכל מקום לפי תירוץ זה בעבד ושפחה המביא מים לצרכו ולצורך ישראל אדוניו אסור, דעיקרו משום אזוניו הוא. ויש לומר עוד דשמא אוחו גוי מים לצרכו ולצורך ישראל אדוניו אסור, דעיקרו משום אזוניו הוא. ויש לומר עוד דשמא אוחו גוי מעבד את הכבש, לא מאותן שהיו בספינה הצריכין לירד היה אלא אחר שלא היה בספינה, אלא כדי

ובחוסי התירו בגוי המלקט עשבים ומאכיל לבהמתו של ישראל, שאין ישראל חייב למונעו, מדתון (לעיל שבת קכא, א) נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה. ואפשר שהוא כן, אלא שאין ראייתם מחוורת בעיני, דדלמא התם משום דבדליקה התירו, ותדע שאילו בעלמא מותר, רבי יוסף בן סימאי למה מנען (לעיל שם), אלא שהיה סבור דכי היכי דבעלמא אסור בדליקה נמי אסור, ושלחו ליה דלא. ומכל מקום במערים אסרו בתוספות, מדאמרינן בפרק הפועלים (ב״מ צ, א) גבי תורא דגובין

שירדו משם הבאים בספינה.

ארמאי, הערמה איתעבידא בהו ליזבון לגוים. אמר רב יהודה קורנס של אגוזים לפצוע בו את האגוזים, הא של נפחים לא, זקסבר רב יהודה כל זבר שמלאכתו לאיסור כלל כלל לא. והא זקתני בסיפא (קכד, א) כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך, יש לפרש לדרב יהודה כולה בכלים שמלאכתן להיתר היא, ולצורך לצורך גופו, ושלא לצורך לצורך מקומו, ורבי יוסי פליג ושרי כל הכלים ואפילו שמלאכתן לאיסור, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, ואתא ר' נחמיה למימר דאפילו מלאכתו להיתר אינו ניטל אלא לצורך תשמישו בלבד.

אמרינהו, דהא אותביה רבה ואיתותב. א), וכלי קיואי כלים שעושין בהן מלאכת איסור הן. ויש לומר דהנהו לבתר דשמעה להא מרבה אבל מכל מקום עדיין קשה, דהא איהו שרי כלי קיואי לעיל בריש פרק אלו קשרים (שבת קיג, אינו משמש מלאכה איסור, אלא שונשה בסיס לור ושמן פהילה, והיינו ומי טעמא דפמוטות. בשלהי פרק כירה (לעיל שבת מו, א) גבי נר, דמשהא שרי דנפטא אסיר. ותירצו דשאני נר שהוא ויש מקשים היכי קצמר רב יהודה דדבר שמלצכתו לציסור צינו ניטל כלל, והצ ציהו הוצ דצמר בין שלא לצורך, היינו לצורך גופו וצורך מקומו, שלא לצורך מחמה לצל וכמו שמפרש הוא בגמי. קפיד תנא דמתניתין בין צורך גופו בין צורך מקומו, דכולה חדא מלתא היא, וסיפא דקתני בין לצורך בריה דרב יוסף בר חמא דאית ליה דכלי שמלאכתו לאיסור בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר, לא מקומו לא, וסיפא בכלי שמלאכתו להיתר, ולצורך, לצורך גופו, שלא לצורך, לצורך מקומו. ולרבא מקומו לא, רישא דמתניתין בקורנס של נפחים והלכך נקט לפצוע בו את האגוזים ולומר הא לצורך חמא, כולה מתניתין אתיא כפשמא, דלרבה דסבירא ליה דכלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך לן דכל שמלאכתו להיתר אפילו לצורך מקומו שרי. אבל לרבה בר נחמני ולרבא בריה דרב יוסף בר מקומו נמי שרי, כי היכי דלא חימא דדוקא לפצוע בו אח האגוזים אבל לצורך מקומו לא, קא משמע דכלי שמלאכתו לאיסור אפילו לפצוע בו את האגוזים לא, והדר תנן דכלי שמלאכתו להיתר אפילו לצורך של אגוזים לצורך מקומו דהוי רבותא טפי. ותירץ הרמב"ן ז"ל, דנקט לפצוע בו את האגוזים לאשמועינן האגוזים דמשמע דלצורך גופו דוקא, אבל שלא לצורך דהיינו לצורך מקומו לא, הוה ליה למיחני קורנס וא"ת כיון דלרב יהודה צורך מקומו שלא לצורך קרי ליה, רישא דמתניתין אמאי נקט לפצוע בו את

ומיהו עדיין קשה לי. רב יהודה אפילו מקמי דשמעיה מרבה היכי אסיק אדעתיה הכין, דהא תניא (לקמן שבת קכג, ב) התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו והיכי מתוקמא ליה. ויש לומר דברייתא לא שמיעא ליה. ואי נמי יש לומר דר"י ודאי מסבר הוה סבר דאפילו כל שמלאכתו לאיסור לצורך שרי, אלא דמתניתין הוא דמפרש, רקסבר דת"ק לא שרי אלא כלים שמלאכתן להיתר, מדקתני רבי יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לת"ק לא, והא מני רבי נחמיה היא, וברייתא דלא כרבי נחמיה, דהא לא מיתוקמא ליה, ולעולם רב יהודה כרבה סבירא ליה, ובהכי מתרצין לן כולהו קושיין, והכין נמי מוקמינן לה למתניתין כרבי נחמיה, ומיהו לא מתוקמא כרבי נחמיה לפום קושטא, משום דקשיא רחת ומולג וכדאותביה רבה לרב יהודה.

פרק יז כל הכלים

דף קכג

הא ד**אותביה אביי לרבה ממדוכה.** איכא למידק והא אביי נמי כרבה סבירא ליה דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מיהא שרי וכדאיתא לקמן, והיכא לא אסיק אדעתיה לאוקומה כרבי נחמיה. ויש למון דהא דלקמן לבתר דשמעה מרבה רביה הוה. ואי נמי לאפוקי מיניה תירוצה הוי בעי דלמא אית ליה לרבה תירוצה דלא שמיע ליה. ומיהו רבה נמי הוה אפשר ליה לאוקמיה בצורך מקומו, אלא משום דאין מטלטלין אותה לגמרי משמע ליה וכדמשמע ליה ומי לרבי אלעזר לקמן דאוקמה קודם התרת כלים, ולרבי נחמיה נמי ודאי לא מטלטלא ליה כלל למאי דסבירא ליה לרבה כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו לא, ואפילו לדידן כיון דסבירא ליה לרבי נחמיה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו, ותשמישה

של מדוכה לאיסור הוא, הלכך אינו ניטל כלל. הא דחנן: מדוכה בזמן שיש בה שום מטלטלין אותה. יש מי שפירש דהוא הדין על ידי ככר, ואע"ג דאמרינן (לעיל שבת מג, ב) לא אמרו ככר או חינוק אלא למת בלבד, הני מילי היכא דליכא חורת כלי כמת, אבל כל מידי דאית ליה תורת כלי מיטלטל הוא על ידי ככר. וליתא. אלא אין לך מוקצה מיטלטל על ידי ככר, ולא אמרו כאן אלא בשום וכיוצא בו הנדוכין, והיינו טעמא משום דכיון דאין זו אסורה אלא מחמת מלאכה, ועכשיו משמש היתר במלאכתו, הרי מה שאוסרה הוא מתירה, והני ליה כקדרה

על ידי ככר, ולא אמרו כאן אלא בשום וכיוצא בו הנדוכין, והיינו טעמא משום דכיון דאין זו אסורה אלא מחמת מלאכה, ועכשיו משמש היתר במלאכתו, הרי מה שאוסרה הוא מתירה, והוי ליה כקדרה מטלטלת עם התבשיל. מיני זיירי ומזורי. פירש רשיי ז"ל: בלשון אחד שהן כלי קיואי. ואינו מחוור, דהא אמרינן לעיל בפרק

בוסלטלות עם החבשיק. סיכי זיירי ומזורי. פירש רש"י ז"ל: בלשון אחד שהן כלי קיואי. ואינו מחוור, דהא אמרינן לעיל בפרק אלו קשרים (שבת קיג, א) דכלי קיואי לכולי עלמא שרו, חוץ מכובד העליון וכובד התחתון, ואפילו הנהו איכא מאן דשרי, ורבי יוחנן דבעא לרבי יהודה בר ליואי ליפשטה מהא דרב, ואיכא למימר דלמא לא שמיעא ליה, והני דהכא היינו כובד העליון וכובד התחתון, ואינו נכון. ויש מפרשים דכלי כובסין

הן, וכן פירש בערוך (ערך זיירי).

אסובי ינוקא. פירש בערוך (ערך זיירי).

אסובי ינוקא. פירש בערוך (ערך זיירי).

אסובי ינוקא. פירש בעריי להחליק סדר אבריו ביד, דכשהוא נולד אבריו מתפרקין וצריך ליישבן, ולא דמי ללפופי דשרי לדברי הכל בשלהי פרק חבית (שבת קמז, ב), דהתם בבגדים הוא מחבש אותו וממילא הוי מתוקן, אבל אסובי ביד דמי לחקוני מנא. ויש שהקשו עליו, דאם איתא לא הוה ליה לדמויי לאפיקטוזין, דטפי הוה ליה לדמויי למעצבין את החינוק דאמרינן לקמן (שבת קמז, א) דאסיר. ור"ח ז"ל פירש גרמא דפומא דנפלא לינוקי, ופעמים שמקיא על ידי כך והיינו דמדמי לה לאפיקטוזין. וכן פירש גרמא דפומא דנפלא לינוקי, ופעמים שמקיא על ידי כך והיינו דמדמי לה לאפיקטוזין. וכן פירש גם הר"ז הלוי ז"ל. ויש מקשים דהא רפואתו לאו משום הקאתו היא, והיא גופא נמי שריא דהא אינו מתכוין. ויש מפרשים במו שפר"ז ז"ל, אלא שאינו בא מצד הקאתו, אלא כך מדמה אותו להקאתו דהיינו אפיקטוזין, דכמו שחתימת האיצטומכא אסור לעשות לה רפואה באפקטוזין לפתחה כך סתימת דהיינו אפיקטוזין, דכמו שחתימת האיצטומכא אסור לעשות לה רפואה באפקטוזין לפתחה כך סתימת

הגרון אסור לעשות לה רפואה באסובי כדי לפתחה. וכן פירשו בתוסי.

עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת ואפילו בשני בני אדם. ואיני יודע במה הן נחלקין אביי ורבא,

דאביי אמר דוקא באדם אחד ובניטל אפילו בשתי ידים, ורבא אמר אפילו בשני בני אדם. ויש לפרש

דאביי סבר דכיון דאיכא לאוקמה באדם אחד, לא מוקמינן לה בשני בני אדם, דתפשת מועט תפשת

תפשת מרובה לא תפשת, ורבא סבר דכיון דקתני כל הכלים אפילו בשני בני אדם משמע. ואי נמי

בסברא בעלמא הוא דפליגי, דאביי סבר דכל שאינו ניטל באדם אחד, מקצה אותו מדעתו ואין מטלטלין

אותו, ורבא סבר דאפילו בשני בני אדם, ובעיא היא לעיל בפרק כל כתבי הקודש בסופו (שבת קכב,

א) גבי קרונות, ואסיקנא התם דאפילו בשני אדם, ושני בני אדם לאו דוקא אלא אפילו ארבעה וחמשה,

ופלוגתא היא בירושלמי (פי"ז, ה"א) דגרסינן התם שהוא ניטל בשנים מטלטלין אותו בשנים, בשלשה

ובחמשה אסור, א"ר זעירא מכיון דתימא בעונים מותר, אף בארבעה וחמשה מותר. איתביה אביי מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותו ואם לאו אין מטלטלין. תמיהא לי מאי קא
מותיב מינה אביי לרבא, דהא לדידיה נמי על כרחך אין מטלטלין אותה דקתני, היינו לצורך מקומה, אבל
לצורך גופה מטלטלין אותה. ויש לומר דמשום דסבירא ליה לאביי דאין מטלטלין אותה כלל משמע,
משום הכי קא מותיב ליה לרבא מיניה, דלמא נפיק מיניה פירוקא חדתא. ועוד יש לי לומר דלאביי
משמע ליה דאין מטלטלין אותה כלל קאמר וכדאמרן, והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא דלצורך
מקומו שלא לצורך קרינן ליה, ומינה דלר' נחמיה אפילו מלאכתו להיתר לצורך מקומו לא שרי, מוקמינן

לה למדוכה כרי נחמיה וכדאוקי לה רבה לעיל, אלא לדידך דאמרת דצורך גופו וצורך מקומו כהדרי ניהו, אם כן כמאן מוקמת לה, ואע"ג דהשתא לא איירי אינהו כלל בדרי נחמיה, מכלל פלוגתייהו נפקא להו כדאמרן. ואי נמי עיקר תיובתיה דאביי לקמן (שבת קכד, א) הות גבי פירושא דמתניתין דהא פליגי התם בהדיא בדר' נחמיה, ולאו דוקא מותיב אביי לרבא הכא והתם, דבודאי כל יומא לא פריך ליה מינה, אלא דתלמודא הוא דמסדר להו לאקשויי הכא והתם. כך נראה לי.

של של של ב

אמר רבא ממאי זלמא לעולם אימא לך לאחר התרת כלים וכרי. בהאי פורחא לא מיעפש כלום, והלכך לאו צורך גופו מיקרי אלא הוי ליה כמחמה לצל. ואם תאמר אם כן לישתרי ההא כלי שמלאכתו להיתר אפילו מחמה לצל שרי כדרבא. ויש לומר דהכא רבה גרסינן, דהוא רבה בר נחמני דאסר אפילו

לפי שאינו עשוי למיפסק אלא לחתוך בו בשר ולפיכך לא הוי תשמיש המיוחד לסכין, וכן המעם להא (עירובין לד, ב) גבי נחנו למגדל דקטיר במחנא ובעי למיפסקיה ואליבא דרבי נחמיה, והשתא הוי טעמא שם בקרדום וסייף, ואגב חורפיה לא עיין בה. ומעתה אתיא שפיר ההיא דאמרינן בפרק בכל מערבין דר' נחמיה, צריכין אנו לפרש כגון ששברה במקצוע של דבילה, ושלא כדברי רש"י ז"ל עצמו שפירש ולפי דבריו הא דחבית שנשברה, דקתני שובר אדם את החבית (קמו, א) ומוקמינן לה בדרוסות ואליבא להשתמש בהם כך מייחדין להסתלק אחר תשמישן. זו היא שיטת רש"י ז"ל. וכ"כ (ר"ת) [ר"ח] ז"ל. לחתוך בה, וצורך מקומו גמי היינו בצורך תשמיש המיוחד לו לר' נחמיה אליבא דרבא, דכשם שמייחדין כצורך גופו דרבנן, אלא צורך תשמישו המיוחד לו, כגון טלית ללבוש תרווד לנער בו את הקדרה סכין טוב מלאכת היתר הוא אלא שאינה מלאכה המיוחדת להן, אלא על כרחין האי צורך גופו דר"ג דהכא אינו ולקמן בסמוך תניא אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים, ואוקימנא כרבי נחמיה, אע"ג דהסקה ביום במה מדליקין (שבת לו, א) ואע"ג דשופר הא הזי למלאכת היתר לגמע בו מים לתינוק כדאיתא התם, שבת לה, ב) אין מטלטלין לא השופר ולא את החצוצרות, ואוקימנא לה כר' נחמיה כדאיתא בשלהי פרק שבת קמו, א) דלר' נחמיה אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ואפילו טלית ואפילו תרווד, ותניא (לעיל צורך גופו וצורך מקומו דר' נחמיה, היינו לצורך תשמיש המיוחד לו, הא לאו הכי לא, וכדאמרינן (לקמן ואהא רבי נחמיה למימר לצורך גופו ולצורך מקומו אין, מחמה לצל לא. פירש רש"י ז"ל: דהאי כלי שמלאכתו להיתר מחמה לצל.

דאמרינן לקמן (שבת קמו, א) גבי הותמות אבל לא מפקיע ולא הותך.
אבל ריית זייל הקשה עליו, דהא מדפליג רי נחמיה בסיפא דמתניתין דהכא, לכאורה משמע דברישא
לא פליגי אלא כולהו תנאי מודו בה, דאלמא לכל צורך גופו שיהא מלאכת היתר שרי לטלטלה
ואפילו לרבי נחמיה. ואפשר לי לתרץ בהא, דדלמא נטר להו רבי נחמיה עד סיפא ופליג אכולהו.
אלא הא קשיא לי קצת, מדקאמר תייק כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך, ורבי נחמיה פליג
בה ואמר אין ניטלין אלא לצורך, לכאורה משמע דלא פליגי כלל אלא בשלא לצורך הא לצורך
שוין בו, דאם איתא הוי ליה למימר אלא לצורך תשמישו. ואפשר דמשום דתייק סתים לישניה
דאמר לצורך, ולא פירש מאי לצורך, אמר איהו נמי לצורך, ולעולם האי לצורך למר כדאית ליה ולמר
כדאית ליה.

ור"ת ז"ל הקשה עוד, דדוחק הוא לחלק במימרא אחת במימריה דרבה, בין גופו ומקומו דרבנן לגופו ומקומו דר' נחמיה. וגם בזה יש לי לומר דהכא סמיך אלישנא דמחניתין וכדאמרן. ונמצא לפי דברי רש"י ז"ל, דכלי שמלאכתו לאיסור אינו ניטל כלל לצורך גופו לפי שאינו מיוחד אלא למלאכת איסור, אבל לצורך מקומו ניטל שהרי נטילתו בתשמיש המיוחד לו, ואע"ג דבכולה שמעתין שריא טפי לצורך גופו מצורך מקומו, הכא לא קשיא, דבדין הוא דאפילו לצורך גופו יטלטלנו, אלא שאי אפשר דלא משכחת לה צורך גופו. ולי נראה דיש לנו כיוצא בזה בפרק נוטל (שבת קמב, ב), גבי כר שהניח עליו מעות דלצורך גופו אסור ולצורך מקומו מותר.

אבל ר"ת פירש דלדברי רש"י ז"ל, דלרבי נחמיה אין כלי שמלאכתו לאיסור מיטלטל כלל ואפילו לצורך מקומו דאינו תשמיש המיוחד לו, דדוקא בכלי שמלאכתו להיתר שרי לפי שמייחדו להסתלק אחר תשמישו, וזה הואיל ואינו משתמש בו אף הוא אינו מסלקו. והראשון נראה יותר. והיינו נמי דרבא לא אשכח פתרי במדוכה אלא במחמה לצל, ולא מצי לאוקמה כרבי נחמיה, ואילו מצי לאוקמה כרבי נחמיה טפי הוה ניחא ליה לאוקמה כותיה משום דאין מטלטלין אותה לכאורה לגמרי משמע וכדמקשי ליה אביי מינה. וכמו שכתבתי למעלה.

ויש מפרשים, דלרבי נחמיה אפילו כלי שמלאכתו לאיסור משכחת ליה לצורך תשמישו, דלא אסר רבי

נחמיה אלא במשנה אותו למלאכה (גופו) של היחר הוא, אבל לפצוע בו אגוזים תשמישו המיוחד לו הוא על גב דישיבה וכיסוי מלאכה (גופו) של היחר הוא, אבל לפצוע בו אגוזים תשמישו המיוחד לו הוא שהרי מיוחד הוא להכוח בו, ואף על גב שמשנה אותו מהכאת מלאכת איסור להכאת מלאכת היתר, אין זה שינוי תשמישו. וכן מכבדות של תמרה העשוין לכבד את הבית שהיא מלאכת איסור למאן דאית ליה הכין, שרי לטלטולה לכבד בה את המטות ואת השלחן שהן מלאכות של היחר. ומדוכה לרבי נחמיה דלא שרי לפצוע בתוכה אגוזים, היינו דריכה לחוד ופציעה לחוד ולאו מלאכה אחת הן, וכן נמי ההיא דעירובין דמיפסק מיתנא בסכין לאו מלאכתו היא, דחתיכה לחוד והפסקה לחוד.

ויש מקשים לפירוש זה דאם כן יפסקנו במספרים, וכן חוחמות שבקרקע יחתוך במספרים. ומצאתי לר"ח ז"ל שם בערובין בפרק בכל מערבין (עירובין לה, א) פירוש במנעל זקטיר במתנא עסקינן זבעי סכינא למיפסקיה ונאבד הסכין, כלומר דאילו לא נאבד הסכין עירובו עירוב לכולי עלמא דחתיכה תשמישו המיוחד לו לסכין הוא, אלא כשנאבד הסכין ואינו יכול לחתכו אלא צריך קרדום או מרא שאין תשמישן לכך, והלכך לרבנן עירובו עירוב דכל הכלים ניטלין לצורך גופו, ור' אלעזר סבר כרבי נחמיה. ופירוש נכון הוא.

ור"ת ז"ל פירש, דלרבי נחמיה אפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר, ודוקא לצורך תשמישו שרגיל לו לפעמים לעשות בו בחול ואע"פ שאינו מיוחד לכך, ותרווד וטלית דקאמר היינו לשנותו למלאכה שאינו רגיל בה בחול כלל, ורישא דמתניתין דכל הכלים לכולי עלמא, ואפילו רבי נחמיה מודה בה דכולהו הני דמתניתין תשמישן הוא בהכי בחול לעתים, והיינו דשרי רבי נחמיה [ב]ההיא דחבית לטלטל אפילו קרדום לחתוך בו את החבית הואיל וצריך לחתוך בו הגרוגרות הדרוסות, אבל ההיא דעירובין (לה, א) דאסר לטלטל סכין למיפסק מיתנא, וקרדום לשבור בו את החבית, ושופר וחצוצרות לעתות, וסכין להפקיע ולחתוך בו חותמות, ולהסיק בכלים, היינו דכל אלו משום שאינם רגילין כלל לשתות, וסכין להפקיע ולחתוך בו חותמות, ולהסיק בכלים, היינו דכל אלו משום שאינם רגילין כלל לעמע בו מים לחינוק, ורבי יהודה סבר דלצורך גופו ואפילו למלאכה שאינו רגיל בה אלא באקראי העלמא שרי לצורך גופו ולצורך מקומו, דסתמא דהא מתניתין בין לר"ש בין לרבי יהודה היא. ורב נמי לגמע בו מים לחינוק, ורבי יהודה סביר אליה ברבא בראיתא לקמן בסמוך. ודוקא למלאכה שהוא ראוי לה, אבל למלאכה שאינו ראוי לה אסור, והיינו דאסר חצוצרות בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שבת לה, ב).

רקשיא לי טובא להדין פירושא, חדא דאפילו לדידיה ז"ל תיקשי ליה מאי דאקשי איהו לרש"י ז"ל, דצורך גופו וצורך מקומו לרבנן לאו היינו לצורך גופו וצורך מקומו דר' נחמיה. ועוד דהא מדאמר רב יהודה בריש פרקין (שבת קכב, ב) קורנס של אגוזים לפצוע בו אגוזים אבל קורנס של נפחים לא, ואקשי ליה רבה רחת ומזלג, ואתא אביי לסיועיה לרב יהודה ואותביה לרבה ממדוכה, ופירקה רבה ואמר הא מני ר' נחמיה היא, אלמא משמע דלר' נחמיה קורנס של נפחים לפצוע בו אגוזים לא שרי וכרב יהודה, ומתניתין דלא כר' נחמיה. ומכאן קשיא לי גם כן לפירוש האחר שכתבתי. ודברי רש"י ז"ל נראין עיקר. ירושלמי (פט"ו, ה"א): מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה, ואם לאו אין מטלטלין אותה, ע"כ. רשב"ג אומר אם היתה מדוכה קטנה נותנה על גבי השלחן הרי היא כקערה ומטלטלין אותה. ע"כ.

ומסחברא דלא פליג בה ח"ק. מדאקשו: לרבה אליבא דר"ג הני קערות היכי מטלטלין להו. משמע דלרבא לא קשיא מינה מידי, משום דלרבא מטלטל להו לצורך מקומן, ומהא נמי שמעינן דכל שמטלטל לצורך מקומו, אין אומרין כיון שסלקו מאוחו מקום שהוא צריך לו שומטו מיד ומניחו במקומו, אלא כיון שמטלטלו לצורך מקומו מניחו באיזה מקום שירצה, דאי לא, לרבא נמי היקשי היכי מטלטלין להו ומפקינן להו מכוליה ביתא, והכי נמי מוכח כל ההיא סוגיא דפרק כירה (לעיל שבת מז, ב) גבי נותן כלי לקבל בו הניצוצות.

הא דתנן בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הספר תורה וכני ובית הלל מתירין.

כבר כתבתיה בארוכה בסייעתא דשמיא במסכת ביצה (יב, א ד"ה אלא). הא דאמר ליה רבא לרב מרי: **הזו לאורחים.** לדבריו קאמר ליה, דאילו לרבא אפילו לא חזו כלל ולא צריך להו מטלטלין מחמה לצל, וכדאמר ליה לבסוף.

בהא לימא ר' אלעזר אף של המרה. ונראה כי בה"ג גריס: הוא דאמר כר"ש דאמר דבר שאין מתכוון מותר. ואכתי קשיא לי קצח דמכל מקום היכי מחמה ואמר בהא לימא ר"א אף בשל חמרה, כיון דאיכא למימר דבר"ש סבירא ליה. ושמא לא גריס ליה להאי לישנא כולה, אלא ה"ג בשל חמרה ור"א כר"ש סבירא ליה. ושמא לא גריס אקיימא דאף של חמרה שרי, ומכברין את הבית דלא פסיק רישיה ולא ימות הוא, דזימנין דלא משוי ליה גומות. וכחב הראב"ד ז"ל דדוקא כשכבד את הבית מערב שבת, הא לאו הכי אסור, דודאי אתי לאשוויי גומות, ודוקא בדליכא קליפי רמונים וכיוצא בהן שאינן ראוין הא לאו הכי אסור, דודאי אתי לאשוויי גומות, ודוא מזיז עפר ממקומו. והגאונים ז"ל כולם פסקו דמותר לכבד את הבית, ואפילו במכבדות של תמרה, וכבר כתבתיה בארוכה בסוף פרק המצניע (שבת צה, א) בסייעתא דשמיא.

שברי זכוכית לכסות פי הפך. ירושלמי (דפרקין, ה״ה): חמן חנינן (לעיל שבת פא, א) זכוכית כדי לגרוד בה בראש הכרכר, והכא הוא אמר הכין רבי אחא רבי מיאשה רבי כהן בשם רבנן דקסרין כאן בעבה כאן בחדה, ואית דבעי מימר כאן במטלטל כאן במוציא.

הרס קטנה מותר לטלטלה בחצר. פירוש: משום (דשייכי) [דשכיחי] בה כלים וחזיא לכסויי ביה מאנא. ודוקא חרס דאתי משיורי כלים, אבל אבן דלא אתיא משיורי כלים לא, והיינו טעמא דכל הני שמעתין.

דף קכה

הא ד**אמר שמואל קרומית של קנים מותר לטלטלן בשבת.** איכא מאן דמפרש דדוקא בשנשברה בשבת הא בחול לא, משום דאין אדם מצניען אלא זורקן לאשפה או מיחדן להסקה, ומיהו בשנשברה בשבת והוכנו אגב אביהם והכי נמי בשבת חזיין למלאכתן ראשונה שרי, הא לא חזי למלאכתן ראשונה לא ואע"ג דחזו לכפורי ביה טנופא, כיון דבחול אדם זורקן לאשפה או מסיקן תחת תבשילו, והיינו דאיצטריך בר המדורי לפרשה, משום דמחצלת גופה למאי חזיא לכסויי בה עפרא האי נמי חזייא לכסויי ביה טנופא, ואע"ג דלא קיימא לן כרבי יהודה דבעי מעין מלאכתן ראשונה. ומחט של יד שנטל חררה או עוקצה שאסר רבא לעיל (שבת קכג, א) וקא יהיב טעמא לפי שאדם זורקה בין גרוטאות, ההיא בשנטל חררה ועוקצה מערב שבת, הא ניטלו בשבת שרי הואיל והוכנו אגב אביהם וחזיין למלאכתן הראשונה,

הא האמר רי זירא אמר רב שיירי פרוזמיות אסור לשלשלן. פירוש: שיירי טליחות, ואמר אביי במטלניות שאין בהן שלש על שלש דלא חזיא לא לעניים ולא לעשירים, נראה משום דפחות מכן אינן ראוין כלל וסתמא אדם זורקן לאשפה, וכדמשמע בפרק במה מדליקין (שבת כט, ב) גבי פתילת הבגד שקפלה כי לא תלאו במגוד ולא הניחו אחורי הדלת, מיהא לכולי עלמא הוי ליה כשברי עריבה שאין בה כדי לכסות בה פי החבית. אבל ראיתי בשם הראב"ד דהכא בשיירי טלית של מצוה עסקינן דלא מיכפר ביה טנופא, הא בשיירי טליתות דעלמא אפילו מכאן שרי דלא גרע מחרס קטנה דחזיא לכפורי טנופא. ביה טנופא, הא בשיירי מליתות דעלמא אפילו מכאן שרי דלא גרע מחרס קטנה דחזיא לכפורי טנופא. החמנא לא מטלטלין ליה, מכל מקום מאנא הוא וכל הכלים ניטלין בשבת. ויש לומר דכיון דחנור למלאכתו הוא מיוחד ולמלאכתו לא חשיבא ליה מאנא אף הוא לא חשבינן ליה כמאנא כלל, ולפיכך אין מטלטלין אותו. ואי נמי יש לומר דלדבריו דרבא קאמר, כלומר לרבא דמדמי טלטול לטומאה אי הכי

אמר רבינא כמאן מטלטלין האידנא כסויי דתנורא, כמאן כר"א. והרב אלפסי ו"ל פסק כן דמטלטלין אותן אע"ג שאין להם בית אחיזה, וכן נראה מדאמר רבינא דמטלטלין. אלא שקשה עליו שהוא ז"ל פסק בן דמטלטלין אותן אע"ג שאין להם בית אחיזה, וכן נראה מדאמר רבינא דמטלטלין. אלא שקשה עליו שהוא ז"ל פסק בשלהי פרקין כת"ק דמתניתין דאסר אפילו כיסויי כלים דחברינהו בארעא, והיינו כיסוי דתנורא, וה מתפיסותיו של הר"ז הלוי ז"ל. ושמא הרב אלפסי ז"ל מפרש דחברינהו בארעא, כגון אותן חביות שחופרין גומא וטומנין כל גופן בתוכה ואין נראה מהם כלל אלא פיהם, דהשתא הוא דאיכא למגזר אטו בור ודות, אבל תנורין דעומדין על גבי קרקע אלא ששוליהן מחוברים בטיט לקרקע הרי הן ככלים, ומעדותו של ר' יוסי דאמר משמיה דר"א למדנו כן, וכי קאמר רבינא כמאן מטלטלינן כיסוי דתנורי, לאו דתקא דתנורי אלא דתנורי וכל דומי להו. וכן פירש הרמב"ם ז"ל (פכ"ה הל' יג).

והרמב״ן ז״ל תירץ, דרבינא דוקא דחנורי קאמר, וטעמא משום דהרי הוא כגופו של דבר, לפי שהחנור צריך לו שמסייע באפייחו, מה שאין כן בשאר כיסוי הכלים. ולא ירדתי לסוף דעתו דכל שכן שהוספת לאיסור לטלטלו בלא בית יד, דהא עיקר טעמא דבית יד כי היכא דלהוי בה היכרא דלא מבטל ליה לגבי

קרקע והוי ליה כבונה. ודברי הרמב"ם ז"ל נראין עיקר. הכל מודים שאין עושין אהל ארעי בתחלה ביום טוב לא נחלקו אלא להוסיף. וא"ח מנא ליה דפליגי בתוספת אהל ארעי, דלמא לא פליגי אלא בטלטול בעלמא. יש לומר מדאפליגו בפקק החלון ופליגי בנגר הנגרר, דאי בטלטול לבד ליפלגו בנגר הנגרר לבד, אבל השתא דפליגי בפקק החלון שמע מינה דגם בתוספות אהל פליגי, פליגי בפקק משום תוספת אהל ופליגי בנגר הנגרר משום טלטול כדאמרינן בסמוך כמחלוקת כאן כך מחלוקת בנגר הנגרר, דר"א סבר אם אין עליו תורת כלי אסור דהיינו קשור ותלוי, ורבנן שרו אע"פ שאינו תלוי והוא שיהא קשור. ועוד יש לומר דממתניתין גופיה נפקא להו,

דקתני קשור ותלוי, וקשור בכולה שמעתין להתיר בטלטול ותלוי משום בנין. **שאין עושין אהל עראי לכתחלה ביום טוב.** פרש"י ז"ל שאין קרוי אהל אלא בפורס על הגג לצל, אבל מן הצד צניעותא הוא ושרי, וכההיא דאמרינן בעירובין פרק כל גגות (עירובין צד, א) גבי פלוגתא דרב ושמואל בכותל שבין שתי הצרות דנפל דרב אסר לטלטל אלא בדי אמות, ושמואל שרי זה עד

מקום עיקרו של כוחל וזה עד מקום עיקרו של כוחל, ואמרינן החם רב ושמואל הוו יחבי בההוא חצר נפל גודא דביני ביני, אמר להו שמואל נגודו לי גלימא, אהדרינהו רב לאפיה, ואמרינן עלה היכי עביד שמואל הכי והא הוא דאמר זה מטלטל עד מקום עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה, ופרקינן שמואל דעבד לצניעותא בעלמא הוא דעבד, ולא אקשו והיכי עבד שמואל הכי דהא אין עושין אהל עראי בתחלה בשבת, דאלמא אין לחיש למחיצת עראי מן הצד.

ורב דאהדריה לאפיה פירש רש"י ו"ל: משום דאסר להביא הגלימא, וכטעמיה דאסור לטלטל אלא בארבע אמוח, ומחוך כך מוחק רש"י ו"ל בפרק קמא דסוכה (טו, ב) ובעירובין פרק כיצד משחחפין (עירובין פו, ב) מה שכחוב בספרים גבי ההיא דאמרינן פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר חורה מערב שבח, למחר פרשו סדינין על גבי עמודים והביאו ספר חורה וקראו בו, וגרסינן בספרים פרשו לכתחילה סלקא דעתך והא אמר מר אין עושין אהל עראי וכוי, ומחקה רש"י לגירסא זו דודאי במחיצה לא גזור, אלא הכי גרס: פרטו סלקא דעתך ותו לא, כלומר והיאך הביאום דרך רשות הרבים.

ומה שאסר ר"א כאן בפקק החלון אע"פ שהוא חוספת מן הצד, היינו משום דהוא מחיצה קבועה, כך פירש רש"י ז"ל כאן. ואינו מביא כאן מחלוקת אלא לומר דר"א אוסר להוסיף בכל מחיצה שאסור לעשותה לכתחילה, בין מלמעלה ואפילו באהל עראי, בין מן הצד במחיצה קבועה, ורבגן מתירין בין מן הצד במחיצה קבועה כגון פקק החלון אע"פ שאינו חלוי, ובתוספת אהל אפילו מלמעלה כגון עובדא דעירובין (קב, א) דהנהו דכרי דהוה ליה לר"ה דביממא בעו מולא ובליליא בעו אוירא, אתא לקמיה דרב אמר ליה זיל כרוך בודייא ושייר בה ספח למחר מוסיף על אהל עראי ושפיר דמי.

אבל ר"ת ז"ל הקשה עליו דלא אשכחן עיקר לפלוגתייהו דר"א ורבון אלא בפקק החלון דהיינו מן הצד. ועוד דההיא נמי דעירובין דאהדרינהו לאפיה דהוצרך רש"י ז"ל לפרש משום דאיהו אסר להביא הגלימא משום דאסר לטלטל אלא בדי אמות, קשיא, דהא אפשר להביאה דרך מלבוש. וההיא נמי דפרשו הגלימא משום דאסר לטלטל אלא בדי אמות, קשיא, דהא אפשר להביאה דרך מלבוש. וההיא נמי דפרשו סרינין ליכא למימר דקשיא ליה האיך הביאום, דדלמא בדרך מלבוש הביאום. ועוד קשיא הא דאמרינן בעירובין פרק מי שהוציאוהו (עירובין מד, א) גבי פעם אחת לא נכנסו לנמל, דאקשינן מחניתין אהדרי הא דחניא נפל דופנה לא יעמיד בה אדם ובהמה וכלים ולא יזקוף את המטה לפרוש עליה סדין, אהא דתניא עושה אדם חברו דופן כדי שיאכל וישתה וישן ויזקוף את המטה לפרוש עליה סדין, אהא חפול החמה על המת ועל האוכלין, ופרקינן לא קשיא הא רבני אליעור הא רבנן, דתנן פקק החלון ר"א אומר בומן שקשור ותלוי וכוי, ואקשינן עלה ולאו מי אמר רבה בר בר הנה הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף, ואסיקנא כלים אכלים לא קשיא הא בדופן שלישי הא בדופן רביעית, אלמא אף בדופן שייך אהל עראי.

על כן פירש ר"ת ז"ל: דתוספות אהל עראי שייך בין למעלה בין מן הצד, והקשה הוא ז"ל גבי ההיא דמי שהוציאוהו (מד, א) אפילו דופן שלישית נמי לישחרי, דליהוי שתי מחיצות כטפח דהנהו דכרי דבי רב הונא ושלישית כתוספת ולישתרי כרבנן דשרו בתוספת אהל ארעי. ועל כן כתב הוא ז"ל, דכל מחיצה שהיא באה להתיר, כגון דופן שלישית בסוכה ואי נמי בדופן שבין שתי חצרות לרב, יש בו משום מהימר מר אין עושין אהל עראי וכוי, אבל דופן רביעית שאינה באה להתיר שאינה אלא לצל אינה אלא

כתוספות אהל ושרי לרבנו, ולר"א בין בשלישית בין ברביעית אסור משום תוספות אהל. הא דא"ר אבא בר כהנא בין קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן. פירוש: מתוקן ומוכן במחשבה קאמר, דהא אסקה ואמר אנא דאמרי כי האי תנא, כלומר כרשב"ג, ורשב"ג במחשבה בעלמא סגי ליה. וגבי רבי יוחנן הוא דאמרינן דפליג עליה בחדא דבעי תורת כלי, אבל רבי אבא משמע דלגמרי סבירא ליה כרשב"ג. והא דאייתינן בסמוך אמר ר"י בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכה, לא גרסינן ביה ואמר ר"י, אלא אמר ר"י ומלחא באפי נפשה היא, ולא הוה אסוקי מלחא דרי אבא דאמר אנא דאמרי כי האי

תנא. וכמו שכתב רש"י ז"ל.

גבי אביהן. ע"כ.

בה את פי החבית, וכי מי תיקנו לזה לכסויי חבית בשבת. התם כיון דבאין מכלי גדול כבר הוכנו על תורת כלי אלא שיהא מתוקן, ואם תאמר אפילו מתוקן לא, זהא תנן (קכד, ב) שברי עריבה לכסות כסויי קרקעות והדומה להן, אבל כל דבר שהוא משמש את התלוש, אינו צריך בית אחיזה ולא (עירובין קב, א) שריתא ואסיתא דבי מר שמואל וכיוצא בהן משמשי מחובר דגזרינן בהו משום שמוש למחובר, כגון נגר הנגרר או פקק החלון וקנה שהתקינו להיות פותח ונועל בו. וההיא בית אחיזה ותורת כלי לכסוי אלא לכלים דחברינהו בארצא, אי נמי לכל מידי דהוי תוספת או ודלתותיהן עמהם, שאני כלים וכסויין דמיירי דמחברי בארעא. וזה לשונו: לא הצריכו חכמים ומדברי הראב"ד ז"ל נראה דתורת כלי ממש בעינן, ואע"ג ששנינו כל הכלים ניטלין בשבת שיגעשה בו מעשה שיהא ראוי וניכר שהוא עומד לכך, ולא תורת כלי גמור שאם כן לא צריכא למימר. בו, וכסוי הכלים גם כן שבכאן הם גם כן דפים בעלמא, ועל כן הצריך בהם רבי יוחנן תורת כלי, כלומר שנלקח מן העצים שאין עליו שום היכר כלל, ועל כן הצריך שיתקננו במעשה גמור שיהא ראוי לנעול שיהא נגר המתוקן להיות נועל בו, ולא משום דבעי קלוסטרא לשוייה כלי בעלמא. ונגר שכאן היינו נגר עד שיעשה בו מעשה ויתקננו לפום כך לפי מה שהוא צריך לו כנגר שיעשה לו קלוסטרא או תיקון אחר כותיה דרשב"ג בחדא דלא בעי קשור ותלוי, ופליג עליה בחדא דבמחשבה לחוד לא שרי ליה בטלטול דפליג אדרשב״ג, דאילו רשב״ג לא בעי לא מעשה ולא קשירה אלא מחשבה בעלמא, ורבי יוחנן פסיק כלי ממש בעי אלא מעשה שנראה וראוי ותיקונו מוכיה עליו שהוא מתוקן לכך או שיקשרנו. ובהא הוא בעלמא שרי. על כן פירש הוא ז"ל דעיקר דברי רבי יוחנן אינו אלא שיהא מתוקנים לכך, ולאו תורת לא פליג רי אליעזר ולא בעי בכי הא קשור ותלוי, ואין לך תנא דמחמיר ביותר מת"ק דרשב"ג ובקשירה כלים, ואילו היה צריך שיהא תורת כלי עליו לשאר דברים ולומר שיהא צריך כלי גמור בעלמא, בהא זה. ועוד הא אנן תנן כל הכלים ניטלין בשבת, ולמה יצריך רבי יוחנן בנגר וכסויי הכלים יותר מבשאר הקשה עליו בספר הישר (סי' רכ"ה) דמה לנו שיהא ראוי לתשמיש אחר, כיון שהוא ראוי לתשמיש הא ד**אייר יוהנן והוא שיש הורה כלי עליהן.** פירש רש"י ז"ל: שיהא ראוי לחשמיש אחר. ור"ח ז"ל דאין כאן אלא איסורא דרבנן, דומיא דנועלין במקדש אבל לא במדינה דליכא אלא איסורא דרבנן. **המונה כאן וכאן אסור.** פירש רש"י ז"ל: בשתוקעו בשבת הוי בונה ואסור מדאורייתא, ובתוס' פירשו

וצריך לי עיון דאם כן מאי קא מקשה ומי אמר רבי יוחנן הכי, והא אמר רבי יוחנן והוא שיש תורת כלי קושיא לעולם אימא לך רשב"ג בקנה שהתקינו להיות פותח ונועל בו תורת כלי בעי משום רמשמש מה

שמחובר לקרקע, וחריות של דקל מטלטלין לגמרי. וצל"ע.

ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי א"ר יוחנן והוא שיש תורת כלי עליהן. איכא למידק והא המר רב אסי הוא דאמר לעיל (שבת קכה, ב) משמיה דרבי יוחנן דבהנחה בעלמא נעשית האבן כסוי לחבית ולא בעי מעשה ולא תורת כלי, ואמר נמי משמיה דרי יוחנן צאו ושפשפום אמר להן, ולא הצריכן מעשה ולא תורת כלי. ותירץ ר"ת ז"ל דבפלוגתא דרבי אמי ורבי אסי דלעיל בשוכח ומניח, בדרבי אמי אחר ולא תורת כלי. ותירץ ר"ת ז"ל דבפלוגתא דרבי אמי ורבי אסי דלעיל בשוכח ומניח, בדרבי אמי גרסינן אמר רי יוחנן, אבל בדרבי אסי לא גרסינן בה רי יוחנן, וכתב שכן מצא בספרים מדוקדקים, גרסינן אמר רי יוהן, אבל בדרבי אסי לא גרסינן בה רי יוחנן, וכתב שכן מצא בספרים מדוקדקים, וההיא משמיה דידיה והא דהכא משמיה דרביה. ולספרים דגרסי בה רבי יוחנן, איבא למימר דאמוראי נינה אליבא דרי אסי. וזה קשה קצת דאם כן לא היה שתיק גמרא מיניה והה מקשה לה ומתרץ לה הא

אבל ראיתי להרמב"ן ז"ל ענין יעלה לנו בו תירוץ לקושיא זו. והוא שאמר דפלוגתא דר' אמי ורי אסי באבן שעל פי החבית ובנדבך של אבנים לא דמיא כלל לכולהו אינך, דבין בחריות בין בנגר בין בכיסוי הכלים להתירן לגמרי בהתקנתן פליגי, והא דאבן שעל פי החבית וזו דנדבך אינו אלא להתיר אותן למלאכה שתקן בה מערב שבת להשתמש בה למחר, כלומר לסלק האבן למחר מעל פי החבית ולהחזירה על פי החבית, וכן אבני נדבך לסדרן לישיבה למחר בשפשוף זה שעשה להן מבערב שהוא מתקנן בכך

דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו אליבא דר' אסי.

לישיבחן, ואע"פ שאין עשוין להתיחד לכך ואין עליהן תורח כלי כלל. וזהו שדימו בגמרא מחלוקת זו דאבן שעל פי החבית למחלוקת של נדבך שאין אדם מיחדן לישיבה, כדמוכח בפרק כירה (שבת מג, א) דגבי לבנים מתרצים דאייתור מבניינא דחזיין למזגא עלייהו וגבי אבנים מתרצים תירוצא אחרינא, אלמא לא חזו למזגא עלייהו או משום דדמיהן יקרים או משום דישיבתן קשה כדאיתא בירושלמי אלו דבריו ז"ל.

ומכלל דברים אלו יצא לנו דאפשר דאיתא להא דרב אסי משמיה דרבי יוחנן באבן שעל פי החבית ובאבני נדבך דלא בעינן תורת כלי לאותה מלאכה שהתחיל בה מבערב, ואיתא נמי להאי דהכא דאמר רי אסי משמיה דרי יוחנן דבעינן תורת כלי להחירן לגמרי בהתקנתן, וזה יותר נכון. ובספר המאור [כתב], דרי יוחנן לא בעי אלא מעשה כל דהו, [ושפשוף] בדבר שצריך שפשוף, והנחה מבעוד יום על גבי הכלי הויא מעשה כל דהו.

ולענין פסק הלכה, פסק הרב אלפסי ז"ל כר' אבא דאמר אע"פ שאינו קשור ואינו תלוי, והוא שיש חורת כלי עליו כר' יוחנן. ואע"פ שפסק בעירובין בפרק המוציא (קב, א) בנגר הנגרר כרבי יהודה, וכדפסק התם שמואל דאמרינן התם אמר ר"י אמר שמואל הלכה כרבי יהודה, ורבא נמי אמר התם והוא שקשור בדלת. לא קשיין הני פסקי אהדדי, דהתם שאין תורת כלי עליו, (דהתם) דאינו מתוקן אלא במחשבה גרידא, ולשוייה עליה תורת כלי בעינן קשירה. וכ"כ גם ר"ת בספר הישר (סיי רכה). והא דפסק שמואל התם כר"י דבעי קשירה, אע"ג דאיהו כרשב"ג סבירא ליה בחריות של דקל שגדרן לעצים

כדאיתא בפרק במה טומנין (שבת ג, א). לא קשיא, דבכל מידי דמחבר בארעא מחמיר טפי.

מתני: מפנין תרומה טהורה. כתב רש"י ז"ל: אבל טמאה לא, דאפילו לבהמת כהן לא חזיא, ואע"ג דבחול חזיא ליה וכדאיתא בפרק כל שעה (פסחים לב, א) דאם רצה כהן מריצה לפני כלבו, בשבת ויום טוב. מוב לא חזיא, דזו היא ביעורה מן העולם או להסיק או לבהמה, ואין מבערין תרומה וקדשים ביום טוב. ואין דבריו נכונים, דמחו להו מאה עוכלי בעוכלא, דתרומה טמאה אינה ראויה לכלב דבת שריפה היא, ודרך שריפתה התירה לו הכתוב וכדאמרינן שלך תהא להסיקה תחת תבשילך, ואי נמי להדליקה בנר דוו נמי שריפת היא, ואמר רבא בפרק במה מדליקין (שבת כה, א) כשם שמצוה לשרוף קדשים שנטמאו דוו נמי שריפה היא, ואמר רבא בפרק במה מדליקין (שבת כה, א) כשם שמצוה לשרוף קדשים שנטמאו בפסח ותרומה טמאה כרי, ותויא בברייתא אוכלין בשריפה ומשקין בקבורה. והא דתניא בפסחים (לב, א) מריצה לפני כלבו, לאו בתרומה טמאה חניא, אלא בתרומת המץ וכרבי יוסי הגלילי דאמר המץ

בפסח מותר בהנאה.

גמרא: גירסת הספרים: **רשמואל אמר ארבע וחמש כדאמרי אינשי ואי בעי אפילו טובא נמי מפנין.**נכתב הרב אלפסי ז"ל בהלכות, דיש מי שפוסק כרב חסדא, משום דסוגיא דשמעתא כותיה, וסתם מתני

כותיה, וגמרא קא שקיל ומרי בשיעורא דמתניי, ואיכא מאן דפסק כשמואל דמוקי לה כר"ש דלית ליה

מוקצה דקיימא לן כותיה. ע"כ. ואע"פ שלא הכריע הרב בפירוש כחד מנייהו, נראה שהוא ז"ל כרב

מוקצה דקיימא לן כותיה. ע"כ. ואע"פ שלא הכריע הרב בפירוש כחד מנייהו, נראה שהוא ז"ל כרב

דלמא הכל לפי האורחים, וההיא ודאי לא שייכא אלא בדרב חסדא. ומכל מקום דוקא בפירושא דרישא

דלמא הכל לפי האורחים, וההיא ודאי לא שייכא אלא בדרב חסדא. ומכל מקום דוקא בפירושא דרישא

דעמואל הוא, דהא רב חסדא מוקי לה כרבי יהודה, ואנן כרבי שמעון סבירא לן, ומאי לא את האוצר

שלא יגמור את האוצר. ואלא מיהו דמתניתין לא דייקא הכי, דאי ארבע וחמש ארבע מחמש קאמר, הא

בהדיא תני שלא יגמור את האוצר, ואם כן למה לי למיתוי אבל לא יגמור את האוצר.

ונראה לי דאי מפרשים לה כרב חסדא, כולה מחניתין כותיה מפרשא, ומאי לא את האוצר שלא יתחיל באוצר וסתמא כר"י, אלא אנן נקטינן מינה הלכתא בארבע וחמש דרישא, דבהא לא אשכחן דפליג ר"ש, אבל בלא יתחיל באוצר דהיינו סיפא לא, אלא כרי שמעון. ואע"ג דמקשה סתמי אהדרי בפרק מי שהחשיך (שבת קנו, ב) ולא אקשי מהא, משום דהא לא מכרעא, דאיכא לאוקומה אף כרי שמעון וכפירושא דשמואל. אבל רב אחא משבחא ז"ל גריס הא דשמואל ארבע וחמש כדאמרי אינשי, ומאי

אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר, ולא גריס בה ואי בעי אפילו טובא מפנין. וזו גירסא נכונה אילו הודו לה גירסת הספרים. והשתא אתיא כולה שמעתא אפילו כשמואל, וקיי"ל כותיה כיון דסוגיא דשמעתא לא קשיא ליה, חדא דמוקי לה למתניתין כר"ש, ועוד דשמואל קשיש מרב חסדא ועדיף מיניה.

פרק יח מפנין

دے کے حاد

١,,۷. במשוי עדיף, וכל חד וחד מפניי לנפשיה ארבע וחמש קופות כשיעורא דמתניתין. וכן פירש הרמב"ן בגררא דתניא אידך. אבל התימא בדברי הרב ז"ל, שלא כתב כלל בעיא דמעוטי בהלוכא עדיף או מעוטי הברייתא הראשונה דקתני אין מתחילין באוצר כר"י אתיא וליתא, ולא כתבה הרב ז"ל בהלכות אלא ואי קופוח כל שהן בין קטנות בין גדולות קאמר, מאי קא מיבעיא להו, וכולה סוגיא מוכחא הכין. אבל יש להם, מדאיבעיא להו הני ארבע וחמש קופות בד' וה' אין בטפי לא או דלמא מעוטי במשוי עדיף, קופות של שלש סאין תורמין את הלשכה. וכן גראה לי אפילו מסוגיא דשמעתין דקופות שיעור ידוע התם, ר' זעירא שאל לר' יאשיה כמה שיעור קופות, אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש, דתניא בשלש דברי הירושלמי היינו נמי כשיעור ארבע וחמש קופות דמתניתין, דבירושלמי (בפרקין, ה"א) גרסינן חבואה צבורה אתיא אליבא דר"ש, כלומר כמה שיעור חבואה צבורה מתיר ר"ש לטלטל לתך. ולפי תבואה צבורה שבאוצר לא שמענו, ונחלקו בה בברייתא רב אחא אסר לטלטל ור"ש מתיר, ותנא כמה 1"ל מפרשה כמתניתין במפנה מפני האורחים, אלא דבמתניתין לא שמענו אלא תבואה שבקופות אבל אלפסי ז"ל שכתבה בהלכות, גריס בה מותר לטלטלה. וכתב הרמב"ן ז"ל דלפי גירסא זו נראה שהרב אחא היא, ולא קיימא לך כותיה אלא כר"ש, ואפילו לתך ואפילו כורים מתחיל בה אפילו בשבת. והרב להסתפק ממנה בשבת. ולפי גירסא זו הא דתנא עלה וכמה שיעור תבואה צבורה לתך, אליבא דר' הכי גריס רש"י ז"ל, וכן היא בספרים שלנו: **תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מערב שבת מותר**

דמאי הא לא חזי ליה כיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה. איכא למידק ואמאי איצטריך ליה למימר הכין, דאפילו לא חזו ליה כיון דחזי לעניים ולאכסניא שפיר דמי, וכדאמרינן גבי תרומה הואיל וחזיא לכהנים, ולקמן נמי גבי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות אמרינן אפילו אין לו נעמיות הואיל וראוי. על כן אמרו בתוסי דלא גרסינן ליה, אלא הכי גרסינן דמאי הואיל וחזי לעניים דתנן מאכילין את העניים דמאי.

ריש מעמידים הגירסא ואומרים דגבי חרומה הואיל ועל כרחיה יהיב לכהנים, וזכוכית נמי הואיל רלא חזי אלא לנעמיות, וכן הלוף לעורבים, איכא למימר כיון דחזו להכי שרי, אלא דמאי שהוא מצניעו עד למחר לחקנו לאכילחו והשתא לא חזי ליה לא מטלטל ליה, אלא כיון דאי בעי חזי ליה השתא נמי מטלטל ליה דראוי הוא לו. ויש מי שאומר דשיטפא דגמרא היא דמשום דעל כרחין איצטריך למימר דחזי לעניים ולאחויי מתניחין דמאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי, ואתמר בגמי וכשיטה דהכא בדוקא בפסחים (לה, ב), ובברכות (מז, א), אמרו הכא נמי הכין ולא הוה צריך ליה.

דף קכח

מחני: הבילי קש והבילי עצים והבילי והדים אם החקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאר אין מטלטלין אותן. קשיא לי כיון דראוין למה לי הכין, ומאי שנא משברי זכוכית דאע"ג דאין לו נעמיות ולא הכינן לכך מטלטלין אותן הואיל וראיי להן, והכי נמי יטלטל מיהא את החבן דראיי לבהמה שהיא מצויה. ויש לומר דשאני הני דסתמן להסקה קיימי וזו היא שאוסרתן עד שיכינם בפירוש למאכל בהמה, אבל שברי זכוכית שאינו עומד לדבר אחר בסתמא כיון דחזי מיהא לנעמיות מטלטלין אותן ונראה לי דבהא נמי פליג תנא דמתניתין אתנא דברייתא בחרדל, דתנא דמתניתין אסר ותנא דברייתא שרי מפני שהוא מאכל ליונים, דתנא דמתניתין סבר סתמא למאכל אדם קאי, וכיון דהשתא לא חזי ליה אע"ג דהשתא הוא מאכל ליונים, לא מטלטלין ליה, דמיני דחזי ליה (ד)מקצה ליה מיונים, ותנא דברייתא סבר הואיל והוא מאכל ליונים שהוא ידוע ליונים דעתו נמי איונים, כלומר דלא מקצה להר

מנייהו וקיי"ל כתנא דמתניתין. **ימולל ואוכל.** תוספתא במסכת יום טוב (פ"א, הי"ג): המולל מלילות מערב שבת והמולל מלילות מערב יום טוב והמולל מלילות בשבת, מנפח על יד על יד ואוכל, אבל לא בקנון ולא בתמחוי. וזו מכרעת כדברי הרב אלפסי ז"ל שפסק שמותר למלול בשבת כביום טוב אלא שבשבת על ידי שינוי בראשי אצבעותיו,

הכי גריס רש"י ז"ל: אתמר בשר חי מותר לטלטלו בשבח, בשר תפל רב הונא אמר מותר לטלטלו בוי. ואין גרסתו נכונה בעיני, שלא מצאתי בשום מקום בשר חי כנגד בשר תפל, אלא אדרבה בשר חי משמע תפל, ובכל מקום שמפריש בין מליה לשאינו מליה נקיט בשר מליח כנגד בשר תפל, וכדקתני בברייתא לקמן דג מליח מותר לטלטלו בשבת דג תפל אסור לטלטלו, בשר בין חי בין מליה מותר לטלטלו, ותנן (חולין קיג, א) טהור מליח וטמא תפל וכן רבים. ועוד דאי אתפל למה אסר רב הסדא והא לטלטלו, ותנן (חולין קיג, א) טהור מליח וטמא תפל וכן רבים. ועוד דאי אתפל למה אסר רב הסדא והא הוי ליה לאומצא, וכדמשני איהו נמי בבר אוווא שאני בר אוווא דחזי לאומצא. ואם תאמר בר אוווא חוי ליה, ואי משום כלבים נמי לא שרי ליה דמאי דחזי ליה מקצה ליה מכלבים, והיינו טעמא דדג תפל הוי ליה, ואי משום כלבים נמי לא שרי ליה דמאי דחזי ליה מקצה ליה מכלבים, והיינו טעמא דדג תפל דברייתא דלקמן. ועוד דבשר בהמה נמי חזי לאומצא, כדאמרינן (חולין קיג, א) אמרינן, השוחט בשבת מותר לבריא באומצא, וסתמא לאו בעוף מיירי. ובפרק כל הבשר (חולין קיג, א) אמרינן, השוחט בשבת מותר על בהמה קודם שתצא נפשה גוזל את הרבים ומבליע דם באברים, ואיבעיא להו התם אי לימא גוזל את הרבים ומבליע דם נמי באברים ואי בעי למיכל מיניה באומצא לא מצי אכיל. וכל אומצא בלא מלח משמע בכל מקום.

וגירסח הספרים נכונה דגרסי בשר תפוח. וכן היא בהלכוח הריא"ף ז"ל. ואע"פ דקחני בברייתא בשר תפוח מטלטלין מפני שהוא מאכל לחיה ולא הקשו ממנה לרב חסדא, דלמא לא הוו ידעי לה, ואי נמי מוקי לה כר' שמעון ורב חסדא כר' יהודה סבירא ליה. אלא דקשיא אפילו לר' יהודה ליטלטל דהרי הוא מאכל לחיה כדאיתא בברייתא. וההיא ברייתא נמי קשיא לי אמאי נקט מפני שהוא מאכל לחיה, הוה ליה למימר לכלבים כלישנא דמתניתין (קנו, א) מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, ועוד שהן מצוין הוה ליה למימר לכלבים כלישנא דמתניתין (קנו, א) מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, ועוד שהן מצוין הוחר מן החיות. ועוד קשיא לי למה אמרו בין בברייתא בין בפלוגתא דרב הנגא בשר תפוח, לנקוט בשר ונתר מן החיות. ועוד קשיא לי למה אמרו בין בברייתא בין בפלוגתא דרב הנגא בשר תפוח, לנקוט בשר דבלה. ועל כן נראה לי דתפוח מחמת ארס קאמר, והיינו דרב חסדא (דאסור) [דאסר], דסבירא ליה דכיון דלא חזי אפילו לכלבים דאי אכלי מיניה מייתא, כל עצמן אינו משהה אותן לחיה כדי שלא יאכלו ממנו כלביו וימותו, ורב הונא אמר מותר דהא חזי לחיה וכדקא חני בברייתא, וברייתא לא שמיע ליה ממנו כלביו וימותו, ורב הונא אמר מותר דהא חזי לחיה וכדקא חני בברייתא, וברייתא לא שמיע ליה

לרב חסדא והיינו דקתנו לה בברייתא בהדי מים מגולין. כך נראה לי.

וראיתי בפירושי ההלכות לרי אבא מרי בר יוסף ז"ל דבותפת בשבת פליגי, ורב הסדא אסר משום

נולד כרבי יהודה, ורב הוגא שרי כרבי שמעון דלית ליה נולד, אבל בנתפה מערב שבת לכולי עלמא
שרי, והיינו ברייתא, ונכון הוא. אבל הרב אלפסי ז"ל אינו סובר כן, שהוא הביא סיוע לפסוק הלכה

כרי הונא, מרמסייע ליה ברייתא דלקמן דבשר תפוח. במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה. פירש רש"י ז"ל: באיסור אכילת מוקצה סבר לה כרי יהודה

שאסור לאוכלו אבל שרי לטלטלו דדי לו שאסרתו עליו באכילה אלא מותר לטלטלו כר' שמעון. ויש מקשים והא אמרינן בשלהי פרק קמא (יט, ב) בכרכי דווגי דרב אסור. ויש לומר דדבר שעומד לאכילה הוא דשרי לטלטלי משום דדי לו שאסרתו באכילה, אבל במה שאינו עומד לאכילה סבירא ליה כר'''.

ועדיין קשה דהא אמר רב בפרק כירה (שבח מה, א) מניחין גר על גבי דקל בשבח ואין מניחין גר על גבי דקל ביום טוב ואיקימנא החם כרי יהודה, ואע"ג דאיכא שמן בגר דראוי לאכילה, ואפילו הכי אסור לטלטל. יש לומר שאף מותר השמן שבגר אינו ראוי לאכילה. וכל זה כפי גירסתו של רש"י ז"ל דגריס בשר חפל דאף הוא עומד לאכילה, אבל לגירסת הספרים והאלפסי ז"ל דגרסי בשר חפוח, אי אכשר לומר כן. [ויש לומר] ההיא דכרכי דווגי מוקצה מחמת מיאוס הוא, וכדמפרש ר"ת ז"ל מחצלאות שפורשין על גבי דגים מלוחים וריחן רע ונמאסין, וההיא דגר מוקצה מחמת איסור, ובמוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור סבר לה גמי כותיה דרבי יהודה, וכדמוכח גמי בשלהי פרק בתרא דמכילתין (קנז, מיאוס ומחמת איסור סבר לה גמי כותיה דרבי יהודה, וכדמוכח גמי בשלהי פרק בתרא דמכילתין (קנז,

א). **והא קא מבטל כלי מהיכנו.** ולא דמי לכופין את הסל לפני האפרוחין דשרי במתניתין, ואוקימנא בפרק כירה (שבת מג, א) אפילו כמ"ד אסור לבטל כלי מהיכנו, והיינו טעמא דהתם לא קיימי אפרוחין אלא לפי שעה ויכול הוא להפריחן, אבל הכא דלמא לא תעלה, ודלמא מבטל כלי מהיכנו קאמר. כך נראה לי.

ייי. אין מילדין את הבהמה. פירש רש"י ז"ל: משום טירהא. ולי נראה משום הלול דאורייתא. ותרע לך מדאקשינן בגמרא גבי מילדין את האשה ומחללין עליה את השבת, מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה הכמה, מחללין עליה את השבת לאתויי מאי, ואם איתא דמילדין אין בו אלא טירהא בעלמא, מאי קא מקשה מחללין לאתויי מאי, לאתויי אפילו חלול דאורייתא, ואי משום דתנא וקורין לה

חכמה, אף היא דרבנן דתחומין לאו דאורייתא. גמרא: **אין סחיטה בשיער.** לא ידעתי לזה התירוץ, אם כן מה הפרש יש בין מביאה לה ביד למביאה לה בשיער דכולן משום שבות, ויותר שינוי יש במביאה בשערה ממביאה ביד.

דף קכט

אמר ליה הלכתא כמר זוטרא ספק נפשות להקל. ואפילו אמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת, דסתם דברים הנעשין לחיה בשהקבר פתוח, אם אינן נעשין לזו יש בה משום סכנת נפשות, והא דקאמרה אין אני צריכה דלמא תונבא הוא דנקט לה. וכתב הרמב"ן ז"ל דנראין הדברים כשאין שם רופא וחכמה, אבל אם יש שם רופא וחכמה ואמרו אינה צריכה שומעין לה ולהם. ונראה דלעולם אמרה צריכה אני שומעין לה, דלב יודע מרח נפשו, כיון דכולהו נשי סחמא מסוכנות הן אצל אותן דברים. אבל לאחר שנטתם הקבר עד תשלום שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה השבת, ואף על גב דסתם נשי אינן מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מוסובות עדותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש שם מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה על הוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרח נפשו, ונראה דאפילו יש אינן מחללין עליה בשבה, ונראה דאפילו יש שם אינה מחלה אות הלא בעה לאחר שביב אום אינו ובאה אינו מחללין עליה אום חוללי אחר אלא צער לידה אינו מחללין עליה, אבל עוש מפילו ובעבר ערל הכחוב מדבר, ולכולי עלמא לעשות מלאכתונ ומצלין על הרון שומל לה מסוכנות מדון ובעבר ערל המרה אינו במבר ערל הרון שומים להים מוד מחללין עליה אינו מחללין על העוב מחלה אום מודמים מינו מודמים מודמים מודמים מודמים מינו מחללין על הוובאה ביור בשנה מודמים מודמים מודמה מינו ביום מחלים מודמים מודמים מודמים בהים מינו מודמים מודמים מודמים מודמים אינו מודמים מודמים מודמים משום מודמים מודמים מודמים מודמים מיום מודמים מודמים מיום מודמים מודמי

נראה מפירוש רש"י בפרק אין מעמידין (ע"ז שם), וזהו שאמרו הלכה מחזירין את השבר. אותה משום שהיא סכנת עורון, אבל למשחק ואחויי ברשות הרבים לא משום שאינה סכנת מיתה, וכן אחד עושין כדרכו מלאכה של דבריהם, וזהו עין שמרדה דקא סלקא דעתך היכא דשחקי סמנין שכוחלין כלל כגון כוחל עין שאינה מורדת דאמימר בסוף אוכלא ופצוחי עינא, אבל בחולי שיש בו סכנת אבר ידו או רגלו לא יטרפס בצונן, אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא. וכל זה בחולה שאין בו סכנה עובדין דחול נינהו ואסורין אע"פ שאין בהן מלאכה וכן זו ששנינו (לקמן שבת קמז, א) מי שנפרקה בכוחל ומסייע לו שהיא מלאכה הנעשית כן בחול ודומה למחלל שבת, וכן נמי טריפת יין ושמן לחולה שבות אינו דומה ולא נראה כעושה מלאכה שאין בו משום מראית העין התירו משום חולה, מה שאין כן עין עצמה, וכן אמרו (לקמן שבת קמח, א) מחזירין את השבר בשבת. ויש לומר כלאחר יד אע"פ שהוא אלמא מתירין סמנין שחוקין לחולה שאין בו סכנה, ואף על פי שיש בו מלאכה של דבריהם וכחל של אמרינן סבור מינה הני מילי היכא דשחיקי סמנין מאחמול אבל משחק ואחייי דרך רשות הרבים לא, גונח יונק חקב, מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן. ובפרק אין מעמידין (ע"ז כח, ב) הכי נמי משמע דאיסורין דדבריהם אסור לעשות לחולה. וקשיא לי דהא אמרינן (כתובות ס, א) לגבי לעיל (שבת צד, ב) ואפילו הכי אסור. וכן נמי הא דתניא (קלד, א) אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת, ופתח שבות בעלמא הוא, שאפילו היה מסייע ממש הכוחלת אינו אלא משום שבות כדתנן בפרק המצניע על ידי עכו"ם הני מילי היכא דלא מסייע בהדיה, מר הא מסייע בהדיה דקא עמיץ ופתח. והא עמיץ ישראל, וכדאמרינן בביצה (כב, א) גבי אמימר דכחל מעכו"ם, מאי דעתיך משום דצרכי חולה נעשין ארמאי, פירוש מתירין לה אמירה לעכו"ם במלאכה גמורה ואין מתירין לה אפילו שבות דרבנן על ידי וכחב הרמב"ן ז"ל שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אלא עושין לה על ידי אסור כישראל, וכיון שעל ידי ישראל אסור אפילו על ידי עבד אסור.

והוי יודע שלא החירו דברים הללו כלל אלא בדבר שיש ממנו חולי לכל הגוף של אדם, כגון חיה שלשים אי נמי בסכנת אבר, וכן מכחל עינא בסוף אוכלא ופצוחי עינא שהוא נופל למשכב או מצטער החולה ממנו, אבל חושש והוא מתחזק כבריא אין מתירין לו אפילו שבות של דבריהם ואפילו על ידי עכו"ם, ולא עוד אלא דבר שאין בו מלאכה ולא כלום בעולם גזרו משום שחיקת סמנון, וזהו חושש בשיניו לא יגמע את החומץ, החושש במתניו לא יסוך יין, החושש בגרונו לא יערערנו בשמן (לקמן שבת קיא, א), וזהו חמין ושמן חוץ למכה שרי אבל תוך המכה אסור (לקמן שבת קלד, ב), וזהו חזרת רמיה במדינה שאסור (עירובין קב, ב), וזהו רפואות שאסורים משום שחיקת סמנין אפילו בדבר שהבריאין מותרים בו אם רצו כמו ששנינו במשנת פרק שמונה שרצים (לעיל שבת קט, ב), ואין צריך לפרש בזה יותר

וכל המסכתא בשיטה זו הולכת ע"כ. בפלוגתא דאביי ורב הונא בריה דרב יהושע ב**מאימתי פתיחת הקבר.** דאביי אמר משעה שתשב על המשבר, ורב הונא בריה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד. כתב הרב אלפסי ז"ל מדקאמר

משעה שהדם שותת ויורד ולא קאמר עד שיתחיל דם להיות שותת, שמעינן מינה דומן של רב הונא קודם לישיבת המשבר, ופסק הלכה כאביי ואין מחללין עליה עד שתשב על המשבר ויהא הדם שותת ויורד. והוא מן התימה למה לא הלך גם בזו להקל דהא ספק נפשות להקל. והרמב"ם ז"ל (פרק בי, הלכה י"ג) פסק משעה שהדם שותת ויורד. גם מה שדקדק משעה שהדם שותת ויורד, יש לעיין דהא

אביי ורב הונא אמאימתי פתיחת הקבר קיימי. הא דאמרי נהרדעי שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה, אמרה אין אני צריכה אין מחללין עליה. קשיא דרישא אסיפא. ומיהו לפסק הלכה נקטינן כסיפא דדוקא אמרה אין צריכה אני, הא סחמא

מחלקין דספק נפשות להקק. וכן פסק הרב ז"ל בהלכות. אמר רב יהודה אמר שמואל לחיה שלשים למאי הלכתא אמרי נהרדעי לטבילה. וא"ח מאי טעמא לא אוקמוה לחלל עליה שבת על ידי ארמאי, כדפריש לה אינהו לעיל. יש לומר דהיינו טעמא, דאם איתא דלענין חלול שבת קאמר לה הוה ליה למנקט שלשה ושבעה ושלשים כדאמרינן לעיל, ומדלא

אמר הכי שמע מינה דלאו בההוא דינא קאי ואוקמוה לטבילה. כך נראה לי.

מאה קרי בזוזא. כך גריס רש"י ז"ל. ויש מקשים מאי שייך הכא, ומה צורך בדבר זה. ושמא מפני

שדבר בענין הקזה אייתי הא, לומר שאין בו תועלת באכילתו. אבל הגאונים ז"ל וכן בערוך (ערך פגר)

גרסי מאה קרני בזוזא. ופירש ר"ה: קרני כמו קרנא דאומנא לקמן (שבת קנד, ב), ופירוש מנהג הוא

שהמקיז מאה ריברי דכוסילתא נוטל זוז, וכן מגלח מאה ראשים נוטל זוז, אבל מגלח את השפה ולא

כלום לא היה נוטל שכר, אלא המקיז או המגלח הראש מגלחה בלא שכר בהבלעה זו. וכן פירש הרב

בעל הערוך זכרונו לברכה.

פרק יט רבי אליעזר דמילה

الع دار

מתני: **רבי אליעזר אומר אם לא הביאו מערב שבת מביאו בשבת.** איידי דסליק מפרק מפנין דתני כל צרכי מילה עושין בשבת, התחיל כאן רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי, ולא הוצרך לפרש לאיזה

מבראו בשבת. הקשו בחוס' למה יביא איזמל אצל חינוק יביאו חינוק אצל איזמל דליכא אלא שבוח, דאדם חי נושא את עצמו לכולי עלמא. וחירצו דהכא במאי עסקינן בשאין שם מניקה אלא אמו, ונמצא צריך לאמו לאחר מילה, ואמו מסוכנת שאינה יכולה לבא אצלו והם צריכין להחזירו אצל אמו, וואר מילה הרי הוא חולה וככפות דמי ומודה רבי נתן בכפות (לעיל שבת צד, א). ואינו מחוור בעיני, דמכל מקום עכשיו אינו כפות למה נחלל עליו עכשיו יביא חינוק אצל איזמל דכיון דהשתא מיהא ליכא אלא שבות, ודלמא לאחר מילה תהא שם מניקה, ואפילו דלחות מדינה נעולות מכל מקום כל שאפשר עכשיו בלא חלול נעשה עכשיו בלא חלול, ולאחר מילה כיון דלא אפשר וביאהו אצל אמו דהא הותרה אצלו מלאכה זו. אלא יש לומר דאפילו קודם מילה הוי ככפות, דחינוק קטן כל כך אינו נושא את עצמו.

ויש מי שתירץ גם בתוסי דלרבי אליעור כיון שהתורה התירה מכשירין לא מרחינן ולא משנינן. ותדע לך מדאמרינן בגמרא מעשה היה ושכחו ולא הביא איזמל מערב שבת ולמחר הביאוהו שלא ברצון רבי אליעור דשרי אפילו ברשות הרבים, אלא כר"ש דתנן ר"ש אומר אחד גגות ואחד חצרות וכני, אלמא לרבי אליעור אע"פ שיכול להביאו דרך גגות וחצרות, אינו מביאו אלא דרך רשות הרבים דלא משנינן כלל. ועוד תדע לך דהא שרי רבי אליעור להביאו בידו בהדיא ולא משנינן ביה להביאו בשערו או כלאחר יד כדרך שאמרו בחיה בפרק מפנין (לעיל שבת קכח, ב), אלמא לא משנינן כלל.

כלי הוא לצורך מילה אבל עשיית כלי אינו לצורך מילה בלבד אלא אף לעשיית כלי. גמרא: **כגון תפילין עדיין מרופה בידם דאמר ר' ינאי.** מסחברא זהא דר' ינאי כדי נקטה, דעיקרא דמלתא היינו הא דאמרינן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה, דמינה שמעינן דלא מסר אדם עצמו עליה אלא אלישע בעל כנפים, ומשום כך עדיין רפויה בידם דמועטין שבישראל מניחין תפילין. והא דאייתי הא דר' ינאי משום דאייתי' לה בכוליה תלמודא בהדי הא דאלישע אייתי נמי הכא וכאתחולי מלתא היא.

אבל רש"י ו"ל לא פירש כן (בד"ה דא"ר ינאי), ואין פירושו מחוור בעיני כאן. **דתניא וחכמים אומרים כשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים, כך אין מביאין אותו דרך גגות וחצרות ודרך קרפיפות.** כלומר: ודחינן מילה עד למחר, ודוקא בשאין שם אלא ישראל דאפילו שבות דישראל לא דחינן, אבל איכא עכו"ם אומר לו ומביאו דרך גגות, משום דאמירה לעכו"ם להביאו דרך גגות ליכא אלא שבות ושבות דשבות לא גזרו במקום מילה, וכההיא דאמרינן החם בעירובין בפרק הדר גגות ליכא אלא שבות ושבות דשבות לא גזרו במקום מילה, וכההיא דאמרינן החם בעירובין בפרק הדר ביתאי. וזו כדעת הרב אלפסי ז"ל שכחב כאן בהלכות דלאו דרך ר"ה הביאו, דאמירה לעכו"ם בדבר ביתאי. וזו כדעת הרב אלפסי ז"ל שכחב כאן בהלכות דלאו דרך ר"ה הביאו, דאמירה לעכו"ם בדבר שיש בו מעשה כלומר מלאכה דאורייתא כגון עשיית כלי או הוצאה לא התירו אפילו במילה, וכראמרי החם בההיא עובדא דינוקא דאשתפוך חמימיה, דאותביה אביי לרב יוסף הזאה, ואהדר ליה רב יוסף החם בההיא עובדא דינוקא דאשתפוך חמימיה, דאותביה אביי לרב יוסף הזאה, ואהדר ליה רב יוסף הוא אמיר ליה ולא אמיר למימר זיל אחים לי אניים לי לענבר מלאכה דאורייתא, והלבך אפילו למימר ליה לעכו"ם להביאו (אפילו) דרך רשות הרבים אסור.

אבל הרב בעל הלכות ז"ל פירש: שבות שיש בו מעשה, כגון הזאה שהישראל עצמו הוא עושה מעשה, ואע"פ שאין בו אלא שבות, העמידו דבריהם במקום כרת, אבל אמירה לעכו"ם שאין בה לישראל שום מעשה שרי, ואע"ג דאיכא מלאכה גמורה אצל העכו"ם. ולא גריס החם דהא מר לא אמר ליה זיל אחים לי, דאפילו למימר ליה להחם שרי, ולפיכך החיר הרב בעל ההלכות ז"ל היכא דאיתבד איזמל או איפגום מקמי מילה, למימר ליה לעכו"ם לצבותי או לאחויי, מההיא דאשתפוך חמימיה.

ויש מקשים על דברי הגאון ו"ל, דהא משמע דאמירה לעכו"ם במלאכה דאורייתא, המירא טפי ממעשה דישראל בדבר שאין בו אלא שבות, תדע לך דהא אמרינן בפרק המצניע (לעיל שבת צד, ב) ההוא שכבא דהוה בדרוקרת שרא להו רב נחמן לאפוקי לכרמלית, ואילו בר"ה (כ, א) אמרינן דבשבת ויום הכיפורים לא קברינן מיתא אפילו על ידי עממין. ויש מי שתירץ לדעת הגאונים דהתם משום כבודו של ההא גבי מת חנן (לקמן שבת קנא, א) הרי זה לא יקבר בו עולמית, ואילו בשאר מלאכות שרו לערב בכדי שינשו. אבל בתוסי הכריעו כדברי הרי"ף מאידך עובדא דאתמר התם (עירובין סח, א) בינוקא בכדי שינשו. אבל בתוסי הכריעו כדברי הרי"ף מאידך עובדא דאתמר התם (עירובין סח, א) בינוקא העשתפוך חמימיה דאמר להו לשיוליה לאימיה אי צריכא ליחם לה עבו"ם אגב אימיה, דאלמא דוקא אגב אימיה הא לאו הכי לא, ואף על גב דאמירה בעלמא היא דקא עביד ישראל, וזו ראיה גדולה לדברי הרב אלפסי ז"ל אילו היה מודה בה"ג בגירסא זו, אלא שהוא ז"ל לא יגרס וליחים ליה עבו"ם, אלא ליחים ליה סתם, כלומר ואפילו ישראל לפי שעל האם מחללין את השבת כל שאמרה צריכה אני, וכיון מין אף להוסיף בשביל התינוק באותו מיחם מותר.

ומיהו אכחי איכא למידק, דהא אמרי נהרדעי (לעיל שבת קכט, א) לחיה שלשה ושבעה ושלשים, שלשה אפילו אמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת, שבעה אמרה צריכה אני מחללין לא אמרה צריכה אני אין מחללין, אבל עושין על ידי עכו״ם, ויום מילה דאישתפיך חמימיה לאחר שבעה הוא, ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין על ידי ישראל, ואם כן על כרחין ליחים ליה עכו״ם, גרסינן. ויש לומר דהני שלשה ושבעה ושלשים מעת לעת נינהו, והלכך משכחת לה למילה בשבעה שלה וכגון שנולד סמוך לערב.

ומכל מקום אכתי קשה דאי על ידי ישראל קאמר אפילו להוסיף באותו מיחם עצמו בשבת אסור, וכדאמרינן בפרק קמא דחולין (טו, ב) המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו, אלמא אפילו להוסיף אסור. ועוד דאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות, ויש שתי גרוגרות בשני עוקצים ושלשה גרוגרות בעוקץ אחד, הי מנייהו מייחינן, תרי לשתי גרוגרות, ויש שתי גרוגרות בשני עוקאים ושלשה גרוגרות בעוקץ אחד, הי מנייהו מייחינן, תרי באורלא אסור והכי נמי מאי שנא. ויש לומר דהכא איכא צורך מצוה ולא מחמרינן כולי האי, דהא באוכלא אסור והכי נמי מאי שנא. ויש לומר דהכא איכא צורך מצוה ולא מחמרינן כולי האי, דהא מוב שרי לכתחילה ואפילו לצורך חול, כדאמרינן בריש פרק יום טוב שחל להיות ערב שבת (ביצה יו, א) ממלאה אשה קדרה בשר אע"פ שאין צריכה אלא לחתיכה

אחת, ממלא נחתום חבית מים אע"פ שאין צריך אלא לקיתון אחד.

ויש מקשים על דברי רבנו האלפסי ז"ל מהא דאמרינן (גיטין ח, ב) הלוקח עיר בא"י כותבין עלינ אונו ואפילו בשבת, ואע"ג דהכא איכא אמירה לעכו"ם בדבר שיש בו מלאכה גמורה. ויש מתרצים דמשום ישוב ארץ ישראל לא גורו רבנן, ואין אומרים בדברים כאלו זו דומה לזו. ותדע לך שהרי יש מקומות שהתירו אפילו שבות הנעשה ע"י ישראל עצמו במקום פסידא, כגון צנור שעלו בו משקשים דהתירו לו למעכן ברגלו כדאיתא בכתובות (ס, א), ולגבי דליקה (לעיל שבת קכב, א) קשקשים דהתירו לו למעכן ברגלו כדאיתא בכתובות (ס, א), ולגבי דליקה (לעיל שבת קכב, א) לא התירו לומר לעכו"ם כבה, ואע"ג דליכא אלא שבות דשבות, דאפילו כבוי עצמו אינה מלאכה דאורייתא בכי הא דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, ולגבי מת ומי התירו שבות כההיא דשכבא דשור בדרוקרא, ואילו לגבי מילה לא התירו אפילו שבות על ידי ישראל, ואף על פי שהמילה המורה שנכרתו עליה י"ג בריתות. ומיהו לישנא דלא שני לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה דאמרינן התם בערובין פרק הדר (עירובין סת, א) מכרעא לי טפי כדברי הרב בעל

ההלכות ז"ל, ושם כתבתי בסייעתא דשמיא.

לרשות, אינו נראה כעובדין דחול ולא החמירו באמירתו. אלו דברי מורי הרב זכרונו לברכה. משום דהוי טפי עובדין דחול, אבל בשבות שאין בו מעשה בגופו של דבר כגון הוצאה בלבד מרשות בשבת ולפיכך החמירו באמירה לעכו"ם אפילו במקום מצוה היכא דקא מתקן ומחדש מידי בגוף הדבר מרשות לרשות ודאי לא מיתסרי אפילו לרבי יוחנן הסנדלר בהבאתן כיון שלא נתחדשה בהן הכנה דאורייתא, והתם לא קרי מעשה שבת אלא כגון אפיה ובישול וכיוצא בהן, אבל הבאת כלים ואוכלין שנחחדש ענין בגופן, ודמי האי מעשה ללישנא דאמרינן (ב"ק עא, א) לרבי יוחנן הסנדלר מעשה שבת פירוש שנתחדש בו מעשה בגופו של דבר, כגון עשיית כלי או אפיה ובשול ולהחם מים וכיוצא באלו שני לך בין שבוח שיש בו מעשה דאורייחא לשבוח שאין בו מעשה דאורייחא, אלא שיש בו מעשה שאפילו במביא דרך גגות מלאכה הוא עושה, ואי משום דאינה מלאכה דאורייתא, היה לו לומר ולא באמירה לעכו"ם הן וכדעת הרב אלפסי ז"ל, אלא שאין פירוש מעשה מלאכה כמו שפירש הרב ז"ל, ומורי הרב ז"ל כתב בהלכותיו, דשבות שיש בו מעשה ושבות שאין בו מעשה דאמרינן התם, כולם

ועוז זרבי אליעזר שמותי הוא. פירש רש"י ז"ל: שברכוהו. ואינו מהוור, אטו משום שברכוהו לא מותרת. והרמב"ם (הל' שבת פ"ו, ה"ט) התיר שבות דשבות לגבי שופר ולולב. אפילו בכוחל דהוא גופיה אין בו אלא שבות אינו נעשה ע"י עכו"ם אלא במקום חולי שאפילו המלאכה בשבת, ואמר ליה רב אשי מאי דעתך משום דצרכי חולה נעשין על ידי עכו"ם, מר הא קא מסייע, אלמא לאימיה על ידי עכו"ם בשבת, ואמרינן נמי בפרק בתרא דביצה (כב, א) אמימר כחל עינא מעכו"ם בשבות אמרו כדמוכה לעיל בפרק מפנין (שבת קכט, א) וכההיא דפרק הדר (עירובין סה, א) דמהממין בזו, וכן לענין חולה דאמרינן כל צרכי חולין נעשין על ידי ארמאי בשבת במלאכה גמורה, וכל שכן אבל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל, לפי שאין לנו היתר בשבות דשבות יותר משבות דמלאכה אלא שבות שאין בו מעשה ועל ידי עכו"ם בשאר מצות אלא במילה בלבד לפי שנתנה שבת לידחות אצלה, (פסחים צב, ב) הואה ערל ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת. וכתב הרמב"ן ז"ל שאין מתירין אפילו ששבחו בחוכן, מביא את האיזמל אפילו על ידי ישראל, אבל שבת בחוך הבית אסור, והיינו דאמרינן ולדידן דקיימא לן כר"ש באחד גגות ואחד חצרות ואחד מבואות ואחד קרפיפות רשות אחת לכלים

⊓"⊏). חהא הלכה כמותו בכל מקום, אלא פירוש שמותי מדבית שמאי, וכן מפורש בירושלמי (תרומות פ"ה

712 44%

אלא אמר רב אשי מי גרם להצרות שיאסרו בתים, ואינן. ולית הלכתא כרב, אלא בין עירבו בין לא עירבו וכשמואל ורי יוחנן דאמרו הלכה כרבי שמעון דאמר(ו) בין עירבו בין לא עירבו, דלא גזרינן משום כלים ששבתו בתוך הבית. והלכך כיון דמשתרי לטלטולי מחצר למבוי וממבוי לחצר לכלים ששבתו לתוכן שרי נמי לטלטולי בכוליה מבוי, דהא בהא תליא. וכן כתב הרב מורי ז"ל. וכן כתבו

בחוס: **מאי טעמא אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להן זמן.** איכא למידק מאי קאמר מאי טעמא, והא אמרינן דלא לכל אמר רבי אליעזר אלא היכא דגלי קרא בהדיא והני לית להו מקרא. ויש לומר דטעמא דקרא קא בעי. ויש מפרשים דלר"א נמי בעי מאי טעמא לא מייתי להו מסוכה, דמאי איכא למיפרך מה לסוכה שכן נוהגות בלילות כבימים, מווזה הא נוהגת בלילות כבימים וציצית נמי נוהג הוא לרבנן אפילו בלילות

דמוקמינן (לעיל שבת כז, ב) וראיתם אותו פרט לכסות סומא. וכן תירצו בתוסי. **הואיל ובידו להפקירן.** והא דלא אמר הואיל ובידו שלא ללובשו. פרש"י ז"ל דאפילו מונח בקופסא עבר עליה בעשה. ואינו מחוור, דאי משום הא אתיא דלא כהלכתא דכלי קופסא אינן חייבין בציצית דלאו חובת מנא הוא. ושמא משום דאיכא מאן דסבר ליה הכין במנחות (מד, א) לא נקט ליה בהכין ונקט טעמא דאתי לכולהו. וטעמא דטלית של הפקר פטור מן הציצית, דלא עדיף מטלית שאולה דאמרינן (חולין קי, ב) שהיא פטורה כל שלשים יום, וכן בית של הפקר פטור מן המווזה כדאמרינן (מנחות מד, א) דשוכר פטור כל שלשים, ואע"ג דלאחר שלשים חייבין בין בציצית בין במווזה, היינו מדרבנן דאילו

מדאורייתא אין הפרש בין תוך שלשים לאחר שלשים. ואם תאמר כיון דפטריי הכא בית שאינו שלי ממזוזה, הא דאמרינן בריש פרק ראשית הגז (חוליך קלה, ב) מזוזה אע"ג דכתיב ביתך (דברים יא, כ) דידך אין ולא דשותפות כתב רחמנא למען ירבו ימיכם וימי בניכם (שם, שם, כא), ואקשינן ואלא ביתך למאי אתא, ופרקינן לכדרבה דאמר רבה דרך ביאתך מן הימין, לישני ליה ביתך למעוטי דר בבית שאינו שלו, וכדשני בציצית כסותך למה לי לכדרב יהודה דאמר טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלושים יום. יש לומר דאין הכי נמי אלא

הא דאמרינן: **דרבנן איצטריך סלקא דעתך אמינא נילף שבעת ימים מסוכות וכרי.** קשיא לי אם כן לא לכתוב רחמנא ימים דהא כולה מלתא מביום הראשון נפקא לן. ויש לומר דאי לא כתב רחמנא ימים הוי אמינא ודאי דנילף שבעה שבעה מסוכה, ואי משום דכתיב ביום (הזה) [הראשון] הוי אמינא הני מילי בגבולין דלא חייב בהו רחמנא אלא יום אחד והכי נמי לא חייב בו אלא יום ולא לילה, אבל במקדש כי היכא דחייב ביה שבעה חייב ביה נמי לילות כימים, אבל השתא דכתיב גם במקדש ימים כמו שכתוב בגבולין, גלי לן קרא דכי היכי דיום שנאמר בגבולין דוקא ביום ולא בלילה, אף ימים שנאמר במקדש דוקא ימים ולא לילות.

ראכתי איכא למידק דאם כן שפיר קאמרי ליה רבנן לר"א. ויש לומר דר"א סבר דכיון דאיכא למידרש ביום למילי אחריני דרשינן, וימים דכתיב גבי מקדש גלי נמי אגבולין, דכי היכי דבמקדש אינו ניטל אלא ביום אע"פ שהחמיר בו הכתוב להטעינו שבעה, כ"ש בגבולין שאינו ניטל אלא יום אחד שאינו ניטל אלא ביום אע"פ שהחמיר בו הכתוב להטעינו שבעה, כ"ש בגבולין שאינו ניטל אלא יום אחד שאינו ניטל למילה אלא ביום, וגזירה שוה לא משבעת ימים היא אלא שבעה שבעה, ולא למילף לולב מסוכה אלא כליילף סוכה מלולב, מה לולב מכשיריה דוחין את השבת אף סוכה מכשיריה דוחין את השבת, כדיליף מינה בסמוך ר"א, ולא הקישא למחצה הוא, דהא גלי קרא בלולב דאינו נוהג בלילות מדכתים ביה ימים. הא דאמרינן: גמר שבעת ימים שבעת ימים מלולב. איכא למידק דהא שבעת ימים דגבי לולב איצטריך, ואכתי מופנה משני צדרים ליתא אלא מופנה מצד אחד הוא, ואיכא למיפרך מה ללולב שכן טעון ארבעת ומכוי מופנה משני צדרים ליתא אלא מופנה מצד אחד הוא, ואיכא למיפרך מה ללולב שכן טעון ארבעת מנין הוא. וכן נמי הא דאמרינן בסמוך יליף חמשה עשר חמשה עשר מהג הסוכות, לאו מופנה הוא. ויש לומר דגלוי מלחא בעלמא הוא, כיון דגלי קרא בכל הנך מצות דרחו שבת, אבל כי אתיא למילף ויש לומר דגלוי מלחא בעלמא הוא, כיון דגלי קרא בכל הנך מצות דרחו שבת, אבל כי אתיא למילף ויש לומר דגלוי מלחא בעלמא הוא, כיון דגלי קרא בכל הנך מצות דרחו שבת, אבל כי אתיא למילף

במה מצינו פרכינן, משום דבמה מצינו כל דהו פרכינן (חולין קיד, א). נפקא לן מביום הכפורים וגמרי מהדדי. ורבנן דלא ילפי, סבירא להו דלא גמרי אלא לסדר תקיעות,

אבל לימים ולא ללילות לא גמרינן מהדדי, משום דכי היכי דהאי בראשון והאי בעשור, איכא למימר נמי דהאי ביום והאי בלילה.

הא דאמרינן: **מה להגך שכן עבר זמנן בטלין.** איכא למידק והא סוכה דאע"ג דדחית לה מקמי שבת, אינה בטלה דעבר לה בחולו של מועד. ויש לומר מכל מקום זמן יש לה דאי עבר זמנה אין לה תשלומין. ועוד יש לומר דלמאן איצטריך לר"א, ור"א סוכה לשבעה בעי, ואם אינו עושה אותה עכשיו אינו יכול לעשותה בחולו של מועד כדאיתא התם בסוכה (כז, ב).

14 44

ומה מילה שהיא אחד מאבריו של אדם דוחה השבת וכוי. איכא למיזק מאי קל וחומר, דלמא שאני מילה דנכרחו עליה ייג בריחות, אי נמי משום דאית בה כרת בגדול, וכדפריך בריש פרק קמא דיבמות (ה, ב). תירצו בתוסי דהכא הכי פירושו ומה מילה שאינה אלא לקיום מצוה יחידית באבר אחד מאבריו

של אדם דוחה את השבת ק"ו לפקוח נפש שהוא לקיום כל המצות שישמור ויעשה כל המצות.

עצם כשעורה הלכה. פירוש: לגלח בו את הנויר, וכן נמי הא דיליף בקל וחומר לדם רביעית, היינו

נמי לגלח בו את הנויר, אבל לטומאה קרא כתיב וכדדרשינן או בעצם (במדבר יט, טז) זו עצם כשעורה.

ודם רביעית נפקא לן מדכתיב (ויקרא כא, יא) על כל נפשות מת, ודרשינן מינה להביא דם רביעית

הבא משני מתים, כדאיתא בחולין בפרק בהמה המקשה (חולין עב, א). והא דאמרינן בריש עירובין

(ד, ב) ובכיצד מברכין (ברכות מא, א) שיעורין דאורייתא נינהו, דכתיב ארץ חטה ושעורה שעורה זה

עצם כשעורה, ותסברא שיעורין מי כתיבי אלא הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא הוא. לאו אעצם

כשעורה קאי אלא (אשעורין) [אשארא]. הא דאקשינן: **אלא מעתה תפילין דכתיב בהו אות לידחו.** לאו אהנחתן קאמר דהנחתן לאו מלאכה היא, ולא עוד אלא אפילו למאן דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא, אמרינן בפרק במה אשה יוצאה (שבת מא, א) דהיוצא בתפילין פטור משום דדרך מלבוש הוא, אלא אעשייתן קאמר דהיינו מכשיריו, וכן נמי הא דאקשו ציצית דכתיב בהו דורות לידחו שבת, מכשיריו קאמר. ואע"ג דרבנן אפילו במילה לא שרו מכשירין ולא ילפי מהא אלא גופו של מצוה, התם הוא לאוקומה גוירה שוה לגופה של מילה, אבל

תפילין וציצית לכשתמצא לומר דנפקי מגזירה שוה על כרחך לא איצטריך אלא למכשיריהן. **אלא מעתה יהא זר כשר בהן ואונן כשר בהן.** איכא למידק והיאך אפשר לומר כן, והלא כהן כתיב בהו. ויש לומר דזר כדי נסבה ואגב גררא דאונן נסביה. ועוד יש לומר דטעמיה דקרא קא בעי. וכן פירשו משם ר"ח ז"ל. ויש לומר עוד דדלמא כהן דכתיב בהו לאו לעכב אלא [בדאיכא] כהן בכהן ולא זר הא ליכא כהן יהא זר כשר בו, כדי שלא תעכב כפרתן הואיל וחס רחמנא עלייהו.

הדר אהדריה קרא. פירוש: מדכתיב ביה ביום אהדריה קרא לכל תורת קרבנות לגמרי, משום דהוי ליה דבר שיצא לידון בדבר הדש שאי אתה רשאי להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש, ולפום כן איצטריך ביום להחזירו לכללו לגמרי. ואם תאמר לרבי יוחנן, ר"א מכשירין מנא ליה. יש לומר דלר"א אירא הלהה וקרא הלהה לגופה של מילה. וקרא למכשיריו

לומר דלר"א איכא הלכה וקרא, הלכה לגופה של מילה, וקרא למכשירין.

תניא בותיה דרי יוחנן ודלא כרב אהא בר יעקב. והוא הדין שהיא דלא כר"א, וכל שכן דהוי דלא כהני האמרן הלכה, אלא דאינהו הא סלקי בתיובתא. ורבי שמואל ז"ל פירש בבבא בתרא דלאו כלום משמע, אלא כי אתמר בבי מדרשא בהאי לישניה תניא כותיה ולא כפלוני אמרי הכי, והכא נמי הכי אתמר דרב יוויוחד בייווחד בייווח

אחא שמיעא להו למאן דאותבה, ואמרה הכין.

במי"ר, דחינה מילה בומנה דדחיה שבת, שלא בזמנה דלא דחיא שבת מנא ליה להאי לישנא דמריה לימר בק"ר, דחינה מילה בומנה דדחיה שבת, שלא בזמנה דלא דחיא שבת מנא ליה. ונראה לומר דכיון דאיכא במילה צד דהוו שבת נדחה, כולה מילה השביי כחמורה וכולה בכלל מקרייא דוחה, ואורחיה דחלמודא בהכין, וכההוא דרייש פרק קמא דיבמות דאמרינן התם (ז, א) אשכחן דאתי עשה ודחי לא תעשה גרידא, עישע עמו כרת מנין, ואתא למפשטא מביניא דמילה ופסח דדוחין את השבת, ודחיי מה להגך שכן יש בה צד כרת, אלמא אע"ג דמילת קטן אין בה כרת ודחיא שבת, מכל מקום כיון שעיקר מילה היא חמורה מקום חמורה היא שיש בה צד כרת, והכי נמי דכותיה היא דעיקר מילה המורה שיש בה צד דחוי שבת, מקום חמורה היא שיש בה צד דחוי שבת, ואינ בדייתא מילה ביון בזמנה ביון ק"ו, ואע"ג דקתני בברייתא מילה ביון בזמנה בין שלא בזמנה דוחה את הצרעת. אי נמי איכא למימר דלא קפדינן בה משום דחנא דברייתא סמיך אמסקנא דילפותא דמלת את הצרעת. אי נמי איכא למימר דלא קפדינן בה משום דחנא דברייתא סמיך אמסקנא דילפותא דמלת את הצרעת. בה בשר, ובין בזמנה ביון שלא בזמנה כתיב בשר. מכל מקום פשיטותא דמלת א

כתירוצא קמא קאי שפיר טפי. כך נראה לי. הא דאמרינן: **אחי עשה ודחי לא תעשה הני מילי לא תעשה גרידא, האי עשה ולא תעשה הוא.** קשיא לי ומעיקרא מאי ניהא ליה דודאי לא אחי עשה ודחי עשה ולא תעשה, דמאי אולמיה דהאי עשה

מהאי עשה. ויש לומר דדלמא הוה סבירא ליה דכיון דעשה דמילה חמיר דאית בה כרת ועוד דנכרתו עליה שלשה עשה נשר בריתות, דחי לעשה דצרעת, וכדמשמע בריש פרק קמא דיבמות (ו, א) דאי לאו דכתב עליה שלשה עשר בריתות, דחי לאו דערע, וכדמשמע בריש פרק קמא דיבמות (ו, א) דאי לאו דכתב רחמנא (ויקרא יט, ג) שבחותי תשמורו אני ה', ומינה דרשינן אתה ואביך חייבין בכבודי, הייתי אומר דאתי עשה דכבוד אב ואם ודחי לאו ועשה דמחמר ואף על גב דמחמר איכא לאו ועשה, והיינו טעמא משום דעשה דכבוד אב ואם חמיר טפי משום דהוקשה כבודם לכבוד המקום, וכן נמי במציעא בפרק אלו מציאות (בבא מציעא לב, א) גבי אמר לו אל תחזיר, וכן נמי אמרו בשלוח הקן (חולין קמא, א) דעשה דטהרת מצורע חמיר משום שלום ביתו, והכי נמי משום חומר עשה דמילה היה סבור מעיקרא

דאתי ודחי לעשה ולא תעשה דצרעת ולבסוף הדר ביה. כך נראה לי. רבא אמר מילה בזמנה לא צריכה קרא, שבת המורה דוחה צרעת לא כל שכן. פירוש: והלכך בשר דכתיב גבי קטן לא צריך לגופו, ואם אינו צריך לגופו תנהו לענין בינוני ולרבא לא אתי ליה תנא בק"ו כלישנא קמא, דאם כן מאי או אינו דקתני, אלא כלישנא בתרא דאתו ליה מדין עשה ולא תעשה ולמילה שלא בזמנה.

אמר ליה הב ספרא לרבא וממאי דעבת המורה דלמא צרעת המורה שכן דוחה את העבודה, אמר ליה התם לאו משום הומרא דברעת אלא משום דאכתי גברא לא הזי. מסחברא דכל מאן דאית ליה צרעת המורה, על כרחך סבירא ליה דמכשירי מילה דוחין את השבת, דמילה גופה לא צריכה קרא דקל וחומר הוא, ומה צרעת דוחה שבת לא כל שכן (מילה), וכי איצטריך קרא דביום השמיני (ויקרא יב, לדמינה דרשינן ביום ולא בלילה ביום ואפילו בשבת, למכשירין איצטריך. וסבירא ליה נמי שלא בזמנה דרבא דלקמן דמייחי לה מדכתיב (שמות יב, יז) הוא לבדו ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאמי בקל וחומר. וכל הני אמוראי דלעיל דמייחי לה למילה גופא דדחייא שבת, סבירא להו כרבא דאמר דשבת המורה, וצרעת דדחייא עבודה משום דגברא לא חזי והאי וכי איצטריך למילה גופה איצטריך. ותמיהא לי דאם כן רב ספרא בר"א סבירא ליה. ויש לומר דאיה לאו משום דסבירא ליה הכין, אלא לאפוקי טעמא מיניה דרבא קאמר הכין. ואם תאמר אם כן דמיהו לאו משום דסבירא ליה הכין, אלא לאפוקי טעמא מיניה דרבא קאמר הכין. ואם תאמר אם כן דמואי דר"א ורבנן בהא שייכא, כי קאמר הכא והא דרבא ורב ספרא תואי היא ומייתי ליה פלוגתא דר"א ורבנן בהא "די"א ורבנן דמתוניתי, יש לומר דר"א נמי אפשר דלא סבירא ליה דצרעת המורה, אלא איהו מקרא והלכתא מייתי להו, מילה הלכתא ומכשירין קרא וכדכתבינן לעיל. כך

נראה לי. **תינח נגעים טמאין נגעים טהורין מאי איכא למימר.** פירושו: דקים להו לרבנן דלא יקוץ אפילו נגעים טהורין משום עבודה, אבל אנן במקום דמדחייא עבודה לא אשכחן, דבשלמא בטמאין קיימא לן בפסחים (סו, א) דטומאה מה נדחיה בקרבן צבור ולא בזבין ומצורעין ונידחין לפסח שני, אבל טהורין

לא ידעינן מנא לן, אלא דהכי קים להו לרבנן.

הא דאמר רב אשי: היכא אמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה, כגון מילה בצרעת וכוי דבעידנא
דעקר ליה ללאו קא מקיים עשה, הכא בעידנא דעקר ליה ללאו לא מקיים עשה. ואיכא למידק היכי
קא מסיק כן רב אשי טעמא משום דבעידנא דעקר לאו לא מקיים עשה, והא צרעה עשה ולא תעשה הוא
ולא אחי עשה ודחי לא תעשה ועשה. ויש מפרשים דלאו עיקר טעמא הוא אלא לומר דאפילו לא הוי
אלא לא תעשה גרידא, בכי הא לא אשכחן דמדחי. ואינו מחוור בעיני. ולפי מה שכחבתי אני דמעיקרא
סבירא ליה לתנא דברייתא דעשה דמילה חמיר טפי ודחי עשה ולא תעשה דצרעת אחי שפיר, דניחא
ליה לרב אשי למימר טעמא דסליק אפילו לכשתמצא לומר כדקא סלקא דעתך דחנא דברייתא למימר
מעיקרא.

الع حاكمة

אמר אביי לא נצרכה אלא לרי יהודה דאמר דבר שאין מתכוון אסור. ומהא שמעינן דדבר שאין

מתכוון לר' יהודה אסור מדאורייתא, מדאיצטריך רחמנא למישרי הכא.

כך כתוב בספרים: [ר]לעשות, לעשות אי אתה עישה אבל אתה עישה בסיב שעל גבי רגליו. וקשיא
לי טובא לגירסא זו, חדא דאם כן לעשות הוי כמו מעשות כלומר השמר מעשות, ואי איתא לא אתי
לעשה אלא ללא תעשה, ועשה בצרעת מנא ליה. ועוד מאי קא פריך בסמוך הא למה לי קרא דבר שאין
למתכוון הוא, דהא קרא לאו למשתרי אתי אלא למיסר. ומיהו בהא איכא לתרוצי דעל כרחין לא אתי
אלא למישרי, דאי למיסר כבר כתיב (דברים כד, ח) השמר בנגע הצרעת לשמור מאד, למה לי דכת
החמנא לעשות, אלא לומר לך איני מזהירך אלא לעשות אבל עישה אתה בסיב. והגירסא הנכונה כמי
עגורס רש"י ז"ל ולעשות לעשות בסיב שעל גבי רגליו, והשתא פריך שפיר למה לי קרא להתיר דבר
שאין מתכוון הוא, והשתא אתי שפיר ומי לעשה, דהכי קאמר אתה רשאי לעשות בסיב שעל גבי רגליו
ובמוט שעל כתפו, כלומר בשאין מתכוון לקוץ ולטהר, הא מתכוון לקוץ ולטהר אסור ולאו הבא מכלל

עשה עשה. בתר דשמעה מרבא סברא. ואיכא למידק בין לאביי בין לרבא, בין למאי דס"ל לאביי מעיקרא, למה לן קרא למישרי מילה בצרעת השתא לגבי הרשות שרי במקום מצוה לכ"ש, ולישתוק קרא מיניה. ונראה לי דאיצטריך משום דהכא בשאינו עושה ממש לשום קציצה אלא מלאכתו הוא עושה וממילא מיקץ קייץ, והלכך אי משום הא הוה אמינא דוקא בכי הא הוא דשרא רחמנא הא בקוצץ ממש ביזים ומתכוון לקוץ אלא שאין מתכוון לשם קציצת טהרה לא, הלכך איצטריך למיכתב בשר להתיר במקום מילה, שהוא קוצץ בהרת ביזים כנ"ל. והרמב"ן ז"ל תירץ דלא בא הכתוב אלא להתיר אפילו מתכוון לקוץ

במקום מילה, פי' לפירושו לקוץ בהרתו לטהר הוא מתכוון.

בהרתו הוא מתכוון. ואיכא למידק אם כן מאי דוחקיה דאביי דהוה מוקים לה מעיקרא כר' יהודה דלא

קיימא לן כותיה, לוקמיה אפילו לר"ש דקיימא לן כותיה בדבר שאין מתכוון. ועוד דהכין הוה שפיר

כלומר ודבר שאין מתכוון מותר. ויש לומר משום דימול בשר ערלתו משמע טפי במתכוון למול ולא

לקוץ בהרתו. ומיהו לר"ש למאי דסבר ליה דשרי בעלמא אפילו בפסיק רישיה, על כרחין איצטריך ליה

לאוקומיה באומר לקוץ הוא מתכוון.

תמיהא לי מאן דמתני לה אההיא דר' יאשיה, אמאי קרי ליה דבר שאין מתכוון, הא מתכוון לקציצה אלא שאינו מתכוון לטהר אלא למול, ואין זה קרוי דבר שאין מתכוון אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה, והא למה הדבר דומה למכבה גחלת של עץ ברשות הרבים (לעיל שבת מב, א) דמתכוון לכבות ולא מחמת שהוא צריך לגופו של כבוי אלא כדי שלא יזוקו בה רבים, וקרי לה מלאכה שאינה צריכה לגופה ולא דבר שאין מתכוון, וכדאיתא בפרק כירה (לעיל שבת מא, ב) גבי המיחם שפינהו דאמרינן שמואל בדבר שאין מתכוון סבירא ליה כר"ש, במלאכה שאינה צריכה לגופה סבירא ליה כרבי יהודה. ויש לומר דאי כתב רחמנא בפירוש השמר בנגע הצרעת שלא תקוץ הכי נמי, אלא השמר בנגע הצרעת כתב רחמנא, כלומר שלא ימהרנו אלא בהוראת כהן, ואנן הוא דאמרינן דכיון שכן אסור לקוץ בהרת שמטהר הוא ביותר שלא ימהרנו אלא בהוראת בהן, ואנן הוא דאמרינן דכיון שכן אסור לקוץ בהרת שמטהר הוא

בקציצתו, והלכך כשזה קוצץ לשם מילה הוי ליה דבר שאין מתכוון אצל טהרה. לבדו ולא למילה שלא בזמנה, דאתיא בקל וחומר. איכא גירסאות דמסיימי בה הכין: ומה צרעת שאינו נדחה מפני צורך הדיוט נדחה מפני מילה שלא בזמנה, יום טוב שנדחה מפני צורך הדיוט כגון שחיטה ובישול אינו דין שתהא מילה שלא בזמנה דוחה אותו. והיא גירסת גדולי הראשונים וכתובה בספר המאור. ואינה מחוורת בעיני, דשחיטה ובישול אינו צורך הדיוט גרידא כקציצת בהרת, אלא צורך מצוה, דשמחת יום טוב עשה הוא דכתיב (דברים טז, יד) ושמחת בחגיך. ולא גרסינן ליה כלל ואינה ברוב הספרים. גם רש"י ז"ל אינו גורס כן, שהוא ז"ל מפרש האי ק"ו משום דצרעת חמורה שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת ומילה שלא בומנה דוחה אותה, יום טוב ושבת שנדחין

מפני עבודה קל וחומר שנדחין מפני מילה אפילו שלא בזמנה. ומכל מקום איכא למידק, דהא רבא גופיה הוא דאמר לעיל איפכא ואמר דשבת חמורה, וצרעת דוחה את העבודה לאו משום דצרעת חמורה אלא משום דגברא דלא חזי. ועל כרחין נצטרך לומר דלעיל לא גרסינן רבא אלא רבה, דהוא רבה בר נחמני

רביה דרבא. מאן הגא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא. איכא למידק והא רבנן לא שרו התם הפשט כדרכו אלא בברזי, דליכא אלא משום שבות כדאמרינן בפרק כל כתבי הקודש, (קיז, א) והכא גבי ציצין שאינן מעכבין את המילה דשקיל להו כדרכו איכא איסורא דאורייתא. ויש לומר דהתם נמי רבנן בכל ענין שרו, ולטעמיה דר' ישמעאל קאמרי ליה לדידן בכל ענין שרי משום דכתיב (משלי טז, ד) כל פעל ה' למענהו שלא יהא קדשי שמים מוטלין כנבלה, אלא לדידך אודי לן מיהא דבברזי דליכא אלא שבות

אלא אמרי נהרדעי רבנן דפליגי עליה דרבי יוסי. בלחם הפנים, וסלקא בהכין, וכיון שכן קיימא לן כהאי ברייתא דכל היכא דפירש אינו חוזר על ציצין שאין מעכבין, דרבנן ורבי יוסי הלכה כרבנן דרבים נינהו, ואף על גב דדחיה לה לברייתא מעיקרא מדרי ישמעאל ומדרבי יוסי, וכל שכן מדרבנן דפליגי עליה, השתא דאוקימנא כרבנן דלחם הפנים אידחי כל מאי דאמרינן מעיקרא ושמעינן דלא שייכי בהני פלוגתא דלעיל כלל. ונראה לי להביא ראיה, מדאמרינן לעיל דאפילו רבי יוסי דקדוש החדש מודה בה, ואילו הכא אמרי דאתיא דלא כרבי יוסי דלחם הפנים, ואם איתא דהני פלוגתא שייכן אהדדי אם כן חקשי לן דרבי יוסי אדרבי יוסי, שמע מינה דלא שייכן כלל אהדדי ואידחי כל מאי דאמרינן מעיקרא. ולפיכך פסקו הגאונים והרב אלפסי ז"ל כההיא ברייתא, משום דליכא מאן דפליג עלה אלא רבי יוסי בלחת הפנים להד נלים הלבתא נומיה אלא כבכנו הכנים נונה.

דלחם הפנים לבד, ולית הלכתא כותיה אלא כרבנן דרבים נינהר. האי רי אליעזר בן עזריה אומר מרחיצין אף מרחיצין מיבעי ליה. קשיא לי והא ברייתא נמי דקתני בהדיא בדברי ת"ק ביום ראשון מרחיצין כדרכו, לא קתני בדר"א בן עזריה אף מרחיצין, אלא מרחיצין

הא דאמרינן: אי אמרת הרחבת מילה מי גרע מחמין שעל גבי המכה. פירש רש"י ז"ל: מי גרע מחמין הע דאמרינן: אי אמרת הרחבת מילה מי גרע מחמין שעל גבי המכה. פירש רש"י ז"ל: מי גרע מחמין שעל גבי המכה דשרי, והכא אסרי רבנן בשלישי. ואינו מחוור בעיני, חדא דהא לא שייכא האי קושיא לחרגומה דרבא קמייתא ודתניא כותיה, דהא בהדיא תניא בברייתא ברבנן, ובשלישי מולפין דאלמא ביום שלישי, כלל [ו]כלל לא ואפילו בוילוף, כיון דללישנא בחרא דברייתא לא פליגי, הוה ליה לרבי ביום שלישי, כלל [ו]כלל לא ואפילו בוילוף, כיון דללישנא בחרא דברייתא לא פליגי, הוה ליה לרבי יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה לתרגומא דסבי מי גרע ממכה. ועוד דהא אפילו לחרגומא יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה לתרגומא דסבי מי גרע ממכה. ועוד דהא אפילו לתרגומא יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה לתרגומא דסבי מי גרע ממכה. ועוד דהא אפילו לתרגומא העיי, בקני מראינין בין לפני מילה בין לאחר מילה. ואי משום דקתני ר"א בן עזריה אומר מרחיצין ביום שלישי, דלכאורה משמע דרבנן לא שרו ביום שלישי כלל, דאי רבנן שרו לזלף אפילו ביום שלישי, השלישי, דלכאורה משמע דרבנן לא שרו ביום שלישי, א"כ מאי שנא יום שלישי דוקט. לא היא דר"א השלישי, לומר דאפילו בשלישי מרחיצין אותי, וכן נמי משמע מהא דאמר רבא, אי אמרת בשלמא ור"א בן עזריה אף מרחיצין אותי, וכן נמי משמע מהא דאמר רבא, אי אמרת בשלמא לרבותם העלישי וכוי, ר"א בן עודיה אף מרחיצין אינה, ולו השתא אי אמרינן דלרבנן דלתרגומא דסבי מיום השלישי וכוי, ר"א בן עודיה אף מרחיצין מיבעי ליה, והשתא אי אמרינן דלרבנן דלתרגומא דסבי ביום שלישי כלל [ו]כלל לא, כל שכן דהוי ליה למיתי אף בלומר אף ביום השלישי מרחיצין.

ועוד דאי רבגן לגמרי אסרי אף לזלף ביום שלישי, מגא ליה דר"א פליג בתרתי אדרבגן, ושרי ביום שלישי, מנא ליה דר"א פליג בתרתי אדרבגן, ושרי ביום שלישי, שפילי בהרחצה גמורה, דלמא לא שרי אלא בחדא, כלומר דמזלפין עליו ביד ביום שלישי, ומרחיצין דר"א בן עזריה כמרחיצין דרבגן. ועוד מאי קא מייתי מרב דאמר אין מוגעין חמין מעל גבי המכה, דלמא רב דאמר כר"א דהלכתא כותיה. אלא גראה לי דהכי פירושא אי אמרת הרחצת מילה, המאי אשמועיגן תגא במילה ליתני מכה וכל שכן מילה דמי גרע מילה ממכה, ופרקיגן מי לא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מערב שבת, והלכך נקט מילה, משום דבמילה שרי אפילו בשהוחמו בשבת, ואילו במכה ליכא מאן דשרו אלא כשהוחמו מערב שבת.

הלכה כר"א בן עזריה בין בהמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מערב שבת בין בהרחצת כל גופו בין בהרחצת מילה. פירוש: בשלישי וכל שכן בראשון ובשני דיותר מסוכן ביום ראשון ושני מביום שלישי, שהרי לתרגומא דברייתא רבון דפליגי ביום שלישי, מודו ביום ראשון, והוא הדין נמי לתרגומא דסבי, וכל שכן לפירושו של רש"י ז"ל דפירש לתרגומא דסבי דרבון לא שרו בשלישי אפילו לולף, וביום הראשון שרו לזלף מיהא, אלמא לכולי עלמא מפי חמור יום ראשון מביום שלישי, ויום עליה, וביום הראשון שרו לזלף מיהא, אלמא לכולי עלמא מפי חמור יום ראשון מביום העלישי, ויום נואבים, לאו למימר דמסתכן דוקא ביום העלישי, אלא משום דבשלישי איכא חולשא מפי,והיינו דאתו עלייהו ביום השלישי ולא ביום הראשון ואף על גב דלכולי עלמא ביום ראשון מיהא מסתכן מפי, משום דאע"ג דמצטערי טפי מכל מקום ליכא חולשא.

ולפני מילה נמי מרחיצין אותו אפילו בחמין שהוחמו בשבת על ידי עכו"ם שחממן מעצמו, ואפילו עבר ישראל ואמר ליה לעכו"ם זיל אחים לי, ואפילו עבר נמי וחממן ישראל, דכל הני משום קנס הוא דאסרינן ליה בעלמא, אבל הכא במקום מצוה לא קנסינן.

ותדע לך דאפילו לפני מילה מרחיצין אפילו בחמין שהוחמו בשבת, דהא קתני במתניתין מרחיצין את המילה בין לפני מילה ובין לאחר מילה, אלמא לפני מילה ולאחר מילה חד דינא אית להו בהא. ובמאי דמרחיצין או מזלפין למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לאחר מילה הכי נמי מרחיצין או מזלפין נמי לפני מילה, ומתרגומא דרבא נמי שמעינן לה, דהא לתרגומיה ת"ק שרי ביום ראשון להרחיץ כדרכו בין לפני מילה בין לאחר מילה, ומינה נשמע לר"א בן עזריה דכי היכי דשרי רחיצה כדרכו לאחר מילה הכי נמי שרי לפני מילה. וכן פסק הרב אלפסי ז"ל משמא דרבוותא, וכן כתב מורי הרב רבי יונה ז"ל בהלכותיו.

וא"ת היאך אפשר לומר דהרחצה דלפני מילה מותרת בחמין שהוחמו בשבת, וכן הרחצת כל גופו קודם מילה, והא מכשירי מילה נינהו, וחמין שהוחמו בשבת אסורין מדבריהם (לעיל שבת לט, ב) בין בשתיה בין ברחיצה, וכן נמי הרחצת כל גופו אסורה מדבריהם ואפילו אבר אבר (לעיל שבת מ, א), ואנן הא קיימא לן כרבנן דר"א דאסרי מכשירי מילה ואפילו בדבר שאין בו אלא שבות דרבנן. יש לומר דחמין שהוחמו בשבת קנס הוא דקנסינן, ובמקום מצוה לא גזרו, וכן הרחצת כל גופו לאו מלאכה הוא שהרי בצונן מותר, וכן פניו ידיו ורגליו אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת, אלא שאסרוה מפני הבלנין שהיו מחמין בשבת, ובמקום מילה לא גזרו. וכן תירץ מורי הרב ר' יונה ז"ל.

ואם תאמר עוד והא יהבינן טעמא בגמרא להרחצה דלאחר מילה בהרחצת כל גופו ובחמין שהוחמו בשבת מפני שסכנה היא לו, הא לפני מילה דאין שם סכנה ליתסר ותדחי מילה. תירץ מורי הרב ז"ל דמשום הכי נקט האי טעמא בגמרא, משום דלאחר מילה אי ליכא סכנה לא שריא ולא מידי ואפילו זילוף, אבל לפני מילה התירו לצורך המילה. ועוד דמשום הכי נקט בגמרא האי טעמא, לומר דעל כרחין חמין שהוחמו בשבת נמי שריא. ומעתה הרחצה שהתירו לאחר מילה התירו לפני המילה דחד דינא אית להו בהא, וכדמוכחא מתניתין כדאמרן.

ולי נראה דכיון דהוצרכו להתיר שבות דרחיצה לגבי מילה, לא רצו לאסור אף לפני מילה דהויא לה כחוכא, לאחר מילה נתיר להדיא מפני שסכנה היא לו, הא אפילו קודם מילה יודעין בה הכל שעל כרחנו יבא לידי כך, ועכשיו נאסור, והלכך כל מה שהתירו בענין רחיצה לאחר המילה התירו אף לפני המילה. והיכא דאישתפוך המימי ואיבדור סממני לאחר מילה, מהממין ושוחקין מפני הסכנה, ומיהו כל היכא דאפשר לשנויי משנינן, וכדתניא במתניתין לא שחק כמון מערב שבת לועס בשיניו, ולא יטרוף יין ושמן אלא נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, כלומר בכלי בלא בילה כדאיתא בגמרא.

אבל אשתפוך קודם מילה ואי אפשר לו להרחיצו לאחר מילה אלא אם יאמר לעכו"ם להחם דקא מידחי ביה שבות דרבנן שיש בו מלאכה, ואי נמי בדליכא ויצטרך ישראל להחם לו, בזה ראיתי מחלוקת בין הגדולים, שהרמב"ן ז"ל כתב שאם יש לו חמין להרחיצו לפני המילה ואין לו להרחיצו לאחר מילה, שרוחצין אותו ומלין אותו שאין כאן מכשירין דוחין כלום, ואחר שמל הרי כאן סכנת נפשות שדוחה

שבח, ואין אומרים תדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדחה שבח, אלא מילה עצמה דוחה שבח, ואין אומרים תדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדחה שבח, אלא מילה עצמה דוחה שבח וסכנת נפשות דוחה שבח, ואין למצוה אלא שעתה, ואין לדחות מילה מפני דחיית שבח שיבא אחר מכן מפני הסכנה. והביא ראיה ממחניתין דקחני לא שחק כמון מערב שבח לועס ואם לא החקין מערב שבח כורך על אצבעו ומביא ואפילו מחצר אחרח, ולא קחני כשאין לו כמון בביתו או שאי אפשר ללעוס בשיניו חדחה, ומדקחני תקנחא ולא קחני נמי דחייה שמע מינה כדאמרן. ועוד דכורך על אצבעו ומביא דרך רשות הרבים איסורא דאורייתא הוא דמשאיי הוא לו, אי נמי מחצר אחרת שלא נשתחפו נמי איסורא הוא ונדחה מילה מידי דהוה אאיזמל שאין מביאין אותו דרך שער בשינוי ואפילו במבוי שאינו משוחף, אלא שאין צרכי סכנה שלאחר מילה דוחין אותה מתחלה, אלא מל ואחר כך מחלל לצורך הסכנה ע"ב.

ולפי דברי הרב ז"ל הא דאמרינן בעירובין (סז, ב) בההוא ינוקא דאשתפוך חמימיה, דקודם מילה הוא. ואין נראה כן מדברי הגאונים ז"ל, אלא שנשפכו המימי דלאחר מילה. ולא התירו הגאונים ז"ל אלא בדאישתפוך המימי ואיבדור סממני לאחר מילה, הא קודם מילה תדחה, דעל כרחין אתי למידחי שבת במישחק סממני ומיחם המימי. וכ"כ הר"ז הלוי ז"ל מפורש. ומסחברא לי כותייהו מדחני בפרק קמא דביצה (ב, א) השוחט בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה, וב"ה אומרים לא ישחנט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ושיין שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. ואם כדברי הרמב"ן ז"ל, לעולם היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ושיין שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. ואם כדברי הרמב"ן ז"ל, לעולם שחיטה הרי כאן מצוח עשה דכסוי, ומצוח שמחת יום טוב, דבשעת שחיטה אין כאן דחוי כלל, ולאחר שחיטה הרי כאן מצוח עשה דכסוי, ומצוח עשה הוא דוחה חפירת הדקר דאיסורא דרבנן הוא, ואין דוחין מצוח שמחת יום טוב בשעחה שלא נבוא לידי איסור מלאכה ואפילו דרבנן שאינה נתרת קודם זמן הרחה אותה מצוה כדי שלא נבוא לבסוף לידי כך וכל שכן במלאכה דאורייתא.

ומה שהחירו לו לכרוך על אצבעו להביא מחצר שאינה מעורבת ולא דחו את המילה בכך, כדדחינן לה מפני הבאת האיזמל ואפילו דרך גגות וקרפיפות. יכילנא לשנויי, דאין הכי נמי אי אתידע מלתא מקמי מילה, ומתניתין בדלא ידעי עד לאחר מילה, ואפילו הכי כל היכא דאיכא לשנויי משנינן. ואלא מיהו אפילו תמצא לומר דבאתידע מקמי מילה מיירי, לא קשיא ולא מידי, דהתם שאני דכיון דעל כרחין מידוא שבות דרבנן בלאחר מילה בהכין דהיינו נתינת אספלנית משום דהוה ליה הני אי אפשר לעשותה מערב שבת, אפילו אתידע מקמי מילה נמי לא דחיי מילה מקמי שבות דלאחר מילה דאין בה איסורא דאורייתא, והא דלא קתני נמי לא הביא כמון מערב שבת או שאי אפשר לו ללעוס תדחה מילה, אינה השבת, והלכך תנא לאו כרוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת, והלכך תנא לאו כרוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו כרוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו ברוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב עבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו ברוכלא תני ואזיל, משיר בעאבה שרי כדאמרן, דמה לי דחיית שבות בזה מלאכה דאורייתא, וכל שבות דלאחר מילה שאין בו מלאכה שרי כדאמרן, דמה לי דחיית שבות בזה מלאכה דאורייתא, וכל שבות דלאחר מילה עאין בו מלאכה שרי כדאמרן, דמה לי דחיית שבות בזה מלאכה דאורייתא, וכל שבות אחר דלאחר מילה, כך נראה לי.

राव दारीत

גירסח הגאונים ז"ל: אמר רבה מנא אמינא לה דתניא ר"א הקפר ברבי אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה רכז, לאו מכלל דת"ק סבר דברי הכל אין מחללין, אם כן ר"א הקפר מעמא דב"ש אתא לאשמועינן, דלמא הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה. ות"ק דקאמר הכא היינו ר"ש בן אלעזר, וכן נמצא בתוספתא (פט", הל' ח). והא דקאמר לאו מכלל דת"ק סבר דברי הכל אין מחללין, יש מפרשים דאי אמרינן ת"ק דהיינו ר"ש בן אלעזר סבר דצריך להטיף ממנו דם ברית אפילו בשבת קאמר דודאי ערלה מבושה היא, היכי קאמר ר"א לא נחלקו ב"ש וב"ה בחול שצריך להטיף ממנו דם ברית, אמר ת"ק אפילו בשבת ואמר ליה איהו אפילו בחול, שמע מינה דת"ק דהיינו ר"ש ב"א לא אמר אלא בחול ואפילו לפיכך אמר ליה ר"א הקפר דבדבר זה (הוא דנחלקו) [לא נחלקו], דלכולי עלמא צריך והאי להטיף ממנו דם ברית כדקאמר ר"ש בן אלעזר, אלא דמחלוקתן בשבת היא, דלב"ש מחללין עליו את השבת, ונמצא רבה דאמר בין כר"ש בן אלעזר בין כר" אלעזר הקפר, ורב יוסף דלא כחד.

ריש מפרשים דהכי פירושא, לאו מכלל דת"ק סבר אין מחללין, דכיון דאשכחן לר"א הקפר דאמר דספק ערלה כבושה היא לב"ה, מסחמא אף ר"ש בן אלעזר הכי סבירא ליה, דמדר' אלעזר נשמע לר"ש, דבכדי לא נטיל מחלוקת ביניהם אלא במאי דאשכחן להו דפליגי דהיינו לב"ש דאינה משנה. ולי נראה דטעמא משום דאשכחן לרשב"א דמוסיף בהא אח"ק, הכי נמי לר"א מוסיף אדר' שמעון, דכל חנא בחרא לטפויי מלחא קא אחי, והלכך ח"ק דר"ש אמר דאף בחול אין צריך להטיף ממנו דם בריח אלא לב"ש בלחוד, ור"ש אומר דאף לב"ה צריך להטיף בחול אבל לא בשבח משום דלכולהו ספק ערלה כבושה היא, ור"א הקפר על ר"ש מוסיף ואמר דלביח שמאי אפילו בשבח נמי דודאי ערלה כבושה היא לביח היא, ור"א הקפר על ר"ש מוסיף ואמר דלביח שמאי אפילו בשבח נמי דודאי ערלה כבושה היא לביח היא, ואקשינן אי הכי רבי אלעזר הקפר טעמא דביח שמאי אחא לאשמועינן, דאילו לענין דינא ר"א ור"ש הושוו לדעת אחת ולשניהם אין מחללין את השבת לבית הלל, ובטעמא דביח שמאי הוא דפליגי ומה בכך והא בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה.

ופרקינן דלמא הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה, יש מי שפירש דלמא הכי קאמר ליה לר"ש, לא נחלקו ב"ש וב"ה בהטפת גר שנתגייר כשהוא מהול (כרקאמר) [כדקאמרת], דבההוא לא נחלקו שצריך להטיף ממנו דם ברית, אלא בהטפת נולד שהוא מהול פליגי ולחלל עליו את השבת, ולא א"ר אלעזר הכין לאשמועינן טעמא דב"ש בנולד כשהוא מהול, אלא לאשמועינן דבההיא הוא דפליגי ולא בגר שנתגייר כשהוא מהול. ויש מי שפירש דאת"ק דר"ש ב"א קאי כלומר דבין ר' שמעון בן אלעזר בין ר' אלעזר הקפר אמרו ליה לת"ק, לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית, אלא על מה נחלקו, ר"ש ב"א אמר על גר שנתגייר כשהוא מהול, ורבי אליעזר הקפר קאמר בנולד כשהוא מהול עצמו ולחלל עליו את השבת.

ורש"י ז"ל גורס: א"ר יוסף מנא אמינא לה דחניא ר"א הקפר אומר וכרי, לאו מכלל דת"ק סבר דברי הכל מחללין, ודחינן דלמא ת"ק סבר ד"ה אין מחללין, ואקשינן אם כן ר"א הקפר טעמא דב"ש אתא לאשמועינן, ופרקינן דלמא הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה, ואף לגירסא זו נמצא שהחלמוד דחה רב יוסף מאותה ברייתא דלא שמע מינה מידי. וגירסת הגאונים ז"ל נראית יותר נכונה.

ולענין פסק, בנולד כשהוא מהול קיימא לן כר"ש בן אלעזר וכדפסק שמואל. ואע"ג דפסק רב כת"ק, הא איכא רבה ורב יוסף דפליגי אליבא דר"ש בן אלעזר ושמע מינה דסבירא להו כותיה. ובפלוגתא דרבה ורב יוסף קיימא לן כרבה דאמר דספק ערלה כבושה היא ואינה דוחה את השבת, דרבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה ענין ומחצה (ב"ב קיד, ב), ואפילו אם תמצא לומר דלא אתמר כללא אלא במאי דפליגי בכולה מכלתין דבבא בתרא, מכל מקום לענין פסק הלכה הוי ליה ספיקא אי כרב יוסף, ונקטינן לחומרא ואין מחללין עליו את השבת.

ולענין גר שנתגייר כשהוא מהול. יש אומרים דכיון דפסק שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר, שמעינן מינה דאין צריך להטיף ממנו דם ברית, דסתמא כיון דר"ש בן אלעזר ור"א לא נהלקו בנולד כשהוא מהול אלא בגר שנתגייר, ואמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר ולא פירש דדוקא בנולד כשהוא מהול,

ממנו דם ברית.

סתמא דמלתא בכל מאי דאמר ר"ש בן אלעזר פסק כותיה. ועוד יש מרבותינו ז"ל שאמרו שאילו לא פסק שמואל כרי שמעון בן אלעזר אלא בנולד כשהוא מהול בלבד אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול לית ליה כותיה, הוי ליה לפסוק הלכה כרבי אלעזר הקפר דאוקי פלוגתייהו בנולד כשהוא מהול ולהלל עליו את השבת אבל בחול צריך להטיף, וכן גר שנתגייר כשהוא מהול לא נחלקו שצריך להטיף ממנו דם בריח. אבל הגאונים ז"ל וכן בהלכות הרב אלפסי ז"ל פסקו בגר שנתגייר כשהוא מהול שצריך להטיף

ויש מביאים ראיה לדברי הגאונים ז"ל, משום דסוגיין בתלמודא הכין, מדאותביה רבי אלעזר בן פדא לרי יוחנן בפרק הערל (יבמות עב, ב) מדתניא אין לי אלא נמול ביום שמיני, נמול לתשעה נמול לעשרה לי"א לי"ב וגר שנתגייר כשהוא מהול מנין, תלמוד לומר וביום, אלמא גר שנתגייר צריך להטיף ממנו דם ברית. ועוד דקיימא לן כרבי יוסי דאמר בפרק החולץ (יבמות מו, ב) א גר עד שימול ויטבול, וכדאיפסקא התם הלכתא בהדיא, ומשמע דכללא הוא לכל הגרים בין ערלים בין כשהן נמולין. ועוד דתניא החם, הרי שבא ואמר מלתי ולא טבלתי מטבילין אותו, ורי יוסי אומר אין מטבילין אותו, ומפרשי רבוותא משום דחייש רי יוסי דלמא ערבי מהול הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית, וכן פירש שם רש"י ו"ל. וכבר איפסיקא התם הלכתא כרבי יוסי דאינו גר עד שימול ויטבול.

ומה שאמר שמואל הלכה כר' שמעון, לאו אגר שנחגייר קאי אלא אנולד כשהוא מהול לבד, ואעיג דר' שמעון תרתי קאמר והוא פסק סתם, אורחא דתלמודא בהכין למיפסק סתם ואעייג דלית ליה כותיה אלא בחדא, וכההיא דאמרינן בפסחים (יג, א) מאי לאו לאכול לא לבער. ומיהו מה שהביאו ראיה מההיא דתניא בפרק הערל (שם) דאותביה ר"א לרבי יוחנן אין לי אלא נמול לשמנה וכו' גר שנחגייר כשהוא מהול מנין, אינה ראיה מהוורת בעיני, דאי מברייתא גופה קא מייתי ראיה, לאו ראיה היא דדלמא ההיא ר' אלעזר הקפר או תנא אחר הוא דאית ליה הכין, והתם נמי איכא תנאי אחרינא דתניא התם משוך ונולד כשהוא מהול וגר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו ושאר כל הנמולין, לאחיי מי שיש לו ונולד מינה בר פדא לאו מגר שנתגייר קמותיב לר' יוחנן אין נימולין אלא ביום כו'. (ומשום) [ומאי] דמותיב מינה בר פדא לאו מגר שנתגייר קמותיב לר' יוחנן אלא מנמול לתשעה לעשרה וכוי, כלומר שאע"פ שנמולין שלא בומנן אין נמולים אלא ביום.

וההיא דאינו גר עד שימול ויטבול, אינה ראיה גמורה, דרלמא החם בגר שלא נמול משום דאפשר למולו דכל דאפשר למולו צריך למולו כאבות, ולא גמרינן מאמהות שטבלו ולא מלו משום דאין דנין אפשר משאי אפשר, דוו היתה תשובתו של רבי יהודה, אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול דאי אפשר למולו גמרינן ליה מאמהות ובטבילה סגי, ולא איפסיקא התם הלכתא כרבי יוסי אלא בההיא, אבל בההוא שבא ואמר מלתי ולא טבלתי לא איפסקא הלכתא כותיה. וכן השיב מורי הר"מ ז"ל.

והר"ז הלוי ז"ל השיב דדלמא ההיא דאמר ר' יוסי אין מטבילין, לא משום חשש ערבי הוא, אלא משום חשש דלמא נולד כשהוא מהול הוה. ואין זה מחוור בעיני, דנולד כשהוא מהול מיעוטא הוא, ורבי יוסי לא חייש למעוטא (יבמוח סז, א). וקבלת הגאונים ז"ל תכריע. וההיא דא"ר יוסי, משום נולד כשהוא מהול ליכא למימר, דמיעוטא הוא כדאמרן, ואע"ג דלא איפסיקא בההיא בהדיא הלכה כר' יוסי, מכל מקום קיימא לן (עירובין מו, ב) דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי. וההיא דאינו גר עד שימול ויטבול נמי ראיה, דאפילו גר שנחגייר כשהוא מהול לא דמי לאמהוח, דהכא אפשר הוא בהטפח דם בריח.

ור"ח ז"ל כתב דגר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה, אבל בניו נמולין לשמנה ונכנסין לקהל, דהא אתגייר בטבילה וכגר השוב להכשיר זרעו, אבל בעצמו לא. ואינו מחוור דאי סבירא לן כר"ש בן אלעזר, אף הוא עצמו כשר ונכנס בקהל, דהא אין צריך להטיף ממנו דם ברית קאמר, ואי לאו כותיה סבירא לן הא סגי ליה בהטפת דם ברית, וכההיא דתניא התם בפרק הערל דכתבינן לעיל. ועוד הקשה עליו הרמב"ן ז"ל מההיא דאמר ר' יוסי התם אין מטבילין אותו, כלומר עד שיטיף, שאלמלא אין לו תקנה לעולם מטבילין אותו להכשיר זרעו אבל לא להכשיר עצמו. ואין נראה לי [לומר] דצריך להטיף ממנו

דם ברית להכשיר זרעו, דהא משמע דהטפת דם ברית כמילה.

ולענין הברכה כתב הרמב"ן ז"ל, שהמל את הגר ועבד שנתגייר כשהוא מהול, מברך אקב"ו להטיף דם ברית מן הגרים או מן העבדים, שאין הטפה זו מספק אלא ודאי, שאנו חייבים להטיף מהם דם ברית להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה ובה נכנסין תחת כנפי השכינה, אבל נולד כשהוא מהול כיון דקיימא לן משום ספק ערלה כבושה הוא שמטיפין ממנו דם ברית, אין מברכין. זכן הזרו הגאונים ז"ל וכ"כ הרב אלפסי בהלכותיו. והוא המעם שאין מברכין להכניסו בבריתו של אברהם אבינו דשמא אין זו ערלה. אבל מורי הרב ז"ל כתב שצריך לברך, רכיון דאון משום ספק בשל תורה מטיפין ממנו, בספיקא דאורייתא מברכין. ומחלוקתם חלויה בההיא דפרק במה מדליקין (שבת כג, א) דאמר אביי ודאי דדבריהם בעי ברכה ספק דדבריהם לא בעי ברכה, וכבר כתבתים שם בסייעתא דשמיא.

הא דאמר (רב) [רבה] אמר רב אסי כל שאמו ממאה נמול לשמונה. יש מי שפסק דליתא משום דאתי כתנאי, ואתיא דרבה אמר רב אסי כרב המא דיהידאה הוא, וקיימא לן (לעיל שבת קל, ב) דאין הלכה כיחיד במקום רבים, ואי לאו דאיפליגו בה אמוראי הוה אמרינן דהלכתא כרב המא ומשום דפסק רב אסי כוותיה, אבל השתא דאפליגו בה אמוראי דהיינו רב הונא וחייא בר רב, וכדאמרינן דפלוגתייהו בהא תליא, ואתיא מאן דאמר דבטומאת לידה תליא מלתא כרב המא ומאן דאמר דלאו בטומאת לידה תליא מלתא כתנא קמא, קיימא לן כמאן דקאי כתנא קמא, ועוד דרבא משרשיה ורי ירמיה שקלי ומרו אליבא דתנא קמא. וכן דעת הרמב"ן ז"ל.

אבל מורי הרב ז"ל פסק כרב אסי, משום דכיון דאוקימנא לה בפלוגתא דרב הונא וחייא בר רב, הוי ליה מ"ד אין יוצא דופן נמול לשמונה ורב אסי רבים ומ"ד יוצא דופן נמול לשמונה יחיד, וקיימא לן כרבים. ואף על גב דאוקימנא לה בגמי כתנאי וקם ליה רב אסי כיחידאה, אין לתלות דברייתא לא שמיעא להו לרב אסי ולמ"ד יוצא דופן אינו נמול לשמונה, אלא שמיעא להו ואיסתבר להו כרב חמא, וכל היכא דפליגי אמוראי חד פסיק כת"ק ותרי פסקי כיחידאה אין לנו להכריע מסברא כההוא דפסיק כרבים בלא ראיה, דהויא לה כפלוגתא דאמוראי וקיימא לן כהנהו אמוראי דהוו להו רבים אצל יחיד.

והרב אלפסי ז"ל לא פסק כחד מנייהו, אלא שכתב בהלכות דברי כולם, וכולה שקלא וטריא דגמרא. ויש מי שסובר דמסתפקא מלתא להרב ז"ל ולפיכך לא פסק בה כלום, אלא מספיקא אין אחד מהם נמול אלא לשמונה ואין מחללין עליו את השבת דמטילין אותו לחומרא, וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל. וכן דעת הרב בעל ההלכות ז"ל דמילתא ספיקא היא, ונמול לשמונה ואין מחללין עליו את השבת.

הא דאמר רשבי, כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל. כללא כייל לכל הנולדים בין ענולד לשמונה ובין לשאר חינוקות, דכל דלא קים לן בגויה שכלו לו חדשיו אינו יוצא מכלל נפל אלא אם כן שהה שלשים יום, ואפילו סחם חינוקות ואפילו גמרו סימניו שערו וצפרניו. והיינו דאקשינן היכי מהלינן, ואי דוקא בבן ח' ואי נמי בסחם חינוקות ובשלא גמרו סימניו שערו וצפרניו. והיינו דאקשינן היכי אלא בן שמונה היכי מהלינן, אי נמי כל שלא גמרו סימניו היכי מהלינן. ובהא רשב"ג לחומרא ורבון לקולא, וכדמשמע בשמעתין דרבנן לקולא ורשב"ג לחומרא, וכדמשמע נמי ריש פרק החולץ (יבמות לן, ב) גבי הא דמייתינן לקמן מת בתוך שלשים יום ועמדה ונחקדשה. ואפילו נולד לשמונה אילו שהה עלשים יום נמי יצא מכלל נפל לרשב"ג, דכללא כייל כל ששהה שלשים יום אינו נפל, משום דאיהו עלשים יום נמי יצא מכלל נפל לרשב"ג, דכללא כייל כל ששהה שלשים יום אינו נפל, משום דאיהו כלל, ורבנן ורשב"ג בתרתי פליגי וכדאמרן. ומיהו רבי ורשב"ג לאו בחדא שטחא ממש קיימי, אלא רבי סמיך אגמר סימניו שערו וצפרניו, ורשב"ג לא סמיך אסימנים אלא אנשתהה שלשים יום. והכין האיבעיא לן לקמן מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג ולא פשטוה מההיא ברייתא, דלמא לא שמיעא להו, ואיבעיא לן לקמן מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג ולא פשטוה מההיא ברייתא, דלמא לא שמיעא להו, ואיבעיא לן לקמן מי פליגי רבון עליה דרשב"ג ולא פשטוה מההיא ברייתא, דלמא לא שמיעא להו, ואיבעיא לן לקמן מי פליגי רבון שליה דרשב"ג ולא פשטוה מההיא ברייתא, דלמא לא שמיעא להו, ואיבער בתחתיה בארוכה בפרק הערל ביבמות (שם) בסייעתא דשמיא.

14 441

הא ד**אמר אביי כתנאי.** פירש רש"י ו"ל: דאדרב אדא בר אהבה קאי, וכי אמרינן דכולי עלמא מת הוא, לומר דכולהו אית להו כרב אדא דמת הוא וכמחתך בשר בעלמא הוא. ויש מרבוותא ז"ל שהקשו עליו, דאם כן דכולהו סבירא להו דמחתך בשר בעלמא הוא, היכי רבי יוסי בר יהודה ור"א בר"ש סברי דהוי כמריפה, דהא מחתך מן הטריפה בשבת חייב משום חבורה, והשוחט את הטריפה חייב משום נטילת נשמה וכדאיתא בפסחים בפרק אלו דברים (פסחים עג, א), ולפיכך פירשוה דארשב"ג קאי.

ואינו מחוור בעיני, דאם כן למסקנא דאמרינן דכולי עלמא מת הוא וכרשב"ג, א"כ ר' יוסי בר יהודה ור"א בר"ש לכל הפחות דלא עבדי לה מתה טפי מטריפה, אם כן תהדר לה קושיין לדוכתייה דלדידהו היכי מהלינן. וליכא למימר דלרשב"ג אליבא דידהו לא מהלינן אלא מי שכלו לו חדשיו, דאם כן לא הוה מקשינן היכי מהלינן, דמשמע דפשיטא להו דמהלי לכולי עלמא וליכא מאן דאסר אלא דטעמא איסתפקא להו היכי מהלינן, אלא נראה כמו שפירש רש"י ז"ל.

והא דאמרינן כטריפה לאו למימרא כטריפה ממש, אלא לטהרה מידי נבלה בלחוד, וכדמפרשי אינהו מעמא דהא עיקר שחיטה אינה אלא להכשיר באכילה ואפ"ה אהני לה שחיטה לטהרה מידי נבלה, דלמאכל שיש לה רוח חיים מהני לה שחיטת סימניה לטהרה מידי נבלה, הכא נמי אע"ג דמת הוא שחיטת סימניו מטהרין אותו מידי נבלה, כן נראה לי לפי דברי רש"י ז"ל.

ולכולי עלמא מהלינן ספקות ממה נפשך כרב אדא בר אהבה. והתימה מן הרב אלפסי ז"ל שכתב להא ברייתא דספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מהללין עליו את השבת בפסק הלכה, ואילו בגמרא העמידוה כר"א ולמכשירי מילה. ונראה שהרב ז"ל סבור דלא קיימא לן כהא דרב אדא בר אהבה ודחייה בעלמא היא, ולא מהליי לרשב"ג אלא מי שקים לן בגויה שכלו לו הדשיו. וכן כתב ר"ח ז"ל דלית הלכתא כרב אדא בר אהבה דשנויא בעלמא היא, והא אתי שפיר לפי הפירוש

השני שכחבנו בהא דאביי וכמו שכחבחי, וצ"ע לפי דבריהם ז"ל. הלאו דוקא פיהק אלא הוא הדיון לחלה ומת, דאם לא כן מאי קאמר אכלו ארי או שנפל מן הגג מר סבר חי הוא, דאלמא לא נחלקו אלא בשאכלו ארי, דאי לא לימא אבל חלה ומת. אבל הר"ז הלוי ז"ל כתב דדוקא פיהק ומת דמוכחא מלחא דאית ביה ריעותא, אבל חלה ומת הרי הוא כאכלו ארי דאפילו בן קיימא נמי יחלה וימות. והא דאביי לא כתבה הרב אלפסי ז"ל, לומר שאינה הלכה, דאידחייא לה מהא דאמר רבא מת בחוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן היא אינה חולצת, ואוקימנא התם בריש פרק החולץ (יבמות לז, א) כרבנן דרבן שמעון בן גמליאל, דאלמא אפילו בשלא אכלו ארי פליגי רבנן.

רקשיא לי קצת דאי איתא דההיא דרבא פליגא אדאביי, אמאי לא אקשו ליה מינה כדאקשי ליה מההיא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע. ואפשר לומר דלא שמיע להו ההיא דרבא. ועוד יש לומר דלא אקשינן הכי מדרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע, אלא לומר דמינה שמעינן דאביי לאו הכי אמרה אלא איפכא דמסתמא לא פליגי אהדדי, אלא אדרבא ודאי פליגא ולא אקשינן לאביי מדרבא. אבל מורי הרב ז"ל פסקה להא דאביי בפסקי הלכותין, וכתב דההיא דרבא בעופל מן הגג או כשאכלו ארי. והר"ו הלוי ז"ל פירש דההיא דרבא בעחלה ומת דהיינו כאכלו ארי, ולא אמרינן אלא כעפיהק ומת, וכמו שכתבנו למעלה.

रान तरी

הא דאמרינן: ומאי שנא גבי מילה ופרקינן דכתיב (בראשית יו, י) המול לכם כל זכר. משמע טעמא דכתיב כל זכר הא לאו הכי לא. וקשה דהא איצטריך למעוטי מערכין מדכתיב (ויקרא כו, ג ד) הזכר ואם נקבה, טעמא דכתיב ואם נקבה, הא זכר ונקבה משמע אפילו טומטום ואנדרוגינוס. ויש לומר דזכר ונקבה זכר ודאי נקבה ודאית משמע, ולא איצטריך גבי ערכין למכתב הזכר ואם נקבה, אלא משום דזכר ונקבה מבעי ליה לחלק בין ערך איש לערך אשה, וכדאיתא במסכת נדה פרק המפלת (נדה כה, ב) גבי המפלת טומטום ואנדרוגינוס דאמרינן התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטום ואנדרוגינוס, המפלת טומטום ואנדרוגינוס דאמרינן התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטום ואנדרוגינוס, והא גבי ערכין דכתיב הזכר ואם נקבה, ותניא הזכר ולא טומטום ואנדרוגינוס, יכול לא יהא בערך איש היהא בערך אשה ת"ל הזכר ואם נקבה, זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס, טעמא דכתיב הזכר ואם נקבה הא לאו הכי מזכר ונקבה לא מימעיט, ההיא מבעי לי לחלק בין ערך איש לערך

אשה.

אבי הבן מברך אקב"ו להכניסו בבריחו של אברהם אבינו. רבנו שמואל ז"ל היה אומר דצריך לברך כן קודם המילה, דכל המצוח כולן מברך עליהן עובר לעשייחן. ור"ח ז"ל חלק עליו, שמשנה לברך כן קודם המילה, דכל המצוח כולן מברך עליהן עובר לעשייחן. ור"ח ז"ל הלק עליו, שמשנה סדר הברייחא ששנה תחלה ברכת המל ואח"כ ברכת אבי הבן, ועוד דקתני העומדין שם אומרים כשם עוכנס לבריח כו' דאלמא משמע שנכנס ונמול כבר. ומה שאומרים להכניסו ואמרינן בפסחים (ז, א) עוכנס לבריח כו' דאלמא משמע עוכנס ונמול כבר. ומה שאומרים להכניסו ואמרינן בפסחים (ז, א קשיא דלאו למימרא דלהבא דוקא משמע ולא לשעבר, אלא דמפי משמע להבא מלשעבר, אבל הכי נמי דמשמע לשעבר, ובעל ביעור הוא דפליגי, דמר סבר דמעיקרא בלחוד משמע ומר סבר אפילו להבא משמע, והלכך להכניסו שפיר משמע לשעבר. ולא דמי לכל המצות שמברך עליהן עובר לעשייחן, דהכא אינו אלא שבח והודאה בעלמא על שזיכהו להכניסו

בבריתו של אברהם אבינו, כמו אשר קדש ידיר מבטן.

בדר מבטן. פירש רש"י ז"ל: דה"נו יצחק שנתקדש מן הבטן. אבל ר"ת ז"ל כתב שזהו אברהם,
כדדרשינן מה לידידי בביתי זה אברהם, כדאיתא בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות נג, ב). ובברכה
וו מוכיר שלש האבות, ידיד זה אברהם, חוק בשארו שם זה יצחק, וצאצאיו חתם באות ברית קדש זה
יעקב. ואם תאמר מנא ליה באברהם שנתקדש מן הבטן. יש לומר דדלמא קים להו דילפי לה בגזירה
שוה דידיעה ידיעה, באברהם כתיב כי ידעתיו, ולהלן כתיב (ירמיה א, ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך.
ה"ג בהלכות הרי"ף ז"ל וכן הוא בספרים מדוייקים: המל את הגרים אומר אקב"ו למול הגרים ולהטיף
מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ כוי בא"י כורת הברית. ולאחר המילה
מינו מברך כלום. ואם תאמר למה בברכת הגרים תקנו לומר למול ולא על המילה כמו שאר הנמולין,
מינו מברך כלום. ואם תאמר למה בברכת הגרים תקנו לומר למיל ולא על המילה במירה היא על המל,
והיה להם לומר על מילת הגרים. כבר תירץ הרמב"ן ז"ל משום דמילת גר חובה גמורה היא על המל,
ובשיה קא עביד. אלא דקשה לי קצת, דאם כן מאן דלא מהליה אבוה דבית דין מחויבים למימהליה
כדרשינן בפרק קמא דקדושין (כט, א) מהמול לכם כל זכר, א"כ התם ליבריך למול, דכל מאן דמהיל
ליה מצוה דנפשיה קא עביד.

והתירוץ השני שתירץ הרב ז"ל טוב מן הראשון, שהוא ז"ל הקשה למה כללו כאן שתי הברכות של מילה באחת ולא ברכו בה תחלה וסוף כשאר הנמולין, ותירץ לפי שאינו גר עד שימול ויטבול לא ברכו עליה על המילה, כשם שאין מברכין על הטבילה אלא הוא בעצמו בעלייתו מברך עליה, אבל כללו הכל בברכה זו לפי שדם המילה בריתן של ישראל הוא ועל הברית אנו מברכין. וכענין זה היא ברכת אירוסין, שמברכין אקב"ו על העריות ואסר לנו את הארוסות. ומה שתקנו בה [לומר] להטיף מהם דם ברית, לפי שיש כמה גרים שמתגיירין כשהן נמולין ועיקר מילתן הטפת דם ברית, לפיכך תקנו לעולם כן. זו דעת הרמב"ן ז"ל וזה נכון.

ויש ספרים שכתוב בהן, המל אומר על המילה והמברך אומר למול את הגרים. וכן כתב הרב בעל ההלכות ז"ל דתרתי תקנו תחלה וסוף כשאר המילות. והר"ז הלוי ז"ל הקשה עליו דהיאך יברך לבסוף למול, ולמול להבא משמע וכדאמרינן בלבער. וכבר כתבתי למעלה משם רבותינו הצרפתים ז"ל דלבער

ולמול ולהכניסו לאו דוקא להבא, אלא דמשמע טפי להבא ומכל מקום לשעבר נמי משמע, מה שאין כן בעל ביעור דמשמע מעיקרא למ"ד דסבירא ליה הכין החם, והיינו דמברך אבי הבן להכניסו אחר מילה, והכא נמי כיון דלאחר המילה הוא מברך אין לטעות בו שיהא מברך להבא שכבר בירך לפניה ברכה אחרת אלא על המילה שכבר נעשית. ולשון אחר כתב הרמב"ן בזה, שנוסח ברכה הוא שקדשנו למול הגרים כשהן באין אלינו להתגייר ולהכניסם בברית. ומכל מקום גירסת הרי"ף ז"ל נראה יותר, וכך

הסכימה דעת כל גדולי האחרונים ז"ל. **דרבי אליעזר עדיפא מדרבי יהודה.** יש לפרש דרבי אליעזר לית ליה הוא לחלק, ויש לפרש דאית ליה וכרבי יהודה ממש, ומיהו דוקא במלאכות דאורייתא אבל במלאכות דרבנן שפיר דמי, כיון דהתירה החורה אפילו מכשירין שיש בהן מלאכה גמורה בשאי אפשר לעשותן אף רבנן התירו מלאכות שלהן אע"פ שאפשר לעשותן מערב יו"ט, כן כתבו בתוסי. והראשון נראה לי עיקר, דאם איתא מנא ליה דר"א עדיפא מדרי יהודה דלמא אף ר"י יתיר במלאכות דרבנן ומדר"א נשמע ליה. ויש לדחות שהשיב לו כן,

כלומר כשתמצא לומר דר"י לא יתיר בשאפשר לעשותן דר"א עדיפא. **הלה כוזא בסיכתא הכי נמי דמחייב.** וא"ת כיון דמדמי אביי תלית משמרת לתלית כוזא, אם כן אף למה דקאמר איהו טעמא מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול, ליחסר נמי למיתלי כוזא בסיכתא. פירשו בחוס' דאי הוה מדאורייתא, בדאורייתא אין לחלק, אבל בדרבנן יש לחלק, דזה נראה כעובדין דחול וזה אינו נראה.

פרק כ תולין

रान तरम

אלא אמר אביי מדרבון שלא יעשה כדרך שהוא ערשה בחול. פירש רש": 1"ל דלאו משום אהל עראי הוא, אלא שלא יחקן לשמר בקבע כדרך שהוא ערשה בחול, והראיה מדאמרינן לקמן (שבת קלמ, ב) חולה אדם את המשמרת ביום טוב לחלות בו אגוזים ורמונים וחולה בו שמרים, ואי טעמא משום אהל מה לי חולה רמונים מה לי חולה לשמרים מכל מקום הא עביד אהל עראי, והקשה עליו הרמב"ן ז"ל דמדאקשינן לעיל לר"א אוסופי על אהל עראי אטור לעשות, ואיך לכתחלה שרי, אלמא טעמא דמשמרת משום אהל עראי הוא. וחירץ הוא ז"ל דדלמא סוגיא דלעיל בשיטת רב יוסף אחמר. ומכל מקום עדיין קשה דהא מדנקיט אביי חומרי מתניחא וחני משמרת בהדי כולה, משמע דמשמרת נמי משום אהל עראי הוא. על כן פירש הוא ז"ל דאביי ודאי משום אהל עראי קאמר, וכלפי מאי דקאמר ר' יוסף חייב חטאת, אמר אביי דליכא אלא שבות בעלמא דהיינו עובדא דחול. והאי דשריי ברמונים משום דחולה לשמרים מותחה יפה וקובעה בכסבין והתולה לרמונים אין צריך לקובעה ולא למתחה יפה ולאו אהל הוא כלל.

ואין זה מחוור בעיני כלל, ראם משום דמותחה ואינו מותחה או משום קביעותא הוא, מה לי רמונים מה לי שמרים, לימא ואם אינו מותחה יפה ואינו קובעה בכסבין שרי, וכדאמרינן נמי גבי כילה דאם אין לה גג טפח מותר לנטותה ואם יש לה טפח אסור. ועוד דאי היתרא דרמונים משום ההוא טעמא נינהו, למה לי לתלות בו רמונים תחלה וכדאמר רב עלה, ומה לי אי מוכחא מלתא דלתלות רמונים תלאה אי

חד טעמא אית להו, ואף רש"י סבור כן בכסא גליון שאינו משום אהל אלא משום גזירה שמא יתקע. היה לי לומר כדברי רש"י, והא דמינקט אביי חומרי דמתניי ותני משמרת בהדי כילה, לאו משום דכולן שהרי צריך לאותו חלל כדי שישים תחתיו הכלי, אבל בתולה לרמונים אינו צריך לחלל כלל. ואפשר עשייתו של אהל עכשיו. ואי נמי יש לומר דכל שהוא צריך לשים כלי תחתיו, מעכשיו הוא נקרא אהל אבל השתא דאין דעתו לתת בחלל שתחתיה כלי, נמצאת תלייתה בהיתר וכשנותן תחתיה כלי לבסוף אין בה שמרים ונותן כלי תחתיה ליתסר. ואולי נאמר שלא אסרו אלא בשדעתו מתחלה לתת כלי תחתיה, כלי תחתיה, אם כן אע"פ שבשעה שתלאה לרמונים לא היה צריך לחלל שתחתיו, עכשיו שהוא תולה העשוי מלמעלה למטה ושרי. וא"ת משמרת אסרו לפי שדרכה בכך שתחלה תולין אותה ואח"כ נוחנין שאינו אהל עד שיחן תחתיה כלי, כשהוא תולה את המשמרת ואח"כ נותן תחתיה כלי, הוי ליה אהל עליהם, זה זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה מביא וכו' ונמצאת מחיצה עשויה מאיליה, והכי נמי כיון להם מלמטה זה מביא מטה וזה מביא מטה ויושבין עליהן, חם להם מלמעלה מביאים מחצלת ופורסין וכההיא דאמרינן בפרק כירה (לעיל שבת מג, ב) מת המוטל בחמה באין שני בני אדם ויושבין בצדו, חם להאהיל עליו לישתרי, דהוי ליה כההוא דאמרינן בביצה (לב, ב) בקדרה ומדורתא מלמעלה למטה שרי, חמיה כיון שאינו אהל אלא כשצריך לחללו בשעת נטייתו, אפילו בתולה לשמרים אם אין כלי תחתיו ובודאי שאין משום אהל אלא בשצריך לחלל שתחתיה, והוא שיש לו שלש מחיצות. אלא שאני אבל כשתולה אותם להניה עליה פירות מותר לפי שאינו צריך לחלל שתחתיה לדבר זה. ע"כ. ומורי הרב ז"ל כתב בהלכותיו דכשהוא תולה לשמרים הוו כאהל לפי הוא צריך לחלל שתחתיה, לאו מוכחא מלתא, הא מכל מקום לאו אהל הוא כלל.

והא דנקט לה בחומרתא חדא, משום דכולן כלים הן שגזרו חכמים בנטייתן, זה משום אהל, וזה משום עובדין דחול, וזה משום גזירה שמא יתקע. וכיוצא בזה יש לנו אחרת בפרק כל הצלמין (ע"ז מב, ב) דאמרינן התם מנקיט רב ששת חומרי מתני ותני כל המזלות מותרין חוץ מחמה ולבנה, וכל הפרצופות מותר חוץ מפרצוף אדם, וכל הצורות מותרין חוץ מצורות דרקון, ואמרינן עלה כל המזלות זכוי, במאי עסקינן אילימא בעושה כל המזלות מי שרי וכוי אלא פשיטא במוצא, אימא מציעתא כל הפרצופות מותרין חוץ מפרצוף אדם, ואי במוצא פרצוף אדם מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל מותרין חוץ מצורת דרקון, אי בעושה צורת דרקון מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרים חוץ מצורת דרקון, אי בעושה צורת דרקון מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרים חוץ מצורת בעושה, אמר אביי אין רישא וסיפא במוצא מציעתא בעושה, רבא אמר כולה הצורות וכוי, אלמא אביי לא קפיד למינקט בולהו בחד טעמא ממש, אלא כיון דשוו בחד צודי התם בעושה וכוי, אלמא אביי לא משום טעם אחד, וה"נ מינקט כלים שנטייתן אסורה ולא משום טעם אחד, וה"נ מינקט כלים שנטייתן אסורה ולא משום טעם אחד, וה"נ מינקט כלים שנטייתן אסורה ולא משום טעם

אחד, כך נראה לי ליישב דברי רש"י ז"ל. **הגוד והמשמרת.** אע"פ שאין בו משום אהל אלא בשצריך לחלל שתחתיו, נראה שהנוד היה צריך

לפרסו ולהיות אויר תחתיו כדי שיכנס תחתיו הרוח ויצטנן.

אבל מטה כסא וטרסקל ואסלא מותר לנטותן לכתחילה. וכתבו בתוסי בענין בנין אוהלים דכללא דמלא דלא אסרינן משום אהל אלא מידי דאית ליה מחיצות מלמטה ומשתמש באויר שתחתיו, אבל סדור השלחן שנותנים שתי ספסלים שיש להם רגלים דקים ועורכים עליו את השלחן, לא מיקרו מחיצה. ותמיה לי דגוד מי עביד ליה מחיצות גמורות רחבות, והלא אין פורסין אותו אלא על קונדסין, ופריסת השלחן אפשר שהוא מותרת מפני שאין משתמשין באויר שתחתיו, מה שאין כן במטה שמשתמשין בה

באויר שתחתיה בנתינת סנדלין וכיוצא בהן.

מעשה שלנו בזמן שהיא מסורגת בחבלים, אם יש בין חבל לחבל שלשה מפחים, אסור לפרוס עליהן

סדין מפני שזה כעשיית אהל, וכן אטור לסלק מעליה הבגד התחתון מפני שהוא כטותר אוהלין,

אבל אם אין בין חבל לחבל שלשה, הרי הן כלבוד ואין בו משום אהל, ובין כך ובין כך אילו היה כר

או כסת או בגד פרוס עליה מערב שבת כשיעור טפח, למחר מותר לפרוס על המטה, משום דהוי כמוסיף

על אהל עראי ושרי כרבנן וכעובדא דהנהו דכרי דהוו בי ר"ה דאיתא בעירובין (קב, א).

איבעיא להו שימר מאי אמר רב הונא שימר הייב חטאת. וכן הלכתא מדשקלי וטרי בה רבה ור'

זירא בסמוך משום מאי מתרינן בה, ואע"ג דאתקיף רב ששת ואמר מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת

זיר"א מתיר לכתחלה, הא אמר ר' יוסף דאין הכי נמי, ואייתי ראיה מעיר של זהב, ואע"ג דדחי לה אביי,

דחויא בעלמא היא. ומיהו ר"א סבר דכיון דאינו בורר ולא מרקד בידים וממילא הוא משתמר, אינו

בנורר ולא כמרקד ומותר אפילו לכתחלה. אבל מכל מקום תמיהא לי כיון דלרבנן חייב חטאת, הוי

בנורר גמור כדרכו, אם כן היאך הוו נותנין לתלויה ביום טוב, והרי לכולי עלמא אין בוררין את הקטנית

ביום טוב בנפה ובכברה, וצריך לי עיון.

הא דאתקיף רב ששת מי איכא מידי דרבון מחייבי הטאת ור"א שרי לכתחלה. איכא למידק והא
תניא בפרק אלו קשרים (לעיל שבת קיג, א) הבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו, רבי יהודה
אומר כורך עליו פונדא או פסיקיא ובלבד שלא יעובנה, ואמרינן החם דטעמא דר"י משום דסבירא ליה
דעניבה גופה קשירה הוא. ויש לומר דכל היכא דיחיד מחייב חטאת ורבים שרו לכתחלה לא קשיא ליה,
אלא היכא דיחיד מחייב חטאת ויחיד אחר מתיר לכתחלה קשיא ליה, וכל שכן כשרבים מחייבי חטאת

ויחיד מחיר לכתחלה. שלית כפולה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור, היה כרוך עליה חוט או משיחה מותר לנטותה לכתחילה. כתב הרי"ף ז"ל והוא שפירס ממנה מערב שבת על גבי הקינופות טפח, למחר הוי כמוסיף על אהל עראי, וכהני דכרי (עירובין קב, א) דהוה בי ר' הונא. אבל מורי הרב ז"ל כתב דאפילו בלא פריסת טפח, דאי בפורס טפח מאי שנא כרך עליה חוט או משיחה, תיפוק לי משום פריסת טפח.

בילה מהו, אמר ליה אף מטה אסורה. פירש ר"ח ז"ל: דרב סבר שהיה שואל אם יש לה צד איסור, ואחר כך שאל אם מטה אסורה לעולם, והשיב שאפילו כילה יש לה צד היתר, ואח"כ שאל אם מטה

וכילה שוים, והשיב שאינן שוין. לא אמרן אלא דלא נחתא מפוריא טפח אבל נחתא מפוריא טפח אסור. דכיון שהכילה פרוסה לצל הויא לה מטה כעשיית גג באמצע כילה, אבל מטה דידן אע"ג דנחתי סדינין מפוריא טפח לית לן בה,

דכיון דפריסת סדינין על גבי מטה ואין בה משום אהל, לית לן בה. וכן כתב מורי הרב ז"ל. אלא לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק. פירוש: טעמא לאו משום אהל, אלא משום דלמא נפיל ואתי לאתויי. וכן פירש רש"י ז"ל, אבל רבינו חנואל ז"ל פירש לעולם משום אהל, וכשמיהדק הוי ליה כאהל, אבל גלימא דלא מיהדק לא הוי כאהל ושרי. ואינו מחוור. דאם כן הוי ליה למימר, לא קשיא

הכא קא מיהדק החם מיהדק. הא **ראמר רב לא שנו אלא בשני אדם אבל באדם אחד אסור.** פירש רש"י ז"ל: דבשני בני אדם אינו נמתח היטב, אבל באדם אחד שקושר על גבי קינוף זה וחוזר וקושר על גבי קינוף זה נמתח היטב. אבל מורי הרב ז"ל פירש משום דבאדם אחד הוי כעשיית אהל, שקישר וחוזר וקושר כדרך בנין שבונה מעט

מעט, אבל בשני בני אדם שפורסין תחלה ואח"כ נותנין על גבי קנופות, אין זה כבנין שאין דרך בנין לעשותו כולו בבת אחת, והיינו דאמרינן בכילה דלא אפשר דלא ממתחא פורתא, ואינה נפרסת כולה בבת אחת. ולא ירדתי לסוף דעת מורי הרב ז"ל. דאם כן נתן דף על גבי מחיצות הכי נמי דשרי, וקדרה דאמרינן בביצה (לג, א) דמלמטה למעלה אסיר, אמאי והא נתינת הקדרה על גבי המחיצות בבת אחת הוא. ויש לפרש דהתם נמי דרך בנין בכך, כיון שהוא עושה גם מחיצותיה עכשיו.

रान तर्थ

הא דאמרינן: **ולישלח להו כדרמי בר יחזקאל.** ולא אמרינן ולישלח להו כילת חתנים. לא קשיא דאינהו בשיש לה גג קא מיבעיא להו. והא נמי דאמרינן ולשלח להו כרי טרפון, ולא אמרינן ולישלח להו כרי יאשיה דאמר אינו חייב עד שיורע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, וקיימא לן כותיה כדאמרינן נהוג עלמא כחלתא סבי כרי יאשיה בכלאים כדאיתא בברכות פרק מי שמחו (ברכות כב, א) ובפרק קמא דקידושין (לט, א) לא צהריתו דקיימא לן כרי יאשיה. אינהו בזורע חטה וכשות וחרצן קא מבעיא להו,

דמספקא להו אי מין אילן הוא או ירק הוא. הא דאמרן: **וליתן ליה לתינוק ישראל.** פירשתיה ביבמות פרק חרש (קיד, א) גבי קטן אוכל נבלות

אין בית דין מצווין להפרישו, בסייעתא דשמיא. הא דאמרינן הכא: **אתי למיסרך.** ואמרינן נמי הכי בערובין (מ, ב) גבי זמן דיום הכפורים ליטעמיה לינוקא, אתי למיסרך. משום דהוה עובדין דצריכין לדידן, ובהני הוא דוקא דחיישינן לדלמא אתי למיסרך, אבל במידי דצריך לתינוק לא חיישינן להכי, דהא התם לא מטעמיה ליה לינוקא, ואילו לדידיה מאכילין ומשקין לאלתר ואפילו טובא, וכבר כתבתי דבר זה והארכתי בדבר זה, בפרק חרש ביבמות

(שם) בסייעתא דשמיא. הא דאמרינן: **מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממין.** פירש"י ז"ל: דוקא בדאשתהי, כגון דמת בשבת והיה יום טוב לאחר השבת, אי נמי כשיהא שבת מלאחריה דחיישינן דלא ישתהה, וראיתו מדאמר הכא במעשה דמעון ביום טוב הסמוך לשבת ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה, דאלמא טעמא משום הא הוא דשרי להו רבי יוחנן. ולפי דברי הרב ז"ל הא דאמר מר זוטרא בפרק קמא דביצה (ו, א) לא אמרן אלא דאשתהי ורב אשי אמר אע"ג דלא אשתהי בי"ט שני הוא וכדמפרש רב אשי טעמא ואזיל, מאי טעמא דיום טוב שני לגבי מת כחול שויוה רבנן.

וכבר הסכימו הגאונים ז"ל, דאפילו ביום טוב ראשון נמי אע"ג דלא אשתהי לא משהינן ליה, ורב אשי ומר זוטרא לא איפליגו אלא ביום טוב שני משום דשבות דאית ביה מלאכה ביד ישראל היא, ולזה הוא שהוצרך רב אשי לחת טעם, אבל ביום טוב ראשון דעל ידי עממין לכולי עלמא אע"ג דלא אשתהי לא משהינן ליה, ומעשה דמעון משום דשבת מלפניה או מאחריה הוא דשאלו הם, אבל רבי יוחנן התיר להם לגמרי. ונראה לי קצת ראיה מדאמרינן סתם, ופריך מהא דרבי יהודה בר שילא, ואם איתא מאי קושיא דלמא בני בשכר לאו בדאשתהי הוה, דהא סתם שאלו וסתם אסר להם. ומ"מ יש לדחות דמשום דאסר להם סתם לומר דלעולם אסור ואפילו בדאשתהי, לפיכך הקשו עליו למה לא התיר בדאשתהי מיהא בעובדא דמעון.

ומכל מקום כך נהגו בכל המקומות להתעסק בו עממין ביום ראשון, וביום שני אפילו ישראל, אע"ג דלא אשתהו ואפילו לחצוב לו קבר. והא דאמרינן התם בפרק קמא דביצה (ו, א) אפילו למיגו ליה אסא ואפילו למיגד ליה גלימא, לאו דוקא הני ומשום דטרחתן מועט וכמו שפרש"י ז"ל במס' ביצה (שם), אלא אפילו הני קאמר, כלומר אע"פ שאפשר לו למת בלא הני, דהא אפשר בלא אסא ואפשר נמי לכרכו בתכריכיו, וכל שכן הפירת קבר שאי אפשר למת בלא כן.

והא דתנן במסכת מועד קטן (ח, ב) אין חופרין כוכין וקברות במועד. כבר תירץ הרב אלפסי ז"ל, דהתם בחופר במועד לקבור בו מתים שימותו, וכן היה דרכן לחפור ולהכין כוכין קודם מעשה. ומה שהקשה עליו הראב"ד ז"ל א"כ למה התירו להרחיב ולהאריך במועד כיון שאין בו צורך המועד. ותירץ הרמב"ן ז"ל לפי שכל דבר שיש בו צורך לרבים התירו לחקוו, אע"פ שאסור להתחיל בו, וכמו ששנינו שם ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן, ואוקימנא כשאין הרבים צריכין להם, ואעפ"כ כיון שצרכי רבים הן מותר לתקן אבל לא להתחיל, והכא נמי צרכי רבים הוא. ואפילו בקבר בני משפחה ואפילו של יחיד נמי אפשר שהוא מותר, דכיון דמצוה הוא התירו בו מקצת מלאכה אפילו שלא לצורך המועד כמו שהתירו בצרכי רבים, וכל שכן שמא יצטרך לו במועד. וא"ת עוד והא חנן התם וארון עם המת בחצר ר"י אוסר אלא אם כן היו לו נסרים המנוסרים מערב יום טוב, ואם כן האיך

נהגו עכשיו לחצוב קבר שלא בפני המת. יש לומר דההיא באדם שאינו מפורסם, הא באדם מפורסם מותר. והכין איתא בירושלמי. וכתב הרב אלפסי ז"ל בהלכות, וכיון שאין חופרין עכשיו אלא לצורך שעה הכל כאדם מפורסם, והכל יודעים דלצורך מת דביומו הוא דשרי.

והא דאמרינן יתעסקו בו עממין. יש מי שאומר דדוקא בקבורתו, אבל טלטולו מותר על ידי ככר או תינוק, והוצאתו נמי מותרת כב"ה, דאמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ויש מי שאוסר להוציאו, וכן מוכיח להם הלשון שאמרו יתעסקו בו עממין ולא אמרו יקברוהו וכוי, דאלמא כל עסקיו על ידי עממין. וטעמא דכיון דאי אפשר לקבורה בישראל לא התירו הוצאה בישראל, שאם תחיר בהם מקצת מלאכה שמא יבואו לגמור מלאכה. ועוד שהן כעוסקין בקבורה עצמה ומסייעין בה שהוא הלול יום טוב לגמרי, והא דמיא לההוא דאקשינן בפרק כל הכלים (לעיל שבת קכד, ב) ובפרק קמא דביצה (עי"ש יב, א) אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא, ועוד שאין כאן משום כבודו של מת הואיל

ובסוף יתעסקו בו עממין. ועוד כתב הרמב״ן ז״ל דהוצאת המת לקבורה כהוצאת אבנים לבנין, שאין לומר בו מתוך משום דלא שייך ביה צורך היום. ואם תאמר שהוא מצוה, הרי שריפת קדשים עשה ואינו דוחה יום טוב וכל שכן זה. ועוד דהא אתמר בפרק קמא דכתובות (1, א) שאין מתוך אלא בהנאה השוה לכל נפש, והרי אין כאן הנאת נפש. ואין לומר מפני שאין (הנאה) [הוצאה] זו צריכה לגופה, אם כן בשבת יתירו,

רכללו של דבר ששבת ויום טוב שוין בדבר זה, והמתיר בזה יתיר בזה. עד כאן.

הא דאמר רב אשי והוא שתלה בה רמונים. ואקשינן עלה ממערים ושותה מן החדש. איכא למידק

אדרבא התם נמי שותה קאמרינן, אבל אומר לשתות ואינו שותה לא התירו. ותירץ הרמב"ן ז"ל דהכי

קאמר והוא שתלה בה רמונים תחלה, הא תלה בה שמרים תחלה אף על פי שתלה בה רמונים לבסוף

אסור, ואקשינן עלה ממערים ושותה מן החדש, אף על פי שמתחלה הוא טורה הוכיח סופו על תחלתי.

מתרץ התם לאו מוכחא מלתא דלחול עביד כיון דשתי לבסוף, אבל הכא מוכחא מלתא דלשמר תלה

ביון דתלה בה שמרים תחלה, ומה שתולה בה רמונים לבסוף אמרינן הואיל ועשה בה מלאכתו משתמש

ואיני יודע טעם לקושיא זו. דודאי הא דאמר רב אשי והוא שתלה בה רמונים, שתלה תחלה קאמר, ולפיכך הקשה לו ממערים ושותה ואף על פי שיש לו מן הישן, ומוכיח דחדש לאחר המועד הוא דבעי ליה, ואפילו הכי כיון דשותה ממנו אמרינן דהוכיח סופו על תחלתו, והכא נמי אף על פי שתלה תחלה שמרים, כשתלה לבסוף רמונים הוכיח סופו על תחלתו, ופריק התם לא מוכחא מלתא, שאף על פי שיש לו ישן אין הכל יודעין בו שיש לו ישן ועוד דהרבה יש רוצים בחדש מן הישן, הכא מוכחא מלתא ואף

הוא לשאר צרכיו.

על פי שיש לו שמרים אסור תחלה. וכן נראה לי מדברי רש"י ז"ל. [מתני:] **ומסננין את היין בסודרין.** פירוש: יין עכור, דאי אפשר לפרש שמרים דהא יין קתני ואע"פ שמשנה כיון שהוא בורר גמור אסור, וכן אי אפשר לומר יין צלול, דאם כן אפילו במשמרת כזעירי, אלא על כרחין ביין עכור דכיון דאפשר למשתייה הכין אין כאן משום בורר, וכיון דמשנה קצת ומסננין

בסודרין שרי.

[מתניי]: **וגותנים ביצה במסננת של הרדל.** פירש רש"י ז"ל: משום רבותיו ז"ל דנותנים ביצה כו' דוקא משום שינוי, ויורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומחלבן החבשיל. ואינו מחוור בעיני. שאילו דוקא משום שינוי, ויורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומחלבן החבשיל. ואינו מחוור בעיני. שאילו דוקא מסננת של חרדל ומשום שינוי, אם כן מאי פריך אביי בפרק המילה (שבת קלד, א) מהא דתניא אין מסננון את החרדל במסננת שלה ואין ממחקין אותו בגחלת אמתניתין דהכא דתנן נותנין ביצה במסננת של חרדל, ופריק התם לא מחזי כבורר הכא מחזי כבורר. ואם איתא מאי קושיא התם במסננת שלי חרדל, ופריק התם לא מחזי כבורר הכא מחזי כבורר. ואם איתא מאי קושיא התם במסננת שלי חרדל באיכא שינוי ומשום הכי מותר. אלא נראה כפירוש הראשון שפירש רש"י ז"ל, שנותנין אותה במסננת שהחרדל נתון בה לסנן, והחלמון שלה נומף ומסנן עצמו והוי לחרדל למראה, והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה, והיינו דאמרינן התם דלא מחזי כבורר, דאין כאן

פסולת שהכל ראוי הוא, אלא שהוא רוצה לערב החלמון לבד עם החדדל לגוון. גמרא: הא ד<mark>אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי מפח.</mark> משום

שינוי קאמר הכי ולא משום אהל, דאם כן אפילו במסגן את היין בסודרין נימא הכין, אלא משום היכר, וכיון דהחם איכא היכר אחר דאינו עושה גומא שפיר דמי. מורי הרב ז"ל. הא דאמר רבא האי פרונקא אפלגא דכובא שרי אכולה כובא אסור. פירש רש"י ז"ל: משום אהל. וא"ת וכי בכיסוי כלים יש משום אהל. תירצו בתוס' דשאני כובא שהוא רחב הרבה. ואינו מחוור בעיני, דאם כן הוה להו לפרושי כמה יהא רחב שיהא אסור וכמה קצר ויהא מותר, ונתת דבריך לשיעורין, ואפילו כיסוי קרקעות שהוא נראה יותר כאהל התירו (לעיל שבת קכו, א), ולא נתנו הכמים בו שיעור.

ועוד אי משום אהל מאי שנא כולה מאי שנא פלגא, והא עובדא דרב הונא (עירובין קב, א) דהנהו דכרי משום חוספת אהל עראי התירו, אבל אילו רצה לפרוס על חצין של מחיצות היה אסור.

ייותר נראה דברי הראב״ד ז״ל שפירש משום משמר, ואכולה כובא אסור משום דמחזי כמשמרת
שבן דרכו בחול, אבל פלגא דכובא שרי דלאו היינו אורחיה, וכי הא מלתא אמר רב פפא בסמוך לא
שבן דרכו בחול, אבל פלגא דכובא משום דמחזי כמשמרת, וכיון דלא מהדק הוי ליה כפלגא דכובא משום דמחזי כמשמרת, וכיון דלא מהדק הוי ליה כפלגא דכובא
ושרי. ע״כ. ולדברי רש״י ז״ל נצטרך לפרש שלא יהא הכובא מלאה שאם כן אין כאן אהל אלא בשחסר
מפח דהוי אהל.

1년 신전

התם מיחזי כי אולודי היורא. פירש רש"י ו"ל: שהסודר אסור דמחזי כאולודי חיורא שאדם מקפיד בו יותר. והקשה הרמב"ן ז"ל דאם איתא דרב הונא לאיסורא פשיט ליה, אם כן היכא אמר ליה רב נחמן ותפשוט ליה למר מסודרא, אדרבה כיון דרב חסדא פשיט ליה בכיתנא להחירא ורב הונא פשיט ליה בסודרא לאיסורא, ורב נחמן הוה סבירא ליה דחד דינא אית להו. לא הוה ליה למימר ותפשוט לה דאדרבה מקשא קשו פשטי אהדדי. על כן פירש הוא ז"ל דרב הונא פשיט ליה אף בסודרא להתירא, ואפילו הכי קא סלקא דעתך דכיתנא אסיר ופשט ליה רב חסדא להתירא. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שלא כתב להא דסודר, דאלמא תרווייהו להיתרא. ואינה קושיא לפי דעתי. דמשום דרב הונא רביה דרב חסדא אמר ליה ותפשוט ליה למר מסודרא כלומר לאיסורא, אע"ג דאמר לו רב חסדא דשרי.

אלא הא קשיא לי דכיון דפשט ליה רב חסדא להחירא, אם איתא דרב הונא פשיט ליה בסודרא לאיסורא, כי אמר ליה רב נחמן ולבעי ליה למר סודרא היכי סחים ואהדר ליה האי בעאי מיניה מרב הונא ופשט לי, דמשמע פשט לי ביה כדפשט ליה רב חסדא בכיחנא, והוה ליה למימר ופשט לי לאיסורא. אלא שמצאחי במקצח ספרים שכחוב בהן כך ופשט לי לאיסורה, ואין רוב הספרים מסכימין לגירסא זו. תלאי דבשרא. פרש"י ז"ל בשר מליח החלוי ליבשו, ומלא החבל קרוי חלאי דבשרא ושרי דנאכל חי באומצא, דכוורי אסור דאין נאכלין חיין. והקשו עליו בחוספות דאם כן לימא בשר מליח ולמה ליה למימר חלאי דבשרא. ועוד דאם כן בפרק מפנין (שבח קכח, א) הוה ליה לאחיי, דמייתי החם בשר חפוח בשר מליח ודג מליח וחפל. על כן פירשו בחוספות דחלאי היינו העץ שחולין בו בשר, כלומר דתורת כלי עליו דרגילות הוא להצניעו, אבל דכוורי לא אלא כל שנשחמש בו זורקו לבין העצים.

אבל באבוס של קרקע דברי הכל אסור. דגזרינן דלמא אתי לאשויי גומות ביד.

ト とされ

הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא שרי. יש מי שפירשה ביום טוב, והרב אלפסי פירש, בשבת. וכן הכריעו בתוספות, דאי ביום טוב מאי שנא מחבלין שנדוכין כדרכן ואפילו מלח נידוך בהצלאה בכל דבר (ביצה יד, א), וחנן נמי (ביצה כג, א) אין שוחקין פלפלין בריחים שלהן, דאלמא דוקא בריחים הוא דאטור משום דהוי טוחן הא כדרכן מותר. ובהדיא חנו בתוספתא (פט"ו, הי"ג) אין כותשין את המלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש, אין מרסקין דבילה וגרוגרות ואת החרובים לפני הזקנים אבל מרסק הוא ביד הסכין ובעץ הפרור ואינו חושש, אלמא אפילו בשבת בשינוי שרי, והכא לא אסר רבי יהודה אלא בפלפלי דצריכי למידק טפי, ואפילו הכי הלכתא כרבא דשרי

אלא אמר רבא מקנחו בכוחל ואין מקנחו בקרקע דלמא אחר לאשוויר גומוח. פירוע: לפי שאדם מחזיר למקום גומא לקנח בו רגליו, כי במישור אינו מקנחו היטב, ומחוך שהוא מקנחו שם שמא ישכח ויכוון להשוות את הגומא אבל אין לפרשה משום דדבר שאין מתכוון אסור, דהא רבא כר"ש סבירא יכוון להשוות את הגומא. אבל אין לפרשה משום דדבר שאין מתכוון אסור, דהא רבא כר"ש סבירא ליה כדאיתא בשלהי פ"ב דביצה (כג, א) וכן הא דאמר רבא בסמוך לא לצדד איניש כובא אארעא דלמא אתי לאשוויי גומות, מהאי מעמא נמי הוא לפי שהוא צריך למקום שוה שישב הכובא היטב, חוששין אסור מהאי מעמא, וכמו שגם כן אסרו בעירובין (קד, א) נשים המשחקות באגוזים ובתפוחים דאתו אחר מהאי מעמא, וכמו שגם כן אסרו בעירובין (קד, א) נשים המשחקות באגוזים ובתפוחים דאתו

לאשוויי גומות, כלומר במתכוון.

וחרב אלפסי זייל פסק בהא כרבא, דאסור לקנה על גבי קרקע. אבל הרייז הלוי זייל פסק כרב פפא משום דבתרא הוא. והרמביין זייל השיג עליו דמכל מקום רבא רביה דרב פפא הוא, ואין הלכה כתלמיד במקום הרב. ולא ירדתי לסוף ראיתו. זהא בבתראי לא אמר הכי, זהא רב נחמן רביה דרבא הוא ואפילו כן הלכה כרבא כשלא היה יושב רבא לפני רב נחמן, וכל מקום דאיכא אמר ליה רבא לרב נחמן בלחוד חשבינן ליה תלמיד יושב לפני רבו ואין הלכה כמותו, אבל כשנחלקו שניהם כשני חולקים

בעלמא הלכה כרבא, והכי נמי רב פפא הוא דנחלק על רבא, והלכתא כותיה דבתרא הוא. הא דחניא: **לא תצא אשה במנעל המרופט ולא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה.** דוקא בשאינו מרופט ברובו, דאילו כן חליצתה פסולה. ותדע לך מדאמרינן ריש פרק מצות חליצה (יבמות קב, א) דאין חולצין במנעל מאי טעמא גזירה משום מנעל המרופט, ואם איתא דבכל מנעל מרופט חליצתה

כשרה בדיעבד, היכי גזריגן ביה, אלא כדאמרן. מחניי: **גושל אדם את בנו והאבן בידו.** בגמרא מוקי לה בחינוק שיש לו געגועין על אביו, וכלכלה דלא

שניך (בם) [בה] האי טעמא, היינו משום שהוא צריך לפירות שבחוכה.

גמרא: רבא כרבי נתן סבירא ליה דאמר חי נישא את עצמו. איכא למידק דהא רבא גופיה דאמר לעיל
פרק המצניע (שבת צד, א) דבאדם אפילו רבנן מודו ליה לרבי נתן, ולא נחלקו אלא בבהמה חיה ועוף.
ויש לומר דהכא בתינוק קטן דכיון דמשרביט נפשיה דינו כבהמה. ואכתי איכא למידק מדאמרינן בפרק
מפנין (שבת קכח, ב) האשה מדדה את בנה ברשות הרבים, ולא גזרינן דלמא אתי לטלטוליה משום
דאדם נושא את עצמו, ולא פליגי רבנן עליה וכרפירש רש"י התם, דאלמא אפילו בקטן מודו רבנן. ויש
לומר דהתם בתינוק הנוטל רגלו אחת ומניח אחרת דכיון דמכיר בהלוך לא משרביט נפשיה, אבל בגורר
שאינו מגביה רגלו כלל משרביט נפשיה כבהמה ופלוגתא היא דרי נתן ורבנן, ומיהו בגורר אפילו רי
נתן מודה דלכתחלה אסור דומיא דבהמה, דלא פליג אלא בחיוב חטאת, ומיהו בקטן גמור שאינו מכיר
בהלוך כלל וכלל כגון קטן בן שמונה או בן חודש וכיוצא בזה, אפשר דאפילו רבי נתן מודה דחייבין
עליו חטאת, משום דאין לך כפות גדול מזה ומודה רבי נתן בכפות כדאמרינן לעיל בפרק המצויע (לעיל

צד, א), וכן כתבתי למעלה בריש פרק ר' אליעזר דמילה (לעיל שבת קל, א). הא דאמרינן: **כיס לגבי תיניק לא מבטל ליה.** לאו משום חשיבותיה דכיס קאמר, דאם איתא מאי קא פריך מנוטל אדם את בנו והאבן בידו, דאבן לא חשיבא ומבטל לגבי תינוק, ודבי רב ינאי למאי איצטריכו לדחוקה ולאוקומיה בתינוק שיש לו געגועין על אביו ודינר (לאו) משום דאי נפיל אתי לאתויי, לימא משום דדינר חשוב ולא מבטל ליה ואבן לא חשיבא ומבטל לה, אלא טעמא דמלתא משום דקסבר דכל

דאינו צורך תשמישו אינו בטל לגמרי לגביה.

אי הכי מאי איריא אבן אפילו דינר נמי. פירשו בחוס:: הכי קאמר אי אמרת בשלמא דבין כיס בין אבן בין דינר בטל לגבי הינוק וליכא חיוב חטאת, היינו דנוטל את בנו והאבן בידו ואפילו בשאין לו געגועין עליו, וטעמא דדינר משום דחיישינן דלמא נפל ואתי לאחייי, דהאי טעמא השתא נמי ידעינן לה, ומכל מקום חיוב חטאת ליכא. אלא אי אמרת דלא מבטל ליה לגבי תינוק וחיוב חטאת נמי איכא כאילו האב נוטל בידו, וטעמא דאבן משום דיש לו געגועין עליו, אי הכי אפילו דינר נמי, וקא סלקא דעתך האב נוטל בידו, וטעמא דאבן משום דיש לו געגועין עליו, אי הכי אפילו דינר נמי, וקא סלקא דעתך דמקשה השתא דכיון דמשום געגועין שרית ליה אפילו מידי דאית ביה בר"ה חיוב חטאת לא חיישינן לירילמא נפיל ואתי לאחויי. ומשני דינר היינו טעמא משום גזירה דלמא נפיל, דכיון דאפשר דאתיא לידי מלטול בידים אפילו במקום געגועין לא שרו ליה. ולהאי פירושא אפילו להוליכו בידו בשיש בידו דינר

אסור מהאי גזירה. וכן פירש רש"י.

והרמב"ן ז"ל הקשה אם כן נאסור לעמוד בד' אמוחיו. ואין קושיחו מחוורת בעיני דשמירתו ושמירת דינר על אביו. והוא ז"ל פירש אי אמרת בשלמא בתינוק שאין לו געגועין, היינו דשרי ליה אבן משום דמבטל לה לגבי תינוק, וכיס נמי מבטל ליה, וטעמא דדינר משים דכיון דאין דרכן של בני אדם למסור דינר לתינוק בלא כיס, אינו אלא כמוסרו לאביו שהוא נוטלו, והוי ליה כמאן דנקט ליה אב בידיה, אלא אי אמרת דכל שאינו לצורך תשמישו לא מבטל ליה והכא משום געגועין הוא דשרי, אפילו דינר נמי. ומפרקינן אבן אי נפלה לא אתי לאתויי, דינר אי נפל אתי לאתויי, דכיון שאף טלטולו ביד התינוק במלטול דיניה דמי, אתי לאחלופי בטלטול בידים אי נפיל ליה, ולא רצו להתיר אותו טלטול קטן שהוא אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי טלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי טלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי מלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה בטלטול זה לא גזרינן משום דלמא נפיל ואתי לאחויי, דכל היכא דלא עביד איהו מעשה ולא שייך בטלטול זה לא גזרינן, דמי גזרינן שמא יראה אדם חינוק ומטלטל דינר ולא יעמוד לו בקרוב ד' אמות, והאוחוו נמי לאו מידי עביד ביה.

פרק כא נוטל אדם את בנו

トレ ヘムイ

האי דאקשינן: **למה לא תחוי הכלכלה בסיס לדבר האסור.** קשיא לי היכי מקשה הכא להדיא, דדלמא בשוכח הוא, דכולה מחניתין בשוכח דחנן (לקמן עמוד ב) האבן שעל פי החביח מטה על צדה וחנן מעוח שעל הכר נוער את הכר, ואוקימנא בגמרא דוקא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. ויש לומר דעל כרחנו משנתינו קשיא, דהא אפילו נוקמה בשוכח, חקשי לן אמאי נוטלה והאבן בתוכה, ינער את הכלכלה והיא נופלה, וכדתנן באבן שעל פי החבית ובמעות שעל גבי הכר, וכדאקשינן נמי לבתר דאוקמה רי יוחנן במלאה פירות, וכיון שכן לא דק לאקשויי אי בשוכח לנערה ואי במניח נעשה בסיס. בן מטלטל הוא אפילו את החבית ואת הכר בעודן עליהן וכדאיתא בגמרא, ועוד דדומיא דנוטל אדם את

בנו קחני לה דלגעגעו לבן ולא לצורך מקומו של חינוק. כך נראה לי.

אמר רבה בר בר הנה אמר רי יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן. כלומר: דהוי ליה בסיס

לדבר המוחר ולדבר האסור דשרי, ואקשינן ולישדינהו לפירי ולישדינהו לאבן. קשיא לי היכי דמי, אי

באבן שאינה חשובה למה ליה דשדי לה דהא בטילה ולא חשיבא, וכדאמרינן גבי כנונא בשלהי פרק

בירה (שבת מז, א) מטלטלין כנונא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא שברי עצים משום דלא חשיבי. ואי באבן

השובה אע"ג דמלאה פירות תיתסר, וכדאמרינן גבי מוכני (מד, ב) בשיש עליה מעות שאסור לטלטלה

אע"ג דהוי בסיס לדבר המותר ולדבר האסור, וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"ג שיש בחוכו מעות,

אע"ג דהוי בסיס לדבר המותר ולדבר האסור, וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"ג שיש בחוכו מעות,

דדוקא משום הצלת כתבי הקודש התירו כדאיתא פרק כל כתבי הקדש (קטז, ב). ויש לומר דמעות

חשיבי ולא בטילי, ולעולם נעשה כלי בסיס להן אף על פי שהן מעורבין עם כלים, אבל אבן כיון שיש

עמה פירות אין הכלי נעשה בסיס לה אלא לפירות, ומיהו כל היכא דמצי לנערה מנערה דחשיבא קצת.

ועוד דיש לומר דאפילו דלא חשיבא כל היכא דמצי לנערה מנערה, וכונוג לא אפשר לנער שברי עצים

שבתוכה, כדי שלא יתפור האפר שבתוכה. הכא בכלכלה פחותה עסקינן. ואיכא למידק, ולישקול להו לפירי ולישבוק לה לכלכלה וכדאמרינן בסמוך גבי תרומה טהורה, לא שנו אלא כשהטהורה למטה וטמאה למעלה, אבל טהורה למעלה שקיל לה לטהורה ושביק לה לטמאה. ויש לומר דהתם כשתרומה טהורה בכלי אחד וטמאה בכלי אחר ושניהם בתוך כלי גדול, דהא אפשר ליה דלשקול טהורה בכלי אלא שהוא כלי פתוח דאי מנער לה נפלה, אבל

הכא אי שביק לכלכלה לית ליה כלי דליטלטלה בגויה. כך תירצו בתוסי. מאן תנא דכל היכא דאיכא איסורא והתירא בהתירא טרחינן באיסורא לא טרחינן. פירוש: לפי שכיון שהאבן מונחת על פי החבית שיש בה יין שהוא צריך לו ולא נעשית חבית בסיס לאבן, אלא דין הוא שתנטל האבן, והיה ראוי שתעשה אבן זו כפסולת שבאוכלין, שהוא עפרורית ופסולת וטנופת ואעפ״כ ניטלין בפני עצמן, הכא נמי תנטל בעצמה כדי שיהיו המשקין שבחבית מתוקנים לאכילה, דמאי שנא אבן שעל גבה מאבן שבתוך הפירות עצמן דנטלת כפסולת שבאוכלין, אלא מפני שפסולת מרובה

אין טורחין אלא בהיחר, דהא צריך למישקלה לחבית כדמפרש ואזיכ, בנמוקי הרמב"ן ז"ל. **טעמא דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא לא אלמא רבא בר"י סבר ליה.** איכא למידק דהא מידי

דחזי ליה לאיניש לא מקצה ליה לכלבים, וכיון דהשתא לא חזי ליה עד מוצאי שבת מודה ביה ר"ש

דאסור לטלטלו, וכדאמריגן לעיל בפרק מפנין (שבת קכח, א) דג תפל אסור לטלטלו, ואם כן אי לא חזי

לאומצא אפילו ר"ש מודה ביה. ויש לומר דהכי קאמר טעמא דחזי לאומצא, הא לא חזי לאומצא אלא

לכלבים בנון בשר מפוח שתפח בו ביות לא ממלמלי ליה והא נדאי בר".

לכלבים כגון בשר תפוח שתפח בו ביום לא מטלטלי. ליה והא ודאי כר"י. **והא אמר ליה רבא לשמעיא טוי לי בר אוווא ושדי מעיה לשונרא.** פירש רש"י ז"ל: שנשחטה ביום מוב ובני מעיה לא חזי ביום טוב לאכילה דאין דרך לאכול בני מעים ביום טוב, ומעני כיון דמסרחן כלומר אי מצנע להו עד לערב מאתמול דעתיה עלויה. ואינו מחוור, דאם כן שאע"פ שראוין למאכל אדם כיון שאין דרכו לאכול אותן ביום טוב אסור לטלטלן, אם כן הקשי ליה מדידיה דאמר אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למאי והא חזי לאומצא, ואי איתא אע"ג דחזי לאומצא מכל מקום הא לא עבידי אינשי דאכלי בר יונה הי בשבח, אלא מענגו בבשר מבושל ומבושם. ועוד דהא שרינן לטלטל בשר חי ומליח, אע"פ שאין דרכן של בני אדם לאוכלן כך בשבח. ועוד קשה לדברי רש"י ז"ל

שכתב דאיירי בשנשחטה ביום טוב דאע"ג דדעתיה עלויה מאתמול מכל מקום נולד הוא לרי יהודה, דומיא דגרעיני חמרה וכדתניא בפרק במה מדליקין (שבת כט, א) מסיקין בתמרים, אכלן אין מסיקין בגרעיניהן, ואע"ג דמאתמול ידע דבעי למיכלינהו וגרעיניהן לא חזי ליה ודעתיה עלייהו. ולפיכך פירשו בתוסי שם בפרק במה מדליקין דהכא בשנשחטה מערב יום טוב (הוא דמסרחו, ואע"ג דבערב יום טוב חזי מעיה לאדם והשתא הוא דאסרחו, כיון דידע דמסרחי דעתיה עלייה מאתמול למישדינהו לשונהא ואם תאמר מכל מקום תקשי מהא דתמרים שאפילו מאמש לא היו ראוין לאדם ודעתו עליהן ואם תאמר מכל מקום תקשי מהא דתמרים שאפילו מאמש לא היו ראוין לאדם ודעתו עליהן להסקה, ואפילו הכי כיון דמעיקרא מיכסו והשתא מיגלו חשבינן להו נולו והכי נמי לא שנא. להסקה, ואפילו הכי ביון דמעיקרא מיכסו והשתא מיגלו חשבינן להו נולו המרי נמי לא שנא. מרעילו כשיאכלם הוו להו כנולד, אבל בני מעים אחר שנשחט האווז אין האווז צריך אליהם, וכיון שדעתו להשליכם לכלבים כשיסריחו הוה לה הכנה מעלייתא.

الع كالعلا

[מחניי] הא דחנן: **מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין.** פירש רש"י ז"ל: עצמות וקליפין שאינם ראוים למאכל בהמה, והקשו עליו בתוספות דהא חנן במתניתין שער של פולין של עדשים מפני שהוא מאכל של בהמה, ואוקימנא לה בגמרא כר"ש, אלמא הא לאו הכי לכולי עלמא אסור ואפילו לר"ש דלית

ליה תורת כלי . והא דתנן: **מסלק את הטבלא כולה ומנערה.** אוקימנא בגמרא כרי יהודה, ואע"ג דאית ליה לרי יהודה מוקצה ונולד הכא בצריך למקומה של טבלא. ואי נמי דהוי ליה כגרף של רעי. ואינו נאסר מתורת בסיס ואע"פ שהוא מניה מדעת על גבי הטבלא, דכיון דבאמצע שבת הוא ודעתו לסלקן לא הוי בסיס. וכבר

כתבתיה בארוכה בריש פרק קמא דביצה בסייעתא דשמיא. הכני גריס רש"י ז"ל: מסייע ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית אסור לאבדן ביד. ואינו מחוור, דמאי סיעתא, דאי משום דקתני מעבירין ולא קתני זורקין, הא נמי תנן (קמג, א) מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ולא קתני זורקין. ור"ח ז"ל גריס מותר לאבדן ביד, וכן בתוסי, והא דקא דייק השלחן עצמות וקליפין ולא קתני זורקין. ור"ח ז"ל גריס מותר לאבדן ביד, וכן בתוסי, והא דקא דייק הוא מדקתני מפני שהוא מאכל בהמה, דמשמע דלאדם לא חזי, והלכך מותר לאבדן ביד כשאר מאכל בהמה. והכי נמי משמע בברכות פרק אלו דברים, דאמרינן התם (נב, ב): ובית הלל בשמש תלמיד חכם ענוטל פירורין שיש בהן כזית ומניח פירורין שאין בהן כזית, מסייע ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין

בהן כזית מותר קאבדן ביד. [גמרא] הא דאמרינן: הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרי לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אימן דופרסייתא אסיד. פירשו בתוספות דליבי יהודה קאמר, אבל לרבי שמעון דלית ליה נולד אפילו בפרסייאתא שריין דהא הזיין למאכל בהמה, ושמואל דמטלטל להו אגב ריפתא, אף על פי דאית ליה כרי שמעון כדאיתא בשלהי מכלתין (קנו, א), אחמורי הוא דמחמיר אנפשיה, וכההיא דאמר רבא לעיל (שבת קמב, ב) אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למה לי, ורבא דמטלטל להו אגב לקנא דמיא משום דאיהו כרי יהודה סבירא ליה כדאמרן לעיל, ואף על גב דמשמע לעיל דרבא משום דאדם חשוב הוא לא מטלטל אלא אגב סכינא מידי דשרי לטלטולי בעיניה, הני מילי בר יונה וכל דרמי ליה דאפשר למעביד ליה הכנה מאתמול, אבל הכא דאי אפשר למעבד לה הכנה אחריתי מאתמול אפילו לאדם חשוב שרי. וכן דעת מורי הרב רבי יונה ז"ל ודעת הר"ז הליי ז"ל.

ריש לפרש עוד דהכא שמואל אפילו כר"ש הוא דעבד, דהא דמשמע בפרק במה מדליקין (שבת כט, א)

דלא אסר כהאי גוונא אלא מאן דסבר ליה כר' יהודה דאמר מסיקין בתמרים אבל אין מסיקין בגרעיניהן,

הני מילי ביום טוב ומשום דרבי שמעון לית ליה נולד שרי לטלטוליה משום דחזו להסקה, אבל בשבת

דלא חזו להסקה מוקצין נינהו דהא לא מחזי אלא להסקה, ואע"ג דחזי קצת לאכילת בהמה כיון דהשתא

מיהא סתמן להסקה מוקצין נינהו, דבשבת להסקה לא חזי [ולכן] אסור לטלטלן, וכדתנן בפרק מפנין

(שבת קבו, ב) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים, אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו

אין מטלטלין אותן, והא דשדינהו רב לחיותא בפרק במה מדליקין (שבת כט, א) ביום טוב בארמיאתה,

מתוך שראויין להסקה. וכן דעת הרמב"ן ז"ל.

והא דמטלטלי שמואל ורבא גרעינין אגב ריפתא ולקנא דמיא, לאו משום דפליגי אהא דאמר רב אשי לעיל לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, דהא לא דמיא לההיא ובהא אפילו רב אשי מודה, דההיא דרב אשי במטלטל את ההיתר אגב האיסור, כגון מניח ככר על המת ומראה עצמו כרוצה לטלטל את ההיתר ועושה לו האיסור בסיס, והלבך אסור מפני שהוא מטלטל את האיסור ממש, אבל הא דשמואל ורבא שמניח האיסור על ההיתר ומטלטל גוף ההיתר וניטל גוף האיסור עמו, בזה כולי עלמא שרו.

ואם תאמר מכל מקום יעשה הפת או לקוא דמיא בסיס לדבר האיסור. ויש לומר דאינו ועשה בסיס, דכיון שכל עצמו לא נעשה כן אלא לזרקן, דומה למה ששנינו מסלק את הטבלא ומנערה, כלומר במקום שהוא רוצה לזרוק שם הקליפין והעצמות. ואם תאמר והא אמרינן בפרק כירה (שבת מד, ב) במטה שלא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה. יש לומר דההיא בשיש עליה בין השמשות, ואי נמי במניח לדעת באמצע שבת על ידי עכויים או תינוק ולא היה דעתו

לנער ממנה בשבת, ואפילו עשוין ליטול משם מעצמן, דבכהאי גוונא יש לנו להעמידה שם בפרק כירה והלכך לרבי יהודה אסור, אבל כל שהניחן באמצע שבת על דעת לנערן, אפילו רבי יהודה מודה וכל שכן ר' שמעון. ואי נמי יש לומר דהתם במטלטל לצורך גופה בלא ניעור ובשאינו צריך למקומו ועודן עליה עד המקום שהוא צריך להניחה שם. והראב"ד זכרונו לברכה אמר דהתם אף על פי שלא יחדה למעות בטלה היא לגבי מעות דחשיבי, אבל הכא גרעינין בטלי לגבי פת וקליפין לגבי טבלא.

פרק כב חבית

נתפורו לו פירותיו בחצרו מלקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה. כתב מורי הרב ז"ל בהלכותיה כגון שנתפורו לו בחצרו אחת הנה ואחת הנה, אבל במקום אחד מלקט לתוך הסל כמו שאמרנו בגמרא בענין הא דתנן בפרק נוטל (שבת קמב, א) כלכלה והאבן בתוכה ולישדינה לפירי ולישדיה לאבן ולנקטינהו. והרמב"ן ז"ל פירש כגון שנפלו לו בחצרו בתוך צרורות ועפרורית שבחצר, והיינו דנקט חצרו. וקצת נראה כן מן התוספתא (פי"ז, ה"ו) דתניא התם: פירות שנתפורו מלקט אחד ואחר ואוכל, נתערבו לו עם פירות אחרים, בורר ומנית על השלחן בורר ומשליך לפני בהמתו, בררן אלו לעאמו נאלו לעאמו או שלפת מתוכו עם בוצרונה בהיום הנוכ

אלו לעצמן ואלו לעצמן או שלקט מתוכן עפר וצרורות, הרי זה חייב. **רמודים הכמים לרבי יהודה בשאר פירות.** ואי קשיא לך הא דתנן (ב, א) ביצה שנולדה ביום טוב

בית הלל אוסרין, וקא מפרש טעמא התם (ג, א) רבי יצחק גזירה משום משקין שזבו, והא הכא מודו

רבנן לרבי יהודה בשאר פירות דלאו בני סחיטה נינהו, וכל שכן בביצה דהוה להו למישרי דלא שייך

בה סחיטה. יש לומר דלרבי יצחק סבירא ליה דאפילו בשאר פירות פליגי עליה, ומשמע דרבי יוחנן נמי

הכי סבירא ליה הכא, ורבי יוחנן ורבי יצחק אמרו דבר אחד כדאיתא התם. ועוד יש לי תירוץ אחר בר

כבר הארכתי במקומו בריש פרק קמא דביצה בסייעתא דשמיא (יג, א ד"ה כולהו).

הא ד**תניא זיתים שמשך מהן שמן ועובים שמשך מהן יין וכרי.** פירש רש"י ז"ל: שוב מהן כמו בהרות המושכין, ואינו מחוור, דאם כן הוה ליה למימר שנמשך מהן שמן, ואי נמי שמשכו שמן. ועוד דאם איתא ליקשי מינה לרב ועולא ורבי יוחנן דכולהו סבירא להו דחלוק היה רבי יהודה אפילו בזיתים ועובים, ואילו הכא קתני בהדיא זיתים שמשך מהן שמן וכרי, בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור דברי ר' יהודה, אלמא דמודה לחכמים בזיתים ועובים וכראמר רב יהודה משמיה דשמואל. ולפיכך דברי ר' יהודה, אלמא דמודה לחכמים בזיתים ועובים וכראמר רב יהודה משמיה דשמואל. ולפיכך פירשו בחוסי שמשך בעל הבית מהן משקין תחלה ואחר כך הכניסן לאוכלין, ואמרי לך רב ועולא ורבי יוחנן דרוקא בשמשך מהן משקין תחלה ואח"כ הכניסן לאוכלין הוא דאסר רבי יהודה, משום דכיון דמעיקר יהיב דעתיה למשקין וסחטן אע"פ שנמלך עליהן לבסוף לאוכלין אפילו הכי אי שרית ליה היוצא מהן יהיב דעתיה וסחיט, אבל אם הכניסן מתחלה לאוכלין בכי הא ודאי פליג רבי יהודה, ורב

יהודה אמר שמואל סבר דהוא הדין למכניסן מתחלה אפילו לאוכלין. **וסבר רי יהודה סתם אסרר והתנן הלב האשה וכרי.** ואי קשיא לך ומנא ליה דהא מתניתין רבי יהודה היא. כבר נשמר רש"י ז"ל וכתב דכל שכן אי רבנן קתני לה, דהשתא אפילו לרבנן דמחמרי שרו בסתם ר' יהודה דמיקל לא כל שכן, ותיקשי בין לרבנן בין לרבי יהודה.

16 신전1

והא דאמרינן נמי השתא **ומה זיתים ועובים דבני סחיטה נינהו שלא לרצון ולא כלום הוא, תותים ורמונים דלאו בני סחיטה נינהו לא כל שכן.** פירש רש"י ז"ל: דהוא הדין דהוה ליה לאקשויי זיתים ועובים אזיתים ועובים, דקתני לעיל ברבי יהודה לאוכלין היוצא מהן (מותר) [אסור], אלא אלומי אלים ליה לקושיא וכוי דהכא אפילו בסתם נמי שרינן וכל שכן כשהכניסן לאוכלין, ובמאי דמפרקינן ומפרשינן לרצון בסתמא, שלא לרצון דגלי אדעתיה דאמר בפירוש לא ניהא לי, איתרצו כולהו קושיי, דטפי עדיף

אומר בפירוש לא ניחא לי במשקין ממכניס לאוכלין.

אבל הרמביין זייל פירש דמדרבנן לא קשיא ליה כלל, משום דכיון דאסרי רבון אפילו בתותים מבל הרמביין זייל פירש דמדרבנן לא קשיא ליה כלל, משום דכיון דאסרי רבון אפילו בתותים ורמונים שהכניסן לאוכלין היוצא מהם אסור, שמע מינה דלאו משום דמשקין נינהו, אלא משום דגורינן בהו משום שמא יסחוט, אטו זיהים ועובים דהא דמו למשקין, וכן בזיהים ועובים לרבי יהודה כיון דהכניסן אפילו לאוכלין אסר, אי אפשר דמשום דחשיב להו משקין הוא, אלא משום גוירה שכיון עדרכן לסחוט אותן וממליך עליהם אסורין משום שמא ימלך עליהן לסחטן, איי לרבי יהודה משום נולד, דאיהו אית ליה מוקצה דנולד בכל מקום, אלא בתותים ורמונים דשרי רבי יהודה לאוכלין ואסר למשקין ולסחם שמע מינה דמשקין נינהו בסחמא דסתם כמפרש למשקין יהודה למשום הכי קא מקשה מקייו דתותים ורמונים ומדרבי יהודה ולא מניהים ועובים ומדרבון. ואית לימא ליה מתניתין רבון היא ולא תיקשי. לא קשיא דהא עדיף תירוציה טפי, ועוד הלגבי ומאת לימא ליה מתניתין לא פליגי, ומדרבי יהודה נשמע לרבון דסתם משקין הוו, עד כאן. והוא הנכון משקין ולא משקין לא פליגי, ומדרבי יהודה נשמע לרבון דסתם משקין הוו, עד כאן. והוא הנכון

שבשמועה זו.

הלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון. פירוש: כדמפרש ואזיל דדם מגפתה טמא.

נחלב הבהמה מטמא לרצון ואינו מטמא שלא לרצון. כתבו בתוספות דצריך עיון מאי שנא חלב בהמה דבעי תחלתו לרצון, וכן בסלי זיחים ועובים כדאיתא בסמוך, ומאי שנא מים דלא בעינן תחלת בהמה דבעי תחלתו לרצון, וכן בסלי זיחים ועובים כדאיתא בסמוך, ומאי שנא מים דלא בעינן תחלת וביעתן לרצון, דמי גשמים לא בעינן רצון אלא בשעת (נביעתן ו)ירידתן על הפירות. ותירצו דהתם במסכת מכשירין (פרק חי, משנה חי) משמע דאף במי גשמים בעינן תחלת וביעתן לרצון. והכי חנינן לה בפרק בתרא דמסכת מכשירין בהא פלוגתא דרבי עקיבא ורבון: אמר להם לא אם אמרחם בסלי זיחים ועובים שתחלתן אוכל וסופן משקה תאמרו בחלב שתחלתו וסופו משקה, אמר ר"ש עד כאן היתה משובה, מכאן ואילך היינו משיבין לפניו, מי גשמים יוכיחו שתחלתן וסופן משקה ואינן מטמאין אלא לאדם. ומשמע מהכא דלרבנן כל המשקין אינן מטמאין אלא כשהיה תחלתן לרצון חוץ מחלב האשה לאדם. ומשמע מהכא דלרבנן כל המשקין אינן מטמאין אלא כשהיה תחלתן לרצון חוץ מחלב האשה

בקבד, וטעמא משום דדם מגפתה טמא.

שכן דם מגפתה שמא. פירש רש"י ו"ל: וחלבה כדם מגפתה דדם נעכר ונעשה חלב, ודם מגפתה סחמא
שלא לרצון והוא יטמא. והקשה עליו ר"ש ו"ל בפי' המשנה אשר לו במסכת מכשירין (פ"ו, מ"ח) דאם
כן למה צריך חרי קראי במסכת נדה בפרק דם הנדה (נדה נה, ב) לדם וחלב ואפילו יהיו אותן קראי
אסמכתא בעלמא. ועוד מה משיב רבי עקיבא מחמיר אני בחלב, שהרי דם וחלב חדא מלחא נינהו. ועוד
בפרק כל היד (נדה יט, ב) אמרינן אין דם ירוק מכשיר לרבנן, ואמאי מי גרע מחלב. ועוד למה לי קרא
בתוספתא דשבת (פ"ט, הי"ד) לדם הדוה שמכשיר מדכתיב (ויקרא יב, ז) מקור דמיה וכתיב (זכריה
דם מגפתה טמא, ובשלא הקיז לשתיה קאמר דאי איתקז לשתיה אפילו בבהמה נמי מכשיר וכדתנן התם

במכשירין, וטעמא משום דאחשביה. **שאני סלי זיתים ועובים דכיון דלאיבוד קיימי מעיקרא אפקורי מפקר להו.** ואם תאמר והא הבוצר לגת הוכשר ואפילו בקופות שאינן מזופפות (לעיל שבת מז, א). ויש לומר דהתם משום גזירת בוצר

בקופות מזופפות הוא, ובמפרש לבצור גזרו ולא בסחם. **מי דמי ערביא אתרא הוא.** כלומר אתרא דגמלים היא וכיון שיש שם רוב גמלים שפיר קא מקיימי, דכל מקום שגמליהן מרובין צריכין לקוצין ומקיימין אותן, אבל רמונים אין דרכו של אדם לסוחטן, ובית מנשיא שסוחטין הרמונים בטלה דעתן אצל כל אדם.

הכא נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו. קשיא לי דכיון דלרב נחמן לא חשבינן ליה משקה אלא משום דאחשביה, אם כן מאי טעמא דרבנן דאסרי אפילו כשהכניסן לאוכלין. ויש לי לומר דקסברי רבנן דכיון דיש מקצת בני אדם שסוחטין אותן כבית מנשיא, איכא למיגור בהו דלמא האי נמי חשיב ליה משקה,

ואי שריח ליה כשיצאו מעצמן ואפילו כשהכניסן לאוכלין, יהיב דעתיה וסחיט.

הכא נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו והזי ליה משקה. וא"ה אם כן פגעין ועוזרדין נמי לא יסחוט

והיכי שרי להו תנא דברייתא, דהא התם נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו והוה ליה משקה. כבר פרש"י

ו"ל דקסבר רב נחמן דברייתא הכי קאמר סוחטין בפגעין ובעוזרדין כדי למחקן אבל לא להוציא מהן

משקה, אבל רמונים וחותים כיון דאיכא מאן דסחיט להו כביה מנשיא, יהיב דעתיה וסחיט להוציא מהן

משקה. ונמצא לפי פרש"י ז"ל דאפילו פגעין ועוזרדין אסור לסוחטן בתוך קערה להוציא מהן משקה.

ואינו מחוור.

ויש מי שפירש דתותין ורמונים וכבשין סחמן [לאו] למשקה, הא בשסחטן ואחשבינהו (ו)הוי ליה משקה כיון דאיכא קצח בני אדם דסחטי להו כבית מנשיא, אבל פגעין ועוזרדין שאין דרכן של בני אדם לסוחטן אפילו סחיט להו האי בטלה דעתו אצל כל אדם ולא הוי משקה אלא כמפרק אוכל מתוך אוכל, והלכך סוחטין אותן לכתחלה ואפילו לתוך הקערה והיינו דשרי להו תנא דברייתא. וזה נכון. וכן פירש מורי הרב רבינו יונה ורמב"ן ז"ל. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שפסק כסתמא דברייתא דסוחטין

לכתחלה בפגעין ובפרישין ובעוזרדין.

הא דאמר רב פפא משום דהוי דבר שאין עישין ממנו מקוה לכתחילה. לא למימר דאחי לאפלוגי אעיקר מאי דקא פסיק רב נחמן ואמר הלכה כשל בית מנשיא, דאפשר ודאי דהתם כיון דאחשבינהו הוה להו משקה, אלא אמאי דקא מדמי לה לההיא דאמר רב חסדא הוא דפליג לומר דההיא דרב חסדא מעמא אחרינא אית ליה, ורבא נמי דאית ליה כהאי סברא דרב פפא בסמוך לא פליג אהא דרב נחמן, אלא אאוקימתא דאביי בלחוד דלא משכח לאוקומי מתניתין אלא כרי יעקב, דרב נחמן ואביי קיימי בהא עלא אאוקימתא דאביי בלחוד דלא משכח לאוקומי מתניתין אלא כר' יעקב, דרב נחמן ואביי קיימי בהא שיטתא דאינו פוסל את המקוה בשינוי מראה אלא משקה בלחוד, ורב פפא סבירא ליה דכל דבר נחמן עושין עושין ממנו מקוה לכתחילה פוסל בשינוי מראה אלא משקה בלחוד הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן לשנו מקומ המקום המינוק במינוי מראה אלא משקה בלחוד הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן לוונו מדמתם מנתים המינוק במינוי מראה אלא מלינו הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן לוונו מתמים מומים מינון מקומה בלחוד הנא המליג אבל בדינא דרב נחמן לוונון מתמים הנינון מהים לינון מלינון הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן לוונון מתמים מינון מקום המלום הנינון מראה אלא מינון הוא דפליגי אבל בדינון דרב נחמן לוונון מתמים הנינון מראה אלא מלינון הוא דפליגי אבל בדינון דרב נחמן לוונון מתמים הנינון מראה אלא מינון הוא דפליגי אבל בדינון דרב נחמן לוונון מתמים מונון מלום הנינון מראה אלא מלים בלחוד הוונון מראה אלא מינון היוון בינון מראה אלא מינון היוון מינון מראה בלחוד הנינון מראה אלא מינון מינון היוון מינון היוון מינון היוון מינון מינון

לענין סחיטת תותים ורמונים ובמשקה היוצא מהם, לא פליג עליה כלל.

הא דאמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול עובים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה.

אפילו קאמר דדבר הלמד מענינו הוא, דהא הכא גבי שבת קיימינן ועד השתא בסחיטת פירות בשבת ובמשקין היוצא מהן עסקינן, ואף על גב דבמתניתין ובברייתא מודו בין רבנן בין רבי יהודה דאין סוחטין אפילו בתותים ורמונים לכתחילה וכל שכן בזיתים ועובים, ואפילו בשהכניסן לאוכלין ויצאו מעצמן קאמר לעיל רב יהודה גופיה משמיה דשמואל דמודה להו רבי יהודה להכמים, הכא שאני שסחטן לתוך הקדרה שיש בה אוכל, וקסבר דמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל, והוי ליה כמפריד אוכל מתוך אוכל דשרי לכתחילה.

ועוד דחניא לקמן (שבת קמה, א) סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצאי שבת, וזיתים ועובים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, ואוקימנא לה בין לרב בין לשמואל בין לרב ייחנן דוקא כשסחטן לגופן, אבל למימיהן בין לרב בין לשמואל פטור אבל אסור, וזיתים ועובים חייב חטאת, ולרבי יוחנן בין כבשין בין עלקות למימיהן חייב חטאת כסוחט זיתים ועובים, ההיא נמי בסוחט לתוך הקערה היא מתויא, אבל לתוך הקדרה מותר. ותדע לך דהא שמואל דשרי הכא אפילו לכתחילה ואפילו זיתים ועובים לחוך הקצרוה, קאמר התם דאפילו כבשין ושלקות למימיהן פטור אבל אסור וזיתים ועובים חייב חטאת.

וזו היא ראיה שאין עליה תשובה, וכן דעת הרב אלפסי ז"ל בהלכות. הא דדייק רב הסדא מדשמואל ואמר מדברי רבנו נלמוד חולב אדם עו לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה. פירשו הגאונים ז"ל וכן הרב אלפסי ז"ל בהלכות דוקא ביום טוב אבל לא בשבת, ואע"ג דאוקימנא ההיא דשמואל אפילו בשבת, לא דייק מינה רב הסדא דתהוי נמי הליבת עו דהיא חיה ואי אפשר לאוכלה ביומה בשבת כסחיטת ענבים שאפשר לאוכלן כמות שהן, אלא לענין קדרה וקערה קאמר והאי כדיניה והאי כדיניה. ור"ת ז"ל כן כתב דהא דרב הסדא דוקא ביום טוב, ומשום דכיון דאפשר לו

לאכול אפילו העז הוי ליה כמפריד אוכל מתוך אוכל, לכשתמצא לומר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, אבל בשבת כיון דאי אפשר לשחוט ולאכול העז בעצמה, אפילו תמצא לומר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי. מכל מקום הוי ליה בשעה שהוא חולב כבורר אוכל מתוך הפסולת וחייב משום בורר.

אבל גדולי האחרונים ומקצח מן הראשונים הסכימו דאפילו בשבח קאמר. וכן ודאי נראה, שאלולא כן הוה ליה לרב חסדא לפרושי כי היכא דלא נמעה במלחיה, כיון דההיא דשמואל בשבת היא אמורה, ואי משום טעמא דר"ת ז"ל, לא היא, דהכא לאו אוכל מתוך פסולת הוא דהא חזיא ליה למיכל אלא דמשום איסורא דשבת דרכיב עלה, ואפילו ביומיה נמי חזיא לעכו"ם ולחולה, הלכך הכא לאו בורר הוא אוכל מתוך פסולת אלא כמפרק אוכל מתוך אוכל, ומשום מוקצה נמי ליכא אף על גב דבהמה לא חזיא, דשמואל כר"ש סבירא ליה דלית ליה מוקצה ולא נולד. וכן כתב הרמב"ן זכרונו לברכה.

ועוד כחב ז"ל והוא הנכון דאין מוקצה שקפץ מעצמו אסור אלא למלאכחו, כגון שוחט בשבת שאסור מעום מוקצה הא כל שלא עבר על השבת ואפילו בשוגג ממילא הותרה, כדאמריגן (ביצה ב, ב) בביצה עולדה בשבת שבת דעלמא תשתרי ולא אסריגן לה משום מוקצה. אלא שנראה להוסיף על דבריו דלאו דוקא שוחט, אלא גופה של בהמה אפילו מתה מעצמה אף ע"פ שלא עבר על השבת וממילא הותרה כדאמריגן בביצה, אפילו הכי אסורה להאכילה לכלבים ומשום מוקצה, וכדברי האומר (ביצה הותרה כדאמריגן בביצה, אפילו הכי אסורה להאכילה לכלבים ומשום מוקצה, וכדברי האומר (ביצה כז, ב) מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו, אלא דהתם טעמא אחריגא היא, דכיון דאי אפשר לו כלכינה ולהתירה ביומה לגמרי מקצה לה מדעתו דאין אדם יושב ומצפה מתי תמות בהמתו, אבל כל מידי דאפשר ומצוי לבא ביומו בלא איסור לא מקצה ליה מדעתו, והיינו טעמיה דביצה שנולדה ביום מוב דעלמא, והיינו טעמיה דחולב עו לתוך הקדרה.

राव द्राप्त

הוא מותיב לה והוא מפרק לה בסוחט לתוך הקערה. והוא הדין דהוי ליה לתרוצי הכין בהדיא הא דמותיב רמי בר יחזקאל זב שחלב את העז בחולב לתוך הקערה, אלא לארווחה דמתניתין קאמר כלומר דאפילו בחולב לתוך הקדרה היא מתניתין, ומשום טפה המלוכלכת על פי הדד וקושטא דמלתא קא

הוי ליה כדריכת זיתים ועובים, אבל שאר פירות רובן לאכילה הן עומדין, יהיב דעתיה וסחיט, בטלה בסמוך דדבר תורה אינו הייב אלא דריכת זיתים וענבים בלבד משום דרובן למשקין, והלכך כשסוחטן קמג, א) ספוג בזמן שאין לו בית אחיזה. אלא פירושא משום דסבירא לן כתנא דבי מנשיא דאמר לקמן (שבת קמא, א) לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא דלמא אתו לידי סחיטה, וכן אסרו לעיל (שבת והלכך אינו כמפרק אבל אסור גזירה אטו זיחים וענבים. והקשו עליו בתוסי מדאמרינן לעיל בפרק תולין למימיהן פטור אבל אסור. פירש רש"י: משום דאין המשקה הזה מגופן אלא משקה שנבלע בהם, עביד הלכך כמשקה הבא לאוכל דעלמא הוא ואוכל הוא. והשתא לא אתיא הא דרב פפא דלא כהלכתא. אוכל, ומר סבר אע"ג דהולך לאבוד לבסוף מכל מקום השתא מחליק בהם את הפת וליפותו הוא דקא לאיבוד שהאש שורפו ואינו נשאר בתוך האוכל לאו כאוכל הוא אלא כמשקה דעלמא שאינו בא לתוך משקה הוא, כלומר רבי יהודה דאמר הוכשר דאע"ג דמשקה הבא לאוכל בעלמא כאוכל, הכא כיון דהולך שהם ז"ל גורסין דכולי עלמא דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, וה"פ מר סבר דמשקה ההולך לאבוד דרב כותיה דשמואל דסוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה. וגירסת הגאונים ז"ל נכונה מזו, בגמרא כשמואל דמשמע ודאי דבעלי הגמרא הכין סבירא להו, ורבי זירא אמר ר' חייא בר אשי משמיה שמואל, ורבינא נמי הכי משמע דסבירא ליה מדמותיב ומפרק לה, וההוא דרמי בר יחזקאל נמי תרצוה לכאורה ודאי הכי אזלא שפיר, ומכל מקום לענין פסק הלכה לא קיימא לן הכי, אלא כרב יהודה אמר גירסתו של רש"י ז"ל: אמר רב פפא דכולי עלמא משקה הבא לאוכל לאו כאוכל. ופשטא דמלתא

דעתו אצל כל העולם ואפילו צריך לו לא חשיב משקה אלא אוכל. רב מתרץ לטעמיה ושמואל מתרץ לטעמיה. ולענון פסק הלכה, כללא דכולה שמעתין סוחטין בפרישין ובפגעין ובעוזרזין וכל כיוצא בהן שאין דרכן של בני אדם לסוחטן, לפי שאינו אלא כמפריש אוכל אצל בני אדם, והלכך אילו רצה סוחט ואפילו לתוך הקערה דלאו משקה כלל. וזה כדעת הגאונים ז"ל ושלא כדברי רש"י ז"ל, והדברים נראין כן באמת כדברי הגאונים ז"ל.

אבל דברים שדרכן של בני אדם לסחוט אותן לעתים אסור לכתחילה כתותים ורמונים שהרי יש קצת בני אדם שסוחטים אותם ואינו מפסידן, אבל היוצא מהן מותר והוא שהכניסן לאוכלין דקיימא לן בשאר פירות כר' יהודה וכדפסיק ר' יוחנן, ושום ובוסר ומלילות וחלות דבש דתנן (לעיל שבת יט, א) השום והבוסר והמלילות שרסקן מבעוד יום ר' ישמעאל אומר יגמור משתחשך רבי עקיבא אומר לא יגמור ואמרינן בשלהי פרק קמא דמכלתין (שם) במחוסרין דיכה כולי עלמא לא פליגי דאסור, היינו משום דהני ומרינן בשלהי פראין ופרישין, והרי הם כתותים ורמונים, והלכך לכתחילה אסור, ועוד דלרבי יוחנן אפילו בשלקות וכבשין ודג לצירו לתוך הקערה חטאת הוא דמחייב, והלכך לסבריה דרבי יוחנן אפילו חיוב חטאת נמי איכא.

זיתים ועובים היוצא מהם אסור ואפילו הכניסן לאוכלין, דקיימא לן בהא כרבנן וכדפסק ר' יוחנן, ועוד דאמר רב יהודה אמר שמואל דאפילו ר' יהודה מודה בהן לחכמים, אבל מוחר לסחטן לכחחילה לחוך הקדרה, דמשקה הבא באוכל כאוכל דמי. ולענין כבשים ושלקות לגופן כולי עלמא לא פליגי דשרי, ואפילו לחוך הקערה למימיהן, אע"ג דר' יוחנן מחייב חטאת לא קיימא לן כותיה, אלא כרב ושמואל דתרווייהו אומרין אינו חייב חטאת, והוי ליה תרי לגבי ר' יוחנן דקיימא לן כותיה, אלא כרב ושמואל דרר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים ועובים בלבד. אבל למימיהן דרב שרי לשלקין וכבשין פטור אבל אסור ושמואל אמר בתרוייהו פטור אבל אסור, קיימא לן בהא כשמואל משום דבענין איסורא שמואל ורבי יוחנן קיימי בחדא שיטתא וליכא בינייהו אלא חיוב חטאת, הלכך קיימא לן כותיה

רשמואל דפטור אבל אסור מיהא.

וכן פסק הרב אלפסי ז"ל, והלכך דג לצירו דקשרי רב ואפילו לחוך קערה לא קיימא לן כותיה, דרב אזיל בה לטעמיה דשרי שלקות אפילו לכתחילה בין לגופן בין למימיהן, והלכך אפילו דג לצירו לתוך הקערה אסור לתוך הקדרה מותר, ואין צריך לומר לחלוב לתוך הקערה בין בשבת בין ביום טוב אסור, ואפילו לינק מבהמה ביום טוב דהוי מפרק כלאחר יד אסור אלא במקום צער כגון גונה וכיוצא בו כדאיתא בכתובות בפרק אף על פי (כתובות ס, א), אבל לתוך הקדרה ביום טוב מותר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, וכדאמר רב חסדא מדברי רבינו נלמוד חילב אדם עז לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה, ואפילו בשבת נראין הדברים שהוא מותר, אלא שכבר הורו הגאונים לאסור ולהם שומעין הלבה למעשה.

عال كاجدا

מחני: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. פירש רש"י ז"ל: משום שאין במקלקל שום איסור שבת. ואינו מחוור בעיני, דאי משום מקלקל לכתחילה מי שרי. ויש לומר כיון דבעלמא במקלקל פטור אבל אסור הכא משום צורך שבת מותר לכתחילה. אלא דאכתי קשיא שהרי ביום טוב פרק המביא (ביצה לג, א) גבי ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם וכו' אמרינן תני חדא קוטמו ומריח בו, ותניא אידך לא יקטמנו להריח בו, פירש עצי בשמים, ופריק אמר ר' זירא אמר ר' חסדא לא קשיא הא ברכין הא בקשין. ואקשינן מאי שנא מהא דתנן שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי, ואם איתא מאי קושיא, שאני הכא דמקלקל הוא וכיון דבעלמא פטור אבל אסור הכא מותר לכתחילה.

ובחוס' הקשו על משנחנו דהכא מההוא דחנן בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין לד, ב) נחנו במגדל מבחוס יהקשו על משנחנו דהכא מההוא דחנן בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין לד, ב) נחנו במגדל מל עץ דקטיר במחנא ובעי סכינא למיפסקיה, ורבנן סבור כל הכלים ניטלין בשבח לצורך גופן ור"א סבר כר' נחמיה דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ואפילו מליח ואפילו חרווד, הא לאו הכי אפילו רבנן מודו דאין עירובו עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום אחר ולא שרינן לשבור את המגדל. ומשום כך אמרו דמחניחין דהכא במוסחקי, כלומר בחבית של חתיכות מחוברות במוסחקי דהוא כלי רעוע ולא שייך בכי האי כלי בנין וסתירה, וכדאוקמוה החם במסכת ביצה פרק המביא, ואע"ג דלא מוקמינן לה החם בהכין אלא לר"א, מכל מקום גם לרבנן נמי על כרחין אצטרכינן המביא, ואע"ג דלא מוקמינן לה החם בהכין אלא לר"א, מכל מקום גם לרבנן נמי על כרחין אצטרכינן לאוקומה בהכין, אע"ג דרבנן לא מחייבי חטאת בקוטם את הקיסם בין לחצות בו שייא לכתחילה. להוקלה ההלה הא אמרינן דבין כך ובין כך פטור אבל אסור, ואילו הכא שריא לכתחילה.

ואף פירוש זה אינו מחוור בעיני, מדאמרינן בגמרא דבעו מיניה מרב ששת מהו למיברז חביתא בבורטיא, לפתחא קמכוון ואסור או דלמא לעין יפה קא מכוון ושפיר דמי. ועוד דאם איתא הא דאמרי (ביצה שם) רבה בר רב הונא ורבין בר רב אדא כי הוינן בי רב יהודה הוה מפשח ויהיב לנא אלוותא אלוותא אעייג דחזיא לקתתא דנגרי וחציני, כמאן תרמייה, והתם אוקימנא להא כרבון (והתם) [ר]מדמינן ההיא להא דחבית ולא מתוקמא לעולם אלא כרב יהודה, אלא משום דלא תקשי מתוחין לרייא כלומר דלא נימא דלית ליה לרייא מתוחין דשובר את החבית אצטריך לדחוקה מתוחין לרייא כלומר דלא נימא דלית ליה לרייא מתוחין דשובר את החבית אצטריך לדחוקה דמתויתין לרבון נמי זוקא במוסתקי דרב יהודה כמאן. אלא נראה דבין כך ובין כך אפילו בלא מתוחין לרבון שרי זלעין יפה קא מכוון, אבל בנותן עירובו במגדל היינו טעמא משום דהתם במגדל מיינו טעמא דחבית. וכן פרשיי ז"ל שם בעירובין, וכן מוכח כל אותה סוגיא (ש)שם, דאין בנין בכלים והיינו טעמא דחבית. וכן פרשיי ז"ל שם בעירובין, וכן מוכח כל אותה סוגיא (ש)שם, דאין בנין בכלים

ואין סחירה בכלים ומוחר לשוברו, אלא מעמא דמגדל משום דאין לו דין כלי. [גמרא:] הא דמוחיב מברייחא דקחני: **מביא אדם חבית של יין ומחיז ראשה בסייף.** חמיהא לי אמאי לא מוחיב ממחניחין דקחני שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. זיש לומר דאי ממחניתין הוה אמניא זופא שוכם גודאי לאו לפחחא פא מכנני נכדהפני הדדנא נכלבד שלא נתכנני לעשום כלי

אמינא דוקא שובר דודאי לאו לפתחא קא מכוון, וכרקחני בהדיא ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי.

בית סתום אינו מטמא כל סביביו פדץ פצימיו מטמא כל סביביו. פירש רש"י ז"ל: כדין קבר דגזרו

הכמים לטמא את סביביו ד' אמות גזרו שמא יאהיל ולא יבין. ובתוס' הקשו עליו שהרי בסוטה בפרק

משוח מלחמה (סוטה מד, א) אמרינן בהדיא דהיכא דמסיימי מחיצאתא לא גזרינן. ומשום הכי פירשו הם

ז"ל כההיא דביצה (ביצה י, א) מת בבית ולה פתחים הרבה כולן טמאים, נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן

מהורין, והכי נמי בזמן שלא פרץ פצימיו הרי הוא כפתוח ואינו מטמא כלים שתחת זיזין שבסביבות

הבית אלא מה שתחת הזיז שעל אותו הפתח, אבל פרץ פצימיו אז אינו ראוי ליצא באותו פתח יותר

מבשאר מקומות, והלכך כל הכלים שתחת כל זיזין הסביבות טמאין. [מתניי:] **מי שנשרו כליו בדרך.** פירוש: מי שנפלו כליו במים מלשון פירות הנושרין ואינו לשון שריה, כמו שפרש"י ז"ל, ותדע לך מדאמרינן בריש פרק משילין (ביצה לה, ב) מאן דתני מנשירין לא

משתבש כדתון התם מי שושרו כליו במים.

राव तदार

[גמרא:] **המנער טליתו.** פירש רש"י ז"ל מפני האבק ומשום מלבן. ובחוסי הקשו דלא מצינו לבון בכיוצא בזה. אבל ר"ה ז"ל פירש מנער את הטלית מן הטל כההיא דרבה דבסמוך ומשום מכבס, ולמאן

כחפו, אבל זה אינו מניח השיפולים ממש על כחפו אלא שמקפל צדדי הטליח מכאן ומכאן. זה דומה לטלית מקופלת, כי טלית מקופלת היינו שראשי הטלית כלומר שפוליה מקופלים ומונחים על כל כך אלא מעט כדי להתנאות בטליתו שפיר דמי דדרך מלבוש בכך, וכן פירש מורי הרב ז"ל. ואין לכנופי כלומר שמקפלו כמו שיכול כדי לרוץ מהר אסור דזה דרך משוי, אבל להתנאות שאין מקפלו דפנות בין זה לזה וריוח בנתיים, ואינו דרך מלבוש אלא כמשוי ואסור לצאת בו, ואמר רב פפא אדעתא שמקפלין טליתן מן הצדדין על כתיפן ועושין קפולין הרבה זה על גב זה זה קטן מזה ודומה למרזב שיש מלבוש ואסור לצאת בו משום משוי, ולא איירי באיסור תקוני כלי. והם [התוסי] פירשו כיסי בבלייתא וגם זה אינו מחוור בעיני. דאין ענין לשמועתנו, דהכא באיסור הוצאה איירינן לומר מה שאינו דרך נתן כלל בדבר שכל שהוא לכנופי ולהעמיד כך חמיד מתוקנין אסור, אבל להתנאות לפי שעה מותר. כלפי מעלה פרוצ"ש בלע"ז ומחזיקין אותן בחוטין ונראין כיס ומרוב ואסור משום תקוני מנא, ורב פפא בחוסי שאין זה דומה לכיס. ורש"י ז"ל פירש שמסלקין בגדיהן מן הארץ כשהן ארוכין וכופלין אותן שמליתו מופשלת הנה והנה וחלל כנגד השדרה שהוא כעין מרזב, וכן פירש בערוך (ערך מרזב). והקשו הא ד**אמר רבי אלעזר אסור לעשות מרוב בשבת.** ופירש רבי זירא כיסי בבלייתא, פירש הריא"ף: יש לאסור בחתנים שלנו שלא יצאו בטליתותיהם ברשות הרבים עד שישלשו. וכן אסר מורי הרב ז"ל. דרבי לא קפל אלא הצדדין שלפניו בלבד והיה סבור שזה מותר, וחזר בו מסהדותיהו דהני רבנן. ומכאן היינו כששני צידי הטליח שלפניה ושלאחריה מונחין על כתפו כגון שאנו מתעטפין בטליחות, אבל ההיא דרך מלבוש. ומה שיצא רבי לשדה והניח שני צידי טליחו על כתפו, לאו בענין זה היה, דטלית מקופלת **טליה מקופלה.** פירש רש"י ז"ל לאחר שנחנה על ראשו הגביה שיפוליה על כתפו חייב חטאת שאין זה דקפיד הוי פסיק רישיה, ולמאן דלא קפיד ליכא אלא דבר שאין מחכוון שאינו כבוס גמור.

[מתניי:] **הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו.** הא דקתני נסתפג, לאו דוקא נסתפג, אלא אפילו לכתחילה מסתפג בהן וכדקתני אבל עשרה בני אדם מסתפגין, ואין בין יחיד למרובין אלא שיחיד לא יביאנו דלמא משתלי וסחיט, וברבים לא חיישינן דכל חד וחד מדכר לחבריה, אבל לענין מסתפג הוא הדין ליחיד, דאי לא, ליתני לא יסתפג ואם נסתפג לא יביא ובהדיא

חניא בברייתא מסתפג אדם באלונטית ומניתה בחלון.

וקשיא לי למה לא אסרו להסתפג דלמא סחיט וכדאמרינן בפרק אלו קשרים (שבת קיג, ב) היה מחלך בשבת ופגע באמת המים אם יכול להניח רגלו הראשונה קודם שיעקור רגלו שניה מותר, ואם לאו אסור, ואתקיף עליה רבא היכי ליעביד, לינחות זמנין דמיתווסן מאניה מיש ואתי לידי סחיטה, והתם חיישינן אפילו אדלמא אתווסאן מאניה, כל שכן הכא דמסתפג בהן ממש. ועוד ההיא דריש פרק טומנין (מה, א) דפרס דסתודר אפומא דכובא, ונוהיה (רבא) [רבה] משום דדלמא סחיט. ויש פרק טומנין (מה, א) דפרס דסתודר אפומא דכובא, ונוהיה (רבא) [רבה] משום דדלמא סחיט. ויש לימר דלא אסרו להסתפג ברוחץ דאם כן אתה אוסר עליו אפילו רחיצה, שאין דרך להחוץ בלא להסתפג ואין הדבר עומד, ובמקומות אחרים נמי התירו לצורך, כגון שומר פירות שהתירו לו לעבור עו צוארו במים (יומא עו, ב), ואינו צריך להגביה בגריו, ואדרבא אמרו ובלבד שלא יוציא ידו מתחת

שפת חלוקר. **הרוחץ דיעבד איך לכתחילה לא.** כתב הריא"ף ז"ל: ואי קשיא לך הא דגרסינן בפרק שמנה שרצים (שבת קט, א) רוחצין במי גרר ובחמי טבריא, אלמא רוחצין לכתחילה. ותירץ דהרוחץ לאו אחמי טבריא קאי אלא אמי מערה, ולא תני טבריא אלא לגלויי אמי מערה, מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין, ומי אלא אמי מערה, ולא תני טבריא אלא לגלויי אמי מערה, מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין, ומי מערה אמאי לא שרי לכתחילה משום דמטללא בדאמרינן בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק נ, ב) מערה מרבעא ומטללא, הלכך נפיש הבלא דידיה ואתי לידי זיעה ומשום הכי אסור לכתחילה. ואין המחור. שהזיעה יותר מותרת מן הרחיצה, דלא נאסרה זיעה אפילו בחמי האור אלא משום גזירה דחיי מי מערה בהאיתא בפרק כירה (שבת מ, א) וכיון דרחיצה דחמי טבריא מותרת כל שכן הזיעה בהן. ועוד דאי מי מערה דחמי טבריא קאמר, מאי קאמר מני רבי שמעון, דהא אפילו רבי יהודה לא פליג אלא

בחמי האור, אלא מי מערה דחמי האור קאמר, שכן דרכן להחם מערב שבת וכדי להעמיד חומן מניחן במערה דמטללא, ולעולם מי טבריא אפילו מטללא נמי דלגמרי החירו חמי טבריא, וכמו שאמרו בפרק כירה (שם) ראו שאין הדבר עומד החירו להם חמי טבריא, ומשמע דלגמרי החירו. וכן דעת מורי הרב

ודעת הרמב"ן ז"ל. הא דאמרינן: **רבי היא דתניא אמר רבי כשהיינו למדין תורה אצל ר"ש כוי.** איכא למידק ומאי ראיה והא התם אחריני הוו בהדיה, וכדתניא היינו מעלין שמן ואלונטית, ולא אסרו אלא ביחיד. ותירצו בתוסי ז"ל דמסתמא כיון דסבירא ליה כותיה בחצר וגג וקרפף שהוא כרשות אחד, מסתמא הוא הדין נמי דסבירא ליה כותיה בהא נמי וביחיד היה מביאו. ולי נראה דכיון שהיה עמו לא היו נוהגין בפניו שלא כדבריו שלא לכבוש את המלכה עמו בבית.

राव तथा

[מחניי:] **ובלבד שלא יאמר לו הלויני.** ונשים שאינן מכירות בין הלויני להשאילני צריכות לומר תן

לי וכיוצא בזה מלשונות שאין משמען לשון הלואה. [גמרא:] אמר ליה השאילני לא אתי למיכתב, הלויני אתי למכתב. פירש רש"י ז"ל: משום דסחם
הלואה שלושים יום, וכדי שלא ישכח כותב על פנקסו, אבל שאלה אין לה זמן אלא כל זמן שמשאיל
הלואה שלושים יום, וכדי שלא ישכח כותב על פנקסו, אבל שאלה אין לה זמן אלא כל זמן שמשאיל
הוצה ליטול את שלו נוטל, ולפיכך הצריכוהו לומר כאן השאילני אף על גב שאינו חוזר בעין וכל שאינו
הוזר בעין לא שייך ביה לשון השאלה אלא לשון הלואה, דהכי קאמר ליה הריני מחזיר לך כל זמן
שחרצה כמו שאלה. והא דאמרינן במנחות (מר, א) טלית שאולה כל שלושים יום פטורה מן הציצית,
לאו משום דשאלה סתמא שלושים יום, אלא משום דדרכן של בני אדם להשאיל בפירוש כליהם עד
עלושים יום, הלכך אף זה כשאינו מטיל בה ציצית לא אתי לידי חשדא, דמימר אמרו דטלית שאולה
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל

אבל ר"ת ז"ל וכן הרב בעל העיטור ז"ל סוברין דשאלה כהלואה בדבר זה דסתמן שלושים יום מההיא דמנחות, והכא הכי קאמר: שאלה כיון שהיא חוזרת בעיניה ואינו רואה אותה לא חייש לשכחה, מה שאין כן בהלואה דחייש לשכחה ואתי למיכתב, והכא נמי אע"פ דאינה חוזרת בעין, כיון דהוי ליה למימר הלויני ואמר השאילני מינכרא מלתא ולא אתי למיכתב. ודברי רש"י ז"ל נראין עיקר. וכן משמע בסמוך

וכמו שאני עתיד לכתוב בסייעתא דשמיא. רמכל מקום מסתברא שאפילו לדברי רש"י ז"ל אסור לומר לו הלויני על מנת שאחזיר לך כל זמן שתרצה, דכיון זהלואה היא שנתנה להוצאה והוא אומר לו בלשון הלואה, אע"פ שהתנה עמו שיחזיר לו כל זמן שירצה, אפילו הכי אין דרכן של מלוים לתבוע ולדחוק את הלוה תוך שלושים, ואתי למכתב דלא מינכרא מלתא. ותדע לך, דאפילו כי אמר השאילני לא סגי ליה בהכין אי לאו משום דשרו ליה

רבנן משום דלא ליתי לאימנועי משמחת יום טוב.

ה"ג רש"י ז"ל: אמר ליה ביון דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה רבנן מינכרא מלתא

ולא אתי למכתב. והיא גירסא דייקא. ויש ספרים שכתוב בהן: א"ל בחול דלא שנא כי אמר ליה הלויני

לא שנא כי אמר ליה השאילני לא קפרינן עילויה, אתי למכתב, בשבת דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני

לא שנא כי אמר ליה השאילני לא קפרינן עילויה, אתי למכתב, בשבת דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני

הלויני, כלומר בדברים שהן הלואה שנתנו להוצאה, ואפילו הכי אמר השאילני והוא כותב על פנקסר,

א"כ אף בשבת מאי היכרא אית ליה, דאין בין לשון הלואה ללשון שאלה ולא כלום, ובתרוויהו אתי

למיכתב כדרך שהוא כותב בחול, א"ל בחול כיון שנתנה להוצאה מידע ידע דלהוצאה היא ואע"ג דא"ל

לשון שאלה, והלכך הוא כותב כאילו אמר לו הלויני, אבל הכא דבדוקא א"ל השאילני דלא שרו ליה

למינת למימר ליה הלויני, מינכרא ליה מלתא ולא אתי למיכתב.

פרק כג שואל

בשבת הוא דאסור הא בחול שפיר דמי לימא מתניתין דלא כהלל. ואיכא למידק למה ליה למימר מדיוקא, לימא בהדיא שואל אדם מחבירו כדי יין ושמן נימא מתניתין דלא כהלל, א"ג מדתנן וכן שואלת אשה מחברתה ככרות. וי"ל דמהני ליכא למשמע מידי, דדלמא כיון דהשאילני א"ל ושאלה כל אימת דבעי תבע לה לפי שעה לא חייש הלל, אבל הליני דשלשים יום בכי הא חייש שמא יוקרו החטים. וזו

ראיה לדברי רש"י ז"ל דשאלה אין לה זמן. לא **תליה אשה לחברתה ככר עד שתעשנה דמים.** הקשה הרמב"ן ז"ל אמאי לא תלוה דהא בשעת הלואה לאו מידי עבדי, ולא הוי ליה למימר אלא אשה שהלותה ככר מחבירתה והוקר נותנת לה דמיו. ותירץ הוא ז"ל דמתוך שהוא דבר מועט חוששין שאע"פ שהוקרו תתן לה הככר, דאומרת שמא תוחוק

בין שכינותיה כצרת עין. ולפי דבריו נצטרך לפרש הא דפרקין, הא באתרא דקייץ דמייהו הא באתרא דלא קייץ דמייהו, דכיון דקייץ דמייהו אם יוקרו החטים תעשה עצמה כאילו אין לה ככר ותתן לה דמיו שהן קצובין וידועין בשעת ההלואה. ואין צורך לכך אלא מפני שסתם ככרות של בעל הבית אין נעשין במדה ידועה ואין להם קצב אחד לכל, והן אין מקפידין זה על זה להשיב לחמם במשקל, לפיכך חשש הלל שמא יוקרו החטים וכיון דלא קייץ דמיהם אינן יודעין כמה היה שוה ובאין לידי ריבית בסופן, הלל שמא יוקרו החטים וכיון דלא קייץ דמיהם אינן יודעין כמה היה שוה ובאין לידי ריבית בסופן, הלכיכך אסור בתחלתן עד שתעשנה דמים, ואיקימנא באתרא דקייץ דמייהו, כלומר ואינן באין לידי ריבית שכבר ידוע להן דמיו. וכן נראה מפירוש רש"י כמו שפרשתי. ונראה לי ראיה דקאמר אתרא

דקייץ דמייהו ואחרא דלא קייץ דמייהו, ולא קאמר הא בשיצא השער הא בשלא יצא השער.

הא דאמר רב יוסף הלואת יום טוב לא נחנה ליחבע דאי נחנה ליחבע אתי למיכתב. קשיא לי והא

אמרינן דהשאילני מינכרא מלחא ולא אתי למיכתב, ורב יוסף אפילו אמר ליה בלשון שאלה קאמר,

מדשקלינן וטרינן עלה למידק ממחניתין, ורבא נמי דאמר נחנה ליחבע מודה הוא דאיכא למיחש לדלמא

אתי למיכתב, אלא משום דלא ליתי לאימנועי משמחת יום טוב שרו ליה רבנן. ויש לומר דכיון דאף זו

הלואה היא ונחנה להוצאה ומידע ידע דלאו לאהדורי מיד שאיל מינה, אעיג דאמר ליה בלשון שאלה

איכא למיחש דלמא אתי למכתב, והלכך עד דאמר בלשון שאלה ועוד דגומר בעל הבית בדעתו שאם

רצה הלה שלא להחזיר לו מדעתו לא יחבענו בבית דין דזו כעין מתנה היא, לא שרינן ליה.

ולשון שאלה משום תרתי תקינו לה, חדא דליהוי ליה היכרא וליגמר בדעתיה, ועוד דאי בעי תבע ליה בין דידיה לדידיה מצי תבע כל אימת דבעי, ומשום הא לא אתי למיכתב, אבל בלשון הלואה איכא תרתי לריעותא, חדא דלא מינכרא ליה מלתא, ועוד שהיא לזמן מרובה ואפילו גמר בלביה דלא ליתבעיה בבי

דינא אלא בין דידיה לדידיה אתי למיכתב. כך נראה לי. אי אמרת בשלמא דלא ניתנה ליתבע משום הכי מניה טליתו אצלו. פירוש: ומיהו לא אתי למכתב

כיון דמשכונו הוא בידו.

ה"ג רש"י ז"ל: אם החדש מעובר משמט, ואי אמרח לא ניחנה ליחבע מאי משמט, שמוט ועומד הוא. ואינו מחוור, דרלמא משמט דקאמר שצריך לומר לו משמט אני. אלא הכי גרסינן והיא גירסח הספרים, אי אמרח ניחנה ליחבע משום הכי משמט, שלא יחבענו, ואפילו נחן לו מדעחו צריך לומר לו משמט אני, אלא אי אמרח לא ניחנה ליחבע מאי משמט, אי שלא לחובעו בביח דין שמוט ועומד הוא, ואי למימר ליה משמט אני, לא צריך דלא קרינן ביה לא יגוש וכל דלא קרינן ביה לא יגוש לא צריך משנט זיים לה ינותה ליחבע מאי מרים לא יגוש וכל הלא קרינן ביה לא יגוש לא צריך משנט זיים לה ינותה לה משמט אוי.

למימר ליה משמט אני . **שאני התם דאגלאי מלתא דחיל הוא.** ומכאן נראה לי ללמוד דלכולי עלמא ביום טוב שני ניתנה

ליחבע. **וובה בר עולא מערים ערומי.** ולענין פסק הלכה: יש מי שפוסק כמ"ד ניתנה ליחבע, וגרסינן בה רבה, דהוא בר פלוגתיה דרב יוסף, והלכתא כרבה בר משדה ענין ומחצה (ב"ב קיד, ב), ואע"פ שיש לומר דלא נאמר אותו הכלל אלא במה שנהלקן בבבא בתרא, מכל מקום כל היכא דליכא ראיה לחד מינייהו דלתחזי מינה כחד מסתמא כרבה נקטינן, ומהא דרב אויא ורבא בר עולא ליכא למשמע מיני, דאינהו אחמורי מחמרי אנפשייהו, ואי נמי למיפק מידי בית דין טועין.

ריש מי שגורס רבא, דהוא רבא בריה דרב יוסף בר חמא, ואפילו הכי יש פוסקין כמותו משום דבתרא היא וקיימא לן כותיה. ומכל מקום לכולי עלמא אי חפש לא מפקינן מיניה, כי האי דרבה בר עולא דמערים ושקיל מיניה, ועוד דאנן לא ניתנה ליחבע כלומר בבית דין קאמרינן הא בין דידיה לדידיה תבע, ואי תפיש תפיש, ולא עוד אלא דאי אזיל אידך תפיש מידי מיניה דמלוה כנגד מאי דתפיש הוא מיניה, מפקינן מיניה דלוה ויהבינן ליה, דהשתא לא הלואת יום טוב מגבינן אלא גזילה הוא דמפקינן מיניה, ואלא מיהו אי הדר לוה תפיש מיניה ההיא מידי גופא דתפיש מיניה מלוה לא מפקינן מיניה, דלא גזליה

אלא דידיה הוא דקא שקיל. [מחניי:] **מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכחב.** כחבו בתוסי דלא אסרו מתוך הכחב אלא בקורא בפיו דומיא דמונה בפיו דקתני, אבל להסתכל בכחב ולמנות במחשבתו מותר דהא

אית ליה היכרא. ומורי הרב ז"ל כתב דבין כך ובין כך אסור, דההיא ברייתא דמייתינן בשלהי שמעתין, דקתני כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת, תני בה בתוספתא (פי"ח, ה"א) אסור להסתכל בו.

1년 신전의

[גמרא:] **אלא איכא בינייהו דכתב אכוחל ומתתאי.** קשה לי למה ליה למיהדר מאוקימתא קמייתא רלאוקמה באוקימתא אחריתי דהא תלמודא משום לחרוצי לרבה דלא ליפלגו עליה הוא דמהדר השתא בתר אוקימתא, וכיון שכן ההיא אוקימתא דלעיל שפיר אתיא, ולא הוי ליה אלא לאפוכי לסברא דידהו בלחוד ולימא אלא למ"ד שמא ימחוק איכא וכדרבה, ולמ"ד שמא יקרא גודא בשטרא לא מיחלף. ויש לומר דהא דקאמר השתא אלא דכתב אכוחל ומתתאי לאו דוקא מתתאי ממש, אלא משום דמעיקרא נקטה ומידלי בדוקא קאמר הכא אפילו מתתאי, דלא תימא למ"ד גודא בשטרא לא מיחלף דוקא בדמדלאי דלא

למי לעולם דכתב אכותל ומידלי. פירש הרב אלפסי דעל מאי בינייהו קא מהדר. ולפי דבריו נפרש שמועתינו כך: לעולם אימא לך דאיכא בינייהו דכתב ומידלי כדאוקמא מעיקרא, ולמ"ד שמא ימחוק ליכא, ולשמא יקרא נמי ליכא למיחש משום דקסבר גודא בשטרא לא מיחלף, ולמ"ד שמא יקרא איכא לקסבר גודא בשטרא מיחלף, אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי ליה ליה דרבה דאם איתא אכתי אמאי דקסבר גודא בשטרא מיחלף, אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי ליה ליה דרבה דאם איתא אכתי אמאי לפלוגתייהו בהכין, והא דאמרינן הא דרבה תואי היא, למאי דסבירא ליה לרבה קאמר, כלומר דרבה מוקי ברייתא. אבל רב ביבי ואביי לא שבקי ת"ק ואמרי כיחידאה, אלא סבירא ליה דלא בהכי פליגי, אלא ברייתא. אבל רב ביבי ואביי לא שבקי ת"ק ואמרי כיחידאה, אלא סבירא ליה דלא בהכי פליגי, אלא ברייתא. אבל רב ביבי ואביי לא שבקי ת"ק ואמרי כיחידאה, אלא סבירא ליה דלא בהכי פליגי, אלא ור"א בעון ר"א בין רבי אחא ליח ליה ליה דרבה בגודא, אלא אי מיחלף בשטרא או לא פליגי, דת"ק סבר מיחלף בין ת"ק בין רבי אחא ליח ליה ליה דחבה בגודא, אלא אי מיחלף בשטרא או לא פליגי, דת"ק סבר מיחלף הכוחל דאלמא גודא בשטרא לא מיחלף, ההיא בדחייק מיחק בדאוקימנא לה מיהקרא, ובכי הא ודאי לא מיחלף דלא דמי לשטרי כלל, אבל כי כחיב מיכחב דדמי לה קצת דהאי מיכחב מיכחב, כחב בכחב לא מיחלף. זר הב אלפסי ז"ל.

ולדידי קשיא לי דאם איחא דהאי לא לעולם דכחיב אכוחל ומידלי אאוקמחא קמייחא הדר, לא הוי ליה למימר לא לעולם אלא הכי הוי ליה למימר אלא לעולם. ועוד כיון דאחיא להאי אוקמחא דחייק אטבלא ואפנקס, מאי טעמא נדי מינה ושבקיה ליה והדריה לאוקימחא קמייחא כל היכא דאיכא לאחווקיה. ועוד מפנקס, מאי טעמא נדי מינה ושבקיה ליה והדריה לאוקימחא קמייחא כל היכא דאיכא לאחווקיה. ועוד בעודא בשטרא אי מיחלף אי לא פליגי. ועוד דאנן חרחי אקשינן לעיל אההיא אוקימחא הלהינן דבגודא בשטרא אי מיחלף אי לא פליגי. ועוד דאנן חרחי אקשינן לעיל אההיא אוקימחא הלמ"ד שמא ימחוק ליחיש שמא יקרא כלומר דגודא בשטרא מיחלף וחו לשמא ימחוק לא חיישינן והא אנן חנן ימחוק ליחיש שמא יקרא כלומר דגודא בשטרא מיחלף וחו לשמא ימחוק לא חיישינן והא אנן חנן דרבה, חנאי היא, הכי הוי ליה למימר ודקא קשיא ליה למאן דאמר שמא ימחוק, קטבר גודא בשטרא לא מיחלף. ואפילו חאמר דמשום דעד השחא נקטיי הא דרבה בקושטא והשחא אחי לחדותי ולדחוייה לא מיחלף. ואפילו חמתר דמשום דעד השחא נקטיי הא דרבה בקושטא והשחא אחי לחדותי ולדחוייה אצטריך לאהורי עלה, משום דהיינו עיקר פלוגחייהו, ועוד דאדרבה בכולה שמעחין הוה נקטינן עד השחא דגודא בשטר לא מיחלף, לא היא דאדרבה כיון דמעיקרא (בהדי) [בהא] אוקימחא קשיא לן האי, השחא צברי עיקר פלוגחייהו בהא טפי הוי ליה לפרושי בהיא.

ונראה לי דהאי לא לעולם אברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים קאי, ולאחזוקי אוקימתא דאוקימנא דאיכא בינייהו דחייק אטבלא והפנקס, ולמ"ד שמא ימחוק לשמא יקרא לא חיישינן דטבלא ופנקס דחייק לא מחלף בשטרא. ודקא קשיא לך עלה ברייתא דמונה אדם את אורחיו, אתי לחרוצי דהכי קאמר לעולם טבלא ופנקס לא מיחלף ודקא קשיא ליה ברייתא דקחני לא מן הכתב שעל גבי טבלא דלא משכחת לה פתרי אלא בדחייק מיחק, לא לעולם בדכתב מיכתב והיינו דטבלא ופנקס לא, דפנקס דכתב ומטלטל בכתב בעלמא מיחלף ועוד דשמא ימחוק, ודקא קשיא לך ברייתא אי הכי מאי שנא כותל מאי ומטלטל בכתב בעלמא מיחלף ועוד דשמא ימחוק, ודקא קשיא לך ברייתא אי הכי מאי שנא כותל מאי שנא פנקס ליחוש שמא ימחק, בדמידלי. וברייתא דקתני אבל לא מכתב שעל גבי טבלא הוא הדין דהוה עני לאיפלוגי בכותל עצמו בין מידלי למתחאי, אלא דאגב אורחיה קמ"ל דטבלא ופנקס בדכתב מכתב אף משום שמא יקרא איכא דמיחלף בשטרא מדשבקיה לכותל ונקיט פנקס, ונפקא מניה היכא דקרי אף משום שמא יקרא מיכא ימחוק דכל חד וחד מדכר לחבריה, בדאמרינן גבי אין קורין לאור הנר

בפ"ק דמכלחין (יב, א), וכדאמרינן (קמז, א) בעשרה מסתפגין באלונטית אחת בפרקין דחבית, והשתא אתיא כולה שמעתין שפיר.

ומכל מקום לענין פסק הלכה נראה לי שהכל עולה לענין אחד, דכתיב בין בשטרא בין בפנקס לכולי עלמא אסור, או משום שמא יקרא או משום שמא ימחוק. ובכוחל ומתחאי משום שמא ימחוק ובכוחל ומדלאי נמי משום שמא יקרא כרבה, וכת"ק דמונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב שעל גבי הכוחל, וכת"ק דאין רואין במראה, ולאביי נמי ברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ בכתב שעל גבי הכוחל בדחייק מיחק הוא, ואפשר נמי דרב ביבי כרבה סבר ליה אלא דמוקי ברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ כרי אחא, וטבלא בדחייק מיחק.

ובהא פלוגתא דאביי ורב ביבי קיימא לן כאביי דאמר טבלא בשטרא מיחלף הואיל וחרווייהו מטלטלי, משום דכיון דפשטא דברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים הכין דייקא, וסברא דתלמודא הכין אע"ג דשנינן ומוקמינן בדכתיב מיכתיב אשינויי דחיקי לא סמכינן, ולא שבקינן סברא דפשיטא ליה לחלמודא בדחייתא בעלמא. וכן פסק גם רבינו אלפסי ז"ל לפי שיטתו אע"פ שלא מן הטענה שכתבתי פסק כן.

והר"ז הלוי ז"ל פירש שמועה זו בענין אחר וכתב דאביי ליח ליה דרבה, והביא ראיה מהא דתנן בפרק המוצא תפילין (עירובין ק, א) הקורא בספר על האסקופה, ואוקמה אביי באסקופת כרמלית ורשות הרבים עוברת לפניה, ואקשינן עלה ופרקינן התם אלא הכא באסקופה ארוך עסקינן דאדהכי ואדהכי מירכר. ואינו נראה לי, דהא לאו אביי אמרה מדלא אמרינן אלא אמר אביי, אלא פירוקיה דאביי פרכינן ליה וגמרא פריק פירוקא אחרינא, ואפשר נמי דההוא פירוקא אתיא כרבא שלא כל הגזירות שוות בכל מקום אלא שלא גזרו משום כתבי הקודש.

ולענין קריאה באגרות שלום בשבת, אסור גזירה משום קריאה בשטרי הדיוטות זהיינו שטרות של מקח וממכר, וכל שכן לדברי רש"י ז"ל שפירש (לעיל שבת קטז, ב) שטרי הדיוטות אגרות שלום. **הכא במראה של מתכת עסקינן וכו' מפני שאדם עשוי להסיר בה נימין.** הר"ם בר יוסף פירש דעיקר גזירה משום מראה של מתכת היה, ואלא מיהו משום דידיה גזרו בכל מראה, והא דקאמר הכא בשל מתכת עסקינן אעיקר תקנתא קאי, כלומר דמשום לתא דידיה גזרו בכל מראה, והא דקאמר הכא בשל קאמר משום גזירת יום טוב אחר עסקינן, ואפילי הכי שבת דעלמא ויום טוב דעלמא אסירי, אלא הכי קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן. ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן. ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת מסרו, ותדע לך דלא גזרו מין אטו מין דאם כן היתה גזירה לגזירה, ותדע לך דהא רבא לא גזר מין אטו מין, דהא אמרינן (לעיל שבת יב, ב) אי אדם חשוב הוא מותר, ולא גזרינן חשיב אטו שאינו חשיב, וכן בשמש (שם) חלקו בין משחא לנפטא. ועוד הקשה עליו הרמב"ן ז"ל דאי איתא דת"ק בכל מראות אסר מרת שאינה קבועה מתכת שאינה קבועה מודה להבנן. בלבר הא בשאינה קבועה מודה לרבנן.

ואם תאמר אין הכי נמי, אם כן אית ליה לרי נמי הא דרבה, דלא אמרינן אדהכי והכי מידכר, ואם כן בטלת כל דבריו, דאם כן בשל מתכת הקבועה נאסור דלא אמרינן אדהכי כוי, ואפילו תמצי לומר דטעמא דקבועה משום דבין קבועה לשאינה קבועה לא טעו אינשי, מכל מקום נצטרך להודות דהא דרבה לאו כהני תנאי, ואנן כהני תנאי מוקמינן לה. וכן דעת מורי הרב ז"ל. ועל כן נהגו נשים להסתכל במראה של זכוכית בשבת שלא גזרו עליה כלל. והר"ז סבור כדעת הר"ם בר יוסף, ועם כל זה הראה פנים להתיר

נשים בשל זכוכית. הא דאמרינן: **מפיס אדם עם בניו כוי.** כתב הראב"ד ז"ל דלית הלכתא הכי, אלא אפילו עם בניו אסור, ואפילו בחול משום קוביא ומאי דשרינן הכא מטעמיה דר"י אמר רב דאמר מותר אדם להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית, הא אמרינן התם דאין הלכתא כותיה משום דלמא אתי למסרך.

1년 신문

הא **ראמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהושע בן קרחה.** קשיא לי זהא אוקימנא סחם מתניתין כרבי יהושע בן קרחה, ורבי יוחנן הלכה כסתם משנה אית ליה בכל מקום ואפילו תמצי לומר אמוראי נינהו, הוי ליה למימר הכי. ושמא נאמר דר"י לא מפרש למתניתין הכי ולא ידעינן היכי מפרש

לה. הא דאמר רבי יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר. פירוש:

לשם אני הולך בא עמי, דאי לא מאי קאמר, פשיטא. **בשלמא קש משכחת לה במחובר.** פירוש: דלא מצי חליש משום דמזיז עפר ממקומו, ואי נמי משום דמיפה הקרקע וחייב משום חורש, כדאמרינן בריש פרק הבונה (שבת קג, א) החולש עולשין והמזרד זרדין אם ליפות את הקרקע כל שהן. ואי אפשר לפרש כאן משום עוקר דבר מגדולו, דקש יבש הוא ואינו יונק כלל מן הקרקע. וכן פירשו בתוספות. משמע בפרק העור והרוטב (חולין קכז, ב) דאמרינן התם תאנים שצמקו באיביהן מטמא טומאת אוכלין, והתולש בשבת חייב, דוקא צמקו אבל יבשו לא

מחייב, וכן מוכחא כולה שמעתא התם. **משכחת לה בתבוא סריא.** כלומר: וכיון דלא מטלטל ליה משום מוקצה ואעייג דלית ביה אלא איסורא

דרבנן, אף הוא אינו זכאי באמירתו. על עסקי כלה ומת אין, על עסקי אחר לא, בשלמא אחר דומיא לכלה, משכחת לה למיגז ליה אסא. כתבו בתוסי, דמהא שמעינן דאפילו בדבר דאיכא איסור דאורייתא כגון למיגז ליה אסא אפילו לאחר, דוקא להחשיך על התחום אסור משום דמוכחא מלתא, אבל תוך התחום דלא מוכחא מלתא מותר. ואי קשיא לך הא דאמרינן בעירובין (לח, ב) לא יטייל אדם בתוך שדהו לראות מה היא צריכה, וכן לא יטייל לפתח מדינה כדי שיכנס מיד. התם הוא דבתוך שדה שהיא צריכה לניר ולעבוד דמינכרא מלתא, וכן מטייל לפתח מדינה שהמרחץ שם ומנכרא מלתא ואתי לידי חשדא.

אמרינן המבדיל בין קודש לחול ומסלחינן סילתי. פירש רש"י ז"ל: המבדיל בין קודש לחול להיכרא ללוות את המלך, ועבדינן צורכין ואח"כ אנו מברכין על הכוס. נראה שהוא ז"ל מפרש לה לזו בלא שם כלל, ואינו אומר אלא כך המבדיל בין קודש לחול ומיד עושה צרכיו ובלבד שהבדיל בתפילה. אבל הרי"ף פירשה בשם, ונראה שהוא ז"ל מפרש גם כן בכוס וכרב נתן בר אמי דתרגמא קמי דרב דוקא בין הגתות. ונראה לי כן ממה שכתב הרי"ף בפסחים בפרק ערבי פסחים (פסחים קד, א) דרב אשי ורב כהנא הגתות. ונראה לי כן ממה שכתב הרי"ף בפסחים בפרק ערבי פסחים (פסחים קד, א) דרב אשי ורב כהנא הגתות. ונראה לי הוא ובכוס, דאי לא הבדלה אחת כהבדלתו של ר' יהודה הנשיא דאלמא זאת הבדלה הבדלה גמורה היא ובמבדיל על הכוס לא עבדינן צרכין, הוי הש"י ז"ל מסתברא, דאם איתא דרב אשי אתא לאשמועינן דעד דמבדיל על הכוס לא עבדינן צרכין, הוי ליה למי הנימד בי רב כהנא אמרינן הבדלה על הכוס ואפכינן סלחין. כך נראה לי.

דף קנא

אמר רב יהודה אמר שמואל מותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות (שבתחומר) [שבתחומר] ואני פירות (שבתחומר) [שבתחומר]. כלומר: אע"פ שהוא אינו יכול לילך שם דכיון שהוא מותר לישראל חברו לשמרן אין באמירתו כלום. וכתבו בתוסי דמהא שמעינן דישראל שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה פלונית, הואיל והיא נעשית בהיתר לעושה אותה. ודוקא לישראל חבירו מותר ואע"פ אינו יכול לעשות, אבל לעכו"ם אסור לומר לו שמור לי פירותי שחוץ לתחום דכל דבר שאינו עושה אינו אומר לעכו"ם ועושה, ומסחברא באומר לו לעכו"ם לך ושמור לי פירותי שבמקום פלוני בדוקא, אבל אם העכו"ם כבר באותו תחום, כל שכן שמותר לומר לעכו"ם, דלא

אמרו כל שאינו עושה אינו אומר לעכו"ם להחמר עליו יותר מישראל חבירו. הא דתניא: **אין מחשיכין על התחום להביא בהמה.** קשיא לי למה אינו מחשיך שהרי אם יש שם בורגנין מביא, וחנן אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות, ואבא שאול נמי לא נחלק בה דאין מחשיכין להביא בהמה כלל, ודברי הכל היא, והיאך לא הקשו ממנה לר' יהודה אמר שמואל לעיל. ומקצת נוסחאות מצאתי, מחשיכין על התחום, והיא נראית עיקר. וכן מצאתי גם בתוספתא (פי"ה, ה"א), ולפי

גירסת הספרים צריך לי עיון. הא ד<mark>אמר אבא שאול אומר לו לך במקום פלוני ואם לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני.</mark> פירוש: לך למחר והביא למחר, אבל היום אסור דהא תלמודא אוסר אפילו הלך מעצמו והביא, כדתנן

(לקמן): עכו״ם שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פירש רש״י ז״ל: לא יספוד בהן לעולם, מתני: עכו״ם שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פירש רש״י ז״ל: לא יספוד בהן לעולם, מתני: עכו״ם שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פירש רש״י ז״ל: לא יספוד בהן לעולם, ומשום קנסא. ואינו מחוור, דאם איתא ליתני נמי בהא לא יספוד בהן עולמית וכדקתני בסיפא לא יקבר בו עולמית. ועוד דאי משום דנעשית בהן מלאכה דאורייתא קנסינן ואסרינן לעולם, אפילו כשהביאן ממקום קרוב יאסרו לעולם, שהרי נעשית בהן מלאכה דאורייתא שהכניסן מרשות הרבים לרשות היחיד. עשו לו ארון וכוי ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית. ואוקימנא בגמרא דוקא בקבר העומד באסרטיא וארון העומד על הקבר דמקום פרהסיא וגנאי הוא למת שנקבר בקבר שנעשית בו מלאכה דאורייתא מחמתו באיסור, אבל כשאינו עומד באסרטיא מותר בכדי שיעשה.

ויש מקצת מרבוותא שאמרו דוקא אותו ישראל הוא דלא יקבר בו עולמית בשעומד באסרטיא, ובשאינו עומד באסרטיא הוא שצריך להמתין בכדי שיעשה, הא לאחר מותר ליקבר בו מיד, שאין האיסור אלא כדי שלא יאמר לעכו"ם לעשות, הא ישראל אחר שלא נעשית מלאכה בשבילו מותר. והביאו ראיה ממה ששנו כאן בתוספתא (פי"ה, ה"ה): עכו"ם שהביא הלילין בשביל ישראל בשבת לא יספוד בהן אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר, עשו לו ארון והפרו לו את הקבר לא יקבר בהן אותו ישראל אותו ישראל אחר מותר. ע"כ בתוספתא. ומדלא קתני לא יקבר בו עולמית ועוד דקתני עכו"ם שהביא הלילין לא יספוד בהן אותו ישראל, משמע דלא יקבר ולא יספוד עד כדי שיעשו קאמר וכשאינו עומד באסרטיא, ואפילו הבי קתני אבל ישראל אחר מותר, דאלמא לא בעינן כדי שיעשו אלא לאותו ישראל ממש שנעשית מלאכה בשבילו.

והא דאמר רב פפא בפרק אין צדין (ביצה כד, ב) עכו"ם שהביא דורון לישראל אם יש מאוחו המין במחובר אסור ולערב מותרין בכדי שיעשו, ואם אין מאוחו המין מחובר בתוך התחום מותרין חוץ לתחום הבא בשביל ישראל זה מותר בשביל ישראל אחר, אם יש מאוחו המין במחובר לערב מותרין בכדי שיעשו דקאמר לאותו ישראל שהובאו בשבילו קאמר, אבל לאחר מותר מיד דכל שבא מחמת זה או שנעשה מחמת זה מותר לישראל אחר. והא דלא קאמר בה והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר משום מוקצה אסור לזה כמו לזה שהובאו בשבילו, וכיון דביומא לא מצי פליג בין הבא בשבילו אסור משום מוקצה אסור לזה כמו לזה שהובאו בשבילו, וכיון דביומא לא מצי פליג בין הבא בשבילו אסור משום זהא דפליג בסיפא גבי תחומין היינו להתירו אפילו ביומו לישראל אחר. והא דתנן (לעיל מיד, משום דהא דפליג בסיפא גבי תחומין לאירו ישראל ואם בשביל ישראל אחר, לאותו ישראל שבת קכב, א) עכו"ם שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור, לאותו ישראל

שבאותה מסיבה קאמר הא ישראל אחר מותר. רציה מו הראב"ד בעירובין פרק מי שהוציאוהו בשמעתא דהשואל כלי מהעכו"ם (מז, ב), והביא ראיה מן המבשל בשבת דאמר ר"מ בשונג יאכל במזיד לא יאכל, והוא דלא יאכל הא אחר יאכל, ואיהו ז"ל סבור דהלכתא כר"מ זהא כי מורה להו רב להלמידיה מורי להו כר"מ (חולין טו, א), ועוד דהא רבי הייא בר אבא דריש להו בפרקא כר"מ (לעיל שבת לה, א), ורבה ורב יוסף ורב וחמך דבתראי נינהו כרבי הייא בר אבא סבירא להו ופרשי שמעתיה, וכיון שכן לא עדיף חיוב חטאת שנעשה על ידי עכו"ם בשביל ישראל מחיוב חטאת שנעשה במזיד על ידי ישראל. אלו הן דברי הרב

בספיקתן, וכדקיימא לן גבי ביצה שנולדה ביום טוב דאמרינן (ביצה ג, ב) וספיקא אסורה, משום דהוי משום דהוו להו מוקצין לכל, ואפילו נשרו מעצמן או שנתלשו בשביל עכו"ם ממש אסרו והחמירו אפילו ישראל זה מותר לאחר ולא דמי לפירות בזמן שיש במינן במחובר דאסורין לכל ביומן, דהתם היינו טעמא אחר מותר. ואילו היה ראוי לקברו בשבת, אפילו בשבת היה מותר לקברו שם, דמה שנעשה בשביל מוער אפילו לאותו ישראל בכדי שיעשו אבל לישראל אחר מותר מיד, וכדתניא בתוספתא אבל ישראל יקבר בו אותו ישראל לעולם, ובשעומד באסרטיא כדאוקימנא לה בגמרא, הא בשאינו עומד באסרטיא ולפיכך קובר בו ישראל למוצאי שבת מיד ממש בלתי שימתין כלל, ואם בשביל ישראל בפירוש לא את הקבר. כלומר: בשעשו ארון סתם וחפרו קבר סתם, סתמא דמלתא בשביל עכו"ם הוא שנעשו ולערב בכדי שיבאו משם כיון שהביאן דרך רשות הרבים או בכרמלית. עשו לו ארון וחפרו (בו) [לו] אם אין באותו המין במחובר לקרקע בתוך התחום מותרין, ביום טוב דוקא קאמר אבל בשבת אסורין ואפילו לאותו ישראל עצמו מותרין מיד, כלומר כשיעור שיבאו מאותו מקום קרוב. והא דאמרינן התם שהביאן בפרהסיא דומיא דחפרו את הקבר דאוקימנא באסרטיא, ואם באו ממקום קרוב מותרין כלומר בו. ומיהו כיון שלא הביאן בפירוש בשביל ישראל מותרין לערב בכדי שיבואו ממקום רחוק ואעפ"י אחר מותר דהבא בשביל ישראל זה וכוי, אבל הכא דלא הובאו בשביל ישראל ידוע כל ישראל אסורין דמלתא בשביל ישראל הובאו, ולא בשביל ישראל ידוע שאילו כן אותו ישראל היה אסור אבל לישראל קרוב וטעמא שלא הובאו בשביל ישראל ידוע, אלא מפני שאין דרכן של עכו"ם לספוד בחלילין סתמא למוצאי שבת עד שישהה כדי שיבואו מאותו מקום רחוק שדרכן להביאן משם, אלא אם כן באו ממקום ולפי דבריהם הכי מפרשינן לה למתניתין דהכא, עכו"ם שהביא חלילין לא יספוד בהן שום ישראל

ריש מפרשים דכל דבר שנעשית מלאכה בשבת בשביל ישראל אסור לכל ישראל עד כדי שיעשו, דההיא דאמר רב פפא אם יש באותו המין במחובר אסור ולערב בכדי שיעשו, לכל קאמר, דכי היכי דאסור דקאמר אסורין לכל קאמר, הא דאמר נמי ולערב אסור בכדי שיעשו אותן שאסורין להן ביומן קאמר. זכן כתב רש"י ז"ל בביצה פרק אין צדין (ביצה כה, א ד"ה חוץ לתחום) בההיא דרב פפא. והוא ז"ל כתב דטעמא משום דהן מוקצה ואפילו רבי שמעון מודה במוקצה כי האי דכגרוגרות וצימוקין דמי. ואין טעמו מחוור, דכיון דאסורין לערב בכדי שיעשו כבר נחברר דאין זה משום מוקצה ולא משום נולד שאילו כן היה לערב מותרין מיד דלא מצינו מוקצה שנאסר לערב, אלא טעמא משום שנעשית בהן מלאכה דאורייתא בשביל ישראל הוא.

ליה דבר שיש לו מתירין.

ז"ל שכתב שם בעירובין.

והיכא דליקט עכר"ם לעצמו דאסורין לישראל ביומן, וכדאיתא בעירובין (מ, א) גבי ההוא לפתא דאתא למחוזא אע"ג דלא נעשה בהן איסור שהרי העכר"ם לעצמו הוא עושה, התם טעמא משום דגזרינן בהו משום שמא יעלה ויתלוש, דאפילו בפירות הנושרין מעצמן גזרו. וכן נמי מתניתין דמצודות חיה ועוף שבפרק אין צדין (ביצה כד, א) שאסרו אפילו בשאין צריכין צידה, היינו טעמא נמי משום דגזרינן שמא יבואו לידי צידה, דעל כרחך אינו משום איסור מלאכה שנעשה בהן, דהתנן בפרק קמא דשבת (יז, ב) אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום ובית הלל מתירין.

ומה שהתירו כשאין במינן במחובר אפילו ביומן לאחר, היינו דוקא באיסור תחומין, והקילו בהן לפי

שאין איסורן שוה דלזה שהוא חוץ לתחום אסור ולזה שהוא בתוך התחום מותרין, וכיון שמותרין אפילו בתחומן לישראל זה התירו בהן אפילו למי שלא היה בתחומן והוא שלא בא בשבילו. וההיא דתניא בתחומן לישראל אם בשביל ישראל לא יספוד בהן אותו ישראל אבל לישראל אחר מותר, לאחר שהמתין כדי בתוספתא אם בשביל ישראל לא יספוד בהן אותו ישראל אבל לישראל אחר מותר, לאחר שהמתין כדי שיבואו ממקומן קאמר, ובשהביאן בפרהסיא קאמר דלאותו ישראל שהובאו בפרסום בשבילו אסורין בתמרא בקבר העומד באסרטיא, אבל לישראל אחר מותר לאחר כדי שיבאו ממקום רחוק, וכן בקבר, הא כדי שיעשו אסור לכל.

ומכל מקום למדנו לדברי כולם דהא דקתני הכא לא יקבר בו עולמית, דוקא אותו ישראל שנעשה

בשבילו אבל לישראל אחר מותר והוא שימתין בכדי שינשת. בשבילו אבל לישראל אחר מותר והוא שימתין בכדי שינשת. מאד מקום קרוב רב אמר מקום קרוב ממש ושמואל אמר חיישיון שמא הוץ להומה לנו. פירש רש"י ז"ל דשמואל לקולא, ואשכחן הוששין לקולא כאותה שאמרו בהגיגה (מו, א) הוששין שמא באמבטי עיברה, וכן הוששין משום זנות ואין הוששין משום קדושין (גיטין עג, ב). והכי פירושא: רב ממר מקום קרוב ממש, דאז מותר מיד כלומר וכשיעור שיבאו ממקום קרוב, אבל אם הדבר ספק אסור עד שימתין בכדי שיבואו ממקום רחוק, ושמואל אמר לא נודע לו בבירור חולין הדבר להקל ואני אומר לא יספוד בהן אלא אם כן באו ממקום קרוב, הכי קאמר לא יספוד בהן ישראל אלא אם כן יש להלות לא יספוד בהן אלא אם כן באו ממקום קרוב, הכי קאמר לא יספוד בהן ישראל אלא אם כן יש להלות עבאו ממקום קרוב עהיה יכול להביא משם וזה לא הביא אלא ממקום רחוק, אין אומרים לא נהנה וה אלא בכדי שיבואו ממקום קרוב שהיי מציין לו במקום קרוב, ולפיכך לא ימתין אלא בכדי שיבואו ממקום קרוב כדי שלא יהנה בביאתן בשבת הא יותר מכאן לא שהרי לא נהנה, אפילו כן כיון שאלו באו ממקום רחוק לא יספוד בהו אד שימתין כדי שיבואו משם.

ממקום רחוק לא יספוד בהן עד שימחין כדי שיבואו משם.

דיקא מחניחין כוחיה יש גירסאות הרבה בפירוש רש"י, והגירסא הנכונה כך היא: אמר רבא דיקא מחניחין כוחיה דשמואל, דחנן עיר שישראל ועכו"ם דרין בחוכה וכוי, ומשנה היא במסכת מכשירין (פ"ב, מ"ה) וסייעתיה דשמואל מדרבי יהודה דאמר באמבטי קטנה אם יש שם רשות מוחר לרחוץ בה מיד שאני אומר משחשכה הוחמו, דאלמא חולין להקל בהמחנה של ערב, ולא פליג ת"ק עליה דרבי יהודה. וברישא נמי דקחני מחצה על מחצה אסור לא פליג בה רבי יהודה, ולאו תיובתא דשמואל היא, דכיון דמרחץ גדולה היא כי מחממי לה אדעתא דכלהו מחממי לה והלכך צריך שימתין בכדי שיחמר חמין, והא דקתני באמבטי קטנה רוחץ בה מיד, לאו מיד ממש קאמר אלא בהמחנת זמן מועט שתוכל להחחמם ע"י רוב בני אדם ביחד.

ואי קשיא לך ההיא דרב פפא דאמר אם יש מאותו המין במחובר לקרקע אסור ולערב בכדי שיעשו, דאלמא אפילו בהמתנת הערב לא תלינן להקל ואע"ג דאיכא למיתלי מערב יום טוב ואי נמי בשביל עכו"ם נתלשו. כבר תירץ מורי הרב ז"ל דכל שיש מאותו המין במחובר דרכן של בני אדם ללקט אותן ליומן ואין לוקטין מבערב להצניען למחרתו, וכיון שרובן עושין כן אין תולין בהן להקל.

ולדידי קשיא לי, דהא משמע דעכו"ם שהביא דורון לישראל ואין מאותו המין מחובר לקרקע דאמרינן בחדן החחום מותרין, דוקא בשידוע שלא הביאן מחוץ לחחום, הא סחמא אין אומרים שמא חוץ לחומה לנו אלא חוששין שמא מחוץ לחחום באו, וכראמרינן בעירובין [פרק] בכל מערבין (מ, א) גבי ליפתא לנו אלא חוששין שמא מחוץ לחחום באו, וכראמרינן בעירובין [פרק] בכל מערבין (מ, א) גבי ליפתא דאתי למחוזא וחזיא רבא דכמישא ואמר הא ודאי מאתמול עקירא, מאי אמרת מחוץ לתחום אתאי הכא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר, וכל שכן האי דאדעתא דעבו"ם אתאי, דאלמא משמע הבא בשביל ישראל זה מותץ לחחום אתאי, ורבא דקא מייתי הכא סייעתא לשמואל הוא דקאמר לה התם, וכיון שכן היאך אפשר דביומה מחזקינן ליה בסחמא דמחוץ לתחום אתאי והוא גופיה שרי לערב התם, וכיון שכן היאך אפשר דביומה מחזקינן ליה בסחמא דמחוץ לתחום אתאי והוא גופיה שרי לערב מעום דמחזקינן ליה דמחוק לוחום אתאי והצרפתים ז"ל במסכת עירובין (מ, א) דכל שהביא עכו"ם לישראל ביום טוב, מסחמא אנו מחזיקין אותו שמתוך התחום הביאו, ונסמכו על זו דשמואל דהכא, וכפירושו של רש"י ז"ל. ושמא הם סבורים דהא דאמר רבא התם בליפתא מאי

אמרת הוץ לתחום אתאי דלרוחא דמלתא אומר כן, כלומר אפילו לרב דחייש לשמא ממקום רחוק באו כדאיתא הכא בההיא לא חיישינן, דהבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר וכל שכן דרובן עכו"ם הוו ומסתמא מחמת עכו"ם הביאוה.

ומיהו נראה דלא נחלקו רב ושמואל אלא במביא חלילין שדרכן להביאן חוץ לתחום, ואי נמי בעכו"ם שאינו שרוי עמו כגון ההיא עובדא דליפתא, דבכל הני איכא למיחש לשמא מחוץ לתחום הביאום, אבל בעכו"ם ששרוי עמו בעיר ופירות המצויין בעיר מפני מה ניחוש בהן לשמא מחוץ לתחום הביאום, אדרבה נימא כאן נמצאו וכאן היו, ועוד דספק בשל דבריהם הוא ולקולא, וכן מצאתי להראב"ד בעירובין (מז ה) השמומא הנהת הנונת הנונו שהנתה בנו השמיל כלי מו הוונותה בנות מונה

(מז, ב) בשמעתא דנכסי העכו"ם קונין שביתה גבי השואל כלי מן העכו"ם ביום טוב.

הגאונים ז"ל פירשו דשמואל להחמיר. והכי פירושא: רב אמר ממקום קרוב ממש, דכיון
שראינוהו היום מביאן מתוך ביתו או ממקום קרוב די לו בכך, ושמואל אמר לעולם אסור עד

שנדע בבירור שלא באו בשבת ממקום רחוק, הא בספק חוששין שמא בלילה הביאום ממקום
החוק אלא שלנו חוץ לחומה ועכשיו הוא שמביאן לתוך לחומה, וסייעיה רבא לשמואל מדתון
מחצה על מחצה אסור ולא תלינן להקל לומר דבשביל העכו"ם הדרין שם הוחמו, ואי נמי יש לפרש
מדקתני מרחץ המרחצת בשבת אם רוב ישראל אסור קא מייתי ראיה, מדלא תלינן מאמש הוחמו חמיו
מקקו נקביו הוה. וכן פירש הרמב"ן ז"ל. והא דרבי יהודה באמבטי קטנה משום דאפשר שיחמו בעשרה
ופקקו נקביו הה. וכן פירש הרמב"ן ז"ל. והא דרבי יהודה באמבטי קטנה משום דאפשר שיחמו בעשרה
בני אדם לאחר שחשכה, והרי המתין זה כדי שיחמו חמיו ומותר לכולי עלמא. ומורי הרב ז"ל הקשה
לפירוש זה, שאם כן לא היה ליה לשמא ממקום רחוק באו הלילה, ועיקר החשש היה לו להזכיר.

לו את הקבר יקבר בו ישראל כלומר מיד ממש, ואמאי ימתין בכדי שינשת, לב דבשבילו עושה מן את הקבר יקבר בו ישראל כלומר מיד ממש, ואמאי ימתין בכדי שינשת, דאף על גב דבשבילו עושה מן הסתם אינו ברור שהוא ודאי כן דאיכא לספוקי דלמא בשביל ישראל וימתין בכדי שינשו, ופריק בעומד באסרטיא שניכר בודאי דמחמת עכו"ם נעשה, וכן ארון שעומד על קברו דעכו"ם, אבל סיפא דקחני אם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית אפילו אינו עומד באסרטיא קאמר. וכן נראה גם מדברי הרב אלפסי ו"ל שלא הביא בהלכות הא דאסרטיא אלא מתניתין לבדה כצורתה. ואינו מחוור, אלא אסיפא דקחני אם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית קאי, ופריק בעומד באסרטיא וגנאי הוא לו לישראל ליקבר בקבר שנתחלל שבת בשבילו. וכן פירש רש"י ז"ל משם הגאונים ז"ל.

الما المال

[מחניי]: אין עמר נכרי מניחו על החמרר. ואוקימנא בגמרא כשהיא עומדת נוטלו הימנה וכשהיא מהלכת נוחנו עליה, הא לאו הכי אסור משום מחמר, וכאן התירו לו טלטול משום גזירה דאדם בהול על ממונו ואי לא שרית ליה אתי לאתויי, וכשהגיע לחצר החיצונה חוזר לאיסורו ואין מטלטל אלא כלים הראויין לטלטל. וכחבו בתוסי בשם ר"ת ז"ל וכן בספר התרומות (סיי רכו) מכאן יש ללמוד למי שמתירא מן הלסטים או מן השלטון שהוא מותר לטלטל את המעות כדי שיחביאן, דמשום הפסד התירו לו לטלטלו כמו שהתירו כאן.

אבל הרמב"ן ז"ל חולק בדבר, ואומר שלא החירו כאן אלא דוקא במה שהוא בידו, משום דקים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו לזורקו מידו, אבל מה שאינו בידו לא החירו לו טלטולו משום הפסד ממונו. וחדע לך שהרי בדליקה לא החירו לו אפילו אמירה לעכו"ם, ואדרבה (לעיל שבת קכב, א) עכו"ם שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל חכבה, וחנן (לעיל שבת קטו, ב) מטלטלין חיק הספר עם הספר ואע"פ שיש בחוכו מעות, ומשום הצלת כחבי הקודש דאי אמרת לישדינהו אדהכי והכי נפלה דליקה כדאיתא החם בפרק כל כחבי. ועוד דאמרינן לעיל בפרק נוטל (שבת קמב, ב) פעם אחת שכחו ארנקי מלאה מעות בסרטיא, ואמר להם ר' יוחנן הניחו עליה ככר או חינוק וטלטלוה, ואסיק רב אשי התם דלא אמרו ככר או חינוק אלא למת בלבר, וקיימא לן כרב אשי דאסר לטלטלו, והכא קיימא לן במי שהחשיך לו בדרך שמטלטלו פחות פחות מארבע אמוח, ואפילו ר' יוחנן לא אמר החם לטלטלו פחות מארבע מפני מה הוסיפו בהעברה להעביר הככר ללא צורך פחות פחות מארבע אמות שהוא אסור לבחזילה

אי נמי בחצר המעורבת למה אתה חושש לו שיטלטל משום הפסד ממונו ומה בכך. הטעם שאמרנו, והלכך במתיירא מפני לסטים או שלטון כשאתה בא להתיר לו לטלטל ולהצניעו בביתו שאינו מפולש או לחצר המעורבת לא חיישינן דלמא מציל ברשות הרבים אלא דלמא אתי לכבויי ומן במציל למבוי המפולש דאי שרית ליה במבוי המפולש אתי לאתויי ברשות הרבים, אבל במציל למבוי ותדע לך דהתם כל דאיכא למיחש לרשות הרבים אמרו כן, וכמו שאמרו בגמרא (לעיל שבת קיז, א) בהול על ממונו ואתי לכבויי עד שלא תגיע שם דליקה, אבל משום דלמא מציל ברשות הרבים ליכא. טעמא אחרינא משום דרליקה דולקת והולכת ואי שרית ליה איכא למיחש דלמא משתלי מתוך שהוא הרב מדליקה שלא התירו בה אמירה לעכו"ם משום הפסד ממונו, אינה ראיה גמורה בעיני, דדלמא התם בידיה שרי, וגם ביוצא בשוכה הוא הדין והוא המעם, דאי לא שרית לי אתי' לאחיי. וגם מה שהביא ככיסיה דמי, דאלמא לא אסרו מציאה אלא בדלא אתי לידיה, ומינה דכיסיה בכענין זה דלא תפיס ליה אמרו בגמרא לא שנו אלא כיסו אבל מציאה לא, וכן לא אמרן אלא דלא אתאי לידיה אבל אתאי לידיה עצמו על ממונו הוא, ומה לי בידו מה לי בפניו והוא רואה אותו אבד הכל אחד. ותדע לך שהרי מדעת בכיסו בין שכיסו בידו בין שהיה לפניו הכל מותר, דהא טעם תלמודא לפי שאין אדם מעמיד דברי הרב ז"ל אינן מחוורין בעיני, לפי שאני סבור זבין החשיך לו בדרך בין שכח ויצא שלא ועוד כתב הרב ז"ל דדוקא למי שהחשיך לו בדרך, הא שוכח ויוצא בכיסו לדרך אסור. ומקצת לכתחילה.

וההיא דפרק נוטל (שבת קמב, ב) דמשמע ודאי שאוסר לטלטל פחות פחות מדי אמות ולפי המסקנא אפילו במחיצה של בני אדם אסור מפני איסור טלטול כרב אשי. התם איכא למימר משום דבעיר הוא ואפשר לו לישב ולשמור עד הערב, אבל בדרך שהוא בחזקת סכנה אי נמי אפילו בבית במתיירא מפני לסטים אני אומר שהוא מותר. ואי קשיא לך דהא נשברה לו חבית בראש גגו (לעיל שבת קיז, ב) שלא התיר[נ] לו להציל בשני כלים אלא מזון שלש סעודות וטעמא משום גזירה דשמא יביא כלים דרך רשות הרבים כדי להציל. התם נמי מפני שהוא אזיל לאיבוד ופעמים שאין עמו כלים רקים ואי שרית ליה אתי לאתויי כלים מרייה ומציל, מה שאין כן לחוש כאן.

ואלא מיהו אין דינם של רבוחינו הצרפחים ז"ל נראה בעיני, דהכא לאו משום הפסד החירו לו לטלטלו ולהעביר פחות פחות מארבע אמות, אלא מפני שהוא במקום שאם לא החירו לו כן אינו מעמיד עצמו

על ממונו ואתי לידי איסורא דאורייתא. ותדע לך, שהרי שנינו הגיע לחצר החיצונה נוטל כלים הנטלין בשבת ושאינן נטלין בשבת מתיר הבלים והשקין נופלין מאיליהן, ואמרינן בגמרא דאפילו בשליפא רברבי דקרני דאומנא דההפסד מרובה לא הששו ומאבדן ביד ואע"פ שעד עכשיו התרתו בטלטולן בעודו בדרך, דאלמא שמעינן מינה בהדיא דלא התירו לו כלל משום הפסד ממונו אלא מפני שהוא בעקום שקרוב לבא בו לידי איסורא דאורייתא, אבל במי שמתירא מפני לסטים מאי איכא, אי לא שרית ליה אתי לטלטולי, אטו כדי שלא יבא לידי טלטול מי שרינן ליה טלטול, הלכך לא שרינן ליה כלל. כן

נראה לי.

איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבא לידו מהו. וסלקא בתיקו. ונראה דאע"ג דהוו תרי לישני, בדרבנן הוא, וכלישנא קמא נקטינן לקולא דהיכא דאתי לידיה מערב שבת אע"ג דלא טרח ביה ככיסיה דמי ושרי, ועוד דאפילו להאי לישנא בתרא בתיקו הוא דסלקא ושל דבריהם להקל, אלא היכא דלא אתיא לידיה אסור. ומשמע מפשוטן של דברים דמציאה דלא אתיא לידיה בכל ענין אסור, דהא נתינה לנכרי קיל מכולהו כדאיתא בסמוך, וכיון דאפילו לנכרי לא שרו ליה רבנן כל שכן על גבי חמור וחרש שוטה וקטן, וכל שכן להוליכה פחות מארבע אמות שלא רצו לגלות אפילו בכיסו. וכן פסק הר"ח והראב"ד ו"ל.

אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ר, מה' שבת הכ"ב) כתב: במה דברים אמורים בכיסו, אבל במציאה לא יתן לעכו"ם אלא יוליכנה פחות פחות מארבע אמות. וכתב הרמב"ן ז"ל טעם לדבריו לפי שבכיסו הוא בהול על ממונו נחפז ללכת ושמא יוליכנו ארבע אמות, לפיכך לא התירו לו לכתחילה להוליכה פחות פחות מארבע אמות ולאסור לגמרי לא רצו שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, אבל גבי מציאה אסרו לו לתת לנכרי (ד)לפי שאדם מעמיד עצמו עליה, והתירו להוליכה פחות פחות מארבע אמות דלא אושא מלתא כולי האי, וכדרך שהתירו במוצא תפילין (עירובין צו, א) להכניסן פחות פחות מארבע אמות. ואינו נכון כלל דכיון שאמרו כאן בגמרא אבל מציאה לא, אם איתא דהולכה פחות פחות מארבע אמות שרינן בה לא הוו שתקי מינה ומכל מקום הוו אמרין אבל מוליכה פחות פחות מד' אמות, דלשון חכמים עושר.

. גם הרמב"ן ז"ל כתב שלא מצינו שהתירו זה במציאה אלא בתפילין, ופליגי בה רבי שמעון ורבנן, והטעם עצמו אינו נכון, וגם הראב"ד ז"ל השיג עליו בזה בהשגות שלו.

תוספתא (פרק י"ח, הלכה בי): **מי שהחשיר בדרך נותן כיסו לעכויים, אין עמו עכויים מניחו על החמור, הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הנטלין וכוי,** במה דברים אמורים בעכו"ם שהוא מכירו, אבל בעכו"ם שאינו מכירו מהלך אחריו עד שהוא מגיע לביתו.

מאי טעמא המור אתה מצווה על שביתתו. פירוש: לא שיהא בזה משום שביתה, דהא תנינן בסמוך שבשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נוטלו ממנה, אלא דשייכא בשביתה קאמר.

פרק כד מי שהחשיך

אפשיטא יהיב למאן דבעי מינייהו. וקשיא לי דהא כיון דבגדול אסור וכדאמרינן בסמוך כל שבגופו הייב משיטא יהיב למאן דבעי מינייהו. וקשיא לי דהא כיון דבגדול אסור וכדאמרינן בסמוך כל שבגופו הייב חטאת בחבירו פטור אבל אסור, אם כן היכי יהיב ליה לחינוק דאף ע"פ שאין בית דין מצווין להפרישו, למיספא ליה בידים אסור דקרינן ביה לא תאכלום לא תאכילום. ויש לומר דשאני הכא דאפילו בגדול ליכא אלא איסורא דרבנן ובשל דבריהם אפילו לכתחילה ספינן ליה, וכמו שכתבתי אני בפרק חרש ביבמות (קיג, ב) ובגימין בפרק הניזקין (גיטין נה, א) בסייעתא דשמיא, ומכאן ראיה לדברי. ואף על גב דמשום דלא ליתי למיסרך אסור בכל מידי דקא עביד מחמת גדול וכדכתבינן התם, הכא במקום דאיכא למיגור דאי לא שרית ליה אתי איהו למיעבד איסורא בידים שרינן ליה ולא חיישינן בכי הא לדלמא אתי למיגור דאי לא שרית ליה אתי איהו למיעבד איסורא בידים שרינן ליה ולא חיישינן בכי הא לדלמא אתי

למיסרך. כך נראה לי. **רהלא מחמר.** הוא הדין דהוי ליה לאקשויי והלא מצווה על שביתת בהמתו מדאורייתא, אלא דלמא מוקי

לה בחמור שאינו שלו ושאלה ושכירות לא קנו. מיהו למסקנא כיון דלא עבדא עקירה והנחה, ליכא נמי .

משום שביתת בהמתו דבגופו נמי פטור. הרמב"ן ז"ל. כשהיא עומדת נוטלו הימנה. הרמב"ם ז"ל (פרק כ מהלי שבת ה"ו) פירשה (כשהוא) [כשהיא] רוצה

לעמוד קודם שתעמוד כדי שלא תהא שם לא עקירה ולא הנחה. ואינו נראה כן. **היתה חבילתו מונחת לו על כתפו רץ תחתיה עד שמגיע לביתו.** והא דלא אמרינן הכי בכיס. כחב הרמב"ן ז"ל משום דבחבילה שהוא משוי כבד מידכר ולא אתי למיעבד עקירה והנחה, אבל בכיס שהוא

דבר מועט וקל לא דכיר וחוששין דלמא נח ואחי למיעבד עקירה והנחה. **כשהיא מהלכת נותנו עליה והיא עומדת נוטלו ממנה.** והוא הדין כשהוא נותנו לחרש שוטה וקטן, וכל שכן היא דאילו נותנו להן כשהן עומדין הא איתא בגדול בכיוצא בזה חיוב חטאת, וכל שבגופו איכא איסורא דאורייתא אי אמרינן לקטן למיעבד איכא נמי איסורא דאורייתא, דכתיב (ויקרא יא, מב) לא איסורא דאורייתא אי אמרינן לקטן למיעבד איכא נמי איסורא דאורייתא, דכתיב (ויקרא יא, מב) לא תאכילום קרינן ביה לא תאכילום, ואמרינן ביבמות פרק חרש (קיד, א) לא יאמר אדם לתינוק הבא לי חותם הבא לי מפתח אבל מניחו תולש מניחו זורק, ולעיל (שבת קכא, א) נמי חניא קטן שבא לכבות אין שומעין לו, ואוקימנא בגמרא בקטן העושה על דעת אביו, כלומר ועובר בזה משום לא תעשה [כל]

מלאכה אתה ובגך (שמות כ, ט). **כשהיא מהלכת נותנו עליה.** כתב הרמב״ם (שם): ואסור לו להנהיגה אפילו בקול כ״ז שהכיס עליה, כדי שלא יהא מחמר בשבת. ואינו מחוור בעיני כלל, שהרי כיון שאינו מניח עליה עד שתהא מהלכת

אינו מחמר, ועוד דהא אמרינן הכא דכל שבחבירו פטור אבל אטור בחמורו מוחר לכתהילה. כי קאמר רב הונא בקרנא דאומנא דלא הזיין ליה. קשיא לי קרנא דאומנא נמי הזי לכסויי ביה מנא ליה כשרגא דנפטא דשרינן אליבא דר"ש שלהי פרק כירה (שבח מו, א), ורב הונא במוקצה לטלטול כר"ש סבירא ליה כדאמרינן בפרק מפנין (שבת קכה, א). ויש לומר דקרנא דאומנא מאיס טפי משרגא דנפטא ולא הזי לכסויי ביה מנא כלל. ואי נמי משום דאי נפיל מיחבר לא עביד לכסויי ביה מנא. והא מבעל כלי מהיכנו, בשליפי זוטרי. פירוש: אבל שליפי רברבי לא משום דאי שמיט כרים

רהא מבטל כלי מהיכנו, בשליפי זוטרי. פירוש: אבל שליפי רברבי לא משום דאי שמיט כרים מתחתיהם מתוך כובדן מיתברי, והלכך אי אפשר לנערן ולסלקן עד לערב, והוי ליה מבטל כלי מהיכנו לכולי שבת ואסור. ואם תאמר שליפי רברבי נמי יביא כרים ויניח תחתיהן, ואי משום ביטול כלי מהיכנו לכשיצטרך לכרים יסלק שליפין ביד דהא כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך מקומו וכדאמר רבא בפרק כל הכלים (שבת קכד, א), ורב דהוה רביה דרב הונא הכי סבירא ליה כדאיתא בפרק כל הכלים (שם), ובשלמא לסלקן מעל גבי חמור אסור, משום דהא גבה דחמרא לא צריך ליה כלל בשבת, אבל מעל גבי כרים מיהא שרי.

וראיתי להר"ז הלוי זכרונו לברכה שכחב שכל שאינו ראוי בשום צד לטלטלו לצורך גופו, אין מטלטלו לוראיתי להר"ז הלוי זכרונו לברכה שכחב שכל שאינו ראוי בשום צד לטלטלו לאיסור אין ראוי לטלטלו לצורך גופו כלל, לפי שאין כלי ניטל לדידיה אלא לצורך תשמישו המיוחד לו בלבד, ואפילו כן לצורך גופו כלל, לפי שאין כלי ניטל לדידיה אלא לצורך תשמישו המיוחד לו בלבד, ואפילו כן לצורך מקומו מטלטלין אותו, וכפי פירוש של רש"י ז"ל כמו שכחבנו שם (לעיל שבח קכד, א) בסייעתא דשמיא, וכן נראה כדבריו. ונראה לי דאילו היו שליפי רברבי מוטלין על גבי כרים וכסתות אי נמי על גבי קרקע והוא צריך למקומן מטלטלין לצורך מקומו, אבל להביא כרים לכתחילה ולשים תחתיהם כדי שיטלטלם והוא צריך למקומן מטלטלו לצורך מקום בידים לא, שאינו בדין דמה שהוא אסור לטלטלו נסבב וגגרום אנו לטלטלו ממש בידים. ועוד דמחזי כחוכא לימלו מעל גבי חמורו אסרתו ואתה בא להתיר לטרוח ולהביא כלים ולטלטלו בידים לבסוף. ואינו דומה למה שהתיר רב הונא להביא כרים ולהניח תחת שליפי זוחת שליפי זוחת לי יה בידים, אבל מנער הוא את הכר והן נופלין מאליהן. כך נראה

לי. הא דאקשינן: **והא מבטל כלי מהיכנו.** ואוקימנא בשליפי זוטרי, כלומר שיכול לנערן, משמע דכל שיכול לנערן לא חשבינן ליה כמבטל כלי מהיכנו, דבטול לשעה אינו בטול אלא אם כן הוא מבטלו לכולי יומא. איכא למידק דהא אמר רב חסדא בפרק כירה (שבת מב, ב) אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה, וקא מפרש רב יוסף טעמא התם משום דקא מבטל כלי מהיכנו, והא ביצה כשליפי זוטרי

הוא ויכול לנערה. ותירץ הרב רבינו זרחיה הלוי ז"ל דהתם מבטל כלי אצל הביצה לכולי יומא. ואינו מחוור בעיני כלל, דאם כן מאי קא מקשי עליה ממתניתין נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות, ואיצטריך לשנויי ניצוצות אין בהם ממש, וכן מנותנין כלי תחת הדלף, ומנא ליה דתנא במבטל ליה לכולי שבת מיירי. אלא יש לומר דלא התירו אפילו בטול לשעתו אלא להצלת הפסד מרובה, וכראיתא בסמוך גבי עששיות מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו קא משמע לן דלא התירו אלא משום הפסד מרובה.

והא דמקשה החם מכופין את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו, ופרקינן משום דמותר לטלטלו אחר שירדו, דאלמא לא חיישינן לבטול שעה. יש לומר דהחם נמי הפסד מרובה הוא שאם לא יעלו לקיניהם מתפזרים אילך ואילך ויאבדו. ואי נמי כיון דעשויין לירד מעצמן ואין צריך לטלטלו אפילו מן הצד לא חיישינן. ואם תאמר כיון שהכר מלאכתו להיתר למה לא יטלטלנו אפילו משום הפסד מועט, כיון שהוא יכול לנערו בכל עת שיצטרך לו. יש לומר דלענין הצלה חששו שמא יביא כלי דרך רשות הרבים, אלא

שבמקום הפסד מרובה לא חששר. הא דשרי הכא **רב הווא בשליפי ווטרי.** ולא אסר משום דאין כלי ניטל אלא לדבר שניטל, אע"ג דמשמע פרק כירה (שבת מג, ב) גבי נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות דרב הונא אית ליה דרבי יצחק. כבר בתבת שת בארכה במנשמא השמנא

כתבתי שם בארוכה בסייעתא דשמיא.

היתה בהמתו טעונה טבל ועששיה מתיר את החבלים. פירוש: דוקא טבל שאין צריך כלי כגון תבואה אבל חבית יין של טבל שהוא צריך לכלי מביא כרים ומניח תחתיה, ואמרינן עלה התם (לעיל שבת מג, א) טבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותיקנו מתוקן, והכא הכי קאמר היתה בהמתו טעונה טבל אינה נוטלו בעצמו לפי שאינו ראוי לטלטל וכדתנן בפרק מפנין (שבת קבו, ב) אבל לא את הטבל, ואם טעונה עששית דומיא דטבל דהיינו כולסא שאינו ראוי ביומיה לכלום אינו מביא כלים ומניח תחתיה.

בכולסא. הא דאוקמא בכולסא ולא אוקמא בקרני דאומנא ובשליפי רברבי, איכא למימר משום דרומיא דטבל קתני שאינו ראוי עד שיתקננו ואפילו בחול, ועששית נמי שאינו ראוי אפילו בחול עד שיתקננו. מכניס ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר. ואע"ג דטלטול מקצת דבר המוקצה כטלטול כולו, וכדתנן לעיל בפרק שואל (שבת קנא, א) עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיו בו אבר, הכא משום הפסד בהמתו, ועוד דטלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו ביד אלא בראשו התירו.

והא איכא צער בעלי היים. כלומר: שהיא מדאורייתא. ופירש"י ו"ל שהוא דאורייתא ואתי דאורייתא אורייתא איכא צער בעלי היים. כלומר: שהיא מדאורייתא. ופירש"י ו"ל שהוא דאורייתא ואתי דאורייתא מהיי בטול כלי מהיכנו דרבנן. ונראה שהוא ז"ל סבור דאהא דקאמרינן מטנפי וקא מבטל כלי מהיכנו קאי, אבל הר"ם ב"ן ז"ל הקשה עליו דאפילו תמצי לומר דצער בעלי חיים דאורייתא למה יבטל כלי מהיכנו להחות ודאי של דבריהם בכדי, אדרבא יתיר חבלים ואע"ג דמצטרו זיקי, דאי משום הפסד הא מהיכנו לבטל כלי מהיכנו אפילו במקום הפסד מרובה בשליפי רברבי. אלא אעיקר עובדא קאי, כלומר מפני מה לא רצו לפרקה ומשום דלא ליצטרו זיקי, והא צער בעלי חיים דאורייתא וקא עביר אדאורייתא, ופריק קא סבר צער בעלי חיים דרבנן, ובמקום פסידא לא חששו לצער בעלי חיים. וזה

נכון. שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב. פירוש: מפני שהיו רגילין להניח הפציהן על הסכך ונמצא משתמש באילן. אי נמי בשתחתית הסוכה נסמך על האילן רכל שעה שהילך בסוכה משתמש באילן, וכן פירשו בתוס' ז"ל. אבל אילו היה הסכך נסמך על האילן ואינו משתמש על גבי הסכך מותר, שאינו אסור להשתמש תחת צליו של אילן עצמו וכל שכן תחת צל הסוכה הנסמכת באילן.

והלכתא צדוין אסורין צדי צדוין מותרין. ואם תאמר אם כן למה לא מנו אותה עם יע"ל קג"ם דהלכתא כאביי (קידושין וב, א. ב"מ כב, ב). יש לומר דאביי בין בצדוין בין בצדי צדוין אסר, וכת"ק דאין עולין לה ביום טוב, ואנן פסקינן כר"ש בן אלעזר דשרי בצדי צדוין.

מאי טעמא דרבי יהודה, קסבר שוויי אוכלין משוינן טרחא באוכלא לא טרחינן. קשיא לי דהא תנן בפרק מפנין (שבת קכו, ב) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם התקינו למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן, אלמא כל שאינו מתקנו למאכל בהמה מערב שבת אפילו בטלטול אסורין, וכל שכן דלא מטלטלינן ומשוינן. ויש לומר דהתם בדלא בעי להו למאכל בהמה אלא לצורך ממנת נאי נמי לצובר עאמו לישב עלינה

מקומו, ואי נמי לצורך עצמן לישב עליהן. [מחניי:] אין אובסין את הגמל. ואי קשיא לך הא דאמרינן בעירובין פרק עושין פסין (עירובין כ, ב) גמל שראשו ורובו בפנים אובסין אותו בפנים. פירש רבנו שמואל דההיא הלעטה היא ולא דק בלישנא.

הא זכתיב אפנקטיה דועירי וכרי מהו לגבל אמר ליה אטור. כחבה הרב אלפטי ז"ל, ונראה מדבריו שהלכה כן. והר"ז הלוי ז"ל כחב דלא קיימא לן הכי, דשמעתיה כרבי אזלא, ופליג עליה רבי יוסי בר יהודה, וקיימא לן כותיה. והלוים "ז"ל כחב דלא קיימא לן הכי, דשמעתיה כרבי אזלא, ופליג עליה רבי יוסי בר יהודה, וקיימא לן כותיה. והרמב"ן ז"ל כחב אדם מותר על ידי שינוי האף ע"ג דמגבל כל צרכו.וממרט מורטן דתרנגולין לעולם אסור. קלי ושתית לאדם מותר על ידי שינוי ואף ע"ג דמגבל כל צרכו.וממרט מורטן לשורים היינו דרי ומותר בשאינו מגבל כל צרכו אלא שתי וערב דלאו מערב שפיר והוור ומנערו לכלי והוו פנקסו של זעירי, מהו לגבל כל צרכו לשורים אמר ליה אסור, מהו לפרק מכלי דהיינו ניעור ואמר ליה אסור, מהו לפרק מכלי דהיינו עעורו ואמר ליה מותר, ואסיקנא אפילו כור ואפילו כורים על דרך זה. וכן זה שכתב רבינו ז"ל מה שאמרו הא בעבה הא בעבה הא ברכה, שאמרו בגמרא לתרץ ושוין, הא לדברי רבי יוסי בן יהודה שתיהן מותר, כאן. ומדבריו למדנו, פירוש לפרק, דהיינו ניעור מכלי אל כלי, ולא כדברי רש"י דפירש לפרק מלפני זו לחת בפני בהמה אחרת. ואין פירושו מחוור, דוו מתניתין היא בפרק תולין (לעיל שבת קמ, ב) נוטלין מלפני בהמה אחרת. ואין מניון הוא היינו לפרק ולנער מללי אל כלי, ועוד דבר הלמד מענינו הוא.

ואף רבי יוחנן סבר הלכה כרבי שמעון. והא דלא אמר מהיכא שמעינן ליה לרי יוחנן, כדאמר ברב וזעירי ושמואל, משום דסוגיא דפרק כירה (לעיל שבת מו, א) קמא להו, דהתם שקלינן וטרינן טובא אי כר"ש סבירא ליה ואי כר"י סבירא ליה, והכא מסיק דכר"ש סבירא ליה.

הא דאקשינן לרבי יוחנן מסחמא מחניחין **דאין משקין ישיחטין את המדבריות.** הוה מצי לשנויי דמדבריות כגרוגרות וצמוקין נינהו דמודה בהו ר"ש, וכדאיתא דמשני לה הכין בפרק כירה (שם), אלא דהכא לא סבר לה כהא שנויא. והא דמקשינן הכא לרבי יוחנן מהני סחמא וסייעניה מסחמא אחרינא ולא מייתו מחניחין דמוכני בזמן שיש עליה מעות, כדמקשינן מינה עליה דרבי יוחנן בפרק כירה (שם) כבר כחבתיה שם בארוכה בסייעתא דשמיא.

מהא דאפליגו כאן **רב אחא ורבינא הד אמר בכל השבת הלכה כר"ש, לבד ממוקצה מחמת חסרון כיס, וחד אמר לבד ממוקצה מחמת מיאוס.** שמעינן מינה דבכל מאי דאיפלג ר"ש בשבת כגון מוקצה נולד ודבר שאין מתכוון ומלאכה שאינה צריכה לגופה הלכה כר"ש, דאי במוקצה לבד קאמר, מאי בכל השבת דקאמר. ועוד דאפילו במוקצה לית הלכתא כותיה בכולהו, דהא איכא מוקצה מחמת איסור, ואליבא דחד מינייהו אפילו במוקצה מחמת מיאוס לא, ומאי בכל השבת. ועוד אילו כן, למ"ד התם דאין הלכה כמותו במוקצה מחמת חסרון כיס לבד, אבל במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כמותו, למה פסקו הלכה כמותו במוקצה מחמת חסרון כיס לבד, אבל במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כר"מ דאית ליה הכין בפרק בירה. וכן כתב הרמב"ן. וכבר כתבתי למעלה (קכא, ב) שר"ח והראב"ד ז"ל כן כתבו דהלכה כר"ש אפילו במלאכה שאינה צריכה לגופה.

אבל שלא לצורך לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת. כלומר: ואם לא יפר בשבת עדיין לא אבד את זכותו שהרי יכול הוא להפר למחר עד מעת לעת, והלכך לאו לצורך השבת הוא. ואם תאמר ואם נדרה ערב שבת בין השמשות מאי איכא למימר. יש לומר זהא זבר שאינו מצוי הוא ולדבר שאינו מצוי לא חששו. ויש מי שאומר זכי אמרינן נמי שלא לצורך לא הני מילי היכא דאפשר, כגון ששמע בשבת דאפשר למוצאי שבת, הא קודם השבת דלא אפשר למוצאי שבת מיפר אפילו בשבת ושפיר דמי.